אברהם זאב/ קלנסקי

ספר

מעבר יבק

אשר יסד ואזן ותקן

האלוף חסידא ופרישא מקובל אלקי הה"ג מוה'

אהרן ברכיה במה"ר משה ממודינה זצ"ל

בו יבואר איך יתנהג האדם מספר ימי חייו עד
עת בא יום פקודתו

ונחלק לד' מאמרים מאמר א' שפתי צדק מאמר ב' שפת אמת
מאמר ג' שפתי רננות והאחרון הכי נכבד עתר ענן הקטרת
ובו ג' מיני דרושים הא' סדר פטום הקטרת וב' קרבן תענית
והג' מנחת אהרן עם סדר פסוקי אנ"ך קשורים בעבותות אהבה
ועוד נוסף עליהם מאמר חמישי נקרא אמרי נועם דבריו נעימים
ונחמדים עם תוספות מרובה מניזו ונכדו פרי צדיק עץ חיים כל
התפלות ובקשות הכל על מקומו באותיות גדולות ובנקודות. מה רב
תועלת הס' הנכבר הזה עיין בהקדמת המחבר:

ווילנא

בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם

שנת **תר"כ** לפ"ק

МААВОРЪ IАБОКЪ,
т. е. Бродъ Iабокъ

ВИЛЬНО
въ Типографiи Р. М. Ромма.
1860.

Печатать позволяется съ тѣмъ чтобы по напечатаніи представлено было въ Цензурный Комитетъ узаконенное число экземпляровъ.— Вильно, 25 Сентября 1859 года.

Цензоръ, *Стат. Сов. и Кав. А. Мухинъ*

מקוו א׳ רו״כ

הקדמה לכבוד הרב המחבר זצוק"ל

אלה הדברים אשר דבר הרב הגדול המופלג הדרשן כמוהר"ר נתנאל נר"ו בכמוהר"ר משולם הלוי זצ"ל

יבינו החכמים וישכילו הצדיקים · ויתנו תהלה לאל והודאה לטובו ונועמו · ותת השבח והגדולה לשמו · הוא מבחר כל מעלל · ומהלל כל מהלל · כי נתן לנו דעת והשכלנו מטעת · כי מה חפצו בבתינו אחרינו · זולתי להשכיל ולהתבונן · כי האל דעת לאדם חונן · כדי שידע כי האבות איבות · והאמות אימות · והאחים הוחים · והנשים נושים · והבנים יגונים · והריעים רעים · והקרובים קרבים · ואמר החכם אויבי איש אנשי ביתו · כי סוף כל מחובר להיותו נפרד · ובכתב הרב הגדול מעוז ומגדול הרמב"ם בה' יסודי תורה' פ"ד בבא ג' · והכל היה מן העפר · והכל שב אל העפר · ואפילו גלגל חמה · זולתי מי שעסק בתורת ה' תמימה וכדכתב הגאון המחבר · אשר חיילים יגבר · במאמר שפת אמת בפ"ד · ואם לא נשאר לפנינו בלתי אם גויתנו באדמתנו · למה לא נחוש לנשמתנו הטהורה אשר ממקום גבוה חצבה · וסופה · מכל מעשה דבור ועיון ליתן דין וחשבון לפני אל עליון: ברוך האל אשר לא השבית לנו גואל ה"ה הרב המופלא · בכתם טהור לא יסולה · המקובל האלקי · אשר לו דומיה תהלה · הרב המחבר זצוק"ל · אשר נתן לנפשנו פדיום · לומר בכל יום · פסוקי אנ"ך כי כתם אדיר ונאדר · ליחד צדיק כתמר · אשר בהם יחוד · ברכה · קדושה · ועמהם נזכה לעבור את מעבר יבק · מגולות התחתיות · לגולות עליות: ובשפתי צדק נחזיק כל סדק ובדק · אשר יהיה בנפשנו · כעלותנו לראות לפני יוצרנו: ובשפת אמת נשיב אמרי אמת לפה שולחנו · וכדאמרו במדרש משלי · שלמד הקב"ה עצה ודעת למשה · ונתנם לו באמת · וכתב לו אותם באמת · והודיעם לו באמת · כדי שילך הוא ויודיע לישראל באמת · להודיעך קושט אמרי אמת להשיב אמרי אמת לשולחך · ואז בנוחנו על משכבנו · יעלזו חסידים בכבו"ד (היינו ל"ב מיני שכל וכמובא בכתבי האר"י) ירננו על משכבותם (בשי"ן שורקת מם דומסת כדאיתא בס' יצירה) ובשפתי רננות נזכה לרנן לפניו יתברך: ועתר ענן הקטורת תעלה לפניו יתברך להגדיל ולהאדיר נר"ן וחי' של נפש מע הרב המחבר · על כל הטובה אשר עשה בחבור הזה שקושר כתרים לקונו · בעיינו · במעינו · ובמתק לשונו ונפשו ברכה תדשן בעדן גן לוקטת שושן: מעיד אני עלי שמים וארץ · כי מיום עמדי על דעתי · לא עזבתי בכל יום · מלומר את סדר פסוקי אנ"ך הכתובים בספרו · והיו לי שעשועים חכני ה' · שהוא כמו ארבעים וחמשה שנים שאני דורש ברבים · לא מנעתי עצמי מלהזכיר שמו הקדוש כמעט מכל פעם · באיזה פאר פארת ממאמריו הנעימים והנאהבים · כי הרב המחבר · בלשון קצרה דבר · וכל ענייניו · דבר דבור על אופניו · ומי שלא הבין חידושיו · וירד בירכתי סודותיו לא בא בשעריו · ובכל לילה קודם ברכי ברכת המזון · ספרו הקדוש הוא

לפני

הקדמה

לפני ללמוד בו : שמעו נא לי אנשי ישראל · ברוכי אל · למפורסמות אין צריך ראיה · אשרי עין ראתה את ספריו הקדושים כ"י · ראשונה יסע הדודאים נתנו ריח · בספרו הקדוש שתיל פורח · הי"ה על כוונת התפלה · ובהדרת קדש ספר שמן משחת קדש הי"ה. הקדמות מעולות בדרך הרמ"ק וגורי האר"י ליכנס בהם פנימה לדעת חכמה בחכמת האמת · אין בהם נפתל ועקש · לכל דבר ה' מבקש · ישר פעלו וזך בספר שמן זית זך בו כללי חכמת האמת ע"ד האר"י בחוקא על פי דרכו · ועל כל פרשה ופרשה : מודה ומשבח אנא לאלהא רבה · כי ברחמיו האריך ימי ושנותי · והגיעני עד הלום · לראות נופך ספיר ויהלום מע' נִינִי וְנֶכְדִי מע' הרב המחבר זצוק"ל הי"ה מקציני ורוזני ק"ק הנ"ל · אשר העיר ה' את רוחם ותדבה נפשם אותם · בראותם כי אוזלת יד הצמאים למים הי"ה מימי תורת אמת של הרב המחבר ·· להיות בלתי נמצא לקנות את הספר הנחמד והנורא הנ"ל · לחזור ולהדפיסו מכיסם והונם · לזכות את הרבים · ברך ה' חילם · ופועל ידם תרצה · ויזכו להגות בתורת ה' הם ובניהם יחדיו יהיו תמים · עד עמוד כהן לאורים ותומים : ואתם הרי ישראל עיניכם אל התום על כספיכם · קנו הספר הזה · ויהי תמיד בו עיניכם · ובו יהיה מוסריכם · ובשכר זה יהיה ה' עמכם · והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם :

כ"ד קטן קורא בתורה · נתנאל בכמוהר"ר משולם הלוי זצוק"ל כותב פה מודינה · עש"ק לחדש מנחם פדות לפ"ק בס' ה' אלקי אבותיכם יסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם :

בה"א

בקשו עוד מע' ניני ונכדי מע' הרב המחבר זצוק"ל להראות העמים והשרים את גדולתו להדפיס את אשר קונן עליו ביום פטירתו ובתשלום ז' ימי אבל הרב הגדול ר"מ ור"מ דק"ק מודינא יע"א באותו זמן כמוהר"ר אברהם גראציאנו זצוק"ל :

שמעו זאת כל העמים

מי שמתו מוטל לפניו · אדם כי ימות באהל צדיקים הנקראים אדם · שנאמר אדם אתם · כמוטל עליו דאמי · ודארי דולא אכתפיה · ויהיה מוטל עליו לקב"רו בפיזור ידים ורגלים · להיות פוט"ר מלבו · ולקרות קריאת שמ"ע · שמעו ההולך בכל הארץ · ארץ אשר לא במסכנות אכל בה לחם · לחם צר ומים לחץ · כדרכה של תורה · פת במלח · ומים במשורה · והוא שכב אפים ארצה · וחיי צער חייה · כרבי חנינא בן דוסא בקב חרובין · וכרבי אליעזר בן פדת · דאשכח ברא דתומא · וכהלל הבבלי בההיא פרפזיקא · כי ע"כ נלאתי ממחילתי להוריד דמעות על אדם כשר כזה · כהד"א בשבת פר"א דאורג · גם כי חנני לנהרא כגני לייא · כי נפלה עטרת ראשנו אי חסיד אי עניו · כאהר"ן כה"ג · מבני דוד כהנים היו · איש האלהים קדוש הוא · המקובל האלהי · קבלתו נקבל · ולדידן לא יש תשובה כהחרם והמסגר · ה"ה מרנא ורבנא כמוהר"ר אהרן ברכיה מודינא זצוק"ל · אשר אל מקומו שואף זורח הוא שם ביום אב"ה כסי אל כסי לחדש תמוז שנת שצ"ט · ס' ויעל אהר"ן הכה"ן אל הר"כ הכ"ר · וכן עת ספוד לנושאי המטה והלופיכן · את שלמטה נורך בהן · ואת שאין למטה טורך בהן · תהי נפשו צרורה בצרור החיים שלאחיים · וחיי אריכי ורוויחי שבק לן ולרבנן ותלמידיהון · ולכיעתייהו דעמהון · אכי"ר :

ויהללו בשערים מעשיו של החסיד והקדוש הנזכר הנ"ל · את היקין ואת הזוטות וכל כוכבי אור · ביום ה"ו שנת שנ"ט לפ"ק :

איכה יועם זהב · ישנא כתם הטוב אל ישראל אהב · טוב תואר גן רטוב
לא פנה אל רהב ענותן זה מה טוב אין נא · צנא · תנא · וימת אהרן
אין צדיק אין עוד רון תצעק עתה גרון · בנסוע אהרן

בהיר וכלי חמדה שבתאי נא תבכה אל עין כל העדה בוטח ומחכה
אף צדק לי פטרה תספוק על כף תכה פודה · מודה · יודה · וישכב אהרן
אין צדיק · אין כו'

ריץ נא אתה מאדים בין כי הוא בבלימו וכרוח הקדים השליך שטן ושמו
חמה אל הרודים בעם הבט עמו חוזה · מזה · יזה · ויפן אהרן
אין צדיק · אין כו'

הוי הוי נוגה תאמר עתיר פומבי אין עוד קדוש יין חמר אל דך היה לסעוד
כוכב חכיד גמר ולבנה עת לרעוד קורא · מורה · יורה · ויגוע אהרן
אין צדיק · אין כו'

מה זה מיהר הרע מלאך לפרוץ גדר חדש תמוז אירע אמר אכה גודר
פטיש חזק קרע לב חכם לו סדר בהיר · זהיר · מזהיר · ויעל אהרן
אין צדיק · אין כו'

רוח תפל הצו"ע אברהם יצ"ו בן לא"א כמה"ר מרדכי יצ"ו גראציאני

בה"א

ויהי לשבעת הימים ימי הספדו של צדיק יסוד עולם · ז"ל להספד · רבא דעמיה · ומדברנא דאומתיה. השור והבור · השור דהוי שפי כתורא באורייתא · והבור בור סוד שאינו מאבד טיפה · הגאון יעקב אשר אהב שלם · חכם גבור · ועשיר · עתיר תקוע · עתיר מסח עתיר כתם · כמוהר"ר אהרן ברכיה מודונ"א זצוק"ל בעל מעבר יבוק · ושומ"רים לב"קר. נספך לארץ כבדי · וכלו בדמעות עיני · סיף סיף כנגד סיף סיף · באמרו איה דנן ויין · דנן מי דאיתמר עליה הכל צריכין למארי חיטייא · ויין · יין המשומר בענביו · שהנערים והזקנים נוחה הימנו · ויעבור את מעב"ר יבו"ק · "המלך "יעננו "ביום קראנו · וחיים טובים שבק לן ולכל ישראל · מי שהיה מאיר השחר לדוד כרימא דמלכא · ואת הקינה אשיב אל לבי · כי על אורייתא דיליה יש לי רב חום בקרבי · הביטו וראו אם יש מכאוב כמכאובי:

ד' תנועות ויתד וב' תנועות

אוי נא לנו זקנינו כי בא חשך ויום עברה
אפס כסף ותם כוסף לתור חכמה ועם חברה
דבר נחוץ ארי בחוץ יושב קדם בכס נורא
תורה תבכי וגם שפכי דמע שליש ובמהרה
עמוק עמוק ובו נימוק מי ימצא לו בלי משרה
פום לא פסק בדת עסק כדמות דוד בתפארה
אלף קום

קום לך נביא כנור לביא עם לב נשבר ונא עורה
תורה חרז ולא נגרז לנביאים הוא כתב מירא
הן לכתובים לבת רבים היה מורה בכל צרה
משנה ספדי נאון דודי שנה שלש ולו תנרא
כל ברייתות ותוספתות רדפו מהר לראש שורה
וירושלמי לרב שמי זכור שמור ונגרא
תלמיד בבלי מאד מולי שים שק אפר ומן כירה
אין ריש לקיש באין קיש קיש ריש דוכנא אנוש צורה
ספרא סופר באר חופר איה שוקל ובי חמרא
ספרי תצרח ואל תברח צדיק אבד ובשמירה
ומכילתא נא הלא צנא מלי ספרי לעיל נקרא
המית עצמו וסר דמו וכמו רבא נגר טורא
את הלכות בטוב טעם כברוריא נם כקול שירה
על כן אמרו ואל תמרו תפן מקום לרב ספרא
גם מדרשים באור אישים היום אתם בלי אורה
תורת עולה וקבלה אל תכסי את ומגברא
רב ברך יה לבר בתיה זכה זכה בסוד ברה
בו קול רנה ומדינא אין פחד לו ולא יירא
דבר לדור לרע כי דור רב מאיר הוא באזהרה
כל סימניו ואור פניו כיהודה זך וצינורא
אין לו ערך שפל ברך וכרב קדוש נשיא דרא
אשרי חשקו ברוב חשקו תלמיד יש בו ובנהורא
אברם עליון לגר ציון אנא תן לו שכר תורה

הנו"ר והכי"ר והזרע אח"ד כפת ופחת ופחד · בשפל גנים גנו · האו"ע אברהם יצ"ו ן' לא"א כמה"ר מרדכי יצ"ו גראליאנו · ס' אחרי הכנתו את סי"חון מ"לך האמורי · ביום ה' בשבת · ה' מנחם בשל"ט:

הקדמה לשבח הספר הנכבד הזה

וכראות כמהו"ר גרשון קציגין יצ"ו · פאר הספר ומהללו ·
פתח בשפה ברורה ונשא משלו :

לקול המ"לה גדולה עלה וגלה באזני · העירו האירו לעיוני · ובעיני ראה ראיתי חכמה נעימה תמה ברה כחמה ביד רמה מיום ה' שמה · שמה ס"ברתי רשפי ק"שתי בידי עט"י בקולמוס נימוס בגולה פרוצה בלשון אלכסון בקלוס דבר שבקדושה אשר הוא פרושה · מורשה מאורשה לנו בנעימה · מה הובתי עלי ואשנה אחזתיה ולא ארפנה · ועלי לשבח · וקול תודה לזבח · לאדון הכל אשר החייני והגיעני לאכול מפרי עץ הגן גן רטוב באור וטוב · ואברך בורא מאורי האי"ש תם וישר וירא אלהים אשר ירא מנהה מנוחה · נחה ארוכה ממושכה כדת וכהלכה הלי"כות עולם ל"ו **ובהיכלו כלו** אומר כבוד כבוד ותודה בקל קרנא ומשרוקיתא נטע שורק פורק חורק מרשו"ת לרשו"ת מראשית כל פרי **האדמה** דרך גבר בעלמא · ואין מלכות נוגעת בחברתה כמלא נימא · ובגוף ובנשמה קשה רימה · אדם להבל דמה · נמשל כבהמות נדמה · לכל יורדי דומה · קול ברמה · נשמע בתבל · כליץ נובל · בשנת היובל · אם נפש הוא הובל · בבקעת ארבל · ב"ת בב"ל **השדודה :**

אשרי שישלם לו את גמולו עם בת גילו השובבת אללו · ולא ילך סחוב והשלך · ובל ילין · בלא תבלין · בעמ"ק בל"א דב"ר · ולו תבן בלא בר · בר נקי כפים · עשה יעשה לו כנפים · לעוף בשמים · והמים המתוקים · להכו ממתקים · וריוח לו בין הדבקים · ללכת אל עיר מושב להסות בצל אל להסתופף · בהתאסף **ראשי עם :**

יחד שבטי ישראל · אצילי אל · שומרי משמרת הקדש פוקו חזו מי רואה אלו יוצאים ולא יצא לשבח להלל קול הקריאה הגדולה הזאת אשר היא מכרזת כשופר ספרו מעשיכם ולפניכם תתיצב כתייר הגדול לתור לכם מנוחה כי טוב ואת **הארץ** כי נעמה · מה יפו ומה נעמו · נעימות אמרותיו אמרות טהורות יפות וברות המאירות לארץ ולדרים הזה הגבורים · הגברים · הגוזרים לקיים את הדברים האלה בזמניהם · ולו יעבור את **מעבר יבק** בארץ בוקה מבוקה ומבולקה **וביד חזקה :**

ובזרוע נטויה כל הנשמה תהלל יה הללויה · כאשר עינינו תחזינה מישרים · ונעשה בנו מאמר **שפתי צדק** צדק ומשפט נשירה בעוז נאזר מפוזר בין העמים ולאומים בא"רץ ינוהו נצח סלה ועד בהועד בית נועד מעת אל עת ומפקידה לפקידה כל האנשים הנגשים בעדת קדושים דיין שעתן ישבו בלכתן **ירוצו ולא ייגעו :**

ילכו הלוך וטפוף ולא יעפו בלכתן ומתן בחופתן כחתן ומוהר כמוהר הבתולות העולות ברוש המעלות בלי אשם נעילות יעלו בגילה · בראש הילה · יחיו בצלו באהלו כרו אורו והדרו · כי מצוה ותורה אור יאיר שבילו ונתיב שבלו אצלו יאציל אצילות שפע וברכה ערוכה ממקור הברכה העליונה משמי מעונה גולות עלית

כאשר

כאשר יעיר קנו מול קונו לרצונו לפני ה' ומלין יגביר ויאדיר · יבחן מן המוכן כאבן
בוחן פנת יקרת יסודים במגילת חסידים סגולת יחידים ב"ת קמ"ה ב"אמה ב"כל
שמה שלא לצעים רקמה משוקקת שבעתים מזוקקת מתנשאת לכל לראש
מחוקקת משובחת על כל מנה ומאתים מחזקת על כל ריש וריש מאה ומאתים
שפתים ישק **שפת אמת** :

תכון לעד זכותיה נו קופתיה וחופתיה אשר הבדיל לנחלה לו ולו יאתה תהלה
אשר הפלא והפליא לעשות בקשות מחודשות במלאכת עבודת הקדש הקדיש
נפשו לה' משומרים **לבוקר** זה כמו עשרה שנים רצופים דלא פסק פומיה
מליתן שבח ותודה להודות ולזמר לשם עליון באפריון מקדש מעט ב"ה של האלוף
אבי"ו יצ"ו והאיר והעיר נרדמים לעמוד מימים ימים בחבורת קהל ועדה בהרבה
יחידים אשר מתיחדים מתקבצים ובאים מדי יום ביום לשקוד על דלתותיו לעמוד
לעבוד בבית ה' בלילות בי"ג מדות של רחמים וקדישא רבה והרבה להטיב אף
ואימה בקול נעימה בחבורת מאירי **שחר** תושבי מודי"נא כשחר נכון מוצאם לאתם
ובואם בפיוטים מיוסדים על אדני פז מפז ומפייטים בכל מיני אופנים מכלים
שירים חדשים גם ישנים מכנף רננים · כל איש ואיש יחיש יערב לו בהלולו ומלולו
קול לו ישוב ורפא לו בדבור בחבור דברים ברורים לאדיר אדירים לשאול צרכיו
יעריך ידריך פעמיו לשלום יביאהו עד הלום כספיר · ויהלום ימלא הכנות ברבוי
תחינות לבוחן בחינות · לשורר בנגינות **בשפתי רננות** :

יהלל פי בפומי ואמרי פי יהיו לרצון ואל אתחנן בשבח **עתר הענן** ולשון אלם
תרון בזכותו של **אהרן** ודברי אלה לפני ה' תמיד כפתיל צמיד להעמיד
ולהתמיד חיים לכל עדתו ואומתו ראשית תבואתה זרע קדש מצבתה באהבתה
ישגא תמיד וצמיד יצמיד ישמיד כח הצפוני הצפון להסטין להקטין במותנא תכייכא
מה כלענה יחסה בצל קורתו עלימו יחזין טיף נאקתנו ישמע עתירתנו תכון
תפלתנו כקטורת **בעתר ענן הקטרת** :

עולה זולה ומשקה ולמחסה אשריו ואשרי חלקו וחקו בשלם סכו ומעונתו בציון
והביון ואפריון נמטי ליה למר צרור המור אזן וחקר דבר וחבר צמד לאדם
דעת לדעת מוצאו ומובאו מדי חדש בחדש יחדש נפשו בתקון מעשה בדבור
יעשה ועליו יכסה בעוז ומחסה אומר ועושה להגן במגן בתחינה בצינה
במענית בחנית **בקרבן תענית** :

ענה לבי ואמר לי להתגלל במלולי וקולי קול צעירי הצאן ברצותי שלשלת גדולה
בעת תהלה בחבור מאד נעלה · ואשמע אחרי קול רעש גדול מפריז
מכריז קרי בחיל לא עליך המלאכה לגמור את ההלל כי רבה היא המלאכה בכל
תוקף מלוכה תחת תורת החקה · אמרתי אחכמה. והיא רחוקה מלה בסלע ובתרין
משתוקא ואני שפל ונבזה מפני לפניהם · וזה גם את זה לעומת זה לא אני בן חורין
ליבטל הימנה ותגא בלב איש ישחנה ישיחנה לאחרים חברים מקשיבים בהיותי
נקשר כקשר אמיץ וחזק ברוח עזה ורחמתין עזיזא באהבה רבה · לרבא דעמיה
ומדברנא דאומתיה ולותיה אני מסתופף לחזות בטעם אמריו המתוקים והנעימים

נטע נעמן מזמן לזמן ולפרקים קים לי בגווי דאפשר ואולי דזה וזה גורם מותר בזכרי כי זה ימים ושנים מעוט רבים שנים הלוך הלכתי כאשר נכסוף נכספתי בק"ק מנטוב"ה עיר ואם בישראל להדפיס ספרי ספר קרבן תודה ובלכתי שמה כמלוה ועושה מרבות הבאתי עמדי להדפיס ראשית כל פרי האדמ"ה תורת ה' תמימה ס' מעבר יבק כאשר היה בראשונה שלא הגיע לשליש של שליש שליש ממה שהוא עתה במהותו רב הכמות והאיכות הראשון הנוח לו מן הבא לידו היה אחי וראש עטרת ישראל פטיש החזק אשר אור תורתו ונשמתו זורחת אחי האלו"ף קלונימוס קליגין זצ"ל · והוא ראה אזן וחקר אותו מראשו לסופו עד הגיעו ליפי יופיו ועדיו ולחכי המתיק כדבש עד כי בפרק אסיפתו מן העה"ז השפל והאפל האיר נשמתו בדברי ספר המעבר יבק הנ"ל לכל תקפו לקול חברים מקשיבים · אשר מערב עד בקר היו מצבים מראשותיו של צדיק האכר למעלה לרוב אהבתם אותו תנוח נפשו בגן אלהים · ואשים קנצי למלין האמרים בגבולין בלא תבלין באמת כאמור כי הנה מקום אתי ותשובתי בצדי דברי לצאת ידי חובתי · אנא נפשאי כתבית יהבית · אם כן איפה זאת עשו קחו לכם מזמרת הארץ אשר ל"ו במסכנות תאכלו בה לחם לחם עוני·עני ושפל ממאן דגני בבית אפל מבלי מלח טפל שוכן בערפל·זר בשירים כקול והשירים לשבח ולפאר ולהדר מעיין נובע ולבדוק עד מקום שידי מגעת ואל אתפלל יהיו אמרי לרצון וקול ניב לאשון · ממני הצעיר גרשון וכל צפון ברך ה' זכרנו יברך ובקול קורא בגרון יקבל מנחת אהרן יברך את בית אהרן :

בקול שירים וזמר . אשא משלי ואומר . שיר חרוזי

ע"ם יתד ותנועה

ברנה בגילה תנו שיר תהלה
לישר מסלת ועניו בדורו :
ובונה ושונה והוא ער ועונה
ונחמד לקינה כאהרן בחירו :
מפרש וגורם מקיים ודורש
והושב ותורש ורועה בעדרו :
אשר צר ואצר וקצר ובצר
ויצר לאוצר בכורו בארו :
והצדיק אהובים בשירים ערבים
ליושב כרובים ונורא באורו :
בימים ושנים וסדרי זמנים
נתונים נתונים חבורות בחדרו :
ומאל יבורך אשר זן וערך
והתקין ודרך להולך לסורו :

באורחין רחיקא בזבדין דחיקא
שרותא עתיקא לתקון בשרו :
ביבק כנהר ידובק וינהר
בשמן ויצהר לנשמת נחירו :
בשפתי צדקה ידבר בחזקה
מנוחה מתוקה ורפאות לשרו :
לשונו מלמד למלוה את המת
שפתיו לאמת לשופט בכתרו :
נפשות עגונות לשורר נגינות
כשפתי רננות לגומל בישרו :
ועתר כענן יערב לשונו
כפתן ויינן לכל חי בעזרו :
וקרבן לעונה לגופו ופונה
ביום חד יאונה בחודש מזורו :

ומנחה לאהרן ביתרון וכשרון
ואור לו בעליון בהלו לנרו :
בששים מלכות בפסוק ערוכות
למתוק פרוכות לטהר ליצרו :
ברכה בצלו לאל חי גמולו
ושלום בחילו ושלוה יקרו :
ואל רם יברך לכתף וירך
וביתי כאברך יהי נא מקירו :

ונורא תהלה יגלה בגילה
יתקן מסלה לרוכב חמורו :
נרנן בשירה ברכה בשרה
לדגה טהורה וצלצל לעורו :
ודודי צרור מור נהלל ונגמיר
ודוד במזמור יכהן פארו :
בכוסי רויה נגדל לשם יה
בישרות מסלה בעניו בדורו :

כה מעתיר זעיר שם זעיר שם מקריב שי ומתן לאחלי שם קטן נצעיר באלפי
הצעיר גרשון יצ"ו בכמהר"ר ישראל קציגין זלה"ה

חידה על המיתה

משמים נשקפה · בבית נדחפה · הומיה בירכתי ביתה · מורע קדש מצבתה · מפחדת כל בעלי כנפים · להשתחות ארצה אפים · ראוה נערים ונחבאו · וכל הארץ באו · וישישים קמו עמדו · כי נצו נעו גם נדו · הנה יאמר הוי הוי · למי אבוי למי אוי · והנלכד נלכד בעוני · כי הוא הראשית או"נו : אשרי המחכה · בלב נשבר ונדכה · יגיע להרגיע ולהרבות הון לו · בהיכלו כלו · באומר כבוד יפרח אורחו · ומלאך טוב הולך נכוחו · ואזניו תשמענה דבר מאחוריו לאמר · פנו מקום אל צרור המר · וכל בני עליה אחריו עונים · פתחו שערים ויבא שומר אמונים · אז תשמח בתולה במחול · ירבה ימים מחול · בנהרי אפרסמונא · בא יבא ברנה נושא אלומותיו :

הקדמת המחבר

אנא באורך ישרני ה' עליהם יחיו ברוכים אתם לה' עושה שמים וארץ :

הקדמת מלין לספר מעבר יבק

הוסדה פה מודינ"ה סדר וערך עליה העלה

אל אלהים ה' יהיה עם לבבי בעתות מחשבי קותה נפשי יערב עליו שיחי דברה לשוני בחכי זלדברו הואלתי ישכים על ידי ושיה אמונת עט"י חסן במאמר ראשון מספרי זה ישועות במאמר שני חכמה במאמר שלישי · ודעת במאמר רביעי · יראת ה' ורב חסד ואמת היא אוצרם של ארבעה מאמרים אלו · חקרתי בדברים בינותי בספרים וחברתים להתענג בהם על רוב שלום לכל אחי ועמיתי הדומים אלי אשר עלימו תטוף מלתי ולי ולהם אשים דברתי ובקהלם תחת כבודי יקטן שמעו נא שמוע מלתי ואל תהי בעיניכם קלה ברכתי דמלה דהדיוטא מלה היא ותנוק שהשושנים בידו טהור והכי · כי הוא מאותם אים להם מעשה והוא בחזקת טהרה · ואמרו רבנן במסכת ברכות פ"ו כי גם דגים קטנים מפרין ומרבין ומברין כל גופו של אדם ושם פ"ה ובשבת פרק כ"א אמרו דפעמים חריפא שמעתא דרדקי :

ימי הילדות והשחרות הבל וזה חלק אדם מאל וחלק אלוה בעולמו לילך נכוחו ורועה אמונה איכה ירעה רוח ולא יש ממנו תוחלת והיום רבו מאה פפי ולא חדא רבינא · אבינה באנוש אבחינה ילירתו ומלאתי בו טוב המות הזה כי ידדון נשרייא לקיניהון · ותשועת עולמים יש לנו בבית המלך · כדדרש ר' שמלאי במסכת נדה פרק ג' כי לך תכרע כל ברך זה יום המיתה שנאמר לפניו יכרעו כל יורדי עפר · ע"כ ישמחו השמים ותגל הארץ בהיות לב האדם בבית אבל · כי לשמחה מה זו עושה · ומחמדי תבל סלונים וסרבים הם אתנו והזהובים זבובים והשושנים קמשונים שסוף האדם לילך אל בית עולמו כגמלא פרחא וטרודא הוא דין ואינו רואה את כל מאומה בידו כחולדה זו שגוררת ומנחת ותחשך השמש והאור וערבה כל שמחה ווי לה לחדא דאזלא ולא אתיא זוי לאזלא ווי לחבילה ווי מביתא · כי מה חלקו בביתו אחריו · (ה"ה מדורו הנפון בגן עדניו) : מכל עמל שיעמול לגויתו ואדמתו · ביום שיזועו שומרי הבית והתעותו אנשי החיל וכלבוהי לא נבחין טחנוהי לא טחנין וינתקו מורשיו כהנתק פתיל הנעורת בהריחו אש ויכלה לחות השרשי ויסוף החום הטבעי וישוב העפר אל הארץ כשהיה וחלופי שופרא כיבא הטוב שישישו בני מעי ונפשי תאבל הדמתי עלם תאדם ונפשי תשם ואוי למוכרים חיי עולם בחיי שעה ונחלת שפרה בעבור נעלים אל המגלה עמוקות מני חשך עין רואה ואוזן שומעת שלוחי השגחתו לא יסבו בלכתן ואל אשר יהיה שמה הרוח והרצון עליון ללכת ילכו · ע"כ מעם שבטלה זכוכית לבנה ופסק מישראל נבואה באחת ידבר אל עם האדם ובשתים אם לא ישוב וישים לבו · לדבור ראשון ואולי ישמע לקול האות האחרון הלא אזן מלין תבחן כי מראש בסתר אלהי הרוחות לכל בשר בחלום ידבר בו ומזהירו באומר לו חיי הוי צדיק ואל תהי רשע · ולא תלא נפשך ממאסרה מטופפת בחובין כלאת העבדים כנעניים בראשי אברים עם מומים גדולים וקטנים · הא קמן קרא קרי בחיל ואמר החלומות שוא ידברו יריע אף יצריח מלהבות קדש וממעון שמים יתן קול עוז כי החלומות מדברים ומודיעים לאדם השוא והמרמה שפעל ועשה למען לבבו יבין ושב ורפא לו · זאת אשר דבר אליהוא ג"כ בחלום חזיון לילה בנפול תרדמה על אנשים אז יגלה, אזן

אנשים

אנשים ופעמים החלום מאיים עליו וזהו ובמוסרם יחתום · וכל זה להסיר אדם מעשה
וגוה שהיא קליפה קשה מהגאות · מגבר יכסה · וכתב הרשב"א בסי' תפ"ג ז"ל ועל
ענין החלום ששאלתני אע"פ שאמרו דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין ומן הדין אינו
חייב לענות נפשו על דברי חלומות כאלו החלום הזה שבא ברוב ענין מתמיה ושהוא מעיד
שכל מה שאמר לו אביו בחלום אירע לו וסבל דברים קשים על בטול דברי אביו אינו
יודע היאך אכנים עצמי בזה אע"פ שעל רוב החלומות שוא ידברו כי הא יחוש על עצמו
ע"כ · וכן אמרו בברכות פ"ק א"ר נחמן אפי' בעל החלומות אומר לו לאדם למחר
הוא מת אל ימנע עצמו מן הרחמים · והגם שאמרו דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין
נלע"ד שלא אמרו כן רק דלא עדיפי לאפוקי ממונא דאלימא חזקת המחזיק כדאי' בדוכתי
סובא' · ואם האיש הזה לא יאמין לקול האות הראשון אולי יאמין לקול האות האחרון ·
הנה הגם היסורים הבאים על האדם לכפרת אשמה בהדרגה · מעיקרא יאונה אליו
מיחושים ומכאובים בלי קדחת כמו מיחוש ראש או לב או כבדות בשאר אבריו · אך
עדיין כחו יפה בעצמותיו וזהו בהוכח במכאוב על משכבו · ברם רוב עצמיו איתן ·
וגם שאחזו ויתק פי' חלשה כדאמרי' בגיטין פ"ז האי מאן דשתי טילא חורתא פי' יין רע
לבן אחזתו ויתק · עם כל זה עדיין הוא בתקפו · (ומאן דחליש יומא קמא לא ליגלי כי
היכי דלא ליתרע מזליה · וכן היה עושה רבא במס' ברכות ויזהר האדם בכל מעשיו דלא
ליתרע מזליה דאמרי' במס' כריתות פ"ק · האי מאן דבעי למידע אי מסיק ליה שתא אי
לא ליתלי שרגא בהדי עשרה יומי דבין ריש שתא ליומא דכפורי בביתא דלא נשיב זיקא
בגויה אי משיך נהוריה לידע דמסיק ליה שתא · מאן דבעי למעבד עסקא ובעי למידע
אי מצלח אי לא לירבי תרנגולתא אי שמין שפיר לידע דמצלח עסקיה · האי מאן
דבעי למיפק לאורחא ובעי למידע אי הדר לביתיה או לא ניקום בביתא דחברא אי חזו
בבואה דבבואה לידע דהדר ואי לא חזי בבואה דבבואה לידע דלא הדר לביתיה · ומסיק
התם ולאו מילתא היא לא לעביד הכי דילמא חזי סימנא בישא ומלער נפשיה ומתרע
מזליה · הגה כי הפחד והצער והדאגה מריעים כח המזל · ובפ' חלק על מניין לקובלנא
מן התורה פרש"י כשאדם מודיע צערו לאחר צריך לומר לא תבא זאת לך כמו שבאה אלי
כי קשה הוא לשמוע שפעמים חוזרת עליו והמקפיד על זה אין בו משום ניחוש · לשון אחר
נגד מתרגמינן קבל כאדם שאומר לחבירו לא כנגדו אני אומר עוד פרש"י על מחשבה
מועלת אפי' לדברי תורה דאגת האדם על מזונותיו מהניא לשכח תלמודו) · ואם מיחושים
אלו לא ישוו לו להשיבו גם כן לא יתנוהו השב רוחו רק נוסף עליו קדחת קלה וכל אוכל
תתעב נפשו וזהו וזהמתו חייתו לחם ונפשו מאכל תאוה · והאי אישתא מעלי לגופא
כתרייקא לגופא · ואם עדיין לא שב עד המכהו יגורהו בחרס דאשא דגרמי המשחתת
מראה בשרו · וזהו יכל בשרו מרואי ושופו עצמותיו לא רואו · והאי אישתא למירתא כשעת
הסכנה דמיא כדאמרי' בפסחים פ"ב · ואם עדיין מקשה לבו ברעה נתוסף עליו חולי סערת
חוסיות וגוברים עליו הליחות ובפרט הליחה לבנה ונמצא עומד בין החיים ובין
המתים · וזהו ותקרב לשחת נפשו וחיתו לממיתים ואף גם זאת בהיותו עד דכדוכה של
נפש · אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף ירפא וישוב לימי עלמיו ואם יעתר אל אלוה
ירצהו וישעו יתן לו · כדאמרי' במס' ע"א פ"ד כי היסורים הם נאמנים בשבועתן שלא
ילכו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית וע"י פלוני וע"י סם פלוני · כל אלו הסבות מהפך
הקב"ה על מי שאינו שם אורחותיו בעוה"ז כדי לפטור נפשו מעבור בשחת שהוא הגיהנם
וחיתו שהיא הנשמה החיה באור תראה · הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר כדי
להשיב נפשו מני שחת בעולם הנשמות לאור באור החיים בעולם התחייה :

אני

הקדמת המחבר

מני קדם הורנו מקלת חכמינו ז"ל כי אין יסורין בלא עון וגם דבשבת פרק ה' איתותב ר' אמי ורב אסי דאמרי הכי מ"מ ודאי לא חסיד קב"ה דעביד דינא בלא דינא · ע"כ אמרו במס' ברכות אם רואה אדם שיסורין באים עליו יפשפש במעשיו וכל הרגיל בא"ר ד"ל פי' שהוא מתחרה עם יצרו ועושהו דל מוגע תולאים מתוך ביתו כדאמרי' בברכות פ"ו ותסיך תקון נפשך וקדים תיקון נפשך וכל המזבח יצרו מכבד בוראו בשני עולמות · ואר"ל נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין וכו' ובשבתם האדם מרולה לפני המקום כדגרסי' בספרי כ"ז שאדם שרוי בשלוה אין מתכפרין לו מעונותיו כלום והיולא לדרך קודם קריאת יגב"ר דמו ברחשו דמעיקרא תשוכה והדר נהורא · וע"י היסורין הוא מתרלה לפני המקום דכתיב כי את אשר יאהב ה' יוכיח· וג"כ סוף פ"ק דקדושין מעין זה · והיסורים הם חסד לאדם כדאי' בגמ' ובפסיקתא ובמכילתא אמר הקב"ה לדוד אם חיים אתה מבקש לפה ליסורים שנאמר דרך חיים תוכחת מוסר ופ"ק דתענית אריב"ל כל השמח ביסורין בעוה"ז מביא ישועה לעולם שנא' בהם עולם ונושע · ואמרו במס' ערכין פ"ג כל מי שעברו עליו מ' יום בלי יסורין קבל עולמו · ע"כ ר"א בר"ש (פ' הפועלים) היה אומר ליסורים באורתא אתי ורעי באו וכן רבי קבל עליו יסורין תליסר שנין ונחום איש גם זו בפרק סדר תעניות ובפ' חלק אמרי' דכשנפנה ר"ע ואמר לריב"ז חביבין יסורין שמכפרים עליך אמר להם סמכוני ואשמע דברי עקיבא בן יוסף תלמידי שאמר חביבין יסורין · והנה כרוזא קרי ופס ידא כתבא כי היסורים והחולאים והמיחושים הם הערה לחוטאים כי מוסר מלכים פתח מהם חרלובות רשע כדגרסי' בפ' חלק במנשה דכתיב ביה וידע מנשה כי ה' הוא האלהים ולגבר אשר דרכו נסתרה חקר אלוה ימליהוהו בעת כי ישביעוהו ממרורים· ויסורין דידיה מעיד להו הובא וחובא דאתקבור ליה לבניה · ר"ל אין אדם נוקף אלבעו מלמטה אא"כ מכריזין עליו מלמעלה · ויען כי כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעיו וגם אין חבוש מתיר עלמו אם ראה גבר דהשתפוך חמימותיה ומיוס למחרתו איל ושפיל בגדר הדחויה ומאליו נופל כרויא דמנפשיה נפיל למה לא נקיים עמו והלכת בדרכיו לחזק ידים רפות ולאמץ ברכים כושלות בהסיף עליו מלתנו ומלבנו נוליא עמו מלין באמור לו כי הנה אשרי אנוש יוכיחנו אלוה אם מוסר שדי אל ימאס כי הוא יכאיב ויחבש ג"כ בשובו מדרכיו וחיה וישלח ידו וירפאהו ויחלימהו ויחייהו ויראהו אותו ואת נוהו שאנן ושלו באורך ימים ושנות חיים אז יבדוק חמנו והשאור שבעסתו לאור נשמתו ויתוודה ויאנח עליהם ויקבל עליו לבל ישוב עוד לכסלה :

הלא ידענו אם לא שמענו פה קדוש פוס ממלל רברבן ככל קרנא משרוקיתא ה"ה מעין החכמה רשב"י בפרשה האזינו על פסוק ימלאהו בארץ מדבר ובתוהו ילל ישימון יסובבנהו יבוננהו וגו' דאמר בפירושו כי אלטריך להסיא חכים לאשתדלא על החולה אין יכיל למיהב ליה אסוותא דגופא יאות · ואי לא ישתדל על אסוותא דנשמתא ודא הוא אסיא דקב"ה ישתדל עליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי והביא מעשה מספרא דההוא טייעא יע"ש גם בפ' בשלח דף ס"א כ' בשעתא דבר נש שכיב בבי מרעיה הא אתפס באסרוניא דמלכא רישיה בקולרא רגלוהי בטפסרא כמה חילין נטרין ליה מהאי גיסא ומהאי גיסא שייפוהי כולהו בדוחקא מגיחין אלין באלין מילנא אתעדי מיניה · בההוא זמנא פקדין עליה אפוטרופא למילף עליה זכות קמי מלכא כדכתיב אם יש עליו מלאך מליץ א' מני אלף · זכאה חולקי' דבר נש דעייל עליה ואוליף ליה אורחא לשזבותיה מן דינא הה"ד אשרי משכיל אל דל · ואיך יכיל לשזבא ליה למילף ליה אורחוי דחיי לאתבא ליה קמי מאריה · ולכן נקרא ביקור חולים כי לריך לזרזו על ביקור ופשפוש ומשמוש דרכיו ואורחותיו · ודא ודאי תקילא ליה ככוליה תלמודיה · וכתוב בפ' פקודי שלגד מערב בהיכלות הקדושה יש

אחד

אחד מאותם הנקראים חברים הממונה על המשתדלים על החולים שיפשפשו במעשיהם וישובו בתשובה כנדרש שם וגם במקומות אחרים אמרי אל לנו ישמיע בזרוז זה ואם להוסיף ימים או שעות בחיי פורתא כמה משקין שתה מפסחא ועד עצרתא ולעשות אשרתא לחיי שעה כמה רפואות תעלה בעדניה ׃ ומה לו לעשות להעביר כתמי נשמתו ולהחיותה חיי עולם בהלבינה כשלג ומה יהיה שכר אסיא כדא כי ביום רעה ימלטהו ה׳ ׃ פי׳ ביומא דשלטא הויא רעה למיסב נשמתיה ימלטהו ה׳ ׃ ואחר שבשפתי פי חכם חן ובלשון חכמים מרפא יעוררהו לשוב בתשובה על הכלל ועל הפרט על השכחות ועל הגלויות בהזכירו אליו ד׳ חלוקי כפרה יורהו בארח מישור וילמדהו דעת תבונות איך יחשוב ביסורים הבאים עליו להיות שברו על ה׳ אלהיו דניחא להו לצדיקייא לתברא גרמייהו ולאתתברא תבירו על תבירו וכולא על ה׳ אלהיו כד״א כי עליך הורגנו כל היום ׃ כי עליך נשאתי חרפה כדאי׳ בפ׳ ויקהל דף קל״ח ובפ׳ תרומה דף קנ״ט יען כי עור האדם נתהוה מעור הנחש חלף כתנות אור שהיו לו וגם בשר אדם הוא חלקו ובשר מבשרו כדדרשו על פסוק הכסיל שהוא ס״מ שבעת במרום המריא ומרד באדונו חובק את ידיו ואוכל את בשרו ומדידיה קא אכיל ׃ א״כ במירוק גוף האדם בזה נחלשים כחות החצונים ע״ד עת אשר שלט האדם באדם לרע לו יעויין פי׳ פ׳ זה בזהר פ׳ שלח דף קע״ב ע״ב ואמרו שם דלאו חידו הוא למ״ה כד קטיל בר נש אלא אחזי גרמיה בחיזו למעבד רעותיה דקב״ה דכתיב רוח סערה עושה דברו ובהתחלש כח החצונים ע״י יסורי בני אדם בזה מתמתקים ג״כ הדינים קדושים וחוזרים אל נרתקן למעלה להתבסם ׃ ובזה נמצא מקריב גופו קרבן לה׳ כדאמרי׳ בפ׳ נח דף ס״א ע״א ובר נש דאיהו זכאה הוא קרבנא ממש לכפרא ומזה ג״כ בסוף פ׳ פקודי ׃ ופ׳ תולדות כתב ׃ כד אתרע גופא נשמתא שלטא ולכן צדיק יבחן ׃ ובחיר שבאבות בעא רחמי ואתא חולשא ׃ וזהו וקוי ה׳ יחליפו כח שנם כי צדיקים בעלי תורה הם תשושי כחות גופניות זהו לפי שמחליפין כח שהיה ראוי לגוף ונותנים אותו לנשמה ועל כן התורה נקראת תושיה שמתשת כחות יצר הרע שהם כחות חומריות ועקר מזון עוסקי בתורה לנשמה הוא לשובע נפשם ליהנות מרוחניות הקדוש המתעלם ומתלבש בפת בגם וביין משתיהם באופן כי הנפש ניזונית מהעקר והגוף מהתמצית מלבד שמזון החכמים נשפע להם ממקום גבוה מן השמים והוא זן הנפש בעצם והגוף במקרה כדאמרי׳ בפ׳ בשלח ובשאר מקומות מהזהר ׃ על כן קוי ה׳ בכח מעגם זה יעלו אבר כנשרים אחר מיתתם ילכו ולא ייעפו ממלאכי חבלה יען כי רצו בעה״ז לעשות רצון קונם ולא ייעפו מכחות חומריות כי הכניעום בחייהם לעבודת יוצרם ׃ ובזה זוכה כל צדיק למדור בפני עצמו כפי זכות מעשיו כדאי׳ במדרש רות דף ל״ג ע״א ממעשה דרבי ושם אמרו כי מסיבין לכסיל שאומר שרוצה לראות חביריו בכבודם בעולם הנשמות ואומרים לו שוטה שבעולם מלוין אנו מפי הגבורה שלא יעמדו רשעים בצד צדיקים ולא צדיקים בצד רשעים ולא טמאים בצד טהורים וכו׳ ויש מקשט ומותיב ביתיה שבגן עדן בשעה קלה כמעשה דיוקים בן צרורת ׃ ודברי תשובה של ש״מ ככתובין וכמסורין למעלה דמו נאינו צריך לומר כתובו יען כי אלהינו מרחם חושב מחשבות טובות עליו לתת לו אחרית ותקוה טובה לבל תטרף דעתו ונשמתו ביד מלאכים אכזרים ׃ ועוד כי אין אדם משטה עצמו מעשות תשובה בכל לבו בשעת מיתה כל קבל די רוח יתירא ביה אז כדכתיב תוסף רוחם יגועון וטובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה מלקיות ׃ על כן מיום שעמדתי על דעתי רעיוני יבהלוני וסעיפי ישיבוני ׃ אי שמים על זאת ישתומם כל חכם ונקטה נפשי בחיי למה יגע שביב אשנו וידעך נרנו ח״ו כמו באישון חשך ולא תופע עליו נהורא דאורייתא ׃ וכיון שכל מתחיל כלה וכל אפיא שוין ולא ימינו עלי ארץ למה

אחריתנו

אחריתנו לא ישגא מאד בעורת אור ווי לן דמייתינן כמות נבל · בלתי יחידי סגולות מתי מספר כמעט למעוטס בטלים אשר עמס עוז ותושיה כי פקודתס שמרה רוחס בסדר מליהס בעת וזמן שלא הוסם בסד רגלס ואם ת"ו שוט יחלה וימית פתאוס והיה כעם ככהן ובשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל ולמה האיש החי דדמי למלאכא לא יתן אל לבו בעודו באבו קודם בא יום המהומה כי תשתרש בכל קנותיו כל המחלה הלואי דלא לוסיף עלה וכל היום הולך לאחור ולא לפנים · וחילק ובילק אכלי ליה להיותו לופה ומביט מתחלת המחשבה סוף המעשה בהשאיר לנפשו אחריו ברכה : וכ"ש אם יזכה לו ולאחרים עמו ויעלה גם עלה להמנות עם מלדיקי הרבים המאירים ככוכבים בעשות חסד של אמת עם החיים והמתים ויהאר נהוריה כשרגא בתוך קהל ועדה במתיבתא דרקיעא בהספתו על ספר חקה דברי יחוד וטהרה וקדושה · ומילין לגד עילאה להאמר בכל שעה קמי באישא קודם דיתני בעוקלין תליסר מתיבאתא מעוקלי תחלואי המרה המתלה והממיתה לשזבינן רחמנא · ואי סלקא לאיגמר שרותיה בכנפיך :

ואמרתי אני אל לבי מה לך נרדם טוב הדבר אשר חשבת הנה ה' ילא לפניך להעלות זה על לבך למה תרפינה ידיך לא ועשה כן וקריינא דאגרתא איהו ליהוי פרונקא נכה נא שמעה בקולי איעלך · כי תדמה לכרס במדבר דחביב כדאמרי' במס' ר"ה פ"ק ושים על לבך מה שאמרו במדרש משלי א"ר אבין בר כהנא אם חשבת לעשות מלוה ולא עשית טוב לך ליתן זמם על פיך ולא לפסוק · עוד שם במקום אחר אמרו לעולם יעשה אדם עלמו קברניט היאך לעשות מלוה ובפרט בגמילות חסד כי הוא מהעשרה דברים שנקראים חיים וזוכים לחסות תחת לל כנפיו של הקב"ה כדאמרי' במדרש רות גדול כחן של גומלי חסדים שאין חסין לא בלל הארץ וכו' רק בלל כנפיו של הקב"ה ובפסיקת' אמרי' אם נזדמן לחבירך יום רעה ראה לעשות עמו חסד · ברם ברגע כמימריה הדרי בי ויחזרתי לאחורי כי כליותי יסרוני וסרעפי לבי בקרבי הוכיחוני אוי לאזנים שכך שומעות סוב לך על ימינך או על שמאלך ואל תוסף דבר עוד בדבר הזה ואפי' דבור אסור לך כי איך ישתרר זעיר הזבובים קלוץ הכנפים וכי הגון אתה ללמד תורה ואלבי לנהרא כגכי לייא פן תהיה לבוז ולמשסה לכל בעל דעת נלולה · דמעייל פילא בקופא דמחטא ומליץ מן חרכי התבונה במאמרי התנא והאמורא ודרשה והגדה וכל המרגיל אחר סתרים לבקר יזקוף קועיה עליך כחויא ויהוס לנגדך הגס שאול בנביאים מה זה לבן קיש קיש קריא · הא בטעמא תליא מילתא ומי הכנים שכור בין הנזירים · דבר ידבר בשערים ומי קוא זה השם עבים רכובו ומה כחו ומה גבורתו ואנכי היודע ועד שכל רוח אין בקרבו ולא כחל ולא שרק ולא פרכוס וגם לא מעלה חן וכללא דמילתא האי סיתומתא לא קיהא · עד כי נתרשלו ידי' וישבתי מרעיד תוהא ובוהא בין חרד וירא בין אסור ושרי ואין ולאו רפיא בידי ואוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר · ואשתומם כשעה חדא ושוי לי מיזלרי ואוי לי מילרי :

בין דא לדא עיני לשמיא נטלית ומנדעי יתוב עלי והנה רוח גדולה וחזק מפרק הרי העללות ומשבר סלעי אבן נגף ולור מכשול ויעירני כאיש אשר יעור משנתו ונתן בקולו קול עוז עלי · שמע נא נבער מדעת למה יקחך לבך ולמה ישיאך יצרך מלהכין בית מנוס לך ולאחרים בני גילך עמך הלא ידעת כי מדה טובה אינה חוזרת · וא"ר יוחנן לר' יוסי בר חנינא בסנהדרין פ"ג הואיל ועלית לא תרד ונדר גדול נדרת לאלהי השמים · ועלה שים בה דבר ה' תקום לעלם מהר ועשה כאשר דברת ותלרף מחשבתך הטובה למעשה והשלך על ה' יהבך והוא ינמור על ידך והכל לש"ש מותר ושרי · ואפי' עבירה לשמה גדולה ורטיה היא · והפוך בנבלתא ולא תהפוך במילך דכל בר נש לאית ליה

ליה זכותיה גו קופתיה · וכל עוד שמעשה בני אדם בדבר מצוה לא יגרום פירוד למטה דרכו נכון אל אשר יהיה שמה הרוח עליון מרום וקדוש ומלאכי אלהים עולים ויורדים בו ועל ידו ליחד אל איום · ואמרי' בספרי אביי אמר ואגודתו על ארץ יסדה כשישראל שוין בעצה א' מלמטה שמו הגדול משתבח מלמעלה שנא' ויהי בישורון מלך אימתי בהתאסף ראשי עם וכן הוא אומר ואגודתו על ארץ יסדה ולא כשהם עשויות אגודות אגודות רשב"י אומר משל לשתי ספינות קשורות באוגנים וברשתות ובנו עליהם פלטרין והעמידום על גביהם כל זמן שהספינות קשורות פלטרין קיימין פרשו הספינות אין פלטרין קיימין ואמרו בילמדנו הובא בילקוט דף רע"א לא תשימו אגודות אגודות ותהיו חולקים אלו על אלו שלא תשימו קרחה בכם כשם שעשה קרח שחלק לישראל ועשאן אגודות אגודות ועשה קרחה בישראל שנבלעו עמו בני אדם הרבה · ואם אהיה שיחה בפי הבריות מוטב לי להקרא שוטה כל ימי ולקיים מולא שפתיך ואם האדם יראה לעינים הלא ה' יראה ללבב והוא יחקור ויודע כוונתי הטובה הזאת כי ממנו לא יפלא כל דבר ויודע תעלומות לב · והאלהים הוא יודע כי לא באתי ליטול עטרה לעצמי ולמען ספר שמי ח"ו · והנה מארץ שפל מקומי אלא כתר תורה מונח ועומד וכל הרוצה ליטול את השם בעבודת שמים יטול ומאן דייהיר בעל מום הוא ולא מתקבל כדאמרי' בבתרא ובסוטה ובמגילה · וכל פטטיא דאורייתא טבין ואם לא הולק חן בשפתותי הלא חכמה ברא"ש הומיות תקרא מעלמה שהיא אילת אהבים ויעלת חן ואם אנכי איש נדהם ונרדם והדבר אין בי וגם לא בינת אדם לי הלא עולמתא שפירתא דלית לה עיינין דאתקסטת בקישוטין דילה הוות שדרת לגבי דאיש פתי ואמרה אמרו להוא פתי דיקרב הכא ואשתעי בהדיה כדכתיב מי פתי יסור הנה · ואמרו בחגיגה פ"ק מה נטיעה פרה ורבה אף דברי תורה פרין ורבין והקילות היא תשיחך ואגברו חמרא דאורייתא לדרדקי כי היכי דלימרו מילתא · ואם אהרן ברכיה חמרא הוכפא לגביה אמוש וחובה עליו לשום עצמו כחמור למשאוי תורה וחמרא דימא לאורייתא שרי ואם הוא סיכסא וכעגני דלפרא דלית בהו ממשא תורת ה' תמימה מחכימת פתי והופע עליו כהורא דעמה שרא :

על כן בעזר אל איום ונורא · אני נפש נכאה ונלאה כרחל נאלמה תהמון תמורות הזמן הבוגד ועלי וכואב וכל ימי עני רעים זה שדעהו קנרה אללי לי אללי כי עונותי עשאוני אספה ורק אני נשארתי לבדי עם נערי אתי מאסקופת העזר"ה ולחוץ בעמידה שאין בה שום סמיכה ותמיכה וההוא גברא על פלטר סמיך ותמיך ברחמי שמיא כי מאשפות ירים אביון ושואג באדרי ממלוקים זמני מזעוון בלהן ועקן דעדו עלי כידוע לכל באי שער עמי · ואסיא רחוקא עינא עויר אני הוא שמי הקטן שבחבורה הנה הוא אנוש רמה וכאצבעתא בקירא לסברא וטעמא · לאו נגר ולא בר נגר אנא ולא ריכא ולא בר ריכא ברם בריה קלה דבטיל במיעוטא אהרן ברכיה בכמה"ר משה יצ"ו בכמה"ר נחמיה היב מודיל"ה ז"ל כין ונכד מלפירת תפארת ביתנו הם אמי הזקנה החשובה והחכמה מר"ת פ"וריטה דמיתקרייא בת שבע אלמנת הגאון כמוהר"ר שלמה יעקב רפאל בן הגאון ורופא מופלא בדורו כמהור"ר מרדכי ממודיל"ה זצ"ל מקדמוני משפחות גרוש נרפת אשר הזקנה הנזכרת אעגדנה לעולם עטרות לראשי כי היא ולא אחר עמה מיום נאתי מרחם אמי גדלתני כבן וחייב אני לה מורא וכבוד כאב ואם וגם רב שבדרך חכמה הורתני הגם דלא חכימא אנא ולא חוזאה ולא גמרנא והדרנא אלא מגשם אורחתא דאמא אנא · והנני היום במורא רבא מתאבק בעפר רגלי רבותי ומקבל מרותם עלי וברשותם גרמא יבישא דנפיל בחלקי הגם שהוא בלק שבסדקה עריבה אולי תערב לנערים יושבי שידה הסקתי אותו על פתורי דאיטון זעירי דמיגבגשי גרמי ובגואלקי · פי' סקי

אייתי

איתי להון בזוזא עבורא · ואולי גם לאוכלי בשרא שמינא אפתורא דדהבא עיניהם יראו וישמחו ולאו דאינון צריכין לי ולמילי כי האי לבני מחוזא דבר מועט ניהו דשמעתתי דידהו מרפסן איגרי אלא לתועלת כללי כי למה זה נגרע אנחנו עם אלהי אברהם מלחפש באמתחות תורתנו ולהמציא לה ממנו אלינו המאלה נכונה להקריב קרבן נשמתנו בריח ניחוח לפני מלכנו ה' צבאות שמו בהדרת קדש · הלא תסולה בכתם אופיר אם תהיה לכל א' מן המוכן בעט ברזל ועופרת דרושים מיוחדים ומאמרים ובקשות ופסוקים ערוכים ומסודרים וכ"ש לפני הפתאים כאגוש כערכי או נגרע ממני כי הם רובא דרובא למען יהגו או יצוו לאחרים שיהגו בהם לפניהם בכל עת מוטה בצוק העתים עליו פגוס נכנס ופגוס יוצא או בעת כי יוכח במכאוב על משכבו : על כן אמרתי עת לעשות לה' ובעת שמכנסין פזר ואם חבורי אדם כמוני אינו חבור וחרש שוטה וקטן אין להם מחשבה ותבר נם זעיר לא ילפין הלא לנגד עינינו מאמר במדבר רבה פ' י"ד על פסוק דברי חכמים כדרבונות מנין אתה אומר שאם שמע אדם דבר מפי קטן שבישראל יהא בעיניו כשומע מפי חכם שבישראל ת"ל והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי ולא כשומע מפי חכם אלא כשומע מפי חכמים שנאמר וגו' ולא כשומע מפי חכמים אלא כשומע מפי סנהדרי גדולה ופו' ולא כשומע מפי סנהדרי גדולה אלא כשומע מפי משה ולא כשומע מפי משה אלא כשומע מפי ה' שנא' נתנו מרועה אחד ושלמה למד לאדם דעת מן הנמלה השפלה ומן הכל אדם יכול ללמוד הגם כי הרי זה בא ללמד ונמצא למד · ואמרו בשה"ש רבה כשם שאין גדול מתביים לומר לקטן השקיני נא מעט מים כך בד"ת אין הגדול מתביים לומר לקטן למדני דבר אחד בתורה ואמר במס' ברכות טבא ביעתא מבי ילגלתא משיתא קייסי סולתא· ואמרו ג"כ במדרש קהלת דף ס"ט ע"ב יהיה בעיניך דור שבא כדור שהולך שלא תאמר אלו היה ר"ע קיים הייתי קורא לפניו אלו היה ר' זירא ור' יוחנן קיימים הייתי שונה לפניהם· ואמרו פ"ד דמליעא כל המקטין עלמו על ד"ת בעה"ז נעשה גדול לעה"ב וכל המשים עלמו כעבד לד"ת בעה"ז נעשה חפשי לעה"ב דכתיב קטן וגדול שם הוא · ובזה יזכו השומעים לשתי שולחנות כי ההוגה לפניהם יוסיף דעת כמ"ש במדרש משלי דף ס"ט ע"ב מתוך שאתה מלמד אתה למד שנאמר נפש ברכה תדושן ומרוה גם הוא יורה · וזכותא דרבים דעדיף אהניא לי שעתייהו ותורת אמת היא סמכתני עד כי בעזר המאיר לארץ ולדרים אדר נטעתי ע"ד שנאמר אדיר במרום ה' או אדרא כדאמרו בי"ט פ"ב אמרי אנשי מאי אדרא דקיימא לדרי דרין · וחברתי חדושים ודרושים שונים. אשר יחד כולם דברי פרישות וטהרה וקדושה מפלשים ותמכתים בימין הענוה והבושה ויחסתים בשם מעבר יבק להקריבם ולהקטירם באהבה ובמורא לפני כל העדה קדושה בתוך עלמות תופפות יעברו דרך גשר רעוע מעולם התמורה והכליון אשר עוותו המלב השמיימי להתקשר במעדנים היחוד והברכה והקדושה ובזה תעבור המנחה מנחת בכורים על פניו ונעבר את מעבר יבק להתאבק בה' איש מלחמה : עד עלות השחר שהוא התחיה כי אז לא יעקב יאמר עוד לנשמתנו ולגופנו רק ישראל כי נהיה ממלכת כהנים ונזכה לראות אלהים פנים אל פנים כי יזרח לנו שמש לדקה ומרפא וכל עלמם של דרושים אלו הרבה מהם נכונים ונאותים להשיחם ולהגות בהם לפני חולה בתחלת הוכלא לפלוחי עינא פקיחא דיליה במילי מעלייתא קודם שיכבד קלתו על קלתו ורעיונוהי יבהלוניה ובמה יתרלה אם לא בבקשת מטו לרפואתו וקלת מהם מיוסדים ומיוחדים למי שקרבו ימיו למות ונשמתו הטהורה צווחא ואמרא אפיקו לי כ"ר כ"ר מהכא הדין גופא אטומטא כי אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר דנהר ימינא וחמי נהורא דמלכא סבא והאר הטוב הזה דהוא ינרא דעבירה דאתלבן כתלגא חיוורא כי

שם זה ה' הייחוד והברכה והקדושה כי בשומעו מה רב טוב בורא אשר צפון ליראי שמו וכי בידו טובו עד דכדוכה של נפש מקול המות לא יחת כ"כ ומהמון מכיתתו לא יענה כי שמה ינוחו יגיעי כח והיציאה מרחם לצדיק היום ההוא לו הוא לידת הגוף וביום מיתתו אז הוא לידת הנפש · לא כן אחי למען שמך שים עיניך בדברי החכם בעל העקדה שער כ"ב דף ס"ו ע"ב על פסוק ותשחק ליום אחרון במשל יפה שהמשיל על בית המנוחה של עולם הנשמות והתירוץ שאלה שנשאלה לו על טובות הנשמה אחר פטירתה כי באמת מתקו מיליו ומה לנו להעתיק דבר בלי חדוש פוק חזי תמן · ומובטחים אנו ברחמי שמים כי בהתישב על לב האדם דרושים אלו מידי שומעו אותם כל טהר ידים יוסיף אומץ ויאהיבו את לבו ויסירו ערלת לבבו להיות פניו מועדות ולאזור כגבר חלציו להתחזק ולהתאמץ בעבודת שמים · ובהרבה מדרושים אשר אגיע לפני בינותי בכתובים ובמאמרי חז"ל בגמ' ובמדרשים חלוקים ואגדות ודברי ספר הזהר פקודין ור"מ ותקונים וכיוצא ומהם האיר ה' עיני וחדשתי ומצאתי מאכל בריאה עם כאלי דבש ושמחה ואלומי תהלות ורוב הודאות לאשר גמלני וזכני וכל א' מהם נימוקם עמם למען לא תשכח ולא ימושו מפי לעולם כדאמרו ביר' בפסחים ר' זעירא בשם ר"א כל תורה שאין לה בית אב אינה תורה ופירושו שאין לה דוגמא ממקום אחר אפי' יהיה למשה מסיני קרוב להשתכח: ע"כ אם באולי ימצא איזה שגיאה אל יתלו בוקי סריקי אלא בי · כי חטאתי בשביל שלא ידעתי · אמנם קצתם הם דברים מקובלים איש מפי איש נאמנים לשומעיהם וקצתם כתובים על ספר ותלמיד מזעיר תלמידיהם אני ומימיהם אני שותה · ברם משכילי עמנו ביארו הדברים לחכמים המבינים מדעתם הרחבה ושנו להם מדותיהם בראשי פרקים כי לחכימא ברמיזה והרבה מהם בלי ראיה כהלכה למשה מסיני ואני באתי אחריהם לבארם בקצת ועוד לעשות להם סמוכות מדברי חז"ל באופן כי לא יהיה דומה שומע מפי הרב לשומע מפי תלמיד · ומקום הניחו לנו אבותינו · מלבד שכן דרכה של תורה תלמוד לישרים תושיה וה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה · וכל נפשות ישראל צפון להם חלק בתורת ה' מיום שעמדו רגלי אבותינו על הר סיני ואין אדם נוגע במוכן לזולתו · והערוני רעיוני וכן עלה במחשבה לפני להפיק מגן אמירי ספרי זה ולכוננו ולסעדו על ד' אופנים ורוח החיה יהיה באופנים אלו :

בבא קמא ממנו שמו קראתי מאמר **שפתי צדק** כי בו יצטדקו ויתהללו בשערים מעשיהם של כל ישראל · ופרקיו יהיו ארבעים ובתוכו באו הפסוקים והתיקונים והספורים המכוונים כפי שכל קמך להצדיק נפש החולה להעלות לו ארוכה ומרפא או אם יפקיד נשמתו ביד אל עם עצומים יחלק שלל בשומרו את דברי הברית הזאת (והרבה דרושים מועילים ועקריים באו אגב והתוספת רבה על העקר) :

בבא מציעא ממנו כיתיו בשם מאמר **שפת אמת** פרקיו הם שלשים ושבע בו יתבאר דרושים ותקונים הראויים להעשות למתים וזהו חסד של אמת עם הרבה דרושים אחרים מזהב ומפז יקרים :

בבא בתרא ממנו כשמו כן הוא ונאה לו ליקרא מאמר **שפתי רננות** המלמד לאדם דעת לרנן לאל בעת עשיתו חסד של אמת ומלין לנד עילאה ימלל של כל מעשה ובסוף המאמר באו פרקי גיהנם ופרקי ג"ע וכוונת היחוד · פרקיו תאיו ואולמיו הם מו :

האחרון הכי נכבד שמו נאה לו והוא נאה לשמו **עתר ענן הקטרת** יכונה · ובו ג' מיני דרושים שונים · חלק ראשון ממנו בו יתעלה סדר פטום הקטרת עם שאר דרושים אגביה ופרקיו ח' · החלק השני יקרא **קרבן תענית** והוא תקון טוב ויפה ונקל להרגיל בו האדם יום א' יחדש לבד לפחות ופרקיו ז' · החלק השלישי ממאמר הד'

כיניתו

כניתיו בשם מנחת אהרן ה"ה סדרים מפסוקי אנ"ך עם מעט בקשות הקשורים בעבותות אהבה ובהם ישירו ויזמרו כל החפץ לקדש עצמו אחר תפלת שחרית ומנחה או קודם להם שכן ה' חפץ ובחר בעמו ישראל ביחודי הקב"ה ופרקיו י"ח :

הנה כי תכלית המורה מארבע מאמרים אלו במאמר ראשון ילמד לאדם דעת לשחר קונו בוידוי ובתפלה ותשובה לעומתו י' של **יבק** שאומרת י"חו"ד · המאמר השני הוא להביא ברכה אל נשמת וגוף האדם בתקונים המתבארים שם · לעומתו הב' של **יבק** האומרת ברכה · במאמר הג' בו יקדש אדם עצמו בקרוא או בהשמיע ע"י זולתו לאזניו דרושיו רמז לזה ק' של **יבק** האומרת קדושה · ובכח היחוד והברכה והקדושה · צדיקים יירשו ארץ חפץ ונפשותם בטוב ילינו ובזה יעלה עתר ענן הקטרת בקרבן תענית ובמנחתו של אהרן איש החסד ושושבינא דמטרוניתא מתחתית לעילית והארץ תענה את השמים והשמים יענו את הארץ ורב טוב · לבית ישראל ומספר מפקד תאיו ואולמיו ופרקיו ארבעה המאמרות אלו יעלו למאה וחמשים ושבעה :

שלשה המה מטיבי לעד מיני פסוקים ויחודים ומזמורים ובקשות אשר באו מפורשים במאמרים אלו · הקבוץ הראשון הנבחר כדי להגן בהם מי שעלה למטה באיזה מיחוש ירבה אל אלוה בהם תפלה כי יעלה לו ארוכה וביום השלישי יצמיח לו ישועה ויעלה בית ה' להודות לה' חסדו וימחלו לו כל עונותיו כדאמרו בפ' ר' דנדרים והטעמים מספיקים לרוות נפש המעיינים למה בחרתי בפסוקים יביעו וידברו בשפה ברורה הפרקים האחרונים ממאמר הד' שחלק ההוא קראתיו בשם **מנחת אהרן** וכל החפץ משם ימלא ידו ויאחז צדיק דרכו ומדברות פיו יחיה נפשו ויאדיר חסד אל כל היום ובאלהים יעשה חיל וכלל העולה משם כי העוסק במקראות בתפלות ותחינות אין לך מדה גדולה הימנה והדרך זו דרכתי במעירי שחר שלי כי לא העתרתי דברים קול ענות חלושה לפני ה' אלהים היודע את האיש ואת שיחו וכמה גרוע כלי זה שעשה כמוני היום מלספר שבחו הרב רובא דרובא ממנו בא בדברי הנבואה ושירי זמרה הקועפי מלו"א עלי שי"ח דהגם שאמרו בגמרין פ' אלו מגילות וביר' דשבת פ' כל כתבי תני רשב"י העוסק במקרא מדה ואינה מדה · כבר פי' רש"י טעם למה המשנה והגמ' יפים מהמקרא הוא מפני שתלוים בגירסא ומשתכחים שבימיהם לא היה הגמ' נכתבת גם לא היה ניתן ליכתב אלא שנתמעטו הלבבות והתחילו הדורות לכותבן משום עת לעשות לה' וגו' ע"כ וכן אישר דבריו בעל יפה מראה הנה דאי לאו משום אוקומי גירסא ודאי כי המקרא שנאמרו בנבואה ור"הק קודם במעלה לדברי המשנה והגמ' וכ"ש לדברי הגדה שבאו במשלי הפייטנים ובפרט באותן שלא קבלום הצבור עליהם ואי איתנפיין איתנופי בקולות ערבים הפוכי בקראי טב מינייהו · ובסדר תפלה כ"ע מודו דמקרא עיקר דזמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד · ואמרו במס' עירובין פ"ג כי עמד ר' יוחנן בן נורי על רגליו כנגד ר' יהושע · ואמר חזי אנא דבתר רישא גופא אזיל ופירשו דבריו כלומר רואה אני כדין וכהלכה שצריכים אנו להלוך אחר דברי הראשונים כי טובה לפרנן מכריסן של אחרונים כדאמרי' ביומא פ"ק · ואמרו בבתרא ספ"ה לכל מילי מעלייא עתיקא · ואמר בברכות פ"ב לעולם יהיו דבריו של אדם מועטים לפני הקב"ה · וכל המתנגד לזה אינו אלא חולק על האמת הברור כי מארץ תצמח ואבין היכלא לימא כי האי מילתא :

במאמר השלישי בו יבא ק"ב פסוקים כמספר יב"ק עם הנמשכים אחריהם ועמם שאר תקונים ותפלות המיוחדים להאמר אלא מאן דתקיף ליה עלמא טובא · ונפשו תאבה ליעטות כשלמה אורה תחת כנפי השכינה בלבושי יקר דאתקין, לנפשא ורוחא ונשמתא מזווגא דמלכא ומטרוניתא מניהרו דפקודי דאורייתא קדישא דנטע ובתיל

בגנתא

בגנתא דארעא ורקיעא ביומי דהוה בהאי עלמא והשתא כולהו יומי ושני מתקרבין
למיעל בלא כסופא קמי מלכא קדישא · ועוד בה שלישיה בסוף המאמ' הרביעי אשר
הם עולת תמיד ומנחה טהורה ומגישי מנחה לה' בצדקה ערב ובקר · וכהן גבר הוא
בכולא · והני כיסני מעלי ללבא ומבטלי מחשבתא בישא :

עתה אחינו בית ישראל שמעו יוקח נא מעט מים ממעייני הישועה הא איכון פסוקי
תנ"ך עם הדרושים הבאים לרגלם ונשמם דוברות בפי בני חבורות גומלי חסדים
שבכל פלך ופלך ועיר ועיר למען יביאון אותה בפיהם ויגידום סדרים אלו באזני העולה
מתהומות הארץ לראות את פני המלך ה' צבאות כי בזה יתנו אחרית ותקוה טובה לנשמות
הנפטרים בערוגת הבושם ובקולם קול עוז יוציאו מפיהם לנגדו מילי קדושה למען יהיה
פי החולה כפיהם ויביע וידבר ויתחנן לה' אלהיו יאסוף רוחו ונשמתו ישמר צאתו ובואו
עד כי שולמית זו תשוב אל עדי הרכב אלהים רבותים ויאתיו חשמנים לקראת בואה ורנן
ירננו שלום בואך ויאמרו באזניה בני האלהים אחותינו את היי לאלפי רבבה עוד תעדי
תופיך ויצאת במחול צדיקים בג"ע ותמונת ה' תביטי ושבעי בהקיץ תמונתו · ולנגדם קיא
העלה ותשיב אמריה להם לאמר עפסרי מרום משרתי אלהינו חושו עופו טוסו הפיקו נא
מגן וצנה שמרוני שמרוני עזרוני סמכוני וסוכת שלום פרשו עלי ומכל צבא
היו לי למגן וצנה עד כי נקרב ונבואה אל המקום אשר בו בחר ה' ופתחו לי שערי צדק
אבא בם אודה יה · וקודם פטירתי מן גוייתי זאת אודה עלי פשעי לה' אדאג ואתמרמר
ואבכה על חטאתי ולמירוק ותיקון לאנת מעשי הנה מצדיק עלי דין שמים ומקבל עלי דין
ויסורי המיתה באהבה וברצון הגומל לחייבים טובות הוא יגמלני כל טוב סלה וירחמני
מן העבודה הקשה אשר עבדו בי מעני וכזאת אוחילה ישועתה לה' · ויטהרו ויצרפו
כעומדים עליו עשתונות לבו בדבריהם ובמעשיהם ובקריצותיהם וברמיזותיהם עד כי
יהיה פונה למסלה העולה בית אל באמור לו ולנשמתו אל תשכחי עמך ובית אביך הרגעי
ודומי להם הצק דום וסבול כי בזאת תנצל מפח מן האדמה ותדבקי בה' כאשר ידבק
האזור אל מתני איש · שובי שולמית עדי וכי חנון ורחום הוא אף ארך אפים ורב חסד כי
מעודך גמל עליך ויחזיקוהו באמונת תורתנו ונבואת משה אדוננו ושאר י"ג עקרי הדת
וביחוד שמע ישראל ובשכמ"לו וה' הוא האלהים ובאנא בכח ובפסוקי שרפים עומדים
ממעל לו וקרא זא"ז ואמר ובשיר של פגעים עם מזמור ה' מה רבו צרי עד לה' הישועה
עד כי תצא נשמתו בטהרה ועשה תעשה לו כנפים וכנשר תעוף השמים והוא יכוננה עליון
בזכות מעשיה ועוד כי אתה תפרד מתוך רנה של תורה וקדושה ודברי שיחה שבין קודשא
בריך הוא ושכינתיה ואם יזכה לקיים אפילו בשעת מיתה תורה נשמתיה תסק באיכון
אורחין ושבילין דאיכון באורייתא כדפי' רשב"י בפ' וישלח דף קס"ב ע"ב וכמה ככרין
דגרד למארי דיכי כי לשון חכמים ברכה לשון חכמים עושר לשון חכמים מרפא כדאמרו
בכתובות פ' י"ב ובזה נעביד ליה מלתא דתהוי ליה חיותא לעולם הבא :

ואמרו בספר משרתי ה' ועושי רצונו בעה"ז במדרש שה"ש דף כ"ג ע"ב כל העוסק
בתורה בעה"ז אף בעה"ב אין מניחין אותו לישן אלא מוליכין אותו לבית מדרשו
של שם ושל עבר ושל אברהם יצחק ויעקב ושל משה ואהרן ועד היכן עד ועשית לך שם
גדול כשם הגדולים אשר בארץ · ואמרו בפ' חלק זמר כל יום זמר בכל יום כי ר"ע היה
אומר הוי מסדר תלמודך אע"פ שמסודר בפיך כזמר והוא יגרום לך שתהיה לעה"ב בשמחה
ובשירים · עוד שם דף כ"ו על פסוק ששים המה מלכות אלו ס' חבורות של צדיקים שיושבין
בג"ע תחת עץ החיים ועוסקים בתורה · ושמנים פילגשים אלו שמנים חבורות בינוניות
שיושבו' ועוסקות בתור' חוצה להם תחת עץ החיים ועלמו' אין מספר אין קצבה לתלמידי'

וכלם

וכלם דורשים מטעם א' מהלכה א' מג"ש א' מק"ו א' ואשרי הזוכה להרבין תורה ברבים לשמה ומעמיד תלמידי' הגונים בעה"ז· עוד אמרו שם שכל תורה שאדם לומד בעה"ז הבל הוא לפני תורה שבעה"ב וזה לפי שעתה אין עסקנו אלא בכלי חמדה ובגובלות חכמה של מעלה אך שם יעסקו הצדיקים בחמדה גנוזה ובחכמה של מעלה לא בגובלות · ברם זאת התורה היא השער לה' וממנה יזכו הצדיקים לחמדה גנוזה כמשל המדרש ממי שהיה מכבד למלך שהלך במדבר בכלכלה של גרוגרות וחבית של יין אמר המלך כבוד גדול הוא זה וכו' · ובפ' חלק אמרו כל המשחיר פניו בעה"ז על דברי תורה הקב"ה מבהיק זיוו לעה"ב וכן כל המרעיב עצמו עליהם בעה"ז הקב"ה משביעו לעה"ב שנאמר ירויון מדשן ביתך וגו' ושם א"ר חייא על פסוק עשיתי לי ברכות מים כי הדרשות נקראים כן שנמשכים בלמודים רבים והשגות שונות בכל עת שאדם הוגה בהם בפני רבים נעשה כמעין נובע כל א' כפי השגת ידו ואמרו במדרש משלי כל מי שהוא מפיק בדברי תורה ומלמד ברבים אף אני בעת רצון מפיק לו רצון · ובודאי כי יפיקו רצון מאת ה' מן השמים כל א' בחברי בני גומלי חסדים או שאר הקהל המתוועדים שם בבית החולה להקבלת פני שכינה דקדמא ואתיא וכוונתם ג"כ לגמול חסדים טובים מאוצר העליון על המוטל על ערש דוי ולעורר רחמים גדולים מרעות עילאה על הדין נשמתא כואבתא אשר בסופה ובסערה דרכה והם שם למודים ומיוחדים באחדותא וחיזותא להכניסה תחת כנפי השכינה ולהשעין אותה תחת צל עץ החיים בזה ועל כל א' מהם שאחר אורך ימים ושנות חיים יתלוו עם נשמתם אלף אלפי אלפים רבבות קדש ובעת פטירתם כמראה הבזק ינוצצו ויושיבם לנצח ויגבהו כי צדקתם זו תעמוד להם לעד ומשפעת מי נחל עדן עליון יוערך לפניהם שלחן ולחם פנים לפני ה' תמיד ישביעם ויאכלו ויותירו כמו שהם כמה פעמים השביעו נפש שוקקה ונפש רעבה מלאו טוב ואין טוב אלא תורה כן יתן ה' את רוחו עליהם כי אינו מקפח שכר כל בריה ומדה כנגד מדה לא בטלה וגם הם ינוסו יגון ואנחה ולא יפחדו מיום צרה ותוכחה כי יעתור להם ויצילם · עוד יחשב קטורת ויהיה לריח ניחוח כוונתם בצרכי הנפטר כאשר בא במאמרים אלו מתוקן ומקובל על כל פרט ופרט וזה באמת א' מהכוונות הראשונות שכוונתי בהם כאשר הרואה יראה בעיניו ובלבבו יבין מחמת הקדמות שיבואו מפורשות בזה הרבה יותר ממה שכתוב בתוכם : וזה יהיה פרי מצותם שהקרן יהיה שמור וקיים וצפון להם לעה"ב ויזכו כל א' מהם שאחד מאותם הנקרא חרכים שהוא בהיכל השלישי מצד הקדושה לצד דרום הממונה על אותם שעושים חסד עם המתים יחקוק דיוקנו למעלה לזכותו לעה"ב כאשר הבטיח שם רשב"י בפרשה פקודי · וכי ישכבו יזכו שיצאו לקראתם הנשמות שלוו אותם בדברי קדושה על דרך שאמר ר' יוחנן במס' תענית כי שכיבנא ר' הושעיא נפיק לוייתי דמתרילנא מתני' כוותיה וכן אמר הרמב"ן בקמא פ' בתרא כי מובטח לו שהרי"ף יצא לקראתו במותו וכן נאמר למהרר"י קאר"ו כי הרמב"ם יצא לקראתו עם שאר צדיקים שעשה להם נחת רוח בעה"ז וכל העושה מצוה זו כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות· ואמרו במדרש רות על פסוק כאשר עשיתם עם המתים שנטפלתם בתפלותיהם · ולפי דרושנו יתבאר כי העומדים על הנפטר בשיחה קדושה בעת כי רוחו ונשמתו אל אל יאסף הם ודאי בזכות אמריהם כי נעמו פורשים עליו בגד ארגמן וכורכים בתוכו נשמתו ולבלתי תתבהל ותדחה מהחצונים המזדמנים שם עם מלאכא דמותא ותהם באים להאחז בגופו שהיה נרתק של קדושה · ושם אמר בש"ר זעירא מגילה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה לא איסור ולא היתר ולמה נכתבה ללמוד כמה שכר טוב לגומלי חסדים · ובמדרש קהלת א"ר יהודה כל הכופר בג"ח כאלו כופר בתורה · ובפסוק והחי יתן אל לבו זהו חי העולמים שהוא משלם שכר לבר נש על פסיעה שעושה בגמילות

חסדים

חסדים · ובמדרש תהלים דף מ"ד ע"א א"ר יהושע החסד מן העולם ועד העולם אבל הצדקה עד ג' דורות ובמזמור קי"ח על פסוק פתחו לי שערי צדק לעה"ב. אומרים לו לאדם מה מלאכתך והוא אומר מאכיל רעבים הייתי והם א"ל זה השער של מאכיל רעבים בוא הכנס בו וכן למגדלי יתומים ולגומלי חסדים וכן לכל המצות · הנה ראינו עטרת זהב גדולה אשר יסד המלך מלכו של עולם לגומלי חסדים טובים בעה"ז עם החיים ועם המתים · מצינו על פסוק כי חסד חפצתי ולא זבח א"ר יוחנן לר' יהושע שאמר לו אוי לנו על הבית שנחרב מקום שמתכפרין בו אבותינו וא"ל בני אל ירע לך שיש לנו כפרה אחת שהיא כמותה ואיזה זה גמ"ח :

ששר בני מעי גם ששו בהיותו זה ימים מועטים במנשיבה המהוללה תוך אותה קהלה קדושה עיר ואם בקהלות איטליאה · ודאי שמלבד שכל העדה כלם קדושים ובה כליל כמעלות עטרת היחס נבי הדת והארץ האירה מכבוד החכמים היושבים על מדין ישמרם ה' בכלל ובפרט ויעלם גם עלה · ראיתי שם בפרט כמה מתוקנים מעשיהם ולמה מיושרים אורחותיהם בבנין חברות מתיהם ובני חבורות גמילות חסדים משם · גם שיש מהם הרבה דלא תנו משנה וגמרא והלכתא לאו כ"ע דינא גמירי מ"מ בנפש נכספה מתעסקים במצוה רבה דא · ואגב אורחי שם שמעתי בשמם כי זה כמה ימים אשר נפשם התאוה תאוה שאחד מתוך העדה יקים לסדר לפניהם סדרים ערוכים להפגין קולם ברנה ותפלה בעת יציאת נשמה · ולהיות כי אל אלהי הרוחות לכל בשר לא ימנע טוב להולכים בתמים ורצון יראיו יעשה סבב וגלגל כי דבר זה נפתח בגדולים ונסתיים בקטון הכמות והאיכות הלא אנכי הממך באלפי **אהרן ברכיה** ממודינ"א :

ובשמעם כי תאות לבם ניתן להם לפחות בקצת לא בחנו מבטן מי יצאו הדברים ומגברא דלית ליה דיעה קא בעו ותמיד אל דמי להם בבוא חן ותחנונים ·

אך זה היום שקוינו מלאכו דאינו מעשיך יזכנו לבקר בהיכלי מלך ולעשות כוונים למלאכת ג"ח מהרה חושה מעשיך וערכך אשר ערכת שים נא לפנינו השמן הוא אם רזה ואם כמאכל ב"ד או כסעודת שלמה אשור הייא אשור הייא כי בטחנו מעמל נפשך נשבע שובע שמחות אנו ואתה לאורך ימים ומה יעשה יחיד בין הרבים והגם שעדיין לא הבשילו אשכולות יריעותי' והיה בעיני תבשיל שלא בשל כל צרכו וכל עוד שמצטמק יפה לו כי אינו דומה השונה פרקו וכו' מ"מ לכבוד שמים ולזכות לנפשי העלובה וגם להיות שייף ועייל שייף ונפיק להפיק רצון בני חבורה זו שומרי משמרת הקדש אשר פקודת כל אדם יפקוד מהם וברא שה השרידי עם וקצת מיחידי סגולה אשר כל המבטל רצונו מפני רצונם לא חלי ולא מרגיש כי נחלה זו שפרה להם למען טובה וזאת היתה סבה שנדבה רוחם אותם להיות נמנים עם בני החבורה ושיקרא עליהם שמם לכבוד ולתפארת להדריכם ולקרבם אל מלאכת שמים זו יוסיף ה' עליהם עוז ותעצומות ויתענגו על רוב שלום באורך ימים ושנות חיים ואין מחריד :

ע"פ הדברים האלה כרתי אתם ברית והבטחתים להוציא מחשבתי הטוב' מן הכח אל הפועל ואמרתי חזו דאתאי דכל שיהויי מצו"ה לא משהינן ושיתין רהוטי ארהוט עד כי אבין להתחיל המלאכה שתוא יותר מחצי הכל ואשירה לה' כי גמר עלי ואלהים הוא יודע וגם עם ישראל ידע כי לא יכולתי לשום עיני על מלאכתי זאת אפי' לעשות לה המהדור' קמא כאשר היה עם לבבי 'וכרין דברי אמת מתוך לשון הספר כי הוא כאשר ידבר איש אל רעהו ולא כיפי תלאי' למלתיה ובכיר ולקיש כחדא יצק כפי מה שבא פריי בעטי בפעם ראשונה שאז לא היה אפשר לו לילך אחר שיחה נאה רק לכוין הדברים שיהיו נאמרים באמת ע"פ ד"ת וד"ס · ויהי מה בטחתי בהם: אל כי לא יהיה בהם דבר בלתי מתקבל

לדעת

לדעת כל דברי רז"ל והשתומם לא קאמינא כי לזה דרכי שמרתי ולא הטיתי ימין ושמאל אחר איזה דעות מהמתפלספים כי הרבה מדרכיהם רחקה נפשי ולא ירד כבודי עמהם ולאו וא"ו אחופתא כתבי כי דעת שפתי חז"ל ברור מללו וכל דורך בהם ידע שלום ואם רק הוא ממנו · כי יש לאדם לחשוב דרכו ולצרף דבריו קודם שיוציאם מפיו כי תנא דבי אליהו קב"ה ישב ודרש ובחן וצרף כל התורה כלה וכל דבר שהוא מד"ת דורשו חוקרו וצורפו ברמ"ח פעמים נגד רמ"ח אברים שבאדם ואח"כ מוציאו מפיו וקבעו בתורה שנא' אמרות ה' אמרות טהורות ואמרו במדרש מלמד שלמד הקב"ה עצה ודעת למשה ונתנם לו באמת וכתב לו אותם באמת והודיעם לו באמת כדי שילך הוא וישמיעם לישראל באמת וזהו להודיעך קושט אמרי אמת · וכ' החכם בעל העקדה בשער כ"ה כי חוייב לשכל להכחיש קצת משפטיו ודיניו מפני ההוראות האלהיות הנאצלות עליו · ואנו מקבלי תורת ה' אין אנו צריכים להקדמות שהוצרכו לחכמי הפלוסופיא לבאר מציאות ה' ית' אחדותו ופשיטותו. שזכרן הרב המורה בתחלת חלק ב' כי הראנו ה' אלהינו את כבודו ואת גדלו במתן תורה בהר סיני · עוד לאפס הפנאי הרבה הגהות שהוספתי בגליון מדי יום ביום כאשר היה שם אלהים בפי · קצת מהם לא הושמו כ"כ מכוונים במקום אשר היה ראוי להם מלבד שכמה דברים שהיו שייכים למלאכה זו שמדי יום מתחדשים ובאים לא באו בכתובים יהא רעוא דנזכה ונחיה דהואיל בלא נדר עדיין נתוה דעת א"ה לזכותנו כפי עשתנות לבנו ללמוד וללמד · ועתה במטו מנכון רבנן קשישי או את רעי עמיתי אשר כנפשי הקורא באהבה יריעות מגילתי אל נא תשימו אשם לנפשי אם באולי תמצאו איזה עניינים בלתי מקושרים כל כך יפה באיזה מקומות כי הכל לשם שמים מותר ושרי ומתון מסון ד' מאה זוזי שוייא ואם תמצאו בו איזה שגיאה במטותא מינייכו לא תתלוניה רק יורוני וילמדוני כי תורה היא וללמוד אני צריך ועשה אזני כאפרכסת לשמוע דברי חכמי' וחידותם ואם הארכתי מעניתי בהקדמתי זאת שלא כדרכי כוונתי בזה לעורר הלבבות ולא תימרון יוד קרת קא חזינא הכא כי לא כן עשיתי בדברי הספר כי אין בו שפת יתר רק כפי הצורך להבנת הדברים במיעוט המריס : ואתה דוד נאמן למען חסדך תתרצה לשום עיניך על מאמרות אלו או כלם או מקצתם קרא נא בפיך תחלה דברי הקדמתי זאת ואל יכבד עליך כפל איזה דברים אם חפצת נדקני והנני מבטיחך כי לא אשנה עוד באורך ההלצות ופעם אחת ישמעון מילי ולא אשגה בשפת יתר ועל דא הפקוהו לר' ירמיה מבי מדרשא שהיה מטריח בדברים כדאי' בב"ב פ"ב ואל נא יקחך לבך מהם בהיות כי בסקירת איזה פרקים יראה בעיניך כי דרכיהם גבהו מעט מהפשט כי הן מיעוטא דמיעוטא ואם לא תתפלא לעצמך כמנהג הותכ שרמות להם חכמנא עד שבעבור זה עוברים על ופן יסורו מלבבך אנכי היודע ועד שרובם ככולם הם מובנים לכל קורא בה ביישוב דעתו והרי שלחן והרי פת והרי בשר לפני כל נערים יושבי שורה : וקודם אשים דברתי לקץ אליכם אישים אקרא מעם חבירי גומלי חסדים שבכל מדינה ומדינה ולכל הנלוים עמהם לשמור משמרת הקדש שימו נא לבכם והטו אזניכם ותהיה לטוטפות בין עיניכם זאת העצה היעוצה מדברי הגמרא והפוסקים הדשים גם ישנים ובפרט מס' הזוהר בהרבה מקומות ועל כלם בפ' ויחי ובשלח ופקודי והאזינו שדעת שפתותיהם ברור מללו לכל הפקידים לשמור משמרת החולה שנוטה למיתה והטוב שברופאים הומר שסביב יבעתוהו בלהות החולי בר מינן : ושהוא פרונקא דמלאכא דמותא ואם יאמרו לאדם מית חברך אשר הגם שמכבר התודה כנהוג ביום קרוב עת פקודתו חובה על כל המטפלים בו אחיו ומיודעיו ובפרט לבני החבורה באחד המיוחד מהם במתק שפתיו יודיע אליו כי בגזרת עירין פתגמא ואין הקב"ה עושה דבר אא"כ נמלך בפמליא של מעלה : ובמאמר קדישין שאול נשאל למתיבתא דרקיעא

ושיום

ושיום המות הוא יום לידת נפשו וחפשיותה ממאסרה מבית חשך ושהמות הוא קדירותא דלפרא שבעד כוכבים יחתום והשמש יוצא על הארץ ובכח האור הקטן להפיע המאור הגדול שמש ומגן ה' אלהים ושאשרי המוציא נשמתו בטהרה כמשחל ביניתא מחלבא ואיערב שמשא ואידכי יומא ועל זאת יתפלל כל חסיד לעת מצא זו מיתה לקיים אז ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך וראיה מר"ע שבזה תדבק נפשו ותעלה במחשבה הטהורה מקום שמן משחת קדש והחכמה תחיה את בעליה חיי עד · ע"כ יקדש עצמו כשרפים ויאסוף כל עשתונות לבו וכל רגלי סבותיו ומאורעיו אל המטה העליונה ולתקונה ולכבודה ושנשמתו עתה בהעלותה תהיה במדרגת השושבין ליחד בין קב"ה ושכינתיה באורה עם כל חבילות מלותיה העולים עמה מימינה ומשמאלה · ובזה יגרום רנה למלאכין דשכינתא ומלאכין דקב"ה כי יקדישו זה לזה ויעריצו זה לזה ויקראו זה לזה ויביעו וידברו באהבה באחוה בכח האי נשמתא קדישתא הנקשרים בה כשלהבת קשורה בגחלת קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וגו' ושכמה שירי אורות עולים עם הנשמה קדושה דרך עלייתה · ומזבח העליון בנוי ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב נשמות הצדיקים כדכתבו התוס' בסוף פ"ב דמנחות ודברים כדומה לזה הידועים לתלמידי חקלא קדישא וכל עוד חושיו בו יודיעוהו גזרת מלכו לטוב לו ולנשמתו למען יהיה פיו ולבו שוים לשוב בודוי בלבו ובפיו על כל חטא' ואשמה כי אם לא עכשיו אימתי ועל הכל שיקבל עליו דין שמים באהבה ויהיה שדי בצריו כדאמרו במס' ברכות פ"ג על המשתף שם שמים בצערו ושחשוב הוא לאתפוסי אדרא וסיבותא איהי לגביה ובתומתו יחזיק עכ"פ ולא ירפנה כי כל המאמץ עצמו בתפלה מלמטה אין לו צריס מלמעלה ואשרי המקיים מצוה אחת סמוך למיתתו כי בזה יקרא עובד מאהבה וזהו נסיון לכל האדם ואשרי המוסר נפשו לכוונתו פעמים בכל יום על יחוד שמו בפסוק שמע ישראל כי אז בשעת יציאת נשמתו יהיו לו עוזרים הרבה ליחד שמו הגדול · ואל לא יעברו על בל תונו איש את עמיתו כי ודאי זו אונאה רבה אשר מנפש עד בשר יכלה ויהפכו בנבלתא אם יהפכו במיליהו ואע"פ שמגר. עכשיו שמח הוא לאחר זמן ויהיה ריב לחולה עם הנלבים עליו אם לא כן יעשו · לא כמנהג הנשים הקלות לא כאותן דשכנליב דמ' מ"ק · ואנשים פחותי הנפש האומרים אליו חיה תחיה לא תמות דהוא כמאן דמחו ליה מאה עוכלי בעוכלי וגם שאמרו אפי' חרב חדה מונחת וכו' אל ימנע עצמו מן הרחמים מ"מ היכא דשכיחא סכנתא שאני · ועוד כי הילודים למות והפלוסוף אומר שכל הוה נפסד · הגם שלבנו לא כן ידמה ואין למדין מן הכללות כי החטא דוקא הוא הממית ומכלה לאדם הנברא בצלם ודמות הנה מצינו שלח הקב"ה להודיע לחזקיהו כי מת אתה רק יודיעהו כי עת לעשות לה' ושיפה שעה אחת בתשובה בעה"ז מכל חיי העה"ב ויפה כח בעלי תשובה שברגע שאול יחתו בתשובתם ויקר בעיני ה' המותה לחסידיו והרוצה שלא יסריח את מתו יהפכו בחייו עם פניו למעלה · ברם. אחר מיתתו אמרו בפ"ק ע"א אמרו בי רב הרוצה שלא יסריח מתו יהפכו על פניו ואין לך שיחה נאה יותר מזו שאין הקב"ה מקפח שכרה כדאמרו בב"ק :

וישתדלו שיהיו י' בני ברית באהלו בשעת פטירתו ואמרו רז"ל שיסירו משם כל דבר מטונף ומלבד כמה טעמים שיש במספר הי' עוד הם נקראים מחנה אלהים כדאמרי' בירו' דערובין כמה מחנה אלהים י' דשכינה שרויה ביניהם כדתנן באבות וכן בברכות בי' שמתפללין והא דאמרי' בב"ק פ' מרובה שאין השכינה שורה בפחות מכ"ב אלף היינו לענין הנבואה · והנה בהיות שם י' מישראל יהיה מחנה התחתון לקראת מחנה עליון כי רוח החיות העליונות באופנים אשר לנשמות בארץ ויקרא שם המקום ההוא מחנים · ומאותם מחנות תטול הנשמה העולה מלאכים עמה ללותה ולהגין עליה מכן הטורף · אשרי

המקדש

המקדש עצמו בעה"ז · ואמרו ברעיא מהימנא פ' כי תצא על מה שאמרו רבנן לפום צערא אגרא כי מפקנא דנפש' מקודם דנפקת אית לה צערא ברם לבתר דאפקת היא ברחמי ורזא דמלה בבני יבואו ובתחנונים אובילם בתר דנא ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע ויפקון ברחמי · וטוב יום המות מיום הולדו וחוסה במותו צדיק וכן אמרו והנה טוב מאד זה מות עד־כי יתגלה השפעת עץ החיים ואז כימי העץ ימי עמי ואכל וחי לעולם :

כתוב בארחות חיים בני הוי זהיר לבקר את החולה כי המבקר מיקל חליו עליו והשתדל עמו לשוב לקונו והתפלל עליו וצא ואל תכביד עליו ישיבתך כי די לו מכובד חליו · כשתכנס לחולה תכנס אצלו שמח וטוב לב ודבר עמו בשמחה כי עיניו ולבו תלויים לנכנסים אצלו לבקרו :

בא יבא ברנה יום הישועה כי אז יבולע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים עם כל עמו ישראל גאולים ונכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים בעזר המאיר לארץ ולדרים וישרה עלינו רוח הקודש ונאמר לפניו שירות הרבה וישקני מנשיקות שנשק לבניו וביום ההוא יהיה ה' אחד ביחוד עליון ושמו אחד ביחוד תתחתון :

ועל טוב יזכר תחתון שם הקצין ונשא ומאד נעלה המשכיל והנבון כמה"ר **מצליח מנחם** בכמה"ר **מתתיה פואה** ז"ל שמכבר היה אביו הנז' ריעי אשר כנפשי כי שנינו יחד למודים ילקנו מים ע"י החסיד וקדוש האלוף כמה' **הלל ממודינה** זצוק"ל והיה לבו כלב הארי בכל מדע · וזכה כי נצר טוב מטע ה' להתפאר משרשיו פרח ורבה הנה הוא הקצין בנו הנז' אשר עשה לי סמוכות וקדם אותי במלוה להדפיס ספר הנז' הגה ברך לקחתי לאיש חיל רב פעלים הלז כי צדקתו הוא סמכתני וגם שהיא ברכת הדיוט קלה ולא כקול המולה לתת שבח וגדולה כי נודע בשערים טוב לבו ונדבתו בכל דבר שבקדושה · ואיהו יאי וגולתא דדהבא ודכספא אשר חננו ה' ליה יאי ויאי · ומרגניתא דלית בה טימי כל מה דאת משבח לה את פגים לה · ויזכהו ה' לישא בת ת"ח ואח"כ בם גדולי הדור · מברכות פי אברך שמו הגדול כי טוב לעולם חסדו · יהי רצון שכל הנטיעות היוצאות ממנו החכמה ובענוה ויראת חטא בעושר וכבוד והדר רצוי לשמים ולבריות ולוקח מהם ברכה לעדה הקדושה בזכות תומכי התורה אשר צדקתם עומדת לעד ככוכבי שמיא ועיני הקצין אביהם יראו וישמחו וכי"סו לעד יכון כרצונו הנאדרי וכרצון אוהב שמו קרובו ומשרתו חיתא דקטרי **אבמ"י** הצעיר ממשפחתי ומבית אבי : ואני **אהרן ברכיה** ממודינ"ה הקטן ממשפחתי הפלתי לאל גואלי רצה נא אדני קול תחנוני אורך ימים תודיעני ושובע שמחות תשביעני הודיעני הדרך זו אלך דרך אמונה ועיני ומעייני באמונתך יהיו הנה נא פתחתי פי דברה לשוני בחכי זה החלי בשם אלוה כל בריה יגדל נא כח אדני לשמוע תפלתי וימחה כעב פשעי וכענן חטאתי ואל תתן את פי לחטוא את בשרי היה עם פי בהגיוני ושמור דרכי מחטוא בלשוני · אנא אלהי אנא פתח לבי בתורתך פתוחי חותם יחד לבבי ליראה את שמך נצח נצחים עיני ולבי קרב אותם אחד אל אחד והיו לאחדים בידך שימה נא ערבני עמך זבד טוב כחותם על זרועך הנאדרי · העיר והקדם לפני תבנה בנין עדי עד ובזרועי אקבץ אבנים לגדר החומה ובחיקי אשא נפוצות יהודה ויזכני ה' לראות יום יהיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים ומציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים וזה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו על מות עולם שאין בו מות הוא ינהגנו בשתי עולמות בעה"ז כדכתיב כי ה' אלהיך ברכך ובעה"ב כדכתיב ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ באורך ימים ושנות חיים ושלום רב אשר יוסיפו לנו עם כל ישראל אכי"ר ויהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו :

פתח פתחתי למעבר יבק הלז למען ירוץ קורא בו וימצא ההוגה בתוכו את מבוקשו ולא יהיו עיניו משוטטות אנה ואנה ע"כ שלחן ערכתי לפני כל הקרב לשמוע את דבר ה' בלמודים אשר בתוכו · ואלה הם ציוני תאיו ואולמיו ואם מצער הם תחי נפשי בהם :

תפלה לאל חיי יתן ויחזור ויתן חוסן ישועות חכמה ודעת · ישועת עולמים יש לנו בבית מלכו של עולם על כן והנה טוב מאד זה מות שביום ההוא הוא לידת הנשמות · סדר הנהגת צור חי העולמים עם האדם בתנומות עלי משכב בחלומות · פי' החלומות שוא ידברו · במה נאמר דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין · איך באים יסורים על האדם בהדרגה ראשונה מיחושים ואח"כ קדחת קלה ואח"כ אשא דגרמי אח"כ חולאים אחרים ומוכיח כל זה מפסוקי אליהוא · כל זמן שאדם מחמת חליו אינו יכול להתפלל ידע כי הנשמה מסתלקת ממנו ומצפה איך יצא דינו ככתוב בזהר פרשת ויחי דף רכ"ז · ולדעתי צלם זה המסתלק מהאדם תלתין יומין קודם פטירתו יהיה החלק הנכבד מנשמתו לפי מדרגתו כאשר דרשנו בתחלת דרוש זה : יזהר האדם במעשיו דלא ליתרע מזליה : וראיה מהזהר · אפי' בעת דכדוכה של נפש אם יש עליו מלאך מליץ מצא כופר : טוביות היסורים וראיה מדברי רז"ל בגמ' ובמדרשות ושהם חסד לעולם · אשרי המחזק ידים רפות בדבריו וברכים כושלות באולי יאמץ באמרי פיו : ראיה מר' שמעון בן יוחאי בפרשת בשלח והאזינו מה יעשה האדם ההולך לבקר החולה דבעי לאשתדל על אסוותא דגופא: ברם יעשה עקר לאסוותא דנשמתא ואשרי משכיל אל דל ויש ממונים בהיכלות הקדושה לשלם שכר למזכירים לחולה שיפשפש במעשיו · למה נקרא ביקור חולים · קצת הדברים הראויים לזכור לחולה ועל הכל ילמדהו דעת לחשוב כי ביסורין מקיים כי עליך הורגנו כל היום ושיהיה שברו על ה' אלהיו · איך בחלישת הגוף מתחלש כח החצונים כי הכסיל ס"מ אוכל בשרו · לאו חידו הוא למ"הם כד קטיל בר נש · ביסורים מתמתקים כח הדינים הקדושים וגוף הצדיק נקרא קרבן לה' · פי' קוי ה' יחליפו כח למה התורה נקראת תושיה · מוצא המזון של ת"ח ואיך זונים מהקדושה הכמוסה בפת בגם ויין משתיהם · כל צדיק יש לו מדור בפני עצמו וא"צ לומר שלא ינוח שם שבט הרשע על גורל הצדיקים · דברי תשובה של ש"מ ככתובים וכמסורים למעלה דמי ע"כ טוב לערוך שלחן לפני כל ירא וחרד לנפשו עם פת ובשר ויין ובפרט לאותם דלא תני תנא ולא הלכתא וספרא וספרי כל עוד שמעשה בני אדם לא יגרום פירוד למטה מיחד או עושה נחת רוח למעלה · השומע מפי קטן שבישראל כשומע מפי משה רבינו ע"ה ואפי' מפי הקב"ה כביכול · אין לגדול להתבייש ללמוד מקטן · מהות קצת דרושי הספר בקוצר ולמה נקרא מעבר יבק · מורה מקום ממשל יפה על המנוחה שבעולם הנשמות · למה נחלק הספר הלז לד' מאמרות ושמם · והרביעי נחלק לג' חלקים להיותם דרושים שונים · קצת מכללי כללים דרושים אשר באו בג' מאמרים הראשונים · ג' מערכות פסוקים א' להרגיל האדם בהם בכל יום ערב ובקר · הב' מיוחדים לחולה במיחושו וחוליו יעתר בהם אל אלוה וירפאהו · הג' למי דתקיף ליה עלמא · אין למעלה מסדר הפסוקים בתפלה · ופי' העוסקים במקרא מדה ואיזה מדה · רהוטו צדיקי בני חבורות ג"ח שבכל עיר ועיר למעבד רעותא דמריכון ולפניכם יהיו למזכרת קצת מדברי חכמים אלה ופה הוצע קבוץ כונות ודברים שבקדושה אשר יאמרו לפני החולה עד כי תשוב שולמית נפשו אל עדי הרכב ויאתיו חשמנים לקראתה · יחזיקוהו לדבריהם באמונת תורתנו ובשאר י"ג עיקרי הדת וביחוד שמע ישראל וגו' · חבורות צדיקים היושבים בג"ע תחת עץ החיים בפסוק

ששים

שיש המה מלכות וכו' · למה אמרו תורה שאדם לומד בעה"ז הוא הבל לגבי תורה שבעה"ב · למה דרשות נקראים בריכות · חשש ושכר המפיק ד"ת ברבים · שכר הצפון לבני חבורות ג"ח ולכל א' מישראל המשתדלים להכניס נפש אחת מישראל באהבה וחבה ורצון לפני ה' · יש ממונה נגד דרום בהיכל שלישי מהקדושה החוקק דיוקן הגומל חסד זה ודברי רשב"י בפרשת פקודי המפרשים דברי הצדיקים נוחי נפש בעה"ז יזכו כי יצאו לקראתם בעת מותם · שכר גדול מדברי חז"ל לג"ח · צוויתו וזרזנו מדברי חז"ל בגמרא ובספרי הזהר שכל העומד על החולה ורואה שנוטה למות ב"מ חייב להודיעו כי בגזרת עירין פתגמא ושהוא מתבקש בישיבה של מעלה ולכן עת הוא לו לעשות לה' כי יש קונה עולמו בשעה אחת לא כמנהג הפחותי נפש העוברים בזה על בל תונו איש את עמיתו ומצינו ברב פפא כשהלך לבקר רב הונא בריה דרב יהושע במס' ר"ה פ"ק דאמר תקינו ליה זוודתא והודיע הדבר לחולה · ובראייה שאח"כ היה בוש ממנו אלא דאמר לו רב הונא דהכי הוה וכו' · טוב שיהיו עשרה בני אדם שם בשעת יציאת נשמה וטעם לזה · מפקנא דנשמתא מקדמת דנפקת אית לה צערא · ברם לבתר דאפקת היא ברחמי וזהו בבכי יבואו ובתחנונים אובילם · סדר ביקור החולה מאורחות חיים · בקשה ותחנה מהמחבר לאלהינו מרחם יעזרהו על דבר כבוד שמו עם כל ישראל חברים אכי"ר :

מפתחות ממאמר א המכונה שפתי צדק

פרק ז ח׳ סדרים של פסוקים לחולה להעתיר אל אלוה ישלח דברו וירפאהו · וטעם למספר זה ואיך בפסוקים אלו יושלח לו ארוכה ומרפא וח״י ח״י יודה וישתבח שמו לעד :

פרק ח אין לעשות לחולה רפואה בשכר · ישכר האדם לסדר עניינו בתחלת החולי חונה על האדם לסדר ולצוות את בניו ולחלוק ביניהם ממונו באופן שלא יבאו בסבתו לידי קטטה · מצוה לקיים דברי המת וכל שכן צוואת אביו · אין לומר ובהתפללו על אביו או רבו אדוני וכיוצא · הקב״ה עושה סימן לצדיקים קודם פטירתן · להסתיר עצמו בעת שמלאך המות בעיר :

פרק ט סדר וידוי לשכיב מרע ומה יזכירו אותו קודם :

פרק י טוב לחולה שיעשה צדקה קודם ודוי לפחות כ״ו פרוטות או יוסיף עד קי״ב וזכות הצדקה אחר המות · וזכות כל דהו מהני להבריא את החולה · ודוי עם היסורין יקובל ברצון :

פרק יא אין צריך לפרט אלא החטאים שזוכר בהם · העונות תלוים על ראש החוטאים · יש ד׳ שרים על כל השבטים · המתודה בי דינא בדלים ממנו · הצדיקים מצילים מגיהנם מהרהורי תשובה :

פרק יב ודוי שבו נפרשים איזה עונות שנכשלים בהם בני אדם · בראות האדם שיצרו מתגבר עליו באיזו עבירה פרטית יזהר שלא ליכשל בה כי אולי שולח הנה לתקן עוות הנפש · תשב אנוש עד דכה · מורה מקום מכמה דרושים · פי׳ כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה וגומר · דרוש להוכיח שאפי׳ רשע גמור ימנע עצמו מן החטא וצורת האדם לעולם יש לה תקון · טוב להתודות בבקר בשעת שליטת מדת החסד · כוונת סדרי זמנים משנה וחדש ושבוע והיום והשעה · מהו זווג ושעשוע · שיור פתיתין למי שא״א לו להביא לחם שלם בראש הסעודה :

פרק יג דרוש בזווג חכמה ובינה ות״ת ומלכות ע״י מצות ששים התחתונים · ובאור טיול וחבוק :

פרק יד באור האורות השולטות בחדשים ובימים ובשעות ורמז תתר״ף וד׳ תקופות היום וד׳ תקופות השנה וכ״ח מחנות הלבנה · ולמה אין מעשרין משנה על של חברתה · אין לשלב האצבעות של ימין על של שמאל · וסוד האצבעות :

פרק טו עוד ראיה מהזהר להתודות בעת שליטת החסד · מה הם לפרים הנזכרים בזהר · טעם למה עונות נעשים כזכיות בתשובה · הקב״ה ותרן עם בעלי תשובה · למה צריך להוסיף בשבת מחול על הקדש · פי׳ מאמר מזיקין נבראו בע״ש בין השמשות ולא הספיק וכו׳ · המוסיף להוציא לסעודת שבת מוסיפין לו נפש יתרה והפוחת גורעין לו ח״ו · חיוב לעסוק בתורה לנר שבת וזכות הנשים באותו עולם · למה נשים מברכות שעשני כרצונו · מבעי הנשים סיוע גדול לבנים · פנס גדול העושה פריצות האשה לבעלה ולבנים וקדוש מחשבתם בשעת תשמיש :

פרק טז וידוי מיוחד לש״מ עם איזה פרטי עבירות · זהיר על שמירת האדם ממאכלות אסורות וטמאות · פי׳ פסוק כל עמל האדם לפיהו · נכלל בידוי ג׳ ודוים נגד חטא עון ופשע · מה נאמר לפניך הוא יחוד נשמת הנשמות תוך הנשמות והנשמות במאורות השלום ודוי שכיב מרע :

פרק יז יש לצדיק לשמוח ביום מיתתו וראיה על זה · טעם מראין שכר לצדיק סמוך למיתתו וראיות לזה · ולמה הכרעת רבה בר נחמני היתה בעידנא דנח נפשיה · כונת ר׳ אבהו באמרו ואני אמרתי לריק יגעתי · יום המיתה של צדיקים נקרא הלולא · אפי׳ הפילוסוף יוכרח להודות טוביות יום המות לפי דרכו :

פרק יח מה שהובטח מהרר״י קארו מהמגיד לו אחר מיתתו אשרי הזוכה לכתריה לאורך ימים · שלחן הצדיקים באותו עולם · מה בין מדרגות הנשמות אותם שיש להם סיגופים ומי שאין להם · אין שום דין לנשמה אחר עברתה בנהר דינור :

פרק יט למה ודוי של ש"מ נאמר ע"י הסרסור ובפני עשרה • וכונת המודה והמתודה • ומשלים שם סדר הודוי וכוונת איזה פסוקים הראוים ליאמר אחר הודוי :

פרק כ תפלת החולה מועילה לו מאד ע"כ תמיד יהיו בפיו פסוקי דרחמי • טוב לחולה להרגיל עצמו לומר סדר פסוק הקטרת • וירגיל החולה לומר הודוי אחר כל תפלותיו • איך זוכה אדם ביסורין וטוביותם • התלבשות הרוח בכתנות אור • מדת הגבורה נקראת מהללאל וטעם לזה ודי לעולם בצדיק אחד וטעם לזה • בריאת כל הג' עולמות בעבור הנשמות שיתוקנו בירדתם לעולם הזה • איך יכוין האדם בחולאים הבאים עליו לכפר על אשר חטא על הנפש • וגם הרבה פרטים • וכן בפרק כ"א :

פרק כא ישראלים האוכלים בלא ברכה נחשבים כבהמות • מה שאמרו בתקונים על דפיקת הדפק • למה הזיעה טובה לחולה ושני מיני זיעות • מוצא היסורין לצדיקים ולרשעים • אין לחולה לצמצם בדמי רפואתו • טעם למזמור יענך ה' לתפלת חולים • שכר המהלך להקדים ברוך על חבריו • יש חולאים שרפואתן בצלותין ומילי דחסידותא • צריך לעשות התרת קללות לחולה אחר הודוי :

פרק כב שלשה כתות מלאכים יוצאין נגד נר"נ • יחוד רוחניות שבעה היכלות בתפלה מיושב ומעומד • שכר המכין עצמו לקבל אושפיזין שהם סוד נשמות יתרות • וכמו כן בצאתו מן העולם יקובל בכבוד • מנהג הצדיקים לקדש ידיהם סמוך למיתתן חייב האדם לנקות גופו וטעם לזה :

פרק כג כחות שיש נגד כל אחד משבעה ככבי לכת • טעם איסור הכלאים • טעם המגידים העתידות וללבנה בפרט יש לה מבטים הרבה ומנהיגים רבים • מה הם שמים חדשים וארץ חדשה שעתיד לעשות הקב"ה • מהו אלוה דמרגלן דנהיר • אל יגדל צפרניו ואל ילך ארבע אמות בלא נטילה בבקר • נשמות שהם בחצר עליון והוייתם בהיכל לבנת הספיר • למה הצדיקים נקראים פני השכינה :

פרק כד צריך לדבר דברי תורה עם הנוטה למות אם בר הכי הוא • סימן יפה למת ביום שנולד וכן אם גשמים מזלפים על מטתו וטעם למה אין רשאים ליפרד מן הגוסס למות • שכר המסתיר מעשיו בעולם הזה • הנשמה נשאלת מהגוף • שכר המשבר יצר הרע בחייו • רמז התרנגול ומיתוק קליפת נגה • מה היו המתנות שמסר אברהם לבני הפלגשים • וד' חלקים בעץ הדעת טוב ורע • מתנות שלקח משה במרום • וחלוק בין שכר מצות למתן שכר מצות • בהתרחק האדם מג' קליפות תצא נפשו בדממה דקה ולא יאונה אליו כח כלב וזהו כח כלב • פגם איסור בשר בחלב וזרוז שיש לבני משפחתנו בזה • מעלת מי שמרחיק עצמו מהרהור עבירה ואיך ינצל מהם • סדר שבמעירי שחר ביום ראש השנה טוב להחליש המקטרגים • תפלה קצרה בכל עת ובפרט סמוך לפטירת ת"ח :

פרק כה טעמים בשימת עין על האדם בשעת מיתתו • כמה מזיק עין הרע • ופירוש נתן עיניו בו : אל יצא משם בשעת מיתה אפי' הגיע זמן תפלה אם אין אחר המטפל בו • אוי לפוגם ימיו בהבל של תהו • ותקון האדם תלוי בימים בסוד ויקרבו ימי ישראל למות ופי' ביומו תתן שכרו והימים מתברכים ממעלה וממטה • יזהר לפחות בכל שעה בדבר שבקדושה • איך מתיחדים תקופות היום עם רוחניות של השעה והרגע וזהו קריאת התרנגול בלילה וביום :

פרק כו ששים רבוא אותיות התורה כנגד ששים רבוא נשמות • מורה מקום מכמה דרושים על הנשמה והגוף • שאליהו מקריב שני תמידין וכותב זכיותיהם של ישראל • אל יזיזו הגוסס ממקומו ואין לעשות מעשה לגרום שימות מהרה • מה שנותנים בפי הגוסס לאכול ואין מתפללים עליו אז שתשוב לו נפשו, ואין לבן ליתן לאב דברים המזיקים לו בחליו אפי' ישאלם בגזום רב • טעם ביאת המת לחי בחלום ותקון לזה • למה נוהגים לפתוח החלונות במקום הגוסס • למה כל מספר חלון בלתי שקול ותשעה עלין שיש בענף אילן של אגוזים וטעם לזה • טוב לפתוח חלונות של הבית בבקר ולסגרם בתחלת הלילה וראיה לזה :

גימל   פרק

פרק כז יש מלאכים המשמשים לגוף ויש משמשים לנשמה וכמה מיני מלאכים מפורשים שם וכל התחתונים תלויים למעלה · ומלאך מזל שיש לאדם ברקיע ומוכח זה מן התקונים וממקומות הרבה · סוד רל"א שערים ואיך מתגלגלים להשפיע לעולם · וכל צדיק יש לו ככב ועל זה אמרו שיש לו עולם בפני עצמו · למה נתן הקב"ה תורה לסוף כ"ב יום · שזוכה להלכה אחת יורש עולם . אחד כ"ש דזכי למתיבתא או לסתרי תורה · קודם שנברא אדם יש לו מזל ומהו מזל זה ומוצא יצר הטוב ויצר הרע :

פרק כח גם אחר שמת מזלו קיים לעולם וכחו עדיף אז · ומזל זה מתפלל להקדוש ברוך הוא בעוד שאדם חי · ברקים שהיו יוצאים מן הארון בתפלת ישראל · שלשה מחנות מלאכים המתקבצים בשירות ואיך ישראל כוללים בזמירות כל שבחי פרק שירה · ולמה צדיקים נקראו בנים :

פרק כט פרק שירה העולה מכל התחתונים נכלל במזמור הללו את ה' מן השמים · ומהו סוד אמירת פרק שירה בכל יום · כל שירות תחתונים מתעלים למעלה ע"י נשמת האדם ודוגמא לזה יזכה לעשות לעה"ב · שירה ממלאכי חסד וממלאכי דין · ג' כתות של מ"ה הבאים לקראת האדם במותו · שבחא דקב"ה אצטריך למהוי עילא ותתא · כחדא · דיוקן האדם אינו מסתלק מהשכינה אפי' אחר מותו :

פרק ל מלאך מזלו של אדם מהלל ברקיע באותו קול עצמו אחר מותו והמלאך והמזל הם כדמותו · פירוש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד · כשאדם מתפלל בכוונה דמותו של מעלה מנושק בחבה · וסנדלפון בורר התפלות . לאיזה צד מהעטרה ישימם להקריבם לפני קונו · כוונת ש"ץ בתפלתו · איך שירת האדם כולל כל השירות · כוונה מסוגלת בעניית ברוך הוא וברוך שמו · יסוד הוא שר הפנים וכן מטטרו"ן נקרא כן ולמה זה טעם המלכת באבות · כוונת שליח צבור בקריאת התורה :

פרק לא י"ב שרפים שבכל ב"ה · טעם לחלוק סדרי תפלות לועזים ספרדים אשכנזים ליואנטי"ני וקטלאנ"י והרבה · דוגמא עליונה ליושבים בארבע צדדי ב"ה וש"ץ בתוכם · אין לאדם לשנות מנהג תפלות אבותיו · כמה היכלות המתפתחים למעלה כפי מה שמעוררים התחתונים · סוד הנגון בתפלות וכמה מיני נגון וטעם למה הנגון מעורר רוח הקודש לנביאים · כמה חיילות מעלה ש"ץ המכוין בתפלתו · סוד ההבל העולה ויורד למה מנגנים בי"ש בתפלה ופי' כמה מיני נגון ותש"ת · איך התפלה מעוררת ציור הנשמות שבכסא · מתוק הדינים הנרמזים בסלסול השערות · מן המלאך המליץ הנזכר יוצא הקול מכל מה שיאונה לאדם · מלאך הממונה על דיוקנאות הצדיקים :

פרק לב בשעת מיתת אדם מכיר המתים הבאים לקראתו כי הראיה והשמיעה אז הם בעין הנפש · ומלאך מזלו של אדם רואה מ"ה בעת פטירתו · למה מ"ה הוא מלא עינים · אדם בחטאו חשב לתקן וקלקל · מהו נווי אכול תאכל · שחטה ענבים והביאה לו והאומר תאנה היה וייה"ר קודם החטא היה כתבלין באדם ומעטר ליה כהאשה לשבולתא וג' מיני פירות היו בגן · פגם עון זה מדברי התקונים · ומורה מקום מהרבה מקומות המדברים מזה · בעלי תשובה מורידים שכינה עליהם בכל שעה :

פרק לג מה שהיה אבינו הראשון ראוי לתקן בכח אכילתו אלא שאכלם פגה · כל מיני אכילות אסורות היו בעץ הדעת · למה חנוך זכה לירש מקומו של אדם ותכלית בריאת האדם ולמה בחטאו קנס מיתה לכל הנבראים · חטא נח ובני אהרן ואשת זנונים דהושע · למה הושלך אברהם לכבשן האש וירידתו למצרים ותקון יצחק כי נתעלם בארץ פלשתים וגניבת יעקב לבו של לבן · ס"מ בעט באדוניו · למה בעגב תלדי בנים :

פרק לד מלאך העומד נגד אדם רשע במותו וניהנם הוא ס"ה של נחש · מוצא ד' מיני חולאים מד' מיני צרעת של הנחש · ומשה נצטרע מבת פרעה שנגעה אותו ונתרפאה · דוגמת פרה אדומה · נשמה נידונת בדקדוק גמור אחר פטירתה ולמה זה · עדון הרוחות בג"ע תחתון בקשור ד' יסודות מעין העה"ז :

פרק לה כוונה נאותה לעומד בעת סילוק נשמה · נצוצי הטהרה שנשארו בשבירת הכלים · איך עולים שירי נצוצות הקדושה בתפלות ובסילוק נשמות הצדיקים המתים על קדוש השם · סוד נפילת אפים ושמנה מעלות שזוכה המכוין בה · העלאת הנוצלות מהאור מסורות בידינו :

פרק לו כוונת ג' פסוקים בשנת מות המלך עוזיהו ומה טוב לכוין בשם הסמוך לפטירה כנתבאר שם · נקודות שם מ"ב · כוונת הקדושה :

פרק לז סוד שם מ"ב ומוצאו ומקורו · ג' מיני שמות ממ"ב ואיך עולים בי"ע פנימיותיהם ולבושיהם בכח שם זה ואיך מתעלים בו נר"נ :

פרק לח למה נחלק שם מ"ב לשבעה שמות · מהו בחינת הנפש שנשארה עם האדם בעת השינה · למה אין שם מ"ב בעשיה · כוונת ברכת כהנים · ו' שמות מ"ב לו' ספירות · גדולת שם זה · ההויות והשמות המעלים נפש רוח נשמה מעולם לעולם על צרור החיים :

פרק לט יחוד שמע ישראל וכוונתו בעת הפטירה · וסוד הוידוי מדברי ר"מ · מיכאל מכוין במיתת עם הארץ בשמות והויות בהעלאת נשמתו בפטירתו · צריך למסור נשמתו בכל יום באחד ולעשות תשובה · יחוד העושה נשמת הצדיק מספר הזהר · כוונת ירידת הנשמות בעק"ז ותקון התחיה ומשל נאה על זה :

פרק מ מורה מקום מהרבה דרושים נכבדים מהזהר ותקונים ור"מ ובפקודין השייכים לדרושים אלו עם שאר דברי חכמים עיין בהם וישמח לבך :

מפתחות ממאמר ב המכונה בשם שפת אמת

פרק א יש קשר לנשמה עם הגוף אפי' אחר סלוקה וטעם לזה · במיתה הפרד ה' דברים הנקשרים · הרבה שאינם עוסקים בעבודה נפשם מסתלקת · פחיתות העובדים תמיד כעבדים לבני אדם וטעם ברכת שלא עשאני עבד ואשה · נשמה יתירה בעת עשיית המצוה ויש חמשה מיני נשמה יתירה :

פרק ב בבחינת צורת האדם ומוצא נר"ן חיה יחידה ולבושיה שיש לג' כחות ראשונים · כפי מעשה האדם כן יגביר כח הספירות בנשמתו · אקונין ראשונה שבנשמה הכוללת בעצמה חמשה פרצופין וזאת לא תחטא ולא תענש ובזכותו יזכו הצדיקים להקרא בשם הקב"ה · אקונין שניה כוללת שלשה דיוקנין והם המסתלקים בעת השינה ובאיזה כחות נוצר החלמה · שלש אלו מתלבשים בבשר דינור ושנים מהם ירדו לגיהנם · העלאת בחינה עליונה מאלו מעלה הרשעים מגיהנם ולמה הרהורי עבירה קשים מעבירה ומקום פגם המחשבות · מקום הבדלה בין קדש לחול ומקום הבחירה :

פרק ג מה היא אקונין שלישית וכחותיה · סוד צלם וצל וחלוקא דרבנן מזומנת לג' אקונין אלו משבעת ימי בראשית ובמה משתלם וכלם מסתלקים בליל החותם לנחתמים למיתה ח"ו · ומהו המסתלק שלשים יום לפני הגויעה וכח הגורם הוספת הרוח בעת הגויעה · מן הצללים יש לאדם נבואה ראשונה ושניה בחיים · מהו מלאך הממונה על ההריון · מה היא הנפש הנדונת בל"ו כריתות וטעם למספר ל"ו וכן הנדונת בגיהנם תחתון · מוצא נפש המשכלת לבעלי המחקר מקום תליית הרהורין ומחשבתין דהבלי עלמא · וכשעולה הנשמה למעלה באים לקראתה כמה נשמות של צדיקים · והחכמים בני ישיבה אחת וכן התלמידים עם רבם לומדים יחד בג"ע ויוצאים איש כפי מדרגתו :

פרק ד מערכה רביעית נפש חיונית שנתקדשה וראתה על הים השכינה · בחינת חלק חמישי והיכל וכסא ולבוש בנשמה והרכבת היסודות מתחדש נפש חיונית הזאת · מהו הבלא דגרמי ונפש הבהמית וחיות קצת אשר יש לצדיקים בקבר ועצבונא דבשרא נפש המרגשת רוח ממללא ורמה קשה להם · אף בשרי ישכון לבטח · צורה חיונית לא ישתתף בה

אחר

אחר · כרת בין בידי אדם בין בידי שמים היא אבדן נפש החיונית לבד · חלוקי מיתות ב"ד · פי' כל חייבי כריתות שנלקו נפטרו · חלוק ד' מערכות של חלקי הנפש לד' אותיות השם · פי' מחלדי חקלא ולמה אדם נקרא עולם קטן :

פרק ה עוד הנשמה כלולה בד' יסודות רוחניים כמו הגוף ותואר ד' יסודות אלו באבי"ע · יסודות הצלם ממלבוש עשיה רוחנית ויסודות נפש החיונית וחלקיה הם מהנפש החמישי · ברוחניות העשיה יש מקום הנקרא בו קברי וחצר מות ושם תנוח נפש מהעשיה ונפש חיונית מהגלגלים תשאר בקבר · ומנוחות כל שאר החלקים מתבאר שם · נשמות הצרורות בצרור החיים אינם מתלבשים בשום מלבוש אוירי כי אם לעתים כרבי ור"י הגלילי · מה שאירע לרבינו יחיאל אביו של הרא"ש · א"א לנשמה להשפיע שפע לתחתונים רק בהתלבשה במלבוש · פעמים יתקשרו כל חלקי הנפש יחד כמ"ש בהיכלות · לא הכל יזכו אפי' לרוח דיצירה · תוספת נשמה דאצילות בעת עסק מצות ובשבתות וי"ט כנזכר חלוקים בתוספת נשמה · בחול האדם במדרגת עבד ובשבת בן :

פרק ו יחוד וקשור חלקי הנפש בחיים הוא מלמעלה למטה ואחר המות הוא ממטה למעלה ומשכן כל א' מהם אחר המיתה · למה אין עושים קברים בתכריכי המתים ובאבנטו · עדון שמקבל הגוף ומה נקרא גוף אחר המות ומהו העולם של התחיה וכו ב' דעות ואמרו כי שרשו הוא מעולם השמים · נפש הבהמית נשארה בעולם הזה ועליה נאמר ועצמותיך יחליץ · ג' כתות של מ"ה הולכים בכל חדש ללוות הנשמה :

פרק ז קשה רמה למת ופי' דהתם קאימנא בב' פנים · בז' ימים הראשונים יש לחלקי הנפש התקרבות עם הגוף · ב' חלקים לנפש הבהמית הזאת וסוד עכנא דמערתי דצדיקי · ודבור המתים יחד ומעשה שאירע לעובדיה · קרוב דעת אל הנשמות בעולם הזה וטעם יחס הבן עם אביו בעולם הבא · צדיקים שם נהנים זה מזה · אתתא דאתנסיבת לתרין שם חוזרת לבעלה ראשון :

פרק ח טעם לבושים שמלבישים למתים · אפילו ירקבו שהכריכין לעולם הנפש תתלבש ברוחניותם · כסות היורדת עם האדם לשאול עולה עמו · טעם למה חנניה מישאל ועזריה הושלכו לאש בסרבלהון וכו' וטעם שריפת פרה אדומה עם כל אשר בתוכה · מאין בא לבוש המלאכים · למה רבי היה נראה בבגדי חמודות · שנוי הבגדים בשבת · לבושי אדם וחוה אתקברו בהון לפי דברי הזהר וסודם · למה משה נתלבש בענן ואליהו בסערה :

פרק ט קב"ה זמין להלביש לבני התחיה לבושי רקמה וכלם יכירו זה את זה ויחזרו לאחוזת אבותם · למה יחלום החי מן המת ולא מן הבהמה שמתה · לא נתן רשות לנפש להגיד לבני העה"ז גזרות של מעלה · המתים מתהנין בהיותם קבורים אצל כיוצא בהם · איך האשה נותנת שלימות לאדם מספר הבהיר · טעם ז' ברכות בפנים חדשות ואשר ברא כל שבעה ולמה קיום פריה ורביה בבן ובת · סכנת נושא אלמנה ובפרט אשת ת"ח סכנה עצומה :

פרק י מעשה מצדיק שנקבר אצל אחד שאינו הגון · למה אין קוברין רשע אצל צדיק ואפי' שני בני אדם שאין שוים · צער חטוטי שכבי וגרירת עצמות ומעשה ממלכה אחת על זה · היו מרחיקין קבר המוחרם ח' אמות ולמה היו סוקלים ארונו · רוח שמצירע וכוחו של מת מתפשטים ונראה לחוש · מעשה של שמנודה נותן חיות לקליפות ח"ו · למה צריך לקבור כל מת בפני עצמו · טעם קבורת הנהרגים לבדם ותביעתם דין ולמה אין מפשיטים בגדיהם · הכין שנמצאת בקבר הרוגים אין ליהנות ממנה · עושים נחת רוח לנהרג לומר ה' ינקום דמו · אדם שהיה מנודה בהסכמת הקהל אם חלה לא ברכהו :

פרק יא אין לנשק בנו או בתו שמתו · אין לומר למת שיבא ליטול אותו ומעשה על זה · אין לחצוב קבר למת שישאר פתוח בלילה וטעם לזה · פי' אל יפתח אדם פיו לשטן · בטול הקליפות הוא חזוק שרשיהן · הדינין שקבלם מדת המלכות בתפלת המנחה מתפשטים התחתונים בעולם להשפיעם · לקבור תרנגול בקבר ריקם מפי' ר"י החסיד :

פרק יב מיתת בני אדם פתאום יורה דבקות ית' עמנו על ידי הנשמה · יחרד האדם

במיתת

במיתת בניו · הורדת דמעות על אדם כשר מציל בניו מהמות · סוד הבכיה מהו תרין דמעין · למה לא מסקינן בשמייהו של רשעים · יש נשים שצריך לימנע עצמו מלישא אותן · מי שהוא עגרן לא ירויחו אחרים בממונו · שפע הבא על הסומך על שלחן אחרים הוא גרוע מאד אם אין כוונתו כדי ללמוד תורה · אפילו הבן לא יאכל על שלחן האב כאלו והאריך לבל יאכל אדם לחם רע עין :

פרק יג נזק הגורם המקלל בני ביתו · פדיית הבן למי שאין מתקיימים לו בנים · מקומות שנוהגים לחלוץ האבל מנעלים קודם בואו לביתו · אפילו הצדיקים מצטערים מאימת מ"ה ויראים מחבוט הקבר · למה הכלב צועק מאימת מ"ה · המלאכים שמחים כשהנפש שוה אליהם · פירוש הרשעים הם המזיקים · עונש הכועס ושאין להסתכל בו ואגב פי' קצת הכוונה בטבילה ושיש לטבול י"ד טבילות · וכן אין להסתכל בפני האשה בימי טומאתה · ולא יעבור בין שתי נשים :

פרק יד רמז בקור חולים וכוונת מלת בקור · סוד ס' בחליו · בבקור חוזר להיות רופא חולים וכוונה לזה לצורך גבוה · טובת חותמי הברכות · ממה מתהוים חולי קדחת או שחפת · כוונת ואתה צדיק · למה כל מילוהי דחולה הם בעלילות · בבקור גורם גלוי הספירה של רחמים על החולה · ובבקשת רחמים מיחד ומיקל חליו · למה צדקת פרנסת חולים קודמת לכל שאר צדקות · ישתדל החולה לקיים המצות שבכחו לקיים · וישית החולה לב לחלומותיו ובפרט אם הוא ת"ח :

פרק טו סמך למה שנוהגים לסלק מחדר הגוסס קרוביו הבוכים · טעם למנהג הדלקת הנרות בפני הגוסס למה בדיקת החמץ לאור הנר · סוד הגוונים הנראים בנר ובעין · סוד מאורי האור ומאורי האש · טעם להדלקת הנר בבית המת כל ז' ובב"ה כל י"ב חדש · סוד עיניו למטה בשעת התפלה והנחת בפני הגוסס :

פרק טז שמיתה היא רחמנות ותקון · האלהות נסתר ונגלה באברי האדם · מיתה הכתובה בתורה אם לא יחטא · למה נמנע אכילת עץ החיים לאדם · מורה מקום לטעם הגלות · וטעם יפה למה היו ישראל דווים סחופים ומטורפים ומדת המסכיות והבריאות אחר חרבן הבית · טעם שבירת הלוחות ולמה משה הורידן · למה לא נכנס משה בארץ · מולא הטל של התחיה · טעם למונעים עצמן מאכילת בשר בימי החול :

פרק יז שלמות התחיה לנר"נ · פי' שינה סתם שינה גדולה מע' שנה ושינה קטנה · למה א"א לעמוד ג' ימים בלא שינה · חלק הנשאר בגוף בעת השינה · פי' אמרם כי השינה היא מנוחה לנפש :

פרק יח למה מצוה הראשונה לא"ה היתה אכול תאכל · טעם ענג שבת באכילה וג"ח לנפש באכילה · כוונת הלחם והיין והתבשילין ופירות האילן ופירות האדמה באכילת מצוה · וסוד ברכות הכהנים לפניהם ולאחריהם · למה ישראל במדבר לא הוצרכו לגדולי קרקע וכוונת האומרים ונפשנו קצה בלחם הקלוקל · בשינה האדם נזון ממאכל עליון כמלאכים ולמה טועמים בה טעם מיתה :

פרק יט טעם למה שאבלות הוא ז' ימים · רמז לי"ב חדשי השנה ואיך הם שש לדין ושש לרחמים · טעם לשנות האדם שהם ע' · ולמה אמרו בהגעת האדם לק' שנה כיון דאפלג אפלג · טעם ג' לבכי ולמה תקפו של אבל ג' ימים ופי' ז' להספד ומהו ההספד והוא תועלת גדול למת · והמספיד מקבל תועלת ג"כ בהספדו :

פרק כ כל עסקי החי עם המת צריכים כונה גדולה · סוד נשיאת המת על הכתף : סוד הקבורה בגין דאיכון תליסר מכילן דרחמי במות הצדיק נכנס ליכנות בד' מאה עלמין דכסופא ומה הם ל' יום לגיהוץ ולתספורת ואין להתאבל יותר ומהו אסור גיהוץ ותספורת · מורה מקום מכמה דרושים שייכים לענין :

פרק כא שהבן כרעא דאבוהי ומצילו מרעתו גם אחר המיתה · טעם שלא ללבוש בגד מגוהץ כל ל' יום · לבקש רחמים על המת כל ל' יום במקום שמת שם ובפרט אם היה ת"ח

וכן

וכן כל י"ב חדש אך מל' יום ואילך ימעט אם ירצה · אחר הפרה היה להחליף בה הכהנים · צדקה של המתים מכפרת עליהם וכן הזכרת נשמה · חיוב כבוד אב ואם · מהו כבוד האב אחר מותו מדברי הזהר · ותקון גדול עושים הבנים לאביהם באמרם דברים שבקדושה בצבור וטוב לומר הקדיש יתום גם בשבת · וצער האב כשאין הבנים הולכים בדרך ישרה :

פרק כב הערה לבני ע"ו שישמרו דרך ה' לעשות צדקה וחסד · כל ממון שאינו של יושר הוא מהשפעת השטן וכחותיו · כוונה לעבוד את ה' הוא יחוד כולל · עצה טובה להם ולכל אדם לנהוג בשני ובחמישי :

פרק כג טעמים הרבה למנהג שפיכת המים שבשכונת המת · מנהג אנשי החסד שאופכים לפניהם מים בימי הערבה ולבישת לבנים · מלאכי רוח אינם נכנסים לפנים מפני רוח הטומאה עד שדוחים אותו ואיך עושים לדחותו · למה שולט בתחלת הלילה רוח דרום · טעמים מתים ב"א מחמת אכילת ושתיית מים שרוח רעה עליהם · למה אליהו לא מת :

פרק כד למה החמירו בשמירת המתים · סוד טומאת אבל וטומאת משא ומגע והיסט · איסור שהיית המת בלילה · וההספד לנשים · מהו סוד הכרובים ולהט החרב המתהפכת · הנה ג' שצריכים שמור · ס"מ לעולם רודף אחר זכות ותפלת ישראל · שש מדרגות הטומאה · וטעם הטבילה במים · למה יש טהרה למים בהשקה · שש מעלות למקוה · סוד המבוע למעלה :

פרק כה יזהר הרוחץ המת שלא יעזוב טנוף על בשרו וכן המשכיבו יראה שלא יהיה עפר על גביו · אין להתעטף המת אלא בטלית של צמר · המנהיג אזוב על שלחנו בשבת טוב לצרף אותו עם הזיכין שרוחצין אותו · טוב להרגיל אדם עצמו לפחות בכל רגל לטהר עצמו ברחיצת ט' קבין ולאיש כזה גם אחר מותו יטהרוהו בט' קבין · וכוונת טהרת ט' קבין · ורמז אמה על אמה הנאמר במקוה · הנשמה רואה בחייו לפעמים מה שעתידים לעשות לגוף לאחר מיתה · וקשה לה זולת הגוף אחר מיתה · אין להראות לעובד למולך ס"ת ולא מת בקבר · המת שומע קלוסו כמתוך חלום · טעם האומרים שיודע יותר קודם רחיצתו · מורה מקום מהרבה מקומות שהמתים יודעים עניני העו"הז :

פרק כו אין לזלזל בכבוד שום מת · אין לעשות נשואין בחדר שמת בו ת"ח מקרוב · פי' פסוק כי לי תכרע כל ברך וגו' · עונש המדבר לשון הרע · ועונש מי שאינו משאיל ספריו · סוד לויית אורחים וממנה יובן לויית המת · טעם עסק התורה בדרך · לויית המת גורם לשכינה שתהלך לפניו :

פרק כז סוד קבורת מתים ולמה נקרא חסד של אמת · כל זמן שלא נקבר אין הנשמה עולה כלל ופי' הכל היה מן העפר ואפי' גלגל חמה · חלוק בין אפר לעפר · טעם עפר למטה ועפר למעלה למת ולכסוי הדם · עקר הכוונה בעפר א"י ועכ"ז גם בח"ל תועיל הכוונה מעלת הקבור בא"י · טעם השלכת העפר על המת ג' או ה' פעמים · למה אין מושיטין זה לזה כלי שזורקין בו העפר · מקום הראוי לשום עפר א"י כנגד ומזרים מכלים הגוף לזמן קרוב · אבילת הנשמה בקבר דיכור · אין להלין המת · ומורה מקום מדרושים השייכים לזה · למה אסור להסתכל בפני המת · טעם לא תלין נבלתו על העץ :

פרק כח סוד צדוק הדין וההבראה ולמה עשת הכלבים ממאהם טומאת אוכלים · פירוש ויספתי עליכם מכה וגו' · מה כוון יעקב בתבשיל שנתן לאחיו · למה נברא יין לנחם בו אבלים · מזיגת יין קדוש והבדלה ואצ"ל של ברכה ושל תנחומי אבלים ומהו יין המשומר · הכהנים אוכלים דרך שלעשה ולמה זה להם · כוונת ההבראה ולמה היא בבצים או בעדשים :

פרק כט כ' טעמים מצדיקים דין שמים וסדר צדוק הדין שלנו וטעם למנהג זה · פירוש וידום אהרן ושכר השמח ביסורין · כוונת להבליע דין הקדוש במקורו · ונוסח צדוק הדין שלנו · מבקשים רחמים על הנפטר מד' מדרגות אבי"ע · אבות עולם וכו' גבעות עולם וכו' · סוד הקדיש שאומרים אחר צדוק הדין ונסחו :

פרק

פרק ל טעם ברכת רחבה · למה אגרא דהספדא דלוי פי' ונשמע קולו בבאו אל הקדש · הבכי והקינה הוא על הקבר והספד קודם אליהם וראיה מדוד על קבר אבנר · למה הנהיגו ז' ישיבות · סוד העשבים ועשב הוא במדורא' מקום כניסות השיבלות עוד שם טעמים נאותים של מנהג זה וסוד העשב · ואגב פי' ג' מדרגות הנבואה :

פרק לא טעם המעמדות ומושבות שאין נוהגים חכמי המשנה והגמ' · בכל י' שנים נתוסף לאדם רצו יתירה בנפשו ע"כ צריך תקונים חדשים · למה הדין מתעורר מסוד השביעי · מקום הגבורות · שבעה הבלים מיוחסים עם ז' שמות אנא בכח · מהו מולא פי ה' · יש ז' הבלים דחיים וז' דמות · ועונש המדבר שקרים והמגנגים בהבלי תהו :

פרק לב מהו קריבת הימים הנאמר בצדיקים · פי' בטעמיו של נחש · פי' ערש ורעש · מה הם ס' גבורים · למה הנשים מתעסקות תחלה בתכריכי המתים למה חכמת האשה בפלך ולמה בעלה כופה לעשות בצמר · בחינת עבד ואמה ועבד עברי · סדר תקון התכריכין וסוד תפירתן · סוד הרחיצה בשושנים והדם ומים למתים וסדר לבישת המת :

פרק לג כוונת הישיבות לעלות למעלה עד החסד · פסוק כי מלאכיו מסוגל לעלות מעלמא דנוקבא · כוונת שבו יקרים עמדו יקרים · תקון ההקפות למת ומהו מחול · ועגול וסוד הקפת המזבח מהתקונים · וסוד שמחת תורה ביום השמיני :

פרק לד תנחומי אבלים עקר גדול בג"ת וסדר הנחמה · פי' מן השמים תנוחמו · למה אין האבל עונה אמן אחר המברך · בחינת אונן ואבל ולמה אונן אינו אוכל בשר ואינו שותה יין ולמה אינו ישן ע"ג מטה · למה אין עוסקים בצרכי המת בשבת ולא בי"ט ראשון · למה האבל אינו אוכל אלא מלחם אנשים · ואסורו מתפילין יום ראשון ואשה הרוצה להניח תפילין מוחין בידה · סדר הנחת תפלין בתשעה באב :

פרק לה פי' שעת אכילה שעת מלחמה · שתי הזמנות לברכת המזון וברכת רחבה וישיבת האבל בראש · וטעם נתינת הפרוסה בידו · ואכילת הביצה ושתיית היין · למה המנחמים הרואים פני האבל פטורים מתפלה וכן העוסקים בצרכי רבים · השלשה היושבים בראש הסעודה יש להם סדר מכאן ואילך כל הקודם זכה מדברי ר"ת וכן יהיה במנחמים · טעם שפיכת המים ע"י האבל ע"י נכבדים ומיד שופכין אותם · טעם קדימת המברך לחמשה ראשונים ליטול ידיו · למה בש"ת יש סדר אפי' אחר כהן לוי וישראל :

פרק לו למה נחום אבלים הוא בראש ובסוף ברכת המזון · צריך האדם לברך בהמ"ז בשמחה וכוונה כוללת בה וחלוק הנאת ארבעה רתיכין משבת לימי חול על השלחן · למה ת"ח וכהן ראויים לברך ב"ה · במקום שבו השפעת הימין אין עין הרע שולט בו · פי' סברי מרנן · וכן ברשות רבותי ופי' מרשין על הפת וסברין על היין הנאמר בגמרא :

פרק לז ההולך לגמול חסדים יוליך בניו עמו ומה תהיה כוונתו בזה · מוביות קין נתפשט עד קני חותן משה · העושה חסד עם גופות ונפשות הצדיקים מתקן ז' הבלים :

מפתחות ממאמר ג אשר קראתיו בשם שפתי רננות ·

פרק א פעולות דברים הגשמיים להם מבוא ורמז בדברים הרוחניים · טעם הברכה על כל מעשה המצות מקום התעוררות המעשה והדבור והמחשבה · למה תקנו בתפלות המעשה ג"כ · כוונה לאכילה לשובע נפשו · עקר המשכת השפע עד מלכות שלכן נק' כ"י : במעשים שאין בהם ברכה יוכל האדם לקדשם בפסוקי אנ"ך :

פרק ב הערה לעומדים על החולה יסייעו לפנות לו מקום בפסוקי דרחמי · כוונה כוללת בכל צרכי הנפטר · גם הנשים יתנו צדקה לכופר נפשו · וכן האנשים בבית הקברות ולפתות יתנו שם פרוטות וטעם לזה · מנהג ארץ הצבי בזהב וכסף ונחשת · מה יאמרו בעת נתינת הצדקה לקופה :

פרק ג כוונת העומדים בעת יציאת נשמה ליחוד השכינה וכן בכל מעשה האדם · מ"ש אינו שולט

עולם על העוסק בתורה לשמה · צדיקים אינם מטמאים במיתתם · התעוררות מיכאל
כהן גדול · טוב שיהיו עשרה בעת פטירת המת שיכוונו לתקון הקדושה :

פרק ד מוכיח על פניהם מומם לאותם הפוערים פיהם בשיחות בטלות וכל שכן בניבול פה
ובקפסות וכל"ש במקום הגוסס והמת ובבית הקברות וכל שבידו למחות אל יחרש
ואל ישקוט · מהו כוונת הפסוקים המסודרים בזה בכלל · הכנת השבת בלבושי שבת והכנת
החול · מכל הבל העולם נעשה מלאך רוחני · ג' חוטין של שתי שיש לאדם מן השמים על
הארץ והמצות הם בחוטי ערב עליהם וזה סוד הלבושים · א"א לחוטא ליהנות מאור מצותיו
עד ישוב ויתקן הפגם :

פרק ה ניוני המזמורים המכוונים ליאמר וצ"ק פסוקי אנ"ך וסודן · איך אמירת אחרים
יוסיף שפע ועוז על גוף ונשמת הגוסס · הדון עליון ותחתון בגדורא דסיי · כוונת
אמרם ז"ל על בן עזאי שהיה חורז מתורה לנביאים וכו' והאש מלהטת סביבותיו :

פרק ו למה סדר הפסוקים הם אנ"ך · ג' מערכות מהפסוקים וכוונתם · איך ההבל
קדוש מפנה כחות הדין מהאויר ומהוה חיילים קדושים ומקדש הנשמה העולה
ומעורר נגידו לתלת עשר נהרי דאפרסמונא דכיא · פסוקים אלו מכוונים גם כן לבקשת
רחמים על הנפטר כל י"ב חדש · למה אין להשאיר שום חלק מאברי הגוסס חוץ למטתו ·
למה אין עומדים בשולי מטת הגוסס · חלוק שבין צדיק לבינוני ורשע בעת המיתה ·
כשאין השכינה מתגלה אית תמן רוח סערה חס ושלום · אפילו אותם הנהרגים בידי אדם
חס ושלום מלאך המות מקדים לבא שם :

פרק ז ח הם הפסוקים מסודרים בשלשה מערכות ותפלה מסודרת לאומרה על הגוסס
בבקשת רחמים עליו ועל נפשו · ותפלה בסוד שם מ"ב מיוחסת לזה שבאו
בתחלת הספר :

פרק ט טעם עצימת הבן עיני אביו · טעמים על מצות הקריעה והפסוקים הנאותים
להאמר. להצדיק הדין בשעת הקריעה · למה מכסים פני המת · טעם שימת המת
ע"ג קרקע בסדין סביבו · פסוקים מיוחדים לומר בשימתו ע"ג קרקע סוד יוה"כ הוא ע"ז
פיות שיש לחרבו של הקב"ה שהוא מכה בהם ולכן תקנו להנצל מהם ע"ז בני אדם שיפלו
לס"ת בשבוע · וזרוז לשומרי המת לבקש עליו רחמים בשירי דוד :

פרק י השופר שהיו רגילים לתקוע בעת הקבורה · הזהרה מספר הזהר לבל יתראו
הנשים עם האנשים בדרך בית הקברות ומנהג ארצות המערב בזה על פי הראיה ·
למה הקינה מיוחדת לנשים · כמה צריך ליזהר. מלהזכיר כחות הקטגוריא ובפרט בלילה
וכ"ש במקום שיש שם מת ב"מ · תפלה מיוחדת לומר בעת שמזמנים לרחוץ המת וכוונתה
בכלל ומי יתעסק באדם חשוב :

פרק יא סדר רחיצת המת מראשו ועד רגליו · מנין שערות הראש · פי' נימין וקוצים
ועולה ועיבר · רמז כל אחד מאברי האדם בגבהי מרומים מרישא עד סיומא
דגופא תקונים אלו ידקנו נפש מי שקידש גופו בעולם הזה · יזהר האדם בעוד בחיים
חייתו מכל דבר שנזכר בו טומאה :

פרק יב כוונת רחיצה ראשונה ושניה · למה מתי ישראל נקראים נבלה · מוצא הטומאה
והטהרה · למה הנהיגו לרחוץ בשושנים וזיני בשמים והדס · מה יאמרו בעת
הסרת הסדין מעל המת · בהתחלתם לזרוק מים על ראש המת מה יאמרו אז · כוונת
חפיפת ראשו בבצים :

פרק יג כוונת לבישתו בפרט בכל תכריכיו · ועשיית הטלית לא יפסלו הציצית · ואיך
יניחוהו עליו · אין להשהות המת כ"ד שעות :

פרק יד מה יאמרו אחר הלבשתו · אין לחוש לומר דברים שבקדושה משכייני של מת במקומו ·
מה הם דברים הנקראים מקום המטונפת · ואין אסור לומר דברי תורה במקום
טומאה · כוונתם בהכניסם אותו לארון ומה יאמרו אז · פסוקים נאותים לשבח כבוד העליון

אחר

אחר שהטמינוהו בארון · אם הוא בעל תורה טוב לעשות צרכיו במקום שעסק בתורה :

פרק טו כוונת הכתפים ומה יאמרו בנשוא אותו · כוונת נשיאת הצדיק על הכתף מהתקונים · כוונת המלווים אותו מה יאמרו בעמידתם עם הארון · למה הרוחות נקרא פורחות · כוונה כוללת בכל צרכי גוף המת יכוונו ג"כ ללות השכינה בעת לווייתו :

פרק טז כוונה כוללת בחמשה תקוני דיקנא המתקים כל מיני דין וממשיכים רחמים · דוגמת נושאי המטה לכחות המתפשטים ממלאך מיכאל הנושא הנשמה על כנפי רוח· חופרי קברות דוגמת האומנין בחצר מות · עוד דוגמא אחרת לחופרי קברות ולזה יכוונו :

פרק יז הז' הקפות וכוונתם · למה תכף למיתת נשיא קבורה · סוד הקפת יריחו · הם מ"ב מפרק הרים ומשבר סלעים · סוד ההקפות על סדר של מ"ב בבית הקברות :

פרק יח כוונת בעת שמרימים הארון על זרועותיהם להכניסו לקבר · סוד עפר עליון ותחתון גן עדן מטה ומעלה · סוד הקדים אחד לדוק הדין וההקפות · כוונתם במעשה הקבורה ופסוקים הראויים לאמר אז עליו · ליזונים מאיזה דרושים מתיחסים לנדון · תולי הנשמה בעה"ב מחמת אהבתה לגוף · תקון הצרוף לתועלת הנשמות ויסוריה הם חיים ואורך ימים · מה יאמרו הקהל בשומו בקברו :

פרק יט אין להפלא באמור איך נוכל לכוין בכל הפרטים אלו כי ה' יגמור על ידם · כוונות וטעמים על רחיצת הידים קודם לאתם מבית הקברות · טוב לאדם להרגיל עצמו לומר בעת נטילה לסעודה רבון העולמים מלא ידי מברכותיך וכן בנטילה זו ואין לנגב ידיו אחר נטילה זו · מנחמי האבל בעו ליסדא מלין בקדמיתא · דוגמת המנחם למדת המספד · מהו עקר הנחמה וכוונת המתנחם :

פרק כ כוונת תלישת העשבים וזריקתם על ראשיהם · כוונת ויהי נועם שבעה פעמים וסמך לאומרים אותו ג"פ לבד בג' ישיבות · פסוקים מן המזמור טובים גם כן להבריח המונעים וטעם לזה · כוונת ישיבה שביעית בפרט מן שאר ישיבות · טעם לז' הקפות הנעשים בכל מקום · גם יאמרו ברכת אתה גבור עד סמוך לחתימה וכוונת ברכה זו · תקון עקדת יצחק :

פרק כא כחי יתן אל לבו דברים של מיתה · והאבל יצדיק עליו דין ה' · אם לא יוכל לילך ללוות המת יבקש עליו רחמים ממקומו ויתן צדקה כופר לנפשו · המקבלים צדקה עבור נפשות המתים יתפללו עליהם וכ"ש המתענים על חבריהם בצבור · על רשע המת טוב להתפלל עליו כל י"ב חדש · מלחמה גדולה בין המימינים ובין המשמאילים קודם קדושת הלבנה · המתענה ומסגף עצמו על המת יועיל לנשמתו ודאי וטעם לזה · מה יאמרו הנהנים מצדקות שהניחו המתים :

פרק כב מודעה רבה לעניים המקבלים צדקה שלא יוציאוה אלא לצורך אוכל נפשם ובני ביתם · כוונת ברכות אחרונות על עניני אכילה · אין ליתן פת לאכול למי שלא נטל ידיו · הכהנים המקבלים פדויי הבכורות ושאר מתנות כהונה יזכרו גם ביציאתם כנזכר :

פרק כג יש נייחא למתים שבניהם ואוהביהם ילכו על קברם לבקש עליהם רחמים · תפלת הבן על אביו ותלמיד על רבו וראיה מהזוהר על הנזכר · מה שעושים הבנים בצווי האב סאלו עשאו האב בעצמו · השכבה הנהוגה לומר בבית הקברות ובבית האבל נ"כ · זכרון נשמות בשבת וטעם לזה · יחס שם האדם עם המזל ודרוש שייך לזה · מנהג ביום שני של גליות · טעם שמירת י"ט שני ונדרים ונדבות שמוסיפין ביום הסוף · כוונת נרות של ב"ה · כפרה ביוה"כ למתים ונר כפרה שנוהגים להדליק :

פרק כד תפלת המתים על החיים ראיה ממעשה שהובא בזהר · הנפש חולה בעצמות של מת · יש כח בעצמות לשבח ולהודות להקב"ה · מנהג לנענע עצמו בשירות ותשבחות · ממונה נוטל הצל בליל הושענא רבה ולהיכן מעלהו ואז המתים יודעים מי עתיד למות באותה שנה · ויש נפש נכרתת ומהו הכרת ומה תקון נפש זאת · קשור נפש ברוח ורוח בנשמה ונשם עד א"ס וזהו צרור החיים · נייחא לנפש מכל הצדדים :

לאדם שיתפוס מלוה אחת לפחות בקנין גמור · יפן מעט לדקה בכל יום ואימתי יפריש אותה ואימתי יתננה וג"כ במנחה · ובע"ש וי"ט יתן כפלים · קריאת המקרא בכל שנה למי שאינו עוסק בתורה או לפחות שירי דוד · תקון גדול לעם הארץ לקרות בכל יום פ' השבוע או קצת ממנה · פי' כי אין מעשה וחשבון · כי הצדיקים יפריחו, וירפינו מלית ומעשים טובים בג"ע · פי' פסוק והנגלות לנו ולבנינו עד עולם · שכר המחשבה מתראה בג"ע · מגדולת התעוררות העוסק תפלת האדם בעה"ז יוכל להבין כמה יתעלו היחודים אשר יזכה נפשו לעשות בג"ע לפני השכינה · סוד המחדש בטובו בכל יום :

פרק לב דבר מוכרח שהמלאכים מקדימים לצאת נגד הצדיק בעת פטירתו · הצדיקים בג"ע כל יום כחם מתגבר עליהם ועולים ממדרגה למדרגה · עבודת הכן הוא נעה"ז ושמירתו בעולם שאחר המות ושכר העתיד לבא יהיו שניהם יחד תמים · פי' אם שחורה ואם לבנה · כל צדיק זוכה לקרני ההוד כפי השגתו · מורה מקום מהזהר מעלוי הנשמות · כלל לכל מעשה בני אדם גם מי שאינו יודע פשוטן של דברים והקב"ה יגמור על ידו במעשה מצותיו · פרקי ודרושי ג"ע וגיהנם :

פרק לג בעה"ז יש מחוזות הנראה מהם להם החרב המתהפכת · איך נבלעה חכמת היונים הקדמונים בשריפת ארבעים איש מלומדים · מהו חרב המתהפכת · אין יכולת להוסיף בדיני גיהנם אפי' כמלא נימא · ארסט"ו וחבריו לקחו החכמה באומד הדעת ואין לה צד ענין בתורתנו והאריך לגנות חכמת הפלוסופיא המזויפת מהרבה גאונים ומפרשים מלבד חכמי המשנה והגמרא והזוהר :

פרק לד מקום גן עדן התחתון ובו נקודה ממונה והתפשטותה בכל יוה"כ · אפי' בזמן הגלות שכינה עולה לפני המלך לתבוע על בניה · שאר הפרק בדרושי ג"ע ומדורים שבתוכו :

פרק לה פרק זה כונה בדרושי הרקיע שעל גן עדן ושם מרכבות העומדים על הנשמה ולבושיה ושל הנוסף ממנו לרחוץ הנשמות והרבה דברים אחרים הגנוזים בו ושאר דרושים יקרים · נהר דינור יוצא מג"ע תחתון ושרשו · מקום השתחויה לצדיקים · יש גן לגבי עדן · על איזה עידון נאמר עין לא ראתה · פי' והשביע בצחצחות :

פרק לו נשמות הבאים מנהר של מעלה · ענן ועשן ונגה סביב העמוד העולה ונגה מבפנים ואיך עולים מג"ע תחתון לעליון · שבע חופות תחתונות וז' עליונות · יש שני רקיעים · א' נקרא קלה השמים וכן האחר · ארבע פנים שמארבע ראשי החיות · מזיעת החיות מתהוה נהר דינור לדין הנשמות כפי זוהמתן · ממונים המוחים על ממונה גיהנם ורפואת הנשמה אחרי צאתה משם :

פרק לז הבילה שיש בנהר דינור קודם שתעלה למעלה מקום הנקרא חומות ירושלים · רשעים הרבה בגיהנם מגדילים המדורה · שמעוט הבילה למעלה ולמטה הוא ע"י רוחות הצדיקים · אין בגן עדן אלא עסק התורה ומהו עדון הצדיקים בה · עקר העבודה בעולם הזה · מה היא נקודת העדן שבתוך הגן · כל היוצא בגן ושני מיני יחוד לצדיקים · מה הוא עדון ג"ע תחתון ועליון · פי' ורוח לנפש והרבה כזה · איך לבוש הגוף יתוקן בתחיה ואז תהיה הסגת עץ החיים :

פרק לח עוד רקיע מעל אשר על הגן ועל ידו יחוד ה' אלהים · יש רקיעים דספרא אחרא הנקראים יריעות עזים ; התחתונים נקראים שמים והעליונים השמים לה' מכאן ולהלאה אלהים הבין דרכה ולית מאן דידע ליה ולא שבילוהי מלבד חצר מות וגן עדן עליון ותחתון וצרורא דחיי יש עוד עולם הבא אחר התחיה · ומלבד זה יש מעלה יתירה הנקראת בית עלאה קדישא · בטול הקליפה תלוי בתחיה · במקדש העתיד יקדים מוחא לקליפה ויחודא העולם :

פרק לט מסיכן נמשך גיהנם של מטה והוא אש אוכלה אש ומטה דולק והוא מאש גיהנם של מעלה · איך גיהנם מתהוה אחר המות לרשעים אליו · כי חום החולה הוא

אומר

תומר לחוס האש היסודי · גיהנם של מה הוא בארקא ומהיכן נמשך · שבעה פתחים ומדורים בגן ויש ז' מיני רשעים וז' שמות ליצה"ר כנגד ז' מיני פתויים · פשיטת עדי הרשעים ולבישת הצדיקים ממנו · מדור מחטיאי הרבים ומשחיתי זרעם · עונש מי שאינו שומר שבת · כל עוד שהגוף קיים בקבר מתארך דין הרשעים על כן טוב לקבור בקרקע · אות קו"ף שולטת במקום גיהנם ואות שי"ן בעיר לוז ובמקום המשכן ומקדש נצטיירו כל האותיות כראוי :

פרק מ ג' סופרי גיהנם כותבים זה מקום פלוני וזה מקום פלוני · פי' נוטל חלקו וחלק חברו · מהו טיול · אין דבר נצחי אלא מדת הטוב והללם של גיהנם עתיד להתקדש · מוצא מלאכים קדושים שהם אש · ומוצא מלאכי חבלה · ויש מלאכים מכל ד' יסודות עליונות ובכל מלאך בו שם הוי"ה ב"ה · משפטי גיהנם כלים בי"ב חדש ע"כ י"א שאין צריך לומר ז"ל על ת"ח · אפי' צדיקים גמורים ובינונים יורדים לגיהנם על בחינות שונות · גיהנם הוא מזיעתן של חיות נושאי הכסא ופי' דבר זה מנהר דינור ממנו ס' גבורים והם שתין פולסי דנורא · מה הם קוץ ודרדר בנהר דינור · מהו נחל עדנים שממנו מתפשטים ד' מחנות שכינה · באברי האדם רמז ג"ע וגיהנם · מי שאינו מתגדל בתורה נקרא עץ יבש · המקדש עצמו בעובדא ובמילולא ובמחשבה ורעותא מיחד אבי"ע · זכאה חולקיה מאן דאתדבק באילנא דחיי :

פרק מא בדין של יצה"ר שבגוף האדם · בגיהנם יחולו כל הדינים והעונשים של רשעים ומתהוה מהם כחות המזיקין לנשמה · גיהנם נברא לצרף הנשמות ולטוב להם וראיה לזה · דרך החצוני באהבת אדם אליו אז יגבור עליו חלים ואבני נגף · דין הגוף בקבר · פי' קשה רמה למת וכו' :

פרק מב מהו חבוט הקבר · היסורים ועסק התורה מצעים צער הקבר · הנקבר יום ו' מה' שעות ביום ואילך אינו רואה חבוט הקבר וטעם לזה · למה הרשעים שוכחים שמם ותביסה במקלות · בדין הנשמה · פרישה מהמותרות פנימת הצורה מהנשמה ממקומה · בחינת עברות שיש בהם כרת מהו נהר דינור וקוצים ודרדרים בתוכו · נהר דינור הוא אש גיהנם עליון ואחר זה יש נייחא לגוף ומוכן לתחייה :

פרק מג שימת האדם ידו על ראש הקטן מתברך בכח ס"ו פרקים שביד כמספר ס"ו תיבות שבברכת כהנים ועוד טעמים אחרים · למה מנהג לברך בשבת ותקון נגוס הוא ברכת בניו ותלמידיו בליל ש"ק · טעם שיש שלום אחר ברכת כהנים מנהג לומר ונחה עליו רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה וגו' וטעם לזה · נ"פ משימים היד על ארון המת או הקבר נגד ס"ו תיבות שבפסוק יחיו מתיך · כ"ח פרקים שבשתי ידים סמיכת כ"ג · ר"ת ישימך אלהים כאפרים וכמנשה יאכ"ו והוא האומרים נערי בני ישראל · איך נברא העולם ברוחניות כ"ב תיבות וחכמת א"ב בקריאת שמות · ס' רבוא שמות של מטטרו"ן · למה כל נולד תחלת דבורו הוא בלשון הקדש · סמך על מה שמשימין החומש לילדים מראשותיהם וכשמתחילים ללמוד מתחילים מס' ויקרא :

פרק מד כמה לשונות מספר הזהר והתקונים ומספקודין ור"מ המלהבים לב האדם לכוין ביחוד שמע ישראל וטוב לקרות אותם תמיד ולהזכירם לפני המושל ע"י ערש דוי · ציוני כמה מקומות המדברים מזה :

פרק מה פי' ס' יחוד שמע ישראל לפי דרכי המקובלים עם כוונה כוללת בכל פרשיות השמע ולעולם יכוין לכלול נפשו רוחו ונשמתו עם שייפין עלאין ויכוין ברוחניות המצות להאיר השכינה ועקר תהיה בשבת כל השבות · ציוני מקומות המבארים למשכילים איך מתפשט רוח החיים בכל הספירות בכח אין סוף בעל הרצון המחיה אותם ומקיימם ואליו עבודתנו ומבטחנו ותפלתנו ולא למדותיו חס ושלום · בפרטות יחוד שמע ישראל :

פרק מו עוד כוונה קצרה לדעת המחבר יקטן · גודל מצות המזוזה · פירוש ומעשה ידינו כוננה עלינו והקב"ה כונן לדרגא דאמריך :

תא זעירי ואגמרך מעשה מרכבה הנה דאכתי לא קשאי ובזה תמצא נחת בארץ החיים ותשחק לסוף ס"מ ורוכבו ובעתר ענן הקטרת זה עליו תרנה אשפה להב חנית וכידון ויצוק עליו בל ימוט ותפיץ לפידים יהלוכו ואיש באחיו ידובקו ואחד באחד יגשו יתלכדו ולא יתפרדו ולהב מדברותיך תצא ובצואריך ילין עוז ואחריך יאיר נתיב ועפעפותיך תהל אור ועיניך כעפעפי שחר ותשואות נוגש לא תשמע ושלומת רשעים תראה · ונגע לא יקרב באהלך ויבא ה' אלהי כל קדושים עמך וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך · ולעת ערב יהיה אור כי על פיך יגביה נשר ושפעת מים תכסך · אחוך שמע לי עמיתי הנה הן קלותי אנכי אדבר כי חפצתי צדקך ואפתח שפתי ואענה ונשמת שדי תחייני ואוזן מלין תבחן וחיך יטעם אוכל :

פרק א איך האדם העוסק בתורת הקרבנות והקטרת יחשב כקרבן שי לפניו ית' · מציאות המתהוה מהבל פה ניכר לעין · משל ג' כלי הנגון זה על זה · האדם צל אל העליונים ע"כ מעשיו יעשו רושם למעלה הן לטוב הן למוטב ח"ו ואפי' המחשבה · טעם למה מחשבת הרשעים מצורפת למעשה · למה סדרו הקרבנות קודם התפלה · מנהג להתפלל בבית האבל וטעם למה מדלגים שמה כמה תקוני התפלה :

פרק ב אומר כי טוב ויפה להזכיר סדר פטום הקטרת בבית האבל · וקורא תגר על החזנים שהכניסו עצמם לקרא סדר זה שלא בנעימה בבתי כנסיות · מודיע כמה גדול כח סדר זה וכמה תקונים גורם בעולם עליון ותחתון והפליא לדבר בשבחו מדברי הזהר והתקונים ור"מ ומדרש שיר השירים וממקומות אחרים וממעשה דכפר טרפא וצריך לקרות אותו פעמים בכל יום :

פרק ג מעלת סדר הקטרת מהזהר' ועיין תועליות עצומות בקריאתו :

פרק ד עקר הרצוי ביום הכפורים היה בקטרת · טעם שימת דם הפר והשעיר על הרובד הרביעי שבעזרה · טעם לי"א סממני הקטרת · ראש פתנים הכמוס · בקדושה משל התריאקה הגדולה שבה בשר האפעה · טוב לאומרו קודם תפלה ואחר סדר קדושה ג"כ ובבית האבל יועיל לחיים ולנפטר :

פרק ה הקטרת כוחה לרצות מדת הדין · למה נתקן אחר קדיש תתקבל · קדיש שאחריו הוא להחליש הדין מכל מתי עולם שעתא ופלגא · מנהג טוב לומר אותו בכל ליל מוצ"ש עם פסוקי שמירה והגנה ובב' לילות של ר"ה לבסם שני מיני דינים ובליל שקודם מילת התינוק לפני כסא אליהו ז"ל · ושאין להתעסק שם בלילה ההוא אלא בדברי קדושה לא בישיבת לצים כמנהג מקומותינו · למה עומדים הקהל בעמידה בברית מילה :

פרק ו סדר אמירת פטום הקטרת עם פסוקים הכתובים בתורה :

פרק ז התעוררות מכל שדרין הגורמים נשמות ישראל ישתדל האדם להשפיע מתורתו לבניו ולזולת ג"כ וילמוד ג"כ לעצמו · ישתדל לעולם שתהיה שמירת המלכות עמו · ישא ויתן באמונה כי אז האמונה העליונה תהיה אזור חלציו : יתקן תקוני שכינה וישלים התקונים גם כן בסוד הגאולה · ויעשה צדקה בכל עת וכוונתו תהיה לעשות ולתקן מדת ש"ס · יש ג' מיני הבלים ומות וחיים ביד לשון · כיצד הם פתויי נוקבא דס"מ לאדם · דרך החנונים כשאין להם מעשים-למטה נעשים רשים ותחנונים ידברו לנכח הקדושה להתפרנס · אל ישעה האדם יגיעו בדברי שקר והבל :

פרק ח שכר עשיית כמה מצות מספר התקונים · הממליך הקב"ה על כל אבריו · המתעטף בציצית ומניח תפלין וקורא שמע המנגן בתפלתו : סוד הצפון למוהלים · העובד מיראה ואהבה : השומר שבת ומכבדו · כבוד הנעשה לנשמה בעליית' בכל יום . מצוה בכל אחד מאבריו · המיחד לקב"ה ושכינתיה העושה בית הכנסת בעה"ז · העושה סוכה · סוד הקדושין · וצריך שלא יהיה שום אחד מאבריו פנוי משם ההוי"ה :

פרק א יבאר כי לא נאמרו בדברי הראשונים אותם הסגופים ויסורין קשים כ"א למי שאינו עוסק בתורה אבל מי שתורתו אומנותו תקנתו שלא יחלש ויתבטל מלימודו · ענה טובה להתבודד יום אחד בשבוע · מה טוב לכל משכיל דורש את אלהים לעשות הפסקה לפחות מבעוד יום בכל ערב ראש חדש ויועיל לו לי"ג תעניות · ויתן כ"ו פרוטות לצדקה · וילמוד כפי כחו משניות זבחים מנחות תמיד ומדות שהם ס"ל פרקים :

פרק ב ראוי לבעל תורה לקרא לפחות שתא סדרי משנה פעם אחת בשנה · סדר ליל התענית ותקון השעות · כלל גדול לאדם קודם שיעשה שום מעשה או תקון ויחוד טוב שיאמר. אקרא לאלהים עליון ה' יגמור בעדי · יקדים לבית הכנסת שעה אחת קודם זמן תפלת המנחה :

פרק ג סדר תפלת המנחה · אל יזוז מבית הכנסת כל יום הקדוש ההוא · ויזהר בכל תקוני השלחן בסעודת הלילה · לפי בחינת היסורין הבאים על האדם כן יפשפש במעשיו · אל יפול לבו עליו אם זרים אוכלים חילו · ובפרט יקדש עצמו בשעת השמיש · ביום התענית הנ"ל יעביר לנגד עיניו כל מה שפעל ועשה בכל החדש שעבר הן לטוב הן למוטב ויחדש ויספר מעשיו :

פרק ד כל טהר ידים יוסיף אומץ בכוונות עליונות בתקון זה · מה יכוין בתענית · יטבול קודם ההפסקה אם אפשר לו · כל היום כזה יהיה למעלה דבוק עם קונו ולא ידבר דבור חול · אם מתענה סך תעניות ייחד יום א' בראשיתם ובסופם לעשות תקון זה :

פרק ה הנהגה לבריאים שישמרו בריאותם וגם לחולה שיחיה מחוליו · יש חולאים מעשות בני אדם · חולאים מצד הבורא לסבת עון והכל מדוד ומשוער אפי' פזור הממון בחולי · יש יסורין שהם אהבה גמורה · מיתת הצדיקים מכפרת · פי' כך עלה במחשבה כמאמר בר"ע · סוד ממשלת היום וממשלת הלילה :

פרק ו בחינות רבות בענשי שופכי דמים וחלוקים אמיתים והכל במשפט · צעקת הנרצח ועונש הרוצח :

פרק ז הנהרגים אין נהרגים בלי עון · פי' נאה על מגלגלים חובה ע"י חייב · פי' הפסוק בארץ חנפו וגו' על דרוש זה · למה נקרא קרוב הנרצח גואל הדם · האל יגדור פרצות עמו ישראל ברחמים ויסיר לב האבן מבשרנו אמן כן יהי רצון :

מפתחות ממאמר ד חלק ג הנקרא מנחת אהרן

מי יתן לי שומע לי כי יסודאי בתווני דלבי יתבו וכמו נגיד אקרב כל אחד. מהם ואענדנו עטרות לי ויהיו דברי אלה להם למלה וישקלום במאזני צדק באשר ידע אלוה תומתי ע"כ מספר צעדי אגיד לכל א' מהם ואשוע אליהם כי יתבוננו במפתחי סדר מנחת אהרן כי הוא בית מועד לכל חי מקטני עם ישראל ובו ישליש חקו ואז על שדי יתענג ויעתיר אליו וישמע צעקתו ועד שדי יבנה :

פרק א הויות הגשמי והשכלי נגדר ונחלק לג' · שכל היולי · שכל נקנה · שכל נאצל · חלוק הדבור כשהוא מצד שכל הטבעי לבד ממה שהוא בשכל הנקנה וכשהוא בשכל נאצל הוא דבור אלהי · הנשמה באה בגוף לקנות כלים חדשים בפועל השכלותיה · החכמים בבואם בג"ע מיפים ומפארים אותו ותרבה ההארה בכללו · מיתת הצדיק הדור לישיבה של מעלה וטעם לזה · אין בריאת התחתונים לריק ולבטלה וטעם בריאת אדם הראשון עם יצה"ר · מהות היצר הנמשל בזהר תרומה בשם זונה וטוביות שבו · תכלית מציאות צורת האדם · תקון הגורם המתגבר על יצרו · אשרי היורד למצולות ים בשלום ויצא בשלום כאברהם במצרים ויצחק בארץ פלשתים ויעקב בבית לבן · פי' גניבת לבו של לבן · טעם המ"ב מסעות שעשו ישראל במדבר :

פרק ב אין עונש הגיהנם מצד הנקמה ח"ו · טעם אכילת קרבן פסח ושער התפילין וכדומה

וכדומה לזה · קליפה הנבראת ביום שני תלד הגבורה · יש ארבעה חלוקי יצה"ר · טעם קללת הארץ · פי' אדם הראשון כו' · למה היו שומעים טענות הנחש דדברי הרב ודברי התלמיד וכו' מה שאין יכול לומר כן מסית אחר · טעם גלות מצרים למה היתה ד' מאות שנה מה הוא רכוש גדול · חלוק מדרגה שפעלה יציאת מצרים ע"י משה מאותה שפעלה ע"י יהושע בכבוש הארץ ולמה הניחו קצת מיושבי הארץ · קליפה הרביעית היא המזיקים שנבראו ביום ששי · גם התחיה כולל כל הנסים כלם והיא תכלית תקון הכל ושם בחינות שיש לדרוש בה ומהו טל התחיה ומהו שמן משחת קדש לנשמה · מה היתה פסיקת הזוהמא שנפסקה בסיני · יצר הרע יכול למהוי טוב ברה. ווסמת הנחש אין לו שכר לפעלתו · טעם קריעת קרוביו על הנפטר וחלוק שבין אבל אביו ואמו לשאר · טל אורות שהכין יוצר בראשית לבני התחיה היה מזומן להחיות הדורות שקדמו לדור שיצאו ממצרים :

פרק ג דור דעה היו ראויים להיות חרות ממלאך המות אם לא פגם העגל והמרגלים · מה יתוקן בגאולה · בעלי חיים טמאים שישארו אחר התחיה בסוד וגר זאב עם כבש · ארבע בחינות יצר הרע נרמזים במזמור קי"ח · רמז נחש ועקרב וצמאון · רמז ג' מיני חמורים הנזכרים בגמ' ושלש אחרים הנזכרים בתורה שבכתב :

פרק ד כוונת האדם במעשה תקפו בעה"ז להחליש כח הדין ולהגביר ימין ה' פעלי כח נשמת אברהם אבינו לגלגל כל שידי העולם כלו באבי"ע וראיה מהפסוק · איך יוכל הצדיק להשלים נפשו בכל אחד מארבעה פני המרכבה · בכבוש היצר בכל ד' מיני כחותיו מתקנים פני שור וכובשים דין הגבורה · במשפט ישר וקבלת היסורים שומרים משמרת המערב פני נשר טעם מיתת בני אהרן ושתיקתו · למה צוה רבי אל תספדוני בעיירות :

פרק ה בגמילות חסדים עם החיים ועם המתים ישמור פן דרוס שם פן אריה · והאריך בטעם האבלות והקריעה והחליצה והספד והבכי והלויה והקבורה והחנטה והאבלות והקבר וההבראה זולת כל מה שבא במאמרים הקודמים פוק עיין · דמעות שנשרו מוחיות על מקום פטירתו של מתושלח הצדיק · ציון הקבר למטה מכוון למעלה · ולמה נקרא הציון נפש · סמוך לכפיית מטת המת ולמה אינו מתחיל האבילות עד אחר סתימת הגולל :

פרק ו קשוש פן רביעי פני אדם הוא בעסק התורה ובפרט תורה שבכתב · למה נתנה בז' קולות ומה הם ה' קולות וסוד ע' פנים לתורה · ד' פירושים כד' מדרגות הנבואה · נבואת משה רבינו ע"ה ושל שאר נביאים ורוח הקדש ובת קול · למה נקרא שמואל רואה ופי' שקול כנגד משה ואהרן · מקום השגת כל הנביאים :

פרק ז אין טוב לאדם הרוצה לבקש רחמים מה' רק כי ידבר אליו רכות בפסוקי תנ"ך כמו שעשו הראשונים אלופינו מסובלים מסדרי התחנונים והתפלות · דעת האברבניל"ו ואבן עזרא בפיוטים · שבח פיוטי הגאון רבינו סעדיה וכן אותם שקבלום עליהם רוב בני ישראל כל המשנה מהם ידו על התחתונה · לעולם צריך אדם לסמוך על דברי הראשונים ולסדר דבריו על דברי תורה :

פרק ח דרוש על האגדות וטעם סדור ס' פסוקים הנאותים להאמר אחר תפלת שחרית וערבית ובכל עת יביע אומר בפסוקים חדשים המכוונים להשפעות היום ההוא בכל שבעת ימי השבוע · איך האדם מקריב לגוף נשמתו לפני הקב"ה · סוד קרבן הבהמה לכפרת אדם :

פרק ט בטעם סדרים אלו וסגולתם · למה בלילה היו שומרים הלוים בבית המקדש ובבקר הכהנים היו עומדים · איך בהתנועעות האותיות קדושים יתעוררו למעלה בסוד אותיות ונקודות וטעמים עם מלולא ומחשבה ורעותא דלבא · י' פסוקים מה' אלו הם לכל ספר מהיום וטעמם · איך התורה עדיפא ממעשה וכח התעוררות האותיות :

פרק י טעם מספר ורמז כ"ב אותיות שבתורה · מה הם רומזי הגבורה וששים פולסי דנורא וששים גבורים · איך ההכרעה תלויה בתחתונים · פירוש לא בשמים היא

דאמר

דאמר רבי יהושע נגד הבת קול · פי' נצחוני בני נצחוני · הקב"ה כביכול נוטה אל הבחינה שהצדיקים מטים אותו · נבואת הנביאים היה מקיים כל ישראל דבוקים במלכם · טעם האותיות גדולות וקטנות והקרי כתיב ואותיות לפופים והזיינין שעל ראשי האותיות :

פרק יא יש עתות מיוחדים לתורה ולתפלה וליחודים לכן בעת שזדמנות מצוה אל נדחנה לזמן אחר · צריך התעוררות גדול נגד החצוני ובפרט כשאדם רוצה להתקדש באיזה דבר של קדושה · למה כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו · טעם סדור הס' פסוקים ומתוך ק"כ צרופי אלהים · יתן טעם למספר פסוקי תורה ולמניין פסוקי נביאים ופסוקי תהלים ושאר כתובים שבין כלם עולים למספר ס' :

פרק יב פסוקים אלו הם תקון גדול לכל המרגיל עצמו בהם ובפרט מי שאינו הוגה תמיד בתורה שמהם לא יזוע לפחות בכל יום · ויכוין בהם להכניע החצוני · ויכוין בהם ג"כ בשעת הזווג ובליל מ"ש :

פרק יג מוצא ש"כ ניצוצי גבוראן ושרגן · מוצא פ"ר דינים הנכללים באותיות מנצפ"ך · מה הם מרי תריסר ומספרם ומקומם · וכן מרי דיבבא וכן מרי דיללא · ג' שמות אלהים במדות · כוונת שלמה המלך בס' גבורים שסביב למטתו · ששים אותיות של ברכת כהנים שהם מצלות במקום · הויות קדושים הממתקים י"ב צרופי אלהים וכל הוי"ה ממתקת עשר צרופי אלהים הנה י"ב הויות ממתקים הק"כ צרופים · וכן מבאר מתוך מ"א אותיות אלהים מהכי"ן כפול · פשוט · משולש · מרובע · בכח יה והויה · פי' אחורים של אלהים והם כתרים בפני הפורעניות להגין מחשבות בלתי טהורות ועבירות ח"ו :

פרק יד להיות האדם בנוי בדוגמא העליונה יזהר גם הוא להיות טהור בגופו · והטהרה האמיתית לקבוע עתים לתורה · שכר המחזיק לומדי תורה · אל ישיא בתו אלא לתלמיד חכם לא כמנהג אנשי איטליא ותבא ברכה לקהלות אשכנז המתדבקים בתלמידי חכמים ע"כ התורה מתקיימת שם יוסף ה' עליהם ויברכם עם כל ישראל ויאריך בראיות ברורות כמה ישתדל האדם להתדבק בטובים :

פרק טו ראוי לאדם ליחד לו בקשות ויחודים לעתים הגונים זרוז גדול לאדם לבל ימשוך עצמו אחר החומר ועוביות הדברים כי אז עובר על ולא תתורו אחרי לבבכם וגודל הפגם הגורם לנשמתו בזה · אם יקדש מחשבתו יהיה כא' מצבא המרום · למה נקרא זונה אחר אחר לבבו · ראיה לפגימת המחשבה מהקרי המתהוה מחמת מחשבה בלתי טהורה · פי' והאיש משה עניו מאד שהיה מתאייש מלחשוב בדברים גשמיים לפני קונו · טעם לצורך דברים גשמיים אל המצות · כד' מינים שבלולב ועצים לסוכה ועורות לתפלין ומזוזה וספר תורה ובגדים לציצית וי"ג דברים למלאכת המשכן ומדות המשכן והמקדש הכל בכתב על ידי ה' עלינו השכיל :

פרק טז חובה עלינו להשמיע בכל יום קולנו לעורר הקול מהמשוררים העליונים שיתחברו עם קולנו · ד' מיני יצה"ר כנגד לב רוח קול ודבור · בכל יום התחתונים יעלו למעלה והעליונים למטה בכוונות היחודים · דרכים שהתורה נדרשת בהם :

פרק יז באו כוונות נאותות בדרך קצרה לכון בהם בבקר ובערב בכל יום ויום והזהיר בהם אורו יאיר כאור שבעת הימים · ויתגבר בהם ובשמו יתהלל · אח"כ באו הפסוקים מסודרים כהוגן :

פרק יח בפרק זה יערוך כאשר לקחי אליכם אישים אקרא זאת עשו וחיו לקום באשמורת ולהפגין בלילה בדברי שיח ותפלה כאשר הצעתי במעירי שחר כי עוף השמים יוליך את קולכם במרום · ותהיו ממצדיקי הרבים · ובקריאת האדם לפרקים חבור זה יחרד מאימת מות ויקדש עצמו בקריאת איזה דרושים שבו ומובטח אני ברחמי שמים שיוסיף אומץ לכל קורא ביראת שמים כי זאת היתה עקר כוונתי · שער המזרחי של ג"ע וסוד גינת אגוז והשתחויות הצדיקים בגן לפני העדן ולפני אור זוהר כבודו למעלה בשמי השמים אשרי העם שככה לו :

את

את אשר חזיתי במפתח שפתי אמרי נועם אשנה למען טוב יפיק מהם רצון ולכל לב נבון אשר יבקש דעת והאוה בהם תערב לנפש וצדיק יאכל לשובע נפשו · כי טהורים אמר"י נוע"ם · ולבך תשית לדעת כי בא בכלל קצת ממה שאינו בפרט · יראו צדיקים וישמחו · וברוך יהיה כבוד ה' ממקומו ומצלמותו יתברך · וברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם :

פרק א מנוחת הצדיקים במעון עליון וכבודו עם סוד חותם אמת · מהו גן ומהו עדן תכלית הכונות א"ס בתחתונים · איך כורע כל מעשי המצות והעבודה בסדר המדרגות עד סיבה הראשונה · סוד זרקא ומלכות שהיא עטרת בעלה · פירוש פסוק מי זאת עולה מן המדבר :

פרק ב למה במעשה בראשית לא היה זווג פנים אל פנים · איך האדם החתים סוף ההתפשטות ועשה אור-חוזר · מה תשתכר הנשמה בעה"ז · פי' גן נעול מעין חתום · איך מתקשר העובד להכלל בסוד הזווג עליון · פי' דיוקן שיש לנשמות במלכות וכ"ש במיתת הצדיקים · חלוקים בין יחוד הנעשה ביום ושנעשה בלילה קודם חצות ואחר חצות ובשעת מיתה :

פרק ג הנשמה נתקשרת בסוד הבינה · מהו מזל ועדן עילאה ותתאה · מקום התעוררות המצות והארתם · מהו אורח הצדיקים שהוא כאור נוגה · פי' עין בעין יראו · יש צדיקים שהתעוררותם בעולם הנקבה בסוד אפרוחים או בנים · סוד גן עדן :

פרק ד שערות דיקנא דאריך משתלשלים לד' בחינות ולכמה נימין ועולמות · וכלם לשעשע הצדיקים ברבוי מיני העבודה: באיזה דין נדונים התחתונים· אופן דין של הרוחניים· יפוי כח התשובה בעה"ז · תחלת מזלא גן עדן הנסתר ועדון ההויות ונביעתם :

פרק ה למה מתחלה היו הנהגת הדין והרחמים נפרדות · המזגת הדין ברחמים היא העבודה רצויה · קיום כל ההויות ע"י כח הגבורה והטעם לזה · סוד עליית ההיכלות זה לתוך זה · רמז השפעות דינים קדושים נרמז בלאה וברחל ולמטה בזלפה ובלהה · המלאכים ששלח יעקב היו חוץ להיכלות ומקום כבודם · מהיכן היו סוד ההבדלות :

פרק ו איך יתעוררו התחתונים למעלה בתפלתן וסדר עליית התקונים בעשר מדרגות . כנוי בעל בספירות · סדרה קדושה ברכה יחוד · ג' הפנים שיש למלכות · רמז תפלת ערבית שחרית ומנחה וסוד פסח שבועות וסוכות (ובפ' חיי שרה בפסוקי זווג יצחק ורבקה נגלה בהם למשכילים יחוד הנעשה בחג הסכות ושמחת בית השואבה ושמיני עצרת ונסוך המים והקרבת שבעים פרים) :

פרק ז השן רביעי המקבל כל השיר והשבח והתפלה והתורה ועושה מטעמים ואיך שואלת בשביל כל הנבראים · כל יחוד ומעשה הטוב מתקבץ בסוד בזק ומהו · רמז מיין נוקבין ודכורין · יש התעוררות להזדווג ויש להשפיע · סוד מגילת שיר השירים ואיכה ורות · סוד ורחצת וסכת ושמת שלמותיך :

פרק ח פירוש ה' אחד ושמו אחד עם פסוקי היחוד ומשו היחוד · למה האבר הזכר נקרא יוסף · סוד יחוד שמע ישראל :

פרק ט קודם החטא ראוי היה אדם הראשון להתלבש במיתה אלא שהקדים עצמו אליה שלא בעונתה · רמז מיתה הכתובה בתורה אם לא חטא אדם הראשון · למה הנוגע בחטאת יקדש כמוה · איך יעלו הנשמות בהדרגתו עד נשמתו של עולם · התגלמות המלאכים באויר :

פרק י למה ג' מתנות הם ע"י יסורין · הקבר הבא אחר מיתה הוא כור גדול אל סיגי הגוף · מעלת דור המדבר קודם חטאם ולמה נתעכבו שם ארבעים שנה וחפירת קברים בט' באב והתקון שעושים בגן עדן · ז' מדרגות מיתה ורמזם · מזלא מ"ב דינים חזקים · טעם לחלוקי המיתות בזמנם ולנפלים · לאיזה נקל מיתת העובר · סוד שנת י"ג ושנת כ' · יסורין של אהבה מה הם :

פרק יא מוצא הכחות שמתהוה מהם המיתה · פי' גלעד ויגר שהדותא · אכילת יעקב ולבן על הגל · רמז ג' בני יהודה אחר מכירת יוסף · רמז כל מה שאירע ליהודה עם יוסף נגד קליפת נוגה ומהותה · פי' מלת שם יעקב · (וכמו שיו"ד של יעקב מחליש העקב כן יו"ד שבסוף שד"י מסלק השד והחצונים) · עצת דור הפלגה ועצת מצרים נגד ישראל :

פרק יב להתפלל על צרת החברים · סוד התעוררות התפלה בג' מוחין עלאין ואיך תסיר העקמימות שבספירות ומתוק הדינים בסוד חטא כון ופשע דרוש נאה :

פרק יג איך התקון יהיה פעמים ע"י צדיק אחד ופעמים ע"י רבים ושכר המלמדי תורה ברבים · סוד אכילת הכהנים הקדשים והבעלים מתכפרים · עקר מתיקת הדינים תלוי ביחוד המלכות וכניסת היסוד למלכות · ולזה יהיה כוונת המתפלל על החולה ועל צרה ח"ו (ויכוין בנקוד הבזכרות נקודת קמץ ובקצתם בנקודת סגול ובקצתם נקודת חולם הכל לפי הענין כמתבאר למשכיל מקום מוצא דבריו) · דינים הקשים קדושים יש להם הלבנונית בשרשים אשר להם למעלה מעלה · למה אין קפידה בשום פועל לצלה כש"ז :

פרק יד נקודת ציון שבמלכות היא המשאוה להיות דינים וחסדים מציאות א"י מה הם חמש אשות וסוד אשה הנכנסת למי מקוה וסודם · כוונת המתפלל יהיה לעורר רוח החיים · משו פי' המבקר החולה נוטל אחד מששים מחליו :

פרק טו טעמים למה פעמים באמירת הודוי מקל החולי · ולמה רוב מורידי דמעות בודוי נכתבים לחיים · כוונת המפקיד נשמתו ביד אל הכוונת השוחט בשתי דברים · ודוי קצר שירגיל לומר החולה :

פרק טז סגולת הודוי בעת צרה · הוסיף טעם וראיות לאמירת ודוי בבקר · עקר שבירת הקליפות הוא ע"י הודוי · וסוד מים אחרונים ושפך הדשן ושעיר המשתלח ותרומת הדשן והוצאת הדשן בבגדים פחותים · סוד הודוי על הקרבן והסמיכה והקבלה · כמה היה זהיר האר"י ז"ל לומר באשמורת עם הצבור תפלה בכוונה ובבכיה · במה יכוין האדם אחר חצות על החרבן · ראיה שהמתים מדיינים זה עם זה · לווי מיתת יואב היה לטובתו :

פרק יז שכר עוסקי תורה ופרנסתו בריוח ובכבוד · צריך להתפלל כל חייו לעת יציאת הנפש · כוונת הזכרת שם הויה בכל מקום ושאלת המזונות בכל יום ובמה יכוין שעוסק בתורה · העצבות מונע ההשגה · זהירות בברכות הנהנין וקימה מפני שיבה · זהירות לאדם שלא יפלפל לקנתר רק להשיג האמת · האדם משמיע לימודו סמוך למיתתו :

פרק יח ראיות תשעה קבין לשחות בכל חדש כי הטהרה מועיל מאד להשגת התורה · פסוקים מסוגלים לומר קודם שיעסוק בלימוד · טעם למה עתה זכירת פרים וקרבנות במקום קרבן מה שלא היה כן בזמן המקדש :

פרק יט מורה מקום מבקשות נאותות לחולה שאין ראשו כבד עליו כ"כ · וציון א"זה דברים עקריים שבאו במעירי שחר מסוגלים לימים פרטים · עוד שם תפלה מסוגלת למ"ט ימי הספירה הודפסו שם בסופו בכתיבה קטנה · הוסיף הרבה טעם לשבח לתקון יום התענית של ערב ר"ח בכוונות השעות לסוד י"ג מדות דאריך ודזעיר עד השלום כ"ו שעות · סוד חלב ודם המתמעט ולמה הדם היה נזרק על המזבח והחלב היה עולה לריח ניחח · מה יכוין בסתימה מקבץ נדחי עמו ישראל בתפלותיו ובפרט בתעניות שובב"ים ועיין מזה בתקוני האר"י · י"ח פסוקים לצדקה הם במקום חטאת · פדיית תענית אחד בכמה הוא :

פרק כ טעם הנחת הראש בין ברכים ולמה אליהו עשה כן · ראיה לזה מדברי רב האי · פירוש ארבע נכנסו לפרדס מדבריו · ליל טבילת אשתו במוצאי התענית מכוון הרבה לומר תפלת הזווג שבמעירי שחר · הפוסל זרעו אין לו תקון עד ג' דורות · מה נאדר כח הפסוקים בתחנות :

פרק כא הגיון התורה יחזיק כח הבריאה בכללה · פירוש שמח"ה · יחוד קרבן העני חלוק מקרבן העשיר · למה אין הקב"ה מדקדק עם העני בעונו · מקום אחיזת השמח בחלקו · מה שכתב בעל מעשה אפוד להתחנן בפסוקים דוקא :

פרק

פרק

פרק לג סדר צדוק הדין הראוי לומר האבל קודם שנקבר המת ואינו בפניו · צדוק הדין מרבי חנניה בן תרדיון ואשתו ובתו ופירושו · הצדקת דין שמים · לא יפתח האבל פיו לשטן · יפתח וידאג ויפשפש במעשיו · המנחמים ג"כ יזהרו בדבריהם · אם ח"ו נפטר א' ממכניו. מחולי משונה יוסיף דאגה וראיה לזה · סמך למנהג, שהחכם מתפלל על החולה · תפלה על החולים היא הנקראת דרישת אלהים :

פרק לד טעם למה אין מתחיל האבלות רק כשיסתום הגולל מי היה ילד של דוד · האבות היו מחשיבין הקבורה קבורת בקרקע · קניית קרקע אחוזה לנפטר :

פרק לה עוד טעמים אחרים על רחילת ידים ותלישת עשבים · טעם אמירת למת לך בשלום · למה האבלים עומדים לשמאל המתנחם ולמה הנחמה הוא ז' ימים ופנים חדשות · ז' מיני כלים הם המקבלים טומאה מן התורה · חמורת טומאת זב וזבה נדה ויולדת וטומאת היסט שנתרבה בהם · טעם על מה שאמרו מת שאין לו מנחמים וכו' · טעם התפלה בבית האבל · מנהג מבני חבורות ג"ח יתרצו להזמין בבית האבל א' מספרים אלו לבקש רחמים על הנפטר בסדרים שבאו בתוכו :

פרק לו פשיטת הלבוש החומרי כזה על ידי המיתה היא הכנה להתלבש בבגדי הקדושה · צריך לחשב היסורין · סדירת תלמודו של אדם קודם מיתתו · הצדיקים תובעים עלבון בניהם אחר מיתתן · ופסוק זה מקום כבודו היה קודם היב"ק פסוקים :

פרק לז מה יאמרו בשבעה ישיבות · למה האבל יושב בראש והברראה · חובה להבל להרבות עתירה על מתו וזכירת נשמתו וכן ביום ענות נפשו על אביו ואמו · מנהג הספדנים האומרים בכו עמי כל מרי נפש · הבל פה האדם כמה מעורר למעלה ואוי לעושה מעשה אכזרי · בעובדא תליא מילתא לתתא :

פרק לח טעם הירושלמי המתיר רחיצה אחת אחר המטה קודם הברראה · אבל שלא פרע ולא פירם חייב · למה ההספד קרוי לשון עירור במשנה ראיה שאחר שנתעכל הבשר נח מהדין · למה אין אומרים קינות ובכי על ליקוט העצמות · רמז לשפיכת המים בשכונת המת מן התורה :

פרק לט פי' סדר הברכה שהקנו לומר בבית האבל ע"ש ז' כפי' ומהו גדירת הפרצה ולמה אין אומרים אותה בשבת · כוונת וסוד לכל פרטי המלה בקצור · על המוהל ג"כ מצות קשירת הרטיה על הברית · למה אין אומרים צדוק הדין בשבתות וי"ט · רמז תפלין רש"י ור"ת · מנהג האבלות בי"ט שני :

פרק מ טעם לצדיקים שיש להם ציון על קברם ואותן שאין להם מפי האר"י וטוב לעשות ציון לקברי הצדיקים לתועלת החיים :

פרק מא תועלת הציון לצדיקים ולאנשים דעלמא · ראוי לבנים להוציא ממון לציין מקום אביהם · גדול כח המנהג המיוסד כהלכתו שמבטל הלכה :

פרק מב מחלה פני המעיין יקרא וישנה במתון כל פרק מחבור זה · סוד הצרורין הם סוד פרפראות התורה ואין לך אדם שאין לו שעה · סודקנין סודר בקצור · הדרכה למלמדי תנוקות בכל מדרגת תלמידיהם וכוונת עוסקי בתורה לשמה במקרא מועט · ובתנחומא פ' וירא קראו למשנה מסתורין של קב"ה ונבון תחבולות יקנה ויוסיף על הנדרש · והפליגו בפרקי היכלות לדבר מגדולות המשנה ובההנהגה זו יש סוד מופלא צפון לישרים וגם הריקנאט"ו פ' יתרו וכנגד ס' מסכתות אמרו דאית שיתין מיני חמרא וסדר קדשים מבונה מכלם : ובהנהגת הלימוד לתלמידים כפי הכוונה הנזכרת יש סוד צפון לישרים :

תמו המפתחות · תהלה לאל אלהי הרוחות ·

מאמר א' מספר מעב"ר יב"ק

יהא רעוא · דאימא מלתא · דתתקבל ברעוא · קדם מלכא רמא · וקדם צדיקיא :

פרק ראשון

אל ה' ויאר לנו וקדשנו במצותיו וצונו בהם לטוב לנו כל הימים ובהם יש בכחם יתר שאת ויתר עז בקלתם כי הקרן קיימת להם לעולם הבא ופירותיהם אוכל האדם בעולם הגשמות הנקרא עולם הזה · ופי' קרן ופירות הוא כי הקרן יהיה השפע שנשפע על המלכות בסוד אור חוזר ואור ישר בעת עשיית המצוה ההיא כאשר יתבאר לקמן · ואחר כך אותו האור נעשה פירות שהוא כזרע הארץ שגדל ועושה פירות ונזרע וחוזר ועושה פירות וכן אותו האור הקדוש נזרע בארץ העליונה ושם מגדל למתים ופירות : ובכלל המצות אלו יש גמילות חסדים ירצה השפעת החסד ממקומו וגם החסד שבמדת הגבורה ולכן הם חסדים בלשון רבים · ובהיות האדם עושה חסד עם הבריות משפיע מצד החסד ואם עושה בהם בכחו וגבורתו ישפיעם מחסד שבגבורה וזהו גמילות חסדים ומצוה זו היא עם החיים ועם המתים ובגופו של אדם וגם בממונו · והיא שקולה כזכות אבות · ואמרינן בויקרא רבה פרשה ל"ו על פסוק כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה אם ראית זכות אבות שמטה וזכות אמהות שנתמוטטה לך והטפל בחסדים · ועיין בירושלמי דסוטה פ"ק גודל מצות גמילות חסדים וכן בגמרין שם ובמכילתא ובשבת פרק מפנין · וביקור חולים גם כן היא מצוה שיש לה קרן ופירות ונבאר סודה לקמן · ואמרו פרק אין בין המודר ובירושלמי דפאה כי ביקור חולים מצוה על הכל ובפ' הנזכר נתבארו שעות הבקור · ועוד אמרו ז"ל בסוטה הקב"ה מבקר חולים וקובר מתים · ובפ"ק דשבת כתוב שכל המבקר את החולה צריך לבקש עליו רחמים ויהא בכאב לב והביקור בלי בקשת רחמים אינו מקיים המצוה · ורבנן קשיפי למתניתין ודברייתא בפיהם המתיקו מלין כי צריך לכלול החולה בתוך חולי עמו ישראל · וגם שאין יסורין בלא חטא אליבא דמאן מכל מקום גזר דין דרבים נקרע מה שאין כן גזר דין דיחיד מלבד כי יפה צעקה לאדם בין קודם גזר דין וכו' : ביום שבת דנהירו דעתיקא אתגליא והנהגת הרחמים רבים מתפשטן בעולם מכח ז' מדרגות הכסא שהוא עולם הבריאה הנכלל בשם אכתריאל יה ה' צבאות המתלבש בתוכם האצילות הקדוש בשבעה היכלות כנתבאר שמה בתקונים הנרמזים בז' אותיות אהי"ה יה"ו ולהם ז' שמות הו"יה אלי"הוד נקוד חירק סגול חירק אלהי"ם הוי"ה אדנ"י כנתבאר בפקודין מאלה הדברים פקודא כ"ד ביום הקדוש ההוא כ"ש שצריך להתפלל על החולה בלשון רבים משום דהוי כצרכי רבים שמותר לשאול אותם בשבת . ברם אסור לזעוק עליו בשבת כמו שאמרו בת היא מלזעוק כי זעקה הוא גדולה מעשר לשונות של תפלה · ו

היות האדם מתפלל עד שקלרה יד לשונו שילעק מכאב לב כי היא במקום אסיפת המחשבה הנרמז בכ"ע · ותכלית התפלה היא שיעלה הלעקה מהלב · ולזה אמרו שקורעת גזר דינו של אדם כל ימיו · עוד אמרו גדולה זעקה שמושלת על מדת הדין של מעלה · עוד גדולה זעקה שמושלת בעולם הזה ובעולם הבא · עוד בשבילה נוחל העולם הזה והעולם הבא כי היא מבטלת אפילו מדת הדין הקשה · ודיני הבינה מתמתקים על ידה ומחזרת האם על הבנים · והרבה סגולות יש לה להיות מגעת כח התעוררותה לכ"ע · ולכן אין לזעוק בשבת מכאב לב על החולה · אך בחול חובה להלטער בלער החולה ולהתפלל עליו עד כי יגיע לידי הלעקה · ובזה יזכה לחזות בנועם ה' שהיא בינה ולבקר בהיכלו שהיא מלכות הנה שכרו אתו בעולם הזה ובעולם הבא סוד בינה ומלכות : וכתוב במדרש רבה שאף על פי שאינו בן גילו של חולה המבקר אותו מכל מקום מרויח לו ובפרק אין בין המודר אמר ר"ל רמז לבקור חולים מן התורה מנין דכתיב אם כמות כל האדם ימתון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם · ושמעתי כי מסמיכים נטילת ששים מחליו למי שהוא בן גילו לפסוק ויתחזק ישראל וישב על המטה · המט"ה בגימטריא נ"ט כי בבא יוסף שהיה ודאי בן גילו של אביו שזיו אקונין שלו דומה לו ועוד כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף מלבד כי מרכבתו במרכבת המשנה אשר לו, מדי בואו לבקר את אביו אז התחזק ישראל מחליו וישב על נ"ט חלקים ממנו בגימטריא המט"ה וזה יותר צודק ממה שאמרו ששים לאו דוקא · אלא מרגלא הכי בפומא דרבנן שתין תכלי מטו · שתין רהוטי רהוט וכדומה :

פרק שני

סדר בקשת רחמים כשהולך לבקר את החולה · יראה שטוב לומר עליו פסוק לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך · כי רעה היא לילית שלא תתאנה אליו וכן נגע שהוא מרא"ש ס"מ לא יקרב באהלך · ובזהר פ' שלח דף ס"ה קרא אותה רעה חולה ומהם מתהוה כל מין נגע ומחלה ותול"אות המיתה · ויוסיף כי מלאכיו יצוה לך דאינון מלאכין דקב"ה · יצוה לך ממש יחדם עמך לשמרך ע"י אינון מלאכין · וכשהם עם האדם שכינה אשתכחת בהדיא לשמרך בכל דרכיך שהדרכים הם ממלכות לת"ת ומהת"ת למלכות ע"י היסוד הנקרא כ"ל · ויכוין עוד בכחות המושפעות מהמלך העליון לרפואת כל בשר המופקדים בהיכלות עליונות וגם יעלה במחשבתו באמרו כי מלאכיו יצוה לך לנורי אורות הממונים על שמירת יליאת הנשמה לבל תלטער ביליאתה אם ח"ו נגזר עליו מיתה בר מינן · וכתיב בשבת דף ל"א ע"ב כי הקב"ה מהלך על כנפי רוח למיהב אסוותא לעלמא · ודא איהו רפא"ל המושפע ממלכות המקבלת מת"ת ששם ארוכה ומרפא בכח כ"ע : והו"רפאנו ה' שמא דאריך אנפין ושם עקר הכונה ובמסכת הרפואה דרך ג' ראשונות לחסד · והכתר איננו

משפיע

משפיע לספירות אלא פבחינת החסד · ונרפא למטה בת״ת ומלכות · ונו״ן וא״ו הם סוד נשמות ישראל האחוזים בת״ת סוד וא״ו ובמלכות סוד נו״ן הצריכים לרפואה וכם נקראים חולי אהבה הצריכים אל היחוד : ואם החולה הוא בעל תורה יאמר עליו חברו המבקרו יהא רעוא דתהא מבורך מפומא דקב״ה ושכינתי׳ בכל מדה ומדה דיליה ובעשר ספירין דיליה ובכל שמהן דיליה ומד׳ סמכין ושית דרגין דכורסייא ומכל מארי מתיבתאן ומכל מלאכייא ומכל פמילייא עלאי ומכל פמיליי תתאי בעגלא ובזמן קריב ויעלה ארוכה לך וממכותיך ירפאך מנהורא דעתיקא קדישא וילמיח לך ישועה בקרוב · וברחמיו הרבים ירחם עליך עם כל חולי עמו ישראל הצר כים לרחמים אמן סלה ועד יהיו לרצון וגו׳ : וקלת מצילי פס כשהיה בהמ״ק קיים במיסתם לבקר החולה פעמים הרבה היו אומרים זה חי אה מת וכל זה בהסתכלות ראשון שהיו עושים בפניו תכף, שנכנסים בחדרו היה מתגלה להם בפניו אם חי או מת · וזהו ע״ד שאמרו פרשת ויקהל דף ר״ג שהצ״ץ נקרא כן לשון הסתכלות שהכהן היה מכיר בכח אותיות השם שהיו חקוקי׳ בו בהסתכלות הראשון אם האיש העומד לפניו היה צדיק או רשע שהיה רואה אור האותיות בפניו אבל אחר כך כשהיה מסתכל לעיין בו לא היה רואה בגין דחיזו עילאה לא אתגלי אלא לפום שעתא והטבע החכם הודיע לנו זה כי כשאדם סותם עיניו קצת מתראה לפניו דמות אורות רמז למרכבות הנעלמות דלאו איצון אלא בסתימו דעיינין וברגע בסוד והחיות רצוא ושוב : ולהגב זה לא נניח מלבאר פי׳ כמראה הבזק כאשר מצאתי בספר יצירה והוא כי הצפייה שהספירות צופות ומביטות זו בזו היא כאור היוצא מבין החרסים פי׳ אילו תקח חרס נקוב נקבים דקים על פני כלו ותכסה בו האש ותנפח במפוח באש עד שיתלהב ימשכו מנתיבות הנקבים אשר בכל נקב שבחרס חוטים ושלהביות צבועות בכל מיני צבעים עולים ויורדים בנתיבות הקטנים כן צפיית החיות בנתיבות אלי החיות אשר למעלה מהם כי יש כסא לכסא וכבוד לכבוד הנה בצפייתם ישלחו נצוצי זוהר החשמל מיני צבעים ומתוך פחדם מהסתכל בשכינה הם רצים ושבים מהסתכל כמראה הבזק שהוא נגלה ונעלם כהרף עין או כחוטין שעולים ויורדים כהרף עין · מכאן אמרו בעלי הסוד אם תראה אדם שמביט בך ומיד מביט לארץ וחוזר ומביט בך ומביט לארץ דע כי הוא מפחד ממך · ואם אינו לא סר מעליך ואינו מביט בארץ דע כי הוא מבזה אותך בלבו · ועל דרך זה נאמר כי לא יראני האדם וחי · ואמרו חז״ל אפילו חיות הקדש :

ואמרו שם בזהר שכל עזי מלא כשהיו מסתכלים בצ״ץ היה נשבר לבם בקרבם והיה מכפר עליהם · וכן כל מי שהיה מריח בעשן הקטרת · ומיירי אחר שעלה תמרתו שבעת העלאתו היה חייב מעילה כי אין עבירה מצוה · והגם שבפרק כל שעה אמרינן קול ומראה וריח אין בהם מעילה אסורא דרבנן מיהא איכא ובריח המותר ההוא היה עובר ממנו זוהמא ולא היה בו אלא לב אחד לאביו שבשמים :

אין

פרק שלישי

אין לחולה לתלות סבת חליו מחמת שום קרי כגון מאכל או משקה ואפילו חבלוהו בני אדם הרעים יאמר כי עונותיו גרמו לו כדכתיב אם תהיה רעה בעיר וה' לא עשה · וכן כתיב תיסרך רעתך · ותמוגגו ביד עונינו · רואכם אם תאכלכם וכל התולה מאורעיו על צד הקרי הוא נמשך אחר הכח הטומאה שבצד לפון הנקרא קרי ומפתח ההוא יוצא כח הרוגז ח"ו ואלה הם המשוטטים בלילה ולכן נקראים בעלי קרי :

אם יש לחולה שום נדר יזהר להתיר אותו והעומדים עליו יזהירוהו על זה כי אמרו שאין התרת נדרים מסורה למלאכי השרת · ואולי כי דוקא אנשים שהם בעלי בחירה עוקרים האיסור מעל הנודר ומעמידים אותו בבחירתו כמאז ואין לחוש להתבטל מדברי תורה ומצוה כדי לבקר החולה דכתיב אשרי משכיל אל דל :

וראוי להודיע לחולה כי מי שלא ידע ביום טובה להצדיק רחמי שמים בכשרון המעשה · הנה מה טוב. ומה נעים אם יצדק דין היסורים על עצמו ביום רעה · כדאמרו בב"ר על פסוק והנה טוב מאד זו מדת יסורים דכתיב ודרך חיים תוכחות מוסר וכתיב ואני יסרתי ובזה חזקתי זרועותם · ואלה הצדיקים המקיימים בעצמם כך · יצדק בלי ספק שבמיתתם קרויים חיים עלייהו כתיב ומשביע לכל חי רצון כפי עילוי נשמתם באותה שעה להדבק ברצון העליון : וכתיב אך בשרו עליו יכאב. ונפשו עליו תאבל למד על כל מי שאינו מתאבל על עצמו אלא על עונותיו ושמח ביסורין לכבוד שמים שבשרו לא יכאב. בחיי ובמותה · ומן השמים ירחמו שלא ירגיש בצערו כמו המתים לכבוד ה' שיוצאה נשמתם כמשאל ביניתא מחלבא : וכל אדם הגש שמת על מטתו יכול לקיים בעצמו כך למות על יחוד קוב"ה ושכינתיה · ובפרט אם כוון בתפלותיו ומצותיו ובפרט בפרשת שמע ישראל ובשים שלום ליחוד עליון ובנפילת אפים למסור נפשו להשלים היחוד והזווג ובעת מיתתו על יחוד שמו יתן שלמות והארה רבה לכל אופני היחודים שפעל ועשה כל ימי חייו וכן הוגד למהר"י קארו הרבה פעמים את עתיד לאתוקדא על קדושת שמי שנרמז לו כונת מיתתו גם שנפטר בשם טוב על מטתו יעלוז חסיד בכבוד :

פרק רביעי

אין לדבר בעון שעשה החולה אלא לעצמו כדי שישוב בתשובה ויפרש חטאיו לפני קונו : ובזהר פרשת בא דף מ"א מתבאר צורך פרוט החטא דבהא לית למקטרגא פטרא דפומא גביה ואתפרש מניה אך אם חוזר לסורו מזכיר לו המקטרג כל העונות. כי הודוי מושך הפגם מהמקומות העליונים למטה ובזה סותם פי השטן שלא ישטין מפני שמשפיע לו שפע וחלק התמצית ר״ל יהיה

ועוד

ועוד שהקב"ה אומר לו מה לך סוד עמו : ובתפלות היום השכינה מקבלת
אפילו חלק החצונים מלמעלה להשפיעם בלילה בסוד תפלת ערבית בעת שהיא
מחלקת שלל לאגפיה · והוא סוד המותר והשחרות והפגם הנעשה וזהו ויבאו
בני האלהים וגו' ויבא גם השטן בתוכם ליקח חלקו . ואח"כ כי ביחוד תפלת
שחרית ומנחה שהם בסוד אבוק ב' דרגין מקבלת חלק הקדושה והשחרות מתרחק
בודוי האדם בסוד אור י"ג מדות עליונות ויורד מדרגה אחר מדרגה עד למטה
ומשם מזון החצוני ויש לו ידים להיות נמשך דרך צנור מיוחד לבל יתערב בחלק
הקדושה ומשם יורד להנתן במצולות ים למקום הראוי לו ואם ח"ו חוזר לסורו
אחר שהתודה חוזרים העונות שהשפיע מקודם לחצונים ונעורים למעלה ומסתלקי'
משם למעלה ח"ו וזהו כונת ספר הזהר פר' פקודי דאמר נטלי לון מההוא סטרא
בעל כרחיה ואיל בלע ויקיאנו · ולזה מקטרג · והוסיף להודיע לנו בפרשה בא
בדף הנ"ל כח ההבל הקדוש העולה מפי האדם כי הוא להב אש קדוש וטהור העולה
בסוד כח רוחניות הכ' צורות קדושות הה' אותיות ע"י חמש מוצאות שהם מחסד
עד הוד בכח נשמת הנקודות · קצת מהם על האותיות · מהם בתוכיותן · מהם
למטן · בסוד ה' מלכים שהם הספירות במקומן וה' עבדים שהוא מציאותן במלכות
למטה · והשב"א עבד עבדים והוא עבד משכיל מושל לפעמים · וכל רוחניות
הנזכר מתעורר בכח הבל האדם בשירי זמרה ותפלה :

ואמר שבסיפור יציאת מצרים בכל יום ישראל יהבי חילא למריהון דאתוסף
גבורתיה כד משבחן גבורתיה וכלהו דחלין מיניה וספור גאולה זו הוא
הכנה לביאת משיח צדקנו · כי יציאת מצרים היה מסטרא דיובלא שהיא בחינת
הבינה בגבורה דהיינו אילו של יצחק ומשם נמשך גאולה בלתי שלימה ולכן גאולת
מצרי' לא היתה שלימה· אמנם יש שופר גדול שהוא בחינת הבינה בחכמה שמשם הוא
גדול מסטרא דגדולה חסד אברהם ותמן מתערין רחמי לא דינין והתוקע השופר
הזה לגאולה היא החכמה ומשם ימשך הגאולה ברחמים גדולים שאין אחריו גלות ·
ועכ"פ הזכרת יציאת מצרים היא התעוררות לעתיד לא כביאה שניה ובפ' בשלח
דף מ"ח באר איך בנסי מצרים איתבר חילא מכל קומת החצונים על כן חובה על
כל בר נש לאשתעויי תדיר קמיה קב"ה בכל נסי דעבד ליה כי נס הוא התעוררות
היסוד ונפלאות הם גלוי הבינה בחמשים שערים בהיותה נאחזת בחכמה וכתר ·
סוד בדבר אחר מתעלה כבוד ה' ומחליש כח החצונים וזה על ידי מי שמתעסק
בעולם הזה להחזיר הרשעים בתשובה · וכתיב בפרשת תרומה דף קכ"ח כ"ט
שאין מצוה רצויה למעלה יותר מזו · כי התשובה מחליש כח סטרא אחרא וגורם
שיתעלה הקב"ה בכבודו ומקיים כל העולם למעלה ולמטה ורואה בנים לבניו
ויזכה לעוה"ז ולעוה"ב · וכל בעלי דינין אינם יכולים לדונו לא בעוה"ז ולא בעוה"ב ·
ונכנס בי"ג שערים ואין מוחה בידו · ומעמידין דיוקנו לפני המלך העליון והוא
מבורך בכל הברכות שנתברך אברהם כשעשה אותו הנפש בחרן · ומצאתי כי
חרן היה מקום מוכן להביא גרים תחת כנפי השכינה יותר ממקום אחר · והיא
בגימטריא ג' פעמים אלהים שאברהם מיתק שם כל הדינים הקשים · ובזווג

אברהם עם אשתו לא יגע לריק כאדם הראשון בק"ל שנה · וכן חוה אמרו במדרש רבה כי על כן נקראת אימא של כל החיים · על כן אמרו דאית רוחין דביתא ורוחין דקקלא · אבל אברהם ושרה טפות שלהם נתלבשו בהם נשמות · ולכן אברהם נקרא אב המון גוים ושרה מגיירת הנשים וזהו הנפש אשר עשו בחרן דוקא כדאמרו בפרשה תרומה דף קמ"ז · והיו תקון ראשון של אדם ואשתו ומה שפגמו הם תקנו אברהם ושרה בבחינת חלק אחד מנשמתם של אדם וחוה · כי הב' חלקים אחרים נתקנו ע"י יצחק ורבקה ויעקב וזוגותיו ותקן ג"כ בני קטורה במסירת להם שם טומאה כאשר נבאר לקמן שאינם דברים כפשטן · ובסוף דברי הזהר אמר כי אין שכר המגיע לשכרן של אלו ואלמלא הוו ידעי בני נשא לא הוו רדפי בתר לא כמאן דרדיף בתר חיין וזו רפואה גדולה לחוטא להשיב רבים מעון · עוד ממעלת השב כי מעלת הלהב העולה משברון רוחו בפרוט עונותיו מלבד שמגדיל כח הקדושה עוד מחליש כח הטומאה על דרך אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים הראויים להם שהם העונות · כי אין זה כבוד אליו אלא גחלים אתה חותה על ראשו כענין גחלי רתמים ונהר דינור הנעשה מזיעתן של חיות הנמשך לגיהנם · והיינו סוד המן אל המשתה אשר עשתה אסתר · וסוד משתה שמנים משתה שמרים הכתוב בישעיה ובזה הם כלבים אלמים שלא יוכלו לנבוח · ושברון רוחו בודוי הם זבחי אלהים ודאי · ולכן חלמא בישא עליבותיה מסתייהו תו לא שליט דינא עלוהי דזבח דאתחזי למדת דינא אקריב גביה :

ואם יעלה הבל זה מתוך דמעה ובפרט למוטל על ערש דוי שהשכינה למעלה מראשו ודאי כי בפיו יומתקו מליו ויקובל ברצון · ולית מפתחא דלא תבר ההוא דתב בתיובתא · ומתברא כל גזרין ודינין וכמה שלשלאין דפרזלא ולית מאן דקיימא קמי תשובה · אך צריך לעשותה בעודו בתקפו כי לא לאיש הולך והכין את צעדו · ויהי מה יפה לעולם תשובה ואפי' אחר גזר דין · עיין בסבא דף ק"ו · ושם פירשו ואשלם נחומים לו ולאבליו · ונקרא בעל תשובה משום דאחיד באילן החיים דביה תליא תשובה · ופ"ד אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד במקומו :

פרק חמישי

וכמו שאין להזכיר עונות החולה · גם כן לאשה המקשה לילד דריע מזלא אין להזכיר עונה · וראיתי כי לאשה המקשה לילד מביאים לה ע"י בעלה נר של בית הכנסת ומשתדלים עמה שהיא בעצמה תדליק אותה וזה כדי להזכיר לה זכות הדלקת הנר שחובה עליה להתפלל בהדלקת נ"ש ויו"ט ויום הכפורים על חיי בעלה ועל בניה שיזכו לתורה כדאמרי' בזהר וכן היא תהדר אז תשובה על ג' עבירות שעליהם נשים מתות בשעת לדתן · וראוי לאשה שתזהר בימי עבורה שלא ללכת וגם לא להסתכל במקום עבירה וכ"ש שתשמור עצמה מכל טינוף חטא יען כי העובר במעיה צופה ומביט ויודע הרבה כהיית עובדא דר' יהושע בן חנניה ודומיהן והנשים צריכות ג"כ זהירות לענין חייהם מפני שהם למטה באילנא דמותא

והם

והם בבחינה זו כענין דוד שלא היה לו חיים · ולהשיג החיים העליונים צריכות
להשמר בג' דברים שאותן עבירות גורמות דבקות החצונים אליהם והיא המיתה
והקליפה הכרוכה במדתם שהמות היא נקבה נמשכת מס"מ · זהירות ראשון נדה
להבדל מן החצונים שאם ח"ו יתקרבו אל הזכר הוא ע"רו"ה ולזה מיד מדת הדין
תתעורר אליהן מלמעלה והמיתה כרוכה בעקבם · הב' אחר תקון ורחקן מן
החיצונים צריכות עוד זהירות חלה דהיינו סלוק המלכות שהיא חלה ראשית
עריסותיכם העולה לידבק בימין ליחוד · ואחר זה צריכות עוד הדלקת הנר שהיא
מלתא הנגזרת בסוד תקונה העליון בפתילה ושמן ועריכת נר כי הכלי ה"א והפתילה
ו' והשמן י' והנר אם מלד ה' עליונה שממנה יצאו ה' אורות ולכן צריך לכוין בתקון
הנר לרחוץ ולקנא אותה יפה דהיינו תקון מלכות ורחיצתה מכל טנוף וזהו לשון
הטבת הנרות הנאמר במנורה שבזה מכינה לקבל חסד הנקרא אור כי יהל עליה ·
ובג' מצות אלו החיים העליונים שהם מחכמה בסוד רוח החיים פנימיות הספירות
נמשכים למטה ובשעת לידה א"א כי לא יתנו חלק לנחש הנושך באותו מקום
דהיינו טומאת לידה והדם והצירים. כלם חלק לחצונים והנולד בלא חבלי לידה כ"כ
סי' יפה לו · ואם המדה הזאת אינה מתוקנת כראוי להציל לה מאלו החצונים
הנכרכים בעקבה ת"ו · מיד יסתלקו למעלה ויאחזו בה · ובתקון י"ז דף כ"ו ע"א
אמרו כי חטה סוד כ"ב אותיות התורה היה האילן שאכל אדה"ר ולא הוציא ממנו
חלה · ע"כ לא אל בו ה' רק א' שהוא חטא וגרם לו מיתה · וחלה היא שכינה
בלולה מז' מינים וצריך להפריש מהעסה חלה ומיד אל ה' על ההיא טפה ונותן לו
זרע כולל לזכר ולנקבה בסוד הא לכם זרע ונצטוה מצוה זו לאשה שהמיתה חלתו של
עולם לכן צריכה להפריש חלה מעסתה שהיא טפה שלה להחזירה על אדם וצריכה
להדליק נר של שבת בהתעוררות להבות אש אהבה לגבי בעלה כי התעוררות
החמימות בליל שבת מאשתו צריך שתהיה באהבה וזהו אשה כי תזריע וילדה זכר
גל שפיכות דמים של אדם הראשון מרקת דמה ע"כ צריכה לשמור אותו מדם נדה ·
ואמרו בתקון כ"ד כי נר שבת תהיה לימין ותחשב לאשה כאלו תקנה מנורה בדרום
שאם חכמה והשלחן בצפון בינה מטה בין צפון לדרום בסוד החבוק הכנה לזווג
ושלחן היא שכינה הבאה מן הצפון וצריך לתקן אותה לבעלה כי שבת דמעלי שבתא
הוא תקוני דמטרוניתא שכינה ות"ת יורדים אליה · וג"פ מקדש השבת שהם
בערבית עם הקדוש על הכוס הם במלכות וג"פ מקדש השבת שהם בשחרית
עם המפטיר יהיה סוד קדושת שבת בבינה שאם עולים מלכות ות"ת וב' פעמים
שבמוסף יהיה הקדושה מכח הכתר ע"י יסוד המוסיף קדושה על קדושה וזה
סוג תפלת מוסף בכל מקום וב"פ במנחה יהיה סוד הקדושה בת"ת שעולה שם
מלכות ויורדת שם בינה · ואמר הסבא דף ק"ט שהנשים שאינן שומרות מצותן
וטהרתן כדקא יאות או שמקדימות לטבול כי עון הנחש אוחז בהן ובקולן ככלב
בכלבתא שהולך אחר הטומאה מין אחר מינו וממית הרבה פעמים התינוקות
הנולדים מהן רחמנא ליצלן לכן כל בת ישראל תשמור פתחי טהרתה כראוי וכל היד
הרבה לבדוק בנשים משובחת וכמה פעמים צווחתי על אותן המקדימות. לטבול
בעוד

בעוד היום גדול כי אינה טבילה בזמנה ביום שביעי ומשם והלאה איכא משום סרך בתה · כי צריך לעולם להמתין עד הערב בדליכא אונס ניכר · ואמר הסבא כי על עון זה מתאבדי בני עלמא בלא דעתא ווי לנשי בישא דגרמין לא להון ולבעליהון ולבניהון · והרבה דברים תלויים בעליית האשה מבית טבילתה כפי מה שתפגע בה כן יהיו בניה ככתוב בספרי חכמים ומשום הכי רבי יוחנן הוה יתיב אשערי טבילה ומעשה באלישע כהן גדול שלא היו בניו מקויימין מפני שלא היתה אשתו מוזהרת במי שפוגעת בצאתה מהטבילה עד שפגע בה מטטרון שר הפנים · ושמשה עם בעלה בשמחה ונתעברה מרבי ישמעאל כהן גדול והיה דיוקנו דומה לו· וכשמקדמת לטבול יש יותר חשש שתפגע בדברים שאינם מהוגנים כי לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים · ומי שפוגע באשה דסלקא מבית הטבילה לימא הכי שופך בוז על נדיבים ויתעם בתוהו לא דרך · ובטן אשה רעה נמסר לס"מ ובזה נדחה מבטן אשה טובה בגרמא דא ובגין דבלבושין דיליה גזילו מיניה כל ברכאן עילא אשכחו לתיכין דיליה לרבנן במאניהון דבלו מחופייא דידהו ובגין דגזלו מיניה ירך דאשה טובה בג"ד הני ברכי דשלהי מינייהו הוי ולית מלה בלא דינא וכל מלה תב לאתריה וכל דינין דקב"ה דינין דקשוט אינון · ותנוקות אלו שאמרנו מורידים דמעות ואומרים אחרי עלמא מה פשענו בזה ועוד תנוק בן יומו דחב עבדין ביה דינא וקב"ה קרי להון בן דכתיב אני היום ילדתיך · ואינון עם אותם דמסתלקי מעלמא בחובי אבוהון דמעה דלהון מגינים על החיים ויש להם מקום דאפילו צדיקים גמורים אינם עולים שם וקב"ה רחים. לון ומתדבק בהון ואתקן בהו מתיבתא עלאה דיליה ועליהם כתיב מפי עוללים ויונקים יסדת עז למען צורריך ובזה משביתים אויב ומתנקם ·· ולהיות כי בעידן ריתחא מענשי אפילו אעשה גם כן לאיש היוצא למלחמה אין לדבר בחטאתיו פן יופקד עליו למלאת עונו לשנה ח"ו · וזה כלל לכל עת סכנה שאין ללמוד קטגוריא על שום איש ואשה :

פרק ששי

לך חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם מבקרי חולה בחוליו שבחי אי הוא יודה ויתחנן במו פיו למלכו ואב לבנים יודיע וירגיל אותו להעתיר אל אלוה מילין בפסוקי דאל"ך כי הלא ה' נצב על חומת אנ"ך למשגב לעתות בצרה · דלהגן שאגי ומותר ושרי וכל הקודש ומרבה זריז ונשכר לשחר אל אל בכתבי הנבואה הנאמרים ברוח עצה וגבורה · ובזה תתאיל לך ברכות בחשבון מחשבתך · ובו תדבק ותבאיש פני ההולכים בקרב נגד גופך ונשמתך ובזה תזכה לתוחלת התפלה והתשועה ואלהיך ירצך ויאר פניו אליך ויחונך וישם לך שלום והסיר ממך כל חולי וכל מדוה ותשוב לימי עלומיך · ע"כ היום יצאתי להקריב לפניך אחי פסוקי מנגדי נהרי דבש וחלב וחמאה שלשים ושם לכל סדר מופקדים ומונחים יחד בקצת מועלות ודעת הצפון בתוכניותם · הקרואים זה אל זה · למען בימי דבאך

בשפתיך

בשפתיך תקדיש את קדוש ישראל · ובפיך תכבד לאלהי הכבוד בהם · ומהם תתענג על מי מנוחות ונחלי עדן ובמלין אלו אשר לכל עלאה תמלל הוא יברכך ויעליך וביום השלישי תעלה בית ה׳ על כן הטוב לך עמיתי כי תבחר ותקרב בהם והיית מולך ולא תירא ובצל שדי תתלונן :

ירגיל המבקש רחמים מבעל החסדים לשונו לדבר נאות בששה פסוקים של תורה וי״ב של נביאים וי״ח של כתובים כי לעולם המקבל קטן מהכיל כל שפע המשפיע עד כי יכין כנגדו ממטה למעלה פעמים פי שנים מרוחו ופעמים פחות מפי שנים · הכל השוה כי לעולם לא ישתוה כח המקבל נגד המשפיע ורוחניות פסוקי תורה הנאמרים באספקלריא המאירה מאד עצמו ראשיתם צריך י״ב פסוקי נביאים להלביש רוחניות המתפשט מהם אל תוכם שכן הם תרין נביאי קשוט המקבלים הארת הת״ת תורה שבכתב עליהם · ברם רוחניות פסוקי הנביאים מתלבשים ומאירים בפסוקים הנאמרים ברוח הקדש בשליש עודף עליהם והרמז וכל בשליש עפר הארץ שהיא מלכות · ומשם בסוד ההשתלשלות של שרף וחיה ואופן יתלבשו שפע הארות אלו בנפש רוח נשמה של המתפלל והמתעורר דרך המדרגות והצינורות המיוחדות בסוד אם ימלאו העבים גשם על הארץ יריקו · ובגשם נדבות זה תניף אלהים שהם כחות הדין מעל החולה וכלה גרש יגרשו מעליו כחות ס״מ ולילית הנקראים רעה ונגע המתאבקים בו לסבת חטאתו ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע וכל מחלה ומדוה שבגוף האדם ובהבל פיו ימתיק הלהב מהאש הקודח עליו כי קול ה׳ חוצב להבות אש ומשקיען בנוקבא דתהומא רבא · ועל הרוב סבת היסורין יהיו או מאש המקדיח או מקרה המגליד השפע ומעכבו לסבת חטא ופגם העונות המחשיכים ככלי נשפו ואז החולה עומד בדין עליון על מעשיו · ובתפלה ותשובה מאיר החשך ומתקן הפגם ובסוד הסבה יסוד המסובב וישלח ה׳ דברו והנהגתו מכח הרחמים וירפאהו וימלט אותו משחיתותם של נואף ונואפת דאינון עו״ני בסב״ט עבר״תו שהבוק יבוק כחו וכחה בשפת אמת זו תורה אשר לעד תכון · ובפסוקים אלו פותחים שערי רחמים יחד כלם הם במספר שלשים וששה לכל פעם נגד שלשה מקורי מדות הרחמים בתלי גלגל לב ובעולם שנה נפש הממשיכים מקור החיים מהחכמה סתימאה עילאה ומחכמה תתאה · לכן הם ב׳ פעמים ח״י כי חי חי הוא יודך ויברכך ומשם יתעורר ארוכה ומרפא מאריך ברצון העליון המושפע מבעל הרצון המעולה על כל ברכה ותהלה · תהלת ה׳ ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד :

פרק שביעי

ובו שמונה סדרים

בשם יי מחיה חיים יתן לכם ולכל ישראל חיים ארוכים ומתוקנים אמן כי״ר :

תומת ישרים תנחם בהוד והדר להגיד לאדם ישרו · ולמען יוכלו להתענג מזיו כבוד דברי מאמרי אלה · ולרצון בהליכותיהם בנהרי נחלי דבש וחמאה

ותמלא ויהיה שיח להם ושיג בדברים העקריים הראויים להיות לפני עדת ישרים ה"ה בני חבורת גומלי חסדים כהגי חשיבי דשלוחי דרחמנא נינהו למזכרת · רואי תאים בהגותי לפניהם ברוח ולשון לא שפיים · ובכתיבה תמה בנקודותיה וטעמיה כדי להפיק רצונם · ולא יהיו עיניהם משוטטות אנה ואנה ובזה תהיה דרכם ישר לנגד עינים צדיקים יבואו בו ומעמל נפשם ישבעו שובע שמחות לאורך ימים כי ימינו ישועה לנפש שוקקה וידרשנה אלוה ממעל ותופע עליה נהורא · ונפש רעבה ימלאו טוב ויהיה אלהיו עמו ויעל ועל כן נחת שלחנם ימלא דשן בצוף דבש אמריהם כי נעמו ושכנו ארץ וירעו אמונה באהבה ואחוה באורך ימים · ובשני העולמות ה' אלהיהם יצלם ויושיעם כי חסו בו · שיתו נא לבבכם לאשר העבד הנאמן מציב לפניכם ומעפר אמרתו תצפצף לאלופין המסובלים המאירים לארץ ולדרים · וה' ישפות עליכם שלום · ושלמא עלייכו :

אמרו במדרש תהלים אדם חולה יום א' אז מה עושה צריך תפלה וכן ביום שני וביום ג' ביום רביעי מה הוא עושה אומר דוה הוא אמר הקב"ה עכשיו אני סועדו ומעמידו כל משכבו הפכת בחליו כל מה שהיה חוטא כל הימים שהיה עומד על רגליו הקב"ה הופך עליו חוליו א"כ מאן דשיים אורחוי סני שוי ויראה בישע אלהים · ואמרו בסנהדרין כל המאמץ עצמו בתפלה מלמטה אין לו צרים מלמעלה שנאמר היערוך שועך לא בצר והיה שדי בצריך ואז כסף וכוסף מדת החסד תועפות לך ע"כ רוח איש יכלכל מחלהו ודאי אך רוח נכאה מי ישאנה ובזה תגדל חולי הנפש מחולי הגוף כי הגוף החולה תסבול הנפש ותחזק לשאת אותו אבל חולי הנפש אין הגוף יכול לסבול צרתה ואין בידו להחזיק אותה והיה כמסוס נוסס · עוד הורה לנו דעת המלך החכם בפ' זה כי היצר הרע שבלב האדם גורם לו לכלכל ולזון ולהשאיר הדבר המחליאים אותו כי ימשך אחר תאותו וריש כל מרעין הוא המכנים בלבו דאגת על שום דבר מדברי העולם כי גורמת אשא דגרמי כדכתיב ורוח נכאה תיבש גרם ואמרו החכמים שהדאגה היא מחלת הנפש ומי שדואג תמיד נופל בחולאים רעים כדאמרו רבנן בפ' הרואה ובפרק אע"פ ובפרק חלק בדברי בן סירא ואמרו אין עם הדאגה שכל · וכשם שאנו נאים בטובה כך נהיה נאים בפורעניות · ואמרו במדרש תהלים ואתה מרום לעולם ה' לעולם ידך על עילאה על הטוב ברוך הטוב והמטיב על הרע ברוך דיין האמת · ע"כ למשוסעו נתחנן כי טובו וחסדו ירצה אב הרחמן רופא ותגלגה עצמות המדוכים וישלח דברו הטוב וירפא חולי עמו כי אין עוד מלבדו :

ונ"ל שלאיזה חולאים זרים טוב להרגיל עצמו בהתפללו לומר מלות אלו אין עוד מלבדו כדא"ר חנינא על ההיא איתתא אי מסתייעת זיל עביד א"ין עו"ד מ"לבדו כתי' וברצונו המרחם ירוחם כל בעל מדוה וחולי אם אל אלוה ישא פניו עם חצוצרות התרועה אלו אשר בעניי הבינותי פני כל חכם ושכל הנה הנם פסוקים מיוחדים ומסוגלים להארת פני הרצון העליון על כל מין מיחוש ומדוה וחולי ומחלה כי רחמי האל יקדמו פנימיותם הכמוס בתוכם וגם פשטי דבריהם יוציאו ממסגר אסיר וישלח דברו וירפאם ומלאך פניו יושיעם באהבתו ובחמלתו · בינו נא בהם וחיו ותתענג בדשן נפשכם וכונת מספרים ומפקדם בא בראש הספר ממאמר שפתי צדק פרק ו' דרשו משם וחיו :

סדר א

קודם שיתחיל כל סדר יאמר זה

אָנָּא יְהֹוָה הוֹשִׁיעָה נָּא: ג"פ שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְהֹוָה וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל
דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ תּוֹשָׁב כְּכָל אֲבוֹתָי:
כְּסוּס עָגוּר כֵּן אֲצַפְצֵף אֶהְגֶּה כַּיּוֹנָה דַּלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם יְהֹוָה עָשְׁקָה לִּי
עָרְבֵנִי: כִּי לֹא שְׁאוֹל תּוֹדֶךָּ מָוֶת יְהַלְלֶךָּ לֹא יְשַׂבְּרוּ יוֹרְדֵי בוֹר אֶל
אֲמִתֶּךָ: יְהֹוָה לְהוֹשִׁיעֵנִי וּנְגִינוֹתַי נְנַגֵּן כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ עַל בֵּית יְהֹוָה: אַל
תַּעַזְבֵנִי יְהֹוָה אֱלֹהַי אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי: חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי יְהֹוָה תְּשׁוּעָתִי:

יאמר מזמור סימן י"ג או ט"ו או ט"ז או י"ז.

יג **לַמְנַצֵּחַ** מִזְמוֹר לְדָוִד: עַד אָנָה יְהֹוָה תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח עַד אָנָה
תַּסְתִּיר אֶת פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי: עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת
בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם עַד אָנָה יָרוּם אֹיְבִי עָלָי: הַבִּיטָה עֲנֵנִי
יְהֹוָה אֱלֹהָי הָאִירָה עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת: פֶּן יֹאמַר אֹיְבִי יְכָלְתִּיו צָרַי
יָגִילוּ כִּי אֶמּוֹט: וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה
לַיהֹוָה כִּי גָמַל עָלָי:

טו **מִזְמוֹר** לְדָוִד יְהֹוָה מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ:
הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ: לֹא רָגַל
עַל לְשֹׁנוֹ לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה וְחֶרְפָּה לֹא נָשָׂא עַל קְרֹבוֹ:
נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת יִרְאֵי יְהֹוָה יְכַבֵּד נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמִר:
כַּסְפּוֹ לֹא נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל נָקִי לֹא לָקָח עֹשֵׂה אֵלֶּה לֹא
יִמּוֹט לְעוֹלָם:

טז **מִכְתָּם** לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: אָמַרְתְּ לַיהֹוָה אֲדֹנָי
אָתָּה טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ: לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה
וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם: יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם
מִדָּם וּבַל אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי: יְהֹוָה מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי
אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים אַף נַחֲלָת שָׁפְרָה
עָלָי: אֲבָרֵךְ אֶת יְהֹוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי:
שִׁוִּיתִי יְהֹוָה לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט: לָכֵן שָׂמַח לִבִּי

וַיָּגֶל

וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח׃ כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל
לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת׃ תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת
אֶת פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃

יז תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה יְהֹוָה צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְפִלָּתִי
בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה׃ מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ
תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים׃ בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַּיְלָה צְרַפְתַּנִי בַל תִּמְצָא
זַמֹּתִי בַּל יַעֲבָר פִּי׃ לִפְעֻלּוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי
אָרְחוֹת פָּרִיץ׃ תָּמֹךְ אֲשֻׁרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל נָמוֹטּוּ פְעָמָי׃ אֲנִי
קְרָאתִיךָ כִי תַעֲנֵנִי אֵל הַט אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי׃ הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ
מוֹשִׁיעַ חוֹסִים מִמִּתְקוֹמְמִים בִּימִינֶךָ׃ שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן בְּצֵל
כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי׃ מִפְּנֵי רְשָׁעִים זוּ שַׁדּוּנִי אֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי׃
חֶלְבָּמוֹ סָּגְרוּ פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְגֵאוּת׃ אַשֻּׁרֵנוּ עַתָּה סְבָבוּנוּ עֵינֵיהֶם
יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ׃ דִּמְיֹנוֹ כְּאַרְיֵה יִכְסוֹף לִטְרוֹף וְכִכְפִיר יֹשֵׁב
בְּמִסְתָּרִים׃ קוּמָה יְהֹוָה קַדְּמָה פָנָיו הַכְרִיעֵהוּ פַּלְּטָה נַפְשִׁי מֵרָשָׁע
חַרְבֶּךָ׃ מִמְתִים יָדְךָ יְהֹוָה מִמְתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ
תְּמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם׃ אֲנִי בְּצֶדֶק
אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ׃

תורה הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי פִי׃ מִי
כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא
תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃ יְמִינְךָ יְהֹוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יְהֹוָה תִּרְעַץ
אוֹיֵב׃ וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת
הָאֲדָמָה׃ קוּם הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ לְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ כִּי לְךָ אֶתְּנֶנָּה׃
וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ וֶהְיֵה בְּרָכָה׃

נביאים שִׁמְעוּ מְלָכִים הַאֲזִינוּ רֹזְנִים אָנֹכִי לַיהֹוָה אָנֹכִי אָשִׁירָה
אֲזַמֵּר לַיהֹוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ אֵין קָדוֹשׁ כַּיהֹוָה
כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ׃ יְהֹוָה יֵחַתּוּ מְרִיבָו עָלָיו בַּשָּׁמַיִם
יַרְעֵם יְהֹוָה יָדִין אַפְסֵי אָרֶץ וְיִתֶּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ׃
וַיֹּאמֶר לוֹ יְהֹוָה שָׁלוֹם לְךָ אַל תִּירָא לֹא תָּמוּת׃ לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר
הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל

הכתוב בו כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל: ויאמר העם אל
שאול היונתן ימות אשר עשה הישועה הגדולה הזאת בישראל
חלילה חי יהוה אם יפול משערת ראשו ארצה כי עם אלהים עשה
היום הזה ויפדו העם את יונתן ולא מת: ואמרתם כה לחי ואתה
שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום: אודך יהוה כי אנפת בי
ישוב אפך ותנחמני: הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי
וזמרת יה יהוה ויהי לי לישועה: ושאבתם מים בששון ממעיני
הישועה: ועתה הואל וברך את בית עבדך להיות לעולם לפניך
כי אתה אדני אלהים דברת ומברכתך יבורך בית עבדך לעולם:
ופנית אל תפלת עבדך ואל תחנתו יהוה אלהי לשמוע אל
הרנה ואל התפלה אשר עבדך מתפלל לפניך היום:

כתובים קולי אל יהוה אקרא ויענני מהר קדשו סלה: בקראי
ענני אלהי צדקי בצר הרחבת לי חנני ושמע
תפלתי: אמרי האזינה יהוה בינה הגיגי: הקשיבה לקול שועי
מלכי ואלהי כי אליך אתפלל: יהוה אל באפך תוכיחני ואל
בחמתך תיסרני: יהוה אלהי בך חסיתי הושיעני מכל רודפי
והצילני: מגני על אלהים מושיע ישרי לב: שמאלו תחת
לראשי וימינו תחבקני: הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים
סביב לה מגבורי ישראל· כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה איש
חרבו על ירכו מפחד בלילות: שימני כחותם על זרועך כי עזה
כמות אהבה קשה כשאול קנאה רשפיה רשפי אש שלהבת יה:
ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל ואם לא יחפוץ לגאלך
וגאלתיך אנכי חי יהוה שכבי עד הבקר: אני שכבתי ואישנה
הקיצותי כי יהוה יסמכני: חסדי יהוה כי לא תמנו כי לא כלו
רחמיו: חדשים לבקרים רבה אמונתך: חלקי יהוה אמרה נפשי
על כן אוחיל לו: ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל
היכל קדשך ביראתך: יהוה נחני בצדקתך למען שוררי הישר
לפני דרכך: כי אתה תברך צדיק יהוה כצנה רצון תעטרנו: ליהוה
הישועה על עמך ברכתך סלה:

אחר כל סדר יאמר

לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ: יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי: כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה לָּךְ: הַיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ בָּאֲבַדּוֹן: הֲיִוָּדַע בַּחֹשֶׁךְ פִּלְאֶךָ וְצִדְקָתְךָ בְּאֶרֶץ נְשִׁיָּה: הֲלַמֵּתִים תַּעֲשֶׂה פֶּלֶא אִם רְפָאִים יָקוּמוּ יוֹדוּךָ סֶּלָה: לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָּל יֹרְדֵי דוּמָה: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ: מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ: כִּי לֹא שְׁאוֹל תּוֹדֶךָּ מָוֶת יְהַלְלֶךָּ לֹא יְשַׂבְּרוּ יוֹרְדֵי בוֹר אֶל אֲמִתֶּךָ: חַי חַי הוּא יוֹדֶךָ כָּמוֹנִי הַיּוֹם אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֲמִתֶּךָ:

יאמר ג׳ פעמים רפאני יהוה:

רְפָאֵנִי יְהוָה וְאֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתִי אָתָּה: תּוֹצִיאֵנִי מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי כִּי אַתָּה מָעוּזִּי: בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת: יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְהוָה: קִוִּיתִי יְהוָה לִישׁוּעָתְךָ: יְהוָה לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי לְפוּרְקָנָךְ סַבְּרִית יְהוָה: סַבְּרִית יְהוָה לְפוּרְקָנָךְ: יְהוָה לְפוּרְקָנָךְ סַבְּרִית: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: מִימִינִי מִיכָאֵל: מִשְּׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל: מִלְּפָנַי רְפָאֵל: וּמֵאֲחוֹרַי נוּרִיאֵל: וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל: בָּרוּךְ יְהוָה בַּיּוֹם: בָּרוּךְ יְהוָה בַּלָּיְלָה: בָּרוּךְ יְהוָה בְּשָׁכְבֵנוּ: בָּרוּךְ יְהוָה בְּקוּמֵנוּ:

אחר כך יאמר

חֲבוֹשׁ שִׁבְרִי · מְצוּדָתִי וְנֵרִי · וְסִבְרִי בָךְ לְחַתֵּל כִּי כְאֵבִי · יְחִידָתִי לְבַד לְשִׁמְךָ תְּיַחֵל · וְהֵן לָךְ אֵל יְקַוֶּה אֶת לְבָבִי: סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי שָׁמַע יְהוָה קוֹל בִּכְיִי: נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עד כאן סדר א

למנצח

סדר ב

אם ירצה לשנות את טעמו בהתחננו לפני קונו ביום ההוא או ביום אחר למען יופיע עליו מהודו יתחיל אנא ה׳ הושיעה נא וגו׳ ככתוב בסדר א׳, בדף כ״ח ע״א אח״כ יאמר מזמור י״ט או כ׳ או כ״ב או כ״ג ואחר כך יאמר המלאך הגואל:

יט לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו
מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה
דָּעַת: אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא
קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם: וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא
מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ
עַל קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ: תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ:
עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב:
מִצְוַת יְהוָה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד:
מִשְׁפְּטֵי יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו: הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים
מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב:
שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי: גַּם מִזֵּדִים חֲשׂךְ עַבְדֶּךָ אַל
יִמְשְׁלוּ בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן
לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

כ לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב: יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ: יִזְכֹּר
כָּל מִנְחֹתֶיךָ וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה: יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ
יְמַלֵּא: נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא יְהוָה כָּל
מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ: עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי
קָדְשׁוֹ בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ: אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ
בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר: הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד:
יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

כב לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד: אֵלִי אֵלִי לָמָה
עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי: אֱלֹהַי אֶקְרָא
יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלַיְלָה וְלֹא דוּמִיָּה לִי: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת
יִשְׂרָאֵל: בְּךָ בָּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ: אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ

בך

בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא בוֹשׁוּ׃ וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי
עָם׃ כָּל רֹאַי יַלְעִגוּ לִי יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ׃ גֹּל אֶל יְהוָה
יְפַלְּטֵהוּ יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ׃ כִּי אַתָּה גֹחִי מִבָּטֶן מַבְטִיחִי עַל שְׁדֵי
אִמִּי׃ עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי מֵרָחֶם מִבֶּטֶן אִמִּי אֵלִי אָתָּה׃ אַל תִּרְחַק
מִמֶּנִּי כִּי צָרָה קְרוֹבָה כִּי אֵין עוֹזֵר׃ סְבָבוּנִי פָּרִים רַבִּים אַבִּירֵי
בָשָׁן כִּתְּרוּנִי׃ פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג׃ כַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי
וְהִתְפָּרְדוּ כָּל עַצְמוֹתָי הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנָג נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי׃ יָבֵשׁ כַּחֶרֶשׂ
כֹּחִי וּלְשׁוֹנִי מֻדְבָּק מַלְקוֹחָי וְלַעֲפַר מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי׃ כִּי סְבָבוּנִי
כְּלָבִים עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי׃ אֲסַפֵּר כָּל עַצְמוֹתָי
הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ בִי׃ יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל׃
וְאַתָּה יְהוָה אַל תִּרְחָק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי
מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי׃ הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי רֵמִים עֲנִיתָנִי׃
אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶחָי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ׃ יִרְאֵי יְהוָה הַלְלוּהוּ כָּל
זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ מִמֶּנּוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃ כִּי לֹא בָזָה וְלֹא
שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ׃
מֵאִתְּךָ תְהִלָּתִי בְּקָהָל רָב נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יְרֵאָיו׃ יֹאכְלוּ עֲנָוִים
וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דֹּרְשָׁיו יְחִי לְבַבְכֶם לָעַד׃ יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ אֶל
יְהוָה כָּל אַפְסֵי אָרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם׃ כִּי
לַיהוָה הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃ אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ כָּל דִּשְׁנֵי אֶרֶץ
לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל יוֹרְדֵי עָפָר וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה׃ זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר
לַאדֹנָי לַדּוֹר׃ יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה׃

כג **מִזְמוֹר** לְדָוִד יְהוָה רֹעִי לֹא אֶחְסָר׃ בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל
מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי׃ נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי צֶדֶק
לְמַעַן שְׁמוֹ׃ גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי
שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי׃ תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי
דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה׃ אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי
חַיָּי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים׃

תורה **הַמַּלְאָךְ** הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא
בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרֹב

בקרב

בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹל הַנַּעַר וַיִּקְרָא מַלְאַךְ אֱלֹהִים אֶל
הָגָר מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מַה לָּךְ הָגָר אַל תִּירְאִי כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים
אֶל קוֹל הַנַּעַר בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם: אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנַּעַר וְאַל תַּעַשׂ
לוֹ מְאוּמָה כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת בִּנְךָ
אֶת יְחִידְךָ מִמֶּנִּי: קוּמִי שְׂאִי אֶת הַנַּעַר וְהַחֲזִיקִי אֶת יָדֵךְ בּוֹ כִּי לְגוֹי
גָּדוֹל אֲשִׂימֶנּוּ: כִּי בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי
הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו:
וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי:

נביאים יְהֹוָה תִּשְׁפֹּת שָׁלוֹם לָנוּ כִּי גַּם כָּל מַעֲשֵׂינוּ פָּעַלְתָּ לָּנוּ: יְהֹוָה
בַּצַּר פְּקָדוּךָ צָקוּן לַחַשׁ מוּסָרְךָ לָמוֹ: אַף אֹרַח
מִשְׁפָּטֶיךָ יְהֹוָה קִוִּינוּךָ לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נָפֶשׁ: שִׁוִּיתִי עַד בֹּקֶר
כָּאֲרִי כֵּן יְשַׁבֵּר כָּל עַצְמוֹתָי מִיּוֹם עַד לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי: אֲדֹנָי עֲלֵיהֶם יִחְיוּ
וּלְכָל בָּהֶן חַיֵּי רוּחִי וְתַחֲלִימֵנִי וְהַחֲיֵנִי: כִּי לֹא שְׁאוֹל תּוֹדֶךָּ מָוֶת יְהַלְלֶךָּ
לֹא יְשַׂבְּרוּ יוֹרְדֵי בוֹר אֶל אֲמִתֶּךָ: חַי חַי הוּא יוֹדֶךָ כָּמוֹנִי הַיּוֹם אָב
לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֲמִתֶּךָ: יְהֹוָה לְהוֹשִׁיעֵנִי וּנְגִינוֹתַי נְנַגֵּן כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ
עַל בֵּית יְהֹוָה: חַזְּקוּ יָדַיִם רָפוֹת וּבִרְכַּיִם כּוֹשְׁלוֹת אַמֵּצוּ: יְהֹוָה חָנֵּנוּ לְךָ
קִוִּינוּ הֱיֵה זְרֹעָם לַבְּקָרִים אַף יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה: נֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וּלְאֵין
אוֹנִים עָצְמָה יַרְבֶּה: וְקוֹיֵ יְהֹוָה יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים יָרוּצוּ
וְלֹא יִיגָעוּ יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ:

כתובים וִיהִי יְהֹוָה מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה: חָנְנֵנִי יְהֹוָה
רְאֵה עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי מָוֶת: לְמַעַן
אֲסַפְּרָה כָּל תְּהִלָּתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי בַת צִיּוֹן אָגִילָה בִּישׁוּעָתֶךָ: יְהֹוָה
אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהֹוָה תָּכִין
לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ: אוֹדֶה יְהֹוָה כְּצִדְקוֹ וַאֲזַמְּרָה שֵׁם יְהֹוָה עֶלְיוֹן: מִפִּי
עוֹלְלִים וְיֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם: פֶּן
יִטְרֹף כְּאַרְיֵה נַפְשִׁי פֹּרֵק וְאֵין מַצִּיל: יְהֹוָה סַלְעִי וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי
אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי: מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהֹוָה
וּמֵאֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ: אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיַּעַל יְבַעֲתוּנִי: חֶבְלֵי
שְׁאוֹל סְבָבוּנִי קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי מָוֶת: בַּצַּר לִי אֶקְרָא יְהֹוָה וְאֶל אֱלֹהַי

אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו תָּבֹא בְאָזְנָיו: אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ: אֶשְׂמְחָה וְאֶעֶלְצָה בָךְ אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן: כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי: כִּי בְךָ אָרוּץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי אֲדַלֶּג שׁוּר: וַתִּתֶּן לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ תִסְעָדֵנִי וְעַנְוַתְךָ תַרְבֵּנִי: כִּי אוֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ:

ואח״כ יאמר למען יחלצון ידידיך וגו׳ רפאני ה׳ וגו׳ כל הכתוב למעלה עד צורי וגואלי

סדר ג

יתחיל אנא ה׳ הושיעה נא וגו׳ ככתוב בסדר א׳ למעלה אחר כך יאמר מזמור כ״ד או כ״ה או כ״ח או ל׳ ואח״כ יאמר עזי וזמרת יה:

כד לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה בְהַר יְהוָה וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

כה לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא: אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל אֵבוֹשָׁה אַל יַעַלְצוּ אֹיְבַי לִי: גַּם כָּל קוֶֹיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם: דְּרָכֶיךָ יְהוָה הוֹדִיעֵנִי אֹרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי: הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל הַיּוֹם: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: חַטֹּאות נְעוּרַי וּפְשָׁעַי אַל תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכָר לִי אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה: טוֹב וְיָשָׁר יְהוָה עַל כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ: יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט וִילַמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ: כָּל אָרְחוֹת יְהוָה חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו: לְמַעַן שִׁמְךָ יְהוָה וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי כִּי רַב הוּא: מִי זֶה הָאִישׁ יְרֵא יְהוָה יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר: נַפְשׁוֹ בְּטוֹב תָּלִין וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ: סוֹד יְהוָה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם: עֵינַי

תמיד

תָּמִיד אֶל יְהוָה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי: פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד
וְעָנִי אָנִי: צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי: רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי
וְשָׂא לְכָל חַטֹּאתָי: רְאֵה אוֹיְבַי כִּי רָבּוּ וְשִׂנְאַת חָמָס שְׂנֵאוּנִי:
שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אַל אֵבוֹשׁ כִּי חָסִיתִי בָךְ: תֹּם וָיֹשֶׁר יִצְּרוּנִי כִּי
קִוִּיתִיךָ: פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל צָרוֹתָיו:

כח **לְדָוִד** אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא צוּרִי אַל תֶּחֱרַשׁ מִמֶּנִּי פֶּן תֶּחֱשֶׁה מִמֶּנִּי
וְנִמְשַׁלְתִּי עִם יוֹרְדֵי בוֹר: שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי
אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל דְּבִיר קָדְשֶׁךָ: אַל תִּמְשְׁכֵנִי עִם רְשָׁעִים וְעִם
פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּבְרֵי שָׁלוֹם עִם רֵעֵיהֶם וְרָעָה בִּלְבָבָם: תֶּן לָהֶם כְּפָעֳלָם
וּכְרֹעַ מַעַלְלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם תֵּן לָהֶם הָשֵׁב גְּמוּלָם לָהֶם: כִּי לֹא
יָבִינוּ אֶל פְּעֻלֹּת יְהוָה וְאֶל מַעֲשֵׂה יָדָיו יֶהֶרְסֵם וְלֹא יִבְנֵם: בָּרוּךְ
יְהוָה כִּי שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי: יְהוָה עֻזִּי וּמָגִנִּי בּוֹ בָטַח לִבִּי וְנֶעֱזָרְתִּי
וַיַּעֲלֹז לִבִּי וּמִשִּׁירִי אֲהוֹדֶנּוּ: יְהוָה עֹז לָמוֹ וּמָעוֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ
הוּא: הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם:

ל **מִזְמוֹר** שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: אֲרוֹמִמְךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא
שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי: יְהוָה אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי:
יְהוָה הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי בוֹר: זַמְּרוּ לַיהוָה
חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ: כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין
בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה: וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם: יְהוָה
בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל: אֵלֶיךָ יְהוָה
אֶקְרָא וְאֶל יְהוָה אֶתְחַנָּן: מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת הֲיוֹדְךָ
עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ: שְׁמַע יְהוָה וְחָנֵּנִי יְהוָה הֱיֵה עֹזֵר לִי: הָפַכְתָּ
מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד
וְלֹא יִדֹּם יְהוָה אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ:

תורה **עָזִּי** וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה: זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי
וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: יְהוָה יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן: וַיֹּאמֶר
אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ
לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים
עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה רֹפְאֶךָ: וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אוֹתְךָ וְיַפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ וְהָיִיתָ
לִקְהַל

לִקְהַל עַמִּים: בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ: וַעֲבַדְתֶּם אֵת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וַהֲסִירֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ:

נביאים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מַחֲזִיק יְמִינֶךָ הָאֹמֵר לְךָ אַל תִּירָא אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ: הֵן עַבְדִּי אֶתְמָךְ בּוֹ בְּחִירִי רָצְתָה נַפְשִׁי נָתַתִּי רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט לַגּוֹיִם יוֹצִיא: לְמַעַן שְׁמִי אַאֲרִיךְ אַפִּי וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ לְבִלְתִּי הַכְרִיתֶךָ: אַל תִּירָא כִּי עִמְּךָ אָנִי אַל תִּשְׁתָּע כִּי אֲנִי אֱלֹהֶיךָ אִמַּצְתִּיךָ אַף עֲזַרְתִּיךָ אַף תְּמַכְתִּיךָ בִּימִין צִדְקִי: לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה כִּי אֵיךְ יֵחָל וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן: וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר: הֵן יְהוָה אֱלֹהִים יַעֲזָר לִי מִי הוּא יַרְשִׁיעֵנִי הֵן כֻּלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ עָשׁ יֹאכְלֵם: וַיהוָה אֱלֹהִים יַעֲזָר לִי עַל כֵּן לֹא נִכְלָמְתִּי עַל כֵּן שַׂמְתִּי פָנַי כַּחַלָּמִישׁ וָאֵדַע כִּי לֹא אֵבוֹשׁ: בַּיהוָה יִצְדְּקוּ וְיִתְהַלְלוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל: גֹּאֲלֵנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: וּפְדוּיֵי יְהוָה יְשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה: חָשַׂף יְהוָה אֶת זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָּל הַגּוֹיִם וְרָאוּ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ:

כתובים כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ: חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לּוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד: כִּי תְקַדְּמֶנּוּ בִּרְכוֹת טוֹב תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז: וַתִּתֶּן לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ תִסְעָדֵנִי וְעַנְוָתְךָ תַרְבֵּנִי: כִּי בְךָ אָרֻץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי אֲדַלֶּג שׁוּר: אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי וַאֲסֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ יְהוָה: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְהוָה: אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה כָּל יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ: אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי אַל תַּט בְּאַף עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי הָיִיתָ אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי: כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַיהוָה יַאַסְפֵנִי: הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי: אַל תֶּאֱסֹף עִם חַטָּאִים נַפְשִׁי וְעִם אַנְשֵׁי דָמִים חַיָּי: אַל תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי כִּי קָמוּ בִי עֵדֵי שֶׁקֶר וִיפֵחַ חָמָס: וַאֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי: לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב יְהוָה בְּאֶרֶץ חַיִּים: הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם

ולחיותם

ולחיותם ברעם: קוה אל יהוה חזק ויאמץ לבך וקוה אל יהוה:

יאמר למען יחלצון ידידיך וגו׳ רפאני ה׳ וגומר ככל כסדר ככתוב למעלה עד צורי וגואלי:

סדר ד

יתחיל אנא ה׳ הושיעה נא ככתוב למעלה בסדר א׳ ואחר כך יאמר מזמור ל״א או ל״ח או מ׳ או מ״א אח״כ יאמר כי אל רחום:

לא למנצח מזמור לדוד: בך יהוה חסיתי אל אבושה לעולם בצדקתך פלטני: הטה אלי אזנך מהרה הצילני היה לי לצור מעוז לבית מצודות להושיעני: כי סלעי ומצודתי אתה ולמען שמך תנחני ותנהלני: תוציאני מרשת זו טמנו לי כי אתה מעוזי: בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי יהוה אל אמת: שנאתי השמרים הבלי שוא ואני אל יהוה בטחתי: אגילה ואשמחה בחסדך אשר ראית את עניי ידעת בצרות נפשי: ולא הסגרתני ביד אויב העמדת במרחב רגלי: חנני יהוה כי צר לי עששה בכעס עיני נפשי ובטני: כי כלו ביגון חיי ושנותי באנחה כשל בעוני כחי ועצמי עששו: מכל צררי הייתי חרפה ולשכני מאד ופחד למידעי ראי בחוץ נדדו ממני: נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אבד: כי שמעתי דבת רבים מגור מסביב בהוסדם יחד עלי לקחת נפשי זממו: ואני עליך בטחתי יהוה אמרתי אלהי אתה: בידך עתותי הצילני מיד אויבי ומרדפי: האירה פניך על עבדך הושיעני בחסדך: יהוה אל אבושה כי קראתיך יבשו רשעים ידמו לשאול: תאלמנה שפתי שקר הדברות על צדיק עתק בגאוה ובוז: מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם: תסתירם בסתר פניך מרכסי איש תצפנם בסכה מריב לשנות: ברוך יהוה כי הפליא חסדו לי בעיר מצור: ואני אמרתי בחפזי נגרזתי מנגד עיניך אכן שמעת קול תחנוני בשועי אליך: אהבו את יהוה כל חסידיו אמונים נוצר יהוה ומשלם על יתר עשה גאוה: חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים ליהוה:

לח מזמור לדוד להזכיר: יהוה אל בקצפך תוכיחני ובחמתך תיסרני: כי חציך נחתו בי ותנחת עלי ידך: אין מתום

בב שרי

בִּבְשָׂרִי מִפְּנֵי זַעְמֶךָ אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי׃ כִּי עֲוֺנֹתַי עָבְרוּ
רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃ הִבְאִישׁוּ נָמַקּוּ חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי׃
נַעֲוֵיתִי שַׁחֹתִי עַד מְאֹד כָּל הַיּוֹם קֹדֵר הִלָּכְתִּי׃ כִּי כְסָלַי מָלְאוּ נִקְלֶה
וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי׃ נְפוּגוֹתִי וְנִדְכֵּיתִי עַד מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי׃
אֲדֹנָי נֶגְדְּךָ כָל תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי מִמְּךָ לֹא נִסְתָּרָה׃ לִבִּי סְחַרְחַר עֲזָבַנִי
כֹחִי וְאוֹר עֵינַי גַּם הֵם אֵין אִתִּי׃ אֹהֲבַי וְרֵעַי מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ וּקְרוֹבַי
מֵרָחֹק עָמָדוּ׃ וַיְנַקְשׁוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי דִּבְּרוּ הַוּוֹת וּמִרְמוֹת
כָּל הַיּוֹם יֶהְגּוּ׃ וַאֲנִי כְחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח פִּיו׃ וָאֱהִי
כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא שֹׁמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת׃ כִּי לְךָ יְהוָה הוֹחָלְתִּי אַתָּה
תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי׃ כִּי אָמַרְתִּי פֶּן יִשְׂמְחוּ לִי בְּמוֹט רַגְלִי עָלַי הִגְדִּילוּ׃
כִּי אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי תָמִיד׃ כִּי עֲוֺנִי אַגִּיד אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי׃
וְאֹיְבַי חַיִּים עָצֵמוּ וְרַבּוּ שֹׂנְאַי שָׁקֶר׃ וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה תַּחַת טוֹבָה
יִשְׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְפִי טוֹב׃ אַל תַּעַזְבֵנִי יְהוָה אֱלֹהַי אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃
חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי׃

מ לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר׃ קַוֹּה קִוִּיתִי יְהוָה וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי׃
וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן
אֲשֻׁרָי׃ וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּה לֵאלֹהֵינוּ יִרְאוּ רַבִּים וְיִירָאוּ וְיִבְטְחוּ
בַּיהוָה׃ אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר שָׂם יְהוָה מִבְטַחוֹ וְלֹא פָנָה אֶל רְהָבִים וְשָׂטֵי
כָזָב׃ רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין
עֲרֹךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר׃ זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם
כָּרִיתָ לִּי עוֹלָה וַחֲטָאָה לֹא שָׁאָלְתָּ׃ אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר
כָּתוּב עָלָי׃ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי׃ בִּשַּׂרְתִּי
צֶדֶק בְּקָהָל רָב הִנֵּה שְׂפָתַי לֹא אֶכְלָא יְהוָה אַתָּה יָדָעְתָּ׃ צִדְקָתְךָ לֹא
כִסִּיתִי בְּתוֹךְ לִבִּי אֱמוּנָתְךָ וּתְשׁוּעָתְךָ אָמָרְתִּי לֹא כִחַדְתִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ
לְקָהָל רָב׃ אַתָּה יְהוָה לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד
יִצְּרוּנִי׃ כִּי אָפְפוּ עָלַי רָעוֹת עַד אֵין מִסְפָּר הִשִּׂיגוּנִי עֲוֺנֹתַי וְלֹא יָכֹלְתִּי
לִרְאוֹת עָצְמוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי וְלִבִּי עֲזָבָנִי׃ רְצֵה יְהוָה לְהַצִּילֵנִי יְהוָה
לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחַד מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי לִסְפּוֹתָהּ יִסֹּגוּ אָחוֹר
וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃ יָשֹׁמּוּ עַל עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים לִי הֶאָח הֶאָח׃

יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְּךָ כָּל מְבַקְשֶׁיךָ יֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה אֹהֲבֵי
תְּשׁוּעָתֶךָ: וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי יַחֲשָׁב לִי עֶזְרָתִי וּמְפַלְטִי אַתָּה
אֱלֹהַי אַל תְּאַחַר:

מא **לַמְנַצֵּחַ** מִזְמוֹר לְדָוִד: אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ
יְהוָה: יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ וְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ וְאַל תִּתְּנֵהוּ
בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו: יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ:
אֲנִי אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ: אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי
מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ: וְאִם בָּא לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ אָוֶן לוֹ
יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי:
דְּבַר בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לָקוּם: גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר
בָּטַחְתִּי בוֹ אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב: וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי
וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם: בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי:
וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

תורה **כִּי** אֵל רַחוּם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת
בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם: וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָה
אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם: וַיִּנָּחֶם יְהוָה עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת
לְעַמּוֹ: אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ:
וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל
וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד: וְיָדַעְתָּ כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱלֹהִים הָאֵל
הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלֶף דּוֹר:

נביאים **וְאָמַר** בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְהוָה
קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ: בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח
וּמָחָה יְהוָה אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל
הָאָרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֵּר: וְלָכֵן יְחַכֶּה יְהוָה לַחֲנַנְכֶם וְלָכֵן יָרוּם לְרַחֶמְכֶם כִּי
אֱלֹהֵי מִשְׁפָּט יְהוָה אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ: וּפְדוּיֵי יְהוָה יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן
בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה:
וָאָשִׂם דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר
לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה: אַל תִּירְאִי כִּי לֹא תֵבוֹשִׁי וְאַל תִּכָּלְמִי כִּי לֹא תַחְפִּירִי

כי

כִּי בוֹשֶׁת עֲלוּמַיִךְ תִּשְׁכָּחִי וְחֶרְפַּת אַלְמְנוּתַיִךְ לֹא תִזְכְּרִי עוֹד: בְּרֶגַע קָטֹן עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֲקַבְּצֵךְ: בְּשֶׁצֶף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רֶגַע מִמֵּךְ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ אָמַר גֹּאֲלֵךְ יְהוָה: אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד יְהוָה יַאַסְפֶךָ: אָז תִּקְרָא וַיהוָה יַעֲנֶה תְּשַׁוַּע וְיֹאמַר הִנֵּנִי אִם תָּסִיר מִתּוֹכְךָ מוֹטָה שְׁלַח אֶצְבַּע וְדַבֶּר אָוֶן: תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת הַסִּרְפַּד יַעֲלֶה הֲדַס וְהָיָה לַיהוָה לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת: בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְהוָה וּרְפָאתִיו:

כתובים **נַפְשֵׁנוּ** חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: פּוֹדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל הַחוֹסִים בּוֹ: וְנַפְשִׁי תָּגִיל בַּיהוָה תָּשִׂישׂ בִּישׁוּעָתוֹ: כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ: כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר: מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן וְהִתְעַנַּג עַל יְהוָה וְיִתֶּן לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ: גּוֹל עַל יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה: וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטֶךָ כַּצָּהֳרָיִם: קַוֵּה אֶל יְהוָה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ וִירוֹמִמְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה וְיַד רְשָׁעִים אַל תְּנִדֵנִי: וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ: וְעַתָּה מַה קִּוִּיתִי יְהוָה תּוֹחַלְתִּי לְךָ הִיא: שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְהוָה וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ תּוֹשָׁב כְּכָל אֲבוֹתָי: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:

ויאמר למען יחלצון ידידיך ונומר רפאני ה׳ ונומר ככל הסדר הכתוב למעלה עד צורי ונואלי:

סדר ה

יתחיל אנא ה׳ הושיעה נא וגו׳ ככתוב למעלה בסדר א׳ ואחר כך יאמר מזמור מ״ב או מ״ג או נ״א או ס״א ואח״כ יאמר ברוך תהיה וגו׳:

מב **לַמְנַצֵּחַ** מַשְׂכִּיל לִבְנֵי קֹרַח: כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נפשי

נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃ צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא
וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים׃ הָיְתָה לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר אֵלַי
כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר
בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם עַד בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן חוֹגֵג׃ מַה
תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִלִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת
פָּנָיו׃ אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים
מֵהַר מִצְעָר׃ תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ
עָלַי עָבָרוּ׃ יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל
חַיָּי׃ אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ
אוֹיֵב׃ בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם
אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי
לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃

מג **שָׁפְטֵנִי** אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא חָסִיד מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה
תְפַלְּטֵנִי׃ כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי מָעוּזִּי לָמָה זְנַחְתָּנִי לָמָּה קוֹדֵר
אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃ שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי אֶל הַר
קָדְשְׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ׃ וְאָבוֹאָה אֶל מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל אֵל שִׂמְחַת
גִּילִי וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר אֱלֹהִים אֱלֹהָי׃ מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלָי
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃

נא **לַמְנַצֵּחַ** מִזְמוֹר לְדָוִד׃ בְּבוֹא אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר בָּא אֶל בַּת
שָׁבַע׃ חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְשָׁעָי׃
הֶרֶב כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֺנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי׃ כִּי פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי
נֶגְדִּי תָמִיד׃ לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק
בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ׃ הֵן בְּעָווֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי׃ הֵן
אֱמֶת חָפַצְתָּ בַטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי׃ תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר
תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין׃ תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת
דִּכִּיתָ׃ הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחֲטָאָי וְכָל עֲוֺנֹתַי מְחֵה׃ לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי
אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי׃ אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ
אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי׃ הָשִׁיבָה לִּי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי׃
אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ׃ הַצִּילֵנִי מִדָּמִים אֱלֹהִים

אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ׃ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד
תְּהִלָּתֶךָ׃ כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתֵּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה׃ זִבְחֵי אֱלֹהִים
רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה׃ הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ
אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָםִ׃ אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל
אָז יַעֲלוּ עַל מִזְבַּחֲךָ פָרִים׃

סא לַמְנַצֵּחַ עַל נְגִינַת לְדָוִד׃ שִׁמְעָה אֱלֹהִים רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי׃
מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי בְּצוּר יָרוּם מִמֶּנִּי
תַנְחֵנִי׃ כִּי הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃ אָגוּרָה בְאָהָלְךָ
עוֹלָמִים אֶחֱסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶּלָה׃ כִּי אַתָּה אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי
נָתַתָּ יְרֻשַּׁת יִרְאֵי שְׁמֶךָ׃ יָמִים עַל יְמֵי מֶלֶךְ תּוֹסִיף שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ דֹר
וָדֹר׃ יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יִנְצְרֻהוּ׃ כֵּן אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ
לָעַד לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם יוֹם׃

תורה בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל הָעַמִּים לֹא יִהְיֶה בְךָ עָקָר וַעֲקָרָה וּבִבְהֶמְתֶּךָ׃
וְהֵסִיר יְהוָה מִמְּךָ כָּל חֹלִי וְכָל מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר
יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ וּנְתָנָם בְּכָל שֹׂנְאֶיךָ׃ וְיָדַעְתָּ עִם לְבָבֶךָ כִּי כַּאֲשֶׁר
יְיַסֵּר אִישׁ אֶת בְּנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָּ׃ וְשָׁמַרְתָּ אֶת חֻקָּיו וְאֶת מִצְוֹתָיו
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ וּלְמַעַן תַּאֲרִיךְ
יָמִים עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ כָּל הַיָּמִים׃ וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי
אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל׃

נביאים וַיהוָה חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי אִם תָּשִׂים אָשָׁם נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע
יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ יְהוָה בְּיָדוֹ יִצְלָח׃ וַיַּעַל כַּיּוֹנֵק לְפָנָיו
וְכַשֹּׁרֶשׁ מֵאֶרֶץ צִיָּה לֹא תֹאַר לוֹ וְלֹא הָדָר וְנִרְאֵהוּ וְלֹא מַרְאֶה
וְנֶחְמְדֵהוּ׃ וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ מוּסַר שְׁלוֹמֵנוּ
עָלָיו וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ׃ נִגַּשׂ וְהוּא נַעֲנֶה וְלֹא יִפְתַּח פִּיו כַּשֶּׂה לַטֶּבַח
יוּבָל וּכְרָחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה וְלֹא יִפְתַּח פִּיו׃ דְּרָכָיו רָאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ
וְאַנְחֵהוּ וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו׃ כִּי רַבּוּ פְשָׁעֵינוּ נֶגְדֶּךָ וְחַטֹּאתֵינוּ
עָנְתָה בָנוּ כִּי פְשָׁעֵינוּ אִתָּנוּ וַעֲוֹנֹתֵינוּ יְדַעֲנוּם׃ וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם
אָמַר יְהוָה רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ

וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ וּכְבוֹד יְהוָה עָלַיִךְ זָרָח: כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים וְעָלַיִךְ יִזְרַח יְהוָה וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה: תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְתַחַת הַבַּרְזֶל אָבִיא כֶסֶף וְתַחַת הָעֵצִים נְחֹשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בַּרְזֶל וְשַׂמְתִּי פְקֻדָּתֵךְ שָׁלוֹם וְנֹגְשַׂיִךְ צְדָקָה: הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה מִזְּבֻל קָדְשְׁךָ וְתִפְאַרְתֶּךָ אַיֵּה קִנְאָתְךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ הֲמוֹן מֵעֶיךָ וְרַחֲמֶיךָ אֵלַי הִתְאַפָּקוּ: כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירָנוּ אַתָּה יְהוָה אָבִינוּ גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ:

כתובים **הַקְשִׁיבָה** לִּי וַעֲנֵנִי אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה: אֲנִי אֶל אֱלֹהִים אֶקְרָא וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי: עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה וַיִּשְׁמַע קוֹלִי: בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר: כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת הֲלֹא רַגְלַי מִדֶּחִי לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים: וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר לִי: שְׁמַע אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב תִּצֹּר חַיָּי: תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן: הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ: חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי כִּי בְךָ חָסָיָה נַפְשִׁי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה עַד יַעֲבֹר הַוּוֹת: אַךְ אֶל אֱלֹהִים דּוּמִיָּה נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי: אַךְ לֵאלֹהִים דּוֹמִּי נַפְשִׁי כִּי מִמֶּנּוּ תִּקְוָתִי: אַךְ הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט: עַל אֱלֹהִים יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי צוּר עֻזִּי מַחְסִי בֵּאלֹהִים: אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי: בָּרוּךְ יְהוָה יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְהוָה עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ מֵאִתִּי:

ואחר כך יאמר למען יחלצון ידידיך ונומר רפאני ה׳ ונומר ככל כסדר הכתוב לעיל עד צורי וגואלי:

סדר ו

יתחיל א א ה׳ הושיעה נא ונומר ככתוב בסדר א׳ אחר כך יאמר מזמור ס״ג או ס״ז או ע״א או ע״ד ואחר כך יתחיל וזאת התורה:

סג **מִזְמוֹר** לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה: אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה

צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם׃
כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ וּכְבוֹדֶךָ׃ כִּי טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים
שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנְךָ׃ כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כַפָּי׃ כְּמוֹ חֵלֶב וָדֶשֶׁן
תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת יְהַלֶּל פִּי׃ אִם זְכַרְתִּיךָ עַל יְצוּעָי בְּאַשְׁמֻרוֹת
אֶהְגֶּה בָּךְ׃ כִּי הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִּי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃ דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ
בִּי תָּמְכָה יְמִינֶךָ׃ וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ׃
יַגִּירֻהוּ עַל יְדֵי חָרֶב מְנָת שֻׁעָלִים יִהְיוּ׃ וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל
כָּל הַנִּשְׁבָּע בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי שָׁקֶר׃

סז לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר׃ אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו
אִתָּנוּ סֶלָה׃ לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ׃
יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃ יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפּוֹט
עַמִּים מִישׁוֹר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ
עַמִּים כֻּלָּם׃ אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃ יְבָרְכֵנוּ
אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ׃

עא בְּךָ יְהוָה חָסִיתִי אַל אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם׃ בְּצִדְקָתְךָ תַּצִּילֵנִי וּתְפַלְּטֵנִי
הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי׃ הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָּמִיד
צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי כִּי סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה׃ אֱלֹהַי פַּלְּטֵנִי מִיַּד רָשָׁע מִכַּף
מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ׃ כִּי אַתָּה תִקְוָתִי אֲדֹנָי יֱהוִה מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי׃ עָלֶיךָ
נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי בְּךָ תְהִלָּתִי תָמִיד׃ כְּמוֹפֵת הָיִיתִי
לְרַבִּים וְאַתָּה מַחֲסִי עֹז׃ יִמָּלֵא פִי תְּהִלָּתֶךָ כָּל הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ׃ אַל
תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחִי אַל תַּעַזְבֵנִי׃ כִּי אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי וְשֹׁמְרֵי
נַפְשִׁי נוֹעֲצוּ יַחְדָּו׃ לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ וְתִפְשׂוּהוּ כִּי אֵין מַצִּיל׃
אֱלֹהִים אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהַי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שֹׂטְנֵי נַפְשִׁי
יַעֲטוּ חֶרְפָּה וּכְלִמָּה מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃ וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל כָּל
תְּהִלָּתֶךָ׃ פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ כָּל הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ כִּי לֹא יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת׃
אָבוֹא בִּגְבוּרוֹת אֲדֹנָי יֱהוִה אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ לְבַדֶּךָ׃ אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי
מִנְּעוּרָי וְעַד הֵנָּה אַגִּיד נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ וְגַם עַד זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל
תַּעַזְבֵנִי עַד אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ׃ וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים
עַד מָרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ׃ אֲשֶׁר הִרְאִיתַנִי צָרוֹת

רַבּוֹת וְרָעוֹת תָּשׁוּב תְּחַיֵּינִי וּמִתְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנִי: תֶּרֶב
גְּדֻלָּתִי וְתִסֹּב תְּנַחֲמֵנִי: גַּם אֲנִי אוֹדְךָ בִכְלִי נֶבֶל אֲמִתְּךָ אֱלֹהָי אֲזַמְּרָה
לְךָ בְכִנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: תְּרַנֵּנָּה שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה לָּךְ וְנַפְשִׁי
אֲשֶׁר פָּדִיתָ: גַּם לְשׁוֹנִי כָּל הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ כִּי בֹשׁוּ כִּי חָפְרוּ
מְבַקְשֵׁי רָעָתִי:

עד מַשְׂכִּיל לְאָסָף לָמָה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח יֶעְשַׁן אַפְּךָ בְּצֹאן
מַרְעִיתֶךָ: זְכֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶּדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ
הַר צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ: הָרִימָה פְעָמֶיךָ לְמַשֻּׁאוֹת נֶצַח כָּל הֵרַע אוֹיֵב
בַּקֹּדֶשׁ: שָׁאֲגוּ צֹרְרֶיךָ בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ שָׂמוּ אוֹתֹתָם אֹתוֹת: יִוָּדַע
כְּמֵבִיא לְמָעְלָה בִּסֲבָךְ עֵץ קַרְדֻּמּוֹת: וְעַתָּה פִּתּוּחֶיהָ יָּחַד בְּכַשִּׁיל
וְכֵילַפֹּת יַהֲלֹמוּן: שִׁלְחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ לָאָרֶץ חִלְּלוּ מִשְׁכַּן שְׁמֶךָ:
אָמְרוּ בְלִבָּם נִינָם יָחַד שָׂרְפוּ כָל מוֹעֲדֵי אֵל בָּאָרֶץ: אוֹתֹתֵינוּ לֹא רָאִינוּ
אֵין עוֹד נָבִיא וְלֹא אִתָּנוּ יֹדֵעַ עַד מָה: עַד מָתַי אֱלֹהִים יְחָרֶף צָר יְנָאֵץ
אוֹיֵב שִׁמְךָ לָנֶצַח: לָמָּה תָשִׁיב יָדְךָ וִימִינֶךָ מִקֶּרֶב חֵיקְךָ כַלֵּה: וֵאלֹהִים
מַלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ
רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמָּיִם: אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל לְעָם
לְצִיִּים: אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וָנָחַל אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת אֵיתָן: לְךָ יוֹם
אַף לְךָ לָיְלָה אַתָּה הֲכִינוֹתָ מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ: אַתָּה הִצַּבְתָּ כָּל גְּבוּלוֹת
אָרֶץ קַיִץ וָחֹרֶף אַתָּה יְצַרְתָּם: זְכָר זֹאת אוֹיֵב חֵרֵף יְהוָה וְעַם נָבָל נִאֲצוּ
שְׁמֶךָ: אַל תִּתֵּן לְחַיַּת נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ חַיַּת עֲנִיֶּיךָ אַל תִּשְׁכַּח לָנֶצַח: הַבֵּט
לַבְּרִית כִּי מָלְאוּ מַחֲשַׁכֵּי אֶרֶץ נְאוֹת חָמָס: אַל יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם עָנִי
וְאֶבְיוֹן יְהַלְלוּ שְׁמֶךָ: קוּמָה אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי נָבָל
כָּל הַיּוֹם: אַל תִּשְׁכַּח קוֹל צֹרְרֶיךָ שְׁאוֹן קָמֶיךָ עֹלֶה תָמִיד:

תורה וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד: וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָּנוּ כִּי נִשְׁמֹר
לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ: וְהִתְהַלַּכְתִּי
בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם: וַאֲהֵבְךָ וּבֵרַכְךָ
וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתֶךָ דְּגָנְךָ תִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ שְׁגַר
אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ:

וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ׃

נביאים וְעַתָּה יְהוָה אָבִינוּ אָתָּה אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כֻּלָּנוּ׃ מֵאֵין כָּמוֹךָ יְהוָה גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה׃ יַסְּרֵנִי יְהוָה אַךְ בְּמִשְׁפָּט אַל בְּאַפְּךָ פֶּן תַּמְעִיטֵנִי׃ אִם עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ יְהוָה עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי רַבּוּ מְשׁוּבֹתֵינוּ לְךָ חָטָאנוּ׃ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה לָמָּה תִהְיֶה כְּגֵר בָּאָרֶץ וּכְאֹרֵחַ נָטָה לָלוּן׃ לָמָּה תִהְיֶה כְּאִישׁ נִדְהָם כְּגִבּוֹר לֹא יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ וְאַתָּה בְקִרְבֵּנוּ יְהוָה וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא אַל תַּנִּחֵנוּ׃ רְפָאֵנִי יְהוָה וְאֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתִי אָתָּה׃ אַל תִּהְיֵה לִי לִמְחִתָּה מַחְסִי אַתָּה בְּיוֹם רָעָה׃ יֵבֹשׁוּ רֹדְפַי וְאַל אֵבֹשָׁה אָנִי יֵחַתּוּ הֵמָּה וְאַל אֵחַתָּה אָנִי הָבִיא עֲלֵיהֶם יוֹם רָעָה וּמִשְׁנֶה שִׁבָּרוֹן שָׁבְרֵם׃ הַקְשִׁיבָה יְהוָה אֵלַי וּשְׁמַע לְקוֹל יְרִיבָי׃ וַיהוָה אוֹתִי כְּגִבּוֹר עָרִיץ עַל כֵּן רֹדְפַי יִכָּשְׁלוּ וְלֹא יֻכָלוּ בֹּשׁוּ מְאֹד כִּי לֹא הִשְׂכִּילוּ כְּלִמַּת עוֹלָם לֹא תִשָּׁכֵחַ׃ כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת הַמַּחֲשָׁבֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם נְאֻם יְהוָה מַחְשְׁבוֹת שָׁלוֹם וְלֹא לְרָעָה לָתֵת לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה׃

כתובים אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאִמְרֵי פִי׃ הִנֵּה אֱלֹהִים עֹזֵר לִי יְהוָה בְּסֹמְכֵי נַפְשִׁי׃ הַאֲזִינָה אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתִי׃ עֲנֵנִי יְהוָה כִּי טוֹב חַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ פְּנֵה אֵלָי׃ וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵעַבְדֶּךָ כִּי צַר לִי מַהֵר עֲנֵנִי׃ קָרְבָה אֶל נַפְשִׁי גְאָלָהּ לְמַעַן אֹיְבַי פְּדֵנִי׃ וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי׃ אֱלֹהִים לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃ וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֱלֹהִים חוּשָׁה לִּי עֶזְרִי וּמְפַלְטִי אַתָּה יְהוָה אַל תְּאַחַר׃ מִגְדַּל עֹז שֵׁם יְהוָה בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב׃ וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ׃ יָחֹס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ׃ כַּפְּךָ מֵעָלַי הַרְחַק וְאֵמָתְךָ אַל תְּבַעֲתַנִּי׃ שִׂימָה נָּא עָרְבֵנִי עִמָּךְ מִי הוּא לְיָדִי יִתָּקֵעַ׃ וַאֲנִי תָמִיד עִמָּךְ אָחַזְתָּ בְּיַד יְמִינִי׃ בַּעֲצָתְךָ תַנְחֵנִי וְאַחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי׃ וַאֲנִי קִרֲבַת אֱלֹהִים לִי טוֹב שַׁתִּי בַּאדֹנָי יֱהוִה מַחְסִי לְסַפֵּר כָּל מַלְאֲכוֹתֶיךָ׃

אח"כ יאמר למען יחלצון וגו' רפאני ה' וגו' ככל הסדר הכתוב למעלה עד צורי וגואלי׃

סדר ז

יתחיל אנא ה' וגו' ככתו' לעיל ויאמר מזמור סה או פז או נה או קב ואח"כ יאמר לישועתך :

פה לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר: רָצִיתָ יְהוָה אַרְצֶךָ שַׁבְתָּ שְׁבִית
יַעֲקֹב: נָשָׂאתָ עֲוֹן עַמֶּךָ כִּסִּיתָ כָל חַטָּאתָם סֶלָה:
אָסַפְתָּ כָל עֶבְרָתֶךָ הֱשִׁיבוֹתָ מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ: שׁוּבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהָפֵר
כַּעַסְךָ עִמָּנוּ: הַלְעוֹלָם תֶּאֱנַף בָּנוּ תִּמְשֹׁךְ אַפְּךָ לְדֹר וָדֹר: הֲלֹא
אַתָּה תָּשׁוּב תְּחַיֵּנוּ וְעַמְּךָ יִשְׂמְחוּ בָךְ: הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ
תִּתֶּן לָנוּ: אֶשְׁמְעָה מַה יְדַבֵּר הָאֵל יְהוָה כִּי יְדַבֵּר שָׁלוֹם אֶל עַמּוֹ
וְאֶל חֲסִידָיו וְאַל יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה: אַךְ קָרוֹב לִירֵאָיו יִשְׁעוֹ לִשְׁכֹּן כָּבוֹד
בְּאַרְצֵנוּ: חֶסֶד וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ: אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח
וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף: גַּם יְהוָה יִתֵּן הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ:
צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו:

פו תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה יְהוָה אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי: שָׁמְרָה
נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ
אֵלֶיךָ: חָנֵּנִי אֲדֹנָי כִּי אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל הַיּוֹם: שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי
אֵלֶיךָ אֲדֹנָי נַפְשִׁי אֶשָּׂא: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל
קֹרְאֶיךָ: הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי: בְּיוֹם צָרָתִי
אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי: אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: כָּל
גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: כִּי גָדוֹל
אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ: הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ
בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ: אוֹדְךָ אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל לְבָבִי
וַאֲכַבְּדָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם: כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל
תַּחְתִּיָּה: אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי וְלֹא שָׂמוּךָ
לְנֶגְדָּם: וְאַתָּה אֲדֹנָי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: פְּנֵה
אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן אֲמָתֶךָ: עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת
לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ כִּי אַתָּה יְהוָה עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי:

צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי
אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת:
בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא

מפחד

מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם׃ מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד
צָהֳרָיִם׃ יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ׃ רַק בְּעֵינֶיךָ
תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ כִּי אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ
מְעוֹנֶךָ׃ לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃ כִּי מַלְאָכָיו
יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ׃ עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃
עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃ כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ
אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי׃ יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ
וַאֲכַבְּדֵהוּ׃ אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃

קב **תְּפִלָּה** לְעָנִי כִי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ׃ יְהוָה שִׁמְעָה
תְפִלָּתִי וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָבוֹא׃ אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם
צַר לִי הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי׃ כִּי כָלוּ בְעָשָׁן יָמָי
וְעַצְמוֹתַי כְּמוֹקֵד נִחָרוּ׃ הוּכָּה כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ לִבִּי כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל
לַחְמִי׃ מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי׃ דָּמִיתִי לִקְאַת מִדְבָּר הָיִיתִי
כְּכוֹס חֳרָבוֹת׃ שָׁקַדְתִּי וָאֶהְיֶה כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל גָּג׃ כָּל הַיּוֹם חֵרְפוּנִי
אוֹיְבָי מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ׃ כִּי אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי בִּבְכִי מָסָכְתִּי׃
מִפְּנֵי זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי׃ יָמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב
אִיבָשׁ׃ וְאַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃ אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם
צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד׃ כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבָנֶיהָ וְאֶת עֲפָרָהּ
יְחֹנֵנוּ׃ וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם יְהוָה וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת כְּבוֹדֶךָ׃ כִּי בָנָה
יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ׃ פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת
תְּפִלָּתָם׃ תִּכָּתֶב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל יָהּ׃ כִּי הִשְׁקִיף
מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה מִשָּׁמַיִם אֶל אֶרֶץ הִבִּיט׃ לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת
אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה׃ לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלָםִ׃
בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת יְהוָה׃ עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי
קִצַּר יָמָי׃ אֹמַר אֵלִי אַל תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ׃
לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃ הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה
תַעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְּבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃ וְאַתָּה הוּא
וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ׃ בְּנֵי עֲבָדֶיךָ יִשְׁכּוֹנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן׃

תורה **לִישׁוּעָתְךָ** קִוִּיתִי יְהוָה׃ הוּא תְהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר

עשה

עָשָׂה אִתְּךָ אֶת הַגְּדוֹלוֹת וְאֶת הַנּוֹרָאוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ׃ וְלֹא אָבָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְּךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא וְאֹתוֹ תַעֲבֹד וּבוֹ תִדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ׃ כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃ אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיהוָה מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל בָּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ׃

נביאים **וְזָרַקְתִּי** עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם׃ וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה לָדַעַת אֶת יְהוָה כְּשַׁחַר נָכוֹן מֹצָאוֹ וְיָבוֹא כַגֶּשֶׁם לָנוּ כְּמַלְקוֹשׁ יוֹרֶה אָרֶץ׃ וַיהוָה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת יְהוָה זִכְרוֹ׃ וְאַתָּה בֵּאלֹהֶיךָ תָשׁוּב חֶסֶד וּמִשְׁפָּט שְׁמֹר וְקַוֵּה אֶל אֱלֹהֶיךָ תָּמִיד׃ אֶהְיֶה כַטַּל לְיִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה וְיַךְ שָׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן׃ יֵלְכוּ יֹנְקוֹתָיו וִיהִי כַזַּיִת הוֹדוֹ וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן׃ וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם׃ וַאֲנִי בְּקוֹל תּוֹדָה אֶזְבְּחָה לָּךְ אֲשֶׁר נָדַרְתִּי אֲשַׁלֵּמָה יְשׁוּעָתָה לַיהוָה׃ כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וַאֲנַחְנוּ נֵלֵךְ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ תָּרֹם יָדְךָ עַל צָרֶיךָ וְכָל אֹיְבֶיךָ יִכָּרֵתוּ׃ זַעַף יְהוָה אֶשָּׂא כִּי חָטָאתִי לוֹ עַד אֲשֶׁר יָרִיב רִיבִי וְעָשָׂה מִשְׁפָּטִי יוֹצִיאֵנִי לָאוֹר אֶרְאֶה בְּצִדְקָתוֹ׃ וַאֲנִי בַּיהוָה אֲצַפֶּה אוֹחִילָה לֵאלֹהֵי יִשְׁעִי יִשְׁמָעֵנִי אֱלֹהָי׃

כתובים **עוּרָה** לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי הָקִיצָה אַל תִּזְנַח לָנֶצַח׃ לָמָּה פָנֶיךָ תַסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ׃ כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ׃ קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃ אֱלֹהִים לָנוּ מַחֲסֶה וָעֹז עֶזְרָה בְצָרוֹת נִמְצָא מְאֹד׃ חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה׃ אָנָּא אֲדֹנָי הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו תְּהִי נָא אָזְנְךָ קַשֶּׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְתוּחוֹת לִשְׁמֹעַ אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ אֲשֶׁר אָנֹכִי מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם יוֹמָם וָלַיְלָה חָטָאנוּ וְעָוִינוּ הִרְשַׁעְנוּ וּמָרַדְנוּ וְסוֹר מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ׃ לַאדֹנָי אֱלֹהֵינוּ הָרַחֲמִים וְהַסְּלִחוֹת כִּי מָרַדְנוּ בּוֹ׃ וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל

תחנוניו

תַּחֲנוּנָיו וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אֲדֹנָי: אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל־תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ: וַאֲנִי כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי בְחֶסֶד אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד: עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: אֱלֹהִים הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה: אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה: יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה: כִּי לַיהוָה מָגִנֵּנוּ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ: אִם אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי:

ויאמר למען יחלצון ידידיך וגו׳ רפאני ה׳ וגו׳ ככל הסדר הכתוב למעלה עד צורי וגואלי:

סדר ח

יתחיל אנא ה׳ הושיעה נא וגו׳ ככתוב למעלה בסדר א׳ ואחר כך יאמר מזמור ק״ג או ק״ד או קמ״ז או קי״ח ואח״כ יאמר אין כאל וגו׳:

קג לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ: בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל גְּמוּלָיו: הַסֹּלֵחַ לְכָל עֲוֹנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל תַּחֲלוּאָיְכִי: הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חַיָּיְכִי הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים: הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי: עֹשֵׂה צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים לְכָל עֲשׁוּקִים: יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו: רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חָסֶד: לֹא לָנֶצַח יָרִיב וְלֹא לְעוֹלָם יִטּוֹר: לֹא כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֹנֹתֵינוּ גָּמַל עָלֵינוּ: כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל יְרֵאָיו: כִּרְחֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת פְּשָׁעֵינוּ: כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים רִחַם יְהוָה עַל יְרֵאָיו: כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ: אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ: כִּי רוּחַ עָבְרָה בּוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ: וְחֶסֶד יְהוָה מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים: לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ וּלְזֹכְרֵי פִקֻּדָיו לַעֲשׂוֹתָם: יְהוָה בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה: בָּרְכוּ יְהוָה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ: בָּרְכוּ יְהוָה כָּל צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ: בָּרְכוּ יְהוָה כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה:

קד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְּאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ׃
עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה׃ הַמְקָרֶה בַמַּיִם
עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ׃ עֹשֶׂה מַלְאָכָיו
רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט׃ יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד׃
תְּהוֹם כַּלְּבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם׃ מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן קוֹל
רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן׃ יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם׃ גְּבוּל
שַׂמְתָּ בַּל יַעֲבֹרוּן בַּל יְשׁוּבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ׃ הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים
בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן׃ יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם׃
עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן מִבֵּין עֳפָאִים יִתְּנוּ קוֹל׃ מַשְׁקֶה הָרִים
מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ׃ מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב
לַעֲבֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ׃ וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל
פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד׃ יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר
נָטָע׃ אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃ הָרִים הַגְּבֹהִים
לַיְּעֵלִים סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים׃ עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע
מְבוֹאוֹ׃ תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר׃ הַכְּפִירִים
שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם׃ תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְאֶל מְעוֹנֹתָם
יִרְבָּצוּן׃ יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב׃ מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה
כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃ זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם שָׁם
רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדֹלוֹת׃ שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן
לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ׃ כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃
תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב׃ תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן
תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃ תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ
פְּנֵי אֲדָמָה׃ יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו׃ הַמַּבִּיט
לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃ אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה
לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃ יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה׃ יִתַּמּוּ חַטָּאִים
מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה הַלְלוּיָהּ׃

קיו אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע יְהוָה אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃ כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי
אֶקְרָא׃ אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה
וְיָגוֹן אֶמְצָא׃ וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי׃ חַנּוּן יְהוָה

צַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְהוָה דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי
נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינִי
מִן דִּמְעָה אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים:
הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל הָאָדָם
כֹּזֵב: מָה אָשִׁיב לַיהוָה כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי: כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם
יְהוָה אֶקְרָא: נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ: יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה
הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְהוָה כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ
לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא: נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם
נֶגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּ יָהּ:
קיח **הוֹדוּ** לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: יֹאמְרוּ נָא
יִרְאֵי יְהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ:
יְהוָה לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְהוָה לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה
בְשֹׂנְאָי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ
בִּנְדִיבִים: כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי גַם סְבָבוּנִי
בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי כִדְבוֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְהוָה
כִּי אֲמִילַם: דַּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל וַיהוָה עֲזָרָנִי: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי
לִישׁוּעָה: קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל: יְמִין
יְהוָה רוֹמֵמָה יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל: לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי
יָהּ: יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי: פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם
אוֹדֶה יָהּ: זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ: אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי
לִי לִישׁוּעָה: אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה: מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה
זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ: זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ:
אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא: בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה
בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְהוָה: אֵל יְהוָה וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים עַד
קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ: הוֹדוּ לַיהוָה כִּי
טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

תורה **אֵין** כָּאֵל יְשֻׁרוּן רֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֶזְרֶךָ וּבְגַאֲוָתוֹ שְׁחָקִים: כִּי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל

הגדול

הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד: כִּי עַם
קָדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וּבְךָ בָּחַר יְהוָה לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכֹּל
הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: וּלְתִתְּךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
עָשָׂה לִתְהִלָּה לְשֵׁם וּלְתִפְאָרֶת וְלִהְיֹתְךָ עַם קָדֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר: מְעֹנָה אֱלֹהֵי קֶדֶם וּמִתַּחַת זְרֹעֹת עוֹלָם וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ
אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד: הַנִּסְתָּרֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ
עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

נביאים בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם וָאֶתְּנֵם לוֹ מוֹרָא וַיִּירָאֵנִי
וּמִפְּנֵי שְׁמִי נִחַת הוּא: וְגִבַּרְתִּים בַּיהוָה וּבִשְׁמוֹ
יִתְהַלָּכוּ נְאֻם יְהוָה: וַאֲנִי בַּיהוָה אֶעְלוֹזָה אָגִילָה בֵּאלֹהֵי יִשְׁעִי: יְהוִה
אֲדֹנָי חֵילִי וַיָּשֶׂם רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי יַדְרִכֵנִי לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָי:
הֵסִיר יְהוָה מִשְׁפָּטַיִךְ פִּנָּה אֹיְבֵךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל יְהוָה בְּקִרְבֵּךְ לֹא תִירְאִי
רָע עוֹד: יְהוָה אֱלֹהַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ גִּבּוֹר יוֹשִׁיעַ יָשִׂישׂ עָלַיִךְ בְּשִׂמְחָה יַחֲרִישׁ
בְּאַהֲבָתוֹ יָגִיל עָלַיִךְ בְּרִנָּה: וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ͏ִם
כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת: וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה
וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ וִיצָאתֶם וּפִשְׁתֶּם כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק: טוֹב יְהוָה לְמָעוֹז בְּיוֹם
צָרָה וְיֹדֵעַ חֹסֵי בוֹ: יְהוָה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי יְהוָה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב
שָׁנִים חַיֵּיהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר: וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם
וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית
שָׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה אוֹתָם וּנְתַתִּים וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם וְנָתַתִּי אֶת
מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם:

כתובים קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי:
זָכְרֵנִי יְהוָה בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִּישׁוּעָתֶךָ: לְמַעַן
יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: עָזְרֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הוֹשִׁיעֵנִי
כְחַסְדֶּךָ: כִּי יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ: יִשְׂרָאֵל
בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם
הוּא: יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן:
וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ: יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנִי
כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ: זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי: סָמְכֵנִי

כְּאִמְרָתְךָ וְאֶחְיֶה וְאַל תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי: עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל
יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים: קוֹלִי שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי: תְּחִי
נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶךָ יַעְזְרֻנִי: סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף
לְכָל הַכְּפוּפִים: יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה אֹהֵב
צַדִּיקִים: הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ:

ואחר כך יאמר למען יחלצון ידידיך וגו׳ רפאני ה׳ וגו׳ ככל הכתוב למעלה עד צורי וגואלי: עוד מזמור קכ״ח וק״ל וקל״ד וקל״ח וקל״ט וק״מ וקמ״א וקמ״ב וקמ״ג וקמ״ח וקמ״ט וק״נ הם ראויים לבקשת רחמים כפי כוונת המנהג סדרים אלו והבורר יברור לעצמו ויוסיף או יגרע כפי חכמתו כי הלכות קבועות לא נתנו כאן:

קכח שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא יְהוָה הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ
כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה
בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי כֵן
יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְהוָה: יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם כֹּל
יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

קל שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה: אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי
תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי: אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר
יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא: קִוִּיתִי יְהוָה
קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי: נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים
לַבֹּקֶר: יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה כִּי עִם יְהוָה הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת:
וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו:

קלג שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם
יָחַד: כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן
שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו: כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה
יְהוָה אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם:

קלד שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְהוָה כָּל עַבְדֵי יְהוָה הָעֹמְדִים
בְּבֵית יְהוָה בַּלֵּילוֹת: שְׂאוּ יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת
יְהוָה: יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

קלח לְדָוִד אוֹדְךָ בְכָל לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ: אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל
הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאוֹדֶה אֶת שְׁמֶךָ עַל חַסְדְּךָ וְעַל אֲמִתֶּךָ

כי

כִּי הִגְדַּלְתָּ עַל כָּל שִׁמְךָ אִמְרָתֶךָ׃ בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי
בְנַפְשִׁי עֹז׃ יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל מַלְכֵי אָרֶץ כִּי שָׁמְעוּ אִמְרֵי פִיךָ׃
וְיָשִׁירוּ בְּדַרְכֵי יְהוָה כִּי גָדוֹל כְּבוֹד יְהוָה׃ כִּי רָם יְהוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה
וְגָבֹהַּ מִמֶּרְחָק יְיֵדָע׃ אִם אֵלֵךְ בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי
תִּשְׁלַח יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ׃ יְהוָה יִגְמֹר בַּעֲדִי יְהוָה חַסְדְּךָ לְעוֹלָם
מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אַל תֶּרֶף׃

קלט לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר יְהוָה חֲקַרְתַּנִי וַתֵּדָע׃ אַתָּה יָדַעְתָּ
שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנְתָּה לְרֵעִי מֵרָחוֹק׃ אָרְחִי וְרִבְעִי
זֵרִיתָ וְכָל דְּרָכַי הִסְכַּנְתָּה׃ כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי הֵן יְהוָה יָדַעְתָּ
כֻלָּהּ׃ אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה׃ פְּלִיאָה דַעַת מִמֶּנִּי
נִשְׂגְּבָה לֹא אוּכַל לָהּ׃ אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח׃ אִם
אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ׃ אֶשָּׂא כַנְפֵי שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה
בְּאַחֲרִית יָם׃ גַּם שָׁם יָדְךָ תַנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ׃ וָאֹמַר אַךְ חֹשֶׁךְ
יְשׁוּפֵנִי וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנִי׃ גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָ וְלַיְלָה כַּיּוֹם
יָאִיר כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָה׃ כִּי אַתָּה קָנִיתָ כִלְיֹתָי תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי׃
אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד׃
לֹא נִכְחַד עָצְמִי מִמֶּךָּ אֲשֶׁר עֻשֵּׂיתִי בַסֵּתֶר רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ׃
גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יֻצָּרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם׃
וְלִי מַה יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם׃ אֶסְפְּרֵם מֵחוֹל יִרְבּוּן
הֱקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ׃ אִם תִּקְטֹל אֱלוֹהַּ רָשָׁע וְאַנְשֵׁי דָמִים סוּרוּ
מֶנִּי׃ אֲשֶׁר יֹמְרוּךָ לִמְזִמָּה נָשֻׂא לַשָּׁוְא עָרֶיךָ׃ הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְהוָה
אֶשְׂנָא וּבִתְקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט׃ תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים
הָיוּ לִי׃ חָקְרֵנִי אֵל וְדַע לְבָבִי בְּחָנֵנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי׃ וּרְאֵה אִם דֶּרֶךְ
עֹצֶב בִּי וּנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם׃

קמ לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים
תִּנְצְרֵנִי׃ אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל יוֹם יָגוּרוּ
מִלְחָמוֹת׃ שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם כְּמוֹ נָחָשׁ חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת שְׂפָתֵימוֹ סֶלָה׃
שָׁמְרֵנִי יְהוָה מִידֵי רָשָׁע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי אֲשֶׁר חָשְׁבוּ לִדְחוֹת
פְּעָמָי׃ טָמְנוּ גֵאִים פַּח לִי וַחֲבָלִים פָּרְשׂוּ רֶשֶׁת לְיַד מַעְגָּל מוֹקְשִׁים

שתו

שָׁתוּ לִי סֶלָה: אָמַרְתִּי לַיהוָה אֵלִי אָתָּה הַאֲזִינָה יְהוָה קוֹל תַּחֲנוּנָי:
יֱהוִה אֲדֹנָי עֹז יְשׁוּעָתִי סַכּוֹתָה לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נָשֶׁק: אַל תִּתֵּן יְהוָה
מַאֲוַיֵּי רָשָׁע זְמָמוֹ אַל תָּפֵק יָרוּמוּ סֶלָה: רֹאשׁ מְסִבָּי עֲמַל שְׂפָתֵימוֹ
יְכַסֵּימוֹ: יִמּוֹטוּ עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים בָּאֵשׁ יַפִּלֵם בְּמַהֲמוֹרוֹת בַּל יָקוּמוּ:
אִישׁ לָשׁוֹן בַּל יִכּוֹן בָּאָרֶץ אִישׁ חָמָס רָע יְצוּדֶנּוּ לְמַדְחֵפוֹת: יָדַעְתִּי
כִּי יַעֲשֶׂה יְהוָה דִּין עָנִי מִשְׁפַּט אֶבְיוֹנִים: אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ
יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ:

קמא **מִזְמוֹר** לְדָוִד יְהוָה קְרָאתִיךָ חוּשָׁה לִּי הַאֲזִינָה קוֹלִי בְּקָרְאִי
לָךְ: תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטוֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת
עָרֶב: שִׁיתָה יְהוָה שָׁמְרָה לְפִי נִצְּרָה עַל דַּל שְׂפָתָי: אַל תַּט לִבִּי
לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִילוֹת בְּרֶשַׁע אֶת אִישִׁים פּוֹעֲלֵי אָוֶן וּבַל
אֶלְחַם בְּמַנְעַמֵּיהֶם: יֶהֶלְמֵנִי צַדִּיק חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי שֶׁמֶן רֹאשׁ אַל יָנִי
רֹאשִׁי כִּי עוֹד וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם: נִשְׁמְטוּ בִידֵי סֶלַע שׁוֹפְטֵיהֶם
וְשָׁמְעוּ אֲמָרַי כִּי נָעֵמוּ: כְּמוֹ פוֹלֵחַ וּבוֹקֵעַ בָּאָרֶץ נִפְזְרוּ עֲצָמֵינוּ לְפִי
שְׁאוֹל: כִּי אֵלֶיךָ יֱהוִה אֲדֹנָי עֵינָי בְּכָה חָסִיתִי אַל תְּעַר נַפְשִׁי: שָׁמְרֵנִי
מִידֵי פַח יָקְשׁוּ לִי וּמוֹקְשׁוֹת פּוֹעֲלֵי אָוֶן: יִפְּלוּ בְמַכְמוֹרָיו רְשָׁעִים יַחַד
אָנֹכִי עַד אֶעֱבוֹר:

קמב **מַשְׂכִּיל** לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בַמְּעָרָה תְפִלָּה: קוֹלִי אֶל יְהוָה אֶזְעָק
קוֹלִי אֶל יְהוָה אֶתְחַנָּן: אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי צָרָתִי
לְפָנָיו אַגִּיד: בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי בְּאֹרַח זוּ
אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַח לִי: הַבֵּיט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין לִי מַכִּיר אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי
אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי: זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי חֶלְקִי
בְּאֶרֶץ הַחַיִּים: הַקְשִׁיבָה אֶל רִנָּתִי כִּי דַלּוֹתִי מְאֹד הַצִּילֵנִי מֵרוֹדְפַי
כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי: הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת אֶת שְׁמֶךָ בִּי
יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמוֹל עָלָי:

קמג **מִזְמוֹר** לְדָוִד יְהוָה שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֶל תַּחֲנוּנַי בֶּאֱמֻנָתְךָ
עֲנֵנִי בְּצִדְקָתֶךָ: וְאַל תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ כִּי
לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָל חָי: כִּי רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי דִּכָּא לָאָרֶץ חַיָּתִי
הוֹשִׁיבַנִי בְמַחֲשַׁכִּים כְּמֵתֵי עוֹלָם: וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי בְּתוֹכִי

ישתומם

יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי: זָכַרְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם הָגִיתִי בְכָל פָּעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ
אֲשׂוֹחֵחַ: פֵּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה: מַהֵר עֲנֵנִי
יְהוָה כָּלְתָה רוּחִי אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם יוֹרְדֵי בוֹר:
הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי בְךָ בָטָחְתִּי הוֹדִיעֵנִי דֶּרֶךְ זוּ אֵלֵךְ כִּי
אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי נַפְשִׁי: הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי יְהוָה אֵלֶיךָ כִסִּתִי: לַמְּדֵנִי
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ כִּי אַתָּה אֱלֹהָי רוּחֲךָ טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר:
לְמַעַן שִׁמְךָ יְהוָה תְּחַיֵּנִי בְּצִדְקָתְךָ תוֹצִיא מִצָּרָה נַפְשִׁי: וּבְחַסְדְּךָ
תַּצְמִית אֹיְבָי וְהַאֲבַדְתָּ כָּל צֹרְרֵי נַפְשִׁי כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ:

קמח הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים:
הַלְלוּהוּ כָל מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָיו: הַלְלוּהוּ
שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם
אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ:
וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר: הַלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הָאָרֶץ
תַּנִּינִים וְכָל תְּהוֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה
דְבָרוֹ: הֶהָרִים וְכָל גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל בְּהֵמָה
רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל שֹׁפְטֵי אָרֶץ:
בַּחוּרִים וְגַם בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם נְעָרִים: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה כִּי
נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה
לְכָל חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

קמט הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים:
יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם:
יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ לוֹ: כִּי רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ
יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם:
רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם
תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל:
לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

קנ הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ
בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע

שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:

וטוב לחולה שירגיל עצמו לומר לפרקים תפלת רבינו סעדיה גאון הכתובה בשערי שחר שלנו בסדר יום רביעי וחמישי וששי. ויחלקנה כפי רצונו בעת שירצה לבקש רחמים לפני קונו: וירגיל החולה להתוודות אחר כל ג' תפלות כמו ביוה"כ ולומר סדר פטום הקטרת כנדרש ברפא מאמר ד':

כשהולך האדם לבקר החולה יבקש עליו רחמים בפסוקים אלו:

לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: רְפָאֵנוּ יְהוָה וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה:

וכוונת הפסוקים אלו עיין מאמר א' פרק ב'. ועיין בעין ישראל בפרק חלק מה שדרשו על פסוק לא תאונה אליך רעה. ומכוונת הביקור גם כן בפרק י"ד מאמר ג':

ואם החולה הוא בעל תורה יאמר עליו חבירו המבקרו:

יְהֵא רַעֲוָא דְתֶהֱוֵא מְבוֹרָךְ מִפּוּמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה דִילֵיהּ וּבְעֶשֶׂר סְפִירָן דִּילֵיהּ וּבְכָל שְׁמָהָן דִּילֵיהּ וּמֵאַרְבַּע סַמְכִין וְשִׁית דַּרְגִּין דְּכוּרְסַיָּא וּמִכָּל מָארֵי מְתִיבְתָּן וּמִכָּל מַלְאָכַיָּא וּמִכָּל פַּמִּילְיָאֵי עִילָּאֵי וּמִכָּל פַּמִּילְיָאֵי תַתָּאֵי בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְיַעֲלֶה אֲרוּכָה לָךְ וּמִמַּכּוֹתֶיךָ יְרַפְּאֶךָ וּמִנְהוֹרָא דְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא יַצְמִיחַ לָךְ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב וּבְרַחֲמָיו הָרַבִּים יְרַחֵם עָלֶיךָ עִם כָּל חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל הַצְּרִיכִים לְרַחֲמִים אָמֵן סֶלָה וָעֶד:
יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

כתוב במס' שמחות הנוטה למיתה אומרים לו התודה שהרבה התודו ולא מתו והרבה לא התודו ומתו והרבה הולכים על רגליהם בשוק ומתודים ובזכות שתתודה תחיה וכו' לא דברים מחיים ולא דברים ממיתים שמא הלוית או שמא הלוך אדם שמא הפקדת אצל בני אדם או שמא הפקידו אצלך וכו':

עיין פ"ט מאמר א' ובפרק הנזכר יש סדר הודוי להרמב"ן ז"ל:

קודם הודוי יטול ידיו ויתעטף בציצית ויפרים החולה לצדקה בידו או בפיו לפחות כ"ו פרוטות או נ"א או קי"ב והכוונה לזה כנגד ג' שמות הוי"ה אהי"ה אדנו"ת ע"ם: ובפרק י"ב ופ"ז תמצא טוב טעם כי טוב שהודוי יהיה בבקר עת שליטת החסד. ובפרק י"ט תמצא טעם למנהגן של ישראל לאסוף עשרה אנשים כי הוא לפי שהקדושה שורה בתוכם ובעשר גלולי נשמותיהם יסלקו ממנו כל מסטין. ובמקום שיש חולה בעל תשובה שכינה קדמא ואתיא ובזה אין שם שטן ולא פגע רע:

פרק כ"ד מאמר א' טוב לת"ח להרגיל עצמו לומר תפלה זו ובפרט סמוך לפטירתו :

רבון עלמין דאנת הוא מארי מלכין וגלי רזין : יהא רעוא דילך
לסברא מלין בפומאי : לקימא בי האי קרא ואנכי אהיה
עם פיך דלא איעול בכסופא קדמך וקדם רישי מתיבתא דרקיעא :
ואזכה למשמע מלין ורזין דאוריתא מרישי מתיבתי עילאי :

פרק י"ז מאמר א' יתבאר קצת מכוונת הודוי ואם תזכור מה שכתבנו בשערת מעירי שחר
שלנו ינוח דעתך בטעם הודוי ולמה הוא באלפא ביתא :

ותיקון הודוי ה"ה צריך שיאמר ע"י סדור כהתבאר פי"ה מאמר א' : יתחיל ויאמר מזמור
בקראי ענני סימן ד' ויפתח בשבירות לב על עונותיו :

ד למנצח בנגינות מזמור לדוד : בקראי ענני אלהי צדקי בצר
הרחבת לי חנני ושמע תפלתי : בני איש עד מה כבודי
לכלמה תאהבון ריק תבקשו כזב סלה : ודעו כי הפלה יהוה חסיד
לו יהוה ישמע בקראי אליו : רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על
משכבכם ודמו סלה : זבחו זבחי צדק ובטחו אל יהוה : רבים
אמרים מי יראנו טוב נסה עלינו אור פניך יהוה : נתתה שמחה
בלבי מעת דגנם ותירושם רבו : בשלום יחדו אשכבה ואישן כי
אתה יהוה לבדד לבטח תושיבני :

אלהי ואלהי אבותי תבא לפניך תפלתי ואל תתעלם מתחנתי
שאין אני עז פנים וקשה עורף (אם היא אשה תאמר) שאין
אנכי עזת פנים וקשת עורף (וכן בכל מקום שצריך) בדבר הזה שאומר
לפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי צדיק אני ולא חטאתי אבל
חטאתי עויתי מרדתי אני ואבותי : אשמתי · אכלתי דברים
אסורים ומתועבים : בגדתי · בטיתי בשפתי : גזלתי · גבה
לבי רמו עיני : דברתי דופי ודברים בטלים : העויתי · הוצאתי
דבה ושכבת זרע לבטלה : והרשעתי בריעוד עבירה ובהרהור
רעה : זדתי · זניתי וזלזלתי מורים והורים : חמסתי · חללתי שם
יהוה בסתר ובגלוי · חללתי שבתות וימים טובים : טפלתי שקר ·
טמאתי רעיוני במחשבות ובהרהורים אסורים · טמאתי ברית
קדש : יעצתי רע · יהרהתי בתורתך : כזבתי · כעסתי בכעיסות שלא
לשם

לשם שמים : לצתי לשוני : המרתי · מרדתי · מריתי במשא ובמתן : נאצתי · נאפתי · נשכתי בנשך ותרבית : סררתי · סקרתי עין : עויתי · העזתי מצח : פשעתי · פרקתי עול תורה ויראת שמים : צררתי · צתנתי מעשי : קשיתי עורף · קלקלתי פעולותי · קפצתי ידי מאחי האביון : רשעתי · רכלתי על רע ועמית · רגלי הרצתי לרעה : שחתי · שנאתי שנאת חנם : תעיתי · וכפרתי תשומת יד : תעתעתי · תועה ותועבה עשיתי : סרתי ממצותיך וממשפטיך הטובים ולא שוה לי : ואתה צדיק על כל הבא עלי כי אמת עשית ואני הרשעתי : מה אומר לפניך יושב מרום ומה אספר לפניך שוכן שחקים הלא כל הנסתרות והנגלות אתה יודע : אתה יודע רזי עולם ותעלומות סתרי כל חי אתה חופש כל חדרי בטן ובוחן כליות ולב אין כל דבר נעלם ממך ואין נסתר מנגד עיניך : יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי שתסלח ותמחול לי ברחמיך הרבים על כל עונותי ופשעי ותכפר לי על כל חטאתי :

אח"כ יאמר עם המתודה :

רבון כל העולמים גלוי וידוע לפני כסא כבודך · שרפואתי בידך · ומיתתי בידך : יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי שלא אמות מחלי זה ג"פ : (וטוב שיאמר שלא אמות בבת אחת ולא ישים ריוח ביניהם) ותסעדני כאשר סעדת חזקיה מלך יהודה בחליו ומדלה תבצעני · ומיום עד לילה תשלימני : ובכף זכות תשקלני ותדינני ובאורך הגדול תאירני : ואם (בר מינן וחס ושלום) אמות : (יש מדקדקים שלא לומר בר מינן וחס ושלום ובנוסח הרמב"ן הכתוב בפרק ט' איתיה) : תהא גופי מזבח כפרה ונפשי קרבן טהורה ומיתתי תהיה סליחה ומחילה וכפרה על כל חטאתי ועונותי ופשעי שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך מיום הייתי עד היום הזה ותן חלקי עם הצדיקים (לאשה הצדקניות) בגן עדן וזכני לעולם הבא הצפון לצדיקים וממעדניך תשביעני ויתקדש שמך הגדול על ידי בעולם הזה ובעולם הבא סלה ועד : תודיעני אורח חיים שובע שמחות את פניך נעימות

בימינך

בימינך נצח: וידעת היום והשבות אל לבבך כי יהוה הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד: יהוה אלהים אמת ומשה אמת ותורתו אמת ג׳ פעמים: מלכנו ואלהינו יחד שמך בעולמך עשה למען שמך: עשה למען ימינך: עשה למען תורתך: עשה למען קדושתך: עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמך שיתקדש ויתיחד על ידינו לעולם ועד: והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך: שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד: ברוך יהוה צבאות אלהינו שבראנו לכבודו וברוך אל אלים ואלהי האלהים ומלך עולם: יהוה הוא האלהים יהוה הוא האלהים: מיוחד אהיה אשר אהיה הוא היה והוא הוה והוא יהיה: הוא ממית ומחיה לפניו לא נוצר אל ואחריו לא יהיה: יהוה אל אמת: יהוה מלך יהוה מלך יהוה ימלוך לעולם ועד: והיה יהוה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד: ברוך יהוה אלהי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן:

פס דעת סחלה מיוסכת עליו קודם הרבון הנ״ל יוסיף על חטא ונומר עד עושה שלום במרומיו וגו׳:

על חטא שחטאתי לפניך באונס: על חטא שחטאתי לפניך ברצון: על חטא שחטאתי לפניך במזיד: על חטא שחטאתי לפניך בנגלה: על חטא שחטאתי לפניך ביודע ובלא יודע: על חטא שחטאתי לפניך ברמ״ח איברי ושס״ה גידי ועורקי: על חטא שחטאתי לפניך ברמ״ח איברי ושס״ה גידי ועורקי נפשי: על חטא שחטאתי לפניך ברמ״ח אברי ושס״ה גידי ועורקי רוחי: על חטא שחטאתי לפניך ברמ״ח אברי ושס״ה גידי ועורקי נשמתי: וכן במה שגרמתי לאחרים הכל תעביר ותמחול ותסלח אשר נואלנו ואשר חטאנו ברחמיך הרבים ובחסדיך הגדולים ובכחם המאירים לארץ ולדרים בסוד שלש עשרה מדותיך אשר הפקדתם על שערי תפלה שאינם חוזרות ריקם כאשר הודעת לעניו מקדם כמה שנאמר ויעבור יהוה על פניו ויקרא יהוה יהוה

אל

אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת נוֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נוֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה שֶׁתַּשְׁפִּיעַ נָא בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ עָלַי וְעַל נַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי וְעַל כָּל הַגַּלְגַּלִּים עִמִּי וְתַלְבִּין כָּל אֲשֶׁר נִכְתְּמוּ לְפָנֶיךָ מֵעֲוֹנוֹתַי בְּכֹחַ יְהוָה אֲדֹנָי חֵילִי הַמַּלְבִּין עֲוֹנוֹת וְחַטָּאוֹת תִּשְׁלַח נָא לִי אֶת הַחֶסֶד וְאֶת הָרַחֲמִים וּבְכֹחֲךָ זֶה תְּכַפֵּר עַל כָּל חֲטָאִים שֶׁאֲנִי חַיָּב עֲלֵיהֶם כָּל מִינֵי מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם: עַל חֲטָאִים שֶׁאֲנִי חַיָּב עֲלֵיהֶם כָּל מִינֵי מִיתָה בִּידֵי אָדָם· עַל חֲטָאִים שֶׁאֲנִי חַיָּב עֲלֵיהֶם כָּל מִינֵי כָּרֵת: עַל חֲטָאִים שֶׁאֲנִי חַיָּב עֲלֵיהֶם כָּל מִינֵי מִיתוֹת מְשׁוּנוֹת: עַל חֲטָאִים שֶׁאֲנִי חַיָּב עֲלֵיהֶם כָּל מִינֵי קָרְבַּן חַטָּאת וְאָשָׁם וְקָרְבַּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד: עַל חֲטָאִים שֶׁאֲנִי חַיָּב עֲלֵיהֶם כָּל מִינֵי יִסּוּרִין: עַל חֲטָאִים שֶׁאֲנִי חַיָּב עֲלֵיהֶם כָּל מִינֵי מַכַּת מַרְדּוּת: עַל חֲטָאִים שֶׁאֲנִי חַיָּב עֲלֵיהֶם כָּל מִינֵי מַלְקוּת: עַל חֵטְא שֶׁחָטָאתִי בְּבִטּוּל מִצְוַת עֲשֵׂה וּבְלָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה וּבְלָאו הַנִּתָּק לַעֲשֵׂה· וְלָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה: עַל הַחֲטָאִים שֶׁאֲנִי חַיָּב עֲלֵיהֶם כָּל אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין: כָּל מִינֵי סְקִילָה וְתוֹלְדוֹתֶיהָ וְהַדּוֹמֶה לָהּ: כָּל מִינֵי שְׂרֵפָה וְתוֹלְדוֹתֶיהָ וְהַדּוֹמֶה לָהּ: כָּל מִינֵי הֶרֶג וְתוֹלְדוֹתָיו וְהַדּוֹמֶה לוֹ: כָּל מִינֵי חֶנֶק וְתוֹלְדוֹתָיו וְהַדּוֹמֶה לוֹ: כִּי גָרַמְתִּי לְהַרְחִיק הַמְקוּרָבִים וַאֲשֶׁר הֵם יַחְדָּיו תַּמִּים לְמַעְלָה רֹאשׁ בְּעֶבְרִי עַל מִצְוַת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה וּבֵין שֶׁגְּלוּיִם לִי בֵּין שֶׁאֵינָן גְּלוּיִם לִי עַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ הָרַחֲמִים בַּעַל הַסְּלִיחוֹת סְלַח לִי מְחוֹל לִי כַּפֶּר לִי: הַגְּלוּיִם לִי כְּבָר אֲמַרְתִּים לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי· וְשֶׁאֵינָן גְּלוּיִם לִי הַכֹּל גָּלוּי וְצָפוּי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר הַנִּסְתָּרֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ· יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי בִּזְכוּת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ שֶׁיִּהְיֶה נִרְצֶה וִדּוּיִי זֶה לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ נִסְקַלְתִּי וְנִשְׂרַפְתִּי וְנֶהֱרַגְתִּי וְנֶחֱנַקְתִּי כַּתּוֹרָה וְכַהֲלָכָה בְּבֵית דִּינְךָ הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם עַל דְּבַר כְּבוֹד

שמך

שְׁמְךָ וְאִם פָּגַמְתִּי בְּהִרְהוּר אוֹ בְּמַחֲשָׁבָה אוֹ בְדִבּוּר אוֹ בְּמַעֲשֶׂה בְּאוֹת רִאשׁוֹנָה אוֹ שְׁנִיָּה אוֹ שְׁלִישִׁית אוֹ רְבִיעִית מִשִּׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אוֹ בַּהֲוָיוֹת אֲחֵרוֹת אוֹ בְּאוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּהֶם וְנִתְחַיַּבְתִּי לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ אַרְבַּע מִיתוֹת אֵלּוּ תַּעֲמוֹד לְפָנֶיךָ צִדְקַת אַבְרָהָם אוֹהַבְךָ וְיִצְחָק עֲקֵדְךָ וְיִשְׂרָאֵל יְדִידְךָ וי״ב שִׁבְטֵי יָהּ עֲבָדֶיךָ׳ וְיִהְיֶה חָשׁוּב וּמְקֻבָּל לְפָנֶיךָ צַעֲרִי וְיִסּוּרַי. גּוּפִי עִם קָרְבַּן נִשְׁמָתִי׳ בִּיצִיאָתָהּ מִמֶּנִּי בְּאוֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים כְּאִלּוּ נִתְקַיְּמוּ בִּי אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין בְּבֵית דִּינְךָ הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם בְּמַעֲמַד כָּל יִשְׂרָאֵל וְיָצְאָה נַפְשִׁי בִּקְדוּשָּׁה וּבְטָהֳרָה עַל קְדוּשַּׁת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַמְחַיֶּה אֶת הַכֹּל וּלְפִיּוּס כָּל אֶחָד מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹתָיו: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תָּשׁוּב וּתְיַחֵד עָלַי כָּל אֶחָד מֵאַרְבָּעָה אוֹתִיּוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד מִשְּׁלֹשָׁה שְׁמוֹתֶיךָ הַיְקָרִים הֲוָיָה אֶהְיֶה אַדְנוּת וְיָאִירוּ כֻּלָּם יַחַד בְּעוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה׳ כְּיַד הַמֶּלֶךְ בְּלִי מוֹנֵעַ: וְיִחֲדוּ יִהְיוּ תַּמִּים מִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם וּמִדַּת יוֹם בְּלַיְלָה וְחִבַּרְתָּ אֶת הָאֹהֶל וְהָיָה אֶחָד: וְיֵצֵא נָא חֵפֶץ מִכֶּתֶר הָרַחֲמִים דֶּרֶךְ נְתִיבוֹת הַמַּחֲשָׁבָה וַהֲבִינֵנִי גְּדוּלָּתֶךָ וּגְבוּרָתֶךָ וְאֶתְפָּאֵר בְּנֶצַח הוֹדְךָ וְאֶתְיַסֵּד בְּמַלְכוּתֶךָ וְאִם אֶצְטָרֵךְ מַיִם לַעֲלוֹת מִטּוּמְאָה לְטָהֳרָה יֵצְאוּ מַיִם הַחַיִּים מֵרְחוֹבוֹת הַנָּהָר לְקַו הָאֶמְצָעִי מִיָּכִין לְבוֹעַז נָהָר פְּלָגָיו וּמַעְיָן מִבֵּית יְהוָֹה יֵצֵא וּבוֹ אֶטְבּוֹל וְאֶטְהַר וְאָמוּל עָרְלַת לְבָבִי וְלֹא אָשׁוּב עוֹד לְהָעִיז פָּנַי: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תִּהְיֶה בְּעֶזְרָתִי וְתִתֵּן בִּי כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל וְתַעֲבִיר מִמֶּנִּי טוּמְאַת יִצְרִי הָרָע: אָנָּא בַּעַל הַחֶסֶד בְּאוֹרֶךְ אַפַּיִם תְּדִינֵנִי׳ וְאַל תַּעֲלֵנִי נָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בַּחֲטִיפָה עַד שֶׁאֶבְרוֹר מָנָה יָפָה וּמָדוֹר לְנִשְׁמָה הַטְּהוֹרָה בְּמַשְׂכִּיּוֹת הָאוֹרָה וּמִשֶּׁמֶן אֲפַרְסְמוֹן וּמִטַּל חֶרְמוֹן תַּרְבֶּה חֶלְקִי וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא תֵּן לִי חֵלֶק בְּלִי קִצְבָה נַחֲלָה בְּלֹא מְצָרִים׳ וּתְצַוֶּה נָא לְמַלְאָכֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים הַמְמוּנִים עַל הַתּוֹרָה שֶׁיָּאִירוּ עֵינַי בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה בְּתַלְמוּד בַּהֲלָכוֹת בָּאֲגָדוֹת וְסִתְרֵי תוֹרָה: וְחֻקֶּיהָ וּמִשְׁפָּטֶיהָ וּפְתַח לִבִּי וְכִלְיוֹתַי לְהָבִין וּלְהַאֲזִין פִּקּוּדֶיךָ וְלִשְׁמוֹר מִצְוֹתֶיךָ וּתְזַכֵּנִי לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לְהָבִין וּלְהוֹרוֹת לִשְׁמוֹר

ולעשות מעתה ועד עולם ותרבה גבולי בתלמידים בעולם הזה ובעולם הבא וזכות הרבים יתגלגל על ידי לעולם ועד וכוין מחשבתי לעבוד לפניך באמת ובאהבה וביראה וברעדה ובאימה ועיני יאירו ועפעפי יישירו: ונשמתי תיחדך ונפשי תפאר אותך אף רוחי בקרבי ישיר לשמך ואלך באור הנשמה הטהורה אל מול פני המנורה ובגדי ישע תלבישני ובצעיף צדקה תעטרני ורצוי תקבלני ואנחל שני עולמים יחדו יהיו תמים: וטרם תלקח נפשי מגופי יהיה תלמודי סדור ושגור בפי ולא אבוש בשערי פלטריך חכני לנועם רזי התורה הקדומה ויתיחד שמך כי להיות מעטה תהלה ונזר תפארה ואזכה לטייל בתענוג חצריך ולראות בטובת בחיריך לעמוד לשרת כל הימים לפניך ורוח נכון חדש בקרבי ועיני תראינה ירושלים וציון וההוד והנצח ונוה אפריון ונוגה אש להבה הדבק בחשק האהבה וחיי העולם הבא והעלני בחבה אל מעון הטוב שאין לו קצבה ואפטר באהבה רבה ותהיה שמרה בצרור החיים צרורה נשמה שנתת בי טהורה:

אנא נורא קדוש תרבה מחילתך פשעינו סלחה: תגלגל מרותיך: פתחי סליחה פתח סעד ישע מנתך: דרוש יודעי ויעודיך נא סמוך יחד מחנותיך: יחיד השקיפה והבט שכינתך: ישמחו השמים ותגל הארץ בהגלות מלכותך: וכל הנשמה תהלל יה הללויה: ואני תפלתי לך יהוה עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך: מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו לא החזיק לעד אפו כי חפץ חסד הוא: ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ותשליך במצולות ים כל חטאתם: תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם:

ויכוין לי"ג מדות של אריך אנפין כנדרש בספר פרדס:

יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי שלא אחטא עוד ואשר חטאתי מרוק ברחמיך הרבים אבל לא על ידי יסורים וחלים רעים ותשליכם במצולות ים במקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב מעתה ועד עולם: כל חטאתי וכל חטאת עמך

בית

בית ישראל והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו : יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגואלי ג"פ : עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו הרבים יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל אמן :

אחר כך יאמר עם החולה

קכא שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי : עזרי מעם יהוה עושה שמים וארץ : והעומדים עליו יבקשו עליו רחמים עם תשלום המזמור : וכן יעשה ג"פ : אל יתן למוט רגלך אל ינום שמרך : הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל : יהוה שומרך יהוה צלך על יד ימינך : יומם השמש לא יככה וירח בלילה : יהוה ישמרך מכל רע ישמר את נפשך : יהוה ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם :

ואחר כך יאמר

מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו לא החזיק לעד אפו כי חפץ חסד הוא : ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ותשליך במצולות ים כל חטאתם : תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם : בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי יהוה אל אמת : יסרני יהוה אך במשפט אל באפך פן תמעיטני : בטוב תלין ותקיץ ברחמים : אל נא רפא נא לי : רפאני יהוה וארפא הושיעני ואושעה כי תהלתי אתה ג"פ : אל תעזבני יהוה אלהי אל תרחק ממני : חושה לעזרתי יהוה תשועתי : לישועתך קויתי יהוה : יהוה לישועתך קויתי : קויתי יהוה לישועתך : לפורקנך סברית יהוה : יהוה לפורקנך סברית : סברית יהוה לפורקנך : יברכך יהוה וישמרך : יאר יהוה פניו אליך ויחנך : ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום : יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגואלי :

כוונת קכ"א פסוקים אלו ע' בפרק י"ט מאמר ח' :

והעומדים אותו יעשו לו הפרת קללות · ויברכוהו כדדרש רמי בר חמא בב"ב פ"ח על פסוק חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה · ואם יכלה החולה לומר אל מלך ונפרש אם הוא ת"ח מתוקן ומקובל יאמר תהלה אתאנו על שמך · ויש אומרים וכן רבים מקרין אותו אדון עולם עד סופו · ויש מקרין אותו יגדל ומפרשים לו כל אחד מי"ג עקרים אם צריך

הוא לכך והחולה יודה בפיו ובלבבו על כל אחד מהם והכל לפי ישוב דעתו של חולה וטוב מעט בכוונה מהרבות שלא בכוונה :

ואם ב"מ השעה דחוקה לו יזקוף עשר אצבעות כלפי מעלה ויכוין ליחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה · באור סיבת הסיבות ועלת העלות המחיה את הכל בסוד עליית נשמתו ויאמר :

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם מְנוּחָתִי :

ויכוין בשם יתברך ויחודו ובמעמד הר סיני הגדול והנורא :

בפרק ל"ה יש כוונה נאותה לעומד בשעת יציאת נשמה :

בפרק ל"ו יתבאר שם מה יכוין המפקיד נשמתו ביד אל ע"י פסוקים אלו :

בִּשְׁנַת מוֹת הַמֶּלֶךְ עֻזִּיָּהוּ וָאֶרְאֶה אֶת יְהוָה יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא וְשׁוּלָיו מְלֵאִים אֶת הַהֵיכָל : שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף : וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ : וע"ש בטוב העיון

פרק כ"ב יש בו טעמים לשימת עין על האדם בשעת מיתתו · ובפרק הנ"ל יש טעם למה נהגו לפתוח החלונות במקום הגוסס והרבה דברים השייכים לענין זה : טוב שלא לעמוד לרגלי המטה של גוסס יען כי מלאך המות הוא כנגדו וחרבו שלופה בידו עיין פ"ו מאמר ג' : עוד צריך ליזהר שבשעת המות לא ישאר שום אבר חוץ למטה וטעם לזה עיין שם בפרק ל"ז ובפרק ל"ח מאמר א' בו כוונת שבח אנא בכח וכו' · עוד עיין מזה בפרק כ"ד מאמר ה' : בפרק ל"ט בו כוונת יחוד שמע ישראל ובשכמל"ו בשעת מיתה ויחוד שעושה הצדיק בנשמתו בעת פטירתה · ולזה יכוונו העומדים עליו ג"כ אם חלק להם בבינה וגם הוא אם ראה אור בחייו : עוד בפרק כ"ד מאמר ה' מתבאר תקון ק"ש סמוך למיתה וכ"ש אם יהיה בזמנו · בפרק ס"ו מאמר ב' יש טעם להדלקת הנרות בפני הגוסס ובבית המת כל שבעת ימים ובב"ה כל י"ב חדש · והרבה דברים השייכים לזה עיין שם ובפרקים הבאים אחריו :

בפ"ד מאמר ג' תוכחת מגולה הם אהבה מסותרת לבל ישיחו שיחת בטלות בבית הגוסס שיש שם ב"מ · וכן בכל עשיית צרכיו בין בבית בין בשדה · כ"ש שלא יפערו פיהם בשיחות אסורות : בפרק כ"ד מאמר ה' ואם החולה הוא ת"ח טוב להרגילו לומר לפעמים תפלה נוראה שבחה בספר התקונים אשר הדפסנוה במעירי שחר שלנו דף רמ"ב ע"א :

פ"ק כ"ד מאמר ה' כשאדם נפטר מן החולה אחר שבקרו יאמר :

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָחוּס לְקַבְּלָךְ וַעֲלָךְ יִתְמְלֵי רַחֲמִין : ויוסיף ויאמר

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ וּלְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְאַל תָּבִישׁ הַחוֹלֶה הַזֶּה מִשִּׁבְרוֹ וְכָל חוֹלֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ בִּכְלַל הָרַחֲמִים :

איך יכוין האדם ביסורין הבאים עליו לכפר על אחריתא על הנפש בכל אבר ואבר מדה כנגד מדה · והרבה פרטי׳ אחרים באו בפרק כ׳ וכ״א ממאמר א׳ ומוזים לקרותם לפני ש״מ למען יקבל עליו יסורין מאהבה · ויתירו לחולה נדריו אם יש לו · שם פרק ג :

אלה הם ליוני המזמורים הנאותי׳ ליאמר קצת מהם או כלם עם ש״מ דתקיף ליה עלמא וכל יחיד יבחר מהם מה שיראה בעיניו או יוסוף עליהם מדעתו הרחבה מזמור ט״ז כ׳ כ״ב כ״ג כ״ד כ״ה ל׳ מ״ב מ״ג נ״א ס״ז פ״ד צ״א ק״ב ק״ג ק״ו קי״ח ק״כ קכ״א קכ״ג ק״ל ק״מ קמ״א קמ״ב קמ״ג קמ״ח קמ״ט ק״נ · וגם כ״ח שהם סוד יד הגדולה ויד החזקה וליחוד כ״ח מחנות השכינה עיין בפרק כ׳ ופרק ו׳ מאמר ג׳ :

ויאמר מזמור טז כ כב כג כד כה ל מב מג נא סז תמצא לעיל :

פד לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר׃ מַה יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת׃ נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חָי׃ גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי׃ אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם׃ עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ גַּם בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה׃ יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל יֵרָאֶה אֶל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן׃ יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שִׁמְעָה תְפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃ מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃ כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף בָּחַרְתִּי הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֱלֹהַי מִדּוּר בְּאָהֳלֵי רֶשַׁע׃ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָה אֱלֹהִים חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן יְהוָה לֹא יִמְנַע טוֹב לַהֹלְכִים בְּתָמִים׃ יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ׃

צא קב קג קטז קיח תמצא לעיל :

קכ שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל יְהוָה בַּצָּרָתָה לִּי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי׃ יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה׃ מַה יִּתֵּן לְךָ וּמַה יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה׃ חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים׃ אוֹיָה לִי כִּי גַרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם אָהֳלֵי קֵדָר׃ רַבַּת שָׁכְנָה לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם׃ אֲנִי שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה׃

קכא שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי׃ עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ׃ הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃ יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ׃ יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה׃

יהוה

יהוה ישמרך מכל רע ישמר את נפשך : יהוה ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם :

קכג שיר המעלות אליך נשאתי את עיני הישבי בשמים : הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גברתה כן עינינו אל יהוה אלהינו עד שיחננו : חננו יהוה חננו כי רב שבענו בוז : רבת שבעה לה נפשנו הלעג השאננים הבוז לגאיונים :

קל קמ קמא קמב קמג קמח קמט קנ תמצא לעיל :

ואלה הם קי"ב פסוקי תורה נביאים וכתובי' יחד כלם טובים ליפא אוחז על שפתיו האיש הישראלי או העומדי' עליו. מדי עברו את מעבר י"בק מתחתית לעילית ומאשר מספר הפסוקי' מכוון ליחוד ג' שמות שהם הוי"ה אהי"ה אדני"ת מספרם יחד קי"ב וימלא בין פסוקי תורה לנביאים וכן לכתובים ב' או ג' מזמורים מהנרשמים ויכון האומר כי נגוע נשמת החולה שכלול' בנשמתו' על דרך כל ישראל ערבין זה לזה בבכוי נותן כח ואון לו ופיו וכפיו ודבורו כדבור המוטל על ערש דוי וכמו המוסיף שפע רצון על נשמת האיש כלוה כן יתוסף לו רצו וחיי ותיקא והסדא וכל המוסיף מוסיפין לו :

פתיחה לפסוקים

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי : יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי כשעירם עלי דשא וכרביבים עלי עשב : יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה : יהוה צבאות אשרי אדם בוטח בך : יהוה הושיעה המלך יעננו ביום קראנו : אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה : בטחו ביהוה עדי עד כי ביה יהוה צור עולמים : יהוה עוז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום : מימינו מיכאל משמאלו גבריאל מלפניו רפאל מאחוריו נוריאל ועל ראשו שכינת אל :

עיין בזהר פ-שת ויקהל טעם לפסוק יערוף כמטר וגו' :

אם ירצה יתחיל ממזמור כ"ג כ"ה או כ"ה או ל' ל"ב או שאר מזמורים המסומנים :

כאן מתחילים היב"ק פסוקים

הראשונים הם כ"ט במספר אך טוב לישראל

תורה לישועתך קויתי יהוה ישר הפוך ישר : לפורקנך סברית יהוה ישר הפוך ישר : ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים : ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא

שם

שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם׃ וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבוֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקָּבֵר
בְּשֵׂיבָה טוֹבָה׃ וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל
וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֹד מֵאַחֲרֵיהֶם׃ וַיָּבֹא
בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וַיָּאֶר אֶת
הַלָּיְלָה וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה׃ וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם
וַיּוֹלֶךְ יְהוָה אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל הַלַּיְלָה וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם
לֶחָרָבָה וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם׃

נביאים כִּי יְהוָה שֹׁפְטֵנוּ יְהוָה מְחֹקְקֵנוּ יְהוָה מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ׃
פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים׃ וְיָשַׁב עַמִּי
בִּנְוֵה שָׁלוֹם וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטַחִים וּבִמְנוּחֹת שַׁאֲנַנּוֹת׃ וְקוֵֹי יְהוָה
יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים יָרוּצוּ וְלֹא יִיגָעוּ יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ׃ כִּי
תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי וּבַנְּהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּךָ כִּי תֵלֵךְ בְּמוֹ אֵשׁ לֹא
תִכָּוֶה וְלֶהָבָה לֹא תִבְעַר בָּךְ׃ אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ
לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר׃ מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ
שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ׃

כתובים עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ׃ אִתִּי
מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ
אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי נְמֵרִים׃ שְׂמֹאלוֹ
תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃ עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ
בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו׃ וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא
בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃ הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי עֻזּוּ מִשֹּׂנְאַי
כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃ אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יְהוָה יִסְמְכֵנִי׃

אלו הם כ״א פסוקים כמספר אהי״ה :

יאמר מזמור מ״ב או מ״ג או נ״א או יאמר כרצונו מסכ״ל :

תורה וַיהוָה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה
בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה׃ הִנֵּה
אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ וְלַהֲבִיאֲךָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
הֲכִנֹתִי׃ וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי
אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי

יהוה ונסלח לו על אחת מכל אשר יעשה לאשמה בה: ופשט את
בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל
מקום טהור: אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה: זאת התורה
לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים: כי ביום
הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהוה תטהרו:

נביאים לך ויהוה יהיה עמך: כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא
תלכון כי הולך לפניכם יהוה ומאספכם אלהי ישראל:
כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי
זאת נחלת עבדי יהוה וצדקתם מאתי נאם יהוה: כלנו כצאן
תעינו איש לדרכו פנינו ויהוה הפגיע בו את עון כלנו: נגש והוא
נענה ולא יפתח פיו כשה לטבח יובל וכרחל לפני גוזזיה נאלמה
ולא יפתח פיו: הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך יטו אל
תחשכי האריכי מיתריך ויתדתיך חזקי: כי בשמחה תצאו ובשלום
תובלון ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה וכל עצי השדה ימחאו
כף: יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכחו: ונחך יהוה
תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ והיית כגן רוה
וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו:

כתובים כי אתה תאיר נרי יהוה אלהי יגיה חשכי: אפפוני חבלי
מות ונחלי בליעל יבעתוני: חבלי שאול סבבוני קדמוני
מוקשי מות: ישלח ממרום יקחני ימשני ממים רבים: אל תאסף
עם חטאים נפשי ועם אנשי דמים חיי: ואני בתמי אלך פדני וחנני:
אל תסתר פניך ממני אל תט באף עבדך עזרתי היית אל תטשני
ואל תעזבני אלהי ישעי: אחת שאלתי מאת יהוה אותה אבקש
שבתי בבית יהוה כל ימי חיי לחזות בנועם יהוה ולבקר בהיכלו:
פודה יהוה נפש עבדיו ולא יאשמו כל החוסים בו:

סס כ״ו פסוקים כמספר הוי״ה

אנא בכח גדולת ימינך תתיר צרורה: קבל רנת עמך שגבנו
טהרנו נורא: נא גבור דורשי יחודך כבבת שמרם: ברכם
טהרם רחמי צדקתך תמיד גמלם: חסין קדוש ברוב טובך נהל

עדת

עדתך: יחיד גאה לעמך פנה זוכרי קדושתך: שועתנו קבל ושמע
צעקתנו יודע תעלומות: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:
שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד בשתים
יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף: וקרא זה אל זה
ואמר קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל הארץ כבודו:
ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד יהוה ממקומו:

ואומר מזמור ס"ז אלהים יחננו וגו' · וצ"א ויהי נועם יושב בסתר עליון וגו' מזמור קי"ז וקי"ח:

תורה יברכך יהוה וישמרך: יאר יהוה פניו אליך ויחנך: ישא
יהוה פניו אליך וישם לך שלום: ושמרו את
משמרתו ואת משמרת כל העדה לפני אהל מועד לעבוד את עבודת
המשכן: ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת לאמר: ויאמר משה
אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת
והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם: ויתן את הקטרת ויכפר על
העם: הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר: אז ישיר
ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה: באר חפרוה שרים
כרוה נדיבי העם במחקק במשענותם וממדבר מתנה: וממתנה
נחליאל ומנחליאל במות: לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל
בישראל יהוה אלהיו עמו ותרועת מלך בו: איתן מושבך ושים
בסלע קנך: מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל: כרע שכב
כארי וכלביא מי יקימנו מברכיך ברוך וארריך ארור: לא תערוץ
מפניהם כי יהוה אלהיך בקרבך אל גדול ונורא: כי יהוה אלהיכם
ההולך עמכם להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם: עלה ראש
הפסגה ושא עיניך ימה וצפונה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך: כי
אל רחום יהוה אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית
אבותיך אשר נשבע להם: שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד:
ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד: ואהבת את יהוה אלהיך בכל
לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: יהוה אלהיכם ההולך לפניכם
הוא ילחם לכם ככל אשר עשה אתכם במצרים לעיניכם: לא

תערוץ

תערוץ מפניהם כי יהוה אלהיך בקרבך אל גדול ונורא: ברוך אתה
בבאך וברוך אתה בצאתך: כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף יפרוש
כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו: יהוה בדד ינחנו ואין עמו אל נכר:
נביאים **אז** תתענג על יהוה והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך
נחלת יעקב אביך כי פי יהוה דבר: כי הנה יוצר הרים
ובורא רוח ומגיד לאדם מה שחו עושה שחר עיפה ודורך על במתי
ארץ יהוה אלהי צבאות שמו: בהתעטף עלי נפשי את יהוה זכרתי
ותבא אליך תפלתי אל היכל קדשך: לא יבא עוד שמשך וירחך לא
יאסף כי יהוה יהיה לך לאור עולם ושלמו ימי אבלך: עברו עברו
בשערים פנו דרך העם סולו סולו המסלה סקלו מאבן הרימו נס על
העמים: שירו ליהוה הללו את יהוה כי הציל את נפש אביון מיד
מרעים: והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר
להשתחות לפני אמר יהוה: וארחתו ארחת תמיד נתנה לו מאת
המלך דבר יום ביומו: ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול
ברוך כבוד יהוה ממקומו: וארשתיך לי לעולם וארשתיך לי בצדק
ובמשפט בחסד וברחמים: וארשתיך לי באמונה וידעת את יהוה:
מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו לא החזיק
לעד אפו כי חפץ חסד הוא: ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ותשליך
במצולות ים כל חטאתם: תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר
נשבעת לאבותינו מימי קדם: וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה
ומרפא בכנפיה ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק: ויהוה עליהם יראה
ויצא כברק חצו ואדני יהוה בשופר יתקע והלך בסערות תימן:
וגברתים ביהוה ובשמו יתהלכו נאם יהוה: ירכיבהו על במתי
ארץ ויאכל תנובות שדי ויניקהו דבש מסלע ושמן מחלמיש צור:
ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי אני אמית ואחיה
מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל: אשריך ישראל מי כמוך עם
נושע ביהוה מגן עזרך ואשר חרב גאותך ויכחשו אויביך לך ואתה
על במותימו תדרוך:

בתובים **והתענג** על יהוה ויתן לך משאלות לבך והוציא כאור

צדקך

צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטֶךָ כַּצָּהֳרָיִם: שְׁמַע אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב
תִּצֹּר חַיָּי: אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאוֹל כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה:
תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן: אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב
יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ: וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן
אֱלֹהִים חוּשָׁה לִּי עֶזְרִי וּמְפַלְטִי אַתָּה יְהוָה אַל תְּאַחַר: יָחֹס עַל דַּל
וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר
כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ ג"פ: אִם תִּשְׁכַּב
לֹא תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ: אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא
תִגּוֹף: בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא
תְשִׂיחֶךָ: בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יַצִּילֶךָּ וּבְשֶׁבַע לֹא יִגַּע בְּךָ רָע: פָּדָה נַפְשׁוֹ
מֵעֲבֹר בַּשָּׁלַח וְחַיָּתוֹ בָּאוֹר תִּרְאֶה: לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִנִּי שָׁחַת לֵאוֹר
בְּאוֹר הַחַיִּים: אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף: וְאַתָּה
צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ: נִפְּלָה נָא
בְיַד יְהוָה כִּי רַבִּים רַחֲמָיו וּבְיַד אָדָם אַל אֶפֹּלָה:

עד כאן סס ס"ס פסוקים כמספר אדנו"ת:

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ: וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה
וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל:

ואם עומד על אדם גדול יוסיף גם כן פסוקים אלו: ואם לא יהיה בלילה יוכלו גם כן לומר
שלש עשרה מדות של רחמים עליו עם פסוקי מי אל כמוך בכוונה הנדרשת בהסברת המעירי
שחר שלנו:

וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים: הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ
מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ וְלַהֲבִיאֲךָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
הֲכִנֹתִי: וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים
אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה
אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיהוָה: וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת
יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ וְיָצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבֹנָה: וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ
הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ

סביב

סָבִיב: זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאִשֵּׁי יְהוָה בְּיוֹם הִקְרִיב
אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה: וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו וַיִּרְחַץ אֹתָם
בַּמָּיִם: וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הַכֻּתֹּנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בָּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת
הַמְּעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הָאֵפֹד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד וַיֶּאְפֹּד לוֹ
בּוֹ: וַיָּשֶׂם עָלָיו אֶת הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל הַחֹשֶׁן אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתֻּמִּים:
וַיָּשֶׂם אֶת הַמִּצְנֶפֶת עַל רֹאשׁוֹ וַיָּשֶׂם עַל הַמִּצְנֶפֶת אֶל מוּל פָּנָיו אֵת צִיץ
הַזָּהָב נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה: וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה
עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ: וּבִנְסֹעַ הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ
הַלְוִיִּם וּבַחֲנֹת הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת: וְלֹא
יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבַלַּע אֶת הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ: וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה קוּמָה יְהוָה וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: וּבְנֻחֹה יֹאמַר
שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: רְאֵה נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ אֶת
הָאָרֶץ עֲלֵה רֵשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ אַל תִּירָא וְאַל
תֵּחָת: אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנֹן: הֲלֹא הוּא כָּמֻס עִמָּדִי חָתוּם בְּאוֹצְרֹתָי:
יְדִיד יְהוָה יִשְׁכֹּן לָבֶטַח עָלָיו חֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן:
וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וָחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב
גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה: שְׂרָפִים
עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָנָיו
וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף: וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ
קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ ג"פ: לָכֵן אֲחַלֶּק לוֹ
בָרַבִּים וְאֶת עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת
פֹּשְׁעִים נִמְנָה וְהוּא חֵטְא רַבִּים נָשָׂא וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ: וְהָיִית
עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד יְהוָה וּצְנִיף מְלוּכָה בְּכַף אֱלֹהָיִךְ: בְּהַר מְרוֹם
יִשְׂרָאֵל אֶשְׁתֳּלֶנּוּ וְנָשָׂא עָנָף וְעָשָׂה פֶרִי וְהָיָה לְאֶרֶז אַדִּיר וְשָׁכְנוּ
תַחְתָּיו כָּל צִפּוֹר כָּל כָּנָף בְּצֵל דָּלִיּוֹתָיו תִּשְׁכֹּנָּה: תם כ"ו פסוקים

בראות העומדים שם כי חמה עוד יש בעולם עליו וקרבו פקודת הפרדו יתנו פניהם למרום
ויאמרו תפלה זאת עליו:

תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ: אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת
לכל

לכל בשר אהיה אשר אהיה שומר רוח האדם בקרבו ונותן
נשמה טהורה לעם סגולתו: מחיה חיים· סומך נופלים· סועד
חולים· וממית ברחמים· תבא נא תפלתנו למעון קדשך לשמים·
והמלא נא ברחמיך הרבים· ותתעטף בחסידותיך· ותשפיע במדת
טובך. חיים וחסד על האיש הלזה המוטל על ערש דוי פלוני בן פלונית
השואג מנהמת לבו· ואין מתום בבשרו· ולבו סחרחר ועזבהו
כחו: תיקר נא נפשו בעיניך· והוציאה ממסגר נפשו להודות את
שמך· ותושה נא לעזרתו· ותשלח ארוכה ומרפא למכאובו· מפתח
הרביעי שבהיכל הנוגה שבו השכנת המלאך המליץ אחד מני
אלף: ומאור המאיר לצד מזרח מהיכל הרביעי רפאל שמו· אשר
הפקדת אותם בכח שמך אהיה אך טוב לישראל ומאיר עליהם
להחיות חולים מחליים ולהצילם מרעתם: (ע"כ טוב לאומרם על חלי חולים
סקרנים לחיים) ואם נגזר עליו מבית דינך הצדק לאסוף אליך עתה רוחו
ונשמתו ואפפוהו חבלי מות· אנא יהוה מלטה נפשו· ויתוסף עליו
רוח טהרה וקדושה וטוהר לב· ויסבול ויקבל יסורי יהוה מאהבה·
ויזכה לראות פני שוכן מעונה· ויתדבק נפשו· רוחו· ונשמתו·
באור השכינה וארבעה מלאכיך הממונים בהיכל הששי משששה
היכלות הנכללים בהיכל הרצון· יעמדו עליו: ותצא נשמתו
בנשיקה ודביקותא דרוחא ברוחא· ולא יצטער בשלטאת סטרא
אחרא· ורעיונוהי אל יבהלוהו· ותשמור נא צאתו בכל דרכיו: ולא
תאונה אליו רעה ונגע לא יקרב באהלו: ותוציאהו בשלום ותוליכהו
לשלום ותצעידהו לשלום ותסמכהו לשלום ותצילהו מכף כל
אויב ואורב רע בדרך ותעוטה נשמתו אור כשלמה: ויושם עבים
רכובו· ומן גערתך ינוסון כל רוח מזיק ומשטין· מן קול רעמך
יחפזון· כי יהוה איש מלחמה יהוה שמו· ויגדל נא כח אדני בקרבן
נשמתו רוחו ונפשו· וישבעו עצי יהוה ארזי לבנון אשר נטע ויעלו
הרים ירדו בקעות· וצפרים יקננו· להצהיל פנים משמן מהחסידה
אשר בברושים ביתה· ויהי כבוד יהוה לעולם ישמח יהוה במעשיו·
ויפתחו לו שערי צדק· שערי אורה· שערי רחמים· שערי

רצון

רָצוֹן · שַׁעֲרֵי חֶמְלָה וַחֲנִינָה · וְיָאִיר אוֹר לוֹבֶן הָעֶלְיוֹן לְאַרְבַּע מֵאָה עָלְמִין דְּבִכְסוּפָא וּרְצוֹן · וּמִצְחָא עִילָאָה יִתְמְצֵי וְיוֹפִיעַ לְעֶדֶן נִשְׁמָתוֹ וְרוּחוֹ וְנַפְשׁוֹ · וּמִתְּלַת עֲשַׂר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא יַקִּירָא עִילָאָה יִתְקְנוּן לֵיהּ תְּלַת עֲשַׂר נַהֲרֵי דַּאֲפַרְסְמוֹנָא דַּכְיָא · וְיִפְקַח עֵינָא פְּקִיחָא עֲלֵיהּ · וְאֵל עֶלְיוֹן תְּהִלָּתוֹ יְחַתֵּם לוֹ · וְיִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּתִקּוּן מַעֲשָׂיו לָעוֹלָם הַבָּא בְּחֶסֶד אֵל אֵלִים : וְאִם יִצְטָרֵךְ לְאוֹצָר גָּדוֹל שֶׁל מַתְּנַת חִנָּם חֶסֶד אֵל יְחוֹנֵן אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ : וִירַחֵם עָלָיו עִם כָּל יִשְׂרָאֵל הַצְּרִיכִים לְרַחֲמִים · אֵל אֱלֹהִים יְהֹוָה יָאֵר נָא פָּנָיו לְעָנִי וְאֶבְיוֹן הַלָּז : וּתְקַדֵּמְךָ תְּחִנָּתוֹ וּתְחִנָּתֵנוּ עָלָיו · וְתַעֲמוֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשּׁוֹפְטֵי נַפְשׁוֹ · וְקַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד · וִיזַמֶּרְךָ כְּבוֹדוֹ בְּגַן עֵדֶן וְלֹא יִדּוֹם עִם נַפְשׁוֹת חֲסִידֶיךָ הַיּוֹשְׁבִים לְפָנֶיךָ וְעַטְרוֹתֵיהֶם עַל רָאשָׁם לֵיהָנוֹת מֵאוֹר פָּנֶיךָ וְאוֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָנוּ בְּרֹב עוֹז וְתַעֲצוּמוֹת עִם כָּל יִשְׂרָאֵל חֲבֵרִים אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן :

ויכוין במלת כ"ן יחוד שבעה ספירות · במלת יה"י יחוד חכמה ובינה · רצו"ן כתר עליון השופע עליהם מטוב א"ס ע"י הדעת הנעלם יהיו לרצון אמרי פינו וגו' : ואם יאחר מלפרד ומלסער ח"ו יאמר ז"פ שיר של פגעים שהוא סי' צ"א עם אנא בכח וגו' ושיר למעלות סי' קכ"א · עם שאר פסוקי דרחמי ביניהם כרצון המסדר ויכוונו בפסוק כי מלאכיו יצוה לך ויאמרוהו ז"פ בכל פעם ופעם בטוב תלין ותקיץ וכדומה · ויוסיפו סדר של נוי"ס כנודע (שהוא ל"פ לישועתך · ו' פעמים ויהי נועם · י' פעמים יברכך · כ' פעמים המלאך) : ואל יזוז הנוסס ממקומו · ולא יעשו שום מעשה לקרב מיתתו ואין מתפללים עליו אז שתשוב נפשו עליו ודברים אחרים השייכים לזה עיין בפרק כ"ו ממאמר א' · ומנהג הצדיקים לקדש ידיהם סמוך למיתתן שם בפרק כ"ג :

כשאמרו למשה שיש רגע לפטירתו פתח ואמר :

בָּרוּךְ שְׁמוֹ חַי וְקַיָּם לְעוֹלָם וָעֶד :

וממנו ילמד כל אדם :

טוב שיהיו עשרה בעת פטירת המת שיכוונו ליחוד הקדושה עיין פרק נ' מאמר ג' : סמוך לזמן יציאת נשמה · אם אפשר לו יקראו עמו אלו הפסוקים :

הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ : מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא : אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי וגו' עד מחיה מתים ברחמים רבים : הַצִּילָה מֵחֶרֶב

נפשי

נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי : תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ
יִדְּמוּ כָּאָבֶן : עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהֹוָה עַד יַעֲבֹר עַם זוּ קָנִיתָ : אֶפְּלָה נָּא
בְּיַד יְהֹוָה כִּי רַבִּים רַחֲמָיו וּבְיַד אָדָם אַל אֶפֹּלָה : לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
יְהֹוָה : לְפוּרְקָנָךְ סַבָּרִית יְהֹוָה : בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהֹוָה
אֵל אֱמֶת : בְּטוּב תָּלִין וְתָקִיץ בְּרַחֲמִים טוֹבִים אָמֵן : יִשְׁלַח מִמָּרוֹם
יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים : יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז וּמִשֹּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ
מִמֶּנִּי : אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהֹוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים : וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבֹא
בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ : אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ
אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ : כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּ יָהּ : עָזְרֵנוּ
אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן
שְׁמֶךָ : וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר
כָּל חֲמָתוֹ : שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ יְהֹוָה אֶחָד : בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד
מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד : יְהֹוָה מֶלֶךְ יְהֹוָה מָלָךְ יְהֹוָה יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד :
יְהֹוָה הוּא הָאֱלֹהִים יְהֹוָה הוּא הָאֱלֹהִים : מְיוּחָד אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה הוּא
הָיָה וְהוּא הֹוֶה וְהוּא יִהְיֶה : הוּא מֵמִית וּמְחַיֶּה · לְפָנָיו לֹא נוֹצַר אֵל
וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה : עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ : עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ : עֲשֵׂה לְמַעַן
תּוֹרָתֶךָ : עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ : כִּי עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוֹט יָשַׁנְתִּי
אָז יָנוּחַ לִי :

ו:העומדים עליו אומרים בקול רם לך וכו׳

לֵךְ כִּי שְׁלָחֲךָ יְהֹוָה : לֵךְ וַיהֹוָה יִהְיֶה עִמָּךְ · יְהֹוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ
וְיָעַל : יְבָרֶכְךָ יְהֹוָה וְיִשְׁמְרֶךָ · יָאֵר יְהֹוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ :
יִשָּׂא יְהֹוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם : מִימִינוֹ מִיכָאֵל · מִשְּׂמֹאלוֹ
גַּבְרִיאֵל · מִלְּפָנָיו רְפָאֵל · מֵאַחֲרָיו אוּרִיאֵל · וְעַל רֹאשׁוֹ שְׁכִינַת
אֵל : חֲזַק וֶאֱמָץ אַל תַּעֲרוֹץ וְאַל תֵּחַת כִּי עִמְּךָ יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל
אֲשֶׁר תֵּלֵךְ : וַיֹּאמַר פָּנַי יֵלֵכוּ וַהֲנִחוֹתִי לָךְ : הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשׁוֹ
לְהוֹדוֹת אֶת שְׁמֶךָ · בּוֹ יַכְתִּירוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל עָלָיו : מַה
תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ
יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי : וְשָׁחַט אוֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי
יְהֹוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב : כִּי בַיּוֹם

הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהוה תטהרו:
וקרבו וכרעיו ירחץ במים והקטיר הכהן את הכל המזבחה עולה
הוא אשה ריח ניחח ליהוה: חנון ורחום יהוה ארך אפים ורב חסד:
ויהי יהוה משגב לדך משגב לעתות בצרה: ימין יהוה רוממה ימין
יהוה עושה חיל: זכור רחמיך יהוה וחסדיך כי מעולם המה: ויעבור
יהוה על פניו ויקרא: יהוה יהוה אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד
ואמת: כי יפול לא יוטל כי יהוה סומך ידו: חונה מלאך יהוה סביב
ליראיו ויחלצם: יתן יהוה את אויביך הקמים עליך נגפים לפניך
בדרך אחד יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו לפניך: תזרם ורוח
תשאם וסערה תפיץ אותם ואתה תגיל ביהוה בקדוש ישראל
תתהלל: והתענג על יהוה ויתן לך משאלות לבך: ברוך אתה
בבואך וברוך אתה בצאתך: כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף יפרוש
כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו: ירכיבהו על במתי ארץ ויאכל
תנובות שדי ויניקהו דבש מסלע ושמן מחלמיש צור: מגדל עוז שם
יהוה בו ירוץ צדיק ונשגב: עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו
בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו: שרפים עומדים ממעל
לו שש כנפים שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים
יכסה רגליו ובשתים יעופף: פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר
אמונים: וקוי יהוה יחליפו כח יעלו אבר כנשרים ירוצו ולא ייגעו
ילכו ולא ייעפו: אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח והלך
לפניך צדקך כבוד יהוה יאספך: ונחך יהוה תמיד והשביע בצחצחות
נפשך ועצמותיך יחליץ והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו
מימיו: מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו
לא החזיק לעד אפו כי חפץ חסד הוא: יהוה צבאות עמנו משגב
לנו אלהי יעקב סלה: יהוה צבאות אשרי אדם בוטח בך: יהוה
הושיעה המלך יעננו ביום קראנו: אתה סתר לי מצר תצרני רני
פלט תסובבני סלה: ישר והפוך פדה נפשו מעבור בשלח וחיתו באור
תראה: יהוה ישמרך מכל רע ישמור את נפשך: יהוה ישמר
צאתך ובואך מעתה ועד עולם:

אהיה

אדנ"י כ"ה בקדש את כל גנוה ירא"ה :

צריך לחלק כל שם ממנו לג' מערכות וטעם לזה עיין בפרק כ"ה מאמר ה'

אהיה בעדן ׀ גן יהודך ׀ תקבל צדקתו ׀ קשוב רצה ׀ עתידה שמור ׀ טהרת נשמתו ׀ נאור גבור ׀ דגליך יאירו ׀ כבוד שבתו ׀ ברוב טובך ׀ רועה צדקה ׀ תרומם גדולתו ׀ חסין קרב ׀ ברצון טובך ׀ נופש עלייתו ׀ ידע גאולתך ׀ לחזות פאר ׀ זיו קדושתו ׀ שוכן קרוב ׀ ומטיב צוה ׀ ישועת תהלתו :

וירכב על כרוב ויעף וידא על כנפי רוח : ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דדיך מיין : אל אלהים יהוה דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבאו : מציון מכלל יופי אלהים הופיע : שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד : יהוה הוא האלהים : יהוה הוא האלהים : יהוה מלך יהוה מלך יהוה ימלוך לעולם ועד :

והם פסוקי היחוד עיין בפרק ח' מאמר ה'

ואם ירצה יאמר ה' מה רבו צרי עד סופו :

ג **מזמור** לדוד בברחו מפני אבשלום בנו : יהוה מה רבו צרי רבים קמים עלי : רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלהים סלה : ואתה יהוה מגן בעדי כבודי ומרים ראשי : קולי אל יהוה אקרא ויענני מהר קדשו סלה : אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי יהוה יסמכני : לא אירא מרבבות עם אשר סביב שתו עלי : קומה יהוה הושיעני אלהי כי הכית את כל אויבי לחי שני רשעים שברת : ליהוה הישועה על עמך ברכתך סלה :

מזמור אהבתי כי ישמע ה' וגו' עד סופו סי' קי"ו ויאמר פסוקי ויסע ויבא ויט נ"ע, וסדר אנא בכח שרפים עומדים ממעל לו וגו' הכתובים למעלה עוד יוכל להוסיף שוכני בתי חומר לזרז העומדים שם לתשובה ובזה יהיה זכות למתפטר אם יתעוררו לשוב מדרכם :

שוכני בתי חומר · למה תשאו עון : ומותר אדם מן הבהמה אין : לנו יש לדעת · כי אנחנו תולעת · לגב חומר גבנו · ואיך יגבה לבנו : מה יתרון לגבר · ואחריתו לקבר · וזה יהיה לו חלף · לו חי שנים אלף : הלא אם ילך מרי · יבולע בחמת קרי · וישרף בלהב · ולא יועיל הזהב : האדם הנבאה · פקח עיניך וראה : מאין בואך ·

ואנה

ואנה מוצאך: קצך עני ואביון · נמשל לקקיון · שבן לילה היה ·
ועד בוקר לא היה: טוב אשר לא נוצרת · ועמל לא קצרת · ואיך
גדולה תבקש: ואתה בתוך המוקש: נופל אתה מרחם · ותפשע על
פת לחם · ואם יתמהמה רגע · אז תמצא כל נגע: בשרך כאור זורח ·
כעוד יש בו הרוח · ועת תצא הנפש · נשאר טיט ורפש: ראה כי
אין בידך · מאומה מכבודך: לזרים חילך יקום · ואתה תלך ריקם:
בכל זאת לא חשבת · לתאוה הקשבת: ואם תטיב ראשיתך · מה
תעשה באחריתך: יעזוב רשע דרכו · וישוב לפני מלכו · אולי צור
יעתר · ומחרונו יסתר: יהירים התקוששו · זכרו והתאוששו · שאו
לבב וכפים · אל אל בשמים: הוי על נפשותינו · ואוי על חטאתינו ·
כי רוח רעינו · וגם כצאן תעינו: ומה נבקש ומה נדרוש · כי
עונותינו עברו ראש · מאוד רבו עונינו · ואיך נשא פנינו:

ואם כוונתו תהיה לבקשת רחמים לכל עליו יתחיל ויאמר ·

דלה עמך משחת · מושל רום ותחת · ואם הקשינו עורף · חסדך
אל תרף · הפק חמלתך · לעם דופקי דלתיך: כי אתה אדונינו ·
ועליך עינינו: שלח נא מלאכי החן ויצאו נא לעומתו · ושלום בואך
יאמרו בקול אחד בביאתו: יביאוהו לגן עדניך ושם תהיה ישיבתו ·
ויתעדן באורך ושים כבוד מנוחתו · ואור גנוז לפניך יהי סתרו
וסכתו · ותחת צל כנפיך תנה לו את מחיצתו · בעזר אל מוחל
וסולח לעונות עמו ועדתו:

בפרק ט"ו מאמר ה' כוונה נאותה למפקיד נשמתו ביד אל ככוונת השוחט הזבח בשמה דברים ובסופו נוסח ודוי קצר להרגילו בפי החולה:

הסגולה הגדולה היא שיסתלק מתוך פסוקי רחמי אם יזכוהו לכך ומתוך הרהורי תורה ולזה תהיה תפלת האדם בחייו לעת מצוא או מיתה שיזכוהו ליקחם כשרפים וכמ"ש חכמים שצריך ליזהר בכל לילה קודם שיישן · ומי שבחייו קודם שיפקיד נפשו ביד קונו פעלה נשמתו מתוך פסוקי שמירה והגנה והשביע נפשו מדברי תורה ולן כמו כן יזכה בעת מיתתו כי ישייעוהו מן השמים לכוין דעתו לדברי קדושה ויסתלק מתוך ענינים ופוסקים של הללם ורחמים ואז ילך לבטח דרכו: וישתדל החולה לקיים המצות שבכחו לקיים וישית לב לחלומותיו כמו שבא בפ' י"ד מאמר ב' בפרק כ"ג מאמר ה' כי משה בקש מחילה מישראל סמוך לפטירתו ומה יעשו אוהבי קיר: עוד שם כי צריך הצדיק לקבל עליו המיתה ברצונו בסוד ובחם אותו ונומר:
בפרק י"ט מאמר ה' בא מורה מקום מתחנות נאות שיאמר החולה אשר באו במעירי שחר של הרב המחבר נר"ו · ומאמר ראשון של זה הספר הוא טוב להקרא בפני כל חולה ובפרט פרק י"ז י"ח כ' וכ"א:

במנחת

במנחת אהרן מסודרים בקשות ופסוקים להרגיל שאדם בהם שחרית ומנחה וערבית להרבות תחנונים: המנהג לסלק הקרובים מחדר הגוסס הוא דוקא כדי שלא לצערו בהרמת קולם אבל אם היו יכולים לעמוד על עמדם בלא דלויי קול אין ספק שיש תענוג לנפטר בהיות קרוביו החיים שם עיין בפרק כ״ח מאמר ה׳: עוד שם סוד ירושת האב · ורמז השיאת בן לאב על הכתף וכן תלמיד לרב · ויש נייחא לאב שבניו יעסקו בקבורתו: טעם עצימת הבן עיני אביו ולמה הבן קודם עיין פרק ט׳ מאמר ג׳: עוד שם כי צריך לכסות פני המת לבל יביטו המקטרגים בפניו ובמלאתו ששם נרשמים העונות ושם ג״כ כוונת הקריעה: עוד הרבה דיני קריעה כלו מפורשים בפרק ל״א מאמר ה׳ ואז יאמרו:

יְהוָה נָתַן וַיהוָה לָקָח יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ׃ הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ
כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא׃
וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד יְהוָה יַאַסְפֶךָ׃ תִּשְׁכַּב בְּשָׁלוֹם וְתִישַׁן
בְּשָׁלוֹם עַד יָבֹא מְנַחֵם מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם׃

בפרק ט׳ מאמר ג׳ כשמשימים המת בקרקע יכוונו כי קרקע עולם אינו מקבל טומאה ואם יטהו המת במטה או על גבי כלים הראויים לקבל טומאה כ״ש שידרסו ויחזיקו בו הרוחות: ויכסוהו בסדין להעלימו מכחות הדין ואז יאמרו:

בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר יְהוָה׃ אֵל אֱלֹהִים יְהוָה דִּבֶּר וַיִּקְרָא
אָרֶץ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ׃ יָבֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל
מִשְׁכְּבוֹתָם הוֹלֵךְ נְכֹחוֹ׃ כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב׃ ג״פ

ואחר שמושהו על גבי קרקע יאמרו עליו מזמור כ״ג ושיר של פגעים סימן נ״א בחתוך מלותיו · טעם שהחמירו שמירה למתים הוא בפ׳ ל״ד מאמר ב׳ וטעם שפיכת המים שם פ׳ כ״ג:

בפרק י״א מאמר ג׳ יש בו סדר רחיצת המת בפרסות על כל אבר ואבר אך כוונה זו שייכא בת״ח שהיה בחייו נרתק של קדושה דהא והא יגרום ליה חסדא:
בפרק י׳ מאמר ג׳ בעת שמזמנים עצמם לטהרו טוב שהגדול שבהם יאמר עליו תפלה זו. בנין דיתרבי ויתוסף רבות קדושה באתר דאצטריך ויכוין לעורר הרחמים:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם חֲמוֹל עַל פלוני בן פלונית הַמֵּת הַלָּז שֶׁהוּא בֶּן
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב עֲבָדֶיךָ וְתָנוּחַ נַפְשׁוֹ וְנִשְׁמָתוֹ עִם
הַצַּדִּיקִים כִּי אַתָּה מְחַיֵּה הַמֵּתִים · וּמֵמִית חַיִּים בָּרוּךְ אַתָּה מוֹחֵל
וְסוֹלֵחַ לַחֲטָאִים וְלַעֲוֹנוֹת מֵמֵתֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּתַחֲנוּנִים׃ וּבְכֵן יְהִי
רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּסַבֵּב מַלְאֲכֵי רַחֲמִים א
לִפְנֵי הַמֵּת שֶׁהוּא עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ׃ וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ מַשְׂכִּיל אֶל דָּל מַלְּטֵהוּ מִכָּל צָרָה וּמִיּוֹם רָעָה וּמִדִּינָהּ
שֶׁל גֵּיהִנָּם׃ בָּרוּךְ אַתָּה גְּדוֹל הַחֶסֶד וּבַעַל הָרַחֲמִים ב׃ בָּרוּךְ
אַתָּה הָעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו לַעֲבָדָיו וּלְיִרְאֵי שְׁמוֹ׃ בָּרוּךְ פּוֹדֶה

עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִמִּינֵי פּוּרְעָנִיּוֹת בְּרַחֲמִים ג : וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּזְכּוֹר זְכוּת בְּרִית קוֹדֶשׁ שֶׁבִּבְשָׂרוֹ וְיִהְיֶה פִּדְיוֹן לוֹ מִשְּׂרֵפַת גֵּיהִנֹּם וְתַחֲלִיצֵהוּ · בָּרוּךְ אַתָּה כּוֹרֵת הַבְּרִית בְּרַחֲמִים ד . בְּרַחֲמִים ה : כ"פ ויוסיף ויאמר : בְּרַחֲמִים הַסְתֵּר וְהַעֲלֵם פִּשְׁעֵי הַמֵּת הַזֶּה עַבְדְּךָ מִשְּׂרֵפַת אֵשׁ תַּחֲלִיצֵהוּ שֶׁהוּא צָרִיךְ לְרַחֲמֶיךָ ו הָרַבִּים : וְאַתָּה יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ טוֹב וְסַלָּח לְכָל קוֹרְאֶיךָ · בָּרוּךְ אַתָּה גְּדוֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילִיָּה בְּרַחֲמִים ז עִם רַגְלֵי צַדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן יִדְרוֹךְ כִּי מְקוֹם יְשָׁרִים הוּא רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמוֹר : בָּרוּךְ אַתָּה הַנּוֹתֵן רַחֲמִים גְּדוֹלִים וְרוֹב תַּחֲנוּנִים לְמֵתֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן :

בסדר התפלה הזאת יש בה תקון מיוחס לרחיצת כל אחד מאברי המת לראש בפני עצמו ולעינים ולפנים ולזקן וכן כל אבר ואבר ממעלה למטה ולכן לא הזכיר מלת רחמים רק מן הראש ולמטה כי משם ולמטה התרחי' הדינים למעלה בגלגל העליון וצריך להתחיל בהסרתו מן הראש ובסדר הזה ילך ממעלה למטה ואם יכוונו ברחיצתו בפסוקי שיר השירים שנרמזו בהם סדר הקומה השלימה המתחילים ראשו כתם פז וגו' :

רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב : עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל אֲפִיקֵי מָיִם רוֹחֲצוֹת בֶּחָלָב יוֹשְׁבוֹת עַל מִלֵּאת : לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבּוֹשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נוֹטְפוֹת מוֹר עוֹבֵר : יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמוּלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעוּלֶּפֶת סַפִּירִים : שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיוּסָּדִים עַל אַדְנֵי פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים : חִכּוֹ מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם :

וכן יכוונו בהרחצת כל אבר מכוון לאותו שנזכר בפסוק הנה מה טוב ובפרט אם הוא אדם גדול וטוב שחביריו ותלמידיו יעסקו ברחיצתו ובעשיית כל צרכיו כדחזינן ברבינו הקדוש ורשב"י ויעקב אבינו ושאר חסידים עליהם השלום :

בפרק י"ב מאמר ג' יתבאר מיני בשמים הראויים להטיל במים של טהרה וכוונתם : ובהסרת הסדין מעליו יאמרו :

וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל הָעוֹמְדִים לְפָנָיו לֵאמֹר הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו רְאֵה הֶעֱבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ עֲוֹנֶךָ וְהַלְבֵּשׁ אוֹתְךָ מַחֲלָצוֹת :

כשזורקין מים על ראשו- כי שם יתחילו לטהרו יאמר הגדול שבהם והעומדים שם יענו אחריו :

מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן : אִם רָחַץ יְהוָֹה אֵת

צואת

צוֹאַת בְּנוֹת צִיּוֹן וְאֶת דְּמֵי יְרוּשָׁלַיִם יָדִיחַ מִקִּרְבָּהּ בְּרוּחַ מִשְׁפָּט וּבְרוּחַ בָּעֵר: וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:

באמצע הרחיצה יאמר הגדול שבהם והאחרים יענו אחריו וכן בכל הסדר :

מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה לָמָּה תִהְיֶה כְּגֵר בָּאָרֶץ וּכְאוֹרֵחַ נָטָה לָלוּן: וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהֹוָה: כָּל כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח וְכָל לָשׁוֹן תָּקוּם אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט תַּרְשִׁיעִי זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי יְהֹוָה וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם יְהֹוָה:

ויאמר פסוק זה ג"פ :

ושם בפרק הנ"ל יתבאר טעם חפיפת הציצית על ראשו :

בפרק י"ג מאמר ג' כוונת לבישת בגדיו על הסדר : בעת עטיפת הטלית יאמרו הפסוק הכתוב לפנינו : וטוב שישימו הטלית על ראשו אם כך נוהג בחייו : וקשירת בגד הציצית למת עיין בפרק כ"ו מאמר ה' :

נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים:

אחר שהלבישוהו יאמר לסוד לבישת בגדים הרוחניים :

שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיהֹוָה תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה יְעָטָנִי כֶּחָתָן יְכַהֵן פְּאֵר וְכַכַּלָּה תַּעְדֶּה כֵלֶיהָ: וָאֹמַר יָשִׂימוּ צָנִיף טָהוֹר עַל רֹאשׁוֹ וַיָּשִׂימוּ הַצָּנִיף הַטָּהוֹר עַל רֹאשׁוֹ וַיַּלְבִּשֻׁהוּ בְּגָדִים וּמַלְאַךְ יְהֹוָה עֹמֵד: כִּי כָאָרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וּכְגַנָּה זֵרוּעֶיהָ תַצְמִיחַ כֵּן יְהֹוָה אֱלֹהִים יַצְמִיחַ צְדָקָה וּתְהִלָּה נֶגֶד כָּל הַגּוֹיִם: וְנָחֲךָ יְהֹוָה תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו:

בפרק י"ד מאמר ג' מתבאר כוונת שימת המת בארגז שהוא לסמוך גופו מכח בעלי הדין ולזה יאמרו :

וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבַלַּע אֶת הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ:

ואם הוא אדם חשוב יאמרוהו ג' פעמים בקול רם :

ואחר שכסוהו בארון יאמרו :

הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל:

כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת: יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: יֵלְכוּ יֹנְקוֹתָיו וִיהִי כַזַּיִת הוֹדוֹ וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן: רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ: וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ אֶחָד מִימִין הַגֻּלָּה וְאֶחָד עַל שְׂמֹאלָהּ:

אח"כ יאמרו בשבח הכבוד העליון והוא דובב שפתי ישנים כדאמרו בבכורות פרק ק':

מִי אַתָּה הַר הַגָּדוֹל לִפְנֵי זְרֻבָּבֶל לְמִישֹׁר וְהוֹצִיא אֶת הָאֶבֶן הָרֹאשָׁה תְּשֻׁאוֹת חֵן חֵן לָהּ: וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר וְאוּלָם חַי אָנִי וְיִמָּלֵא כְבוֹד יְהוָה אֶת כָּל הָאָרֶץ:

וטוב לעשות צרכי ת"ח במקום שעסק שם בתורה בחייו יעויין שם הטעם: טעם שאין להלין המת ולא להסתכל בפניו עיין בפרק כ' מאמר ג': סוד לויית המת יתבאר בפרק כ' וכ"ו מאמר ג':

בפרק ט"ו מאמר ג' כשבאים הכתפים לשאת אותו ובפרט אם הוא ת"ח יאמרו:

וּבִנְסֹעַ הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבַחֲנֹת הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת: וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְהוָה וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה שְׁמוֹ: יְהוָה יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן:

עיין בזהר פרשת בשלח סגולת וכח הב' פסוקים אלו ועוד טובא אמרי בהו יושבי על מדין:

יכוונו הנושאים את המטה כשמתחלפים מזה לזה להבריח מעליו רוחות הנקרא פורחות ויכוונו לפחות לעמוד קודם שישימו אותו בקברו ז' פעמים: ומה טוב שכל המתחלפים תחת הארגז יאמר כל אחד מהם פסוקים הנזכרים למעלה ויוסיף פסוק זה:

שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף:

והוא מסוגל לאדם גדול:

כייתא גדולה לנפש הנפטר בשבע הקפות וכוונתם מתבאר בפרק י"ז מאמר ג' ועוד בפרק ל' מאמר ה': והנו סדר כפי הנמצא בדברי חכמים ברחיצה הגדולה המיוחסת להלל הזקן:

בכל הקפה יאמר יושב בסתר עליון עד כי אתה ה' מחסי סימן צ"א ויתן בכל פעם לפחות פרוטה לצדקה על המת או יפריסנו בכיסו לכפרת נפשו:

הריני

ויאמר הֲרֵינִי נוֹתֵן פְּרוּטָה זוֹ לִצְדָקָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְעַל (פלוני) זֶה הַנִּפְטַר לִמְנוּחַת נִשְׁמָתוֹ בְּגַן עֵדֶן :

ובכל הקפה אחת שילך החזן מן הסורים יאמר אנא בכח וגו' ומצאתי כי טוב לומר י"ג מדות · וכשהחזן אומר ויעבור שאז הוא התעוררות הרחמים יאמרו כל העם :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּרַחֵם עַל (פלוני) זֶה הַנִּפְטַר וְתִמְחוֹל לוֹ כָּל פְּשָׁעָיו וַעֲוֹנוֹתָיו יְהוָֹה יְהוָֹה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן :

ויתנו הפרוטות לעניים או תו אם אינם מצויים שם יחזר אחריהם תוך כ"ד שעות · ובא"י הי' טובים לחתוך א' מטבע זהב כגון א' ניקי"ט לחתיכות דקות להשים אותו עליו, עם כסף ונחשת וזה לאדם גדול :

אלו הם ההקפות על סדר שם של מ"ב :

אֵל בָּרוּךְ גָּדוֹל יְרָאֶה תּוֹם צִדְקוֹתָיו · וְיִפְתַּח לוֹ מְקוֹם קִבְרֵי אֲבוֹתָיו וְיִשְׁלַח כַּפָּרָה לְאַשְׁמָתוֹ וְיִתֵּן אֵלָיו רַחֲמָיו :

קָדוֹשׁ רַחוּם עֶלְיוֹן שׁוּר טוֹהַר נַפְשׁוֹ : וְחַלְּצֵהוּ פֶּן תְּאָכְלֵהוּ לַהַט הַחֶרֶב בְּאִשּׁוֹ · וְיִכָּנֵס לְגַן עֲדָנָיו וְלֹא יִזָּכְרוּ עוֹד עֲוֹנָיו : וְיִשְׁלַח כַּפָּרָה לְאַשְׁמָתוֹ וְיִתֵּן אֵלָיו רַחֲמָיו :

נָא גָּדוֹל דָּגוּל יַגְדִּיל כֹּחַ שְׁמִירָתוֹ · וְיִזְכֶּה לִכָּנֵס לְנוֹיֵה וַעֲנַן מַסַּכְתּוֹ · וּבוֹ יַעֲלֶה וְלֹא יֵרֵד · וְלֹא יִזָּכֵר לוֹ עָוֹן וָמֶרֶד : וְיִשְׁלַח כַּפָּרָה לְאַשְׁמָתוֹ וְיִתֵּן אֵלָיו רַחֲמָיו :

בְּרַחֲמֵי טָהוֹר רַחֲמֵהוּ · צְדָקָה תָּמִיד גָּמְלֵהוּ · וּמִנַּחַל עֲדָנֶיךָ תַּשְׁקֵהוּ · וְיִפָּתְחוּ לוֹ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם : וּמִיכָאֵל יַקְרִיבֵהוּ לִפְנֵי שׁוֹכֵן שָׁמַיִם · וְיִשְׁלַח כַּפָּרָה לְאַשְׁמָתוֹ וְיִתֵּן אֵלָיו רַחֲמָיו :

חַי קָדוֹשׁ בָּרוּךְ טַהֵר נַפְשׁוֹ עֶלְיוֹן : וּבֵית מִקְדָּשׁ וְאַפִּרְיוֹן יִפָּתְחוּ לוֹ בְּרָצוֹן · וּמִיכָאֵל יַכְנִיסֵהוּ בְּשָׂשׂוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן : וְיִשְׁלַח כַּפָּרָה לְאַשְׁמָתוֹ וְיִתֵּן אֵלָיו רַחֲמָיו :

יָהּ נְגַלֶּה לַבֵּן פְּרוּתֶךָ זָךְ קָדוֹשׁ · וְעַל מִזְבַּח הַקָּדוֹשׁ : נִשְׁמָתוֹ תִּהְיֶה נִצֶּבֶת וּמִפִּי עֶלְיוֹן שָׁם תִּהְיֶה מְבוֹרֶכֶת : וְיִשְׁלַח כַּפָּרָה לְאַשְׁמָתוֹ וְיִתֵּן אֵלָיו רַחֲמָיו :

שׁוֹכֵן קֶדֶם וּמֵאָז צֶדֶק יוֹשֶׁר תּוֹמֵךְ · יְהִיֶה לְנֶפֶשׁ זֶה מַחֲזִיק וְתוֹמֵךְ וּבַעֲרָבוֹת לְפָנֶיךָ יְשַׁמֵּשׁ יוֹמָם וָלַיְלָה לֹא יָמוּשׁ · וְיִשְׁלַח כַּפָּרָה לְנִשְׁמָתוֹ וְיִתֵּן אֵלָיו רַחֲמָיו :

וּלְבְנֵי

ואחר שהשלים ההקפות יאמר

וְלִבְנֵי הַפִּלַגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנוֹת :
וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ :

וטוב לעשות ההקפות אלו בבית הקברות אחר צדוק הדין או בביתו קודם שישאוהו הכתפים :

בפרק כ"א מאמר ג' יתבאר סוד צדוק הדין : והרבה דינים ממנו הם בפרק כ"ו מאמר ה' :
וסדר צדוק הדין שיאמר האבל הוא :

צַדִּיק אַתָּה יְהֹוָה עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ :
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּגְדּוֹר פִּרְצוֹתֵינוּ וּפִרְצוֹת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים : עיין בפרק ל"ג מאמר ה'

אחר צדוק הדין וההקפות בנושאם הארון על זרועותיהם לשום אותו בקבר יאמרו שיר של פגעים סי' צ"א ויהי נועם · וכל אחד כשזורק העפר בקבר יאמר ג"פ והוא רחום וגו' והוא חסד גדול להחליש ראשי המשחית המזכרים בפסוק ואם יאמרוהו כל הקהל בקול מה טוב כי בזה מקילים מעליו כח המלקות מחבוט הקבר : עיין בפרק י"ח מאמר ג' :

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ ג"פ : וְנָחֲךָ יְהֹוָה תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו : כִּי יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ : מִגְדַּל עֹז שֵׁם יְהֹוָה בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב : וְיָשַׁב עַמִּי בִּנְוֵה שָׁלוֹם וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטַחִים וּבִמְנוּחוֹת שַׁאֲנַנּוֹת : וִיהִי נֹעַם יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ : יְהֹוָה יִגְמֹר בַּעֲדֵנוּ יְהֹוָה חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אַל תֶּרֶף :

ויש מקומות שאומרים כלם אחר שסמוכו בקבר :

אֲסִיפַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה אֲסִיפָתוֹ : נגד בחינת נשמתא שבו
רְבִיצַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה רְבִיצָתוֹ : נגד בחינת הנשמה שבו
מְחִיצַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה מְחִיצָתוֹ : נגד הרוח
שְׁכִיבַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה שְׁכִיבָתוֹ : נגד הנפש
הִנֵּה מָכוֹן · הִנֵּה מָלוֹן · הִנֵּה מְנוּחָה : נגד הגוף וכחותיו

דאיכון הבלא דגרמי ועכבונא דבישרא ומנוח"ה לעצם של המתים :

ויאמרו

ומסיימין **ויאמרו** כל קהל עדתו יבא שלום יבא שלום ינוח על קבורתו מלאכי חסד הממונים על שערי החסד הם יצאו לקראתו ויאמרו לו שלום באך · מלאכי רחמים הממונים על שערי הרחמים הם יצאו לקראתו ויאמרו לו שלום באך : מלאכי החן הממונים על שערי החן הם יצאו לקראתו ויאמרו לו שלום באך : ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין · בלע המות לנצח ומחה יהוה אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יהוה דבר : יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל : והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו : כל הנשמה תהלל יה הללויה : ברוך יהוה אלהים אלהי ישראל וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן : ועיין טעם תפלה לעיל ·

טעם השלכת העפר על המת ג' או ז' פעמים · ולמה אין מושיטין זה לזה הכלי עיין בפרק כ"ז מאמר ב' ובפרק הנ"ל יש ג"כ סוד קבורת המתים בפרק י"ט מאמר ג' יתבאר מה יכוונו בנטילת ידיהם אחר הקבורה ואז יאמרו :

תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן עד יעבור עמך יהוה עד יעבור עם זו קנית : והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יהוה אלהיכם :

עוד יוסיף ויאמר ·

רבון כל העולמים מלא ידיו וזהו מלשון מקוה ר"ל מקומו בג"ע מברכותיך וברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך ומברכתך יבורך בית עבדך לעולם : כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לנו עם כל ישראל אמן :

ולא ינגבו ידיהם במפה · וטוב שישפכו המים על ידיהם ג' פעמים :

סדר ההשכבה שנהגו באיזה מקומות לאומרה בקבורת המת ובכל ז' ימים בביתו אחר התפלה וכן בכל עת שהולכים לבקר המתים · יאמר מזמור האזינו כל יושבי חלד :

מט **למנצח** לבני קרח מזמור : שמעו זאת כל העמים האזינו כל ישבי חלד : גם בני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון : פי ידבר חכמות והגות לבי תבונות : אטה למשל

אזני

אָזְנִי אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי: לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֻבֵּנִי:
הַבֹּטְחִים עַל חֵילָם וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ: אָח לֹא פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ
לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ: וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם: וִיחִי
עוֹד לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת: כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל
וָבַעַר יֹאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם: קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם
מִשְׁכְּנֹתָם לְדֹר וָדֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת: וְאָדָם בִּיקָר
בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ: זֶה דַרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם
בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה: כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מָוֶת יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים
לַבֹּקֶר וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ: אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי
מִיַּד שְׁאוֹל כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה: אַל תִּירָא כִּי יַעֲשִׁר אִישׁ כִּי יִרְבֶּה
כְּבוֹד בֵּיתוֹ: כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ: כִּי
נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדֻךָ כִּי תֵיטִיב לָךְ: תָּבוֹא עַד דּוֹר אֲבוֹתָיו
עַד נֵצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר: אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ:

ואחר כך יאמר זה

צדיק יְהוָה בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם
וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: מִשְׁפְּטֵי יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו: בַּאֲשֶׁר
דְּבַר מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה: וְהוּא בְאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ
תַּפְשׂוּ אוֹתָהּ וַיַּעַשׂ: קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו:
הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֳלָה: אַף כִּי אֱנוֹשׁ רִמָּה
וּבֶן אָדָם תּוֹלֵעָה: הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה
וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא: דַּיַּן אֱמֶת שׁוֹפֵט צֶדֶק וֶאֱמֶת בָּרוּךְ
דַּיַּן הָאֱמֶת כִּי כָל מִשְׁפָּטָיו חֶסֶד וֶאֱמֶת: טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב
וְיוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ:

ואם ירצה להוסיף בפסוקים יוסיף כרצונו ואחר כך יאמר:

מְנוּחָה נְכוֹנָה · בִּישִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה · תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה · בְּמַעֲלַת
טְהוֹרִים וּקְדוֹשִׁים · כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ מְאִירִים וּמַזְהִירִים · עִם
יְשָׁרִים וּבָרִים · בְּחִלּוּץ עֲצָמוֹת · וְכַפָּרַת אַשְׁמוֹת · וְהַרְחָקַת פֶּשַׁע ·
וְהַקְרָבַת יֶשַׁע · וְחֶמְלָה וַחֲנִינָה · וְלִפְנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנָה · וְחוּלְקָא
טָבָא · לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא · שָׁם תְּהֵא מְנַת מְחִיצַת נֶפֶשׁ וְשֵׁם הַטּוֹב
דאתפטר

כמ"ר הכ"ה או הגונית כה · דאתפטר מן עלמא הדין · (או דאתפטרת) ברעות אלהא מרי שמיא וארעא · המלך ברחמיו ירחם עליו · המלך ברחמיו יאר פניו עליו · המלך ברחמיו ייסד אותו באהל כל יצען לעד · המלך ברחמיו יפרוס הודו והדרו עליו : המלך ברחמיו ינעים נצחו עליו : המלך ברחמיו יפאר רום תפארתו עליו · המלך ברחמיו ימתיק כח רעמותיו וגבורותיו עליו · המלך ברחמיו יעביר חסדו עליו · המלך ברחמיו יגלה אור נועמו עליו · המלך ברחמיו ינהיר טוביה וחייה עליו : המלך ברחמיו יפקח עינא פקיחא עליו · המלך ברחמיו הוא יחוס ויחמול עליו · המלך היושב על כסא רחמים בכח חסדיו הגדולים יכניסהו בסתר כנפיו ובסתר אהלו לחזות בנועם יהוה ולבקר בהיכלו ולקץ הימין יעמידהו ומנחל עדניו ישקהו : ויצרור בצרור החיים נשמתו · וישים כבוד מנוחתו : וילוה אליו השלום · ועל משכבו יהיה שלום · כדכתיב יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכוחו · וכל שכבי עמו ישראל בכלל הרחמים והסליחות והנחמות והישועות ואמרו אמן :

ואם היא נקבה יכנה בלשון נקבה

בלע המות לנצח ומחה יהוה אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יהוה דבר : יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל : והוא מרחם על חי ועל מת ידענו כי הוא רב חסד ואמת · ודינו דין אמת · ואל ידין אנוש כאשמתו · ולא יעיר כל חמתו :

ואחר כך יאמר והוא רחום ג' פעמים ויענו אחריו הקהל בכל פעם ואחר כך יאמר :

ונחך יהוה תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ : והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו : ובנו ממך חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם וקורא לך גודר פרץ משובב נתיבות לשבת :

בפרק ב' מאמר ג' כי טוב ליתן לפחות ו' פרוטות לכופר נפש הנפטר ויאמר בכל פרוטה :

הריני נותן פרוטה זו לצדקה על כל ישראל ועל (פלוני) זה הנפטר למנוחת נפשו בגן עדן : כל כלי יוצר עליך לא יצלח

וְכָל לָשׁוֹן תָּקוּם אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט תַּרְשִׁיעִי זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי יְהוָה וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם יְהוָה :

בפרק כ"א מתבאר כי הבעלי תורה או העניים הנהנים מן הצדקות שיכינו המתים תוך שנה אחר פטירתם יאמרו בעת הנאתם לכפרת נפשו :

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן בְּזֹאת הַהֲנָאָה שֶׁאֲנִי נֶהֱנֶה עַל אוֹדוֹת פלוני בֶּן פלונית וְחַטָּאתוֹ תְּכֻפַּר וְנַפְשׁוֹ בְּטוּב תָּנוּחַ עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים בְּטוּב שֶׁמְּטִיבִים לָהֶם לָעוֹלָם הַבָּא וְרוּחוֹ תַּרְגִּיעַ בְּחֵלֶק הַטּוֹבִים בְּגַן עֵדֶן וְנִשְׁמָתוֹ תִּתְעַדֵּן בְּטוּב הַצָּפוּן וְתִדְבַּק בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִם כָּל שְׁאָר הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן : ולנקבה יאמר בלשון נקבה

ואם הוא ובני ביתו נהנים יאמר בהנאה שנהנה אותנו בעבור נפש פלוני :

ואחר שהתפללו על מרגוע הנפש ועל מנוחות הרוח ועל עידון הנשמה יתפללו ג"כ על הנפש השוכבת בקבר ועל העצמות בפסוק ונחך ה' תמיד וגו' תשכב בשלום וגו' :

בדרך חכמה הורתיך הדרכתיך במעגלי יושר בסדר רחצת המת בתקון פסוקים ויחודים קדושות כאשר הורוני מן השמים ובזה מתחיל מתניתין בפרק ג' דטהרות בתנוק וחמור שנמצאו בין הקברות דכליו טהורים : עתה כלה אחרי ולבבי להקריב ג"כ לפניך פסוקים אשר אגב אורחייא מצאתי בקונטרס קטן בסדר רחיצת המת מפי חכמי המשנה וגם שאלת שלום כוונת' היא מן ההכרח לצרף אליהם המעשה הראוי בזה והכוונה עלומה כי לכאורה יהיו הלכתא בלא טעמא ואגרא דשמעתתא היא סברא · אם לא יועילו לענין מעשה אהני לך בהו בהקריבך בזה תחת כנפי השכינה מפי אשלי רברבי אשר מהם יצא סדר זה כי עקר נ"ח העשה עם המת הוא הכוונה בכל פרט מעשיו מלבד כי הבקי בדברי החכמים יבין מתוך השתלשלות פסוקים אלו כמה כוונות נאותות לסוד הרחיצה והדברים כמוסי' ועליהם נאמר אגרא דבי עמיא שתיקותא והנה גם קריאתם בפשטן יוסיף אומץ · ושאו בני מעי ששו כי מצאתי אזן לי בקונטרס זה מטפסת המת בס' קבין והוא בו שזו היא טבילת המת כאשר העיר ה' רוחי מתחלה להוסיף על זה במאמר ג' וחכיתי לכוין על האמת כי שפת אמת תכון לעד · ואלו הם הפסוקים אשר כאן שהם מכוונים כפי רחיצת אברי הנפטר החסיד · ומבואר הדבר שלא אמרו חכמים דברים כאלו על אדם קל אלא על מי שהתחסד וקדש את עצמו בחייו וחכם גדול הוא המבין ומקיים כל דברי חכמים לאשורן :

עוד פסוקים לאמר בעת רחיצת אדם גדול

הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל : כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת : רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב : רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים : שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי : יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ : מָה אָדָם הַתֵּדָעֵהוּ בֶּן אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ : וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים

מאלהים וכבוד והדר תעטרהו: לאדני אלהינו הרחמים והסליחות
כי מרדנו בו (ויאמר י״ג מדות בקורא בסורס) : שני שדיך כשני עפרים תאמי
צביה: שררך אגן הסהר אל יחסר המזג בטנך ערמת חטים
סוגה בשושנים: מעיו עשת שן מעלפת ספירים: וירא ישראל
את היד הגדלה אשר עשה יהוה במצרים וייראו העם את יהוה
ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו: כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה
יגרשם מארצו: ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש: חמוקי ירכיך
כמו חלאים מעשה ידי אמן: ובני ישראל יצאים ביד רמה:
וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי
אברהם אזכר והארץ אזכר: שוקיו עמודי שש מיסדים על אדני
פז מראהו כלבנון בחור כארזים: רגלי עמדה במישור במקהלים
אברך יהוה: רגלי חסידיו ישמור: פנים בפנים דבר יהוה עמכם
בהר מתוך האש: אנכי עמד בין יהוה וביניכם בעת ההיא להגיד
לכם את דבר יהוה כי יראתם מפני האש ולא עליתם בהר לאמר:
עיניו כיונים על אפיקי מים רחצות בחלב ישבות על מלאת:
לחיו כערוגת הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים נטפות
מור עבר: כי אראה שמיך מעשה אצבעתיך ירח וכוכבים
אשר כוננתה: בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי יהוה אל אמת:
יאר יהוה פניו אליך ויחנך: ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום:

ובפסיכת ס׳ קנין אחר הרסילס יאמר :

אם רחץ יהוה את צאת בנות ציון ואת דמי ירושלם ידיח
מקרבה ברוח משפט וברוח בער: וירא ראשית לו כי שם
חלקת מחקק ספון ויתא ראשי עם צדקת יהוה עשה ומשפטיו
עם ישראל: עיניו כיונים על אפיקי מים רחצות בחלב ישבות
על מלאת: אפך כמגדל הלבנון צופה פני דמשק: כה אמר יהוה
הנני שב שבות אהלי יעקב ומשכנותיו ארחם ונבנתה עיר על
תלה וארמון על משפטו ישב: שוש אשיש ביהוה תגל נפשי
באלהי כי הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני כחתן יכהן פאר
וככלה תעדה כליה: יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שכני

עפר

עָפָר כִּי טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל: וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה מִן הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתַגֵּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרָיִם וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי: וְעַתָּה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי וִהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ: וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְצַוֵּנוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיֹּתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם: לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ:

ולפי דרכך אתה למד מדברי חכמי המשנה. כי ישנו ידברו גבוהה גבוהה בפסוקי הנבואה ולא בדברי שיחתם המהודרה הנה שהיא השונה והשובה במתיבתא עילאה ודרקיעא · וברוך שבחר בהם ובדבריהם :

כי יפה אף נאים ללחוש עם החולה המזמורים באלפא ביתא כגון מזמור ל"ד לדוד בשנותו · וקי"א אודה ה' בכל לבב · וקמ"ה תהלה לדוד · ובפרט מזמור כ"ה אליך ה' נפשי אשא הנזכר לעיל · ויכוונו עמו להעלות בכח כללות נשמתם חלקי נפש רוח נשמה שהו בסוד אי"ק שהם אחדים לנשמה עשיריות לרוח מאות לנפש בסוד כהן לוי וישראל כדאמרו בסוד מאה ברכות בכל יום : ומעמד העשרה בכל מקום מבטלים הפורענות. שכן אמרו במדרש תנחומא על פסוק וירדו אחי יוסף עשרה ורמזו מסוס דכתיב לא אשחית בעבור העשרה · ומצורף לכוונה הנ' ודאי יועילו וגם יצילו · עוד כלך לדרך אחרת יכוונו באחדים למלוי הנפש הנכלל מכללות קטן ובעשיריות למלוי הרוח הנכלל מכללות אותיות השער ובמאות למלוי הנשמה הנכללת מכללות גדול עד סוף האלף בסוד נעוץ סופן בתחלתן כמו שאמרו על כללות מלכות ת"ת בינה · והנה גם הפסוקים של אלפא ביתא שהעלינו בסוף מנחת אהרן מכוונים לזה הנה כי שם לא היה לזאת מגמתנו וכל מבין להשכילו יוכל לסדר אלפא ביתא יותר מכוונת והמעיין בפרדס בשער האותיות ובספר גינת אגוז חלק שני בשער האותיות ימצא ע"פ ההקדמות שבאו שם דברינו נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת :

מלבד מה שהעלנו על ספר המסדרים שבאו למעלה לאמר לחולה בחליו ראינו עתה להוסיף לקח ולומר :

לד לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ: אֲבָרְכָה אֶת יְהוָה בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי: בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ: גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו: דָּרַשְׁתִּי אֶת יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי: הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל יֶחְפָּרוּ: זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ: חֹנֶה מַלְאַךְ יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם: טַעֲמוּ

וראו

וּרְאוּ כִּי טוֹב יְהֹוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה בּוֹ : יְראוּ אֶת יְהֹוָה קְדֹשָׁיו
כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו : כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהֹוָה לֹא יַחְסְרוּ
כָל טוֹב : לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ לִי יִרְאַת יְהֹוָה אֲלַמֶּדְכֶם : מִי הָאִישׁ
הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב : נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ
מִדַּבֵּר מִרְמָה : סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ : עֵינֵי
יְהֹוָה אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל שַׁוְעָתָם : פְּנֵי יְהֹוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית
מֵאֶרֶץ זִכְרָם : צָעֲקוּ וַיהֹוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל צָרוֹתָם הִצִּילָם : קָרוֹב
יְהֹוָה לְנִשְׁבְּרֵי לֵב וְאֶת דַּכְּאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ : רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם
יַצִּילֶנּוּ יְהֹוָה : שֹׁמֵר כָּל עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה :
תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ : פּוֹדֶה יְהֹוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו
וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל הַחֹסִים בּוֹ :

קיא הַלְלוּ יָהּ אוֹדֶה יְהֹוָה בְּכָל לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה :
גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יְהֹוָה דְּרוּשִׁים לְכָל חֶפְצֵיהֶם : הוֹד
וְהָדָר פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד : זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם
יְהֹוָה : טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ : כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד
לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם : מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט נֶאֱמָנִים כָּל
פִּקּוּדָיו : סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר : פְּדוּת שָׁלַח
לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ : רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת
יְהֹוָה שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד :

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם
וָעֶד : בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד :
גָּדוֹל יְהֹוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר : דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ : הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ
אָשִׂיחָה : וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה : זֵכֶר רַב טוּבְךָ
יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ : חַנּוּן וְרַחוּם יְהֹוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד :
טוֹב יְהֹוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו : יוֹדוּךָ יְהֹוָה כָּל מַעֲשֶׂיךָ
וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה : כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ : לְהוֹדִיעַ
לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ : מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר : סוֹמֵךְ יְהֹוָה לְכָל הַנֹּפְלִים

וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְהוָה בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְהוָה לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

עוד ראינו להעלות הנה מורה מקום מהדברים השייכים לענין מעשה לזכות בהם החיים והמתים:

כוונת תלישת עשבים בבית הקברות הוא בפרק ל' מאמר ב' ובפ' ל"ט מאמר ה' · ושם כוונת נטילת ידים: עוד בפ' כ' מאמר ג' ושם סדר ז' ישיבות וכוונתן · ושם כתוב כי ראוי לומר פעם ראשונה ויהי נועם ככתוב לעיל עד ונגע לא יקרב באהלך · ומלת כי שבראש פסוק כי מלאכיו · ואח"כ ישב במקום אחר ויאמר ויהי נועם עד כי מלאכיו ובפעם ג' עד כי מלאכיו יצוה וכן עד דרכיך וישלים בפעם שביעי כל המזמור · ואחר ישיבה שביעית יאמר ברכת אתה גבור וגו' עד ונאמן אתה להחיות מתים · אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה ככתוב לעיל · סוד תנחומי אבלים ורחיצת מים לאבל ושפיכתם במקום מדרון מתבאר בפרק הנ"ל ובפרק ל"ג ובפרק ל"ט מאמר ב': אם מחמת איזו סבה מונעת לא יוכל לילך ללוות המת לפחות יבקש עליו רחמים ויאמר ב' או ג' מזמורים או יתן צדקה לכפרת נפשו בעת שקוברין אותו · והחי המענה ומסגף עצמו למען פורענות המת ודאי מועיל לאותו מת מפני יחס הנפשות אלו עם אלו עיין בפרק כ"א מאמר ג' · ועל רשע המת טוב להתפלל עליו וליתן צדקה לכפרת נפשו בכל חדש וחדש ובסופו ואפילו אחר י"ב חדש וטעם לזה יעויין שם:

בפרק כ"ב מאמר ג' מודעא רבה לגבאים מצדקות וקופות של צדקה שחובה עליהם להשגיח עבור הנותנים ובעד כל קהלות הקדש · ויזהרו הרבה שלא להוציאם רק לצורך פרנסתם ופרנסת בני ביתם · וכן שהכהנים הנהנים בפדיוני בכורים וכדומה · ואם יוציאום לסעודות שבתות וי"ט ור"ח וכדומה מה טוב להם · ובזה יזכו כי יחזרו ויתנו להם: כל עסקי שהי עם המת צריכים כוונה גדולה עיין בפרק כ' מאמר ב' ושם סוד נשיאת המת על הכתף וסוד הקבורה בג"י:

בפרק י"ט מאמר ג' מוכיח שבח וחיל כל בני חבורות קדושות גומלי חסדים להתגבג עצמם בתקונים המוזכרים בגמול חסד עם המתים וכ"ש אם הוא בעל תורה דלית שיעורא לכבודו כדאמרי' במסכת מגילה ובכתובות: אין לחוש לומר דברים שבקדושה במקום המת כי לא אסרו אלא במקום המטונפת ומקום מטנפת לחוד ומקום טומאה לחוד:

בפרק י"ד מאמר ג' שלא להוציא שם רע על המתים וטעם לזה עיין בפרק כ"ד מאמר ה': טעם האנינות והאבילות ולמה פטור מן המצות · וסדר תנחומי אבלים עיין בפרק ל"ד ול"ה ול"ו מאמר ב' · וטעם ג' לבכי וז' להספד ול' לגהוץ עיין פרק י"ט וכ' מאמר ב' · עוד בפרק ל"ו מאמר ה' · ושם ג"כ כי טוב לאבל להרבות מזמורים והשכבות ותחנונים ובכיה על מתו ובפרט ג' ימים ראשונים · ופסוקים וסדרים הנ"ל מכוונים גם כן לבקש רחמים על המת כל י"ב חדש עיין בפ"ו מאמר ג' ובפרק כ"ח מאמר ב' כי טוב לבקש רחמים על המת כל ל' יום במקום שמת שם וכן כל י"ב חדש והצדקה על המתים מכפרת עליהם וכן הזכרת נפשם ותקון גדול שעושים הבנים לאביהם באמרם דברים שבקדושה בצבור

בקבר · וטעם צווחה על המתים שאמרו בירושלמי הוא בפרק ל' מאמר ה': דוגמת שפי השמש ותולדי קברות בהר מות למעלה מתבאר בפרק ס"ז מאמר ג' · ויכוונו בעת הקבורה להכנים נשמו למעלה בקבר עליון ונשמתו בסוד תלת עשר נהרי דאפרסמון עיין בפ' י"ח מאמר ג' · טוב ליקבר בקרקע מתה ואפי' בחוצה לארץ עיין בפ' ל"ד מאמר ה': במסכת סוטה פרק ד' קראו להוצאת המת הליכה עם ה' על פ' והצנע לכת עם אלהיך · ובשבת פרק ר' אליעזר דאורג · ובירושלמי פ"ק דיומא שם בא חיוב ההספד · ובשבת פרק י"ג חיוב הבכי לאדם כשר: מיתת בני אדם פתאום יורה דבקות ה' יתברך עמנו ע"י הנשמה עיין מזה בפרק י"ב מאמר ב' · הרבה דינים מצדוק הדין הם בפרק כ"ו מאמר ה': פי' ברכה שאומרים בבית האבל ע"ד הסוד עיין בפרק ל"ט מאמר ה' · טעם תפלה בבית האבל הוא בפרק ל"ד מאמר ה' ושם ג"כ מבקש מבני חבורות ג"ח · יתרצו להזמין א' מספרים אלו שם לבקש רחמים על הנפטר · טעם לצדיקים שיש להם ציון על קברם ותועלת הציון עיין בפרק מ' ופרק מ"א מאמר ה':

בפרק כ' מאמר ג' מתבאר טעם וסוד לזכרון הנשמות ובפרט בשבת · והרבה מיני פרטים השייכים לנייחת המתים ולהאריך ימים לחיים אם תדרשם מתוך הספר ימצאו לך ותלך לבטח דרכך והיית מוצק ולא תירא · וכבר בא בסוף הספר זכרון רובי הדרושים בכלל ולא הבינו כאן רק המעט השייך לענין מעשה להכנסת הנפטר אל בית מנוחתו לעשות כרצון איש ואיש והשאר דרוש משם וקבל שכר ויהיה הטוב עמך:

כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם ה' ומאספכם אלהי ישראל:

תפלה על הקבר תוך שלשים יום

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתְּרַצֵּנִי וּתְקַבְּלֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ וְתִשְׁמַע קוֹל תְּפִלָּתִי וְתַעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתִי וְיִהְיוּ זָכִיּוֹתַי מַכְרִיעוֹת עַל חוֹבוֹתַי וְתֵן בְּלִבִּי אַהֲבָתְךָ וְיִרְאָתְךָ וְכוֹף יִצְרִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם וְעַתָּה עָנִיתִי בְּדַרְכְּךָ כֹּחִי לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל קֶבֶר (פלוני) הַצַּדִּיק לְכַבֵּד אֶת שְׁמֶךָ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּעֲמוֹד לִי זְכוּת תַּלְמוּדוֹ · וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים לְהָגֵן עָלַי וְעַל זַרְעִי וְעַל זֶרַע זַרְעִי מִן צָרָה וְצוּקָה וָחֳלָיִים רָעִים וְתַעֲמִידֵנִי מִן הוֹגֵי תוֹרָתְךָ וְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתֶיךָ וְחֻקֶּיךָ וְעוֹסְקֵי בְּרִיתֶךָ וּמְבִינֵי בְּעִמְקֵי סוֹדְךָ עַד עֵת בֹּא הַגּוֹאֵל וּתְקַיְּמֵנִי לְאוֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וּתְזַכֵּנִי לְבָנִים זְכָרִים שֶׁיֶּהְגּוּ בְּתוֹרָתְךָ הֵם וְצֶאֱצָאֵיהֶם וְזַרְעָם וְזֶרַע זַרְעָם וְיִשְׁמְרוּ מִצְוֹתֶיךָ וְחֻקֶּיךָ וְיַעַסְקוּ וְיָבִינוּ בְּעִמְקֵי סוֹדְךָ וְתָסִיר לֵב טִפֵּשׁ וְשִׁכְחָה מִמֶּנִּי וְתֵן לִי לֵב טוֹב שֶׁל זְכִירָה בְּכָל מַה שֶּׁנִּלְמוֹד וּמַה שֶּׁלָּמַדְנוּ וּתְזַכֵּנוּ לִרְאוֹת בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ בַּעֲמִידַת הַצַּדִּיק הַזֶּה בְּהוֹדוֹ ובהדרו

ובהדרו ובגדלו עם שאר צדיקי ישראל ככתוב ירנו יושבי סלע מראש הרים יצוחו: ועתה אדון העולמים החישה קץ עמידתם כמו שאמרת לדניאל איש חמודות ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין וכתיב יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר וכתיב ישושום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח כחבצלת פרוח תפרח ותגל אף גילת ורנן כבוד הלבנון נתן לה הדר הכרמל והשרון המה יראו כבוד יהוה הדר אלהינו:

תפלה מדברי התנאים והאמוראים יעלזו חסידים בכבוד

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שתתעטף ברחמיך ותאזר בתנינותך ותבא לפניך מדת חסדך וענותנותך ותעמידנו בכתר אורה ואל תעמידנו בקרן חשכה ותהיה תורתך אומנותנו ואל ידוה לבנו ואל יחשכו עינינו ולא נכלם מאבותינו ותצילנו מעזי פנים ומעזות פנים ומאדם רע ומחבר רע ומשכן רע ומדין קשה ומבעל דין קשה: אלהי נצור וכו'

יהי רצון מלפניך שלא אקפיד נגד חבירי ולא חבירי יקפידו כנגדי שלא נטמא את הטהור ולא נטהר את הטמא שלא נאסור את המותר ולא נתיר את האסור:

ובכן יהי רצון מלפניך שלא תעלה שנאתנו ולא קנאתנו על לב אדם ולא שנאת וקנאת אדם תעלה על לבנו ולב טהור תברא בקרבנו להפיק ממעון קדשך רצוננו ויהי תורתך מלא בתינו כל ימי חיינו ויהיו דברינו תחנונים לפניך ותייחד לבבנו ליראה את שמך ותקרבנו לכל מה שאהבת ותעשה עמנו צדקה למען שמך:

יהי רצון מלפניך שתתן לנו לב טוב חלק טוב יצר טוב חבר טוב שם טוב עין טובה ונפש טובה נפש שפלה רוח נמוכה אל יתחלל שמך בנו ואל תעשנו שיחה בפי הבריות ולא תהיה אחריתנו להכרית ולא תקותנו למפח נפש ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם ואל תמסור מזונותינו בידי בשר ודם שמתנתם

מעוטה

מְעוּטָה וְחֶרְפָּתָם מְרוּבָּה וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ מֵאֲבוֹתֵינוּ לָעוֹלָם הַבָּא :

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּשְׁבּוֹר וְתַשְׁבִּית עוּלוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע מִלִּבֵּנוּ שֶׁכָּךְ בְּרָאתָנוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וְאָנוּ חַיָּבִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אַתָּה חָפֵץ וְאָנוּ חֲפֵצִים וּמִי מְעַכֵּב שְׂאוֹר שֶׁבָּעִיסָּה : גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁאֵין בָּנוּ כֹּחַ לַעֲמוֹד בּוֹ אֶלָּא יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּשְׁבִּיתֵהוּ מֵעָלֵינוּ וְתַכְנִיעֵהוּ וְנַעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כִּרְצוֹנֵנוּ בְּלֵבָב שָׁלֵם וְתַשְׁכֵּן בְּפוּרֵנוּ אַהֲבָה אַחֲוָה שָׁלוֹם וְרֵעוּת וְתַצְלִיחַ סוֹפֵנוּ אַחֲרִית וְתִקְוָה וְתַרְבֶּה גְבוּלֵנוּ בְּתַלְמִידִים וְנָשִׂישׂ בְּחֶלְקֵנוּ בְּגַן עֵדֶן וְתַקְנֵנוּ לֵב טוֹב וְחָבֵר טוֹב וְנַשְׁכִּים וְנִמְצָא יִחוּל לְבָבֵנוּ וְתָבֹא לְפָנֶיךָ קוֹרַת נַפְשֵׁנוּ לְטוֹבָה : וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּסְלַח וְתִמְחוֹל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ וּתְכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ : אָנָּא אֱלוֹהַּ הָרַחֲמִים בַּעַל הַסְּלִיחוֹת סְלַח לָנוּ מְחוֹל לָנוּ כַּפֵּר לָנוּ וְתִמְרוֹק עֲוֹנוֹתֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִין וָחֳלָיִים רָעִים וְלֹא נָשׁוּב עוֹד מֵאַחֲרֶיךָ וְנִזְכֶּה לִנְעוֹם יְדִידוּתֶךָ :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּתֶּן לָנוּ חַיִּים אֲרוּכִים חַיִּים שֶׁל שָׁלוֹם חַיִּים שֶׁל טוֹבָה חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה חַיִּים שֶׁל פַּרְנָסָה חַיִּים שֶׁל חִלּוּץ עֲצָמוֹת חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִרְאַת חֵטְא חַיִּים שֶׁאֵין בָּהֶם בּוּשָׁה וּכְלִמָּה חַיִּים שֶׁל עוֹשֶׁר וְכָבוֹד חַיִּים שֶׁתְּהֵא בָּנוּ אַהֲבַת תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם חַיִּים שֶׁתְּמַלֵּא לָנוּ כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה בִּזְכוּת הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים זְרוֹעוֹת וְיַרְכִּין מִסִּטְרָא דִקְדוּשָׁה אֲשֶׁר אֵיתָן מוֹשָׁבָם וּבִזְכוּת הַצַּדִּיקִים הַקְּבוּרִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה וּבִפְרָט זְכוּת צַדִּיק פְּלוֹנִי יָגֵן עָלֵינוּ וְעַל כָּל בְּנֵי בֵיתֵינוּ וְתִהְיֶה תְּפִלָּתִי זַכָּה לִפְנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנָה לְהֵיטִיב לִי וּלְזַרְעִי וּלְזֶרַע זַרְעִי בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם וּבָעוֹלָם הַבָּא לְהִתְעַלֵּם בְּאַהֲבָה רַבָּה וּבְאַהֲבָה זוּטָא וְנַפְשׁוֹ בְּטוּב תָּלִין וְתִשְׂבַּע בְּצַחְצָחוֹת וְעַצְמוֹתָיו יַחֲלִיץ וְרוּחוֹ יִתְאַדֵּר בְּגַן עֵדֶן וְנִשְׁמָתוֹ תְּדוּשַּׁן

בגן

בגן עדן עליון ובצרור החיים עם יהוה אלהינו ועצמותיו ינוחון וירויון מדשן ביתו וכל שכבי עמו ישראל בכלל הרחמים והסליחות והנחמות ונאמר אמן: עשה למען שמך · עשה למען ימינך · עשה למען תורתך · עשה למען קדושתך: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגואלי:

עוד תפלה על הקבר נתקנה בפיראר"ס

שלום עליכם מורינו ורבותינו תהי נפשכם צרורה בצרור החיים את יהוה אלהינו שלום עליכם ועל משכבותיכם יהי שלום במנוחתכם אשריכם אתם אשר זכיתם ללכת בדרכי יוצרנו מזומנים אתם לחיי העולם הבא במעלות הצדיקים אתם יושבים עם המלאכים הקדושים אשר אצל בני עליה: ויהוה יחיש עמידתכם וימהר עמידתכם ויזכנו לראות פניכם מאירים ומזהירים כזוהר הרקיע: כותכם ותמימותכם יעמוד לנו ותורתכם תגן בעדנו: ואם היה עת מלחמה יוסיף ויאמר לעת הזאת אשר אנחנו בצרה גדולה וסכנה עצומה מקול תרועת מלחמה אשר באזנינו אנחנו שומעים ועינינו רואות קבוצי גייסות וכלי מלחמה נאספים בגלילות האלה מערכה לקראת מערכה יבא שלום ינוח על משכבכם וגם אתם כמונו תרבו תפלה בעדנו העתירו אל יהוה אלהינו כי למען רחמיו הרבים וחסדיו הגדולים ולמען זכות אברהם יצחק ויעקב אבותינו הקדושים וזכות כל הצדיקים שעשו רצונו יחוס ויחמול וירחם ויגן עלינו ועל נשינו ועל טפנו ועוללינו ועל יתר פליטת רכושנו שלא תהיה לא לבז ולא למשיסה ויצילנו מהרג ומבזה ומכל נזק וצרה וצוקה ואל יעלם אזנו משמוע תפלתנו ותחנונינו הזועקים לפניו מקירות לבנו למען רחמיו יחיש מפלט לנו אל יעזבנו ואל יטשנו ואל ישכח ברית אבותינו כאשר הבטיחנו בתורתו הקדושה על ידי משה עבדו ואף גם זאת בהיותם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני יהוה אלהיהם: וכתיב וזכרתי להם ברית ראשונים אשר הוצאתי אותם

מאר

מארץ מצרים להיות להם לאלהים אני יהוה: לכן גם אנחנו עינינו ולבנו אל יהוה אלהינו (בצום) ובכי וצעקה בדמעות על לחיינו כורעים ומתודים על חטאתינו ומבקשים סליחה וכפרה ועזרתה לנו לעת צרה כיום הזה:

אנא יהוה האל הגדול הגבור והנורא שומר הברית והחסד לאוהביו ולשומרי מצותיו חטאנו עוינו וסור ממצותיך וממשפטיך הטובים לך יהוה הצדקה ולנו בושת הפנים כיום הזה לגלות יהודה וישראל הקרובים והרחוקים בכל הארצות אשר הדחתם שם במעלם אשר מעלו בך: יהוה אלהינו לנו בושת הפנים לזקנינו לשופטינו ולחכמינו ולמנהיגי דורנו ולכל עם הארץ כי כלנו כצאן תעינו איש לדרכו פנינו להבלי העולם לבלתי פנות ולבלתי שמוע לדברי תורתך הקדושה לשמור ולעשות ככל הכתוב בה ולבלתי עסוק בתורה לשמה על כן באה עלינו הצרה הזאת לך יהוה הצדקה ולך יהוה אלהינו הרחמים והסליחות:

יהי רצון מלפניך שלא יעכב כל חטא ועון את תפלתינו: ועתה יהוה אלהינו הבט נא וראה את ענייננו כי בצרה גדולה אנחנו נשינו ובנינו טפנו ועוללינו · הרבה נא חסדך עמנו והצילנו ממכת חרב והרג בר מינן ומבזה ושביה ומכל נזק וצרה וחוס וחמול עלינו ועל עוללינו ועל טפנו והסר כל נזק וכל צרה מעלינו: עשה נא יהוה אלהינו עשה אל תאחר למען קדושת שמך הגדול אשר עלינו נקרא אל תניחנו ואל תסתר פניך ממנו כי צר לנו מהר עננו: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגואלי:

כשנכנסין מבתי חיים אומרים

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקדוש ברוך הוא שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו: אמר רבי אלעזר עתידים צדיקים שיאמר לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקדוש ברוך הוא שנאמר והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר

לוֹ כָּל הַכָּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלָיִם וְנֶאֱמַר וְיִשְׂמְחוּ כָּל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנֵּנוּ וְתָסֵךְ עָלֵימוֹ וְיַעְלְצוּ בְךָ אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ :

תפלה זו טוב להתמיד להתפלל אותה על הקבר בלשון יחיד בעת שמבקר אדם את מתו כדפסק מהר"י קארו ביורה דעה סוף סימן שמ"ד · ובתוך השנה · ובפרט בשלשים יום הראשונים · ובכל פעם קודם בקשת רחמים על עצמו או על ישראל החיים במקום שוכני עפר טוב להקדים לומר תפלה זו ואח"כ ישאל צרכיו וזו היא התפלה :

שָׁלוֹם רַב וְשָׂבָע מֵרַבּוֹן טַב עַל כֻּלְּכֶם מוֹרֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר :

אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן לָאֵל גּוֹמֵר עָלָי: יִשְׁלַח אֱלֹהִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ עִם הַחַיִּים וְעִם הַמֵּתִים :

אֶהְיֶה יָהּ יְהוָֹה בְּכֹחַ רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים רַחֵם נָא עַל כָּל שׁוֹכְבֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל · וּבִפְרַט עַל הַשּׁוֹכְבִים בֶּחָצֵר מָוֶת הַזֶּה כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים וְתָמִיד יִתְהַלְּכוּ נֶגֶד הַחַיִּים וְנַפְשָׁם תְּהֵא צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים :

אֵל חַנּוּן כְּרוֹב חֲסָדָיו וְרַחֲמָיו יְרַחֵם עֲלֵיכֶם וּמִלְּפָנָיו מִשְׁפַּטְכֶם יֵצֵא וְעֵינָיו יֶחֱזֶינָה יוֹשֶׁר מַעֲשֵׂיכֶם הַטּוֹבִים וְתִהְיוּ לְעוּמָּתוֹ עִם כָּל נֶאֱמָנָיו וְתִזְכּוּ לְהִתְהַלֵּךְ לְפָנָיו בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים · וְתָמִיד תִּתְהַלְּכוּ נֶגֶד הַטּוֹב וְהַחַיִּים :

אֱלֹהִים חַיִּים זָכוֹר יִזְכּוֹר אֶתְכֶם בְּטוֹב וּבְרַחֲמִים וְיָגִיהַּ אוֹרְכֶם וִיקַיֵּים בָּכֶם חִזָּיוֹן מַאֲמָרוֹ בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַשָּׁלוֹם וְהַחַיִּים וְתָמִיד תִּתְהַלְּכוּ נֶגֶד הַטּוֹב וְהַחַיִּים :

יְהוָֹה אֱלֹהֵי אֲבוֹת הָעוֹלָם הַמִּתְפָּאֵר בְּרוֹב עוֹז וְתַעֲצוּמוֹת יָחוֹן עַל כָּל אֶחָד מִכֶּם וְשַׁעֲרֵי שְׁמַיָּא יִהְיוּ תָמִיד לִפְנֵיכֶם נִפְתָּחִים וּבִנְתִיבוֹת וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטָחִים תִּזְכּוּ לֵישֵׁב עִם מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם · וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל יַעֲלֶה רֵיחַ נִיחוֹחֲכֶם לְרָצוֹן וְתָנוּחוּ וְתַעַמְדוּ לְקֵץ הַחַיִּים :

יְהוָֹה צְבָאוֹת וֵאלֹהִים צְבָאוֹת יָחוֹן עֲלֵיכֶם · וִיטַיֵּיל עִמָּכֶם וּבְגַן עֵדֶן תַּחְתּוֹן וְעֶלְיוֹן אַחַר עֲלוֹת נִשְׁמַת כָּל אֶחָד מִכֶּם מִמְּעָרַת הַמַּכְפֵּלָה לִכְרוּבִים · וּמִשָּׁם אֵל יִרְעֶה אֶתְכֶם · וְשָׁם תִּחְיוּ וְתִתְעַדְּנוּ וְתַעַמְדוּ מִלְּמַעְלָה וּלְמָרוֹם תַּעֲלוּ מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ לְהִשְׁתַּחֲווֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְהוָֹה צְבָאוֹת וְתִזְכּוּ לַעֲמוֹד לְקֵץ הַחַיִּים :

שדי

שַׁדַּי מֶלֶךְ רַחֲמָן יִפְקוֹד אֶתְכֶם לְטוֹב ׃ וְאַחַר פְּתִיחַת שַׁעֲרֵי הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי מִיכָאֵל יוּקְרְבוּ נְשָׁמוֹת שֶׁנִּתְאַחֲדוּ לִכָּנֵס אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה עַל יְדֵי הַשַּׂר הַגָּדוֹל וְיַעֲלוּ קָרְבָּן לִפְנֵי הָאֵל וְיִתְלַוֶּה עִמָּהֶם הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל עַד שַׁעֲרֵי עֲרָבוֹת וְשָׁם תִּזְכּוּ לִנְעִימוֹת עַד קֵץ הַחַיִּים׃ אֲדֹנָי מֶלֶךְ עוֹלָם יִזְכֶּה נַפְשׁוֹת כֻּלְּכֶם עִם כָּל שִׁבְבֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת צְרוּרוֹת בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת וְרָאשֵׁי גָּלֻיּוֹת יִשְׂרָאֵל וְכֹהֲנִים וּלְוִיִּם וְעִם שֶׁבַע כִּתּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים וַחֲסִידִים וְשָׁם בְּגַן עֲדָנִים תָּנוּחוּ וְתַעַמְדוּ לְקֵץ הַחַיִּים וּלְקֵץ הַיָּמִין כִּדְכְתִיב וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמוֹד לְגוֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין׃ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃ אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה׃

תפלה אחרת על הקבר

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים תִּמְחוֹל וְתִסְלַח עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי וּתְכַפֵּר לִי עַל כָּל פְּשָׁעַי וּבְרָא לִי לֵב טָהוֹר וְטוֹב וְתֵן בְּלִבִּי אַהֲבָתְךָ וְיִרְאָתְךָ וְכוֹף אֶת יִצְרִי לְהִשְׁתַּעְבֵּד לָךְ וְהַכְנַע עָרְפִּי לָשׁוּב אֵלֶיךָ וְתַצִּילֵנִי מֵעֲבֵרוֹת וּמֵהִרְהוּרִים רָעִים וְתִגְבַּר לִי יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר הָרָע וּפְתַח לִבִּי לְתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבִּי לַעֲסוֹק בָּהּ וְאֶהְיֶה בְּיוֹם מִיתָתִי כְּיוֹם לֵידָתִי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בִּי שׁוּם חֵטְא וְעָוֹן ׃ וְתֵן בְּלִבִּי כֹּחַ לִשְׁמוֹר פִּקּוּדֶיךָ וּתְזַכֵּנִי לִרְאוֹת בְּבִיאַת הַגּוֹאֵל וְכָתְבֵנִי בְּסֵפֶר הַחַיִּים בְּזֶה יוֹם הַדִּין וְחַדֵּשׁ עָלַי שָׁנָה טוֹבָה וּשְׁלַח בְּרָכָה בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדַי וְתַקְצוֹב מְזוֹנוֹתַי וּתְפַרְנְסֵנִי בְּרֶוַח מִתַּחַת יָדֶיךָ וְלֹא מִתַּחַת בְּשַׂר וָדָם וּזְקוֹף קַרְנִי לְמַעְלָה וְתַגְבִּיהַּ מַזָּלִי וּתְנֵנִי לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל רוֹאַי בִּזְכוּת פלוני וּבִזְכוּת כָּל הַצַּדִּיקִים זְכוּתוֹ וְצִדְקָתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים יָגֵן וְיָלִיץ בַּעֲדִי וְתַעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתִי וּמַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי לְטוֹבָה וְאַל תְּשִׁיבֵנִי רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ׃

וכשילך מבית הקברות יאמר

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי כָּל מַה שֶּׁבִּקַּשְׁתִּי לְפָנֶיךָ יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כִּקְטוֹרֶת וְתַעֲשֶׂה עִמִּי לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין וְאַתָּה רַחֲמָן שׁוֹמֵעַ בְּרָצוֹן תְּפִלַּת עַבְדֶּךָ וּבַעֲבוּר זֶה בָּאתִי לְפָנֶיךָ כִּי אֵין לִי מֵלִיץ לְהָלִיץ בַּעֲדִי לְפָנֶיךָ וְנָא אַל תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם

מִלְּפָנֶיךָ כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה בַּעֲבוּר כָּל הַצַּדִּיקִים הַשּׁוֹכְנִים כָּאן וּבַעֲבוּר תִּפְאַרְתְּךָ הַגָּדוֹל בָּרוּךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה · יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָֹה צוּרִי וְגוֹאֲלִי : נשלמו תפלות על הקברים

תפלה שלוחה מירושלים תוב״ב

דרכי שמרתי במעיני שחר שלי ואותה אשמור וממנה לא אטה להעתיק בפי הרבים תחנות ובקשות וקינות מאנשי מדע והחכמה ומכריסן של ראשונים כי הקשורים ליעקב הם המעוררים ישראל הבא עם תבונה ובפרט מאותם אשר נתפשטו באויר המחכים בארץ ישראל ובירושלים עיר הקדש ולהיות כי תפלה זו שהיא תקון קדמונים שקבלתי ממנה היתה כמוסה מאז באוצרותי עתה מחדש נשלחה מקהלה קדושה אשר בירושלים תוב״ב בגלילות אלו והודרכה אלי תכף מבוסי״סו למען אזכה בה רבים כאשר הודות לאל עשיתי כי שלחתיה בכל סביבות אלו · רחש לבי ג״כ להדפיסה פה למען נהיה גם אנו נאחדים עמהם כי המרובים העושים את המצוה רוח פיהם יחשב קטרת :

ואלה הם דבריהם אלינו

ידוע מה שאמרו רז״ל שישראל כפרו בש״ת ובדוד מלכם ובבית המקדש וצריך שיבקשו רחמים על שלשתן והובא בילקוט שמואל רמז י״ו בשם ר׳ סימון : ואע״פ שאנו מבקשים על שלשתם בתפלתנו אין לנו תפלה מיוחדת על ככה ראוי ליראי ה׳ ולחושבי שמו להתפלל על ג׳ אלה ורחמים למבעי מן קדם אלהא שמיא על רזא דנא והתודו את עונם ואת עון אבותם במעלם אשר מעלו בו · על זה סדרנו תפלה קצרה להתפלל אותה באשמורת הבוקר כי אז שערי רחמים פתוחים או בעת מנחת ערב אחר תפלתם ותפלה זו קצתה הועתקה מתפלת ראש השנה וקצתה מפרקי היכלות וככה יעשה יתנפל לפני אלהיו ויבכה על עונות נעוריו ויתודה עונותיו ועון אבותיו אחרי שישוב אל אלהיו בלבב שלם :

קודם שיאמר תפלה זו מה טוב ומה נעים שיפריש פרוטה לצדקה בשם כל ישראל ויאמר בפיו הנני נותן פרוטה זו לצדקה לשם כל ישראל · ובזה יהיה ממצדיקי הרבים ויעשה כל ישראל בעלי צדקה · ובצדקה יכון כסא ותופע עליו נהרה ויפרוש שדי עלינו זיו הודו והדרו ונגילה ונשמחה בישועתו · ואחר כך יאמר :

אָנָּא יְהוָֹה חָטָאתִי עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי אָנָּא יְהוָֹה אֱלֹהַי כַּפֶּר נָא לַחֲטָאִים וְלַעֲוֹנוֹת וְלַפְּשָׁעִים שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ כַּכָּתוּב אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מוֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכּוֹר · וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ : שיר המעלות ממעמקים וגו׳ תמצא לעיל

ואח״כ יחזור ויתודה ויאמר

אָנָּא יְהוָֹה חָטָאנוּ אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ וְהִרְשַׁעְנוּ וְכָפַרְנוּ בֵּאלָהוּתְךָ וּבְדָוִד מַלְכְּךָ וּבְבֵית קָדְשְׁךָ וְתִפְאַרְתְּךָ וְאָמַרְנוּ אֵין לָנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה בְּבֶן יִשַׁי אִישׁ לְאֹהָלָיו יִשְׂרָאֵל עַתָּה שַׁבְנוּ וְנִחַמְנוּ וְנִתְחָרַטְנוּ וּשְׁלָשְׁתָּם בִּקַּשְׁנוּ · אֶת יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ · וְאֶת דָּוִד מלכנו

מלכנו · ובית קדשנו ותפארתנו ככתוב אחר ישובו בני ישראל
ובקשו את יהוה אלהיהם ואת דויד מלכם ופחדו אל יהוה ואל טובו
באחרית הימים · אנא יהוה המצא והדרש לנו ועשה עמנו אות לטובה
והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני וקבץ נפוצות קויך ויבנה
בית המקדש הלא ידענו כי בוחר אתה בבן ישי ובכן יתגדל שמך
יהוה אלהינו על ישראל עמך ובכן תן פחדך יהוה אלהינו על כל
מעשיך ואימתך על כל מה שבראת : על כן נקוה לך יהוה אלהינו
לראות מהרה בתפארת עזך : להעביר גלולים מן הארץ והאלילים
כרות יכרתון · לתקן עולם במלכות שדי · וכל בני בשר יקראו בשמך
להפנות אליך כל רשעי ארץ · יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע
כל ברך · תשבע כל לשון · לפניך יהוה אלהינו יכרעו ויפולו · ולכבוד
שמך יקר יתנו : ויקבלו כלם את עול מלכותך : ותמלוך עליהם
מהרה לעולם ועד · כי המלכות שלך היא ולעולמי עד תמלוך בכבוד :
ובכן תן כבוד יהוה לעמך תהלה ליראיך ותקוה לדורשיך ופתחון
פה למיחלים לך שמחה לארצך וששון לעירך וצמיחת קרן
לדוד עבדך ועריכת נר לבן ישי משיחך במהרה בימינו : ובכן
צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלזו וחסידים ברנה יגילו ועולתה
תקפץ פיה וכל הרשעה כלה כעשן תכלה כי תעביר זדון מן הארץ :
ותמלוך אתה יהוה לבדך מהרה על כל מעשיך בירושלים עירך
ובהר ציון משכן כבודך ככתוב כה אמר יהוה שבתי אל ציון ושכנתי
בתוך ירושלם ונקראה ירושלם עיר האמת והר יהוה צבאות הר
הקדש ועלו מושיעים בהר ציון והיה יהוה למלך על כל הארץ ביום
ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד : ועוד כתיב ועבדי דוד מלך עליהם
ורועה אחד יהיה לכלם ובמשפטי ילכו וחקותי ישמרו ועשו אותם
ועוד כתיב וכרתי להם ברית שלום ברית עולם יהיה אותם ונתתים
והרביתי אותם ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם : אנא יהוה כתבנו
לגאלה אנא יהוה כתבנו לישועה והקל חבלי משיח מעלינו ועננו
ביום קראנו ואם רבו עונינו התר התר יוצר בראשית · סלח סלח אביר
יעקב · מחול מחול קדוש ישראל · כי אדיר מלכים אתה · מלך אדירי

מלך

מלך ברוך · מלך גדול · מלך דגול · מלך הדור · מלך ותיק · מלך זך ·
מלך חנון · מלך טהור · מלך ישר · מלך כבוד · מלך לעד · מלך
מרומם · מלך נורא · מלך סולח · מלך עוזר · מלך פודה · מלך צדיק ·
מלך קרוב · מלך רחום · מלך שומר · מלך תם · למה לך איבה עם
זרע אברהם אהובך · למה לך קנאה עם זרע יצחק עקדך · למה לך
תחרות עם זרע יעקב תמימך · כי קנין שמים וארץ קראת אותם ·
אנא רחם על פלטת גולת אריאל הבנים אין לישראל · העל אלה
תתאפק יהוה תחשה ותעננו עד מאד : אל תנאץ למען שמך אל
תנבל כסא כבודך זכור אל תפר בריתך אתנו : כי אתה אבינו
כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה יהוה אבינו גואלנו
מעולם שמך : ברוך יהוה לעולם אמן ואמן :

פרק שמיני

אין לעשות לחולה רפואה בשכר אלא כנגד הטורח וההולכות ואם יאמרו אנשי ביתו לרופא נקנה ונטרח ונעסוק רק תאמר לנו מה לעשו' אין לרופא ליקח מהם שום דבר משום והלכת בדרכיו · ועוד כי הרפואה היא ממקום הרחמים פשוטים אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם וזהו כי אל רופא רחמן ונאמן אתה : וכשאדם חולה ימהר לסדר ענייניו ולצוות לביתו · והנה מצינו כי נאמר לחזקיהו צו לביתך · וצוואתו תהיה בפני עדים ואפילו לאביו לא יאמין כל שכן לבניו ולאשתו · ויזהיר את בניו כי ישמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט · וכשהאב מצוה לבניו מה שחפץ שיעשה תחלה יאמר לו באחרונה · ואם יודע שבניו בני מריבה יחלקם קודם מותו לבל יגבירו כחות הקטגוריא בהתעלמם בריבם זה על זה ונמצא שם שמים מתחלל ביניהם בשבועות וחרופים ולהביא דינם לפני שופט ובמניעת בניו מדברי ריבות יכוין להחליש כחות הדין ולהוצי' השטן מביתו כי במקו' מריבה שם ינוח כדאמר ווי דאפקיה רבי מאיר מההוא ביתא · ואוי לנפש האב הגורם ברוע הנהגתו קטטה בין בניו שגם הוא לא ינוח על משכבו בהשקט ונותן כח לדיני' להתגבר עליו ח"ו כי מגלגלין וכו' ואם הוא חכם ורואה את הנולד ומתקן עד מקום שידו מגעת עליו נאמר וחוסה במותו צדיק · ואם הבנים מחמת צוואתו יתנהגו באחוה ובשלום ובמישור יתנו מעדנים לנפשו וישבע ואין מחריד ואם רוע מזג בניו גרם זה אין לו אח"כ בזה אשם כי אב לא ישא בעון הבן · ועל זה נאמר יכבדו בניו ולא ידע' ברם מבעי ליה להביט מראשית אחרית גבל יהיה הוא והממון שבורים להם סבה רחוקה או קרובה להבעיר אשו של גיהנם עליו ועליהם ומגביה ח"ו כחות היכל חמישי מהיכלי התמורות הנקרא איבה · ועיקר כונתו תהיה לשמים ולתקן עליון ולהשבית אויב ומתנקם למעלה ולמטה ממנו ומבניו ·

ואם

ואם מלוה לקיים דברי האמת יהיה מי שיהיה כ"ש שטובה על הבנים שלא להטות ימין ושמאל ממצוות אביהם הנעשית ביושר ולש"ש · ואם האב עוה לבנו דבר, מה ותכמי המקום עם הבן נראה להם שהוא נגד כבודו אין לריך לקיים דבריו · אבל בזיון שהוא לכפרת נפשו כבוד יחשב לו : וכן המתפלל על אביו או על רבו לפום ריהטא נראה כי אין לומר בתחנתו רפא נא לאדוני אבי או אבא מרי או רבי ואלופי כי שלמה אמר בדברו עם ה' דוד אבי וכן אלישע אמר אלהי אליהו, ולא אמר אדוני שאין גבהות לפני המקום · ואוריה נתחייב הריגה למלכות על שאמר לפני דוד ואדוני יואב ברם נראה לפי הדין שבאותם שאסור להזכיר שמם מותר לומר אבי או רבי אך לא יוסיף על זה · וראוי לדעת שכשהולאים יולאים לעולם הם ע"י מלאכים משולחים הנקראת משלחת מלאכי רעים היולאים מפתח שני ומפתח רביעי שבהיכל השלישי מהיכלי התמורות הנקראים אופל : ובפרשת תרומה דף רמ"ד אמר שמולאם מזרוע שמאל מקומות הקליפה שהוא בשית דרגין כנתבאר שם :

עוד כתוב בספר החסידים כי חסיד אחד היה רוחץ באמבטי וראה זוהר על ראשו ועל המים ואמר לאשתו ששאלה אותו מהו זוהר זה כי הוא מהדיו שנשאר בקולמוס אחר הכתיבה העליונה שהקב"ה מקנחו בראש הלדיקים שהגיע זמנן ליפטר כי הקב"ה עושה סימן ללדיקים העתידים ליפטר קודם פטירתן' ואולי בזה יתוסף להם רוח טהרה על דרך תוסף רוחם יגועון · ודיו יהיה מאור התורה הכתובה למעלה בדיו שחור המאיר באש שחורה על גבי אש לבנה · ואמר שם כי באותו שבוע מת אותו לדיק וכדומה לזה כתב מורי הגאון מפאנו זל"ל על קירון עור פניו של משה רבינו עליו השלום מהיכן בא לו : וממעשה הכתוב בזהר פרשת ויקהל דף קל"ז מוכח שלריך להסתיר אדם עלמו בעת שמ"ה בעיר ח"ו ויש לו רשות להשחית וכבר אמרו דבר בעיר כנס רגליך ופי' כן דרך אשה מנאפת דא הוא מ"ה והכי אקרי אכלה ומחתה פיה אוקידת עלמא בשלהוביהי וקטלת בני נשא עד לא מטי זמנייהו ואמרה לא פעלתי און דהא דינא בעאת עלייהו דאשתכחו בחובין ובדינא קשוט מיתו · ונ"ל מדברי הזהר כי מ"ה מולאו מהיכל שני של התמורות הנקרא שחת טמא והוא דר בפתח שני שבו · אלהא דידן יזהר מטוביה עלן ויפדה נפשנו מעבור בשלח ותייתנו באור תראה אכי"ר :

פרק תשיעי

סדר ודוי לשכיב מרע עם איזה חדושים השייכים עמו כאשר האיר כ' עיני כדי לזכות בהם את הרבים :

במסכת שמחות כך כתיב נוטה למיתה אומרים לו התודה שהרבה התודו ולא מתו והרבה לא התודו ומתו והרבה הולכים על רגליהם בשוק ומתודים ובזכות שתתודה תחיה וכו' · לא דברים מחיים ולא דברים

ממיתים שמא הלוית או שמא הלוך אדם · שמא הפקדת אצל בני אדם או
שמא הפקידו אצלך · עוד כתוב בספרי כל המתים טעונים ודוי שנאמר ואשמה
הנפש ההיא והתודה וגו׳ · אמרו רז״ל שעכן בא לעולם הבא מפני שהתודה
וברבה דף קל״ד שערי תפלה לעולם נפתחים ובפרט לחולה שה׳ סועד אותו
ולא תהיה תפלתו עקרה אלא תהא עולה ותעשה פירות כדאמר אבא יודן
לחכמי ישראל ברבה פרשת ראה ובירושלמי במסכת הוריות · וכתוב בספר
הזהר פרשת נשא דף קכ״ג דתשובה מעליא כד אתמסר נפשא לגבה ועייל לה
בזמנא דאיהי בתשובה · כדין כלא אתתקן לעילא ותתא הוא וכל עלמא ·
ואם יש טינא בלבו על חברו החכם המודה אותו או איש הטוב שדבריו נשמעים
לו שימלא שם ישתדל עמו שיעביר רעה וכעס מלבו כי כל העובר על מדותיו
מעבירים לו על כל פשעיו ויתקן כל מין דררא דממונא שיהיה לו עם בני
אדם קודם הודוי ויזהירנו החכם על זה · ואם צריך לכך יודיעוהו טעם
וכונת הודוי :

כתב הרמב״ן סדר ודוי של ש״מ כן קבלנו מחסידים ואנשי מעשה וזה נסחו ראוי לכל
ש״מ שיעשה צואה ויבקש מחילה לכל מי שחטא ויבקש מרבים שיעזרוהו בתפלה ויעשה
תשובה שלימה ויטול ידיו ויתעטף בציצית · ויאמר ה׳ אלהים אמת ותורתו אמת
ומשה נביאו אמת וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ויקרא אשרי יושבי
ביתך עד סוף המזמור · ומזמור תפלה לדוד הטה ה׳ אזנך סימן פ״ו ויאמר בקראי
ענני סימן ד׳ : שיר למעלות אשא עיני קכ״א : ויאמר אח״כ ודוי של ש״מ בכוונה
גדולה וכן קבלנוהו מחסידים ואנשי מעשה וזה נסחו :

מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהֹוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק
וְיַעֲקֹב אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל
הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד · עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ · עוֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט
וּצְדָקָה בָּאָרֶץ · הָיָה וְהֹוֶה וְיִהְיֶה · מְהַוֶּה אֶת הַכֹּל · שֶׁרְפוּאָתִי בְּיָדֶךָ
וּמִיתָתִי בְּיָדֶךָ · יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהֹוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי
שֶׁתְּרַפְּאֵנִי רְפוּאָה שְׁלֵימָה כִּי אַתָּה אֵל רוֹפֵא רַחֲמָן · וְאִם בַּר מִינָן
אָמוּת תְּהֵא מִיתָתִי כַּפָּרָה עַל כָּל חַטֹּאתַי וַעֲוֹנוֹתַי וּפְשָׁעַי שֶׁחָטָאתִי
וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ וְתֵן חֶלְקִי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְגַן עֵדֶן וַחֲכֵּנִי
לְעוֹלָם הַבָּא הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים וַאֲנִי מוֹדֶה וּמַאֲמִין כִּי אַתָּה נִמְצָא
מְצִיאוּת גְּמוּרָה · וְאַתָּה אֶחָד וְלֹא כְּכָל הָאֲחָדִים · וְרֹאשׁ לְכָל
הַנִּמְצָאִים · וְאֵינְךָ גּוּף וְלֹא כֹּחַ בְּגוּף · וְלֹא יַשִּׂיגוּךָ מַשִּׂיגֵי הַגּוּף
וּמִקְרָיו · וְאֵין בְּךָ דָבָר מִתּוֹאֲרֵי הַגּוּפִים · וְאַתָּה קַדְמוֹן לְכָל
הַנִּמְצָאִים · וְאַתָּה רָאוּי לְהֵעָבֵד וּלְהָרִים · וְאַתָּה הַנּוֹתֵן נְבוּאָה בְּפִי

כָּל הַנְּבִיאִים · וּנְבוּאַת מֹשֶׁה עַבְדְּךָ נְבִיאֲךָ לְמַעְלָה מִכָּל הַנְּבִיאִים : וְאַתָּה נָתַתָּ לָנוּ עַל יָדוֹ מִן הַשָּׁמַיִם תּוֹרָה שְׁלֵמָה וּמְשִׁיבַת נָפֶשׁ : וְהִיא זֹאת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַמְּצוּיָה בֵּינֵינוּ : וְהִגִּיעָה אֵלָיו מִפִּי הַגְּבוּרָה : וְלֹא תִהְיֶה זֹאת הַתּוֹרָה נֶעְדֶּרֶת וְלֹא נְסוּחָה : וְאַתָּה יוֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת בְּנֵי אָדָם וְלֹא תִתְרַשֵּׁל בָּהֶם: וְדַרְכְּךָ לִגְמוֹל טוֹב לַצַּדִּיקִים: וּלְהַעֲנִישׁ לָרְשָׁעִים : וְתָבִיא מְשִׁיחֵנוּ הָאָהוּב וּתְחַיֶּה מֵתֵינוּ : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי :

ואם השעה דחוקה עליו יזקוף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ויאמר :

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם מְנוּחָתִי :

ויכוין בשם ית' ויחודו ובאמצע כל שני הגדול והנורא : ואחר סיום הוידוי יאמר אל מלך :

פרק עשירי

נראה לי, הדיוט הכותב כי טוב להשתדל עם החולה שישים לקופת הצדקה או לקופת חולים או יתן בידו לאיזה עני הגון קודם שיתחיל הוידוי לפחות עשרים ושש פרוטות · ואם יוסיף עד ל"א ליחוד הוי"ה ואדנו"ת מה טוב · ואם יוסיף על קי"ב כנגד הוי"ה אהי"ה אדנו"ת מה טוב ונעים והמוסיף מוסיפין לו חיים דבעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא ובדא אתער אילנא דחיי לאוספא כההיא אילנא דמותא וכדין אשתכח חיים וחידו לעילא · וכד נש דגרים דא בשעתא דאצטריך ליה ההוא אילנא דחיי קאים עליה וההוא אילנא דמותא אגין עלוי וזהו יש מפזר ונוסף עוד עיין בזהר פ' בהעלותך דף קנ"ג ע"ב · ואין לך דבר שעושה פירות למעלה כצדקה הנעשית לשם יחוד ה' ובסתר ויכוין כי צדק יהיב לצדקה ונעשה קדישא אשתכח שלים ובגינה דעביד לתתא הכי אתער עליה ופי' עושה צדקה בכל עת יגלה דכל רתיכין וכל חילין כלהו אתברכן ואתוספן נהורין כדקא יאות בגין דכלהו אקרי ע"ת עיין פ' ויצא דף קנ"ג ע"א · והעושה צדקה עובר בנהר דינור בלא דחילו ויקום במקום קדשו כדאמרי' בפ' מקץ וכן אמרו רבנן על פ' וכן נגזו ועבר ומזה בארוכה בפ' בחקותי דף ק"א ע"ב וקי"ג ע"ב בפסוק ונתתי גשמיכם · ואולי תועיל הצדקה לכופר נפשו ע"ד מה שכ' החכם ריקאנט"י בפרשה וירא כי כשנגזרה מיתה על האדם ומצא לו מליץ אין תקנה לדבר עד יתן כפרו · ומזה בזהר פ' בשלח · והודוי עם היסורין הוא המקובל ברצון · ואמרו בויקרא רבה פרשה כ"ז על פסוק צדקתך כהררי אל וגו' מה ההרים הללו כובשים את התהום שלא יציף את העולם כך הצדקה כובשת את הפורענות ובפרשה כ"ו וצדקתך אלהים עד מרום מי מעמיד העליונים והתחתונים צדקה שעושים ביד · הה"ד וצדקתך אלהים עד מרום · ואמרו בירו' דקדושין הא' דאת אמר דבעי מצוה אחת שיסייע לו לכף זכות דוקא לעוה"ב

אבל

אבל בעוה"ז אפי' לד אחד מאלף ממלאך אחד מלמד עליו זכות הקב"ה מכריע לזכות דזכות כל דהו מספקת: וכתב בעל יפה מראה דזהו דוקא בדין פרטי המתחדש על אנשים באקראי בעלמא אבל בדין ר"ה נידון ע"פ רוב המעשה· זכינו בזה שזכות כל שהוא יש כח בידו להכריע החולה לכף זכות ולהחיות את נפשו ולהבריאו· ויכוין בואתה לדיק על כל הבא עלינו לעשות גופו מזבח כפרה לתקן עליו ביסורין שסובל ומקבל עליו באהבה וייחד אהבה רבה באהבה זוטא ומשם תעלה אור הלבנה העליונה להיות כאור החמה כי נטהרת לבעלה בכח הדין אשר דחתה ממגה עליו לגרפו ולנקותו :

פרק אחד עשר

וזו תפלית לשון ספר הזהר בפ' בלק דף קנ"ה לרמוז סידוי מלבד מה שכתוב גנז בפרשה ויקרא ובפרשה פנחס דף רל"א :

כשאדם מפרש חטאיו נקרא חסיד דאתי לקבלא תשובה ואפיק גרמיה מספרא בישא דהוה בטנופת דיליה עד השתא והשתא אתדבק בימינא עלאה דאיהי פשוטה לקבלה ליה ולא תימא דלא מקבל ליה קב"ה עד דיפרש חטאוי מיומא דהוה בעלמא או אינון דאתכסיין מיניה אלא לא צריך לפרשא בר אינון דאידכר מינייהו ואי שוי דעתיה בהו כל אחרנין אתמשכו אבתרייהו דהא תנינן. אין בודקין חורי הבית העליונים שהם רמז לעבירות המתכסים ממנו והם ודאי חורים שחרוס העכברים דרשיעי אינון שמשכנס סביב לתיבה עליונה בסוד מחלליה מות יומת ולא התחתונים שהם רמז לעונות ראשונים אלא כפוס חיזו דעינוי והכי תנן בנגעים כ"ד אברים שאין מטמאין משום מחיה דכתיב לכל מראה עיני הכהן דכלהו אתמשכן אבתרייהו :

עוד במקום אחר אמר וכל.חטאין ומומין דישראל קב"ה יהיב להו לרב החובל דנהיג כל ארבין לאסבעה לון בעומקא דימא וכל מאריין דיליה מזלות יש אקרון דאינון מחכאן למתקן דלעילא ככלבי לקמי פתורא וכד קב"ה נטיל חובייהו דישראל המתודים בשבירות לב (כאשר ביארנו למעלה פ"ד ובהקדמת מעירי שחר שלנו) וזריק עלייהו. כלהו חשבי דאינון מתקן ונבזבן דאיהו בעא למיהב לישראל והשתא אעבר יתהון מינייהו ויהיב לון ומיד כלהו כחדא זרקין לון וגומר· וידוע שלשבעים שרים של מעלה יש בתוכם ארבעה שהם ראשים על כלם וארבעה מלכים שלא אברהם היו מושלים עליהם שרים אלו· וזהו שפירשו רבותינו ז"ל על בבל ומדי וכו'· והכל היה סימן לבנים וכן הזכיר הנביא ישעיהו מלחמה זו בפסוקים מי העיר ממזרח· ומי שמבין דברי חכמים בנבזבז ומתן שהיו לישראל בהר סיני מרהב וס"מ עם דברי הזהר פ' בלק דף קנ"ב על פסוק ה' בלאתך ישמח ויגל מאד: וכתוב בפ' פנחס דף רל"א מאן דמפרש חובוי כל בי דינא בדלין מיניה ועל דא אצטריך לבר נש לפרשא סובין בכל שייפא ושייפא מכל דעביד בפרט ובגין דבר נש קריב לגרמיה לא אתדן על

פומיה

פומיה ותו לא שביק למקטרגא לאולפא עליה חובא מומא דדבר גם יקדים וימנא ולא יהיב דוכתא לאחרא למימר יתיה כדין קודשא ב"ה מחיל ליה הה"ד ומודה ועוזב ירוחם · ואפי' המהרהר בתשובה בעה"ז ולא הספיק לעשותה עד דאסתלק מן עלמא לדיקייא נחתי בגיניה גו שאול ונטלין ליה וסלקין ליה מתמן ואפי' לדיקים גמורים נחתי תמן לשאוב משם כמה חייבין כנזכר וזהו ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם שמתאחזים במדרגות התחתונות של הלדיקים ועולים מהגיהנם וזהו כי לא תעזוב נפשי לשאול והם שני דרכים שאמר רבי יוחנן בן זכאי לתלמידיו שלא היה יודע באיזו דרך היו מוליכים אותו ועד"ז פירשו מה שהיה מרע"ה מסיח עם נפשו ואומר נפשי להיכן את הולכת וכו' :

פרק שנים עשר

מבאר הנדרש ראינו כי לריך כל אדם לחשוב ולפרט את עוונותיו לפני מלכו ובפרט בודוי ש"מ · ולכן בחרנו להוסיף על הנוסח הנהוג איזה עונות שבהם נכשלים רוב בני אדם ובזה יתעורר כ"א כפי מה שידע בנפשו באיזה פרט הוסיף לחטוא · ואמרו שברא'ות האדם ילרו תאב לעבירה אחת יותר מהשאר לריך להתגבר נגד הפכו ולעשות משמרת למשמרת לבל יכשל בו כי אולי שולח הנה לתקן עוות ההוא ולכן ילרו מפתהו שיהיה נכריה עבודתו באשר אשמה הנפש ההיא · ולכן כל אחד יפשפש במעשיו וישיבם אל לבו ויפרט חטאיו המוזכרים לו בינו לבין עלמו אם לא יהיה מאותם שבין אדם לחברו וגם שעקר התשובה היא בעודו בכחו כמ"ש בתיקונים דף ק"י ע"ב על פסוק מפני שיבה תקום : והבל הביא גם הוא מבכורות לאנו ובג"ד וישע ה' אל הבל מ"מ אפי' חרב חדה מונחת על לואריו של אדם אל ימנע עלמו מן הרחמים ויש קונה עולמו בשעה אחת כר"א בן דורדיא והדומים לו ואפי' עד דכדוכה של נפש כתיב ותאמר שובו בני אדם · דקב"ה עושה חסד עם בניו ונוטל אדם את בנו והאבן בידו · פי' אדם העליון מבין מנוחה לבניו ונוטלם ומנשא אותם גם שפגמו מעשיהם באבן נגף אחר התשובה : ואמרו בשמות רבה פ' כ"ה על פסוק ישוב ירחמנו וגו' · הקב"ה מולא שאנו רייבים לו כובשו שנאמר יכבוש עונותינו · ברם אשרי המתגבר על ילרו כשהוא איש · ובפ' תרומה דף ק"ל ע"א מתבאר מה דינו של המהרהר תשובה ולא הספיק לעשותה כנדרש למעלה כמו כן המהרהר הרהורי מלוה אע"ג דלא יכיל קב"ה סליק ליה רעותיה כאלו עביד ושם ביאר ז' פתחי גיהנם ומהו לואה רותחת ואוי לישראל מהללי שבתות דאין להם מנוחה אפי' בשבת ושבועה שמשביעים לנשמה קודם בואה לעולם התחתון היא בפ' תרומה ד' קס"א ובפ' בא דף מ"א · ובפ' מקץ דף ר"ד פי' למה לא ניתן רשות לאלישע אחר שיעשה תשובה אבל לכל אדם לעולם ימינו פשוטה לקבל שבים ואפילו עליו נאמר כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה · ובע"ה הוא הקב"ה בעל העולם ועשה כדבריו חוץ מלא שאם ח"ו יאמר לא ממחילתי כדאמרו לאלישע אחר אל

תפנה

תפנה לדברים אלו אלא תכנס ואל תירא כי ואי יקבלו אותך · ואל יחשוב אדם שהשאול בית מנוס לו ח"ו ולומר כיון דאטרדוהו להוא גברא מההוא עלמא לאהני מעלמא דין דהא כתיב בקין דהוא קינא דמסאבותא וכ"ש ברשעי ישראל ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ כי כאשר יצא האדם מפתח עוה"ז אל פתח כניסתו לעה"ב אחריו מיד שם לפתח חטאת נקבה שהיא לילית רובץ זכר ס"מ מזדמנים לו לגבות עונו כפי כחם כמו שהוא מתגרה ברעה על עונו להוסיף עון על עון כך מתגרים עליו כחות החצונים כי יצה"ר מסיאו לעשות חטא על חטא כדי לאבדו אבוד על אבוד ואם ימנע רשע גמור מחטא עוד תועלת ימשוך לו והראיה כי אליך תשוקתו ותשוקה זו היא ראיה שבחטא הרשע מועיל לחצונים ומוסיף פגם ועונש על עצמו ואפי' יהיה הרשע גמור בעומק הקליפות הרבה עם כל זה ואתה תמשל בו לא לבד בחלק לילית אלא אפי' תמשול בס"מ · וזה לפי שאין לחצונים צורת אדם רק צורות כנחש וגמל והצורה הזאת שיש לרשעים גמורים ואפי' למ"ה הכל עשוקה אצלו מן הקדש · ולזה יש כח לכל צורת אדם להכלל בטוב שיש עיקר על דבר זה דעהו חכרהו :

ועצה טובה לחולה שיתודה בעת שליטת מדת החסד בקר לאברהם כי אז משמשות אותיות ראשונות מהי"ב הויות היוצאים מצירופי שם בן ד' אותיות כי חדש בגימטריא י"ב הויות ובכל שבוע מושפעת מאור הכלל בג' הויות שהם בי"ב גבולי אלכסון ואות אחת משם הגדול מחיה את פלן וג' ראשונות מנוקדות בנקודת מלך והשניות של שבוע שני מהחדש מנוקדות בנקודת מלך והשלישיות בנקודת ימלוך · וג' של שבוע רביעית נקודות חולם שבא קמץ כאשר בא טעם כל זה בספרי המקובלים כי ימי השבוע רומזים למגיאות ענפי הספירות מחסד ולמטה שהם סדר זמנים המתפשטים מהם במלכות ושם כללים כל שנויי פעולות הזמנים מצד הבינה המסדרת אותם · ובכל יום משתמשות ב' אותיות מהג' הויות של אותו שבוע אחד ביום ואחד בלילה כי יש בג' הויות שש ההין לשש לילות וג' יודין וג' ווין לו' ימים ואותיות אלה מאירות כלם אהדדי בשבת בסוד ג' סעודות לג' הויות והיא שביתתן דכתיב וישבות ביום השביעי שהיא נקודת מלכות עלמה והיא באמצע כשהינתה למעלה מנצח הוד חג"ת מנה"י נה"י אינון תלתא יומי מקמי שבתא מתעלה למעלה · וחג"ת אינון תלתא יומי בתר שבתא כנזכר ובזה יבאו כסדר ימי השבוע יום ראשון חסד יום שני גבורה עד יום ששי יסוד בו לחם משנה בסוד אור ישר ואור חוזר והיום הוא קיבוץ כ"ד שעות י"ב ביום וי"ב בלילה רומזות לענפים המתפשטים במלכות משש קצוות שעליה הכוללים ד' תקופות היום ערב ובקר והצהרים לג' אבות בסוד יחוד קב"ה ושכינתיה בדרועא דימינא בתפלת שחרית ובדרועא דשמאלא בתפלת מנחה ובעמודא דאמצעיתא בערבית · ודהע"ה אמר חצות לילה וגו' שאז הוא בעשוע השכינה למעלה עם שרשי נשמות החיים והמתים ג"כ כדאי' בפ' לך לך דף פ"ב אבל אינו זווג אלא הארת פנים והדוש תורה כי מלכות או מציאות ת"ת שבמלכות תכנס בחצי הלילה בג"ע של מעלה בעולם הבריאה או, היצירה שהוא ג"ע תחתון או העשיה ששם מדור הנפשות

שבהם

שבהם חוזרים ושוכנים הנשמה והרוח והנפש כל אחד כפי מדרגתו ושם תתגלה השכינה ותאיר בהם אור ושפע מה׳ · וגם בעת שהצדיק נפטר מן העולם תתיחד כ״י עם הת״ת ע״י נשמתו המסתלקת למעלה וגם זה יחוד הוא לא זווג אלא מעדים לקבל באהבה כשרון מעשיה ולעולם אין שפע וברכה שורה בעליונים ואין זווג לת״ת ומלכות במקומם אלא מצד התחתונים והזמנתם אשר הוא בעתים כגון בהגיע ב״ך לשים שלום יום ויום דאז הוא הקמת הברית הנקרא שלום והוא עת רצון ודאי · ואמרו במדבר רבה פרשה י״א אפילו אדם רואה בחלומו כאלו הרב מחתכת בירכו מה יעשה ישכים לבית הכנסת ויעמוד לפני הכהנים וישמע ברכת כהנים ואין דבר רע מזיקו · וכן בחג שבועות הזווג הוא כולי יומא וכיולא · והו טעם לחם הפנים ושיור פתיתין על השלחן לאחר הסעודה למי שאי אפשר לו להכין בתחלת הסעודה ככר שלם לברכת המזון כמבואר בזהר פרשת יתרו · וכן סוד נביעת החלב בדדי המנקת שהתנוק הוא הגורם וטעם זה כי האור החוזר נעשה תיק וכסא ומכון שיתלבש בו אור עליון המתחדש תמיד · הנה נרמז ריש מילין סוד הטיול לשכינה בחצי הלילה :

פרק שלשה עשר

עוד נפלה על ספר מה שביארו בבחינת זווג שהוא בה״ב ובת״ת ומלכות כמו שבא בספ״ר וכאשר הוסיף מדעתו הרחבה מורי הגאון נפלאו בספר העסיס שלו · וזה כי במצות שעושים התחתונים נפתח להם משפע מת״ת שנשמתן נאצלת משם והוזר האור מן הנשמה למקורה זה וזה לדך המלכות כטבע הרוחניות המתדבה מאליו והיא מתקשטת לעומת בעלה מצרוף בני האורות יחד והן מזדווגים במקומן באהבה רבה ואינם צריכים לעלות להיכל הבינה · ואיש ואשתו בתחתונים להם דוגמא לאותיות ו״ה מהשם שאינם מתקדשים בקדושת השם אלא בצרופם עם י״ה ולכן בזווגם ובמצותיהם צריכים להעלות נשמתם וכוונתם לת״ת ומלכות שהם י״ה בערכה להשלים השם למטה שכן אמרו בזהר שארבעה אותיות השם יש להם דוגמא בביתו של אדם צדיק · ביה ובאנתתיה בבריה ובברתיה אבל קודם יצירת אדם והוה לא היו ת״ת ומלכות אלא במקום ו״ה בלבד מושפעים ולא משפיעים ולהשלים להם ההוי״ה היו צריכים לעלות אצל אבא ואמא ומזווג ת״ת ומלכות יתהוו הנשמות הקדושות · ויש עוד טיול למעלה עם שרשי נשמות הצדיקים החיים · וזה בשעת נפילת אפים אחר חזרת התפלה שקושר וחובק עצמו כענין חבוק כי יכוין עלית היכלות היצירה עד היכל אהבה דשם סוד החבוק · וגם הוא מחבק ידיו ומשם מכוין להעלות היכלות אל היכל הרצון בסוד אברים באברים ואח״כ מכניס רוחניות כולם אל היכל קדש הקדשים והיינו התעוררות נביעו דדכורא בנוקבא והיא אושידת מיין נוקבין לקבלא מיין דכורין ופיו האומר התפלה בנשמתו אושידת מיין בסוד מסירת נפשו מתוך הנקבה אל הזכר באליך ה׳ נפשי אשא להיות נכלל בתוך הנשמות הנשפעות ומתחדשות מלמעלה בסוד

יוסף

יוסף הצדיק למעלה הממשיך למלכות מיין דכורין · ובנימין צדיק לתתא לעורר מיין נוקבין · ושכינה שרויה בין שני צדיקים :

פרק ארבעה עשר

אחר שבארנו מהו טיול ושעשוע בחצי הלילה לתקופה רביעית לדוד רגל רביעי · נחזור לבאר סדר זמנים ולהורות טעם שליטת החסד בבקר ·

והוא כי כנפי השעות מאירים במלכות מינה ובה בכ"ד צרופי א"ד מכוונים לכ"ד צרופי הוי"ה בהבחן ב' ההין גדולה וקטנה כל אחד לעצמה ואותיות ההוי"ת מהם זכרים בסוד אור ישר בעלי רחמים כגון אותיות י"ו ומהם נקבות בסוד אור המתהפך שהוא דין וכן בשם אדנ"י יבחנו אל"ף יו"ד מן הזכרים ואילך מן הנקבות וכל אות מן האלפא ביתא מצטרפת עם כל אחד מארבעה אותיות השם הגדול עם ששה נקודות שהם קמץ צירי חולם חירק שורק שבא כי התנועות גדולות שהם רומזים לאצילות הספירות במקומן מספיקות לעצמן וגם לקטנות שהם אצילותן המתפשטות במלכות המשמשות תחתיהן אבל שבא הנה שהוא עבד עבדים פעמים עבד משכיל ימשול בבן כגון אם בא בראש תיבה אז נגיון לבדו הוא · וכל אותיות של אלפא ביתא היו כלי אומנתו של שם הגדול במעשה בראשית · ויו"ד קמץ עם אל"ף שש פעמים בשש נקודות וכן כל שאר אותיות השם מספרם כולם יחד תתר"ף שהם חלקי ורגעי השעה ומלבד זה יש תתר"ף באותיות השם לבד בלי סיוע הנקודות · הנה ב' בחינות תתר"ף וי"ב הוי"ת הם י"ב פעמים תתר"ף לי"ב שעות מהיום · ותשים אותיות השם תחילה ואל"ף בסוף וההפך לי"ב שעות והאותיות עם הכפולות הם כ"ז כנגד כ"ז ימים שלמים שהירח סובבת בהם הכיפה והנשאר לה עד סוף החדש צריכים לה לרוץ אורח אחר החמה ואותיות אלפא ביתא כשהם עם השם נחשבות אחד אחד עד שאפי' ת' עם י' שבשם שוין י"א ולא יותר · וזה כי אותיות השם הם נשמה ואותיות התורה הם כלי אומנות וכל כלי אין מונים לו אלא אחד ובדבר הזה אין הבדל בין מחט אחד למסר הגדול · ובזה יובן חזרת הכנפים אל מקורן · עוד יש מחלקים שם מ"ב לשבעה חלקים וכל אחד ממנו שש אותיות ויצרפו אליהם שם יה"ו אל כל אות יעלו ד' פעמים מ"ב והם קס"ח אותיות · וחלוקם לששה אותיות יעלו כ"ח מחנות הלבנה סימנם כח מעשיו הגיד וכתיב גדול אדונינו ורב כח · ובהם נפעלים כל הגזרות והם המחדשים אור חדש במזלות וכפי התחדשות האור כן יתחדשו תולדות הנפש · וכתב הרמב"ן בפי' משנה ד' מפ"ג של ספר יצירה כי בעלי חיים הנולדים בשנה זו אינם דומים לבעלי חיים של שנה אחרת · ע"כ אמרו אין מעשרין משנה על של חברתה ע"כ · ובודאי שכן יהיה ג"כ בצמחים ובמתכות ובכל הנבראים · וא"צ לומר במין האדם וכבר דברתי מזה בסוף מעירי שחר במספיק · עוד כ"ל שנוכל ליחס ד' שבועי החדש לד' הנהגות אבי"ע וכן ד' תקופות היום · והנהגת העשיה ברמז אחר חצות שעתא דפתחא' דמוקבא רבא סתום פן יחריבו

הקליפות

הקליפות הטולס ח"ו כדאמרי' בזהר תרומה בטעם שרוח דרום שולט בתחלת הלילה ולפי זה נייחס ג"כ ד' תקופות השנה לד' הנהגות אבי"ע פוק חזי כי יעלו הדברים על נכון אחר ההתבוננות בזה · וכן יוחלקו גם י"ב הוי"ות · והראב"ד בפי' משנה שניה מספר יצירה העמיק לדבר בדרוש זה בדרך אחרת על פי התכונה והקבלה ובסוף כתב וכאשר תסתכל בחשבון שרמזתי לך תוכל להבחין ממנו בכל רגע ובכל שעה ובכל יום שתרלה ההויה המושלת מי"ב הויות או משם של כ"ח הויות · ובזה היו מתגלים לראשונים העתידות על פי סוד ה' בלי שילטרכו למלאכת החוזים בככבים המכזבים · והנה על פי דרכנו להיות כי ראויות הי"ב הוי"ות אותם שהם רחמים יותר שולטים בשש שעות ראשונות מהיום ולכן אז ימין ה' רוממה וימין ה' עושה חיל להתאזר ולהתגבר נגד מדת הדין ואז הוא עת לבקש מטו על לד החסד וגם כי יזכיר עונותיו אין מקום למדת הדין לחלוק · ואין לבריא וכ"ש לחולה לשלב האלבעות של ימין בשל שמאל כי הם כחות עליונים ימיניים ושמאליים ואין לערבם · האמנם טוב להסתכל ולכוין בכל שעה באלבעות כי כל אלבע הוא סוד שם אהיה במלוי יודין בגמטריא אלבע · ולהיות דרוש זה מאד מכוון להשלים אדם עלמו ולהשתתף עם בחינת האור המושל מדי עת בעת בתפלותיו ומעשיו ותורתו ויחודיו וראוי לכוין למדה וההויה שהיא שולטת בזמנה לפי חלוף העתים כמו שאמרו בסדר תפלות לשחרית מנחה ערבית ומלבד זה יכוין לספירה השולטת באותו יום בכלל · לכן ילאנו מעט מכונת הספר והנה נתבאר כי טוב לחולה להתודות בשש שעות ראשונות מהיום · ועתה נביא ראיה לזה מספר הזהר מלבד הנדרש :

פרק חמשה עשר

בפרשת בלק דף ר"ד אמר בשעתא דאתי לפרא כל אינון אסירי מלכא אשתכחו נייחין ועידן לנוחא איהו עלייהו וכל שכן אינון דתייבין בתיובתא ובעאן בעותהון קמי מלכא קדישא וכו' ואח"כ אמר בעא קב"ה זכותיה דההוא בר נש אי אשתכח בלותא יאות ואי לא חשיב ליה דאיהו מאריה דתיובתא וחס עליה · בההיא שעתא קל לפרין דמקגן אשתמעו · הנה כי אם נגזר עליו חיים ורפואה · הרופא לכל בשר דלית אסוותא ביד שום ממנא אלא בידיה הוא ירפאהו ויעלימהו ואם ג"כ כבר נגזרה עליו גזרה בכא עת שליטת הויות החסד ימחו עונותיו כדאמר ואי לא חשיב ליה דאיהו מארי דתיובתא וחס עליה · ורמז הלפרים דקאמר מלבד שיש לדרוש בהם דברים נעלמים בסוד שכינה דמקננת במטטרו"ן דאתקריאת קן לפור ופעמים נשר ופעמים יונה ע"ד הפשט נוכל להבינם עם מ"ש הזהר בדף קל"ז ע"ב על פסוק גם לפור מלאה בית אלין רוחיהון דלדיקייא דאמר כי יש הרבה נשמות המתראים על ג' תומות שבגן עדן כל אחד כמראה לפרים המלפלפים בכל בקר וההוא לפלופא שבחא דקב"ה וללותא על חיי בני נשא דהאי עלמא ובפרט ביומי ניסן ותשרי דישראל מתעסקי במלות ובמע"ט

 והם

ואם מדרגת נשמות הדרות באצרים · ועוד יש לפנים מהם בבתי גואי · עיין בפ' חיי שרה על פסוק אשרי תבחר ותקרב וגו' ובפ' מקץ אמר דכל גרדיני נמוסין מסתלקי באפרא וכל חד עאל לדוכתיה כד"א הבקר אור והאנשים שולחו אלין מאריהון דדינא המה וחמוריהם אינון דאתו מסטרא דמסאבא · כתוב בזהר פ' מקץ דף קצ"ח מאן דלא ישגח בחוביה דחיל מאינון ימי רע דילה"ר והזהיר על עונות דאדם דש בעקביו ע"ד למה אירא בימי רע וגו' · ונמצא כי הוגד מעט למה עונות נעשות כזכיות למי ששב מאהבה והוא כי חובא דחב ב"נ יתיב קמי קב"ה ואוליף עליה חובא ואמר פלוני עבד לי ביום פלן · וכד תב מההוא חובא הא איהו בגרמיה מכריז קמי קב"ה ואמר פלוני דעבד יתי ביום פלן תב בתיובתא מני · אשתכח דחוביה גופיה אוליף עליה זכו והיינו כי נרצה עונה דעון גופיה מרצה קמי קב"ה עליה כי לקחה וגו' וע"ד קב"ה יהיב ליה כפלים והקב"ה מוותר חובין לבר נש · ומאי דאמרו כל האומר הקב"ה ותרן יותרן מעוהי ה"מ כד לא תייבין אבל תייבין ומתחרטין ותוהין על הראשונות קב"ה שביק לון ויהיב לון אגר טב · ויקיים כל אדם ובפרט בעל תשובה וכ"ש החולה בחליו פסוק שויתי ה' לנגדי תמיד והוא בצייר תמיד במחשבתו שם ההוי"ה כתוב בכתב אשורית בדיו שחור בס"ת כשר ובכן ירא ויחרד מלפניו ומחשבותיו יכונו ע"כ מצאתי כתוב ודברים אלו טוב שהמודה לחולה יזכירם לו אם הוא ת"ח המבין דבריו ויאמרם אליו קודם שיתודה להלהיב לבו לתשובה באמור אליו שיחשוב לתקן פרטי העבירות אשר פגם בהם בחייו כאמור למעלה ואם היא אשה תכוין לתקן בודויה פגמה בשמירת פתחי נדותה ומצות חלה והדלקת הנר ובביטול תורה שגרמה לבעלה או לבניה אם נתעצלה להוליכם לבית הספר · ה"ה נמי לשאר עצילות אחר · וכן אם נתעצלה בהדלקת נר שבת ולא הוסיפה מחול על הקדש כי תוספת · זה הכנה לנפש יתירה מעולם האצילות וצריך להוסיף ממדרגת החול שהחצונים אוחזים בו לעשותו קדש לקדשו בקדושת שבת ונסתמו המקורות לחול ונפתחו לשבת להזריע פנימה סוד הנשמות הקדושות ולהפסיק מהטיפין החצונים שהיו סוד מים עכורים מותר המעשה שנשארו שמרי מעשה בראשית והיו נמשכים והולכים · וזהו אמרם שהמזיקים נבראו ערב שבת בין השמשות וכשראה הקב"ה כך הקדים קדושת שבת ונתייחדה שכינה אל הזכר והזריע פנימה כאמור כי מזיקין אלו היו נצוצות נזרקים מלמעלה קודם היות השכינה פנים אל פנים עם הזכר והדרוש רחב במקומו אצלנו · וצריך שמירה והכנה לקבל כח הרוחני כי הוא משפיע תמיד והגשמים מקבלים ממנו כפי הכנתם ובשבת בפרט כתיב ושמרו בני ישראל את השבת מלשון ואביו שמר ובזה עושים ומתקנים אותו לדורתם והדלקת נר שבת ע"י עקרת הבית אשר זרוז בעלה היא תקון גדול להכנת קדושת שבת עם תקון מט"ה ש"לחן כ"סא ו"מנורה היא הנר ונקודה אמצעית קדושת שבת שולחן בכס"א דהיינו בריאה וגבולה אלפים אמה סביב עולם היצירה נכלל במטטרו"ן ששם יה"ו משתמש בו הוא בחינת אלף אמה סביב ואלף אמות אחרים סביב הם רמז לעולם העשיה סנדלפון ששם אדנ"י משתמש בו א' סוד הנהגת היום בחול

וא'

וא' סוד הנהגת הלילה ולזה אין לחלל נקודה אמצעית קדושת שבת מתחומה ובתוס' שבת נמלא מקדש מדרגות החול ג"כ · ואמרו בתקונים שהמוסיף להוליא בסעודת שבת מוסיפין לו נפש יתירה שהיא תוספת רוח הקדש וכל הפוחת להוליא גורעין לו ההוא נפש יתרה ונשאר עני · ובדף פ"ח ע"א אמר כי לריך בשבת כלה לממס מכל המאכלים ולקיים בו ענג · וכבר מפורש סוד ענג אצלנו במקום אחר וללבוש בגדים נאים · וכתבו גורי האר"י שכפי גוון המלבושים שאדם לובש בשבת בעה"ז כך ממש יתלבש אחר פטירתו בימי שבת תמיד · ושלכך נראה חכם אחד לבוש שחורים אחר פטירתו בימי שבת והגיד כי כך לבש בעה"ז ונענש במדה ההיא בעלמה : עוד אמרו בזהר כי האושפיזין הם המלאכים נטרי הנשמה יתירה דאיהי שכינתא ולוה רשב"י בפרשת ויקהל כי תתפלל האשה בעת הדלקתה נר של שבת על חיי בעלה ובניה שיזכו לתורה אור · ובפרשת תרומה דף קס"ז זירז לצורך תיקון גבוה שהאיש יעסוק בתורה לאור נר של שבת כי נשי בההוא עלמא זכיין בבנייהו ובבעלייהו וכבר נשאל מר' אליעזר לרשב"י נשי בההוא עלמא מה איכון והעלה אותן הרבה · והמבין מה שאמרו על פסוק אני ישנה שהמלכות אומר אני שניה לחכמה בסוד דו פרלופין שהיו בה ובבינה נתגלו בסוד ו"ד בדמות חותם המתהפך ועוד עליית ת"ת ומלכות עד הכתר יבין סוד ברכת הנשים בבקר שמברכות שעשאני כר"לונו ואין לך כשרה בנשים אלא העושה רלון בעלה ולנוטה בירכתי ביתה · וטבע האשה היא הבנה גדולה למזג בניה אם לטוב אם למוטב יותר הרבה מהאיש ולכן ימכור אדם כל מה שיש לו וישא אשה הגונה וממשפחה כשרה כי כל טוב אדוניה בידיה · ותחלת קלקול הבנים ח"ו ילמא מהפקר האשה כי עקר הגניעות תלוי בנקבה וע"י כך יהיו הבנים לנועים · וגם הבעל ע"י יהיה לנוע · וזהו תחלת הקלקול בדור המבול כי בנות יולדו להם דכשהולדה רעה מתאוה גשמית יחוסה לטעמה לא להקב"ה · ולילית יש לה מבא להלביש כחותיה הטמאות באשה פרולה וע"י הפרילות הנהוג בעת הזיווג וכמו שאין שום נברא ונולר ונעשה מרגיש בזווג העליון כן זווג תחתון לא יהיה בגלוי ח"ו · עוד פרילות הדור הווה כשהזכר או הנקבה נותנים המחשבה באחר שלכן נקראים בני תמורה · וכמו שהאשה ביום יולאה פרועת הראש בשוק ופרומה או שאר מיני פרילות כדאמרי' בכתובות למקום ההוא נדחית נפשה בלילה בכחות ההפקר וכמה רעה אשה רעה דאמנא לישזבן כי מטמא' ברית העליון ושפחה תירש גברתה וכן האיש אם אינו שומר בריתו כראוי גורם פרילות לאשתו כדאמרי' פ"ק דסוטה אר"י כל המזנה אשתו מזנה עליו וכו' וסיים איהו בי קרי ואיהי בי בוליני · ואם פגמה מעשיה ובפרט בדברים המיוחדים אליה תעלם על לבה בהיותה על ערש דוי בקלקול שגרמה לה ולבעלה ובפרט לבניה והכל יזכור לה החכם המודה אותה אם מדבר על אוזן שומעת :

פרק

פרק ששה עשר

מה שהדפסנו בנוסח הוידוי. אלהי ואלהי אבותי כו' המובא לעיל בסדר הוידוי

ויכוין האומר כי נכלל בוידוי זה ג' ודוים נגד חטא עון ופשע ולתקן אלפא ביתא רבתי בינונית וזעירא את מהם בבינה והשנית בת"ת והשלישית במלכות ולתקן ת"ת ומלכות ויסוד הנפגמים בחטא עון ופשע והוא כלל ופרט וכלל חטאתי עויתי פשעתי הוא כלל בג' מיני עבירות הפוגמים כנזכר ואח"כ מפרט באלפא ביתא ואח"כ כולל במלות סרתי ממצותיך וממשפטיך הטובים. שהם בחינות ת"ת ויסוד ומלכות · וכבר כתבנו בכונת הודוי בהקדמתינו למעירי שחר · לבד זה נוסיף הנה כאשר הורנו הגאון מפאנו בדרושי ספר העסיס שלו כי באמרו מה נאמר לפניך עד סוף הודוי יכוין ליחד בעל הרצון המרומם מכל ברכה ותהלה נשמת כל הנשמות עלת כל העלות ברצון העליון · והרצון ברעותין שהם המחשבות הנעלמות ואולי זה יהיה בחינת מלכין קדמאין שהם בחכמת הכתר כנתבאר בספר אלימה · והרעותין בנהורין שהם סוד התקונים שהם בכתר בינת הכתר דאיכון אור קדמון לא ומלואלא ונהורין · והם הדוגמא העליונה לאור האצל ממטה למעלה להשגת הרעותין שרש האור ישר ונהורין הם ראשי נקודות נעלמות והם שרשים לכל המאמרות ונהורין-מתפשטים לעבר לאלאות הובא נקודת שמותם בתקונים · ובתוך האלאות מתפשט אור הספירות והספירות מתלבשים במאמרות הנפש אליהם הוא כלל המאמרות · רוח אליהם הם הספירות המתלבשים במאמרות נשמה הם הנהורין חיה הרעותין יחידה רעותא וכלם נתנו מרועה אחד בעל הרצון · ונוסח מה נאמר מורה התקשרות נשמה בנשמות למבין ומעיין בו · והאור מתפשט בספירות מכתר לתר"ך עמודי אור שבו וכלם נכללים מכל א' מהם ומתר"ך עמודי כתר לחכמה ומחכמה לל"ב נתיבותיה ומהם לבינה ומבינה לחמשים שעריה וכל א' כלול מכלם ומהם לחסד ומחסד לע"ב גשרים ומהם לגבורה ומגבורה לרי"ו אורותיה ומהם לת"ת ומת"ת לע' ענפים ומהם לנצח עד המלכות · ומהם יורד הרוחניות בכסאות שהם בחינת השרפים ובהם ד' דגלין ושית סמכין ומכסאות לחיות שהן שבעה היכלות ומחיות לאופנים · ומהאופנים למדורים קדושים ומהם לגלגלים ומגלגלים לחומר פשוט גרם החמישי ומהם לארבעה יסודות שמהם הורכבו כל הנבראים תחתונים ברוך שככה לו בעולמו וברא כל אלה לכבודו:

אח"כ יאמר רבון כל העולמים המובא לעיל בסדר הודוי עד סוף כל הודוי

פרק שבעה עשר

קול אומר בן אדם קרא הקריאה הזאת תמיד

מקומות רבו מספר מלינו בדברי חכמים כי יש לאדם הצדיק במות שמחה רבה ביום מיתתו כי יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה · ונשמת הצדיק היא מרכבה לשכינה גם אחר המות כנודע במדרגת חנוך ואליהו

מרכבת

מרכבת האבות · הנה אמרו בכתובות פ׳ הנושא מת מתוך שחוק סימן יפה לו · והנה טוב מאוד זה מות · ובפ׳ תרומה דף קמ״ט רשב״י פי׳ בזה · ואמרו במדרש ובגמרין וירושלמי פ״ג דע״א · בשעת סלוקן של צדיקים הקב״ה מראה להם מתן שכרן ונפשם שבעה והם ישנים · וכתב בעל העקדה בשער כ״ב שראיית מתן שכר ביום המיתה מתחייב מסמיכותו אל קבול השכל כמו שזהרורי חמה יראו בעולם קודם זריחת השמש כן השכר להיותו מזומן להם לכן יתחייב הראותו ביום המיתה · והבדרשי כתב שבסור המסכים המטבעיים אשר שמם האל בבריאותו מחוברים לנפשו המונעים אמיתת השגתו ישיגו בהכרח מה שהיה נעלם מתחלה · ולפי האמת הוראת השכר סמוך למיתה אינו אלא כדי שתפרד בלא צער כדכתב הרב האלשיך בפי׳ מאמר זה · וגרסינן בכתובות פרק הנושא א״ר יוסי בן שאול בשעה שהצדיק נפטר מן העולם אומרים מלאכי השרת לפני הקב״ה רבש״ע צדיק פלוני בא אומר להם יבא בשלום וצדיקים יוצאים לקבלתו ואומרים לו יבא שלום ינוחו על משכבותם · עוד שם ג׳ כתות של מלאכי השרת יוצאות לקראתו אחת אומרת לו בא בשלום וכו׳ · ואמרי׳ במס׳ שבת על גופן של צדיקים הוא אומר יבא שלום ינוחו על משכבותם ועל נשמתן הוא אומר והיתה נפש אדוני צרורה וגו׳ · וגם נראה גדולת הצדיקים ביום מיתתן מרבה בר נחמני שהכריע בין הישיבה של מעלה ולא היה כדאי הכרעתו אלא בעת דנח נפשיה שלהיות כי לא בשמים היא הוצרך ההכרעה מאחד ממקבלי התורה בעודו חי ברם היה סמוך למיתה כי אז תוסף רוחם ומשם נראה שהספד הוא ז׳ ימים דאז נפל פתקא מן שמיא לכו לבתיכם לשלום · כדאי׳ פ׳ השוכר את הפועלים · ונראה ג״כ טוב הצפון לצדיקים ממ״ש רבי אבהו ואני אמרתי לריק יגעתי וריק בגימטרי״א ש״י והיה אומר כי היה סבור להתעדן בי״ש עולמות שעתיד הקב״ה להנחיל לכל צדיק אך עתה מלבד י״ש עולמות היו מראים לו עידון תלת עשר נהרי אפרסמונא דכיא הנמשכים מתוך עמודי אור שבמדת הכתר · וי״ש הם בחכמה ושם בחינת עולם התהו שאין בו השגה כלל · והבגיל בשותא דרבנן יבין מהו ריק ותהו והבל שאמר כאן ר׳ אבהו · גם נראה שכר הצדיקים ממה שאמרו הג׳ צדיקים אחרים שכל אחד מהם אמר פסוק א׳ בשעת סילוקו ובהרבה מקומות אחרים בגמרא ובמדרשים: ובזהר פ׳ ויחי כתוב וצדיקי אית להו למחדי ביומא דמסתלקי מן עלמא · וכי לאו יקרא עלאה איהו דמטרוניתא אתת לאובלא לון להיכלא למחדי בהו כל יומא · דקב״ה לא אשתעשע אלא בנשמתהון דצדיקיא ואתערותא דרחימו דישראל לגבי קב״ה נשמתהון דצדיקיא לתתא מתערי לון דאינון אתיין מסטרא דמלכא מסטרא דדכורא ואתערותא דא מטא לנוקבא מסטרא דדכורא וכו׳ · ולכן יום פטירתם של צדיקים נקרא הלולא כדחזינן בעובדא דר׳ יצחק בפ׳ הנ״ל כשאביו א״ל שהיו עתידים לצאת לקראתו י״ב צדיקים ושהיה ג׳ ימים שהיו מתקנים מקום כבודו באורות עליונים והאריך שם להודיעו גודל הכנת מקום רשב״י בעולם ההוא יעויין משם ובסוף אמר לו דבהלולא רבא דר׳ שמעון בן יוחאי תהא מתקן פתוריה · הנה כי מיתת הצדיקים היא חופה עליונה

אלהים · ואמר רשב״י בתחלת אדרת האזינו כי נגה שביאו לו רבי ילחק שהיה ערב לו להביאו עמו אמר לרבי אלעזר בנו אימא לרבי ילחק דיסדר מלוהי ויתיב לגבאי זכאה חולקיה · וכמה פעמים אמר · זכאה חולקי יומא דין · הנה כי יום שמחה וחדוה ללדיקים ועל זה נאמר יקר בעיני ה׳ המותה לחסידיו :
ועיין מדרש רבה בפרשה ט׳ על פסוק והנה טוב מאד שהפליג לדבר בטוביות יום המות ובטוביות היסורין · וכן אמרו בפרק ואלו מגלחין כי הקב״ה חומד נפשות ושמח בהן ככלה חדשה · רוכב ערבות שהוא מקום שבו תתעדן הנשמה כלמשמע מתוך דברי ההקפות שיסדרו לפינו בחג הוא שם ושמח בבא אליו נפש נקי לדיק · וכן אמר שלמה בחכמתו וחוסה במותו לדיק · ואפי׳ לפי דברי הפלוסוף יוברח טוביות יום המות שהם חלקו המאמרות באמרם שהם חלקי המליאות לעלם ומקרה · וחלקו המקרה לתשע קראו אותם עשרה מאמרות · מאמר ראשון הוא העלם · מאמר שני נקרא מאמר הכגה · והשלישי מאמר המלב · והרביעי מאמר שיפעל וכו׳ ואין לנו להאריך בדברים שבדו מלבם רק נשכיל שהם אמרו במאמר האנה שהוא ראשית כל התנועות בהתחלתן וכל תנועה תורה על חסרון המתנועע כמו שהמנוחה מורה על שלימותו והגעת תכליתו הנה האדם במותו שהוא נח מהרגשותיו מורה על כי הגיע לתכליתו · ולהלהיב לב הקוראים להיות תמיד בה׳ מבטחם ובפרט ביום המיתה בחרתי להליע פה מה שהוגד לאלוף הדור מהר״רי קאר״ו · וג״כ שהחכם גלא״נטי בפירוש איכה הנקרא קול בוכים רמז מנו קלת בכל מקום בפרטותו יתבאר כתר גדולת הלדיקים בעולם העליון וכה הוגד אליו :

פרק שמונה עשר

אחר שביל שבת שלשים לאדר שנת ש״ן נאמר לו כי ידבק בה׳ ותמיד יסדר המשניות ובזה יגדיל השם שבחו בכמות ואיכות כאשר היה באמת נאמר לו ובתר כל דין אזכך לאתוקדא על קדושת שמי שזהו יום מיתתו כנזכר · וכל חובך ועוייתך ישתארון בנורא · ותסתלק מתמן כעמר נקי · ויפקן כל לדיקיא דבגנתא דעדן לקראתך ויקבלון יתך בכמה שיראן וכמה תושבחן וידברוך קדמיהון כחתן דמהלך ברישא וכולהון מלוין יתך עד דתמטי לחופה דילך והא אזדמנו לך שבעה חופות זו לפנים מזו ושבעה חופות אחרנין זו למעלה מזו ובחופה פנימאה ועילאה שבע נהרן דאפרסמונא ותמן מתקנן לך כורסייא דדהבא בשבע דרגין וקביען בה כמה מרגלאן ואבנין דיקר דלית להו טימי ולעילא מן כורסייא תליא כתרא דדהבא וקביעין בה מרגלאן ואבנין דיקר והא כל לדיקייא ילוון יתך וישוררו קמך עד דתמטי לחופה קדמאה ותמן ילבשון יתך לבושי דיקר · וכן בכל חופה וחופה עד שביעאה · ובתר יעלון יתך לחופי עילאי וילבשון יתך לבושין דיקר עד דכד תעייל בחופה בתראה ישתכחו עלך י״ד לבושי דיקר ויקומון תרין לדיקים אחיכון דמלוין יתך ויקומון חד לימינך וחד לשמאלך כשושבינא לחתן ויסקון יתך לבושא לכורסייא · ובעידן דתשרי למיסק ילבשון לבוש דיקר על י״ד לבושין דעלך בכוונא דישתכחו

עלך.

עלך ס"ו לבושין דיקר ובהא יותיבו יתך בכורסייא: ויסבון כתרא דתליא ויהתון יתה ברישך ותתיב על כורסי מלכותא והני סרין לדיקים דהוו לך שושבינין יתיבון חד מימינך וחד משמאלך וכל אינון לדיקייא יתיבון סחור סחור שקלו וטרו עמך במילי דאורייתא אלין נפקין ושאר כל לדיקייא עאלין ושקלי וטרו עמך במילי דאורייתא וכן עד דישלם מאה ושמנים יומין דוגמא בהראותו את עושר כבוד מלכותו וגו' ובתר כן תעביד לכל לדיקייא דבגנתא דעדן משתייא דאורייתא שבעת יומין דוגמא ובמלאת הימים וגו' שבעת ימים בחצר גינת ביתן המלך דהיינו גנתא דעדן דאיהו דוגמת שושן בחצר גינת ביתן המלך משום דסגיאין אינון דאצטריך חצר גינת ביתן המלך וכל תוך שבעה יומין תדרוש אנת בלחודך במלין דאורייתא דאוליפת בהאי עלמא ודאוליפתך בהון ק"פ יומין ובתר כן יקומון כל לדיקיא דבגנתא דעדן וידברון יתך קדמיהון כחתן וכולהון מלוין יתך ומלדברין בתרך וקלתהון אדברין קמך ומכרזי קמך ואמרו פנו מקום לברא תמימא קדישא דמלכא עלאה והבו יקר לדיוקנא דמלכא קדישא וכולהו מזמרין ומשבחין עד דמטו עמך לאתר די"ג נהרי אפרסמונא ואת טביל בקדמאה והכי מתעדי מינך חד לבושא מאינון דאת לביש וכן בתנייתא וכן בכולהו עד דכד את טבילא בי"ג הא אעדיאו מינך י"ג לבושין ובתר כן הא נהר דינור נגיד ונפיק ותטבול ביה ויתעדי מינך לבושא י"ד וכד תסתלק מינך לבושא דא הא מזמנין לבושין דיקר חוורין ואלבשון יתך ואת כהנא רבא זמין לאסקא נשמתך קמי קוב"ה ומכאן ואילך לית רשו לגלאה דעין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו הא רזין אלין שדרי מלכא קדישא וכל מתיבתא דיליה לאודעותך בגין דתחזיק גרמך בהאי דרגא ולא תבא לידי חטא אפי' בהרהור· עוד נאמר לו פעם אחרת דמתיבתא דיליה לקבל מתיבתא עילאה והוסיף להודיעו שכל ישיבה שלומדים למטה יש דוגמתה למעלה בשמים· ובזה נראה ג"כ מבואר בדרושי דר' אילא בזהר שלח· כמה רזין אית לאפקא ממלין אלין בסוד לבושים ראשונים ושניים וחופות הלדיקים ושושבינין דלהון וכתר השמור להם בעולם הנשמות וטבילתם להחזק עוד נשמתם שתהיה לה כח וחיל לקבל שכרה השמור לה לפנים מהפרגוד כי רב הוא· עוד מלאתי דרב חסדא כשהלך לבית עולמו אזל רב יוסף בריה ובת תמן על קבריה בליליא· שמע בגו קברא חדוותא רבתא דכתות דמתכנשין ואמרין ניזיל לחדוותא הלולא דאורייתא דרב חסדא ואפי' מלאכי השרת מתכנשי למחדי בהדיה· שמע דהוו אמרין מה לחייא בהדי דילן דלעי באורייתא בההוא עלמא· אמר ליה ברי זיל מהכא וקאים תלמודא דזכאה איהו מאן דלאי ותלמודיה בידיה דהא אפי' מלאכי השרת לא יכלי למקרבא ליה· זיל ואימא ליה לרבי חגי דיגמור תלמודיה דהא ביום פלוני ייתי הכא· אדהכי דהוה משתעי בהדיה סלקוהו לרב חסדא למתיבתא עלאה· קם רב יוסף בריה וחוי לחבריה אמרו ליה אלמלא רב יוסף את ראוי היית לעונש: אמר להו בגין לערא דאבא אלית תמן ושמעית כל האי· ואם תסתכל בענין השכל בטעם ההקפות שיבאו לפנינו תבין קלת נשם עלוי הנשמה ושכרה אחרי שנתקרבה קרבן ע"י מיכאל השר הגדול·

הגדול כי מעצמה מתעלית ואורה יהל כאור השמש בגבורתו עד כי זוכה לשמש ברקיע ערבות העליון ברוך אשר חלק מכבודו ליראיו ואוי ואבוי למאבד עצמו לדעת ומוציא כל ימיו לאסוף הון לאחרים ואולי לנושא אלמנתו · ואמרו בפ' תרומה דף קכ"ו על פתוריהן דלדיקייא שאכילת הנשמות היא דוגמת אכילת מלאכי השרת הזונים מכח החסד · ולכן ירדו לאכול על שלחן אברהם אבינו ע"ה מרכבה לחסד אל ומעין אותו המזון אכלו ישראל במדבר כדדרשו על פסוק לחם אבירים אכל איש · ושם פירשו מהו המזון הזה · עוד שם דף קס"ו פירש מה הם הי"ש עלמין דכסופא ועשור שלהם הוא שם א"ל כנתבאר בשערי אורה · ושם דף קכ"ז אמר כי ענג נשמתין דלית להו גופא בהאי עלמא הוא מנהרי אפרסמונא דכיא ונשמתין דסלקין ואית להו גופא בהאי עלמא ינקי מנהירו דאפריון שהוא מלכות ואפרסמון בינה והדרום שם רחב · וכתוב בפ' מקץ שאחר עברת הנשמה בנהר דינור שוב אין לה דין כלל · אשרי עין הזוכה לראות כל אלה :

פרק תשעה עשר

סדר וידוי לשכיב מרע שהנהגתי בו

מנהגן של ישראל לאסוף עשרה אנשים למען רבים יבקשו עליו רחמים ובעשר כלולי נשמותיהם יסלקו ממנו כל מסטין ומעיק כי הקדושה שורה בתוכם בסוד ונקדשתי בתוך בני ישראל וכל מקום שמתקבלים עשרה מישראל לדבר שבקדושה המקום ההוא יקרא בית הכנסת · ירצה מקום כניסת האורות מעשרה שליטים עליונים כמו שהם נכנסים כלם · בתוך המלכות הנקראת בית הכנסת ע"י יסוד כן מתאחדים במקום הנועדים שם לקדש שם שמים בכח נשמותיהם כנזכר · ובמקום שיש שם חולה בעל תשובה שכינה קדמא ואתיא ועל כן הקב"ה בעצמו סועד אותו כדכתיב ה' יסעדנו על ערש דוי ובזה אין שם שטן ולא פגע רע כי כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני אלהים ולעורר שפע יסודו של עולם שהוא אשד הנחלים על כן הוידוי של שכיב מרע אומר אותו ע"י סרסור שהחכם מקרא אותו מלה במלה ועוד שאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים · ואמרו במדרש במדבר רבה פ' ח' על פסוק ואשמה הנפש ההיא והתודו ר' נתן אומר זה בנה אב לכל המתים שטעונין וידוי · אין במשמע וידוי אלא בארץ מנין אף בגלות תאמר והתודו את עונם ואת עון אבותם וגו' · וכן בדניאל הוא אומר לך ה' הצדקה וגו' מפני מה כי חטאנו לך · ויכוין המודה החולה שנעשה גם הוא סניף למרק הפגם והחשך שנפגם בספירות ע"י החטאים של החולה בכח תשובתו ויסורין שסובל כי הכל לטוב ואפי' מדת עונשין אינה אלא למרק הרע ולהחזירו למוטב ויכוונו שניהם בזה להרפות הדינים בתחלת מציאותן בכח השפעת ארוכה מכתר מלמור המיוחד לו לבינה ולהחליש הדינים בחג"ת ולבסוף בנצח הוד יסוד כמו שדרשו גורי האר"י בסוד שלשה מיני תקיעות הנעשים בראש השנה · בראשונה אחר שגמר המודה ותקן מעשיו ומחל לכל אשר צערו מיום היותו יאמר הודוי הכתוב לפני

ואם

ואם ירצה להאריך יאמר אחריו על חטא וסדר הודוי אשר הצעתי בליל אשמורות בסדר יום ראשון במעירי שחר שהוא מסוגל לאומרו · ושמעתי כי שלמים וכן רבים מקרין אותו אדון עולם עד תומו · ויש מקרין אותו יגדל ומפרשים לו כל אחד מי"ג עקרים אם צריך לכך והשכיב מרע יודה בפיו ובלבבו על כל אחד מהם והכל לפי ישוב דעתו של חולה וטוב מעט בכונה מהרבות בלא כונה :

אחר הוידוי הנזכר יאמר הרבון שכתוב למעלה פרק ס"ז ואם יוכל להאריך יאמר אח"כ זה :

תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח: וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד: יְהוָה הָאֱלֹהִים אֱמֶת וּמֹשֶׁה אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת: ג"פ עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ וְיִתְיַחֵד עַל יָדֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

ופסוק שמע הוא שמירה לאדם מלפנים · ויושב בסתר עליון היא שמירה מצד ימין · ה' מה רבו צרי שמירה משמאל: יברכך וגו' עד סוף ברכת כהנים היא שמירה מאחוריו · אמנם עיקר השמירה היא בשם מ"ב שהוא מהבינה וכן הנשמה מבינה וקשורה למעלה ומעלה לשרשיו ותיבותיו שבעה והם שבעה שרפים ואותיות תבותיו ששה הם שש כנפים אשר בהם תעוף הנשמה בשמים באין שטן ואין פגע רע · ברוך ה' לנצח אלהינו שבראנו לכבודו וברוך אל אלים ואלהי האלהים ומלך עולם · ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים · מיוחד אהי"ה אשר אהי"ה הוא היה והוא הוה והוא יהיה ה' אל אמת · ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד · והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד · ברוך ה' אלהי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן · אח"כ יאמר עם החולה ב' פסוקים הראשונים ממזמור אשא עיני אל ההרים והעומדים עליו יבקשו עליו רחמים עם תשלום המזמור וכן יעשה ג"פ ופסוק ה' ישמור צאתך ובואך מסוגל לשמירה למי שיצטרך לצאת חולה מרשות הקדושה ויסתכן מפני שנכנס למקום החצונים ונכלל בזה היוצא מביתו בלילה · והנשמה היוצאת מן הגוף בעת השינה וכן ביוצא ח"ל אפי' לדבר מצוה וא"צ לומר הנשמה בעת יציאתה מן העולם · על כל אלה צריכים תפלה כי ישמרו בצאתם ובבואם מעתה שהיא מלכות ועד עולם · ועד בבינה עולם העליון שעד שם הגעת הדינים ואחיזת החצונים ומשם ולמעלה אין דין ואין אחיזה לשום דבר פגום חס ושלום · וה' ישמור את נפשך פירשוהו ברבה פ' ס"ח על שמירתה ממלאך המות · ואמרו בזהר אם יזכה בר נש ויהיה צדיק וידע שמא דקוב"ה מה יומרון לי' בעדנא דמסתלק מעלמא · לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם וגו' עד אשגבהו כי ידע שמי · הגה כי טוב לחולה להרגיל עצמו גם במזמור יושב בסתר עליון ·

ואח"כ

ואח"כ יאמר י"ג מדות דאריך שמשם ארוכה ומרפא תעלה לו והם ג' פסוקים · מי אל כמוך א' · נושא עון ב' · ועובר על פשע ג' · לשארית נחלתו ד' · לא החזיק לעד אפו ה' · כי חפץ חסד הוא ו' · ישוב ירחמנו ז' · יכבוש עונותינו ח' · ותשליך במצולות ים כל חטאתם ט' · תתן אמת ליעקב י' · חסד לאברהם י"א · כאשר נשבעת לאבותינו י"ב · מימי קדם י"ג · ועיין אזה בתומר דבורה שהוא תמר האחרון מע' תמרים אשר נטע ושתל המקובל האלהי כמוהר"ר משה קורדואיר"ו זלוק"ל מלבד הדרושים המופלאים · אשר דרש על סוד י"ג מקורות רחמים עליונים אלו בשאר התמרים בחכמה רבה והם מסוגלים מאד לאמרם ביום הכפורים אחר כל אחד מהכ"ו ויעבור האמרים באותו יום וכן הנהגתי בבית הכנסת שלנו כי הם בכחם הנאדרי שהם רחמים פשוטים מא"א ממתיקים י"ג מדות של ז"א שהם רחמים סתם והיום ההוא א"ך טוב לישראל בגימטריא אהי"ה וכוונת התפלה תהיה בכח שם הוי"ה בנקודת אלהים ושם הוי"ה נקוד קמץ כי כן בינה מושפעת מכ"ע ולכן מעוררים הכ"ו כל"א שהם בהלל הגדול והכ"בוד מתעלה ואם הבנים שמחה בהלול י"ה · אח"כ יאמר עם המתודה פסוק בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת · יסרני ה' אך במשפט אל באפך פן תמעיטני · בטוב תלין ותקין ברחמים · ויכוין כי טו"ב תלי"ן בגימטריא אבגי"תץ עם הכולל ותקי"ן ברחמי"ם בגימטריא שקו"צית ויכוין לכלול האורת כל השם הגדול הזה בנפשו רוחו ונשמתו שבעולם העשיה להעלותם ובאל שדי יתלוננו · אל נא רפא נא לי (ג"פ) · ואם ירצה להוסיף אל מלך ובפרט אם הוא ת"ח מה טוב · ויאמר תהלה אתאנו על שמך וגו' · וכן פסוק רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה כי תהלתי אתה · אל תעזבני ה' אלהי אל תרחק ממני חושה לעזרתי ה' תשועתי · לישועתך קויתי ה' · ה' לישועתך קויתי · קויתי ה' לישועתך · ואמרו שכל פסוק שהוא הפוך ויושר כזה הוא טוב לשמירה כי הוא חרב פיפיות נגד המקטרגים · יברכך וגו' עד סוף ברכת כהנים · יהיו לרצון וגו' · ואם ירצה החכם יכול להוסיף סדר הודוי שהדפסנו במעירי שחר שלנו בסדר יום ראשון:

פרק העשרים

יפה תפלה לחולה בחליו · ולכן בכל עת אל ימנע עצמו מן הרחמים כפי כחו וידיעתו בפסוקי דרחמי כאותם אשר הצענו לפני רבים · ועקר גדול למתפללים בצערם ומתהגים לכוין מה שאמר דוד המלך ע"ה עמו אנכי בצרה ועל זאת יתפלל כל חסיד לעת מצא לעת מלוי הנפש ולעת מלוי החשבון · ואם אינו יכול בפיו יהרהר בלבו כדאמרו על פסוק אמרו בלבבכם על משכבכם ואם תזכו להפטר ולדמות (פי' מלשון שתיקה) תזכו סל"ה · פי' להתעלות עד חסד של עתיקא קדישא הנקרא סלה · ואם יוכל להרגיל עצמו לקרות סדר פטום הקטרת בכוונה ולפחות הפסוקים שלפניו מויאמר ה' אל משה עד לפני ה' לדורותיכם זה יהיה לו סיוע גדול להקל מעליו חליו או להקטיר נשמתו קטרת לפני ה' אם כן גזר עליו היוצר · ולפנינו

ותפילו בזה יבא סדר פסוק הקטרת עם קצת מהכוונה האמורה בו בעה"י · וירגיל ג"כ עצמו כל מי שנפל למשכב להתודות אחר כל ג' תפלותיו כמו שעושים ביום הכפורים וא"ל לומר קודם השכיבנו וזה עקר גדול להתודות ולקבל עליו החולי והיסורין לכפרת עונותיו · ונאמר למהרר"י קאר"ו ז"ל כי כל כך זוכה אדם ביסורין הבאים עליו כשסובלם בסבר פנים יפות כמו שזוכה בעשיית המצוה · והטעם שע"י היסורין הגוף מתחלש שהוא כח הטומאה כי הגוף מעור הנחש פי' זומריי ונוטה לרצון הנחש השולט בעה"ז והכסיל אוכל את בשרו דוקא לא ח"ו הנשמה · ובזה מזדככת הנפש מטומאתה ונשארת טהורה ונקיה ומוכנת להתלבש מכתנות אור דשבקת בגן עדן תחתון שהיתה לבושה בהם אחר רדתה מהיכל לבנת הספיר בעת אשר נשתהתה שם בגן עדן ומזדווגים שם נפש הזכר ונפש הנקבה זמן מה ומזווגם נולד להם כתנות אור · ועל זווג זה ראשון בג"ע אמרו בגמרא ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת וכו' · עד בואה לעה"ז · ואמרו שהם כדוגמת כתנות אור שעתיד להיות לה בעה"ז ואם זוכה לחזור שם מתלבשת עוד בהם בתוספת עילוי כי עתה הרויחה אותם ונוטלת ומתלבשת מעלה באורות ההם קודם עלותה לג"ע עליון · והם דוגמת כתנות אור שהיו לאדם וחוה שם · ועל הכונה הזאת אשרי המקבל עליו דין שמים באהבה כי כאשר ייסר איש את בנו אלהיכו מיסרכו · ואמרו במדבר רבה פ"ט על פסוק אחת לאחת למצא חשבון אדם נכשל בעבירה שחייבין עליה מיתה בידי שמים מת שורו אבדה תרנגולתו נשברה צלוחיתו נכשל באצבעו החשבון מתמלא · שכמו שהאב הרודה את בנו ורב תלמידו מכוין להכות ולחבוט חביטו על אותו כח היצה"ר המתפתהו ולכן אמרו במדרש רבה פרק ז' חבוט חביטך דהיא טבא בקילטא וכתיב יסר בנך ויניחך ויתן מעדנים לנפשך כדוגמא זאת הם היסורין הבאים מאת פני השם על בשר אדם ועל עור הנחש כנזכר · ואמרו בב"ר פ' מ' על פ' טרף נתן ליראיו טירוף נתן ליראיו בעה"ז · אבל לעה"ב יזכור לעולם בריתו · ובפ' צ"ב אמר רבי אלכסנדראי אין לך אדם בלא יסורין אשריו לאדם שיסורין באים עליו · ובויקרא רבה פ' ל"ב אמר כי הצדיקים ביציאתם מג"ע ורואים הרשעים בגיהנם נותנים שבח והודאה להקב"ה על היסורין שהביא עליהם בעה"ז. הה"ד אודך ה' כי אנפת בי · ומדת הגבורה נקראת מהללאל בסוד עשר דורות שמאדם עד נח שרומזים לעשר ספירות שבחכמה כפי דרך דורשי רזין דאורייתא ומדת הגבורה באה במדת מהללאל כי על ידה יהלל אדם להקב"ה כשהוא מתיסר ממנה ונלול א"כ היא גורמת מהלל החסד · עוד היסורים לאדם הם צורך גבוה דכל זמן שהרשעים פוגמים והקב"ה סובל הפגם הספירות מקבלות פגם ח"ו ובפרט מקום מוצא נשמת האומה אמנם כאשר הדינים יושפעו מהספירות למטה במלכות הספירות מתוקנות כי משפיעות הפגם והדין מהם למדת המלכות והיא נוטלת כל אותם הדינים ונפרדת למטה ופועלת על ידי החצונים הדינים ההם ברשעים · והיינו וינחם ה' זהו היחוד בספירות העליונות · ובמה עם ויתעצב אל לבו ירצה משפיע העצבון והפגם מהרשעים אל לבו למטה במלכות לפעול אותם · ואפי' בצדיק אחד הגון די לקדושה והספירות העליונות סומכות

סומכות עליו כי צדיק יסוד עולם ואומר הקב"ה די לי בזה שבראתי בעולמי כלום בראתיו אלא באדם אחד · ולכן על ידי נח כתיב זה ינחמנו ועל ידו היה היחוד באדם העליון ובארץ התחתונה · ועליו נאמר וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ · ומצד הפגם תחתונים שבמדת מלכות שאחוזים בהם שאר בני הדור כתיב ויתעצב אל לבו פי' השפיע הדינים למטה עליהם · ונח מצא חן היינו יסוד המיחד ולכן נצטייר במדה ההיא בסוד צדיק תמים ונכנס אל התיבה וקיים העולם ע"כ זאת ישיב אל לבו האדם החולה ויכוין שיהיה גופו מזבח כפרה לצורך גבוה · ואמרו בירושלמי דפאה פ"ק שאפי' לא עשה תשובה ומת היסורין ממרקין ובירושלמי דיומא פרק ז' אין יום הכפורים מכפר בלא תשובה המיתה מכפרת בלא תשובה תני יום מיתה כיום תשובה · ואמרו חכמים שכל בריאת עולמות המלאכים והגלגלים היה בשביל עולם השפל ועקר בריאת עולם היה להשלים הנשמות שלמעלה משלש עולמות ע"י רדתן על הארץ שיהנו מטוב הגנוז להם בשכר פעולתם ולא בתורת חסד כבראשונה · ועוד שאר מעלות הרבה להם בהשלמת פעולתן ויכולים להתעלות למעלה ממקום מוצאן והו בורא השמים ונוטיהם וגו' נותן נשמה לעם עליה וגו' · ואמרו מיום שנברא העולם נתאוה הקב"ה שיהיה לו דירה בתחתונים שהוא ע"י נשמות הצדיקים למטה בעה"ז · וא"כ אשרי המשים אשם נפשו על מה שחסר ממלאכתו אשר למענו שולח פה · ואם ראשו ואבריו ועורקיו וגידיו אשר הם שקתות הגוף כבדים עליו בחליו ישים אשם נפשו וידע כי זה יהיה תקון גדול לצנורות ההשפעה מגולות עליונות וגולות תחתיות אשר קלקל ושבר בהעוותו בחטא עון ופשע בשלשה חלקי נפשו רוחו ונשמתו כי הריק מים חיים היורדים לגן אל האשפה דירה סרוחה ובזה יהיה גופו מזבח כפרה לנפשו ולתקון העולמות העליונים ויקיים בעצמו אדם כי יקריב מכם קרבן לה' · וכפי בחינת החולי המתגבר עליו כן יפשפש במעשיו כי ודאי ימצא פגמו כפי סיבת חליו כי מדה כנגד מדה לא בטלה · וידוע כי דין ארבע מיתות לא בטלו · כובד ראשו יהיה יען כי לא היה קל להשליך רצון מלכו ואלהיו וכנגד מה שלא הבין בשכלו מה לעשות נחת רוח ליוצרו והכביד אזניו והשע עיניו מלמאוס ברע ולבחור בטוב · פיו המואס כל מאכל כנגד שלא עשה מטעמים לקונו ועל כי מאס בתורת ה' שלא להגות בה יומם ולילה וכבר ידענו כי חיים הם למוצאיהם ודרשו רבותינו ז"ל למוציאהם בפה · לשונו הגובר עליה הליחות גרמה שהגביר כח לשון הנחש באמרי פיו · ושניו שלא טחנו מן לצדיקים שהם נגד כ"ה שחקים וכן הם ל"ב ט"ז למעלה וט"ז למטה כמו שנצח הוד אחד נוטה למעלה לצד החסד ואחד למטה לצד הדין והם כלולים בעצמם מעשר ומכללות שש ספירות אחרות שהם סוד שעור קומה ובכוונת האכילה לשמה ולקרבן לה' ובענג שבתות וימים טובים מכינים שפע לצדיק וצדק · והוא כי חרק שניו נגד יראי ה' ולעס לעיסות אסורות ונהנה בלא ברכה לכן עתה יכהו שניו בדברים מרים ויחרקו לצערו נגד מה שנהנה באסור · זרועותיו שפשטו בגזל ותרבית לקח ברמת יד ונמנעו מעשות בהם מצות וקפץ ידיו מאחיו האביון · עתה הם כבדים עליו ותשש כחם כנקבה המקבלת ואינה משפעת · לב

חורש מחשבות און והקשה עצמו כאבן לבלתי שמוע אל התורה והמצוה · עתה לבו כים יהמה בסערות חמה · אבריו הפנימיים שכל אחד לדרכו פנה · כבד כעס הכסילים · ומרה ירקה בו טפה · מעיו נהגו מן הגזל · ריאה ששאבה משקים אסורים · עתה כלם תוהים ובוהים והגיקתהו רוח בטנו · שינתו לא ערבה לו על כי לא נדד שינה מעיניו לעסוק בתורה ותפלה עם הצבור · ואבריו כמעט בטלים ממלאכתם ומאכילים אותם דברים מרים וקשים כגידים המסעדים אותם במיחושים וקיא · ולחמו במעיו נהפך מרורת פתנים בקרבו ועליו תשתפך נפשו · ומעיו רותחו ולא דמו · גופו שמרק עצמו לדבר עברה יוכח במכאוב על משכבו · בשרו שנהנה מתענוגי העולם יכל בשרו מרואי · עצמותיו שעונותיו חקוקים עליהם שופו עצמותיו לא רואו ועצמו חרה מני חורב · עורו שלבש כלאים עתה הוא ניחר מעליו · ירכותיו שהתחילו בעבירות תחלה עתה ירופפו ומתמהים בהן · ברכיו דשלהי מלקום לשמוע את דבר ה' ולענות קדיש וקדושה וברכו עתה ארכובותיה דא לדא נקשן · רגליו הממהרות לרוץ לרעה ומנעות מללכת לדברי מצוה ולעמוד בסוד ישרים ועדה עתה הושמו בסד רגליו והליקתהו רוח בטנו · עד כי יעתר אל אלוה וירצהו ויחשוך נפשו מני שחת :

פרק אחד ועשרים

עוד יכוין לתקון עון בטול תורה ועון שיחה בטלה ושבועת שוא ושקר וקללות וחרופים ולשון הרע וכדומה בצער הצמא והחלחור המתהוה לו מכח דין אשא דגרמי · ואש המתגבר בתוכו יכוין כי הוא אש אוכלה אש אשר הקדיח בעונותיו כדברי הנביא על העושים עברות אחר שחשבו לעשותם מוציאים מחשבתם הרעה מן הכח אל הפועל המכריז ואומר תהרו חשש תלדו קש רוחכם שהיא הנשמה אש תאכלכם · ע"ד ותמוגגנו ביד עונינו · ואמרו בירושלמי דשבת פרק י"ד והסיר ה' ממך כל חולי זו שריפה ופירשו הקדחת שכל החולאים תלויים בה ופרונקא דמלאכא דמותא היא אשא דגרמי · אם תסמר שערת בשרו וכדומה יכוין למיתוק קרירות הדין עליון שהגליד השפע היורד בעונותיו · ואיתא בפרשת נח דף ס"ח ע"ב כי דיני גיהנם הם אש ומים · ומלחמת ד' יסודותיו זה עם זה יחשב לכפרה על כי לא לחם מלחמת מצוה על אויבי נפשו כי התקוממו עליו להביא אל מסגר נפשו · בפרישתו מן היין יכוין לדחות מעליו כחות הדינים הבאים מכח יין המשכר ומדי שתייתו מים או תרופות לכבות אש הקודח בו יכוין למתק התעוררות הדינין הגוברים מהג' קליפות ומגדילים כח השלשה ראשי משחית · וכששותה מים יכוין לשאוב מי החסד וזהו כונת השתיה שנאמרה למהר"י קארו · ובתרופת המשלשלות יכוין לדחות כח המותרות והסיגים מעליו ומעל נשמתו לדחות אותם לנוקבא דתהומא רבא ובמצולות ים ולא יאמר להם מכאן ולהבא : ולכן אמרו כי מיתתן של צדיקים בחולי מעים מלבד פשוטן של דברים שמתים נקיים כמלאכים ובמיחושים וכאבים כבר אמר

שיכוין לתקן טומאת המחשבה והרהורים רעים ודעות כוזבות ח"ו · וכן על זה הדרך יחשוב דרכו בכל המאורעות הבאות עליו ויגול על ה' דרכו וה' הוא הטוב בעיניו יעשה · אמרו במדרש רבה פ"ט תרעא דלא פתיח למצותא פתיח לאסיא וכן הכתוב אומר והיה אם שמוע וגו' כל המחלה וגו' · ועל דרך זה ישמע חכם ויוסף לקח מדעתו בהרבה פרטים כפי העת והחולי והמשתרג עליו · ואמרו בזהר שבחוטא אדם באבר מאבריו ישאר אותו אבר מתא : וטוב לא יהיה לרשע באבר ההוא עד יענש בו והביא זה בעל שרש ישי ועד דו פתח ועד דו טרד בתמוהי קריבין : עיין בתקון ס"ט דף קי"ז מולא הקדחת ומולא השחפת וסוד הגברת כל אחד מארבע ליחות על האדם : עוד מזה שם בדף ק"פ ע"ב ובתקון כ"א דף כ"ז ע"א אמר כי המתקרבים ביסורין לגבי קב"ה וסבלין כמה מכתשין בלא שזיב להו ממיתה וממלאך המות : ואילין דעובדיהון כבעירין דאקלא דאכלין בלא צלותין מיתתהון תהא כבעירן ושחיט להו מלאך המות בסכין פגים · ואינם אחרים בשחיטה סכין מלאך המות להם היא אוגרת ומסוכסכת עולה ויורד ויש להם במיתתם שהיה דרסה חלדה הגרמה עקור · והתשובה רטייה לכל נגע ומחלה : ובר"מ פרשת פנחס דף רי"ט אמר למה מהירות הדפק מורה מיתה · ובתקון כ"א דבר שם ג"כ מדפיקת הדפק ואמר שהוא מאזן שמאל של הלב וזהו רוח צפונית שהיה מנשב בכנור של דוד · וכל העורקים וורידי הגוף הדופקים מן הלב הם דופקים וזה סוד אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו · וכבד שהוא סמך מם דלית ביה רוחא דקודשא לא דפקין ערקין דיליה · וזהו מהתקונים דף ל"ו ול"ח : ובזהר בפרשת הזכרים ביאר כוונת הקזת דם מזרוע ימין ומזרוע שמאל ומוורידי הראש : עוד שם דף רכ"ז כתוב כי ד' מלאכים קדושים שולטים על ד' יסודות האדם ומרכבה חצונית על ד' מרות. לבנה סומקא ירוקה שחורה : עוד מזה בדף רל"ב ע"ב · עוד בתקון י"ח דף ל"ו ע"א אמר כי מן הדפק נפיק רוח סערה דאסעיר גופיה דבר נש והוא מפרק הרים דאינון ברמין דגופא ומשבר סלעים דאינון ללעות דגופא והא דפיקו סליק בגלגלין ונסית בימא דאינון עשר כתרין תתאין ושם פירשו כתרין תתאין דאינון קליפין לעשר ספירות · ועיין פרשת ויחי דף רכ"ז למה הזיעה טובה לחולה כדאמרו רז"ל חמשה דברים יפים לחולה עטוש וזיעה ושינה וחלום וקרי · רבנן דקסראי אמרי אף הלוך מעים כדרך כל הארץ · ויש שתי מיני זיעות אחת טובה ואחת רעה ח"ו · ואמר כי אפי' בכל זמנא דנפיל איניש בבי מרעיה ולא יכיל לנגלאה נשמתא אעברת וסלקא מניה עד דדיינין ליה ואוחקא בגופא אשתכח בעת שדנין אותו ונשמתיה אסהידת בכל רעיונין דבר נש דעובדוהי כתיבין בספרא · ופירוש למה הרשעים מתרפאים · והרפואה מזומנת לחולים בבקר היא בפרשת בלק דף רמ"ג · ובפרשת ויחי דף רמ"ה ע"א אמר כי אבריו של אדם מתחזקים בשעת המיתה · ומולא כל היסורין הם משוקין דסטרא אחרא דתמן אית רלין דגקראים רודפים · ברם לזכאי וחסידי לית להו מרעין מסטרא דא כן כתוב בפ' פקודי דף רמ"ד · והחולה נדון בדייני פתח השני שבהיכל השלישי מהקדושה

וכל

וכל הגזירות הם בהיכל זה חוץ מבני חיי ומזוני ואור מלך מזלא מהיכל הרביעי ממונה על הרפואה · ואין לחולה לשלם דמי רפואתו כי אינו מתרפא עד שיוציא כל סך הממון שנגזר עליו אם לא נגזר עליו רק עונש נכסים כך כתוב בסוף פרשת האזינו : ואמרו בתקונים דשבעין עורקין אית בכבדא לקבלא שבעין ממנן · ושבעים תיבות שבמזמור יענך ה' ביום צרה שנוהגים לאומרו בראש תפלת החולים הם כנגדם שהם צירים וחבלים דכח הקדושה : ואמרו בתקון ע' שכל מלוה שורה על כל אבר ויש להם שם ידוע וכל חיילין ומחנות התלויות ממנה כלם מתאספים לאותו אבר ושומרים אותו מכל חולאים רעים : והממליך קדוש ב"ה על כל אבריו כאלו ממליכו בכל העולם שהאדם הוא עולם קטן ושכרו לא נתן רשות ליגלות שלא יעבוד על מנת לקבל פרס : ואמרו בפרשת האזינו דאית חולאים דרפואתן על ידי צלותין ובעותן ומילי דחסידותא ורופא א' היה מרפא יותר בפיו ממה שהיה עושה בידיו : ועל זה סיפר נפלאות משכר רופא כזה : אבל הרופא האמיתי היא הקב"ה שכן היא בגימטריא רופ"א חנ"ם : ועל ידי מרירות היסורין והרשעים שמתמרמרים בתשובה ממתקים שם הגבורה ומיחדים אותה למעלה ולכן הם מהפכים מדת הדין למדת רחמים וממתקים הגבורות ויתרחצו כל אותם המליאיות שנמשכו במימי שלג העליון : ויתלבן השחור ויזדכך ובזה עבירות נעשו כזכיות : ובירושלמי דפאה פ"ק מוכח זה מפסוק מור ואהלות קציעות כל בגדותיך ובגדותיך יהיה מלבון בגידה · עיי במדרש רבה : אחר שהתודה החולה החכם יעשה לו התרת קללות להתיר ולהרחיק ממנו כל קשר בוגדים שנתאחזו בו ובנפשו ע"י איזה סבות כמו קללת עצמו או קללת אחרים שהם המכבידים עליו החולי וזהו ולא ידבק בידך מאומה מן החרם · כי הם המעכבים ומניעים המונעים התפלה ואסותא דרחמי מלמעלה ואז ישוב ה' מחרון אפו כי קשר רשעים ובוגדים אינו מן המנין ובסלוק הקללה ממילא יחולו הברכות על ראשו :

פרק שנים ועשרים

יש צדיקים כשגוסים למות נוטלים ידיהם ואמרו במדרש כי בפטירת משה רבינו עליו השלום קדש עצמו כשרפים · ולכל צדיק יוצאים לקראתו שלש כתות של מלאכים אחת נגד נשמה ואומרת יבא שלום · ואחת נגד הרוח · ואחת נגד הנפש · וסדר הפסוק מכוון בזה · וממתינין אותו כנראה באדרת האזינו בפטירת רבי שמעון בן יוחאי יעויין שם בארך · מלבד כמה נשמות צדיקים דקב"ה בעי ביקרהון יותר מברתיכוהי : ובפרשת ויקהל דף ר' ע"ב כי המסדר תקון העליון בתפלה על הסוד שהציע שם הוא כלל גדול ביחוד השבעה היכלות להלביש בהם השכינה בסוד השבע נערות הראויות לתת לה מבית המלך העליון ובקישוט מעשה התחתונים שמתראים ומתהוים בהיכלות לבנת הספיר עצם השמים נגה זכות אהבה ששם סוד הסבוכין · ורצון ששם סוד נשיקין דרחימותא

שם

שם היכלות אלו בהם מתלבשת השכינה וכלם יחד מתיחדים זה בזה היינו הרוחניות שבכל אחד מהם מתיחד וכלל בחברו ובכח יחודם זה עם זה מתעלים להיכל קדש הקדשים ששם נגמר היחוד · והזכר כח המשפיע יורד שם ונגמר הזוג באחדותא וחדוותא בכח רעוא עלאה והם ג' מיני שפע כנדרש בס"פ בשער מהות והנהגה בבאור ספירת הבינה · וסוד עליית היכלות אלו הוא בסוד תפלה המיושב מראש היוצר עד גאל ישראל ובזמן אחדות היכלות אלו זה בזה אין בהם דין והקליפות נבלעים במקוריהם והם נהגים על רוב שלום ועובדים דרך כסא הכבוד אכתריאל י"ה ה' צבאות כדפירשנו בשבא בסוד מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וכן הספירות למעלה מתעלים זה בזה עד כי מתכנסים למקוריהם אשר בבינה קדש הקדשים : והתפלה מעומד הוא סוד ירידת קדושת ההיכלות מקדש הקדשים לאהבה בברכת אבות וגבורות· הוא סוד היכל זכות גבורה ושם הקדושה מצד שמאל ובקדושת השם שם יורדים הג' היכלות להיכל הרצון ומשם מתפשטים י"ב גבולי אלכסון עם הכלל שהם י"ג ברכות אמצעיות · ובעבודה סוד ירידת ד' היכלות להשפיע ולהתעלם בהיכל מנה · ובהודאה יורדים מקודשים ומלאים שפע והוד להיכל עצם השמים ושם סוד הכריעה להורידם ולהשפיעם למטה. ושם הברכה מצד ימין קודם גמר הזווג בשים שלום שהוא ירידת רוחניות כלם בהיכל לבנת הספיר ושם יחוד ב' שמות הוי"ה ואדנ"ות יסוד עלייתם בכוונת השמות הנזכרים שם וירידתם בסוד במות התמורה להיות במט"ט שהם סוד התמורה כנודע וכן הספירות מתקדשות ממעלה למטה ממקורותיהם אשר בעמקי הבינה אם האצילות באור א"ס המחיה את כלם · ואחר שהפליג לדבר בשכר המכוין ביחוד הזה בכל יום בתפלתו אמר שבשעת מיתתו שכינה אומרת ינוחו על משכבותם ויתפתחון ליה תריסר טורי דאפרסמונא דכיא ולא יהא מאן דימחי בידיה :

עוד אמרו כי צריך האדם להשתדל בעולם הזה להכין עצמו לקבל אושפיזין קדישין שהם נשמות יתרות היורדים עם השכינה בשבת לדור עם ישראל כנדרש למעלה וזהו לדורותם יחד אתם וצריך שיעשה האדם לשכינה ולאושפיזין אלו דירה נאה בלבו וכלים נאים באברים שלו ואשה נאה בבית נשמתו הטורה שכינה עליה הנקראת נשמת כל חי וכתיב כי בו שבת וינפש דשכינה עילאה היא שבת על ישראל ובתתאה וינפש עליהם ונותנת להם נשמות יתרות שהם בתולות אחריה רעותיה וכמה מלאכים ממונים ומשמשים שלהם הבאים עמהם ונשמות אלו נקראים אושפיזין ואותם שהם מצד אימא עילאה נקראים אפרוחים ונפשות שהם מצד התתאה נקראים בנים וזהו הפורש סוכת שלום מאימא עילאה והזוכה מקבל אושפיזין שהם, נשמות אלו בפנים מאירים בעונג שבת בעוה"ז כשנשמתו ורוחו ונפשו יוצאים מן גופו מקבלים להם גם כן בעולם הבא בעונג ושמחה רבה וכמו כן המקבל אורחים ברצון שלם שהוא כאלו מקביל פני שכינה כאשר יבא לפניו כן תתקבל נשמתו והלוים עמה ביום פטירתו שבמדה שאדם מודד בע לם הזה מודדים לו לעולם הבא · ועל כן מנהג הצדיקים סמוך למיתתם לקדש

ידיהם

ידיהם כי בזה מקדשים כל גופם כנודע מסוד נטילת ידים שהאצבעות הם רמז לעשרה שליטים העליונים שהם עשר שמות שאינם נמחקים שבכחם אדם מתחזק בהם בעולם הזה ובעולם הבא ורומזים גם כן לעשר מאמרות כאשר דרש רבי שמעון בן יוחאי בפרשת תרומה דף קנ"ו ע"ב · ואור מאמרות אלו האירו ומאירים לארץ ולדרים · עוד עשר האצבעות הם דוגמא לעשר אותיות מילוי שם הוי"ה באלפין שהוא חיות האצילות והוא בגימטריא אד"ם וכמו שכשנולד האדם רואין אותו מסריות אמו כך כשמת · וכל עומת שבא כן ילך : ובעוד האדם בחיים חייתו חייב לנקות גופו כי הוא כדיוקן עליון כדאמרי' חייב אדם לרחוץ פניו בכל יום משום כבוד קונו ואם אינו עושה כן משלים עליו כחות החצונים התחתונים · כדאמרי' ערבוביתא דרישא נותיא לידי עוירא ערבוביתא דגופא מתית לידי שיחני וכיבי · ערבוביתא דמאני מתיא לידי שעמומיתא · ולדעתי יתהוה לאדם חסרונות אלו מכחות היולאים מכל אחד מארבע יסודות שבעולם הזה המושפעים מהגלגלים המונעים מכח הקליפות שהם לבר ממדורי סעשיה קדם הגלגלים והאדם מחובר מהם ולהיותם מגלגל הירח ולמטה הם מטונפים כדאמרי' על שרא דעניותא דנביל שמיה ונביל קרו ליה ואינו דר אלא במקום הטנופת · ואמרי' בזהר פרשת תצוה דף קמ"ה בדרוש יום הכפורים דכל מה דנחתין דרגין תתאין הכי מסאבו דלהון יתיר :

פרק שלשה ועשרים

עוד יש לנו לדעת כי גם בכל אחד משבעה כוכבי לכת יש רוחות מקבילות לכל אחד מהם · וכח הארץ וכל אשר עליה נתנה ה' בכוכבים ומזלות לפי הנהגתם ומבטם בהם · ועל הכוכבים ומזלות שם הבורא מנהיגים מלאכים ושרים שהם נפש להם · ושם בכח המנהיגים דרכי תמורות וכחות להמיר אשר למטה מהם וימירו אותם הפנים העליונים מבט הכוכבים כפי רצון הבורא וזהו מהשגת עדניא וזמניא והופך לבקר צלמות מבלי שנוי טבעו של עולם וזהו סוד אמרם הכשפים שהם מכחישים לפמליא של מעלה · ירצה שהם הפך הכחות הפש[illegible]ם הכחשה לפמליא בצד מהצדדים לכן אסרה אותם התורה כי אין [illegible]אדם לשנות העולם ממנהגו . ומטבעו הפשוט שהוא חפץ בוראו · וזה טעם אסור הכלאים כי יבואו מן ההרכבות למחים ויעשו פעולות נכריות יולידו שנויים ממנהגו של עולם לרע או לטוב כאשר כתב הרמב"ן בפרשת שופטים · עוד כתב כי להיות השרים נפשות לכדורי הגלגלים ושרי זנב ועלה הקרובים לארץ והם נקראים גידי התלי יודיעו העתידות ומהם נעשים סימנים בעופות שבהם יודיע עתידות ולא לזמן גדול וזהו כי עוף השמים יוליך את הקול וגו' וקוסם ומנחש יקבלו העתידות הנזכרים מן הכוכבים ומאורותיהם שהם שלשים ושש · ואולי מספר זה נגד שלש מערכות מי"ב גבולים המתחלקים למעלה או מן השדים בשרי מעלה · אבל הנבואה תודיע חפץ ה' ולא יפול

דבר מכל דבריה · וללבנה בפרט תהיה לה מבטים הרבה ומנהיגים הרבה הן לטוב הן למוטב הנה שכח הנוחשים והקוסמים שולט במזלות להיות כחם מהשרים חצונים והכל ברצון גבוה: וחטא אדם גרם כי אל כח חצוני גם בעולם הגלגלים וכוכבי השמים שפגיעתם רעה מאז נתן בהם איכותם שפיעתם לכך כי אין הוראות רעות בשמים אם לא אחר שנתעכר העולם והוא ארירת האדמה דלא תוסף תת כחה הזן לך והיא מעלה לך יתושין וצרעין שמתחלה רצתה לעשות רצון קונה ואדם נברא ממנה שהיה תפוח עקבו מכהה גלגל חמה להיותה אז משוללת עכירות וכח היצוני · וראיה לזה כי גם עתה על ידי צדקה וחסד מתבטלת גזרתם כאשר היה לבת רבי עקיבא ושמואל ואבלט · ולעתיד לבא יחזרו הדברים על קדמותן הטוב והותר · ואפי' יצר הרע אשר היה לאדם לא יהיה לו עוד: וזהו סוד שמים החדשים וארץ החדשה אשר הקב"ה עתיד לעשות כי לא תהיה לא בשמים ולא בארץ כי אם איכות רוחניות קדוש וזהו כי נשכחו הצרות הראשונות וגו' · וטעם זה הוא כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה ולא תזכרנה הראשונות פי' הצרות ולא תעלינה על לב · ועיין עוד בפרשת תרומה איך עון אדם הראשון גרם חסרון גם במקום אור עליון · על כן צריך האדם בעולם הזה לקדש עצמו ואל יניח לכחות חצונים לשלוט בגופו בכל האפשר לו: ובציוני בפרשת יתרו על פסוק לא תעשה לך פסל ובפרשת אחרי מות בסוד שעיר המשתלח שם תמצא דברים חדשים המכוונים לדרוש זה · עוד שם בפ' אחרי מות דף ס"ו וס"ז: ועיין בזהר פרשת כי תשא דף קפ"ח טעם הטועים שהיו משתחוים לאור קודם זריחת השמש לממונה שהיו קורין אותו אלהים דמרגלאן דנהיר והיו נשבעים בו ואמר שהוא ממונה על הזהב ועל המרגליות אדומות ובו היו יודעים נקודות השמש למצא זהב ומרגליות · ואולי ד' כחות תחתונים הנזכרים בדברי חכמים נתהוו מארבע יסודות של אדם הראשון בק"ל שנה שפירש מאשתו אבל הכשופים פרש"י שע"י מלאכי חבלה הם נעשים: ועיין מזה בהרשב"א תשובה תי"ג · ועיין מחלוקי כתות אלו בר"מ פרשת כי תצא דף רע"ו: וישראל הוזהרו בוהיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר וכן אמרו המצים אוכלים תחת המטה רוח רעה שורה עליהם ושומר נפשו ירחק מהם ויהיה נפשו וגופו וביתו מדור לקדושה · ובשום פנים אל יגדיל צפרניו מידיו ורגליו · ואל ילך ד' אמות בבקר קודם רחיצת ידיו כאשר הזהיר ס"ה מזה פעמים רבות ועל זה נאמר ונשמרת מכל דבר רע: ואמרו בפרשת תרומה כי הדיוקן של אדם עומד בדמותו בצלמו בחוצר. אחד ששם כל הנשמות של העולם מתלבשים בדיוקנא · ואולי מקום זה יקרא חצר ונקרא עבר הנהר · ובזה נדע למה בני ישראל נקראים עבריים וזה יהיה החוצר שאומר רש"י על מאמר עד שיכלו כל הנשמות שבגוף · וי"מ כי גוף יוצרה גוף אדם הראשון שהיו כל הנשמות תלויים בו מהם בראשו ומהם בזרועותיו כדאמרו חז"ל · ולכן כלם צריכים תקון קודם ביאת הגואל · ואצר זה מבדיל בין יצירה לעשיה כי הוית הנשמות שתחלת מוצא שפעם מבינה אינם מצטיירים עד כי יתייחדו ת"ת ומלכות ע"י שתי כחות שהם בהיכל

נבנת

לבנת הספיר ושם בכתם הנשמה מצטיירת בצורת רמ"ח אברים רוחניים · ובעת שמוכנים הנשמות שהם מעבר הנהר עליון לירד לעולם הזה קורא הקב"ה לממונה אחד שברשותו מופקדים. כל הנשמות העתידים לבא לזה העולם ומביא לפניו אותה הנשמה מלובשת בדיוקן העולם הזה והקב"ה משביעה שתעסוק בסוד הנאמנות עליון דכתיב אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים בסוד הנאמנות ובסוד התורה · וה' הוא האלהים בו יחוד עליון ותחתון שמע ישראל ובשכמל"ו · ע"כ צריך האדם לנהוג כבוד ונקיות בגופו זה לכבוד שמים בעודו בעה"ז כי דוגמתו יזכה לו בהתלבשו בגן עדן עליון ותחתון ולזה יכוין בנקיות גופו ובגדיו וביתו · ומזה נבין אסור האבל ברחיצה כל שבעה כפי הדין · ובגיהוץ ובתספורת כל שלשים כאשר יבא לקמן בעה"י · ואמרו בזהר רוח אמשיך רוח ואייתי רוח : ואמר כי בכל אתר דבר גם אתקשר הכי אתחזי באנפוהי · ולכן הצדיקים נקראים פני שכינה כי השכינה מתתקנת עמהם לראות את פני המלך העליון ושכינה עמהם בסתימו ואיכון באתגלייא :

פרק ארבעה ועשרים

צריך לדבר דברי תורה עם הנוטה למות אם הוא מיושב בדעתו ואף הכי הוא שכן עשו לרבי אליעזר הגדול · כי התורה היא תבלין ומלח הממתקת הבשר והשבר · וכל שכן שנותנת עלוי לנשמה רוחנית. וכל עוף בלתי טהור פורח ממנו כנראה מכמה מעשים דבגמרין דלא הוה מ"ה יכיל למקרב משום דלא הוה שתיק פומיה מגירסא ועוד דהיה מרשב"י מאדרת האזינו דאמר ומלין אלין הוו טמירין בלבאי וכו' דלא אעייל לעולם הבא בכיסופא · והמת מתוך שחוק של תורה סימן יפה לו · כמו שאמרו שצריך ליפטר מתוך דברי תורה כי אז תעלה נשמתו בהבל התורה להתדבק בעץ החיים · ותורה היא אור לנשמתו וסימן טוב לצדיק הנפטר ביום לידתו כדאמרי' הקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום וזה לפי שביום הלידה המזל השולט אז הוא עוזר לו כמו שבו יצא למציאות העולם כדאמרו בירושלמי מסכת ר"ה פרק ראוהו ב"ד עמלק בשפן היה מעמיד בני אדם ביום גניסייא שלו לומר לא במהרה אדם נופל ביום גניסייא שלו שהוא יום הלידה כדאמרי' יום גניסייא של מלכים · וכן אם פניו ודעתו כלפי העם העומדים עליו לסעדו בדברי קדושה סימן יפה לו וכן אם גשמים מזלפים על מטתו מורה התעוררת הרחמים עליו · עוד הוא רמז מי יתן טהור מטמא כד"א ועסותם רשעים וגו' וכיון דיתייהיב על ההוא עפר מים בדין הוא טהור מטמא · ואדם הוא אפר והמים עליונים מטהרים אותו · עוד ירמוז כי יזכה להצלות נשמות רשעים מגיהנם מדי עברו שם כאשר כתבנו לעיל :

כתב בעל הלכות כיון שאדם נטה למות אינם רשאים ליפרד ממנו כדי שלא תצא נפשו כשהוא יחידי וימות בשממת נפש · מפני שהנפש משתוממת בשעה שיוצאת מן הגוף ועוד שמא יתקשו אברין ויבא לידי גנות כדאמרי' ד' צריכים

שמור

שמור ובהיות רבים עמו מתחלש כח המזיקים ושלוחי הדין כדאמרי' ג' אינש
רואים ואינם ניזוקים כי הקליפות הגסות שולטים בגוף וממיתים אותו · והדקות
שולטין בנשמה ופוגמין אותה · ותקונה במיתה לשכל הרע ההוא כמו שיבא ·
ובזה העומדים עליו עושים תועלת לגופו ונייחא לנשמתו · וראיה מפרקא קמא
דחגיגה ממעשה דר' יעקב איש כפר חיטייא יעו"ש · והמסתיר מעשיו בחייו
מבני אדם יהיה נסתר מבעלי הדין במותו ואחר מותו ג"כ · מלבד כי שכר
העושה מצות ועוסק בתורה בפרהסיא הוא ע"י כחות המלאכים המשמשים את
הגן · והעובד בסתר שכרו הוא ע"י הקב"ה בעצמו · דכתיב ביה מה רב טובך
אשר צפנת ליראיך · וכמו שצפון מעשיו כן זוכה לטוב הצפון : ואמרו בספר הזהר
כי בשעת פטירתו של אדם הנפש נשאלת מהגוף כאדם ההולך דרך רחוקה
ונפרד מאוהבו שקשה בעיניו פרידתו ממנו ואם בחייו זכה להכניע יצר הרע
שבו בכחו זה יכנעו הדינין והקליפות מעליו · ועליו יאמר והנה טוב מאד זה
מלאך המות כמשל בן השר והזונה בפרשת תרומה דף קס"ג דודאי יצר הרע
שהוא שטן טוב מאד למאן דלאית פקודין דמאריה וירחם לקב"ה גם ביצר
הרע בתר דתבר ליה · ואם היצר מסיאו לדבר עבירה והוא להחלישו ילך
לעשות דבר מצוה נגדו אשריו כי בזה מניה וביה אבא ליזל ביה נרגא ;
ובהתרחקו מג' קליפות הגאוה ואכזריה שהם רו"ח גדולה · ורע"ש וא"ש הנה
הם ג' חלקי העשיה דהיינו עשיה ויצירה וחלק הבריאה שבעולם ההוא כי חלק
האצילות שבה היא קליפת הנוגה שיש לה מתוק בכח מלוי שם ב"ן שהיא בשכינה
על ידי (מטמא) אות אחת המילוי בכל יום · והתרגום שהתורה ירדה כרוכה בו
הוא רמז לקליפה זו שהיא ראש לקומת החיצונים · שכן רישיה דדהבא שהיא
לשון כשדיים וארמית · ועליה נאמר כי נופת תטופנה שפתי זרה וחלק משמן
חכה · אך אחר התפשטות הראש ליוני וכולא אחריתה מרה כלענה וגו' · וזהו
אמרם יפת אלהים ליפת שפירוש יפיפותו של יפת שהוא לשון ארמי ישכון באהלי
שם · שכן קליפה זו מקבלת מיתוק ורצונה בכך ולכן מלאכת האדם בעוה"ז
להבדיל עצמו מהג' קליפות הנזכרים התחתונות ולמתק חלק העשיה זו הראשונה ·
וזהו שם הטומאה שמסר אברהם לבני הפילגשים · כי בראותו שהיו נוטים אל
החצונים בקש שלא ידבקו בקליפות גסות החצונות · אבל ידבקו אל תוכיות
הטומאה שעליו הוא השם · כי מלת שם אינו מוסב על החומר אלא על הצורה ·
והיא קליפה דקה פנימית הנאכלת כמה פעמים עם האגוז · ונקל לאחוזים בקליפה
רביעית זו הנקראת נוגה להדבק אח"כ בקדושה : ונקראים כחות אלו מתנות
שהם כלם דברים הדיוטים מאותם שקרא אותם הרמב"ם ז"ל מפורסמות שבני
אדם להוטים אחריהם · המפורסמות שהם מאילן הדעת טוב ורע נחלקים לארבע
חלקים יש חלק שהוא טוב במוחלט וחלק תחתון רע במוחלט · ואחר חלק הראשון
בא חלק שני שיש בו מהרע אך הטוב הוא יותר מהרע הרבה ואח"כ בא החלק
הג' שבו יותר חלק הרע מהטוב · והחלק הראשון ממנו זהו שם טומאה שמסר
להם שבאותו שם מתעסקים באומניות כשרים שעליהם אמר התנא שיגיעת

שניהם

שניהם משכחת עון וזהו יגיע כפיך כי תאכל כפי ההכרח אשריך וטוב לך . שבזה תזכה לטוב עץ הדעת החלק שהוא טוב במוחלט · והביא המשורר ראיה מהמשגל שיש בו טוב ורע ויראת ה' הוא כלו טוב · וזהו אשתך כגפן פוריה וגו' ומעין זה היו המתנות שלקח משה בשמ ס עבור ישראל שהם טובות גשמיות שמיעדת התורה לעושי רצונו להכנות · ולא עבור שכר מצוה כי ליכא בהאי עלמא אלא עבור מתן שכר · דמתן שכר זה נתן בהאי עלמא להכנות הטוב · ובהתרחק האדם מג' חלקים התחתונים שבעץ הדעת טוב ורע הנזכרים גם כן נשמתו לא תצטער בהם · ותצא בקול דממה דקה כי שם הארת פני שכינה ע"י כת אריה אשר יתראה כנגדו כנתבאר בהקדמת תקוני הזהר דף ג' ע"ב · ולא יחונה אליו כת כלב ח"ו שהוא דין הגוף המתהווה מזווג קליפת שור וחמור · ואם לא נהנה מתענוגי העולם הזה אלא מסעודת מצוה גם כן בשרו ישכון לבטח דהואיל ולא נטל מחלק רוח מסאבא כלום לית ליה רשו עליהון כלל וזכאה איהו מאן דלא מתהני מדיליה כלום · והשומר פיו ולשונו מכל מאכל ודבור רע שומר מצרות נפשו · כדאמרי' בסוף פ' משפטים באיסור בשר בחלב ואפילו לאכול אותם בשעתא חדא או בסעודא חדא אמר כי מתראה בפניו גדי מקולס לגבי עליונים · וכתות טמאים מטמאים אותו וגורם לעורר דינים אלונים · ואם יוליד בן באותם מ' יומין ממשיך עליו נשמה מסטרא אחרא · ועל זה בני משפחתנו צוו והזהרו מהחסידה זקנתי אם אמי מרת פורי"טה דמתקרייא בת שבע אלמנת המנוח כמוהר"ר שלמה יעקב רפאל ממודינ"ה · שלא לאכול אפי' חלב ואח"כ בשר אם לא כשיעור שיש בין סעודה לסעודה · וכן נהגנו עד היום הזה · זה כתבתי לזרע בני ביתי והנלוים אליהם ממשפחתנו לבל ישנו תפקידתם וכזה פסק בעל הלבושים סימן קע"ג · ואמר שם בס"ה כי הנניה מישאל ועזריה צלמא דמאריהון לא אתעדי מנהון בגין דלא אתענגו בגיעולי מכליהון ושים עיניך על מה שכתב ספר הזהר על פסוק כל עמל האדם לפיהו וגם הנפש לא תמלא כי ודאי בזה כל הירא והחרד לנפשו יעשה משמרת למשמרת לבל יכנס בפיו שום דבר אסור ויפקח עיניו מי שוחט מי בודק ומי מנקר הבשר וכ"ש שאר אסורין המצויין ודבר זה צריך זרוז מאד כי מכשלה רבה היא · ואמרו בויקרא רבה פרשה י"ג אריסטוון עתיד הקב"ה לעשות לעבדיו וכל מי שלא אכל נבלות בעולם הזה זוכה לראותו לעולם הבא הה"ד וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכול לא תאכלוהו בשביל שתאכלו ממנו לעתיד לבא ע"כ · וזוהי הסעודה של ג"ע שראו הנביאים לא מתן שכר הצדיקים כדאמרי' במדרש · ובמדבר רבה פרשה י"ב אמרו שהקב"ה מיסב עם הצדיקים אלו בסעודת גן עדן דכתיב יבא דודי לגנו וגו' : וכל המונע עיניו מחטא שומר כל גופו ובהרחיק עצמו מן ההרהור מקיים העולם בזכותו ולא תאונה אליו רעה דעינא ולבא תרי סרסורי דחטאה אינהו ואם בסבת עונותיו יבהלוהו הרהורים רעים יחשוב בגדולת שמו הגדול ובפרט בשם הוי"ה מלא ביודין שהוא שם המחשבה כתוב לפניו על קלף כשר בצ"ל · וירגיל עצמו לקרא פעמים הרבה פסוק אש תמיד תוקד על המזבח

לא

לא תבכה · ועיין בתקון שלישי מהתקונים החדשים סודו שהוא להבריח השטן ופסוק ויאמר ה' אל השטן וגו' · ושחט אותו על ירך המזבח וגו' וכדומה להם · והסדר אשר העלינו במעירי שחר שלנו ביום ראש השנה יפה לדעתי להבריח כל אויב ומתנקם ולכלות קוצים מן הכרם וקריאת פסוקי הפרשה עם התרגום בכל יום למתוק קליפת נוגה כפי סדר גורי האר"י מסוגל מאד לטהרת המחשבה לע"ד · עוד דבר מסוגל לטהרה זו הוא קריאת פסוקי דזמרא עם שירת הים בקול רנה ותודה בבית הכנסת עם הקהל לא כאותם הקורצים וזומרים אותם ומבליעים שלא בנעימה כי עיניהם על דרכיהם ושמים חשך לאור ואור לחשך · ומצאתי כתוב כי שם אוריאל טוב להארת הנשמה מכל מה שנתגלה לה במרום כפי כחה שיזכור ממנו ונתגלה ע"י זה סודות נוראות וגם הוא מסוגל לטהר מחשבותיו שלא יהיו נפסלים בתפלתו הדומה לקרבן שנפסל במחשבה · וטוב לת"ח להרגיל עצמו לומר תפלה קצרה זו ובפרט קודם פטירתו :

רִבּוֹן עָלְמִין דְּאַנְתְּ הוּא מָארֵי מַלְכִין וְגָלֵי רָזִין יְהֵא רַעֲוָא דִילָךְ לְסַבְרָא מִלִּין בְּפוּמָאִי לְקַיָּמָא בִּי הַאי קְרָא וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ דְּלָא אֵיעוּל בְּכִסּוּפָא קֳדָמָךְ · וְתוֹרָה מְגִינָה וּמַצְּלָא מִכָּל מִיתָה מְשׁוּנָה :

פרק חמשה ועשרים

הנה בעין האדם בו נרמזו כל השמות הקדושים וכל שעור הקומה והעולם בכללו · על כן מאד הועיל שימת עין על פרצופו של אדם בעת פטירתו מלבד מה שכתבנו למעלה · ואמרו בתקון ו' דף י"א כי אור העין רמז לת"ת ובת עין היא בית שלו · והיא מליאות המלכות שיש לה נחכמה מקור החיים בסוד יו"ד בתוך ה"א ומדת המלה צריכה שמירה רבה מפני קרבתה אל הקליפות וכונה זו יבא הרואה חכמים ימותו לעורר עליהם מאורות המתהוים מסוד שם אדנ"ת והוי"ה משולבים שבהם ומהם כל אורה ושפע והמבין לאמרו כי אשר עין בעין נראה אתה ה' עם מ"ש בפ' נשא ישמח ויגל במנהגן של ישראל · דההוא עדן עילאה נהיר לעדן תתאה ואלמלא עינא טבא עילאה דאריך דאשגחא לעינא תתאה דזעיר לא יכיל עלמא למיקם רגע חדא ובעינא דרישא חיוורא לית גבינא על עינא דא · פירוש כוחות דינין דכתיב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל דלעילא וכתיב להיות עיניך פקוחות ורמיז לדגים ולגוני ימא דלית כסותא על עינא ולית גבינא · ובדגים נאמרה בהו אסיפה כצדיקים במיתתם · והמשכיל ידע ויבין כי בראותו חכמים ימותו הוא מקביל ליחוד ב' שמות ההוי"ה הקודמת לי"ג מדות של רחמים · והרבה יותר ממ"ש כאן יש לדרוש בסוד הזה · וטעם ויוסף ישית ידו על עיניך יתבונן למבין מזה וכן למה בזרעא דיוסף לא שליט בים עינא בישא ובאלוני עין הרע שבו מזיק הרבה כדאמרו והסיר ה' ממך כל חולי

חולי ואמר רב זה עין הרע · וכן לא יעמוד אדם על שדה חבירו וכו׳ · לא מסתפי מר מעינא בישא דאמרו לר׳ יוחנן · ואמרו חכמי המחקר כי יש בני אדם המזיקים בהבטת עיניהם כאפעה ומרגלא בפיהם העין תכניס הגמל בקדרה והאדם אל הקבורה · ויש חיות הממיתים עד כמטחוי קשת ואמרו כי אלכסנדרוס מוקדון בא עם חילו למקום שהיו בו חיות הממיתים בהבטת פניהם ועשו מראות מצוחצחות ושמו אותם נגד החיות וחזר ראותן אליהן ומתו כלם וזה היה כח בלעם · אמנם כתיבת עין האמור בחכמי הגמ׳ הוא כי כח העין רע אשר בת״ח פועלת לפי כוונתם ומחשבתם בחכמת האלהים כדאמרו בזהר חכימין כליהון דשמין איכון דיוקניהון בחכמה השופטת ומענשת עד כי האדם הנענש נקלך ונשמתו נטלת ממנו · וכל מיתה הוא סילוק אור של מעלה כדכתיב סר צלם מעליהם · וע״כ מכוון הבטת פני הנפטר בעינא פקיחא ובאור נר כי יהל עליו כאשר יבא · ולהיותה קרוב למקום המיתה צריך שמירה והארה כמה שאמרנו על מדת המלכות · מצאתי כתוב כי העומד בפני חולה שנוטה למות ואין שם אדם אחר שיודע בענין המת לראותו בעת יציאת נשמתו ומתי ישלים לצאת ולהעלים עיניו ולהתעסק בו גם שהגיע זמן תפלה אל יצא משם כדי להתפלל · אשרי אדם משכיל ומרים מכשול מדרך המוכן לעלות שם נשמתו בעודו בעה״ז כי אמרו בתקונים כי כפי מה שאדם בונה בעה״ז בהבל פיו את שמים חדשים בהבל הקדוש מחדושי תורה · או להיפך הם ושלום מרבה הפתחים ופותח הסלונות המקבלות טומאה בהבל של תוהו · באותו הדרך תעלה נשמתו בעת מותו ושם תתלונן אח״כ ומזה גם בזהר פ׳ בשלח · ותקון האדם תלוי בימים להיותם צנורות עליונות נמשכות למטה לתקון הנפש · ושכר הצפון לצדיקים טמון ונעלם בתוך הימים שהם צנורות הנמשכים למלכות את כל הנשמות וכל אחד משרי הימים שעברו עליו אם סגל בהם מצות והרבה בהם תורת עוז מתקרבים ומתראים ביום מיתתו כי חיים הם בחיות אשר השפיע עליהם עם הקשוטים שקשט אותם להליץ עליו זכות כי הם מוגדלים מכח אור אשר יהל · והוסיף עליהם מסוד אילן עץ החיים שסלסל ורמם אותו והשקהו ממים היוצאים מבית ה׳ מסוקים והעלה על שפת הנחל העליון כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ופארות עץ החיים התפארו והאירו עד למרחוק ונתן בכל יום שכרו אם בימי חול מצות הראויות לאותו יום מעין הספירה ששולטת בו · ואם בשבת נתעדן ויחד בסוד נפשו כראוי · וכן סוכה ולולב בסוכות · ומצה בפסח וכיוצא · ואם לא טוב עשה אז הימים עומדים בכסופא · ואם עין יצרו הטעתו והציק לאשפה והגדיל חלק הרע אז טוב ממנו הנפל וכל יום מימיו קורא עליו אל ה׳ ויהיה בו חטא וכאשר עשה כן יעשה לו גמולו ישוב בראשו כדכתיב הנה סערת ה׳ חמה יוצאה וגו׳ רחמנא ליצלן · ואמרו בפ׳ וארא כד בר נש ישלים גופיה בפקודין דאורייתא לית לך כל יומא דלא אתיא לאתברכא מניה · וכד איכון מתברכאן כדין חיין ואסוותא תליין עליה מלמעלה מאן גרים ליה איכון יומי שתא כמה דמברכאן מלעילא כרזא דאדם שהוא ת״ת ששם רמז השנה הנמשך מן השמיטין שהוא בינה כדדרשו ברמז עש״ן תג״ל · כך אתברכון מתתא ברזא דאדם

ועל

ועל זה נאמר ישברו פראים נמאס · ואמרו בזהר ריש פ' פקודי פירוש פראים הם המרכבות תחתונות · וכבר כתבנו למעלה שבכל יום מאיר אור מחלק הוי"ה ידיעה מי"ב צרופי השם הגדול מלבד זה יש לכל שעה כח הוי"ה שמאיר בו ע"כ צריך שבכל יום יעשה תשובה ובכל שעה יזהר לפחות בדברי קדושה ויכוין להאיר ההוי"ה שמולכת אז · וכיון שאחד מההויות מתחיל להאיר ע"י תקון מעשיו מיד וקרא זה אל זה · כי אז כלם מאירים יען לכולם יש קשור ויחוד וחבור ורוח אחד לכל המחיה את כלם · נמצא בזה בכל שעה מאיר לכל העולם בכללו · ועוד שבכל יום יש לו מלאך וכיון שנמצא לו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד עליו יושרו מיד יפדהו מרדת שחת · וימליאו לסטרא אחרא כופר חלופו מניה וביה על דרך ואתן אדם תחתיך וכו' וכן חס ושלום דרך הפגם · וביום יש בו רוחניות כל השנה שכן בה ד' תקופות · חצי היום וחצי הלילה · ובין השמשות · ואילת השחר · והשעה כוללת כל רוחניות מהיום · והרגע כל רוחניות של השעה · באופן שהכל חוזר אל מקורו ולאחדות השלם · ובכל תקופה בין מהשנה בין מהיום ואולי גם כן בשעה ישלחו כל אחד ואחד מפמליא של מעלה איש איש למלאכתו אשר המה עושים · וזהו אדם נדון בכל יום וי"א בכל שעה · וי"א בכל רגע · ובארבע תקופות היום התרנגול הבר אשר שרשו ביסוד עולם · בא אליו נלון מכח שרשו ומניע כנפיו דוגמתו · ונותן ליוצר הכל שבח וזהו סימן כי בעת ההיא מקבלים הממשלה כל אחד ואחד על ממלכתו אשר הופקדה עליו :

פרק ששה ועשרים

ראוי לדעת כי בתורה יש ששים רבוא אותיות נגד ששים רבוא שרשי נשמות של ישראל שמתחלקים לשבעים רבוא דיוקנאות · והגם כי הם רבים יותר כל אחד יונק מדיוקן שלו · ואם איש אחד מקלקל ופוגם · אז האות שלו אותה שנשמתו יונקת ממנו היא פגומה · וכאילו היא חסרה בתורה ח"ו. ונמצא שמטיל מום בקדשי תורתנו הקדושה ונדחה משם עם מומו שכל אשר בו מום לא יקרב · והמזכך עצמו זוכה לראות עולמו בחייו · ויזהר שלא יטמטם עצמו באכול כל תועבה כנזכר למעלה · ועיין בראשית חכמה פרק ט"ו משער הקדושה פגם האכילה · ושם בפ' ט"ז וי"ז הפליא לדבר מקדושת הזווג שגם הוא הכנה גדולה לקדושה · ואין לך דבר שירמוז בו בעה"ז דרך יחוד וזווג עליון כמוהו · ואנו עתידים לבאר כי המות היא מחסדי הבורא עלינו ואמר ר"ש בן יוחאי באדרת האזינו אסהדנא עלי דכל יומאי דקאימנא תאיבנא למיחמי יומא דא ולא סליק ברעותא דהא בעטרא דא מתעטרא האי יומא · ועיין בזה בראשית חכמה בשער אהבה פרק ו' ושם פירשו למה הצדיקים במיתתן קרויים חיים · ובפרק ט' פירשו סוד המלבושים לנפש אדם · וטעם למה מיכאל מקריב נשמותיהם של ישראל שם בפ' ראשון · ואמרו חז"ל שאליהו מקריב בבית המקדש ממש השני תמידין וכותב על עורות הקרבנות מעשיהם וזכיותיהם של ישראל וזהו כונת ואשי ישראל ותפלתם · כי לפי שקטרג

עליהם

עליהם עתה בא לתקן והוא כותב המלות שאדם עושה אפי' בקצה הארץ · והאזור שהיה לבוש אפשר כי היה מעורו של איל של עקדת יצחק כדי להזכיר זכות אבות לעולם · ובפ' ויקהל דף קס"ט תוכחה על הזהרת האדם לתקון מעשיו ונשמתו מזונה שירד לירכתי הספינה · ופי' שלשה שלוחים העומדים עליו בעת מותו · ודין הנפש והגוף והשבעה עידנין דיחלפון עלוהי ע"כ ברכי נפשי את ה' עד לא תיפוק מהאי עלמא · צריך ליזהר שלא לזוז הגוסס ממקומו אפי' אם אומר שאינו יכול להפרד שם · ואם יראים מדליקה יזיזוהו · והחי לעולם קודם להצלת המת · ואין עושין שום מעשה לגרום למת שימות במהרה כגון מפתחות בית הכנסת וכדומה · אך מסירים המונע כגון אם יש חוטב עצים שם בשכונה דלהוי שעה קיימין דיש קונה עולמו בשעה וברגע אחד בהרהורי תשובה · ועוד יש טעם נעלם בזה · ועיין מזה בהגה"ה י"ד סי' של"ט · ואין נותנין לגוסס לאכול כי אינו יכול לבלוע אבל נותנין בפיו מים שמוללין מן עשב אחד שכתשוהו וימצו המרק ממנו כמו שכתוב בספר החסידים · ואין צועקים עליו בשעת יציאת נשמה שתשוב נפשו כי אינו יכול לחיות אלא מעט ימים ואותן ימים יסבול יסורים קשים וזהו עת למות שהוא בי"ד עתים לרעה בקהלת · ואין לבן ליתן לאב דברים המזיקים לו בחליו גם כי ישאלם בגיזום רב :

ובספר החסידים סי' רל"ז יש תקון למי שבא לו מת בחלום ואמר לו שילך עמו והוא הבטיח לו על זה · ואמרו כי פעמים בא המת לחי בחלום להשיבו בתשובה · וטעם מנהג של הרבה מקומות לפתוח חלונות במקום שיש גוסס בר מינן הוא כי השדים וכחות מלאך המות וגם הוא בעצמו אינו יכול לילך רק דרך המקום הנגזר להם · ואין להם רשות לנטות לא על ימין ולא על שמאל · וראיה מפרק כל הבשר שהשד היה עומד תחת המרזב ושבר החבית שהניחו לו על אזניו והיה זה לפי שלא ניתן לו רשות לזוז משם · ובפ' ערבי פסחים אמרי' כי אין הלוכו רק בגלדי רשות הרבים · ולכן כשהאדם מפחד פעמים שנכנס למקום ששם השד · ואמרו מאי תקנתיה ליגשוף מדוכתיה תלתא גרמידי · ולכן סכנה לסתום חלונות ופתחים שמא נכנס בפתח או בחלון אחד ואולי עתיד לצאת דרך שם ואם יסתמנו מטריח המזיק לילך בדרך אחר ואין להתגרות בשטן כמעשה דרבי פלימו דהוה רגיל לומר גירא בעינא דשטנא ואתחזי ליה ולעריה · ולכן ותלחץ רגל בלעם אל הקיר לעבור במקום הנגזר לו · ויש כחות מתחברים תשעה תשעה יחד ולכן אמרו כי יש תשעה עלים בענף אילן אגוזים ראשו של זה בצד עקרו של זה וג"כ אנשי היער מתחברים תשעה יחד · והם הפראים · ולכן אמרו כי בדורות הראשונים לא יאכל אדם תרי וישתה תרי כי מתגרה בהם ואולי זהו אחד מן הטעמים שאין בית דין שקול · מלבד טעם המזכה והמחייב והמכריע · וכן הקליפות הם עשתי עשר כי כל מספר שלהם בלתי שקול · ומכל מה שנאמר נבין טעם לפתיחת החלונות שנוהגים · וי"א שהוא לפנות מקום לנשמה שתלך לאות נפשה על דרך וכוין פתיחן ליה וגו' ששם שער עליית הנשמות · ועוד נוכל לומר שהוא להבריח הרוחות · ואם הוא לעת בקר ודאי פתיחת החלונות תהיה מכוונת מלבד האמור להשליט מדת

החסד שנובררת אז · וכן נכון לאדם לעשות בכל יום בבקר קודם עליית השמש לפתוח חלונות ביתו ויכוין לעשות פתח ומסלול לחוט של חסד שיכנס בביתו ובחומותיו כי בזה חסד אל יהיה בביתו כל היום וההפך בתחלת הלילה שבו תרמוש כל חיתו יער יסגור חלונותיו ויכוין להבדיל בין הקדש ובין החול עד פי יבא זמן חצות שאז יחזרו ויתבלעו בנוקבא דתהומא רבא · והכל הולך אחר כוונת הלב שכפי הכוונה כך יפעל המעשה · ויתראה למעלה לא דבר ריק הוא זה למי שגדל על ברכי החכמים וכל המלעיג צריך כפרה ודאי :

פרק שבעה ועשרים

סוב נא לך דודי ופוק חזי ברעיא מהימנא פ' משפטים דף קי"ח ע"ב דאמר בכלל דבריו דאית מלאכין דאינון משמשין לגופא ומלאכין דמשמשין לנשמה כגוונא דאית אפרשותא בין גופא לנשמתא הכי נמי אית אפרשותא בין מלאכין דגופא למלאכין דנשמתא · ואית נשמתא לנשמתא ומלאכין למלאכין · ואלין דאינון נשמתא לנשמתא כולהו חד ואע"ג דבאורח מתלא אינון כגופא אבל נשמתא אלין לאלין כמה דנשמתא לקבל קוב"ה השיבא כגופא · ואית מלאכין דימינא דתליין מקוב"ה ואלין משמאלא דתליין בשכינתא · ואלין דתליין מקוב"ה ושכינתיה ביחודא חדא · ותאחי כולהו רשימין למעלה · מנהון במלאכי · מנהון בכרסייא · ומנהון בארבע חיוון דכורסייא מנהון בככבי ומזלי · ומנהון רשימין במדורא דקוב"ה · מדברים אלו יהיה לנו ראיה שלכל אדם יש לו מלאך מזלו ברקיע ועליה אמר רבנן מזליה חזי · עוד ידוע כי ע"י רל"א שערים היוצאים מכ"ב אלפא ביתא נברא כל יש · לכן ההיה העליונה נקראת ישראל · ירצה מוליאה כל היש ע"י רל"א שערים · וכל זה נקרא מקום שכל אומן המדות עליונים משפיעים למלכות שהיא כלל הכל ואח"כ נבראו הגלגלים שע"י בדוריותם וסיבובם יתחברו ויתגלגלו ד' יסודות תחתונים יחד ומתגלגלים הויתן · וכאשר יעברו לפני בעל השפע מקבלים כפי הרצון העליון · ואחר קבלתם ירילו אורם למקום אשר יושלחו עד תקופתם להביא הלורה · הן בריות הן פירות הן מזונות · ואמרו כי הגלגלים הם כמנין השמים הממונים להביא · ויש גלגל המתגלגל פעם אחת ביום · ויש פעם בחדש · ויש לה' שנים · ויש לי' · ויש לק' · ויש לאלף · ויש לכמה אלפים · יש ממזרח למערב · ויש בהפך · וכן מלפון לדרום ומאלכסון לאלכסון · ובתוכם שם היכולת הגדול · ובזה נכון הוא לבא השפע מכל לד ברלון בעל השפעים כלם : וכל הנשמות חקוקות ביריעה לפני כסא הכבוד ויש קורים אותו השמ"ל וי"א שהוא פרגוד · והו עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ובעת עלות הרלון לפניו ית' להביא נשמה לעולם קורא למלאך הממונה שהוא רוח והרוח בא בגלגל ומניעו · ובזה ימלא שכל פעולות המלאכים למטה יתהוו ע"י גלגל · ובזה נמלא מלאך וגלגל ורוח הכל דבר אחד מיוחדים · וכאשר יהיה האופן בתוך האופן כן יהיה מלאך בתוך מלאך וגלגל בתוך גלגל נמלא שהמלאך בגלגל ומקבל שפע שמה ומגלגל בימים קלובים · וכנויי הממונה אם לזכר אם לנקבה · ובאותו גלגל

ותנועה

ותנועה שהיה במעי אמו מביאו לעולם בכח כל יכול · ואותו קבול שפע מקבלת
הנשמה · וזהו אמרם ז"ל כל אדם יש לו מזל וכוכב למעלה הקבועים בגלגלי התכונה
כל אחד כפי דרכו · ועתה אם הנשמה הנולדת נשפעת בשעה שהתחיל הגלגל
להתגלגל והיא מאותן המתגלגלין פעם אחת ביום · בו ביום ימות ואם יתגלגל לי'
שנים אז תהיה מיתתו · ואם לע' אז יסוף ואם למאה ק' שנים יחיה · עד שוב
הגלגל המחבר בתנועה ההיא · וכל ימי חייו יתגלגל עמו הוא הרוח היוצא ונכנס
באפיו בכח הבורא · והוא המעמיד האומר בסוד וברוח פיו כל צבאם · כי כשאין
לו להשיב רוחו ולהוציא רוחו הוא מת · והפירות מתקטנים בכל דור כן הבריות
מתחלשים שגם שהגלגלים רוחניים הם מ"מ בהתגלגלם יחלשו שכל מחובר יש לו
גבול ומתחלש עד שעתיד להתפרק כמ"ש ושמים כעשן נמלחו · הנה מזה שלכל
אדם יש לו מלאך מזלו וגלגלו ברקיע · ואמרו שפסוק בצלמנו כדמותנו מורה על
זה · שכל אדם יש לו מזל בגלגל המזלות מושפע מן המלאך המניעו והמלאך נאצל
מכבוד שכינה וזהו בצלמנו כדמותנו כדכתיב ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו
מלמעלה · וכן אמרו אדם בפני שכינה כקוף בפני אדם · עוד מתבאר זה מדברי
התקונים דף ע"ב ע"ב דאמר והמשכילים יזהירו אלין ד' יסודין דגופא יזהירו בהון
ד' חיוון אינון מזל אריה· מזל שור· מזל נשר· מזל אדם · בפרצופא דב"נ אשתמודעאן
בהון באנפוי דב"נ ודא הוא הכרת פניהם ענתה בם · כזוהר · דא נשמתא · ומצדיקי
הרבים באברי דגופא יהון נהרין מזלייהו ככוכבים לעולם ועד · ואמרו עוד שם שכל
צדיק יש לו כוכב וכל כוכב נקרא עולם בפני עצמו וכוכב עם ד' אותיותיו בגימטריא
ב"ן במספר שם מלוי ההי"ן שבמלכות שהוא פי הגבורה · והוא מושפע משם זה מכח
המלכות המנהלת התחתונים · ואמר מורי כי התורה נתנה לסוף כ"ב יום לרמז שם
ב"ן שבמלכות · ועוד שגלה הקב"ה לאוג בעצמו ובכבודו י"ט שני של גליות כיון
שנתנה תורה א"ל · וכל ספירה נקראת עולם ומלכות בפרט נקרא עוה"ז · ועל זה
אמרו כל צדיק יש לו עולם בפני עצמו · וזהו ומצדיקי הרבים ככוכבים · ובויקרא רבה
פ' כ"ז אמרו כל צדיק יש לו עדן בפני עצמו דכתיב ונחל עדניך בלשון רבים · וכל
הזוכה להלכ' אחת יורש עולם חד כ"ש דזכי למתיבתא או לשנים או לסתרי תור' · ואמר
בדף ע"ד כי צורה דהיכל גנוז שבג"ע מצוייר בנקודין דאינון כוכביא דנהרין מרקיעא
ובהון מצויירין נשמתין ורוחין ונפשין דצדיקייא וצורא דיליה בצורא דקמן דאיהו
כגון רקיע · וממה שהובא בשבת פ' חבית דאמרו על גרים שגם דאינהו לא הוו על
הר סיני מזלייהו הוה מזה נראה שגם קודם שנולד האדם יש לו מזל ואולי יהיה
בסוד הדיוקן לנשמות מלבוש מצד הנוצל הנשמה כשם שהצלם קודם להויות הגופים
ודיוקן זה יברא בעת אצילת נשמתו · ויתהוה מגולם אויר רוחני שמג"ע עליון כמו
שלבשו על צלם הגוף וכן אמרו בב' המדרגות שעם האדם שהם כמו מלאכים יצר
טוב ורע שבעת שהנשמה תהיה נאצלת מזווג עליון בהיכל לבנת הספיר גם המלאכים
אלו יהיה נאצלים עמו · והם מתאבלים ונבדלים ממנו מפני מעשיו כי יהיו נפגמים
במעשיו להיותם נאצלים עם אצילות נשמתו · ויצה"ר אז הוא מלאך קדוש אמנם
מרכבתו תהיה טמאה שכן דרך כמה מלאכים קדושים · ומרכבתו תתפשט מד'
קליפות

קליפות טמאות שהם עון משחית אף וחמה והולך אצל שמאלו של אדם · ויצר הטוב יהיה רוכב במרכבה הקדושה המתפשטת מד' רגלי המרכבה מהם מיכאל גבריאל-אוריאל רפאל · והולך אצל ימינו של אדם ולא יתחבר עם האדם רק עד שיהיה בן י"ג שנה ויום אחד · והאדם בכח בחירתו יהיה יכול להכריע ולהגביר אחד מהאלדין על חבירו · על דרך הנזכר תהיה הויות המזל הזה ואם נעלה הדבר יותר ירמוז למזל עליון הנזל מכתר · וממנו הויות הנשמות · ועל ידו מושפעים באוצר הבנים שהוא ת"ת ע"ד מ"ש בני חיי ומזוני לאו בזכותא דאיהו מחסד ולמטה תליין רק במזלא דהיינו כתר ומשם ג"כ יוכל להיות כי יתהוה מזל פרטי לכל אדם ברקיע וגם אחר שמת לעולם מזלו קיים ברקיע וזהו לא יכרת ולא ישמד שמו מלפני וגם לשון אחיזת שהוא מקום אחיזת האדם ברקיע ע"ד מ"ש מה דלא הוה הוה מאי דהוה לא כל שכן :

פרק שמונה ועשרים

כח מזל זה יעדיף אחר שנולד האדם שמאירו בכח מעשיו וזה יהיה לדעתי אחד מהכוונות שאומרים שהאדם העוסק בתורה בכל יום בורא שמים החדשים וארץ חדשה · כי מוסיף חדוש בכח מזלו עליון ותחתון אשר מציאותו קדום לו כמו שהנשמה קדמה בריאתה לגוף כנודע · ויתוסף לו עוז והדוה אחר מות האדם כי המזל ימלא מקומו כי מדרך הקדושה להתרבות ולעולם מציאות הראשון נשאר לעד כדאמרו בכמה מציאיות שיש לנשמה מדי רדתה בעה"ז · שבכל מקום נשאר רושם מציאותה בירידה : ועד"ז תהיה בסוד עלייתה וחזרתה לאדוניה · ואמרו בתקונים כי נשמת השבטים היו מסוד המזלות · ופירשו כי מחסד ועד יסוד הם שש ומיסוד עד חסד שש אחרים ומצד המלכות נקראים ז' כוכבי לכת מהשכינה עד חסד · וודאי כי כח המזלות מושפע להם מהסדר זמנים עליונים · ועיין עוד מסוד המזל בתקון י"ח דף ל"ב ויש ג"כ י"ב מזלות מס"א · ומלמדי לאדם דעת אמרו מלאך מזלו זה שיש לכל אדם ברקיע כנזכר בעודו חי תמיד מתפלל עליו שישמע הקב"ה תפלתו · וזהו שומע תפלה · אילו אומר שומע תפלות · ומה היא התפלה עדיך כל בשר יבואו· ע"כ אין רשאין למעלה לומר שירות עד שיאמרו ישראל למטה · שכל ענין שהאדם עושה מלאך מזלו מתראה באותו ענין למעלה שמכין עצמו למטה · וזהו וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל וגם לרבות מלאכי מזלם : וכשהיו ישראל מתגברים בקול שופר ובהצוצרות היו ברקים יוצאים מן הארון כמו שיוצאים ברקים וקולות למעלה ושורפין שרי השבעה עממין וזהו קול ה' שובר ארזים · וסמך לזה ממדרש רבה פ' במדבר דף קמ"ד ע"א א"ר אלעזר בן פדת בשם רבי יוסי בן זמרא בשעה שהיו ישראל נוסעים היו ב' נצוצים של אש יוצאים מתוך ב' בדיו של ארון כדי לפגוע שונאיהם וכו'· שכן משה אומר כי ה' אלהיך הוא עובר לפניך אש אוכלה הוא ישמידם וגו' · וכתיב אשר כגובה ארזים גבהו ואשמיד פריו ממעל ושרשיו מתחת פריו ממעל זה מלאך מזלם · ואח"כ שרשיו מתחת · ואמרו אם יש עליו מלאך מליץ שמלאך מזלו

מזלו של אדם מתפלל עליו קודם שיתפלל האדם וזהו טרם יקראו ואני אענה למלאך מזלו · ובהתפלל האדם אח"כ על עצמו כבר קדמו אחר ברחמים · נקל לתפלתו להיות נשמעת · וזהו עוד הם מדברים ואני אשמע · וזהו שמעה ה' צדק שהוא כח המזל אח"כ הקשיבה רנתי האזינה תפלתי · וכן אומר צדק לפניו יהלך ואח"כ וישם לדרך פעמיו · וכבר נודע מדברי הזהר פרשת תרומה דף קנ"א שבשעה שישראל מסדרים בבית הכנסת סדור שירות ותשבחות והתפלה · שמתקבלים שלש מחנות מלאכים · האחד הם המשבחים לקב"ה ביום עם ישראל בשירי דוד · והב' הם המלאכים בכל קדושה שישראל מקדשים למטה ושולטים על כל המתעוררים בכל הרקיעים עבור התפלות של ישראל · והמחנה השלישי הם בתולות עליונות שמתתקנים עם השכינה ומקשטים אותה לעלות לפני המלך ה' צבאות · ואלה הם מחנות עליונים על כלם ומתתקנים בסוד תפלה מיושב ומעומד כנדרש למעלה · ובזמירות אנו מכניסים כל שירי הנבראים הנכללים בסוד פרק שירה בכח צורת האדם שהוא רודה על כלם בזה אנו מכלילים כל מיני זמרה ובפרט מהנבראים תחתוני' בהיכל לבנת הספיר וגם פיוט יעידון יגידון מורה על זה · ובזה מכלילים ומקדשים כל חלקי העשיה בתקון הקרבנות אחר י"ח ברכות שקודם התפלה שבברכות ההם מקדשים כל צרכי בני אדם להיותם בכח הקדושה וכל הארבע יסודות תחתונים נכללים בחומר הראשון והוא נכלל בז' ככבי לכת והם באזור המזלות והוא בגלגל החלק והוא ברקיע ערבות והוא בשבעים שרים · ומדור השבעים שרים מהאומות שלא הכירו בורא עולם יהיה ברקיע שהוא למעלה מהגלגלים שאינו מסבב ובחלק שכנגד א"י בו שרפי קדש שם השכינה ושרים החצונים נגד ח"ל ובו צבא השמים שהם השרים ועל זה כתיב ונמקו כל צבא השמים וכל צבאם וגו' כי יסבב סיבוב אחר הרקיע · סנדלפון יש לו שבעה מדורין כמו שיש שבעה היכלות ליצירה ושבעה לבריאה ושבעה ספירות מחסד ולמטה מספרם כ"ח · וכן ללבנה למטה כ"ח מחנות תחתונים ובמדרגות הנקראים אישים שאמרו קלת שמשם שכל הפועל · והם בעשר כתות מלאכים הממונים על התקופות והמזלות והימים והשעות והחדשים והם מלאכי קדושה מעופפים במליאות ונקראים צפור כנף והם אופנים ותחתיהם ע' שרים ואופנים אלו ממונים על כתות העשייה ומשם עולים כלם להכלל בהיכל ראשון שביצירה שהוא לבנת הספיר :

פרק תשעה ועשרים

כל הנדרש נרמז בשירי זמרה ובפרט במזמור הללו את ה' מן השמים וגו' ושם שירת החיה וכל בהמה וגו' מלכי ארץ וגו' בחורים וגו' · ואמרו בראש פרקי שירה כל העוסק בפרק שירה זה בעה"ז זוכה ללמוד וגאול מיצה"ר וכו' · והפליגו לדבר בשבחו ואמר ר' אלעזר כל האומר שירה זו בעולם הזה זוכה ואומרה לעה"ב ואני מעיד עליו שהוא בן העה"ב ונצול מכל מיני משחית וכו' · ובפרט האומרים שירה שנמנו שם הם ס"ח כי מינים ההם יהיו כללות הנבראים התחתונים השופכים שיח לפני מלכם ואחריהם כל הפרטים ימשכו · ועיין בפירוש פרק זה למה פרט אלו ולא זולתם · ואמירת פרק שירה זה לדעתי ירצה להתבונן במהות כל מין ומין עם

בחינת שירתו איזה יחוד גורם ומעין אותו היסוד יכלול בנשמתו ויכנים כל פרטי השירות בפסוקי הזמירות בהיכל לבנת הספיר ומשם יעלה אותם בסוד צלמו ודמותו הכולל כל הנבראים עליונים ותחתונים ויכללם ביחודו בכח תפלתו · וכמו שישראל למטה צריכים שסנדלפון יקשור כתרים לקונו בתפלתן של ישראל ומיכאל מקריב נשמותיהם וכן הרבה פעמים מתבארים בפרקי היכלות בהיכלי הקדושה שיש מחנות רבות ואוכלוסין בלי מספר שמעלים יחוד התחתונים לגבהי מרומים ומל' הבוחר בשירי זמרה כוללם כלם בה ומתראה לפני המלך ה' צבאות בכחם · כדרך זה כל ברואי תבל תלויים בנשמת האדם שהוא מלך עליהם בתחתונים · ועל ידו ובכח חלקי נשמתו מעלה כל שירותיהם ותושבחותיהם לפני השכינה · והו שאמר אדם הראשון לכל הנבראים בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו . כי בלעדו לא היה להם רשות לראות את פני המלך ה' צבאות והוא היה המריק להם שפעם ·· וזהו ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו' · וזה יכוין האדם בזמירות והעושה יחוד זה בעולם הזה גם כן יזכה לעשות דוגמתו בעולם הבא שהוא יעלה כל מלאכים הממונים למטה ויריק עליהם מברכות שתקבל נשמתו לפנים מהפרגוד וכלם יהיו תלויים בו והוא בתפלותיו מכליל ההיכלות זה בזה עד היכל קדש הקדשים ובזה מעלה המלכות עד הבינה ובינה מתעלית למקום האין העליון ומשם לנשמות הנשמות יוצר הכל ברוך הוא · ויש שירה למעלה ממלאכי חסד שהם מים העליונים מנעימי שירה ביום ומלאכי דין מזמרי שירה בלילה והשכינה מתעוררת לשיר על ידם והיינו במעשה ידיך ארנן · וישראל גורמים השירה שלימה למלאכים כאשר יבא לקמן הנה כמה רב גבוריה של אדם ילוד אשה בחסד אל גבר עליו והמשילו על כל מעשה ידיו ועל פיו יחנו ועל פיו יסעו את משמרת ה' ישמור וזה בחייו וכל שכן וקל וחומר במותו יזכה לשמש במרום בראש חולה מכל אשר שת הקב"ה תחת רגליו וסבותיו ועל כן גדול עון המספר בבית הכנסת שהוא מפריד וגורע האמונות העליון · וגרסי' בפרק חלק אמר ר' יהושע בן לוי כל האומר שירה בעולם הזה זוכה ואומרו לעולם הבא · אמר רב ששת כל המלמד תורה בעולם הזה זוכה ומלמדה לעולם הבא שנאמר וכו' · וכן המנהג הדבור בנחת בעולם הזה · ואמרו בברכות כד הוו מפטרי רבנן מבי רבי ואמרי ליה מבי רבי חנינא הוו אמרין הכי · וכו' וסיים רגליך ירוצו לשמוע דברי עתיק יומיא · ואולי מלאך מזלו של אדם הוא ממחנות אלו שמקבלים סיוע מתפלתן של ישראל ואלו יהיו גם כן הג' כתות של מלאכי השרת הבאים לקראת האדם במותו נגד מה שקדש עצמו במחשבה בדבור ומעשה להיות כי נהנו ממנו ומתורתו ומתפלתו בחייו · ואמרו בפ' תרומה שכשמזדמנים כל המחנות עליונות להיות חברים עם ישראל וישראל למטה אינם באים לסדר תפלותיהם ולשבח להקב"ה אינם עולים למעלה ואין בידם לשבח לו כראוי ונתן טעם לזה בגין דשבחא דקב"ה אצטריך למהוי כחדא עילא ותתא עילאין ותתאין בשעתא חדא וזהו ובאפס לאום מחתת רזון · ובמנין עשרה מזדמנים להיות

חברים

חברים עמהם · ואמרו בתקונים דף י"ד על פסוק שימני כחותם הכי אמרה שכינתא אע"ג דאנת מסתלק מעלמא דיוקנך לא אעדי מני לעלם כחותם דאתדבק ביה רשימו דמריה כחותמא · כמו שישראל משימים עליהם כחותם עולי של הבורא בתפלה של יד וראש ובברית מילה ושבת ויום טוב :

פרק שלשים

יען כי האדם ונפשו יש לה מזל ברקיע עוד יש לנו לדעת שכל נפש המהללת השכינה בעוה"ז אף לאחר מיתה המלאך מהלל למעלה באותו הקול עצמו שהצדיק היה רגיל בו כדי שיזכור הקב"ה זכותו לו ולדורו ולזרעו כי המלאך והמזל הממונים על האדם הם כדמותו שנאמר ויראני את יהושע הכהן הגדול · וכן ראיתי פניך כראות פני אלהים כי ראה דמות עשו כדמות מלאך שלו כן כתב הציוני בפ' וירא · ושלוחי הצבור בפרט וכן מי שיש לו קול ערב וכל אדם גם כן יהיה שמור ויקר דבר זה בעיניהם ופיהם תהיה תמיד נחל נובע מקור רנה ותפלה כי לא תהיה להם לעולם הפסק אפי' אחר מיתתם · וזהו לדעתי שתקנו מסדרי התפלות ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד וכן ולנלח נלחים קדושתך נקדיש כי אפי' אחר המות הצדיק משבח ומהלל לא לבד נשמתו ורוחו למעלה ברם קלוסו עולה גם כן מן העולם התחתון ע"י מלאך מזלו כנזכר על העלמות כתיב כל עלמותי תאמרנה ה' מי כמוך · וכן כתיב לא המתים יהללו יה ומאן אינון רשעים שבחייהם קרויים מתים שכן ראש האלונים כמוס באוצרות הקדושה והוא עתיד לקבל מתוק והעד רישיה דעשו הקבור במערת המכפלה לרגלי יעקב והנמשך אחריהם הוא גוף בלא ראש וכן כל יורדי דומה כי שם בגיהנם אין מעשה וחשבון אבל אנחנו עמו נברך יה בעה"ז ובעה"ב מעתה ועד עולם לעולם נשיר ונזמר ונאמר לפניו הללויה · וכשאדם מתפלל בכוון הלב דמותו של מעלה מנושק באהבה ומתוך שנודע זה למלאך שלו מכניס אהבת שמים בלבו וזה סימן גדול לאדם בתפלתו בעת שנכנס חשק היחוד ואהבת שמים בלבו וח"ו בהפך אם יד עליון נוגע באדם כדחף כמו שנאמר כי יד ה' נגעה בי · וסנדלפון צורר התפלות כאדם שצורר כסף וזהב.ואבנים טובות ומרגליות לתקן עטרה והוא יודע לאיזה צד העטרה יש לקבוע אותה התפלה אם עד הפנים כדכתיב שפכי כמים לבך נכח פני ה' או לאחורי הכבוד על דרך שנאמר ושועתי לפניו תבא באזניו · ולאי שכוונת שלוחי צבור בתפלתם לזכות כל אחד מדיוקני הנשמות שעומדים בקהל ההוא ועמם כל כללות שבעים רבוא דיוקנאות הנכללים בהם כל עם ה' כמו שבאחרות הויה אחת מוסיפים כח וחיל לכל ההויות הקדושות שכלם משולבות יחד ונתנו מרועה אחד כנזכר למעלה · וכן צורת האדם כולל כל ציור ד' פני המרכבה וכל היוצר מראש ועד סוף בפרטי אבריו וגידיו ועורקיו ושאר מליאות שבגופו ונפשו ורוחו ונשמתו · על כן מנהג החכמים לנענע עלמם בתורה ובשירי זמרה לקיים כל עלמותי תאמרנה וגו' : ובדוגמת אבריהם בכח שלהבת נשמתם מתעוררים בשירם ובזמרם כל כלליות הגבראים ונוצרים ונעשים בכח ההוי"ת

ההויו"ת קדושות הנכלל רוחניות באותיות ונקודות התורה והתפלה והברכה
ואמרו בירושלמי דסוכה פרק החליל בשם הלל הזקן אע"פ שיש לפניו כמה
קלוסין חביב הוא קלוסן על ישראל יותר מהכל מ"ט נעים זמירות ישראל יושב
תהלות ישראל: וכלל גדול לאדם להשתתף בסוד נפש רוח ונשמה שבו כל ברכה
וקדושה ויחוד שגם היא תשתתף עם השרפים והחיות והאופנים ושאר המדרגות
לשבח יוצרנו: ועל הכל כשעונה ברוך הוא וברוך שמו אחר כל ברכה ובפרט
אחר י"ח ברכות של חזרת העמידה כי אז הוא גמר היחוד במחברת השנייה
ככתוב בספרי המקובלים. נ"ל שטוב לכוין ברוך הוא סוד העלמות או הרצון
המשפיע מא"ס בעל הרצון הקדמון נשמה לנשמות תוך הספירות להחיותן.
ובברוך שמו יכוין ליחד העלמות והרצון עם ספירות הכלים המקבלים הארתו
ובכחו מראים פעולותיהם הם כפי הכנת המקבלים למטה ומלות ברוך אתה ה'
בכ"מ הוא סוד קשר הספירות במאצילם ולכן הכריעה בברוך להמשיך השפע
לספירות להכינם אל היחוד. ואחר הכנה זו קושרם ומיחדם למעלה וזהו זוקף
בשם ובכריעה וזקיפה יכוין בא"ס שעל ידו הוא קושרם ויחודם ממעלה למטה
וממטה למעלה בין בסוד השפעה בין קשר בין יחוד. ואח"כ במלת אמן כבר
נודע כי הוא יחוד הוי"ה ואדנו"ת יחד שמונה אותיות אלו הם כלל כל האצילות
עליון וכתר כולל הכל למעלה הנכלל בקוצו של יו"ד ומלכות כוללת הכל למטה:
ויסוד נקרא שר הפנים שהוא שר שני פנים שהם הוי"ת אדנו"ת בסוד חשמ"ל
שהוא בגימטריא שד"י אדנ"י אמצעי בין השם הגדול והכינוי. ומלאך מטטרו"ן
שהוא בין המלאכים כלב בגוף נקרא שר הפנים שהוא שר שני פנים אלו בעולמות
התחתונים: ולהיות כי אין בידינו כח וחיל מפני מיעוט ידיעתנו ליחד כראוי
בתפלתנו ע"כ אולי תקנו לנו שנמלך באבות העולם מסדרי התפלות באמרנו
ואני ברוב וגו' להזכיר לפניו יתברך זכותם שיהיה לנו למעוז לעת התפלה ונזכה
ליחד ולתקן מעין מה שהיו מתקנים הם בכח תפלתם והקב"ה הנותן שכר על
המחשבה טובה כמעשה הוא יגמור על ידינו כפי כוונתנו שהוא ליחד ולעורר
הרצון העליון מעין מה שעשו אבותינו הקדושים וגם הם יפתחו לנו שערי תפלה
ויכניסוה לפנים מהפרגוד ובזה נפש ברכה תדושן ירצה הרצון והתאוה שיש לאדם
לברך וליחד תשבע בדשן עליון ואלהינו מרחם המרווה מרצונו לחוסים בו גם
הוא יורה כפי רצון ותאות המתפלל והמיחד: וכפי כוונת הצדיק במעשיו
ובשבחיו בעודו בעולם הזה כדוגמא ההיא תהיה שבח מלאך מזלו המהלל אחר
מותו. וכמו ששלוחי צבור כוונתן לתקן קהלם עם כל עדת ישראל ומהבל פיהם
יתהוה מליצות חדש כמו מלאך כלול מכל בחינות הנשמות הקהל ההוא ע"ד
ההוא יהיה התעוררות המלאך אחר מותם. עוד חשבתי כי טוב לשליח צבור
בקוראו בני הקהל לספר תורה יכוין להצדיק נפשותם ברוחניות התורה עץ החיים
שבתוך גן עליון וזה בכוונת יעמוד כבוד ר' פלוני כי הנשמה נקראת כבוד כדכתיב
למען יזמרך כבוד ויכוין כי נשמתו תאיר ותתדבק למעלה בעץ החיים כמו שגופו
נאחד למטה לקרא בתורה. ואוחז בעמוד התורה כי עץ חיים היא למחזיקים

בה ולזה תהיה כוונת שניהם ואולי זה יהיה מנהג האומרים לעולה בכבוד · ובנשיקת התורה יכוין להדביק רוחו ברוחניותה וזה מלבד שאר כוונות רמוזות אשר באו בספרי המקובלים לעולה לקרות בתורה :

פרק האחד ושלשים

ידוע כי יש י"ב שרפים ממונים על כל אחד מבתי כנסיות וגם הם יהיו סיוע לכל היחודים הנעשים בהם והשמים יענו את הארץ · ואגב אפרש טעם הגלע"ד על מאי דאמור רבנן שטוב שבכל בית הכנסת יהיו בו י"ב חלונות : ובזה נתן טעם לחלוק סדרי התפלות המנהגים בתוכנו ספרדים לועזים אשכנזים ליואנטיני קטלאני ארפתים והרבה כזה · והנה אין לנו אלא אלוה אחד וכלנו ליה עינינו · אך טעם השתנות זה יהיה שכל אחד מי"ב שבטי ישראל יש לו חלון אחד ברקיע כפי בחינת נשמת שבטו מצד מחנה מיכאל או גבריאל וכו' שד' מחנות אלו מתחלקים לי"ב · ג' בכל סטר כנודע · וגם שכל נשמות ישראל הם ממולא אחד דכתיב כל הנשמה תהלל יה ולא כתיב כל הנשמות · מ"מ נלוות הקדושה בירידתם למטה ממלכות משם יפרדו לי"ב · וכל שרף מעלה תפלת בני שבטו דרך חלון ומדרגה הקדושה המחוזק לנשמתו · ועם זה הטעם נכון שבבית הכנסת יהיו י"ב חלונות · וממונים בכל בית הכנסת י"ב שרפים נגד שבטי יה ולי"ב לנורי שם ההוי"ה · ויש בכל ב"ה סוד פני אדם הנשמות הקהל היושבים לצד מזרח ופני אריה בסוד היושבים לצד דרום · וכן פני שור בסוד היושבים לצד צפון · ופני נשר בסוד היושבים לצד מערב · ומתחלק כל צד לשלש בחינות נגד י"ב שרפים נגד י"ב גבולי אלכסון ושליח לבור השושבין ביניהם ירמוז לכללות כלם יחד נגד בחינת הי"ג מקור לכלם על כן אין לשנות מטבע תפלתו שלמדוהו אבותיו כי אלו ואלו דברי אלהים חיים וכל המשנה ידו על התחתונה · ואמרי' בירושלמי שלח להו רבי ייסא אע"פ ששלחנו לכם סדר המועדות פי' בתפלות אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש · ואין ללמוד מקלת בני דורות אחרונים ששינו סדר תפלתם מלועז לספרד או איפכא דמדבר גם זעיר לא ילפין כדאמרי' בירושלמי מה את סבור ילפין עובדא מיתך ואפי' קביעות מקום מיוחד בבית הכנסת לריך לתפלה וזה כדי שיבואו המלאכים והנשמות באותו ועד כמנהגם וברבים יהיו עמו כל שכן שאין להתפלל בב"ה אלא סדר התפלה הנהוגה שם כי כל הבל קדוש מאחז פני כסא במקום הראוי ומכוון לו ועם שונים אל תתערב · ואפי' מאומנות אביו אמרו רבנן שלא ישנה בנו כל שכן סדר תפלתו כי אולי סדר התפלה שלמד בקטנותו מפי אבותיו ומוריו היא מוקבלת לנלוך נשמתו מד' מחנות הנזכר דאיכון תריסר משריין קדישין דאכנים משה ליהדא רתיכא עילאה קדישא דכתיב ויקהל משה את כל עדת בני ישראל לאעלאה מטרוניתא לאתחברא באבהן ובפלגא תרומה בפרק שלישי מספרא דלניעותא סדר הכוונה לכל תפלה ובקשה ואמר כי השאלות ששואלים מהקב"ה הם באה' מתשעה אופנים יעויין שם · וכתוב

בתקון

בתקון י׳ כי שלש חיילות מקב״ה באות בתוך עם ישראל בכח זמירות שירות ותושבחות ׃ ובתקון י״ב מוכיח דשערי דמעה לא ננעלו מפ׳ ותפתח ותראהו והנה נער בוכה במאי אפתח ליה בדמעה וזהו בבכי יבואו בזכות בכיה יתאספו מהגלות ׃ ואמר כי יש היכל למעלה גנוז שאינו נפתח אלא בנגון וגיה כיון אלישע בשלש נגונין שגנן ׃ והנשמה נהנית מהנגון לפי שהיא רגילה בנגונין בשיר של מ״ה ושיר הגלגלים ובהיותה בגוף ושומעת נגון נהנית כמו שהיתה רגילה בהיותה דבוקה ביסודה ומרוב הערבות ראויה לשרות עליה רוח אלהים כפי הנהגתה ויסודה הראשון ולכן דוד דלית ליה מגרמיה הולך לעורר עצמו במיני נגון להמשיך חיים למדתו ׃ ויש היכל אור שנפתח באור התורה׃ ויש היכל הגבוהה שאינו נפתח אלא לאכם גבור ועשיר ׃ ויש היכל היראה שאינו נפתח רק למי שיש לו יראה ׃ ויש היכל שאינו נפתח אלא לעניים בעטוף בציצית ותפילין ׃ ויש היכל לצדיקים שאינו נפתח אלא להם וזהו שער לצדיק חי עלמין ׃ והנגון כשעולה עולה בו׳ מדרגות ׃ וכן כשיורד יורד בו׳ ׃ ועליו נאמר שוקיו עמודי שש ׃ ועשרה נימין הם סוד העשר אצבעות הבוטשים בנגון ׃ וכן חמשה בכנור של חמש או שש ׃ עוד בנגון נרמז שבעה ושבעה מולקות. וזהו ודוד מנגן ביד ׃ וש״ל המנגן בתפלתו מעלה השכינה לפני המלך העליון מקושטת בשבע רעותיה המובאות לה על ידי התחתונים ׃ ובעלותה כמה מלאכים וכמה מחנות וכמה נשמות עולים עמה שהם נימין דילה ׃ וכמה מלאכים ונשמות מאירים לפניה הנקראים עיני ה׳ ׃ וכמה מלות עולים לפניה וכמה מלאכים עולים עמה הנקראים אזני ה׳ הממונים על קבלת התפלות ׃ עוד עמה עולים־אותם הנקראים פני ה׳ מאירים בכמה גוונים ורנחין ואישים הממונים על ריח ועשן הקרבן והם בעלי החוטם ׃ וכן עולין מארי דקלין ודבור הפה ׃ ומארי דלואי הנקראים אישים ׃ ומארי דידין ומארי דגופא ׃ ומארי דברית ׃ ומארי דרגלין כולם עולים עמה ׃ וכשהיא בהיכלה כל הנביאים עולים שם ודופקים ואומרים אדני שפתי תפתח ׃ עיין מזה בתקון י״א מדף כ״ח עד דף ל״ז כי יערב ויבוסם לכל קוראי בצדק ואשרי המכוין בתפלתו לתקון כזה ׃

וההבל העולה מהמתפלל מעלה ה״א העליונה לגבי יו״ד ועולה על ידי הקול שהוא וא״ו הבל היורד היא ה״א תתאה בפושה הדבור קריבות מכל ההבלים ומיחד אור ישר בחוזר וחוזר בישר עד אין תכלית ׃ וקו״ל ודבו״ר יחד וכשאדם מוליא הבלים ודבורים בתפלתו כמה עופין פתחין גדפייהו לקבלא לון ׃ הדא הוא דכתיב כי עוף השמים יוליך את הקול ומהם בורא הקב״ה עולמות ׃ ואמרו בתקון כ׳ שבינה עולה אל המלך בעשרה זכרונות ובעשרה מלכיות ובעשרה שופרות שהם ג׳ פעמים עשר ועשרה כתות דמלאכין יתפרון גבייהו וסלקין לגבי עשר ספירות ונגונים סלקין מינייהו מרובעים מסטרא דרביע בד׳ היות וחיות קטנות עם גדולות הם שמנה שם ההוי״ה ואדנו״ת יחד ׃ ואמר כי הנגון בד׳ פנים ולמה תקן דוד כנור עם שמנה נימין ׃ ויש נגון העולה בו׳ ויש נגון העולה בב׳ ׃ ויש בחמש נגון ה׳ ׃ ויש בשש דהוא אבגי״תץ ׃ והוא

וא״ו

וא"ו · ויש שעולה בג' תש"ת תקיעה לחסד שברים עולה בגון הקול לתרועה · תרועה עולה לעמוד האמצעי · ביחוד המלך עם המלכה יתעוררו כל מיני נגון · הה"ד הללוהו בתקע שופר הללוהו בנבל וכנור · ושופר הוא שכינתא : ולכן מנהגן של ישראל לנגן בפה בבתי כנסיותיהם בשבתות וימים טובים זמני היחוד אך צריך התעוררות יותר חזק בי"ט לעורר האושפיזין שהם מקראי קדש העליון שהוא קדושת השבת ולקדשם · אבל השבת הקב"ה מקדש ישראל כאמר ולכן נאמר שמחה במועדים אך קדושת השבת מסתפק מעצמו : ומכוון הנגון בפה בכל יום טוב ובפרט ביום שבועות שהיחוד מתמיד כל היום ובשמיני חג העצרת שהוא גמר היחוד מהמועדים שעברו מיום ר"ה עד אז כנדרש אצלנו · מזה נראה כמה כח הנגון להשלמת יחוד העליון ונתבאר בתקונים במזמור הללו אל בקדשו כל כלי זמר המוזכרים בו על סדר עשר ספירות וכל הנשמה הם חכמה ובינה שבהם תהיה הגאולה לוא"ו וה"א שבשם · ואמרו עוד בתקון כ"ב כי ציור נשמותיהם של ישראל חקוקה בכסא · ובעת שהיא מתעוררת למטה בתפלה הכסא מתעורר למעלה וציור הרוח חקוק במלאכים וכשהוא מתעורר למטה בתפלה המלאכים מתעוררים למעלה · והנפש היא חקוקה בד' פינות העולם ובזמן שתתעורר בתפלה או מלוה ד' פינות העולם מתעוררים עמה · עיין בסוף תקון מ"ה סוד עליית וירידת התפלה לצדיק לבינוני ולרשע והקול סליק והדבור נחית ומלאכי אלהים סלקין ונחתין ביה · עוד בר"מ פרשה כי תצא דף רמ"ג כי בקול רנה ובקול תפלה ובקול שופר מתקשר יצר הרע תחת יצר טוב · באדרת האזינו אמרו מאן דבעי דירכין מלכא אודניה לגביה יסלסל ברישיה דמלכא היינו תקון ומיתוק הדינים הגרמזים בשערות ויפנה שערי מעל אודנוהי וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי · ובספר החסידים מביא ראיה בסימן תתקכ"ח שלכל אדם יש מזל ברקיע הגם שאין מזל לישראל בכלל אבל בפרט יש · ובעוד מלאך מזלו אצלו אין מזיק יכול להתקרב אליו · ואולי ידבק בו שהוא המלאך מליץ וממנו יוצא הקול שמודיע הגיע זמנו של פלוני לגדולה או לירידה או למות ח"ו או להמלט · ואם אפי' העשבים דקים יש לכל אחד מהם מלאך מלמעלה המכורר ובזה מגדל העשב ההוא כל שכן לאדם הכולל עליונים ותחתונים · ואמרו בזהר פרשת תרומה דף קכ"ט שממונה יש על הדיוקנאות של צדיקים הנקרא יהודיעם והארכנו בדרוש הזה להיותו ערב ומועיל וטוב לזרז האדם ומה שנוגע לכוונתנו הוא המתבאר לפנינו בפרק הבא בע"ה :

פרק שנים ושלשים

כשמגיע זמן האדם למות הוא יודע ומכיר המתים הבאים לקראתו ואם זוכה משיג גם כן בניצוץ השכינה ובכבודה כי אז בהתבטל כח גופניי אין הראיה והשמיעה באמצעות הכלים בעין ואזן אלא בעין הנפש לבד

והיא

והיא הראיה והשמיעה האמיתית והנכונה והוא תוסף רוחם יגועון. ומלאך מלו כאשר בארנו למעלה הוא רואה מלאך המות כאלו מלא עינים. וזהו גם לנו אכילת עץ הדעת טוב ורע דכתיב ביה וכי תאוה הוא לעינים פי' לראות מ"ה שהוא מלא עינים: ואולי בחינת היותו מלא עינים יורה כי שט בארץ ומתהלך בה כמו שאמר הוא עצמו משוט בארץ. ירצה אז בקטרוגו כנהוג לו שבני אדם בכל מקום נותנים לו כח בעונותיהם כי מלאה הארץ חמס ושוד. ובכל מקום יש לו שליטה מחמת רבוי העבירות. ועל כן הוא מלא עינים כי יש לו צפייה בכל אדם כי אין צדיק בארץ שלא יחטא. הנה כי בדמות פרצופו ג"כ מקטרג לפני הקב"ה וכשאדם וחוה עמדו על הרעה שגרמו ידעו כי ערומים הם מלבושי ימיהם שהיו כתנות אור ככתוב בספרא דר"מ בסוד תפלין דמארי עלמא והיו בו להכנה להוליד נשמות כלן קדושות. ובכתנות עור נתערב טמא בטהור. וכל פגם שיש בו תפיסת ידי אדם קשה לתקן מה שאין כן כשאין בו. וראיה מההרים והאשרות הנעבדות והם ירדו למטה בעונם להתלבש באלונים ובעלי תאוה המביאים תואנה לעולם אלא שהקב"ה בחסדו עשה להם כתנות עור בסוד תפלין של עור כנדרש אצלנו במקומו. ולנו לדעת כי מעולם לא עלה על דעת אבינו הראשון ועל דעת אשתו חוה שניהם יציר כפיו של הקב"ה אשר נשמתם חצובה בגבהי מרומים כדאיתא בפרשת בראשית ובפ' בשלח דף כ"ה ע"א וכן בהרבה מקומות. ולא עלה לבם לעבור על רצון בוראם בעשה ולא תעשה שנצטוו על האכילה ההיא אלא הוסיפו על הצווי וסברו לתקן ולקדש ש"ש בכח אכילתם הקדושה שכן נצטוו אכל תאכל לתקן ולסלסל נטיעות הגן בנטיעה רוחנית להעלות הנאכל למדרגה העליונה בכח ל"ב שנים נגד ל"ב נתיבות חכמה העליונה שהם היו מולך ותקון לבריאת כל הנבראים שכלם בחכמה נעשו בכח כ"ב אותיות והעשרה מאמרות שנכלל רוחניות האותיות בעשר מאמרות שהם במלכות האדריכל לכל. וכתב הגאון מורי מפאנו ז"ל במאמר חקור דין שלו כי אכל תאכל היה מ"ע וכל האכילה האמורה בפסוק הזה בתורה ובמ"ע הכתוב מדבר. שאלו זכינו היתה האכילה ההוא נחשבת לנו כאכילת קדשים. וכהנחת תפלין כמו שהיה מצות פרו ורבו לענין כל קודם החטא. ואמר כי כן דוד שהוא חי בגן עדן מקיים עכשיו המצוה הזאת בכל עת ובאכילה הזאת הנחש הסביר להם פנים' והיו סבורים לקדש ש"ש ג"כ למטה במקום הנהגת הטוב והרע יחד. ודימו להגביר צד הטוב ולבלע צד הרע שבעץ ההוא אלא שנהפכו עליהם ציריהם וסברו לתקן וקלקלו שגבר הרע ונחלש הטוב כי כן צפה מגיד מראשית אחרית בצוויו ואמר כי ביום אכלך ממנו מות תמות שגם שכוונתך תהיה להמליך ש"ש שם ולהגביר צד הטוב והחיים ושיתוקן גם הנהגה זו על ידך לעת עתה. מעשיך לא יהיו רצויים כי תגביר הדין למעלה והמיתה למטה וזהו מות תמות. וטעם מצוה זו היא כטעם האיסור והמותר שיש לנו שכל ל"ת שבתורה הוא מפני היות שליטת סמאל עליו והנהגה ממנו המיתה הטבעית והרוחנית קופצת עליו כי

סוד

סוד האיסור שיש לנו הוא מה שמתפשטים ענפיו בעולם הגשמי הזה וכן האיסור לאדם היה מטעם שליטת ס"מ בענפי הדעת טוב והיינו רע המתפשט ועושה פירות: ופרי ההוא גורם המיתה אל הגוף והנפש וחלק הרע שבעץ הזה אינו לא תאנה ולא רימון ולא אתרוג ולא חטה אלא עץ ידוע. הנעשה לבוש וקליפה לשני העלים פנימיים עץ החיים ועץ הדעת טוב · כי שלש בחינות הם כנדרש אצלנו במקום כבודו בשפה ברורה אלא חכמים המשילו סדר הרמז בספירות ובכחות רוחניים בתאנים וכו' · וכן אמרו בתקונים דף ס"ח ע"א סחטה ענבים ברשו אחרא ועבד יין נסך ואתעביד אילנא דטוב ורע · הנה כי מתחלה לא נקרא עדיין שם רע על אותו האילן ירצה ההנהגה ההיא עד אחר החטא על דרך שכתבנו למעלה ביצר הרע · שהיצר הרע היה תבלין באדם ומעטרא ליה כשמשא לשבולתא וידיעה באלוהים הגם שהיא תאוה לעינים אינה אלא תאוה כלביות כי פנימה הוא כהפך כדכתיב כי נפת תטופנה שפתי זרה וגו' ומ"ד תאנה ליקח אותה קודם זמנה כי רצה לעשות התקון ממטה למעלה זהוא לא כן עשה רק כי יאכל תחלה מעץ הגן ואח"כ יזכה להמתיק גם עץ הדעת טוב ורע · ובזה היה מוכן לאכול מעץ החיים כי ג' מיני פירות היו בגן · א' פרי הגן · הב' עץ הדעת טוב · הג' עץ החיים נגד ג' הנהגות בי"ע · ואמרו בב"ר פט"ו ומה היתה אותה תאנה ר' אבין אמר ברת שבע דאמטי ז' יומי אבלא לעלמא ר' יהושע דסכנין בשם ר' אלעזר אמר ברת אליתא דאנטיאת אליתא לעלמא · ולא פליגי רק מר ביאר פגם עונו בעולם היצירה בז' היכלות שבו · ומר פירשו בז' מדורין דעשייה כי גבר הפגם בכלן · פוק עיין ותבין · וב' מיתות אלו לדעתי ירמוז עוד הפגם שעשה ביצירה ובעשיה ב' ההנהגות התחתונות שלא היה לו לירד שם אז · וכן אמרו בתקון י"ט דף מ"א דאדם תנינא דחב במחשבה ואדם תליתאה חב במעשה דתלת אדם אינון אדם דבריאה דיצירה דעשיה דלאו כל מובין שוין · ובתקון כ"ט ביאר טעם משטמת הנחש לאדם ובתיקון ס' פירש איך היה המות בעץ הדעת טוב ורע והרבה מיני עץ יש יעויין שם · ומתקון נ"ט עד תקון ס"ט מדבר בעון אדם ובפרט בדף ק"ג ע"א רשב"י הודיע שם פגם עון זה לר"א בנו דמטא לאתר עילאה דכל עלאין ועל כן לא יראני האדם וחי ושם ביאר הספירות והאצלות ואור קדמון · ולמעלה ממנו עילת העילות · ובתקון ע' ביאר נעשה אדם על אדם קדמון · ושם פי' כמה דרכים על פסוק נעשה אדם וכלם כאחד טובים וישרים למוצאי דעת ושם הודיענו עוד כי יש שבעה היכלות שבניינם הם בשבע שמות מאבגית"ץ · ובתקון כ"א מהנוספים פי' ז' שמות ממ"ב עם ז' ספירות ועם שבעה קולות: ואגב אמר בתקון ע' כי שכינה עליונה אינה יורדת על הצדיקים אלא בשבת ויום טוב ברם בעלי תשובה מורידים אותה עליהם בכל יום ושעה ורגע · וכבר כתבנו למעלה טעם לזה · ומתבאר שם חלוק שבין אדם דאצילות לאדם דבריאה יצירה ועשיה ואמר כי במשה היה מרכבה שלמה לבדו כמו שהיה בג' אבות · ואדם עילאה הוא במשה · וזהו וירא ראשית לו · וזהו מה שהיה הוא שיהיה ואשר להיות

כבר היה זה אדם הראשון ונצוצות נשמת משה מתפשטות בכל דור ודור בבעלי תורה להאירם בה:

פרק שלשה ושלשים

בחזור לדרשנו כי מדברי המדרשים מתברר שראוי היה אבינו הראשון לזכות גם לתקן ולהעלות בכחו גם ההנהגה התחתונה, אלו אלא שאכלה פגה · ובכח האכילה ההיא היה מוכן לילך מחיל אל חיל ולהגיע בגוף ונפש אל העדן אשר אין שם אכילה ושתיה אלא ההנאה מזיו השכינה · אבל אחר החטא התמידה ההתכה בכל יום ואין המזון תמורה מספקת וכ"ש בהיותו יגע בו אלא לסעדו לחיי שעה עד שהגיע לגויעה בסוף ימיו לכלה הפשע ולהתם חטאת ולהביא צדק עולמים · ובתקון ס"ד אמרו דחטא אדם היה תלוי בת"ת וחטא חוה בשכינתא ותקללה הארץ שהיה לה למחות בידו דכתיב ה' בחכמה יסד ארץ · וגם פירש טעם השתנות טבע האדם ובתקון ס"ט פירש כי שתי חוות היו אחד מגלמא שהחטיאו ואחד מבשרא סוד יצר הרע ויצר הטוב · ואמרו בתוספתא בפ' וארא שמסטרא דאילנא דחיי כל דינין מתהפכין לרחמי · ומסטרא דעץ הדעת טוב ורע כל רחמי מתהפכן לדינא · וכל מיני אסורין ואכילות אסורות היו באכילת עץ ההוא ולזה אמרו שעבר על ע"א ג"ע וש"ד שלכן הוצרכו ג' האבות למתק ג' עבירות אלו ועל כן פה שאכל נבלות לא יהיה ראוי לאכול מעץ החיים ח"ו כי בזה יתן חיות וקיום לחצונים וטמאים אלא צריך לירד לעפר בגין דיתמחי יצר הרע דבגוה · הנה כי אבינו הראשון ירד למקום הדין למתקו ולא עלה בידו : וחנוך זכה לירש נשמה עליונה שהפסיד אדם הראשון כמו שנתבאר בזהר שיר השירים · ולכן רוחו שהיה לו לעמוד בג"ע של מטה כשאר רוחות הצדיקים זכה לעלות ולהיות מלאך שר הפנים לקבל השפע היורד מהכסא ולחלקו לכל שאר המלאכים והעולמות · ועוד גופו הגשמי נהפך ללפידי אש ועלה עם רוחו להיות מלאך ובזה ירש מקומו של אדם הראשון שעקר בריאת אדם היה שיהיה מקור לכל השפע המתחלק לעליונים ותחתונים ולהשפיע ממנו להם עד שכלם היו רוצים להוריד לו השפע בהשתחויתם לו והוא הודיעם כי ראוי להמשך מן המקור האמיתי ולהיותו מקור השפע בחטאו גרם מיתה לו ולכל הנבראים גם כן · דוגמא לחטא אדם היה חטא נח בשתייתו מהיין כי נהפך לו לסורי הגפן נכריה ונשתכר · ואמרו בפ' פקודי בהיכל ראשון כי נכנס להיכלות הטומאה · והושע ירא להסתכל בהיכלות שנדבקו בהם ישראל עד שהורשה מהקב"ה ואמר לו לך קח לך אשת זנונים · וכן חטא בני אהרן בהקריבם אש זרה כנדרש בכמה מקומות מהזהר · אך אברהם שהיה ראשון לאבות העולם לתקן עון אדם הראשון לכן הושלך לכבשן האש לכפר על עון ע"א שהיה נכלל בעונו של אדם · וקיים בעצמו פסילי אלהיהם תשרפון באש · ואח"כ ירד למצרים ערות הארץ עומק הקליפות ונכנס בה בשלום ויצא בשלום

והתחיל

והתחיל להוליא את בלעם מפיהם נשמות הקדושות שהיו עשוקות בעמקם · חהו ואברם כבד מאד במקנה וגו' ומשם חזר למסעיו מנגב ועד בית אל · וילחק נתעלם מאד מארץ פלשתים וזהו שדרשו על פסוק כי עלמת ממנו · וכן עשה יעקב שגנב לבו של לבן הארמי · ירלה תוכו ופנימיותו וחיותו שגזלו הקלונים בחטא הקדוש דוגמא לזה ד' נכנסו לפרדס ואחד מהם ילא בשלום · והדרוש הלז נתבאר אללנו באור רחב במקום כבודו · וריש מלין לבד העלינו פה לבל יאשם אבינו הראשון בתחלת מחשבתו כי חשב להרבות כבוד עליון בגולות עליות וגולות תחתיות וחסיד גדול היה ועיין בפ"ב מחלק ד' כילד היה דבורו של נחש עם חוה וטענה נלחת להעגש אדם על ידו · עוד שם פרק ס' מחלק ג' ביאר כילד נכנס ילר הרע באדם כי האלהים עשה את האדם ישר · ואמרו בתקונים וגם בפרקי היכלות כי אז ס"מ בעט באדוניו וילא לתרבות רעה והוא שטן הוא ילה"ר הוא מלאך המות או כחותיו הם · נקרא מלא עינים המתראה לנגד מזלו של אדם כדאמרן שמתחלה היה אחד מהשרפים בעלי שש כנפים · ואם האדם בעה"ז מגביר הטוב ע"י עבודתו משבר ומכתת כח הקלונים וזהו הוא ישופך ראש אפי' בבחינה עליונה באלוגיותם מלבד המתקן הדינין הקדושים שרשי שרשם אמנם אם שומע לו תשופנו עקב סוף המות ואחריתו לנפול בידו לכן אמרו טוב שבנחשים רלוץ את מוחו · וכן כל המחניף לרשע סופו נופל בידו טב לביש וגו' וכדומה · ועתה שחוה ירדה אל העלב ים לער לגדל הבנים כי לריך להעלותו מעט מעט משפלת עמק המלב אל מקום הקדש שהוא כנמח שתחת האבן שלריך דוחק גדול עד שיבקע האבן · כך אבן נגף דוחק התינוק עד שיבקע הקליפה ויתעלה מעט מעט יולא מתחת יד אסכרא אל תחת יד סכנה אחרת · ואחר כך אל תחת יד מלאך המות · ולזה אחרית הכל המות וזה מחמת לבושי עור הנחש הזה הכרוך עלינו · והנה כבר ילאנו מכוונת דרושנו לכבוד אבינו הראשון :

פרק ארבעה ושלשים

אמרו החכמים כי בשעת פטירתו של אדם רשע המלאך הממונה על הדין עומד כנגדו ואומר אוי על זה הגוף שילא מן העולם ריקם מזכיות ומלא פונות · וכתבו בתקונים דף ס"ד כי הנחש הורג בני אדם וגורם הדמעה בכ"פ והורג בסם המות שלו שהוא גיהנם ודא איהו ס"מ · ואינו זז מן האדם עד שיכלה בעפר כי בשרו הוא מעורו ומארבעה מיני לרעת שהם בנהם נובעים מהם ד' מיני חולאים שהם מרה לבנה · מרה אדומה מרה ירוקה מרה שחורה · וכתוב בתקון כ' דף מ"ב ע"ב בר נש בהאי עלמא איהו לרעת ממשכא דחויא · וזה הראה הקב"ה למשה בסנה שאמר לו אל תקרב הלם עד שיופשט מהגוף שהלבישה אותו בת פרעה שהיא נטהרה בנגיעתה למשה ונתרפאת מלרעתה · ומשה אז נלטרע כי פרחה ממנו שכינה · והיא זה דוגמת פרה אדומה המטהרת הטמאים ·

השמאלים מצד ימין ומשמאלת השאורים מצד שמאל שלא דמספרה ס"מ שנפל מקדושתו · ואחר שנתפשט מאותו הגוף וחזר לג"ע נתלבש בגוף קדוש שלו וזהו והנה שבה בבשרו · וכן האדם אם שב בתשובה יורד עליו סם חיים לרפואתו · וכתב בעל ראשית חכמה כי הנשמה נדונת בדקדוק גמור אחר פטירתה ומביא מעשים על זה וזהו אלי זכר רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה · ירצה כי הרחמים והחסדים הם מתנהגים עם האדם בעולם הזה שהוא עולם המעשה והתשובה · וכן אברהם-ויעקב שהיו בע"הז היו מרכבה לרחמים וחסדים וזהו כי מעולם המה · ולכן ביד החוטא לתקן מה שעוות ומעט יסורין ימרקו לו הרבה · אבל בעולם הגמול אין הנשמה יכולה לעלות בצרור עליון והרוח בג"ע של מטה והנפש אינה יכולה להתעדן באלאות נפשה בסוד לבוש הראוי לה דמתחזי ולא מתחזי עד כי יתלבנו ויצטרפו שלשתן יחד מכל וכל כי כל אשר בו מום לא יקרב וכל היסורים והנגעים וכ"ש יום המיתה כלם ודאי טהרה הם מצד האש · וטבע האש ללבן מבית ומחוץ כפגם שהרתיח עצמו באש היצר כן צריך הטהרה והליבון · ולכן התענית הוא אש מטהר לאש היצר מצד עינוי נפשו והתכת חלבו ודמו · ואמרו בפ' שמות דף י"ג בסוד עדון הרוח בג"ע תתאה דכמה דגופא אתתקני בהאי עלמא מקטורא דארבע יסודות ומצטייר בהאי עלמא אוף הכי רוחא קיימא בג"ע תתאה בדיוקנא דהאי עלמא ואדאן ברוחיהון דצדיקייא דעאלין תמן ואינון רוחין מצטיירין תמן מקטורא דארבע רוחין דקיימא בגנתא · ואלמלא אינון ד' רוחין דאינון אוירא דגנתא רוחא לא מצטיירא בציורא כלל ולא אתלבשא בהו בגין כך כתיב מארבע רוחות בואי הרוח :

פרק חמשה ושלשים

כוונה נאותה לעומד בעת סלוק נשמה מאחד מצדיקים ובזה מסייע לו להצילו מרע"ז

לנו הורו גאוני עולם כי שבירת כלים העליונים הנקראים בספרא דצניעותא מלכין קדמאין אינו רק חזרת האור והנשמה למקומה למעלה להיות הכלי קטן מהכיל רוב האור מחמת המיעוט הצפוי בתחלת המחשבה · וירידת הכלים למטה שמהם שרש הקליפות ובשברים אלו נשארו נצוצי טהרה כקיתון שמן זית שנשבר · ובקפול רגלי אריך אנפין הועלה הסלת נקייה מבירים אלו ושירי שיריים נשארו להיות חיות לקליפות · ובכח תפלתנו וכ"ש בסלוק נשמותיהם של צדיקים עם צירוף כל המצות שפעל ועשה שם בחייו דבר יום ביומו מדי עבור נשמות אלו דרך עולם העשייה .מעלין נצוצי טהרה שבתוך הקליפות לעולם היצירה וכן מיצירה לבריאה ומבריאה לאצילות · ומרשימו של שם קצות עולים עלם ראשונות עד שחוזרים האורות למקומם וזהו סוד מיין נוקבין הנעשים ע"י נשמות הצדיקים ובפרט מאותם המתים לכבוד השם · ונפשות הצדיקים נעשים מיין נוקבין לזווג ת"ת ומלכות · ות"ת ומלכות נעשים מיין נוקבין לזווג חכמה ובינה וכזה תהיה כוונת מסירת נפש האדם בנפילת אפים · והמכוין בה כראוי זוכה למעלות רבות הא'

הח' שנעשה כבריה חדשה שכבר נפטר הגוף הראשון וזה גוף חדש כי נפש"י בני' מ"ת · הב' תוספת אומץ ללחום נגד יצה"ר · הג' תוספת השכלה בסודות התורה · הד' תוספת דבקות בקונו · הה' שעל ידי כך הוא עושה מסילה שמורה לו כשיפטר מן העולם · הו' גורם השפעה לכנסת ישראל שאומרת תן לי בשביל בני זה · הז' אין חטא בא לידו · ואם יזדמן לו יתיסר בעה"ז עד שיתמרק · הח' זוכה לעלות נשמתו תכף בלי עכוב · עוד בנפילת אפים אנו מעוררים זעיר ונוקביה ובגידול זעיר המריס ראשו או מחזיר מאור חכמה למעלה שירד אורה בעת מעוטה וזה כדי לקבל חלק מהאור שירד אליה מתחלה לבד באופן שיוכלו התחתונים ליהנות ממנה ולא יכהו עיניהם מרוב האורות כבתחלה דמלכין קדמאין אתלטנו מרוב האורות ואורה ירד למטה עד גבול האצילות ולא יותר ח"ו · ונוקביה דזעיר בהיותה עולה עמו וכ"ש בהיותה עטרת בעלה מעלה אור שירד מבינה כשנתמעטה שהיא ג"כ ירדה עד סוף האצילות לא למטה · א"כ העלאת הנובלות מסורות בידינו כי אנחנו מעוררים זעיר ונוקביה לעומת אבא ואמא ולכך כוונה זו מסוגל פסוק שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וגם שם מ"ב שעולה ואינו יורד ומבקשי ה' יבינו כל · ובכוונה זו הבטיח הכתוב לעומד בשעת יציאת נשמה מצדיק · ויחי עוד לנצח לא יראה השחת וזה בשכר כי יראה חכמים ימותו :

פרק ששה ושלשים

עוד כוונה למפקיד ביד אל רוחו ונשמתו טוב הדבר אחד להזכיר סמוך לפטירתו למי שזכה לשמש חכמים בחייו ג' פסוקים בכוונה · בשנת מות המלך עזיהו ואראה את ה' יושב על כסא רם ונשא ושוליו מלאים את ההיכל · שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף · וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו · והם מ"ב תיבות מן את עד כבודו · ויכון אל לבו אם יזכוהו מן השמים בשם א"ת כללות כל האצילות מן כתר עליון דאיהו אל"ף עד המלכות דאיהי ת"ו ונקראת אדנ"י ולעולם תהיה הכוונה בעצמות המתפשט בספירות מכח אין סוף עלת כל העלות ובאומרו יושב על כסא רם ונשא יכוין לכסא הכבוד הנקראים עשר ספירות דבריאה שהם ענפי האצילות המתפשטות במדרגות הבריאה וכללות ומתלבשות בה ונקראים כסא הכבוד והמלכות יושבת על הבריאה עם כל כללות העשר ספירות דאצילות הכלולים במלכות · ויען כי כסא זה של מדרגת הבריאה מתרומם על ב' מדרגות אחרות שתחתיו והם מדרגת היצירה הנקראת עולם המלאכים ומדרגת העשיה דהיינו האופנים ושמים וארץ על כן אמר ר"ם ונש"א וגם לזה יכוין · ובאמרו ושוליו מלאים את ההיכל יכוין אל התפשטות הבריאה במדרגת היצירה אשר היא היכל אל הבריאה ובהיכל זה שם המלאכים בעשרה מדרגות והמדרגה העליונה הם אותם המלאכים

הנקראים שרפים למעלהם וזהו אומרו שרפים עומדים ממעל לו · וכל מדרגה ומדרגה מעשרה מדרגות אלו של מלאכים . היא נחלקת לשבעה כתות נגד שבעה ספירות וכנגדן שבעה שמות של שם מ"ב שש כנפים לאחד כנגד שש אותיות שבכל שם מאלו · באומרו פניו יכוין אל התעלמות השרפים בבחינת מה שבהם · ובאומרו רגליו יכוין אל התעלמותם בבחינת שמשפיעים · ובאומרו יעופף יכוין אל בחינת מה שמתנשאים לקבל מלמעלה ומתוך כך יכוין גם הוא אל התעופפות נפשו למעלה אל רום המעלות תחת כסא הכבוד בכח הכנפים אשר לה דוגמת השרפים ונעשים לה מרוחניות שם של מ"ב · וכאן יכוין בו במחשבה הראשון פת"ח שב"א פת"ח שב"א פת"ח · החלק השני שב"א פת"ח שב"א פת"ס · השלישי שב"א פת"ח שב"א פת"ה פת"ח · החלק הרביעי פת"ח שב"א פת"ח שב"א פת"ה · החלק החמישי שב"א פת"ה שב"א פת"ס · החלק הששי קמ"ץ שב"א קמ"ץ חיר"ק · ויכוין לאות המתדגשת בדגשותה והרפויה ברפה שלה · ואח"כ יאמר הפסוק הג' וקרא זה אל זה ואמר · ויכוין בקדוש ראשון אל הג' ספירות ראשונות כתר חכמה ובינה · ובקדוש שני יכוין אל הג' ספירות שניות חסד גבורה ת"ת · ובקדוש שלישי יכוין אל השלש ספירות שלישיות נלח הוד יסוד · ובמלא כל הארץ כבודו יכוין אל הספירה העשירית ואחרונה מלמעלה למטה הנקראת ארץ ומתמלאת מכולם ע"י יסוד הנקראת כל ואחרת ומתגלית לכולם · ומי שמרגיל עצמו לומר שבח אנא בכח בעת שליטת ממשלת היום בתפלתו ובעת שליטת ממשלת הלילה בשכבו על מטתו ומכוין בכל יום לשם השולט בו משמות אלו שם אחד לכל יום ובשבת שם שקו"ית נחלק לשלשה נגד שלש שבתות שבת כלה ושבת הגדול בשחרית ושבת סתם במנחה וכמו כן בקדושה מכוין לשתף בחינת נשמתו למעלה עם קלוס שרפי הבריאה בעולם הכסא · ובחלק השני ממנה נשמתו וגם רוחו · ובחלק השלישי ממנה נשמתו ורוחו וג"כ בחינת נפשו · ודאי שבכל זה תהיה הכנה לטהרו ולקדשו ויזכה להיות קרבן ריח ניחח לה' . ומנחה טהורה ביום סלוקו לאחרות אל· והשרפים בעלי שש כנפים באחברתם יסוכו עליו וישאוהו על במתי ע"ב · יהי רצון שנזכה ונחיה ונראה לאורך ימים ותיקן עם כל ישראל יתקלס

עילאה בעה"ז ובעה"ב אכי"ר :

פרק שבעה ושלשים

שבח אנא בכח מועיל-להעלות הנפש מעולם העשיה והוא שם מ"ב מקבוץ שבעה שמות כנגד ספירות הבנין וכנגדן במעשה בראשית עשרה מאמרות ול"ב נתיבות. שכל אות יתלבש בו כח ורוחניות מאחד מהמאמרות או הנתיבות ויוצא מתחלת בראשית עד ב' ובהו בתמורות אלף ביתות העולות ואינם יורדות הכל ברזא דבינה דסלקא לאתעטרא לעילא לעילא · ופי' מורי הגאון מפאנו בספר העסיס שלו כי כל שם מ"ב מקורו מן ההוי"ה ומלוי מלואה שהם כ"ח אותיות כמנין מנצפ"ך במ"ק שהם בבינה· יעויין שער האותיות בפרדס · וסלקא לאתעטרא במלוי שם ההוי"ה ראשון שהוא בחכמה בן עשר אותיות וגם

במקור

במקור הפשוט י' דוד שהוא בכתר שהם בין הכל מ"ב כ"ח וי' וד' שהפשוט שרש לכלם וזהו פירוש לעילא לעילא · ויש שם מ"ב שהוא דיוקנא דמלכא כנתבאר בתקונים והוא שם בן ד' פשוט ומלא עם מלוי מלואו שהן מ"ב אותיות וכמוהו בשם אהי"ה במילוי יודין או אלפין אלא שניהם בני מ"א אותיות וכללות השם משלים למ"ב וכל זה באצילות להעלות הבריאה אליו וכן נשמת אדם שהיא מן הבריאה תזדכך עמה ותעלה במדרגת אצילות אלא שהראשון שאינו נהגה הוא באצילות הנעלם להעלות פנימיות כלי הבריאה אכתריאל י"ה ה' צבאות והשני משם אהי"ה הנגלה סוד המאמרות והכנויים הנהגים להעלות החלק החצון מכלי הבריאה אליהם ולהיות כי בבחינת המאמרות יבחנו הג' ראשונות בסוד רישא והשבעה בסוד דרועין וגופא וירכין לכן יש ב' שמות מאהי"ה המלא ביודי"ן להעלות סוד ג' ראשונות והמלא באלפין להעלות שבע אחרונות ועד"ז יהיה העלאת לבושי הנשמה בסוד שם אהי"ה וחלופי המלואים כי רבו יהיה עוד כפי השתנות הבחינות מדין לרחמים וכפי המזגתם בפחות ויתר · ואית שם מ"ב דדיוקנא אתים בחותמא והוא אהי"ה אשר אהי"ה שעולים מניינם מ"ב וזהו בבריאה להעלות אליהם רוחו של אדם עם כללות עולם היצירה בכל בחינותיו כל א' מהם משבע כנדרש למעלה וכן אהי"ה יה"ו שהוא שם המרגלא המפורש בר"מ פ' יתרו בדבור זכור את יום השבת עולה מ"ב .ובפ' תרומה דף קנ"ט תמלא מדרוש זה ובהם דברים עתיקים כשתבין בשמות המרגלא · וגם בשמות הבריאה יש ב' בחינות להעלאת הפנימיות היצירה בסוד השם הראשון ובשני לבושים וכן נדון ברוחו של אדם ולבושו · ואית ליורא דחותמא בשטוה תחלתו אבגית"ץ עד שקוצי"ת והוא ביצירה להעלות אליה נפשו של אדם עם כללות העשיה שנר"ן של אדם ימשכו אחריהם סוד כל הכלליות שבכל עולם להיות הוא מרכז כלם והוא המעלה אותם בכח מעשיו המאירים כל ההויו"ת הנותנים חיות לכל עולם ועולם כאשר בא בדברינו למעלה · ושם זה יוצא מבראשית הנזכר · ויש מוציאים אותו מפסוק אז ישיר משה · או מן מ"ב אותיות אחרונות שבסוף התורה · ובזה נכיר עילוי התורה שבסופה נחתם שם זה המעלה רוחניותה עד בינה בסוד אותיות ומבינה לחכמה בסוד נקודות ומחכמה לכתר בסוד טעמים · עוד יש בה בחינת זייני"ן בסוד הלחלחות ומשם ומעלה ברצוא ושוב :

פרק שמונה ושלשים

הנה שם מ"ב אותיות בכל מקום שהוא · נחלק לשבע שמות ובכל אחד שש אותיות כנגד שש קצוות והשביעי סוד יום שבת שבכל שש שהיא הבינה וע"י היסוד שהוא שביעי עושה כלם נכללות משבע כי הוא המושך הבינה למטה · עוד שש אותיות שם זה הם כנגד שש כנפים אשר לשבעת השרפים שאולי ירמזו לשבעה דרגין דכורסייא או לשבעה היכלות שבם היכל היראה וכו' כאשר הובא בתקונים ויאלק גם כן לשבעה ספירות מחסד ולמטה וכן בשבע היכלות היצירה

לבנת הספיר עלם השמים וכו׳ והיכל העליון כולל כל ג׳ ראשונות החשובות כאחד בכל מקום · ובסוד כנפים אלו הנשמה עולה בכל לילה למקומה ועולה עמה גם בחינת הרוח והנפש ולא נשאר באדם כי אם רוח החיוני שהוא מכח הגלגלים ולכן טוב וראוי להזכירו על מטתו כי בכאו תחלה נשמתו ורוחו ונפשו למעלה בסוד קדושים · וכמו כן · בשעת הפטירה אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף ויעלהו גם עלה ויסתירהו בסתר כנפיו וידור ברום חביון עוזו בצרור החיים את ה׳ אלהינו וישן אז ינוח לו · אבל בעשיה שאין תחתיה עולם אחר שיהיה ראוי להעלותו אליה אין דורשין בה שם של מ״ב · ונמצא מי שסדר האצילות ששה סדרים של מ״ב · לששה קצוות שבו להאיר מכלם למלכות ולהעלותה אליהם תחלה הוא פשוט · ומלא · ומלוי המלוי · כלו ביו״דין · ואחריו על הסדר הזה במלוי יודי״ן חוץ מן הוא״ו שהוא באל״ף · וכמוהו במלוי אלפין וכן בההי״ן אלא שזה האחרון כלו לג׳ אותיות לבד · וצריך להוסיף בו ט׳ ווי״ן של ברכת כהנים והם ט׳ ווי״ן אשר בפסוק והבל הביא גם הוא · שכן יסוד ששה זה כנגדו הבל יוצא מפי האמה וממשיך בכהנת החסד כהן עליון הכולל כל שאר הכתרים שתחתיו למלכות וכיברך עושה לה קו מן ימין · וכיאר קו שמאל · וכישא קו האמצעי · ועוד יוצא משם שם של כ״ב נגד כ״ב אותיות שהיא כלולה מת״ת מאל״ף עד תי״ו ועוד נכלל בג׳ הויו״ת שבו שם י״ב הרומז יחוד הגמור ולכן טוב לכוין בו בסוף כל ברכה לברך בו עמו ישראל הנכללים במלכות בשלום רב וממנו יוצאים ע״ב צרופי הניו״ת בני ד׳ אותיות כי נצרף שם בן ד׳ לכ״ד צרופים וכן לכל אחד מג׳ שמות הנזכרים והם מתלבשות בע״ב שמות היוצאים מן ויסע ויבא ויט: ואמרו בזוה׳ פרשת תרומה דף רל״ד כי אורים ותומים היו שם מ״ב וע״ב ולבושי כהן גדול היו כגוונא דלבושי מיכאל ופירש בדף רכ״ט למה נקראים בגדי שרד ובאורים ותומים הי׳ סוד אספקלריאה המאירה ושאינה מאירה ובסוד זה כשהיה מברך הכהן העם היה מעורר הברכה מרחובות הנהר כי בברכת כהנים אית בה תשעה תקוני זעיר בסוד י״א הבוכות תשעה בתים ונמתקים מעתיקא קדישא ששם י״ג תקוני דיקנא יקירא עילאה ואח״כ נשפעים ממותקים למלכות ע״י יסוד וזהו שים שלום טובה וברכה שבסוף התפלה שהוא היחוד הגמור וכל זה באור פניך שהוא הארת הפנים העליונים בסוד שם הוי״ה מלא ביודי״ן בגימטרי״א ע״ב הנותן נשמה לכל ע״י אור הכתר הנשפע בחכמה שמחיה את בעליה הרי אלו ד׳ שמות של מ״ב לגב״ת ויסוד ושם חמישי לנצח הוא עם מלוי שם הוי״ה ביודי״ן קס״א מלוי שם אהי״ה ביודי״ן מ״ה מלוי שם הוי״ה באלפין תרע״א מלוי שם א״ד שהם מ״ב אותיות · ששי להוד והוא שם ס״ג מלוי הוי״ה בג׳ יודי״ן ואל״ף בוא״ו קמ״ג שם אהי״ה באלפין מ״ה תרע״א וצרוף קמ״ג עם ס״ג ניתא משום אל״ף שבשם ס״ג שהיא שרש לכל האלפין שבשם מ״ה וקמ״ג · ועוד כי קס״א הוא חסד בערך הוד שהוא דין ושם מ״ב של אהי״ה פשוט ומלא מלוי מלואו יפורש אם ביודי״ן במלכות בהשואתה למעלה ואם באלפין בהשואתה למטה וכללות השם משלים בשניהם ואם בההין אותיותיו פ״ל בלבד ילדק בבריאה וג׳ שמות אהי״ה שבתורה ישלימו · עוד ב׳

אהי״ה

אהי"ה במספרם עולים מ"ב וכן אהיה שלישי מצטרף עם יה"ו גם הם מ"ב · וסוד
זה השם הגורא של מ"ב מבואר בזהר ובתקונים בכמה מקומות ובפרט בתקון
רביעי ושם בדף ק"ב ע"א כתב שממנו נעשה ז' היכלות כאשר למעלה · ובדף
קל"ד מבאר באורך סודו ונקודותיו ומלאכיו ושמות היוצאים ממנו והם כתובים
בספ"ר יע"ש · ויוצא ממדת הגבורה והן כחות שכליות אלהיות וכבודו של מקום
מתאחד בהם ומתעלה עד אין סוף לרוממותו כאשר כתבנו למעלה · כמו שאמרו
באלפא ביתא של ר' עקיבא על ע"ב שמות המסודרים על סדר הא"ב בית שהם
יוצאים מלפני כסא הכבוד בכתרים של אש ולהבה · כי הם עלם אמיתי ואותיות
פורחות למעלה בעקר המרכבה והם ממונים לעשות כל דבר מהם · וכבר כתבנו
כי שם מ"ב מעלה את הנשמה ע"י השרפים בעלי שש כנפים · ושמות המרגלא אהי"ה
יה"ו מעלה הרוח מעולם היצירה בכוין בהם · ובפ' תרומה מתבאר שם מ"ב וע"ב ·
ומדרגת כל אחד מהם · ואותיות הוי"ה והמלוי ומלוי המלוי שהם ג"פ מ"ב מועיל
המחשבה בהם להעלות הנשמה מעולם הבריאה כנתבאר בפרשות למעלה בזה :

פרק תשעה ושלשים

בין תבין בר"מ פרשת נו ומשם יתגלה לך יחוד שמע ישראל וברוך שם כבוד
מלכותו לעולם ועד בשעת מיתה · וכוונת הודוי שהוא לקרבא שם אדנ"י
דאכיל ושלי בדינוהי לגבי יה"ו אהיה העולים מ"ב כנזכ' · ויכוין ג"כ בשם מ"ה בלב
אחד ובנפש דיליה מקבל עליו מיתה ויסורין · ובנשמתא מודה בכמה ודויי ומתחרט
בנפש מקבל עליו מאהבה ארבע מיתות ב"ד אם צריך להם לכפרת נפשו
ולתקן פגם שעשה בארבע אותיות משלש שמות הכוללים הכל שהם הוי"ה אהי"ה
אדנו"ת · וכשנשמתיה מודה בכמה ודויין · ותב בתיובתא לגבי אהי"ה דאחיד בתרין
שמהן ה' ה' שהם אריך וזעיר כראשון זעיר המתיחד וקורא לאריך שבו שם קדוש
שהוא שם הוי"ה ואהי"ה משולבים שהם בחינת רישא · וזה סוד הפרק שבין שם לשם
יורה לסוד הדעת המזוגם במחשבתיה יכיל לאפקא עליה ודוי וקבלת מיתה בלב
אחד דהוא שם מ"ה דביה היו כורעים ומשתחוים ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו
לעולם ועד כבוד הוא ל"ב · בו היה מכוין לגמור את השם ואומר הוא אחד
בלב · ויחוד שמע ובשכמל"ו הוא לקרבא נשמתיה מאנא לשם ה' · ועם הארץ דלא
ידע דא והוא כבעירא דכיא שור או שה או עז או תור או בן יונה מיכאל דהוא
כהנא רבא אריה דאכיל קורבניא נחית עליה כד תב במיתתיה והוא עביד ליה
עולה וקרבנא קדם ה' · והוא מכוין בשמא מפרש שהוא שם הוי"ה במלוי מ"ה
בגימטרי"א אד"ם בסליקו דרוחיה · ובכל יומא אצטריך בר נש לאהדרא בתיובתא
ולממסר רוחיה לגביה ויפיק באחד · הדא הוא דכתיב בידך אפקיד רוחי · הי לך
יחוד שעושה הצדיק בנשמתו בעת פטירתה ולזה יכוונו העומדים עליו וגם הוא אם
ראה אור בחיינו · נעתק מספר הזהר פרשת ויחי דף רל"ה ע"א ועיין עוד מזה
בדף רמ"ה ושם אמר דאית תלת נשמתין בעלם ונשמת הצדיקים היא העליונים

מהם

מהם דרוש נאה · רבי אליעזר שאיל שאלתא לר"ש אמר הואיל וקודשא בריך הוא גלי קמיה דבני נשא ימותון אמאי נחית נשמתין לעלמא ואמאי אצטריך ליה · א"ל שאלתא דא קמי דרבנן שאילו כמה וכמה ואוקמוה · אבל קוב"ה יהיב נשמתין דנחתין להאי עלמא לאשתמודעא יקריה ונקיט לון לבתר · אי הכי אמאי נחתי אלא רזא דא הכי הוא · פתח ואמר שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך והא אוקימנא בור אתר דלא נביע מגרמיה · ואימתי נבעין הני מיא בשעתא דאשתלים נשמתא בהאי עלמא כד סלקא להוא אתר דאתקשר ביה כדין הוא שלים מתתא ומעילא מכל סטרין · וכד נשמתא סלקא כדין איתער תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא · וכדין נבעין מיא מתתא לעילא ובור אתעביד באר מיין נביען וכדין אתחברותא ויסודא ותיאובתא ורעוא ויחודא אשתכח דהא בדיקא אשלים ההוא אתר · ואתער חביבותא ורעותא לעילא ואתחבר בחד · עוד ראוי לדעת כוונת ירידת הנשמות בעה"ז הוא להיותם בעבודתם כיתדות האוחזות הכח העליון המתלבש בספירות להיותו מתלבש מדה במדה להנהיג · כאלו יצוייר שאין נשמות בעולם הרוח הקדוש היה מסתלק והיינו רוחו ונשמתו אליו יאסוף יגוע כל בשר יחד · ולזה כיון שהנשמות מתלבשות בגופות אוחזות באותו רוח שיתלבש · בספירות העליונות ותכלית זה יושלם יותר בתחיה כי יזדככו הגופות ויתוקנו הנשמות ויתקשרו הצדיקים ויעמדו על משמרתם ותקונם ויפיים כל אחד בקומה שלמה מכוון במדתו ובמרכבתו ותהיה קומה העליונה מכוונת נגד התחתונה והתחתונה נגד העליונה · ותקון זה היה ראוי להיות מתחלת הבריאה אלא שגרם החטא להיות העולם תחת הנהגת שמיטת הדין כי ראשונה ישבו בהנהגתם · ובזה אין לתמוה למה כביכו"ל לא היה לבורא עולם נחת רוח בעולמו מיום הבריאה עד כי יתוקן העולם על דרך ורעם גבורותיו מי יתבונן . ולא היה לנשמות להתאסף לעה"ב מעט מעט ח"ו. · וזהו בדמות אלהים עשה אותו וכל תקון האבות והדורות יהיה כאלו גלגל להנהגה נוהגת כל שיתא אלפי שני עלמא בתקונה הראשון על כן הוצרכו היסורים והמיתה והגליות משמטת הגבורה הלזו לתקן המעוות שהוא כמשל רוכב הסוס שעסקיו רעים ואינו הולך בדרך ישרה והרוכב מנהגו כפי עקשותו אך לסוף יגיע אחר הטרדא אל מקום שהיה חפצו לילך מתחלה כך עצת ה' לעולם תעמוד בתקון העולם בכלל ובפרט :

פרק ארבעים

מורה מקום מהזוהר ותקונים מהרבה דרושים השייכים לכוונת הספר הלז

עיין בזהר פר' ויקהל מדף ר"י עד דף רי"ב משם תראה הממונים על הנשמה ואומרים לה יצאי שלום וי"ב זיני דבוסמין המכינים לבושים שבתוכם נרשמים כל מעשים טובים שעשתה בעה"ז ורקיע ג"ע הנוטף טל תורה על נשמות לטהרם · ועמוד שבאמצע הרקיע שבו פורחין הנשמות לג"ע עליון · ולבושים שהם מרעותא וכונה · ושרש נהר היוצא מעדן ואפי' בג"ע תחתון · ופי' ג"ע · ומה הם

לחלחות

לחלחות · ועכן · ועשן · ונגה · המחפים על הנשמות העולים דרך העמוד · ופי' מכון הר ציון וענג נשמות העולות · וסוד רחילת הנשמות בנהר דינור · וב' מיני צרופים לנשמות ולמה נקרא גיהנם · עוד מעבירין אותה באש כשמעלין אותה לג"ע עליון · וכמה דרושים בשכר הנשמות · ועוד נדבר מזה לפנים בס"ד · ועיין בפ' פקודי יחוד שעושים הנשמות העולות בכל לילה בבטן האם העליונה בקשוטי מלאותיהם · וזה על פסוק חדשים לבקרים · וגם זה נדרש בפ' נח דף ס' ע"ב ובפ' ויחי דף רמ"ד ע"ב ומ"ה · ושם צריך חלוקא דרבנן לנשמות בדף ס"ו ע"ב · ועליית הנשמה למזבח העליון הובא בסתרי תורה דף פ' · ושם דרוש על ד' מדרגות הנשמה · וסוד לבוש ג"ע עליון ותחתון · ומהו מחול דאמור רבנן וכבר דברנו מזה למעלה · ובפ' ויקהל דף ר"ט מבאר היכל שבו רשום כל מעשים טובים שעושים הנשמות · ושם גנוזים מעשיהם · וסוד השעשוע נתבאר בדף פ"ב ע"ב · ובדף קע"ג ע"ב פ' תרומה · וגם מזה בפ' אחרי מות דף ש"ז · ובר"מ פ' לו דף כ"ט ע"ב מתבאר מולא נשמה רוח ונפש דשליט בחול על איכון הנקראים עבדי ה' · ומשם יראה כי האדם השלם בחול הוא במדרגת עבד ובשבתות וימים טובים במדרגת בן · ועיין בר"מ פ' פנחס מהו נשמה יתירה · ואיך כל אדם זוכה בה כפי מדרגתו ועליית הנשמות וירידתן בע"ש בהדוה רבה מתבאר בפ' תרומה דף קל"ו · ובפ' אחרי מות דף ע' ע"ב מתבאר איך באים לאדם בהדרגה נפש רוח נשמה · ומזה בפ' ויגש דף ר"ו · ומדור כל אחד אחר המות · וסוד המדורין מג"ע תחתון · ובפ' בא דף ל"ו אמרו דכל גינתא מתקרי צרור החיים דתמן מתעדנים הצדיקים לעלמא דאתי · ופי' כי הכרת הוא לנפש בלבד · ופי' עדן ועדנה והחלוק ביניהם · וגם מזה בפ' תרומה דף קמ"ב וקמ"ג · ובדף ק"ו מתבאר מה הם נטיעות שבג"ע ומה הם הכרובים ששם · ואיך מתלבשים שם הרוחין וסוד חלוקא דרבנן · ובפ' וירא ג"כ ·ומולא גיהנם תחתון וביאר חלוקי הכרת לנפש · ומדרגה שהיא למעלה מעדן עליון מתבאר בפ' חקת דף קפ"ג · וטעם בריאת האדם כיון שעתיד למות מתבאר בפ' שלח דף קכ"ט שהוא לצורך גבוה למען יקבע דירתו בג' עלמין כי כן אית ליה לקב"ה תלת עלמין והוא גניז בגווייהו יע"ש · ובדרושי דר' אילא בפ' שלח מתבאר איך עולים הנשמות הנזכרים בכל שבת ור"ח וכמה חדושי תורה המביאים עמהם קודם עלייתם מפרשים להם סתרי תורה · ושם אמר סוד מתיבתא דרקיעא מתיבתא דאהרן ומתיבתא דמשה ושאר לדיקים ומתיבתא דרקיעא ומתיבתא עילאה לעיל ומדרגת הנשים בעולם ההוא · והיכל בתיה וסרח ויוכבד ודבורה והד' אמהות ומשם נראה גדולת הצדיקים · עוד פירשו שם מהה הם לבושי הצדיקים ומאיזה אור מתהוית העטרה שעל ראשם והלקין גוף האדם מאין הם ומולא הנשמה והרוח ומשם נראה עלוי נשמות הזכרים עם הנקבות בכל שמיטה ובפ' בלק דף קל"ז אמר שכל הרבנים המורים אסור והיתר בעה"ז הם במתיבתא דמט"ט · ובר"מ בפ' עקב כתוב כי בג"ע יש ארבעה מחילות לינוקין לבחורים ולזקנים · ועיין ברקאנ"אטי פ' בראשית מדף כ"ט עד ל"א סוד עליה וירידה מהנשמות שאמרו חז"ל באורך · וסוד ג"ע וגיהנם חומרי בארץ וסבתם · ופי' חצר מות · והעטרה שעל ראש הצדיקים ·

וסוד

וסוד הכרת הגוף והנפש בחוץ · ובסוף פ׳ לך לך · והרבה חכמים המתיקו מלין בנועם דרושים אלו דרוש מהם וקבל שכר · ובסתרי תורה פ׳ וירא אמר כי יש ג״ע עליון ותחתון כנזכר · וכן גיהנם · ובפ׳ וארא הכרית התחיה · עיין במדרש הנעלם פ׳ וירא ובזהר ריש פ׳ ויחי איך הנשמה בעודה בבית הבליעה מתודה כל מה שעשה הגוף בפני שלשה אנשים המבקרים מעשיו וההכרזות מתרגנולת אוכמא דאינון ג׳ ומעט היעה לאברים מעט קודם המיתה · ומעט חיי האדם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה · והצלם של אדם המתחשך ודיוקנו הנמנע ממנו שלשים יום קודם · וביאת קריבוהי ורחימוהי אליו קודם יציאת נשמתו הכל בפ׳ ויחי דף רי״ח · ובדף ר״כ סוד הצלם המסתלק בליל הושענא · ומזה בפ׳ אמור · ומהו לל הצלם ושתיהם יהיו מתייחדים · ובפ׳ חיי שרה מקיום גופות הצדיקים למטה וזוהר נשמתם למעלה · ומטטרו״ן עתיד ליפות הגוף בבי קברי ולמה פעמים קראו לנשמה ולגוף אברהם ושרה ולעת התחיה יצחק ורבקה · ובמדרש הנעלם פ׳ תולדות יצחק שם ביאר בארוכה מה היא הסעודה המזומנת לצדיקים · וסוד לויתן ושלימות הגוף אחר התחיה ויהיה אז גם כן אכילה ושתיה אך בנקיות והשגת ידיעה ולעתיד לבא השגת הצדיקים תהיה יותר משל מלאכי השרת · ועיין מדרושי ג״ע וגיהנם בזהר דף רמ״ג ורמ״ד ורמ״ה ורמ״ו ורמ״ח ור״כ ורכ״א ורכ״ג ורכ״ח · ובפ׳ ויגש דף ר״ז מתבאר קשר נר״ן ומולאן · ובפ׳ ויחי דף רמ״ה ע״א פירש איך הם ג׳ נשמתין והמשיל משל על ירידת הנשמה בעה״ז אשרי הזוכה לראות עולמו בחייו :

נ״ליק חלק ראשון ממעב״ר יב״ק הנקרא שפתי צדק ופרקיו מ׳ ל״א בי״לאו לק״י :

מאמר ב׳ שפת אמת תכון לעד

יהי רצון שיהיו מעשי רצוים לפני מלכי

פרק ראשון

מרגלא בפומייהו דרבנן קשישי על פי האמת והצדק המתבאר בגמרין · ובפרט במסכת ברכות ובדברי המפרשים כי יש קשר אל הנשמה עם הגוף אפי׳ אחר הסתלקה · ואפי׳ אחר שלט הרקב בעצמות ימצא הקשר הזה בעצם הקטן שהוא כשאור שבעסה בתחיית הגוף · ולהיות כי עיקר בריאת האדם היתה להיותו הויה קיימת אלא שחטא הקדוש גרם ההעדר לכן ההעדר החיות מן הגוף אינו העדר תכליתי אלא קצתי כי בעצם הנזכר תשאר הקשר חזק ואמיץ עד שיחזור הדבר אל קדמותו שהוא סוד התחיה · והמיתה אינה

מבטלת

מבטלת החושים כאשר חשבו רבים ועניין ר' אלעזר יוכיח · וכן אמרם דובב שפתי ישנים שפירשו ששפתותיו דובבות בקבר · ומעשה דאחאי בר יאשיה יוכיח · ואפילו כשאינם צדיקים מלינו דיש להם הרגשה אחר המיתה כדאמרי' ביומא באבוה דכידור שאמר לבנו שהיה כים מונח אריסיה בקבריה : אמנם המיתה היא הפרד הקשר שיש לחמשה דברים הקשורים בדרך אחרת בזמן החיים והם נשמה ורוח ונפש · ונפש המרגשת שהיא נפש הבהמית שבאדם שיש בה חמשה חושים · וגוף האדם · אלו חמשה חלקים נקשרים בעת תיות האדם אלו באלו וכל אחד משכן להבירו כי גוף האדם משכן ולבוש אל חמשה חושים אלו שבללם הנפש הגשמית ונפש הגשמית הזאת משכן אל הנפש הרוחנית והנפש משכן אל הרוח · והרוח משכן לנשמה ועקר תפקידתם הוא למטה יורדים אל העולם השפל שהנשמה פוקדת הרוח והרוח הנפש והנפש הגוף לעתים בעת עסק התורה או מצוה וכיוצא :

ואם יסתלקו מן האדם ויעלו למעלה יהיה מפני מעוט ההכנה וקלקול הכשר כאלו נאמר הרבה שאינם עוסקים בעבודה שנשמתם ורוחם ונפשם מסתלקים מהם ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות כך אלו נשארים כבהמות ונמשכים אחר החומר וזה טעם סגימת און עבד עברי כנדרש בזהר · וכמה בני אדם שמשתנים במעשיהם במדותיהם פעמים כנשים פעמים כאנשים · ויש הרבה שרוב חייהם עובדים בני אדם כעבד וזה מורה על פחיתות נשמתם כי הפנימי מראה פעולותיו בחצון זלכן תקנו לברך בכל יום שלא עשני אשה ושלא עשני עבד כי כאשר ישוב נשמת האדם בו ויביע בעצמו טוב הכנתו יברך על הטובה אשר גמלהו ה' · ולהיות הדבר הזה מתחדש לאדם בכל יום לכן ברכתו בכל יום · והירא את דבר ה' בשומעו הדבר הזה יחזיק בתומו ואל ירפה ואל ישעה בדבר שקר ולא יתלוה אליו דבר שלא כראוי ח"ו · ויכוין בג' ברכות הנזכרים לבטל ממנו ומעליו כל מין עבדות וקלות אשה ועבדות עבד ומחשבה בלתי טהורה וכן כמה בני אדם המרחיקים עצמם מחכמת האמת ואינם מאמינים בה גם באלה מראה נשמתם כי אין לה חלק רק בפשטיות התורה ובפשטי מאמריה · וכבר הארכתי בסוף מעירי שחר שלי להוכיח זה מלדברי רבותינו ושם בא רמז התורה שבע"פ ולמה אנן בתר בני בבל גרדינן ורמז ספר הזהר ושכרו גדול מהשונה הלכות בכל יום יעויין שם : ובסלוק חלקים הנזכרים מהאדם יש בהם בחינות כפי מדרגות העבודה אמנם טבע המציאות יחייב כי אל הראויים יתקשרו חמשה דברים אלו למטה תמיד כפי מה שיתמידו בעבודה הראויה · וימלא לפעמים שישפיעו על האדם נשמה יתירה לעתים בעת שיהיה עוסק בתורה או עושה איזה מצוה ואח"כ יסתלק וכן בשבתות וימים טובים כנודע · ויש ה' מיני נשמה יתירה · בחינת שבת קדש · בחינת יום הכפור שגם הוא שבת שבתון · בחינת ימים טובים שהם מקראי קדש אושפיזין עילאין בחינת חול המועד מחמת שמירת איזה מלאכות האסורות בו וחיוב המצה בפסח והסוכה בחג · ובחינת ראש חדש ובפרט בשעת המוסף והם בחינות מנפש רוח נשמה

חיה ויחידה הנזכרים במדרש · וזהו מלבד הקשר שיש לשלש. בעודו חי מהחמש בחינות שזכרנו שיתמידו בו תמיד אם לא יקלקל מעשיו אחר שזכה בהם במדת ימיו כנדרש בסבא פרשת משפטים ובספרי המקובלים :

פרק שני

בבחינת צורת האדם למדוני חכמי הזהר והתקונים ור"מ ופקודין וס"ת ובפרט החכם קורדוואירו בספ"ר שלו בשער הנשמה · ובפרט מן הפרט הגאון מורי מפאנו ז"ל בספר העסים שלו ובמאמר עולם קטן שחדש · ופה הביע תמלית כוונת המאירים עינינו בקלור נמרץ ואין מדרש בלא חדוש ובאור · צורת האדם נחלקת לג' חלקים · א' נפש שהיא מרכבה לרוח · ב' רוח מרכבה לנשמה · ג' נשמה ואצילות שלשתן מספירות עליונות · נשמה מבינה · רוח מת"ת · נפש ממלכות · והוסיף הגאון מורי בעסים שלו כי יש חיה מחכמה יחידה מכתר · אשר אין להם דוגמא למטה לרוב העלמן · לא כן נר"ן שיש להם לבושים : והם נשמה דבריאה · רוח דיצירה · נפש דעשיה · ומלד פעולות האדם יוכל להגביר בנשמתו איזה חלק שיבחר ממנה כגון אם יעסוק בתורה יוסיף כח הת"ת שבנשמתו ויאיר מאד והוא יהיה העיקר ושאר חלקים טפלים אליו · וארבע מערכות יש לנשמה אשר תהלל יה והנגשת אל ה' · מערכה גדולה מעולה מכלן היא איקונין ראשונה האדם בתדם ללם העליון מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעיני כל בעל כנף · שהם עשר כתות שאמרו למעלה שמשפיעים בגלגלים ובעולם התחתון · ונפלאת גם כן מאופן וחיה ושרף וכוללת בעלמה ה' פרלופין נפש רוח נשמה חיה יחידה וכלן מעולם היחוד ללדיקי ישראל וזאת לא תחטא ולא תפגם ואינה נכנסת לגיהנם לא עליון שהוא נהר דינור ולא תחתון שהוא גיא ללמות אלא להללת הזולת כי בזכותה עתידים לדיקים שיקראו בשמו של הקב"ה · מערכה שניה היא החי באדם דמות עליון שר לפני המלך והיא איקונין שניה הכוללת שלשה דיוקנין נפרדים קראו שמותם על שם המדרגות המתלבשות בהם מן המערכה גדולה שזכרנו שהם נפש רוח נשמה כי חיה ויחידה הם בסוד ראש ואינם לריכות לבוש ואלה הדיוקנין מתפשטים מבריאה יצירה עשיה · וגם ג' אלה מסתלקים בנפול תרדמה על אנשים להיות להם מהלכים בין עליונים כל אחד כפי זכותו ואז יגבר המדמה בשתים המערכות תחתונות. שיבואו אחר זה ויבא האלום ברוב ענין : שלשה דיוקנין אלו הם בעלי בחירה ונהר דינור הוא לבונם דלא עדיפי ממטטרון דמחיוהו שתין פולסי דנורא בפרק אין דורשין · וגבריאל בפ' יום הכפורים בדרוש הגחלים שלקח מתחת הכרוב · ואליהו בפרק הפועלים בעובדא דר' חייא · ואפשר לשנים התחתונים שהם הרוח והנפש שירדו לגיהנם תחתון לא לעלמם זולתי אם יקרה שיהיה להם בגדים לואים לרוע בחירתם שהבגדים יבערו באש והם לא יחסרו כלום · אבל דיוקן הנשמה אינו לריך ולא נשפל לגיהנם תחתון אם לא ירד שם להעלות את הזולת וגם זה

לו מרוק לא מזער. בשביל איזו מחשבה גרועה. וזהו הרהורי עבירה קשים מעבירה שהיא בגשמי והמה ברוחני· ויגעו בדיוקן הנשמה שהקליפות מלדה מועטות ורחוקות מן הקדש· ובדיוקן הרוח הם מחלה על מחלה בסוד עץ הדעת טוב ורע אך אינם מתפרדים בטבעם אלא זה לעצמו וזה לעצמו· וכאן הוא סוד ההבדלה שיזהר אדם שלא לערב קדש בחול אך בדיוקן הנפש אפי׳ מיעוט הטוב מעורב ברבוי הרע וצריך לברר הטוב מן הרע בכל כחנו וכל אחד מהדיוקנין כלול משלשתן אלמלא המחשבות הפגומות ישנן גם באלה השנים עם היותם משמשים בעלם וראשונה אחד לדבור ואחד למעשה:

פרק שלישי

מערכה שלישית הלומה באדם צלם תחתון עבד לפני המלך והוא ההתפשטות בעולם המורגש לתרי תתאי מגו תלתא מן הדיוקנים הנ״ל העליון שבשנים אלו גם הוא ראש יחשב לתחתונים ושתנה אקונין שלישית הלזו לאדם בפני עצמו ולדוד בפני עצמו ולגואל בפני עצמו וכן לכל דומיהם שכי נמי לא נשתתפו בו אפי׳ רעים אהובים· ויש בו תרין דרגין חד רברבא הנקרא צלם באמת דכתיב ביה אך בצלם יתהלך איש וחד זעירא הנקרא צל כדכתיב כצל ימינו עלי ארץ· הראשון הוא דוגמא שלמה מאקונין שניה שזכרנו והתחתון גם הוא יתחלק לשנים שהם לבושי הרוח והנפש הנזכר באקונין שניה בסוד חלוקא דרבנן המזומנת לשלש הדיוקנין בכח פסוק משש ימי בראשית אלא שהוא מחוסר מעשה המצוה וברכותיהן וכוונתם להשלמתו· וכלן מסתלקים לנחתמים למיתה בליל החותם וחוזרים עד שלשים יום לפני הגויעה ואז העליון לבדו שהוא דוגמא מאקונין שניה הנ״ל הוא לבדו הולך ולא ישוב עם נשמה עלמה דבריאה שהיא עולה מאליה לברור את חלקה ואין נטילתה על ידי שליח אלא הולכת וחוזרת כפי זכותו של אדם אך אינה מתיישבת בו בקביעות והיא חוזרת ג״כ עם מראה דמות כבוד ה׳ בשעת סלוק האחרון דכתיב ביה תוסף רוחם יגועון וכל אלו הל׳ יום שלפני הגויעה האחרת נשמה הזאת שהיא רוחם בעלמא נשארת בדמיון לפי שהיא כעוטיה בתוך דיוקן הרוח לבד ובכל לילה כשהיא עולה לראות ולידאות עם הנשמה עלמה מרחין לה מקום כבודה בההוא עלמא ואין הרוח העיקרי מלביש לגמרי ולא מלמלם בעלמו אותו הרושם הנשאר מן הנשמה שנסתלקה והלבוש התחתון בשני חלקיו אינו זז משם עד יום המות דכתיב ביה עד שיפוח היום ונסו הצללים והטעם כי המה המושלים ופועלים בעלם בשני חלקי הנפש החיונית שנזכר לקמן לא כן הצלם כי אין לו קרבה עלמית עם הכחות גופניות רק בפרוס עליהם סוכת שלום בלבד וגם בהסתלקו אין איש נגרע מן הפעולות בחיריות והטבעיות ומכל מחשבות אדם· ומן הצללים יש לו בבואה ראשונה ושניה כל ימי חייו לא כן הבדים שאין להם לבוש כי אם מעשיה שבעשיה לבד· והנה השכל הפועל הוא המלאך הממונה על ההריון הוא שליח עליון

להלביש

להלביש כללות התמונה הזאת השלישית בגוף האדם · וכאן יודיע אליו האל ית' מהות הצורה שתחול על הטפה המזדמנת לו באותה שעה האכ"ס יהיה או סגל והיא הנדונית עם כל מה שתחתיה בל"ו כריתות שבתורה כנגד ל"ו מנה דרבוא רבוון דאינון ששים רבוא אוכלסין שהנפש החוטאת נכרתת מהם ורזא דא מנשמת אלוה יאבדו ואין צריך לומר כלם תחתון זה המכר למעלה בעלם בגיהנם תחתון לפי צורך המירוק והיא לבדה נפש המשכלת לבעלי המחקר · ובה כל הרהורין ומחשבתין דהבלי עלמא או אינה מסתלקת בשעת השינה כמו שנתבאר · ולהיות שהנשמות הם חלק אלוה ממעל מלותן עושות רושם בקדושה העליונה ושוברות המזל כמו שבאו הרבה מעשיות בזה בגמ' · וכשעולה הנשמה למעלה אחר פטירתה באים לקראתה כמה נשמות של צדיקים כמ"ש במדרש הנעלם כי אחר פטירתו של רשב"י אתו לותיה תלת מאה נשמ' דצדיקייא ועילא מנהון א"ה דהוא יתיב גביה והוא ממלל עמיה וכו' : וממעשה דמליעא פרק הפועלים דאמר ר' זירא אמש נ"ל ר"י בר' חנינא אמרתי לו אצל מי אתה תקוע א"ל אצל ר' יוחנן ור"י אצל מי אצל ר' ינאי ור' ינאי אצל מי וכו' משם תתברר כי החכמים בני ישיבה אחת וכן התלמידים עם רבם לומדים יחד בג"ע ויושבים איש כפי מדרגתו וכבודו כאומרו באתר דזקוקין דנור ובעורין דאשא מאן מעייל בר נפחא לתמן ויש להם קתדראות באומרם צדיקים יושבים · ועולים ויורדים בכח האורה ההיא הסובבת אותם בקתדרא מישיבה של מעלה להתעדן בצרור החיים ואשרי מי שזכה לשמש אדם גדול בעוה"ז כדאמרי' מעשה בתלמיד של ר' אליעזר שנתחייב שריפה למקום ואמרו הניחו לו שאדם גדול שמש ע"כ אמרו אם דומה הרב למלאך ה' צבאות תורה יבקשו מפיהו · וכן שם במליעא נפל פתקא מרקיעא בפומבדיתא רבה בר נחמני נתבקש בישיבה של מעלה ונראה נ"כ מה שאמרו מפורש בפ' אלו הן הגולין גבי ידיו רב לו הנאמר ביהודה וזו מעלה נפלאה לנשמה
ללמוד תורה בג"ע כמו שהיתה עושה בעוה"ז ואשרי הזוכה אליה :

פרק רביעי

המערכה ד' הדומה באדם היא הנפש חיונית שראשה במוח ונתקדשה בשעה שאמרה על הים זה אלי ואהיה לו נוה שהכסא קרוב מהנוה ומאיל הכסא בעצמו במערכה ג' שזכרנו והלבוש שסדרש במערכה שניה יותר קרוב מנוה וכסא וזה על צד ההשאלה · אך איקונין ראשונה אין להם יחס לא עם היכל ולא עם כסא ולא עם לבוש רק חלק ה' עמו ונבראה הכסא בשבילם שאור איקונין ראשונה אינו מתגלה רק בהתלבשותה בכסא לכן פני יעקב חקוקים בכסא · וראוי לדעת כי עם הרכבת היסודות ע"י תנועת הגרמים השמיימים כדי שיחול עליה צורה אנושית נראה לעינים אז מתחדשת הנפש הזאת החיונית ויצירתה באותה שעה מצד מה שהיא כח בגוף לא זולת ויוצאה לפעלה ולעבודתה על ידי המלאך שזכרנו המהוה אותה ומציירה בשני כאותיה הוא הבל"א דגר"מי
שהוא

שהוא החוש המטבעי בסים לנפש הצומחת אשר נגזר עליה עשיר או עני והיא הנפש הבהמו"ת שעסקיה רעים בדברים בטלים למי שנגרר אחריהם · החכמה תפוז לחכם למשול בה עד רדתה להיות חיות קלת לגופות הצדיקים אשר שוכבי׳ בקברם שהמה בשלמותם שאין בלבם קנאה מתקדשים ומתטהרים בה ואין עצמותיהם מרקיבים והב׳ עצבוג"א דבשר"א היא נפש המרגשת דאתמר עליה גבור או חלש והיא רוח ממללא בהבלי עלמא ורמה קשה לה בקבר כמחט בבשר החי עד שיתעכל הבשר · אך צדיקים יודו לשמו יתברך וכתיב בהו אף בשרי ישכון לבטח כי הם ישני אדמת עפר ערבה שנתם בלי מונע כי אין לרימה חלק ונחלה כלל בבשרם ועצמותיהם יחליץ ויציל שופט צדק מהתכת הרכבתם עד שעה אחת קודם תחיית המתים לקיים בהם ואל עפר תשוב כי הכל היה מן העפר ואפי׳ גלגל חמה · ועתידים צדיקים שיהיו פניהם דומים לחמה · וישנה ג"כ צואת הצורה החיונית לכל אחד מאישי המין לא ישתתף בה זולתו אם לא על צד העבור כנדרש בשניה ובשלישית וכל מיתה שאין בה כרת בין בדיני אדם בין בדיני שמים משפטם אבדן הנפש החיונית בלבד ויש בדיני אדם ל"ו גופי עבירות להתחייב בהם מיתת ב"ד שמונה עשר בנסקלין עשר בנשרפין שתים בנהרגין ושש בנחנקין אשר יש להם אותו היחס עם ל"ו מנה דרבוא רבון שזכרנו האי כי אורחיה והאי כי אורחיה · ויפה היה כח ב"ד שכל חייבי כריתות שלקו וכ"ש שהיו מומתים על ידם נפטרו מידי כריתתן שאין הצלם שלהם נגעל · וגם הנפש החיונית הלזו יורדת שחת להשלמת המירוק · והסבוב׳ שיש בו חילוף אי אפשר בשום פנים שיתואר זולתי לשתי מערכות התחתונות יחד או לאחרונה שבהם כפי חומר העון אם בסוד המאמר או באבדן הצורה הראשונה · אלה איפה הם ד׳ מערכות כוללות לכל חלקי הנפש כלליהן ופרטיהן בדקדוק וכבר יצדק בהם על צד אחד מצדי ההשאלה אשר יאמר לתחתונה נפש בסוד ה"א אחרונה של שם · שניה לה רוח והיא עלמה וא"ו נשמה על גביהן ה"א ראשונה אך מערכה גדולה שזכרנו ראשונה היא נשמתא לנשמתא יו"ד שבשם · והזוכים בארבע מערכות אלה כפי המכוון בהם ליוצר בראשית הוא יחידו של עולם הנרמז בקוצו של יו"ד המה הקוצרים בשדה אשר ברכו ה׳ מחצד"י חקל"א קדישא ודאי והמלה הנכבדת האחת נוטריקון לכלל הדרוש מ"דבר ח"י צ"ומח ד"ומם שהם עם הכולל בגימטריא צבא"ות ואתמר בהו ה׳ עמכם בארבע אותיות דיליה שם מלא נקרא על עולם מלא ומזה הטעם יקרא האדם השלם עול"ם קט"ן והיינו דתנינן כל העוסק בתורה לשמה כל העולם כלו כדאי הוא לו · אשרי העם שככה לו :

פרק חמישי:

עוד לנו לדעת כי בזולת שנשמת האדם בכלל כלולה מי׳ ספירות עוד היא כלולה מד׳ יסודות עליונים כגוף שכלול מד׳ יסודות תחתונים · וד׳ יסודות של אצילות נודע שהם גגת"מ ומלבוש שאמרנו שהוא בבריאה יהיו יסודותיו ד׳ עמודי

כסא שהם לד' רוחות העולם אדנ"י למזרח · אל לדרום · אלהים לצפון ולמערב · ואופן אחד משתרבב . משם לארץ דלא ישארון תתאין בלא אשגחותא · עיין בזוהר שיר השירים מזה · ובמלבוש היצירה יהיו ד' פני החיות · ובמלבוש העשיה רוחניות יהיו יסודותיו ממראה האופנים הגלגלים באופן אחד בארץ לארבעת פניו · ועוד כתיב ומראיהם ומעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן : ומכאן יהיו יסודות הגלם שזכר המלך החסיד והגללים שנים שזכרם החכם בנו בשיר השירים ובמלבוש הגלגלים שמהם כח הנפש החיונית הגנוזה בבי קברי · ואולי עליה אמרו בפ' אלו מגלחין כשקם חזקיה בריה דרב חייא מקבריה לחלוק כבוד לרב הונא קם בהדיה עמודא דנורא ואסתכן ר' חגי · ואלקי נפש הזאת הבלא דגרמי ועצבונא דבשרא יהיו יסודותיו מהגשם השמימיי אם שיהיה הוא מבחר היסודות התחתונים · או מהות גשמי נכבד מאד עומד בפני עצמו זולתם אשר לא הוכר מהפלוסופים · ולעולם הגשמה כלולה מי' אלא שמלבד זה היו גוברים ומתגלים בה ד' יסודות הנזכרים על דרך שיתראו בה ד' פנים אלו מאירים בה יותר משאר העשר · וכבר אמרנו למעלה כי אחר הפטירה תשאר הנפש בעה"ז בקבר · וברוחניות העשיה יש מקום ידוע הנקרא גם הוא בי קברי זהצר מות · ושם תנוח נפש דעשיה · ולא תשאר בקבר ממש התחתון זולתי הנפש החיונית שהיא מהגלגלים · והרוח דיצירה מנוחתה בג"ע של מטה · והנשמה דבריאה שוכבת ומנוחתה בפרגוד · והוא גן עליון לפנים מן הפרגוד האמצעי תחת כסא הכבוד והרוחות שהיו מספרות זו עם זו מה ששמעו מאחורי הפרגוד דמס' ברכות הם שני אחורים לפרגוד ההוא א' מיצירה וא' מעשיה · ונשמות הצרורות בצרור החיים אינן מתלבשים בשום מלבוש אוירי כי אם לעתים ידועים · כרבי בעת שהיה אומר קידוש גם שבמתים חפשי מן המצות אז היה כחי לכל דבריו ולא נקרא מוליא שם שמים לבטלה וכן ר' יוסי הגלילי היה בא לביתו בכל ערב שבת ושני תלמידים עברו ושמעו קולו שהיה שונה בתורה · וכתוב ביוחסין דף קל"ב ע"ב כי רבינו יחיאל אביו של הרא"ש הר' יהודה בן אשר כינו העיד עליו בצוואתו ששחק בארונו לפני כל הקהל כששאל ממנו חברו החכם שיקיים שבועתו שיתלקו בעה"ב והניע ראשו ושחק · ואמרו שבא לביתו ולבית מדרשו אחר פטירתו כרבינו הקדוש ע"כ · ויעקב אבינו שאמרו עליו שלא מת נשמתו אינה נשארת עצומה מהלבוש אפי' שעה אחת אלא נשמתו בצרור החיים ובלבוש אצלה תמיד מזומן ומופף וכל זמן שנשמתו רוצה להתלבש בו מתלבשת וכשישראל בצער הגלות נשמת יעקב לובשת המלבוש כי יכול להתראות כאליהו ומבקשת רחמים בכח תפלתה ממשכת כח הרחמים לבניו ואח"כ שבה אל צרור החיים בלי לבוש כי א"א לנשמה להתפלל ולהמשיך שפע לתחתונים אלא בלבוש זה · והנשמה שהיא מאצילות תתעלה לשרשים העליונים · ולפעמים גם הנפש והרוח והנשמה דבריאה ויצירה עשיה תתקשרנה זו בזו ותעלה שם כי מאחר שהם נגלות מתפשטים מהאור העליון לכן כשיהיו העולמות מתיחדים יתיחדו הענפים בשרשים כמו שיזדקקו ויתיחדו ההיכלות ויתעלו אל שרשם העליון בסוד התפלה כן הדבר בנפש רוח ונשמה כי העשיה תתיחד ביצירה והיצירה בבריאה והבריאה באצילות והאצילות בנקודה

העליונה

העליונה · ולא הכל זוכים אל הרוח אפי' דיצירה כ"ש נשמה דבריאה · וכבר אמרנו בחלק ראשון כי יש עוד תוספת נשמה מאצילות לעתים בעסקו במצוה ובשבתות וימים טובים · והזוכה בחול לקבל נשמה מצד אצילות מבינה יתוסף בו בשבתות וימים טובים נשמה יתירה מצד הכתר · כי תעלה נשמתו שתי מדרגות אחד למדת לילה ואחד למדת יום · ולרוב בני האדם בימי החול הוא יונק ומתלבש בנשמה מסטרא דיצירה ובריאה עבד ואמה והוא במדרגת עבד דכתיב ששת ימים תעבוד · אבל בשבתות שיתלבש בתוספת נשמה מצד האצילות נאמר בו תשבות · מפני שהוא מצד בן חורין ונקרא אז בן · ובחול עבד · וכבר בארנו בחלק שפתי צדק מציאות ב' מלאכים שהם יצ"ט ויצה"ר ומרכבתם זה אצב בשמאלה ויצר טוב בטהורה ושניהם קדושים מתחלת יצירתם ועליהם נאמר כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך :

פרק ששי

אחר שמפי סופרים וספרים העלינו בפרקים הקודמים קצת ממהות חלקי נשמת האדם הדרן למאן דפתחנא ביה בפ"ק מחלק זה כי הנה בחיי האדם יתקשרו נשמה רוח נפש ונפש המרגשת שהיא הבהמית שזכרנו למעלה שבה ה' חושים וגוף האדם שבו הבלא דגרמי ועצבונא דבשרא ומתייחדים בו מלמעלה למטה · אמנם אחר המות שהיא האפסיות מן העבודה במתים חפשי ועבד חפשי מאדוניו ואין דביקות החלקים האלה כלפי מטה אל הגוף כמו בחייו אלא כלפי מעלה שהנפש נקשרת ברוח ורוח בנשמה כדדרשו בזהר פ' ויחי והחלקים האלה נפרדים זה מזה כי אחר המות משכן הנפש בעה"ז על הקבר על הדרך שבארנו בפ' הקודם וכן ב' כחות הנקראים הבלא דגרמי ועצבונא דבשרא. ויש אויר למעלה מבית הקברות שהוא קבר עליון הנקרא חצר מות והוא מדור הנפשות ומשכן הרוח בג"ע של מטה ורב חמאי גאון קרא מדור הזה חדרי ג"ע והנשמה בג"ע של מעלה כדפי' בזהר פ' הזכר ובמדרש הנעלם פ' תולדות יצחק ויתקשרו לעתים כגון בראש חדש ויום טוב ובשבתות אך לא כקשר הקודם · ואולי בזה נבין קצת טעם למנהג שאין עושים קשרים בתכריכי המתים וכן באבנטו שמלבד כי מורה בטחון התחיה כדאמרי' בגמרא ובירו' בצוואות חכמים רבים באופן לבישתם והעמדתם אחר מיתתם ג"כ ירמוז כי אין קשר לנר"נ יחד מתמיד רק עד זמן התחיה דאז נשמתא אתוספא אורה גו אספקלריאה דנהרא לאתנהרא גופא לקיומא עלים כדקא חזי · ומהקשר הזה המועט יש עדון לגוף שעקרו הם החמשה חושים הדבקים בעצם שתחת מוח האדם בפנימיות הגלגלת ואינו לדק בו אלא עצם אחד והוא קטן כשעורה אמנם הוא עגול קרוב אל המרובע ובו חוטי' דם כדמות קורי עכביש מסובכים אלו באלו ובאותם הורידים מיוסדים ה' חושים זהו דעת החכם קורדואיר"ו במציאות עצם הזכר וכן הביא בעל צרור המור בשם הרמב"ם ז"ל. הגם שמדברי רבים נראה שהוא עצם לוז שבסוף שדרתו של אדם דכרע במודים בכל ח"י חוליות שבשדרה והעצם הזה

חי'

חי לעולם כדאמרי' במדרש ובקבלת רבתי שנבקע השדן ואם אינו יכול לשרפו· ולכן הוא חי סמוך לאי · ובפ' ויקרא רבה פ' י"ח מעשה באדריאנוס שאל לר' יהושע מהיכן הקב"ה מציץ האדם לעתיד לבא · נראה שהוא עצם הנקרא לוז · ומצאתי כי נקרא בשם זה שהוא להיותו עצומו ועקרו שרשו וממנו נתהוה האדם בעצם הטפה והוא המקבל עונג ועונש אחר מיתת האדם ושרשו הוא מעצם השמים והמקובלים קראוהו שקד ובעל הסוד כתב בספרו כי לוז של יעקב נשתנה שמו בית אל ובפרקי ר' אליעזר כתוב רב אמר אנא הוית בכרכי הים ושמענא דהוו קריין לגרמא דשדרה דאשתאר מכל גופא בתואל רמאה ומצאתי בשם חכם כי האדם מיסוד השמים מחלק שהוא מהכבד ולמעלה ומשם ולמטה מיסוד הארץ ולכן אמרו על רבינו הקדוש שלא הושיט ידו למטה מטיבורו · ומיסוד השמים נשאר עצם אחד שאינו כלה · ואמרי' בויקרא רבה מהיכן נברא אדם מלוז של שדרה ולעתיד טל התחיה ירד על העצם הנשאר כפי דעת כל אחד ויעשה כשאור בעסה ויתפשט לכאן ולכאן ויתמתחו מתוכו כל האברים וכל הגידים ועור ובשר ויתגלגלו עד ארץ ישראל ושם יקבלו רוחם · ואינו נהנה רק מסעודת שבת ויש אומרים מיין הבדלה לבד ודעת אחרים שאינו נהנה כלל מאכילה ושתיה ומדברי מדרש הנעלם בדף קל"ז נראה שהוא בשדרה ונקרא רמאה דלא סביל טעמא דמזונא כשאר גרמי וכן גם כן הוא התקיף משאר גרמי ובדף קט"ז ממנו מתבאר צורך התחיה ותקון הנשמה והגוף וגדולת בני התחיה כאשר נבאר לקמן בעה"י · ובין למר ובין למר חלק הנפש הנשאר בעצם הזה היינו נפש הבהמית הדבוקה בעפר ורקב העצמות וזהו שנאמר ועצמותיך יחליץ על סוד חדוש הנפש הזאת ממה שנפש הקדושה מתענגת ברוח ובנשמה בשבת ויו"ט · ואמרי' במדרש הנעלם דשלש כתות של מלאכי השרת הולכים בכל חדש ושבת ללוות הצדיקים בעלי נשמה קדושה ובהיות אדם רשע כתיב ונפשו עליו תאבל עד ירחמנו עושהו ויוצרו יחוננו בדין ובמשפט שלם :

פרק שביעי

אמרו רבנן במס' ברכות קשה רמה למת כמחט בבשר החי רצונם בזה אל סוד החושים השוכנים בגוף המכר וכבר אמרנו כי הנפש הזאת היא שוכנת בגוף כי הוא חלק השפל בנפשו בלתי נרגש ועליה אמר רב להאי ספדנא אחים לי בהספדאי דהתם קאימנא עם היות שאפשר לנו לומר שגם רשימו מנפש רוח נשמה שם בזמן הקבורה ואולי יחד כלם במציאותם שם עומדים עד יהא טמון בארץ אבלם וכן כל השבעה ימים הראשונים יש להם עדיין התקרבות גדול עם נרתקם דשבקו בהאי עלמא כדאמרי' בפ' ויהי · ועיין בריקאנ"טי פ' ויגש פי' מאמר קשה רמה למת וכו' וראיה למה שאמרנו ממרים שלא נסתלק הבאר שהיה בזכותה עד אחר קבורתה דכתיב ותמת ותקבר ואח"כ ולא היה מים לעדה · וזכות הצדיקים מועיל הרבה לעולם הזה בשבעת ימים הראשונים

אחר

אחר פטירתם דג' ימים של אבלו של מתושלח שמשה התורה לעולם · ולהיות כי יש לגוף חיות מה בקבר על כן מועיל לפיים הנפטר על קברו כדאמרי' בגמרין ובירושלמי דיומא צריך מפייסתיה על קבריה ומימר סרחין עלך מלבד כי מדור הנפש בהלר מות הוא באויר שנגד הקבר דווקא ואיך יודיעו למתים לער החיים ומה תועיל התפלה בבית הקברות אם לא ישהה בקבר חלק חיות מה · ואמרי' בזהר לדיקייא אע"ג דאתפטרו בהאי עלמא לא אסתלקו כי נשאר הרגש בגופם בקבר עם היות נשמתם בישיבה העליונה ומשה האיר ליהושע אף אחר מותו כשמש שמאיר לירח בלילה ואמרו בפ' שמות דאי לאו בעותא דמיתי על חיי לא יתקיימון פלגות יומא : ולהיות לנפש הבהמית הזאת ב' חלקים חלק א' ימשך אחר הגוף בתאוות גשמיות והיא מרכבה ליצר הרע כדפירשו בזהר פ' וירא וחלק שני הוא מרכבה אל הנפש כדפי' והחלק שהיא מרכבה אל יצה"ר הוא סוד עכנא דמערתא הנזכר כמה פעמים כענין הנחש שהוא מרכבה אל ס"מ נחש הקדמוני · ואיתא בזהר בשעה שמת עובדיה בא הנושה יהורם לקחת בניו הלכה אשתו נועה ובוכה בבית הקברות ולעקה ירא אלהים כך וכך עושים ליתומיך אמר לה וכו' עד דאמרו ליה אמור לה שתלך אצל אלישע וכן עשתה · ומזה יובן קבורת הלדיקים במקום ידוע כגון אצל משפחתו או לדיק אצל לדיק וכיולא כי יש קרוב דעת אל הנפשות בעולם ההוא מפני יחס הבן עם אביו בנפש רוח נשמה וכ"ש בנפש הבהמית כי היא נפש ירושה אף הבן מן האב וכן הלדיקים להיותם מעלתם שוה ונהנים זה מזה כדמיון הנאת השכנים בעולם הגשמי כן הנאתם אחר המות ומעשה דהנהו רוחי דמסכתא ברכות יוכיח ועוד נדבר בזה לקמן · וכתוב בספר הזהר דנוקבא דאתנסיבת לתרין דבההוא עלמא אהדרת לקדמאה · על דרך אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי :

פרק שמיני

מכל מה שאמרנו יובן טעם לבוש המתים כמו שנכנסים בקבר כן ממש מתלבש הכח ההוא שבקבר ברוחניות הלבוש הגשמי שמוליך עמו כי אין דבר גשמי שאין בו כח מלמעלה · וכן אותו כח שבמלבושים ההם ממש מלביש הנפש הגשמית אף אם ירקבו התכריכים וזהו טעם רבן גמליאל שאמר שלא אהיה כחתן בין האבלים ולא כאבל בין החתנים · וכן ענין המחללת הנזכר במסכת ברכות : ובפרשת בראשית דף ל"ח ע"ב כתב רשב"י מגו ההוא מנא דאתלבשת ביה בגן עדן תחתון חמאת דיוקנין עילאין לאסתכלא ביקרא דמאריהון ובפ' חקת אמר משה הוה פשיט בגדי אהרן למטה והקב"ה פשיט למעלה יע"ש · וכן הכתוב אומר ויתילבו כמו לבוש ואמרו רבנן כסות היורדת עם האדם לשאול היא עולה עמו ק"ו מהטה וכו' · ואפי' נשרף האדם הרוח מתלבש בריח מלבושיו וכיכשהתכריכין בלין הרוח מתלבש בסוד התכריכין ההם אך אם נפשטו מעליו אין נרוח במה להתלבש ובמדרש רבה פ' וילך אמר כי יש תכריכין ממעשה

שמים

שמים וכן ארון ומטה ממעשה שמים · ולב המתעסקים יהיה לעורר המקורות העליונים ההם · לכן חנניה מישאל ועזריה הושלכו לכבשן האש בסרבליהון וגו' · וכן פרה אדומה עורה ובשרה ופרשה ועצמותיה הכל נשרף לטהר טמאי מתים המקבלים טומאת המת גם מבחינת לבושיהם ואמרו כי יכולים המתים להתלבש בלבושים אחרים כמו שהמלאכים המושלים לעיני הוש מתלבשים צורה אנושית ואמרו כי לוקחים חלק מן שלג אשר תחת כסא הכבוד שממנו נתהוה הארץ כדוגמא זו תהיה התלבשות לבעלי העבודה · ויש מלבוש אחר כעובדא דאחאי בר יאשיה שהושם בו אז כס הדבריי · ורבינו הקדוש היה נר'. בבגדי חמודות שהיה לובש בשבת ולא בתכריכין ודאי אם באותה שעה היו מחפשים בקברו היו מוצאים עצמותיו או גופו אלא היה התלבשות בדמות גופו הניכר לבני ביתו וזה לא ימצא אלא בחסידים שהם כבני בית למעלה וניתן להם בקשתם וכן שמואל ודאי כי לא זז מקברו וגם כי יש סברות אחרות זה הנכון לדעתנו · ואולי יורה שלהיות אז שבת היה עליו הארת שבת בסוד התלבשות עולם האצילות בבריאה שהם בגדי חמודות · ולכן שנוי בגדים הוא מן התורה ובפרט בשבת כי צריך להפשיט מעליו הנהגות ובגדי החול וללבוש בבגדי מלכות ואמרי' בירושלמי אוי לנו עטיפתנו בשבת היא כעטיפת החול · ורבי שהיה ודאי מכבד השבת בבגדים יקרים מפרי ידיו הלבישוהו אחרי מותו ועוד היה מתראה בבגדי חמודות להודיע שהיה בתוקפו · והיה פוטר בני הבית מן הקדוש ולא כשאר מתים שהם חפשים מן המצות · והמבין סוד הקדוש עם מה שכתבנו למעלה בסוד מקדש השבת יכוין דברינו בטעם אמירתו קדוש יותר מכל שאר קדושות ואז היו עליו לבושי דיקר מעין אותם של אדם הראשון ובזהר שמות דף ר"ח ביאר ממה היו לבושים אלו : ואמרו בפרשת בא דף ל"ט כי לבושי אדם וחוה נעשו בשם מלא ונתקיימו ג"כ בשם מלא ותרגום כתנות עור הוא לבושין דיקר ואמר שלא באו ליד נמרוד כדעת המדרש אלא כי אדם וחוה אתקברו בהון דלא ס"ד דאינון שבקו ורמו מנהון זיהרא עילאה דיהיב לון קב"ה ולא אתלבש בהו בר נש אחרא דאינון לבושין דמו בגוונא עילאה וס"ד דאינון אתלבשו בהון מגרמיהון כתיב וילבישם · דקב"ה אלביש לון זכאה חולקהון · ובקב"ה כתיב הוד והדר לבשת והדר עוטה אור כשלמה כיון דאתלבש עבד מה דעבד ונוכל לומר שבא להודיענו שלא נתגלה אור האצילות לברוא ולהנות לנבראים תחתונים עד שנתלבש בבריאה כדאמרי' מלמד שנתעטף הקב"ה באור וברא את השמים ומכאן נבין גם כן צורך הלבושים לנפש רוח נשמה · ואמרי' בפרשת ויקהל דף קנ"ז כי משה אתלבש בענגא וביה תקריב לגבי אשא וכן אליהו אתלבש בההיא סערה לעילא ובאופן אחד מתראה למעלה בין המלאכים · הנה כי על ידי הלבושים מתראים הנשמות למעלה :

פרק תשיעי

בזהר סוף פרשת ויקהל אמרו דזמין קב"ה להלביש לכל אחד מבני התחיה

נבושי

לבושי רקמה שאז יהיה עיקר שכר הצדיקים ממעשיהם ויבואו כלם וישתחוו לו בירושלים ויתחברו שם חיילות גדולות וירושלים תתפשט לכל הצדדים ובני התחיה יכירו זה את זה ויחזרו לירושת אבותם ולאחוזתם וילמדו תורה בארץ ישראל שתתעלה מעלה מעלה: ואמרו עוד שלהיות שנשמת האדם המדברת אינה מתה לפיכך יחלוק החי מן המת שכח זה בחי מתעורר לתי אבל הבהמה שמתה אין לה נשמת החכמה לפיכך לא יחלוק האדם מבהמה שמתה. או נשחטה ואמרו כי לא נתן רשות לנפש להגיד לאוהבו, שבעה"ז גזירות של מעלה מבלי אשר לא ימצא האדם את מעשה האלהים · אמרנו כי המתים מתהנים בהיותם קבורים אצל כיוצא בהם. ובבראשית רבה פרשה ע' למה בכה יעקב שאינה נכנסת עמו לקבורה · וכמו כן כבוד הוא לאדם להקבר בקבר שלו לכן נהגו לקנות אחוזת קרקע כנראה במסכת בב"ב וכן בגמ' פרק יש נוחלין על ואלעזר בן אהרן מת ויקברו אותו בגבעת פנחס בנו וכתב ר"י בדף ר"ט לא היה כבוד לאותו צדיק שיהיה נקבר בקבר שאינו שלו: וזה כי כמו שמדורו בגן עדן הוא לפי מעשיו כי הנשמה יגיע כפיה תאכל · כי מאן דאכיל דלאו דיליה בהיל לאסתכולי ביה · כן צריך שיהיה לגוף מקום מקנת כספו · וכן אברהם אמר בכסף מלא יתננה לי · ועוד סוד תקון העפר בעי למזבן יתיה בכסף שלים ודי למבין · וג"כ נייחא לצדיקים להיות למודים בגן עדן שכן הובא בזהר פ' ויחי דר"י אמר לרבי יצחק דיבריך דוכתיה גביה כמה דהוה בהאי עלמא · ושה הקבורה אצל בעלה ודאי נייחא רבה הוא להרווייהו · וצ"ל שנאמרה על אשתו ראשונה דיינו אותה שעמדה אצלו בפרגוד ולכן אמרו המגרש אשתו ראשונה, דוקא אפילו מזבח מוריד עליו דמעות כי גורם הפרדת שפע שבעה ברכות שנתברכו בשעת חופתם במזבח העליון המקבל ממה שלמעלה ממנו ובפרט אם היו לו בנים ממנה נוכל להאמין שהיא עיקר זוגתו הראשונה שבגן עדן שעליה יוצאה הבת קול בת פלוני לפלוני והוא נקרא זווג ראשון וכתוב בספר הבהיר כי ז' צורות קדושות ברא הקב"ה והם צורות נחלקות שתי ידים שתי רגלים הראש והגוף הרי שש וצורה הז' היא הנקבה הרי שהאשה משלמת כל הז' צורות והקב"ה חבר בבריאת אדם כל הז' צורות יחד ואחרי כן הפריד השביעית ואין האיש נשלם זולתה ע"כ תקנו שבעת ימי המשתה וכן ז' ברכות וברכה שביעית משלמת כל שאר הברכות וחותמים בה משמח חתן עם הכלה · וכשאין פנים חדשות יכול לברך השביעית בלתי האחרות אבל לא האחרות בלתי השביעית רמז לפנים חדשות של האשה שמשלמת לאדם כל שבעה צורות. וכמו שהשבת מנוחה לששה ימים כן האשה מנוחה לשש צורות כי האדם זולתה מטולטל ונד ולכן אין נפטר האדם מפריה ורביה עד שיוליד זכר ונקבה והם יולידו השבע צורות ואשתו הראשונה היא עיקר צורתו והשאר כמו הפקר שהראשונה התומה עמו בחשמל כמו שרמזנו למעלה מזה וכמו במשלמת האדם בחייו כן משלמת אותו במותו במקום משכן כבודו: ובשבת דף ק"ב נתן טעם למה אין האשה מתיישבת כראוי עם בעלה השני ושם פירשו סוד הקטלנית וסכנה גדולה ממי שנושא אלמנה ומלת אלמנה אמרו שירצה

אל

אל מנה של תפול זאת למנה ואלק שום אדם כשר ובפרט אם בעלה הראשון הוא ת"ח שבמיתתו הוא חי ושפתי תורתו דובבות בקברו והיו לה בנים ממנו בלי ספק כי לא תהיה לה קורת רוח עם אחר · ובפרט אם יהיה אחרון לגבי ראשון ושניהם מסתכנים ונראה זה פעמים הרבה לחוש ואין להספי' להשיא אשת ת"ח ובפרט לע"ה כי לא יצליחו · בכלי שנשתמש בו קדש אל ישתמש בו חול ואין זה נאה ללבושו ולא לבושו לו דכרעא דרב ממסאניה לא לבעי ליה :

פרק עשירי

כתוב בהלכות קבורה מתים ששונאים זה את זה אין לקוברם סמוכים ואמרי' כי מעשה בת"ח צדיק שנקבר אצל אחד שאינו הגון ובא הצדיק בחלום לכל בני העיר והודיע להם צערו. עד כי שמו אבנים בין קבר הצדיק לקבר הרשע במחילה כי כשהצדיקים נחים על משכבותם מגלים להם רזי עליונים ותחתונים ואם נקבר אצלם אדם שאינו שוה במעלתם ימעטו העליונים מלגלות להם סודות שבהם יהנו כאלו יאכלו כל טוב · ורשב"י שאל קודם שיתן לריב"ל ליכנס אצלו אם נראתה הקשת בימיו כי היה ירא פן ימעיטו לו הגדת הסודות עבור ריב"ל · ועיין בזיוני פ' ויחי מזה : וחסוטי שבבי הוא צער גדול כדדרשו על והיה יד ה' בכם ובאבותיכם · וכן כתוב ביום ההוא יוציאו עצמות מלכי יהודה ושטחום לשמש וגו' כי היו מכוונים שלא יהיה להם מנוחה אפי' אחר המות ואולי גם לזה היתה כוונת חזקיה בגרירת עצמות אביו להציל נפשו מיד כף הקלע וספרו ממלכה אחת שתקנה מעצמות אוידיה' קוביאות · ומשניהם שהם י"ו מלמעלה וי"ו מלמטה תקנה לשחוק האי"שקקי כדי שלא יהיה להם מנוחה ואמרו על עצמות יהודה שהיו מגולגלים בארון · וכמו שבעולם הזה יש סדר ההסבה כדאמרי' בגמרא בירושלמי מסכת תענית בזמן שהן שלש הגדול שבהן עולה ומסב בראש האמצעי וכו' · כן יש לשמור הסדר הזה בקבורה דאמרי' בפ' בשלשה פרקים בירושלמי אמר שמואל בר רב יצחק אבות דרך הסבה הם קבורים : כשהיה המת מוחרם היו מרחיקין קברו מאחרים ד' אמות שלא יגע תבוסת קבר אחד שהוא ד"א בתבוסת חבירו ומצאתי כי המת שהיה בנדויו היו סוקלין את ארונו הטעם הוא כי כאשר הנסקל נקבר ברחוק כן המנודה והמצורע והוא גם כן כך כלפי מעלה עד בא זמנו אחר י"ב חדש שעדיין כח הנפש והגוף קיים · ואמרו כי רוח המצורע וכן רוחו של מת מתפשטים כי בנים הנולדים בבית המצורע יש להם בקליפתם קצת סימנים משונים וזרע פשתן שיהיה בבית אשר שם מת אם יזרע לא יצמח כזרע פשתן אחר · ומי שמנודה לשמים ח"ו אפילו יעשה מעשים הגונים לא יועילו למעלה רק ח"ו יתנו חיות לקליפות כי המעשים עולים ע"י טוב השרש המושרש אל האדם באדמה העליונה והמנודה נעקר ממלכות ויסוד ובינה ח"ו · והאדם בין בחייו בין במותו יש לו ד"א קרקע שכן כתיב והארץ נתן לבני אדם כי כמו שיש לנשמה למעלה מקום אם לטוב אם

למוטב

למוטב כן לגוף למטה בארץ וזה יהיה ד"א קרקע הכתובים בספרות · ובארבע אמות יוקפל בו כל העולם כדאמרי' ביעקב קפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו וכן למעלה כל צדיק יש לו מדור ועילם בפני עצמו : ועל כן צריך לקבור כל מת בפני עצמו ויהיה לפחות בין עליון לתחתון ששה טפחים שהוא שעור עולם וקומה אחת · ומנהג בהרבה מקומות · לקבור הנהרגים בד מינן לבדם להיות כי תמיד תובעים דין עד כי ישפך דם הרוצח וזה שאמר הכתוב שופך דם האדם באדם דמו ישפך פי' בקטרוג שעושה נגדו אותו אדם שהרג גורם שפיכת דמו ואם לא בעולם הזה בעולם הבא כי הדם הוא הנפש כאשר הובא במדרש רבה פרשה ואתחנן ממעשה באשה אחת שבנה הרג אחיו ונטלה מדמו ושמו תוך ארגז אחד ולעולם תסס עד כי נהרג גם אחיו · ולכן אין מלבישים אותם תכריכין רק כורכין סדין על בגדיהם למען לא יתביישו בפני שאר מתים ולא יראו להם התולה הבגדי נקם שנוח לו לאותו הרוח להתלבש בם ואין צ"ג נייחא להתלבש בריא מלבושים אחרים כשאר מתים להתראות לפני המלך המשפט בדמו התוסס עליהן ובתוכן וקול דמיו צועקים אליו מן האדמה ירא ה' וישפוט כדאמרי' בדמי נבות שלעולם תבעו דין על אחאב ואיזבל במקום שפיכתם · ואמרו כי סכין שנמצא בקבר הרוגים אין ליהנות ממנו · ועושים לנהרג נחת רוח כשמזכירין אותו לומר ה' ינקום דמו בדם אין למסור דין על שום אדם ושבקיה לניחא דמנפשיה נפיל אם ה' לא אנה לידו · ויען כי תמיד מתאוה להגביר כח הדין נגד הרוצח ואין לנפשו נייחא עד יהרג או ימות כי שם יחדו למשפט יקרבו או עד שיגיע עת פקודתו שהיה לו מן העולם כי אז נתן רשות לדומה להכניסו במספר שוכני עפר כדאמרי' במסכת חגיגה פ"א דאמר מלאך המות לרב ביבי בר אביי שהמתים קודם זמנם משום ויש נספה בלא משפט רפינא להו אנא עד דמלו לדרא והדר משלימנא להו לדומה ופי' רש"י אימ מוסרם לשומר המתים ששמו דומה אלא מגלגלים עמו ושטין בעולם עד שיתמלא שנותם · על כן מנהג כשר להרחיקו משאר מתים למען לא יפות אדם בריבו · ועיין בחלק רביעי שני פרקים מיוחדים לדרוש זה · וברית כרותה שאין העולם מתיסר בשופכי דמים אלא נמחים מן הארץ כל עוד שלא ישובו וזה לפי שאין הקטיגור נעשה סניגור · ויש מי שכתב שהאדם אחד שהיה מנודה בהסכמת הקהל אם חלה לא ברכוהו אותו כי בברכה נמלאו היו מתירים החרם והיה צריך הסכמת הקהל · וטעם שהיו נותנים אבן על ארון המוחרם אולי יורה כי הגביר עליו כח היצר הרע שהוא אבן נגף וצור מכשול וזה גרם לו בחינת עץ הרע שממנו נעשה הארון כמו שאמרו במדרש על פסוק בתוך עץ הגן אמר ר' לוי רמז לתולדותיו שיהיו נתונין בארונות של עץ כמו שאדם הראשון נתחבא מתוך אותו עץ מאימת השכינה ומיתתו שיתה כפרה לגופו ולכן היו סוקלין ארונו כי יצר הרע שבו היו ראוי לרלוטה ורידוי ובזה מתבזה בין החיים וכפרה היתה היא לו וכן גרירת עצמות שבתוכה רוח חיות מה כנדרש למעלה בפ"ז הוא כפרה לנפש שבזה איזה מגולגלת ומקולעת בתוך כף הקלע אחר כי קבל עונשה

בעולם הזה כי שחה לעפר נפשה וכמים הנגרים ארצה כן נתנו בעפר פיה שהוא חיות מה שבעצמות ובזה יש לה תקוה כי יפה שעה בתשובה בעולם הזה:

פרק אחד עשר

מי שמת לו בנו או בתו אל ינשק אותם גם שמצינו נשיקה מהבן לאב ביוסף וכ"כ במדרש רבה פ' ע' ארבע נשיקות הן וכו' ובפ' כ"ה על פסוק גשה נא ושקה לי בני א"ל אתה נושקני בקבורה ואין אחר נושקני בקבורה וכתוב בספר צרור המור מכאן אמרו זו נשיקת פרישות ואמר מכאן שצריך אדם לנשק את מתו על פרישתו · מ"מ בנו או בתו שאני ע"ד שאמרו קצת מן החכמים שאין לאב לילך אחר בנו הבכור לקבורתו גם שאין הדין ולא המנהג כן וכן אל יניח אשתו לנשק אותם כי מקצרים ימי בניהם ואולי כי דבקות רוח האב ואם פועל בפועל או בכל מקום שידבקו הבלם בבנם או בבתם המתים זה גורם כי נפשות הבנים שהם בכחם ומכחם מורישים להם נפש החיונית כאשר הלפנו למעלה וכן הרשימו מאותם שמכבר הולידו מתדבק בכח המיתה עלמא דסקבא ובזה מקצרים ימי בניהם או בנותיהם · וכן אין לומר למתו שמוטל לפניו שיבא ליטול אותו וכ"ש שאין לתפוס ידו בידו ולומר שיוליך אותו אחריו דתפיסת יד גורם חיבור ואמונה עם הב' הנתפסין ומעלין עליו כאלו הרג את עצמו דניחא למיתי במיתת קרוביהם החיים וגם שאבוה דשמואל הוה בכי ואמר משום דלעגלא אתית לן אפשר דהוה בכי על צערא דבריה או משום תורה ומצות דלא הוה אפשר לבנו לקיים עוד בעה"ז ובזה הוה נפיש זכותא דידיה דאבוה · וכבר אמרנו שומעים מה שנאמר להם וכתיב אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש ועוד כי לעולם לא יפתח אדם פיו לשטן · ובפרט בעת ובמקום שנתן לו רשות וספרו מעשה אחת שהניח ידי בניה החיים ע"י בניה שמתו ומתו גם הם · ובתקון כ"ג א"ר אליעזר יומא חד הוה אזלינא אנא ורבי יוסי ואתא בריה דרב המנונא סבא מההוא עלמא בדיוקנא דהאי עלמא ואזדמן לי באורחא כגוונא דאמר בתרין אמרין · ואחיה מכמה סבין שהיו באים לגלות סתרי תורה לר"ש בן יוחאי בזהר והרבה פעמים מצינו זה בתקונים שהיו מנשמות הצדיקים שהם במתיבתא דרקיעא ומתיבתא עילאה · כתב רבינו ירוחם בשם ר' יהודה החסיד שאין לחצוב קבר למת בר מינן אא"כ רוצים לקברו בו לאלתר · וכבר אמרנו שלא יפתח אדם פה לשטן שכוונתם שלא יגרום אדם לשטן שיפתח פיו בקללת עצמו או אחרים כי פעמים השטן פותח פיו עמו ונוטל קללתו ומאשר אותה ואומר פלוני כן דן דינו הוא בעצמו והודאת בעל דין כמאה עדים וגם שבב"ד של מטה אין אדם משים עצמו רשע ב"ד של מעלה שאני כדאמר בהקדמת הזהר שאמר דומה נגד דוד טרונייא אית לי עליה דאמר חי ה' כי בן מות הוא · ואמרו כי קודם דינו של אדם הוא מודה על כל חטאיו ודן דיניה כי האל לא יעות משפט וכבעל כפים מגיד וממשיך אליו הדבר והקללה שקלל

אדם

אדם עלמו אז כתיב ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא וכן אמרו כי המשבר כליו בחמתו מקריב קרבן לשטן. ח"ו אשרי הסותם פי שטן במעשיו לבל יהיה לו פה לקטרג · ואמרו דורשי רשומות כי בטול הקליפות הוא חוק שרשיהן ולכן בשבת שעת המנחה מתגלה מלא הרלון שהם שרשי הדינין שהומתקו למטה אז בעת שליטתם בסוד הנהגת שבת וסוספיתא דדהבא למטה מטה כבר נשקע מע"ש בנוקבא דתהומא רבה והאי חרעא אליפא דכל טובא דעלמא מתבלי בה ואזדיק ותסיף כלא והיא מאכלו של נחש עקלתון · על כן בלילה דביה כלבין נבחין כי נתרים ממאסרם ואמורים משלשוליהון ומתפשטים להנהיג בתחתונים הדינין שקבלה המלכות בתפלת המנחה ובו תרמוש כל חיתו יער שהם כחות התחתונים למטה מעולם של סנדלפון לא יפתח אדם פי הארץ אם לא יסתום הגולל מיד פן ח"ו באות נפשה תשאף רוח על ידי הפרא הלמוד מדבר · ובשם ר"י החסיד כתבו שטוב לקבור תרנגול הנקרא גבר בקבר ריקם אולי בזה מחליש ומטמין כח הדין המושפע מלד מלאך גבריאל הנקרא גבר לבל יעיר חמתו · ועוד כראות כחות הטומאה קבר פתוח בלילה מולאים מקום לקטרג ופעמים יש נספה בלא משפט · כאמרם הוא כשגגה היולאת · ברם לעולם דין אמת וכל דרכיו משפט:

פרק שנים עשר

ממה שאנו רואים כמה פעמים בני אדם בריאים והם מתים מיתה פתאומית זה מורה דבקותו יתברך עמנו ע"י הנשמה ולכן מסלקה כל זמן שרולה ז וילבש האדם חרדה במיתת בניו באשבו כי בכנפיו נמלאו דם נפשות האביונים נקיים ועונו גרם שנעשקו בירידתם על כי אֵיקלא לא קיימא באשלמותא ומכרעא לגד החובה ובפרט בחול אם אינו ליל טבילה כדדרשו בזהר על פסוק ואז ברגלים חוטא דמבעי ליה לאזדוגא לקודשא דמריה ליל שבת ולמימר פסוקי דאתערותא כגון רוח ה' אלהים וגו' עם מה שכתוב בזהר פ' ויקרא · ואמרו כי הורדת דמעות על אדם כשר מליל בניו של אדם ממות כי בזהר פ' אחרי מות דף רנ"ז כתיב כל המלטער על אבודיהון דלדיקייא או אחית דמעין עליהו קב"ה אכריז עליה וסר עונך וחטאתך תכופר ולא עוד אלא דלא ימותון בנוהי בחיוהי · והורדת הדמעה גורם מיתוק הדינים כלאמרי' במדרש איכה על מאמר שאמר הקב"ה למטטרו"ן אם אי אתה מניח לי וכו' אכנס למקום שאין לך רשות ליכנס וגו' וכן הפסוק אומר ויקרא ה' אלהים לבאות ביום ההוא לבכי ולמספד שהכל היה למתוק הדין בהורדת טיפי רוגז אולה · ובזהר בפ' שמות דף י"ט ע"ב אמרו בעשרה כתרי מלכא אית תרין דמעין והן שתי מדות דין שהדין בא משתיהן כד"א שתים הנה קוראותיך וכשהקב"ה זוכר את בניו הוא מוריד אותם לים הגדול שהוא ים החכמה להמתיקן והופך מדת הדין למדת רחמים ומרחם עליהם וא"ר יהודה נקראים שתי דמעות שמהן באים דמעות מהן בא הדין · מאלתי ים בנ"א שכל הנקרא על שמו יחיו ויהיו בניו קיימים ויעמידו תולדות כדכתיב כן יעמוד

זרעכם

זרעכם ומכס · ויש שכל אלו להם להפך דכתיב והנחתם שמכם לשבועה לבחירי וכתיב ולא שם לו על פני חוץ וכתיב אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות אלא שמות לשון שממון שגורם השם ההוא · ולכן אמרו דלא מסקינן בשמייהו של רשעים כיון שהיה בית יד לטומאה וכל הכלים צריך להגעיל ידותיהן כמותן ולכן טוב ליזהר מזה וכיוצא בזה בתרי הויא חזקה כדאיפסקא ביבמות הלכתא כרבי במקום סכנה · ואמרו ג"כ כי יש נשים שאין לישא אותן כי לא יצליחו שלהיותן מצלמא דנוקבא שרגליה יורדות מות כיון שמתחילות להפות עצמן לצד חולה אין לך מזיק גדול מהן ואמרו כמה רעה אשה רעה שהיא מר ממות וגם אם אינה רעה במעשיה אם הורע מזלה חוטא ילכד בה ולכן יש דין קטלנית באשה ולא באיש ועיין בסבא וכבר אמרו בית תינוק ואשה אם אין נחש יש סימן · אשה טובה בסיק ירא אלהים תנתן להגיא ברכה אל ביתו כי היא מוכנת לקבלה להיותה כלי · ואמרו כי מי שהוא עצרן וקפדן לא ירויחו אחרים בממונו שאין פרוסתו מתברכת כי נותן בעין רעה · וכבר העמידנו בזה המלך החכם באומרו אל תלחם את להם רע עין וגו' פתך אכלת תקיאנה · ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה · שלהיותו מצד כח הדינים המגלדים ועוצרים השפע שעליהם כתוב לפני קרתו מי יעמוד המקבל ממנו משה אשורו מני-דרך ועוזב מקור מים חיים לחצוב לו בורות נשברים כי אולי אם ישא אל אלוה פניו ומתכא דרחמנא יאכל לגור נשמתו יהיה יותר מוכן לקבל בעין יפה · ובזהר פ' שמות דף ג' ר' חייא פתח אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו אל תלחם את לחם רע עין בגין דנהמא או הנאה דההוא בר נש דהוי רע עין לאו איהו כדאי למיכל ולאתהני מניה דאי כד נחתו ישראל למצרים לא יטעמון נהמא דמצראי לא אתדבקו בגלותא ולא יעיקון לון מצראי א"ל ר' יצחק והא גזרה אתגזר א"ל כלא איהו כדקא יאות דהא לא אתגזר דהא לא כתיב כי גר יהיה זרעך בארץ מצרים אלא בארץ לא להם ואפי' בארעא אחרא · א"ר יצחק מאן דאיהו בעל נפש דמכליה יתיר משאר בני נשא או מאן דהוא אזיל בתר מעוי אי אערא בהו רע עין יכוס גרמיה ולא יכול מנהמא דיליה דלית נהמא בישא בעלמא בר מההוא רע עין · מה כתיב כי לא יוכלון המצרים לאכול את העברים לחם כי תועבה היא למצרים הא לך רע עין · ובערובין פ' כילד משתתפין אמרו שכל המצפה לשלחן חבירו אפי' יהיה טוב עין העולם חושך בעדו אולי יצנו כי לעולם לא יקבל שפעו רק ע"י הנהגת החול ימי חשך שהוא עולם מטטרו"ן הנקרא בשר ודם וחייו אינם חיים מצולם הכסא המחיה הכל רק מעולם המות שהוא מעץ הדעת טוב מטטרו"ן ורע ס"מ · וישראל בהיותם במצרים היו אוכלים לחם העצבים בחנם · ובהיותם תחת הנהגת משה רבינו עליו השלום שהיה ממטיר להם לחם מן השמים היו מתאוים למזון גופניי הבא מכחות הנקראים חנם · ואם תהיה כוונתו ללמוד תורה אם ימות יחיה ולילה כיום יאיר לו לעה"ב ועליו יאמר אדם כי ימות באה"ל :

ואפי' מי שיש לו אב עצרן וקמצן בממונו יאכל פתו לבדו ולא ישמור וילפה לאחוזותיו הצרים ומה שאמרו במדבר רבה פ' ח' על פסוק בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך

שלבניך

שלבניך יעמוד זכותך שמשלחנך יזכו בניך למעלות גדולות · אך שם במה הכתוב מדבר בירא שמים דוקא שנותן בעין יפה דכתיב הנה כי כן יבורך גבר ירא ה׳ כאברהם ושרה כי טוב עין הוא יבורך ופורתא מדידיה מסעיד סעיד והברכה שרויה במעים כאיוב שוותרן בממונו היה ולכן כל מי שהיה נוטל פרוטה ממנו מתברך · ואמר פתח אכלת לומר ודאי שכיון שבאת לעולם בא ככרך עמך כאשר נגזר בשעה שהובאה מיפתך לפני הפותח את ידו ומשביע לכל חי ברצון · וא״כ השפע שהיה לבא לך ממקום אחר אתה משעבד עלמך שיורק לך ע״י הרע עין הזה ולא יבוסם ולא יערב לך כי שולט בו לד הרע והורק לאשפה ועל כן אמר במקום אחר תחת שלש רגזה ארץ ואחד מהם ונבל כי ישבע לחם והנבל שהוא כלבי מלד בחינת הכלב שמזונותיו מועטים שלכן איחר הקב״ה מזונו במעיו ג׳ ימים להיותו דין ,חלוף המתהוה מזווג שור וחמור יחד ע״כ הנבל הזה כשמשפיע לאחרים נבלה ידבר והוא מלשון ידבר עמים תחתינו וע״כ רגזה ארץ החיים שממנה תלא לחם ומזון לכל חי שעל כן מברכים המוליא לחם מן הארץ ועל הארץ ועל המזון יען כי שפחה תירש גברתה כי נות בית תחלק שלל בעין יפה · וכתב הרמב״ן בפ׳ תולדות ילחק כי המתברכים מפי ה׳ לא יאונה להם עוני וחסרון וזה על דרך שאמרו ברפואה · ושפחה עינה רעה בשל אחרים וחוטפת וקומלת ואומרת שלי שלי ושלך שלי · וכמו שער בנפשה השפע שקבלה להריק לך שנעשתה מלעו תחתיה ואכול ושתה תאמר לך ולבה בל עמך כמו שאמרו על שלשים ותנשה שריס שמלד שמאל שמקמלין מהשפע הניתן להם ונותנים אותו בעין רעה וא״כ למה תשגה בני בזרה ותחבק חק נכריה כי שחת דרך הנעימים הנהגותך שאם היו באים לך שלא על יד לר עין זה שמחמת פחיתות נפשך וקולר אמונתך בה׳ עיניך תלויות לו מוכנים היו לבא לך מדרכי הנועם העליון ברוב טוב ושפע ואתה שחת אותם ולהיות כי משפיל לגור נשמתו לקבל מהנהגת מטטרו״ן ימי החול שאם כחות החנם גם יחודיו ומעשיו הטובים לא יעוררו אפי׳ בשבתות וימים טובים רק עד מקום קבלת נשמתו וזהו ושחת דבריך הנעימים שלא יגיעו על הנועם העליון שהיא בינה דמקננא בכורסייא יען כי בבחינת עבד אתה למטטרו״ן ולהיות בה׳ מבטחך הודעתיך היום אני · ואמרו במדרש כל ימי עני באמונה הם רעים דוגמת הנחש כי ירא שיחסר לו עפר למאכלו וטוב לב ומאמין בקונו כי יזמין לו פרנסתו משתה תמיד כי גם ה׳ יתן אליו הטוב מרחובות הנהר כרוחב לבו באמונתו · ושר העולם אמר לא ראיתי לדיק נעזב וזרעו מבקש לחם ואי לורבא דרבנן מעני אהדורא אפתחא לא מהדר · ועל הרוב ממרחק תביא לחמה כי בלל החכמה בלל הכסף · ואמרו רבנן כי לרי עין אפי׳ עופות השמים מכירים אותם שהמלאכים אשר בעולם העשיה שעם ה׳ משמרים בארץ הנקרא עוף המעופפים על הארץ משפיעים לו גם הם בעין רעה שהכל כפי המקבל וכלי ריקן מברכה אינו מחזיק · ואין טוב לכל אדם רק לנפות מחיתו ומחית בניו מאת אביו מן השמים שלכן אמרו על ר׳ פנחס בן יאיר מיום שעמד על דעתו לא נהנה מסעודת אביו · וכ״ש אם הבן בלבו יבין ובאזניו ישמע דהאי גברא לא בעי

בני שטוב לו לשית לבו ופני לאו הבנים בניו והבנות בנותיו לעדרים עליונים אשר בהם די חלב עז ותעלומות ללחם ביתו וחיים לנערותיו ואז לא יירא לביתו משלג וממרחק יביא לחמו והאשת חיל תתן טרף לביתו וחוק לנערותיו ותאמץ זרועותיו ועז והדר יהיה לבושו ותורת חסד על לשונו להודות תמיד נותן לחם לכל בשר ועיניו יצפו לו כי לעולם חסדו כברכת אשר לא עשאני עבד ובזה יקומו בניו ויאשרוהו מלכות בנותיו ופילגשיו ויהללוהו כי איש בזה ירא ה' הוא יתהלל ומאולר של חסד יוספו לו על פרי ידיו ויהללוהו בשערים מעשיו · וכל הפותח פתחו לחבירו חייב בכבודו יותר מאביו ואמו כדאמרי' בשמות רבה פ"ד · ולא תהא עדות גדולה מראיה ואין חכם כבעל הנסיון :

פרק שלשה עשר

יש הרבה דברים שבנים של אדם מתים עליהם ות"ח היודע זה ואינו נזהר עתיד ליתן את הדין · ואין לקלל בניו ובנותיו כי ברית כרותה לשפתים וכמו שברית כרותה לשפתי ברכת הורים להיות עודפת על ברכת האחרים להיות נפש הבנים עלולים תחתם כן ח"ו קללתם אפי' על חנם היא באה כמו שאמרו על קללת חכם · וגם על זה ירחיק הבן מאביו ומאמו אם אי אפשר לו בענין אחר פן יבולע לו ולמשפחתו · ומי שאין מתקיימין לו בנים יפול אחר לפדותו וליתן כופר נפשו ויקרא בנו של אחר אולי ירחמו עליו מן השמים שיכול להיות שנגזר מיתת עיריי על האב ומי יודע אם בכופר זה ינצל בנו · מנהגנו שלא לחלוץ האבל מנעליו עד שיגיע לביתו גם שכפי הדין כשנסתם הגולל חל עליו האבלות · וכתב בספר החסידים כי אדם אחד היה נוהג בעצמו כשהיה אדם אבל היה הוא חוזר לביתו עמו בלא מנעלים כדי להצטער עם האבל · ויום שמת בו אירע בתשעה באב ונתקבצו כל הקהלות לאותה העיר והלכו הכל לקבורתו יחפים ובזה הוכר שהיה חסד זה רצוי לפניו ית' · ואמרו שאע"פ שהצדיקים יודעין שחלקן טוב לעה"ב מצטערים מן המיתה ומאימת מ"ה כדאמר רב סעוריה לאחוהי רבא כד היה מתנמנם פירש גוסס לימא מר למ"ה דלא לצערן ואמרו שם מאן ספין ומאן חשוב קמיה כי לא ישא פני כל ואפי' כלבים בובים מאימתו וזהו שנאמר במצרים הגם שהיתה מלאה מחבלים ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו והכלב חוזר לאחריו כשרואה מ"ה כי אין השדים רשאים לעבור אלא בדרך הנגזר להם כנזכר למעלה · ואם ידוחה הכלב לפניו וימות כאשר יבא לקמן יהיה כפרה לאדם ההוא וסמך קצת גם אותכה הרגתי ואותה החייתי · והצדיקים מתייראים גם מחבוט הקבר ואפי' יונקי שדים אין נצולין ממנו כי זוהמת הנחש לנערה ולהוציא כלי למעשהו צריך חביטה · (ולכן כתיב ונפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע ולזה תועיל גרידת העצמות כאשר כתבנו · ומי שפוגם אות ברית קדש ח"ו נדון בחבוט הקבר כמ"ש בתקונים מאן דלא נטיר ברית מילה איתדן בחבוט הקבר בההוא עפר ואלה הם דגופא דלהון איגון לון קבר ודוחקין להון בכל יומא ומלאכא דלהון · ובעפר

של

של המילה מצילו מחבוט הקבר ובדם מילה מציל אותו משחיטת מ"ה אשרי המרגיל עצמו במילת הבנים לש"ש ואמר כי ערלת ממזר בעפר היא תקון לנחש) · וכן כח הדין כדאמרי' בערבה חביט הביט ולא בריך וכתוב בחקור דין שבגרעיני הערבה ימצא בתוכם כדמות נחש בלא ראש ובזה אותו הגוף מתוקן להיות בטל אורות של התחיה בגבול חדש כטמר נקי · וג"כ במלאכים יש ביניהם צער והם שמחים כשהנפש שוה להם · ומלאכי חבלה דומים לרשעים כדאמרי' הרשעים הן הן המזיקים מלבד כי באשתם יצתו כי הם מביאים עליהם לגיהנם ירצה שחטאיהם הם סבה להרבות מלאכי חבלה וקודחי אש לגיהנם וע"י חמום עבירותיהם העמיק הרחיב מדורתם אש ועצים הרבה · ואין מפוח הנופח יותר בגי הנוס כמי שכועס שכל מיני גיהנם שולטים בו ומטמא גופו ונפשו כי בזה שמחים באלתם שיש בבואם במדורות גיהנם כל מלאכי חבלה · ועל הכועס נאמר טורף נפשו באפו כי האדם עושה נפשו טריפה ומשליכה ממנו בכעסו וגם שעושה תקונים ומצות רבות נאבדים ממנו לגמרי כי הולכת אותה הנפש ובאה אחרת במקומה וצריך לחזור ולתקן כמתחלה · והמקובל האר"י זצוק"ל היה נזהר ומזהיר לתלמידיו על זה מאד ואפי' יהיה הכעס על דבר מצוה היה מונע לתלמידיו ממנו · ואמרו כי שם אהי"ה במלואו עולה קנ"א כמנין כעס והכולל ושם זה יכוין בשעת הטבילה לטהר פגם הכעס שכן עולה כמנין מקו"ה · ומצאתי כי טוב לבעל תשובה לטבול י"ד טבילות למתוק י"ד עתים ועוד יכוין בטבילה ראשונה להסיר הזוהמא ובי"ג להמשיך עליו הארת תלת עשר מכילן דרחמי על כן טוב לומר פסוקי מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע · ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו · תתן אמת ליעקב חסד לאברהם · ויוסיף מדה א' בכל טבילה · עוד כשהאדם כועס אסור להסתכל בו כי עם ראיית עיניו מלאך רע עומד וממהר לנקום על צערו ועוד קשה לשכחה · ועיין פ' תצוה דף קמ"ב גודל פגם הכועס וכן להסתכל בפני האשה בשעה שדמיה מצויים בה ואמרו שיתראה במבט עיניה אז כדמות נחש וכבר אמרנו בגמרא מסכנת העובר באמצע ב' נשים טמאות ואמרו דיפתח באל ויסיים באל · אל מוציאם ממצרים וגו' כי לא נחש ביעקב וגו' או יפתח בלא ויסיים בלא וה' רגלי חסידיו ישמור :

פרק ארבעה עשר

בחרתי להציע לפני תלמידי תלמידיהון דרבנן כוונת בקור חולים מלבד מ"ש בחלק א' בזה · וטעם המיתה · וצדוק הדין · וההספד · והלוית המת · וקבורתו · וההבראה · ואחר כמה דברים הנוהגים בישראל בתנחומי אבלים מדברי חכמים אשר הם כמסמרות נטועים כי מלאכת שמים היא ולא יהיה מדרש זה בלא חדוש על דברי חכמים מלמדי לאדם דעת · רמז ביקור חולים הוא כי האדם המבקר החולה מיקל חליו כנראה מתלמידו של ר"ע ואם הוא בן גילו כפרש"י שנולד במזלו נטרו אשר יצטער עליו יהיה לחולה הצלה פורתא בנכוי אחד מששים בחליו שלפחות ישפוך שיחו בלבו בתפלתו עליו אחר שביקר אותו · ונקט לבון

בקור

בקור ולא לשון ראיה והליכה והקבלה להורות לאדם דעת שילמד לחולה שיפשפש ויבקר מעשיו כי בסור הסבה יסור המסובב · ובזה יפה כחו להפוך אחד מששים כלליות שהם מגבורה ולמטה עד מלכות שיהא מלאך מליץ עליו ואפי' א' מאלף באותו מלאך לפעמים די וכ"ש אחד מששים וגם אם נאמר ששים הוא מורגל בפי רבק שתין רהוטי וכו' שתין תכלי וכו' וכדומה הרבה · ברם מדברי הגמרא נראה דהכא ששים דוקא דאמר וליעיילו ששים וכו' · וכבר דברנו מזה למעלה בחלק ראשון פרק ב' · ומדת החסד אינה נכנסת במנין הזה כי על ידה מושפעת הרפואה מאריך ולעולם הוא לו למגן · ואחר הביקור אחר להיות רופא חולים דהיינו מרכבה לת"ת מצד הכתר ששם ארוכה ורמז ביקור חולים לתקן גבוה כי לזה תהיה כוונת עובד האמתי כאשר למדונו רבותינו בכל חותמי הברכות שאמרו שצריך להיות הפתיחה מעין החתימה וכן סמוך לחתימה יהיה מעין הברכה · כלל גדול למדונו בזה כי אחר שסדרנו סדר הברכה אם היא ברכת שבח והודאה או ברכות המצות או שאלת צרכים או ברכות הנהנין הכל יהיה לתכלית שיבורך שמו הגדול בהשפעת שפע הברכה כאשה כי יתרבה החלב ע"י התינוק היונק משדי האם וזהו לדעתי כוונה נאותה בכל חתימת ופתיחת ברכות מלבד כוונת שם י"ב שצריך לכוין בחתימה והוא מוקבל אחד למה שכתבנו למעלה כוונת העונה ברוך הוא וברוך שמו פוק עיין על זה הדרך יכוין בבקרו החולה שבג"א הזה פוקד ומבקר חולים שהם תפארת ומלכות שהם חולים כאומרו כי חולת אהבה אני והוא מחזקם ומפקדם בבקרו אותם דהיינו אומרו סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים · והם בגדולה וגבורה תרין אשישות ובנ"ה תרין תפוחים כמו שפי' בתקונים · וכן האדם בהיותו עוסק במצוה זו גורם להשפיע משם החזק והכח כמו שהוא מחזיק החולה בבקור ומיקל מעליו כח הרעה חולה כאמר · ורפואת חולים הוא כי בהיות האדם כבד בחליו מודה באותו חולי היות כח החצוני שולט עליו הנאמר באיוב הנו בידך וכל חולי שבעולם הוא רוח הטומאה המתלבש בדין על האדם · ובזה ירד הפגם מלמעלה ומתקדש משכן הקדש מהחשך אשר החשיך שם במקום אחיזת נשמתו והו כוונת ואתה צדיק על כל הבא עלינו: ולהיות החולי כח רע הניתן עליו להחליאו זהו שאמרה נאמנים לשולחיהם שאותו הדין נתקע בו עד יקבל מאריה חובא דידיה והיינו ממש שאותה נשמה במקומה העליון נשפט עליה דין ומחיין לה בפולסי דנורא וזה גורם הקדחת לגוף ואם מכה הדין המגליד הקשה או גורם השחפת בגוף · ומיחושים יורו פגם מה בחלק נשמתו אשר יכאב האבר ההוא ולכן אמרו כל מיחוש ולא מיחוש ראש כי בראש עקר משכן הנשמה ומורה גודל עונו וכן כאיבת הלב מסוכן · כי מורה שהפגם הוא בתוכיותה של הנפש ששם משכנה ולכן אמרו כל כאב ולא כאב לב · אך עקר המלקות העליון הוא באש ולכן אחי אישתא למירתא פרונקא דמלאכא דמותא הית ורוב המתים הקדחת מכלה אותם: לכן אמרו בפרשת בשלח דף קס"ד דכל אורחוי דב"נ בתסקופא אימן דא בעינא ודא לא בעינא מכח החצוני השולט בו ובנשמתו ובהיות האדם בא לבקר אותו ומיצר עליו ומבקש עליו רחמים מושך

על

על אותה נשמה שפע מצד הכתר והיינו רופא חולים כי מרפא הנשמה ומיחד ת"ת עם בינה ששם מציאות נפש רוח ונשמה מלובשים בדין ובחולי · ובבקרו ובשומו עליו עינו לטוב. גורם גילוי הספירות העליונות על החולה שהיא השכינה למעלה מראשותיו ובבקש עליו רחמים בתוך חולי עמו ישראל מייחד ומיקל חליו · ובקור חולים הוא מצד מדת החסד · ואם מתעסק ברפואתו עולה עד אריך אנפין שמשם מושך ארוכה ומרפא ולכן צדקת פרנסת החולים קודמת לכל שאר צדקה כי ממשיך מכתר נשמה לכל הספירות · ישתדל החולה לקיים המצות שבכחו ואונו כי אז נשקלים כל עונותיו · כתב הרב רבי יצחק דמן עכו מעשה היה ברב רבינו יוסף גיקטי"ליא שחלה עד קרוב למיתה ונים ולא נים תיר ולא תיר ראה ב' אנשים שוקלין עונותיו וזכיותיו במאזנים שוקלים שוה בשוה מיד נתעורר ונתחזק ושאל התפלין ושם אותם ומיד התחיל להרפא ועלה ממות לחיים כי הכריע כף הזכיות · וישית החולה לב לחלומותיו ובפרט אם הוא ת"ח שכמה פעמים מראים לו להודיעו את אשר נגזר עליו ובמה יזכה ארחו · ע"ד שאמרו במדרש שיר השירים כל חלאים שאתה מביא עלי בשביל להאהבני לך על פסוק כי חולת אהבה אני · וזה דבר מאומת וידוע אצל קצת אנשי המעלה · אמרי' במדרש קהלת בשם ר' יהושע בן לוי שכל החולים בחזקת סכנה הם · וכן אמרו בגמרין עלה למטה וכו' · עוד שם דף ע"ד ע"ב המסורה הזאת תהיה בידך כל העושה מצוה סמוך למיתתו דומה שלא היתה צדקתו חסירה כי אם אותה מצוה והשלימה וכל העובר עבירה סמוך למיתתו דומה שלא היתה מדת רשעתו חסירה אלא אותה עבירה והשלימה אלו ואלו הולכין ושלמין אלו שלמין במדת צדקן ואלו שלמין במדת רשען רחמנא ליצלן · על כן מאד צריך חזוק לאדם לטהר מעשיו ורעיונותיו סמוך למיתתו · וכל ישראל עריבים זה לזה להיות לחבירו מסייע שיש בו ממש ובזה יזכה כי יחלו פניו רבים ונשמתו תהיה נתונה בחולד · וכל שאינו מבקר החולה. אמרו במדרש תהלים מזמור מ"א שגורם להוסיף לו אחד מששים מחליו וזה לדעתי יהיה דוקא בבן גילו · וכשהחולה מצטער מחליו לימד רבי חנינא שירגיל עצמו לומר האל הנאמן כדאיתא במדרש שיר השירים רבה דף י"ג ע"ב דקוב"ה דאיהו רחום טב לא לחסר טיבותיה מיניה לעלם :

פרק חמשה עשר

ראיתי מי שנוהג כשהנפטר סמוך למיתתו מסלקים מלפניו וגם מחדרו קרוביו הבוכים ואומרים שמצערים אותו בזה נראה לי. סמך למנהג הלועזים ממה שמצינו במדרש הנעלם דף ל"ח כי ר' אליעזר הגדול אמר לבנו שהיה רואה כי במהרה יסתלק מן העולם ואמר לו זיל ואימא לאמך דתסתלק תפלגי בתר עילא ובתר דאסתלק מן עלמא ואתי הכא למחמי לון לא תבכי דהיכא קריבין עלאין ולא תתאין ודעתא דבר נש לא ידע בהו · מנהגן של ישראל להדליק נרות בפני הגוסס וטעם לזה נודע כי מדברי חכמים שסגולת הנר הוא להבריח

להבריח המזיקים ואפי' בלילה עת שליטתן כדאמרי' אבוקה כשנים ולכן בעוד השמן והמתמלאת שהם ס"ם ולילית שהם יצר הרע וכחותיו הוא בכח אור נר. כי יהל עליהם כי נר אור רשעים ידעך וגלל בנוקבא דתהומא רבא חשך מפני אור וכל שכן שהועיל ביום לשבר מלתעות עול ולהניס אותם ההגה. כי שלהבת הנר רומז ליחוד עליון שלכן אמר הכתוב נר ה' נשמת אדם. וממנו נראה הנפש בגוף על ידי רביעית דם שבלב שבו שורה נפש החיונית וכן מתראה כנר קשור רוח בנפש ונשמה ברוח כי כמו שהנפש הוא התעוררות תחתון המתדבק בגוף כן אור תחתון מהנר שהוא כגוון תכלת שחור מתדבקת בפתילה ונעשה כסא לאור עליון הלבן השורה על אותו אור שחור כמו שהנפש נעשית כסא לשרות עליו רוח ממרום אור לבן ומלובן וכמו שבנר כשמתקנים ב' אורות אלו מתראה עליהם אור סתום שאין לו גוון כלל ונראה לעין כל מכל הגוונים ולא נדע מאי דשרי על ההוא אור לבן. על דרך זה הנשמה הסתומה העליונה מתראית ומואלה מנוח על הרוח והנפש והיא נעשית כסא לגבי אור עליון שעליה נשמת הנשמות ועיין מזה פרשת לך לך ובהרבה מקומות אחרים וזהו רמז לשלש שמות המשולבים יחד אהי"ה הוי"ה אדנו"ת מספרם יב"ק בסוד נפש רוח נשמה ושלש אורות הנזכר מתראים בג' גווני העין וכלולים כלם במלכות הנקראת אישון ובת עין ומזה נוכל למצא טעם למנהג הדלקת האבוקות למתים שהוא יחוד ושמירה אליהם ואמרי' בגמרא שעשויה לכבוד ירצה להאיר וליחד עליהם הל"ב נתיבות בגי' כבו"ד המסלקות כל חילוני ומחיצות הכל. עוד יורה כי מסתלקים מנפש הנפטר המדרגות המאירים בחול ובהנהגת מטטרון עץ הדעת טוב ורע הנקרא אחורי האדם כשהם במקום זוהמת הצפרנים רמז להשפעות המהראות בעולם הזה שהוא עולם הכליון בסוד התכלית שתמיד שורף הפתילה והשמן או השעוה. והנה הוא מוכן לקבל ולהאיר נשמתו מסוד הנהגת השבת הנקראים אחורי אור: עוד יורה כי בזה מתייחדים אחורי האדם באחורי אור שסלוק צדיק זה מייחד עולם היצירה שבו אחורי האדם עם עולם הבריאה שבו אחורי אור ובזה מתעלה הכבוד העליון וזהו נר של מתים העשוי לכבוד על דרך ובהיכלו כלו אומר כבוד. למען יזמרך כבוד ועיין בפרשת בראשית. חלוק שבין אחורי האור לאחורי האדם וטעם לזה אנו מברכים בכל מ"ש ויוה"כ בורא מאורי האש ובזה ובשאר צרכיו הנעשים לנפטר כמו שיבא מעוררים רחמים עליו בעובדא ומלולא ובהרהורא דלבא. ומכאן יוכל המשכיל למצא טעם לשבח למנהג הנר שמדליקים על המתים במקומו בשבעת הימים כי בה אית נייחא לנשמתא ודאי וכן בכל י"ב חדש בבתי כנסיות שהוא זמן שכלה גופו בקרקע ונשמתו נדונת אז ועולה ויורדת כנדרש בזהר פרשת חיי שרה. וטעם הנר שמדליקין על הגוסס מצרפים להביט בפניו כדי להאיר לו מדת עין העליונה בסוד גווני האור על דרך עיני ה' אלהיך בה למתקה ולבסמה ולכן גם בשעת התפלה עת יחוד מלכות שהיא עיקר ההנהגה אלינו וצריכים אנו ליחדה עם גב"ת גווני העין העליונים בסוד שי"ן בי"ת צריך שיתן עיניו למטה ובזה יהיה מלכות לב העולם למעלה כמשל אבן הקאלאמי"טה

השואבת

השואבת ובזה מאירים ארץ חפץ דלית לה מגרמה כלום וכן כתיב והיו עיני ולבי שם כל הימים · סוד כ"ר דלו"ק בגימטריא השכינ"ה שהיא מוכנת לקבל אור עליון והיא העששית שכל הגוונים מתראים מתוכה ואחר קבלת האור תקרא נר ה' וכן נר מלוה כי מלוה הוא שם בן ארבע כנודע וג' מאורות שבנר כנזכר הם מלך הגבורה כי השכינה היא דולקת לפני הת"ת מלך הגבורה וזהו תחלת ההתעוררות אל היחוד בסוד שמאלו תחת לראשי :

פרק ששה עשר

ברוך אשר לו נתכנו עלילות והכתיב בתורתו כי ביום אכלך ממנו מות תמות כי טעם המיתה היא רחמנות ותקון והיא מלשון תמימות ודא בגין דיתמהי יצר הרע דבגויה כדפירשו בזהר על פסוק ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה · וזהו והנה טוב מאד- זה מות כי אברי האדם ביום ברוא אלהים אדם על הארץ הם רמז לדברים רוחניים : והאדם הוא כל העליונים ואפילו הרמת ידו מתראה למעלה שכל אבריו ועורקיו וגידיו בפרט וצורתו בכלל נרמזים למעלה כדאיתא בר"מ פרשת בהר סיני ובאותם האלהות נסתר ונגלה כנראה מר' אלעזר בר' שמעון וממעשה דר' דכל בי שמשי הוה אתי לביתיה · וסטרא דמסאבותא הוא המגשים הרוחני · נמצא כי הסתרת נפש האדם בגוף כהסתרת מדה אחת במה שלמטה ממנה בספירות העליונות · ועל זה נאמר וייצר ה' אלהים את האדם ויפח כי שני שמות אלו הם נרתק זה לזה ונשמת האדם מאירה בתוכו כאור המזהיר בספיר · וכאשר עלב רוח קדשו הוזקק למיתה דשם סטרא דמסאבותא ונטמן בעפר כי נחש עפר לחמו והטומאה מתמעטת ויצר הרע נגדע ·· ועם היות המות מסטרא דרע מאחר שבה יתבטל הרע הנה היא הטוב על הדרך מי יתן טהור מטמא לא אחד · והמיתה הנאמרת בתורה אם לא יחטא אדם יהיה פי' אדם כי ימות באהל והשאר המיתות הנזכרות בה במיתת המלכין קדמאין דאינון עולמות שעלו במחשבה שהיא חכמה להבראות ומרוב האור אתטנעו ורמזו סוד עמוק זה בפ' ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום ופי' באידרא ובספרא דצניעותא לאו דמיתו אלא דאתטנעו ונתעלו למעלה אל מקורם · וזהו בונה עולמות ומחריבן כי עולמות רוצה לומר סדר זמנים שהוא מחסד ולמטה · ומחריבן ירצה מסתיר אותם בסיבתן העליונה · ומורי מפאנו זצ"ל הביא בדרושיו מה היתה המיתה הזאת קודם החטא יעויין שם וגורי האר"י זלו"קל בהקדמותיהם הראשונות דברו מזה על אזן שומעת · ועיין עוד בתקונים תקון ס"ו על איזה אדם נאמר אדם כי ימות באהל : ובזה נבין אומרו יתברך ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם והפך זה דבר על יד נביאו ובחרת בחיים אלא אם יחיה בעודו ביצר הרע ודאי ימות מיתה נפשיית ועתה במותו יחיה כי נחית לעפרא בגין דיתמחי יצר הרע דבגויה ולזה גורש מגן עדן בלא יאכל מעץ החיים וכל מדותיו יתברך אפי' הנראים לכתחלה דין הם רחמים

על

על בראשית כי חפץ חסד הוא ועיין מזה פרשת פקודי דף רמ"ב ובזה יצא לנו טעם לשבח על גלותינו · עיין בר"מ ויערב לך ומשם תתבאר למעיין בו למה הוצרכנו למשניות וברייתות בעת הזה ועיין פרשת פקודי דף רנ"ז מסוד המשנה והברייתא : ומצאתי להראב"ד בפי' משנה ג' מפ"ד מספר יצירה כיצד המליך אות ב' בחיים וקשר לו כתר וצר בו שבתאי בעולם ויום ראשון בשנה ועין ימין בנפש ואמר כי שבתאי הוא ממונה על החרבן לפי שאינו חפץ בענייני הגוף ולכן מחריבן ואינו משגיח בקישוטן אלא על השכלים הפשוטים ועל השגת הש"י ועל השגת השביעית והוא ממונה על האלהים והמות ובית הסוהר והדלות והקלון והחרפה מזה העולם דוקא ועל כל עכוב · ובסוף כתב ולהיותו ממונה על החכמות והדעת הוא ממונה על שומרי שבת ולפיכך הם בצרה בזה העולם ע"כ · ואם קבלה נקבל והאריך בפרטי ממשלותיו יע"ש בדף ע"ם ופ' · וגם הבוטריל האריך בשבח כוכב שבתאי ואיקלים שלו בשם הרב ר' ברוך מקובל גדול בספר הנקרא חשן משפט · עוד בזהר דף רנ"ח גם כן נתן טעם לשבח גלות וגם בפרשת תצוה דף ק"ל יש משל ומשל נאה על זה ולמה לא היתה גאולה שלימה בבית שני :

ובזה ידע למה שבר משה רבינו ע"ה הלוחות שהיה כדי לבטל החירות ממ"ה ותגלות כטעם מניעת עץ החיים מאדם הראשון ולא נבנה בית המקדש בימי משה כדי שתשפכנה אבני קדש וכפר אדמתו עמו ואם כן בשבור לוחות סר עונו וחטאתו תכופר וזה שנאמר בשבירת הלוחות והלוחות מעשה אלהים המה כי זה טעם שבירתם עמו שלכאורה נראה כיון ששמע מהקב"ה לך רד כי שחת עמך למה ירד עם הלוחות בידו היה לו להניחם שם ולא להביאם למטה אז היה יכול לומר תדון כפנויה עד יכופר עון ישראל · ברם ידע כי זה היה תקונם כנזכר · עוד היינו יכולים לומר בזה כי לא חשב עון ישראל כ"כ גדול ולפחות היה סובר שאחר שעשו העגל היו מתחרטים מהעון על דרך שאמרו הרשעים מלאים חרטות ע"כ הביא הלוחות בחשבו כי תוקף אורם יבריחו המזיקים ורוחות הטומאה שהכניסו ישראל ביניהם אך כאשר ראה העגל ומחולות שהיו שמחים לאיד אז ויחר אף משה והכבידו הלוחות על ידיו שהאורות שהיו בהם נסתלקו אל נרתקן ולא מה שמתחלה היו שניהם על ידו אחת דכתיב ושני הלוחות בידו בעת שבירתן כתיב וישלך מידיו שהחזיק בהם בשתי ידיו כי מתחלה היו נושאים את נושאיהם וכשהגיעו לעשרה טפחים התחתונים שהם רשות הרבים והקליפות שגברו ישראל בהם האור חמק עבר מהם כי קצר המצע מהשתרע הקדושה עם הטומאה והכבידו על ידי משה ועל כרחו הוצרך להניח אותם ונשברו ע"ד אותיות פורחות וגוילים נשרפים · אך לפי דרכנו יאות יותר הדרך הראשון שסברן לטובת ישראל וזה אשר שברת ישר כחך ששברת : ועל פי הדברים האלה לא נכנס משה בארץ שלא יכופר עון ישראל בחרבן כי לא היו האויבים יכולים לשלוט במעשי ידיו ולא לעקור ישראל מהארץ כי רצונו היה לנטעם שם וזהו תביאמו ותטעמו וגו' הנה חרבן בית המקדש כטעם שבירת הלוחות וכן הגלות והמיתה היה רב טוב לבית ישראל : ובעל שהקב"ה עתיד להחיות את המתים

לדיקי

צדיקי ישראל שהוא מאור שירד מאריך אנפין בסוד מלכין קדמאי בדרוש עולם התהו עולם הנקודות לגורי האר"י מטל זה יתהוו בני התחיה אחר שחלק הבשר שהוא מחלק נחש הקדוש שבשר הוא ש"בר ישוב לעפרו כי נחש עפר לחמו יצורף ויתוקן היטב וחבור ד' יסודות זכים וקיימים : ומזה נדע מנהג הוותיקים הפורשים מאכילת בשר ימי השבוע שהוא שליטת החול ועיין מזה בר"מ פרשת לך לך דף פ"ס ע"ב · וכתב הברבנילו שהבשר מוליד באדם דם זדוני ואכזרי · ומפני זה תמצא שהחיות והעופות הטורפות האוכלות הבשר הם אכזריות ורעות אבל אותן המתפרנסות מעשב השדה אין בהם אכזריות ולא רשע · ולכן יעד הנביא שבזמן הגאולה העתידה אריה כבקר יאכל תבן וביאר הסיבה באומרו לא ירעו ולא ישחיתו וכן בעל העקדה בשער מ"א אמר כי אכילת הבעלי חיים הם זבחי ריב וקטטה לאיש השלם כמו שאמר החכם טוב פת חריבה וגו' ואולי נאמר שלכן לאדם הראשון השלם בבריאתו לא הותר לו אכילת בעלי חיים · וכן אמרו חכמינו ז"ל על פסוק אשר יצוד ציד חיה או עוף · מכאן שלא יאכל אדם בשר אלא בהכנה זאת · ודוד דיעה שמקור נשמתם היה מהבינה לא הותר להם רק אכילת בשר שלמים ואכילת הכהנים מבשר קדשי קדשים ואכילת הבעלים השלמים היה תקון לאכילת בשר תאוה בזמן שבהמ"ק קיים ועתה יהיה אכילת שבתות וי"ט וסעודות מצוה תקון לזה שגם בשפלנו זכר לנו למען חסדו הגדול · ובשר הוא מלך מדת הדין ואותיותיו מורות זה · וכן אמרו בפנים חשיכות נתן השלו לישראל ברם המברך על מזונו כראוי וכפי כוונת לבו ממתק הדין והדם נעשה לו חלב וזריז דלא עבד איסורא ושבר דאכיל בשרא ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו ואכל וחדי וכל שכבילה בילה טובה הימנו לחיי דברייתא חוץ מבשרא :

פרק שבעה עשר

התחיה היא שלמות גדול לנפש ג"כ כי הנשמות וכל שכן הגופות אינם עתה באותו השלמות שיהיו אחר התחיה וכמו שמקיים החיים הגאולה לתועלת המשך השלמות לאדם · כן המתים נשמתם מקוה התחיה לתועלת ימשך אליהם מהשלמות שאחר התחיה · ומהות טל תחיית המתים יהיה טל מאיכות הנשמה וזהו כוונת הרעיפו שמים ממעל ושחקים יזלו צדק וגו' כי יזלו שחקים ע"י מלאכים הנקראים רוחות טל אחר מלבד הטל ממהות הנשמה והצדק שעשו בעה"ז כנגד הנפש · והטעם כי המיתה אל הגוף ילדק דקלת אל הנשמה שהיא נשמת הגוף המת שהמלכות בה ילדק המיתה ומיתה בנוקבא אחידת ובסטרא דמקבלא איהי · אמנם ממנה ולמעלה הם החיים ומה שיתייחם למעלה חיים לא חיים גשמיים ולא מיתה ממש אלא יקרא היסוד חי והת"ת עץ החיים והבינה ארץ החיים והחכמה מקור החיים והכתר ג"כ · הכל בסוד אותו האור שנקרא חיים שהוא רב שפע · וא"ם מתגולן. באור ידוע באותם הספיר דבר שאין הנשמות נופות בו עתה כלל מפני שהם בחלק המיתה ומיתתם הוא בסוד דאלמנו דפי'

בפ' הקודש והנעלם זה הוא ג"כ אל הנשמות שהם גנוזות תחת כסא הכבוד שאין שם מקומם הטבעי כי מקום הראוי ומיוחד להם הוא היות אותם החיים העליונים נשפעים אליהם והיינו ע"ל סוד יו"ד ה"א וא"ו שעתיד הקדוש ברוך הוא להשפיע בה"א אחרונה להחיות בו את המתים · ואמרו בריש האדרא דפל זא איתער מרישא דאריך ואחר שה"א אחרונה תהיה מאותם החיים · אז היא תשפיע · מהחיות ההוא לכל אותם הבחינות שאין אותם החיים נמצאים בהם אשר עתה על כן ההשאלה יקראו מתים · ועל סוד ההתפשטות החיים אלה יאמר מחיה מתים את"ה כי כאשר את"ה תסתלק ותתקשר בסוד י"הו בינה בן י"ה יה"ו ושם החכמה שהיא שם מ"ה בסוד אדם מיד המלכות הנקראת אתה היא מחיה כל אותם הבחינות שילדק בהם המיתה עתה והתחיה אח"כ ופתיחת מקור זה הוא מחכמה וכתר וזהו מחיה מתים ברחמים רבים · הנה כי המיתה היא הכנה ולורך אל התחיה · ואפי' השינה אמרו בעלי המחקר שהיא מנוחה אל הנפש · ופירש החכם קורדואירו ז"ל כי בהיות האדם ישן במטתו הנפש והרוח והנשמה מקבלים החיות מהבינה דוגמא למה שעתיד להיות אחר המות וזהו אמרם במדרש רבה פרשת ס"ז רוח היא עולה ויורדת הנשמה בשעה שאדם ישן היא עולה ושואבת לו חיים מלמעלה · כי השינה היא אחד מס' במיתה כי הם ו' מדרגות אלונות והאחרונה שבהם הוא שינה ויש שינה גדולה של שבעים שנה שכל אחד משש מדרגות אלו כלול משבעה ונוכל ליחס מדרגות אלו באלונים והם כקוף בפני אדם גם בדין החוק הקדוש לכן שינה קטנה היא חלק אחרון של מיתה והשינה גדולה, היא השבעה חלקים בלבד מאותו חלק הששי · ויש שינה שאינה בכלל המיתה והוא שאין נשמי כשינת הסוס · וזה כשאינו בחלק העשירי ממש שבמיתה אלא ששים חלקים קטנים זה יורה שאינו שקוע בשינה קרוב אל המיתה אלא מתרחק ממנה ולא יכנס בשביעי מחלק המיתה אלא ובשביעית ילא לחפשי חנם · ואי אפשר לעמוד ג' ימים בלא שינה כי ביום ראשון חסד אפשר להתקיים · ושני ת"ת אמנם בגבורה שלישי ששם אחק השינה אי אפשר לעמוד ולכן בחוק הקליפה הג' בהכרח יוגבר עליו השינה · וכבר אמרנו כי בעת השינה הנשמה והרוח והנפש יעלו למעלה לתת דין וחשבון ממה שעשה ביום ולא ישאר בגוף אלא נפש הבהמית שבה הכחות גשמיות הדוחה והמעכל והזן וכיוצא :

ולכן יש בו כח להתעורר משנתו כי כאשר בועטים בחיות המועט שהוא כסא אל הנפש והרוח והנשמה יתעורר ויאיר כפתילה הדולקת שכשאינה מאירה בועטים בה ודולקת להיותה כסא אל השלהבת ותקון גדול תקן הקב"ה לאדם בשינה ומה גם אל הכאי שבה זוכה להכנס בהיכל המלך כאשר אמרנו למעלה · הנה השינה מנוחה אל הנפש כי נפש רוח נשמה מנוחתם בסוד המלאכים שנהנים מזיו השכינה והגוף אבן מעמסה בלתי לריך אל המזון אם לא מפני הנפש ודבר זה מוכרח בעלמו שהרי אם יחנטו הגוף המת בשמן אפלסמון והמירה וכיולא מדברים השומרים מהעפוש לא יתעפש כלל וישמור כחו בו והאי גם אם יחנטו

אותו

אותו לא יעמוד מפני זה ימים רבים בלא אכילה וטעם זה לפי שהאכילה מזון הנפש לא מזון הגוף כאשר יתבאר בפרק הבא בע"ה:

פרק שמונה עשר

הנה אחר שהקב"ה גרש הנפש הזאת ממקום גבוה לעמוד בגוף הזה אינה יכולה ליהנות ממאכלה שהוא השפע עליון · ובלאמים ודברים התחתונים הרי הוא נהנה בקלת מזיו השכינה הכמוס בתוכם והו צדיק אוכל לשובע נפשו והמצוה הראשונה שנצטוה אדם הראשון הוא אכול תאכל · ובזה נבין טעם ענג שביתות וימים טובים באכילה כי הוא תקון ומזון גם לנפש יתירה שכמו שנהנית מענג עליון כך נהנית מענג תחתון שכל מאורעי הגוף הנפש מרגשת ולכן היה הלל אומר לגמול חסד עם העניה הזאת וכתיב יודע צדיק נפש בהמתו ומפני דבקות הנפש עם הנפש עליונה ועם הרוח ועם הנשמה מגיע מענג הגוף ענג לנשמה יתירה ובזה מעוררים לה הענג מלמעלה ממש ולזה צריך לכוין בכל ענג שבת ואכילת מלה אל סוד ענג ממש שמשם כל מתיקות מצד הדין והבינה הממתקת וכל מיני שמנונית מצד החכמה ולזה אמר אכלו משמנים ושתו ממתקים · ויקנה צרכי שבת ביום ששי ולא ביום חמישי ובכל מה שיקנה יאמר לכבוד שבת ואמרו כי היזעה שאדם מזיע בצרכי שבת בה הקב"ה מוחק כל עונותיו כמו הדמעות: וראוי לענג השבת בכל מיני בשמים כפי מסת ידו שהבשמים יש להם רמז למעלה עד הכתר ורומזים בכל הספירות והקטורת יוכיח והלחם רומז למלכות מיוחדת עם ת"ת שהוא לחם · ויין רמזו בבינה ששם סוד יין המשומר ותבשיל במלכות שבה סוד התבשיל עם המליאות התחתון שהם ליקי קדירה סוד בשכמל"ו ומהתחתונים נעשה למעלה תבשילין ומטעמים כאשר אהב ומיני פירות הם מהת"ת שהם פירות האילן · ופירות האדמה הם ממלכות וכל אלו הם תקוני הענג וכל שתיית יין של מצוה הוא משקה הנטירות עליונים מיין המשמח כמו שהוא משקה אבריו ועורקיו ולזה תהיה כונתו · הנה כי האכילה היא מזון הנפש בסוד הרוחניות שבהם · ובסוד הברכות שמברכים ובפרט לפניהם וגם לאחריהם מוסיף אור לדבר הנאכל שכל ברכה היא בסוד אור מקיף שבוא למעלה מאור פנימי ואור האכול שבכל הויה קדושה וזהו אמרם כדי שיתברך המזון במעין ואמר הכתוב אתו היא אכילה שיהיה בה שביעת הנפש כשהיא בברכה וזהו ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך · וישראל במדבר לא נצרכו לגדולי קרקע שיש בשפע הבא תערובת אל הגשמיות והטובות והמותר והפרש אלא המן היה כלו מזון הנפש והגוף לא היה נהנה מזה ולכן פתותי הנפש שביניהם אמרו בלחם הקלוקל שהיו רוצים מזון הגוף · ולכן כדי שיהא אדם נזון גם במאכל עליון כמלאכים נתן לו מנוחת הנפש שהיא השינה שאז הנפש רוח ונשמה עולים ומשיגים בדברים עליונים ואוכלים מזיו עליון והם טועמים טעם מיתה והנפש שבה למנוחתה כפנין הפסירה אל האדם שאז הנפש שבה אל מנוחתה ולכן צדיקים העליונים כרשב"י

וחביריו

וחביריו היו עומדים שלשה ושבעה ימים ולילות בלי שינה ובלי אכילה מפני שהיו נהנים מזיו השכינה וכן ענין מרע"ה מ' יום ואליהו ג"כ ולכן השינה באדם הוא חלק מהמיתה ועניינו ממש כמיתה והגוף מת והנפש שבה למנוחתה ומבואר בזהר עליית הנשמה בלילה בין הכחות עליונים וממה שהארכנו בזה הכל הוא הוראה גדולה על ענין התחייה אחר המיתה · ומבקשי ה' יבינו כל:

פרק תשעה עשר

עתה יתבאר למה תקנו שיתאבל אדם על מתו שבעה ימים וכן עשה יוסף לאביו ובירו' פ"ק דכתובות והביאו הרמב"ם פ"ק מהלכות אבל וכן הרמב"ן בתורת האדם כי משה רבינו תקן ז' ימי אבילות וז' ימי המשתה ואולי זה יהיה טעם האבלות יען כי הגוף במיתתו נפסק ממנו השפע משבע קצוות וקיומם וזהו סוד ימי שנותינו בהם שבעים שנה כי עד שם הוא סדר זמנים ופעמים מתעלה עד בינה אם הבנים שהוא גבורה עליונה דאיהי רחמי ודינין מתערין מינה והיא הנותנת חיים לסדר זמנים שכללם כלולים בתורה הנקראת הדרי בינה ובדעת העליון המכריע בין חכמה ובינה וי"א שהוא שער החמשים חדרים אלו ימלאון והיא מעוברת מסדר זמנים אלו · ולכן עבור היותר גדול שבאדם הוא י"ב חדשים בסוד ו' קצוות נוטים לחסד ושש לדין הם י"ב בסוד חדשי השנה שהם י"ב שש קצוות מימין ושש קצוות משמאל ונקשרים של ימין בשמאל ושל שמאל בימין ולכן שש חדשי החורף יולאים מסוכות שבו כדונים על המים והולכים עד פסח שהוא הימין וכלולים בו ולכן הם רחמים יותר מימות הקיץ שבהם דין המלרים מפני שהם יולאים מפסח שהוא הימין והולכים נגד סוכות שהוא השמאל וכלולים בו וכל זה מתראה בבטן האם העליונה בינה · על כן האדם החי שמנים שנה עולה עד הגבורות עליונות ומושפע מהם וזהו ואם בגבורות שמנים שנה ומשם ולמעלה הוא ודאי קרוב למיתה מן החיים כדאמרי' בגיטין אבל אם הגיע למאה חוזר חלילה על דרך נעוץ סופן בתחלתן ועל זה אמרו כיון דאפלג אפלג אבל עקר סדר זמנים למטה במקומן שמשם משפיעים למטה הם שבעים ולכן האבילות הוא שבעת ימים שהוא היקף אחד קטן נגד ההיקף הגדול מן' שביעיות ודי זה במדת פורענות המעוטה · וג' ימים הראשונים לריך התעוררות רחמים כיון שגופו קיים ולא נבקע כריסו להוליא ממנו הרפש וטיט וכחות הטומאה שנתעבר מהם מקפקפים ומפעמים אותו כלירים בבטן המלאה כאשר ידרש לפניו בגזרת עירין והוא עקר חבוט הקבר ומרוק הזוהמא ע"ד חביט ולא בריך שהם ו' עונות נגד הו' שבעות שפגם בהם כי בראשון עדיין נער הוא מילר טוב או כנגד שלשה בתי דינים עליונים שכנגדם היו בעזרה שלשה בתי דינין כדתנן במתני' ולכן הם ג' ימים לקטן ולגדול משם הוא · והם ע"ב שעות לג' ימים · עוד למרק פגם נפש רוח ונשמה בבי"ע לכן ג' לבכי לעורר עליו הרחמים בכח הדמעות כנדרש למעלה · ובירו' פרק אלו מגלחין תני בר קפרא עד ג' ימים תקפו של אבל למה שלורת הפנים

הפנים ניכרת ואולי כי בזה ימלאו המקטרגים מקום לקטרג נגדו כמאמר הכתוב הכרת פניהם ענתה בם ואמרו בויקרא רבה פי"ח ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי כל תלתא יומין נפשא טייסא על גופא סברא דאיהו חזרא לה וכיון דהיא חמאה ליה דאשתני זיוהון דאפוהי היא אזלת לה · ז' להספד בהגהותי עליו כדאמת רז"ל שנפשו פוקדת לגופו ומתאבלת עליו כל ז' דכתיב ויבא אברהם שהיא הנשמה לספוד לשרה שהיא הגוף ולבכותה וחוזרת מביתו לקברו ואין לה רשות ללכת לפני השכינה עד ז' ימים וההספד הוא זכרון חסדי המת כ"כ ר"ח בפירושיו כנראה במועד קטן מהספד דר' פדת וסדר הספד אב בית דין וכמו שלמעלה בגן עדן מכריזין מעשיו באשר הבטיח מי שהגיד למהרר"י קארו כדוגמא זו עושים למטה ובזה מעוררים אורות מעשיו בשמים ובארץ · ואין להספיד אלא כפי כבודו של אדם כדאמרי' במועד קטן ועיין מזה בזהר פ' ויחי דף רל"ב ע"ב · וההספד למת הוא תועלת גדול כי ע"י הדמעות יופתחו למת שערי דמעה העליונים שערים המסולקים מן הדין כאמרם כל השערים ננעלו ושערי דמעה לא ננעלו אמנם צריך שתהיה כוונת הבכי לתועלת הנפש ולא לתועלת החומר כדרך הנשים הקלות ודוד המלך ע"ה יוכיח שאמר אני הולך אליו · ובענין אבשלום שהיה חוטא בכה בני אבשלום עד שהעלו מז' מדורות שבגיהנם ואף אם היה צדיק שבצדיקים צריך להספידו וכ"ש שבזה יתעוררו הרחמים עליו ועל הדור כלו ויגרמו שישתלשל ממש במותו צדיק כמותו לתועלת העולם ולתועלת הדור כדכתיב ונר ה' טרם יכבה וכן אמרו יום שמת פלוני נולד פלוני ועוד כי צדקת הצדיק תועיל לזרעו אף אם אינם צדיקים ובלבד שלא יהיו רשעים גמורים עיין מזה בריקאנ"טי פ' וירא · ובזהר פ' פקודי דף רמ"ז תמלא כוונת הדמעות הנשפכות על הצדיקים ועליית הנשמות בהיכל ראשון מהקדושה · ועיין בפ' ר' אליעזר דאורג חיוב הבכי וההספד על אדם כשר ועונש המתעצל בהספדו ובפ' אלו מגלחין חכם שמת הכל קרוביו וכו' וכן במס' כלה פרק בן עזאי ובפ"ק דמגילה ובפ"ק דברכות · ואסיפת הצדיקים בעון בני הדור הוא בסוף פ' חלק ובקמא פ' הכונס ובמציעא פ' השוכר את הפועלים ובסוטה פ' היה נוטל ובבתרא פ' המוכר את הספינה ובפ' אלו מגלחין ובפ"ק דברכות · ומצוות רבי מי שנתעצל בי בחיי יתעצל בי במותי כפי דעת מדרש רבה בפ' לו הובא בירו' דכלאים ובפ' הנושא בגמרא וביפה תואר בפ' י"א משם ג"כ כנראה נחת רוח יש למת בהספדו :

פרק עשרים

הנה זאת חקרנוה כן היא שכל עסקי החי עם המת צריך כוונה גדולה שדבר זה היאך יתייחס למעלה כתבו רז"ל כי הוא קשה מאוד להיותו רמז לסוד הספירות המתעלמות ומסתלקות לנרתקן למעלה מעלה · וכמה צריך לתקנם בתחילה מכל חלאת עון להלבישם לבנים לבוני הספירות באור המעשה הטוב בהתעלות בסוד אחד לקשרם למעלה ולשאת אותם על הכתף סוד עילוי הספירות

אחת אל אחת עד שיתעלו למעלה מהכתף לסוד רישא עילאה סוד ההעלם שאין השגה בו · ובקבורה יכוין לסוד ויקבור אותו בגי ומתרגמינן בתליסר מכילי דרחמי שהן נובעות בכתר בבחינותיו הפונות למטה לרחם אל התחתונים ולכן י"ג מדות שהם בדיקנא יקירא דאריך יקראו תקונים פי' שרשי הנמלאים כמפורש אצלנו בקונטרס מיוחד לדרוש הלז ומסוד עלית הכתף יעלה הנקבר אל העדן העליון חכמה שבכתר וצריך התישבות הדעת בזה מאד וכמו שכמה פעמים יסתרו המאות ויתעלמו גם הגוף יסתתר ויתעלם בקבר · ולזה אחרית הכל המות עד כי יבולע ויתוקן העולם בכללו · והצדיק במותו נכנס ליהנות בסוד ארבע מאות כסף והיינו ד' אותיות סתומות עליונות שסודם נעלם למעלה עד הכתר ועובר ונמשך למטה אל הסוחר שהוא יסוד והצדיקים נהנים מאותם ד' מאות אורות שהם מאריך אנפין ע"י גלוים ביסוד שהוא הסוחר המחזר ומסבב בעיירות ולזה נתן אברהם ד' מאות שקל כסף הגשמיים כדי לזכות לד' מאה עלמין דכסופא · ואחר שבעת ימי ההספד תקנו ל' יום לגיהוץ ולתספורת שקודם שתהיה הנשמה מגוהצת ומסולקת מכאות אונריות ומכתמיה אפי' יהיו מעטים צריך לפאות שלשים יום · ועוד רמז שלשים יום יהיו בסוד השלשים שנה הנאמרים במראה יחזקאל שהם שלשים מדרגות עשר בעולם העשיה ומשם לעשר שבעולם היצירה ומשם לעשר שבבריאה. שלשים מעלות אלו צריך שתעלה הנשמה קודם שתזכה להיות צרורה בצרור החיים את ה' אלהים באצילות וצריך זכות רב כפי עלייתה והתלבשותה ע"ד בגדי ע"ה מדרס לפרושים ובגדי פרושים וכו' ואמרו טבל לקל לא טבל לחמור · וטבילת קדשים צריכה כוונה · משא"כ טבילה לחולין · ועיין מסוד שלשים שנה הנזכר בר"מ פ' פנחס ואמרו בתקונים כי ל' שנה דיחזקאל הם רמז לשלשה חיות התחתונים שהם נצח הוד יסוד והיו על מטטרו"ן הנקרא נהר כבר שהוא נהר דינור מצד הגבורה · והוא רכב לעמודא דאמצעיתא ואיהו רכב אש וסוסי אש · ולפי זה טעם הל' יום יהיה להמתיק בחינות הדינים שבל' מעלות אלו. כי עד שם מגיע קטרוג החצונים לבר במדורין · והמתקתם בסוד גלויים במלכות שמשם מוצא הדינין ובה בחינת הימים כנודע · אבל עולה ל"ג רמז שבאבלותו על המת מכוין להמתיק ל' כחות אלו במלכות ובזה יומתקו שלשה שרשיהם למעלה במקורן · ובתשלום מחזור קטן של הלבנה משם ולהלאה יתחלש הדין על הנפטר · ולמעלה כתבנו טעם אחר בזה · על כן אין להתאבל לגדול שבישראל יותר מל' יום מי לנו גדול ממשה שלא בכו אותו אלא ל' יום ואחרי כן כתיב ויתמו ימי בכי אבל משה · וחכמים היו סבורים להתאבל על רבינו הקדוש שנה תמימה עד שמצאו מקרא זה במשה. עוד אמרו שלכל מזל יש לו ל' מעלות ותנועת השמש תחתיו ושולטנותו הוא שלשים יום בקרוב וגם בחינת ל' יום הם מחזור ממזל אחד ולכן ל' יום בשנה חשוב שנה · ואיסור הגיהוץ והתספורת אולי יהיה על דרך שאמרו בבן על אביו שחייב לומר על אביו בעת שמזכירו בשנה ראשונה הריני כפרת משכבו ופרש"י ז"ל שמקבל עליו כל מין דין מוכן לחול על אביו · ואמרו במדרש הנעלם כי נשמתא דאתחזיא לקבלא ענשא אזלת לבר בעלמא

ומפקדת

ומפקדת ליה לאתריה תריסר ירחי שתא בבי קברי ובעלמא · ולכן כל שנים עשר חדש יאמר הריני כפרת משכבו מלבד עוד · כי דיני אש ומים בגיהנם הם ו׳ חדשים בכל אחד מהם · נתבאר בזהר חלק א׳ דף רל״א ע״ב ופירש דאמרי זה ואח״כ ווי · וטעם כי משפט רשעים בגיהנם י״ב חדש ולא פחות עיין פרשת פקודי דף רס״ג ע״א ובפ׳ בא אמר דשולטנותא דסטרא אחרא אינו רק י״ב חדש ולא יותר כי די בלוק העתים למרק בסיבוב י״ב מזלות נגד הפנים שפנים ימיו בסבובם וכל יום ויום גבה חובו ממנו במחזור הזה בדין המשפ״ט שהם תקופת השנ״ה כנודע ולכן משפטי גיהנם הלייס הם מלד ימין ואליים מלד שמאל באש ובמים ואח״כ ותוליאנו לרויה · ושם פ׳ פקודי מתבאר הממונה לשבר עיני האדם בקבר · והאוחז הנשמה ובדף רמ״ד ביאר מולא הג׳ טיפי מרה ומזה בדף רס״ז · ווי מאן דנשיק בהאי עלמא נשיקין דסטרא אחרא עיין שם ותאחז בשרך פלצות זכאה חולקיה ממאן דאשתזיב מניה בהאי עלמא · ובר נש זכאה איהו קרבנא ממש לכפרא :

פרק האחד ועשרים

בשם שהבן חייב בכבוד אביו בחייו גם במותו יקבל עליו דינו כיון שהוא יכול להדיחו מעליו בכח המלות והמעשים טובים שיעשה כדי לחסום אותו הדין להיותו בעולם המעשה דברא כרעא דאבוה ומוליא מסד רגליו ומוליכו על כנפי רוח ומדלה יבלעהו כדאזינן מאבוה דההוא ינוקא אשר יבא בפ׳ הבא אי״ה · ואולי יהיה דומה תקון זה למה שאומרים בסוף הודוי ואתה לדיק על כל הבא עלינו כי ג׳ שותפים יש באדם והשוה הכתוב כבוד אב ואם לכבודו ב״ה כדוגמא זו מי שמת לו מת אחד שחייב להתאבל עליו מחמת קורבת נפשו עם נפש הנפטר ובו עלם מעלמיה וחלק מחלקיה לכן אמרו כי ירא׳ה עלמו כאלו חרב וכו׳ · חייב להגדיל שערו שהם לאות הדין ע״ד מוטב שיכנס החן נ״י · ימן כי בידו להרחיק ממנו המזיק במעשיו ויהם מגן לו להלילו מרעתו בעוף זהיא התורה המגביה ומסלק כל בני רשף · וכמו שאותה הנשמה הנפטרת אינה גובשת מחללות לעולם עד אחר הל׳ יום להתראות לפני קדושי עליון ולהסתופף זלים כמו כן קרובו אשר כנפשו לא ילבש בגד מגוהץ על בשרו וגם לא יליע ואחתיו כי עדין אין למתו לבוא לשכון בתוך מנוחתו תחתיו ובמקומו על כן ראוי ומחוייב בכל הל׳ יום לבקש עליו רחמים יום וליל לא ישבות בכל עונה להזכירו טוב לפני שוכן מעונה ולעשות לו ג״כ זכרון נשמות לפחות בכל שבת כאשר יבא ועם לזה · וכן נהגו בני ספרד בהשכבת מתיהם · וכבר נתנו טעם לשבח למנהג זה הפוסקים · וטוב להרגילה לפחות פעם אחד בכל יום מהל׳ ובפרט אם הנפטר היה ת״ח והיה לו בית מיוחד לעסוק בו בתורה · וכ״ש אם היה מחזיק ישיבה בניו ובני ביתו או החזן אם אינון לאו בר הכי ודאי כי יעשו לו נחת רוח ורווחא לנשמתיה להשכיבו שם בכל הל׳ יום ואם יהיה בסוד ישרים ועדה מה טוב ונעים · ואמרו בפ׳ ויקהל דף ר״ט לית נשמתא דלא תקבל עונשא תלתין יומין עד לא תיעול לגינתא ·

צניעתא וכן ישכיבוהו בסוף החדש והשנה · והפסוקים עם המזמורים מיוחדים שיבואו בסדרנו הנה הנם ראויים והגונים לבקש רחמים על האדם גם אחר פטירתו והחכמים יוסיפו עליהם מדעתם: שבנו וראינו שהרבה מעשים אשר היו נעשים בטהרת טמא מת היו מסוגלים להחליש כח החצונים כמו שפי' · הנה בהזאת אפר הפרה ובשריפתה היה מבריח אותם אשר מחוץ למחנה מושבם · לכן שחיטתה ושריפתה היתה שם פוק חזי בפ' חקת דף קפ"א · ומזה יצא לנו טעם לכוונת הרבה תקונים שמנהג לעשות עם המתים להשלים חסד של אמת הצדקה שנותנים לכופר נפשם מכפרת עליהם על הדרך שכתב רבינו ירוחם וספר התניא ומהרר"י קארו ואחרים · וכן הזכרת נשמתם ובן יכבד אב גם אחר מותו כאשר הובא בזהר סוף פ' בחקותי על פסוק בן יכבד אב וז"ל האי בחייו · בתר דמית אי תימא הוא פוטר מניה לאו הכי דאע"ג דמית חייב ביקריה יתיר דאי ההוא ברא אזיל בארח תקלה ודאי מבזה לאבוהי הוא והאי עביד ליה קלנא ואי ההוא ברא אזיל בארח מישור ותקין עובדוהי ודאי דא אוקיר ליה בההוא עלמא גבי קב"ה · וקב"ה חייס עליה ואותיב ליה בכורסייא ויקריה ודאי וסיים כי ר' אלעזר אוקיר אבוהי בהאי עלמא ובההוא עלמא השתא אסגי שבחא דר"ש בתרין עלמין בהאי עלמא ובההוא עלמא יתיר מחייו זכאין אינון לדיקייא דזכאן לבנין קדישין לגזעין קדישין עליהו אתקרי כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' · ור' אילא העיד לרשב"י דבמתיבתא דרקיעא אתעטר אבוהי דההוא ינוקא המובא בפ' שלח דף קע"א · ואתעטר בשבעין עטרין וכתרין בההוא יומא וסיים ואמר זכאה חולקיה דמאן דזכי למילף לבריה · עוד מזה בפ' בלק דף קנ"ח ע"ב · ויזהרו מאד לתקון נפש אביהם להשכים לומר הקדיש ליחד מדת לילה ביום · וטוב שמלבד הקדיש יתום יתמיד כל אותה שנה לומר דברים שבקדושה בצבור כגון הפטרות ומזמורים וכיוצא כי הכל נותנים נייחא לנשמת אביו ויש מי שכתב שטוב לומר הקדיש אפי' בשבתות וימים טובים ור"ח כי אין הטעם להצל מגיהנם לבד כי הרי מועיל להעלותו מגן עדן של מטה ממדרגה למדרגה ואם כן מועיל אפי' בשבת · עוד אמרו במדרש רבה פרשה ס"ג כל מי שיש לו בן יגע בתורה הקב"ה מתמלא עליו רחמים דכתיב בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני · וכשאין הבנים הולכין בדרך ישר מלאכי הדין מכים וחובטים אביהם שזה ילד וזה גדל כמו דאמור רבנן כמאן קרינן לרשיעא בר לדיקא רשיעא בר רשיעא וכו' · וברא מזכה אבא כמו שאמר המלך החכם יסר בנך ויניחך ויתן מעדנים לנפשך :

פרק שנים ועשרים

כל זה תהיה הערה גדולה לכם בני כי תעשו נא אתי ברכה ותשתדלו בכל מאמצי כחכם לזכות אביכם המך והדל הצריך ודאי לרחמים הם רחמי שמים הרבים · אך גם אתם תהיו לאחדים לאוסיף מיין נוקבין נגדם כי מנעוריכם גמל עליכם בחסד אל · שגבר עליו להעמידכם בבית הספר ולקבוע עתים לתורה

לתורה בכל יום ומנעוריכם ועד היום הזה לא בקשתי מכם לא דבר קטן וגדול בעולם הזה והא ביתא קמייכו ומתכא דרחמנא דגמל עלי תאכלו ותשבעו ואם תרצו לעשות בלילי שלי ושלכם לכם · ברם אחת אשאל מאתכם אותה אבקש כי תשמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט וכל מעשיכם יהיו לשם שמים כרבי יהודה בן בבא בירושלמי פ"ב דסוטה · ואמרו במ"ר פ' ראה הסייף והספר ירדו כרוכים מן השמים אם תעשו מה שבתוך הספר אתם ניצולים מן הסייף וכו' : ותעשו עצמכם בכל יום בבוקר כשכירי יום לאמר היום הזה אהיה עבד נאמן לאדון הכל · ושמרו עצמיכם בכל אותו היום מכעס ושקר ושנאה ותחרות וקנאה ומלהסתכל בנשים ותמחלו לכל מי שיצער אתכם ותבקשו רחמים כמו חצי שעה בבית הכנסת לה' שיעזרכם על התשובה וכן תעשו למחרתו ולפחות תקבעו יום אחד בשבוע גזה · ואם תתענו בו יישר כחכם : ואל ימוש ספר התורה והמשנה מפיכם והגו בהם יומם ולילה כפי השגתכ' · הלא תדעו כי בהיכל השישי יש שלשים ושתים יחידות הממונים על העוסקים בתורה תמיד · וסוד היחדו' הם מלאכים ואופנים ומדרגו' שעלויי' ותקונ' עולה ממעשה הארץ הלזו · או לפחות תקבעו עתים להגות בתורת ה' בכל יום ובכל לילה לש"ש ולעשות נחת רוח ליוצרכ' וליחוד קב"ה ושכינתיה · וספרו בירושלמי בפרק ט' דסוטה דחד דהוה קרי ליה לאחוהי בצור והון לוחין ליה בפרקמטיא והוא אמר לית אנא מבטלא עונתי אין אמי למיתי מיתי הוא · ויהיה משאכ' ומתנכ' בשוק נאה · ותזהרו מאד לישא וליתן באמונה כי האמונה היא מלכות סוד הקדושה אמונתן של ישראל · ויש לאדם לישא וליתן בה · כדי שיהיה הכל בתוך הקדש ולא יצא לחוץ אל מקום השקר והחצונים כי הריוח שיהיה לכם באמונה הוא שפע הקדושה ושכנגדו הוא שפע אל זר ח"ו ובא זה ומאבד את זה · וגרסינן בסוף מס' מכות בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה · ותנו מממונכם בעין יפה לצדקה בכל יום וכן בכל מצוה כי מלא ממון חסר · וכל מי שיתן למצוה אינו מחסר נכסיו ולכך נאמר כי נר מצוה · שאלף אלפים מדליקין ממנו ואורו במקומו עומד כן הובא בש"ר פ' ל"ו · ואל תונו שום אדם שכל ממון שאינו של יושר הבא ליד האדם הוא מהשפעות הבאים מכח השטן ומצורותיו המסבבים הבאים מכח ס"מ ולילית וזה דומה לעבודה נכריה לכן תחלת הדין נשאת ונתת באמונה שהיא עקר האחיזה לבעלי דת הקדש ולצורות אלו לא יכילו מים חיים · ומרים הם באחרונה לגוף כי ודאי זה מאבד את זה ועולה לא מצלח וגזלן לא עלה בידו אלא גזלנותו וכלי זיין של השטן הוא הזהב שיתו לבכם כי ש"ס הזה"ב בגימטריא שט"ן · כי לעות אדם בריבו ה' לא ראה · ומה שאינו מגזר לכם בר"ה מב"ד עליון הצדק לא יוסיף ואם תגרעו חק חבריכם מאשר נגזר עליו בגזול אותו הקב"ה יטלנו מכם ויחזיר לו הגזלה אשר גזל כמו שאמר יהושפט לדייני ישראל דעו כי לא לאדם תשפוטו כי לאלהים כי הוא יחזיר לעשוק את אשר עשקוהו שלא כדין תורתנו הקדושה · ובזה יאמר עליכם ברוך שזה ילד וברוך שזה גדל · וכלל גדול יהיה בכל פינות שאתם פונים ואפילו בדברי חול

וכל

וכל שכן בדברי מצוה לעולם יהיה לעבוד את השם. כי המבין כוונת וביאור מלות לעבוד את ה' הוא כמו רמז יחוד קב"ה ושכינתיה שהוא ה' הוא אלהים בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמיא · ולעולם אל דמי לכם מכוונה כוללת זו · ואמרו על רבי טרפון ע"ה כשהיה שומע דבר הגון בתורה היה אומר כפתור ופרח לרמוז שעל ידי אותו חדוש קושט הכלה שהיא פרח ומיחדה עם ת"ת שהוא תפוח · וכן ספיר קאמרת הא אוקמוה ושפיר ירלה כבר נתקשטה השכינה בחדוש ההוא · ואיני מטריח לסגף עלמכם בתעניות הגם דהשתא כל בני עלמא בעלי תשובה ניהו ולריכים סגוף ותקון ויהי מה אלו לעלתי תשמטון לפחות יום שני וחמישי שבכל שבוע בימים שאומרים בהם תחנה מה טוב לנפשכם וגם יועיל לבריאות הגוף אם תנהיגו עלמכם לאכול לחם לר ומים במשורה בסעודת הבקר ותכוונו לתקן שכינה ולכפרת נפשכם עם כל ישראל · להיותם ימי דין ובזה תבסמו דין הגבורה השולטת ביום שני · ולזאת תהיה כוונתכם בשתיית המים ומדת הוד השולטת ביום חמישי · שבעוונותינו נהפכה לדוה ובזה יתמתק גבורה עלאה ותתאה ותכוונו בסוד האכילה כאשר באר בעל ר"ח בשער הקדושה · ובזהר במקומות הרבה · ואחר הסעודות ההם בפרט תאמרו מזמור על נהרות ומזמור לאסף אלהים באו גוים ותוסיפו לדקה לעניים בימים אלו כפי מה שהיה ראוי לכם לאכול · ותקדימו ותחשיכו לבית הכנסת לעולם ובפרט בימי דין אלו. והנה סדורים לפניכם סדרים על חורבן בית קדשנו ותפארתנו · ותזהרו בימי התענית מהדברים אשר העלה בעל ר"ח בספרו דרשו משם והיו · ותענית ערב ראש חודש במיעוט הלבנה עקר גדול לתקון שכינה כמו שיבא בסוף מאמר ד' בעה"י · ואיך כל מעשי התורה והתפלה והמלוה נכשמים בשכינה הנה הוא מתבאר לפניכם בפ' ויקהל דף רי"ג עמוד ב' ואם הם ושלום תפרקו עול תורה ודאי יהיה לי עליכם תרעומת בעולם הזה ובבא חס ושלום ואם תאבו ושמעתם ועשיתם ככל המצוה אשר צויתי אתכם;אתפאר מכם ומני ומנייכו יתקלס עילאה בעולם הזה ובעולם הבא עם כל ישראל אמן כן יהי רצון :

פרק שלשה ועשרים

פה יתבאר טעם למנהג שפיכת המים שבשכונת המת · כתב הכלבו שהוא לסימן שידעו שיש שם מקרה מות ולא יהיה מודיע בפה ויהיה מוליא דבה · ויש אומרים שהטעם הוא לפי שמלאך המות מטיל במים טיפת סם המות אולי ירלה כי כיון שניתן לו רשות אז מתגבר בכל עז להפוך לחות החסד לרוגז ודין · ובפרט כח מלאך המות הממית ח"ל שהוא ע"י המחבל שנבל שמו שאינו שורה אלא במקום פסול · כי מנוול הוא לכן י"ש המתים ח"ל נקראים נבלה· ובפ' תרומה פי' למה בלוז אינו שולט בו מלאך המות · ולמה לא נבנה שם ב"ה ולהיות שמלאך המות גם אחר שעשה שליחותו מבקש להגביר כח הדין ולהפוך המים לדם · על כן אנו שופכים המים על גבי קרקע מקום מולאם שאינם

עלולים

מלאים לקבל טומאה שם · ובזה גם כן מעוררים ומתפשטים מדת החסד בעולם כמנהג אנשי החסד השופכים לפניהם מים בימי העצרה והתענית לשלשה ימים׳ וכן לובשים לבנים לכוונה הזאת ולבישת שחורים לאבלי ציון · וסוד הגוונים שיחסו המקובלים לספירות כי הנפש תעורר לרוח ורוח לנשמה והנשמה תעלה ממדרגות למדרגות עד מקום יניקתה ואחיזתה ותעורר לפי מדרגות ציורה וכשעור ההזדמנו׳ העולה מלמטה כך תעורר מלמעלה כדאמרי׳ על יחוד השבת על ידי יסוד ובחול ע״י מטטרון שהשפע היורד הוא כפי בחינת ההתעוררו׳ שעולה אם מסוד נשמה יתירה בשבת ואם מסוד ימי החול שאינו מעורר רק כפי רוחניות עולם היצירה · ועל שכן שבמעשה התחתון מעורר לעומתו רוחניות עליון כדאמרו שיצחק נעקד ביום הכפורים ואז החסד של מעלה עקד הדין ומיכאל עקדו לגבריאל ואריה עקד את השור ודק עקדו למאדים וכל דכותייהו הכי נמי: גם הכהן איש החסד היה לובש בד קדש ביום האדיר מדי כניסתו ללובן העליון במחשבה ובמעשה להלבין עומתיהם של ישראל · ובעת שמסתלק האדם מן העולם המקטרג מבקש לעורר מדת הדין עליו ועל משפחתו ואנו כנגדו מרבים שלום בעולם על כלם ועל בני שכונתו · עוד נוכל לומר כי המלאך בעצמו הוא רוח כדכתיב עושה מלאכיו רוחות ומלאכים שהם רוח הם יותר מגונים מאותם שהם של אש שלכן אמרו שמלאכי רוח אינם יכולים ליכנס לפנים מפני רוח הטומאה ועל כן בלילה שכל הכוכבים המאירים ברקיע לעולם מודים ומשבחים להקב״ה וכן המלאכים העליונים כלם מתחלקים לשלש משמרות ואינם יכולים להתקרב אל המלך עד שדוחים מהם רוח הטומאה ואז יורדים ששים רבוא מלאכים קדושים ומפילים שינה על כל בני עולם ובזה דוחים רוח הטומאה מעולם תחתון שהיא שולטת על הישנים אבל לא בא״י וכיון שרוח הטומאה נפרש מהם עולים לפני הקב״ה לשבח׳ וכן ישראל לתתא אינם יכולים להתאחד בקודשא בריך הוא עד שדוחים סטרא אחרא מהם בנתינת לה חלק לעסוק בה בשער התפלין ובודוי בתפלה כי ס״מ נוטל אותם העונות ונוטל אותם על ראשי חייליו ומסתלק בזה · ובתחלת הלילה שולט רוח דרום בעולם כדי לדחות אימון רוחין ודינין בישין דשלטי אז בגין דיכיל עלמא למסבל · והתעוררותם לשלוט אינו אלא ברוח מערב השולט בתחלת הלילה · הנה כי מלאך המות הוא ממלאכי רוח שהם יותר מגונים ממלאכי אש · החרב שבידו הוא כח האש דין קשה שבו מתלבש מלאך המות · האדם השולט בו יסודו מעפר וכתיב כי עפר אתה ולהיות כי גבר שליטתו בג׳ יסודות הנזכרות מבקש ג״כ להתגבר ביסוד המים שהוא נגד חסד על כן אמרו שמטיל שם סם המות שמלד הכח והרשות שניתן לו להמית ידיו רב לו להגביר ג״כ על יסוד המים · ואמרו שלימים קדמוניות היו פעמים בני אדם מתים בשתיית המים או באכילתן מפני הרוח רע ששורה עליהם · ובעת ששותה מהם מזיק אותו · ולזה מנהג לשפוך מים קודם שישתו כההוא שידא דאמר אי ידענא דרגליתו בהכי לא אשתהאי · וכן ממה שאמרו שברירי ברירי ריריי נראה שהיה דרך רוחות רעות לעמוד על פני המים ופעמים שכל דבר מתגבר עד הפכו · עוד תהיה שפיכת המים.

המים הולאה לבני האדם כי יהבילו עניני העוה"ז כי אפילו המים המטהרים והם הכרחיים לכל צרכי בני אדם אינם נחשבים לדבר קל מהעולם שאחר המות כי סוף החיים הם כמים הנגרים ארצה והכל כלה ואבד רק נפשות חסידיו שלעולם נשמרו בגין דהאי עלמא הוא חולקא דס"א ועלמא דאתי הוא סטרא דקדושה עוה"ז הוא לרשעים · ועוה"ב הוא לצדיקים: ולכן הקב"ה מאריך אפו לרשעים בעוה"ז שהוא חלקם כ"כ בזהר פ' פקודי דף רכ"ג ע"ב · עוד שפיכת המים על העפר יבשר ויודיע שעתיד הקב"ה לגבול עפרו בטל העליון ויבא כגשם לנו בשפע וכמלקוש יורה ארץ ולהיותו קורץ מעפר זה סבת מיתת האדם כי הוא מעלמא דנוקבא · וכתוב בס' הזוהר פ' וישלח דף ר"ע למה אליהו עלה בסערה ולא מת לפי שהיה נפשו מאילן החיים ולא מן ההוא עפ"ר · דהות שמתיה מרעותא דדכורא יתיר משאר בני נשא בגין כך כתיב וילך אל נפשו דהוא דכורא ולא כתיב את נפשו דהוא נוקבא ברם משה אתגזר מאתר דלא אתגזר ב"נ אחרא בסוד כי מן המים משיתהו · הנה כי סוד המים רומז להויה ומציאות נבחר מן העפר כי הוא היסוד הראשון בשניים התחתונים והעפר יסוד האחרון וכולהו עבדי ביה עבידתייהו כנדרש בפרק ב"א:

פרק ארבעה ועשרים

טעם שהאמינו חכמים בשמירת המתים שפטורים מקריאת שמע ותפלה אם אינם שנים שזה משמר וזה קורא הוא כי בראות רוח הטומאה כלי טהור פנוי מרוח הקדושה אז באה ושורה בו וכל אשר באהלו טמא ומטמא וטומאת אהל חמורה מכלם כי מתפשטת למעלה ולמטה כשיש פותח טפח ובכל סביביו דקיימא עליה ככסלא לאוגייא · וכפי רוחניותה כך טומאתה כי ידיה רב לה להתפשט וטומאת משא למטה ממנה שמטמאת בגדיה גם כן כי בזה קופלת עליו ומטמאו עם בגדיו שכן היא והתלבשות שלה טמא · ברם אינה מתפשטת כטומאת אהל אבל טומאת מגע והיסט קילי והם מיני קליפות ורוחות חלוקות זו מזו כדפירשו הגאונים בספריהם כי יש שלשה כתות נמשכים מהטומאה לא ראי זה כזה וכן יש ג' כתות של מלאכי חבלה ואין לנו חלק ולא ידיעה בדברים אלו · ואוי ואבוי למי שנוטה אחריהם והתורה הרחיקה אותנו מזה בכמה מקומות וטומאות אלו הרבה מהם מתפשטים על הגוף להיותו כלי שנשתמש בו קדש כי תאותם להריח בקדושה לעשות אהב · ולכן המתים צריכים שמירה כדי שלא יכנס בהם רוח רעה כי הם תאבים להשלמת יצירתם שלא נבראו להם גופות · ועיין למה לא נבראו גופות לאלו בפרשת בראשית ובזהר רות · ובזה יש רמז דכשמתקלקלין נגורות של מעלה משתנים סדרי בראשית ואז כתות הטומאה נכנסים באהל של מעלה וראתה באו מקדשה וכו' · ועל אותה שעה כתיב רגליה יורדים מות אוי להם לבריות הגורמים לה העדר הברכה · וזהו סוד אדם כי ימות באהל · ובאגדרת נשא דף קמ"ד ע"ב אמר טעם לאסור שהיית

המת

המות בלילה אם אינו להכין לו ארון ותכריכין וכן בפ' נח דף ס"ו: עוד מזה בפ' ויקהל דף רנ"ט ובפ' ויחי דף רכ"ד ע"ב ועיין בסוד הלבושים פ' לך לך דף קס"ט ובדף קע"ב ביאר טעם הספד שעושים הנשים למת· ונתבאר בפ' בראשית דף כ"ב למה המת מטמא ואמר כי אדם הראשון בחטאו גירש א"ת שהוא הקדושה מן הגן והוא אדם השכין מקדם לג"ע את הכרובים כי שתם אודאין ושבילין ואנפיך קללות מן היום בהוא והלאה ולהט החרב הם מדרגות תחתונים השורים בדין על העולם לשמור דרך עץ החיים כדי שלא יוסיפו לחטוא ובחטאו המשיך עליו רוח הטומאה מצד הנחש המטמא ושלכן המת מטמא כי הנחש הוציא נשמתו וטימא גופו· אז ניתן רשות לכל צדדי הטומאה לשלוט על אותו הגוף· וכן בלילה בעת השינה ולכן צריך לשמירה· ולהיות שיש כחות במזיקים המתקנאים בבני אדם לכן אמרו שלשה צריכים שמירה וא' מהם הוא חתן ויש אומרים אף תלמיד חכם בלילה כי מתקנאים בהם וחולה וחיה דריע מזלייהו· ואמרי שבבא לאדם צרה או חולי ב"מ כשבא לבקש רחמים עליו מיד מזדמנים שם אותם שניתן להם רשות להאליאו או להביא עליו הצער ההוא· ולכן צריך להתחזק בתפלתו נגדם ולהסירם בתשובתו מלפני שופט צדק לבל יחרצו לשונם נגדו· וסמאל לעולם רודף אחר זכות ותפלתן של ישראל כנץ אחר היונה· וזהו אמר אויב ארדוף אשיג וסבור לחלוק שלל לאגפיו האלונים עמה שיונק בשכינה מזוהמת הנחש· ואין הטומאה יכולה לעלות רק עד מדרגה הששית ראשונה המת שוא אבי אבות שני לו אב שלישי לו ראשון רביעי לו שני בחולין חמישי לו שלישי בתרומה ששי לו רביעי בקדש כדתנן במסכת טהרות· והמדרגה השביעית היא מדת המים מקור מים חיים: לכן יש כח במים לבטל הטומאה כי עדיה אינה יכולה להגיע במקום כבודם אך בלאתם ממקורם גם הם מעותדים לטומאה אך היא טומאה קלה כי יש להם טהרה בהשקה כי בחזרתן למקורם בכל דהו פרח טומאה מנייהו· וטעם הכשרתם לורעים לקבל טומאה הוא שלפי חבתן טומאתן ובעודם במקום כבודם ימין ה' רוממה לדחות משם כל נגע וכל מחלה וסרך טומאה ולכן גם למטה המים בעודם מחוברים בקרקע אינם מקבלים טומאה וכנגד זה מנו חכמים שש מעלות במקואות זו למעלה מזו· עוד יש למעלה מעלה סוד המקור והמבוע נהרא דמכיפיה מיברך אשר עין לא ראתה אלהים זולתך· ובפ' תרומה דף קל"ח מתבאר מהו צד הטומאה זה השולט בארץ ולמה הוא סובב סביב לקדושה ע"ש כי הפליא לדבר:

פרק חמשה ועשרים

יזהר האדם הרוחץ המת שלא יעזוב טנוף על בשרו וכן המעיין בקבר המת ומשכיבו יזהר שלא יהיה עפר על פניו שיש לו בושת מאחר מתים. כי הנפשות הם כתואר הגופים· ומלאתי שאין להתעטף המת אלא בטלית של למר לבן דכתיב לבושיה כתלג חיור· ועיין בתקון י' דף כ"ח ע"ב כוונת הלילית· ומשם תבין טעם לבישת הטלית למת בסוד שרפים עומדים וגו' וכבר כתבנו

מזה למעלה · ובתקון י"ח דף כ"ט ע"ב אמר כי מקיימי מצות ציצית לכסות השכינה מבעלי הדין הקב"ה מני למלאכא מרכבתא לנטלא לון בגדפייהו ולפרחא בהון מאתר לאתר ולכסאה עליהון מכל מזיקין ומלאכי חבלה · ונראה לעניות דעתי. כי מי שהנהיג עצמו לשום אזוב על שלחנו בשבת בסעודי דמהימנותא קדישא כאשר בא בקונטריסים שלנו שיהיה טוב לצרף עם הזיתים ומיני בשמים כשרוחצים אותו אחר מיתתו מעט אזוב מטהם שכבר ידוע כמה יפה כח האזוב לטהרת האדם · ואמר ר' שמעון בן יוחאי בפ' שמות דף ט"ו דלא שליט עליה שום ממנא בר קב"ה בלחודוי כדאמרי' גם כן על ד' מינים שבלולב ומיני תבואה שלכן מברכים המוציא לחם מן הארץ הוא בעצמו ובכבודו · וכתוב בפ' יתרו בכל אתר דבעי קב"ה לדכאה לבר נש באזובא מתדכי מ"ט משום דיתער חיליה מלעילא דאתפקדא עלוהי דהילא דא כד אתתער מבערא רוח מסאבא ואתדכי בר נש · ואם כן טהרה על ידי האזוב מועיל לכל בר נש · ויותר יטיב ויבושם לו ולנשמתו של אותו שבקש לטהר עצמו בו בחייו ולהבריח מאהלו ומשלחנו אותם המחשיכים פני הבריות בקטרוגם · ועץ ארז ואזוב רומז לקב"ה ושכינת עוזו והוא כטעם האתרוג עם הלולב ואזוב רומז לגן ה' שמשם יזובו כל נפשות הצדיקים והנשמה הקדושה כשתשיג מה שיכלתה תדבק בנפש העליונה ותפשוט מלבוש העפר מעליה ותדבק בשכינה · וזוהי מיתת נשיקה שהוא דבוק הנפש בשרשה בסוד ישקני מנשיקות פיהו · ולכן לצדיקים המתים בענין זה אינם מטמאים כאשר בארנו לעיל: והמתקדשים והמטהרים עצמם לפחות בשלש רגלים ובראש השנה ויום הכפורים אם לא בטבילת גופם במ' סאה כי זה היה להם ודאי תקון בטהרה · ברם לפחות מטילים על ראשם או רובם תשעה קבין של מים יראה לי שבכלל החסד של אמת שיעשו עמו העוסקים בטהרתו ביודעם שכך דרכו בחייו הנה מה טוב כי בשטיפתו יריקו על ראשו ועל כל גופו ט' קבין שהם רי"ו לגים כנגד רי"ו אותיות שבשם הגדול שלכן נקרא אריה · וכן אמה על אמה הנאמר במקוה הוא רי"ו טפחים ורום ג' אמות הם גי' רי"ו שיוצאים מן ההוי"ה כנדרש במקומו בתקוני התשובה פרק י"א שכלם יחד תרח"ם והוא סוד מקוה ישראל ה' כי שעור המקוה שהוא תרמ"ח טפחים כשעור השם ומלת תרחם הוא בגימטריא מצפ"ץ הוי"ה עדה"ד או הוי"ה אהי"ה עם הכולל · ויכוון לג' שמות אלהים ביו"דין שהם ג' פעמים שם ע"ב היוצאים משם ע"ב ס"ג מ"ה שהוא שם הוי"ה מלא ביודי"ן וס"ג מלא ביודי"ן ואל"ף ומ"ה מאלפין לבד · המטהרים שם בן שבשכינה שהוא שם הוי"ה מלא בההי"ן: ועוד יכוין האדם המטהר עצמו בחייו כי הוא מקבל על ראשו ועל גופו שפע תשעה מדות המריקים עליו והוא במדרגת השכינה ועם המשפיעים והמקבלים הם עשר · ובזה יכוונו גם אחר מותו לטהרו ולקדשו · ושיעור תשעה קבין שקלתי אותם פה מודינה שמימיה קלים הרבה והוא כמו שלשים ושמנה ליטרא וחצי מים · ואם יהיו כבדים יוצרך להוסיף עליהם כי טוב להוסיף על צד היותר טוב מלפחות אפי' קורטוב שבכל מדות חכמים הם מצומצמים ובארבעים סאה חסר קורטוב אינו יכול

לטבול וכן יהיה בשעור השעה קבין שאפילו טפה אחת תעכב הטהרה · וישפכם
על ראשו ועל רובו לאט לו ויכוין לטהרת נשמתו · הנשמה רואה בחייה לפעמים
מה שעתידים לעשות לגוף לאחר מיתה שנאמר והעוף אוכל אותם מן הסל
מעל ראשי והרי לא אכל העוף בשרו רק אחר שמת וקשה לנשמה זילות הגוף
כדאמרו קשה רמה למת · ויש שרצו להסמיך מן התורה שהנשמה לאחר שמת
האדם רואה מה שעושים לגוף · וכבר אמרנו שהנשמה אינה עולה עד שיקבר
הגוף · וכשם שאין להראות ס"ת שבארון לעובד למולך כי שם הוא תלוי המזל
עליון הנזל רב טוב לבית ישראל שעל כן נענש חזקיהו · כך אין להראות לו המת
בקבר כי שם שוכב בכבו"ד ואין להפלים בו עינא אחרא דפגעא · עוד אמרו
במדרש קהלת ובירושלמי פרק אין מעמידין גם כן בשם רבי זעירא ובשם ר'
אסיאן שהמת יודע ושומע קלוסו כמתוך החלום · וכל שאומרים בפניו הוא יודע
עד שיסתם הגולל וישוב אל העפר · וכן אמר רב אחים לי בהספדאי דהתם
קאימנא והרבה חכמים במס' מועד קטן שהיו אומרים לספדניא ההוא יומא מאי
קאמרת · וההספד יקרא דחיי ודשיכבי הוא כנודע · ובכלל יקרא דשיכבי הוא
גם כן מה שנוהגים שכשאחד מקרובי המת לא היה בקבורתו הולך לבית הקברות
לבקרו ואולי יש סמך לזה ממה דתניא באבל רבתי מעשה שמת שמעון בן יהוצדק
בלוד ובא יוחנן אחיו מן הגליל אחר שנסתם הגולל ובאו ושאלו את רבי טרפון
וחכמים ואמרו אל יפתח אלא יפתחו אצל הקבר ויראה והביא ברייתא זו הרשב"א
בתשובה רל"ב · הגם שמנהג זה הוא מדברים שאלו לא נכתבו ראוי להעשות
משום יקרא דשכבי ומשום נייחא דדעתא דחיי ·

וממה ששמעתי אומרים שהמת יודע מענייני העה"ז קודם רחיצתו יותר
מאחר הרחיצה נוכל לומר שברחיצה מרחיקים ממנו ומנשמתו חומריות
העה"ז ואחר שמלאתו רוחץ מכאן ואילך תאב ללבוש מחלצות מכתנות אור
מעין אויר גן עדן תחתון בסוד וטהרו ואח"כ וקדשו וזה לבון השגור בפי הכל
שקוראים לרחיצה זו טהרה ובזה מתמעט ממנו השיח והשיג שהיה לו בענייני
חמריות העה"ז · ובירושלמי דאין מעמידין כד דמך רבי נחום בר סימאי חפון
איקונתא מהלן פי' חיפו האקונין במחצלות אמרי כמה דלא חמתון בחייוי לא
יחמתון בדמיכותיה וחכמין אינון כלום · אמר רשב"ל אין בינינו ולצדיקים אלא
דבור פה בלבד · ובגמרין פרק ג' דמועד קטן גרסינן אפתעו כל צלמניא והוו
למחצליא וכן בשבת פרק שואל · ומעובדי דבני ר' חייא דנפקו לקרייתא דכתיבי
בפרק מי שמתו ומהנהו קפולאי דקפלי בארעא דרב נחמן בשבת · ומההוא
אמגושא דהוה מחטט שכבי דבפרק חזקת הבתים נראה מכל אלו שיודעים
ויש להם מחשות ומרגישים בענייני העולם הזה ואפי' המתים שאינם תלמידי
חכמים · אמר רבי אבהו כל מה שאומרים בפני המת יודע עד שיסתום הגולל
פליגי בה רבי חייא בר אבא ורבי שמעון ברבי חד אמר עד שיסתום הגולל
וחד אמר עד שיתעכל הבשר · ובמסכת ברכות פרק מי שמתו האריך מידיעת
המתים בדברי העה"ז מלבד השגתם בעה"ב · וכן במציעא פרק השוכר בר"ל

דהוה מלין מערתי דרבנן ואעלמא מיניה מערתא דרבי חייא וכו' ובחזקת הבתים ברב בנאה כד מטא למערתא דאברהם ולמערתיה דאדם הראשון:

פרק ששה ועשרים

ולהיות כי הנשמה מכרת בכבוד הגוף וכן בבזיונו אחר מותו בזה נבין ונדע כי ג"ח לגוף הוא ג"כ לנשמה ולכחותיה כל א' כפי מקום כבודה ע"י בני אדם החיים שהם בעלי גוף ונשמה טהורה בתוכם ואין לזלזל בכבוד שום מת וכ"ש ת"ח. עוד הזהירו שלא לעשות נישואין בחדר שמת בו ת"ח מחדש והמתים יכולים להזיק למי שמזיק להם. ואמרו כי המת מגיד בטורח גדול ככ"ל במ"א ואמרו על פסוק כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון שכשהנשמה נפטרת מן הגוף הולכת להשתחוות לפני השכינה מיד ומשבעת אותה שלא תגלה דבר ממה שרואה באותו עולם אלא ברשות. לכן אין טוב לאדם רק להיות תמים עם ה' ולא יבקש עתידות כי רוב העוסקים בזה אחריתם היא נבל, כי פעמים מערבים קדש בחול או כי כופין המדרגות והפכים עליהם לרוצץ. ובזוהר פ' מקץ דף קנ"ה ע"ב כתוב כל עובדוהי דעלמא לאו אינון אלא ברעותא דלבא וכד סליק ברעותא דבר נש וזהו גם את העולם נתן בלבם ולכן אין לשלם רעה תחת רעה כי בזה משלים כח הרע ועובר על לאו. דדברי קבלה אל תאמר אשלמה רע והמדבר לשון הרע מגביר כח הנחש הקדמוני וממהרין ליפרע ממנו בעה"ז. ואמרו בפ' משפטים בגין לישנא בישא מרעין באיש לעלמא וגורמים שהנחש מתפשט מקסקשותיו פן יחריב העולם בהם ועולה לקטרג עיין פ' פקודי בהיכלות ואוי לבעלי לשון.

ומי שאינו משאיל ספריו לאחרים נמלא כתוב כי כשימות לא ישארו ביד יורשיו וטוב להניח ספריו לבן ההוגה בהם ומשאיל אותם ואמרו עוד כי אשה שקונה ספרים להשאילן לאחרים ללמוד בהם זוכה לבנים ת"ח. ונמלא כתוב שמי שנושא ליליא ותפילין כל היום בני מעלה יספידו עליו במותו. ראינו להעלות פה סוד לוית אורחים וממנה נבין קלת מכוונת לוית המת. אמרו רבנן כי גדולה מלות הלויה שמללת האדם מכל נזק שאירע לו כמ"ש חכמינו ז"ל רבי פלוני אלוייה לרבי פלוני ארבע אמות במתא ואיתרע ליה נזקא ואתנליל מיניה. ולכן אין אומרים ללויה חזור. ומלוה זו חבובה מאד כי בעה"ב בזכות ג"ח שעושה הקדושה עמו וגורם לוית הקדושה עם האורח כי היא שמירה הדרך ודאי שכל שפע היורד מהת"ת היא שומרת אותו. ועוד שהוא בפתח בניסת הדרך כמו שדרשו על פסוק בזאת יבא אהרן אל הקדש והיינו אות ה"א ואות ה"א שבשם רודפת אחר היחוד שלכן היא חולת אהבה מלד מונעי היחוד. והיחוד הם יה"ו אותיות הזכר ומלא דנגיד מניה והם עם בעל הבית זה שהוא במקום הת"ת הנקרא לחם. וכן הוא נותן מלחמו לאורח וזה לויה יו"ד מימין ה"א משמאל וא"ו באמלע. ובהיות עושה עמו לויה גורם שהה"א תלך עמו בהיא שמירת הדרך וכן האורח יכוין לזה. ועקר תפלת הדרך נוסחה הוא ר"ת לויה לישועתך קויתי ה' ג' פעמים. ויהי נועם ג' פעמים.

יהי

יהי רלון וכו' כדאמרי' בגמ' וחותם ברוך שומע תפלה · הנה אנכי שולח מלאך וכו' עד ולהביאך אל המקום ג' פעמים וים מכניסים תחת יהי רלון במלת לויה יברכך ה' וגו' או יואך ישמרני וכו' ואומרים ברכות תפלת הדרך לעלמה · וזה טעם פסק התורה בדרך לעשות נייחא לשכינה שעמו לשומרו ועיין בזהר מסוד תפלת הדרך באריכה · והאדם החי שהוא במדרגת אמת עמו שכינה בבח חלקי נשמתו המיוחדת עם דודה ושכינה רודפת אחר הלדיק ליהנות מהשפעות הת"ת המשפיע על נשמתו בעוסקו בתורה בפרט ובשאר מלות בכלל · ובהלווייתו למת שהוא ודאי אורח הנוטה ללון במקום מנוחתו גורם לשכינה שהיא לדק שתלך לפניו כדכתיב לדק לפניו יהלך בעת שמשים לדרך פעמיו לעלות למקום מנוחתו וכן כתיב והלך לפניך לדקך כי השכינה שנזדווגה עמו ע"י מעשיו כדי להתייחד עם דודה כנזכר עתה היא מקדמתו והולכת לפניו ואומרת לאנשים סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול ופנו מקום לדיוקן עליון ועוד כי עתה מתעלם כח עוש"י דבר"ז של מקום בעה"ז להאיר לארץ חפץ ולדרים עליה מעין מה שפעל ועשה בעה"ז בהיותו משתעשע עם קוב"ה ושכינתיה בתוך חדרי ג"ע כאשר יבא לפנינו בחלק ג' בעה"י ואם ינוייר באפשר שיהיו [illegible]ת המת ששים רבוא דיוקני נשמות ודאי כי יוסיפו עילוי לנפטר כי כימים האורות יהלו עליו באורם והתורה שהיא סם חיים לו לתפארת ומתפשטת למעלה בסוד נוף האילן לכל הדיוקנאות על כן אמרו כנתינתה כך נטילתה ועוד נדבר מסוד הלויה לפנינו בס"ד ועיין בחגיגה פרק בני העיר ובכתובות פרק האשה שנתארמלה וגם בברכות פרק מי שמתו מחיוב לוית המת ושכר מלוה זו :

פרק שבעה ועשרים

סוד קבורת מתים הוא נחת רוח לנשמה וכל זמן דגופא לא נחית בדוכתא אף רוחא הכי הוא · ונקרא חסד של אמת · וכן כל מה שעושים עם המתים כי האדם בחייו קרוי אדם דהיינו אמת ויש בעשור אמת מ"ה כדאיתא בתקונים ואמת הוא יחוד ת"ת ומלכות כדאיתא בזהר בעובדא דימקא דהיינו א' ת"ם ובהסתלק הבינה א' מאמת ויתעלם הת"ת מהמלכות והיינו שיעשה מת דהיינו מולנע ומתעלם וישלום למטה המיתה רגליה יורדות מות · והטעם כי בינה משפעת חיים ובהגטל החיים כתיב הן אני עץ יבש · ונפרד מן הארץ התחתונה והאדם כשהוא חי מקיים היחוד וקושר נשמה מהבינה · ברוח מהת"ת · בנפש מהמלכות · ומטהר הגוף מן הטומאות שלא ישלטו בו האמנים כשמת הפריד היחודים האלה ונפרדו שלש מדות אלו שהם בינה ת"ת ומלכות · וכל זמן שלא נקבר אין הנשמה עולה כלל ולכן תקונו להתעסק בלרכי קבורתו כדכתיב כי עפר אתה וגו' דהיינו הכל היה מן העפר ואפי' גלגל חמה כי מן העפר מולא הכל וכל טבין וטיבו דעלמא מיניה נפקין ולכן הדל דלית ליה מגרמיה כלום אמר הכתוב מקימי מעפר דל כי נפיק מההוא עפרא ובג"ד הוא דל ברם אבק לא עביד פירי וכן אפר על כן כתיב ברשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם ועפר איהו כללא דעילא ותתא

והיא בבינה ועקרו במלכות ומצד כחות הדין פ׳ נשא ובלק ועוד שהיא יסוד העפר שכל ג׳ יסודות אחרים מראים פעולותיהם בה · והיא עושה פירות כעפר · ולכן במת ניתן לקבורה דהיינו עפר מלמטה ה״א תתאה ועפר מלמעלה ה״א עילאה והאדם וא״ו באמצע אוחז בשני ההי״ן והיינו דמהדרינן א׳ לגבי מת והאדר אמת ואנו גורמים שתעלה הנשמה למעלה בכוונת הקבורה ובמעשה ובעלייתה מייחד וקושר סוד אמת שהוא היחוד עליון והיינו חסד של אמת · ועקר הסוד הזה בעפר ארץ ישראל כי בה הוא סוד העפר דוקא ולזה אמר יעקב ועשית עמדי חסד של אמת אל נא תקברני במצרים · ואמרו שהקבור בא״י כאלו קבור תחת המזבח כי מקדש מול מקדש ומזבח מול מזבח וכבר נודע מה הוא מזבח של מעלה א״כ הקבור בא״י הוא קבור תחת קו השוה ונשאר בתוך כמו המרכז באמצע הגלגל והשקד שממנו יתהוה האדם כנזכר למעלה נשאר שם לעולם · ונשאתני ממצרים · וכן כתוב בתקון כ״א דף כ״ז וצדיקים שהם דגים הגדלים על מי התורה נאמר בהם אסיפתם לעמיהם זהו מיתתן וכנפי מצוה מכסין על דמן שאין שולט בהם מלאכי חבלה שהן כלבים חצופים בסוד כסוי הדם והדם הוא הנפש ועפר שמכסים עליו הוא בסוד וכפר אדמתו עמו וקבורה משום כפרה והספד יקרא דחיי ושכבי כדאי׳ בפ׳ נגמר הדין וה״ה ללויה · ועכ״ז אפי׳ בח״ל הועיל ודאי הכוונה · ולכן כל אחד מהקהל משתדל לשום עפר עליו לסייע ליחוד ולהריק עליו משפע הבינה ולהסתירו בכנפיה · דלא דחילת מנך הסורף וישליכו עליו העפר ג״פ נגד בחינתה המקבלת ובחינת עצמה ובחינת השפעתה או להגן על נפשו רוחו ונשמתו ועוד שממנה מוצא קו החסד וקו הדין וקו הרחמים ומים אש ורוח מראים פעולתם ביסוד העפר הקדוש והוא מחפה על גופו ומגין עליו כמו שחלקי נשמתו מתכנסים למעלה בעפר עליון אל נרתקם אם זכו כדכתיב הכל שב אל העפר ויש נוהגים בהשלכת העפר חמשה פעמים ומכוונים למתק גם חלק חיה ויחידה · ולמיתוק חמש גבורות מנצפ״ך עליו · ומה שיש להם לומר יבא לפנינו בחלק שפתי רננות בעה״י · ונוהגים שלא להושיט אדם לחבירו כלי שבו משליכין העפר בו אלא מניחין אותו לפניו לארץ אולי זה יהיה על דרך כי אין שלטון ביום המות ועוד שלא להושיט צרה ליד חבירו על דרך שאמרו במועד קטן אי בדידך הוה וכו׳ והוה כשגגה היוצאת מלפני השליט וכו׳ · ואם בדבור כך כ״ש המעשה בעידן ריתחא ובעת פתיחת פה האדמה דאתיהיב רשותא ח״ו ובפרט לאותם שנוהגים שהקרובים הם תחלה לגמול חסד זה עם הנפטר להמתיק עליו סוד עפר עליון ולכסותו בסתר כנפיו כנזכר שלהם יאתה תחלה כי המתחיל לא יושג והם פותחים שבילי הנעימות העליון עליו ובפרט בן על אביו · ואם יהיה לו מעפר ארץ ישראל לשום תחתיו ובברית המעור וקצת על עיניו ופיו עם הכוונה הנזכרת יעשו התקון יותר בשלמות בסוד כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו · ורבי פלוני שהיה מנשק כיפי דעכו היה להדבק רוחניותו ברוחניות השורה בעפר הקדוש מארץ הנבחרת אשר עיני ה׳ אלהיך בה · ואנחנו הנבראים מאותו עפר מחוייבים להביאו אל מקום חצובתו שהוא קדוש ונייחא קצת ליושבי חוצה לארץ הוא דמשנה שלימה שנינו כי עפר הארץ

שילא

שילא חולה לארץ דינו כעפר ארץ ישראל וכן עפר ח"ל שנכנס לארץ דינו כארץ · ואמרו בזהר פ' ויחי כי ארץ כנען ומצרים מכלים הגוף בזמן קרוב יותר משאר הארצות : ואולי זה למצרים להיותה מצרנית לקדושה · וכן הקליפה הקרובה לקדושה הנקרא נגה מקבלת מיתוק בכח שם מילוי ההי"ן בגימטרי"א ב"ן שבשכינה ומטטרו"ן נוטל אותו המלוי אות אחת לכל חמשה ימי השבוע למתק קליפה זו · ואחר זה בכח המתק עולה להכלל בקדושה על דרך זה בארץ מצרים · והיינו דכתיב ברוך עמי מצרים · והועד לי מפי הראיה שעפר א"י מכלה בשר הגוף בזמן חדש ימים כי הבשר להיותו מעור הנחש הוא מכלה אותו במהרה להסיר טומאתו ממנה למען יהיה הטבע היושב בה נשואען ואולי נטבע בה שתכלה כשיעור זה ולא פחות ויהיה על פי מה שנאמר בפ' ויקהל דף קל"ט ע"ב שכל תלתין יומין אתדנו גופא ונפשא כחדא ובג"כ אשתכחת נשמתא לתתא בארעא כאתתא דיתבא לבר כל יומי מסאבותה לבתר נשמתא סלקא ולכן תלתין יומין איכון לגיהוך ולתספורת כדאמרן · ושם פ' ז' דינין דיחלפון עליה דבר נש · עוד שם בדף רי"א סוד רחילת הנפשות בנהר דינור ופעם אחרת עוברת באש כשמעלין אותה לג"ע עליון שלפי מעלת עלייתה צריך טבילה אחרת כדאמרן טבל לקל לא טבל לחמור ושם ביאר נשמות העולות בכל שבת ור"ח למקום הנקרא חומות ירושלים · ועיין בר"מ פ' קדושים דף פ"ג עפר שנברא ממנו גוף אדם הראשון כיון דאזעיר גרמיה אצטריך לגופא אחרא במסכא דבשרא וכתוב בפ' תרומה דף ק"מ מאן דנשמתיה נפקת בארעא קדישא אי אתקבר בההוא יומא לא שלטא עליה רוחא מסאבא כלל · וכתוב בזהר אדם דיקר בל ילין אדם דהוא יקר מכל יקרא בל ילין · מ"מ משום דאי יעבדון הכי נמשל בבהמות נדמו מה בעירי לא אתחזי בהו רוח הקדש אוף הכי כבעירי גופא בלא רוח · ואסור לראות צורה עליונה בלא חיות ואסור לבזותו אחר מותו דהא חזינן במועד קטן במעשה דרבה בר בר חנה ורב המנונא שהיו מכבדין זה את זה · ותאות ה[illegible]לה תאבים להתלבש בגוף העשוי בצלם של מעלה וכשימות האדם מיתה מוכה בר [illegible]כאב יותר לצלמו ובפרט הנתלה כי שם מתחברים כחות הטומאה יותר ממתים אחרים · ואולי להיותו תלוי ברוח יסוד שבו הרבה רוחות רעות ולזה טה לא תלין נבלתו על העץ וקללת אלהים שרוי במקום התלוי שהאויר נפסד וזה טעם הרחקת האדם מן הלואה ודומה לה · ובזהר דף קצ"ו אמר כי טוב להקבר בקרקע ואפי' לרשע ויש שמשימין סיד תוך הקבר ומנהג יפה הוא שממחה ושורף טומאת הנחש · ועיין בדף קמ"א מישראלים הנפטרים בארץ ובחולה לארץ ואמר כי הנפטר חולה לארץ רוח הטומאה שורה בו עד שיקבר ושם ביאר משכן נפש רוח נשמה אחר הפטירה כל אחד כמדרגתו :

פרק שמונה ועשרים

סוד לזוק הדין וההבדלה בבילים או בעדשים כפי מנהג הקדוש אמרו רבנן במס' חלה שעסת הכלבים היא מטמאה טומאת אוכלים וזה להיותם מותר הקדשים

הקדשים העליונים וזהו חלקו מלחם עליון כדי שתתפרנס מן הימין ולא יוסיף הדינין ע"ד לא אוסיף עוד לקלל את האדמה שפי' פ' בחוקתי לא אתן עוד תוספת לדינים רק כפי מה שתוכל לקבל האדמה · וזהו ויספתי עליכם מכה פי' אתן תוספת מלמעלה לכה הדין לא חס ושלום שיושפע הדין רק פחות מפגם החוטא ובר"מ פי' כי שבע על חטאתיכם ר"ל שגם מדה הנקרא שבע גם היא מתרחקת עבור עונות ישראל על דלא הקדימת קיסטא לבנאה ולא נקראת שבע וכשהיא ביחוד עם בעלה נקראת בת שבע · פוק חזי בפ' בחקתי דף קט"ו ע"א ופי' הכפירים שואגים לטרף דהיינו רמז כזיד עדשים סוד הדין ולבקש מאל אכלם היינו סוד לחם · ואמרו בזהר כי תבשיל שנתן יעקב לאחיו תבר חילא ותוקפא דדמא סומקא ועל ההוא תבשילא איזדבן ליה לעבדא וזבין בכירותיה ליעקב · מזה נבין כי אכילת האבל הוא בכוונת לשבר כח הדין המתגבר עליו · ויין נברא לנחם בו אבלים שבכח היין המשמח יין המשבר יגוע ואיו בסוד ויבא לו יין וישת דכל חידו אשתכח ביה וסוד היין בגבורה ויהיה לבן כשיטה אל החסד ואדום כשיטה אל הדין ויקרא טוב כשימזג במים מצד החסד בשם הטוב · ולכן הנהגתי בביתי בקדוש והבדלה ובכל מין ברכה שהיא על היין ליזוק בתוכו בג' פעמים לפחות ג' טיפין מים וה"ש ביין הניתן לאבל שצריך מזיגה כי נברא יין לנחם אבלים ובמזיגה יקרא יין טוב · וכוונו שלא יזכה לטעם הבינה הנקרא עה"ב ויין המשומר אף אם יכנס בג"ע בשכר שאר מצותיו ויש יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית שהם שש ספירות הבנין וכשהגיע שם ולא עבר דרך דין הגבורה אז נקרא יין משומר ויפה מעלמו וזהו רמז תרומה טמאה הנשרפת וקרבנות טמאים ושעירים הנשרפים וזיד עדשים הוא מותר הקדרה שכבר אכלו הקדושים יצחק וכחות הקדושה שהיו נהנים מהלולא דצדיק · הגם שלמטה מצד גוף יצחק היה יום אבל כי הצדיק אבד לדורו אבד · ואחר אכילת הקדושים באבלו של אברהם אבינו נתן מותר הקדרה למאן דבעי ליה והם אוכלים דרך הלעטה על דרך הלעיטהו לרשע וימות אם רעב שונאך האכילהו לחם וכו' כי גחלים אתה חותה שאין השפע ההוא ראוי להם רק לבלעם כחיה שבלעה אדם מזוין וחרב פיפיות בידו שהורגה בתוך מעיה כמ"ש הכתוב עת אשר שלט אדם באדם לרע לו דאדם בליעל · ולכן בעי לתקנא פתוריה בעת אכילתו כמי שאוכל לפני המלך שמשלחן גבוה קא זכי ולא אכיל מהפקרא ח"ו · עיין בר"מ פ' פנחס דף רמ"ה · ואחת מכוונות ההבראה לדעתי מלבד מה שנכתוב לקמן תהיה להורות כי כחות החסד מזמנים להשפיע לנשמת הנפטר מלחם ענג ומיין המשומר ומסתלק מליזון מלחם אנשים שמולאו מן הארץ ויש בו סיג כדאמרן לעיל ועולה לאכול מלחם השמים מזיהרא עילאה ולכן אין אוכלים סעודה ראשונה משל האבל כי כחות הדין עתה שולטים בביתו ובכל אשר לו ואנו צריכים להשפיעו מכחות החסד ואין מאכלו בריאה לו להיותו עתה מצד כחות הדין ואותם שהיו נוהגים להברותו בבשר ויין מסייע לדעת זה ומקום שנהגו להברות בבלים או בעדשים יהיה כפי כוונת אמרם שבשל יעקב עדשים להברות את האבל שהיא מגולגלת ואין לה פה הורו · כי סוד זה מלכות הנקראת גלגל ואין לה פה להשפיע

לחוץ

לחוץ והיינו בסוד אדמימותה בכאשר היא פועלת דין כתיב אכלה ומחתה פיה וגו׳ לזה יסתם פיה ויתוקן הגלגל האדום וזהו וידום אהרן והיינו סוד לדוק הדין להראות תגבורת הקדושה והחצונים נבדלים ממקור האדם וסותמת פיה שלא ינקו וכבוד אלהים הסתר דבר :

פרק תשעה ועשרים

בענין סדר לדוק הדין ירצה לי׳ הפסוק הכותב כי תקנו לנו להצדיק דין שמים בו עשרים פעמים כנגד השני דמעות שהם מדה״ד הקשה ומדה״ד הרפה הכלולים כל אחת מי׳ גבורות האחת המלכות פר״ש ורע״ש בדיניה המיוחדת עם הוד דוה והיא פועלת הדין בתחתונים · השנית היא גבורה שממנה מקור הרוגז ח״ו · והיא פתם לנחלים ועלים לאש וכשאדם בולם עלמו כמי שאין לו פה גורם שהאלן ג״כ אין לו פה ליגק מתגבורת הדין · ואהרן שהיה איש החסד הוא בכאש כל הדוממים קבל שכר כי אם ח״ו היה פולה פיו היה משפיע לגבורות השפעת החסד · וממנו ילמוד אפי׳ בר נש זעיר כי ודאי יקבל שכר על שתיקותו וכ״ש כשמברך על הרעה מעין הטובה בלב טוב ושמח ביסורין לתקון שכינה ודאי בזה המקדש העליון מתטהר ע״י הדין המושפע למטה והוא עושה עלמו מזבח כפרה לתקן שמים כדאמרו בתקונים שכאשר קבל עליו אדם הראשון הדין מיד נתקן הפגם · וכן בקבלת האדם כל גזרת הדין ובפרט קרובי המת מתקנים הפגם שנפגם למעלה וזהו ואתה לדיק על כל הבא עלינו כל איזה לורך שילטרך לתקון גבוה על כל הבא עלינו כי אמת עשית ותקנת ואין דבר רע יורד מלמעלה ואנחנו הרשענו כי נדבקנו בחלונים וזהו הצור תמים פעלו כי כל דרכיו לתקון מדת המשפט · וכן על זה הדרך בכל הלדקת דין שמים הנזכר בסדר לדוק הדין ויוכל המשכיל לכוין כפי הבחינות וכפי ענין המתרלה בפ׳ או בסדר אחומר ויכוין בזה להמתיק דין הקדוש ולהבליעו במקורו כי שם יתבסם ויתמתק ולסגור פה דוברי עתק בשתיקתו · ובמה שכתבנו יוכל המשכיל להוסיף חכמה ודעת בהבנת כל בבא מסדר לדוק הדין ע״פ סדר מתוק עשרים גבורות הנזכר · ואין להאריך במקום שאמרו לקצר · אח״כ מזהירין לאדם בו שיפשפש במעשיו כי עתיד לעמוד בדין ומזכירים דם עבדיו השפוך בשנת תתנ״ו זקל״ו כי אין עד ביסום הדין גדול מזה ואח״כ מבקשים על הנפטר רחמים בארבע מדרגות אבי״ע אבות עולם ירמוז באלילות שנשמת האבות הם מרכבה לרוכב בשמי שמי קדם מלאכי שלום יהיו בבריאה מקום השרפים · גבעות עולם יהיו ביצירה מקום החיות · שומרי גנזי גן עדן בעשיה ששם ג״ע תחתון והאופנים ומלת זאת שהיא השכינה כדכתיב בזאת יבא אהרן בזכות הנפטר ובסוף הרחמים ומתוקי כחות דין אלו היא תקבל נשמתו בחיקה ותאמר לו שלום בואו · ואחר לדוק הדין אומרים הקדיש שסגולתו בכל מקום לתברא מנעולין דפרזלא בתחלת ענין ובסוף ענין לפתוח השמים והשערים ולשמור התפלה או הקריאה וכל שאר הענינים מן המקטרגים ומתגברים בו ואין להם כח לקטר׳ ולקטרג ועדיף כח קדיש זה שגרמת בו

הטל

הטל היורד מא"א להוסיף חיות ושפע רב לכל הספירות ולשוכני עפר בלי מספר ולמיחת האור אל הישועה מיסוד עליון ונביעת המקור העליון לתקון משיחנו · וכבר נודע כי סגולת הקדיש לבטל אשו של גיהנם ולהכניע כחות הזרים · והבן בכח הקדיש מוליא אביו מיד החצונים ומכניסו לגן עדן · ובעי למימר ליה בלישנא דסטרא אחרא · ולאתבא בשילא תקיף אמן בגין דאיתבר חיליה דסטרא אחרא ויסתלק יקרא דקב"ה על כולא ואדכר לבנוי ואדכר לשמיה כדאיתא בזהר פ' תרומה והוא סוד הקדושה למטה בת"ת ומלכות הממשיכים שפע החכמה מלמעלה עליהם ות"ת הוא קדיש ומלכות היא קדושה וחכמה הוא קדוש המעלה ת"ת ומלכות לחכמה ששם דו פרצופין כנודע · ובכל קדיש מלין גיהנם שעתא ופלגא · הנה כי בהמתקת כחות הגבורה · ובדמימת האבל והצדקת דין והמנחמים יבוסם הדין ויתוקן הכל בחסד אל · וקדיש זה הוא דבריו של מת שהם מתפללים עליהם ואין צריך להרחיק ארבע אמות :

פרק שלשים

בימי חכמי המשנה והגמרא בחזרתם מבית הקברות היו עושים שבעה מעמדות ושבעה מושבות ומברכין ברכת רחבה הכתובה בס' הכלבו וזה כדי לעורר עליו ברכה מרחובות הנהר לכבות אש דין הקודם · וכדאמרי' במס' ברכות ובבא בתרא פ' ו' אמרי' כי הז' מעמדות היו נגד ז' הבלים שבס' קהלת ובכל ישיבה ועמידה לסוד אור ישר וחוזר היו מעוררים כליות מדות החסד שבכל ספירה וספירה ממטה למעלה עד מדת חסד אל למען יקדמו פנים המאירים לארץ ולדרים ולכן אין עושים דברים אלו בפחות מי' דשכינה קדמא ואתיא · וכתוב בירושלמי דכלאים כי עשו לר' י"ח מושבות או שהספידוהו בי"ח בתי כנסיות וכתב בעל עין יעקב שזה עשו לרמוז שהוא ח"י · ואגרא דהספדא דלויי פי' רש"י להרים קול ואולי זה יהיה בהצדקת דין שמים וסודו כאמור לעיל מלבד שגם בהזכרת שבחי המת האמתיים מעוררים המדות עליונות המאירים מהם והשמעת הקול יהיה על דרך שנא' בכ"ג ונשמע קולו בבואו אל הקדש ואמרו בגין דילטריך קלא דישתמע וברכאן ישרון על עלמא בגיניה כמו שהוא היה שלם בחשן ואפוד זה פנים וזה אחור והיה רומז יחוד אופנים בחיות וזהו סוד תפלין וקשר תפלין פנים והאחור אספקלריא המאירה ושאינה מאירה והסוד קול ודבור שאינם מתפרדים לעולם ועוד רמוז בקול ודבור והבל אור ישר ואור חוזר זה עולה וזה יורד וצריך להרים קול דאשתמע לקלא עילאה דלא אשתמע בסוד הזעקה שאמרנו למעלה והמת הגורם זה יתברך מאלהי אמן · והמספיד נענש אם אינו משבחו כפי מעלתו כמו שאירע לבר אבון ולבר קפוק במ"ק ומההוא טייעא דנאור בכיה ושניה · ודרכי ההספד הראוים לגדולים למדו אותם רבותינו בספור הדברים שהיו אומרים הספדנים על פטירת רבותינו הקדושים בבבלי ובירושלמי ואמרו בשבת מהספדו של אדם ניכר אם הוא בן העולם הבא

ולכבודם

ולכבודם היו מניחים ס״ת קרוב למטתם וגם לרבות ההספד והבכי והיה מהם מי שלא היו חולים שיניחו ס״ת על מטתו כדאיתא במ״ק · וההספד הוא במקום רבים לחכמי׳ כדאמרינן במגילה פ׳ בני העיר ר״ל דספדיה להההוא דתאני הלכתא בכ״ד שורתא והיו מושיבין ישיבה על קברם כדאמרינן בקמא פרק ח׳ ומ״ק ובכתובות ועיין שם במעשה בפטירת רבינו הקדוש ואמרו כי מהספדו של אדם ניכר מי הוא וכו׳ ראיה זה מאבנר דבהמים דוד עליו בכו כל העם עמו כמה דאמרו בשבת הא דמחממי ליה ואחים ומשם נראה כי הבכי והקינה הוא על הקבר ורתשונה להם ההספד שכן כתיב הגרו שקים לפני אבנר ובעת הקבורה שהוא התעוררו׳ הרחמים עליו כאשר יבא אז התחיל לבכות על קברו וכל ישראל גומלי חסדים אחריו · והא״כ קונן עליו כמו שנאמר ויקונן המלך על אבנר ואז ויוסיפו כל העם לבכות עליו · בבכי ראשון עוררו רחמי זעיר · ובשני רחמים גדולים מאריך · גם משם ראיתי כי ראוי להתענות ביום קבורת הצדיקים שכן דוד לא רבה לטעום לחם או כל מאומה וייטב בעיני כל העם ואנשי יבש גלעד התענו שבעה ימים על קבורת עצמות שאול ובניו · ומשבעה מעמדות הם׳ נתפשט הצליחו המנהג לישב ז׳ פעמים בילאה מבית הקברות וממה שהעלינו למעלה בששה מדרגות הטומאה והטהרה שביעית וגוברת עליהן יהיה טעם למה יושבין ז׳ פעמים שבה להבריח הרוחות וא׳ להכין עצמו לקבלת הטהרה על דרך וישב העם בקד״ש · ובין קד״ש ובין בר״ד הם שבעה ואפילו היכל השביעי מהיכלי התמורות יש כחות הפורחים באויר ומזיקים לצד טומאתן לעשות נסים בעולם לעומדים בצד הקדושה ויש לו פתחים מכוונים נגד הקדושה ומאירה בתפילה ההיא ושם יש מקום לחסידי א״ה הנק׳ כבוד · הנה כי בז׳ ישיבות ובפרט בבית שיר של פגעים נעלה ונראה אל הר הקדושה · וקודם זה עושים רמז לתחיה כי אז רוח הטומאה יעבור מן הארץ · וזה עם תלישת העשבים מהבית חיים ואומרים ויציצו מעיר כעשב הארץ · ועוד אמרו שהוא להפריש בינם ובין המות ירצו כחות המסתאבות הגוף המזדמנות בעת המיתה · ובהשלכתן לאחוריהם רמז כי נשכחתי כמת מלב׳ דכיון דלא איכפת להו למיהוי יותר מהאי עלמא כדאמר שמואל לרב יהודה חק בשאול מי יודה לך לכן גם האי שוכח אותו כי גזרה היא על המת שישכח להיותו נגזר מחיי עולם הזה ועושה דירה בעולם שכלו ארוך · אך על החי שסבור שהוא מת אינו שוכח אותו כי כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם · עוד סוד העשב הוא כי יש שדה במדור הראשון שהוא מקום כניסת ההילולות בכל לילה · ובאותו שדה גדול יש סוד המלאכים שהם מאכל למלכות שמצד חיות הקדש הנקראת בבחינת בהמה ועשב זה הוא מזון ושפע התחתונים · ולהיות כי הנפטר נסתלק ממזון התחתון הנרמז בעשב מן הארץ שהוא מאכל לנפשו הבהמית על כן תולשין העשבים להורות כי נתעלה ללחום לחם אבירים · עוד עשב הם ע״ב שמות וראשי תיבותיו הם ע״יקר ש״כינה ב״תחתונים ובמות אלו יש מהם קדושים נפלאים למעלה שהם סוד שפע אילן מן החיים הנק׳ תרומת הקדשים ועליו נאמר מזריע זרע למינהו · וכן קודם

החטא

האשה כתיב הנה נתתי לכם כל עשב זורע זרע · אבל ואכלת את עשב השדה לא נאמר בו זרע כי הוא ע"ב שמות למטה שהם מתלבשים בהנהגת מטטרון והם עשב השדה התחתונים שהם מאכל בהמה ועם כל זה אדם ובהמה תושיע ה' כי עתה מתלבש בכתנות עור בגשמי הגוף הזה ואוכל עשב השדה · וזה נשפע בלי טורח כל כך אבל סוד לחם מתבואה עליונה שהיא שכינה המשתתפת בספירות ופורשת סוכת שלום עלינו והיא מעין נבואת מרע"ה עליו נאמר בזיעת אפך תאכל לחם ועליה נאמר כי לא יראני האדם וחי · והנשמה הזוכה אחר מיתתה מלחם אביה תאכל הנקרא תרומת הקדשים אמנם בעודה בגוף הזה כל תפלותיו ותקוניו הם מקבלים ע"י העשב השדה שהם כחות מזומנים לקבל כל עסק תחתון להעלותו למעלה והיינו ע"ב שמות תחתונים שהם סוד ההיכלות שכלם פתוחים לדיני האדם ולכל מעשיו ויש למטה מזה מדרגה שהיא מזדמנת הנם תמיד לפני האדם וצריך ליזהר ממנה מאד שהם האטונים הנקרא קוץ ודרדר הבאים להכשיל האדם כנגד אלו יש שלש מדרגות בנבואה · האחד טועות בלעם ולבן וכיוצא והנכנסים בפרדס הנפגעין · מדרגה שנייה הנכנס ויוצא בשלום וכמה מדרגות אלו ע"ג אלו עד סוד הנבואה העליונה · הג' סוד לחם שהוא מזון נפרץ פירוש נבואת מרע"ה כדכתיב ביה קראן לו ויאכל לחם ולהיות כי אחיזת קוץ ודרדר וגם אכילת עשב השדה אינו אלא עד שובך אל האדמה זה יהיה טעם לשבח לתלישת עשב השדה והשלכתן לאחוריהן לסוד האחורים ומכאן ולהבא מזון הנפטר יהיה מלחם הקדשים לא מעשבי השדה עוד · ועושין כך ג"פ לרמוז שנפש רוח נשמה של הנפטר מתעלין למזון העליון לחם עכ"ג :

פרק האחד ושלשים

בעמדנו על טעם המעמדות אשר הנהיגו חכמי הגמ' מלבד מ"ש נימוקי יוסף סוף פרק המוכר פירות בבתרא שהם כנגד שבעה דברים שהעולם נפסקין מהם כדכתיב זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבותו ויום ולילה נחשבים אחד לומר כי החי יתן אל לבו כי העולם וכל עניניו הבל · ואשרי מי שעמלו בתורה ובמעשים טובים · עוד אולי יהיה יען כי כח הדין נתגבר על המת שנהפכו עליו האבלים עליונים קדושים ללהבים ואפי' מלאכי שלום בכו עליו פי' הורידו עליו דין עד כי ירד למטה למקום שהדין יוצא מהכח אל הפועל מקום המיתה והכליון בסוד התכלת שמכלה הכל וירד מאיגרא רמא לבירא עמיקתא שמאחר שבסוף ימיו קם ועלה והושפע ממדרגה השביעית ממטה למעלה שבהם סוד והשפעת השבעים שנה והם סדר זמני האדם ואמרו בזהר פ' בשלח שלכן כתיב ויזורר הילד עד ז' פעמים ולא סליק יתיר כד"א ימי שנותינו בהם שבעים שנה · ולכן בכל תחלת עשר שנה ובפרט משנת י"ג ומעלה האדם נתוסף בו השפעה יתירה כדתנן במשנה בן עשר שנים למשנה בן עשרים לרדוף שהמדקדק במשנה היא ימלא בה מולא רוח יתירה שזוכה האדם השלם

בסוף

בסוף כל עשר שנים משנותיו עד הגיעו לשנת השיבה כי אז הוא שלם ומכובד בעיני אלהים ואדם ונגד זקניו כבוד דכתיב מפני שיבה תקום בקימה שיש בה הדור ואפי' לזקני ע"ה · ע"פ הדברים האלה צריך לתקן מעשיו בכל חלק משנותיו להאיר עליו הספירה שמשפעת עליו בפרט בעשר שנים ראשונים הוא מושפע ממלכות שרגליה יורדת מות ולכן הקליפ' גוברת עליו ובורח מן הספר בי' שנים שניי' מושפע מיסוד ולכן אז נושא אשה וישתדל לתקן הכנות ליחוד ביסוד שהנת השושבין · בשלישיים צריך שיתאזר בכחו נגד רתיחת הבחרות שכן הוד מתחזקת בדין · ובבחינת האדם מהות הספירה השופעת עליו ידע מה יהיה עקר מלאכתו לתקון עליון ולקשוט נפשו והדרוש הזה מתרחב מאליו · וממה שכתוב בזהר פ' תלוה דף קפ"ד ע"א נבין למה הדין מתעורר מסוד עוה"ב הנקרא שביעי וע"ש בדף קכ"א מסוד ימי שנותינו בהם שבעים שנה · ושם אמר שהעוה"ז נדון בדין התחתון כי לא היה יכול לסבול תוקף דין העליון על כן מדת הדין הרפה אלהי כל הארץ יקרא ופי' גם כן למה אין ב"ד עליון מענישין אלא מבן עשרים שנה ומעלה · ופעמים האדם זוכה ועולה למקום הגבורות עליונות ונקראות גבורות שמהם מתעוררים כחות הגבורות התחתונות שהם כמו הפלים שהאור נדלק בהם ומתמן ואילך לית אתר לקיומי כ"כ · וכבר דברנו מזה למעלה · ועל ידי שבעה הבלים עליונים יושפע הבל וחיות לאדם עודנו חי ואמרו בתקון ס"ט כי הבל מסטרא דימינא כלול שבעה הבלים ואינון אבגית"ץ וכו' ובמקום אחר אמר ששבעה שמות אלה הם במלכות ועולים בשש טבעות הקנה והבל הפה הוא השביעי · כנגדן אמר דוד שבעה קולות במזמור הבו לה' בני אלים כי התחתונים החיים כל כח ואל שלהם הוא משבעה הבלים אלו ונקראים מוצא פי ה' ושבעה קולות אלו עולים בשבעה רקיעים · ויש שבעה משמאל היורדים בשבעה ארצות ושבעה הבלים טובים הם ז' ימי השבוע ויש אחרים נגד שני הרעב ואלה הם הבלים דחיים ואלה הם הבלים דמות ויהיה כללותם ובחינתם לחסד ובחינתם לדין והמוציא שקרים מפיו כמה מלאכי חבלה פותחים פיהם לקבל אותם וחבל לאותם שנשבעים לשקר · עיין דף קי"ז והאריך שם בסוד ההבלים הרבה ואגב פירש דברים נחמדים ,ובדף קי"ח קרא תגר על המנגנים בהבלים ואמר דעלייהו אמרו זמרא בביתא חרבא בסיפא · הנה כי שבעה הבלים אלו מהם קיום הכל וחיי האדם כמו שזכרנו ובעודנו חי עולה עד האלהים גבורה עליונה ופעמים עד ועד בכלל :

פרק שנים ושלשים

נאמר בתמימי דרך קריבה בימיהם למיתה ומלבד הגדרש בזה בזהר פ' ויחי ובשאר מקומות לפי דרכנו נאמר שקריבת הימים ירצה כי יורדים למטה קרוב להנהגה התחתונה הנקרא אחרית הימים בפ' תשא והיא בית מועד לכל חי וכד אחשכת נהורא ואתדבקת בחויא כדין שאיבת מותא לכלא : וזה פי'

בעטיו של נחש וכשהימים קרבים ליה אז יגוע אדם ואיו ומורידים אותו על ערש דוי בהפך אותיות רעש ואש אוכלה כנדרש בתקון י"א דף ל"א ל"ב ע"ב · ופי' כי החולה בא לחולה מחמת הפוך רחמים לדין בסוד היו"ד במלואה נהפכת לדו"י גם יו"ד במספרה היא עשר והעשר חזרו להיות ער"ש הרי כי כל משכבו הפכת בחליו הוא סוד שני הפכים · ורעש הוא מלכות הכוללת עשר ספירות והיא רעש ודאי מטתו שלשלמה · ויש לה ג' בחינות שתים מן הימין ער"ש עש"ר וב' מן האמצע שר"ע ושע"ר · ויתחברו במקומן וב' מן השמאל הא' רע"ש ומלך דין החזק שנפגמת מלך החלונים נאמר עליה מקום המשפט שהיא מקום לת"ת הנקרא משפט שם הקליפות חלונות שהם רש"ע והקדושים עליונים מתקנים דיניה בכל יום וזהו ברעש גדול · ובזהר פ' ויחי ובפ' בשלח דף מ"ז ע"ב ובפ' תרומה דף קע"ד שם פי' מיתה הנאמרת במשה ואמר כי יעקב היה דבוק בעץ החיים דלית ביה מותא לעלמין ויהב חיין לכל אינון דמתדבקן ביה ובעת גריעת הכחות שהיו לו בחלק הנקרא ישראל שבבחינה הנקרא יעקב אבינו לא מת כדפי' החכם אלשיך אז אסף רגליו פי' כל שבותיו ומקריו שעברו עליו בעוה"ז למטה שרגליה יורדות מות ובחינה שסביבותיה שיתין פולסי דנורא מגבורה עליונה :

ובתקון כ"ד פי' שכנגד ס' גבורים השומרים המטה התחתונה יש ס' מלכות אלו זכרים ואלו נקבות בית קבול לאלו ושיתין פולסי דנורא אלו עם עשרה דידה ואתו מסטרא דאימא עילאה ומאן דאתדבק למטה בעלמא דנוקבא מיתה אזדמנת קמיה כדאמרי' על חבקוק בנה של שונמית דאצטריך אלישע לאתערא רוחא מלעילא והתקשר באתר דהוה ואתיב ליה נפשיה בכח רי"ו אותיות :

על כן הנקבות עליהן מוטל המצוה ראשונה להתעסק בצרכי המת להכין ליה זוודתא מלבד מה שאמרו במדרש ב"ר פ' ט"ז שהולכות אצל המת תחלה על ידי שגרמו מיתה לעולם · עוד לפי דרכנו נאמר שכן אשת חיל בטח בה לב בעלה ועושה בחפץ כפיה להכין בגדי מלכות לבעלה מכח מעשים והתעוררות התחתונים כי צו לצו פי' מכל מצוה ומצוה קו לקו נארגים חוטים וקוים ללבושי יקר ומהן המעורר נוטל חלקו וכן אמר שלמה בחכמתו נודע בשערים בעלה ירצה שמסבת לבושים היקרים שהתקינה לנגדו ולו אשת חיל נודע וניכר שמידה באו לו ובזה מתעלה לישב בשובה ונחת עם זקני ארץ בחינת שלש ראשונות כי עשתה בחפץ כפיה בחכמת הפלך שהיא חכמה מיוחדת לך לארוג מהשפעות העליונות היורדות מכח מעשים מהם אורגת בגדים נאים לבעלה : וכן הפלך הוא הורדת השפע ע"י שפתותיה שהם שושנים עליונים מהאמר העליון דכתיב ושער רישיה כעמר נקי שהם סוד השערות שבהם תקוני ושרשי התחתונים בסוד התפשטות השערות ולכן הבעל כופה אשתו לעשות בצמר כי כשהיא בטלה מסוד ההשפעה מביאה העולם לידי שעמום מתהומות המבטלים היסוד ח"ו ואפי' הכניסה לו כמה עבדים שגם שמלה מתלבשת במטטרו"ן וסנדלפון שהם עבד ואמה ויש עוד למעלה מאלו בחינת עבד עברי מ"מ עיקר הנהגת התחתונים הוא על ידה ובחינת אלו הם לבושים המעלמים שפעה כדי שיוכל העולם לסובלו · הנה כי על הנשים תחלה

להתעסק

להתעסק בצרכי המת · ויכינו לו תכריכין ראשון ראשון מלמטה למעלה והחלוק הסמוך לבשרו קודם לכל ואח"כ הבתי שוקים וכן בהדרגה · וסוד התפירה הוא במספרן בחינת אופן שמלכות נקבה מקננת בו ושם נארגים החלוקה דרבנן וגם לבושי מלכות לעלות למעלה ולכן עליהן המצוה הזאת ואחר שעשו לו הנקבות תקון המתייחם להן ולבחינתן באים האנשים על הנשים ומעלין אותו בכח הרחיצה וטהרה שהיא הכנה לקדושה בסוד וטהרו וקדשו ובה ובכחה מסתלק מעלמא דנוקבא אשר ירד לשם במיתתו ועולה לעלמא דדכורא : ומזג ליתן הדם ושושנים ואזוב במים ושם מתקנים בחינות נשמתו ורוחו ונפשו בהלבישם אותם בגדי ישע אחר שהפשיטו מעליו בגדי בדדין שהוא הסדין שהיה בתוכו והזוהמא אשר היתה דבוקה בבשרו כאשר יבא הכל מפורש בחלק ג' מדרושנו זה אשר יקרא שפתי רננות בעה"י :

פרק שלשה ושלשים

הדרן למאי דפתחנא ביה ליתן טעם לשבע ישיבות והוא כי יען שלצורך תקון הנפטר הוצרכנו לירד בנשמתו למטה עד המקום אשר הודח שם לכפלותו אח"כ בכח החסד של אמת שעשינו עמו נעשה ז' ישיבות וח' מעמדות וחרב פיפיות בפינו בשיר של פגעים המבריח הרוחות מכל מקום שהן · אמרו כי יש מולא מהרבה מהם מתחת לארץ ומהם בארץ עצמה ומהם באויר הקרוב אלימ הנקראים שרי רוח · וכן בכל הארבע יסודות ומהם למעלה עד גלגל הירח וכן בכל הגלגלים ומולא כולם מהשרים והקליפות רוכבי הגלגלים שהם חלק העשיה גשמית · ובשיר זה עם ישיבות אלו סוקלים המסלה כי הוא זמיר עריצים ומסירים אותם מעלינו במלין דזמרא איכון אילים לגבי חויא בישא ס"מ והו עד יפלא חן כבדו דתמן ס"מ יסודיה ועקריה בג"פ הככד כועס ובמאי כועס במר' נוקבא דיליה זגבא דיליה דבתר דעבידת ניאופין יהיבת שיורין לבעלה במרה כעים ובזגבא דהיא יותרת קטיל כדדרש בתקון י"ג דף כ"ה ובכח אילים אלו אנו עולים הלוך ונסוע מהבל התחתון כדדרש ההוא מארי דקבין בתקונים עד הגבה · ובכל ישיבה ועכבה עם כח שירי זמרה שבפינו הנו מתעלים מעלה עד אהבה רבה שהוא חסד לאברהם · ובכן אך טוב וחסד ירדפונו כל ימי חיינו · ואתיא בגניעותא דספרא דחסדא עילאה בכלא אצטריך לאתרברבא ולמיבני ליה ולא לקטעא ליה ח"ו ואין לישראל להשחית זקנם בתער ויש פרושים מחמירים אפילו במספרים כעין תער ועיין באדרת נשא בתקון ששי מי"ג תקוני דיקנא יקירא · וסדר עליית מעלמא דנוקבא מל' עד חסד נרמז בפסוק כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך שמלבד שהוא שבע תיבות עוד בכל תיבה ממנו נרשם סדר עליות אלו ולעולם העליון כולל מה שלמטה ממנו עמו והכלל בו כחות קדושים משפיעים ומקבלים המתייחדים על ידי יסוד הנקרא כל · וכל המזמור הוא מלא ספירת הוד להשבית מעול ותומך · ולכן החזן היה אומר שבו יקרים

שבו עמדו יקרים עמודו להראות כוונתם שהוא לעלות עד מדת החסד על דרך מה יקר חסדך אלהים. עוד ההקפות הנעשים למת מלבד מה שאנו עתידים לדרוש בהם יהיה כדי להשפיע עליו קדושה מז' ימים עליונים ולהבריח ממנו כחות החצונים שבז' היכלות כתמורה בסוד היקף והמחול שהוא בגלה הגולה כל אויב ומתנקם וסוד המחול הוא העגול דהיינו סוד שש קצוות שכלם משפיעים במלכות בסוד גלגולם זה אחר זה והיא מקבלת מכלם וזהו יהללו שמו במחול והכונה בהקפה תהיה להשפיע במלכות שהיא אם ונשמת כל חי מיומין עילאין כדאמרי' בפ' תלוה בדרוש ספירת העומר וגם דף קכ"א בדרוש סמז ימי הסוכה ובהקפת המזבח ובזה היא מתוקנת מלמעלה ומקושטת מלמטה מז' הנערות דאינון ז' היכלין בז' מושבות ומעמדות שכן ההיכלות פעמים עומדים לקבל ולהתאחד בקדש הקדשים וזהו סמיכת גאולה קדש הקדשים לתפלה הם שש היכלות תחתונים ופעמים יושבים להשפיע · ובתקון ו' דף י"א פירשו כי ההקפות הם בסוד נקבה תסובב גבר במשנה שהיא ששה סדרים ומקפת לתורה שבכתב שהיא ה' חומשים · ולכן סובבים בארבעה מינים המזבח שהוא רמז לגן הנטועים בו וגן עם שבעה ימים הם ששים כנגד ששים מסכתות · ובשמיני עצרת בו שפע התורה להשקות האילן הנטוע בגן ולכן תאות ביום ההוא לשמחת תורה וחוגגים במחול ובמחוג בב"ה בסוד נעוץ הסוף בראש וראש בסוף שכן הוא חק וסדר המחול וכן מסיימים התורה וגם מתחילים אותה ובו ביום. ותחלת ברכותיהם של ישראל והוא שמחת גמר היחוד המתחילים תקוניו מיום ראש השנה ונגמרים קו לקו עד יום שמיני עצרת כי אז הדודים עילאים הם בדביקותא ברעותא באחדוותא חדא וה' אחד ושמו אחד :

פרק ארבעה ושלשים

תנחומי אבלים הוא עקר גדול בג"ח ואמרו במדבר רבה פ"א שהקב"ה מראה פנים לאבל · ונחם אברהם ויעקב תנחומי אבלים וכן ביצחק כתיב ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו וביעקב נאמר ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו · ועיין בפרקי ר' אליעזר פרק י"ח מסבר מלוה זו ומכמה מקומות למדנו זה וב' שערים היו בבית המקדש אחד לחתנים ואחד לאבלים ומה שתקנו אחר חורבן הבית בזה · ויזהר האדם בנחמו שלא יהא ח"ו גידוף כדאמרי' פ' שור שנגח מאי אית ליה לגבי נחמתא דבבלאי וכו' ויזהרו שלא יבכה על מתו יותר מדאי פן יתרים נגד מדת הדין כנראה ממעשים בפ' אלו מגלחין · והנחמה היא במילות חסדים גם לנפטר כדגרסינן במס' שבת מי שאין לו מנחמין הולכין עשרה בני אדם ויושבין במקומו וכן נראה ממעשה שאירע לר' יהודה שם · ויפתח האבל תחילה כדאמרינן בסוף פרק מציאת האשה · ויאמר דברי נחמות נגד האבלים ודברי שבח נגד המנחמין ולכל ישראל כדגרסינן במ"ק ובכתובות בר"ל עם מקרי בניה דא"ל קום הימא מלהא וכו' ואל

ואל יכנס א' לדברי חבירו ובפרט אם הוא חכם כדאזינן במיתת בניו של רבי ישמעאל · והאבל יודה למספידים ולמנחמים על הכבוד שעשו לו ויפטרם בשלום שראינו שר"ע עמד על ספסל גדול ופטר ישראל לשלום שהספידו בניו הספד גדול · ובשלשת רעי איוב כתיב לנוד לו ולנחמו מלת לנוד תורה לנו כי הנחמה מעלה האבל ומנידו ממקום השפעת הדין למקום נייחא ותנחומין כמו שכתוב ויעבר אלהים רוח על הארץ וישוכו המים ופי' רוח הנחה ותנחומין העביר על הארץ ואז וישוכו המים הזדונים · ונחמה היא מן השמי"ם שבו נכללו הרחמים בדין ולכן אומרים מן השמים תנוחם ולנו דרכים ישרים מאומתים בעצמם לתת טעם לכל מה שאמרו במ"ק שהאבל אסור בהם וכן עטיפתו וישיבתו על גבי מטה כפויה או על גבי קרקע וכן כל מה שחייבוהו רבנן לנהוג בימי אבלתו אשר הוכיחו מקראי שם · אך להיות כי יאריך הדרוש בחרתי להשמיע אותם ונבון יבין דעת מעצמו רק נליע פה לבד ריש מלין בטעם האונן וההבראה בהודיע כי האבל צריך סעד לתומכו בהנחומים ורחמים · פוק נא חזי כמה אתחלש חיליה של מי שמתו מוטל לפניו כי אפי' לענות אמן אחר ברכת המברך לא הרשוהו כדאמרי' בירושלמי אם רצה להחמיר על עצמו אין שומעין לו · וברבה פ' וילך אמרו כיון שרואה צרהו לפניו דעתו מובלגת · אבל כשנקבר כל ימי האבל הוא זקוק לכל דבר של מצוה · וזה להיותו עומד ומושפע מתוקף הדין וכל יחוד הוא בחסד באופן שהמקורות עליונות אינם מתייחדות על ידו ומחוץ למחנה שכינה מושבו כי היא חפלה ביחוד ולכן האונן פטור מכל מצות האמורות בתורה · ואמרי' במדרש פ' חיי שרה על פסוק ויקם אברהם מעל פני מתו מלמד שהיה רואה מ"ה מתרים כנגדו ומוכח משם שאונן פטור מכל מצות האמורות בתורה מדכתיב ויקם ואח"כ וידבר ואם ירצה האונן ליכנס למעלה בסוד עץ החיים בתפלה ותורה וברכות יעב"ר רע שאוחז בו בטוב העליון · ויכנים חול בתוך שבת ונמצא מחלל ה"ו · כי עתה ירד ללבושים תחתונים ונקרא עלה תאנה שהביאו תואנה לעולם ועל דרך זה אמרו החכמים בטעם למה נמנע אכילת עץ החיים לאדם הראשון אחר שנתלבש כתנות עור ונתפשט מכתנות אור מלבד מה שדרשנו בזה למעלה · ומטעם הנזכר פטור האבל מד"ת כי היא סוד עץ החיים שבתוך הגן · ואמרי' במדרש רבה פ' ל"ח שאין אבל נכנס בפלטרין של מלך לכן לא נכנס יוסף בפלטרין של פרעה במיתת אביו · וישב בדד וידום מד"ת ותפלה בהיותו באנינותו יען כי מטפל בכחות הדין לצורך מתו כי האונן הוא למטה מעלמא דדכורא ומעלמא דנוקבא וכמעט מתאחד באימון עבדים שהם מסטרא אחרא דאין בהם מצות ואפי' עבד כנעני שהוא בסנדלפון פטור מכמה מצות כל שכן מרכבות שלמטה ממנו · ומלת אונן הוא מקום האנינות ממשלת הלילה על כן כתיב באונן ותקרא בתי"ו שהוא עולם הנקבה וכן פרץ היה מצד אונן רמז שהלבנה פרוצה · ברם אחר שקבר מתו סליק מאתר דפגימו לעלמא דנוקבא ונקרא אבל אבל אונן אינו מברך כי טוב עין הוא ראוי לברך ואינו מזמן דאין בו כח להמשיך מעתיק ששם רמז הזימון ואינו אוכל בשר

במשם שכר כשכר ואינו שותה יין פן יעורר היין המשכר כי אכילת דברים אלו יתלבש יותר ויותר בכחות הגבורה ונקרא אונן מלשון בן אוני שכמעט מדובק בכהן און שהוא עושר פי' בבחינה מלך שמאל שמור לבעליו לרעתו וזהו ויאמר אפרים אך עשרתי מצאתי און לי פי' שהגביר כחו של עגלי ירבעם ואמרי' בזהר שבעגל שעשו ישראל נכלל כל כח שהיו בשני עגלי ירבעם אחד מהם היה בחינת הטבר של הקליפה והאחד בחינת הנקבה הטמאה יותר · וירידת האונן לדיוטא התחתונה זו הוא דוקא בחול בעוד שמתו מוטל לפניו · ואינו יכול לישן על גבי מטה כי היא מוכנת ליחוד · רק כפויה שהוא מושפע מהאחורים לא מהפנים אבל בשבת ויום טוב כח ההנהגה הקדושה המתגלית ביום ההוא תגין עליו לבל ירד פנאים : ולכן אין לעסוק בצרכי מתו בשבת ואפי' ביום טוב ראשון הוא על ידי עממים וחייב בכל מצות האמורות בתורה אך בתשמיש המטה שהוא בחינת היחוד בעצמו יש אומרים שאינו כדאי לכך ואסרוהו לו ואחר שהעלה מתו למקום מניחתו כובע ישועה על ראשו וחייב בכל המצות אך אינו ראוי לאכילת קדשים שהוא לעורר כחותיהם עליו וליהנות מזיום ביחוד הפנימי של אברים פנימיים בחדרי בטן ורזי עולם ותעלומות סתרי כל חי סוד הנשמה המחיה הכל אין כח להראות בעצמו כך עד יעבור עליו יום המר שהוא יום ראשון ממיתה וקבורה ופי' הסבא בפ' משפטים דף ק"א ע"ב דקדש הוא מעלמא דדכורא שהוא מיסוד ולמעלה קדוש הוא ומסתלק לעיל והאבל ביום ראשון משבעת ימי אבלו הוא בעלמא דנוקבא ובגין דלית ליה מגרמיה כלום אוכל מלחם הנשפע לו מאחרים .ואם עבר יום ראשון ולא אכל כגון שמתענה כיון דאידחת ההבראה אידחת שנתעלה לסוד עלמא דדכורא : וזה יהיה גם כן טעם שפטור מהנחת תפלין כי איך יתפאר בכחות הרחמים בעלמא דדכורא ועדיין הוא מלובש בדין בעלמא דנוקבא שלכן אשה פסולה להניח תפלין מוחין בידה מה שאין כן בשאר מצות עשה שפטורה מהם ומיכל בת שאול שאני דבת מלך היתה · ועוד שהיתה תוכה כברה ורמז לזה נתנו דורשי רשומות כי מיכל בא"ת ב"ש הוא מיכל · ועדיפא מינה שהיתה אשת דוד · ועוד יש אומרים שמנעו אותה · והמבין סוד טער של תפלין יבין עוד טעם לשבח למה האבל פטור מהם ביום ראשון וכן בט"ב שבעונותינו ירדנו פלאים אין מניחין תפלין בבקר בעת האבל · וראיתי יחידים שאינם מונעים עצמם מתפלין לא ביום א' של אבלות וגם לא בט"ב וציין בדברי הפוסקים בזה · והמניחים ב' זוג תפלין מניח ביום ט"ב תפלין של רש"י לבד שכתן יפה להיות כסדר כתיבתן בתורה וקבלום עליהם רוב העולם, ונמצאו על בימת יחזקאל הנביא אמנם בשאר הימים שניהם יחד טובים כפי ההנהגות כמודע מגלוי שמור ת"ס ורזה יש"ר שהוא רש"י ור"ת וזה לריך שמוש חכמים · וכל אלו רמזים מלבד פשוטן של דברים הכתובים בדברי הגמרא והפוסקים שהם אמת ותורתן אמת ומנייהו לא נזוע ובזה פתחנו קצת פתח לכל הדברים האסורים לאבל והחכם יבין דעת ויוסיף תמלו כי מה ידעתי אני הקטן אפרוח

שלא

שלא נפתחו עיניו ולא ידע כל תלמידהון דרבנן וגם אויל מחריש חכם יחשב :

פרק חמשה ושלשים.

כתוב בר"מ פ' עקב אוקמוה רבנן דמתני' שעת אכילה שעת מלחמה וזה לפי שהמלפתים ארחותם נגד בני אדם להדיחם.מעל ה' מזדמנים גם בראשם שהאומר נהנה מהעה"ז · לכן אמרו שהם ככלבים עזי נפש שאינם נדחים משם בדחייה ראשונה · על כן צריך שתי הזמנות לברכה מלבד חלקם הניתן להם במים אחרונים שלמקום חובה יורדים פן יערבבו שמחת הברכה שעולה ביחודה על כל שאר ברכות הנהנין על כן היא מן התורה · ול"ש שיסולו דרכם יחד בסעודת האבל · לכן המנחמים היו מברכים ברכת רחבה להשפיע עליו ועליהם משפע רחובות הנהר המריק ברכות עד בלי די כנזכר לעיל · ולכן האבל יושב בראש כדאיתא פרק אלו מגלחין מקום מולא ההשפעה כי הוא צריך לחסד אל בעלם ובראשונה להיות החרב שלופה לקראתו ונוטל ידיו תחלה ואח"כ המנחמים · ונמצא כתוב במנהגים שהוא בולע המוציא על הפרוסה שנותנים לפניו ומברך לעצמו ואח"כ בולעין המנחמים לעצמן וכן מוזגין הכוס ונותנים לפניו ומברך לעצמו ושותה ואח"כ הם מברכין לעצמן ושותים · הנה כי כוונת אכילתו ושתייתו משונה מכוונת אכילת המנחמים לזה הוא מברך לעצמו תחלה והם לעצמם ואסמכוה אקרא דכתיב אבחר דרכם ואשב ראש כאשר אבלים ינחם · ואמרו ג"כ כי מנהג שאין שותין בכוסו אלא לאחר שמדיחין אותו והבולע בסעודת האבל שהוא דוגמא דעמודא דאמצעיתא דהיא חייתא עילאה קדישא דכל שאר חיותא אחידן ביה ואשתלשלו בגוה כדאמרי' בפ' בשלח דף מ"ז ע"ב לכן הבולע נותן פרוסה ביד האבל וזו הוא הכנה לו לנחמו מכל אחד מז' הבלים כי הוא מתפאר ומתאחד בתוכן כנודע · וכיון שזכה ללחם מן הארץ שהיא כתר הנקרא זאת מיוחדת עם ת"ת בזאת יבא ליכנס אל הקדש · והבילה היא רמז למלכות בסוד אור החוזר כדפי' בתקונים הנה לחם ובילה סוד אור ישר וחוזר ע"כ הבילה היא מגולגלת ומשם עולה למדרגה יין המשמח שהוא פרי מן העץ החיים · וכיון שהוליא וזכה להשפעה לחם ויין משם להיות כהן לאל עליון חסד אל ולכן נברא יין לשמח אבלים · ולהיות המנחמים עסוקים לעורר ג"ח העליונים לכן הרואים פני האבל פטורים מן התפלה כי תקונם במקום גבוה יותר מהתעוררות התפלה · ואמרי' בויק"ר רבה פ' ל"ד על פסוק ועניים מרודים תביא בית אלו אבלים ומרי נפש · ומי משמחן יין · הנה כי שפע יין המשומר והמשמח מביא בבית ומכניס להכלל בעלמא דדכורא האבל ומר נפש · וזה טעם ג"כ שהעוסקים בצרכי רבים פטורים מן התפלה וכן בצרכי חתן וכלה כנראה בפ' בלק בעובדא דההוא ינוקא : וממה שכתוב ר"מ פ' עקב דף רע"א ע"ב בסדר הסבת הסעודה למארי סעודתא דמלכא הוא כי גדול מסב בראש תניינא תחותיה ותליתאה תחות תניינא ואמר דאלין אתקריאו ג' מטות לקבל ג' אבהן

לקבל

לקבל כהנים לוים וישראלים ומכאן ואילך לית להו סדר אלא כל הקודם זכה · נ"ל ג"כ שהסדר הזה הוא במנהגי האבל שאחר הג' מנחמים הראשונים איש כפי מדרגתו כל הקודם זכה משם ואילך וכן יהיה ברחילת ידי האבל בסוד אם רחץ ה' את צואת בנות ציון שכל א' מתכוין לעשות ג"ח זה לו והכל הוא להבריח מעל ידיו כחות שבורות בו כי האצבעות הם התפשטות הכחות עד למרחק עד אחיזתם סמוך לחצונים לכן קרובה הקליפה להתאחז שם וכו' ובישמאל ידו בכל ויד כל בו והצפרנים הם הקליפות שהם מותרי הכבוד ולכן צוה שתחת הצפורן חוצץ בטבילה שנראה טובל ושרץ בידו · ומה גם שלא כנגד הבשר שאז הטומאה היא במקום המותרות מכל וכל: ולפי שכשאדם ישן בלילה נשמתו רוח טומאה שורה על גופו ומטמאו כמו שבמותו רוח רעה וטומאה שורה עליו אך בחזרת נשמתו לו מתעברת ההיא זוהמא מגופו ונשארת בידים לבד והם עדיין מתות במיתה וטומאה · על כן אין לברך בידים מסואבות מפני שהטומאה נוטלת חלקה מהברכה ח"ו והנשמה מתפשטת בתוך המיתה · ובזה יצא לנו טעם לשבח רחילת ידי האבל שכל הטומאה והרוחות נאספו בידיו · לכן מנהג לשפוך כל המים שבכלי אחר שנטל ידו מהם כדאמרי' במים של שחרית · ובכח מי חסד שיריקו על ידיו יתפרדו כל פועלי און ומה טוב להריק עליו המים בג' פעמים דלא גרע מנט"י שחרית דבת מלך היא ומקפדת עד ג' פעמים · ואינה רוח בעלמא כמו ידים המטונפות מבית הכסא · ולכן שופכים אותם המים במקום מדרון ההולך לרוחות הפורחות כי בזה בעלי ההובה יקחו חלקם ויתרחקו מעל האבל · ואין לערב מים במים פן יחזקו מוסרותם כי פיזור לרשעים הנאה לעולם ובזה יבושו ויחתו מגבורתם· ועוד הג' פעמים ירמזו לג' הנהגות שיחדו יחיו תמים להריק עליו שפע שבע רצון ע"כ מנהג לעשות חסד זה ע"י גדולים המנחמים· וגם בזה נאמר כי מהג' ראשונים ואילך אין להם סדר כי כשנעמיק בדברי ר"מ בטעם שנתן לדבריו ·סדר זה יהיה בנין אב בכל מקום שיש רבים ונכבדים וגם שבנטילת ידים שבסוף הסעודה פסק מהרר"י קארו בסי' קפ"א שכיון שלא נשארו אלא ה' מהמסובין שלא נטלו ידיהם באחרונה אז נוטל המברך ולא שמר שם הסדר מר"ת מהג' כבר כתבו הטעם שהוא מפני עיון הד' ברכות של ברהמ"ז כמתבאר שם: ברס בעליית ס"ת יש סדר אפי' אחר כהן לוי ישראל מפני שהס"ת הוא דיוקנא דזעיר והוא במקום הג' מטות שבם יש סדר · לכן אמרו אחריהם מי קורא וכו' כדאיתא במס' מגילה·ושם בר"ת פי' כי ידים מזוהמות פסולות לברכה דאיכון שניום למומא'· וכד איכון טהורו' אימן שניות לברכה דברכה לא שריא אלא על טהרה והכהן שהוא איש טהור איש חסד · שריא עליה ברכתא ואמרו כל כהן המברך מתברך · ומאשר הלענו נבין ג"כ טעם לנטילת ידים אחר קבורת המת כאשר יתבאר במקומו עוד·וכן לכל הדברים דאמור רבנן דצריכים נטילה אשר הביאם מהרר"י קארו בסימן ד':

פרק ששה ושלשים

פה יתבאר למה נהוג אבלים הוא בברכת המזון ולא בתפלה או במקום אחר

ואמרו

ואמרי' במדרש ויקרא רבה פ' כ"ג ר' יונה הוה מליף לתלמידיו ברכת אבלים
אמר הוה גברין בהם · ממה שמתבאר בפ' ויקהל הודיע לנו כי בשבת ברכת
המזון הוא עת שמחה ורצון דאמר מאן דמבריך לקודשא בריך הוא מגו שבעא בעי
לשואה רעותיה בחדוה ולא ישתכח עציב וכמה דהוא מברך בחדוה ובעינא טבא
הכי יהבין ליה בחדוה ובעינא טבא ובגין כך לא ישתכח עציב כלל אלא בחדוה
ובמלין דאורייתא וישוי רעותיה למיהב ברכה לאתר דאצטריך דארבע רתיכין
שלטין בארבע סטרין אתזנו מההיא ברכתא דשבעא ומאינון מלין דברוך אתה
אתהני ואתרבי ואתדכי בהו · ובקול אתהני מגו אינון מלין דסלקין מגו שבעא
וכלהו שבעין ורוון בחידו · בשבת אתהני ממזונא ממש ובההוא חדוה דמזונא
דמלכא : ולכן טוב עין הוא יברך וינחם בברכת הטוב והמטיב שהוא סוף
התפשטות הברכה במלכות מלבד מה שהופיע עליו רחמים גדולים בברכת המזון
שנברך שאכלנו משלו הוא בעלמא עילאה דלא ידיע ואין שם תפיסה לכן מדבר
שלא לנוכח דמזוני ממזלא עילאה ניהו ואולרס הוא בהוד כנודע ושם אמר נברך
וברוך מנחם אבלים שאכלנו משלו ובזה יתברך ויתנחם מבחינת הראש והסוף
ואמרו כי המברך ברכת המזון ברצון ובשמחת הלב כשמסתלק מן העולם מקום
מתוקן לו למעלה בסוד עליון בהיכלות קדושות ולכן אמרו כי גדול מברך · וכהן
ת"ח לו נאה לברך להיותו מצד החסד כי כן צד ימין מוכן להאיר לעולם · ולכן
הכהן מוכן לברך מעלה ומטה ובעת ברכת כהנים ברכות מהמקור העליון
מדליקין הנרות ומאירים כל הפנים וכנסת ישראל מתעטרת בעטרות עליונים ·
ואמרי' שבכל מקום שתשרה השפעת הימין עין הרע אינו שולט בו וכל ברכת
המזון הוא בימין ואין שטן ואין פגע רע לכן מנחמים האבל בו וצריך גומר
בברכת המזון וקידוש והבדלה ובברכת אירוסין ונשואין סברי מרנן והם עונין
לחיים להורות כי נקשרים באילן החיים יין המשמח לא באילן דמות שהוא גפן
שחטא בה אדם הראשון כך כתוב בתקון כ"ד : ושמעתי הטעם שהוא לפי שהיו
משכרים בקורט לבונה שמשימים תוך היין למי שהיה חייב מיתת ב"ד אחר
שהתודה כדכתיב תנו שכר לאובד וגו' ובהשקות אותו היו אומרים סבר מרנן
והם עונין למיתה : ואולי יהיה זה לשאול למחייבי' אם עדיין עומדים בטעמם
לחייבו כי אם מצאו לו זכות פטרוהו · והם משיבים כי בשמועתם עומדים · ולכן
עתה עונין לחיים · עוד נאמר כי ברשות רבותי שאומרים קודם המוציא וכן סברי
שאומרים על היין להיותו באמצע הסעודה הוא מדבר עם כחות הקדושה
המזדמנים שם לקבל אותם ברכה ולהיות ברכת היין חשובה על כן מנהג להזמין
השומעים תחלה שיתקדשו לקבל רוחניות הברכה ההיא וכבר נודע טעם שכתבו
הפוסקים על זה ומנייהו לא נזוע והקהל עונים לחיים שרומזים לחיות המתפשט
בספירות דעלמא דדכורא וברשות רבותי המסובין עונין ברשות שמים גם הם
מאמתים שצריך ליטול רשות מהכחות העליונים ולהזמינם שיבואו לענות אמן
אחר הברכה והקדושה ההיא ולהריחה ריח ניחוח לה' · ועל הפת שהוא מן הארץ
מקום תחלת הכניסה לקדושה אומרים ברשות רבותי וגם הוא סוד שפע הנקרא

אכילה כי בהתעוררותם מסלקין ומעלין שפע לרפים דלא מתפרשן לעלמין ועל היין שמקורו מן סוד עץ החיים אומרים סברי מרנן דסבי עלה וטעמא וסברא ומשם ממעלה למטה יורד השפע לדודין תתאין וזהו שתו ושכרו דודים וזה יהיה לדעתי כוונת האומר מרשים על הפת וסברין על היין ובעל הלבושים נתן טעמים לזה לפי דרכו והבורר יברור לעצמו · וכל קדושה שהיא על היין צריך ברכה וקדושה וכן השבת ג"כ · על כן בקבלת שבת אומרים ג' פעמים בואי כלה בואי כלה נגד קול חתן וקול כלה · ועיין בתקון מ"ז דף פ"ז מתקוני השלחן באורך :

פרק שבעה ושלשים

נמצא כתוב בדברי חכמים כי ההולך לגמול חסדים כגון בקור חולים והכנסת כלה והוצאת המת וניחום אבלים וכיוצא יוליך בניו עמו וזה כי מלבד שמתכנס לגמול חסד · עוד מקביל ליחד חיות קטנות עם גדולות דאית חיה זוטרתי חוטרתי דזוטרתי וחיה סתם בעשיה וביצירה ובבריאה עוד יבחנו למעלה באצילות ואז ודאי ישבעו עצי ה' וגו' ופי' בזהר פ' שמות דף ע"ב בסוד ז' הבלים שזכרנו למעלה דאינון הם עמודים סמכין דעלמא לקבל ז' רקיעים ואמר כי יש הבלים אחרים המתפשטים מהבלים אלו וכלם מתקיימים ומתחזקים במעשה התחתונים ובהתעוררות הפעולה מן הארץ וזהו יש הבל אשר נעשה על הארץ וכל תקפא וקיומא דיליה בנשמתהון דצדיקייא דאתלקיטו מארעא כד אינון זכאין ועיין בתקון ס"ט דף ק"ו במעשה דההוא בעל קבין בשבעה היכלות שבנה בז' הבלים אלו · ואמרו' במדרש קהלת על פסוק סוף דבר הכל נשמע בשעה שאדם נפטר מן העולם הקב"ה אומר למלאכי השרת ראו מה הבריות אומרות עליו · כשר היה ירא שמים היה פלוני זה מיד מטתו פורחת באויר כדאמרי' במדרש שיר השירים ברבי אושעיא איש טריא ואומר הקב"ה חביב עלי הוא ככל ישראל וזהו כי זה כל האדם · ואמר בפ' בשלח דף מ"ז ובכלא בעי לאחזאה עובדא ולאתערא אתערותא ממה דאצטריך ובתקון ס"ט דף ק"ח ביאר מוצא נשמות קדושות מהבל ובלתי קדושות מקין ומטעם טוביות שהיה בקין נתפשט עד קני חותן משה ומשם והלך היה התפשטות הרע כי כן יש הבל הקדוש והבל מסטרא אחרא דהוא הבל ורעות רוח כי זה לעומת זה עשה האלהים · הנה כי העושה חסד עם גופות ונפשות הצדיקים הוא מתקן ז' הבלים עליונים ומהפכן מלהב להבל מדין לרחמים ומריק עליהם משבעה מוצקות הנרות אשר על ראשם ומן השנים הזתי"ם אשר על ראש המנורה א' מימין וא' משמאל הגולה העליונה שעל ראשם והוא ישכון בטח ושאנן ובצל שדי יתלונן :

שפת חסד של אמת תכון לעד ועד בשחק נאמן סלה כי לכבודו עשיתי ומעתה יהיו תחלת דברי בחלק השלישי מספר מעבר יבק הלזה אשר יקרא בישראל שמו שפתי רננות אלהים יעזרנו על דבר כבוד שמו אכי"ר :

שפתי רננות

כמו חלב ודשן תשבע נפשי · ושפתי רננות יהלל פי · ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך בעה"ז ובעה"ב אמן כי"ר :

פרק ראשון

ברם יזכה אדם את אחיו לעמוד לשרת לפני מלכו רק לידע ולהודיע כי פעולת הדברים הגשמיים כלם להם מצא ורמז בדברים הרוחניים ושלמותם הוא בהאחז הפעולה הגשמית ברוחנית כדי שיתעורר השרש הנעלם הרוחני ע"י הענף האלון הגשמי לכן הולך אל כל פעולה גשמית יתלוה אליה דבר נעלם ורוחני · וזהו סוד הברכה על מעשה המצות שיתלוה עם המעשה הגשמי הרוחני שהוא הדבור והבל פה · ולמעלה מזה עוד המחשבה בדבור ההוא · הקדמה זו למד אותנו החכם קורדואיר"ו ז"ל בדרושיו המופלאים · ומעשה המצות הגשמי יעלה עטיה במקום העשיה לבד שבו מקום שמקבלות הנפשות אחר מנוחתם שכרם והוא לבוש מתהוה ממעשה המצות הגשמיות ומצד העשייה נוטל שכרו גם הגוף העושה בפירות והקרן קיימת לו לעה"ב · וזהו מצד הנפש שהיא מצד העשיה והדבור שהוא הבל פה הוא במקום היצירה ששם מנוחת הרוחות והקולות והדבורים נעשה להם לבוש והיינו חלוקא דרבנן בג"ע מקום מנוחת הרוחות והמחשבה שהיא דקה ביותר והוא חלק השכל מורכב על הדבור והמעשה נעשה לבוש לנשמות במקום הבריאה ששם תשובת הנשמות אחר פטירתם מהגוף · וג' חלקים אלו הם חלקי הגוף וזה כל האדם על כן תקנו הברכות על מעשה המצות כדי שע"י הברכה יפנה למעלה ויזכה אל תקון שלשה חלקים אלו · וכן בתפלות שהם דבור ומחשבה לבד תקנו שיתלוה אליהם המעשה בתפילין וציצית וגם בפעולות גשמיות תקנו ברכות כמו ברכות השחר וכיוצא תקנו ברכה כדי שע"י הפעולה ההיא תזכה הרוח והנשמה · עוד תקנו לתת תודה לקונו על כל הפעולות גשמיות שע"י התורה הפעולה גשמית נעשית רוחנית ונמצא זוכה בעצמו תוכה אל הרוח והנשמה ואחר שהרוח והנשמה יש להם שכר טוב בעמל הגשמי ממילא נמשך חלק אל הנפש · וזה כולל בכל הברכות וההודאות ואפי' האכילה אם יכוין ליהנות ולזון נפשו מרוחניות הקדוש שבמאכל ההוא ולהעלותו מדומם וצומח ובעל חי בלתי מדבר למדרגת האדם נקרא צדיק אוכל לשובע נפשו ואם לאו הוא מצד החסרון והקליפה ועליו נאמר ובטן רשעים תחסר וזהו בכל דרכיך אפי' הגשמיות דעהו לקב"ה והדבק בו והוא יישר אורחותיך הגשמיות לעבודתו כדי שתשיג האושר האמיתי · וברכה שעל כל המצות והפעולות היא המשכת רוחניות מרום המעלות עד מלכות שהיא קבוץ השפע המקבלת מת"ת · לכן נקרא כנסת ישראל ואח"כ משם נמשך אל התחתונים ולא חוייבנו להמשיכו

אלא

אלא בה והיא הנותנת טרף לביתה וחק לנערותיה ובכל מלוה שיעשה האדם יכוין כי נשמתו מתתקנת ומאירה באור מלוה · ובמעשים שאין בהם ברכה יוכל האדם הגלגב לקדשם ולפארם בשפע עליון בפסוקים קדושים מתורה נביאים וכתובים וכ"ש כשהמעשה בעצמו הוא מקודש כגון בעסקו בג"ח וכדומה שכבר המעשה מוכן וכלי לשרות בו ברכה ולהחזיק גם הרוח והנשמה כי יעורר עליו רוח ממרום ויעלה על במתי עב ונמלא פועל בארץ ובשמים ובשמי השמים ובזה הארץ תענה את השמים והשמים יענו את הארץ ורב טוב לבית ישראל וה' יברך את עמו בשלום :

פרק שני

הלא מראש בב' חלקים הקודמים הודענו ומהם ישמע האדם ויבין דעת לאשורו כמה לריך האדם לכוין בהתעסקו בג"ח ולרכי המת בפרט שדל הוא ואין ידו משגת לעשות התעוררות תחתון ע"כ מלווים החיים לגמול חסד לגופו ולנשמתו במעשיהם ובכוונתם למען בעת במרום תמריא ותשכון סלע ותתלונן ברום הבינן בכח · ואל חביריו העומדים עליו להכין אותו ולסעדו באמת ובמשפט ובלדקה הלא הוא מעשה ודבור ומחשבה ראשונה כל אחד מהעומדים על החולה בשעת יליאת נשמתו יסובבנהו יבוננהו כדדרשו בזהר פ' האזינו כאשר הודענו למעלה למבקרים אותו בתחלת החולי וילרנהו כבבת עין העליונה בכח הבל הקדוש המעלה מפיו סביב למטתו בסדרי הפסוקים אשר יבואו לפנינו עד כי יעבור זעם מעליו ובזה ירחיקו בכל האפשר הדינים החלונים המלפפים אותו וסובבים מטתו כי סביב רשעים יתהלכון · ובזה יאחז לדיק דרכו והנפש תשוב אל האלהים אשר נתנה דרך תאויר ההוא המעוטר בשיח רנה ותפלה ותעלה ותראה עם להקות נפשות חסידיו אשר באו ללותו ולכבדו ושכינת אל בראשם עם המלאכי שלום ובכבודה תזכה נפשו לאור באור החיים כי באור פני מלך חיים אשרי מי בזוכה · וכל המתעסקים בו בגופו הן בשמירתו וכ"ש ברחילתו ובהלבשתו ובהכנסתו בארנו וכן נושאי המטה והלופיהם וחלופי חלופיהם וכל שלמטה לורך בהם והבאים ללותו וא"ל לומר בעת אומרם לדוק הדין יכונו למתק דין הקדוש בכל בחינותיו כאשר ולהפריש ולבלע דין החילון לשקעו ולגלגלו בנוקבא דתהומא רבה ובזה יסכר פיו כעדשה מגולגלת ואדומה ואין לה פה או לרמז בילה כנזכר וכן בנשואו אותו מאיבולא לסכרא בשעת הקבורה יכוונו בכל מעשיהם לעורר כחות העליונים כאלו היו כלם בג"ע לפני השכינה · וכל מגמת פניהם תהיה לעשות חסד של אמת עם נפש הנפטר כדוגמא שהם עושים למטה ללרכי גופו שגם לגשמה וחלקיה יש להם רמ"ח אברים ושס"ה גידים ועורקים רוחניים כמו שיש לגוף כי הוא דוגמא אליהם בכל מכל כל אלא שהוא חומרי והם רוחניים וכבר אמרנו כי פעולות הגשמיות תפעול ברוחניות וכ"ש כשיש הדמות בין הגשמי והרוחני בכל לדדיו בגוף המת עם נפשו והנלוים עמו וכבר אמרנו שבזמן הקבורה יש עם הגוף

הגוף נפשו רוחו ונשמתו של הנפטר · והכנת התכריכין כבר אמרנו טעם למה מוטל על הנשים להיות תקונם הראשון בעלמא דנוקבא ויזכוהו בפרוטות לדקה שתתן כל אחת מהן עבור כופר נפשו בעודן שם וכמו כן האנשים בבית הקברות ישימו בקופות כל אחד כפי השגת ידו להרבות לדקה וחסד לפדיון נפש׳ הנפטר הצריך לרחמים וטוב לתת לפחות שש פרוטות למתק השש קלוות ולביסוס שש מדות שיש בהם דין · ולא לחנם הרגילו בארץ הצבי לאנשים רשומים ליתן על גופס זהב וכסף ונחשת כנגד שלשת חלקי׳ נשמת הנפטר נשמה מבריאה ששם בחינת הזהב טוב ורוח מיצירה ששם הכסף ועלמין דכסופא לרוח ונפש מעשיה ששם בחינת הנחשת בסוד הרי נחשת ואח״כ חולקים הכל לעניים כמו שיבא · ויאמר בכל פרוטה הריני נותן פרוטה זו לצדקה על כל ישראל ועל פלוני זה הנפטר למנוחת נפשו בג״ע ויאמר כל כלי יוצר עליך לא יצלח וגו׳ וכן בכל פרוטה ופרוטה · גם ברחיצה הגדולה יש להם סדר נפלא וסודות מכוונים אשרי הזוכה להיות נמנה עמהם :

פרק שלישי

הן מקדם הודעתי למישרי דרך בתורה כוונת העומד בשעת יציאת נשמה · גם אחר השם הנמצאים שם יהיו כלם לאחדים ויכוונו להעלות נפשו קרבן לה׳ ליחדא קב״ה עם שכינתיה ולאתערא כ״י דכד סלקא נשמתא איהי מתאחדת בתיאובתא שלימתא ואתקשר עלמא דנוקבא עם עלמא דדכורא דכלל גדול הוא כי בכל מעשי האדם בעי לכוונא לאכללא מדת יום בלילה ומדת לילה ביום כנראה בפ׳ קרח דף קע״ז ע״ב על פסוק ראה חיים עם אשה אשר אהבת ובעי בר נש בכל עובדוהי לאכללא שמאלא בימינא בשמא דקב״ה · וכתוב בתקונים דף קל״א ע״א סוף סוף כל מה דאשתדל בר נש בפקודוי דקב״ה בגיניה ובגין שכינתיה הכי אשתדל קב״ה בגין בר נש ובגין זוגיה בההוא עלמא זכאה מאן דאשתדל למעבד רעותיה דלית פומא יכול למימר אגרא דיליה בההוא עלמא דאיהו לדרי דרין · ובר״מ פ׳ כי תצא כתיב אין חסיד אלא המתחסד עם קונו דכל פקודין דעביד למפרק בהו שכינתיה ובהא עביד חסד עם הקב״ה · ועיין בסוף פרשה זו בכמה פנים קושרים ישראל שכינה עמהם ומאין ולאין יזדמן לאדם בעה״ז לעשות נייחא לשכינתא להיות במדרגת הכהן עליון המקריב נשמות לפני קונו אם לא בעת כי ירצה חכמים ימותו דאז בודאי בעי לכוונה ולשואה רעותיה ליחודא דקב״ה ושכינתיה ויתחזק כח המוטל על ערש דוי בפסוקי׳ דרחמי ובפיו ימתיקנו במלין קדישין · ובזה מתדבק באילן החיים · ואמרו כי מלאכא דמותא לא שליט על מאן דאשתדל באורייתא לשמה אלא מיתתיה על פי ה׳ והיא הנשיקה דהוא דבקותא דנפשא בשכינתא ובעקרא דיליה בגין כך לדיקים אינם מטמאים במיתתן כמה דתנינן ביום שמת רבי בטלה כהונה כלומר דאתעסקו ביה דלא שרא עליה רוח מסאבא · א״כ בהתעורר על הנפטר אילנא דחיי בכח רוחניות הנאתם ועלם

 בפסוקי

בפסוקי אנ"ך בכוונת אותיות ונקודות וטעמים בזה ישמרוהו ויחיו נשמתו מריתיאת כחות הדין המתגברים עליו וישתתפו נצולות נשמותם עם נשמות הצדיקים המתים הבאים ללוותו אלו פורשים כנפיהם עליו מלמעלה והחיים מסייעים אותו מלמטה ובשתים יכסו פניו מלמעלה ובשתים יכסו רגליו מלמטה ובזכותו יעופף להקרב קרבן לפני ה' במזבחו הטהור ע"י מיכאל כהנא רבה בעונתה ובזה יתעורר כהן עליון שבאצילות חסד אל כל היום על פי מדותיו ורוח אחד יהיה להם באחדותא בדבקותא וברעותא שלים יהרון כל בוצינין עילאין ויתרק עליהון משחא דרבותא עילא עילאה מעתיקא קדישא סתימא דכלא · ואמרו בפ' ויחי דף רמ"ח ת"ח כד נשמתא סלקא אתער כלא לגבי נוקבא דהא איהי אתאחדת בתיאובתא שלימתא ואתקשרת ביה ואם ימצאו שם עשרה שיעסקו כלם בדברים שבקדושה ובשירי דוד שכינה הבוחרת בשירי זמרה אתיא על ראש המטה עם עלמות שיר ומלאכין דשכינתא דצלותא דסגיאין קב"ה מתעטר בה בגין דסלקא בגוונין סגיאין ואתכלילת מכמה סטרין ואתעבידא עטרה ומנחא ע"י סנדלפון רבא ויקירא על רישא דצדיק חי עלמא :

פרק רביעי

מה נאמר ומה נדבר ומה נצטדק בראותינו גם בני אדם גם בני איש כי הבל יהמיון ומלתי מילין הציקתני רוחי בטני בראותי המתאספים בבית הגוסס · וכן מדי עסקם בגופו אחר מותו ומספרים שיחות בטלות ודברים הרבה מרבים הבל שיש בו חטא ואוכלין ושותין ופוחזין כדאמרי' בירו' מסכת מ"ק כי אין לעשות בדברי שקר רק לעשות מלאכתן מלאכת שמים והרבה ריקים ופוחזים שפיהם כם עביט של מי רגלים ומנבלים פיהם בבית המת ובבתי הקברות ובזה מרחיקים הקדושה מהם ומהמונם ובדד ישבו כי הם נזופים לשמים וקיימי ארבעים יום דלא אשתמע צלותהון ולא עיילא לפרגודא · והרבה סוררים נשבעים שבועת שוא ושקר ומתלוצצים שם ובזה מעוררים כח הגיהנם ה"ו ובפרט בלילות מהזיקים מוסרות הדין כדאמרי' בפ"ק דע"ג קשה ליצנות שתחלתו יסורין וסופו כליה שנאמר ועתה אל תתלוצצו וגו' · ופעמים מריבין ומחרפין ומגדפין זה את זה ומכים זה לזה · ובזה מסתירים כח הרחמים והדין הווה באויר המלא שוא ודבר כזב ואין בהם משכיל אל דל המוטל לפניהם כמלא הסניגור נעשה קטיגור ועבירה מכבה מצוה · וכמה פעמים צווחתי ככרוכיא ונתתי עליהם בקולי לבל יאשמו בזה · וכל שאפשר בידו למחות בהם ומוחה עושה חסד עם החיים ועם המתים חבות הרבים תלוי בו והמצוה הזאת על הכהנים והשרים אשר בכל עיר ועיר להחזיק בדק זה · ולהרים מכשול מדרך עמי אני אהרן ברכיה ממודינ"ה יצ"ו הצעיר שבמשפחתי בינותי במקרא ושום שכל במזמורים ופסוקים מסוגלים בסדרם ובטעמם כל אחד קורא זה לזה בכוונה נאותה אפי' כפי פשטם מלבד שהמעמיק בהם ימצא נופת מתוק בסדר קריאתן והצעתי אותם לפני בני גילי הצריכים סעד לתומכם

לתומכם אשר על שפתם יכוונו קצת מהם או כלם מדי עסקם בגמילות חסד של אמת וכן המזמורים הם מסוגלים לכוונה זו כפי פשט הפסוקים מלבד כוונה מסותרת שיש בכל א' מהם בכלל ובפרט ובראשי תיבות ובסופי תיבות ורמז תמורות של כ"ב אלפא ביתות קצתם יכוונו לתקון נפש רוח נשמה וחלוץ עצמות וכפרת אשמות וקצת מהם לדפוק על פתחי רחמים שעל הארץ יריקו וקצת מהם נגד נפשות הצדיקים המתים אשר שמה כי באים נגד הצדיק מאותן הצדיקים שפשו מעין מעשיו מלבד קריבוי ורחמוהי וזה נראה ברור מכמה מעשים. שהובאו בירו' פ' אחרון דסוטה · ומהם לבסום כחות הדין ומהם ליחוד קב"ה ושכינתיה ומהם להבין מהמצונים בפסוקי היחוד כחות קדושים מקבלים עם כחות משפיעים · מקבלים דין מן דין ביחוד קרבנא דא. דסליק כדפי' בפ' נח דף ס"ח דאמרו בר נש דאיהו צבאה איהו קרבנא ממש לכפרא ויחד כלם עונין ואומרים קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו · ועיין בר"מ פ' בהר סיני דף ק"ט דפי' סוד כחות קדושים משפיעים וכחות מקבלים בדרוש שאומר כי התפלות מיחדות מדרגות האצילות המתלבש בשבת בהיכלות הבריאה ובחול על לבושי מלכות אלו יש לבושי חול כי הבריאה מתלבשת בז' היכלות היצירה · ברם התקרבות כורסיין ומלאכי דאינון אברים מלבר צריך הקרבות ונפש ורוח הצדיק ודאי בעלייתה היא קרבן לקרב גופין ואברין דלבר ממלכא ומטרוניתא · ובכח עליית נשמתו עם הנה הקדוש המעלים החיים עליו יעשה קרוב ויחוד באורות עולם האצילות בפנימיותם שגם עולה הבל התפלה והתחנה עם סוד המחשבה שהיא בעולם הבל · ומשם היא מקור הנשמה · וכבר ידענו כי מההבלי העולים מפסוקי התורה נעשה מכל אות ואות מלאך רוחני המתעלה מדרגה אחר מדרגה עד שרש הענין ההוא ויפעלו למעלה פעולה נפלאת עד כי יתעורר שפע עליון לירד ולהשפיע דרך מקומות אחיזת נשמתו שנאחר שרשם למעלה כי אין דבר רוחני נעקר ממקומו ומה שנכנס באדם הוא מהתפשטות שרשה העליון · ונמצא חוט משוך בין הנפש לאדם וחוט אחר בין הרוח לאדם וחוט אחר בין הנשמה לו והם כשלשה חוטין של שתי והמצות והמעשים טובים הם כחוטי ערב המחזיקים ג' חוטי שתי אלו ועושה אותו יריעה קיימת כן האדם ע"י תורה ומצות מוסיף מאורי אור בחינות שרשי קדושת התורה ומצות בצנור המשכת קדושת חלקי נפשו והוא כמוסיף ערב על השתי · והעון מתדבק בנפש ומפסיק בין צנור קדושת חלקי נפשו לקונו · וזהו קפדתי כאורג חיי · ואין לו תקון עד ישוב יחבר ההבדל אשר הבדיל והפסיק בטומאת עונו ע"י תשובה בעה"ז או ע"י מירוק הלאת העון אחרי מותו כי עד אשר ישיב לחבר נפשו עם קונו א"א לו ליהנות מאושר מעשיו הטובים שכל עקר האושר אינו כי אם דבקות נפשו עם קונו ואיך יהיה לו כן והוא נפרד ממנו וגם כל מעשה הטוב אשר יעשה האדם לא יהנה ממנו אחרי מותו עד ירחץ יטהר מטומאתו כמשל האורג הקוצר יריעתו כמדובר · וכן אם יתפלל לא יעלה הבל פיו לרצון עד אשר תשובתו כי אח"כ יחזרו וישפיעו דרך מדרגות אחיזת נשמתו והכל לפי הכוונה · ואפי' פשטי הדברים יעוררו עד מלכות אך הוא כמי שמדבר מאחרי כתפיו וזה

מתבאר

מתבאר בפ׳ חקת ועיין בפ׳ ויקהל דף רי״ז כי שם פי׳ איך מעוררים למעלה מלות התפלה והתורה ושירי זמרה :

פרק חמישי

אלה הם מיני המזמורים וכל יחיד יבחר מהם מה שירצה בעיניו או יוסיף עליהם מדעתו הרחבה מזמור ט״ז כ׳ כ״ב כ״ג כ״ד כ״ה ל׳ מ״ב מ״ג כ״א ס״ז פ״ד יושב בסתר ק״ג קי״ז קי״ח ק״כ קכ״א קכ״ג ק״ל ק״מ קמ״א קמ״ב קמ״ג קמ״ח קמ״ט ק״נ ומזמור קמ״א וק״נ כתוב בפרשת פקודי דף רל״ב שהם כלל כל התושבחות ויחד כלם שם כ״ח מזמורים כנגד כ״ח פרקים שביד הגדולה שהוא שם ההוי״ה בד׳ אותיותיו ומלואו שהם י״ד ויד החזקה הוא שם אהיה ומלואו המוספת משם הוי״ה שהוא לימין והוא ג״כ י״ד וליחוד כ״ח מחנות שכינה שהיא הלבנה העליונה המלבנת עונותיהם של ישראל המזדמנת עם מחנות יה להקביל הנשמה הקדושה העולה ליחדה ולקשרה עם קונה · והם מוסיפים כח ומחלימים ומחיים הנשמה וגם הגוף · ומיבעי לאדם לארמא ימינא על שמאלא בכח יד רמה המתווכת ביניהם שבלחה הוא גידול שמיה רבה שהם עשר אותיות של הוי״ה מנוקדים חולם סגול קמץ סגול · ויבואו אחריהם קי״ב פסוקי תורה נביאים וכתובים יחד כלם מודים לישא אותם על שפתיו האיש הישראלי מדי אשר הוא מוכן לעבור המעבר יב״ק מתחתית לעילית וימלא ביניהם מהמזמורים הנרשמים א׳ או ב׳ או ג׳ ומספר מפקד הפסוקים מכוון ליחוד ג׳ שמות שהם אהי״ה הוי״ה אדנו״ת מספרם יחד קי״ב · ויכוין האומר כי נלוה נשמת החולק שכלולה בנשמתו על דרך שכל ישראל ערבין זה לזה בכחה מסייע ונותן כח ואון לו ופיו כפיו ודבורו כדבור המוטל על ערש דוי וכמו שמוסיף שבע רצון על נשמת האיש הלזה בזה יתוסף לו רבו וחיי ואינא וחסדא וכל המוסיף מוסיפין לו · ואמרו כי תיבת אמן אותיות הבאות אחרי ג׳ אלה הם בנם ויש אומרים שהוא שם קדוש והוא בסוד היחוד על ידו · ושם זה עולה קי״ב וגם יב״ק שהוא שם קדוש ועליו נאמר ויעבר את מעבר יב״ק והוא סוד ״יעננו ״ביום ״קראנו והוא סוד יחוד ברכה קדושה · יחוד באמצע בת״ת · קדושה משמאל · דכתיב וקדשת את הלוים · ברכה מימין · והם סוד ג׳ שמות הנזכר · וג׳ שמות אלו הם סוד פסוק שיר השירים אשר לשלמה וי״ב אותיות אלו מצורפים יש להם כח גדול לכל דבר והוא סוד מלכות ת״ת בינה או כתר שבשתיהם נודק שם אהי״ה ולרופס אות א׳ מכל שם · ויש מוסיפין עמו ג״כ סוד שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ · ישראל ה׳ מימין · אלהינו משמאל · ה׳ שהוא יחוד הכל יחד באמצע ור״ת ארבע מלות אלו הוא ייא״י והיינו מלוי שם ס״ג והוא שם קדוש ולפי זה הם ד׳ שמות ידו״ד ייא״י אהי״ה אדנ״י ומהם יצטרפו ד׳ שמות כנודע · ובספר הקנה הפליא לדבר בסגולתם ושם הנתוסף על יב״ק עולה אל והיינו אל יב״ק והוא שם קדוש והיינו כי במקלי עברתי כ״י עולה א״ל עם המלה · במקלי סוף תיבה ואמצע תיבה וראש תיבה יב״ק ושם ייא״י סודו בכתר

והוא

והוא היחוד הגמור והוא מתלבש בשם אהי"ה ושם ידו"ד מתלבש באדני · ויש עוד הוי"ה ואהי"ה בסוד רישא דמלכא והוי"ה ואדנו"ת בסוד התפשטות גופא והם א' אל הימין וא' אל השמאל ומתייחדים באמצע ככתר בספ"ר ובהם סוד יחוד מלמעלה למטה וממטה למעלה · והלעתי פה דרוש זה הגם שהם דברים כבושים להיותם אחד מסוגלים לכוין בהם לעולם ובפרט סמוך ליציאת נשמה בפסוק שמע ישראל · וג' שמות אלו מהם עדון תחתון עדון עליון וצרורא דחיי מכוונים לג' מיני לבושים וג' עדונים המתהוים מזיהרא עילאה בהתעוררות מיין נוקבין המעלין הצדיקים מדי עסקם במצות בעובדא ובמלולא ורעותא ובתקון נפש רוח נשמה ובזה מתעלים כל אחד מהם ליסוד יב"ק העליון : אמרו על בן עזאי שלפי שהיה תורה מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים היתה האש מלהטת סביבותיו כי בהתדבקות המחשבה מתוך האלילות ההוא שהיה מאציל וממשיך עליו היו הדברים מתוספים ומתרבים ומתוך השמחה היו נגלים אליו ומאירים בכח מקור נשמתו שהיא למעלה בין הקדושים ע"כ ערכתי סדרן של פסוקים אלו החורזים מתורה ת"ת לנביאים כ"ה ומנביאים לכתובים מלכות ובזה אמריהם ישישו ויעלו לפני אלהים ויגדל כח אדנ"י · ובר"מ פ' פנחס דף רי"ז מאי להאיל פנים מאמן איכון י"ב פנים מיכאל אריה ד' פנים דיליה ידו"ד ד' פנים דשור ואיהו גבריאל ואיכון ידו"ד ד' פנים דנשר ואיהו אוריאל ואיכון ידו"ד ואיכון ממנן תחות חסד פחד אמת דרנין דתלת אבהן ואוקמוה רבנן האבות הן הן המרכבה וסלקין נהורין לחושבן יב"ק ואיכון מלך מלך ימלוך שכל הוי"ה מנוקדת בנקודות ג' מלות אלו והוא סוד שם י"ב ומנייהו אתתקן גדפין ואגפין ועיינין גדפין אדנ"י אגפין הוי"ה עיינין אהי"ה · אדנ"י הוא לתקון המעשה הוי"ה לדבור אהי"ה למחשבה ויכוונו ליחד דבור בקול עם המחשבה העליונה ומשם לרעותא עילאה ובזה יתרבה אור עליון ויופיעו הרחמים ומיכאל וגבריאל רלים לגבי ההוא קלא דכתיב ורגליהם רגל ישרה · ובאתר דהוי"ה תמן הוא דרך ישרה :

פרק ששי

על פי הדברים האלה נראה לעניות דעתי כי טוב לחלק פסוקים אלו לג' מערכות באמור ביניהם א' או ב' או ג' מהמזמורים המצויינים · המערכה הראשונה תהיה מכ"א פסוקים כמספר אהי"ה אך טוב לישראל כי הוא חנון ורחום לכל פועל · המערכה השניה תהיה מכ"ו פסוקים כמספר שם הוי"ה ויכוין ככתר · המערכה השלישית תהיה מס"ה פסוקים כמנין אדנ"י ויכוין כי ה' בהיכל קדשו ה"ס שהוא שם אדנו"ת ובזה ישתקו פיות תחתונות המקטרגים ויחתו מגבורתם · וזהו וה' בהיכל קדשו אז ה"ס מפניו כל הארץ ומגמת פניו יהיה לתקון עליון נפש רוח נשמה של אותו העומד עליו בכח בטישת האורות הקדושים המתהוים מפיהם · המתפעל אם זוכה בכוונתו הטהורה מעלה מיין נוקבין בסוד שמחת העולה ונפשות החיים שעומדים עליו מעוררים מיין דכורין עליו מלמעלה

למטה · ולכן סדרי הפסוקים מתחיל לרמז והארת רוחניות משם אבי"ה ובטישת האורות מקדש האויר. שעולים דרך בו ומפנים כחות הגורמים לו צער וחיל ובעתה מלבד כי מתהוה מהם שרפים ואופנים כנדרש בפ' פקודי ובכא נהורין אלין מעלין נשמת הנפטר על כנפי רוח ויפרשו כנפיהם יקחוהו וישאוהו על אברתם ועיין בריקנאט"י פ' וירא כי הדברים מתהוים באויר בסוד וכל העם רואים את הקולות ואמרו בפ' וילך כי דבריו של משה היו מתחקקים בשמא דקב"ה בדברי השירה והיינו דכתיב עד תומם ומזה נבין כח ההבל הקדוש ואיך מקדש ההבל הנשמה להיות היכל לרוחניות המתהוה ממנו ועיין בדברי ההוא מארי דקבין אשר הובא בתקון ס"ם דף ק"ו ע"א ובכא ההבל המסקל המסלה תזכה ותיסק לאסתחיי' במי בוסמין עילאין דנגדי מתלת עשר נהרי דאפרסמונא דכיא לעדן בהן נשמתייהו דצדיקייא אשר נתגלה לר' אבהו בשעת פטירתו אשרי העם שככה לו · עוד בסוד ג' שמות אלו יש דברים עתיקים להעלות הנשמה וכבר זכו בהם מפי גורי האר"י ז"ל שלמים וכן רבים אשר זכו לשמש הגאון מורי מפאנו זל"ל בחלקם יהא חלקי והם יוסיפו על הנדרש עשר ידות · ופסוקים אלו נאותים ליאמר בכוונה ודעת צלולה לעורר רחמים על הנפטר בשבעה ימים הראשונים ובסוף השלשים עם ההשכבה וכן בכל י"ב חדש בעת שירצה לעורר על מתו ולהזכיר נשמתו לפני קונו ובפרט בג' לבכי כאשר הזכרנו למעלה · אמרו דורשי רשומות כי צריך להזהר שבעת המות לא ישאר כלום מאבריו חוץ למטה כי כל הנשאר ממנו חוץ לזאת המטה לא יאסף ולא יקבר לחית השדה נתתיהו לאכלה וזה לפי שבסביבות המטה הנזכר יש מיני משחית ופורענות כד"א כשושנה בין החוחים לפיכך צריך שיאסף אל עמיו ולא חוץ לכקות הסומאה · וכן צריך ליזהר שהרצועה של יד לא תהיה תלויה רק יכרכנה סביב הזרוע והטעם כי רגליה יורדות מות וסמך לזה מה שאמרו בשבת ובלבד שלא תצא רצועה מתחת ידו טפח · וצריך אותו אבר הנשאר חוץ לסבול יסורים רבים עד כי יוכל להכנס בפנים והוא נקראת פליטת הגלגל ובזה נבין ענ עוגה ועמד בתוכה · וזהו ענין אסיפה הנאמרת בצדיקים מלבד הנדרש עליו שהוא אסיפת נשמתו להיכלי הקדושה ולאבותיו ולאביריו הקדושים ומידי עברה בוטעת כל כחות הדין המנגדים אותה בקולה הגדול שהולכת מסוף העולם ועד סופו כדאמרו בקולות הרוגי מלכות שהיו מכוונים להתיש הקליפות בקולם העצום פן יתגברו עליהם מתוך צערם וכן אמרו במ"ר פ"ו נפשיה דההוא גברא מקבלא ארזין ומקבלא אילנין · ועל העומדים עליו מוטל להיות עיניהם פקוחות על זה שלא יצאו מאבריו חוץ למטה · מצאתי קצת סמך על מנהג ישראל שלא לעמוד לרגלי המטה שבו הגוסס יען כי מ"ה כנגדו וחרבו בידו כדאמרו רבנן ואין להתקרב אליו ולא לדחוק מקומו · וכתוב בזהר פ' פנחס דף רל"ד ע"ב המבקר את החולה לא ליתוב מרגלותיו משום דשכינתא על רישיה ולא לרגלוהי דמ"ה לרגלוהי · האי לאו לכל בר ישראל אלא לבינוני אבל לצדיק גמור ה' יסעדנו על ערש דוי על רישיה ושכינתא אסחר גופיה עד רגלוהי · רשע גמור מדת הדין אסחר ליה בכל סטרא ודא יצר הרע רחמנא ליצלן · ואי זכה נחית בדמות אריה

לקבלא

לקבלה נשמתיה ואי לא זכה נחית בדמות כלב וזהו מיד כלב יחידתי · ובתקון י"ח דף ל"א ע"ב אית רעש דלא ייתי תמן קב"ה ואית רעש דייתי תמן ורעש בהפוכא ערש ומאי כל משכבו הפכת בחליו · דאתהפך רעש לערש דאיהו ערש בהיפוך אתוון ודא שכינתא דאיהי כללא דעשר ספירן דעלה אתמר אין קדושה בפחות מעשר דאיהי שריא לרישא דחולה ובגין כך ה' יסעדנו ובמאי על ערש דוי על שכינתיה ודאי ואי שכינתא לאו תמן רוח סערה תמן דאסעיר גופיה דבר גם דכתיב ביה האניה דהיינו גופא חשבה להשבר דלית שכינה דסמיכת ליה ובזמנא דשכינתא סמיכת ליה מיד קלא נפיק בן אדם עמוד על רגליך וקאים ממרעא דיליה ונפיק מדינא שלים בגופיה שלים בממוניה · ואי לא דמסתפינא אמינא כי אפילו אותם הנהרגים בידי אדם מלאך-המות מקדים לבא שם ואולי מתלבש ברולא והוא חרבו של מלאך המות אך באמת אין מלאך המות מושל בו ברצונו כי רשע זה קודמו · וגם שמדברי ספר הזהר בסוף עגלה ערופה לכאורה אין נראה כן · מ"מ כשיוסקף בטוב העיון לא יחלוק על סברתנו זאת :

פרק ז' וח' היב"ק פסוקים עם הנמשכים אחריהם והתפלה השייכה בשעת יציאת נשמה כבר באו בתחלת הספר למען לא יהיו עיני הקורא משוססות וכל החפץ יכול למלאת ידו לזכות את הרבים לעשות חסד עם החיים ועם המתים :

פרק תשיעי

טעם עצימת הבן עיני אביו ותועלת המגיע מזה לנפטר עיין פ' שלח דף קס"ט כדי דליהוי ליה חיזו וחולקא דההוא עלמא דלא זכי לדא עד דלאסתים מניה כל חיזו דהאי עלמא ולכן אפילו כשאין לנפטר בן מצוה לעומדים שם לסתו' עיניו וטוב שהיורש ממונו יעשה לו תקון זה · ואם זכית לסוד רמז תורת הגאלה בעולם העליון תבין טעם זה וכן למה אסור להעביר נחלה אפילו מברא בישא לברא טבא · ויש בעצימת העין של מת טעמים אחרים · ואחד מהם לבל יחזי חיזו אחרא בתר חיזו דשכינתא עוד אמרו בזה דברים עתיקים ובפרט בפ' ויחי דף רכ"ו ע"א ומשם נראה שראוי לבן לגגרת עפר על עיני דאבוי כד אתקבר · ואם יש לו עפר א"י טוב שהבן ישים אותה בעצמו על עיניו ואמר כי סתימת העינים יע"י הבן הוא סיוע לדינא דקברא · וכבר דברנו מזה למעלה בחלק א' · אחר פטירת המת מתוך ד"א יקיימו מצות הקריעה דאמר רשב"א העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע הא למה זה דומה לס"ת שנשרף שהכל חייבים לקרוע ופי' הרמב"ן ז"ל כי נפש בגוף כאזכרות בגוילין ומשל הוא לומר שהוא הפסד גדול וחרדה רבה וחייב לקרוע עליו כאלו נשרף ס"ת. לפיו אי כמי יש לומר כשם שקורעין עליה כך קורעין על מקיימי מצותיה שבשריפתה אובדין מצות של כתיבה ובמיתת עושיה אובדים מצות של מעשה הילכך על כל אדם מישראל קורעין ואפילו על אשה · עוד נוכל לומר כי טעם הקריעה יהיה לסייע למת להפשיט מעליו לבוש הגשמי להכינו ללבוש חלוקא דרבנן · והיא בגואר להורות כי לבוש זה אינו. עוד דבק עם נשמתו כעור. הגואר שנפשט מעצמו

כל אמרי'

כדאמרי' במשנת הטור והרוטב · ועוד כי עקר ההתלבשות במדרגות הקדושה היא מבחינת הגואל ולמטה דבסוד רישא דורשים דרשות אחרים ובכמה בחינות הראש עומד בעלמו ואינו מתפשט ומתלבש כמו מהגואל ולמטה ועומדים בשעת הקריעה ויכוונו להעלותו מעלמא דנוקבא שהיה בו על ידי הלבוש הזה כתחתון החומרי לעלמא דדכורא להלביש נשמתו ורוחו ונפשו מחללות מזיהר' עילאה כדאמרו בטעם ספירת העומר מעומד · ויאמרו בשעת הקריעה פסוק ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך · הצור תמים פעלו וגו' · והלך לפניך לדקך כבוד ה' יאספך · תשכב בשלום ותישן בשלום וכו' · ויכסו פני המת לבל יביטו המקטרגים בפניו ובמלאו שם נרשמים העונות ויוסיפו לו מכאוב ואפילו האדם החי טוב לכסות מלאו לעולם שלא יתראה בפני החילונים ועוד שאסור להסתכל בפני המת פן יתבזה בעיניו ועוד אין להשפיע ראיית העין שהוא רמז לבת עין העליונה במקום המיתה ח"ו כי אור העין שואב משם להיותה כמראה הלטושה ולא המתים יהללו יה ולכן אמר לשון הסתכלות שהוא ראיה בהבטה תמידית כי אז פוגם עינו וח"ו מפריד ברמז העין כי רגליה דווקא יורדות בקלה להתלבש בסוד המות לאכנעא לאינון קליפין כדכתיב ומלכותו בכל משלה לא בחינת העינים כי עיני ה' אל יראיו למיחלים לחסדו וגורמים היחוד לכנסת ישראל · טעם למנהג שימת המת בקרקע הוא כי קרקע עולם אינו מקבל לא טומאת מת ולא טומאת מדרס כדאמרי' במס' נדה וכלים וראייתם מפסוק ונקתה לארץ תשב ואם יניחו המת במטה או ישימוהו על גבי שלחן וכלים הראויים לקבל טומאה כ"ש שידרסו ויחזיקו בו הרוחות כי אין המטה טפלה למת כדאמרי' במס' שבת פרק המצניע · מלבד כי רמז הקרקע הוא במלכות שבה נטועים כל הנטיעות וגם יסוד בהיותו משך וא"ו נקרא קרקע פרדות ת"ת ועוד שכל דבר מתאוה לחזור למקורו והא מנוחתו עליונים תאבים לעלות למעלה שהם נפש רוח ונשמה ותחתונים תאבים לרדת למטה שהם אברי הגוף כי עפר הוא ואל עפר ישוב והגוף הוא בחינת הזכר המשפיע על הנקבה עפרא דארעא: בעת שמשימים אותו בארץ יכסוהו בסדין כנהוג להעלימו מכחות הדין כנ"ל ומבחינת איזה רוחות רעות שאינם שולטים אלא על הנראה לעין ויתחילו ויאמר בית יעקב לכו ונלכה באור ה' · אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו · יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכחו · כי עפר אתה ואל עפר תשוב · ויאמר זה ג' פעמים ויכוונו לסוד עפר העליון שהיא בינה ועפר התחתון שהיא מלכות ולעפר קברו למטה ובפרט אם נקבר בארץ ישראל ואחרי שמו אותו על גבי קרקע יאמרו עליו מזמור לדוד ה' רועי עד סופו ושיר של פגעים בחתוך מלותיו ובכוונה גדולה ובפרט פסוק כי מלאכיו יצוה לך כי הוא מסוגל מאד כמו שבא למעלה בארוכה במאמר ב' וסופו ד' תיבות אלה הם יו"הך · והוא סוד י"ו פיות שיש לחרבו של הקב"ה ובהם הוא מכה וזהו יו"הך י"ו ה"ך · ולכן תקנו להגלל מהם י"ו בני אדם שיעלו לס"ת בשבוע שבעה בשבת שחרית שלשה במנחה ושלשה בשני ושלשה בחמישי ואהו שהתחילה התורה בב' וסיים בל' הם ל"ב ברכות שמברכים הששה עשר בני אדם

העולים

העולים לקרות ברכה ראשונה ואחרונה · ולזה אפשר שרמזו באמרם ספר תורה וסייף ירדו כרוכים יחד · העוסק בזה ינצל מזה : ושומרי המת כבר הזהרנו שיזהרו עצמם מלשון הרע וקטטה ומריבה ושבועות והזכרת שם שמים לבטלה ח"ו וניבול פה בעודם שם לפחות וימעטו דבריהם ככל האפשר שכל המרבה דברים מביא חטא · במקומות אלו בפרט ומה טוב אם יבקשו עליו רחמים בשירי דוד ובמזמורים המסומנים למעלה וכן חופרי הקבר והמתעסקים בארגז ובשאר צרכיו לא יפנמו לשונם ויזהרו מלחטוא בנפשותם בזה ושמירת המת הוא כדי שלא יתעוללו בו המזיקין והרוחות כנזכר :

פרק עשירי

השופר שהיו נוהגים לתקוע בעת שהיו נושאים המת לבית הקברות כתיב בפ' ויקהל דף קל"ו ב' שהיה להגין על החיים שלא ישלוט בהם מלאך המות להשטין למעלה דהא אית ליה רשותא · והזהיר בכל תוקף לבל יתראו הנשים עם האנשים בעת הליכתן לבית הקברות כל שכן בעת חזרתן שמלאך המות ביניהן ואמר: דבשבע בעי דינא · ובעשרה אסגי לקטלא · ואמר דכמה בני אדם מסתלקים מן העולם קודם זמנן בגין דלא אזדהרין מן דא · ולכן יש למנוע הנשים מללכת לבית הקברות עם האנשים : וכל שכן בחזרתן ובשום פנים לא ילך בדרך עמה אז · והועד לפני מפי אדם כשר שכך נתפשט המנהג בכל ארץ הצבי ובבבל ובכל מלכות מזרח שבתחלה הולכים האנשים ושם עומדים שמשים ממונים להפריש הנשים שלא יתחילו לצאת עד אחר שעברו כל האנשים · ואחר הקבורה מתעכבים שם הנשים כמו רביע שעה עד שילאו כל האנשים ושם מקוננות על הנפטר · ויש מקומות שאין יוצאות אחר המטה כלל · וגם מדברי הגמ' נראה שלא היו יוצאות עם האנשים דאמרי' בפ' כ"ג מקום שנהגו הנשים לצאת לפני המטה יוצאות ומקום שנהגו לילך אחר המטה הולכות · ומפרש בירושלמי מפני כבודן של בנות ישראל שלא יסתכלו בהם האנשים הנה כי חשו בירושלמי להסתכלות בהן הגם שפשט דבריו יראה משום הרגל עבירה יוכל גם כן לפרש שכוונתו גם למה שאמרו בזהר וזהו כבודן לבל יגרמו נזק לעולם:
ומצאתי קצת סמך למה הקינה מיוחדת לנשים כדכתיב ולמדנה בנותיכם נהי ואשה רעותה קינה · וכן התבוננו וקראו למקוננות · ובמשנה גם כן נשים במועד מענות והטעם מפני שהם מצד הדין ולכן בבכייתן ודמעתן מכבות אותו על דרך מה שכתב החכם אלשיך בפירושו למגילת איכה על סוד הדמעות עוד מצאתי בפ' פקודי דף רכ"ז ע"ב דאמר כל אינון דאתיין מסטרא דשמאלא מסטרא דנוקבא אתמנן על השיר ואמרי שירתא תדיר וזהו על עלמות שיר ואולי יהיה כטעם שיר של הלוים להיותם מצד הדין ולכן להם לבסמו בשירם ואמרי' בפ' שמות דף י"ט כי השירים עליונים עמדו עד שנולד לוי ואז פתחו בשיר ופי' למה נקראו לויים בשם זה וכ"ש דמזה נוכל להקיש בקינות ובבכי כי

אותם

אותם הבאים ומוספעים תדיר מכח הדינים יפה כחם לשברם ולהחלישם · על דרך מיניה וביה אבא ליזיל ביה נרגא וירך דסטרא אחרא מתוכה מסרחת ועוד כי אלדם הבכי והנהי והקינה והם ג' מיני יללות שכן כחות החצונים הם משולשים כמו שאמר ומבחר בלשיו כי יולאים ויונקים מג' קליפות רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת כי הרביעית נכללת בקדושה כנודע: גם מזה נראה כמה לריך האדם לשמור עלמו מלהזכיר כחות הקטגוריא בעת הסכנה רחמנא ליצלן · ועיין בזוהר פרשת נח בסוף דף קי"ג שהזהיר כי אין להזכיר כחות הטומאה בלילה עת שליטתן ובמקום שיש תנוקות בני שנתן בפרט · ונמלא כתוב כי חסיד אחד הזכיר שם ס"מ בלילה באמצע דבור עם בני אדם ובבקר ראה אותו רבו האר"י זצ"ל וא"ל הרי עברת בלילה על ושם אלהים אחרים לא תזכירו ולכן הזהר כל ימיך שלא תזכור שמו ולא כיוצא בו ובפרט בלילה כי אז יכול להתגבר עליך ועל אחרים בסבתך · וכ"ש שאין להזכירם במקום שיש מתי ישראל דתיאובתייהו לשלוט בגופיהון כדפירשו בזהר פ' אמור דף פ"ח · ועיין בפרשת נשא דף קכ"ו כמה דינין מתעוררים על המת אם מלינים אותו שלא לצורך · בעת שמזמינים עלמם לטהרו טוב שהגדול שבהם יבקש עליו רחמים בתפלה ותחנה בגין דיתרבי ויתוסף רבות קדושה באתר דאצטריך ויכוין לעורר הרחמים · ועיין בתחלת הספר מה יביעו ודברו אז:

פרק אחד עשר

סדר רחילת המת למטיבי לעד · ראשונה ירחצו שערות הראש כי שערות האדם רומזים להמשכות כמו שלמעלה בסוד שער הראש מתאחדים בהם עליונים ותחתונים אחרי דמארין אחרי דקשוט אחרי דמתקלא אחרי דיבבא אחרי דיללא אחרי דדינא אחרי דרחמי וטעמי אורייתא ורזי אורייתא דכיין ומסאבן כלהו נקרא שערי · פי' מטיבותא דאתמשך ממלכא קדישא · ואמרו המשכילים ומביני דעת כי מנין שערות הראש הם אלף אלפי רבואות ושבעת אלפים שערות ישתבח שמו הכולל כמה אלף אלפים עולמות עד אין תכלית ומספר · וכלם גנוזים ונעלמים לשעשועו · ואין מי שידעם אלא הוא בעלמו האלילם לקיום הנמלאות · ודרך כלל הם אלף אלפים רבואות קולות ובכל קוץ ארבע מאה ועשר נימין כמספר קדוש · ובכל נימא ארבע מאה ועשר עולמות כמנין קדוש ובכל עולם שבע מאה ועשרין עובר · שבע מאה מלד ז' ספירות זעיר ועשרין מלד סופי בחינות חכמה ובינה הנגלות בשבעה התחתונים · ועובר הם קלוות ורבוי בחינות · והקלוות הם טובעות האחרת לובן רחמיו כי תר"ך עמודי אור שהם בכתר מתפשטים בכל עולם מלבד כללות אחד ממאה בכל אחד וזהו שאמר כי העולם שהוא עולם הנקבי הנעלם להיש למטה לשבע מאה מלד הנקבה בת שבע ועשרים כבר אמרנו שהם בסוד ב' בחינות על השבעה שהם חכמה ובינה ועובר ילרה בחינות הקלוות והספירות · ומי הוא שיוכל לשער ולתת טעם למליאות

בחינות

בחינות רבות אלו מפני העלמן · וכל אלו הם א' מאלף אלפי אלפים ורבי רבואות מהאוכלוסין שיש לדרוש בבחינת רישא עילאה כי אין סוף לגודלו וזהו בחינה אחת לבד מתקון י"ג תקוני דיקנא שהמתקת וכבישת הדינים תלוי בו · זה כתבתי דרך העברה להודיע כמה יש לדרוש אפי' בבחינת השער שהוא התפשטות לבד מגופא כ"ש בסוד העלמות · בחינת המצח רומזת למצח העליון שהיא פוקדת הרשעים כשמתגלה עונותם למעלה ומצח ירצה גבורה אתתקף בדינוהי ואתפשט וצריך תקון ומתוק · בחינת העינים תרמוז להשגחת הכל עליונים ותחתונים : בחינת גביני העינים הוא מקום שמשם באה ההשגחה לכל בעלי ההשגחה וממשיכים מנהר דנפיק ונגיד לאחוז כח הגבורה שהיא המצח בחלב עליון הה"ד רוחצות בחלב · בחינת החוטם רמז לדינים שנתעוררו המתבסמים בעשן המזבח · בחינת האזנים הוא כשהרצון נמלא ואור עליון מעורר אור אבא ואמא בחינת המוחין ואז מתקבלת תפלתן של ישראל ובהתעוררות הזה מתעוררים בעלי כנפים הנוטלים הקולות הנקרא אזני ה' · בחינת הפנים הוא אור אבא ואימא המתפשט בראש המלך · בחינת הדיוקן הוא כשכל המאורות עליונות נכללות יחד נקראים כן · בחינת שפתים ופה הם אורות אבא ואמא ודעת ביניהם ואז יוצא בחינת המלות בחכמה בתבונה ובדעת ובחינה פנימית מהג' אלה נקראים איך שבו השלימות מתראה באותיות אחה"ע · בחינת גופא הוא התפשטות תפארת שכל הגוונים מתחברים בו בחינת זרועות הם אורות חסד וגבורה · בחינת המעים דעת בפנימיותו · בחינת השוקים והכליות כלם רומזים למקום אחד שהם נ"ה ושם נמשך כל כח ומדת הגוף ומשם מריקות הכל לאבר הקדוש שהוא שלום הבית ונ"ה ה' צבאות ואלהים צבאות שמם · וכל תקונים אלו מתחברים יחד עד שכל רבות קדשא נטיל יסוד ומריק בלויה שלו מלכות ומתברכת ממנו · וזהו בעת שלמטה מתקנים הדינין ובצדק ישפטו דאז כל תקונין דמלכא באחוותא בשלימו דכתיב אלהים נצב בעדת אל · המעלה על לבו בחינות אלו עם פסוקי שיר השירים שאמרנו בעת רחיצת אדם גדול שקדש גופו בעה"ז ונזהר מכל טומאה כפי האפשר בזמננו זה ברחוץ תשמישי קדושה אלו ויקביל בחינות רוחניות כאות קדושים אלו לעומתן אדם זה ביקר ילין וישמח ויגל מאד באדם הזה החי באמת המחיה ונותן נשמה ברוחניותו לאבריו המתים מכח ההרגשה טבעית אך לא מהרוחניות כדאמרו בפ' שואל כל שאומרים בפני המת יודע עד שיסתם הגולל והנה הגומל עמו חסדים טובים בהשים בקרבו את רוח קדשו שהעיר וקשט בעשותו פה למטה ודאי במלאכת שמים זו יזכה לו ולבניו : הרי שאברי האדם כלם נרמזים למעלה ולא להם חלק בגשמיות כי בתוכם האלהות הקדוש נסתר ונגלה והסתרת נפש האדם בגוף כהסתרת מדה אחת במה שלמטה ממנה בספירות עליונות אשרי המקדש עצמו בעה"ז · ויזהר האדם בעוד בחיים חייתו מכל דבר הנזכר בו טומאה ואפי' בדברי חכמים כגון החולץ מנעליו והנוגע בגופו והחופף בראשו וכל הדברים שנזכרו ומהדברים שנזכר בהם טומאה וכדי בדברי חכמינו ז"ל · ובפרט לא ילך ד"א בבקר בלא נטילת ידים כי דברים אלו

גורמים

גורמים טומאה לנשמתו בלאתה מן הגוף ומתאמצים בה הרוחות רעות שהחזיקו בו בחיים ואז מבקשים שלהם מתחת ידו ושומר נפשו ירחק מהם · ואל יהא קל בעיניו שום אזהרה המוכרת בדברי חכמים כי הם בחנו וידעו.הדברים על בריין· והמקדש עלמו קדוש יאמר לו בשעת מיתתו כדכתיב והתקדשתם והייתם קדושים · ואמרו דכל מאן דינטר ארחי אורייתא ואשתדל בה כמאן דאשתדל בשמא קדישא שמא עילאה שמא דכליל כל שמהן ובעובדא תליא מילתא בעובדא דלתתא אתערא לעילא כנזכר למעלה :

פרק שנים עשר

בעת שמסירין הסדין מעל המת לרחצו יכוונו להפשיט ולדחות מעליו כחות סטרא אחרא דשליט עליה במיתתו ע"י דההוא מקבלת. דנבל שמיה · ולכן מתי ישראל שבח"ל נקראי' נבלה כדדרשו בספר הזהר פ' תרומה דף קכ"א על פסוק יחיו מתיך וגו' וצריך חזוק גדול נגד הפכו למתי חולה לארץ שאינם בחיק אמם כי אין רוחם נכנס למקום מנוחתו מפני כחות הטומאה המעכבים אותו · אמנם בארץ הנבחרת אין שם כחות אזרות כי היא חלק ה' ומיד תמלא מנוח לכף רגלה אם לא יעכבוה עונותיה · ע"כ בח"ל צריך תמיד התעוררות בפסוקי דרחמי · ובמים שרוחצים אותו בהם ובפרט ברחיצה שניה כי הראשונה תהיה להבריח הרוחות ששורים על הזוהמא אבל בשניה יכוונו להשפעת מי החסד עליו הזוצם בכל יום נגד הקליפות והמים נמשכים דרך קו האמצעי ומריקים עליו מכלי עליון הברוך ומבורך ולכן מברכים על המים שהכל נהיה בדברו על דרך שנאמר עולם חסד יבנה והטומאה באה מן האש מדה השמאלית וטהרה מן המים אשר במעלה שביעית והמים נקרא שערי דמעה שלא ננעלו ושמם כן בזמן הגלות שבו נאמר השיב אחור ימינו · והשושנים הנוהגים לרחצו בהם אינון השפעת המלכות שהיא שושנה בין החוחים והיא בתליסר עלין ויתיבא על חמש עלין תקיפין ושאר מיני בשמים שמצרפים עמהם הם להעלאת נשמתו עד מקום הבינה ולכן יש מוסיפין ההדס ליחד עליו כח החסד והדין והרחמים שלשתן עבותים וכלולים זה בזה ולעורר עליו זכות אבות העולם · ומיני בשמים בכל מקום רמוזים ומעוררים המקורות למעלה מעלה ורא"ה מהקטרת וכן כתיב שמן שהוא חכמה וקטרת שהוא בינה ישמח לב · וכבר דברנו למעלה מסוד האזוב כי טוב לצרפו עם זיתים אלו כנזכר שם · ובהסרת הסדין מעליו יענו ויאמרו פסוק ויען ויאמר אל העומדים לפניו לאמר וגו' · ויכוונו במעשיהם ובדבורם לתקון נשמתו למעלה ולזה יהיה מגמת פניהם בעשיית כל צרכיו כנתבאר למעלה : בשעת הרחיצה כשזורקין מים על ראשו · יאמרו מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון · אם רחץ ה' וגו' · וזרקתי עליכם מים טהורים וגו' · אח"כ יאמרו מקוה ישראל ה' וגו' · והתקדשתם והייתם קדושים · ואפי' לפי פשטי הכתובים מתבאר כוונתם בזה כ"ש למי שיעמיק בסוד כל אחד מהם וכבר

עלה

עלה בדעתנו לפרש בהם איזה רמזים אך יתארכו הדרושים וכבר הרחבנו למעלה
יותר ממה שהיה במחשבתנו הגם כי השמטנו הרבה פסוקים ומשניות ומאמרי
חכמינו ז"ל שהיו מפרשים ומוסיפים כח להרבה דברים שדרשנו כפי עניות דעתנו ·
הבלים שהופפים על ראשו אולי יהיה להסתיר כחות הדינים הנרמזים בשערות
הראש למען יגולו רחמיו על מדותיו ויחדו יהיו תמים להניח ברכות על ראשו
ויבוסמו הד' מאות בתי דינין דאינון במלחא בסוד ארבע מאות איש עמו · וכתיב
באדרת האזינו כי מולא מארי דיבבא וילא ומארי דמארין כלם בשערי זעיר אנפין
ולדיק התחתון בדמותו נולר ונברא ועליו נאמר ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא
טהור הוא · עוד בילה ירמוז השפעת כחות המלכות עליו כי בילה ירמוז לכל ספירה
מלד המלכות בסוד אור החוזר בתקונים · או ליו"ד שבשם בן ד' שבחכמה בר"מ ·
המאיר לכל בסוד כלם בחכמה עשית ומשם משך שמן הטוב היורד על הראש
וכבר דברנו מזה למעלה :

פרק שלשה עשר

אחר הרחילה כשמלבישים אותו יכוונו לתקן ג' מיני מלבושים לנפש רוח
ונשמה כפי המתבאר באדרא בזהר פ' ויחי דף רכ"ד ובלבישת הלבוש
תחתון והבתי שוקים יכוונו להלביש הנפש · ובסרגני"ז יכוונו להלביש הרוח · ואם
נהג ללובשו בחייו ביום הכפורים כ"ל שטוב להבדיל במוצאי יום הכפורים קודם
שיפשטנו מעליו והיודע סוד ההבדלה ורמז יינה יבוסס לו דעת זה · ובעטיפת
הטלית עליו יכוונו להלביש הנשמה ואם בחייו היה מקיים עטיפתו על ראשו
לפחות בתפלת העמידה שחרית טוב להשימו על ראשו ויקשרו אחד מציציותיו
אם מנהג המקום כן · אבל לא יפסלו אותו בהסרת הציצית ויכוונו בהנחת הטלית
להסתיר אותו מבעלי הדין ולהכנים נשמתו תחת כנפי השכינה · וכשאדם בחייו
מעוטף בציצית ויולא לפתח ביתו קב"ה כ"י שמח ומלאך המות יוצא משם ויניצל
האדם מכל היזק ומשחית והייט לדורותם לדור אתם · ומזוזת הם אותיות ז"ן
מו"ת · ור' נהוראי פתח אסהדנא על מה דנפיק בעטיפא דמצוה ותפלין ברישיה
בשעתא דנפיק בין תרין תרעין אז שכינתא עלויה ותרין מלאכין קיימין עלוהי חד
מימינא וחד משמאלא ומלוין יתיה עד בי כנישתא · עוד במנחות פרק התכלת
ראב"י אומר כל שיש לו תפלין בראשו ותפלין בזרועו ומזוזה בפתחו וציצית בבגדו
מוחזק שלא יחטא שנאמר והחוט המשולש וגו' ואומר חונה מלאך ה' וגו' · והטעם
הוא כי בר"מ איתא וכן בתקונים כי שם שדי הוא שד י' ופי' שהיו"ד היא חניקא
כריכא בצואריה דשד שתופס בו ואינו יכול לו · והנה שם שד"י הוא בתפלין ש"ד
בתפלה של ראש וי' בתפלה של יד · וכשאדם לובש תפלין נמלא ס"מ תפוס בחניקא
די' בצואריה שאינו מתקרב אצלו לאחטיאו וכן במזוזה יש בה שד"י כמו כן וכן כשהוא
לבוש בציצית בו רמוז שם שדי כדפי' בר"מ הא כילד שד"י במספר קטן עולה ח'
כנגד ח' חוטין שבכל כנף ולכן בהיות שם זה רמוז באלו המצות הוא משבר כחו

של ס"מ ומוחזק שלא יחטא וא"ש חונה מלאך ה' סביב ליראיו במקום ת"ה חונה מלאך ה' סביב ליראיו · והזהיר במצות ציצית בחייו יכוונו בעטיפת הטלית עליו אחר מותו כוונה זו שאמרנו המתעסקים בתקונו כי בזה ילך לבטח דרכו לדור בב"ה עליון ומלאכיו ילוה לו ושכינת אל על ראשו · ומשם תעלה בצרור החיים וכבר אמרנו בסוד הציצית בא"ב · ועיין סוד צרורא דחיי בדרוש השבת פ' ויקהל ובפ' ויקרא דף כ"ה · עוד שם איך זוכה אדם במעשיו לרוח ונשמה ומדרגת כל אחד מהם בעה"ז ובעה"ב ואז יאמרו פסוק נרד וכרכום וגו' · עיין בזהר פ' ויקהל דף כ' מפסוק זה ובפ' אמור דף ר"פ נתן טעם לקבורה ועיין למעלה א"ב · וכבר אמרנו שאין להשהות המת בלילה כאשר כתוב בפ' אמור דף פ"א ובשום אופן אין לשהותו כ"ד שעות דיהיב אלישותא בשייפוהי דרתיכא ומעכב עבידתא דקב"ה מלמעבד וע"ש ובריקאנ"טי ריש פ' כי תצא :

פרק ארבעה עשר

ואחר שהלבישוהו יאמרו עוד לסוד הלבשת בגדים הרוחניים שוש אשיש בה' וגו' ויאמר כשמתקן כסוי ראשו בעטופא דמצוה ואומר ישימו צניף טהור וגו' · עיין מפסוק זה פ' שלח לך דף קס"ט ע"ב ושם למה השטן היה מקטרג בלבושי יהושע אחר שנטלה נשמתו כבר · ושם מתבאר בפרטות כל חלקי גוף האדם מלמעלה בהדרגה אחר שפי' מולא הגר"ן וטעם למה נאמר חלוץ בעצמות ולא בבשר עוד בלבושי יהושע בפ' בלק דף קפ"ה ע"ב נתן טעם למה נדון האדם המת במתיבתא דרקיעא · עוד יאמרו כי כארץ תוציא צמחה וגו' · ונחך ה' תמיד וגו' · והיית כגן רוה וגו' · ואין לחוש לדברי המונעים מלומר דברים שבקדושה במקום המת באמרם כי המת מטמא · כי לא מצאו שאסרו רבנן רק לומר ד"ת במקום הטנופת כי שם הרגיעה לילית והם צריכים הבדלה לא עירוב. וכבר פירשו מה הם דברים המטנפים צואה ומי רגלים וצואת חמור הרבה ובית המרחץ ובית הכסא ואביזרייהו ומקום ערוה. בו ערוה משום ולא יראה בך ערות דבר אבל אין אסור לומר ד"ת במקום טומאה שאינם מקבלים טומאה ומקום טנופת לחוד ומקום טומאה לחוד וכבר איפסיקא הלכתא כר"י בן בתירא כדאיתא פ' מי שמתו ורבינא דאמר ת"ח אסור לעמוד במקום טנופת משום שא"א לו בלא תורה לא אמר במקום טומאה ואי משום ערות המת אם היא מכוסות אין להקפיד דרחמנא אמר ולא יראה בך ערות דבר והא לא מתחזיא · וכשמכניסין אותו בארון יכוונו להטמין גופו ולבושיו עליונים בהתחתונים מכחות בעלי הדין והוא נטמן בסוד עץ החיים · עוד יכוונו שגופו בסוד וא"ו ובריתו מכך וא"ו נכנס בסוד. התיבה בסוד נח איש צדיק בתיבה והוא השושבין המייחד סוד וא"ו ת"ת במלכות בסוד וה' בהיכל קדשו וב' ציציות עליונות עם הב' תחתונות שם לרמז כחות מקבלים למתייחדין עם כחות משפיעים בסוד וקרא ז"ה אל ז"ה ואמר קדוש קדוש קדוש · יחוד זה גורם כניסת נפש הצדיק למעלה במקורה העליון במקום אותה שהיא

מארון

מארון הברית אזן כל הארץ שמתרבה הכבוד העליון בעליית נר"ן הצדיק עם אלומות מעשיו המתיחדים ומאירים יחד כלם בארץ העליונה ולדרים באצרות אל ככוכב למעלה · וזה רמז אמירת פסוק שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד בעת סלוק הנשמה וכנסת ישראל מעוררת לפני המלך העליון וזהו בא יבא ברנה נושא אלומותיו ובודאי כי מלת ז"את תענה ותאמר לו שלום בואו · ועיין בזהר פרשת ויקהל טעם הכנסת הגוף בארון · ויאמרו בעת הכנסתו · ולא יבואו לראות כבלע את הקדש ומתו · ואם הוא אדם חשוב יאמרו אותו ג' פעמים בקול רם ואחר שכסוהו בארון יאמרו · ראיתי והנה מנורת זהב וגו' · ויכוין להשפעות המנורות משבעה מוצקות עליונות עם שנים זיתים שעליהם שהם שתי גולות הכותרות ויחד כלם מריקים בצדיק יסוד עולם ומשם על ארון הברית העליונה ויחוד זה גורם עליית נפש הצדיקים ועיין בזהר פ' ויחי סוד קבורת צדיק בארון · אח"כ יאמר בשבח הכבוד העליון · מי אתה הר הגדול וגו' · ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת לאמר · ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ · ואם הוא בעל תורה נראה לי שטוב לעשות ארכיו במקום שעסק בתורה שם כנזכר למעלה שמצינו בפ' פנחס שהצדיקים פוקדים מקום שהיו מחדשים שם ד"ת וכ"ש כד שראן בגויה אחריך בההוא אתר במליה דאורייתא והביא מעשה דר' פנחס בן יאיר שנתראה שם בדמות ההוא טולא וזה בסוד ויהללוה בשערים מעשיה שרושם הקדושה אינו מסתלק ממקומו הראשון לעולם אך מתרחב והולך ומתפשט עד אין תכלית :

פרק חמשה עשר

כשבאין הכתפים לשאת אותו ובפרט אם הוא ת"ח יאמרו ובנסוע המשכן יורידו אותו הלוים וגו' · ויהי בנסוע הארון וגו' · כי מלאכיו יצוה לך וגו' · על כפים ישאונך ויסיימו המזמור · ומה טוב שכל המתחלפים תחת הארבע יאמרו כל א' מהם פסוקים אלו · ופסוקים שרפים עומדים ממעל לו וגו' מסוגל לאדם גדול ויכוונו להעלותו בסתר עליון להתייחד במדרגות אשר ממעל ראשי כתפין כנזכר למעלה · ואמרו בתקונים דף רל"ח כי נשיאת המת הצדיק על הכתף הוא בסוד ויביאו את המשכן אל משה ובנסוע המשכן שהיא הנשמה הזאת המתושכנת בעוה"ז בעל כרחה בירידתה בעה"ז יורידו אותו הלוים כדכתיב כי מלאכיו יצוה לך כדפי' למעלה וגם בהנות המשכן כשהולכת למקום מנוחתה יש לנורתה שרפי קדש אשר פעל ומלאכין אין מספר מול לדקותיו אשר עשה כדכתיב הנה לדקתו אתו ופעולתו לפניו ושכר מעשיו גורם הדבקות עם השכינה בעלם · באופן כי הזר הקרב יומת פי' הזר הקרב לנגד נשמה זו יומת ויבולע כי סקל המסלה ופנה לו דרך לעלות לה' בלי עכוב · וקול קורא במדבר שהם כחות המלוכים השוכנים במקום חורב פנו דרך ה' וגו' · ואם כן המלוים המת נעשים מרכבה למלוים עליונים · וכמו שהם מלוים גופו למטה בגופם כן יכוונו ללות נפשו בסוד נפשם ורוחו ברוחם ונשמתו בנשמתם כי נשמת המת ורוחו ונפשו מלוים הגוף

לקבר

לקבר כדאמרי׳ דהתם קאימנא ולא לחנם הזהירו חכמים כל כך בכבוד המת ובלוייתו ואמרו הרואה את המת ואינו מלוהו · עובר משום לועג לרש ודברים הרבה כיולא בזה כי ודאי לא כוונו אל הכבוד המדומה לגוף בלבד ובפרט כי מהנראה לעין הוא אבן מעמסה · וכתוב בארחות חיים של רבי אליעזר הגדול בני הוי זהיר להוצאת הקבר להכניסו ביד קוק כי מצוה גדולה היא עליך כל העושה חסד חנם הקב״ה עושה לו חסד של חנם · ובכל זמן שעומדים עם הארנז להחליף יכוונו להבריח מעלין ומסביביו הרוחות כי בכל עמידה הרוחות פורחים ואולי שאין להם רשות רק להלך לא לעמוד כמו שהמזיק אין לו רשות לזוז ממקומו ואולי הרוחות נקראות פורחות על זה כדכתיב ונפשותיכן לפורחות׳ וזה כלל גדול בכל צרכי גופו יכוונו בעלם וברלשונה לתקן נשמתו בסוד כוונתם הפעלה עד סוד נשמתם למעלה וזהו חסד של אמת ודאי יכוונו להשפיע כח האלף על מת וזהו אמת כנדרש למעלה · והסדר שתקן יעקב אבינו לבניו בנשיאת מטתו כדאמרי׳ במדרש רבה פ׳ ב׳ כיון שבא יעקב אבינו ליפטר מן העולם קרא לבניו ונום והזם על דרכי האלהים וקבלו עליהם מלכות שמים משגמר דבריו אמר להם כשתטלו אותי ביראה וכבוד לוו אותי ולא יגע אדם אחר במטתי וכן ממה שלוה רבינו הקדוש וממה שנתבאר בסוף אדרת האזינו בקבורת רבי שמעון בן יוחאי נראה בפירוש כי כבוד והדר ונייחא רבא אית לצדיקים כשאנשים הגונים מתעסקים בהם אחר פטירתם ולא כל הרוצה ליטול את השם יטול ואם בכניסת חתן וכלה לחופה מנהג להעשות ע״י גדול כ״ש וק״ו להכניס הנשמה והלויס אליה עם הגוף למקום משכן כבודם כי כבוד יעשו לו במותו ע״י אנשים של צורה · וא״ר שמעון בן יוחאי בפ׳ נגמר הדין כי קבורה מן התורה מפסוק כי קבור תקברנו ביום ההוא ובירו׳ פ׳ אלו עוברים אמר כי לויית המת קודם לת״ת · וחכמי המשנה השבו לדבר זה לזכות גדול יוסף זכה לקבור את אביו וכו׳ · מי לנו גדול ממשה שלא נתעסק בו וכו׳ ובעת הלוייה יכוונו ללוות הקדושה עמו בכח גילולות נשמת כל אחד מהם שהקדושה חופפת ושוכנת בכל עדה מישראל כדכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל וכבר אמרנו כי היודע סוד הלוייה לחיים ממנה יבין לורך הלוייה למת · ועוד יתוסף ללויית המת כוונות אחרות ואין זה מקומן ונרמז קלת מהכוונה של הלוייה בזהר פ׳ וירא דף קכ״ו ולא לחנם ת״ת נדחה מפניה ולמאן דמתני לית ליה שעורא :

פרק ששה עשר

תורה מפי יודעי דעת אלא כי מהתקון הששי שבזקן עליון שהיא סוד השרשת הגבורות בבינה והבינה בכתר וסוד י״ג תקוני דיקני הם סוד השפע התפשטות ווין מסוד הספירות ויש המש בחינות בכתר להמתקת הדינין הראשון כל עצמו של כתר דכתיב ביה כורסיה שביבין דנור שיושב על כסאו שהוא זעיר כאומרו ועתיק יומין יתיב עליו לכפות דיניו · הב׳ גלוי סוד מלא הרלון שמשכך הדין

הדין ואפי' אם גהינם נשקע · הג' עינא פקיחא דזעיר המאיר לספירת גבורה הוד מלכות והם מתרחצות מדינם ובכח זה עיינין דזעיר רוחצות בחלב · הד' בסוד חוטמא פושה למטה נחת רוח וממנו קבלת התפלה כדכתיב ותהלתי אחטם לך · הה' בסוד דיקנא שכל מציאותה לבטל הדינים ובטולם בי"ג דרכים שונים · ותקון הששי שמתראה בצורה הגשמית בסוד שבולת הזקן והוא שער שמכסה הזקן מראש הפה עד ראש הפה מלמטה ונקרא חפץ חסד במדות מי אל כמוך ובמדות אל רחום הוא ואמ"ת ותקון הזה הוא קשר נ"ה עם היסוד ודרך נ"ה עובר אל המלכות ונצח הוא חפץ בהמשכת החסד וכן במדות נותן שפע ורב חסד ואמת נקשר רב חסד עם האמת הזה כי נצח נקשר באמת · ולכן נקראים נביאי האמת נביאי קשוט ומבטל הדינים בהמשכת החסדים והחסד תלוי בשרש זה · ותקון זה נקרא חסד של אמת שעושים עם הנשמות דהיינו חסד של אמת שעושים עם המתים והם חסדים המושפעים להרפות הדין כאשר הוא מתחזק ומבטלו ואין נותן לו כח להתחזק · וזו תהיה כוונת כל המטפלים במת להמשיך מתקון חפץ חסד ממדות אריך ובמדות זעיר ממדת ואמ"ת להרפות כח הדינין המתגברים בכח המות · ונושאי המטה הם דוגמת כחות המתפשטות ממלאך מיכאל כשהולך להקריב הנשמה לפני מזבח ה' הטהור ונושא אותה על כנפי רוח ומלאכי צבאות ידודון ידודון לסייעה וללוותה ולהעבירה דרך ע"ב גשרי החסד המשפיעים מכחם על מחנה מיכאל כהנא רבא · וחוצבי קברות בחצר מות התחתון לשם שמים הם דוגמת האופנים המתקנים קבר עליון בחצר מות עליון בעשיה אחריות שהם מדור הנפש כן בקבר יש מדור לחלק תחתון מהנפש הנפטר כאשר כתבנו למעלה ועצמות אלישע יוכיחו שאחר כמה שנים החיו האיש שהשליכו בקברו · וגם שאין למדים ממעשה נסים מ"מ הוכחה יש ששוכב על העצמות שבקבר לעולם חיות מה ועל ידו הוא הולך בעצמות שפי' יזיין ידשן וכו' · עוד חוצבי הקבר הם לדוגמת אותם המלאכים המשמשים את הגן ואותם הצדיקים אשר שם המתקנים מדורות הצדיקי' המזומנים ליכנס שם ומכינים מקום כבודם בגן עדן בכמה מיני בוסמין וחופות כנראה ממה שהובא בזהר פ' ויחי שאמר אבוה לר' יצחק שהיה ג' ימים שהצדיקים ומלאכי הגן היו מכינים לו מקום בג"ע ומדור עילאה שהיו מתקנים לרשב"י וכמה כוין פתיחין ליה לאנהרא מזיוא עילאה · ואפילו צדיקים שבדורותינו נראה בחוש היטב ממה שהובטח למהרר"י קארו כאשר הבאנו בחלק א' · ולדברים אלו ישימו לבם חוצבי קברות ומלוי המתים ובזה יכירו וידעו כמה רב גובריהו במעשה ההוא ויקדשו רוחם ונפשם בהתעסק במלאכת שמים ומזה יש כמה בחינות בכל מעשה הקדושה וא"א לכוין הכל בכתב ישמע חכם ויבין :

פרק שבעה עשר

השבע הקפות שנוהגים בקצת מקומות לעשות למת בבית הקברות ז"ל ע"ד כי הוא תקון גדול להבריח מעליו רוחות רעות כי סביבו רשעים יתהלכון

שהם כמדורין סביב משכן הנער מטטרו"ן · ולהיות נרה הנכבדת זו כלי שנשתמש בו קדש וירד ממדרגתו בנסוע ממנו הנשמה הקדושה מחמת שירי קדושה הנשאר שם הרוחות מבקשים ליהנות ממנו · ולהיות צורת האשה אפי' בחייה מוכנת לשרות עליה כחות הטומאה כי הויית נפשה היא מן כח השמאלי ולכן כתיב מכשפה לא תחיה ואמרו כי דבר הכתוב בהוה לכן תכף למיתת נשים קבורה כי בגופה תרמוש חיתו יער · ובסוד ההקפות שהם דוגמת המחול שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים בג"ע כי אז תשמח בתולת ישראל במחול ההוא בסוד אני ראשון ואני אחרון האלונים תובעי דין מסתלקים מהמדורין ואינם נותנים עוד קול קטרוגם בבית ה' כי כשאור המלאכים קדושים הרלים עליונים יוצאים שם במדורין לחופים בדבר ה' אין פורץ ונדחים משם לסוף פתח לבנת הספיר בחלון ששם הנקראת נוקבא דתהומא רבה · וזה סוד הקפת יריחו להיותה סוגרת למטה ומסוגרת למעלה מכחות הטומאה בסוד ההקפות עם השופרות המחרידים כל עם הארץ ובכח קדושת הארון אשר היתה מכלה אותם והיו נמסים מפניה כמסוס נוסס כן ההקפות בסוד שיר של פגעים ושם מ"ב שבתוקפו ובגבורתו משבר הרים ומפרק סלעים והולב להבות אש ובוער כתנור לכל זדים ועושי רשעה יבושו ויחתו מגבורתם כל הרוחות אשר יחד יסולו דרכם סביב הנפטר ופונים מקום לקדושים הבאים ללוותו ומוליכים לפניו צדקו · וא"כ כמה רב טובם ויפים ממקומות שנוהגים אותם במקום דליכא למיחש להנלויי המרגילם תבא עליו ברכה · ויש מקומות שאחר צדוק הדין כשנושאים אותו לקבר אומרים שיר של פגעים וכנון הוא · סדר ההקפות כפי הנמצא בדברי חכמים ברחילה הגדולה המיוחסת להלל הזקן כבר באו בתחלת הספר :

פרק שמונה עשר

אחר ההקפות ירימו ארגז המת מעל הארץ על זרועותיהם ויכוונו להעלותו על זרועות עולם כדכתיב ומתחת זרועות עולם כי אחרי שמגמילות חסדים שעשו לו נעשה בסוד אמת. והכניסוהו לתיבה בסוד נקוד' בהיכלה ממש ואז מתעלם בה"א אחרונה ושם נמתקו כחות בסוד הדין בסוד צדוק הדין והקדיש וההקפות כנזכר בסוף חלק ב' עתה בכח שם מ"ב שהזכירו ובקשו עליו רחמים בסוד שם זה העולה הנה הוא מוכן להעלותו לסוד זרועות עולם ומשם יסק ויעלה להסתתר ברוס חביון אשר עין לא ראתה והוא טמור וגניז במקום שאין העין שולט בו בו ומעלימים אותו בקברו · ובעת שמכניסים אותו שם יכוונו כנזכר למעלה בעפר שתחתיו ובעפר שנותנים עליו שהם רמז עפר העליון ועפר תחתון בסוד שני ההי"ן שבשם ובוא"ו שהוא רומז לצדיק שביניהם המתעדן מעדן עליון ותחתון וג"ע שלמעלה מכוון לעפר עליון וג"ע שלמטה מכוון לעפר תחתון כמו שהגוף מולא מנוח בשובו ליסודו לעפר הלזו כך הנשמה והרוח והנפש שלו. מולאים מנוחה בשוב כל אחד מהם למקורו המיוחד ומיועד לו והמבין שותק דרבנן דאמר הכל

הכל היה מן העפר ואפי' גלגל חמה ישביל וידע כי דברי חכמים כדרבונות ועיין מזה בר"מ פ' נו דף ל"ד ע"ב · ויכוין במעשה הקבורה כנזכר למעלה להכניס נפשו למעלה בקבר עליון ונשמתו בסוד תלת עשר נהרי דאפרסמונא המשכים מי"ג תקוני דיקנא כנרמז בפ' ויקבור אותו בגי כנזכר למעלה · עוד יכוין להלפין נשמתו בתוך י"ג חופות שבהם מתעדנים הצדיקים בג"ע על דרך שאמרו ברשב"י דהוא יתיב על תליסר תכתקי פיזא ועיין בזהר פ' תרומה דף קמ"א ע"א · ויאמר כל א' פסוק והוא רחום וגו' ג' פעמים והו ג"ה גדול למת להציל ראשי המשחית המכרים בפסוק הזה · ואם יאמרוהו כל הקהל ג"פ בקול הנה מה טוב שהם ל"ט תיבות כנודע ג"פ י"ג כנגד י"ג מדות רחמים וי"ג גבולים פי' מיני יחוד שבשלשה מקומות באצילות וכמו כן בבי"ע ובזה מקילים מעלין כח המלקות מחבוט הקבר ושאר דינים ואח"כ יאמרו וסר עונך והטאתך תכופר · ונחך ה' תמיד וגו' · וישב עמי בנוה שלום וגו' · ויהי נועם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו' · וכוונתם תהיה לבסם ולהציל כחות פולסי דנורא בכח מדת אמ"ת ואפ"ן חס"ד כאשר ביארנו למעלה ולעורר הנעימות העליון עליו על ידי החמשים שערים המתפשטים מסוד עה"ב · ועיין פ' בלק דף קמ"ה למה נדון האדם אחר המות בז' עדנין אשר יחלפון עלוהי ואיך דנים האדם אחר מותו ובעת מותו · ודין אחר המות מתבאר בפרטות בפ' נשא דף קכ"ו · ולבך יהגה אימה ותבין כי חולי הנשמה בעו"הב היא מחמת אהבתה לגוף כדדרשו על פסוק כי חולת אהבה אני · וטעם כמה דינים דמתדנא הנשמה והגוף הכל הוא לטובתם שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו כי מבלי תקון ומרוק אין מאכילין לו לאדם מטוב מעשיו שא"א לאדם לקבלו כנזכר למעלה שכל עקר האושר אינו אלא ההתדבקות עם קונו וזהו ונהנים מזיו שכינה וכן כתיב והתהלכתי בתוככם ואמרו אטייל עמכם בג"ע וכתיב והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך · ואמרו כל זמן שאדם חי נפשו נתונה בידו של הקב"ה דכתיב אשר בידו נפש כל חי ונשמת נתונה באוצר ואוצר זה הוא התכללותה בסוד אוצרות בינה ותפארת ומלכות בסוד הבריאה יצירה עשיה רוחנית אחרי שתקנה מעשיה בעשיה גשמית ואם עקר האושר הוא הדבקות עם ה' איך יהיה לו כן והוא נפרד בעונותיו שהפסיקו החבור שהיה לו עם יוצרו בהשתלשלות חבור נפשו גרוהו ונשמתו באופן שכל מעשה הטוב אשר יעשה האדם יהיה אושר אורות מעשים הם עם ה' אלהיו כמום עמו יתברך עד ירחץ יטהר מכל טומאתו אשר הוא טמא לנפש על עונו כמ"ש על אלישע אחר שלא נהנה מתורתו עד שר"מ תלמידו הכניסו לצרוף סינו בגיהנם ונשמת עלה עשן מקברו וכן לוי"לא היו מכניסין אותו לישיבה של מעלה על שלא נהג כבוד לר' חפס · ומעשים כיוצא בזה בס"ה רבים · וא"כ הנשמה חיה חיי עד מחמת חלייה ויסוריה וכן הגוף וה"ה ביסורים הבאים בעה"ז כי יאמר אדם הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה ובזה יפשפש מעשיו אשר לעומת יסוריו ושב ורפא לו באופן כי טוב לו אליו מבריאתו כי בו יחיה את נפשו · ויש מקומות שאומרים כלם אחר שמוהו בקברו אסיפתו שלום תהיה אסיפתו ורבילת שלום תהיה רבילתו

רביצתו מחילת שלום תהיה מחילתו · שכיבת שלום תהיה שכיבתו · הנה מכון הנה מלון הנה מנוחה וכו' · ויאמרו כל קהל עדתו יבא שלום יבא שלום ינוח על קבורתו · בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר · יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל · והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו · כל הנשמה תהלל יה הללויה · ברוך ה' אלהים אלהי ישראל וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן :

פרק תשעה עשר

אין לישראל גומלי חסדים העוסקים בצרכי המת להתפלא ולומר איך נוכל אנחנו לסדר ולכוין הענינים אלו עם הפסוקים כי הכל הולך אל המחשבה טובה · והאדם עובד במעט והקב"ה עוזרו ותומכו ברב · אדם מיחד ואינו יודע לגמור הענין והעזר האלהי סומכו וכוננו וזהו נקרא שרוי שכינה במעשה האדם · כדפירש בזהר על מעשה ידינו פוננהו כדלקמן וכן אמרו פתחו לי פתח כחודה של מחט ואני אפתח לכם וכו' · וכל מלאכת הקדש נעשית מאליה · ודי לאדם להתחיל בה כי ה' יגמור על ידו כדכתיב ויכולו השמים והארץ וכן כתיב בעבודת אהל מועד ותכל מעצמה ובמקדש כתיב והבית בהבנותו ואם על העצים ועל האבנים לפי שהיו עתידים להתקדש נאמר כך כ"ש לגוף שהיה נרתק של קדושה · ודי שהגדול מאותם המתעסקים בו הוא יטול המשרה על שכמו לסדר דבריו ועסקיו של הנפטר יהיה רבו או חבירו או תלמידו ואחריו כל אדם ימשוך וכאשר יסדר ויאמר הוא כן יעשו ויעשו אחריו דבתר רישא גופא אזיל · ואמרו בפ' פקודי דף רכ"ה שכל מקום ששלט לד הקדושה סטרא אחרא לא יכיל לדחייא לה מאתריה בכל מה שהוא עושה כנגדו כמו שפירשנו למעלה וכ"ש גוף תמים קדושה ועוד קדש אבריו עצמם בעשיית המצות ועוד יש בו חיות מה כי ודאי זכותו כדאי לסייע המתעסקים בו שיכוונו מעשיהם כראוי לו והועד לפני כי תלמידי המקובל אשכנזי זצוק"ל בשעה שרצו להטבילו אחר מותו נשמט גופו מתחת ידם ונשקע במים ואחר כך צף על פני המים מעצמו וגם שאין למדים מסוד קדושים אלו דהוה חמי מראות עליונות כדאמרו דחמא עמודא דנורא דאזיף הגאון קורדואירו לקבורתו מכל מקום כל אחד לפי מדרגתו וזכותו יסייע במתעסקים בו · וקודם צאתם מבית הקברות ירחצו ידיהם · מלבד טעם הנכתב במדרש שהוא להבריח הרוחות השוכנות על הידים בפרט מהטעם שכתבנו · עוד הוא רמז כי ידינו לא שפכו את הדם הזה לומר שלא מנענו ממנו צרכיו ובקורו בעת חליו · ויש שאומרים פסוק כפר לעמך ישראל וגו' ויכוין ג"כ לעורר אחר קבורת המת סוד הרחמים בכל עשרה שליטים עליונים ולבשם כחות שנתלבשו בדין ובזה יוסר בקלת חירוף השליטים תחתונים להכות הגוף

סוף בקצב זה יהיה על דרך ויאמר למלאך המשחית די · עוד זה תהיה סגולה לאדם שבכל עת יהיו בגדיו לבנים ויקדש עצמו מלמטה כי המות בכל עת ישלח אלו וברקו · ובנטילת ידיהם יאמר פסוק תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו קנית · והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה' אלהיכם · ועיין בזהר פ' נשא מסוד רחיצת ידים · ועל פי מה שכתוב בזהר על אותו לורבא מדרבנן שאמר רבי אלעזר ברכאן דאבא אסריכו הכא ופעם אחת מלאו ר"ש בן יוחאי שהיה נוטל ידיו בשופע והתפלל עליו ואמר רבון כל העולמים מלא ידיו מברכותיך ומן היום ההוא והלאה נתעשר · על פי הדברים האלה הרגלתי עצמי לומר בכל פעם שאני נוטל ידי לסעודה רבון כל העולמים מלא ידי מברכותיך ומברכותיך יבורך בית עבדך לעולם ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך כי בשעת המעשה התפלה נשמעת ובפרט בעת התעוררות רחמים ברחיצה וכן א"ר חסדא אנא משאי וכו' וכ"ל שגם כן ברחיצת ידים מדי באתו מבית הקברות טוב לומר זה להתפלל על הנפטר ולומר מלא ידיו מברכותיך וידיו יהיה מלשון מקום בהתפלל לה' יחננהו מאוצר של חסד וחנינה וימלא מקומו בג"ע עליון ותחתון ובאוצר מזה מברכות פיהו משפע מימי חסד הנחלים ומלבינים עונות עמו ישראל בחסד וברחמים וטוב לשפוך המים על ידיו ג"פ · ולרוב הטעמים שכתבנו בכ"י זו טוב שלא לנגב ידיו במפה ועוד כי בזה מראה שאינו מסיח דעתו מן האבל ואינו משליך אחרי גוו זכרון יום המות וכבר כתבנו מזה בא"ב · והמנחם האבל בעי ליסדא מלין בקדמיתא דהא חברייא דאיוב הוו אמרי מלי קשוט אבל לנחמא ליה לא בגין דבעי מלין דיודי עלייהו וכדין יקבל עליה דינא ויודי לאלהא קדישא כדעבד איוב · זה לשון הזהר פ' קרח דף קע"ז · ויודיע אליו שאין לבריה כלום אלא בורא שהרי משה רבן של כל הנביאים לא בא אלא בלשון תחנונים שנאמר ואתחנן אל ה' כדאמרי' שם במדרש · והמנחם הוא במדרגת מדת המשפט הממתק האף וזהו יסרני ה' אך במשפט אל באפך פן תמעיטני וכשהשפע ממדת המשפט בא למלכות אז היא מתטהרת מדיניה ומתנחמת מתגבורת הדין שהגבירו עליה עונות התחתונים · ולכן אומרים לאבלים מן השמים תנוחמו [illegible] לשון התוספתא בסנהדרין תתנחמו מן השמים ועקר הנחמה הוא שיצדק דין שמים האבל עד שבפיו יודה למלך המשפט ויברך על הרעה מעין הטובה שאז יזכה למה שאמר הנביא כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה ירצה כי ישראל יקבלו נחמות כפלים מחטאתיהם אחד על כי יעשו תשובה מאהבה · וב' על קבלת היסורין מאהבה וכן צריך האבל לקיים בעצמו · כי יזכה לנחמות כפלים והמנחמים יזכו ויעוררו על זה ולכן אמרו דנחמתא דבבלאי גידופא הוא כיון שלא היו משתדלים עם האבל שיצדיק עליו דין שמים וכמו שנראה מדברים שנחמו חכמי ישראל לר' ישמעאל:

פרק עשרים

כתוב בספר הלבוש והולכין פעמים עם עפר ואומרים זכור כי עפר אנחנו

למען

למען יזכור יום מיתתו ואנו אומרים פסוקים ועתה ה' אבינו אתה וגו' ויש
אומרים שהוא רמז לתחיית המתים על דרך ויציצו מעיר כעשב הארץ וכבר כתבנו
הנראה לנו בזה למעלה בחלק ב' וזורקים אותם על ראשיהם דרך לצער על דרך
ויזרקו עפר על ראשיהם השמימה · וי"ל שיהיה להורות כי המתים בתחייה
יתעלו בגוף טהור וזך הרבה למעלה מחומר הלז ע"י הטל עליון המוכן להם שהוא
שפע יו"ד ה"א וא"ו בגימטרי"א ט"ל כנודע כנדרש במדרש הנעלם בפ' וירא בדרוש
מתשע טפין הנוטפים מגגלתא עוד מזה בפ' חיי שרה באורך וכבר כתבנו מזה
למעלה במאמר ראשון · בלאתם אומרים ויהי נועם יושב בסתר עליון להבריח
הרוחות ויש שיושבין ז' פעמים להבריח מהם הרוחות המלוות את המת כדאמרן
לעיל על פסוק ונפשותיכן לפורחות ובכל עת שהוא יושב בורחות ממנו עיין הטעם
שם ויש שיושבין ג"פ לבד נגד ג' מיני מזיקים שכתבנו למעלה וכן נגד ג' כתות
של מלאכי חבלה · אך טוב לישב ז' פעמים ובפעם ראשון יאמר ויהי נועם יושב
בסתר עד ונגע לא יקרב באהלך · וגם יאמר מלת כי שבראש פסוק כי מלאכיו
ואח"כ ישב במקום אחר ויאמר ויהי נועם עד כי מלאכיו ופעם השלישי עד כי
מלאכיו ילוה וכן עד דרכיך וישלים בפעם השביעי כל המזמור וי"ל טעם לישיבת
שבעה פעמים כי אמרו שהקליפות וסטרא אחרא מהם ששה כתות וכלם כאחד
נקראים נגעי בני אדם ור"ת למפרע אב"ן כלומר שהם ע"י אבן הראשה שהוא
הילה"ר הוא השטן וכלם רמוזים בפסוק לא תאונה אליך רעה שהם כחות נקביות
ונגע לא יקרב באהלך אלו נגעי בני אדם ע"כ אמרתי שטוב לומר פסוק זה בלכתו
לבקר החולה וכלם הם פורחות ומסתלקות ע"י שיר של פגעים ועקרו עד כי
אתה ה' מחסי שבו ששים תיבות נגד הנה מטתו שלשלמה שבו ששים אותיות ובו
קדשו ירושלים בימי עזרא כדכתב הר"ן והם סובבים האדם כשמולאים בו עילה
ליאחז בו וכ"ש גופים המתים · וי"ל שעל כן בפסוקי מזמור מן המלך שהוא תקוני
זעיר להיות כי פעמים מתגבר הדין וזה גורם למטה מטה בעולם העשיה התגברות
החצונים ע"כ להשמדם עדי עד אמר שש פעמים סביבה בחצונים הסובבים
במדורין חוץ למשכן מטטרו"ן · הא' כל גוים סבבוני ב' וג' סבוני גם סבבוני ·
הד' סבוני כדבורים · הה' והוא דחה דחיתני לנפול וה' עזרני והם ד' פסוקים
כנגד ד' קליפות שאמר יחזקאל ובג' ראשונים שאינם מקבלים מתוק אמר שכל
מגמתם לסבוב ולבלע הקדש ה"ו ע"כ יכריתם בכח שם ה' אך הפסוק הד' שהוא
נגד הרביעית אמר דחיה לבד דחה דחיתני ולא הזכיר בה אמילה וכריתה להיותה
נגד קליפת נגה שבעזר שם הוי"ה במלוי ב"ן מתמתקת כאשר כתבנו וא"כ כיון
שאדם מסובב מו' מיני רוחות אלו ע"כ צריך לישב ז' פעמים ולומר שיר פגעים
להבריח אותם מעליו ובפעם הז' יכוין להמשיך עליו כח הקדושה ולעלות למעלה
שביעית ששם המים המוצלים המטהרים כנזכר למעלה · ולכן אחר זה הזכיר במזמור
ההוא כח ימין החסד הנאדרי בכל בחינותיו היורד למטה ונובר בכל הספירות
ויורד בפני אריה מיכאל ומשליט הימניים ומבריח החצונים וכל ההנהגה בלובן ופני
אריה הם מתפשטים בכל העולמות והתפלות מקובלת · וזועמת בכל יום נגדם

והם כאבק פורח וכרוח. נשבת והיא סוד אבן דלא בידין דמחת לרגלא דצלמא שהוא כללות קומת החצונים בהתרוממותה למעלה. ועושה חיל למטה ובזה אין השם שישלטו כחות המיתה והן לא אמות כי אחיה וגם היסורים יהיו ע"י הרחמים הנכללים בשם י"ה ולא ע"י כחות החצונים שהם המיתה וזהו יסור יסרני יה ולמות לא נתנני ובזה יזיק לדק לצדקה ויפתחו שערי צדק ומזה ישמע טעם לשבעת הקפות הנעשים בכל מקום ובפרט על המתים מלבד מה שכתבנו בזה למעלה · אח"כ יאמר ברכת אתה גבור עד ונאמן אתה להחיות מתים כי בכח שמות הקדושים שבו בהם סוד להבריח כחות הטומאה · עוד בברכה זו בה תקון הדינים שהם השם קלות בגבורה וקשור דינים עליונים מהגבורה עם דינים התחתונים שבמלכות גורם מתוק להם כי כשלדק ומשפט יחד הוא מכון הכסא כי ילחק גבורה נח מרגא ומתכנס ברבקה אשתו שהיא מלכות ובזה הדין יורד ממותק ומגביר מלאך גבריאל ומשם לפני שור שבהיכל הרצון ונותן הכח והגבורה להיכל הזכות ומשם יתפשט הכח לצד חולה לכל בעלי הדין עד החצונים הנקראים צללי ערב שהם הכחות והצללים אשר לערב ולדין וזהו סוד תפלת המנחה שעושה נחת רוח וילחק מתכנס ברבקה אשתו והדינים ממותקים וגם זה סוד תקון עקדת ילחק ובברכת אתה גבור בה מתוק הדינים בסוד המכר ונקרא גבורות בפי חכמי הגמרא שבה מתוקן · לכן טוב לאמרה אחר ז' ישיבות ואפי' נקבר המת ע"י אינו יהודי או סמוך לשבת יעשה כן ויש מקפידים שלא ליכנס לבית עד שירחץ ידיו ויעשה ז' ישיבות או לפחות ג' ומנהג אבותינו תורה היא :

פרק האחד ועשרים

והחי יתן אל לבו דברים של מיתה כדאמרי' במ"ק פרק אלו מגלחין ובכתובות פ' המדיר דיספד יספדוניה המספיד לדיק למטה גם במותו יספדוהו למעלה ויפרסמו מעשיו בג"ע כאשר כתבנו בטעם ההספד · דילא שירים נפש המת בכוונתו בעשותו לרכיו כנדרש גם נשמתו תזכה בתורמה תרומה לפני מלכו וכן הקובר ומשמר ומטמין המת מכחות הטומאה ומהרוחות רעות בכוונתו ובהקפות הנזכר יזכה גם הוא להטמן מאימות מלאכי מות ומלאכי דין בכל שבעה עידנין דיחלפון עלוהי וכתוב בארחות חיים של ר' אליעזר הגדול בני הוי זהיר לנחם אבלים ולדבר על לבם כי לא היו ראוים חביריו של איוב להענש אלא על שאמרו דברי קנטורין ולא דברי ניחומים · והאבל ילדיק עליו דרכי ה' כדאמרי' בסנהדרין וירושלמי דר' אבהו מת לו תינוק אחד ואמר לעומדים לפניו דאם רשות של מתן שיש בה שקר וכזב וכו' נאמר בה הקרובים באים ושואלים שלום הדיינים והעדים וכו' רשות של מעלן שאין בה לא כזב ולא שקר ולא גניבות דעת ולא משוא פנים ולא מקח שוחד והוא חי וקיים לעולמי עולמים עאכ"ו שחייבים אנו לקבל עלינו מדת הדין · טוב ללכת אל בית אבל לתת מוסר לנפשך ולשפוך דמעות מעיניך וכל השופך דמעות על אדם כשר לא ישפוך על בניו כשהם קטנים וגם שאין הכל יודעים כוונת

הדברים

הדברים והפסוקים מכל מקום יעשה תקון אפי' כפי פשוטן של פסוקים · אם מחמת איזו סבה מונעת לא יוכל לילך ללוות המת לא ימנע עצמו לפחות מלבקש עליו רחמים ולומר ב' או ג' מזמורים או יתן צדקה לכפרת נפשו בעת שקוברין אותו אך כשאפשר לו אל יפטר בכך אם הוא איש בפרט דבאתתא יש אומרים דבעשרה סגי לה · ובחסד אשר יעשה עם המתים כן יעשו בחייו ובמותו פמליא של מעלה ומטה כאשר תכיר לפנינו בס"ד · הנותנים צדקה עבור המתים לחיים צריך להודיעם כדי שיתפללו על המתים שכן משה התפלל על עצמות יהודה ואף הנהגה מן החיים צריך להתפלל עליו דכתיב ושכב בשלמתו וברכך · וראינו כמה מעשים בגמ' ובירו' שהעניים היו מתפללים על הנותנים להם צדקה בפרט בשבת פרק במה אשה חד סב פעם בתרין תלמידים מן דר' חנינא אמר לון זכון עמי וקלון פלג עגיל ויהבון ליה אכל וצלי עליהון אמר תתקיים לכון נפשיכון בהדין יומא היך דקיימתון לי נפשי בהדין יומא נפקין בשלם וחזרין בשלם ואישתזיבו מנשיכת נחש · והמתענים על אחרים בשכר שנותנים להם יכוונו שלהיות נשמות ישראל ממחצב א' כי הם גוי אחד הלא שבנשמתו יש לו שייכות עם אותו פלוני שמתענה עליו יקבל תקון בתעניתו ויהיה כמו מלאך מליץ אחד מני אלף ובכחו זה יבקש רחמים ויתפלל על אותו החולה או האסור או שבוי או מי שחלם חלום והמענה אותו מכוין שברבים יהיו אתו כדי שתקובל תפלתו עמהם בכח הצדקה והשכר שנותן להם לכופר נפש · על כן אל ישהו מסברו ושוב להוסיף מעין המאורע לאיש ההוא בעניינו שאומר בשומע תפלה כי שם הותר לשאול כל מיני צרכים ויאמר ביום תעניתו איזה מזמורים הנאותים לפי דעתו לפי צורך האיש ההוא שמתענה עליו · ועל רשע שמת טוב להתפלל עליו ולעשות צדקה לכפרת נפשו אפי' אחר י"ב חדש בכל חדש ובפרט בסופו שאז גובר מדין במיעוט הלבנה והנהגה על ידי הוי"ה אחרונה מי"ב גבולי אלכסון שהיא דין יותר מהבאר כנודע · ואמרו שמלחמה גדולה בין המיימינים והמשמאילים קודם קדוש הלבנה ככתוב בתשובות הגאונים וכבר הובא בספר קול בוכים מהגל"אנכי ז"ל · ולכן מפייסים הרצון בחפלות ר"ח וזה טעם לתענית בחסרונה של לבנה להיות כי בסוף החדש תתגבר הדין מחמת המיעוט וכתיב והיה מדי חדש וגו' ואומר ואשם לא תכבה וכן מתפללים לפני שבת וראש חדש ואחריו על אותם שלא שמרו שבת וי"ט כהוגן · והאי המענה ומסגף נפשו למעט פורענות המת זה ודאי מועיל לאותו מת מפני יחס הנפשות אלו עם אלו שע"כ כל ישראל ערבין זה לזה והו סוד חטאת הקהל עבור יחיד אחד וכ"ש אם הוא קרובו ואל"ל בנו · והנהגים מן הצדקות שהניחו המתים תוך שנה בפטירתו יאמרו והוא רחום יכפר עון בזאת ההגאה שאני נהגה על אודות פלוני בן פלוני וחטאתו תכופר ונפשו בטוב תנוח על גורל הצדיקים בטוב שמטיבין להם לעה"ב ורוחו תרגיע בחלק הטובים בג"ע ונשמתו תתעדן בטוב הצפון ותדבק בצרור החיים את ה' אלהינו עם שאר כל הצדיקים שבג"ע ולנקבה יאמר בלשון נקבה ואם הוא ובני ביתו נהגים יאמר בהנאה שמהנה אותנו נפש פלוני ואחר שהתפללו על מרגוע הנפש ועל מנוחת הרוח ועל עדון הנשמה יתפללו ג"כ על הנפש השוכנת

בקבר

בקבר כי שם הבלא דגרמי ועלבונא דבשרא · ועל העלמות בפסוק ונחך ה' תמיד וגו' תשכב בשלום ותישן בשלום עד יבא מנחם משמיע שלום :

פרק שנים ועשרים

ומכאן מודעא רבה לעניים המקבלים והגים מקופות של צדקה ההוזרים בבתי כנסיות וכן ממעשרות שמעשרים איזה בעלי בתים הן עשירים הן בינוניים שחובה עליהם להתפלל אל ה' בעבורם ובעד קהלות הקדש ואל"ל שיזהרו הרבה מאד שלא להוציא המעות ההם רק לצורך פרנסתם ופרנסת אנשי ביתם ולא יבעטו בהם בקנות מהם מותרות ואכילות גסות ובלחוקות כי אם ככה יעשו אוי לנפשם כי גמלו להם רעה · ואמרו בערובין כי הענקת עבד עברי שלא היה פחות משלשים סלע כדאמרינן בספרי ובמסכת קדושין היה לעצמו ואין ב"ח גובה ממנו · ור' יהודה אומר בפ' המקבל ופ' האומנין שאם בע"ה נתן מעות לעני ליקח בו חלוק לא יקח טלית שכל המעביר ע"ד בעל הבית נקרא גזלן וגם שאין הלכה כר"י יודו מיהא רבנן שאין לבעוט במעות צדקה כי סלקו שעבודא דב"ח מדאורייתא ממעות שקבץ עני בקבולו כדפסק מהרר"י קאר"ו בסוף סי' רנ"ג מיורה דעה · וסמ"ג בסוף הלכות מגילה פסק כפי גירסא אחת לאומרא כר"ע דאמר מגבת פורים לפורים ואין העני רשאי לקנות מהם רצועה לסנדלו אא"כ התנה במעמד אנשי העיר ואפי' תימא דאמדינן דעת הנותנים שלא יקפידו מזה ודאי יקפידו לבל ידדו לטמיון במותרות והלעטות · ובזהר פ' בשלח בביאורו ד' מיני מזונות אשר בהם נזון כל חלקי המציאות רחשובה הוא. מזון העולם הבא מן השמים והארץ · הב' מזון הבא ממדת לדק לעניים · הג' מזון החולים הבא מת"ת כדכתיב ה' יסעדנו על ערש דוי שמשם ארוכה ומרפא מכח כ"ע ומזונם הוא חלב ודם במזון הקרבנות · הד' מזון החכמים הבא מהחכמה שמחיה בעליה · הנה שאמר בפירוש כי מזון העניים בא אליהם מלד הדין והעשיר הנותן לו מזון ממתק אותו הדין שלכן נקרא גמילות חסד · וא"כ אל יבעטו במה שבא להם מלד מדת הדין פן תקפוץ ח"ו ידיה יותר ויותר עליהם מלבד כי עון זה גורם שהעשירים יקפצו ידיהם מהם ולועקים ואינם נענים · ולריך הנותן לדקה שיתפלל לה' ימליא אליו אנשים מהוגנים ראויים לקבלתה ומאותם בפרט שאינם נהנים מהעה"ז אלא בברכות הנהגים על כל דבר תחלה וסוף כי זה עקר גדול לכל אדם כדאמרי' האי מאן דבעי למיהוי חסידא יקיים מלי דברכות כי הברכה היא מזון הנפש הנהנה ברוחניות הדבר הנאכל המתעורר בסוד ההבל העולה מהברכה כאש שבאבן שאם אין מכים אותה לא יתהוה ויתראה האולה · כך הברכה היא הבטישה באור עליון כי יהל על הדבר הנאכל ויתעורר הרוחניות הכמוס בו ע"י השר המגדלו כי בכח הברכה גם הוא מעורר למעלה ועונה אמן אחר ברכתו וע"כ מי שאינו מברך נקרא גוזל שמלבד הפשט שאותו הפרי אינו שלו עד אחר ברכה כדאמרי' בגמ' על קושיית השמים שמים וגו' וכן בירו' דברכות על פסוק אמרת

לה׳ ה׳ אתה וכו׳ · עוד נקרא גוזל השבח שהיה משבח השר והאמונה ההוא בכח הברכה לה׳ ועיין בר״מ פ׳ עקב כי הפליג לדבר בסוד ברכות הנהנין ובפרט כשעונין אחריהם אמן וכן בכל הברכות אך אמר שסוד ברכות התפלה עולים על הכל ושם זכר עשרה דברים הצריכים לכל הרוצה לאכול על שלחנו מתכא דמלכא עילאה ובפרט ביום שבת שסוד אכילתו הוא ע״דן כ״הר ג״ן ואם חיוב הברכות לכל מי שיהיה כ״ש לעניים המקבלים מלד״ק ולדק״ה כי מאד צריכים שמור בהוצאת הצדקה כאשר ובהנאתם ממנה ויתנו לה׳ תודה בברכות וברכה אחרונה אמרו שהוא כדי שיתברך המזון שבמעיו שברוחניית הברכה תהיה ברכה תוך המעיים ולא יתהוה מהמאכל מותרות המטפשים גופו וסרכות יען כי החצונים אין להם אחיזה במעיו בכח הברכה שבירך אחריו כי עבור ההשתלשלות מהפה למעים יתהוו בו מותרות ע״כ צריך לברך שנית אחריו להרחיקם ממנו ובזה ישבעו לחם ושארו מזון ויהיו טובים ובריאים ויראה מראיהם טוב כמו דניאל וחבריו · ואמרו ג״כ שאין ליתן לאכול למי שלא נטל ידיו והאוכל בלא נטילת ידים מלבד קצות רבות המשתרגות אליו עוד יאחזוהו חבלי עוני · ע״כ העניים בפרט יזהרו מזה כי אם כן יעשו יזכו עצמם והנותנים עמם ויהיו טובים לשמים ולבריות · וכן הכהנים הנותנים להם פדיוני הבכורים שהוא לפדותו מסטרא דשמאלא מכח הנחש המתגבר בבטן המעברת ולכן ממשיכין עליו כח הימין מכהן איש החסד והוא בכח רחמיו מקבל פדיונו לפלות כח הדין מעליו כי צריך להוציא המעות ההם לפרנסתו ואם יקנה בהם דברים של מצוה כגון סעודת שבת ויו״ט ור״ח וכדומה הרי מה טוב ואל יבעטו בהם · וכן כל מתנות כהונה כי נתנו להם למשחה ולגדולה כדרך שהגדולים אוכלים מאן רבנן שכל סעודתן היא מצוה ואוכלים לשובע נפשם כנזכר ואמרו בפ״ב דבכורים על משנת ואתנות לכל כהן שכונת המשנה שאינו בקי בטומאה וטהרה אבל הוא מחזיק בתורת ה׳ כי בפ׳ הזרוע אומר שמי שאינו מחזיק בתורת ה׳ אין לו מנות · והעשיר יתן צדקה בסתר ולא בגלוי כי לא נקרא זורע צדקה ולא יקצור שכרה · ועוד כי תפלה בלא כוונה ומצוה שלא לשמה מעוררים קטגורא ח״ו ודברים אלו נמוקם עמם ודבר שפתים בזה אך למחסור :

פרק שלשה ועשרים

מדברי ברזילי הגלעדי שאמר אמות בעירי נראה כי יש הנאה למתים שבניהם ואוהביהם ילכו על קבריהם להשכיב אותם ולצדקה לנשמתם טובה ומטיבים להם באותו עולם ותפלת הבן על אביו שלמדו תורה וכן תלמיד על רבו ותלמידי חכמים הלומדים זה עם זה ודאי תהיה יותר רצויה ותעשה להם יותר נייחא מתפלת אחרים ובפרט בשבעה ימים הראשונים בביתו או על קברו וראיה ממה שהובא בזהר פ׳ ויחי בחד מן תלתא מלין דבעא ר׳ יצחק מר׳ יהודה הוא דיזיל לקבריה כל שבעא יומין ותבעי בעותך עלי ומשם נראה ג״כ כי זכות גדול לאב אם בנו עוסק בתורה שמוסיפו לו חיים כגון דיזכה ר׳ יוסי בריה באורייתא

באורייתא · וכן הוא מתחלה אילה פני ר' יהודה שילמד בנו תורה · ואם האבות לוו לבנים לעשות דברים לאחר מותם כשיעשו הבנים הוא כאלו יעשוהו האבות כי ברא מזכי אבא · כיון שע"י האב זכה הבן · והמתים מתפללים על הבנים בפרט שאמר ותעל שכבת הטל פלפול שכיבת שוכני קבר · ההשכבה שנהגו באיזה מקומות לאומרה בקבורת המת ובכל ז' ימים בביתו אחר התפלה וכן בכל עת שהולכים. לבקר המתים הנה הוא בתחלת הספר · מנהג זכירת המתים בשבת אין ספק שזכירתם ביום המנוחה מועיל להם מאד מפני שהם נחים וע"י שכינה נשמתם מתחדשת שיש תלייה לשם עם הנשמה ע"ד שאמרו בילקוט אמר הקב"ה למשה לך מנה את ישראל אמר משה איני יכול לעמוד על מניינם .א"ל טול ראשי אותיות של שבטים שכל שם מורה על מהות ועלמות האדם ואמרו בירו' דסנהדרין פרק חלק על פסוק וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה רבי ברכיה בשם רבי חלבו אף שמותיהם פרחו מתוך טימסותיהם ופירושו קונטריסים שביד אחרים שהיו שמותיהם כתובים בהם · והנה בהזכרת שמו במנוחה מתחדשת שם מנוחתו ויהיה עתה במנוחה ודיוקן נשמתו מאירה · ומלאתי כי המלאך שאל ליעקב מה שמו יען כי עקר החייס והמות תלוי בשם האיש וגם במזל ומטעם זה הנהיגו קלת מקובלי אמת שלא לקרות שם בניהם כשמם והרבה סודות דברו החכמים בשמו של אדם · וכן רבנן אמרו שמא גרים ור"מ הוה בדיק בשמא · ואל תקרי שמות אלא שמות וע"כ לא מסקינן בשמייהו של רשעים ושנוי השם ושנוי מקום והתשובה משנים לבא השמים ומערכת הככבים כמו שלהדרי קלת אחר חטא הקדוש נתחדש כוכב אחד ברקיע הביאו בעל העקדה פ' בראשית שער ט' · ומלאתי בליוני בפ' בראשית גודל כח התעוררות תחתון הן לטוב הן למוטב כי אמר שמאנוש ואילך בא רפיון וחולשה בעולם ואמר בשם איש סודו כי היו מהלכים מסוף העולם ועד סופו ומביאים כסף וזהב ומרגליות ועשו מהם עבודה נכריה בארבע רוחות כשיעור אלף פרסה והיו מורידים חמה ולבנה וכוכבים ומזלות לשמש להם כדרך שמשמשים לפני הקדוש ברוך הוא כי שמחזי ועזאל למדום כל מיני כשופים ואז קטרגו המלאכים ואמרו מה אנוש כי תזכרנו וע"כ אמרו אנוש שהיה ראש לע"ג · ואז עלתה השכינה ובזה לא יפלא ממנו יחם שם האדם עם המזל · וכ' בעל מה שלום פ"ד מאמר ה' כי השם מורה על המהות · וא"כ חלוף השם מורה על חלוף המהות · ופירש בעל יפה מראה בר"ה פרק ראוהו ב"ד על מכאן היה ר"מ חורש שמות כי מה הוא שהמניח השם יסכים בו למליאות האדם · כדאמרי' בפ"ק דברכות מלן דשמא גרים · וכמו דחזין נחש נחשת שעשה משה שהשם הסכים עם עקר מליאותו · גם שם של אדם יורה על עקר מליאותו שהוא הלדיק והרשע · ואם כימו אותו בשם אבותיו כוונתם שרוחו ונשמתו אליו יאסוף ולא יכרת שם המת מעל נחלתו ולא ימחה מישראל שמו · והגורל מה' כל משפטו · וכשמזכיר שמו במנוחה אחר מיתתו לריך טובה מפני שדבור התחתונים פועל בעליונים מאד בסוד הבל פה התפלה כאמור ובפרט אם יזכר המת מבנו או מקרובו ובבית הכנסת שהיה רגיל להתפלל בו · ופ"ש אם הוא בנה אותה או הקדיש בה הקדשות שהכל מסייע להשכין נשמתו

בפעם שמתגלה בלותו היום קדוש על הנשמות קדושות וכמו שהקדוש ב"ה מקדש נשמות הצדיקים החיים כ"ש שנשמות המתים ג"כ יקבלו מנוחה ועונג ובפרט על ידי התעוררות המזכירים אותם: וברגלים מנהג לעשות זכרון נשמות ונדבות ביום טוב שני כי היום טוב שני אנו עושים אותו לכבוד שכינה שעמנו חולה לארץ כדי שתתעכב בעבורנו ההארה הנוספת ביום טוב שני · כי להיותנו חוץ מארצנו אנחנו צריכים הארה יתירה וכמו שהאבות קיימו התורה קודם שנתנה להשכין שכינה עמהם כן נהגנו אנחנו ביום טוב שני להשכין שכינה עמנו וזהו דשלחו מתם הזהרו במנהג אבותיכם והנדבות והזכרת נשמות זוכרים עמהם גם נפש אברהם יצחק ויעקב שהרחיבו גבול השכינה וכן נעשה אנחנו ביום טוב שני והזכרת הנשמות מוסיף אור למעלה ולכן מנהג הרוב להתנדב שמן לכפרת הנפשות פי' הנרות בכנסיות הם מוסיפים רוחא והארה בנרות שלמעלה דבוצינין מתדלקן ונהרין נהרין וזהו העלאת הנרות שאמור בהדלקת המנורה במשכן ובמקדש כי היה מטיב בבקר ובערב נרות עליונות המכוונות נגד המנורה המאירה עגדה וסוד שבנר על ידי הכלי והפתילה והשמן והמים נעשה היחוד מד' אותיות שבשם ומאירים בכח החכמה שממנה מולא השמן והשלהבת למעלה מהם רמז לקילו של יו"ד על כן הרוב מתנדבים שמן אך גם לדקה אחרת זכות יחשב להם · וביה"כ גם כן יש כפרה לחיים וגם למתים כדאמרי' כפר לעמך ישראל אלו החיים אשר פדית אלו המתים כי בסוד לפני ה' תטהרו נכללים גם כן נפשות המתים כי לנור הנעלם מהכתר אל הבינה נפתח ביום האדיר ומתבשם הכל · ולכן נהגו להדליק נר כפרה לאביו ולאמו ביום הכפורים וכן לכל מתים ואין לכבות אותם במוצאי יום הכפורים: והצדקה תועיל למתים אם היה מנהגם לעשות אותה בחייהם ואם ישלשנה מחיים ודאי כי יותר זכות תחשב לו שעל זה נאמר מצוה לקיים דברי המת:

פרק ארבעה ועשרים

מצינו כי המתים מתפללים על החיים שכן כלב נשתטח על קברי אבות ומהמעשה שאירע לרבי אבא הובא בפ' שמות דף י"ו ע"ב נראה זה ברור ששאל למת א' שהיה לחמא בר ליואי וא"ל ואתון ידעתון בצערא דחיי והשיב לו שר הקבר אי לאו בעותא דילן על חיי לא יתקיימון פלגות יומא וכבר נודע התעוררות המתים להתפלל בעד החיים בעת צרתם באמצעות ס"ת כשר המובילין אותו לבית הקברות על ידי בעלי תורה כאשר הובא בזהר פ' ויחי דף רכ"ה ובפ' אחרי מות דף ע"א אך צריך תשובה גדולה והכנות רבות וספר תורה כשר יעויין שם וכן בליל הושענא רבה שבו חתימת חיי האדם כי בשמיני הוא חתימת הפרנסה ובלילה ההוא הנשמות יוצאות ומתפללות על החיים ושוטטות לשמוע הגזר דין ופעמים מודיעים לחיים בחלומות ובספר החסידים בסי' תל"ב הביא מעשים על זה: מצאתי כתוב כי הנפש תונה בעצמות של מת ובזה נבין מה

שאמרו

שאמרו חכמינו ז"ל בחיזה עונות ותהי עונותם על עצמותם וכן מה שאמרו עבירה קשורה בו ככלב ידלו כי נטרדים עצמותיו על דרך גלגול עצמות יהודה שהנפש היא הנכרתת ממקורה. ובזה יובן ג"כ צער גלגול מחילות שהיא לנפש לבד שבהיות המתים בארץ ישראל אז יושפע עליהם הרוח שנאמר והבאתי אתכם אל אדמת ישראל ונתתי רוחי בכם וחייתם ויש קצת סיוע כי הנפש חונה בעצמות ממה שספרו כי איש אחד בא לפני שלמה לירש ממון פלוני וגם אחר עמו שהיה אומר שהוא בנו וגזר שלמה שיקיזו שניהם דם ושיטבלו עצם מעצמות המת בדם כל אחד מהם ושאותו שנבלע העצם בדמו אמר כי ודאי הוא בנו על דרך כי הדם הוא הנפש. וכתוב בזהר פ' תרומה דף קמ"א כי הנפש נמצאת תוך הקבר כשהגוף בלוי בעפר ואז מתגלגלת בעולם ונמצאת בין החיים ויודעת לצער שלהם ומתפללת עליהם. ואמר במקום אחר שכל זמן שהעצמות הם באותו קבר הנפש נמצאת שם והיא מתגלמת בדיוקן שהיא תוך הגוף וכל עצמותיו בההוא דיוקן עולים ומשבחים ומודים להקב"ה הה"ד כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך אמרות אינו אומר אלא תאמרנה. ולכן מנהג החכמים לנענע עצמם בחיים בעת שאומרים שירות ובעסקם בתורה כי הוא שומרת האדם בקבר כדכתיב בשכבך תשמור עליך בקבר ואלמלא נתן רשות לעין לראות היה רואה בלילה שיוצא השבת ובלילי ראש חודש ומועדים כדיוקנאות על הקברות המודים ומשבחים להקב"ה. ובליל ר"ה כל הנפשות משוטטות ומתפללות על דין החיים וזהו סמך למנהג האשכנזים שהולכים ערב ר"ה להתפלל על הקברות ומנהג מיוסד על פי ותיקין הוא כדי לעורר בכח התשובה שעושים שם להתפלל בלילה ונפש הזאת רואה הלל שנוטל ממונה א' עם אלפי אלפים ורבבות עמו בליל הושענא רבה דנפקין פתקין מבי מלכא ומעלין אותו הלל למעלה. ואחר ראייתה חוזרת לקבר ומכרזת לשאר מתים פלוני עתיד לבא נבן ואם צדיק הוא כלם שמחים ואי לא אמרין ווי שהדין מתגבר על שאר מתים בבא אלפים רשע ולהפך בבא צדיק הדין מיקל ע"כ אמרו אוי לרשע ואוי לשכנו טוב לצדיק וטוב לשכנו ושכנו יהיה מלשון שוכני עפר הגם כי דברים הם כפשטן ג"כ ואמרו שאותו הלל מעלין אותו לעבד נאמן מטטרו"ן והוא מעלה אותו למקומו דכתיב כעבד ישאף צל ומשם ואילך מתוקן מקום לאיש ההוא בג"ע ומקום לנפש למוח וליהנות בעת שמשוטטת והולכת לפי שיש נפשות שאין להם מנוחה ועליהם כתיב ונפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע. שאין לה מנוחה יומם ולילה. וזהו עונש גדול מכל. ויש נפש שנכרתת עם הגוף עליה כתיב והכרתי אותה מקרב עמה ואין לה זכר כלל ויש נפש שאינה נכרתת עם הגוף אלא כריתתה ממקום אחר עליה כתיב ונכרתה הנפש ההיא מלפני ואינה שורה עליה הרוח ואינה יודעת מדברים של מעלה כלל והיא כנפש הבהמות ואין לה מנוחה ובהליכתה פוגעת בממונה הנזכר עם חיילותיו ומרחים לה כבוד הצדיקים וכבוד רוח שלה ומתדבקת בו במנוחה תוך מלבוש הרוח ואז יודעת מדברים של מעלה וכשאותו רוח עולה להתעטר תוך הנשמה עליונה למעלה נתקשרת עמו ומאירה ממנו כירח המאיר מן השמש ורוח מתקשר תוך נשמתו ונשמה מתקשרת בסוף המחשבה שהיא סוד

פם למעלה ואותו נפש מתקשרת בתוך ההוא רוח עליון ואותו רוח מתקשר בתוך נשמה עליונה ואותה נשמה מתקשרת בא"ס ואז הוא ייחוד וקשורא דכלא מעלה ומטה בסוד אחד ואז הוא ייחוד לנפש למטה ועל זה כתוב והיה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך בסוד וקשר אחד ועד"ז בירידתם מלמעלה למטה הירח כ"י שהיא נפש עליונה המאירה לארץ ולדרים היא מלאה ומאירה מכל מחנות ומרכבות עליונות ועושה מכלם גוף אחד שלם המאיר כאור חיו עליון וזה ידמה למשב נאלות מאור המלכות המתפשטות להחיות עולם הבריאה המאירה מאור עליון כדמיון זה יורדות נפש התחתונה מאירה מכל לצדדין מתוך אור הנשמה ומתוך אור של הרוח ויורדת ומאירה לכל מרכבות ומחנות שהם אברים ועצמות ועושה אותם גוף שלם המאיר כאור עליון מצד צורת הדיוקן שלו שהוא צל מהעליונים הדא הוא דכתיב והשביע בצחצחות נפשך נפש ממש ואחר כך ועצמותיך יחליץ שעושה מהם בקבר גוף שלם ומאיר כאור עליון והוא קם ומודה ומשבח להקב"ה כדאמרי' מפסוק כל עצמותי תאמרנה וזהו ניחא לנפש מכל הצדדין :

פרק חמשה ועשרים

ממה שהעלינו מסולת נקיה מדברי חז"ל ראינו כי הצדיקי' זוכים לג' ייחודות אחר מיתתם דכבר אמרנו שהרוח נכנס בג"ע ומצטייר שם בדיוקן הגוף בעה"ז במלבוש שמתלבש שם ומתהנים שם בהנאות וכסופין דזיו דג"ע ובשבתות וחדשים ומועדים עולה למעלה ומתהנית שם וחוזרת למקומה ועל זה כתוב והרוח תשוב אל האלהים תשוב ואחי בזמנים אלו נשמה עולה מיד למקום שיצאה משם ומתמתה מתדלקת כנר שהוא אור חדש כי יגיה בגינה למעלה ואז אינה יורדת למטה לעולם ועמה נכללת המדרגה העליונה שהיא כלולה מכל הבחינות מעלה ומטה שהיא מלכות שמים · ועד שהנשמה עולה להתקשר במקומה הרוח אינו מתעטר בעטרותיו בג"ע של מטה והנפש אינה מתיישבת במקומה ובעלייתה לכלם יש ייחוד · וכשבני העולם בצער והולכים לבית הקברות הנפש מתעוררת ומשוטטת ומעוררת לרוח והרוח מעורר לבחינת האבות שבג"ע ועולה ומעורר לנשמה ואז הקב"ה מרחם על העולם וכשהנשמה מתעכבת מלעלות למקומה הרוח עומד לפתח ג"ע ואינם פותחין לה ומשוטטת משם בעולם ואין מי שישגיח בה כמו שבני אדם אינם משגיחין בעה"ז על מעשה המצות וכן הנפש משוטטת בעולם ורואה הגוף המעלה תולעים ובאותו הדין ונפשו עליו תאבל וכל זה הנה על צד העונש · ועד שהנשמה מתקשרת במקומה נפש אין לה אור מעצמה כלום והיא המשתתפת בגוף לזונו ולענגו בכל מה שצריך כד"א ותתן טרף לביתה · בית הוא הגוף ונערותיה הם אברי הגוף רוח רוכב על נפש זו לשלוט עליה ומאירה בכל מה שצריך ונפש היא כסא לו נשמה שולטת ומאירה לרוח מאור החיים שבמלכות ועד שהנשמה העליונה אינה עולה תוך מקור עתיקא דעתיקין סתימא דכל סתימין ומתמלאת ממנו תדיר בלא הפסק הרוח לא נכנס בג"ע והנפש העליונה אינה מתישבת במקומה תוך הגוף למטה הכי נמי מתפרשן

בכר

בכר גם וכיון שכלם קשור אחד נשמה עולה למעלה אוך מקור האור · רוח נכנס בג"ע כדוגמת העליון · ונפש מתיישבת תוך הגוף בקבר · ונפש שלמעלה המתיישבת תוך הגוף תוך ההיא קליפה קשה זהו נקרא קבר עליון ועד"ז נפש תחתונה למטה בקבר תחתון וכל עת שהעלמות נמלאים תוך הקבר נפש זו נמלאת שם · וכבר אמרנו איך מתעלית נפש זו לשבח קב"ה בשבתות וי"ט ור"ח בדיוקא הגוף עם העלמות · ובעוד האדם חי אמרו בתקון ס"ע דף ק"ע דרוח יורדת ועולה בגוף ומתפשטת בכל ורידי הלב המנענעים הה"ד אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו אבל הנפש קבועה בלב כאשה הקבועה בביתה ושם אמר כי השקרים גורמים סלוק שכינה מעל האדם · וראיה מפ' חלק ממעשה דאיתרע בההוא אתרא דשמיה קושטא שבאור פני מלך חיים · וכתוב בספר החסידים בסי' תתשל"ו כי הנפש היא במיתה כמו בחיים וזהו שאמרו חז"ל שהבועל שפחה חרופה נקברים יחד והביא שם מעשה מאחד שלא ראה לו על ראשו בליל הושענא רבא והתענה הוא ואוהביו לומות הרבה ופיזר נתן לאביונים בשפע וחיה · גם מזה יראה כי תעניות אוהביו ורעיו של אדם מסייעים אותו להעביר מעליו הגזרה מהטעם שכתבנו · עוד אמרו כי לנשמות יש להם ספרים ערוכים על השלחן וכמו שרגילים בחייהם ללמוד כן לומדים במותם וכבר נתראה למשכילי עמנו דוגמא מזה ועיין בשם ספר הזהר מהו סוד השלחן של לדיקים בג' רגלים · והרב יולא לקראת תלמיד במותו ולכן אמרו באותו תלמיד שנתחייב שריפה למקום הגיאו לו שאדם גדול שמת כנראה מדברי הגמרא ואולי אז ר' יוחנן אתא ביד אלישע אמר שבא לקראתו כי שנה תורתו והעלהו עמו לג"ע · והמתים שמחים במיתת החיים אוהביהם ומתפללים עליהם קודם מותם · וע"פ מה שאמרנו שהנפש היא בעלמות ומתראים בדיוקן שהיו בעה"ז ע"כ לריך ליזהר שיהיו כל חבריו עמו בקברו ובפרט אותם שאין להם חליפין · וראיתי נוהגים שאפי' שני הלסתות שאין להם חליפין [illegible] אותם להקבר עמהם וכ"ש אם מחמת חולי הולרכו לחתוך לו אבר אם הפסד להם יקברוהו עמו וראיה מדוד דאסיק רישיה לגבי גופיה דאבשלום · עוד אמרו כי יש עת מיועד לרוחות להתאסף יחד ואז פעמים קובלים זה מזה כדאמרי' דלא נימא לרב מילי עלי · ואמרו בירו' דסוטה פרק ה' שאמר רבי אלעזר בן עזריה לר"ע דאמר אליהו בן ברכאל זה בלעם · אי לית הוא עתיד להתווכח עמך · ואמרו במסכת חגיגה פ"ב בגמרין על אותו הרוג שהרג יהודה בן טבאי שלא כדין ואחר שמת יהודה לא היה קולו נשמע כמו שהיה נשמע בכל יום שהיה משתטח על קברו וא"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי מתאי דילמא פיוסי פייסיה או בדינא תבעיה · והמתים מתווכחים בב"ד של מעלה והלדיקים עושים ביניהם שלום · וכשהמלאכים מקלא מחייבים ומקלת מזכים כפי מה שפוסקת עיר וקדיש שנקרא בגמרא רוח פסקונית. כן גוזרים מלמעלה · ואמרו בפ' פקודי כי גבריאל הוא שליח העה"ז ולכן הוא לבוש הבדים שמתלבש בלבושי העה"ז כמו שהנשמה מתלבשת לבושים דוגמת העולם העליון כדי לעמוד שם · אם כי מעשיו מושכים מאור זיו העליון לבוש לירחות בו לפני קונו ומתוכו

מסתכלים

מסתכלים באספקלריא המאירה לחזות בנועם ה' כי להשיג אורות עליונות צריכים לבושים על דרך הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם וכן משה ויבא משה בתוך הענן ואחד מתכליות בריאת העולם הי' להיות לבושים לאורות והדרוש רחב במקומו :

פרק ששה ועשרים

אם היה לאדם לב רחב כשלמה ויכול לעסוק בתורה בחייו ולא שמש כל צרכו בפשיעתו כשמתווכחין עמו באותו עולם לא יבין לומר האמת באופן שלא יודו לו בישיבה של מעלה ולא יזכה לבא בהם · ואם אדם טורח בזה העולם לדעת אעפ"י שאין לו לב עתה יהיה לו לב במתיבתא דרקיעא · וכתוב בפ' וישב דף קפ"ה ע"א אורייתא לא אתנשי מדמיכי עפרא דהא כדין ינדעון כל ההיא אורייתא דשבקו כד יסתלקו מהאי עלמא וכל מלין מזדכאן יתיר מכמה דהוו בהאי עלמא דהא כל אינון מלין דאיהו לא יכיל לאדבקא לון כדקא חזי ואיהו אשתדל בהו כולהון עיילין במעוהי מתקן ואורייתא תמלל ביה והיינו דכתיב והקיצות היא תשיחך · ושני מלאכי השרת מסדרין תלמודו של אדם בפניו בצאתו מן העולם שלא יהיה לו בושת פנים לפני הקב"ה כמו שדרשו על פסוק לא ירעיב ה' נפש צדיק · וא"כ אשרי העוסק בסודות התורה ובדברי רשב"י שכמו שטעם בעה"ז מעין עה"ב כן ישביעוהו מפרי מעשיו ותורתו ואמר מורי הגאון מפאנו ז"ל כי שני מלאכים אלו הם יל"ם ויל"ה להיות כי הם שמעו מפיו תורה כל ימי חייו ונתקדשו שניהם על ידו שמשך אותם לבית המדרש ואם במתן תורה אמר בתקון כ"ב שכל אחד מהמלאכים היה עושה עצמו קול ופורח באויר וכל אחד מישראל שהיה אומר נעשה ונשמע היה שורה בפיו ומלמדו התורה כלה כ"ש שהמלאכים נבורי כחו של האדם המתהוים מתורתו ומעשיו בחייו שלומדים ומכינים אותו בעלם מה שלמד והגה בעה"ז וזהו ליגרים איניש בעה"ז והדר ליסבר בעה"ב לגרוס איניש ואע"ג דלא ידע מאי קאמר כי עתיד להבין ואמרו האי מאן דבעי למנדע אע"ג דלא ידע שבחא איהו ליה כי מי שטרח ולא השיג יזכה ויבין בג"ע ולכן טוב לגרוס ספר הזהר ותקונים ור"מ וכיוצא גם שלא יבין אותם · ובתקון ל"ח אמרו שהדבור שנעשה מלאך היה לשמור בתיבת רוחם שמכחו דבר עמהם הקב"ה מעולם דמטטרו"ן ועוד דבר עמהם מכח הנשמה שבכסא שבה יורד השכינה העליונה כלולה משלשה ספירות ראשונות על זה נאמר מן השמים השמיעך את קולו · עוד דבר עמהם מאופן שמשם מוצא הנפש של אדם שעל זה נאמר ועל הארץ הראך את אשו הגדולה שכן עליו נאמר והנה אופן אחד בארץ · הנה כי קדש רוחניות התורה שירדה מהאצילות העליון עולם הכסא עם כל גדודיו ועולם המלאכים בכללו ושמים וארץ רוחניים מעולם העשיה ומשם לשמים וארץ גשמיים עד שהעבירה זוהמת עם בני ישראל וקדשם · והצדיקים זוכים לעטרה שעל ראשם לעה"ב מפני שטהרו המוח שבראשיהם

כדי

כדי שתהיה השכינה מתעטרת עליהם · ושכר המצות הוא כפי מה שממשיכים אותם בני האדם במחשבתם אם עובד לכבוד ה' הקב"ה בעצמו ישלם שכרו ואם בשביל שכר העה"ז יש לו שכר מעין עה"ז ואם בשביל ג"ע שכרו על ידי פועלים המלאכים המשמשים את הגן אבל העובד שלא ע"מ לקבל פרס שכרו מלמעלה ממקום אשר עין לא ראתה אלהים זולתך ואין במצות למעלה מת"ת כמדע להיות כי בזה הוא אחוז בנוף אילן עץ החיים ואם לא עוסק בהם ויקחוהו וישליכו אותו הבורה וגו' ר"ל ופעמים בעה"ז מולא שאינו צדיק לצדיק בפעל כדי שיהיה לו עה"ז מלא · ופעמים כי הדור אינם זוכים בשמועות דאדם צדיק כישראל שהיו נשמעים לאחיתופל וכבר אמרו דעינא היתה בלבו · ואי לך ארץ שמלך מעוטר מן המצות דבתר רישא גופא אזיל ואשרך ארץ שמלכך בן חורין מדינה של גיהנם שהרב הדומה למלאך ה' צבאות אז הוא מוכן לקבל ממעינות של תורה עילאה ויכוין ההלכה על האמת והצדק :

פרק שבעה ועשרים

אין הקב"ה דן את האדם אלא בפמליא של מעלה שלעולם פותחין בזכות ולכן נקרא ההיכל שבו הסנהדרין קדושים היכל הזכות לא כן היכל שכנגדו בקליפה הפותחים לעולם בחובה וכשהקב"ה גומר הדין אין מי שישיב עליו שנאמר והוא באחד ומי ישיבנו · ויש עוד בקדושת ב"ד תחתון וב"ד עליון ודין האדם הוא בעליון דנפישי רחמיו · עוד אמרו כי הנפש החוטאת היא תמות צריך למרק המשחית שעשה ביסורין ותשובה מועלת ואינה מבטלת הגזרה כלה אלא תולה היסורין עד שיקבלם עליו מעט מעט ובזה יתמוגג המשחית וגורמת התשובה חלישת כח המקטרגים ע"ד עת אשר שלט אדם באדם אדם רע באדם דקדושה לרע לו דאדם בליעל · והגר אחר שירשה מקומה של שרה והקל בעיניה גברתה ונתענתה תחת ידיה - וזהו כוונת אברהם באמרו הנה שפחתך בידך וכוונת שרה לענותה כי חששה שגבר עליה כח הקדושה בביאת אברהם ואמר לה כי לא לקטה רק סריות שבו והראיה כי תכנע ותשתעבד תחתיה שהיא בסוד הקדושה ע"כ ראתה שרה לנסות זה בענות אותה כי לא היה לה כוונת נשים קלי דעת בענות אותה · ודימו שליטת החלוני בכח הקדושה לחיה גדולה שבלע אדם מזוין ולא חבלו בפיה להיותה גדולה הרבה וזהו סוד והלבנון באדיר יפול והאדם הזה שלא חובל בפיה יש בידו חרב פיפיות וירד לתוך מעיה של חיה זו והחרב בידו ובעודו בתוכה מכרית בני מעיה בחרבו הקשה הנה שליטתה בו הוא לרע לה בסוד ותבאנה אל קרבנה ומראיהן רע וגו' כמו כן התשובה גורמת חלישות כח במקטרגים · ולכן השב מאהבה יש לו שכר על כל עון כאלו עשה שתי מצות הא' החטא עצמו שנתהפך למצוה ומלאך רע מעשה טוב הב' המלאך החדש המתהוה מהתשובה פרטית שעושה לכל עון וזהו כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה · כפלים נחמות ולכן נחמו נחמו

עמי

עמי · והתשובה גם שהיא מיראה מוטלת היא לנשמה להביאה לעה"ב שהמיתה עם התשובה כפרה עליו ובזוהר פ' מקץ על פסוק ויראו האנשים דף ר"א ע"ב שם יש תוכחה לאדם שיזכור יום המות תמיד גם בתקונים כתב על פסוק יוגה דרוש כתב על הנשמה והגלות אשריהם הצדיקים שתמיד מרבים שמן לנר נשמתם ורוחם בעה"ז וזוכים לבנים במיתתם כדאמרי' בפ' וישב דף ק"מ ע"ב · ואמרו בזהר פ' תרומה דף קכ"ח ע"א כי השתדלות התלוי במעשה המצות אסור ליקח אותו באונס שרוח הקדש אינו נמשך על האדם במעשה המצות אלא באגר שלים ואמר שכתוב בספר שלמד אשמדאי לשלמה שכל מי שרוצה להעביר ממנו רוח הטומאה ולכפות רוח זרה ממנו כי צריך לקנות דבר הראוי לו לזה בכסף שלם ובהשתדלות רב וסבי שהוא בטהרת משכנו ורצון לבו ולא שיטה לבו לימין ולא לשמאל ואם לאו הטהרה תתרחק ממנו ולא יהיה בידו כח לקנותה כבתחלה לפי שרוח הטומאה תזדמן תמיד על הדבר שהוא הגס · ראה כמה גדול כחן של מעשה הצדיקים שאפי' זווג של ת"ח שאינם מולידים מתהוה מהם רוחות קדושות כדאמרו באברהם ושרה וכמו כן זווג הנעשה בקדושה גם שאין אנו רואים היה מוגלמת מהם · מהטפות ההם מתהוה כחות מוכנות להתלבש בהם ניצוצות הנדחים מהקדושה והכל לפי הכוונה · והזווג שהוא עם אשתו קדושה בכוונה זכה יערה עליו רוח ממרום וידענו שהזווג שהוא להוליד כדומה נקרא בעילת קדושה והזווג שאין ראוי ללידה כגון המניקה והמעוברת גם הוא לצורך גבוה ונקרא בעילת מצוה ולכן קראו כן לבעילה ראשונה שאין האשה מתעברת ממנה ועיין בסי' י"ח ר"ם מאם כל חי מהגאון מורי מפאנו ושם תמצא כמה מיני יעודים מוכנים לצדיקים ושם דבר מסעודת לויתן ובסימן כ"א מדבר מבהמות בהררי אלף ובסי' כ"א מזיו שדי :

פרק שמונה ועשרים.

ברית כרותה לצדיק המקיים התורה מעוני דהיינו בעודו בגוף העני הלז שהוא מכה החצוני ומיניה וביה יכניעוהו לעבודת יוצרו במצות גשמיות סופו יהיה לקיים התורה מעושר בלבוש מלכות בעולם הנשמות במצות רוחניות ותפלין של אור והכתוב צוה ואומר ואהיה שעשועים יום יום אינו אומר והייתי רק ואהיה בג"ע מקום השעשוע והטיול ואמרו בשם ספרא דחנוך שכל מצות של הצדיקים בארץ מתעטרים לעומדים לפני המלך ומשתעשע בהם הקב"ה ויורדין ועומדים לפניו בדיוקן אותו צדיק ומשתעשע הקב"ה באותו דיוקן ואח"כ נכתבים בספר זכרון לעמוד לפניו בקיום רב תמיד ועל הכסא דמות כמראה אדם כמראה כלל כל דיוקנין דמצין דחכמתא · והמתעסק בתורה שהיא נובלת חכמה של מעלה כמ"ש בתקון דף ע"ב כי חמה היא נוקבא לגבי שמשא לבנה נוקבא לגבי ירח ושם אמרו כי יש מ"ט פנים למטה מסטרא דישראל זוטא והוא מטטרו"ן שהוא מאור הנובל מחכמה של מעלה דבריאה ואצילות המתעסק בה יזכה לעה"ב

לאור

לאור החכמה העליונה המחיה את בעליה כאמרם ז"ל כל המלמד תורה בעה"ז
זוכה ומלמדה לעה"ב שנאמר ומרוה גם הוא יורה · ואמרו במדרש רבה פ' ס"ד
רבי ברכיה אמר בשם ר' יהודה · אין כל יום שאין הקדוש ברוך הוא מחדש הלכה
בב"ד של מעלה · ובש"ר על פסוק לחם לא אכל ומים לא שתה בעה"ז אבל לעה"ב
הוא אוכל מלחמה של תורה והוא שותה ממימיה · ומשה היה ניזון מזיו השכינה ·
ואמרו בזהר פ' תרומה דלית גבהו דאורייתא אלא בעלמא דאתי ווי למאן
דאיהו גם רואה במילי דאורייתא בעה"ז וכתוב בר"מ פרשת תרומה וכמה
רזין עילאין אוקימנא במאן דאשתדל באורייתא דזכי לאתקשרא באורייתא דלעיל
בהאי עלמא לא שכיך ולא שכיך בעלמא דאתי ואפי' בקבר שפתיה מרחשן
אורייתא כד"א דובב שפתי ישנים וכה"א דדיה ירווך בכל עת · והחכם נקרא בעל
תורה דהוא ודאי מאריה דביתא דהא כל רזין דילה גליאת ליה ולא כסיאת מיניה
כלום והוא במדרגת בן אחוז בעץ החיים והעבד הוא אחוז בעץ הדעת טוב ורע ואמר
בר"מ פ' משפטים כי מדרגת נער שנאמר במשה כי היה כמטטרו"ן קודש שנדבק
בעץ החיים ולד הרע שבו גרם לו לחטא כי מטה הראשון היה מעץ הדעת טוב ורע
ובר"מ פ' משפטים דף קי"ז ע"ב פירש בסוד עץ החיים ועץ הדעת טוב ורע רשע
ורע לו · עוד אמרו בתקון ס"ו דף ק"ח ע"א כי שבירת הלוחות גורם אבוד בית
ראשון ובית שני ושני חרבנין היו תקון והכנה לבית השלישי שמתחלה הולך
להיות במדרגת הר ואח"כ במדרגת שדה ואחר יעלה להיות במדרגת בית ולא
ומ' ונלכה אל בית אלהי יעקב כי זכותו יעמוד לעד והלוחות שניות היו מבחינת
עץ הדעת טוב ורע שמשם נתנה תורה באסור והיתר מימין חיים ומשמאל מות ולכן
א"ר עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים ולא תהיו
שוקלים שיש טהור לאבנים אחרים שיש בהם חיים ומיתה ולא עוד אלא כי תסתכנו
בעצמכם שאבני טוב ורע הם בפירוד ואבני שיש טהור הם ביחוד בלי פרוד כלל ·
עוד אמרו בפ' תרומה דף קס"ה ע"ב פקודין דאורייתא גרים לבר נש לאשלמא
רוחיה ונשמתיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי כתיב כי נר מצוה ותורה אור צריך
מעשה המצות בעה"ז לתקן הנ"ר וצריך עסק התורה להאיר הנר ונשים מתקנים
נר זה והאנשים בתורה מאירים להוא נר שהוא של מצוה שהנשים נתחייבו בו ·
עוד רמז אור הוא למאתים ושבעה עולמות הגנוזים בצד ימין ומאה ושלש בצד
שמאל וכבר בארנו בסוף המעירי שחר שלנו מה הוא פי' עולמות בכל מקום מס"ה
[illegible]ים ומספר כל עולמות אלו הם שלש מאות ועשר ואלה הקב"ה מתקן תמיד
ומהם מתפשטים כמה אוצרי חמדה הגנוזים להתעדן בהם הצדיקים על אלה כתיב
להנחיל אוהבי י"ש · בכל אלה כתיב עין לא ראתה. ואור ימין זה הוא נקרא אור ראשון
ולעולם הוא עושה תולדות והוא זרוע בגן ועתה הגן גדל מספיחי ספיחים ובר"מ
פ' פקודי אמר רע"ג דהוא גנוז ביה קיימין בני נשא בעלמא דין וכן התורה מזרעת
תמיד בעולם ועושה תולדות ופירות ומפירות שלה כזו העולם · וא"כ בכל
מצוה הנפעלת בעולם הזה מתהוה ממנה שני מיני יחוד האחד בגן עדן של
מעלה והשני בגן עדן של מטה · וזה סוד השעשוע למבינים ומכ"ש שתתעלה

מאד

מאד באגרת המצוה הרוחנית הנפשית בגן עדן אחר המות ששם הוא סוד העבודה והשמירה המעולה ומעלה לשמים שיאה עד אין קץ שהתעוררות מיושבי הגן ה"ה בשפתיהם של צדיקים ששם כבודם יגרום השעשוע שהוא זווג הספירות וכמו שהתהלך בגן הוא שעשוע הקב"ה עם שכינתו כך והתהלכתי בתוככם אטייל עמכם בגן עדן וגם זה יהיה זווג הספירות על ידי תקוני הצדיקים שהיו בעוה"ז ומי שהיה בן ועבד להקב"ה בחייו יזכה להיות עומד ומשמש כבן או כעבד במותו ויהיה לו מהלכים בשלמות המכרות ובזה טוב יום המות מיום הולדו · וכתב הגאון מורי מפאנו בפ"ק מחלק ב' מחקור דין שלו כי ביום החטא נולד המבטל שלפתח חטאת רובץ וביום המות יתבטל המבטל ותוצאות המות הוא כי יטהר היצר הרע עצמו וכמו שהרע מכלה את עצמו כנגדו הטוב מתרבה מיניה וביה כי יסודו מהעפר הקדוש העושה תולדות ופירות כדאמרי' על מעשה הצדיקים שיש להם קרן ופירות :

פרק תשעה ועשרים

ולא · א · בלבד שמור להם לצדיקים אלא מצותיהם יגדילו כ"כ למעלה כח הקדושה שאפילו גהינם יטהר ויתוסף על גבולי הגן עדן וזה לפי ששכר מצות בהאי עלמא ליכא וחסידה שבאה השכינה בשמים ידעה מועדיה וחושבת מחשבות להכין לעת קץ · וכל המצות והמעשים טובים שעושים ישראל היא אוצרת אותם בגן עדן וכל חדושי תורה שמחדשים ישראל עתידים הם לאומרם לעוה"ב בתוספת בינה כנראה באדרת נשא כי אחר שסיימו רבי שמעון בן יוחאי וחביריו י"ג תקוני אריך · קודם התחלתם בתשעה תקוני זעיר בישר רשב"י לשבעה עיני ה' שאשרו מהאפשר שהיו כי קב"ה גמר דין דלעלמא דאתי יאמרו הם ומנא אחרא כל אימן מלין קדישין ובין דא לדא הם כמוסים בגן עד כי יבא עת שלמותן ומצרף גם כן כל מחשבות טובות של ישראל למעשה ואפי' הקרבנות נעשים למעלה כאלו ב"ה היה קיים כי מיכאל מקריב למעלה עבורנו כבשים של אש והן אישי ישראל ותפלתם כדדרש הגאון מורי מפאנו על פסוק שמחנו כימות עניתנו בריש עשרה מאמרות שלו · והנה תמיד בכל יום מתרבים האורות למעלה בחדרי גן עדן מלבד הנשמות הקדושות והישיבות אשר מתוספת שם מדי יום ביום ולהיות כי אין שפע יורד למטה שהכל משומר לעת קץ לכן למטה בכל יום קללתו מרובה מחבירו · ואמרי' בירושלמי דפאה פ"ז יפין ספיחות שאכלנו בילדותינו מפרסקין שאכלנו בזקנותינו דביומוי אשתני עלמא ועל דרך זה אמרי' במסכת גיטין אך למעלה בכל יום ברכתו מרובה · והו טעם דבעקבות משיחא חוצפא יסגי וכי יבא כנהר צר רוח ה' נוססה בו כי אז הגן והעדן יהיה מלא על כל גדותיו משובע וברכת ה' והמוצאות שרפי קדש נבראים ונוצרים ונעשים ממעשה התחתונים מיום חרבן בית ראשון עד יום הגאולה ולעת קץ כרגע יפתחו שערי הגן ואחריו שערי העדן תחתון ועליון ומרוב הכחות קדושות והארות עליונות שיצאו כלם יחד יתבסם ויטהר העולם ורוח הטומאה יעבור מן הארץ

וגר

תגל זהב עם כתם וגו׳ ושפשע יונק שהוא מטטרון על חור פתן על נוקבא דתהומא רבה ויבולע שם מן סמאל וכן מכל כחותיו ואז יתקדש גם כן חללה של גהינם המכוונת נגד פתחי גן עדן והיו כל זדים וכל עושי רשעה קש ולהט אותם היום הבא ברוך אשר לו נתכנו עלילות · ובזה נבין אמרם שלשה באים בהיסח הדעת · האחד משיח וגם עקרב שהוא התטא העוקץ בא משום שהסיח דעתו מן הקדושה ומליאה כפשטה · ועיין בפ׳ כי תשא דף קפ״ח ופ״ט ול׳ ושם משל נאה · הגה כי הצדיקים מקיימים בגן עדן עליון ותחתון מצות ומעשים טובים ברוחניות יותר גדול אחר מעין אותם המצות דוקא שעסקו בהם בעולם הזה: וממה שבא בהקדמת תקוני הזהר נראה כי הרבה מסייעים יש לאדם המגלים לו רזי תורה וכל שכן לעוה״ב · ראשונה יש אליהו עוד נשמות של מתיבתא עילאין · המלאכים · שמות הקדושים אויות וכנוים · ועשר ספירות ואחרת הנשמות למעלה הוא מן הכסא ופורחין מצדיק חי עלמין ומאירין למלכות · ובעלי הקבלה פורחין לעולם אחר השכינה ועליהם נאמר לא תקח האם על הבנים ועוסקי בתורה לשמה הם בגדר זה וכן מניחי תפלין ומיחדי קריאת שמע ושומרי אות ברית קדש ומקיימי לולב באגדו וסוכה הם פורחים אחר השכינה · ובתקון י״א אמר רבי שמעון בן יוחאי כי העוסק בתורת ה׳ כל הבריות מסייעים אותו כמה דאוקמוה כל העולם כלו לא נברא אלא לצוות לזה ואפילו שרפים וחיות ואופנים לא נבראו אלא לסייעו וגל העוסק בטל תורה לשמה טל תורה מחייהו ובתקון ס״ט דף ק״א אמר כי נצוץ נשמת מרע״ה מתפשט בכל צדיק וחכם שעוסק בתורה · וזהו משה שפיר קאמרת דאיתמר בגמרא ואמרו עוד כי העוסק בתלמוד לעתיד לבא ילך עם בעלי תלמוד אם במשנה ילך עם בעלי משנה וכן במקרא ואגדה · וירא אלהים יעשה לו מהלכים בין כל העומדים האלה · וכתבו שטוב להתענות קודם סיום המסכתא · וברבה פ׳ כי תלא אמר ר׳ שמעון בן לקיש כל מי שנכנס לבתי כנסיות ולבתי מדרשות בעוה״ז זוכה ליכנס שם לעתיד לבא שנאמר אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה · ויהללוך לעתיד משמע ר״א אמר ר׳ יודן כל מי ששומע בקול תורה בעוה״ז זוכה לשמוע אותו קול לעוה״ב וכו׳ · וכל מה שעוסקים המלאכים וצדיקים בג״ע אינו רק בכ״ד ספרים ובתורה שבע״פ · ומבעי ליה לאדם להסתיר מעשיו הטובים מבני אדם שבזה שכרו יהיה נסתר מבעלי הדין שהקב״ה חופה עליו · כדאמרי׳ בירושלמי דמועד קטן על ההיא איתתא דאיענשא משום דהות מפרסמא עלמה בימי תפניתה · וזה א׳ ממעלות התפלין שנקראו׳ כנפי יונה שמסתירים הנשמה מבעלי הדין כיונה המגינה בכנפיה · על כן אשרי אדם אשר לו שית ושיג תמיד בסדרי זרעים וקדשים וטהרות וכן בשאר המצות שלא יוכל לקיימן במעשה יהגה בהם ועקימת פיו יחשב לו למעשה אחר מיתתו ובזה יזכה לקיים כל התורה כלה בעולם הנשמות וזהו שכר מצוה מצוה וכבר ידוע שסגולות המשניות הם להכניע הילר שהם בעולם דמטטרו״ן עץ הדעת טוב ורע ויכוין להרוג הילר בגרסתן כדאמרי׳ בדוד דקטליה בגרסתיה ועל כן אמר ולבי חלל בקרבי · ויועיל שנונס ג״כ לטהרת המחשבות ובזרעים מרבה זרע הקדוש לגן עליון, ובטהרות מטהר

עצמו ומחשבותיו ובקדשים מקדש עצמו ומקדש עליון וכן כל סדר ומסכתא יש להם סגולה בפני עצמה כאשר באריו בסוף מעירי שחר שלנו · ואחזה אנכי חשית גבי כי טוב לכל משכיל לתקן נפשו לקרא פעם אחת בכל שנה ספר הש"ס מלבד כי כל הוגה בו יתכם וידע להדורי סברא בפלפולי התוספות וגאוני עולם · עוד סגולה נפלאה להרוג הילר ולהכניעו הוא לקום בחלות לילה לעסוק בתורה כי מלבד מעלות רבות שזוכה אליהם כמו שבא מזה למעלה ויבא ג"כ לפנים בעה"י הוא הורג הילר ומכניעו וזה רמזו רז"ל באמרם הבא להרגך השכם להרגו כלומר בא השטן להרגך אין לך במה שתהרגהו אלא בהשכמה וזהו השכם ובזה אתה הורגו והטעם כי אז הוא היחוד מדת לילה ביום והיחוד הוא הריגת ס"מ ואם הוא ישן הוא נהרג כי השליט עליו המות לשינה כי היא אחד מששים במיתה · וזהו שאמר ההוא ספדנא נשים ימים כלילות על מי שעושים לילות כימים דהיינו היחוד שהיה מיחד היום עם הלילה · א"כ אשריו ואשרי חלקו ממי שהוא מתגבר כארי להשתעשע עם הקדושה בג"ע מחלות ואילך :

פרק שלשים

אם כן גדול כחן של עושי מלוה בעוה"ב למה ינוס אדם הנלבב וייטן אם הוא משכיל יקוה פעלו להרבות כבוד עליון ע"כ תמיד לא יחשה מתורה ותעודה ויהיה רץ למלוה קלה כבחמורה כדי שיעשה לו הכנה לקיים' תורה ומלות בסוד רוחניותם שבגן עליון ותחתון · ואם ירלה לזכות לפתורא דדהבא מוסמכת מזכות ג' אבות הגומלים חסדים טובים ומירכין עילאין ומסיומא דגופא יסדר שולחנו בעוה"ז לפני ה' ולפני הפנים עליונים שלכן אמרו כי היה נקרא לחם הפנים להיותו שואב מהפנים עליונים · ולריך על כל שלחן דברי תורה וחלק לעניים דכתיב ונפש נענה תשביע ואח"כ אז תתענג על ה' מכל אינון עידונין דאתמשכאן לההוא כבוד עליון ואמרי' בפ' תרומה דף קנ"ו ע"ב כי שלחן יש ללדיקים בעולם הבא שהמזון וספוק של עידון שאוכלים באותו עולם הוא כמו מה שאוכלים מלאכים עליונים ומזה אכלו ישראל במדבר והוא סוד הטל דנגיד ונמשך מסוד עוה"ב ומשם נזונים סוד נשמות הלדיקים בג"ע ומתהנים שם שמשם נשמות מתלבשות בגן כמו שהיו בעולם הזה ומתפשטים ממנו בשבתות ובמועדים ועולים לראות בכבוד מאריהון ולהתעדן בעדן עליון · ופירוש יבא כל בשר כי כל זה הוא רוח השולט על הגוף הנקרא כל בשר כמו שכ"ל עליון נכנס בגוף עליון וזהו ויתרון ארץ בכל הוא וזהו יבא כ"ל בשר לא הבשר דוקא ועל עידון זה כתיב עין לא ראתה · וכל העוסק בתורה על שלחנו יהב תוקפא למאריה ומלאך סוריא נטיל כל אינון מלין ושוי דיוקנא דההוא שלחן קמי קב"ה ושלחן כזה מטהר לאדם מכל עונותיו ומזכה אותו לטוב עליון לעולם הבא ולורך תקון עליון הוא שדברי תורה יהיו נשמעים על השלחן קודם ברכת המזון · ומזכהו למזון עולם הזה ומכר לטוב קמי עתיק יומין ומוסיף כח וחיל במקום שלריך ובזה יזכה לשלחן הגדול משלחנם

של

של גדולים · ועל הכל יכוין בברכת המזון לתקון עליון ועיין בזה בפרשת תרומה קכ"ד וקצ"ז · ושם אמר דצריך לומר מזמור · על נהרות בבל על השלחן ועיין בדף ק"ם בכוונת ד׳ ברכות וסמיכותן ובע"ב ביאר ההוא רביא סדר ז׳ ברכות החופה וסמיכותן ואמר כי רצון השכינה שכל העולם ישאלון מזונות שהיא מקבלת בראשונה ע"כ הנהגנו לבקש רחמים על המזונות אפי׳ בשבת כנראה בסדר יום ראשון ממעירי שחר כי זה נקרא מרך גבוה ושם פירש מה הוא הקושי ליתן מזונות לעולם וקושי קריעת ים סוף וכן קשים זווגים ושם בדף קצ"א ועמוד ב׳ וע"ג ביאר דרוש על שדר הככבים יע"ש וכלן לצורך מעשה הצדיקים · ובעולם הזה העושי מצות נאחזים בעלים המוצלים מאילן עץ החיים וכל מעשה המצות בשעתו עולה וכותב עצמו שם בטרפי האילן שבתוך הגן · ולנע"ד ראיה לדרוש זה מטרפי דעלי שהזמין אליהו בגלימיה דרבה בר אבוה במציעא פרק המקבל ובתר כן שמע קלא דהוה אמר מאן אכיל לטלמיה בחיוהי כרבה בר אבוה · וזהו ספר המתקיים עמהם אך אינו מתראה לעין פמליא של מעלה וכ"ש למה שלמטה מהם רק ביום. ראש השנה שבכח הגברת האש והדין המתרבה באותו יום למעלה בכסא מעשה הצדיקים והרשעים שמידי יום ביום נכתבים זה בחלק הטוב שבעץ הדעת טוב וזה בחלק הרע שבו אינו נקרא ונראה עד יום ר"ה כמשל הכתיבה העשויה מאיזה מי פירות כגון המיץ של לימוני שאין מתראה מה שכתוב בו עד כי יקרישהו אצל האש כן בר"ה ג׳ מיני ספרים נפתחים שהם ג׳ מיני אוירים ספיריים אחד לצד ימין בחלק הטוב שבעולם מטטרון והוא מעשי הצדיקים ואויר ספיריי אחד שמצד שמאל בחלק הרע שבעץ הדעת טוב ורע ומשם יניקתו וכחו של ס"מ וחיילותיו ובו נרשם ונכתב מעשיהם של רשעים בסוד האפר שאינו עושה פירות ואויר דביני וביני אליו לצד מטטרון ואליו לצד ס"מ בו כתוב ורשום מעשיהם של בינונים ובכח האש הגדול המתלהט עליהם מכח עולם הכסא דכל נשמתין קדישין מתמן אתגזרו מביום הרת עולם שמלך המשפט יושב על הכסא וכל באי עולם מתראים לפניו בכל בחינותיהם החצוניים ופנימיים וכל צבא השמים עומדים עליו או כרגע בכח מדת הדין החוקר כל נסתרות יוצא לגילוי רושם מעשים אלו דוגמא לזו אמרו בתקון דף ע"א ע"ב וגוונין אלו נהרין ברקיעא עד דיטול אמן קב"ה כי אז נאמר נפתחו השמים ואראה מראות אלהים וידוע כי כסא הכבוד מתעלה ומתהדר במעשה התחתונים ומשמח בתולת ישראל במחול שלו כשלהבת שתמיד מתנוענעת כלפי מעלה וזה כי תאב להתדבק בעילתו בכח קושי התחתונים המתראים בו · לכן בשעת התפלה טוב לנענע עצמו דרך ימין ושמאל לרמז התעוררות הכסא ואמרי׳ בפ׳ תרומה דף קכ"ד ע"א כורסא קדישא לא אתתקן לעיל אלא מגו תקונא דבני עלמא כד אינון זכאין וחסידין וידעין לתקנא תקוניה׳ ואהו כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו · וכ"ש עולם היצירה והעשייה · ובזהר החדש במדרש הנעלם דף ל"ב תנו רבנן כשאדם הולך בדרכי קונו הרבה מסייעים אותו ונשמתו מלאכי השרת שכינה וכלם מכריזים לפניו בלכתך לא יצר צעדך וגו׳ · ובסדר שלש מיני אוירין אלו נבין פירוש שלשה ספרים

ספרים נפתחים לא אמר נכתבים שכבר הם כתובים כל א' בשעת מעשה בר״ס
ביום הדין כי הנה ה' באש יבא נפתחים שמתראה ונהגה מה שנרמז בהם בכא
אם גלילי הכסא הרובץ עליהם וכמו שהעתידות בדעת עליון לא יחייבו הטוב
והרע כן רושם שבאוירים אלו לא יחייבו מיתה וחיים לבעליהם עד כי יתראו
למטה בסוד הכתיבה שהכתיבה היא הויה נגלית כדבר הנגבל בספר על ידי
הכתיבה וסוד הכתיבה היא במלכות יד החזקה החתימה היא באימא יד הגדולה
וכלא כ״ח פרקים ויש עוד יד רמה כנדרש בתקון נ״ה דף נ״ב בעולם המלאכים
כתביאל ממונה על הכתיבה · חתמיאל על החתימה כתביאל מסטרא דאימא
חתמיאל מסטרא דחכמה ותרווייהו חיים בהו ג' אצבעות מתיחדים לקולמוס
לכתיבה ועליהם אמר בן זומא אין בין מים העליונים לתחתונים אלא בג' אצבעות,
ושנים סומכים להני ה״א תתאה כותב בלוח וא״ו שהוא קולמוס קנה הזרוע ה״א
עילאה חותם בלוח יו״ד שהוא כף היד ובסוף תקון י' וגם בתקון י״א דורש בכתיבה
וחתימה פוק חזי · וכתיב באדם ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו וזה שמלבד
דין ראש השנה כאמור עוד יש דין המות ומי שהגיע זמנו למות קודם ר״ה אז מעשיו
בכא הדין שדנין אותו נכתבין ונחתמין למעלה :

פרק האחד ושלשים

מה שאמרנו בפרק הקודם שהצדיקים נאחזים בעלים הנובלות מאילן עץ החיים
בסוד נובלת חכמה של מעלה תורה זהו בעוה״ז אך אחר שמתעלים
ומתאחדים בעולם הנשמות שם זוכים ליהנות מעלם האור המתהוה מאור הקדוש
שתמיד עושה פירות לצדיקים שנאמר אור זרוע לצדיק כנראה בזהר פ' תרומה דף
קמ״ט דאור זה אזדרע כהאי זרעא דעביד תולדין וזרעין ואיבין ומיניה אתקיים
עלמא ואמר כי הענן שכן על המשכן היה מסטרא דאור קדמאה וגם שאימא
עלה ממנו מחדש בכל יום מעשה בראשית וחדוש זה הוא למעלה מן השמש
בגן עדן שבעליית שם הצדיקים מתרבים בו בכל עת האורות ושם עוסקים
ומשתעשעים בפירות אילן עץ החיים וזהו כוונת הפסוק אמרו צדיק כי טוב כי פרי
מעלליהם יאכלו · ואמרו שכל מעשינו בעה״ז הם תהו ואפי' מעשה המצות ותהו הוא
דבר שאינו מושלם וצריך תקון וכטעם ה' יגמור בעדי · ועצה טובה לאדם שיתפוס
מצוה אחת לפחות בקנין גמור ויתמיד ויזרז בה כל ימיו ואל יניחנה מלעשותה אפי'
בשביל ממון הרבה · כי היא מקדמתו והולכת לפניו לעה״ב כההוא דהוה גמיר
מסכת חגיגה לבד שהובא במדרש רבי תנחומא ואמרו בקדושין פ״ק מי שיחד לו
מצוה ולא עבר עליה כל ימיו זה נקרא עושה מצוה אחת שמטיבין לו ומאריכין את
ימיו · ואל ימנע אדם עצמו ואפי' יהיה השעה דחוקה לו מליתן בכל יום שש או לפחות
ארבעה פרוטות לצדקה ואם יהיה בשעת תפלה מה טוב ויפריד אותם בעת אומרו
פסוק פותח את ידיך וישימם בקופה או יתנם לעני בעת אמירת ובא לציון ובבוקר
כי היא תוספת קדושה וכל מקום שיש קדושה חלוני בורח · שאין מקום לחלוני אלא

לפתח

לפתח או בגדרות אמנם פנימה בקדש אין שליטתו וה״ז מגן לתפלה שלא יזנב אחריה. שמלק ראש נריס והקדושה נמשכת ממקום הקדש מלמעלה ותרד עד סוף המדרגות שהוא לבית חלוני טהור סוד התרגום ואז הוא עת רצון להמשיך השפע מצדק לצדקה. לעשות מגן וצנה לקדושה ולהרבות השפע ולשים הצדקה בקופה · ובמנחה יקדים הצדקה לתפלה דכתיב אני בצדק אחזה פניך ולא יעבור שום יום מימיו שלא יתן צדקה אם מעט ואם הרבה ובערב שבת וי״ט יתן כפלים · ומי שאינו יודע לקבוע עתים לתורה שבעל פה ירגיל עצמו במעמדות הנסדרות ויקרא כל ימיו לפחות העשרים וארבע בכל שנה במיתון ובטעמים וכבר ראיתי שמים הורגלו כן פה. בעירנו בעלי בתים הרבה ישמרם ה׳ ומי שאפי׳ זה אינו יודע ירגיל עצמו לקרות ספר תהלים לפחות פעם אחת בכל חדש ובפרט קודם שילך על מטתו · ואמרו במדרש כי יעקב אבינו בבית לבן היה עוסק בספר תהלים כי הבא ליטהר בעה״ז מסייעים אותו לעה״ב ויפה כח הסיוע לעה״ב וכן פתחי לי אחותי פתח כחודה של מחט מתוך חשך העה״ז ואני אפתח לכם פתחים גדולים לעה״ב ובעולם שאחר המות וכתוב בסבא פ׳ משפטים דף צ״ו על פסוק יעשה למחכה לו כד הוי ברתא אשלימת עשיה בהאי עלמא אוף הכי הקב״ה אשלים עשיה אחרא בעלמא דאתי דכתיב ביה עין לא ראתה אלהים זולתך · ומקובלני כי הוא תקון גדול לעם הארץ לקרות בכל יום פרשת אותה שבוע או לפחות הצ״ה ובזה יזכה להגות בה גם הוא בג״ע · ומה שאמר המלך החכם כי אין מעשה וחשבון בשאול אשר אתה הולך שם ירצה כי היורד לשאול לפי שלא התחיל לטרוח בערב שבת בעה״ז כדאמרו במדרש כי רשעי גהינם אומרים להקב״ה הניחנו ונעשה תשובה והוא משיב להם שוטים וכו׳ כדדרשו על פסוק לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה בראש אידרת האזינו · להם אין מעשה שם אבל הצדיקים שנטועים ושתולים בעודם בעה״ז בבית ה׳ בג״ע עליון ותחתון שהוא מדורם אחר המות ומסלסלים נטיעותיהם ושרשי נשמתם שם. שם יפריחו וירביבו מצות ומעשים טובים רוחניים ויחודים מופלאים בכח סתרי תורה שאתחדש להם שם כי הנגלות הם לנו ולבנינו פי׳ פשוטן של מצות הנגלות הם לנו ולבנינו וזה אינו אלא עד עולם פי׳ בעה״ז כי אחר העולם גם הנסתרות מה׳ אלהינו יתגלו לנו כי לא ירעיב ה׳ נפש צדיק ולא לבד יתקנו למעלה אחר המיתה כפי מעשיהם אלא אפי׳ המעשה הטוב והתקון שעלה במחשבתם לתקן וליחד אבל מפני קוצר המשיג ועומק המושג לא הספיקו להוציא מחשבתם הטובה מן הכח אל הפועל וכן כל מין מצוה שחשב אדם בעה״ז ותאב בה הרבה לעשותה ואפי׳ לא הספיק לקיימה מקבל עליה שכר בעה״ב כמ״ש על הרהורי תשובה וזה יקרא עמידה מכסא דין וישיבה על כסא רחמים כי אלהינו מרחם משלם שכר כפי המחשבה הזכה כמעשה וכתוב בפ׳ ויקהל בי הרצון טוב מקדש כל אברי הגוף והם ממשיכים עליה אור השכינה בכמה עושר וברכות · ואם תפלת האדם המך בעה״ז עולה בכמה רקיעים ובכמה. עטרין וכל חיילין דכולהו רקיעין סגדין לגבה ומעלין אותה לרקיע שביעי ומשם על ידי דסנדלפון רבא ויקירא

עילאה דכל מפתחאן דמריה בידיה ואעיל לה תוך שבעה היכלין ומחבר לון כחדא למהוי חד ושמא דקוב"ה מתעטר בכל סטרין עילא ותתא למיהוי חד כדאיתא בפ' ויקהל ופקודי ופ' בראשית מזה נוכל להבין כמה יהא רב גובריה מסוד היחוד אשר יעלה מג"ע תחתון מסוד הרוח ומג"ע עליון בסוד הנשמה · ששם מנוחתה וכ"ש בעליית הנשמה עלמה עם כל מרכבותיה ותקוניה וקשוטיה כמה נהורין סלקין ונחתין עמה · ובג"ע שהוא למעלה מהשמש מתחדש טובו בכל יום כי שמש ומגן ה' אלהים בעלמא דיליה ולא בעלמא דהדיוט והכל בסוד התעוררות העולה מן נפשות החיים ועולה עליהם תקוני נפשות הצדיקים המתים כנזכר :

פרק שנים ושלשים

הנה דבר מוכרח מעצמו שבעת יציאת הצדיק מן העולם מלאכי השרת יוצאים לקראתו ואחר זה ייפו כחו למעלה יען כי נהנו מתורתו שעסק בעה"ז כאשר כתב ר"מ דף קפ"א וז"ל ואפי' מלאכין לית לון מזונא אלא בצדיקים דאי לאו בצדיקים יתעסקון באורייתא לא הוה נחית לון מזונא מסטרא דאורייתא דאימתילא לעץ הה"ד עץ חיים היא למחזיקים בה ולאיבא דאיהי מזוה וה"כ אורייתא אמתילא למיא וה"כ לאשא ולא נחית מיא מלעילא וכן חמה דהיא אשא לא נחית לבשלא פירות האילן אלא בגין ישראל הנה שכל המלאכים הממונים על הארץ ולדרים נהנים מהתורה והמצות ומושפעים ע"י מעשה התחתונים הזכים ומה שלמעלה מהם נהנים מכח שרשי הנשמה המאירה להם בכחה שעולה אליה מענפיה מלמטה ומכל השפע שמשפיע באבי"ע גם הוא יקח חלק הראוי לו ויהיה ברכה · ושם בג"ע יהיה השפע רבה מכ"ש ממה דהוה בעה"ז והדרוש הלז מתרחב מעצמו לאין תכלית למעיין ומבין בו · ועיין בבכורות פרק פסולי המוקדשין על פסוק אגורה באהלך עולמים · ולא זו בלבד הנה הצדיקים שבג"ע בכל יום ויום כחם מתגבר עליהם בתוספת אור בחדוה רבה ביחודא דקב"ה ושכינתיה ובגין דאינון קריבין למלכא תדיר פורעים בכל יום למלכא עסקיה דמטרוניתה שחולת אה"בה רבה היא דאינון נגידו דתליסר נהרי דאפרסמונא דכיא כמספר אהב"ה · וכתב הגאון מורי מפאנו ז"ל במ' מקור דין ח"א פ' כ"ה כי העבודה שבגן היא קיום התורה מעוני ושמירה שבעדן היא קיומה מעושר ומזה נדין לאדם המן כי העבודה הוא בעה"ז ושמירה הוא בעולם הנשמות ולעתיד לבא יתקיים עבודה ושמירה בגוף ונפש יחד במדרגה רמה ממה שהוא עתה בעולם הנשמות ונעבדה לשמרה היא לשכינה או לנשמה וזהו ומאחרי ימלאוני המתקנים בעה"ז נהוכא שחרא דא זכו לעה"ב נהורא חיורא דנהרא · ובזה נבין אמרם כי התורה היתה כתובה אש שחורה על גבי אש לבנה בסוד אספקלריא שאינה מאירה ובמאירה וזו סלם לזו ואמרו תלמידיו לרבי שמעון בן יוחאי בפ' תרומה על פסוק כן בקדש חזיתך דהוו עתידין למשתי בלאותא מליה בבי

מקדשא עילאה אחר דאקרי קדש כדהוו עבדי בעה"ז וכשנשים לב על פסוקי מזמור אלהים אלי אתה אשחרך מתוכו יתבאר דרושנו זה · זאת ועוד מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו בעלות נשמות הצדיקים שמודים יחד בג"ע דרך מכון הר ציון להראות את פני המלך הקדוש ולהשתחוות לפניו שההשתחויה רומזת הורדת שפע ובכחם זה מתעדנים שם בצרורא דחיי כמה וכמה רבו יתירא מתוסף להון כי באור פני מלך חיים ומכמה נהורין ועטרין עילאין מתזנין ומתהנין תמן · והנה משה רבינו ע"ה בגוף ונפש בעלותו אל ה' בפעם אחת זכה לקרני ההוד ומזה נבין שכל נשמת צדיק זוכה לקרני הוד כפי השגתו והחופה הראוי לו באופן שהצדיקים בחזרתן למכון למקומם בכל פעם ופעם כחם יפה מאד להדר ולקלם מלכא עילאה ותורתם נאדרי בכח · וכתוב בסבא כדינא דאבא עביד לברתיה דחביבא לגביה דנשיק לה וגפיף לה ויהיב לה מתנן כך קב"ה עביד לנשמתא זכאה בכל יומא הנה שאפי' בכל יום בעבודתם הרוחנית בהתעסקם בתורת אור קונין דבקות דהיינו נשיקין דרוחא ברוחא ברחימותא ונכללים מן אורות ימיניים ושמאליים והיינו וגפיף לה ונתוסף להם אור ושפע וברכה ועילוי מהמשביר לכל וזהו ויהיב לה מתנן וע"ש דף צ"ז צ"ח צ"ט מעילוי הנשמות ואיך מתעטרן רוחי ונשמתי וסלקי לעילא · ולנשמה וגם לרוח אית להו שאר כסות ועונה ושלשה אלה אתמשכן מעלמא דאתי ע"ש · ונשמות המתלבשים בעלייתן בנשמות שהם תחת כנפי השכינה לבר כשחוזרין לעלות פעם אחרת מתפשטין מהן דתמן אינם קיימין בלבושא וזהו טעם שכל שהיה מחזיק בנכסי הגר כנעני היה זוכה בהם אשרי עין ראתה כל אלה ומה רב טובו אשר צפן ליראיו · שים נא עיניך וקרא כל תקון צ' כי שם ביאר כמה מיני יחודים ופרנסות דאית לה לקודשה בגלות והכל הוא כפי מעשה התחתונים ומתפרנסת באורות המעלים לה אשרי השם בקרבו את רוח קדשו ומוצא מקום לה' כי ממקומו יפן ברחמיו לעמו ברוך שמו המהולל ברוב התושבחות · וזה כלל גדול לכל מעשי בני אדם לכוין כאלו הוא עובד בג"ע לפני השכינה שנשמתו שם פועלת ועושה כמו שפועל גופו למטה בכוונה טובה וזו הכנה למה שעתידה לעשות אחר מות הגוף כנזכר וזה לשון ר"ש בן יוחאי עצמו בפ' חקת דף קפ"ד תא חזי כל מאן דידע לסדרא עובדא כדקא יאות ולסדרא מלין כדקא יאות האי האי ודאי מתערי לקוב"ה לאתמשכא מלין עילאין לגבייהו · אי הכי כל עלמא ידעי לסדרא עובדא ולסדרא מלין מאן חשיבו דילהון דצדיקייא דידעי עקרא דמנה ועובדא וידעי לכוונא לבא ורעותא יתיר מאלין אחרנין דלא ידעי כל כך · וע"ש התירוץ · הנה כי פשטי המצות עם הכוונה טובה מתעוררים למעלה ומתקדשים בקדושה העליונה וזהו קדושים תהיו פירוש אתם מוכנים לקבל הקדושות יען כי קדוש אני ה' אלהיכם החפץ ויכול ומטוביה מוטיב לעמיה בריך שמיה לעד :

פרק שלשה ושלשים.

עלה במחשבתי ללקט מבחר דברי חכמים ולסדר איזה פרקים בלשון מובן לכל תלמיד קטן אשר עליהו תסוף מלתי בדרושי ג"ע ואגב יבא נ"ב קצת ממה שמצאתי זעיר הנה זעיר

זעיר הנה שדברו חכמים במהות הגיהנם יען כי אחד מכוונתי בחבורי זה מלבד הנוגע לענין מעשה הוא ג"כ לחבר דרושים ופרקים נאותים להלהיב לב עובדי ה' שבצדקתם יחזקו ולא ירפו ממנה בהכיר מהות נפשם כמה רבה היא וכוונות כוללות בעבודה ושכר הצדיקים ועלוים אחר המות שהם החיים הנצחיים · זאת ועוד הר"ה פרקים ודרושים הצעתי להקרא לפני חולה בחליו עד שלא יכבד ראשו ואבריו עליו ויהיה בפיו לשמוע וליקח מוסר למען ישוב אל ה' וירחמהו וירפאהו או יכוננהו עליון · כפסוק והתהלכתי בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם וזכר בתורה שכר ג"ע ועה"ב עה"ז ליודעי בינה ודברי הנביאים והכתובים בזה רבו מספר :

מצאתי כתוב בספרים קדמונים ובספר אסף היהודי כי יושבי הארץ הזאת רואים עץ הדעת טוב ורע ועץ החיים שבתוך הגן ורואים להט החרב המתהפכת ושם יש כרובים שהם מלאכי דין בתופסין נשמת האדם בצאתו מן העולם ומקדמת לפתח ג"ע ופניהם פני כרוב ודנים אותה והם מחילה המבדלת בין קודשי הגן אל החיצונים ושכינה דנה שם הנשמה אם אינה זוכה הכרובים מוסרים אותה אל להט מלאכי חבלה יובילוה לגיהנם ולהיות כי מתהפכים לאדם פעמים לפתותו ואח"כ להלשינו ואח"כ לאבדים לדונו על דרך הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות לכן נקראת מתהפכת ומתפשטים מהחרב שהיא מלכות המתהפכת כפי מה שאדם מהפך אותה אם לדין ח"ו ואם לרחמים ודין גיהנם אינו רק כפי גזרת דין שמים כי אין יכולים להוסיף אפי' כמלא נימא והיינו גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי כפי גזרת מדת המלכות והיינו ואליעזר שאול הקדוש · הנה הם להט מהחרב המתהפכת ובזה נמלא כי דין גיהנם הוא יצה"ר הוא מלאך המות כי שכר עבירה עבירה · וצריך להזדכך דרך אלו קודם שיכנס אל הגן ומשם אל עץ החיים לאכול מפריו ולחיות לעולם · וחכמי הקדמונים שהיה אסקלפיגוס חכם מקדוני וארבעים איש מלומדי החכמה ידעו המקום הזה וראו ארבע נהרות יוצאים משם והתחילו להלוך דרך פרת למעלה וכשהגיעו חצי מיל לפני הגן להט אותם להט החרב המתהפכת ונשרפו וכתב בעל צדה לדרך בסוף ספרו רבים מהבאים אצלה בני קדם רואים מרחוק להט החרב המתהפכת ואמרו הרבה מהחכמים כי אז נאבדו חכמות יונים הקדמונים בשריפת הארבעים אלו שהם היו קרובים אל האמת ושומעים ולומדים חכמת חכמי תורתנו · וכתוב בספר תורת העולה חלק א' פרק י"א כי אפלטון קבל החכמה מן הנביאים וסקרט קבל מאחיתופל ומאסף הקרחי · ואח"כ באו האחרונים ארסט"ו וחביריו ולקחו החכמה באומד הדעת ואין לה צד ענין בתורתנו ואם נמצאו בדבריו דבר טוב כתוב בשבילי אמונה שגנב אותם מחכמת שלמה כי אלכסנדרו"ס מוקדון השליט רבו המחבר על אוצר ספרי שלמה וכל דבר טוב שמצא בהם כתבם בשמו וערב בהם דעות רעות וזרות כקדמות העולם וכיוצא וא"כ אפי' יהיה האדם חכם כדניאל או כיהושע בן נון אל יסמוך על חקירותיו לפי שכלו וחכמתו כי מי לנו גדול כאבינו הראשון שהיה איכותו עד לשמים ובסח בשכלו כמבר וקצץ בנטיעות והפריד אלוף ח"ו · גם רצה לעלות מתוך היכל החיצונים לקדושה ונאחז בהם כי אחז ביין המשכר ונפגע · כדב ואביהוא הגשימו

והלכו

והלילו ומתו וזהו מי עלה שמים בחקירה וירד בשלום ולכן שומר נפשו ירחק מחכמת הפלוסופיא והחקירה השקרית ואל ישעה בדברי שקר בהקדמות המזוייפות אשר בדו הפלוסופים הקדמונים מלבם שהם ודאי מבלי עולם אויבי השם מוקדי עולם השמים עקרי תורתנו תלויים בעפושי שכליהם ואותותי כזביהם אוי להם כי נדדו ורחקו מעל ה׳ · וכתב בעל דרך חיים איש מופלא בדורו ויראה את ה׳ מרבים כאשר העידו על חסידותו וחכמתו שלמים וכן רבים שמכל עברות אשר עברו עליו מיום היותו עד היום שחבר ספרו היקר עון זה שסטה אל ספרי כלב מחכמת הפלוסופיא השקרה בילדותו הכריע את כלם כי היא מולידה עמל ואון בדיעות אלהיות האמיתיות · ושפחה תירש גברתה וכל באיה לא ישובון כי נופת תטופנה שפתי זרה ואחריתה מרה כלענה כי ממנה סברות ארסיות ממיתות וחדה כחרב פיות שמנפש עד בשר תכלה ושאול לעדיה יתמוכו והמבלה ימיו בה ינהום באחריתו כרשעים שמלאים חרטות ויאמר איך שנאתי מוסר ותוכחת נאץ לבי ולא שמעתי בקול מורי כמעט הייתי בכל רע בתוך קהל ועדה כי בהבל פיהם משמיעים קול המון לעם בפירושי פסוקים ומאמרים כפי כזביהם והם כקול הסירים תחת הסיר בדברים מרבים הבל וכל רוח אין בהם · וכל זמן שמזקינים מטפשים כאשר כתב הראב״ד בפי׳ משנה ה׳ מספר יצירה אם [illegible] החוקר לחקור על מה שאין בדעתו יכולת להשיג אל יעלה על דעתו שלא יוכל של הנמנע לבד אלא אף מה שהיה בכחו מטרם לכן להשיגו יחלש ולא יוכל עליו וכשא משל על זה יעויין שם · לאו נא וראו גדול הפוסקים הרמב״ם ז״ל כמה הפליג לדבר מרעות הפלוסופיא בפרק חלק בפירוש המשנה בביאורו מהכת השנייה אך אחר שנמשך אחריה גם הוא לא ניצול ממנה גם שברוב הדברים קליפתה זרק · ולהיות שאין הקב״ה מביא תקלה אפי׳ ע״י בהמתן של צדיקים כ״ש שרגלי חסידיו ישמור כהרב רבינו הגדול הרמב״ם ז״ל מי כמוהו מורה · ע״כ בסוף ימיו אורו עיניו ותהה מהרבה מדבריו שכתב בספר המורה וכדומה לו שכך כתב לבנו כי זקן אחד האיר עיניו ולולי שנתפשטו ספריו ברוב העולם היה חוזר בו מכמה דברים שכתב · הנה חכמה נכריה זו אש היא עד אבדון תאכל · שפתים ישק משיב דברים נכוחים ה״ה הר״ר עובדיה מברטנורה אמר כי הקורא בספרים החצונים (דברי ככתבם בכסגנת סגורה) שאמרו שאין לו חלק לעולם הבא הוא הקריאה בספרי ארסט״ו וחביריו · ובר״מ פ׳ כי תצא דמה הפלוסופים לשדים · ברוך טעמו של החבר כי בדברו עם המלך כוזרי האריך הרבה בסוף דבריו בגנות החכמה הזאת עד כי האחרונים כתבו בספריהם שקודם שיסטה אדם לבו לעסוק בחכמה זרה הלזו יקרא וישנה דברי החבר בזה ובפרט חלק ד׳ מהכוזרי ויהיו לטוטפות בין עיניו ומתוך דבריו נראה גודל יקר חכמתו בכל מדע והיה מדיני בטבע ועכ״ז נעלה נפשו בפתויי הפלוסופים כי הכיר וידע שלמי אוי ולמי אבוי למי שיש לו שיח ושיג בדעותיהם הכוזבות כי כרגע תזרוק בו טעות ומשם יפרד מקדמונו של עולם · לאו נא וקראו מה שכתוב בעל עבודת הקדש נגד דעותם בהרבה מקומות ובפרט בפרקי ט״ו ט״ז י״ז י״ח מח״ג הנקרא חלק התכלית

ובחלק

ובחלק העבודה נגד תשובת בר ששת ומשם נראה ג"כ מאין זכו לחכמה האלהית דורות אחרונים. כי רוח ה' דבר בם ומלתו על לשונם · והחכם בעל העקידה בשער ראשון דבר תועה במוליאים ימיהם בחכמת הפלוסופיא השקרה במשל בנין הבית על החומר והצורה והתכלית והפליג להזהיר האדם ממנה בהרבה ממפתחי שעריו ובפרט בשער ה' ט' וי"ו וגם שהוא דורש דבריהם כבר יצא מדי חסד בהקדמתו כי גדולה עבירה לשמה ובשער ז' אמר שחכמה זרה זו גרמה המיתה לאדם הראשון ולכל העולם ובעבור קנאת ה' צבאות נגד העוסקים בה חבר ספר חזות קשה בי' וי"ב הוכיח על פניהם מומם והוא ודאי ידע מתי שוא וירא און ולא ראה להתבונן בו · מה טובו אמריו ומה נעמו דבר גדול הפשטנים והדרשנים אחרונים ה"ה החכם המלוין כמהר"ר משה אלשיך זצ"ל בכמה מקומות הרחיק חכמה נכריה זאת השקרה ודחה אותה בשתי ידים בפ' בראשית ובשאר מקומות מחבוריו ובפרט בפי' משלי הרחיק מעליה כל ירא וחרד לעבודת ה' · ובאמת כי הקדמות הפלוסופים מחכמת גלגל הירח ולמעלה מונעים עם ה' מלהאמין בתורת משה ובדברי חכמים שהם כדרבונות וכמסמרות נטועים ומישרים האדם לעבודתו ויראתו ואהבתו של יוצרו ב"ה · וכבר כתב אחד מן החכמים שהיה הפך להעלות ארסט"ו ואמר שכל מה שכתב בחכמת הטבע כלו אמת · וברוך יודע האמת · ומגלגל הירח עד גלגל ערבות רובו שקר אך מה שרצה לדבר באלהיות כלו שקר וכזב · אשרי העם שה' אלהיו ולא פנה דרך שועלים המחבלים כרמים · ואמר הגאון מורי מפאמו זצ"ל כי מדרבנן בגימטריא מפי גבורה שדברי סופרים הן הם גופה של תורה · ועיין בהערה שלנו בסוף המעירי שחר עונש הגדול למי שאינו עוסק בחכמת הקבלה בעולם הזה ולמה נקרא חכמה מפוארה זו קבלה :

פרק ארבעה ושלשים

ונדעה נרדפה מדרושי גן עדן שהיה תחלת דברינו בו בתחלת פרק הקודם יש שכתבו כי גן עדן תחתון הוא מהלאה לים אוקיינוס בקו השוה אמנם דעת רשב"י וחביריו הוא כי מקום כבודו באמצע כל העולם בין חרבה בין ישוב ושם יש נקודה טמונה וגנוזה ואינה נודעת ועמוד אחד נעוץ ממטה למעלה בתוך אותה נקודה ומשם נובעים מים המתפרשים לד' סטרי עלמא ונקודה זו מקבלת מאימא עילאה וירושלים היא באמצע הישוב כי בשתי נקודין מתפרשת למלכות שמים שהוא צד הקדושה · אחת נקודה המוקבלת להשפעת מלכות שהיא במקום ב"ה וירושלים ואחת להשפעת אימא עילאה שהוא מקום ג"ע ויש נקודה אחרת באמצע החרבן ששם היו משלחין ישראל השעיר למדבר · ואמרו בפ' תמיד דף ק"פ שאפי' בזמן שישראל בגלות ומתפללים כל יוה"כ שהשכינה עולה לפני המלך לתבוע על בניה · על כן שמו במעירי שחר שלנו תפלה לזוגא דמטרוניתא בבקר יוה"כ שחובה עלינו להקדים להתפלל בשלומה של מלכות שמים ביום אשר היא מכינה

עלמה

עצמה לתבוע מן המלך עליה ועל בניה . הנה שג"ע הוא באמצע העולם ואמרו שנמצא בכאן שם שלם כגוונא דג"ע עליון שבו נכלל הדין ברחמים ורחמים בדין וכל הדיוקנאות עליונות כלם מתרקמים ומצויירים בג"ע תחתון והכרובים ששם אינם לא מכסף ולא מזהב אלא הם כלם צורות של מעלה מצויירים כציור מעשה ידי אמן דשם שלם של הקב"ה וכל הדיוקנאות וצורות של עה"ז כלם מצויירים ומחוקקים שם בדמות שהם בעה"ז והוא מקום לרוחות קדושים בין אותם שבאו לעה"ז בין אותם שלא באו עדיין ואותם המוכנים לבא וכל הרוחין מתלבשים בלבושים וגופים ופרצופין בגוון עוה"ז ורואין שם בזיו כבוד דקב"ה עד שבאים לעה"ז כי אז מתפשטים מאותו גוף ולבוש ששם מעין רוחניות אותו אויר הקדוש ומתלבשים בגוף מעין אויר וגשמיות עוה"ז וכיון שמגיע זמנו למות מתפשט מלבוש הגוף הזה (די"ש לספרא בישא חלק בו) ע"י מלאך המות ואז הולך ומתלבש באותו גוף האחר שבג"ע שהפשיט אותו בעת ביאתו לעה"ז שאמרו שם עד בואו ואין שמחה לרוח רק בעודו לבוש בגוף ההוא ושמח על שנתפשט מגוף העה"ז ואתלבש בלבוש אחר שלם כדוגמא שהיה בעה"ז וע"י אותו לבוש זך מספיריות הגן בו מסתכל בסודות עליונים מה שלא היה יכול לידע ולהבין בעה"ז וכמה עדונין וכסופין יש לרוח בלבוש ההוא ובלבוש הזה יזכה "לראות "בגנים "וללקוט "שושנים ר"ת לבו"ש . מזה יתאמת ג"כ מה שכתבנו בפרקים הקודמים משמירת התורה ומצות לצדיקים אחר המות בג"ע . והקב"ה אינו מפשיט לרוח הזה לבושים אלו שבג"ע עד שמתקין לו לבושים אחרים יקרים וטובים מאלו לפי ספיריות עולמות עליונים שעתיד להשתעשע בהם כפי מעשיו חוץ מרשעים שמתו אפי' בלא הרהורי תשובה שערומים ישובו שם ר"ל . והמהרהר תשובה מלפלף ועולה פירוש מלפלף כי רצון טוב שהרהר עולה ויורד לפני הקב"ה ושובר כל שערי גיהנם ומגיע למדור הנקרא שאול ששם ירד רשע זה ואז מלפלפת אותה נשמה לעלות משאול ואין שום רצון טוב שמתאבד מלפני הקב"ה ואשרי המהרהר הרהורי מצוה ולבו תאב להביאן לידי גמר כאשר באנו למעלה ועליהם נאמר מוריד שאול ויעל . פוק חזי דברי החכם אלשיך בפ' בראשית על דרוש אילנות ונטיעות ג"ע כי יערב לך . ואמרו במקום אחר שג"ע תחתון הוא כלול משני דוגמות דוגמת העה"ז ודוגמת עולם של מעלה . ואמרו בויקרא רבה פרשה י"א אור שברא הקב"ה ביום ראשון היכן גנזו בג"ע שנאמר אור זרוע לצדיק וגו' ואם מלאכי השרת אינם ניזונים אלא מזיו השכינה כדאמרו בב"ר פרשה ל"ב כ"ש הצדיקים בג"ע כי יזכו להארת אור עץ החיים כאשר יבא לפנינו אם יגזור ה' כי אפי' בעה"ז הצדיקים אלהיהם מתקיים עליהם כדאי' בבראשית רבה פ' ס"ט . ובזהר פ' וארא דף כ"ג אמר דגופא דאדם הראשון ג"כ אתחבר מתרין עלמין מעלמא דא תתאה ומעלמא דלעילא ולכן הדיוקנאות של בני אדם שוכנים בג"ע תחתון ואמר שם בדף כ"ד ע"ב דכי היכי דמעפר מקדשא לתתא אתחברו ביה תלת סטרין יסודי עלמא דאינון אש רוח מים הכי נמי מעפרא דמקדשא דלעילא אתיהב ביה נשמתא ואתחברו תלת סטרי יסודי עלמא ואשתלים אדם וכבר נודע מה שנמצא כתוב בג"ע תחתון בדברי רבותינו .

רבותינו כי רבי יהושע שנכנס חי בג"ע שלח לרב"ג תבנית ומדות הג"ע וחומותיו הפרימיות והחלונות והיכליו ותאיו ואולמיו הכל השביל אותו בכתב אמת רשום והם ודבריהם אמת ותאלמנה שפתי שקר · ואמרו כי בג"ע אין שם עצבון כי צויתן רלאשו בג"ע וכתיב לפניו תדוץ דאבה ואמרו ג"כ כי כשהצדיקים יושבים בבגדיהם ולבושיהם הנאים ובעתנים רבים הרשעים עומדים מבחוץ ורואים ממרחק ויש רשעים גמורים שאין מניחין אותם לראות אלא ע"י שמועה שמגידים להם ויש להם רשות לפעמים להקיף הצדיקים ולראות דרך חורין וסדקין סביב רשעים יתהלכון · הנה כי בג"ע תחתון בו שעשועים גדולים והוא בהרבה בחינות מעין עוה"ז · ועיין מזה בפ' כ"ז וכ"ט מחלק העבודה בעבודת הקדש · ואילנות ג"ע עושים פרי לעד לעולם בארץ לא יזקין שרשם ובעפר לא ימות גזעם ואין צריכים לעובד ושומר כי הם נטיעות ה' דכתיב ויטע ה' אלהים וקיומו לעולם כמ"ש לא יבול עלהו ולא יתום פריו כי מן המקדש יוצאים ואדמת גן עדן היה צריך עבוד ושמור · והדברים שבגן הם יסוד ורואיות לכל הדברים אשר בארץ כמו שדרשו הביאני המלך חדריו זה חדרי ג"ע וכן אמרו כמעשה הרקיע כן מעשה ג"ע והנהרות נגד ארבע מחנות שכינה שעליהם הכסא נכון ומשם נמשך כח למלאכים והגן מעלה דשאים ממים חיים שהיא שפע בינה היוצאים ממעין המובע מחכמה עד האין סוף והם מים שאין להם סוף ומג"ע נשפעים ונאצלים כל בעלי חיים ולמחים וילילו ויפרחו · ובזה לא יהיה נמנע לצדיקים לראות את עולמם בחייהם :

פרק חמשה ושלשים

מדברי ספר הזהר מוכח כי בג"ע של מטה יש סודות עליונות ברקיע העומד עליו כי כשעשה הקב"ה רקיע הביא אש ומים מתוך כסא כבודו ושתף אותם יחד ועשה מהם שמים למטה ונתפשטו עד שהגיעו למקום ג"ע ושם עמדו מה עשה הקב"ה נטל משמים קדושים עליונים אש ומים אחרים שמתגלים ואינם מתגלים והם אש ומים שנטלו מהשמים עליונים ועשה מהם רקיע שבו ד' גוונים ובו ד' פתחים ושם מאורות הרבה כמו שפירשו רבנן במקומו ומתראים שם מרכבות מיכאל ורפאל העומדים על הנשמה ואומרים יבא שלום ומרכבות גבריאל ונוריאל יורדים מב' פתחים אחרים ועומדים על הנשמה ומשם נכנסים תוך היכל גנוז בג"ע הנקרא אהלות ושם י"ב מיני בשמים ושם כל לבושי הנשמות כל אחד כפי מדרגתו ובלבושים ההם נרשמים כל המעשים טובים שעשה בעוה"ז ונרשם בו זה לבוש פלוני ומלבישים הנשמה היא בדיוקן עוה"ז כנזכר וזהו אחר ל' יום דכל ל' יום אין נשמה שלא תקבל ענשה קודם שתכנס לג"ע ואחר הלבון נותנים לה מקומה · ומרקיע ג"ע נוטף טל מהאותיות החקוקות בו ובו מתרחצים הנשמות להטהר ורקיע ההוא הוא סוד התורה ומהאש ומים של התורה נעשה · ועל כן ממשיכים מאותו טל על עוסקי בתורה לשמה כי דבריהם נרשמים בג"ע ועולים עד אותו רקיע הה"ד יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי ·

בארמע

באמצע רקיע זה בו פתח אחד שדרך בו פורחים הנשמות לג"ע עליון דרך עמוד שאם וברקיע ההוא יש ג' מיני גווני אורות המאירים לגווני עמוד ההוא ואז הרקיע הזה מתנוצץ ומתלהט בכמה מיני אורות המתלהטים ובכל שעה הצדיקים מאירים מאותו אור עליון אבל בכל שבת וראש חדש מתגלית השכינה ביותר משאר פעמים ברקיע הזה וכל הצדיקים משתחוים לנגדה ולבושים אלו הם ממעשי המצות · אבל כשעולה הנשמה בפתח של רקיע למעלה מזדמנים לה לבושים אחרים יקרים עליונים שהם מרצון וכוונת התורה והתפלה כשעולה מתעטר מכתר התפלה הראוי להתעטר למעלה ונשאר חלקו לאיש ההוא ונעשה ממנו לבושי אור להתלבש הנשמה לעלות למעלה תוך המלאכים רוחין קדישין הכי פירש אליהו לר' שמעון בן יוחאי כי לבושים של ג"ע התחתון הם ממעשים ולבושים עליונים מרצון וכוונת הלב · ובגן עדן תחתון נהר יוצא ושרשו הוא מעדן ולהיות כי עדן עליון סתום וגנוז גם עדן תחתון שממנו יוצא אותו נהר סתום ואפי' מאותם הנשמות שבגן עדן וכמו שלמטה נהר זה מתפרש מעדן להשקות הגן הכי נמי מפתח אמצעי שבגן עליון יוצא אור המתפרש לארבע רוחות מארבע פתחים שאמרנו ואור זה המתפשט לארבע אורות בארבע אותיות יוצא מעדן מקום המאיר נקודה התחתונה נגד מעלה ונקודה זו מתנהרת ונעשית עדן להאיר באיזה בראית הנקודה רק האור המתפרש ממנה משתחוים כנגדו הצדיקים שבגן כנזכר · ונקודה זו התחתונה היא גן לגבי עדן של מעלה מקום שלא ניתן לידע ולהסתכל על זה כתוב עין לא ראתה אלהים זולתך זה עדן עליון סוד עוה"ב האוחז למעלה מעלה · עד אין סוף הוא יודע לנקודה תחתונה שהיא נקודת בת ציון באר לדיק שהוא יסוד נהר דרוי לה ונהר היוצא מעדן למטה הוא סוד והשביע בצחצחות נפשך כי הנשמה היוצאת מעולם זה החשוך היא תאבה לראות כאיש התאב למים : וצחצחות הוא לשון צחה צמא · צמא מאותן צחות דמאורות הגן ורקיע והיכלות הגן וכל הנשמות בלבושיהם היקרים יושבים על ההוא נהר שאלמלא לבוש ההוא לא היו יכולים לסבול ונהר ההוא הוא תקון הנשמות להתיישב ולזון וליהנות מאותן צחות · וכבר נשאו נהרות קולם ודכים להעיד על אמיתת גן עדן ועליו ונהרותיו בכל קצות הארץ ושאין ג"כ לספק כי עץ החיים אשר בתוך הגן לטוב מזגו ושווי טעמו תהיה מסגולתו אשר כל אוכליו יאריכו ימים רבים או יחיו לעד כמו שכתב הרמב"ן ועיין בשער עשירי בבעל העקדה דף ר"ט ע"ב בסופו כי הבריאה דברים אלו ממעשים העושים חכמים המבעיים בכל יום הנס כי עדות ה' נאמנה מצד עלמה ובזהר פ' שמות דף י"א ע"א על פסוק וילך איש מבית לוי מבאר איך מתגלם רוח האדם בגן עדן התחתון קודם בואו לעולם והבריה מכל שכן שמתגלם שם אחר בואו בשובו למנוחתו בגן עדן ההוא ואיך זה ובדף י"ג ע"א מביא מעשה רב על זה ומתוכו מתאמת מציאות גן עדן תחתון כפשוטן של דברים יעויין שם :

פרק ששה ושלשים ·

הנהר של מעלה שאמרנו מוציא נשמות וממנו פורחים לתוך הגן ונהר שהוא

בגן עדן תחתון מתקן הנשמות להתיישב ולזון וליהנות מאותן צחות כדוגמא שבעולם הזה ריח המים לבד מישב הנפש להאיר ולפי שמתהנים הנשמות על ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן יכולים להתיישב באינון צחות עליונים ולעלות למעלה · סביב העמוד העולה למעלה לפתח הרקיע סביבו יש ענן ועשן מתוך ונגה מצפצפים וזה לחפות על העולים למעלה לבל יתראו מאותם שיושבים למטה · ובשבתות ובחגים ובמועדים כשהקב"ה רוצה להתלבש בלבוש מלכות שולח ד' פנים של נשר ועומדים על היכל הנקראת דרור והיינו מי דרור והם נותנים קול ואין מי ששומע אותן רק אותם הנשמות שהם ראויות לעלות ומתקבלים שם ונוטלים ד' פנים אלו ומכניסים אותם תוך העמוד העומד באמצע ואז עולה אותו העמוד וענן ואש ועשן ונגה מלגו וד' אלו נקראים מכון הר ציון ומקראיה מכון הר ציון דא תקון עליון כשנקודה תחתונה מתקשטת והם מקראיה של אותה נקודה המתקשטת · ובעלות אותן נשמות עד פתח הרקיע אז סובב ההוא רקיע סביבות הגן שלש פעמים ומקול נעימות זה יוצאים כל אותן נשמות ורואים נעימות של אותו רקיע ורואים ג"כ העמוד העולה אש וענן ועשן ונגה דלהיט ומשתחוים כלם ואז הנשמות עולים בההוא פתח עד שעולים תוך העגול הסובב אותה נקודה ואז רואים מה שרואים · ומתוך אור ושמחה ממה שרואים עולים ויורדים קרובים ורחוקים והיא תאבה להם ומתקשטת באור · ואז אלביש קנאה מאור דצדיק עילאה ומסתכל ביופי הנקודה הזאת ותקונה ואוחז אותה ומעלה לה לגביה ומאיר אור באור והם לאחדים וכל חיילי השמים פותחים ואומרים אשרי העוסקים בתורה שמחת בוראכם בכם שעטרה של בוראכם מתעטר בכם · ואחר ששני אורות אלו מתייחדים יחד ומאירים אח"כ יורדים ומסתכלים להשתעשע באותם נשמות הצדיקים ומתקנים צון להתעטר למעלה על זה נאמר עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו · ולאדם הראשון הקב"ה התקין לו שבעה חופות בגן עדן להשתעשע בהם ובטעם עליון בשבע רקיעים למעלה ולבקר בהיכלו בשבע רקיעים למטה ושבעה חופות עליונות היו חופפות עליו להתעטר בהם ושבעה חופות התחתונות היה עוד בהם להשתעשע בתוכם עד שנמשך אחר ראש פתנים שהגוף נמשך אחריו הנה מהנדרש ראינו כי עדון הצדיקים בג"ע גורמים יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה כאשר אמרנו למעלה · ויש שני רקיעים רקיע של מטה עומד על ארבע חיון ומשם מתפשט דיוקן נקבה המקבלת מאחורי הזכר וזהו וראית את אחורי ורקיע של מעלה עומד על חיות עליונות ושם מתפשט דיוקן הזכר המשפיע שהוא סוד עליון · ושני רקיעים אלו א' נקרא קצה השמים ואחד נקרא קצה השמים ונקודת בת ציון שהוא נקודה אמצעית של מלכות למעלה מתייחדת בצדיק עליון ולמטה בפירות היוצאים מאותו צדיק שהם הנשמות היוצאות מיסוד ואינה מוצאה השפעה מעלה ומטה אלא בצדיק והגן הוא מהאי נקודה הנקרא עדן וראשי החיות הם ארבע פנים אריה שור נשר אדם כלל כלם · והם ארבע ראשי נהרות המגיעים לכסא הקדוש · ומזיעת החיות הנושאות הכסא נעשה נהר דינור והנשמות בעליתן מתרחצות שם ועולות לקרבן ואינם נשרפות

אלא

אלא מתחלות וק״ו מסלמנדרא שלהיותה מאש אין מתלבן אותו לבוש אלא באור וכן הנשמה היא מאש הנטלת מתוך כסא הקדוש דכתיב ביה כרסייה שביבין דנור · בעת שרוצה להתלבן מזוהמא שבה עוברת באש ומתרחצת והאש אוכל כל זוהמא שבה ויש לה צער כי ווי לנשמה שסובלת אש נכרי גם שהיא מתלבנת בו וכש״ש זוהמא רבה עליה ווי לה הסובלת עונש ההוא כי בשני פעמים מתלבנת באש · פעם ראשון אחר שקבלה עונש הגוף מעלים לה במקום הנקראת הנוס ששם מצרפים הנשמות קודם בואן ליכנס בג״ע · אם הנשמות ההם זוכות כשמכניסים אותן למקום ההוא יש שני ממונים והם מלאכים מזומנים בג״ע ועומדים על השער ולוקחים לאותם ממונים של גהינם לקבל אותה נשמה וקודם שמתלבנת באור צווחים ואומרים הנס ופעמים שמתלבנת ואותם הממונים יוצאים עמה מן אותו המקום ומזמנים לה לפתח גן עדן ששם אותם השלוחים ואומרים הנס ואז מכניסים אותה נשמה בג״ע והיא מסוברת מאש גהינם שהוא שיבור אש תחתון אע״ג שיורד מלמעלה כיון שמגיע לארץ הוא אש שאינו כל כך דק ונשמה מתעגשת בו ומשתברת ואז הקב״ה מוליא שמש המאיר מארבע פתחים שמאירים בארבע לדי גן עדן ומגיע על אותה הנשמה ומתרפאת הדא הוא דכתיב וזרחה לכם יראי שמי שמש לדקה ומרפא בכנפיה :-

פרק שבעה ושלשים

אחר שנשמה זו ישבה בגן עדן ועדיין לא אתפרשת מדברים של עולם התחתון מכל וכל כשמעלים אותה למעלה צריכה לאתפרשא מכל דברים תחתונים ומעבירים אותה פעם אחרת באותו נהר דינור ומתלבנת בו מכל וכל ומתראית לפני בורא עולם מבוררת מכל הצדדין ובהסתכלותה באותו האור מתרפאת ומשתלמת מכל וכל ובזה עומדים הנשמות בלבושים מעוטרים לפני האדון ה׳ לבאות שמו · ונשמות שבג״ע תחתון שאסין בכל ראש חדש ושבתות ומועדים ועולים עד המקום ההוא שנקרא חומות ירושלים ששם כמה ממונים שומרי אותם החומות ואינם נכנסים לפנים עד שיתלבנו ושם משתחוים ושמחים מאור ההוא וחוזרים תוך הגן ויוצאים משם ושטות בעולם ורואים בפגרי האנשים הפושעים בי וגו׳ ואח״כ מסתכלים בסובלי יסורין על יחוד שם שמים כתלמידים המתענים בכל שני וחמישי וכדומה ובאים ואומרים למשיח והוא בוכה על רשעי ישראל כי הוא מחולל מפשעינו וכו׳ וחוזרים הנשמות למקומן · וכש״ש רשעים הרבה שמורידים אותם לפני ולפנים במדורות גהינם האחרים ומקבלים עונש רב מרוב הזוהמא שבנשמותיהם אז מדליקים האש יותר לאכול אותו זוהמא ווי לאותה נשמה הסובלת אותו העונש · אשרי שומרי מצות התורה · השכינה כשהיא רוצה להשתעשע למעלה פיכוש להתייחד הוא על ידי רוחיהם של לדיקים כמה שנאמר וכשהיא רוצה להשתעשע למטה ג״כ הוא ברוחותיהם של לדיקים כאם השמחה עם בניה ומשתעשעת בהם וכן בחלות לילה היא משתעשעת ומתייחדת בהם · כרואה

קרי

קרי ושם יצא כתבא כי אין בגן עדן אלא עסק התורה כי הטוב שהוא השגת האור הראשון אשר היתה יריעה שנכתבו בו כל הנמצאות והוא לא יושג אלא על ידי התורה שהעולם נברא בה ומהטוב ההוא היה מוציא כל הנמצאות ואח"כ השרישן בתורה והיינו וירא אלהים כי טוב בחזרת הדברים אל השורש וקשרן בתורה בכל יום ודלך כללן כלל כלן דכתיב וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד והתורה היא העדן העליון והצדיקים מתעדנים כפי מה שיפתחו בסודות התורה כך הם מאירים באור עליון ולכן התורה נקראת לקח טוב כי הטוב צפון בה וכן בג"ע יש עדן נקודה סתומה שהיא נובעת לצדיקים סוד תורה ומתעדנים שם מהעדן ההוא. הסתום והטוב תתפשט דרך אצילות בספירות ומשם אל הנשמות בגן עדן עליון בבריאה ומשם אל גן עדן תחתון ביצירה ומשם אל העוה"ז בגשמיות הזה · וזה עקר העבודה בעוה"ז ויאכלו הצדיקים מפרי דרכם בג"ע ויש לו לאדם בעוה"ז לעורר הזווג עם כלל יושבי הגן ובחינותיו ובפרט באליך ה' נפשי אשא כדכתיב ברכו ה' כל מלאכיו וכל צבאיו ואח"כ ברכי נפשי כי בזה יזכה שבצאת יבא הקב"ה להשתעשע ליטול התעודדות מנשמתו אחרי מותו בג"ע · והנה בגן בו בחינות רבות מתפשטות לכמה מציאות ואין כל צדיק מתפשט בכלו אלא כפי הרשות הניתן לו והצדיקים מתהלכים ומתעדנים בו עד שהם מתהלכים אל סוד נקודה האמצעית ששם סוד העדן והשפעה לכל הגן יוצאת מאותה נקודה האמצעית ומשתעשעים בהשכלת ענייני הגן ונטיעותיו עד שמגיעים אל סוד נקודת העדן שמשם אורה והשפעה יוצאת לכל הגן להאירו ולצלחו ושם עומדים תאבים להשכיל בסוד הנקודה ושם הם נעשים אשד נהר הברכה המשקה ושם עקר מעמד האדם כדכתיב וכל שיח השדה וגו' בגין דאדם אין · א"כ אדם עקר אשר על הברכה באותה נקודה האמצעית · וקול ה' אלהים מתהלך בגן לרוח היום היינו סוד אותה הנקודה אשר בגן שאותו העדן מכוון נגדו להמשיך שם נהרי ההשפעה ושם עקר התהלכות האדם כדי להעלות סוד התעוררות אל יחוד העדן בינה עם הגן שם קוות שמשם יפרד לד' ראשי משמרות משמרת הבקר מיכאל וכו' וכמה פעמים נשמע בג"ע קול ה' אלהים כדאמרו בזוהר חביבין אתכנשו ליחדא האי איילתא כי קוראים על נטיעות הגן והענפים כלם ליקשר אל היחוד · ויחוד הצדיקים הוא במה שהם נכללים באור הספירות והם ב' מיני יחוד א' בג"ע של מעלה הב' בג"ע של מטה הצדיקים מתלבשים באויר ג"ע בסוד ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות. כי הצדיקים מתלבשים באויר ג"ע אור מדת מלכות ואחר כך אור הת"ת מאיר באויר גן עדן ומאיר סוד לבושי הצדיקים וזהו ג"כ סוד לבושי הצדיקים בגן עדן של מעלה שהם שם בפלא גדול הנשמות זכות וטהורות לא כדמות גוף וגויה אלא שכל זך מתלבשות בשכל נפלא אור השכינה ואח"כ שכל הספירה העליונה שהיא ת"ת משכלת בהם ויתקשרו הספירות בסוד הנשמות המתקשרות ומתלבשות באור הספירות ומעין זה היה ממש יחוד הספירות בימי אדם בהיותו בסוד כתנות אור והיה ממש לבוש באור השכינה עומד ומצפה מתי יבא אור הת"ת ומאיר בו ויתייחד קוב"ה ושכינתיה באור אור לבושו ותופס

היחוד

היחוד הגשמה בלבוש הזה פתה אין כאן מקומו רק שאנו מוסרים נפשותינו שם בסוד אליך ה' נפשי אשא · ואינו מגיע לנו אלא כילון נעלם מלבוש בעלי היחוד כדכתיב ורוח לבשה את עמשי ורוח לבשה את שמעיה ורוח לבשה את זכריה וכדומה · וזה נעלם ובלתי מושג בלבוש הזה · ולבוש זה יתוקן בתחיה כי יעמדו הגופים גופי עור ויתהפכו לאור ויתקיים בו במקום שבעלי תשובה עומדים וכו' כי יזדכך גם לבוש זה והדרוש הזה רחב מאד במקומו · כי מה שאפילו עתה רע הכל יתהפך לטוב :

פרק שמונה ושלשים

נחזור לדבר על דבר הרקיע אשר זכרנו למעלה · רקיע שעל הגן הוא למטה ויש עוד רקיע של הנקודה העליונה העומד על ארבע חיות גדולות וכל היילות תחתונות נלפות מזונם מההוא רקיע ובו ארבע פתחים רשומים בארבע אותיות ההוי"ה המאירים ומהם יורד טל לזון כל חיילות ומחנות קדושות וכל חיילות תחתונים מעלים שירות ותושבחות בסיבוב רקיע עליון זה ואומרים בקול נעים ברוך כבוד ה' ממקומו ומתייחד ה' אלהים ובו רשומים למה אותיות וכמה שמות הקדש וממנו מקבלים כל הרקיעים של מטה שהם לצד הקדושה עד שמגיעים לרקיעים אחרים של סטרא אחרא הנקראים יריעות עזים · העליונים הם בסוד מרכבות עליונות קדושות ואלה אחרים עומדים לחוץ בדברי העולם והם לדין של מעשי הגוף וחופים על הרקיעים שבפנים כקליפה על המוח · התחתונים נקראים שמים והעליונים השמים שמים לה' · מכאן ולהלאה אין מי שיוכל לידע רק אור קטן בלתי אפשר להתקיים בו והכי אמרו באדרא דכסא עדן דלעיל לית מאן דידע ליה ולא שבלויי בר ההוא אריך אנפין הדא הוא דכתיב אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה · וגם שגבהו דרכיו ברומו של עולם מ"מ קצת ראיה הוא על הדרוש שאנו בו אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה · מדברי הזהר ריש פ' יתרו דף מ"ב ומ"ג נראה שמלבד מדור אצר מות לנפש וג"ע תחתון לרוח וג"ע עליון לנשמה וצרורא דחיי למעלה שכל מדרגות אלו הם בעולם הנשמות שהוא אחר המות יש עוד עולם הבא שהוא אחר התחיה עדברי הרמב"ן בשער הגמול · ומלבד זה יש עוד מעלה אחרת עליונה שהיא ביתא עילאה קדישא דזכאה הולקיה דההוא דמדוריה עם מלכא בביתיה ועליו נאמר אז תתענג על ה' ואמר כי ביתא דא נקרא אי"ן ע"ש · ובטול הקליפה תלוי בתחיה דאז נהירו יתכר בעלמא בלא סתימו מגו מוחא כן כתוב בפ' יתרו דף ס"ט ע"ב וכבר דברנו מזה למעלה · וכתוב בפסחא דף ק"ח ע"ב דבבנין בית המקדש העתיד יקדים מוחא דכתיב הטיבה ברצונך את ציון בקדמותא ולבתר תבנה חומות ירושלם דלא יהיו מסטרא דקליפא רק מלך הקדושה דכתיב ואני אהיה לה חומת אש סביב ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי כקדמת דנא דעם אנ"י ה' למסה אלהים אחרים עו"ג · אני אמית ואחיה דמאן

דהוו בההוא זמנא דלא טעמו טעמא דמותא מינה תהא לון מיתה ויקים להו מיד בנין דלא אשתאר מההיא זוהמא כלל ויתחדש העולם · וכל צדיק וצדיק מוסיף במעלתו בעה"ב דאמרי' בשבת שלכל צדיק עושין לו מדור לפי כבודו ובסוף מס' תענית עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים בג"ע וכו' בפ' קמא דמגילה עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וכו' ובפ' המוכר את הספינה אמר שבעה חופות יש לכל צדיק בג"ע וכל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח כדאמרי' בפ' אין עומדים אבל לעה"ב וכו' והקראים בפה"ז יקרים הם לעה"ב כדאמרי' בפ' אלו עוברין · וכתב בעל יפה מראה בדף ע"א כי לעולם הצדיקים מוסיפין והולכים תמיד אחרי מותם ואמרו בקהלת רבתי כל מי שהוא יגע בתורה בעה"ז מוליכים אותו לבית מדרשו של שם ועבר ושל אברהם יצחק ויעקב ומשה ואהרן וכו' עד ועשיתי לך שם כשם הגדולים אשר בארץ · ובשוחר טוב מזמור פ"ד אין נחת רוח לצדיקים לעולם עד היכן עד יראה אל אלהים בציון ע"ד שאמרו בגמרין לצדיקים אין להם מנוחה וכו' כפרש"י מג"ע לפרגוד ומפרגוד למתיבה שכינה שנאמר ילכו מחיל אל חיל · ואחר התחיה אז יהיה עקר השגת עץ החיים ויזכו כלם לכתנות אור כי נשמות הצדיקים בג"ע נהנים מעץ החיים יש שולח יד לבדו יש לוקח ויש אוכל כל אחד לפי שעורו שעשה בעה"ז אמנם אחר התחיה יתחדש העולם בכח החיים העתידים בסוד עולמו של יובל כי עסק התורה שיהיה אחר התחיה יהיה בסודות הנעלמות אשר עדיין לא נתגלו בעולם וכפי אותו עסק ירויחו העה"ב ואותו העה"ב יהיה יותר רוחני כלומר בלי התלבשות אמא עלאה דמקננא בכורסייא אלא בעה"ב העליון ממש הבינה בעצמה בלי מסכים · וזהו סוד בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו · וכמו שאמרנו למעלה כי בעה"ז עוסק האדם במצות מעשיות ובפשטי התורה וסודותיה אשר נתנו לידרש בעה"ז ומתוכם יזכה לסודות המתגלים בג"ע עליון ותחתון שהם הסעודות אורות הבריאה כמו כן תהיה התחיה הכנה לעה"ב כנזכר מלבד כי העה"ב אחר התחיה יהיה בגוף ונפש כי יזדכך כל כך הגוף בעל התחיה שיהיה רוחני כנשמה ובאותו עסק התורה והמצות שיעסוק בזמן הזה יזכה ליכנס בעוה"ב בגוף ונפש ובזה לא יקפח הקב"ה שכר הגוף שעסק בעה"ז :

פרק תשעה ושלשים

מלבד הנדרש בפרקים הקודמים מהצירוף שהתקין אלהינו מרחם לנפשות ורוחות ונשמות לבל ידח מהם נדח עוד בפרק זה נשוב להוסיף בו מה שהורונו מזה חכמינו ז"ל וההוגה בו ימצא איזה חדוש כאשר עשינו בדרושי ג"ע ברחמי שמים · אמרו בבראשית רבה כי האדים העולים מן השמים ומן הארץ הם נפשות הנדחים וכתב הראב"ד בהקדמתו לספר יצירה בדף ח' שהם עצמם מתפעלים להיות באוצרות שלג ואוצרות ברד ובהם נפרע הקב"ה מהרשעים שנאמר אשר חשכתי לעת צר ליום קרב ומלחמה כי באבני ברד נפרע מפרעה

ומחנ'

ומתגשי ארץ ישראל בימי יהושע וכן בכל יום נידונים הרשעים מאש לשלג ומשלג לאש וכן התמורות וכן הובא בירו' בפ' חלק וכאשר יתמו עונם יחזרו להיות אפר הרומז למלכות תחת כפות רגלי הצדיקים יסוד וזהו כי לשלג יאמר הוה ארץ · ותרגום אשר חשכתי וגו' די גנית תלגא לעידן עקתא בגיהנם וברדא ליום קרבא דסרעה · ואמר הראב"ד שם כי יש שני מיני שלג יעויין שם · ואיך גהינם מתהוה אחר המות לרשעים אליו הוא כי עפר החולי נדבק בו מיום אשר הנפש בחול עליו וחום החולי חוזר להיות חומר לחום האש היסודי אשר בצאת הנפש מגוף החולה תגיע ליסוד האש בכח הדמיון אשר הגיע לה מעפר החולי וחומו והנה האש היסודי נדבק בנפש ההיא ומוסף חום על חומה עד שיגיע אליה האש היורד מן נהר דינור ותאחז על האש ההיא ועוד ירד עליה סערת ה' חמה וסער מתגולל על ראש רשעים יחול והוא הדין למת מקרירות שיתחבר אליו דינים ושפטים מלך שלג וברד ושם הוי"ה יהיה בידו החיים והבריאות כי שמש ומגן ה' צבאות והוא משלח החיים לכל הנמצאים ואומנם לא בשוה רק כפי הכנת כל אחד ולכל איש יש לו נתיב ידוע שבו יושפע שפע החיים אל הנתיב ההוא הפרטי וכן לכל פרט מפרטי הנמצאים וכן בעולם הגלגלים וכן בשכלים וכן בעולם המלאכים והמרכבות וכן בעולם הספירות · הגיהנם של מטה תלאתי שהוא בארקא הנקרא ארץ מד ושם קודמות הנשמות קודם שיבואו אל עדן העליון ושם לילית הרשעה שהיא קדמת עדן מכח הקדושה ואי אפשר ליכנס אל העדן אם לא יקדים האדם תחלה אל ארץ עד וילכה שם פעלו ואמרו כי היא נמשכת מן האש היסודי של מעלה הנקרא פחד יצחק שהוא פנימי וחזק יותר משאר אשות ובו יכולת לשרוף רוח הנשמות הגם שהם דקות שמעלת זאת האש גדולה יותר ממקום שיוצאות הנשמות כי יש אש אוכלת אש וכותל אחד מפסיק בין ג"ע לגיהנם וג"ע הוא מצד צפונית מזרחית באמצע ולפוק תמלא בטנם: ולצד צפונית מערבית יש גיהנם ומעין יוצא מג"ע והמעין היוצא מגיהנם הוא חם וכן אמרו חמי טבריא דאלפי אפתחא דגיהנם · ואמרו בפרשת תרומה דף ק"נ כי הגיהנם הוא אור דולק יום ולילה מחמימות יצה"ר של רשעים ובה ז' פתחים כנגד ז' מיני רשעים ובכל מדור יש מלאך ממונה תחת יד דומה וכמה חיילות עמהם · ואמרו כי אש הגיהנם הוא מאש גיהנם של מעלה ונשמות המתלבשות מזוהמת עוה"ז ועולים משם כאשר אמרנו נשארת הזוהמא ההיא שם ומדרגות רעות הממונים על אותה זוהמא נקרא צואה רותחת ושאטאו והחטיאו ומתו בלא תשובה נדונים שם ובו ז' מדורות עיין פרטותם בליקוטי פ' אחרי מות ושם האריך לבאר מהו דין הנקר' גיהנם בדף ס"ט וד' ע' ובדף ע"א וע"ב ביאר מהגמול בג"ע ובה"ב וימות המשיח והתחיה · וכן ליצה"ר ז' שמות כי מתאנה ומחטיא לאדם בז' מיני פתויים כפי שניו בי' שנים ראשונים באופן אחד וכן בכל עשר משבעים שנותיו ושמותיו הם כפי פתוייו כשתעיין בהם והאחרון שהאדם זקן נקרא צפוני כי מחטיאו בהצנע ובפתויי לבו בדעות נחבות והמתפתה אחריו נופל באחד מז' מדורות אלו המכוונים לעונות יצה"ר למרק חטאו ממנו ולעתיד לבא יוסר כל כחותיו ואפי' החלק הנקרא צפוני וידחנו במקום שאין בני אדם להחטיאם דכתיב והדחתיו

והדאתיו אל ארץ ציה וגו׳ · ואמרו כי באותו עולם מפשיטין את הרשעים מעדיים ומלבישים לצדיקים שאין להם כגון צדיק שמת בחצי ימיו לובש עדיי הרשע שהיה על מצותיו ועיין מזה בס׳ פרדס בשער הנשמה ותאמר כי בגיהנם יש מדורות ששם יורדים מחטיאי הרבים הנקרא צואה רותחת כנזכר ואינם יוצאים משם לעולם, וכן המשחיתים זרעם נדונים שם לדורי דורות ובשבתות ור״ח וי״ט אינם נדונים אבל אינם יוצאים משם כשאר רשעים דיש להם מנוחה וישראל שלא שמר שבת בעה״ז אין לו מנוחה לעולם וממונה אחד מוליך גופו ומכניס אותו לגיהנם לעין הרשעים ורואין כי סביבו תולעים ונשמתו אין לה מנוחה באור גהינם ועליהם כתיב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו׳ · וכשיוצא שבת אותו ממונה מחזיר הגוף למקומו ונדונים כל אחד לעצמו וכל זה בעוד שהגוף הוא בקיומו כי אחר שכלה נאמר ולא יעיר כל חמתו וכל הרשעים בעוד הגוף שלם בכל אבריו תוך הקבר נדונים גוף ורוח כל אחד הראוי לו כיון שהגוף נאכל דין הרוח כלה הצריך לצאת יוצא הצריך לנוח ינוח הצריך להיות אפר תחת רגלי הצדיקים כל אחד כראוי לו נעשה לו · ולכן אפי׳ לצדיקים טוב להם להקבר בקרקע שיכלה הגוף מהר ושלא ידון הגוף והרוח יחד בכל יום כי אין טוב לצדיק שאין לו דין הקבר וכ״ש לרשעים וכיון שהגוף כלה הדין נח מכל אחד · ואמרו בזהר פ׳ תרומה דף קנ״ב שאות קוף רומז לסטרא אחרא שהיא כקוף בפני הקדושה אינה מתיישבת בשום מקום בעולם וסי׳ אים לשון בל יכון בארץ ושולטת במקום הגיהנם ואות טית מתיישבת בכל מקום ואין ישוב לאות ק׳ במקום ששולטת אור אות טית ועל טיר לוז נשארה בבריאת עולם אות טית תלויה באויר על אותו מקום ואור אות זה מתנת חיים בעה״ז ליושבים שם ובמקום המקדש והמשכן נלטיירו ונחקקו כל האותיות יחד כראוי ולכן הולרך בצלאל במשכן שהיה יודע לצרף כל האותיות דוגמת הצדיק עליון:

פרק ארבעים

במתניתא תנא כי בגיהנם יש ב׳ סופרים הכותבים זה מקום פלוני וזה מקום פלוני זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בג״ע ופי׳ מורי זלה״ה כי נעשה לצור לשכר המגיע לחברו על דרך הנמנה מעשרה ראשונים שנוטל שכר כנגד כלן לא לגרוע חלקם אלא שכלם זוכים על ידו ונשאר לו כנגד כלן והוא אינו חסר ועיין בפ׳ י״ד ח״ב ממאמר חקור דין מהו עטרותיהם בראשיהם · והטיול בג״ע הוא כפי זכותן של צדיקים זכו ארוכות לא זכו קצרות כדאמרו על טיול דקב״ה עם אברהם אבינו ע״ה בחורבן הבית ואמרו כי נקרא גיהנם לפי שהיא שוחה עמוקה שיורדים בה על עסקי הנם והנפשות שעולים מעלין אותם לשלוחי ג״ע ואומרים הנם כמזכר למעלה ועל הנפשות שאינם צריכים לבון לוואין לון הנם קחו ולכו כמבואר למעלה · ואין דבר נצחי אלא במדת הטוב ופירוש ותולעתם לא תמות דוקא אבל תתבטל ואשו של גיהנם אין לו כביה עולמית אבל אחר העולם יכבה וזהו אין גיהנם לעתיד לבא וירלה על אור דידה וכבר

אמרנו

אמרנו כי חללה של גיהנם יתקדש כקדושת הגן ורשעים עוד אינם ברם יתוקנו ·
וכתוב בתקון מ"ח שהמלאכים קדושים שהם אש יסודם בגבורה ומלאכי חבלה
שהם אש יסודם בגיהנם ויש מלאכים שיסודם מרוח עמוד האמצעי ויש שהם
ממים שעל הרקיע וכל מלאך יש בו שם הוי"ה כי הוא בכל מקום. עלת העלות
מיחד ארבע אותיות ושם מפרש גדולת שם הוי"ה בפ' פקודי מתבאר התפשטות
ראשון של הקליפה הנקרא צלמות פירוש צלמות רכיבת הזכר על הנקבה ומזה
נמשכות המלחמות וכל שופכי דמים ומוצא רוגז ושנאה על אלה במדרגה ראשונה
של התפשטותה · מדרגה שניה ממנה מוצא כל המחבלים לעשות דין בגלוי
במסתרים מעשיהם ושם אף וחמה ואלה הם הרועות של הקליפה ויש שלשה
קשרים לימין ושלשה לשמאל משם מוצא עברה חעם וצרה משלחת מלאכי רעים
הוא התפשטות שלישי לה · מדרגה רביעית הוא התפשטות הגוף ממנו יוצא
כח לשפוך דמים · מדרגה חמישית אינון ירכין דילה ושם רצין בסטרא אחרא
בב' קשרים מימין וג' משמאל ומרעין דרשעים מהכא נפקין מדרגה ששית הוא
יונק להוא נחש עקלתון והעובד ה' ירחיק עצמו מהם במעשיו הטובים וידיחם
מעליו · ועיין בפ' בראשית ופקודי מהיכלי התמורות כי שם מתפרש דברים
הרבה ממה שהם בגיהנם כמו שבהיכלי הקדושה מתפרש דברים הרבה וחיילות
גדולות שהם בחדרי גן עדן · ומשפטי גיהנם כלים בי"ב חדש ולכן יש שכתבו
כשמזכירין הת"ח אין צ"ל ז"ל כמו שאין אנו אומרים אותו על משה ואהרן והתנאים
והאמוראים · ואפי' צדיקים ובינונים יורדים לגיהנם יש מי שיורד להצלת הזולת
כדאמרו בסוף תקון ל"ג ויש מי שיורד ע"ל המרוק ויש מי שיורד לראות חללה
והוא דרך לעדי ג"ע כדרך מדבר לבאי הארץ · וגיהנם אמרו שהוא מזיעתן
של חיות נושאי הכסא בשעה שכסא הכבוד מכביד עליהם בעת רעה מחמת
עבירות התחתונים ולכן נברא מזיעתן גיהנם כי בעת רצון הכסא נושא את
נושאיו ק"ו מארון הברית ומעתה אומרים כי נהר דינור מתהוה ג"כ מזיעתן של
ת"ח העוסקים בתורה ומנצחין זה את זה בהלכה · ועיין בפ' צ' ול"א בח"ב של
עבודת הקדש המדבר מזה · ואמרו בתקונים דף נ"א כי מנהר דינור תלויים
בו ס' פנקים מאש הנקראים ששים גבורים והם שתין פולסי דנורא דמחיובו
למטטרו"ן · ובנהר דינור יש בו כחות ודינים קשים מזיקים שלוחים ומתיילדים
להעניש שם הרשעים ונקראים קוץ ודרדר ולמטה כיוצא בזה ארץ הגשמית
מוציאה אילנים כאישות ועכברים ויתושים ותולעים וקוצים וברקנים · ואל
עדניך הוא נהר דנפיק מעדן דעין לא ראתה ומשם יפרד לד' ראשין בשם בן
ד' ויש נהר למטה דהוא מטטרו"ן דאתפרש לד' סטרין שהם מיכאל וגבריאל
רפאל ואוריאל שהם ד' מחנות שכינה · ג"כ באדם יש רמז ג"ע וגיהנם · ג"ע
בסוד הנשמה ורוח ונפש שבמוח ושבלב · וגיהנם היא הכבד שבו המרה שהיא
חרבא דמלאך המות ומלך הטחול יש עבירות קשטה כי הם נגד ג' ראשי המשחית
כנגדם בקדושה מוח לב ריאה כנגד שלשה פני המרכבה ואדם כוללם כלם ·
ובתקון כ"ג א' אמר ווי לבני נשא דלא משתדלי באורייתא דאתקריאו עלים יבשים
דאינון

דאילן פתידים לאתוקדא באשא דגיהנם וגם דמתרבא אילנא דהוא גופא דאורייתא ולית ליה איבא דאינון פקודין דעשה כתיב רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכרת כי בעולם המעשה צריך לקשט נשמתו בסוד המעשה עם דבורו ומחשבה ורעותא ליחוד ארבע אותיות השם שרוחניותם מחבר ארבע עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה ורוח אחד לכל. עוד אמר וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה. וייצר בשני יודין. צייר לה בתרין עלמין בעלמא דין ובעלמא דאתי ויפח באפיו נשמת חיים דא נשמת כל חי ויהי האדם דא רוחא דחיי לנפש חיה דא שכינתא תתאה. ועוד ויטע ה' אלהים גן דא אורייתא שבכתב עדן דא עזוזא דאורייתא ושוי תמן את האדם ומה כתיב ביה ביום נטעך תשגשגי. ויצמח ה' אלהים אבא ואמא כל עץ נחמד למראה דא עמודא דאמציעתא דכל גוונין שפירין ביה אתחזיין ובגין דא נחמד למראה תפארת שפירו דכל גוונין וטוב למאכל דא צדיק הנרמז במלת כ"ל עץ דבכל אתר כל איהו צדיק ע"כ. זכאה חולקיה מאן דדביק באילנא דא דחיי כי אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד והורש' רשומות אמרו כי תורה בגימטרי"א תרי"ג שד"י כי היתה גמזה אלנו יתברך והיה משתעשע בה. והיא גם כן בגימטריא אמצעי"ת שהיא אמצעית בינינו לבינו יתברך לחיותנו ולזכותנו לעולם שכלו טוב ולג"ע עליון ותחתון ולהצילנו מרדת שחת ח"ו. וכבר ציינתי לך לעיל מקום דרושי ג"ע וגיהנם ועה"ב ותחייה בציוני. והרמב"ן בשער הגמול כבר ידעת שייחד שער הוא לדרושים אלו והובאו דבריו בקצור בפרק ח' להרמב"ם מהלכות תשובה. והיה כל מבקש ה' ימצא במקומות אלו מבוקשו מלבד מה שהוספנו בפרקים אלו. ברוך המרומם על כל ברכה ותהלה:

פרק אחד וארבעים

לבך תשית נא לדברים אלה ואל יליזו מנגד עיניך כי בזה תדע ותבין איך מספרי ס' אמת נדקו יחדו בדינו של נחש יצר הרע שבאדם ובדינו של הגוף ובדינה של הנשמה ואיך מרכיב חגר על סומא ודנם יחד:

בעת שאדם יפשוט גופו ויצא מעולמו אז דנין אותו לפניו מדעתו ושומעים טענותיו ורואה שאין ממש בדבריו והוא טוען האשה אשר נתת עמדי הגוף הזה וטבעו הרע. והגוף משיב בחימה הנחש השיאני והיינו סטרא דשמאלא וכל כחותיו המטעים והקב"ה גוזר על הנחש שיתעכל בגיהנם עד שתטהר הנשמה מחלאת טנופת החטא ושם כלים כל המשחיתים שנבראו בחטא האדם והיינו ארור אתה תקבל השפעת זוהמת חיות הקדש והמותרות והקללות וכח הדינים הקשים הנשפעים משם וכל הפגם שגרמת אתה האדם בכל הבהמה וחית השדה שהם כחות קדושים הנפגמים בעונותיך אתה תקבל כל המותר והדין והקללה דכתיב ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה אל גיהנם שם יחולו כל אותם הדינים והעונשים ומתבוהו מהם מדרגות נוגה כותחת כי הם טמאים

ומוסרחים יותר מהאחרים ובזה המדרגות העליונות הנפגמות מחטאת הנשמה האחת מתעכרת ובזה טוב לה לנשמה האחת כי לא תדוחה כבראשונה · אלא כי נכרת נינהגס לגרף הנשמות ולטוב להם ועפר שהוא חומר האדם הנברא מן העפר כדכתיב כי עפר אתה נאמר עליו ועפר תאכל כל ימי חייך כי הולך הגוף שהוא מעור הנחש בלבוש הזה להתעכל .עפרו ואמרו שם ובמות הנחש כלים ונאבדים שם· והיינו כל ימי חייך אין לך קיום ושמירה רק כל זמן שיש לך עפר זה לאכלו וכיון שהעפר כלה חייו כלים על דרך הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו דוקא לא חלק הנפש ח"ו · והאהבה הגדולה אשר אל החומר עם יצה"ר בעה"ז בעודו בחיים : אחר המות נפלה איבה ביניהם. הנחש שונא את הגוף אבל מה יעשה שהוא משולח מלמעלה כאשר אמרנו על פסוק ואוכל את בשרו ולזה ואיבה אשית בינך ובין האשה החומר אולם שהחילוני אשר אהבתו אהבה עזה ונמשך אחריו בא עתה לנבות את כל אשר שמע לעלתו ויהפך לו לאויב שכן דרך החילוני שמוכא ומשחית לאוהב אותו וכפי גודל אהבת האדם עליו כן יגביר עליו חלים ואבני קשת · על דרך דאמור רבנן סב לבים לא תעביד וביש לא ימטי לך על זה אמר ואיבה אשית בינך ובין האשה שיש איבה אל החילוני עם האדם שלא יהיה רוצה לשלום בגוף אלא בנפש · והנשמה נמלטה למעלה מידו למהרה והגוף החילוני לא היה רוצה בו זהו כוונת ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה · בין זרעך שזרעת במשך עמו ובין זרעה שזרע במעשיו עמך ואלו ואלו כלים יחד בקבר בדיניו הוא ישופך ראש שאפי' כחות דימו כלים בו · ואחר דין הקבר ששקע דיניו האדם מזומן לחלוץ עלמות ולתחייה שהוא כליון הנחש ואפי' בחלק העליון שבו מצד חולה · ואתה תשופנו עקב שעתה הוא נושכו באחרית כחות החומר בסופו עקב מעשיו במספר לבד זהו גזרת החלוני הנאמר שם מיד · עד כאן דינו של נחש יצה"ר שבגוף האדם · דין הגוף עליו שהוא מיוחס לאשה נאמר הרבה ארבה עלבונך שם .בקבר כי נפשו עליו תאבל והרוק שם מוליד כל מה שנתעבר בעבירות העבירות וזה יהיה פי' מול מה שנתת בי וגו' ימים הראשונים חבלי לידה יש לגוף כי מקשקשים בתוכו כל עבירות העבירות ותהיל תזעק בחבליו וזהו דין קשה של חבוט הקבר ושם הנשמה נכנסת אל הגוף אמנם אינו נכנסת כמו שהוא בחיים חייתו שא"כ מה יתרון תחיית המתים · אלא בזמן שאדם חי הנשמה בגופו מחייה אותו אמנם בקבר מכניסים הנשמה בגוף כאשה עוברה כעובר בתוך האשה הגוף הזה הוא מתעכר ושם הנשמה נתעלבת בדיני הגוף · והיינו והרוק קשה רמה למת בבשרו כמחט בבשר החי ואפי' מספרי התולעים גוזרים מלמעלה לפי באשו ולחנתו אשר פעל ועשה וגרם בחייו ומספר קושי הרמה בבשר כמספר מעשיו הקשים ועם היות שאין לך אדם שאינו נדון ברמה ותולעה אינו שוה לכל בחינת קושי הזה שיש מי שיקשה לו מאד ויש מי שמרגיש אבל לא כ"כ .ויש מי שאינו מרגיש · ואמרו בתוס' על מאמר שאין רמה שולטת בצדיקים לפי שתשמישי קדושה יש בהם כמו כן קדושה ומדרגה מצד ההגאה והתועלת שקבל הקדושה

מהם

מהם ולכן תשמישי קדושה גנוזים והרחיב בזה הביאור החכם בס' הפרדס בשער ההיכלות יעויין שם · והכל לפי מעשיו וצרכו בדין כי הכל במדה ובמשקל בדעות של אל דעות וכפי צורך הגוף הזה בדין להטיבו באחריתו והיינו בעצב תלדי בנים שם תלדי בנים זרים כפי חשבון מעשיך ואל אישך תשוקתך כמה ישתוקק הגוף אל הנשמה להחליץ צלמותיו ומספרי הימים שנגזר שיתפרדו איש מאחיו עד יתוקן הגוף ותתקן הנשמה מלמעלה ותתעלה לסוד האצילות ותחזור אח"כ ותחלץ הצלמות כל יום מימי הפירוד הזה יראו לו . אלף שנים עד שיטהו דיניו ויצא הגוף להבדל מן הנשמה ואז לא תהיה חוזרת לתוכו כבראשונה בימים הראשונים להשפע יחד רק תרד לנאצל סוד רוחניות הצלמות וזהו ואל אישך תשוקתך והענין הזה תלוי בסוף כי אחר שנה דין הקבר אז מתחילין דין הנשמה להיות נטהרה בנהר דינור עד שתתעלה לג"ע עליון וכבר בארנו למעלה שמן קצת ממה תתענג שם · ואחרי עלותה משם מחלץ העצמות ומזיינם כדכתיב והשביע בצחצחות נפשך כשיגיע זמן שהנפש תשבע בצחצחות והיינו שלשה לא נפש צחות רוח ונשמה מיד ועצמותיך יחליץ והיית כגן רוה וגו'. וזה כוונת והוא ימשל בך הנשמה הנקרא הוא שממקום הנעלה מחצבה העקר תלוי בה כי עד שתזכה אל הצחיות האלו לא יזכה הגוף אל האצילות ע"כ הוא מדין הגוף :

פרק שנים וארבעים

מצאתי בדרושי מורי האר"י כי אחרי הקבורה באים ד' מלאכים המשפילים הקבר ומעמיקים אותו בארץ כגובה קומת האדם וכדאיתא במדרש ולהיות כי הקליפה קשורה עם הנשמה ועם הגוף לכן מחברים אותם יחד ואז אוחזים אותם המלאכים באותו האדם כל אחד מן הקצה שלו ומנערים אותו וחובטים אותו במקלות של ברזל כדרך שחובט אדם כסותו ומנערו להסיר ממנו העפר הדבק בו ולכן צריכים להעמיק הקבר כדי שיהיה מקום לנערו ולחבטו וכך הם עושים עד שתפרד מעט מעט אותה קליפה מן האדם עד שנעקרת לגמרי וזהו פירוש חבוט הקבר ממש · ואמנם לא כל האנשים שוים כנזכר כי הצדיקים אשר עשו מעשים טובים בחייהם היו חובטים עצמן מתפרדת קליפה זו מעליהם ע"י היסורין והצער שסובלין בחייהם וע"י התורה שמתשת גופו של אדם · ברם להפרידה בחיים לגמרי א"א ואין איש ניצול מחבוט הקבר אך הרשעים צריכים טרחא יתירה · ואמר האר"י משם חכם גדול שכל הנקבר ביום ששי אחר ה' שעות ביום ושעה החמישית בכלל אינו רואה חבוט הקבר כי קדושת השבת מפרידה ממנו בלי צער וזה סוד יום הששי ה' יתירה כי מאז ולמעלה הוא ערב שבת ממש · ואם האדם בהיותו בחיים היה יכול להשיג ולידע שם של אותה קליפה שעמו איך נקראת ואז משיג לידע למה נקרא שמו כך בזה היה יודע מקום הפגם ומציאות תקונו איך הוא ואז היתה נפרדת ממנו אפי' בחיים ולא היה צריך אל חבוט הקבר ובזה נבין ענין הרשעים שאמרו במדרש שאין יודעים שמם ולכן מכין אותם כי

אם

אם היו יודעים היו יכולים לתסירה ולהפרידה יותר בקלות · עתה יבין דברינו בדין הנשמה שדינה באחרונה והכל בא גלוי בפסוק ולאדם אמר ט שמעת לקול אשתך שהוא החומר והגוף ותאכל מן העץ דהיינו היות נמשך אחר הגאות העוה"ז במותרות ורוב אכילות ולרבות במשגל בלא זמן המיוחד לו וכדומה כי מהם בא אל האסורות שטפות זרות מטמאים אותו וזמן ההיתר בא אל האסור וכן על זה הדרך בכל תענוגי בני האדם שמתאוים מהם כחות שגורמים לו שעובר על לא תעשה ומונע עלמו מן העשה וזהו ותאכל מן העץ אשר צויתיך זו היא שבועה שמשביעין הנשמה בבואה לעולם כי שמעה קול אלה החומר אליו לא תאכל ממנו הנה המקום העליון אשר שם היתה נשמתך תקועה כתוב לחיים בפרגוד עולם הכסא עתה נמחק משם הלורה תהיא והיא במקומה פגומה והמקום ההוא החסר עבורך המתקומם בו נובע לך דין ופגם עד שהנשמה תקבל כל עונשיה ותהיה ראויה לחזור אל משכן כבודה · ואם הלורה נמחקת משם מכל וכל ח"ו בעונות שיש בהם כרת וכדומה אוי לו שכבר נטרד מארץ החיים וכמה פרכוסין תפרכס על שובה · ואם אינה נמחקת משם רק נפגמת החיות ורוחניות הנכלל במקומה ברשות עליון קובע לו דין עד שתכתב שם הלורה לחיים העליונים · ובזה יובן למשכילים שכרן של לדיקים ושל בינוניים וכו' · ארורה האדמה בעבורך גרמת שבלבלת היכל מלך בעלבון תאכלנה כל אותם הקללות ומעוטים . שגרמת שם במעשיך הרעים כי שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך מחמת מעשיך בעלבון בדין גהינם תאכלנה עד שיתעכל כל ימי חייך שם וכל הימים אשר בחרת לחיות בתאות הגוף ולא המתה עלמך על דברי תורה : על דרך מה יעשה אדם ויחיה ימית אדם כי ימות באהל שם בעלבון תאכלנה ותעכל אותם · יש נשמה שנגזר עליה טבילה בעלמא · ויש מי שנגזר עליה דין שעה ויש שנגזר עליה דין שלשה ויש דין שבעה ויש דין שלשים ויש דין י"ב חדש הכל לפי מעשיו ופגמו בשורש נשמתו · וקוץ ודרדר תלמיח לך עם היות שאומרים נהר דינור אין ענייני מאש ומובל ועומד שם תוך האש לבד אלא כמה קולים ודרדרים דמים אותו שם הכל כפי רשעתו במספר ואפי' מה שגרמת . אל הכחות החלונים למרוד ולהטיח נגד הקדושה במעשיך גם מזה תענש וזהו וקוץ ודרדר תלמיח לך שם ואכלת את עשב השדה · אא"כ נגזר עליו שלא יכנים בג"ע ולא יהיה נדון אלא כך ימים ישב חוץ לג"ע ואינו אוכל בתרומת הקדשים אלא נזון מעשב מאכל גרוע ואא"כ נידונית שלא תתרפא ממכותיה ומנשיכותיה אלא מארכת בחלייה · עד שתתרפא נמחק מפות נהר דינור שהוא אש גהינם עליון והיינו בזעת אפך תאכל לחם . עד שובך אל האדמה אשר ממנה לוקחת עד שתחזור אל המקום אשר ממנה חולבה מפני שהכל היה מן העפר עליון עפר קדוש והכל בא אל העפר · כי עפר אתה ואל עפר עליון תשוב · וכיון שהנשמה עלתה ותקנה עלמה מה נעשה מן הגוף מיד הנשמה מחללת הגוף בחלילת עלמות והיינו ויקרא האדם שם אשתו חוה אינה חיה ממש אמנם יש לה קלת חיות מזה כי היא היתה אם כל חי באמת מהחומר והגוף נובע כל שכרו : א"כ הגוף ודאי אם לכל חי לנפש

שהיא חיה בדירה ידועה בחצר מות ואל הרוח בג"ע של מטה ואל הנשמה בג"ע של מעלה אם נכל במעשיו וראוי. שגם לגוף יהיה לו חלק בעדון · ואחר השכר הזה יש לו שכר נוסף שהיא התחיה. והיינו ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו הנשמה והגוף יחד כתנות עור וילבישם כדכתיב עור ובשר תלבישני ולזה רמז באולי ר"מ דכתב בספרו כתנות אור שלבוש התחיה יהיה מטל עליון ומאור הקדוש אשרי מי שעומד בסוד ה':

פרק שלשה וארבעים

אמרו בפרק גידול בנים כשישים אדם ידו על ראשו הקטן מתברך שנאמר וישלח ישראל את ידו וכתיב ויברכם ביום ההוא לאמר כי ביד אדם ט"ו פרקים כמנין ט"ו תיבות שבברכת כהנים לומר יחולו על ראש הברכות שבשלשה פסוקים אלו שהם ט"ו · ומנהג לברך בשבת קדש ובפרט בלילי שבת סוד שבת מלכתא שהם בינה ות"ת למטה במלכות כאמור למעלה ובסוד נפש יתירה שעל המברך ומתברך יחולו הברכות ועוד כי אין שטן ופגע רע בשבת שיקטרג על הברכה שנדחו מערב שבת לנוקבא דתהומא רבה ולורך גבוה הוא לברך האדם בניו בשבת ואם יש לו בת גם היא יברכנה ובפרט בליל שבת והמשכיל יבין מעצמו כי כנים דברינו ואני הרגלתי בעצמי לכוין באצבעי היד כאמור · ועוד לכוין בברכת כהנים שבו נכלל בני חיי ומזוני שמולאים מיו"ד וא"ו ה"א ראשונה של השם שביברכך הוא מילואות היו"ד וביאר מילואות יו"ד וה"א יחד ובישא מילואות יה"ו ומתיבות פסוק ישא מתרבה שם יה"ו לששה צרופים ובין כלם הם תשע כזה י' י"ה יה"ו וג' אותיות יה"ו בומות ששה בתים הם תשע תקוני זעיר שכלם מושפעים בסוד הברכה לה"א אחרונה מלכות והנה השם שלם בה ולכן בתפלה בא אחריה ברכת שים שלום שהוא אבר השלום המתייחד עם מלכות להוליד בדומה וכל זה הוא בכוונת פרקי היד המכוונת נגד ט"ו אותיות ברכת כהנים כאמור אך בפה אני אומר על המתברך ונחה עליו רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה' · ופסוק זה מכוון מאד למבין אותו לאשורו · ומלבד כי מעורר רוחניות הספירות מחכמה ולמטה עוד בו רמז וסוד להשרות הנשמה והרוח והנפש ונפש המשכלת והחיונית על החמשה חושים הנרמזים בפסוק והריחו ביראת ה' הבא אחריו עוד יורה על השגה העתידה שהיא כתנות אור· שהיא הנהגת הספירות כפי אשר היתה מחייבת החכמה עליונה שבאמת היא נקראת א"ה"ו והיא הלפייה הנכספת למשה רבינו ע"ה שעליה שאל הראני נא את כבודך להיות כי זכה לקרון פנים ופשט בקלת לבושי עור כדכתיב של נעליך מעל רגליך ולהיות שבו היה מעורב כתנות אור עם עור לכך נאמר לו כי לא יראני האדם וחי בלבושים אלו · אמנם הוא זכה מחמת הקירון שבפניו דוקא לצפיית אחורים שהיא אחורים מהנהגת עץ החיים לא לפייה גמורה וכל זה נרמז בפסוק ונחה עליו רוח חכמה וגו' · עוד אמרו שם שלכך משימים יד על ארון המת או על הקבר לבקש רחמים

על

על המת. לפי שבידו של אדם ס"ו פרקים כמנין ס"ו תיבות שבפסוק יחיד מתוך וגו' ואז יאמרו ונחך ה' תמיד וגו' ובנו ממך וגו'. שזכה להעלות נפשות הרשעים מתוך הגיהנם מדי עברו שם כנדרש למעלה. עוד יש ביד י"ד פרקים וידוע סודם הבא בפסוק ועתה יגדל נא כח אדני כי בבינה יש בה כ"ח עתים והו ובתבונה משנה עתים וממנה נמשך הכח למלכות אדנ"י וממנה מתפשטים כ"ח מחנות הלבנה העליונה· ומכחה מתראים בלבנה התחתונה י"ד ימנים וי"ד שמאליים והם שתי ידות משולבות אשה אל אחותה ובכל יד חמש אצבעות וימין יו"ד ה"א שמאל וא"ו ה"א · ויד ימין ושמאל הם י"ד אותיות שהם ה' אלהינו ה' וי"ד אחרים תמורתן כנודע שבהם מעוררים כח החסד העליון · והמבין טעם סמיכת כהן גדול על האברים הנקרבים על גבי המזבח יבין טעם שימת היד על המת או על קברו · וכיון דאתא לידן פסוק ויברכם ביום ההוא לא אמנע עצמי מלכתוב פרפרת אחד שיש לי בו והוא כי יעקב בירך אפרים ומנשה שכל ישראל יתברכו בהם ויאמרו ישימך אלהים כאפרים וכמנשה ולא ראינו שנתקיימה ברכה זו באדם שמברך בנו או תלמידו · אך כשנעמוד על דעתנו נראה שלא נפל דבר מדברי יעקב ארצה · הנה הילדים הנולדים אחר מעט ימים תחלת דבורם הוא יאכ"ו וגם שהנשים הקלות מרגילות לומר אח"ז התנוק מעצמו היה אומר יאכ"ו והטבע החכם הרגיל אותו לומר כך שהוא מברך את עצמו ואומר "ישימני "אלהים "כאפרים "וכמנשה · או "ישימכם "אלהים "כאפרים "וכמנשה והוא מברך אביו ואמו שהולידוהו · וזה להיות כי העולם נברא בלשון הקדש וכח מולא כל הנבראים הם מרוחניות העולם ונכלל באותיות התורה שהם כ"ב אפלים וגוף אחד · וזו היתה חכמתו של אדם הראשון בקריאת שמות שידוע שרוחניות הנכלל בשי"ן ומ"ם פתוחה וביו"ד ובמ"ם סתומה ובכחם ורוחניותם ברא הבורא שמים · וכן ארץ בא' ור' וצ' · וכן שיר בשי"ן וא"ו רי"ש · וכן על זה הדרך בכל הנבראים כנתבאר בתקון נ"ח בדרוש משמות הרבה אשר למטטרון שאמר ש' נקרא בשמים רבוא שמות של מלאכים ובתקון ששים אמר למה מטטרון נקרא מטה ולמה משה נשתמש במטה לא כן אחר נביאים ועיין בתקון ס"א מזה ושמטטרון מתהפך לארבע פנים וכללות צורת אדם מכל מה שנברא בשמים ובארץ ולהיות שכל העולם נברא ברוחניות התורה מזה הוכיח ר' שמעון בן יוחאי בפרשת תרומה דף קס"א שהמסתכל בתורה כ"י הוא מקיים העולם דאמר קב"ה אסתכל בתורה וברא עלמא · לא ולמד כח אותיות התורה ידוע כי צורת הנשמה מחוברת מאותיות הקדש כסדרי המצות אלו יעשה אותם האדם וחי בהם ממש כי יתלוו אליו החיים והשלום על נשמתו בעליונים וממנו יגיע אל האדם הגופני חיים וחסד ויתחזק כל אבר מאברי הנשמה בבא רוח אלהים חיים ואם יעבור אדם על המצות אז ישתנו סדרי האותיות אשר בנשמתו ויכתבו לעבירה שעשה שנאמר ותהי עונותם על עצמותם חקוקים והנה הוא בכף חובה וה' בעל החיים סר מעליו והאבר ההוא אם הנשמה תלויה בו מיד מת או נכרת ואם אין הנשמה תלויה בו הוא חולה או נפסד· בסוד והפקדתי עליכם בהלה וכו' · ונחזור לדרושנו שלהיות כי

הטבע

הטביע הטבע מלה זו בפי התינוקות כנדרש גם הילדים שאינם מבני עמנו תחלת דבורם יאכ"ז כאכר וכבר נודע ממעשה אשר אירע כי ילד אשר לא ישמע לדבר בשום לשון תחלת דבורו יהיה בלשון הקדש כי בעל הטבע שהוא אלהים בגימטריא טבע · הטביע כן בעולמו בסוד אותיות תורתו שבה נסתכל וברא העולם ·· וסמך על מה שמשימים החומש לילדים מראשותיהם הוא מפסוק זה ספר תולדות אדם שביום שקורין לו שם. משימין ס' תורת כהנים מראשותיו וכשמגיע ללמוד שהוא כבן חמש שנים מתחילים לו בספר ויקרא שהעולם מתקיים בהבלם כמו בזכות הקרבנות · אל תגעו במשיחי ירלה בשיחת התינוקות ועוד התחלתם בספר ויקרא מועיל לטהרתם אחר שילאו משני ערלה · ויש סמך לזה במדרש רבה · ואמרו כי מן השמים עוזרים לקטן וכן כתוב שומר פתאים ה' ולא ינום ולא יישן שומר ישראל :

פרק ארבעה וארבעים

הרבה כוונות מלימו בס' הזהר בפסוק שמע ישראל ובתקונים ובמפרשים אשר לא יכילם ספר ולהיות כי ידיעת כוונת יחוד זה נוגע לשלמות מלאכתנו בחבור הזה כאשר ישפוט כל מעיין ע"כ שבתי וראה כי טוב הוא להציע כוונה זו פה כפי דרכי המקובלים ובפרט כאשר הורנו המקובל קורדואי"רו זצ"ל וגם שגורי האר"י זצ"ל דרשו בו גם הם גימטריאות וצרופים וכוונות נכבדות מאד · נבחר הדרך יותר מפורסם ופשוט כפי רוב יודעי מדע שהוא דרך הגאון הנזכר יעלוז על משכבו בשלום · ובטרם נבא אל המכוון אלינו בזה נציע פה לשונות מרעיא מהימנא ומהזהר והתקונים להלהיב המכוין והוא מן הדרושים אשר יאותו לקרות אותם בפני המוטל על ערש דוי והמתו אתו להם וכ"ש אם ח"ו תקרב חייתו לממיתים כי בהרבה פרקים אשר באו בשלשה חלקי ספר זה פדה נפשו מעבור בשלח הלא היא חרב מלאך המות כי מלאך אכזרי לא ישולט בו בהפרדו וחיתו באור תראה כי ישוב מדרכו הרעה ויכין לבו לדרוש את ה' ויקנה דבקות במלכו וימסור נפשו על יחוד שמו כקרבן שי ומנחה ויערב לו שנתו · כתוב ברעיא מהימנא סוף פ' בא אל פרעה והמה גוונין דיחודא אתערו וכלהו קשוט מאן דעביד האי עביד · ומאן דעביד האי עביד · ויהיה זה לפי מהלך הנשמות שלאחת יאות יחוד זה · ולאחרת האחר · ואמרי' בפ' בשלח דף ל"ז ע"א כל בר נש דאתי ליחדא שמא קדישא ולא אתכוון ביה בלבא ורעותא ודחילו בגין דיתברכון ביה עילאי ותתאי רמאן ליה צלותיה לבר וכלהו מכרזי עליה לביש וקב"ה קרי ביה כי תבאו לראות פני כי תבאו לראות מבעי ליה מאי לראות אלא כל אינון אנפין דמלכא טמירין בעמקא לאתר חשוכא וכל אינון דידעין ליחדא שמא קדישא כדקא יאות מבקעין כל אינון כותלי חשוכא ואנפין דמלכא אתחזיין ונהירין לכלא · וכל אינון אתחזיין ונהרין מתברכין כלא עלאין ותתאין · כדין ברכאן אשתכחו בכלהו עלמין וכדין כתיב לראות פני וגו' ובסוף כתב ואי איהו

אתי

אתי · ליחדא שמא קדישא ולא אתכוין ביה ברעותא דלבא בדחילו קב"ה אמר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי דמשרין דינין במדת זאת בההיא דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש וממנה מתפשט הדין בכלא חס ושלום · וזהו תכלית המורם מר"מ פרשת ואתחנן כי נראה לנו יחוד נאות והגון לכוין בו בשעת יציאת נשמה שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד · כמה דמיחדי שמא דקודשא בריך הוא לתתא הכי אתייחד לעילא מיד אשתכח קודשא בריך הוא יחידא לעילא ותתא מאן דמיחד שמיה דקודשא בריך הוא ישוי לביה ורעותיה בההוא יחודא דקאמרן ויחבר כל שייפוי בההוא יחודא למהוי כלא חד כמא דשוי כל שייפוהי ברזא דחד הכי לעילא מתחבר כל שייפין עילאין בההוא יחודא למהוי כלא חד · בשעתא דאתי ליחדא שמיה דקודשא בריך הוא כל חילי שמיא כולהו קיימין שורין שורין בגין לאתתקנא ולאתכללא כולהו בההוא יחודא למיקם ברזא דחד ביחודא חדא כולהו מתתקנן לקבליה בההיא שעתא קיימא חד שמשא דלקיט שושנים דאינון שייפין עילאין ברזא דמ"ב שמהן ואתלקיטו כולהו בההוא יחודא ואתעבידו כולהו גופא חדא ברזא חדא ואז כולהו שייפין מתחברן בחבורא חדא עילא ותתא ברזא דה' אחד ושמו אחד ולכן אמרו דמאריכין באחד כמלקט שושנים לאתייחדא י"ב אחד ביחודא שלים · וכדין יקרא כלא קרבן שלים ועל רזא דא אעיל ליה קודשא בריך הוא בג"ע לאדם קדמאה דכתיב לעבדה ולשמרה ותנינן דאלין אינון קרבנין תרין רזא דה' אחד ושמו אחד כדין מתעטר קודשא בריך הוא בעטרת ברישא דכתב שם · בהאי שושנים אית ביה שית מאה ותליסר פקודין דאינון שייפין מתרין ספרין ברזא דה' אחד ושמו אחד · ותפוח מעלי היער ושושנים מבין החוחים דא ודא אצטריך לאסתכלא כחדא ביחודא שלים זכאה איהו מאן דקריב קרבנין אלין ודאי לרעוא ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי וכתוב בפקודין בפרשת משפטים דף ק"פ דמאן דמיחד לקב"ה בכל יומא בעי דליהוי מיתתיה באחד כגוונא דשחיטה בבהמה בתריסר בדיקות דסכין ובסכין דאיהו אחד ומברך ומקדש לקב"ה בכל יומא בברכו ובקדושה ובכל אכילה ושתיה דיליה הגה"ה כי צריך למסור נפשו בעת אמירת אחד כדכתיב כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה שהוא צאנו של הקב"ה למקריב מאן קרבן לגביה ביחוד שמע ישראל ובתעניות ג"כ וברוח הפולה כנ"ל בתורה ובתפלה ובכל מצוה סליק שכינתא לגבי קב"ה והאדם הזריז בברכו וקדושה ובברכת הנהנין כדין קב"ה נחית על ההוא רוחא בכמה משריין ואליהו ודאי וכמה משריין דמטרוניתא סלקין עמיה ומשריין דמלכא נחתין לגביה וכלהו לנטרא ליה ולאודעא לההוא רוחא כמה רזין דאורייתא וכ"ש אם יכוין באחד בעת יציאת נשמתו שמלאכי אלהים יפגעו בו בכוונו ליחוד קב"ה ושכינתיה וכדין אבא ואמא רחמין ליה ונשקין ליה ואינון גופייהו נטרין ליה ויפוק נשמתיה בנשיקה דאיהי דבקותא דרוחא ברוחא דלא מתפרש מיניה ודא אקרי נשיקה דאיהי בפה דבקותא דרוחא ברוחא עלאה ועיין מכוונת היחוד בס' תרומה דף קל"ג · איך מתפרשת כ"י מסטרא אחרא ובזה עולה לתוספה עם בעלה · עוד שם בדף קנ"ט ביאר שמות המרגלא שבהם אל מימין אלהים משמאל. אלהינו באמצע ומפתח הכולא ידו"ד שדי צבאות אבגית"ץ וכו' ע"ש ·

ובר"מ פ' יתרו דף ל"ב ובדף ק"ס וקס"א פירוש סוד היחוד ה' הוא האלהים כלל גדול ביחוד · ויש פירוש אחר ביחוד פ' ויקהל דף רס"ז ואמר דאליהו ז"ל אוליף אותו יחוד ושהיה יחודו של רב המנונא סבא שים עיניך בתקון כ"ב דף ס"ב וס"ד המתחיל קם ר"ש ואמר וכו' ומסיים מיני לעלם ותראה איך נכללים כל הנבראים ונוצרים ונעשים בשכינה ובחינת האברים הרוחניים המכוונים באצילות הם בסוד לבושיה לבד ותבין סוד השגחה מהמיחד הכל ית"ש לעד · עיין בלווי פ' ואתחנן דף ל"ג ע"ב בפי' פסוק שמע ישראל ותראה פלאות שספר משה לישראל מסדר שרי מעלה שראה בעלותו למרום וג' כוונות בפסוק שמע ישראל :

פרק חמשה וארבעים

פירוש היחוד שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד לפי סדר היכלות היצירה בתפלת מיושב היחוד הוא בסוד היכל אהבה וד' פרשיות הם סוד אהבה פרשה ראשונה יש בה מ"ב תיבות ופ' שניה ע"ב ושלישית חמשים · ורביעית ע"ב הם סוד ד' היכלות עליונות שהם סוד מקוה שבה טובלת קומת הקדושה והוא סוד היות אורות אלו נפתחים ומטהרים הקדושה מכל פגם עון התחתונים · וההיכלות הם סוד דרום מלך החסד נפתחים מ"ב אורות ע"י מ"ב תיבות יושפע שפעם בחסד ובצפון ע"ב היכלות וע"י ע"ב תיבות שבפ' שניה נפתחים ע"ב אורות להאירה · ושם מ"ב הוא מפתח אורות מדרום ושם ע"ב מפתח אותם שבצפון לכן טוב לכוין בכל תיבה מאהבת עד והיה אם שמוע אות אחת משם מ"ב בכל תיבה וכן בפ' שנייה יכוין שם אחד משם ע"ב בכל תיבה · והיה וה"ו וכן כלו ויכוין כשקורא פ' זו באותיותיה עם נקודותיה וטעמיה שיש לנפשו שהיא בסוד האותיות ורוחו שהוא בסוד הנקודות ולנשמתו שהיא בסוד הטעמים שכלם הם בראשו מרכבה ודבוק לשם של מ"ב ע"י מטטרו"ן שר הפנים הנרמז בפסוק ולקח הכהן הטנא ובקריאתו פרשה שנייה יכוין ג"כ באותיות ונקודות וטעמים שיש לנפשו ורוחו ונשמתו אשר בגופו עם זרועותיו לשם ע"ב ע"י מטטרו"ן וזה כלל גדול בכל הכוונות ובזה מתקן קומתו כולה עם הקומה העליונה וכל אות תאיר ברמ"ח אבריו הרוחניים והגשמיים כנר כדאמור במדרש · ועל זה הדרך בפ' שלישית ורביעית נפש רוח ונשמה אשר בשאר קומתו וכאכר ובא בם מ"ב לימין ושם ע"ב לשמאל עם היות שם ע"ב חסד ושם מ"ב גבורה הנה שהוא גבוה מעל גבוה · בא כך כדי לכלול ימין בשמאל ושמאל בימין ולכן טוב בקריאת שמע לקשור יד ימין עם י"ד שמאל ולהגבירה · ובפ' ושמתם שהיא למזרח נפתחים חמשים אורות מלך הת"ת ואפשר ששמו יהיה כ"ד הנות שבאים מצרוף שם בן ד' ובפ' ציצית שהיא במערב נפתחים ע"ב מלך המלכות בעלמה ויש ע"ב שמות אחרים שמקורם ע"ב במלואו לזכר וע"ב הויות מקודם · י"ה יה"ו יד"וד לנקבה וזה יהיה רמז הפרשיות שהם מע"ב תיבות ולעולם יכוין לכלול נפשו ורוחו ונשמתו עם שייפין עלאין הנכללים ביחוד קב"ה ושכינתיה ויכוין

ברוחניות

ברוחניות המלות הנצטווה בפרשיות אלו להאציל השכינה העליונה כי הם רצי הכמות והאיכות ועקר מחשבתו תהיה לעולם בסבת כל הסבות המאציל ב"ה נשמה לכל הנשמות ורצון כל הרצונות והוא בעל הרצון מעולה מכל ברכה ותהלה ובכחו הגדול מיחד כל נאצליו ועקר התפלות והתחנות אליו ולא למדותיו · ואם תרצה לנוח קצת דעתך בזה היסוד המוסד לכל שים עיניך בר"מ פ' בא דף מ"ב מ"ג משם תראה מהו מקור ומהו מעין ויס ושבעה נחלים וכלם מתאצלים מא"ס בעל הרצון ושם פירוש מציאות י' שמות שאינם נמחקים ופי' י' ספירות ואיך כללים שבעה נחלים במלכות ובה הגדולה והגבורה והת"ת וכו' ואחר כך פירוש משמשין לאילין דאינון מאנין דכורסייא בארבע סמכין ושית דרגין הא עשר ולבתר פירוש עשר כתות המלאכים לשמשא לכורסייא ואלו שמשים סמ"ך מ"ם וכתות דיליה דאינון כענין למרכב בהון לנחתא לארעא ואינון כסוסין להון ואם תכוין לבך ודעתך על חלום שני של נ"נ שהיה בגזרת עירין ובמימר קדישין ואמר גודו אילנא וקיצו ענפוי ומן אינשא נטרד ושבעה עידנין חלפו עליה ועם חיות ברא הוה מדוריה ותדע כי הוא היה רישא דדהבא ראש קומת האלונים בזה תבין יחס חלום ראשון עם השני ואיך קומת האלונים עתידה לכלות על דרך ואת הצפוני ארחיק מעליכם וגו' פתחתי פתח קטן זה והחכם מדעתו יראה מעצמו לכמה פנות מתרחב כי אין כאן מקום דרוש זה · בפרטות פסוק היחוד בו יש ששה תיבות יורה כללותם שש ספירות שבת"ת ובברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ג"כ שש תיבות יורה כללות שש ספירות שביסוד וכללותם י"ב שהם י"ב גבולי אלכסון והאותיות הם בפסוק שמע ישראל כ"ה יורה על מציאות י' ספירות שכלולות בחסד וי' שבגבורה וחמשה שבת"ת עד ת"ת שבת"ת ושם עצם הפסוק בסוד וא"ו ובבשכמ"לו הם כ"ד אותיות נגד ד' ספירות מת"ת שבת"ת עצמו ולמטה ועשר בנצח ועשר בהוד הם כ"ד והיסוד עצמו מקבל אותם שהוא עצם הפסוק בסוד וא"ו וכלל האותיות כלם הם מ"ט בסוד מ"ט שערי בינה וסודם מי דהיינו סוד המקוה שפי' והם סוד מים יו"ד עם מ"ם לכל סטר עוד מ"ם סתומה עם י"ב נקודין לכל סטר ונקודה אמצעית שהיא שורש לכל י"ב גבולים וכלל בזה ב' מיני טהרות מ' סאה פ' קבין כי הנקודות הם מ"ח ועם הנקודה הם מ"ט · ויש עוד בחינה אחרת מט' נקודין לכל סטר שהם סוד מ' סאה עם הנקודה :

פרק ששה וארבעים

עוד בפסוק זה ג' שמות ה' אלהינו ה' הם י"ד אותיות וחלופם באבג"ד כוז"ו במוכס"ז כח"ו והם ב' פעמים י"ד לצרופם כ"ח שהם כ"ח אדנ"י דהיינו כ"ח אותיות משם אדנ"י במלואו ומלוי מילואו ואלו כ"ח הם ודאי לשכינה והם סוד י"ד עתים ללבנה מלאים וי"ד חסרים · ויכוין ליחד י"ד עם י"ד וכ"ח אותיות ג' שמות אלו עם חלופם ייחדם עם הכ"ח עליונים וכאשר יקשור ב' ידיו זו על זו יכוין בי"ד קשרים שבימין מיוחדים עם י"ד שבשמאל · עוד ידע כי הם י"ד אותיות שבעה

ושבעה מולקות ידו"ד אלה הם ז' יל"ו ידו"ד הם ז' יכוין באומרו אחד הם ז' בד' מיותדות ונקשרות · עוד יכוין בדלי"ת של אחד שהיא גדולה · ור"ם של אחר ג"כ גדולה לרמוז שאין לאלוהים אלק ביחוד זה כלל כי אחדותו בלתי נקשר עם האלוהים ואין נכללים באלהות דכתיב לא יגורך רע ח"ו : ובאומרו שמע יכוין למלכות שהיא פתח לכניסה ובה יתחבר אל הת"ת שהוא ישראל יבא אליה לשכון עמה וכדי לקשרם יחד יעלה לה' שהיא החכמה כלולית בה החסד והגלה ואח"כ יקשור החכמה עם הבינה שהוא אלהינו ויכוין שבקו הבינה יש הגבורה וההוד ואחר שיחד חיוג גם הזווג עליון אבא ואמא ירד לזווג ברא וברתא ויכוין בה' שהוא הת"ת האוחז מהכתר ושם האין סוף שוכן ויורד דרך קו האמצעי כלול ימין ושמאל דרך הת"ת עד היסוד ואז יכוין אחד במלכות שהיא מיוחדת עם בעלה מחובקת בימין ושמאל ויכוין אח"כ במלת אחד על הא"ס שמבלעדיו אין אלהים ויקשור המלכות באין סוף סבה ראשונה ואח"כ בכתר ושם יודה כי מבלעדיו אין אלהים ועוד שהא"ס ראשון בחכמה וזהו בחינת המלכות בחכמה ויורד עמה מדרגה אחר מדרגה ויכוין שהוא אחרון בבינה שעם אחדות הכל ושולם ומנהיג עולמו ע"י חסד וגבורה דהיינו דרום וצפון ומזרח ת"ת ומערב מלכות ומטה ומעלה נ"ה · ויסוד כלול בין ת"ת ומלכות דגוף וברית חשבינן חד והרי המלכות נקשרת בשש קצוות עד היסוד והוא ההנהגת ושליטת אין סוף בעולם ע"י הששה קצוות והיינו סוד א' כתר ח' שמנה ספירות ד' מלכות במקומה פתח השער · ואח"כ מכוין כי הא"ס מנהיג עולמו ע"י הספירות אלו בזה כי היסוד מקבל השש קצוות אלו שהם בת"ת הכוללם וממליאם במלכות עלמה שהיא כלולה משמה להנהיג העולם על ידה והיינו ברוך יסוד מקבל הספירות ומשפיען במלכות והיינו אומרו שם כבוד מלכותו והמלכות מנהגת העולם בכח א"ס בהיותה משפעת שש קצוות אלו בכסא הכבוד והיינו לעולם שכסא הכבוד היא נקרא עולם בבינה ששם שוכנת וכסא הכבוד משפעת ע"י הא"ס שש קצוות אלו בשבעה היכלות · שהם היכל קדש הקדשים והיכל הרצון והאהבה וזכות ונגה ועצם השמים לבנת הספיר והיינו ועד ו' שש היכלות עד היכל אחרון שבכולם ומפני ששם האלוהים ממהר בעונה בזריזות לסלק היכל לבנת הספיר ממדורו ששם רשעים יתהלכון אל היכל עצם השמים ושניהם לנגה ושלשתם אל היכל הזכות וארבעתם אל היכל אהבה ששם סוד יחוד קריאת שמע בסוד האהבה וכן המלכות למעלה בזה היא נקשרת עם החסד והיינו ד' של ועד שהיא מלכות דלת ושער והיא רומזת ד' היכלות ובזה נגמר היחוד וקשר ההנהגה והשלים אין סוף בכל העולם ואמר החכם כי יחוד זה מבחר היחודים · ועל דרך כלל במלת אחד בכללות רמ"ח תיבין ירמוז אל רמ"ח שיפין עילאין שהם בזכר רמ"ח ובנקבה רמ"ח נקודים והכל אחד מיוחד ובזה יכוין לכלול רמ"ח אבריו בכל מה שיוכל שהוא כולל עלמו למעלה בסוד האהבה והוא בלול ביחוד ורמ"ח אברים הם כללות עשר ספירות מיוחדות כי הרמ"ח מכללים בראשם שהם שלש ראשונות וזרועות שהם חסד וגדולה וגוף ת"ת ושוקין וברית · וכמותם בנקבה רמ"ח והכל אחד בסוד קשר הספירות

ויחידם

ויחדם ביחוד ואחר שקשר וייחד הכל יתחיל לעורר סוד אהבה דהיינו ד' פרשיות ב"כ כדפי' · עוד בקל"ה יכוין בשמע ישראל ליחוד שכינתיה עם קב"ה שהם ו"ה ה' אלהינו ליחוד חכמה ובינה עלם. אחד שכל היחוד הזה מתייחד ע"י הדעת בכח הכתר בשפע אין סוף ומושפע במלכות שהיא דלית גדולה מאחד וביחוד מלכא ומטרוניתא נכלל כל השעור קומה שהוא מחסד ולמטה כי ראוי לדעת שהספירות הם ו' פעולות מתפשטות מא"ס דבוקות בו ראשם העליון יכונה בשם זכרים שהם משפיעים והם רחמים מפני קורבתם באין סוף וסופם הדבוקות בו הם נקבה ודין והם מושפעות וקצה העליון הדבק בא"ס יכונה בשם מלכא וקצה התחתון הדבק בו יכונה מטרוניתא וכן קצה העליון יכונה קוב"ה והתחתון בשם שכינתיה ועקר הכוונה לקשר ב' קצוות ליחדם יחד והיינו סוד ידו"ד אדנ"י דיחודם שם בן ח' אותיות ב' שמות אלו משולבים יחד בסוד נעוץ סופם בתחלתם וכו' ואהו שמים זכר וארץ נקבה והם שש בחינות נגד שש בחינות סוד הנהגת ששת ימים וששת לילות בבחינות הנקבות ויום שבת מנהיג סוד קשר תפארת מלכות עם הבינה דהיינו יום שביעי נקודה אמצעית לכל הספירות · ובפרשה ואתחנן הרחיב הזהר בפירוש היחוד · ובסוד המזוזה הפליג לדבר שם בדף רס"ה וגם המלה האחת היא סיוע לטהרת האדם בעה"ז ובעה"ב · וכבר אמרנו למעלה כי גם שלא ידע האדם לכוין במלות ויחודים בעושה בשלימות אם יהיה לו כונה טובה ה' יגמור על ידו · וכתוב בפ' יתרו דף ל"ה קוב"ה בעי לבא ורעותא דבר נש ואפ"ה אי לאו תמן רעותא דלבא דאיהו עקרא דכלא על דא צלי דוד ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו דלית כל בר נש חכים לשוואה רעותא ולבא לתקנא כלא וע"ד אמר כוננה עלינו את כוונה ואתקון תקון לעילא כדקא יאות עלינו אע"ג דלית אנן ידעין לשואה רעותא אלא עובדא בלחודוי מעשה ידינו כוננהו להאי [illegible] דאצטריך לאתקנא כוננהו בחבורא חדא כאבכן למיהוי מתקנא בהון בהאי עובדא כדקא יאות · עזרנו אלהי ישענו שיתקדש ויתייחד על ידינו לעולם ועד ויחד לבבנו לעבדך באמת ולהודות לשמך כי טוב עם כל ישראל ונזכה לחיי עד א"ס :

ב"ה תם חלק שלישי בספר מעבר יבק הנקרא שפתי רננות ועתה נתחיל חלק רביעי כמנו אשר יקרא בישראל שמו עתר ענן הקטרת אהיה כטל לישראל מאת הצפוני ארחיק מעליכם תילו ושבתו בה' אלהיכם :

מאמר ד'

עתר ענן הקטרת

חלק ראשון

אלהים חילי ישלח עזרי מקדש אביר :

והראה אנכי אמית אל לבי כי הלא טוב לבי לכתוב שלישים במועצות מדעת שפתי אשר ימללו במאמרי זה הרביעי אשר יפרד לשלשה ראשים שראש האחד יפנה דרך קרן

בן

בן שמן לעשות קטרת בשמים וקדה על כל סדר עבודה · ושם יציע אומר ובמלונים
ישא יחד · זכו"ת ומישו"ר · כראש השני זכותא דרבים עדיפא ליה נפש כי תחטא
לחטא מזור לה ברפואות תעלה בקרבן העני"ת ורוח נכאה ויפל כדד עם מלכו
וידוס מכל דברי שיחה קלה · והראש השלישי משרי"ם אהב ליקח מן הבא בידו מחומת
אל"ך מנחה והשורה לקונו וישתפך עליו נפשו ושיח רנתו עולת תמיד בבקר ובערב
במנחתו של אהרן אשר כליל תקטר מחציתה בבקר ומחציתה בערב · הנה כי עתר
ענן הקטרת יעלה עם קרבן העני"ת · ומנחתו של אהרן · ובאלהים נעשה חיל ויגדל
נא כח אדני כי יערב עליו שיחו ואלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה :

פרק ראשון

האל השם בחיים נפשנו ובטובו השביענו כתב בתורתו זאת התורה לעולה ולמנחה וגו' ודרשו חז"ל על פסוק זה כי התורה במקום עולה וכו' אין ספק כי ע"י העולה ושאר הקרבנות היה האור העליון מתגלה ומתאחדים האותיות שהם המדרגות עליונות · וזהו קרבן לה' · פירוש יחוד וקירוב אותיות יד"וד ובהיות האדם עוסק בתורה התורה והאותיות ההם נאצלות מהמקום ההוא אשר בו פעולת העולה או המנחה או הקטרת המקשר כל הצורות בסוד מיני בוסמין שבו ונודע שמהבל פה התורה נעשה מכל אות ואות מלאך וכח רוחני המתהוה באויר מהבל פיו היוצא שיש בו ממש כמו שנראה לעין בימי החורף ומלאך זה מסתלק מדרגה אחר מדרגה עד שמתדבק ומעורר שורש הענין ההוא כענין נר התחתון שמדליק הנר העליון המוקבל לה · וכמשל שני מיני נגונים זה כנגד זה שבנגן התחתון ינגן העליון כי מכח שבירת האויר שעושה התחתון יפעל גם בעליון המוגבל נגדו כאשר העלו המפרשים בספריהם · א"כ בהיות האדם עוסק בתורה בסדר העולה או המנחה או בפסוקי וסדר פטום הקטרת ויוצא נותן את כוונתו להשלים המדות העליונות מצד כח נשמתו ורוחו ונפשו המתפעל מהם ושורש כל אחד מהם בהם למעלה ואחר שהנשמות מציאותם מהשרשים עליונים חייבים אנו להמשיך במדות כפי נשמותינו ושמא זו סיבת בריאתנו והוא כמי שבידיו מטלטל המתגטי"לי של מאניקור"דו שגם שיהיו בחדר אחת ינגן הכלי שיד מכהו במקום שהוא ע"י אחיזתו בבתי ידים שלו גם שרחוקים ממנו · ועוד כי אדם צל ודוגמת העליונים וכמו שכל מה שיעשה האדם יתראה בלא כן כל מה שיפעול או ידבר האדם למטה כנגדו יתפעל ויאמר למעלה אם לטוב אם למוטב ולכן המרים יד על חבירו אפי' בהרמה בעלמא נקרא רשע שכבר נתראה למעלה בכח נשמתו הרמת ידו ואפי' המחשבה הנעלמת למטה מתגלים ומתראית למעלה במקום המחשבה העליונית ולהיות כי אין שום מלאך וכ"ש מה שלמטה ממנו שיהיה הבוחן לבות וכליות אלא אלהים צדיק · לכן המחשבה רעה אי אפשר שתצורף למעשה דבשלמא הצטיירות המחשבה טובה שעתידה להצטייר למעלה בקדושה במקום המחשבות תתגלה ותתראה וזה סוד הרהורי תשובה המועילים לאדם ולכן הרהורי מצוה מקדשים מחשבתו של אדם ובזהר ריבא גופא אזיל וכ"ש הדבור אבל המחשבה רעה שהיה צריך שתצייר בכחות החיצונים והם

לא

לא ידעו מחשבות אדם ואין לה הויה והיה כלא היה · והנה בהיות אדם עוסק בתורת קרבנות וכוונתו להעביר מן המדות החלודה שגרם במעשיו אין ספק שאותם האותיות יפעלו למעלה פעולה נפלאת ובתשובה יסלק המשטין ותחת רוח טועים יכנס רוח טהרה בנשמתו ובכח האותיות יתעורר השפע עליון ויאיר מקום החשוך בעונותיו ובזה נמלא תורה במקום עולה בכל פנותיה ולהיות כי ליחוד הגדול שאדם מזדמן לעשות בתפלתו צריך טהרה גדולה מעונותיו ללבן ולצרף נפשו לכן הקדימו בבקר וגם בערב קודם סדר הקרבנות כדי שיטהר אדם עצמו בהם ואחר הטהרה תבא הקדושה כדכתיב וטהרו וקדשו ואין תשמיש חביב בכל הקרבנות כקטרת כאשר יבא לפנינו ובגדולת ערכו יהיו עסקנו בחלק הזה בעזה"י · אך תחלה נשיב ידינו על מנהגי התפלה הנאמרת בבית האבל ולמה משמטים מסדרה כמה דברים · כבר נהגו בכל גלילות אלו להתפלל בבית האבל וסמכו דבריהם על הא דאמר רב יהודה מת שאין לו מנחמים באים עשרה בני אדם ויושבים במקומו · ואמרי' נמי ההוא דשכיב בשבבותא דרב דלא הוו ליה מנחמי כל יומא הוה מכניף רב יהודה עשרה ואזיל ויתיב אדוכתיה לבתר שבעה יומין אתחזי ליה בחלמיה וא"ל תנוח דעתך שהנחת את דעתי · וכתבו דמסתברא מדהוה טרח לכנופי שם עשרה שמע מינה להתפלל שם קעביד וגם בברייתא דרבי אליעזר פרק י"ז נמצא וכשחרב בית המקדש התקינו חכמים שיהיו אבלים וחתנים הולכים לבית הכנסת ולמדרשות וכו' מ"מ בגמ' דילן מוכח שהאבל שבת ראשונה אינו יוצא מפתח ביתו אפי' לילך לב"ה · ובהתפללם בביתו אין מתחילים אלא מברוך שאמר וא"א השירה וסמכו זה על מה שאמרו במסכת מגילה פ"ק מאי ולא קרב זה אל זה כל הלילה בקשו מלאכי השרת לומר שירה א"ל הקב"ה מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה לפני · אך בשבת אומרים ה' מלך ושירת ויושע · וא"א ג"כ ברכת כהנים דאבל ותשעה באב הוקשו זה לזה ובט' באב שחרית א"א אותו ומטעם זה א"א ג"כ תתקבל ואין נופלים שם על פניהם וא"א שם ועתה ולא אב הרחמן ווידוי · גם במנחת ערב יום הכפורים אומרים וידוי משום דאבלות אתקש לחג דכתיב והפכתי חגיכם לאבל מלבד כי נפילת אפים בבית האבל אינו מן השם פן יתפש בדבריו במקום ריתחא ומטעם זה אין נפילת אפים בלילה אם לא סמוך לאשמורת כי הנפילה היא להכניע מדת הדין שהיא מדת הלילה ואם היו נופלין בלילה היו מגבירים כחה והוי כמקלץ בנטיעות ח"ו · אך סמוך ליום שמדת הדין מדת הרחמים ממשמשת לבא ולהתחבר אין כאן קלוץ · וכן נפילת אפים בבית האבל מגביר כח הדין זהוי כמו קלוץ ח"ו · וכן אין נפילת אפים במקום שאין בו ספר תורה שעל ידו התעוררות הרחמים האמת כן הוא שבשעה שהצבור נופלין על פניהם גם יחיד יכול להתלות עמהם בביתו וצריך כוונה גדולה פן ח"ו יתעורר הדין ויסתתרו פני הרחמים · וכן בבית האבל א"א ואני זאת בריתי וגו' לפי שאסור בדברי תורה המשמחים לב והוא אסור בכל שמחה וא"א שם הלל בראש חדש דכתיב ביה נגילה ונשמחה בו וסמכוהו הגאונים על הא דתניא באבל רבתי דבעיר

קטנה

קטנה אין שאלת שלום ביניהם וק"ו שאין אומרים שם הלל · וכן עלינו לשבח הוא שבח של שמחה ולכן נהגו שלא לאומרו שם · וה"מ בהלל דר"ח דמנהגא הוא אבל בחנוכה יש אומרים שקורין הלל ומברכין לפניו ולאחריו שכל יחיד חייב לאומרו ובין ראש השנה ליום הכפורים אומרים שם אבינו מלכנו :

פרק שני

הנה מצאנו טעם לכל הדברים הנוהגים בבית האבל · אך סליחה דעת ממני וגם יגעתי ולא מצאתי מי שכתב שלא לומר שם סדר פטום הקטרת · ונ"ל הדיוט דטוב ויפה לאומרו ויועיל לתקנת הנפטר ולנפשות החיים הצריכים לרחמים ותנחומים ואולי סרכייהו נקטי ואתו וילפי מקלקלתא כאשר ראיתי בהרבה קהלות הקדש שמבליעים סדר זה שלא בנעימה וכתוב בר"מ פ' פנחס דף רל"ו ע"א על פסוק ושטנו ברחים מהכא מאן דאפיק מלין דאורייתא צריך למטחן להו בשנים ולאפקא מלין שלמין · ואחרנין דאינון שטיין ואכלין מלין בהבלעה ולא טחנין לון בטחנין דילהון ובגיניהון כתיב בהו הבשר עודנו בין שניהם דאינון מגזעא דמאן דאמר הלעיטני נא · ואם בדברי תורה כך כל שכן בתפלה דרחמי היא וכ"ש וק"ו בסדר הקטרת המקשר צורות קדושות בהבלו ונאמר בו אם חסר אחת מכל סממניה חייב מיתה ויש הרבה מבני הקהל שא"א אותו כלל אפי' בהבלעה ואי אייתר אילי אבטליניה למנהג הרע הזה ואולי זה אחד מתחבולות המנגד' דהשתא בעקבות משיחא חוצפא יסגא אמסר עלמא בידא דטפשאי אשר בקטרוגם מסתים בני אדם לעזוב ארחות יושר וללכת בדרכי חשך הן הן המלפתים ארחות דרכם כדרך שכל דבר מתגבר נגד הפכו · וקובלנא גדולה אית לי על החזנים שהרגילו עצמם לקרא סדר זה עראי ואחריהם כל הקהל ימשך · וכל מי שדבריו נשמעים חובה להשתדל בכל עוז שהחזן יאמר סדר זה לפני התיבה בקול מלה במלה כדרך שאומר היוצר והעמידה בקול ולא יפנה עצמו אנה ואנה בעת קריאתו ובזה כל אחד מהקהל יהיו לאחדים עמו כי עתה בעונותינו אין לנו דבר מסוגל לבטל כל נגע וכל פגע רע כהזכרת מעשה הקטרת בבתי כנסיות בכוונת הלב וכן כל אחד בביתו · ובחרתי ללקוט שושנים מדברי הר"ש בן יוחאי בס' הזהר והתקונים ור"מ ומדרש שיר השירים ומתרגום יונתן שמתוכם יראה המעיין כי כנים דברי · ומובטחני בזה שכל הלומד ע"מ לעשות יאזור כגבר חלציו מן היום הזה והלאה להיות זהיר וזריז באמירת סדר זה פעמים בכל יום בכל כחו וכוונתו וממנו יראו אחרים וכן יעשו והמשרה הזאת על הש"ץ וראשי כנסיות שבכל עיר ופלך ובראשם עטרות החכמים ישמרם ה' ויחיו לנצח · פוקו נא וחזו במדרש הנעלם דף ק"א מעשה ר' אחא כד אזיל לכפר טרשא ובטיל מותנא באמירת פטום הקטרת וסדר קרבנות עמו ג' פעמים בכל ד' פנות העיר וכן אמרו בבתי הנוטים למות עם פסוקי ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ומ' ויעמוד בין המתים ומ' ובזה אתבטיל מותנא וגם בדף ק' אמר רבי כרוספדאי האי מאן דמדכר בפומיה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות עניינא

דקרבנייא

דקרבנייא ותקרובתא ויכוין בהו בריה כרותה הוא דאיכון מלאכיא למדכרין חוביה לאבאשא ליה דלא יכלין למעבד ליה אלא טיבו · עוד שם ע"ב אמר ר' פנחס זמנא חדא הוינא אזיל באורחא וערעית ביה באליהו אמינא ליה לימא לי מר מלה דמעלייא לברייתא · א"ל קיים גזר קב"ה ועאלו קמיה כל אלין מלאכיא דממנן לאדכרא חוביה דבר נש די בעדנא דידכרון בני אנשא קורבניא דמני משה אתגזר וכרוזא עבר על כל הילא דשמיא דאי יעלון בגוהי באורעא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וימרון ברעות נפשא ולבא עניינא דקטרת בוסמין דהוו ליה לישראל דיתבטל מותנא מינייהו ע"כ · ובפ' ויקהל אמר כל מאן דאסתכל וקרי בעובדא דקטרת בכל יומא אשתזיב מכל מלין דחרשייא ומכל פגעין בישין ומהרהורין בישין ומדינא בישא וממותנא ולא אתזק כל ההוא יומא ולא יכיל סטרא אחרא לשלטא ביה ובלבד דיכוין ביה · והרב בעל סדר היום כתב וזה לשונו החושש עליו ועל נפשו ראוי להשתדל בכל עוז בענין הזה ולכתוב כל ענין הקטרת בקלף כשר בכתיבה אשורית ולקרות אותו פעם אחת בבקר ובע"ב בכוונה גדולה ואני ערב · ואח"כ יאמר אביי הוה מסדר וכו' עכ"ל:

פרק שלישי

הנה בדבר נקל יוכל האדם להנצל מכמה פגעים רעים · ובזהר פרשת ויקהל דף רי"ט ע"א אמרו סימנא דא אתמסר בידנא די בכל אתר דקאמרו בכוונה ורעותא דלבא עובדא דקטרת דלא שלטא מותנא בההוא אתר ולא אתזק · עוד כתב ת"ח מאן דדינא רדיף בתריה אצטריך להאי קטרת ולאתבא קמי מריה והא סיועא איהו לאסתלקא דינין מיניה ובהא ודאי מסתלקין מיניה אי הוא רגיל בהאי לאדכרא תרין זמנין ביומא בצפרא וברמשא ודא הוא קיומא דעלמא לתתא וקיומא דעלמא לעילא בההוא אתר דלא אדכר בכל יומא עובדא דקטרת דינין דלעילא שריין ביה וא"צ"ג דגלותא איהי מעליא מכלא עובדא דקטרת הוא חביב ויקיר קמיה דקודשא בריך הוא · צלותא איהו תקונא לאתקנא מה דאצטריך קטרת עביד יתיר מתקון וקטיר קטרין ועביד נהירו יתיר מכלא ואעבר זוהמא ואי זכי משכנא כלא אתנהר ואתתקן ואתקשר כחדא · אח"כ כתב כי מעשה הקטרת קודם לזמירות הבקר · וז"ל קטרת איהו קדמאה תדיר קודם לכלא ובג"כ עובדא דקטרת אצטריך לאקדמא לצלותא בשירין ותושבחן לאעברא זוהמא ולא תדכאה קודשא ולבתר שירין ותושבחן וצלותין כלא כדאמרן · עוד בפ' תרומה שם זירז על זה וז"ל מפומא דאליהו כך אתמר במתיבתא עילאה דרקיעא בכל אתר דמדכרין עובדא דקטרת תרין זמנין ביומא מותנא ומרעין בישין אתבטלו מביניהו ואתרא דלא מדכרי עובדא דקטרת תרין זמנין ביומא מותנא ומרעין בישין אשתכחו בינייהו ואית מארה בעובדייהו ואם דגהינם שליט עלייהו בג"ד אצטריך לכל ב"נ לאזהרא ביה בכל יומא ות"ח אי הוו ידעי בני נשא עובדא דקטרא כמה יקירא ועילאה איהו הוו מעיילי כל מלה ומלה כמו עטרה דדהבא

על רישייהו ות"ח מה כתיב ועשית מזבח מקטר קטרת והא לא דבחין ביה אלא רזא איהו דמיניה ערקין כל שדין רוחין ולילין ולית לון רשו למעבד שום ביש כד"א ויתן את הקטרת ויכפר על העם · ומתוכו למדנו היות בקריאת הקטרת חמש תועליות הא' ביטול המגפה והחולאים · ב' מציל מגלות · ג' בעבורו הברכה מצויה במעשה ידי אדם והצלחה בעניינו · ד' מציל מדינה של גהינם · ה' בטול החצונים והקליפות · ובזהר שיר השירים האריכו עוד בענין הזה וז"ל קטרת כל מאן דארח בההוא תננא כד סליק עמודא דההוא מעלה עשן הוה מברר להו בבירירו וביהירו בחדוה ורעותא למפלח למריה דאעבר מיניה טנופא ווהמא דילה"ר ולא הוה ליה אלא לבא חדא לקבל אבוהי דבשמיא בגין דקטרת תבירו דילה"ר איהו בכל סטרין ולית לן מלה בעלמא דמתבר ליה לס"א בר מקטרת דהא לית חדוה והביבו קמיה קב"ה כקטרת וקיימא לבטלא חרשין ומלין בישין מניחא ריחא ועשבא דקטרת דעבדי בני נשא לההוא עובדא דקא מבטל כ"ש קטרת מלה דא אתגזר ואתקיימא קמיה קב"ה דכל מאן דיסתכל וקרי בכל יומא עובדא דקטרת אשתזיב מכל אלין חרשין ואית ליה חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי ואסתלק מותנא מיניה ומעלמא כנזכר למעלה הנה כי זולת הסגולות הקודמות עוד יש לו סגולות אחרות הא' בטול הכשפים · הב' בטול הרהורים רעים · הג' נוחל חלק העוה"ז וחלק העוה"ב · הד' מסלק הדין מעליו כי סודו גדול בפנימיות וקטרת לשון קשר המקשר אותיות שם בן ד' יחד בסוד העשן המסתלק מעלה מעלה בחוטמא ושכיך רוגזא ומיחד חתן עם כלתו וכל המרכבות כחות קדושים מקבלים עם כחות משפיעים כלם נקשרים ומתייחדים ע"י הקטרת · עוד אמרו שבכל הקרבנות היה חלק לחצונים כענין אברים ופדרים דמתאכלין כל הלילה והעשן היה נעקם לצד צפון אמנם הקטרת היה כלו לגבוה · ועולה במקום הקדש ומיחד ומקשר כל המדרגות מנקודה ראשונה עד האחרונה :

פרק רביעי

הלא ידענו כי עקר הרצוי ביום האדיר היה בקטרת דקה מן הדקה העולה לבסם כח הדינים שבבינה ומיחדה בחכמה שהיא שמן כתית ולכן היה לפני ולפנים והקטרת הלז היה מתקן וממתק גם רמז דם הפר והשעיר במקורם העליון מכין הדם ההוא שיהיו ראויים להזות אותם לפני ולפנים · על כן היו ממרסן בהם על הרובד הרביעי שבעזרה בעת עשיית הקטרת לפני ולפנים כנדרש בתקוני יוה"כ ובכחו הדם נעשה חלב · הנה כמה רב גובריה בבסום הדין · ובו אחד עשר סממנים העשרה רומזים לעשר ספירות והחלבנה רמזה לסוד שרש החצונים המשורשים בקדש כנדרש אצלנו על פ' רחש פתנים אכזר · פירוש א"ד ז"ר ומה טעם משום דהלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותי ליום אשר לי נקם ושלם וגו' כנזכר למעלה וזהו כוונת אמרם רשעים בחייהם קרויים מתים וכבר איפסיקא הלכתא כר' עקיבא מוליכין הגוף אצל הראש כי בבסום שרשם למעלה יתחלש

יתחלש כח התפשטותם למטה כי הדין הוא הפך הרחמים והתגברות שרש הרחמים למעלה מתהדר ומתפשט גם למטה אבל הדין במתוק שרשו יתקבלו כחותיו בהתחתונות למעלה ולא יפעלו עוד · וא"כ אחד עשר סממנים ירמזו לי' ספירות עם בחינת המלכות על כסאה בבחינתה למטה בסוד רגליה יורדות · וכמו שבטוריאקה הגדולה הנעשית מדברים רבים ישימו בה בשר האפעה ואז היא מועילה מאד להרבה מיני חולאים כשיקחוה בזמנה ועל פי עצת רופא כי אם לא יקחוה בזמנה ובתנאיה כתב הרמב"ם ז"ל כי לפעמים ממיתה וכן אירע לבני אהרן ולעדת קרח בהקטרת כן החלבנה היתה בקטרת שהיא טורייקא מועלת בפלא ובסגולה גדולה לנגד המתחדש מצד גרמת הפירוד והפגם בעליונים ובתחתונים והוא מחזר ומקשר ומיפה הכחות כלם וכוונת שימת החלבנה בה לקשר באותם הסממנים הטובים החומר הרע. הזה הוא שטן הוא יצה"ר לקשרו ולכבשו שם · ובר"מ פ' פנחס דף רל"ד ע"א אמר על קטרת כד סליק באף נקרא קטרת הה"ד ישימו קטורה באפך ולית דבטיל מותנא מעלמא כקטרת דאיהו קשורא דדינא ברחמי על דרך ריח ניחוחי דתרגומו דקשר קטורו עוד אמר בוצינא קדישא דבתר צלותא איהי כקרבנא מאן דיימא פטום הקטרת בתר תהלה לדוד בטיל מותנא מביתא · הנה כי טוב להקדימו עם סדר הקרבנות קודם הזמירות מן הטעם שכתב בפ' ויקהל כנזכר וגם אחר קדושת ובא לציון שתרגום הקדושה הוא לבטל הדמות שראה נבוכדנצר הרומז קומת החצונים כלם וכבר נמחץ בראשו כי נבוכדנצר מן אנשא טריד ועתיד ללקות מכה רבה על רגליו באבן די לא בידין ואז יכלו ויספו כנראה מפסוקי דניאל · על כן נאות לומר אחר קדושת ובא לציון פטום הקטרת כמ"ש רעיא מהימנא · ואני הנהגתי עצמי. לאומרו אחר פ' התמיד כסדר הכתוב בסדורים שלנו ופעם אחרת עם הקהל וזה כמו שסדור במעמדות · אין ספק שעל פי הדברים האלה טוב ויפה ונעים לאומרו בבית האבל לבטל מותנא מן ביתיה אפי' לא יועיל שם לכמה שאר דברים להיות כי נסתם תפלתו יען אין השכינה שורה מתוך עצבות ובפרט שעל הרוב סבת העצבות הוא על אבוד הגוף שהוא חלק החצוני דנחית לעפרא בגין דיתמחי יצה"ר דבגויה · וגם כפי הנפטר נהנה ודאי מההבל אשר יעלה בהזכרת כח סממנים אלו להחליש כחות דיני הקבר המתגברות עליו בימים ,ההם כי חסדי ה' לא תמו ואין להתעלם ולהקשות כאמור כי ח"ו זה יהיה כגירא בעיניה דשטנא כמו שאמרו דורשי רשומות בהזכרת פסוק ועתה יגדל נא כח אדנ"י בלילה כי יעלו לומר כי יד על כס יה תליפו וכן בי"ג מדות אמרו שאין להזכירם בתחלת הלילה משום לא תחסום שור בדישו כמו שאמרו ג"כ על תקיעת שופר בלילה שאין ענין לזה בלל שכבר עשה שליחותו ואחר האש קול דממה דקה לבסם ולתבל העולם :

פרק חמישי

עוד מצאתי כי הקטרת הוא לרצות מדת הדין ומטעם זה עוצר המגפה כי

תתרוה

תתרוה למאונה ולא תקטרג בסוד שעיר המשתלח לעזאזל · ובשיר השירים על פסוק אלך לי אל הר המור אמר וכל מזיקים ומחבלים הוו ערקין מריח קטרת בוסמיא · וכיון שהוא לרצון מדה"ד ודאי שאין לחוש להתנגדות ח"ו · ולא לחנם תקנוהו מסדרי התפלות אחר קדיש תתקבל שמשם ואילך יש שני קדישין קדיש הראשון אומרים אותו לכן הנהיגים על כל מתי עולם בכלל וקדיש של עלינו לשבח נקרא קדיש יתום שאומר אותו הבן על אביו או אמו · הנה שכוונו לסדר קדיש לכל מתי עולם אחר אמירת סדר זה המבסס דיני גהינם בכחו הנאדרי ונוסף עליו כח הקדיש שלאחריו שמלבן אש גהינם שעתא ופלגא כאשר נתבאר בזהר בכמה מקומות ולמורי הגאון מפאנו זצ"ל יש לו דברים עתיקים על זה בפרפרת רבתי שתקן על סוד הקדיש כנודע לכל משים עינו עליה · ומטעם זה נראה לי כי טוב להרגיל החולה לאומרו בעת חליו וסגולתו לבטל מרעין בישין ומותא ביבא · ועוד השתא החולה דינא רדיף בתריה וכבר אמרנו בשם הזהר דגברא כי האי אצטריך לאדכרא עובדא דקטרת ואני הנהגתי בני ביתי אחר קצת פסוקים האומרים במוצאי שבת תיכף אחר ההבדלה שאז מתחילים כחות הדין והחצונים להתפשט בעולם אחר ברכת מאורי האש כאשר כתבנו למעלה אחר הבדלת הקדש מן החול בד' מיני הבדלות נגד ד' מיני קליפות המתראים באגוז אנו קוראים אחר פסוקים הנזכר סדר פטום הקטרת עם שיר של פגעים וגם שהיא בלילה אין לחוש על זה · וכן בלילי ראש השנה טוב לאומרו עם איזה פסוקים וסדרים אשר לנו השייכות לשתי לילות ההם למתק שני הנהגות הדין המזדמנים לשלוט בשני ימים טובים של ראש השנה בסוד המלך הקדוש והמלך המשפט האחד בחינת הדין הקשה והאחד בחינת הדין הרפה. בסוד שברים ותרועה וסוד בית דין עליון ובית דין התתון וכן בליל שלפני מילת התינוק מה טוב לאמרו לפני כסא אליהו עם שירי דוד כי המכין לכסא הלז בקדושה ובטהרה ומזמינו בפיו יזכה להארת פניו ואי איהו לא יחזי מזליה שברקיע יחזי כאשר הודענו למעלה מהו המזל הזה · לא כאלו שמתלוצצים הלילה ההוא אנשים עם נשים שהוא כאש בנעורת, וגברים עם טף · פוקו חזו מה היו עושים דורות הראשונים דלא הוו פסקי פומייהו מגרסא כל אותה הלילה בסודות המילה כנראה בספר הזהר סוף פרשת לך לך · ואם כן קריאת פטום הקטרת עם שירי דוד לפניו ולאחריו יועיל ודאי לתנוק המוכן להראות קרבן שי ומנחה לפני המלך ה' צבאות ביום שלאחריו בתוספת נפש רוח ונשמה בכח אור כי יהל עליו כל היום ההוא. וכל העם ההולכים לברית מילה הם כמקבלים פני שכינה הבאה להופיעה מאורה על כל המטפלים במצוה ההיא ויש להם תוספת נשמה גם כן לכן אמרו שיום טוב שלהם הוא כמו שביום טוב יש' נשמה יתירה · ולכן חייבים כל העם לעמוד בעמידה בשעת המילה · ואסמכוהו על פסוק ויעמוד העם בברית · ומדרגות הנשמות הבאות לאדם כפי מעשיו מתבאר בזהר פרשת משפטים דף צ"ד באר היטב יעויין שם · וכן התלבשות הנשמה ברוח שבגן עדן עליון וברוח' אחר' שבגן עדן תחתון ואיך שוכנת בכל שני רוחות אלו בעולם

הזה

האב ומולא הנשמה והרוח שהוא מבינה ויסוד הכל מתבאר בס דף ל"ו ול"ז:

פרק ששי

סדר אמירת פטום הקטרת הנזכר בכל מקום ובכל זמן ראוי לומר אותו כלל ואח"כ פרט בתחלה אומר הפסוקים כאשר הם כתובים בתורה וצריך לומר אותם כנגונם וכטעמם ואח"כ מפרט ענין פטימתו כמבואר בגמ' כריתות פרק קמא · וצריך שיאמר כל ענייניו כלם ולא יחסר אפי' אחד מהם והזהיר בו אם בא לידי עניות כדאמרי' חדשים לקטרת וכו' וליע לפנינו נסחו כאשר בא מרבני וגאוני מנטובה ז"ל קדושים אשר בארץ עם תוספת מעט · ואל נא יאשימוני חכמים המורגלים לדבר צחות ובלשון קצרה כי למה לי לאסוף מן המפוזר בספר הזהר בענין זה כי באמת היה די לתורה מקום כאשר עשיתי בהרבה דרושים כאשר עיני הקורא תחזינה · אך האלהים הוא יודע כי כונתי לגליע הדברים כהוייתן לעין כל קורא בזה אולי אזכה ואסק שע"פ דברי הזהר המתפרסים לפני איזה יחידים או רבים אולי ירגילו עצמם בקריאתו פטום הקטרת הזה פעמים בכל יום ושמעתי כי במקומות הרבה מקהילות אשכנז ישמרם ה' שהיה לכם מנהג שלא לאומרו רק בשבת מן הטעם שכתב מהר"י אבוה"ב בארחות חיים הגם שנדחו דבריו מאחרונים ובפרט ממהר"י קאר"ו ז"ל כנראה בא"ח סי' קל"ג מ"מ על פי דברי חכמים קצת מאותם הקהילות הנהיגו עצמם לאומרו שחרית וערבית · והרב המגיה בסי' קל"ב מאד זירז על זה הגם כי מדרכו לקיים המנהגים · וכן ראוי לעשות אך לא תהיה קריאתו ערא' כמנהגנו רק בקבע ובכוונה כי בזה יוסר משפטינו ויפלו אויבינו ואז נצליח את דרכינו ואז נשכיל ורב טוב לבית ישראל :

זה סדר המסודר מפי גאוני ורבני מנטובה קדושים אשר בארץ יח"ב

מזמור יושב בסתר עליון סימן צ"א תמצא לעיל סדר א' : יענך ה' ביום צרה סדר ב' :
מזמור לדוד להזכיר סימן ל"ח סדר ד' ואחר כך יאמר :

וַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה אֶל שָׂרָה וַיֹּאמֶר מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים קֶמַח סֹלֶת לוּשִׁי וַעֲשִׂי עֻגוֹת: ג"פ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם כֵּן אֵפוֹא זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ בִּכְלֵיכֶם וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה מְעַט צֳרִי וּמְעַט דְּבַשׁ נְכֹאת וָלֹט בָּטְנִים וּשְׁקֵדִים :

צריך לכוין ברית של צרי דבש נכאת לוט בטנים ושקדים : ואח"כ אומר

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ וְכֹהֲנֵינוּ מַקְרִיבִים לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים וּמִתְכַּפֵּר עֲלֵיהֶם וְעַכְשָׁיו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבָטְלָה הָעֲבוֹדָה וְאֵין לָנוּ לֹא

מזבח ולא קרבן ולא קטרת הסמים ולא כהן גדול שיכפר בעדנו אלא שיח שפתותינו כמו שנאמר ונשלמה פרים שפתינו לכן אנו מזכירים לפניך את קרבן קטרת הסמים אשר צוית את אבותינו במדבר כמו שנאמר ויאמר יהוה אל משה קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבונה זכה בד בבד יהיה: ועשית אותה קטרת רקח מעשה רוקח ממלח טהור קדש: ושחקת ממנה הדק ונתתה ממנה לפני העדת באהל מועד אשר אועד לך שמה קדש קדשים תהיה לכם: והקטרת אשר תעשה במתכנתה לא תעשו לכם קדש תהיה לך ליהוה: והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה: ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה קטרת תמיד לפני יהוה לדרתיכם:

ושם כתוב לומר כל פסוק ג' פעמים אך לעניות דעתי נראה כי מי שאינו רוצה לאומרם רק פעם אחת אם יקראם בטעמיהם ונגוניהם יקובל ג"כ ברצון : ואח"כ יאמר פטום הקטורת ככתוב פה ובסדורים שלנו עד מפני הכבוד ואח"כ יוסיף עליו :

תניא רבי נתן אומר כשהוא שוחק אומר הדק היטב היטב הדק מפני שהקול יפה לבשמים פטמה לחצאין כשרה לשליש ולרביע לא שמענו: אמר רבי יהודה זה הכלל אם כמדתה כשרה לחצאין אם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה: תניא בר קפרא אומר אחת לששים או לשבעים שנה היתה באה של שירים לחצאין ועוד תני בר קפרא אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה ולמה אין מערבין בה דבש מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליהוה:

רבונו של עולם בזמן שבית המקדש קיים היה כהן גדול מקטיר לפניך קרבן קטורת הסמים ומכפר על עמך ישראל ועתה בעונותינו חרב בית המקדש ובטלה העבודה ואין לנו לא כהן ולא מחתה ולא גחלי אש ולא מזבח ולא קטורת הסמים ולא נשאר לפנינו אלא שיח שפתותינו שנאמר ונשלמה פרים שפתינו יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שיהא זכרון פינו מקובל לפני כסא כבודך כאלו הקרבנו לפניך קטורת

הסמים

הסמים ותעצור המגפה מעלינו ומעל כל עמך ישראל כאשר נעצרה על ידי אהרן נביא קדוש יהוה ועמוד מכסא דין וישב על כסא רחמים וחמול על עמך ישראל ועל זקניהם ועל נשיהם ועל טפיהם ועל עולליהם ועל יונקיהם והסר שטן מלפנינו ומאחרינו ואל תתן המשחית לבא אל בתינו לנגוף ותעצור את הדבר ואת המגפה ואת המשחית מעלינו ומעל כל עמך ישראל: וכן יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו לכלות מעלינו ומעל עמך ישראל דבר וחרב ורעב ומשחית ומגפה וכל מיני תחלואים רעים וכל מיני פורעניות המתרגשות ובאות לעולם ושמור תורתך ושמור צאתנו ובואנו מעתה ועד עולם כי אתה שומר ישראל:
יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה ג"פ: יהוה צבאות אשרי אדם בוטח בך ג"פ: יהוה הושיעה המלך יעננו ביום קראנו ג"פ: רפאנו יהוה ונרפא הושיענו ונושעה כי תהלתנו אתה: יהיו לרצון אמרי פינו והגיון לבנו לפניך יהוה צורנו וגואלנו:

פרק שביעי

ברוך הוא אשר בחר בעמו ישראל המעוררים האהבה אצל הימין בסוד ששים רבוא דיוקנאות שבהם ובמיין נוקבין שלהם מעוררים הזווג וכ"י על ידם היא בתוקף אהבה עם המלך ואומרת כל היקר הזה ע"י צדיקים כנדרש בפ' נח ובפ' אמור בחינון דמקשטין לקדושה בליל שבועות והאהבה היא בהיותה מחובקת מדודה שמאלו תחת לראשי וגו' וע"י נשמותיהן מתעורר שפע מג' בחינות על ידי הלוים מהשמאל ע"י ישראל מהאמצעי ע"י הכהנים מימין וזהו וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול וביחוד בינה תפארת ומלכות בסוד ג' שמותיהם משולבים יחד · שמשם שרשי נשמות צדיקים מיד ביטול הקליפות וכל ההוית הכשרות נשפע להם נשמה רוחנית חיונית טהורה דרך פתח היכל לבנת הספיר וזהו בחצות הלילה כי שער זה נפתח והחיים העליונים מתפשטים בכל הנבראים · ע"כ אשרי אדם מצא חכמה ולבו יפיק תבונה לכוין מעשיו לעורר החיות עליון עליו ועל הגלוים עלינ ויהי לעולם דעתו קשור בהרהור תורה ובזה מיחד הדעת במלכות בבחינתה שהיא עטרת בעלה למעלה מחסד וגבורה וזהו מצות והיו הדברים האלה על לבבך שלא תפרד דעתך מהם רגע · עוד ישתדל להשפיע מתורתו לבניו ולתלמידיו ובזה מיחד מלכות עם ת"ת בבחינתה שלמעלה ממנה והוד כי הם נקרא בנים שנאמר וכל בניך למודי ה' והיינו מצות ושננתם לבניך · עוד צריך שיהיה האדם

לומד

לומד לבא ובזה השכינה מתייחדת עמו ותורה לשמה מוריד הת"ת למלכות בבחינתה למטה וזהו מצות ודברת בם: עוד ישתדל שתהיה שמירת המלכות עמו וזה אינו זמן יחוד בתפלה ותורה אלא בעסקיו ודרכי גוויתו אז השכינה שהיא שמירת הדרך תהיה עמו לשומרו אם ישא ויתן באמונה וישים אליה לבו וזהו מצות ובלכתך בדרך · עוד חייב לתקן תקוני שכינה בבחינת היות סוכת דוד הנופלת בהצטער על חרבן ביתה והיכלה · וזהו ובשכבך ובזה יזכה להשלים תקוניה בסוד הגאולה כשיהיה אור הלבנה כאור החמה וזהו ובקומך בסוד קומי אורי כי בא אורך ובזה יקיים בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך ועושה צדקה בכל עת ויזכה לסוד ויעש דוד שם כדפי' בפ' בהר סיני · ותמיד יוסיף שמן לנר מאור שכינת אל על ראשו ואל יגרום סלוקה ח"ו במעשיו וירחיק עצמו מכל נדנוד עבירה ובפרט מן העקרים · ואמרו בתקון ס"ט דף ק"ט ומאן גרים דלא שרייא שכינתא עליה דאדם ולא נהיר שמשא עליה בגין הבל דעקרא ומאן דעקרא דנפקין מפומי' אית הבל ממארי דעקרא דאתמר בהון הבל המה מעשה תעתועים ואית הבל דאתמר ביה על כל מוצא פי ה' יחיה האדם ודא הבל דאורייתא דאינון חמשה חומשי תורה מן בית דבראשית עד לעיני כל ישראל · ודא הוא הב"ל · הנה כי מות וחיים ביד לשון ואל יתפתה בנוקבא דס"מ דנחש אקרי ואשת זנונים וקץ כל בשר וקץ הימים דקשיטת גרמה בכמה תכשיטין כזונה וקיימא בריש ארחין ושבילין לפתאה בני נשא · שטיא דקריב בהדה אתקיפת ביה נשקת ליה מסכת ליה חמרא דורדייא ומרורת פתנים כיון דשתי אסטי אבתרה לבתר דחמת ליה סטי מאורחא דקשוט אבתרה אפשיטת גרמה מכל אינון תקונין דהות מתתקנא לגבי דההוא שטיא תקונין דילה שערה מתקנין סומקן כוורדא אנפהא חיוורין וסומקין וכו' פיה מתתקנא בפתיחו דקיק יאה בתקונה · לישנא חדידא כחרבא שעיען מילהא כמשחא שפוותא יאן סומקין כוורדא מתיקן בכל מתיקו דעלמא ארגוונא לבשת אתתקנת בארבעין תקונין חסר חד · מרין ל"ט שהוא תרגום של ארור וכן גרמה ל"ט קללות לעולם בחטא הקדוש וכל זה משל לכמה מיני עבירות המפתה בהם בני אדם · שטיא דאסטי אבתרהא ושתי מכסא דחמרא ועביד בה נאופין ואסטי אבתרה מה עבדת שבקת ליה נאים בערסא וסליקת לעילא ואלשינת עליה ונטלא רשות ונחתא אתער ההוא שטיא ותשב לחייכא בהדא כבקדמיתא והיא אעדיאת תקונה מינה ואתהדרת גובר תקיף קאים לקבליה לביש לבושא דנורא מלהטא בדחילו תקוף מרתתא נפשא וגופא ערומא מלייא דעיינין דחלן סרבא שנגא בידה טיפין מרירין תליין מההוא חרבא קטיל ליה להאי שטיא וארמי ליה לגו גיהנם · כמה הלכתא גברוותא איכא למילף מדברי המאמר הזה למאן דלא נאים ושכיב לשמור עצמו מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה ואל יכלה ימיו בהבל וריק אחרי עצתה כי הזמן יקר שבכמלאות · ואמרו במדרש כי הבל גבר על קין וחמל עליו משום דברי תחנונים שאמר לו וכשהניחו הבל קם קין והרגו כי כן הוא דרך החלוגים כי כשאין להם מעשים למטה נעשים רשים ותחנונים ידברו לנוכח הקדושה להתפרנס והקב"ה חומל עליהם

עליהם בחנם ומשפיעים וגם רשע ליום רעה · אמנם באשר יגברו הגבורות לסבת עון והם בשדה אחר שהיא מלכות המתעוררת מדיני הגבורות מיד ויקם קין אל הבל שהוא. סוד מטטרו"ן אחיו ודמי עץ הדעת טוב ורע ויהרגהו כי מכבה אור הקדושה בהיותו מעורר הדינים ואין חומל כלל · ואמרו בפ' ויחי ווי למאן דגרים ימותי לעיל ווי ליה ווי לנפשיה זכאין איכון לדיקייא · אשרי הגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב · אלהים יעזרנו לעשות רצונו בעה"ז ובעוה"ב עם כל ישראל נאומם.
ונאמו נכר"ד י"ה ובית אהרן ברכו את ה' :

פרק שמיני

ראיתי להביא פה שכר איזה מצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם לחי עד כפי הנמצא בתקונים אשר מהם אין תבחן כמה גדול שכר של עושי מצוה לפני הקדוש ברוך הוא · אמרו בתקון ע' כי הממליך הקדוש ברוך הוא על כל אבר ואבר אין סוף למתן שכרו והאריך שם הרבה בזה יע"ש וזו תהיה כוונת האדם בה' אחד ולכלול עצמו ביחוד כאשר דרשנו בא"ב · המתעטף בציצית ומניח תפילין וקורא קריאת שמע מתקן כסא בעטוף מצוה דכתיב והוכן בחסד כסא ובתפילין הוא מעטר לו וקורא השירה על הכסא שמע ישראל כמו כן הקדוש ברוך הוא מתקן לו בעולם ההוא כסא ועטרה ועיין מזה גם כן בתקונים החדשים דף ק"מ ע"ב ובדף קמ"א מדבר בחלוקי עונשי הנפשות כפי מעשיהם · וכמו שהאדם מוריד היושב על הכסא בכסאו וקם לכבודו וממליך אותו על כל אבר מאבריו כן הקדוש ברוך הוא ממליכו על כל מסעות ומלאכים ששם דכתיב כי מכבדי אכבד · וכמו שהאדם מנגן לפני הקב"ה בכמה נגונים משירות ותשבחות והודאות כמו כן כשעולה למעלה כל תפלה של מעלה כל החיות כל המרכבות ומחנות מלאכים קדושים דחיות ואופנים וכרובים פורשים כנפיהם בשמחה ובנגון לקבלו זהו שכר המתפללים :

טוב הצפון למוהלים

כמו שהמל מעביר מאבר הברית של יהודי בחתיכתו הערלה ובפריעה ומתקן שם מקום להשרות שם השכינה כן כשנשמתו עולה למעלה הקדוש ברוך הוא יעביר ממנה כל מלאכי חבלה ומקטרגים שלא יקרבו אליה משום ששם ה' שורה עליו הנרמז במי" יעלה" לנו" השמימה" בשם ה' עולה למעלה השמימה נשמתו ויתקיים בו אז וראו כי שם ה' נקרא עליך וגו' · כמו שהאדם מקבל עליו כל מצות עשה ביראה ואהבה כמו כן ממליכין אותו החיילות ומחנות של העולמות שתקן לו הקדוש ברוך הוא למעלה ומקבלים אותו עליהם ביראה ואהבה · וכשהאדם עוסק בתורה ובמצות שהם נר כאלו מאיר בעמוד האמצעי ביום לפני ה' ועמוד האש לילה כן כשהולך לאותו העולם

העולם כתוב בו וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם למי לנפש רוח ונשמה שלו שהם נגד כהן לוי ישראל · וכל השומר שבת ומכבד אותו ומענג אותו כדי לכבד הקדוש ברוך הוא כמו כן הקדוש ברוך הוא נותן לו מקום למעלה במנוחה שאנן והשקט שלא טרח בו ונח שם מכל הטורח שטרח בעולם הזה במעשיו · ויש מצות תלויות בדיוקן המלך ויש בפנים ויש בעיינין וכן בכל בחינה ובחינה ומכל אחד מתפרשים כמה חיילות ומחנות ממלאכים · וכל נימא ונימא הוא מלאך התלוי בראש ויש ממלאכים אלו שנקראו אזני ה' עיני ה' וכן בכל. אחר כנויי האברים וכשעולה הנשמה כל חיילות אלו עולות עמה וכשיורדת יורדים עמה וכשעולה קול יורד מרום רקיעים לכל חיילות ומחנות תנו כבוד לדיוקן המלך · ובכל יום צריך לעשות צד"קה. לענות תשעים אמנים ד' קדושות מאה ברכות חמשה חומשי תורה ויש אומרים ה' קדישים ובחינת צדקה באימא עילאה וצדק אימא תתאה דכתיב· צדק לפניו יהלך ובכל אחד מאברים צריך להזהר לעשות מצוה דבכל אחד אית מלאכין דתליין בהו ומיקרין אותו באלתו מן העולם · המיחד לקודשא בריך הוא ושכינתיה בעולם הזה הקדוש ברוך הוא מזווג אותו בבת זוגו לעה"ב · המקריב לשכינה קרבן לה' בעוה"ז קב"ה מזווג אותו בדת זוג לעולם הבא · העושה מקדש מעט בית הכנסת בעולם הזה הקדוש ברוך הוא עושה לו בית לדור בו בעולם הבא שהוא קדש קדשים ·· העושה סוכה להקדוש ברוך הוא · מסכך עליו בעולם ההוא ומגין עליו מכל מלאכי חבלה ביציאתו מן העולם · וכל המברך להקדוש ברוך הוא ומקדש אותו בעולם הזה הקדוש ברוך הוא מברך ומקדש אותו בעולם ההוא · וכמו שאין קדושה בפחות מעשרה כן הקדוש ברוך הוא עושה לו עשרה חופות בגן עדן · קדושין דקודשא בריך הוא עם שכינתיה הם קדוש קדוש שבע ברכות שלו הם בקריאת שמע בשחר ובערב ויחודו שמע ישראל כן הקדוש ברוך הוא מברך אותו ולכלה שלו ומקדש שלו עמה בקדוש ומיחד שניהם והכל מדה כנגד מדה סוף סוף כל מה שמשתדל. אדם במצותיו של הקדוש ברוך הוא בגינו ובגין שכינתיה כמו כן משתדל הקדוש ברוך הוא בגינו ובגין בת זוגו בעולם ההוא אשרי המשתדל לעשות רצון קונו הוא עושה רצונו לפי שעה בעולם הזה וזוכה לו בנין כן הקדוש ברוך הוא בונה לאדם בעולמו בנין לדורי דורות · וצריך שלא יהיה שום אחד מאבריו פנוי משם הוי"ה ולהמליך אותו בכל אבר ואבר עד שיהיו כלם שלמים בדיוקן הקב"ה שאם חסר אחד מהם אינו בצלמו של הקב"ה · וישרה נשמתו בלבו דאז היא נקראת מטרוניתא ולא יורידנה משם חס ושלום לרגליו אלא יהיה עטור השכינה תמיד על ראשו כנתן דצוליתא ואז יראה אור כי יאל ברוך המאיר לארץ ולדרים :

נשלם חלק ראשון ממאמר רביעי הנקרא עטר ענן הקטרת

קרבן תענית

חלק שני

מה יעשה האיש אשר מלכו חפץ ביקרו יבלה ימיו בטוב ושנותיו בנעימים ונפת במרום תמריא ויריס לעד קולו וישב בדד וידום ויאחז פני כסא מידי חושבו בנשמתו ובגדולת בוראו איזה דרך יחלק אורו וגם כי בסלע החוון ישכון ויתלונן למרחוק עיני שכלו יבימו ויבין מפלשי עב ואיך פרש עליו הודו ולזאת יחרד לבו ויתר ממקומו על כי רעתו רבה ואין קץ לעונו ומה יעשה ויהיה יקדש עצמו כמשרתי עליון לפחות יום א׳ בכל מחזור המאור הקטן מדי חדש בחדשו כי אפי׳ יום אחד בשנה חשוב שנה כססוא דשוו קרו ליה בר בי רב דחד יומא וכ״ש אם יהיה מבני העולם הבא וילבש מדה ושפופא דמצוה ודקדושה באגרא דתעניתא בכל עת מיעוט הלבנה כי חסד אל יעניח בכחו ויפרוש עליו אורו וישיב נפשו מני שחת לאור באור החיים · כתר לי אחי זעיר ואחוך בקרבן תענית זה כי אך טוב לישראל הוא :

פרק ראשון

במצא כתוב בשם האלהי חסידא קדישא הרב רבי יצחק לורייא אשכנזי כל מה שתמצא בדברי הראשונים תוכחות על עונות סגופים ויסורים קשים שלג וקרולים והפסקות ועניים לא נזכרו אלא למי שאין עמלו בתורה אבל מי שתורתו אומנותו ויודע דעת ויראת ה׳ זאת היא תקנתו לא יחלש ולא יבטל מלמודו כי התורה היא אש ומים המוליאה לרויה האדם העוסק בה והיא תבלין נגד יצה״ר כדאמרו במדרש תהלים על פסוק בלבי צפנתי אמרתך מי שהתורה בלבו אין יצה״ר שולט בו ולא נוגע בו וכה״א תורת אלהיו בלבו לא תמעד אשוריו והיא תושיה לכחות חומריות והיא כיין המשמח ודבש הממתיק וחלב המלבין ושמן המלחלח לנפש רוח ונשמה ואמרו במדרש אפי׳ אדם יוצא למיתה התורה שלמד בה היא משיבה נפשו כאומרו תורת ה׳ תמימה משיבת נפש ואמרו במדרש תהלים כי יצה״ר אין לו רשות ליכנס בבית המדרש וכה״א לפתח חטאת רובץ וכל מי שהוא עוסק בתורה אין יצה״ר שולט בו וגרסי׳ בשמות רבה קחו עמכם דברים ואין דברים אלא ד״ת שנאמר אלה הדברים ודברים אני מבקש ואני מוחל לכם כל עונותיכם א״ל אין אנו יודעין א״ל בואו והתפללו לפני ואני מקבל תפלתכם ואמר הקב״ה פיהם של ישראל הוא חרבם שנאמר רוממות אל בגרונם · אך עלת זו יספר עליה יום אחד מהשבוע יתרחק מבני אדם ויתבודד בינו לבין קונו ותתקשר מחשבתו בו כאילו כבר עומד לפניו ביום הדין וידבר לאל יתברך רכות כאשר ידבר העבד אל רבו והבן מול אביו וכמה היה מזרז על זה החכם מורי כמהר״ר ישראל סרוק ז״ל בשם רבותיו · מצינו כמה חסידים שהיו בוררים להם ימים מיוחדים ולא היו רוצים לראות שום אדם אלא מתפללים וקוראים כל היום לעצמם ואם מחמת איזה אונס הוצרך להם לראות פני אדם לא היו מתעכבים עמו זמן רב · וכתב בעל ספר החרדים ובכמה חבורים הראשונים נמצא שבהתבודדות

והפרישות

והפרישות והדבקות היו נוהגים בן חסידים יע"ש ולמד מהרר"י מקובל ס"ל שזה מועיל לנפש שבעתים מהלימוד ולפי כח ויכולת האדם יפרוש ויתבודד יום אחד בשבוע או בכל ט"ו יום או יום א' לחדש ולא יפחות מזה וכ"כ הרמב"ן על מה שנאמר ביעקב אבינו קום עלה בית אל ושב שם מאי ושב כמו בשובה ונחת כיים שיכין דעתו בשובה ובישוב הדעת עמו יתברך · ומצינו בזהר פ' בשלח דף מ"ד ע"ב כי אלישע לא היה נקרא איש האלהים אלא בהיותו מתבודד לעצמו דאמר מאי שנא הכא דאמר איש האלהים וכד הוה במתא אלישע אלא הכא ודאי איש האלהים דהכא הוא דוכתיה ולא במתא ולא בשעתא דהוו בני נשא קמיה עוד אמר שם דאמר אלישע בגין דמתפרשנא בלחוד באתר דא אצטריכנא לאסתכלא ברגיא דעלמא · והו ששנינו חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת וכו' · שהיו מפנים דעתם מעניני העולם ומקשרים דעתם לאדון הכל בתורה ובאהבה ומדמים אור השכינה שעל ראשיהם כאילו מתפשט סביבם והם בתוך האור יושבים ואז היו חרדים בטבע ושמחים על אותה רעדה כדבר שנאמר עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה · ויפה לאדם להרגיל עצמו להתבודד בכל יום בבית הכנסת לעצמו אחר תפלת שחרית מוכתר בתפילין ובציצית ויקבע לו שם עת קבוע להתבודדות וללמוד כל אחד כפי יכלתו ויהיו לטוטפות בין עיניו דברי המשורר ואני כזית רענן בבית אלהים וגו' · הנה זאת חקרנוה כן היא כי מה טוב ומה נעים לכל משכיל דורש את ה' שבכל ערב ראש חדש לפחות יקרא יום צום ורצון לה' ומצינו במדרש תהלים דבתפלת יום א' נקרא האדם צדיק הרבה בדף ס"ל ע"ב ויכוין כי גופו יהיה מזבח כפרה במיעוט חלבו ודמו על מיעוט הירח העליונה ובזה יהיה שכרו על ה' אלהיו וזה יכוין בכוונה שהביא בזהר פ' ואר"א דף כ"ז ע"א בפסוק ואהבת את ה' אלהיך ובפרט בפסוק שמע ישראל ובנפילת אפים ויאמר בקשת המתחלת בכתר אל שבסדר ראש חדש במעירי שחר שלנו מכוונת על חדוש הלבנה העליונה ואם יפסוק תעניתו ויקבל אותו עליו מבעוד יום באופן שיהיה כ"ו שעות בתענית זה יפה מאד ולא יאכל בקבלת תענית זה בשר ולא ישתה יין אלא פת וקטנית כסעודת מבור החדש או פת הלנומא בקדירה או פת ופירות ואח"כ יטבול פעם אחת פתו באפר ויפסיק ויפריש בכל שעה מכ"ו שעות התענית פרוטה מכיסו ליתנה לעני המן בלילה קודם שיאכל באופן שיהיו לפחות כ"ו פרוטות ובזה ירחיב לו קב"ה כפי' החסד · ובהפרשת כל פרוטה יאמר אני בצדק אחזה פניך צדק צדק תרדוף למען תחיה וגו'. או ה' זכרנו יברך · או מזמור שמעה ה' צדק או בבא אליו · או שיר המעלות ממעמקים קראתיך וכדומה · ובעת שרוצה לשכב על מטתו יפריש כל הפרוטות משעות שיעברו עליו בשינתו ויכוין לבישום מדת הדין וליחדה עם מדת החסד אשא במיא ומיא באשא וישים לבו במחשבה ורעותא ליחוד תרין חדין עילאין בסוד רוחא וליחוד קוב"ה ושכינתיה בקלא ודבורא דיליה ולעורר עליו כ"ו החסדים הגדולים שבהלל הגדול בכח שם העצם בן ד' אותיות ברוך הוא בנקודתו הידוע ויחשוב כי בהאיר האותיות ונקודות שם הקדוש הזה יאורו ויתוקנו כל שאר ההויות המסתעפים ממנו כי רוח אחד לכל ועיין במדרש קהלת דף ע"ג ע"ב

קדושת

קדושת שם המפורש קאת. תכתו הנאדרי. ובלילה בהתבודדותו יקרא משירי דוד בפיו בקול ובניגונים ויעסוק במשנה ואם שגור בפיו סדר קדשים היה טוב לקרותו כלו בכל היום ההוא ולפחות יקרא זבחים ומנחות ותמיד ומדות כדאמרי' במדרש תלמידי חכמים העוסקים בהלכות עבודה מעלה אני עליהם כאלו נבנה בית המקדש בימיהם שבין כלם הם ט"ל פרקים כמספר יה"ו במילוי האותיות והוא סוד מגיד בטל' ויוסיף עוד לקרוא י' פרקים במסכת יומא שהם מ"ט פרקים לפתוח עליו מ"ט שערי טהרה. ולהבריח מעלינו המ"ט מדרגות הטומאה בסגולת המשניות שהם בסוד עץ הדעת טוב ורע. ורשב"י בפרשה שמות דף ט"ו ע"ב הביא כמה רמזים למספר המ"ט :

פרק שני

וראוי לבעל תורה להרגיל עצמו לקרוא לפחות שתא סדרי משנה פעם אחת בשנה בהבנת פשטי דבריהם כי נעמו ואשרי ת"ח שמשומר למודו בידו כדאמרי' במדרש משלי דף ס"ט ע"א שהקב"ה אומר לת"ח הבא לפניו אמור לפני מה שקרית ומה ששנית מכאן אמרו כל מה שקרא ושנה האדם יהיה תפוס בידו שלא תשיגהו כלימה ליום הדין וע"ש מכל פרטי השאלות ששואלין לת"ח ובדף ס"ח ע"א ספר בכבוד שנעשה ע"י אליהו לר"ע אחר מיתתו ואיך הושכב על מטתו בכבוד והדר כי ברכה לראש משביר ואם המתענה הזה אינו בעל משנה ירבה בשירי דוד ובעניות אחרונות שבאיוב ויקראם בקול ובנחת כי טוב מעט בכוונה מהרבות בלא כוונה · בלילה קודם שכבו ישב על גבי קרקע באלילת מנעל וסנדל ויתאבל על חרבן הבית ויספוד ויאנח בנוסח אהה נפשי על עוונותי ויאמר הוידוי שסדרנו ביום ראשון של השבוע במעירי שחר שלנו וגם שם לפניו הסדר הראוי ליאמר בכל לילה אך בליל זה יוכל להוסיף כרצונו מסדרים הכתובים שם ואם אינו יוכל לקום הרבה קודם אור היום לפחות יאריך בבקשות עד אחר חצות ברם היה יותר טוב להקדים לשכב בנשף ראשון ולקיים ביום הקדוש הזה חצות לילה אקום וקודם קומו מהארץ יתן בעפר פיו בבכי ודמעה ויאריך בפסוקי שמירה כרצונו וטוב שישכב עם בתי ידים בידיו ואזור במתניו ובהקילו משנתו בעודו על משכבו ירהט איזה פסוקי דרחמי כאשר ישים ה' בפיו ויכוין לתקון השעות שעברו ושיעברו עליו בשינתו ועכ"פ יתחזק לקשר מדת לילה ביום ויעסוק במשניות קדשים ובספר הזהר אם חלק לו ה' בו חלק ויקרא פרק דספרא דצניעותא שהם בפרשת תרומה ואח"כ ילך למשמרתו עם אחוזת מריעיו להתפלל על חרבן הבית כאשר הנגנו לפני בני גילנו על פי הכוונה שהיא בהקדמת אשמורת הבקר שלנו המכוונת מאד כפי עניות דעתנו לתקון יום כזה כאשר עיני המעיין בצדק ישפוט ויבין ויוסיף מדעתו אך לא יהיה לו שיח ושיג עם שום אחד מהם רק להצטרף עמהם לענות דברים שבקדושה ועניים בפיו הזמירות בבית הכנסת ויתפלל במורא ויראה רבה ויכוין בתפלתו כפי הבנתו וישתדל להשלים ק' ברכות בעניית אמן אחרי ברכות השחר מבניו ותלמידיו ויכוין בחזרת שליח צבור התפלה יותר משאר ימים ואחר התפלה

יתעכב

יתעכב בבית הכנסת מעוטר בציצית ותפלין וגם יעסוק בתחינות ובקשות ומזמורים
כפי כוונתו כי תפלת ישרים רצונו ואמרו במדרש תהלים מזמור ק"מ אמר קודשא
בריך הוא לדוד רנן לפני ואני אפלטך דכתיב רני פלט תסובבני סלה ואח"כ יקרא
המשניות במסכתות שאמרנו וישוב ויקרא בספר הזהר ואם יתעכב שם בבית
הכנסת או בבית מדרשו עד אחר חצות זה יהיה לו תקון גדול וביום יקרא פרשת
עשרת הדברות ופרשת היראה שבעקב ואם יאמר סדר המעמדות כ"ל שיפה עשה
ואם יקרא בפיו קצור המצות להרמב"ם או העשי"ן והלאוי"ן שבסמ"ג או האזהרות
גם זה יהיה תקון לתעניתו . ואם יהיה מלמד תנוקות לא יבטל תלמוד תורה
שלהם אך ימעט ממה שכתוב בסדר הזה כי מאן דמתני אין למעלה ממנו ברם
יזהר למעט בדברי חול ככל האפשר לו ואל יוציא קללה מפיו ביום ההוא אפילו
לא יכוין אלא לזרוק בהם מרה ורוב דבורו יהיה בלשון הקודש כלל הדברים
יראה האיש המתבודד הלז כאילו כל היום הזה הוא עומד בג"ע לפני השכינה .
ויהא נר דולק בבית הכנסת לשמו להזכיר לטוב נשמתו לפני השם וכבר אמרו
בגמרין ובמדרש שיר השירים מפי רבותינו בשבחם יושבי עיר אושא שכר שהושלם
לעובד אדום על שהדליק נר לפני הארון וכבר דברנו בסוד הנר של בית הכנסת
במאמר ראשון ומי שאינו בעל משנה יאריך בסדר התחנונים שבמחזורים ויחרוז
מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים . עוד נאות למשכיל לקרוא מגילת שיר
השירים בכוונה ביום זה כדאמרו שם לא ניתן שיר השירים לישראל אלא לשבחן
של ישראל ולכן אין דורשין אותו לעולם לגנאי שלהם כך אמר רבי יהודה לרבי
מאיר כמה פעמים . וכלל זה יהיה ביד האדם בכל עת וזמן בהזמין עצמו לעשות
איזה מצוה או תקון ויחוד טוב לומר בפיו קודם אקרא לאלהים עליון וגו' .
ופסוק ה' יגמור בעדי וגו' שנזכרו בשתי פסוקים אלה ג' שמות הכוללים כל מיני
שפע ורב טוב הלא הם אל אלהים ה' מלבד הסודות הכמוסים שבהם לסגולת זה
אח"כ יאמר ויהי נועם ה' אלהינו עלינו וגו' ובזה יצליח דרכו וישכיל וכ"ש שיש לו
לישא על שפתיו פסוקים אלו בכל שנה מהיום הנזכר עם שאר פסוקי דרחמי
כאשר ישים ה' בפיו והודוי שהוא בסוף סדר הג' מימים אחרונים בימי השבוע
במעירי שחר שלנו הם מכוונים הרבה להאמר ביום כזה . וקודם תפלת המנחה
יקדים לבית הכנסת לא פחות משעה אחת וגם ישב בדד וידום ויחשוב תהלה
בגדולת יוצר הכל וכמה גבהו דרכיו מדרכי בני אדם ועם כל זה הוא בוחר
בשירי זמרה ואומר לישראל השמיעני את קולך ואח"כ בלבבו יבין וידע כמה הוא
נבזה ונגוע ויעיר במחשבותיו עונות נעוריו ובפרט כל מה שפעל ועשה מיום
ר"ה שעבר עד יום ר"ה זה ויספוד עליהם ובזה לא ייראה מימי רע כדאמרי'
במדרש תהלים על פסוק למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני אותם שדושים
את העון ברגליהם בעקביהם וכל המעביר עונו מנגד עיניו אין הקב"ה מוחל
לו. לכן יקיים וחטאתי נגדי תמיד ולפי כוון מחשבות לבו כן יקרא בפיו פסוקי
דרחמי וסליחה ואם ישבר לבו בקרבו וידמע אז טוב. לו ויעביר הדמעות על
מצחו להעביר רשמי וכתמי העבירות שבם נרשמים . וסדרי הפסוקים אשר

סדרנו

סדרנו לאמר מידי יום ביומו בשחרית ומנחה הם לדעתנו מאד מכוונים לאמר ביום רצון כזה ואפי' מי שאינו מרגיל עצמו בהם בכל יום ויודפסו בסוף ד' מאמרותינו אלה לזכות הרבים בהם אם יגזור ה' :

פרק שלישי

בשעת תפלת המנחה יתריע בפה באומרו הנוסח עננו ה' עננו שבמחזורים כדאמור רבנן במסכת תענית בתפלת המנחה נענה אליהו ואמרי' במדרש מזמור קמ"א במנחה מתה נפשי עלי ומעי מתחלפין לפיכך צריך אדם להתודות חטאתיו ולהתחנן בתפלת המנחה לכן נאמר משאת כפי מנחת ערב ואח"כ יתפלל מנחה עם הצבור בכוונה כפי טוהר לבו ואל יסתכל אנה ואנה בפני שום אדם ויסתיר עצמו בטליתו ואל יזוז מבית הכנסת אם אפשר לו עד כי יפנה כל יום הקדוש ההוא ואז יפטר בכי טוב וילך ויאכל בשמחה לחמו וישתה בלב טוב יינו בסעודת החדש שהיא מצוה ובכל פעם שירחץ ידיו יאמר ארחץ בנקיון כפי ומז' · אך אל יאכל אכילה גסה ויזהר בכל תקוני השלחן גם בסעודה ההיא בדקדוק ככתוב על ספרי המחברים בפרט בספר ראשית חכמה שער הקדושה ובזה יובטח לו כי רצה אלהים את מעשיו ביוה"כ קטן ההוא ובה יוסיף אומץ בכל ערב ר"ח כדאמרי' במדרש שיר השירים מה יונה מחדשת בכל חדש וחדש גוזל כך ישראל מחדשין בכל חדש תורה ומעשים טובים ויזהר בחדש הבא מריחוק עבירה יותר ממה שנזהר בחדש עבר למען ימעטו בעיניו תלאות נפשו בפקודת מעשיו אחר שעבר החדש הזה וכן ידקדק בדקדוקי מצות ותמיד יוסיף שמן לנר · וזאת תורת האדם הנלבב להרגיל עצמו בכל ימי חלדו להשים אל לבו על כל פגע ומקרה בלתי טהור המתגולל עליו מאיזה מין שיהיה שהכל בא לו מדין הצדק בדין ובמשפט ישר כמו שעשו אחי יוסף במצרים ולפי בחינת היסורין הבאין עליו יפשפש וימשמש במעשיו כי ודאי ימצא בו דופי וידע נאמנה דאיהו הוא דעוית לנפשיה ולגרמיה ומשובותיו הם המוכיחים ומצערים אותו לא זולת · אם נפל למשכב בסיבת חולי כבר באו פרטים ובחינות בזה מבוארים במאמר ראשון בחסד אל וממשפט הזה יבחן וידע במקרים המתחדשים עליו מידי זמן בזמן בשאר מיני יסורין או חיסור ממון וכן כל צער מתחולל ואפי' יהיה קטן בעיניו כנקיפת אצבעו כבר הכריזו עליו מלמעלה כך לסבת עונותיו כי אפי' לפרא מבלעדי שמיא לא מתצד כאשר הראו להרשב"י ובנו בעת צאתם מהמערה כדאמרי' בגמרין ובמדרש רבה · וכן אל יפול לבו עליו אם זרים אוכלים חילו או אם קרוביו ומיודעיו ואחיו ובית אביו מעבירים עליו את הדרך וכל אחד מברך לעצמו ואוכל וחדי' והוא חוץ למחנה מושבו עם גוזליו מרחף יאלם ולא יפתח פיו כי ידע נאמנה כי הוא הרך לו משפטו זה ומי יתן כי תחשב לו לתקון מקלקול הצינורות משפע המים המתוקים והזכים אשר היו ראויים לבא בדרכי הנועם מאשד הנחלים לכבודה בת מלך פנימה דרך צנורות הקדושה שהם אחים וקרובים ואחוזים זה בזה ולא יתפרדו ותהום אל תהום

תהום קורא לחבירו לקולם והוא בחטאיו הסב השפע אחורנית ח"ו או כי לא הרבה החלב המלובן בתוכם כראוי לחלק נשמתו או נפשו ורוחו אשר אנן לו אלהא בהתרשלו מכמה מלות ויחודים ותקונים ואפי' כדהוה אפשר ליה למעבד . כפי מיעוט ידיעתו והשגתו לא עבד על כן מודדים לו בזה מדה כנגד מדה ויחשוב זה לו לתקון ויכשיר מעשיו · ובראש כלם יקדש עצמו בשעת תשמיש · ובעונות הראויות פן ח"ו יערה לאשפה ולא יגע לריק ולא ילד לבהל"ה ולפחות יכוין למה שכתבנו בכוונת הזווג בסוף מעילי אחר כי היא דרך כבושה אפילו למאן דלא קרי ולא תני וכל המוסיף הרי זה משובח · ומכל הבא עליו יודה למלך המשפט דיהיב ליה למיטרפיסיה בהאי עלמא · ואולי בזה נתן רמז למה שאמרו בגמרא ירמיהו אתי העביר עלי את הדרך יאמר שלהיות שהוא במעשיו בלתי טובים הרים וסלק אם ושלום תרין דודין המתיקין דאינון יו"ד ה"א מעל הבנים שהם ימי הבנין והבו"ד המקבלת מהם הנכללים בוא"ו ה"א וזה היה בשומעו לאחיו שהוא יל"ר אח לצרה יולד והוא רע ומר כי הוא מסטין והא"ע מקטרג ונוטל רשות ויורד : זה גרם כי העבירו מעליו את הדרך ומלת עלי יהיה כמו בשבתי שכן הוא הלך בדרך לא כבושה · כלל הדברים טוב לגבר כי ישא עול היסורין על צוארו באהבה ובירא"ה ובפרט בשאין בהם ביטול תורה ותפלה כי אם יזכה המקום ימלא חסרונו והתוספת יהיה מרובה על העקר כדרך ברכתו של הקב"ה כדאיתא בב"ב פ' יש נוחלין בבנו של יוסף בן יועזר דאטעביה אבוהי מנכסיה דהוה עיליתא דדיכרי · ועינא פקיחא דלית ליה גבינין דהבא אל עמל לא יוכל אמטי לידיה מרגניתא בגו ביניתא ושיימוה בתליסרי עיליתא דדינרי א"כ עליו לשבח ולהדר למלך שמיא דכל מעבדוהי קשוט ואורחיה דין כי לא לאדם דרכו . על כן בסוף ימי החדש ביום שופכו נפשו לה' יעביר לנגד עיניו כל מאורע הן לטוב הן למוטב קטן או גדול שעבר עליו בכל ימי החדש וישים בכף שניה עונותיו ויחדש וישפר מעשיו וישוב אל בעל ההשגחה ויודה לשמו כי טוב כי לעולם חסדו ואם האיש הלזה המתבודד יחשוב בסדר זמנים מתחלת ימי החדש עד סופו כפי הכוונה אשר הלגנו במאמר ראשון יושלם כוונת טהרתו יותר בנקל וירגיש בעצמו טוהר לב ברחמי שמים בהתקדשו עצמו למטה :

פרק רביעי

הנה פתחנו פתח כחודה של מחט בתקון כולל זה ברם כל טהר ידים יוכל להוסיף אומץ על דברינו בכוונות עליונות בהויות ויחודים ותקונים המזייינים ומדבקים לנפש כפי השגת ידו כי אי אפשר לכוין דברים אלו בכתב כי יתארכו הגליונות ודי לנו לעורר הלבבות מהאנשים פחותי הערך כמוני הצריכים תקון ודאי ורמות להם חכמות · ויכוין בתענית כפי מה שבא בזהר פרשת שמות דף כ' ע"ב והסדר הראוי לנהוג בתענית ובמה יעסוק בהם הנה באו מפורשים בספר ראשית חכמה בשער הג' וגם גורי האר"י דרשו בהם בפרט כוונות לכל

מין תענית ביחודים הנאותים לשמר בהם כפי פרטי העונות הנה הנם למוצאים בספר ראשית חכמה השלם ובפרט התקון הכולל ממאתים תעניות עם הכוונות שבהם ומאן דמצי לנטוריה נפשיה טוב לקיים אותם · מלבד קונטריסין רבים מתחדשים אשר הם ביד משכילי עמנו ישמרם ה׳ ומבקשי ה׳ יבינו כל ואם המתבודד בזה המבקש לראות עולמו בחייו ויהיה ממשפחת הבריאים ויוכל לטהר עצמו בטבילה ביום שלפני התענית או ברחיצה ט׳ קבין אם ראה קרי או קיים מצות [illegible] ובקבלתו התענית מבעוד יום לא יאכל בשר ולא ישתה יין. תענית כזה יוסיף לשלשה עשר תעניות כמו שבא בקונטרס אחד של החכם סרוק ז״ל · ועכ״פ יפרוש מתשמיש בליל תעניתו וטוב שירחץ מעט לפחות במקומות המטונפים שטהרה מביאה לידי קדושה כלל הדברים כל כ״ו שעות אלו יהיה תמיד לבו למעלה ועיניו למטה ולא ידבר דבור חול ככל האפשר לו ורובו של יום לפחות ישב לעצמו כי עקר גדול לתקון זה הוא התבודדות ותמיד יכניס אהבת ויראת [illegible] ויקדש מחשבותיו ורעיונותיו ככל האפשר לו · וכן כל מי שירא [illegible] חלום רע או מפגע רע או משטן המשחית או משום איזה מקרה [illegible] פן יאונה אליו רעה כבר הזהר במאמר המלך החכם כי ברוב [illegible] ודברים הרבה כי את האלהים ירא ואמרו במדרש קהלת דף ע״ז ע״ב אמר רבי אם ראית חלומות קשין וחזיונות קשים והפוכין או שאתה מתיירא מהן קפוץ לשלשה דברים ואתה ניצל מהם דא״ר יודן בשם ר״א ג׳ דברים מבטלין גזירות רעות ואלו הם תפלה צדקה ותשובה רבי מונא אמר אף התענית דכתיב יענך ה׳ ביום צרה וכן אמרו בגמרין במס׳ ראש השנה · ובהנהגה זו כלהו איתנהו ביה ואמרו במדרש תהלים מזמור ק״ד אם זכית מלאכי שלום משמרין אותך ואין נוגע בך דבר רע שנאמר לא תאונה אליך רעה ע״כ ירגיל עצמו בהתבודדות קצת שעות מהיום על הדרך הנזכר או ירבה בימים כאלו כמו יום אחד לשבוע · ואם יתענה סך תעניות הלא טוב לו ליחד אחת מהם בראשיתם ובסופם בהתבודד לעצמו עם כל התקונים האלו ובזה יוסיפו עליו אומץ מלמעלה וכבר נתלאו בתקוני גורי האר״י המודפסים כי בתקון יום א׳ יוכל אדם להציל נפשו מכרת א׳ ואפי׳ בהכול די מחיתו יע״ש וכ״ש אם יוסיף בו התענית והתבודדות ואם יהיה יום ששי בזה יזכה לשתים להכין עצמו לחזות בנועם ה׳ ולבקר בהיכלו לקבל אור ג׳ שבתות · שבת מלכתא · ושבת הגדול · והשבת המתווך ביניהם · להאיר נפשו רוחו ונשמתו באור שבת שהוא מעין העולם הבא ואז יקרא וה׳ יענהו ולא יירא משוד כי יבא ויהיה מולק ויבכון בטח ורענן ויתענג על רב שלום ויזכה למה שאמרו במדרש תהלים מזמור ק״ד בשם פנחס הכהן בר חמא הרקיע ששמו ערבות הקב״ה זורע מעשיהם של צדיקים עליו והוא עושה פירות · וסדר התענית זה יהיה ע״ד שאמרו במדרש שיר השירים על תפוח שאתה נותן בו איסר ומריח בו כמה ריחות וכן אמר משה לישראל במצרים בדבר קל אתם נגאלים כן ביום א׳ בחדש כבעל תשובה יזכה ויחיה ויראה בטוב וישב בקתדרא בג״ע כפי המשל המובא במדרש קהלת

דף ע"ג ע"א על פסוק מה יתרון העושה ואמרו במדרש תהלים דף מ"ג אמר הקב"ה מי שיסרתני בעה"ז הוא ישרתני לעה"ב ועתיד הקב"ה לעשות פיהם של צדיקים לעתיד לבא כמעיין נובע שאינו פוסק שם דף מ"ד · ומצוה קלה שהיא בכאיסר אמרה תורה למען ייטב לך והארכת ימים והעושה מצוה זאת כתקנה מובטח אני כי תנתן לו נפשו כמה דאמרו במשנה פ"ג דמכות העושה מצוה אחת על אחת כמה וכמה שתנתן לו נפשו :

פרק חמישי

הנהגה לבריאים לשמור בריאותם · וגם לחולה שיחשב צערו וישוב אל יי בכל לבו :

ההנהגה ביסורין שהן בגוף האדם כמו החולאים יש מהם שיתהוו מעשות בני האדם כגון צנים פחים וזה דומה להורג את עצמו שעתיד ליתן את הדין וכן המחליא עצמו מפני היותו רודף אחר תאוותיו ובכלל זה מי שאינו משתדל ברפואה עצמה בכלל חוטאים יחשב ואם בטל העבודה בסבת החולי גם את דמו מידו ידרושו · אמנם יש חולאים רעים ואמנים מצד הבורא לסבת עון ואלו חייב אדם לרדוף אחר הרפואה כורע בארץ בבטחון הבורא ע"י איש פלוני ע"י סם פלוני שמא זהו האיש וזהו הסם וזהו הזמן · ויש מהן שמלפפין האדם עד יום מיתה הכל גזור מלמעלה כדי רשעתו במספר לא יגרע ולא יוסיף ולפעמים מדוד ומשוער לא יעדיף ולא יגרע הכל ברצון גבוה · אפי' פזור הממון בחולי עד שיעור פלוני כאשר כתבנו בחלק ראשון בשפ"תי צדק · ויש יסורין בלי עון והם יסורי אהבה ועם כל זה תחלתם בדין כנסיון ה' על מעשה העגל וכאיוב וכיוצא אמנם סופם אהבה · ויש שכלם אהבה גמורה ואלו הם יסורין של שכר ודאי ועיין פירוש מהו צדיק בן צדיק וסוד יסורי אהבה וע"ז אמרו בגמרא לא הם ולא שכרם והם להצלת הרבים שלא יקטרג השטן עליהם כי השכינה הנקרא אהבה פעמים יש בה דין מחמת מעשה הדור ומשפעת אותו דין על הצדיק כדי להטריד השטן ולא יקטרג הרבים · וכל מי שמצדיק על עצמו דין שמים גורם שמדת הגבורה מתתקנת בקבלת האדם על עצמו באהבה דין זה וזהו סוד צדוק הדין כאשר כתבנו בח"ב שפת"י צד"ק של אמ"ת · ולפעמים יגרום דין זה ממש מיתה והיינו כענין מיתת הצדיקים המכפרת וכיוצא · ועיין מזה בפ' וישב דף ק"פ ע"א · ולכן אמרו שקורין בצבור ביום הכפורים מיתת בני אהרן לכפרתן של ישראל כי מלאכים שהוא מזלם למעלה מלבד זכות נשמתם מתעורר בזה לבקש רחמים על ישראל ומיתתן מכפרת להם שכן נקדש הבית במיתתן וזכו כל ישראל בזה והצדיקים זוכים ומזכים בג"ע מעין מה שתקנו ועשו בעה"ז כאשר כתבתי בחלק ג' הנקרא שפת"י רננו"ת · ואותו הצדיק המכפר על הדור נשכר ונוטל כנגד כל אותן שעשה מזבח כפרה עליהם כענין רבי עקיבא וחביריו חלקם בחיים כדאמרו כך עלה במחשבה

שכוונתם

שכוונתם במיתה זו עלה להתייחד נפשו במחשבה אשר עין לא ראתה ומי שזוכה למה שדרשו יושבי בשבת תחכמוני על אשריך רבי עקיבא שיצתה נשמתך באחד יבין גודל מעלתו · ויסורי אהבה של הצדיק יתוקן שאלת צדיק ורע לו מצד כמה טעמים אחרים ועיין בפ' ויגש דף ק"פ מהות יסורין של אהבה הנה כי הכל במדה ובמשקל והצד השוה לאדם שלעולם בכל מעשיו ופעולותיו יתקשר בקדושה העליונה כפי השפעתה אם חסד חסד ואם דין דין ואם רחמים רחמים · והמדה אשר היא שולטת ביום כאשר כתבנו בחלק שפת"י לצ"ק כל סדר הזמנים דבר יום ביומו בלילה שולט אותה ספירה עלמה ברם היא למטה במלכות הנקראת ממשלת הלילה וביום יכוין למעלה בקומה סוד ת"ת המתפאר בשם [illegible] הנקרא ממשלת היום ולעולם יעשה התקון המתייחס להנהגה ההיא השולטת על דרך ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה וישמע קולי ובזה לא יחסר עיטור השכינה מעל ראשו לעולם ויהיה דבק במלכו כי אשרי כל חוסי בו וכבר כתבנו בח"ד הלז עת"ר ענ"ן הקפ"ת בפרק ראשון כח נשמתו של אדם ואחיזתו בקדושה העליונה כי בידו ובכחו לגדל ולחזק לכל וכל אשר יקרא בשם ה' ימלט :

פרק ששי

פה אציע לפניכם בני אשר הבנתי מדרושי ודברי חכמים מהו הסבה הגורמת שפעמים א"ז קם איש על רעהו ורצחו נפש בלא מרמה עשה ועל לא חמס בכפיו לכאורה · להודיע ולהודע כי משפטי ה' אמת צדקו יחדו ושאין האדם הרוצח ממית אלא פרוד ממית שהוא החטא ברם מ"מ מצאת כבר אמורה וגם רשע ליום רעה ואין למוכה אלא להצדיק דין שמים עליו ולא לתלות כל הקלקלה ברוצח כי היה שבט עבר"תו רק שתלו הקלקלה במקולקל ולעולם אינו יוצא משפט מעוקל · לא ישתוה עונם שופכי דמים זה לזה יש מי שאינו ראוי להוליד בנים או זקן וזקנה ויש נשמה הגונה להוליד כמה מיני נשמות ומשפחות גדולות וא"כ יש שופך דמים שמחריב עולם מלא וגם מי שמחריב נפש אחת וזה אינו גלוי אלא לפני בורא הכל · יש עוד בנים נפשיים מצות רבות שהיה עושה שכלן הם בנים אל הנשמה והיא תביעה רבה כי הרג ומנע אותה היחודים והתקונים שהם הבנים שהיה ראוי להוליד כדדרשו דמו ודם זרעותיו כי כללו במיעוט דבריהם אלה על מה שאמרנו וזו היא תביעת הגופים שהיה בכחו להולידם והיו מקבלים תקון בגדרם אגלגו במקום אחר ואפי' יתוקנו אותם הנשמות שהיו עתידים להתלבש באותם הגופים כי ודאי לא ידח ממנו נדח גם להם יש תביעה על ההורג כי מתעכב תקונם ויהיה בסבובים אחרים הקשה להם וכל זה צעקה רבה על ההורג או מצד המצות או מצד התורה שזו אבדה שאינה חוזרת לעולם · גם הימים שהנשמה מתקשטת בהם בעולם כענין ויקרבו ימי ישראל למות והרבה כיוצא שהם מתאוים לבוא להתלבש האדם בהם וכאשר לא השלים ימיו אינו שלם בלבושו וחסר ימיו ושנותיו ואלו הם דמי לשון רבים כלם צועקים ולזה אמר החכם אדם עשוק

בדם

בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו שעון שפיכות דמים גדול עד למאוד ועונש
במקום שאין הפה יכולה לדבר והמבין לאשורו שופך דם האדם באדם דמו ישפך
ילבש חרדה ויאחז בשרו פלצות מאימת התגברות הדינים קדושים ואצולים ועזים
ופועלי און בכל ארבע מדרגות אבי"ע · ואם המית רשע שהיה עתיד לחזור בתשובה
זו רעה כפולה ומכופלת שהרג נשמה עם הגוף שאם נתקנה נשמה זו עם הגוף
היה עושה מצותיו ומשלים משכנו ותורתו והיה עולה לאביו שבשמים ועתה בסבת
הרוצח אינה עולה למעלה אלא עומדת למטה עד תשו"ב ותשלים ותעלה וגזת
יאמר קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה לא עלתה לפני בצעוק אלא צועקים
אלי מן האדמה דוקא · עוד יש בכלל צעקת הרוצח שיעור צער המיתה שאולי היה
עתיד למות בלא כ"כ צער כמשהו ביציאה מאליה ועתה נצטער בהיותו קם עליו
להרגו שהיה תחלת הפציעה שהוא מכה ופצוע עד שמגיע הצער מדרגה אחר מדרגה
עד שהגיע אל צער עקירת הנפש והחיים מן הגוף ובזה ישתנה הענין כפי הדרך
שהרגו כמו שיוכל להבחין בזה טבע האדם ושכלו וזהו דמי אחיך יהיו צעקותיו
וצער המיתה כל אותו צער צועק תמיד על ההורג ודאי · מלבד כי מסלק החיות
מהמדות העליונות מעל התחתונות רחמנא ליצלן וזהו קול מצד ת"ת והרוח והיצירה
צועקים אלי תהיה הבינה שהיא אם כמספר אל"י היא הנשמה והבריאה מן
האדמה מדת מלכות האדמה והנפש היא העשיה אחיך הגוף והעשיה גשמית
כל אלו משתתפים בסוד הצעקה ראה כמה כובדו של עון זה · ופעמים הקב"ה
מעמיד הרוצח גם אחר החטא מפני שיש בו צורך לעולם כשהיה בקין כי צדקת
הצדיק עומדת לבסוף וכן רשעת הרשע והרשעים רואים ומחשבים בלבם שאין
להורג עונש ונקמה ולא ידעו כי הנהגתו ית' תלויה במחשבתו העליונה אשר לא
ידעה אלא הוא בעצמו ואנו משיגים אותו אחר המיתה כמו שהיה בהריגת למך
לקין · ועונש הרוצח נכלל בו חרם נדוי שמתא והוא ארור אתה מן האדמה שבו
כל מארות קללה ונדוי מפי עליון רחמנא ליצלן :

פרק שביעי

שיתו לבכם לאילה ודעו כי הנהרגים אינם נהרגים בלי עון ח"ו שאין לבריה
עליונה ותחתונה שליטה להרוג שום נפש אלא ע"י חיות עליון אמת
שמגלגלים חובה על ידי חייב כאשר אמרנו · וטעם למה ילקה זה שהרגו בקללות
נמצא בשני עולמות ובמיני עונשים רעים אלו דרשו מעל ספרי ה' וקראו ותדעו
נאמנה כי פעמים יש עון שהאדם מתחייב בו מיתה ואין הפתקא נמסרת ליד
האצולים ואין להם רשות לשלוט בו ויודעים הם בחובו של זה אלא שהגזרה העליונה
אינה רוצה למסור בידם הכח כלל ורוצה הקב"ה להאריך לו ואם הקב"ה תלה לקין
כל הדורות ההם למה לא יתלה להבל הצדיק שלא היה עונו רק שהציץ לבד כדפירשו
חז"ל עד אשר יתקן את אשר עוה אלא שיש עונות שהם תלויים עד ישקיף וירא ה'
משמים מה יעשה ואינו נמסר ביד האצולים ובזה נבין מאמר הוא כשגגה היוצאת
מלפני

מלפני השלים והרבה הנהגות הדומים לזה כיון שרואה האדוני כך מבקש לו דרכים אחרים והולך אחר הרשעים שהם מתנהגים ע"פ עצתו ומגלגל להם עילות גשמיות ממש ומביאם לידי יצה"ר עד שיביאו המיתה ויגלו הסתום ויקרבו הרחוק ואלו לא נמצאו הסבות הגשמיות ההם מעולם לא היה בא המיתה שם מפני שאינו אכן גבוה אמנם ס"מ יש לו רשות להחטיא בני אדם ולתת בלבם כל רעה שבעולם תגלגל גלגולים עד שבסבות דקות וקלושות יבעיר אש מחלוקת בין בני אדם ואלו היו שובבים את יצרם מעולם לא היה בם אש מחלוקת ובזה לא תעשה מחשבתו ויגורשו הרשעים מהעולם דהיינו ס"מ ולילית אמנם הרשעים נותנים להם מלד אמנם הרע לינה במגורם בקרבם ואז מעורר להם מדנים חמדת ממון או אבק לשון הרע או לשון הרע בעצמו או קללות ובזויים וחרופים כי נבל הוא ונבלה ידבר ומיד מורה להם סבות קלות גשמיות ומביאות המות · נמצא זה שלם בו המיתה בעונו הטמון כדכתיב טמון בארץ חבלו · לא רצתה מדת המלכות לגלות הבל אחיתו וגזרת המיתה עליו ח"ו אלא רצתה להרחיב לו הדרך אמנם מלכודתו עלי נתיב דהיינו המחשבה העליונה על ידי אלו הסבות הרחוקות מבית דין עליון הקרובות ע"י לילית וס"מ כי המחשבה העליונה רואה כי טוב המות לזה כי היא יודעת סופי הדברים בסוד תקון נשמה וגוף זה גם שמחשבה התחתונה מלכות היתה תפלה בהארכה כדי שישוב בתשובה הוא בעצמו המחשבה העליונה מוסר יותר למרחוק ולהגיע עדיה בסוד התקון האחרון ראו המות לזה פתח לסוד לו באחריתו · ע"כ נתן רשות לס"מ לסבב סבובים ע"י לבות אנשים זדים אכזרים ותפתה לבם ויצרם בדברים קלים ומביאם לידי רציחה ולפעמים המחשבה העליונה אין בה וגטל רק נפלא ופעמים מלכודתו ע"י נתיב ונהרג והרי אלו לא היה נהרג ע"י הרשע הזה לא היה נהרג כלל שהרי טמון היה בארץ חבלו והיה אפשר למוחקו בתשובה א"כ הרשע הזה גרם כל מה שגרם והכל נעשה מאתו לכן ראוי שיכרת ויענש וכל ההנהגות שבמחשבה העליונה הם לאורך ימים ושנים ותתקן הנהרג · ראה כמה תולדות קין נולדו בעולם ושת לא נולד עד ק"ל שנה לאדם מפני שלא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים ואחר כך כל תולדות קין כליון חרוץ ומשת יושבת העולם כרמז ועפר אחר יקח זהו תחת הבל כי הרגו קין ועד שנתנקם הבל מקין לא בא שת לעולם ועמד זעקת הבל לפניו ק"ל שנה · עד כי נסבל קין בעולם ולעולם הבל זעק ולא נח מזעקתו ולא בא שת עד שנהרג קין · ומטעם זה יהיה אמרם שנשמת הנהרג תלויה ועומדת בנקמה ולכך נקרא גואל הדם שנוקם שכמו שהמיבם נקרא גואל וכיוצא או דודו בן דודו יגאלנו כן הנוקם נקרא גואל שע"י הנקימה גואל אותו מצרתו למעלה שמצר ומעוכב חוטק מן המנוחה עד יתנקם ואח"כ ישוב לימי עלומיו · ברם מצוה רבה על כל אשר בידו כח לגרשו ולהדיחו מעל הארץ ההיא ולא ישוב עוד לביתו ולא יכיר עוד מקומו והמשתדל להחזירו נקרא עבריין ועתיד ליתן את הדין ובי דינא רבא יתפרע מיניה ובנפשו ובמקומו ויחוס על עני ואביון ויגדור כל פרצות עמו ישראל ברחמים · אל אלהים חילי ישמע מהיכלו קולי עם כל הגלוים עמי ויסיר

לב

לב האבן מבשרנו ויוציאנו מאפלה לאורה ונאמר לפניו הללויה עם כל העדה קדושה ובשפה ברורה נשירה ונזמרה גבורתו וחסד ואמת יקדמו פנינו ויהי ה' אלהינו עמנו אל יעזבנו ואל יטשנו להטות לבבנו אליו וללכה בארחותיו לעדי עד אמן כן יהי רצון :

נשלם חלק שני ממאמר רביעי הנקרא קרבן תענית

מאמר ד'

מנחת אהרן

חלק שלישי

שמעה עמי ואדברה ישראל ואעידה בך במנחת אהרן ההולכת לפניך המעידה ומגידה כי עשה אלהים את האדם ישר וכל פעל למענהו ואפי' יצה"ר שבו קדוש יאמר לו ושום מעברא ליה כפאסא לשבולתא אלא שהמה בקשו חשבונות רבים מרבים בכל יום בו חטא ואדם ביקר בל ילין עד כי קרובים נעשו רחוקים ופלאים נעשו נגועים בארבעה אבות נזיקין ואין שלום בבית כמעט בבל ואת תורת האדם שהב בשמירתו להתחייב בתשלומי נזקו בהשלמת שפתיו בפרי תורה ותפלה ועבודה שבלב ויגביר גבורים יום וליל בשרגא ואורה דאורייתא כי נר מצוה ותורה אור ואם יזכה ליבנות מתבלין זה ואורח זו ילך אשר גזר עליו המלך ישאב מים בששון ממעיני הישועה ויתהפכו ארבע מראות נגעים לתענוגים וזיאות והכנסות מעולם שהלו שבת מתנה טובה שבבית גנזי של יוצר האדם בצלמו ובדמות תבניתו · ובכנף רננים אלו יתעלם באברם ונוגה להתקשר במעדנות כימה וים עליון ישים כמרקחה ואת כל גבוה יראה :

פרק ראשון

כמו שהחיות הגשמי נגדר בשלשה דברים · הנה הם חומר וצורה והעדר · כן החיות השכלי נחלק לג' שכל היולי · שכל נקנה · שכל נאצל · שכל היולי בו יפעל האדם המלאכות הראויות לו כפי טבע הרכבת חומרו · שכל נקנה · בו יתעלם האדם במדות ויתגעגע למעלות האלהות לצורתו · שכל נאצל הוא מה שיורהו התורה בנאצלה מלמעלה שהיא גברת כל ההשכלות ובה יגבר האדם על כל ההויות ויפשוט צורה וילבש צורה נאה הימנה · שזוהי דרך ההעדר אל מציאות חשוב אשר הזמן מסור בדבר · הרי שחיות האדם הוא רוח שכלי מרחף על פני הנפש ומצייר צורתה ואינו רוח מגשמי הגדל בחיק הגוף · כי הרוח שכלי עצם · והרוח גשמי מקרה · והדבור שהוא גדר האדם ראיה לזה כי הוא פועל הנפש השכלית · וכשהדבור מצד השכל הטבעי לבד הנקרא היולי · אין בו ממש · רק הוא כקול הברת הבעל חי · וכשהוא בשכל הנקנה בזה יקרא דבור אדם ·

וכשהוא

ונשמה בשכל אצל האל דבוק אלהים · כי דבר ה' אתו · הנה כי יש באדם כח להיות כמלאך וגם להיות כשטן כפי פנייתו ליצר טוב שהוא שכל וליצר הרע שהוא סכל · ונרמז במלת אמ"ש אדם מלאך שטן · ולהיות כי יש בנפש כח להפליא חיל בהשכלתה לכן היא באה בגוף להשכיל בפועל ולקנות כלים חדשים בפועל השכלותיה · וזאת תורת האדם להשכיל בנפשו כל המושכלות אשר הוכן לו מדברי התורה תמימה אשר בה תוציא הנפש כחה לפועל ההשכלה ובזה התייפה בעה"ז ותתכבד לעה"ב · ובג"ע ג"כ תגדל פועל השכלתה אשר תבין פתה דברים חדשים ונאים · והחכמים בבואם בג"ע מפארים ומייפים אותו וכל חכם לב בהם ישמח בחכם הבא אצלם וגם שאין לך כל צדיק וצדיק שאין לו מדור בפני עצמו שם כדאמרי' בגמ' מציעא פרק ז' ובשבת פכ"ג הוכיחו זה מפסוק כי הולך האדם אל בית עולמו · מכל מקום בבא הצדיק למדורו למעונו תרבה האורה אלהית בכל הג"ע · ומיתת הצדיק הוא הדור אל הישיבה של מעלה במה שיוליכו שם דברים חדשים המתבקשים תמיד · וזהו פירוש נתבקש בישיבה של מעלה שכל אדם יש לו חלק בתורה ואין אדם נוגע במוכן לזולתו לחדש מה שלפון לחבירו וגדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם כי אז הם מחדשים בתורה הקדושה מעין מה שחדשו למטה בגבולת החכמה · ובגמרא מנחות פרק ה' על פסוק זית רענן יפה פרי תואר אמרו מה זית זה אחריתו בסופו ופרש"י כי מתבשל בסופו יחד אף ישראל אחריתן בסופן · מלבד המדרש במאמר ראשון בפרט ירידת הנשמות בעולם עוד נוסיף פה הודעה לכל משכיל דורש בהאמת כי האלהים אין בריאתם לריק ולבטלה כמו שהקליפה לאילן היא יופיו וטובו כדפי' בזהר פ' נו בפסוק וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות וגו' · ע"כ ברא הקב"ה אדה"ר ביצה"ר בתחלת בריאתו והיתה עצה מאתו להשכירו על טוב מעלליו ונשאר חלק בנפשו מאותה הקליפה שהיא קליפת האילן · וזה אף אם לא יחטא אדה"ר היה בו החלק ההוא · וזה אמת בלי ספק שאל"כ לא היה לו שכר בפעולתו וזה בענין הכסף הנקי והטהור שיצטרף ויתלבן ע"י פרוב העופרת ויתעלה עוד ענינו כי בטוב טבעו היותו בוחר בטוב ומואס ברע ישבור הרע ההוא עד כי יחזירנו אל מקומו וילרפהו · וזהו שאמרו בזהר תרומה במשל הזונה שגם אל הזונה יש שכר ומעלה כשאין בן השר נפתה אחריה · כי כמו שהוא מגביר יצה"ט שהוא ימין מצד הקדושה כן מגביר הימין על השמאל ואף גם האלוהים יתענו על כל שלוש בי יתלבנו ויצרפו עד יכנסו אל מקורם ויתוקן הרע · וזה אחד מהתכליות פקידות להמציא בעולם צורת האדם למען תהיה בעולם התחתון הוי"ה דקה קדושה ורוחניות לתקן כח הגבורה החזקה ודיני אף המתפשטים לחוץ בזולת שמתים אחרים · וזהו טוב היצ"הר שנעשה יצר הטוב כדפי' בזהר כמו שהשמאל גבורה נעשה ימין בסוד כללותה בימין כך יצר הרע בהיותו נכלל ביצר טוב נעשה יצר טוב מימין ונשכר בג"ע בעידון הנפש כנזכר · כמה רב גבורתיה ותקיף חיליה מהמתגבר על יצרו כי בזה יהיה מרכבה אל כח הקדושה בבחינתה המשברת מלתעות עול כדאמרי' בגמ' דברכות פ"ב לעולם יהיה אדם ערום ביראה · ופרש"י

להערים

לאפרים בכל מיני ערמה ליראת בוראו מענה רך ומשיב חמה וכו' כדי שיהיה אהוב למעלה ונחמד למטה וראוי לדעת כי לא יתעלם הדבר להיותו במדרגה העליונה אם לא ירד במדרגות התחתונות להתלבן ולהצטרף שם · כי בזה משגים התחתונים ישליך טרף · וכמה פנות מהתורה נכללים בדרוש זה · ואשרי היורד למצולות ים בשלום ויצא משם בשלום כאברהם שירד למצרים ויצא משם בתוספות הנפשות מנשמות קדושות הנרמזים בפסוק ואברם כבד מאד במקנה וגו' וגם ללוט ההולך את אברם זכה שבאו מזרעו נשמות רות ונעמה דוגמתו יצחק עצם מאד בארץ פלשתים יעקב הוציא מבית לבן כמה מרגלאן שפירן דאינון שפירתא דכל ניצוצא דעדן וכבש שור וחמור צאן ועבד ושפחה ושם מרוחו עליהם · ועל האמת גנב לבו של לבן שרומז לתוכיות הקדושה שהביא משם · וסוד המ"ב מסעות שנסעו ישראל במדבר הגדול והנורא מקום שליטת נחש שרף ועקרב וצמאון אשר יתבארו לפנינו היה כדי ליסע ולכבוש מקליפה לקליפה לשברם ולכתתם : על כן נמנו כלם בתורה :

פרק שני

כמה עמקו מאד מחשבות של יוצר בראשית ברוך הוא להמציא קליפה זו במציאות לתכלית שבארנו וגם צורך מציאותה להשכיר ולהעניש כמין גיהנם שכר עבירה עבירה · כי אין העונש בגיהנם על הנקמה ח"ו רק ליתוש חלאת הנפש החוטאת שם למען תסולה בכתם אופיר בגן עדנות · קליפה זו היא הנבראת ביום השני אצל הגבורה לבד והיא הנמשלת במשל הזוגה כנזכר · ועל בחינה זו יתבאר למשכיל טעם אכילת קרבן פסח המקריבים אותו לטהרה וסוד בחינה הפנימית שממנה נבראו השרים שבבחינתם הפנימית היא הם טהורים וקיים ושבעים פרי החג יוכיחו · וכן שער של תפלין ושרפת פרה אדומה ואין כאן מקומו של דרוש זה כי יתרחב מאד ועת לכל חפץ בלי נדר אם יגזור השם · אמנם מלבד החלק הזה הנתן בו ברצון · נתוסף באדם יצה"ר חלק שני כ"י בלי רצונו והוא סוד הקליפה שנתוספה על ידי מיעוט הירח · שאז ביום רביעי נתחזקה הקליפה יותר ויותר למאד מאד · ולכן חלק יצה"ר מאותו הצד חזק מאד עד שמטעם זה נתקללה הארץ ופירשו בתקונים ארץ זה באימא תתאה שהיא גרמה צד חזק יצה"ר באדם בלי רצון קונו והוא עולם שלא כרצונו · ובהיות הלבנה במלואה והקליפה נטהרת וכח המארת חסרה ומתבטלת אז הוא עלמא די ברא כרעותיה :
סוד העמיק הרחיב מדורת האש החצוני ונתחזק היצה"ר באדם מעת חטא אדם הראשון · כי בתחלה היה לו חלק יוכל שאת מחומריות ועוביות יצה"ר והוא לקח והגביר על עצמו חלק גדול כמה פעמים עד כי הוא דנורא ואבן דבשרא · ולכן הבא ליטהר בעי סיועא מפני היצה"ר כדאמרי' בגמרא מנחות בצורת ה"א שדומה לאכסדרא · ובזה נבין אמרם ז"ל אדם הראשון מושך כו' וזה נתהוה ביום ששי שעת החטא כי היה ראוי לאדם הראשון להתפלל מנחה גדולה בגודל ויחוד עליון

וחטאו

וחטאו גרם שהתפלל מנחה קטנה בעניות ומיעוט ודרשו בשבת פרק כ"ב וביבמות פרק י"ב ובמס' ע"ג פ"ב על פסוק הנחש השיאני לשון נשואין שהטיל בחוה זוהמא · זכתבו התוספות בסנהדרין פ"ג כי הנחש לא נלטוה שלא להסית ולא נענש אלא לפי שבאה תקלה על ידה אבל שאר המסיתין שנלטוו שלא להסית לא שייך ביה למימר דברי הרב ודברי התלמיד וכו' באופן כי גברה הקליפות ונתקללו אדם וחוה ונחש לכן הוצרך לצירוף בכור הברזל ארבע מאות שנה נגד ד' מאות שקל כסף עליונים לנורות הנשמות שנטמאו בחטאם ועד סוף הזמן ההוא הוצרכו להצרף בכור הברזל במצרים כי היו מכח החצוניות הרבה ואחר זמן זה יצאו נשמות טהורות וזהו ואחרי כן יצאו ברכוש גדול ויהיה רכוש מלשון שרי הרכש · ברם נשמת יעקב בחיר האבות והשבטים עד תשלום שבעים נפש יש לדרוש בהם מה שידם אז והשתא לאו להכי אתינא · ויציאת מצרים היתה מצד הבינה הנוגפת ומבערת החצונים ומשם יצאו דור דעה המושפעים מבינה · ומשה רבינו ע"ה בראשם פני חמה · אמנם כיבוש הארץ היתה מצד מלכות על ידי יהושע פני לבנה · ומלכות אינה חפצה רק להכניע החצונים מפני שהם צורך העולם · ולכן מהם עזבו ישראל בכונה עליונה להוכיחם · כי גם הם לא תוהו נבראו כדכתיב והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה · והנה הקליפה הרביעית שהיא המזיקים שנבראו בששי היא מענין הקליפה שנבראת ביום שני דהיינו גיהנם אמנם נתחזקה הרבה במה שקדם אליה ענין יום רביעי דהיינו המיעוט וחטא אדם ביום ששי · ופסיקת הזוהמא שהיתה בסיני היה תקון מה שמשך כו' · וחלק שני שהוא מיעוט הירח היה תלוי עד שיכנסו לארץ ושם תהיה הלבנה במלואה כמו שהיתה בזמן שלמה ולא היה ראוי להשאר אליהם אלא חלק יצה"ר שאינו זוהמא מהנחש · אבל הוא סוד הזונה שיש לה שכר לפעולתה · כי זוהמת הנחש אין לו שכר לפעולתו כלל אבל יצר הרע יכיל למהוי יצר טוב · והיינו חלק הניתן בו ברצון קונו והיה להם לישראל אחר שיעמדו זמן מה בארץ לזכות אל זמן התחיה שהוא זמן תקון יצר הרע מכל וכל · והטעם כי בקימת הצדיקים מעפרם שהגבירו חלק היצר טוב על יצר הרע בזה כבר נתקן ונעשה ימין אם כן שוב לא ישוב לכסלה · ובנס התחיה יוכללו כל הנסים והוא תכלית תקון החומרים והצורות ויש לדרוש בתחיה מהותה ואיכותה וכמותה וסגולתה וזמנה ומקומה והדרוש רחב במקומו ובה יתחברו ארבע יסודות רוחניות של נשמה שהם צלם נפש רוח נשמה וזהו מארבע רוחות בואי הרוח וכמו שטל חרמון שהוא שפע יהו מלא באלפין שעולה ט"ל כן השמן של מעלה ירד על הר המשחה להעיר הנפש לתחיה ולזה נקרא הר המשחה והר הזתים מפני מרירות המיתה שקבלו הגופים · וחלק הנתוסף בעון הנחש והמיעוט כבר נתקן עם המיתה והגאולה · אם כן שוב אין חוזרים לעפרם · וכבר ידעת כי המיתה היא מתיחת הדין לא לבד על הנפטר גם על המשפחה ועל הפגם העשוי במשפחה לזה תקנו שיקרעו קרוביו ומיודעיו עליו וכפי גודל הפגם כן תהיה הקריעה ולכן באביו ואמו קורע כל בגדו עד שיגלה לבו ובשאר מתים קורע העליון

לבד · וכן הרבה חלוקים בהבדלות בין אבי"ז ואמו לשאר מתים והכל נתן לידרש כפי דרך זה :

פרק שלישי

טל אורות עליונים שהכין יוצר בראשית לבני התחיה היה מזומן להחיות הדורות שקדמו לדור שיצאו ממצרים שכבר מתו מאז כאבות העולם ושאר מתים ח"ל וא"י · אמנם דור דעה היה ראוי להיות חירות ממ"ה וחירות משעבוד זה על ידי קיום המצות בארץ זמן מה ידוע ליוצר אמנם לא נמשכה כוונה זו על הדרך האמור יען כי קלקלו בעגל בעוץ זמה אדה"ר מאם שמשך עליו כו' אף הם משכו עליהם כו' ונשאר העולם שומם כשהיה · ועכ"ז היה אפשר להם התקון השני · על ידי הכניסה לארץ · וגם לזה לא זכו וקלקלו לעצמם כדפירשו בההוא עובדא דינוקא בפ' ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה · ובזה נדע כי בגאולה יתוקן מה שנתוסף מלד מיעוט הירח ויהיה אור הלבנה כאור החמה וישארו האנשים קרובים לעבודת קונם · ועוד נהיה פנויים לעניני העולם הגשמי לרוב העידון והזהב הכסף והמזון עד שיתבטל חלק גדול מהחמדה והצורך אל הדברים הגשמיים · והמיתה היא תקון אל מה שמשך כו' ומכ"ש כי יתוקן חלק שנתן הבורא בהם במה שהם לדיקים והגבירו הימין על שמאל ויצה"ר נעשה טוב · אמנם החיים שלא מתו אם יהיה צורך המיתה להם לפחות שעה אחת לתקן חלק מה שמשכו בערלה זה מקום ספק · ואחר התחיה עדיין ישארו מבעלי חיים הדברים הטמאים מפני שהם סלק לד הרע הנכנע אל הטוב ולכן אז יכנעו אל הימניית כאומרו לא ירעו ולא ישחיתו וגר זאב עם כבש וכן יהיו אז כל אותם העתידים לחוג את חג הסכות בסוד שבעים פרי החג ואולם אחר זמן התחיה הוא דבר לא נודע מה יהיה אפילו לצדיקים בג"ע כדפי' בזהר רות · וארבע בחינות יצה"ר שהזכרנו הם נזכרים ונרמזים במזמור קי"ח מלבד מה שדרשנו בו במאמר ג' פרק כ' אחר שהזכיר ד' פעמים כל"ח לעורר כח החסדים גדולים מאליך שהוא כתר האצילות ואח"כ השפיע מהחכמה שהיא אימא בבה שם י"ה בפ' מן המצר קראתי יה · ואח"כ המשיך מאימא דלא דהילת מנך הטורף והיא שוברת כח החצונים וזה בפסוק ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם · שרומז לאדם בליעל מרכבת ס"מ ולילית · ומשם השפיע ויחד כל ו' קצוות של ז"א בפסוק ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי · ובפסוק טוב לחסות בה' יחד כל האצילות עם נוקביה דזעיר ובפסוק מלאחריו הזכיר דרגין דכורסייא שהם עלמות שיר והיכלות שבע דיצירה ואמר כי אין לבטוח בהם הנקרא נדיבים רק להיות בה' מבטחו ואליו ולא למדותיו וכ"ש לנבראיו ומלאכיו · בהגיעו לעולם העשייה שמם סביבו רשעים יתהלכון נגד ארבע בחינות יצה"ר שהזכרנו שהם ארבע מסכים שהזכיר יחזקאל רוח סערה · ענן גדול · ואש מתלקחת · ונגה · אמר נגד הג' ראשונות ממטה למעלה ג' פעמים בשם ה' כי אמילם · כי מלכותו בכל משלה לאכפיא לון כאשר למעלה

למעלה במאמר ג' פרק הנ"ל · ברם נגה אינה קליפה טמאה אלא שאין השפע מתגלה בה כדי שלא יהנו ממנו החיצונים השוכנים אצלה · ושמות ארבע קליפות אלו הם נחש שרף ועקרב וצמאון כמבואר · והיא קליפת נגה המאלה לקדושה הנמשכת ממנה מחמת שכנותה אצל שלש האחרים הטמאים וזהו אוי לרשע ואוי לשכנו ובהדי הוצא לקי כרבא · לכן בקליפה הרביעית הזאת לא נאמר בה כי אמילם כראשונים רק וכו' עזרני · ומצינו בגמ' שלשה מיני חמורים · בשבת פרק ט"ו חמורו של רבי חנינא בן דוסא ושל רבי פנחס בן יאיר בפרק הכל שוחטין ובתענית פ"ג חמורו של ר' יוסי דמן יוקרת · ואולי כוונת החסידים אלו היה לעשות מלע שחתיהם ולכבוש ג' קליפות קשות שאינם כללים בקדושה · ובאליהו למעשיהם כי אורח להיות עושים רצונם על דרך שאמרו בסנהדרין פ"ז על נסם · אבל על שמש מזל שאבד מן העולם ס' וחמורו של אברהם אבינו ע"ה ושל ר"מ ושל משיח צדקנו אולי יהיו מקובלים לשלש מדרגות הקרובים אל הקדושה זה יותר מזה שהם בקליפת נגה · ובשבת פ' ר' עקיבא ובילמדנו פ' יתרו דרשו שם הרבה דברים מפולאים שנוכל לדרוש הרבה מהם כדרך זה:

פרק רביעי

כוונת האדם בכל מעשה תוקפו בעוה"ז תהיה להשלים כח הדין ולהגביר ימין ה' שתהיה רוממה ותעשה חיל ולעולם ישריש נפשו ונפשות החיים ההולכים אחר עלמו במקום עליון דלא שלטת תמן מוסא שהוא עלמא דדכורא סוד ז"א בסוד שימני כחותם שהוא המלאות אשר למלכות עם ת"ת ממש · כי יש כח וספוק ביד צדיק אחד לזכות הרבה אחרים עמו כפי מתגב נשמתו על דרך שנאמר באברהם וארבה אותך במאד מאד · שאמרו כי יפה כחה של נשמת אברהם לאסוף כל השירים והשבחים הנאמרים מפי כל הנמצאים ולכלול כלם בעולם העשייה והיינו וארבה אותך כענין מה רבו מעשיך ה' · במאד רומז לעולם היצירה בסוד מטטרו"ן הכולל שיר המלאכים · מאד אדם דבריאה הכולל שיר שלמות כנודע · כי היה אברהם בסוד הנפש כולל כל עולם העשייה · וזהו וארבה אותך ובסוד הרוח היה כולל עולם היצירה וזהו במאד · ובסוד הנשמה אדם דבריאה וזהו מאד · ולהגיע למעלות אלו הוצרך ליבחן בעשרה נסיונות ועמד בכולן להודיע כמה חבתו וכחו של אברהם אבינו · בדוגמא זו כל צדיק מיוצאי חלציו יכול להשלים עצמו לכל אחד מארבע פני המרכבה הכוללים כל מיני אורה והם ארבעה ראשים המאירים לארץ ולדרים בה ארבע אותיות שמו הגדול המבורך · וזוה הקדושה שאמנה ושקטה במעשי ידיהם של צדיקים המוסיפים כח בגבורה של מעלה · על כן ראוי לאדם לפשפש במעשיו ולשוב בתשובה או למשמש פירוש לעת שבא דבר לידו יחשוב הפסד מצוה וכו' כדפרש"י בגמ' דערובין פ"ק · ויבקש רחמים שיהו הכל מאמצים את כחו כדאמרי' במסכתא סנהדרין פ"ח ופרש"י שמלאכי השרת יסייעוהו לבקש רחמים ולא יהיו לו צרים מלמעלה ויעשה שלום במרומיו · ולפי מה שבארנו במאמר ראשון על מזלו של אדם שיש לו ברקיע

כדפירש"י

וכדפירש"י בתענית ובמ"ק כי מרוז היה מזלו של סיסרא ולמען לא יגד למלחמה שמים נגד סיסרא לכן שמתיה ברק בד' מאה שיפורי · ילא לנו מזה כמה גדול כח מזלו של אדם ברקיע וכ"ש מזלן של לדיקים · גם לזה יכוין בתפלתו שיאמן כח מלמעלה · ובמה יזכה האדם ארחו לקשט ד' פני המרכבה · הנה בלד לפון ממרכבת הרוכב בשמי שמי קדם שם פני שור · ובהיות הלדיקים כובשים ילרם בכל ד' כאותיו אץ האכרים והם גבורים לעמוד בפרץ נגדו בזה מתקנים לד הלפון וכובשים דיני הגבורה · קשוט מן המערב ששם פני נשר תלוי באותם השומרים משמרת המערב שלא תחשך אורה ולא תעריב וזה על ידי עסקם בדין אמת ומעמידים שורת הדין על מכונו ונעשים שותף להקב"ה במעשה בראשית ושואבים ממון שאינו שלהם · וכן לתקון זה הפן אותם המסתפקים בעניים וסובלים יסורים ועושים גופן מזבח כפרה כי ה' לדיק יבחן ויסורים של אהבה כשים דין למעלה המונע היהוד מושפע הדין ההוא ללדיק ואז היא מתייהדת ואומרת הרי הלדיק הזה פלוני בני סובל יסורין דין העולם ועומד בלדקו וכל העולם לא ניזון אלא בשביל חנינא בני · ואמרו בגמ' דקדושין ס"פ קמא כי הלדיקים ביסורים הבאים עליהם נמשלים לאילן שכלו עומד במקום טהרה ונופו פירוש קצת ממנו נוטה למקום טומאה וכו' ומסיים כך הקב"ה מביא יסורים על הלדיקים בעוה"ז בשביל שיירשו עה"ב שנאמר והיה ראשיתך מלער ואחריתך ישגה מאד · ואהרן הכהן שידע שמיתת בניו היה כמו עקידת ילחק שממש בידו עקד אברהם איש החסד ויקח המאכלת לשחוט ולמלות כח הדין מבנו ילחק בסוד המים הרו וילדו אפלה · אף כאן נדב ואביהוא מתו לעקור הדין וזהו ואל זועם בכל יום · וכ"ש אז שירידת השכינה בתחתונים היתה הפך מדת הדין כדפי' בזוהר סוף פ' פקודי · והולרך ליתן מקום אל הדין להשפיעו שיטפל בו כענין איוב שפירשו בזוהר פרשת אמור · לכן וידום אהרן כאדם שמודה על העשוי כי הכל במשפט ישר מלבד כי ידע שעקר קדושת המשכן היה בקרבן נפש אדם דכתיב אדם כי יקריב מכם · הה"ד הוא אשר דבר ה' בקרובי אקדש · ועתה אהרן איש החסד קדשו בבניו · וזה וימותו לפני ה' · ולא היו ראויים לאותו מעשה רק חטאם · היה כדי לגלגל עליהם הדין כענין יסורי רבי שבאו על ידי מעשה וכבר נודע כי היו לכפרת הדור · על כן כתיב ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה · כי הבכיה מלד הדין לתקנו לעורר המים מלד החסד נגדו לכן הם יבכו הדין אשר שרף ה' והשפיע אל מקום יניקתם כדי שיתעוררו הרחמים עליהם כדוגמא זו ילתה בת קול ואמרה כל דהוה בהספדיה דרבי מזומן לחיי העוה"ב כדאיתא בכתובות פ' י"ב ושם פירש"י מזומן פירוש בלא דין ובלא יסורים וכן פירשו בכל מקום וזו היתה כוונתו לזכות את הרבים בהספדו ולוויו בשעת מיתתו אל תספדוני בעיירות :

פרק חמישי

לצד דרום מן המרכבה שם פן אריה הם אותם השומרים משמרת הדרום בגמול חסדים תמיד שכל לד גמילות חסדים תלוי בחסד כאשר פירשנו למעלה

למעלה במאמרות הקודמים בגמילות חסדים הנעשה עם המתים · ואמרו בגמרא סוטה פרק ד׳ גדול גמ״ח יותר מן הצדקה ובגמרא ע״ג פרק קמא כל זמן שישראל עוסקים בתורה ובגמ״ח יצרם מסור בידם · ובאבלות שעושים על הנפטר מעוררים מעשיו הטובים שעשה בעולם · ובזה מגבירים מדת החסד ונודע כי בשעת פטירתו כל מעשיו נפרטים לפניו והוא כותב וחותם עליהם. כדאמרי׳ בגמרא תענית פ״ק · ובהספד מעוררים מעשיו להתרצות לפני המלך ה׳ צבאות .ועל החכם קורעין וחולצין ומברין כפי מה שמצאתי כתוב לחכם אחד שלהיות שהוא היה מקיים אחר כסות ועונה היה עוסק בתורה ובעל מדות ומתפלל לעתות על הגזרות לכן קורעים על מדותיו המשולות לבגדיהן קודמות אצל ההמון · חולצין על שנפטר מי שהיה חולץ מנעליו בהתפללו על צרות הצבור · עוד היה מרחיק מעליו ככל האפשר לו לבוש עור הנחש להתלבש בכתנות אור · ומברין על שמת מי שהיה לומד תורה שהיא שאר לנפש · וממוטיה אוטיב לעמיה · ולהיות החכם הנאהו קרובה לכל העולם כאחד. לפיכך הכל חייבים בהספדו לכבדו · ובזה עושין כבוד לתורה וכבוד לנפש וכבוד לגופו וכמו שלחי שואלין בשלומו כדי לחזק ולהוסיף שלימות הנשאל וה״ה למי שמשיבין לו · כך ע״י ההספד שהם דברים של מיתה ילכו להם מלאכי חבלה כי נתקררה דעתם ונעשה רצונם בזה · ואמרו בפרשת שלח לך דף קע״ב דמלאך המות נייחא שלו בהספדא דכשין איהו רקיד ואזיל להספדא · וכתב רבינו בחיי בפ׳ ויחי כי יש תשעה מינין של הספד כתובים בתורה בנביאים ובכתובים וכן עלו תשע כתות עם יוסף באבלו של אביו כדי להספיד עליו ט׳ מיני הספד · וממה שכתבנו למעלה בפרקים שמתקבלים תשעה ותשעה יובן דעת וטעם לט׳ מיני הספד · וגם ראיתי קצת שמדקדקים בליל בעור חמץ לחזור אחר תשעה פרוסות של חמץ הגם שהוותיקין אומרים שטוב שיהיו י״א בסוד עשתי עשרה יריעות ע״ד כל המוסיף גורע · עוד על ידי ההספד מקילין לער המת ודוחקו כמ״ש בהקפות שהם למנוע מעליהם כאות המזיקים הקשים והאבלות הוא על לער וטרדת המת לפי שסורה רוח הטומאה על הגוף בסלוק הנשמה זולתי על הפרושים שנשמתם תלויה באוצר גם שלא נתעכל עדיין הבשר · עוד טעם האבלות הוא להיות פרידה זאת ע״י מלאך המות כי אם היתה המיתה בפירוד הנפש מהגוף ובשוב כל חלק למקומו לא היה ראוי כי אם לשחוק אך דוה לבנו על שליטת המשחית בלדיקים כמו שאמרו בעשרה הרוגי מלכות ולכן היו נועקים להחלים כח החלונים בלעקתם ובקולם קול עת היו ממתיקים כאות הדינים הקדושים משקיעים בנוקבא דתהומא רבא דינים הגזלונים עד כי נהפך עליהם מדת הדין רחמים ומיתתן היתה קיום העולם כמו שיסד הפייטן בפיוט אלה אזכרה וגו׳ שבסדר ט׳ באב לספרדים ותקפו של אבלות ב״ב הוא על לער שירגיש המת במיתתו ואחר המיתה ג״כ בשבעה עידנין דיחלפון עלוי · ונז״ל פירוש שלשה לבכי שבעה להספד שלשים לגיהון הוא לפי שהמתים כלכם ונגזל ממלאך המות בעון הגזל שגזל אדם הראשון מה שאינו שלו · שהיה עור הנחש · ועתה הכסיל אוכל את בשרו ועורו · ומדידיה נטיל · ושלש חילוקים

אלו עד נפש רוח נשמה בכלם לוקות במיתה וג' לשונות כתיבי בצדיקים גויעה אסיפה ומיתה ולחזוק כל א' מהם מתראים בשעת פטירתן של צדיקים שלש כתות של מלאכי שלום · וברכות המלוים אותו נשאר לו שמירה מעולה גם אחר שנקבר · שהמלוה היא להנאתו ולהגן עליו ולויית המת וכל צרכיו הוא חסד ואמת כי בהם תתחזק נפשו בצרור החיים ואפי' בלויית החיים אמרו בסוטה פרק ט' כל שאינו מלוה ומתלוה כאלו שופך דמים והו דבר שוה בחיים ובמתים ועוד אמרו שם כופין ללויה ששכר לויה אין לו שעור גם שיש שעור ללויה כמו שאמרו הרב לתלמיד עד עיבורה של עיר חבר לחבר עד תחום שבת תלמיד לרב שאינו מובהק עד פרסה · ברבו מובהק ג' פרסאות · ולהיות שאחר מיתת המת זכותו יותר גדול לפי שכבר פרע מקצת חובו לכן מותר להרבות בהספדו קצת על מעשיו הטובים · ברם לא יוסיף הרבה כמ"ש בברכות פ"ב כשם שנפרעין מן המתים כך נפרעים מן הספדנין ומן העונים אחריהם · ופרש"י אם ירבו או ימעטו משבחיו ואמרו בשבת פי"ג ובמ"ק פ"ב שבניו של אדם מתים על שלא בכה והתאבל על אדם כשר · ונראה במדרש אבכיר שההספד הוא תקון למת כמ"ש כי אמרו על מתושלח שהיה שונה תשע מאות סדרי משנה כיון שמת שמעו קול רעש ברקיע שהיו עושין לו הספד והיו זולגין דמעות מעיני החיות על מקום פטירתו כיון שראו כך עשו לו הספד מלמטה · ועקר התכלית האמור במתים הוא השם טוב העומד לנצח ולא ירקב הפך שם רשעים · והקבר הוא כלפי עומק רום · והוא בקר לצדיקים בקר אערך לך ואצפה שכן מדתו של הקב"ה בתחלה צדיק במשפט אמת ולאו ותרן הוא וזה לתועלת הנשמה · ולבסוף חסיד כי נכנס לפנים מן השורה כדדרש רב הונא פ"ק דר"ה ועד דו פתח ועד דו סגיר רחמנותי קרובין ושדי לה מלאכוהו שגיאה כח בשעת הדין בדא"ר עקא בפ"ק דע"ג ברם קבר הרשעים הוא בעומק תחת והוא רקב וקבר רשעים נקרא קבר התהום · וקברם של צדיקים נעלם למעלה ולכן מסיימין מקום הקבר ומציינין אותו כי קבר הגוף למטה מליץ עם קבר הנפש למעלה · וע"כ קראו במשנה שקלים ציון הקבר נפש דאמרו בונין לו נפש על קברו · והקבורה היא ממונה מכאות הטומאה כי טמון בארץ חבלו אז ומלכודתו עלי נתיב · ולא מתחיל האבלות לפי שנכנס ברשות דומה · ויש קצת סמך למנהג שנשאר בידנו לכוף מטתו של נפטר אפי' בזמן הזה שמחשש שמא יאמרו שבוא חרש נתעו מכפיית כל מטות שבבית מ"מ כופין אותה שמת עליה משום הא דאמרי' בכתובות פ"ה דא"ר ינאי על אחריה כפו מטתו שאלמלא יהודה קיים לא ביטל עונתו והשתא דיו לאבל שיעמוד באבלו בכפיית מטת המת לבד · וכוונת אלו מלבד הנדרש למעלה הם בכלל ג"ח המקששים מן ג' מהמרכבה שבוא פני אריה ובזה מרכבה מרקדה · וחסד אל ינבר עלינו כל היום :

פרק ששי

קישוט הפן רביעי תכסא כבוד של יוצרנו ב"ה שהוא פני אדם הכולל כל הפנים זה יתוקן ויקשם ע"י עוסקי תורה וכל התומך תורתו נשמתו משתמרת

משתמרת כדאמרי' במנחות פ' י"א ונפרש בתורה שבכתב כי היא בנויה על שמות הקב"ה ומדותיו סוד האצילות שהוא האלהות ובסברה דרשו במס' מנחות פ' י"א בפ' ומחה שלחנך מלא דשן יע"ש ובפ' חלק אמרו שהמשחיר פניו על ד"ת בעה"ז לעה"ב הקב"ה מבהיק זיוו · ובברכות פ"ב אמרי' כי אהלים של תורה מעלים את האדם מכף חובה לכף זכות והיא שם ה' ממש המטהר את ישראל וכתב בעל ספר עבודת הקדש בחלק היחוד פרק כ"א כי התורה התחילה בבי"ת וסיימה בלמ"ד נגד החכמה העליונה הכוללת ל"ב נתיבות שבה היה כל הוה וזו היא התורה שקדמה לעולם וממנה נאצלת מדת ת"ת סוד תורה שבכתב ותרי"ג מצות נאצלו מחכמה שקבלה מכתר בסוד תר"ך מיני מאורות שבאויר הקדמון וכן אותיות עשרת הדברות הם תרי"ג מלבד אשר לרעך הרומזים לז' מצות דרבנן שהם ז' תיבות אלו הרומזים ג"כ לכללות הז' ספירות הם תר"ך · וכן נתנה בז' קולות ולכן שבעים פנים לתורה וכן תתבאר בשבעים פנים אלו באותיות ונקודות וטעמים מלבד התמורות בכ"ב אלפא ביתות ושערים פנים ואחור וחלוקי הנקודות שבכל תיבה ותיבה ומה שאמרו בברכות פ"ק זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות רומז אל מקום מחצבה נהר היוצא מעדן ה"א ראשונה ולזה כוללת חמשים שערי בינה ואידעיה דורשים אותה במ"ט פנים טהור וכו' כי שער החמשים לא הושג אפי' למרע"ה כדאמרי' במס' שבת · ולזה נתנה בה' חומשים · א"כ התורה היא כלל האדם העליון ולזה כוללת רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות לא תעשה כמנין אבריו וגידיו של אדם תחתון ועליון ולפי שהתורה צורת האדם היתה ראויה לאדם ובה האדם אדם ולבסוף ידבק בה האדם ואמרו בר"מ פ' פנחס דף רכ"ב ע"ב כי תרי"ג מלאכים סלקין לה לנשמתא בדיוקנין כולהו ופריהם וכנפיהם פרודות לקיים ואשא אתכם על כנפי נשרים · וכ"ב אותיות שנבנית בהם הם כבוד ה' וכבוד אלהים · ולתקון וביסוס והמתקת והכנעת ד' מיני ילה"ר שאמרו באו בה ד' מדרגות וכל' מיני אמירות נאמרו כללותיה ופרטיה · המדרגה העליונה שבכלן היא מדרגת אדון הנביאים ולא סיכא מידי בנביאי וכתובי דלא רמיזא בדאורייתא כדאמר ר' יוחנן בגמרא עד שתרלה לו בריה דר"ל · השניה נבואת שאר נביאים · השלישית למטה מאלה מדרגת רוח הקדש · וכבר נתבארו במקומן מאלה כל אחד מהם · אמנם רוח הקדש הוא במלכות בית דוד שהרוח בא אליה מהקדש סוד חכמת אלהים וממנה נאצל על אנשיה הדברים ברוח הקדש ודוד הוא הראש כי מלא אמרי ה' ועשה שם ועליה אמר רוח ה' דבר בי ומלתו על לשוני · ואחריו שלמה חכם כי הוא מלא את הפיר עיר ה' לנבאות אלהים בחכמתו ולמטה מהם שאר המדברים ברוח הקדש שכן הכלה הכלולה מסכל הרבה בחינות יש בה · ואין לנו עסק פתה בבת קול שנשתמשו בה החכמים הגדולים אחר סלוק רוח הקדש מישראל כדאיתא בשלהי דסוטה · וגורי האר"י דרשו שתורה שהיא נבואת מרע"ה היא בזעיר ונבואת שאר הנביאים היא בנ"ה המתלבשים בהיכלות ולכן אין שום נביא רשאי לשנות מן התורה אפי' אות אחת כי לא הגיעו בתלמוד תורה כי אם משה בהיות זעיר פנים

אל

אל פנים עם מלכות · ושאר הנביאים מתנבאים מנצח הוד מעלמא · כי אפי' שמואל שהיה מתנבא מנ"ה בהגלות המדות עליונות בהם ולזה היה משיג במדות העליונות תוך נ"ה ולכן הוא דוקא נקרא הרואה · ואולי זה יהיה טעם ששקלו הכתוב כמשה ואהרן כי היה משיג בנ"ה דוגמת השגות משה ואהרן למעלה · אך בת"ת כאשר שהיא אספקלריא המאירה נגש משה לבדו אל ה' · ורוח הקדש הוא ביסוד · ובת קול היא במלכות כי קול הוא בבינה ומלכות היא בת אותו הקול · ופרש"י בגמ' דסוטה פ"ב בת קול נקרא בגמ' ססמגור והוא שם תולעת שמלוי בארז וגוררתו מבפנים ומקצתו קיים כך קצת מזיו שכינה היה נראה להם לא כולו ובתוס' פירשו שלא היו שומעין קול היוצא מן השמים אלא קול אחר היוצא ממנו ולכן נקרא בת קול · ומה שהיו משיגים הנביאים במדות היה בהתלבשם למטה לכן עתיק שהשיג דניאל הוא עתיק שבעשיה ויחזקאל השיג ביצירה ט' מראות וכשהגיע למדרגת הכתר שבה נפל על פניו ואליהו השיג בבריאה וזה שאמרו בזוהר אליהו למטה מהאי באר איהו שבאר הוא מלכות ואליהו למטה שהוא בריאה :

פרק שביעי

תורה מאתי תצא לכל אחוזת רעי ומרחמי כאשר קבלתי מפי מורי הגאון מפאנו ז"ל אשר היה ראשון לכל דבר שבקדושה וכל ימיו שמש חכמים בעמידה ובישיבה ונהירן ליה שבילי דנהר דיעה והיה מרגלא בפומיה · וכמו כן בפי המקובל כמהר"ר ישראל סרוק ז"ל כי במה יתרצה עבד ב"ו אל אדוניו מלכו של עולם בתחנותיו ובתפלותיו אם לא בפתוח פה ולהגיד שפה בספורי אמירי קדוש ישראל בפסוקים המשולשים בתורה נביאים וכתובים כי בהם ימלא כבוד ה' את כל הארץ ויחד ישולו אמרותיהם לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו ובהם נכרתים הזלזלים במזמרות ובהם חפץ הבוחר בשירי זמרה · כי בכחם האדרי הם זמיר עריצים ואז תפלתו תהיה כעתר להפוך מדותיו של הקב"ה ממדת רגזנות לרחמנות כדאמרי' ביבמות פ"ו · כי למה לנו להרבות דברים משוגבים מדעתנו יתמי דיתמי כמוני היום דלאו. כר' לוי אנא דאמר במדרש שיר השירים דידע למחרז וידע למקדש · ברם מכיר אני את מקומי שהנני כקטן שיש לו מעשה ואין לו מחשבה · ולהיות כי האלהים בשמים ואנו על הארץ על כן יהיו דברים המוחרזים מדעתנו מועטים לפניו כי גם בלא דעת נפש לא טוב. כדאמרי' בפ' אין עומדין א"ר יהושע בשם ר"מ לעולם יהיו דבריו של אדם מועטין לפני הקב"ה שנאמר אל תבהל על פיך וגו' · והפילוסוף כתב כי השיר מענג הטבע ומצא להמשיך לבות השומעים והקדמונים הגידו על אורפי"או שהיה כל כך שלם ובקי בנגונו ושירו שהיו כל מיני בני אדם גדולים וקטנים בוערים וחכמים סרים אל משמעתו · והחכם אברבניל"ו כתב בפ' בשלח שמוצא השירים שקולים הנעשים במדה במשקל לא מצאנו מהם דבר בדברי הנביאים וגם לא מחכמי המשנה והגמ' כי היתה התחלתו

בגלותו

בגלותנו בין חכמי ישראל שלמדו ממלאכת הישמעאלים ויעשו גם המה בחכמה וליה לא ס"ל מה שכ' הרא"ש בפיוטי הקליר כדלקמן · וגם החכם אבן עזרא לא כן ידמה כי הפליא לדבר נגד איזה פיוטים המיוחסים לקלירי בפסוק אל תבהל על פיך · פוק חזי דבריו משם · ברם אמינא ומחוינא כי דברי הראשונים בחרוזים שנתפשטו בדור ישראל אפי' אדם אחר אמרן היית צריך לכוף אזניך ולשמוע דבריהם כי כעמו · הלא החכם אבן עזרא עצמו שהפליא לדבר נגד הפייטנים שבח הבקשות מהגאון רב סעדיה דאמר שלא חבר מחבר כמוהם · והם על לשון המקרא ודקדוק הלשון · באין חידות ומשלים ולא דרוש · והפיוטים שערום הראשונים וקיימום וקבלום עליהם היהודים אין לזוז מהם ואין לשנות מנהג המקום כדפסק בעל ההגהות סי' תרי"ט שכתב וז"ל אל ישנה אדם ממנהג העיר אפי' בנגונים או בפיוטים שאומרים שם · והם דברי מהרי"ל ואתרע ביה מלתא והלדיק עליו הדין משום ששינה מנהג המקום לומר סליחה בלתי נהוגה וכתוב בלקוטים שהם בסוף ספר עשרה שלימים על זה לכן ידקדק אדם שלא להחליף שום תגא או אמורא או שום פיוט ושיר ושבח וכו' ואולי אמרו בזה כי נקרא משיג גבול עולים לרמוז לשכינה שיושבת על תהלות ישראל ומלאכים עליונים שעולים ויורדים שמה והם חברים מקשיבים לתפלות ישראל · ופוק חזי מאי עמא דבר · ואמרו בגמ' דסוטה פ"ב דר' זירא אמר לר' ירמיה לא תפיק נפשך לבר מהלכתא ופרש"י כל דברי חכמים שנקבעו אל תהרהר אחריהם וכ"ש אם הקליר היה ר' אלעזר בן ערך כדברי הרשב"א ואמר שהוא ג"כ קרובי פי' הערוך דרשן · או ר' אלעזר בר' שמעון דאפי' רשב"י קראו נר ישראל ב' פעמים בערכין פ"ב כפי דברי הרא"ש סוף פרק אין עומדין · והבית ראיה מהפסיקתא דאמר כד דמך רבי אליעזר בר"ש קרא עליו דורו מכל אבקת רוכל דהוא תנא קרובץ פייטן ודרשן והוא תקן קרובות וכן בתוס' פ' כל הבשר כתב ר"ת כי הוא רבי אלעזר הקליר בתוס' טוד · וכבר כתבנו דעת החכם אבן עזרא והאברבניל"ו ז"ל כי לא שמיעא להו הכי וכזה כתב המגיה לספר יוחסין ח"ל · אמר שמואל כבר כתבתי למעלה כי מצאתי בקרובה אחת של יום שביעי של פסח ראש תבותיה אני אלעזר ברבי יעקב הקליר מקרית ספר · וגם הרא"ש מדעת עצמו ס"ל שהיה זה שאמר בסוף פרק המכר וכן ר' אלעזר הקליר שהיה מארץ ישראל מקרית ספר ובימיו היו מקדשין על פי הראיה שהרי לא תקן שום קרובת ליום שני ובערוך פירוש קליר לשון עוגה וכו' · ויהי מה דברי הקדמונים היה להם משל ומקרא ומליצה ובעי למידע המחבר מאן דמחוי במחוג קמי מלכא רבא על הדרך שכתב ר"מ בפ' פנחס דף רנ"ד דאומן דמחתך מאני לבושין דמלכותא· שלפי דרכנו הם ראשי פסוקים וסופי פסוקים שמשימים הפייטנים בפיוטיהם כדי לעשות שירים ערבים וזהו שאמרו ועביד מניהון חתיכן סגיאן · איכון דידעין אתרין דחסרין אלו חתיכות · או אלין דמשתארין איכון מתקנן לון לבושין ושוין איכון חתיכות דאיתוספן באתר דמעוטין והתיכות דאיכון מעטין מוסיפין עלייהו · דלאו כל מפרקי תכשיטין דכלה ידעין בחתיכות לאן אלין · ושם כתוב בזהר דמאן דבעי לאולד נידא דליפרא קדישא בעי לפלופין

לגנה כדקא יאות ומילי דשמיא לא מקריין בכל מילי · וכבר האריכו המפרשים והדרשנים בזה בכמה מקומות פוק חזי ספר דברי שלמה בפ' בשלח דף ק"ה ע"ב אחר שפירש כמה פסוקים בשלמות שצריך שיהיה למחברי השירים אמר אחר כך לכן כפי כל זה מתבאר שלא יצדק ענין השיר הנעשה נאל יתברך אלא לאיש שלם במדות ובדעות שיהיו דבריו פועלים ועושים רושם ותועלת בשומעם עוד אמר כי צריך שיהיה שלם המשורר באהבת הש"י ובאופן אחר לא יצדק שירו ומצא במדרש כי ר' אלעזר הקליר כשרצה ליסד פיוטיו עלה לרקיע על ידי שם ושאל למיכאל היאך המלאכים משוררים והיאך שירתם מיוסדת ואמר ליה שהם באלפא ביתא וכו' עיין בלקוטים שהם בסוף ספר עשרה שליטים דף פ"ד · אם כן חרוזי האחרונים יופי להם ויופי להם אם יהיו מחרוזות פסוקים הקוראים זה לזה · סמה תקיפי קדמאי אלופנו המסובלים תקנו לנו להתחנן בימי אשמורות שבין ר"ה ליוה"כ עת שערי רצון להפתח בפסוקי א"ד מחוברים יחד כפי רוחב דעתם וכן הם רחב התחנות מקק"ק ספרדים וזה כי סמא דכולא אית בפסוקים ומי כמוהם מורה איזה דרך ישכון אור וכמה מרגניתי דלית בהו טימי תותיהא · בהם יהא שמיה רבא בעלמא די ברא כרעותיה ויהירו נהוריה דהדין גברא כאבוקה ויגינו עליו מן הפחתים ומן הקולים ומן הברקנים ויגיעוהו לפרשת דרכי אור כי יהל עליו ובזה יהיה ניצול מכל מין נגע ומחלה הדין דמשתעי בלשון חכמת האבותה' וישור אל מלאך ויוכל כי התורה היא לבדה תרומם גבר ותוליכהו קוממיות כדאמרי' במדרש שיר השירים נאוו לחייך בתורים זה התורה צוארך בחרוזים אלו הנביאים תורי זהב אלו הכתובים · ואמרי' במדרש תהלים דף ט"ו הא למדת שצריך אדם לסמוך על דברי הראשונים ולסדר את דבריו על דברי תורה שכן מצינו בדוד שהתפלל בלשון משה רבו וכן הוא אומר מזקנים אתבונן :

פרק שמיני

אל נא יחשדני שומע פתח אמרי בנהום עלי דברי כי ח"ו היום יצאתי להטיל מום בקדשים מרבים ותכבדים מבני עמנו אשר קול להם. לשם שמים בשיר ערב אל נא ינקמו לי בדעתייהו כי אין משיבין את הארי שלא בפניו וכ"ש אחר מותו וצריך עיון גדול וחכמה רבה קודם שיוכל האדם לנגד שום חכם נוח נפש והביא בעל הלקוטים מעשה מרש"י ז"ל הבא לאחד בחלום וא"ל יפה כוונתי ויפה פירשתי והאמת כוונתי ומלדך יבלר שלא הבנת כראוי ועיין בספר החסידים סי' תקנ"ט שכר המפרש דברי חבירו ועונש הסותר דברו חנם כי קובל עליו במותו וכו' · וכבר אנו מותרים ועומדים בדברי הזהר שדבריו אמת"ים ומוסכם בישראל שהדבר שלא יחלוק על הגמרא ואין מפרש שם ובו בא מפורש שמקבלים אותו והביא בעל ספר יוחסין בדף מ"ב הרבה דברים בזה וכן בתפלין של ח"ה כי לא נשאר גאון וכן הראב"ד והרמב"ן לא אסרו אותו חוץ מבעל ספר המאות והרא"ש כי סמכו על הירושלמי כאשר הביאו בספריהם · וכיון דבגמ' בבלית שלנו אינו

מפורש

מפורש אנו נוקטים סברת הזהר שאוסר וכתוב שם בפ' יתרו דף ס"ח ת"ח לא יכהיג בר נש קלנא באחרא ומלה דהדיוטא מלה איהו דהא במשה כתיב וישמע משה לקול חותנו וגם שחבורים אלו ספיר נזרתם ויש בהם הרבה מעיינות של תורה וחכמה ואגדה שעל האגדה בפרט אמרו במדרש שיר השירים על פסוק מעסים רמוני אלו האגדות שטעמם כרמון נגד סברת ר' זעירא בירושלמי דמעשרות דהוה מקנתר לאילן דאגדתא וצווח להון ספרי קסמי · וכתב על זה בעל יפה מראה שהיה קורא כן לפי דס"ל שאומרים דברי שקר בפתרון הכתובים שלא קבלום מהראשונים · ובירושלמי דשבת פ' כל כתבי אמר ר' יהושע בן לוי אנא מן יומוי לא אסתכלית בספרא דאגדתא וכו' וכבר בא בהקדמת הספר כוונת חכמינו ז"ל באמרם במציעא ובירושלמי דשבת פרק כל כתבי העוסק במקרא מדה שאינה מדה ומשם יתברר ודאי כי בתפלה ובתחנה המקרא קודם למשנה וגמרא ואין לך מדה גדולה הימנה · וכ"ש שקודם לדברים המיוסדים מדעת האחרונים · ורבי יהושע בן לוי וכן רבי חייא בר אבא בירושלמי ס"ל כי אם הותר כתיבת משנה והגמרא לא הותר כתיבת ההגדה וטעמו פירש בעל יפה מראה בשבת דף ק"ז ומ"מ המנהג אינו כדבריו · וא"כ גם שפיוטי האחרונים כאם יפה ככל האפשר להם מ"מ מלה דהדיוט אינון לגבי תורה נביאים וכתובים · והגם דמינייהו ג"כ אתקלם עילאה ביולאם מפי נפש זכה וברה · דברכת הדיוט אינה קלה בעיניו כד איהי דוקא ברעותא דלבא כמה שכתב במסכתא ערכין פ"ב אינושי עבודה שהיא בטוב לב זו שירה · בלי ספק עלה יעלה על כלנה תחנות בפסוקי תנ"ך כדאמרי' במדרש שיר השירים דף י"ם ע"ב אמר ר' לוי הקורא מקרא בעגונו ובעגונו עליו נאמר דבש וחלב תחת לשונך וקל וחומר זה כל אדם יכול לחננו מעצמו על כן את רעי עמי עיפה ועפר אתי בדומים לי · לי ולהם אשים דברתי ולפניהם ולפני העירוני רעיוני להציג קדמיהון בשולי מאמרי זה פסוקים אשר יחדו יהיו תמים ואיש באחיו ידובקו יתלכדו ולא יתפרדו בעבותות אהבה ויחוד אשר מימים ושנים סדרתים לפני בההכשר ובמחשבה · וגם כי הרואה אותם בם קריאה ראשונה יאמר כי קבולם אינה מלאכה ואולי גם לא חכמה מכל מקום ספיר נזרתם · ומעצמם אתם תלין סגולה להפיל אריה מן הלבא ומן הכוכבים ולא יערכום שירים אחרים · והנה הם לפני למאורים להיות נכונים על שפתי ובכתותי בקר וערב בהם ארנן ואפגין בב"ה ובב"ה פעמים בקול ערב ופעמים בקול ענב כפי המורם מהם וכפי העת והזמן והמשתרג עלי מדי יום ביומו ואול מתוך אוכל ברכתים ולרפתים אחד לאחד בהתפללי בהם לאל חיי יפיק לי בכוס ובזכותם (כי רב הוא מאד) שובע שמחות בנעימות אשר בימין עליון נצח ממ"י נלאן קרבייא · ובהם מקריב אדם צורתו הנכבדת אל יוצרו ליחד למעלה בם ד קרבן לה' שהם הוי"ה ואדנ"י משולבים יחד · והיינו יחוד וקירוב רמ"ח כמ"ת זכרים ברמ"ח נקבות וכבר ידענו שהנשמות נתונות בגוף וכדפרש"י ביבמות וכד : ופ"ג גוף הוא פרגוד שחוצץ בין שכינה למלאכים ושם רוחות ונשמות וכו' ופג כן יחוד כל העולמות הם ביד הצדיקים ולהיות מקומם למעלה ממלאכי

השרת

השרת הם השונים ברקיע · והחלונים אתים מירחתם כדאמרי׳ בפסחים פרק אלו דברים על ר״א ובקדושין פ״ב על ר״מ ור׳ עקיבא ובחגיגה פ״ב על ר׳ יוחנן דאמר על אחר אי נקיטנא ליה בידי מאן מירמי ליה מנאי ·· וביחוד שעושה האדם בסוד לורתו כזה מקריב למעלה קרבן גם לבוש נשמתו כמו שעל ידי סמיכת הקרבן בכל כחו שהוא כחו ונשמתו מקריב ג״כ לבוש נשמתו על ידי קרבן הבהמה וכמו שאדם עליון מתלבש בסוד ארבעה פנים כן יש מליאות לאדם להאחז נשמתו בכח הקדושה אשר לבהמה כי בלורת אדם נכלל כל מין רוחניות. מאחר הנבראים כלם ומגלא מין את מינו וניעור ועל ידי שחיטתו וזריקת דמו הרי ממש לבוש נשמתו נקרב · ולהיות כי הת״ח מרבים שלום בעולם · לכן אמרו במס׳ תענית פ״ג על כמה לדיקים שהיה בא להם שלום בבת קול ממתיבתא דרקיעא · ואם כח קרבן בהמה יפה כ״כ · כ״ש כי על ידי ההבל העולה מן הנשמה בפסוקי יחודים אלו אשר אורם כמוס בתוכם ומניעים אור עליון כמי שנוגן במנגן התחתון ומכוון כנגד העליון אשר הבית בעל העקדה בפרק הניגון · כי יתקדש ויקריב קרבן לה׳ גופו ונשמתו ויסולו לפניו המסלה · וירימו מכשול מדרך נפשו ויקרא וה׳ יענהו :

פרק תשיעי

בינן נא זאת אלופי רעי שיתו נא לבכם אפי׳ לפשטי פסוקים אלו בהם תמלאו נהרי נחלי דבש וחמאה וכל לרכי עמו ישראל המרובין יביעו ידברו הן לרכי הגוייה הן לרכי הנשמה וכל איש ואיש ימלא בהן מבוקשו לפי העת והזמן וסבותיו ומאורעיו המתגלגלים עליו המה יקדמו פניו ויעתר אל אלוה בהם וירלהו וסגולתם העקרי הוא להחליש כח ארבע מיני ילר הרע שאמרנו וכחות המשתרגים מהם כי רבו ואם יהיה לטוטפות בין עיניך מ״ש בפרקים הקודמים בדרוש זה ואז תבין בפסוקים אלו תבין ותדע כי זה יופי כחן · עוד יוצילו ילילו ג״כ ממחשבות בלתי טהורות המתהוות מבהלת המקטרגים דעתו ומחשבתו של אדם ובפרט בעת התפלה והעבודה · וכל סדר מהם באו בתוכו ששים פסוקים כמספר אותיות של ברכת כהנים הממתקים ששים גבורים שהם מדת הגבורה עם כללותיה דאינון עיינין דמתלהטן ומנהון אתרי דיבבה ומרי דיללה וכו׳ · שמהן מתפשטין כא שיתין פולסי דנורא ולהיות שבלילה ואפילו מחלות ואילך מלכות היא אש יוקדת מלד הגבורה ע״כ בעתותי לילה היו שומרי המקדש הלויים שהם מלד הדין בסוד הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים דאינון מסטרא דגבורה סביב לה אמנם ביום היתה עבודת הכהנים שהם מסטרא דחסד · ויש שני מינין דינין הפנימיים מתמתקים והחילונים מתבערים ויכוין המכוין להמתיק הקדושים ולבער החלונים · על כן נגד הדינים המתראים בשש שעות דאשונות מהיום ובפרט בשעת זעמו של הקב״ה יכוין לבסמם ולהכשירם בכח רוחניות ששים פסוקים אלו וכמו כן בחינת הדינים השולטים בשש שעות אחרונות בעתותי ערב כרמז בין הערבים המתפשטים לשש קלוות מלד מעלה ומטה ישים אל לבו בהגיגו

בהם

בהם למתק כחם קדם סבא חסידא והם עשרה פסוקים לכל שעה משעות היום ויכוין לבערם למטה ממקומם ובזה חסד אל יעורר עלינו כל היום בכח ההבל העולה משברון הלב ורוח נכאה תיבש גרם · ה״ה כח קליפת החמור העולה בגרם המעלות ומשור מועד לינא וליגוף ולרבוץ ולבעוט ולינוף ומדינא אלופא דכלבא המתהוה מתוכם · ועתה שבעונות אין יחוד במעשה הקרבן היחוד עולה מהבחינה המסולקת מן העולם התחתון שהוא כח הדבור עם המחשבה העליונה · על כן עסק פסוקי תורה ועבודה גורם תקון זה · פוק חזי כמה תקיף חילייהו דמלי דאורייתא קדישא · הנה כל פרשה וכל גמרא ועסק שאדם עוסק בענייני מלוה אחת יש לאותיות ההם מליאות רוחני המתדבק בענפי הספירה שהמלוה ההיא רומזת אליה ובהגות אדם בהם יתנועעו אלו האותיות ויפעלו התעוררות למעלה ויבטשו אורות תחתונים המתעלמים בצורות האותיות והנקודות ואורות היורדים מלמעלה בסוד אותיות ונקודות הרוחניות וילא חתן לקראת כלה · וכ״ש אם יהיה בהם ב״כ נשמת הטעמים נגד מקום מולאם · כי הארץ תענה את השמים והשמים יענו את הארץ ויפעלו התעוררות למעלה והוא המליאות שע״י קול ודבור שהם ת״ת ומלכות ומחשבה ורעותא דלבא שהם י״ה על ו״ה ועקימת שפתים תשוה לקולות ההם מעשה ומליאות האותיות יעלו ויתמלו בכל המקומות דרך עלייתם מבחינה אל בחינה בדרך השתלשלות ממדרגה אל מדרגה עד שבמליאות אלו שהם בעולם התחתון רוכבים הנשמות המתלבשות בעולם התחתון אחר פרידתם מהגוף כדפירשו בתקונים ובמליאותם שבג״ע מתלבשות שמה הרוחות ובמליאותם שבג״ע עליון מתלבשות שם הנשמות ובמליאות עליון מתייחדות הספירות · ומעשה המלוה גורמים ענין זה ממש · גרם התורה עדיף ממעשה כי התורה היא ת״ת שבו תרי״ג ענפים שס״ה משמאל רמ״ח מימין והמלות תלויות בשם בן ד׳ כענבים באשכול וכן ממש בתורה שבעל פה שהיא מלכות בה תרי״ג מלות מפורשות והעוסק בהם יומם ולילה גורם בלי ספק יחוד תורה שבכתב ותורה שבעל פה והתורה מגינה לעולם כדאמרי׳ בגמ׳ סוטה פ״ג ועדיף דבור בפסוקי תורה ממעשה המלות כי המקריב עולה במעשה לא הקריב חטאת כלל ואם הקריב שניהם לא מפני זה הקריב שלמים אבל עסק התורה כתיב בה וזאת התורה פי׳ תורה שבכתב ושבעל פה וכן אמרו בשבת פרק י״ח גדול ת״ת יותר מהקרבת תמידין ובהיות האדם עוסק באיזה הלק ממנה שירלה הוא עושה שם למעלה ומאיר בכולה וזהו זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת וגו׳ · וזהו דכולהו תנויי דרב יהודה בנזיקין הוו וכולהו תנויי דההיא לורבא מרבנן בחגיגה הוה וכמוהם רבים · הנה כי ת״ת כנגד כלם · וכן התפלה אמרי׳ בגמ׳ ברכות פ״ק גדולה תפלה יותר ממעשים טובים שהרי משה שאין לנו גדול ממנו במעשה ולא נענה אלא בתפלה :

פרק עשירי

הן האדם היה לנפש חיה ותרגומו לרוח ממללא על ידי נפיחת באפיו נשמת

חיים ע"ב בקולו קול עז לעורר בכח כ"ב חסדי יוצר ברחשית ה"ה כ"ב חותיות תורתמ הכ"ב מקורות עליונות דחינון י"ג תקוני דיקנח דחריך ותשעה תקוני דזעיר הנפתחים בחכמה ובינה ודעת וענפיהם · וחריך נכלל בז"ח · נוקביה שהוח כלל כל החלילות ע"י פה קדוש שהוח השושבין המיחד וממתק ומבער הקוצים מן כרס חמד · וממתק רומחי הגבורה על דרך שחמרו בזהר פ' בשלח דף קנ"ח ע"ב וסיהרח חתלבשת ברומחי גבורה בשיתין פולסי דנורח ועשרה דילה דנחתי מסערח דחימח עילחה · ובדף ס"ה חמר דשיתין חינון דבסחרניה דשכינתח דכתיב ששים גבורים סביב לה · וחינון שתין חתנהירו בתריסריתחומין וכולהו נהירין ומטרוניתח כד חתחחדח במלכח לח חעדיחו מסחרנותח לעלמין · נמלח כי עיני כל למעשה התחתונים ישברו ורב גוברייהו בכח דבורם להכריע השמים ולזה חמרה תורה לח תסור מן הדבר חשר יגידו לך · כי ההכרעה תלויה בתחתונים שיש בידם להקל ולהחמיר לטמח ולטהר לחסור ולהתיר בכח לד הטוב והרע הנכללים מהם · וחס רוב הב"ד יטמחו ישליטו בדבר ההוח כח החלונים וטמח טמח יקרח לו בין למעלה בין למטה וחס יטהרו ישליטו בדבר ההוח מן השמים הקדושה ויהיה טהור ומושפע ממנו וחולי זה יהיה טעם מה שחמרו בגמרח דיבמות פ"ו ובמס' ע"ג פ"ק חכם שטמח חין חברו רשחי לטהר כשטעה בשיקול הדעת · שמיד שהחכם הרחשון חסר משיקול דעתו שחין לו לדיין חלח מה שעיני שכלו רוחות בזה השליט על חותו דבר כח החלוני וחין כח בחברו להתירו כי כבר נדחה ומחוץ למחנה מושבו · ומה שחמרו בחגיגה פ"ק עשה חזנך כחפרכסת וקנה לך לב מבין לשמוע דברי החוסרים ודברי המתירים וכו' כי כלם נתנו מרועה חחד ופרנס חחד חמרן מפי חדון כל המעשים ברוך הוח · עיין דרוש זה בסוף מעירי שחר שלגו דכל פליגי תרי חמורחי חליבח דנפשייהו למה חמרי' בהו חלו וחלו דברי חלהים חיים וזה מתבחר בגמ' דתענית פ"ב ובסוטה פ"ג · ולהיות כח זה בתחתונים להקל ולהחמיר בזה נבין כוונת ר' יהושע בחומרו נגד הבת קול לח בשמים היח וחין חנו משגיחין בבת קול ופי' נלחוני בני נלחוני בב"מ פ"ד שודחי כן הוח שהקב"ה רלון ירחיו יעשה ולדיק מושל יכחת חלהים ונוטה חל הבחינה שהלדיקים מטין חותו כי חפי' ירלה לישב על כסח דין ויהיו רוב הדברים נוטין לטומחה חו לחיוב הלדיק מקימו מכסח דין ויושב על כסח רחמים וכיולח והכל טהור וזכחי · וכדחמרי' בזהר פ' ויחי כי ילתה בת קול וחמרה כורסייח דמריה חזידח בגדפוהי דר"ש וכו' · ורחיה לזה ג"כ מה שחמרו בחגיגה פ' חין דורשין דשייליה רבה בר רב שילח לחליהו מחי קעביד קוב"ה ח"ל קחמר הלכה מפומח דכלהו רבנן ומפומיה דר"מ לח קחמר ח"ל חמחי ח"ל מפני שלמד מחלישע ח"ל ר"מ רימון מלח וגו' חמר ליה השתח מחי קחמר וגו' · הנה כי דינו של חלישע היה תלוי ועומד עד כי תלח ההכרעה מפי התחתונים והסכימו להכרעת רבה · כי ר"מ היה חבוש ולח היה יכול להתיר עלמו בטענתו עד כי יהפך בזכותו חחד מחבריו חו מתלמידיו וכן דייק רש"י שחמר עכשיו שמע לקולך שחומר שמועה מפיו · ותוס' העמיקו יותר בחומרם כי בתחלה היה המקום בכעס על ר"מ

וחח"כ

ולא"כ נתפיים בזכות שלמד רבה עליו הגה שהכרעות התורה וגם הרבה מדיני הנשמות תלוי בתחתונים וע"כ גזרו קדמונים מלהוציא שם רע על המתים פן ח"ו יגבירו בקטרוגם עליו הדינים · וזהו גדול כחן של לדיקים שמהפכין מדת הדין לרחמים ועל דרך זה יהיה ההטייה העליונה תלויה למטה כי התורה אגודת עליונים עם התחתונים · ובהיות נבואה בישראל ע"י השתלשלות הדבור שהיה בנביא · נמלא שכמעט כל ישראל היו נביאים · ומה יעשה התורה בכללה שכלה שמותיו של הקב"ה כי לנו יש לדעת שנבואת הנביאים היה פעמים באותיות גדולות או בקטנות ובאותיות לפופות ופעמים כתיב ולא קרי קרי ולא כתיב וח"ו לא אירע זה מחמת בלבול או טרחה כאשר כתבו קלת · כי תורת ה' תמימה מכל לדדיה · ולא לחנם נדו גדולי האחרונים והורידו מהתיבה אותו שלא רלה לקרות הקרי כתיב כפי המסורת כאשר הביא מהרר"י קאר"ו בסוף סי' קמ"א שכתב שכל תיבה שהיא קרי כתיב הלכה למשה מסיני שתהא נכתבת כמו שהיא בתורה ונקרא בענין אחר · הנה כי הכל היה מלמעלה שהיה הדבור בפי הנביא מתהוה בשכלו ובפיו ומתחוקק כאלו רואה ולופה הדברים המתהוים ומלטיירים כדכתיב וכל העם רואים את הקולות ופי' רואים את הנשמע · דוגמא זו כתב בעל יפה מראה על מעשה דשמעון הלדיק דאמרו בגמרין ובירו' אמר להון מן אמר לי דהוה בר נש אני אומר הקב"ה הוה · וכתב י"ל שאור השכינה הנראה לעין על דרך ומראה כבוד ה' הוא שנגלה לפניו כזקן ועד"ז בר' ישמעאל כ"ג שמראה כבוד ה' הנראה נתגלה לפניו יושב על כסא רם ונשא · והנביא בנבואתו היה שומע הקול ונכתב לפניו בטעמו ונקודותיו ואותיותיו מנוקדות למעלה ובטעמיהן או פעמים אותיות לפופות מזויינות בתגיהן וכיולא וגם בעת שהנביא אומר הנבואה לישראל היתה הנבואה יולאת מפיו להם. באימה וביראה כאלו היתה השכינה עמו ממש · והיינו ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל אשר אלונו וזה לורך גבוה ולורך ישראל כדי שיהיה מלוי הקשר בין ישראל לאביהם שבשמים על ידי הנביא מאלו היו כלם נביאים · אמת מה נהדר כח הדבור הקדוש באדם :

פרק אחד עשר

עוד יבין וידע האדם כי יש עתות ראוים לתורה ולתפלה ולייחודים ולמעשים טובים יותר מוכנים מעת אחר · ולכן אל יתרשל אדם עלמו בבא מלוה לידו ויהיה רך כלבי לעשות רלון קונו כי פעמים יפגע אדם בעניינים רוחניים מחמת מלוה שעשה או לסבה אחרת או להיות אז עת רלון יתגלה לפני מקור נשמתו למעלה וכמו כן יופיע למטה לפניו עת וזמן הראוי לאיזה יחוד עליון ויבא פעם אחת בידו אם יעשהו אז מוטב ואם לא ברוח יברח ממנו ולא ישוב אליו עד כמה דורות ולזה הבדיל משה שלש ערים ורמזו לזה באמרם משה עד שאתה מולא ומלוי בידך וזה סוד כי יקרא קן לפור לפניך וגו' וזה כלל'

כלל גדול והודעה רבה להיות כעבד ישאף צל וכשכיר יקוה פעולת המצות והיחודים ויהיה רץ למצוה קלה כבחמורה ויפיק רצון מה׳ · עיני האדם לנוכח יביטו ועפעפיו יישירו נגדו ומפחד האלוקי יעשה לו כנפים כנשרים וממנו ברוח יברח וזהו גדר יירא חטא וידע ויבין כי כפי המדרגה שהאדם רוצה להתקדש עצמו בה ודרך ההוא ח״ו שטן יעמוד על שמאלו שכל דבר מתגבר נגד הפכו כמו שראינו באדה״ר ובנח וישראל אחר שקבלו התורה שפסקה מהם זוהמא וכן כשהיו מוכנים ליכנס לארץ לשבור הקליפה כאשר דרשנו למעלה כי ס״מ זה דרכו כשל לו להשים כחותיו נגד׳ כחות הקדושה גם את זה לעומת זה ·· והו שכל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו · ואמרו בר״מ בפ׳ נשא דף קכ״ד בזמנא דאית לב״נ נשמה שפירא וכל עובדין טבין יצר הרע אית ליה קנאה ולזמנין שלים עלה בחובין ומסאב לה ואתקריאת נבלה · שכפי שהוא נכנס אל הקדושה כן הנגדיי עומד על שמאלו · לנכח הימין על כן אמרו בגמרין שלשה צריכין חזוק · תורה · ומעשים טובים · ודרך ארץ · ואם יזכה להתחזק יטול חלקו וחלק חברו שבגן עדן כדאמרי׳ בחגיגה פרק ב׳ וכן הכתוב אומר לכן בארצם משנה יירשו וברשעים הנענים לילרם כתיב בהם ומשנה שברון שברם וכמה פעמים זחלתי ואירא לנפשי פן ישית אותי לבקש טלדקי למפטר כפשי מההרגל יחודי פסוקים אלו להיותם ממתקים הדינים ומנגדים לכוונתו החפץ תמיד להגדיל המדורה ואש וגפרית מנת כוסו · ע״כ בכל דבר קדושה יאחז לדיק דרכו ובצדקתו יחזיק ולא ירפה והכוונה בכלל תהיה בהם להמשיך השפע מבעל הרצון המעולה על כל ברכה ותהלה ויכוין כי בתקון מספר ס׳ שהזכלנו בפ״ט עלמו עם שרשי נשמות ישראל העולם ממספר פרטי למספר גדול עד ס׳ רבוא וכל ישראל חברים הם במחצב נשמותיהם כדכתיב כל הנשמה תהלל יה · לשון יחיד · על כן הם ערבים זה לזה · ובודאי כי בהשתתף עלמו עם תקון כלליותיהם של עם ישראל בזה יגרום שפע והרוחה לישראל · ויכוין עוד להפוך כל הכ״ח עתים י״ד לרחמים וי״ד לדין לרחמים כי אפי׳ בשעת כעסו של הקב״ה זוכר את הרחמים כדאמרי׳ בברכות ובפסחים פ׳ כילד צולין ולפחות מס׳ אי אפשר שכן אמרו בתרומה עין רעה אחד מששים ובפאה אין פוחתין מששים וגם אנחנו שאין ראשי נראים ממטה למעלה להרים תקון כולל ופרטי למיישרי דרכם : ובראש ששים אלו באו שמנה פסוקי תורה נגד תורה שבכתב ושבעל פה · דאינון אותיות הוי״ה ואדנו״ת כי ה׳ בהיכל קדשו ויחדו הם תמים ולא יתפרדו כנדרש לעיל בשם ספר הזהר וכבר אמרנו שכל תורה ותפלה ועבודה תהיה מגמת פניו ליחד קול ודבור דאינון קב״ה ושכינתיה והמחשבה בקריאה להמשיך השפע מחכמה והתורה נגד ת״ת זעיר · ואח״כ ימשיך לזרועות זעיר שמתפשטות בעולם הבריאה והם ג״כ שמנה פסוקים לרמוז תמורת שמות אלו הנזכרים · אח״כ ימשיך מתורה לנביאים שהם נגד התפשטות נלחים של זעיר בעולם היצירה עולם דמטטרו״ן ומספרם ל״ג ליחוד שלש שמות הוי״ה אהי״ה אדנו״ת כי במילואם הם ל״ב אותיות ועם הכולל הם ל״ג · אח״כ ימשיך מתלים לשאר כתובים שהם

רמז ·

רמז למלכות זעיר · המתפשטות בעולם העשיה רוחנית וגשמית ומספרם אחד עשר לסבור פי דוברי עתק · ה"ה עשתי עשרה יריעות שנהבים תוכיים וקופיים ומתנגדים לכל שואל לעכב תפלתו ובקשתו ח"ו · ובזה מלאך רע יענה אמן בע"כ :

פרק שנים עשר

זאת ועוד הנה שכרו אתו ופעלתו לפניו בזה כי נמלא חורז פעמים בכל יום מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים וכו' והדברים שמחים בחמש גבורות שבבינה מתמתקים על הדרך שמקבלים מיתוק מחמש ענויים של יוה"כ באופן שהחמשה ספירות שבמקומם הם מתלהטין ופועלים דין עתה בזה מתבסמין ומתהפכין לרחמים וחמשה מיני דמים שבאשה נדה ספו תמו ונשקעים בנוקבא דתהומא רבא ומשם יורדים במצולות ים · ואפי' מי שלא ידע לכוין לזה וכיוצא בזה בהרגילו בהם' יהיה זריז ונשכר כי יזכה לשנות בכל יום תורה נביאים' וכתובים · ואמר בכל יום זמר בכל יום · ופרש"י בפ' חלק שר"ע היה אומר שזמרת האדם בלימוד בעה"ז יגרום לו שיהיה לעה"ב בשמחה ובשירים ואמרו שם כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם · ומי שאינו קובע עתים לתורה בכל יום תמיד ויוצא לפעלו ולעבודתו עדי ערב · נא בלשון בקשה יהיו אזניו קשובות לתחנתי ולבקשתי אליו כעבד השואל מאת מאדוניו יגמול נא חסד של אמת זו עם נפשו כי ודאי גמולו ישולם לו ולא ימושו מפיהו ומפי בניו הסדרים אלו בכל יום ואסיך תקין נפשך בהון וקדים תקון נפשך והוטו לדיקי למעבד רעותא דמרייכו · ואם להקל מעליו ירצה לאומרם בפעם אחת או בהרבה פעמים בין ביום בין בלילה כל עידנא זמנייהו ונפשו בטוב תלין עם כחות הקדושה וזרעו יירש ארץ כי יקיים מלות והגית בו יומם ולילה ולא ימוש ספר התורה מפיו ואז יצליח את דרכיו ויהיה חנו מוטלת על הבריות ואמרו בגמ' סנהדרין פ"ט כל אדם שיש עליו חן בידוע שהוא ירא שמים שנאמר וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו · וברא' כלם יעשה נחת רוח ליוצרו ויקרא וה' יענהו · ודבר זה מלוה לאומרו בפני עם הארץ כדאמר רבא במס' מנחות פרק י"א על קריאת שמע ערבית ושחרית דפליג על ר"י שאמר משום רשב"י בהפך · ובכל מקום שמלאתי און לי להשלים כוונתי בלי שנות סדר הפסוקים מהאופן הכתובים בתורה נביאים וכתובים הנחתי אותם על סדרם הנכון הערוך וסדור בנבואה ורוח הקדש כי בזה יפה כחם להפיק רלון כל שואל כי בעת שבעמדם יעמודו גם בהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים לעומתם והבלא דפומא מסיק הבלא עילאה ועל זה אמר ר' זירא בשבת פ"ב אלמלא לא אתינא אלא למשמע דא דיי · וכל קול וקול יש לו שביל בפ"ע כדאמרי' בבתרא פ"ק · ורוח החיות עליון באופנים הכתובים איש על מקומו בשלום ובזה יזכה בכל יום לשפוך שיחו במספר מפקד ק"כ פסוקים ששים בבקר וששים בעתותי ערב למיתוק ק"כ לירופי אלהים ויכוין להבדיל השלש אלהים קדושים שהם בבינה וגבורה ומלכות מאלהים אחרים ח"ו וזה סוד ההבדלה להבדיל בין

אור לחשך ונגה כאור תהיה · עוד ישים האדם אל לבו בקריאתו פסוקים אלו ומגמת פניו יהיה להכניע החצוני לבל יהיה לו חלק ואחיזה ככל האפשר לו עמו בעת זווגו עם אשתו ומה טוב לרווקים להקדים להתפלל בהם לעת מצא זו אשה על דרך שאמרו לעולם יקדים אדם תפלה כי ודאי צריך ערמה גדולה, ותחבולה רבה להנצל מפח יקוש בעת ההולדה. סוב נא אחי בעיניך תביט דברי הגאון קורדואיר"ו מה דבר בזה אשר הובא מבעל ראשית חכמה בפרק ט"ז משער הקדושה דף ר"פ · ועשתונות לב הקורא פסוקים אלו מלבד הנדרש בהם יכוין לאסורו להבדיל הרעה ממנו ומאשתו בעת הזווג וכזה וכזו יכוין גם כן בסדר הבדלתו במוצאי שבתות ובימים טובים וכן בכל מצוה ויחוד וקדושה וכמו כן במה שאין בה אלא מצות פרוש מדבריהם ובזה צדק ילין בתוכם ושפחה בישא עליה תרנה אשפה להב הנית וכידון וכבר אמרו בתקונים דף כ"א שהזווג דומה ליחוד שאדם עושה בתפלת י"ח בחשאי ולכן עקר הכל שיהיה מעשה חשאי זה בצניעות ובסוי ושלא לאור הנר בשום אופן ואמרו דאיש ואשתו המתקדשים והמטהרים אינון דוגמא ארבעת אנפין הוי"ה בארבע גדפין אדנ"י בחבורא חדא שהם שמנה אותיות משולבים כנודע ובזה יזכה האדם לנפש חי"ה :

פרק שלשה עשר

וייראו ממערב את שם ה' וממזרח שמש את כבודו כי משלם חמה לצריו גמול לאויביו וכובע ישועה בראשו לקרבת אלהים יחפצון · הנה בל"ב נתיבות פליאות חכמה ברא יה ה' צבאות את עולמו ומהם יורדים ש"כ ניצוצי גבורא"ן כי עשרה פעמים ל"ב הם ש"ך ומז"א באים לשם א"ד שהיא נוקביה דזעיר וכן שם א"ד ה' פעמים עולה שכ"ה · ועוד יש דין אחר יורד מאימא לגבורה ממש לכ"י והם פ"ד ניצוצים כלולים בחמש גבורן שהם מנצפ"ך שעולה פ"ר ועם ה' אותיות עולים פר"ה אדומה פירוש הדינים שבאים מהאדום. · ופעמים הפ"ר דינים נכפלים והם ב' פעמים פ"ר בגימטרי"א קס"ת · שם אל שבי"ג מדות בו תקון ג' עולמות של אחרי דינין · ועלמא קדמא"ה הוא אלף אלפין אחרי תריסין והב' כ"ז אלפין דרגין אחרי דיבבא · והג' נ"ו אלפין אחרי דיללה · וכן במדות יש ג' שמות אלהים כאמור בפרק הקודם אחד בבינה ואחד בגבורה ואחד במלכות ואלהים במלואו ורבועו עולה אלף ולכן נקט אלף לכל אחד מהם והראשון שבבי"ע כולל שנים האחרים ומספר אלף אלפין ירצה האלף הראשון לעולם של מעלה דהיינו של בינה עלמא שהיא בריאה והב' אלפים לכללות יצירה ועשייה שבה · עלמא תניינא שבעה וחמשים אלפים דרגין דיבבא והוא נגד עולם היצירה שת"ת מקנן בה · וחשבון כ"ז הוא שם ההוי"ה שבת"ת ושם אל שהוא בכל עולם מהם לאכפייא הדינין כמ"ש באידרא שניהם יחד עולים כ"ז · עלמא תליתאה הוא נ"ו אלפים אחרי דיללה זה מספר של עולם העשייה שמלכות מקננת בה ושם א"ד שבה ואל הוא התקון של כל אחד מהדינין אלו : ויחד עולים נ"ו ושם אלהים מתחלק לק"כ

צרופים

צרופים כפי הקדמת משנת ספר יצירה ה' אותיות בונות וכו' · וכתיב בשלמה הנה מטתו ששים גבורים הנה עולה ששים כי הוא היה מכוין לחלק הק"כ אלהים הידועים ששים לבדם וששים לבדם שלא יהיה להם כ"כ התעוררות ולרמז זה גם אכחנו תקננו ששים פסוקים לחוד וששים לחוד בבקר ובערב וכן יברכך יאר ישא בהם ששים אותיות ותגן שם מעלות במקואות ואינון שם צירופי יה"ו · ויש י"ב צרופים של הוי"ה וי"ב צרופים של אלהים וי"ב של הוי"ה ממתקים הי"ב של אלהים כי כל אחד מצרופי אלהים כולל עשר מצרופיו וא"כ כל הוי"ה ממתקת עשר צרופי אלהים והנה י"ב הויו"ת ממתקים ק"כ צרופי אלהים ומתמתקים בכח מלוי שם ע"ב · שהוא הוי"ה ביודי"ן שבהסיר עקר ההוי"ה שהוא כ"ו ישאר מ"ו כי מעולם החסדים וכן הגבורות אינם נותנים מהעקר אלא מהמלוי · ושם אלהים שביודי"ן פירוש שהה"א היא ביו"ד כזה ה"י ממתק בסוד כ"ו שהוא הוי"ה ומתלבש ביו"ד של מטטרו"ן המנהיג העולם ויש אלהים בההי"ן כפול פשוט משולש מרובע · שהם מ"א אותיות וי"ה שהוא בבינה והוי"ה שהוא בת"ת שלה שעולים מ"א ממתקים המ"א אותיות של אלהים שהוא דין וזה נקרא אחורים של אלהים והם כתרים בפני הפורענות המנגדים הקליפות המביאות האדם לידי מחשבות רעות ועבירות ר"ל וכן אלהים בגימטרי"א כו"ס ומיתוק הק"כ צרופים נאמר כוס ישועות אשא ואז בשם ה' אקרא כי ה' הוא האלהים והאלהים הוא ה' ושני דודים ממתקים ובהיותם תואמים מלמטה יחדו הם תמים אל ראשו להחיות רוח שפלים ולב נדכאים אשר כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו המזכירים את ה' · ואל דמי להם בשירי חדש בפסוקי דזמרה לאלהינו ושמחת עולם תהיה להם כי בית תפארתו יפארו :

פרק ארבעה עשר

להיות האדם בנוי ומשוכלל כדוגמא העליונה אשר הוא קדוש ומשרתיו טהורים יזהר גם הוא להיות טהור בגופו ובאבריו כאשר. הוכחנו בח"ב מזה המעבר יבק כי בזה גורם לאכפיא רוחא דמסאבא כנדרש בפ' תרומה דף קפ"ה · ברם הטהרה האמיתית היא טהרת הנפש לקבוע עתים לתורה ביום ובלילה ולא ישנה תפקידתו אפי' יהיה סבור להרויח ממון הרבה באותה שעה שהיא מטהרת הדבקים בה טהרה גמורה ומשיבה את הנפש לחוטא כדכתיב תורת ה' תמימה משיבת נפש · ויסמוך תורתו לתפלתו ליחד תפלה מלכות בתורה תפארת שאחר שנתקנה בתקוניה ומזדמנת לקראת בעלה צריך להמשיך לה בעלה ת"ת ע"י יסוד וסוד אותיות התורה המרובעות הוא שפע הבינה בבה ארבע יסודות ומה מאד מסוגל לקרא פסוקי הפרשה עם התרגום למתוק קליפת נגה כנזכר למעלה אחר התפלה מיד וכל העוסק בתורה בעה"ז זוכה לאשתדלא בה לעלמא דאתי עיין בחלק דף קפ"ה ויערב לך · וילמד תורה לבניו דשכרו גדול ואם אינו יכול ידבק בלומדיה ויחזיקם דכתיב עץ חיים היא למחזיקים בה · ותמכיה

מאושר

מחוסר · וכתוב בזוהר פ' וישלח דף קע"א ומאן דלעי באורייתא ולית מאן דסמיך ליה ולא אשתכח מאן דאטיל מלאי לכיסתיה לאתקפא · על דא אורייתא משתכחא בכל דרא ודרא ואתחלש תוקפא דאורייתא כל יומא ויומא וכו' ואמר עוד וכד אינון סמכין הלשין גרמין לאתקפא ההוא דלית ליה שוקין ורגלין לקיימא עלייהו שהוא כח הנהם הקדמוני ונחש עקלתון · ובשבת פרק ט"ז אמר לא חרבה ירושלים אלא בשביל שבזו בה תלמידי חכמים שנאמר ויהיו מלעיבים במלאכי אלהים · ועון זה ג"כ גורם כי ישראל היו גולים ממקומם כמה דתנינן בירו' דחגיגה ובכמה מקומות בגמרין תני רשב"י אם ראית עיירות שנתלשו ממקומן בארץ ישראל דע שלא החזיקו בשכר סופרים ומשנים מ"ט על מה אבדה הארץ וגו' ויאמר ה' על עזבם את תורתי ספרייא ומתנייא אינון נטורי קרתא וויתר הקב"ה וכו' ולא וויתר על ביטול תורה ומאיסתא בה ואמרו בירו' פרק אלו נאמרים עתיד הקב"ה לעשות צל לבעלי מצות בצלן של בעלי תורה דכתיב כי בצל החכמה בצל הכסף ואומר עץ חיים היא למחזיקים בה ואמרו בירו' דמכות על יואב דכתיב ביה ויקבר בביתו במדבר אין הימא שהיה בזוז ומאכיל חכמים ותלמידיהם שבא שבאים זה לו שלכן במותו נעשו ישראל כמדבר ובמדרש שיר השירים ואמרו מה אגוז זה משמר את פריו כך עמי הארץ שבישראל עליהם להחזיק בדברי תורה ואז זוכה ויושב בישיבה של מעלה כדאמרי' בפסחים פרק מקום שנהגו בשמעון אחי עזריה · ואי לא דמסתפינא אמינא כי עון זה הגמלא בינינו שלא להחזיק ידי לומדי תורה הוא גרמא בנזקין כי שכחת התורה בעונות נראית יותר בגלילות איטליאה מכל שאר מחוזות לא כן בארצות המערב וגם לא בארץ אשכנז כי יש שם ישיבות יושבי על מדין ומלמדים תורה ברבים ישמרם ה' ויעלם גם עלה אבל במחוז הלז וידל ישראל מאד וזה לפי שאנשי חסד נאספים וכובשים פניהם בקרקע ואינם מספקין לת"ח אך מדחים אותם מעליהם הרבה מהם · ומי שיש לו בת והוא אמוד בנכסים מבקש להשיא אותם עם בן עשיר מיד נותן עיניו בממון ומשיא בתו לממון לא לאיש כי אינו משגיח אם הוא בור וגולם ואפי' אם לא תהיה יראת ה' על פניו אומר ימים ידברו בו וישוב מדרכו ומרגלא בפיהם הממון מכסה הבושת · ובת ת"ח עני תשב עד שתלבין ראשה לא כן עושים בארץ אשכנז וגלילותיה כי משיאים בנותיהם לת"ח ולמשפחות מיוחסות ומי שחננו ה' זהב וכסף ויש לו בת להשיאה הולך אצל ראש ישיבה למען יברור לו אחד מן התלמידים הגונים והמובטח בו שיורה הוראות בישראל ואליו הוא נושא נפשו ומהנהו ומרוממו ובזה הם מעמידים תורה בארמנותם לא כאלו הכופתים בנותיהם ונותנן אותן לפני ארי המכים ובועלין ואין להם בושת פנים על זה ידוו כל הדווים איך נהיתה הרעה הזאת בארצות אלו ובזה חכמת סופרים תסרח ואנשי חיל מתמעטים ועל מי יש לנו להסמך אם לא על אבינו שבשמים שירחם ויפקוד גפן זאת וישים העקוב למישור · ע"כ כל בעל נפש יחוש לעצמו להדבק בטובים ולישא בת ת"ח · ואמרו ביומא פ"ז אם רואה אדם שתורה פוסקת מזרעו ישא בת ת"ח שנאמר אם יזקין בארץ שרשו וגו' מריח מים יפריח ואין מים אלא תורה שנאמר וגו' ובקדושין פ"ק כל הנושא אשה שאינה הוגנת

לו אליהו מכריז עליו אוי לו לפוסל את זרעו ולפוגם את משפחתו והקב"ה חותם ובפ' עשרה יוחסין אמרו כל הנושא וכו' אליהו כופתו והקב"ה רוצעו · ובבתרא פ"ח אמרו לעולם ידבק אדם בטובים שהרי משה שנשא בת יתרו וכו' וכתוב בהגהות סי' ב' מא"ה בהגה"ה המתחלת כל הנושא אשה פסולה משום ממון הווין לו בכים שאינם מהוגנים כתב בסוף כל מי שפסקו לו ממון הרבה לשדוכין וחזרו בהם לא יענן כלהו משום זה ולא יתקוטט בעבור נכסי אשתו ומי שעושה כן אינו מצליח ואין זוגו עולה יפה כי הממון שאדם לוקח עם אשתו אינו ממון של יושר וכל העושה כן מקרי נושא אשה לשם ממון אלא כל מה שיתן לו חמיו וחמותו יקח בעין טוב ואז יצליח וברא"ש סי' נ"ב כפל דבריו בדין הפוסק מעות לחתנו ומשל העולם בזה הוא כדבריו ודאי · גם בפסחים פ"ג אמרו לעולם ישא אדם בת ת"ח שאם מת או גולה מובטח לו שבניו ת"ח דבת ת"ח פקודא דמריה אתמסר בידה כדאמרי' בזהר · ואשה טובה מתנה טובה · ובמדרש רבה אמרו שהכל מן האשה להיות האדם צדיק · ובהוריות פ"ב אמרו כי הוא בר רב נחמן פשט בעיא אחת לרב פפא וקם נשקיה ברישיה ויהיב ליה ברתיה · והנושא בת ת"ח ומקדש עצמו בשפת תמים וביום שלפניו מרבה מצות. ובגמילות חסדים יותר משאר הימים ובכל כחו ומתודה בכל לבו · ומשכים אחר ליל טובה לבית הכנסת ומבקש רחמים, כמו שנמצא כתוב בתקוני התשובה · יזכה להמשיך לזרעו אחריו נשמות קדושות ראויות לדעת דרך ה' :

פרק חמשה עשר

מי יאמר זכיתי לבי טהרתי מחשבתי מחטאתי ובודאי ראיתי בני עליה והנם מועטים המתקדשים והמטהרים רעיונותיהם ועיילי בלא בר ועל טוהר המחשבה. יתפלל כל חסיד לה' וייחד לו בקשות ויחודים לעתים הגונים כי דבר גדול דברה אלינו התורה תמימה בפסוק ולא תתורו אחרי לבבכם ואפילו בדברי' הגשמיים והגסים, שבהן משכן הקליפות והחומר אין ראוי לאדם להמשך אחריהם שבהם נאחזים החצונים ומטמא האדם עצמו · ולכן בהיותו מתפלל צריך לעצום עיניו שלא יביט בדברים הגשמיים ובעצימת עיניס יעלה בדעתו הדברים הדקים ויתאחז ברוחני שהוא כח החיוני הדק המתלבש בעולם הגס הזה המתאחים לנגד בתחלת העלמתם ובהיותו מזכך הדברים ומעלה אותם בסוד הדקות אז הוא דק ועד דוגמת אחד מלבאי המרום · וכשנמשך אחר החומר ועוביות הדברים נקרא זונה כדכתיב אשר אתם זונים אחריהם כי האדם נברא להמשיך אחר הדברים הדקים הנעלמים בטבע נשמתו רוחו ונפשו אם ימשך אחר עביותם נקרא זונה כי יוצא ממדתו ואוי לו לבית פי' גופו של אדם שהלפת עוברת תמיד. בתוכו וכל רוח דק ימשך אחר הגבלת צורתו דרך משל אם יחשוב האדם כל ימיו בשם הקדוש בצורות אותיותיו ובנקודתו בפירושיו ובכנויי כנויו ימשיך על עצמו רוח זך אלהי ודאי · וטוב לזה להרגיל האדם עצמו לומר בכל יום מזמור קל"ה · ואם יחשוב

תמיד

תמיד בדברים גשמיים · ימשיך על עצמו תכונה רעה וזהו לדעתי כוונת חז"ל ונתן עול ברזל על צוארך זה טרדת רעיון שכל עוד שאינו חושב בקדושה הוא נפרד ח"ו ובדד ישב מחוץ למחנה קדושה מושבו שכמו שמשכן הקדושה בשם הקדושה כן משכן הקליפות בדברים חומרים ותאות הגשמיות · וענין הקרי יוכיח כי המהרהר עמל מוליד און ושקר ברם אחר מחשבות אינם קלות להפעל ופגם גדול גורם המחשבה הרעה וזהו הרהורי עבירה קשים מעבירה · והנה בהולדת הבנים כמו שאדם חושב כן ממש פועל וזה אומרו ולא תתורו אחרי לבבכם וגו' ואמרו בגמרין אל תפנו אל מדעתכם · ופי' בתקונים שזהו סוד והאיש משה עניו מאד שהיה מתבייש מקונו ואומר איך אחשוב בדברים גשמיים והנה קוני יודע יצר מחשבות לבי ואיך אחשוב לפניו בדבר שיש לי בושת לעשות מה לי עשייה ממש לפני הבורא מה לי מחשבה הלא הכל גלוי לפניו ויותר ידוע לפניו המחשבה מהמעשה לפני ב"ו · ואז"ל כי האדם פועל במדות העליונות ע"י הדברים הגשמיים הנמצאים בעולם בהשתתף כוונתו בהם ואמרו בתמיד פ"ק איזהו דרך ישרה שיבור לו האדם יאהב את התוכחות שעל ידן טובה וברכה באים לעולם ורעה מסתלקת ר"א יחזיק באמונה יתירה · פרש"י ישא ויתן באמונה שנאמר עיני בנאמני ארץ וגו' · הנה שכפי תקון המדות כן יזכה גו ולעולם כלו מסבת תקונו למעלה בכסאות של יוצר בראשית וזה לפי שכל נמצא נשפע מהמדות עליונות וזה טעם בקוצר אל צורך הענינים הגשמיים אל המצות כד' מינים ללולב ומיני צמחים לסוכות והעורות לתפלין ולמזוזה וס"ת והבגדים לציצית וזהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן למשכן כי לכל יש תלויה בעליונים ומה גם אם ישתתף אל ענין זה שעורה במדת ארכם ורחבם · וכ"ש שבהזכירנו פסוקים משולבים מצד כח האורים ותומים וסודות הצפונים בתוכם ובסדר סדורם · כי יחדו יכונו להמשיך הכחות עליונות לקדש אדם עצמו ונשמתו בהם · כי התורה שמותיו של הקב"ה ושמו הם י' ספירות והתורה כלה הן כנויים לבחינות הספירות והמצות הם ענפים לשם הוי"ה שבו סוד עשר ספירות · ובזה אך טוב וחסד ירדפונו כל ימי חיינו :

פרק ששה עשר

נחנו פשענו ומרינו ומפני חטאינו נתרחקנו מעל אדמתנו · על כן לבד התפלות הקבועות לנו חובה עלינו להשמיע בכל יום קולנו להיותנו ברחוק מקום כמי שקורא למרחוק וזה לעורר הקול מהמעוררים העליונים שיתחברו עם קולנו כדאמרי' במדרש שיר השירים בפסוק היושבת בגנים רבי נתן וכו' עד והקב"ה אומר להם בני הגביהו קולכם כדי שישמעו חברים שעל גביכם ואין חברים אלא מ"ה ותנו דעתכם לא תשנאו זה את זה ולא תתקנאו זה את זה ולא תתחרו זה את זה ולא תביישו זה לזה שלא יאמרו מלאכי השרת לפני רבש"ע תורה שנתת להם לישראל אינם עוסקין וכו' וד' לשונות שזכרו שנאה קנאה. תחרות בושה הם נגד ד' מיני יצר הרע שזכרנו והם שולטות בלב ורוח וקול ודבור · ואמרו במדרש

אני

אני הצלצלת השרון בזמן ב"ה אני חבויה בצלו ית' בשיר ורון ובזמן הגלות אני כשושנה בין החוחים ועל כל זה אני עוסקת במשנה בשיגון ד"ת בקול זמרה וזהו סמכוני באשישות כי צריכים אנו לסמוך כ"י ליחוד בשם סדרי משנה ורפדוני בתפוחים הציעו תחתי תפלות ותחנונים המבריאים את הנפש כי חולת אהבה פי' חולת היחוד אני שאהב"ה כמספר אחד וכ"ש בשבתות וימים טובים ביום טובה נהיה בטוב ולא יראו פניו ריקם כל אחד כפי השגתו במקרא בהלכה ובאגדה ובפסוקי תפלה וכן כל אחד יקבל השפעתו ית' כפי הכנת נשמתו ומעשה גבורתו וזהו כברכת ה' אלהיך וגו' ובזה בכל יום ויום התחתונים יעלו למעלה ועליונים למטה בכוונות היחודים שהעלינו על ספר ושפתי אותיות והברות מהפסוקים הנזכרים הוגים ושונים ומגידים כוונות הרמוזות בהם בכל יום ויום מלבד דברים הרבה אשר לא יכילם רעיון והם דברים קלילן פי' קלים לרוץ ליוצרם כדתרגם יונתן פסוק על-כן יהיו דבריך מעטים בגין כן יהון מלי פומך קלילן והרגיל בשודא דמחלדא חקלא בהקדמות האר"י זצוק"ל ע"י הצרופים והתמורות ברל"א שערים פי' זוגות פנים ואחור זר"ת וס"ת ותוכי תיבות וראשי פסוקים וסופי פסוקים ודילוג אותיות וצרוף אותיות וצרוף הנקודות בחמש או בשש מהם וחלקי הגימטריות בחלק המשקל וחלק החבור וט' חלקי המספרי מספר המעוגל הכללי מספר הקדמיי מספר הכרחי מספר מוסיפי מספר המרובע הכללי מספר המרובע הפרטי מספר שמיי מספר מספרי מספר מספריי הגדול וכל מ"ק הוא במסטרו"ן מאור הקטן וכאשר בלבו יקבוץ ויבין בהם בהשכלות אלו ירעם בקולו נפלאות נתבארו בספ"ר ויראה עולמו בחייו ודוגמא זו הוא בכל התורה כלה כי ארוכה מארץ מדה ופוק חזי גבורתא דאורייתא דמרי עלמא ובה תדבקין יחידה החכמה עם נערותיה ושביליה ותינק מזיו שדיה כל ימי חיי הבלך ולא ימושו החקים האלה מלפניך ובזה תתענג מזיו כבודה בארצות החיים :

פרק שבעה עשר

העומדים בסוד ישרים אמרו כי צריך כל אדם לכוין בעצמו כאלו הולך בבקר למנין עשרה לבית הכנסת של אברהם אבינו שתקן תפלת שחרית ויזרז עצמו ביותר להיות מן העשרה היושבים ראשונה במלכות ובמנחה יכוין בעצמו כאלו הולך לבית הכנסת של יצחק אבינו ובערבית כאלו הולך לבית הכנסת של יעקב אבינו ואל יציאו מעיניו מרכבת האבות כדי שיזדרז להיות נמנה מעשרה ראשונים ערב ובוקר כמו כן כתוב בזהר פ' בראשית דף כ"ג כד בר נש אפתח פומיה בצלותא דערבית ביומין דחול נשרא קא נחית לקבליה לקבלא בגדפתא ודא מיכאל ואיקרי נמי אוריאל כשהוא מצד החסד ובשחרית אריה ואוריאל אתי לקבלא צלותיה וד' גדפין דאית ליה וכן לכל חיה ובצלותא דמנחה שור נחית לקבליה בקרנוי ובשבת נחית הקב"ה בג' אבהן ודרך זו נלך בכוונת הפסוקים המסודרים מאתנו :

ביום

ביום א' בבקר יכוין בהויה נקודה סגול להוריד נחת רוח מבעל הרצון על ידי הכסאות עליונות למדת החסד במקומה משום להאיר ולקבץ כללות החסד שבמלכות אצילות וכן בבי"ע בסוד דרועא ימינא ויכוין בשם אל וביחוד שם ראשון מן' שמות של אנא בכח והמלאך והמזל והמשרת של היום כידוע למבין והיודע לכוין שמות המרגלא שבאו ריש מלין מהם בפ"א ממאמר א' אז טוב לו ולנפשו · ויכוין בפסוקי תורה להאיר עולם האצילות על הכלם שבו ובחינת חלקו הנקרא נשמתא ובסוד יו"ד שבשם הקדוש ובזה מתקן פן אדם שבמרכבה וכל הנשמות התלויים בפן ההוא ומכוין להוריד כח בחסדים העליונים · ובפסוקי נביאים יכוין לתקון ובסוס עולם הבריאה לתקון חלק שני מנשמתו הנקרא נשמה בסוד יו"ד ה"א שבשם · ופן שני שהוא פן אריה וכל הנשמות התלויים בפן ההוא ומגביר הנהגת החסד · ובפסוקי תהלים יעלה במחשבתו לתקן עולם היצירה ולסוד רוח ובכח יה"ו שבשם ובזה ימתק פני שור עם כל הנשמות הכללים בפן ההוא ומבסם הנהגת הדין · ובפסוקי כתובים יכוין לתקון עולם העשייה רוחנית וגשמית ותקון נפשו בכח ד' אותיות שבשם ולתקון פני נשר עם כל הנשמות הנכללים בפן ההוא ומוסיף כח בהנהגת הרחמים · וכל אלה הם תקוני שכינה · במנחה יכוין לכללות של חסד שהוא בדרועא דשמאלא ובשם אל אלהים וביחוד שם א' מן' שמות של מ"ב והשאר כנזכר לעיל :

ביום ב' יכוין בבקר להויה נקודה שו"א שהיא בגבורה בסוד דרועא ימינא ובשם אל אלהים וביחוד שם ב' מן' שמות של מ"ב ובשם המרגלא והמלאך והמזל והמשרת של יום ב' כנזכר ונכתב בסדורי תפלות הספרדים והשאר כנזכר · במנחה יכוין הוי"ה נקודה שו"א גבורה בדרועא שמאלא ובשם אלהים וביחוד שם ב' מן' שמות של מ"ב וכו' כנזכר :

ביום ג' יכוין הוי"ה נקודה חולם שהיא בת"ת בדרועא ימינא וביחוד שם ג' מן' שמות של מ"ב והשאר כנזכר · במנחה הוי"ה חולם בדרועא שמאלא וכו' :

ביום ד' הויה חירק בנלח בדרועא וירכא ימינא ובשם ה' צבאות וביחוד שם ד' משם מ"ב וכו' · במנחה הויה חירק בנלח בכללתו בדרועא וירכא שמאלא וכו' :

ביום ה' יכוין בהויה שורק בהוד בכללותו בדרועא וירכא ימינא ובשם אלהים צבאות וביחוד שם ה' משם של מ"ב ובמלאכו וכו' והשאר כנזכר במנחה יכוין בהוי"ה נקודה שורק ובהוד בדרועא וירכא שמאלא וכנזכר בבקר :

ביום ו' יכוין בהויה נקודה שלש נקודות שביסוד השושבין המיחד ובשם שד"י ואל חי בכללותו בדרועא וירכא וגופא מבחינת ימינא וביחוד שם ו' משם של מ"ב בסוד נטותו אל צד החסד ומלאכו וכו' · כנזכר במנחה יכוין בשם ניקוד קבוץ כנזכר בסוד השושבין הנוטה אל צד הדין ויכוין לבשם אותו והשאר כנזכר :

בשבת יכוין בשם הויה ואדנות משולבים ומלכות שי"ן ב"ת מיוחדת בג'אבות חג"ת אל אלהים ה' דבר ויקרא אלו ארץ החיים ומרכבה מרקדה בדרועא וירכא וגופא מבחינת ימינא וביחוד שם ז' מן' שמות של מ"ב וכו' כנזכר וכן בפרטי כוונת תורה נביאים וכתובים הכל נזכר · במנחת עת רצון יכוין לב' שמות משולבים בבקר

בסוד

בסוד השושבין המוסיף הארה מהכתר עליון בסוד תפלת מוסף ומלכות מחובקת בדרועה דשמאלא והתעוררות מלא הרצון וביחוד שם ז' מז' שמות מ"ב והשחר כמכר בבקר ויש מחלקים אות א' של אבגית"ץ לכל א' מששת ימים וכל דברי חכמים קיימים ואורו יאיר כאור שבעת הימים · וטוב לכוין במה שאמרנו בכל יום בעת התפלות והעבודות ובזה יתגבר בה' ובשמו יתהלל :

אלו הם סדרי הפסוקים מאנ"ך עם מעט בקשות הקשורים בעבותות אהבה ובהם ישירו ויזמרו כל החפץ לקדש עצמו בשחרית ומנחה :

קודם שיתחיל כל סדר יאמר

אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא : אָנָּא יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא ג"פ : שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְהוָה וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ תּוֹשָׁב כְּכָל אֲבוֹתָי : תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי הַטֵּה אָזְנְךָ לְרִנָּתִי : כִּי שָׂבְעָה בְרָעוֹת נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ : בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה זָכָרְתִּי וַתָּבוֹא אֵלֶיךָ תְּפִלָּתִי אֶל הֵיכַל קָדְשֶׁךָ :

אחר כך יתחיל המזמור ויאמר כל הס' פסוקים בסדרים המוגעים כאן :

סדר יום ראשון בבקר

יתחיל פסוקי אנה ה' ואח"כ יאמר מזמור עד אנה ה' תשכחני ואח"כ יאמר פסוקים אלו :

תורה **וַיֹּאמֶר** אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר : וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ וֶהְיֵה בְּרָכָה : וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדוֹרֹתָם לִבְרִית עוֹלָם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ : וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ שִׁרְצוּ בָאָרֶץ וּרְבוּ בָהּ : יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרְכֶיךָ בָּרוּךְ : וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אוֹתְךָ וְיַפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ וְהָיִיתָ לִקְהַל עַמִּים : אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ : וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְהָיָה יְהוָה לִי לֵאלֹהִים :

נביאים **אָנֹכִי** לַיהוָה אָנֹכִי אָשִׁירָה אֲזַמֵּר לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : עָלַץ לִבִּי בַּיהוָה רָמָה קַרְנִי בַּיהוָה רָחַב פִּי עַל אוֹיְבַי כִּי שָׂמַחְתִּי בִּישׁוּעָתֶךָ : אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָה כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר

בֵּאלֹהֵינוּ: קֶשֶׁת גִּבּוֹרִים חַתִּים וְנִכְשָׁלִים אָזְרוּ חָיִל: יְהוָה מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף מְרוֹמֵם: אַל תִּירְאוּ וְאַל תֵּחָתּוּ חִזְקוּ וְאִמְצוּ כִּי כָּכָה יַעֲשֶׂה יְהוָה לְכָל אוֹיְבֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם נִלְחָמִים אוֹתָם: כֵּן יֹאבְדוּ כָּל אוֹיְבֶיךָ יְהוָה וְאוֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ: לֹא יִתְיַצֵּב אִישׁ לְפָנֶיךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ
לֹא אַרְפְּךָ וְלֹא אֶעֶזְבֶךָּ:

תהלים יְהוָה בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה: בְּקָרְאִי עֲנֵנִי אֱלֹהֵי צִדְקִי בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי חָנֵּנִי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי: יְהוָה נְחֵנִי בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ: וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנֵּנוּ וְתָסֵךְ עָלֵימוֹ וְיַעְלְצוּ בְךָ אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ: כִּי אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק יְהוָה כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ: יְהוָה מָה רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי: וְאַתָּה יְהוָה מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי: חָנֵּנִי יְהוָה כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְהוָה כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי: סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי שָׁמַע יְהוָה קוֹל בִּכְיִי: מָגִנִּי עַל אֱלֹהִים מוֹשִׁיעַ יִשְׁרֵי לֵב: בְּשׁוּב אוֹיְבַי אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ: כִּי עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק: חָנְנֵנִי יְהוָה רְאֵה עָנְיִי מִשּׂוֹנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי מָוֶת: וִיהִי יְהוָה מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה: לָמָה יְהוָה תַּעֲמוֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה: שְׁבוֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וָרָע תִּדְרוֹשׁ רִשְׁעוֹ בַל תִּמְצָא: שִׁיתָה יְהוָה מוֹרָה לָהֶם יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ הֵמָּה סֶלָה: יַכְרֵת יְהוָה כָּל שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדוֹלוֹת: כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל יֶתֶר לִירוֹת בְּמוֹ אֹפֶל לְיִשְׁרֵי לֵב: שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט: שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי: מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים: קוּמָה יְהוָה קַדְּמָה פָנָיו הַכְרִיעֵהוּ פַּלְּטָה נַפְשִׁי מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ: יְהוָה סַלְעִי וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי: מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמִן אוֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ: בַּצַּר לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו תָּבוֹא בְאָזְנָיו: יַצִּילֵנִי מֵאוֹיְבִי עָז וּמִשּׂוֹנְאַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי: יְקַדְּמוּנִי בְיוֹם אֵידִי וַיְהִי יְהוָה לְמִשְׁעָן לִי: וַיּוֹצִיאֵנִי

לַמֶּרְחָב יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי: כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי: שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקָּח: יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל אֹיְבָי יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע: חַי יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם אֱלֹהֵי יִשְׁעִי:

כתובים יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן: הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים: הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי אַף נָעִים אַף עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה: שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי: דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים: עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו: אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ: שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה: הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִנִי: יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ יְהוָה: בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ גֹּאֵל הַיּוֹם וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל: בּוֹקֶר קְרָאתִיךָ וְלֹא אֶחֱשֶׁה וְלַיְלָה וְלֹא דוּמִיָּה לִי: רִנָּתִי תֵחָשֵׁב קְטוֹרֶת וְזִבְחֵי שְׁלָמִים קוֹלִי: רְצֵה בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלַּת חִין פְּלוּלִי: כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בַּבֹּקֶר: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

אחר שגמר כל סדר וסדר יאמר פסוקים אלו ערב ובקר:

יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה: אַל תִּתֵּן יְהוָה מַאֲוַיֵּי רָשָׁע זְמָמוֹ אַל תָּפֵק יָרוּמוּ סֶלָה: שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וָרָע תִּדְרוֹשׁ רִשְׁעוֹ בַּל תִּמְצָא: הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל בָּנִים: וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר מֵרֹב: תּוֹצִיאֵנִי מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי כִּי אַתָּה מָעוּזִּי: בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְהוָה: (ישר הפוך ישר: וכן) לְפוּרְקָנָךְ סַבְרִית יְהוָה: מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: מִימִינִי מִיכָאֵל מִשְּׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל מִלְּפָנַי אוּרִיאֵל וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל: בָּרוּךְ יְהוָה בַּיּוֹם בָּרוּךְ יְהוָה בַּלַּיְלָה: בָּרוּךְ יְהוָה בְּשָׁכְבֵנוּ בָּרוּךְ יְהוָה בְּקוּמֵנוּ: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס

לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל
יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן: וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ: שַׁדַּי
בָּרְכֵנוּ וּנְחִיֶה: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ: ג״פ
רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים עֲשֵׂה רְצוֹנְךָ בַּשָּׁמַיִם וְתֵן נַחַת רוּחַ לִירֵאֶיךָ
בָּאָרֶץ וּשְׁמַע זַעֲקַת עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה מְהֵרָה
בְּקָשָׁתָם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה: עֲנֵנוּ אָבִינוּ עֲנֵנוּ עֲנֵנוּ מַלְכֵּנוּ עֲנֵנוּ
עֲנֵנוּ עֶזְרֵנוּ עֲנֵנוּ עֲנֵנוּ סוֹמְכֵנוּ עֲנֵנוּ: עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר
וְהַנּוֹרָא: עֲשֵׂה לְמַעַן בְּנֵי בֵיתִי הַתְּלוּיִם עַל רַחֲמֶיךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן
הֶבֶל הַתִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן: עֲשֵׂה לְמַעַן גְּמוּלֵי חָלָב שֶׁלֹּא חָטְאוּ:
עֲשֵׂה לְמַעַן יוֹנְקֵי שָׁדַיִם שֶׁלֹּא פָשְׁעוּ: עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים
וַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן
לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

ואם ירצה יאמר קודם יהיו לרצון אלו הפסוקים:

סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי שָׁמַע יְהוָה קוֹל בִּכְיִי: נֹדִי סָפַרְתָּה
אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ: יְהוָה צְבָאוֹת
עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ
בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

סדר יום ראשון למנחה

יאמר פסוקי אנה ה׳ ואחר כך יאמר זה:

יח לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְהוָה לְדָוִד אֲשֶׁר דִּבֶּר לַיהוָה אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה
הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל יְהוָה אוֹתוֹ מִכַּף כָּל אֹיְבָיו וּמִיַּד
שָׁאוּל: וַיֹּאמַר אֶרְחָמְךָ יְהוָה חִזְקִי: יְהוָה סַלְעִי וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי
אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי: מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה
וּמִן אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ: אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיַּעַל יְבַעֲתוּנִי: חֶבְלֵי
שְׁאוֹל סְבָבוּנִי קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי מָוֶת: בַּצַּר לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל אֱלֹהַי
אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו תָּבוֹא בְאָזְנָיו: וַתִּגְעַשׁ
וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי חָרָה לוֹ: עָלָה עָשָׁן
בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ: וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל
תחת

תַּחַת רַגְלָיו׃ וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעֹף וַיֵּדֶא עַל כַּנְפֵי רוּחַ׃ יָשֶׁת חֹשֶׁךְ
סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים׃ מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו
עָבְרוּ בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃ וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְהֹוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד
וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃ וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם׃ וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי
מַיִם וַיִּגָּלוּ מוֹסְדוֹת תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ יְהֹוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּךָ׃ יִשְׁלַח
מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים׃ יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז וּמִשֹּׂנְאַי כִּי
אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃ יְקַדְּמוּנִי בְיוֹם אֵידִי וַיְהִי יְהֹוָה לְמִשְׁעָן לִי׃ וַיּוֹצִיאֵנִי
לַמֶּרְחָב יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי׃ יִגְמְלֵנִי יְהֹוָה כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי׃
כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהֹוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃ כִּי כָל מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי
וְחֻקֹּתָיו לֹא אָסִיר מֶנִּי׃ וָאֱהִי תָמִים עִמּוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֹנִי׃ וַיָּשֶׁב
יְהֹוָה לִי כְצִדְקִי כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו׃ עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גְּבַר
תָּמִים תִּתַּמָּם׃ עִם נָבָר תִּתְבָּרָר וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל׃ כִּי אַתָּה עַם
עָנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת תַּשְׁפִּיל׃ כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהֹוָה אֱלֹהַי
יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי׃ כִּי בְךָ אָרֻץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי אֲדַלֶּג שׁוּר׃ הָאֵל תָּמִים
דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְהֹוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ׃ כִּי מִי אֱלוֹהַּ
מִבַּלְעֲדֵי יְהֹוָה וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ׃ הָאֵל הַמְאַזְּרֵנִי חָיִל וַיִּתֵּן תָּמִים
דַּרְכִּי׃ מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמֹתַי יַעֲמִידֵנִי׃ מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה
וְנִחֲתָה קֶשֶׁת נְחוּשָׁה זְרוֹעֹתָי׃ וַתִּתֶּן לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ תִסְעָדֵנִי
וְעַנְוַתְךָ תַרְבֵּנִי׃ תַּרְחִיב צַעֲדִי תַחְתָּי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי׃ אֶרְדּוֹף
אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד כַּלּוֹתָם׃ אֶמְחָצֵם וְלֹא יֻכְלוּ קוּם יִפְּלוּ
תַּחַת רַגְלָי׃ וַתְּאַזְּרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתָּי׃ וְאֹיְבַי
נָתַתָּה לִּי עֹרֶף וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם׃ יְשַׁוְּעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ עַל יְהֹוָה וְלֹא
עָנָם׃ וְאֶשְׁחָקֵם כְּעָפָר עַל פְּנֵי רוּחַ כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם׃ תְּפַלְּטֵנִי
מֵרִיבֵי עָם תְּשִׂימֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם לֹא יָדַעְתִּי יַעַבְדוּנִי׃ לְשֵׁמַע אֹזֶן
יִשָּׁמְעוּ לִי בְּנֵי נֵכָר יְכַחֲשׁוּ לִי׃ בְּנֵי נֵכָר יִבֹּלוּ וְיַחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם׃
חַי יְהֹוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי׃ הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי וַיַּדְבֵּר
עַמִּים תַּחְתָּי׃ מְפַלְּטִי מֵאֹיְבָי אַף מִן קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חָמָס
תַּצִּילֵנִי׃ עַל כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם יְהֹוָה וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה׃ מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת
מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם׃

תורה וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ: וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים:
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם: אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְהוָה הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ: קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ: הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל בָּנִים: וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר מֵרֹב: לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי:

נביאים מֵקִים מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיב עִם נְדִיבִים וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִלֵם: כִּי לַיהוָה מְצֻקֵי אֶרֶץ וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל: רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמֹר וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמּוּ כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ: כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְהוָה אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוֹאִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם: יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּנְקָמַנִי יְהוָה מִמֶּךָּ וְיָדִי לֹא תִהְיֶה בָּךְ: אִם יְהוָה הֱסִיתְךָ בִי יָרַח מִנְחָה וְאִם בְּנֵי הָאָדָם אֲרוּרִים הֵם לִפְנֵי יְהוָה כִּי גֵרְשׁוּנִי הַיּוֹם מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת יְהוָה: וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר גָּדְלָה נַפְשְׁךָ הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינַי כֵּן תִּגְדַּל נַפְשִׁי בְּעֵינֵי יְהוָה וְיַצִּלֵנִי מִכָּל צָרָה: יְהוָה הוּא הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה: מִי אָנֹכִי אֲדֹנָי אֱלֹהִים וּמִי בֵיתִי כִּי הֲבִיאֹתַנִי עַד הֲלֹם: וַתִּקְטַן עוֹד זֹאת בְּעֵינֶיךָ יְהוָה אֱלֹהִים וַתְּדַבֵּר גַּם אֶל בֵּית עַבְדְּךָ לְמֵרָחוֹק וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם אֲדֹנָי אֱלֹהִים:

תהלים הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי: מְפַלְּטִי מֵאֹיְבָי אַף מִן קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חָמָס תַּצִּילֵנִי: יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ: יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶךָ וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה: יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא: נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא יְהוָה כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ: עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ: אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר: הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַּמְנוּ ונתעודד.

וְנִתְעוֹדָד: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בְּךָ בָּטְחוּ
אֲבוֹתֵינוּ בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ: אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא בוֹשׁוּ:
אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי צָרָה קְרוֹבָה כִּי אֵין עוֹזֵר: וְאַתָּה יְהוָה אַל תִּרְחָק
אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה: עֵינַי תָּמִיד אֶל יְהוָה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת
רַגְלָי: אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל אֵבוֹשָׁה אַל יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי: צָרוֹת
לְבָבִי הִרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי: בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכוֹל אֶת
בְּשָׂרִי צָרַי וְאֹיְבַי לִי הֵמָּה כָשְׁלוּ וְנָפָלוּ: אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת יְהוָה
אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ: שִׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה כָּל יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְהוָה
וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ: אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי אַל תַּט בְּאַף עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי
הָיִיתָ אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי: כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי
וַיהוָה יַאַסְפֵנִי: שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל דְּבִיר
קָדְשֶׁךָ: קַוֵּה אֶל יְהוָה חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל יְהוָה: בָּרוּךְ יְהוָה
כִּי שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ
בַשָּׁלוֹם: אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל יְהוָה אֶתְחַנָּן: שְׁמַע יְהוָה וְחָנֵּנִי
יְהוָה הֱיֵה עוֹזֵר לִי: כִּי סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה וּלְמַעַן שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי
וּתְנַהֲלֵנִי: תּוֹצִיאֵנִי מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי כִּי אַתָּה מָעוּזִּי: בְּיָדְךָ אַפְקִיד
רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת: אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְּחַסְדֶּךָ אֲשֶׁר
רָאִיתָ אֶת עָנְיִי יָדַעְתָּ בְּצָרוֹת נַפְשִׁי: חָנֵּנִי יְהוָה כִּי צַר לִי עָשְׁשָׁה
בְכַעַס עֵינִי נַפְשִׁי וּבִטְנִי:

כתובים **צָעַק** לִבָּם אֶל אֲדֹנָי חוֹמַת בַּת צִיּוֹן הוֹרִידִי כַנַּחַל דִּמְעָה
יוֹמָם וָלַיְלָה אַל תִּתְּנִי פוּגַת לָךְ אַל תִּדֹּם בַּת עֵינֵךְ:
קוּמִי רֹנִּי בַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָי
שְׂאִי אֵלָיו כַּפַּיִךְ עַל נֶפֶשׁ עוֹלָלַיִךְ הָעֲטוּפִים בְּרָעָב בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת:
שָׁמְעוּ כִּי נֶאֱנָחָה אָנִי אֵין מְנַחֵם לִי כָּל אֹיְבַי שָׁמְעוּ רָעָתִי שָׂשׂוּ כִּי
אַתָּה עָשִׂיתָ הֵבֵאתָ יוֹם קָרָאתָ וְיִהְיוּ כָמֹנִי: זְכָר עָנְיִי וּמְרוּדִי לַעֲנָה
וָרֹאשׁ: זָכוֹר תִּזְכּוֹר וְתָשׁוֹחַ עָלַי נַפְשִׁי: זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן
אוֹחִיל: חַסְדֵי יְהוָה כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו: חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים
רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ: חֶלְקִי יְהוָה אָמְרָה נַפְשִׁי עַל כֵּן אוֹחִיל לוֹ: טוֹב יְהוָה
לְקֹוָו לְנֶפֶשׁ תִּדְרְשֶׁנּוּ: טוֹב וְיָחִיל וְדוּמָם לִתְשׁוּעַת יְהוָה: טוֹב לַגֶּבֶר

כי

כִּי יִשָּׂא עֹל בִּנְעוּרָיו: יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו: יִתֵּן בֶּעָפָר
פִּיהוּ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה: כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם אֲדֹנָי: כִּי אִם הוֹגָה וְרִחַם
כְּרֹב חֲסָדָיו: עֵינִי נִגְּרָה וְלֹא תִדְמֶה מֵאֵין הֲפֻגוֹת: עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא
יְהוָֹה מִשָּׁמָיִם: עֵינִי עוֹלְלָה לְנַפְשִׁי מִכֹּל בְּנוֹת עִירִי: צוֹד צָדוּנִי
כַּצִּפּוֹר אֹיְבַי חִנָּם: צָמְתוּ בַבּוֹר חַיָּי וַיַּדּוּ אֶבֶן בִּי: צָפוּ מַיִם עַל
רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזָרְתִּי: קָרָאתִי שִׁמְךָ יְהוָֹה מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת: קוֹלִי
שָׁמָעְתָּ אַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי: קָרַבְתָּ בְּיוֹם אֶקְרָאֶךָּ
אָמַרְתָּ אַל תִּירָא:

קשובות תִּהְיֶינָה אָזְנֶךָ לְשַׁפֵּךְ שִׂיחֵנוּ · רוֹן שָׂפָה קַבֵּל כְּרֵיחַ
נִיחוֹחֵינוּ: שֶׁחֲרְנוּךָ מָגִנֵּנוּ כִּי בְךָ מִבְטַחֵנוּ: וְשִׁמְךָ
עָלֵינוּ נִקְרָא אַל תַּנִּיחֵנוּ: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָֹה
צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

סדר יום שני

יאמר פסוקי אנא ה' הכתובים לעיל · אח"כ יתחיל מזמור יענך ה' ביום צרה תהלים סימן כ' תמצא לעיל אחר כך יאמר:

תורה הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא
בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרֹב
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: מֵאֵל אָבִיךָ וְיַעְזְרֶךָּ וְאֵת שַׁדַּי וִיבָרְכֶךָּ בִּרְכֹת שָׁמַיִם
מֵעָל בִּרְכֹת תְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת בִּרְכֹת שָׁדַיִם וָרָחַם: בִּרְכֹת אָבִיךָ
גָּבְרוּ עַל בִּרְכֹת הוֹרַי עַד תַּאֲוַת גִּבְעֹת עוֹלָם תִּהְיֶיןָ לְרֹאשׁ יוֹסֵף
וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו: חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיָּיִן וּלְבֶן שִׁנַּיִם מֵחָלָב: וַיִּסָּעוּ
וַיְהִי חִתַּת אֱלֹהִים עַל הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי
יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְהוָֹה: וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע
אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה
תֹאמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם:

נביאים וְעַתָּה הוֹאֵל וּבָרֵךְ אֶת בֵּית עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ
כִּי אַתָּה יְהוָֹה אֱלֹהִים דִּבַּרְתָּ וּמִבִּרְכָתְךָ יְבֹרַךְ בֵּית
עַבְדְּךָ לְעוֹלָם: עַל כֵּן גָּדַלְתָּ יְהוָֹה אֱלֹהִים כִּי אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין אֱלֹהִים

זולתך

זולתך ככל אשר שמענו באזנינו: חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלהינו ויהוה יעשה הטוב בעיניו: כי אתה נרי יהוה ואלהי יגיה חשכי: יהוה אלהי אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלהים בישראל ואני עבדך ובדברך עשיתי את כל הדברים האלה: ענני יהוה ענני וידעו העם הזה כי אתה אלהים: וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו יהוה הוא האלהים יהוה הוא האלהים: יהי יהוה אלהינו עמנו כאשר היה עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו להטות לבבנו אליו ללכת בכל דרכיו ולשמור מצותיו וחקיו ומשפטיו. אשר צוה את אבותינו:

תהלים חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים ליהוה: ואני עליך בטחתי יהוה אמרתי אלהי אתה: בידך עתותי הצילני מיד אויבי ומרודפי: יהוה הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים: הנה עין יהוה אל יראיו למיחלים לחסדו: להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב: נפשנו חכתה ליהוה עזרנו ומגננו הוא: כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו: יהי חסדך יהוה עלינו כאשר יחלנו לך: זה עני קרא ויהוה שמע ומכל צרותיו הושיעו: חונה מלאך יהוה סביב ליראיו ויחלצם: טעמו וראו כי טוב יהוה אשרי הגבר יחסה בו: כפירים רשו ורעבו ודורשי יהוה לא יחסרו כל טוב: עיני יהוה אל צדיקים ואזניו אל שועתם: צעקו ויהוה שמע ומכל צרותם הצילם: קרוב יהוה לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע: רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו יהוה: תמותת רשע רעה ושונאי צדיק יאשמו: פודה יהוה נפש עבדיו ולא יאשמו כל החוסים בו:

לדוד ריבה יהוה את יריבי לחם את לוחמי: החזק מגן וצנה וקומה בעזרתי: והרק חנית וסגור לקראת רודפי אמור לנפשי ישועתך אני: יבושו ויכלמו מבקשי נפשי יסוגו אחור ויחפרו חושבי רעתי: ונפשי תגיל ביהוה תשיש בישועתו: העירה והקיצה למשפטי אלהי ואדני לריבי: יבשו ויחפרו יחדו שמחי רעתי ילבשו בשת וכלמה המגדילים עלי: ירנו וישמחו חפצי

צדקי

צִדְקִי וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְהֹוָה הֶחָפֵץ שְׁלוֹם עַבְדּוֹ: וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה
צִדְקֶךָ כָּל הַיּוֹם תְּהִלָּתֶךָ:

כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר: גּוֹל עַל יְהֹוָה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח
עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה: וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטֶךָ כַּצָּהֳרָיִם:
דּוֹם לַיהֹוָה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ אַל תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֶׂה
מְזִמּוֹת: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: ישר הפוך ישר

כתובים רַבְתָּ יְהֹוָה רִיבֵי נַפְשִׁי גָּאַלְתָּ חַיָּי: רָאִיתָה יְהֹוָה עַוָּתָתִי
שָׁפְטָה מִשְׁפָּטִי: רָאִיתָה כָּל נִקְמָתָם כָּל מַחְשְׁבוֹתָם
לִי: שָׁמַעְתָּ חֶרְפָּתָם יְהֹוָה כָּל מַחְשְׁבוֹתָם עָלָי: שִׂפְתֵי קָמַי וְהֶגְיוֹנָם
עָלַי כָּל הַיּוֹם: שִׁבְתָּם וְקִימָתָם הַבִּיטָה אֲנִי מַנְגִּינָתָם: תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת
צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ פָּקַד עֲוֹנֵךְ בַּת אֱדוֹם גִּלָּה עַל חַטֹּאתָיִךְ: זְכוֹר
יְהֹוָה מֶה הָיָה לָנוּ הַבִּיטָה וּרְאֵה אֶת חֶרְפָּתֵנוּ: נַחֲלָתֵנוּ נֶהֶפְכָה לְזָרִים
בָּתֵּינוּ לְנָכְרִים: לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ תַּעַזְבֵנוּ לְאֹרֶךְ יָמִים: הֲשִׁיבֵנוּ
יְהֹוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם: בַּאֲשֶׁר דְּבַר מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן
וּמִי יֹאמַר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה: לֵךְ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֶב טוֹב
יֵינֶךָ כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ: וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וָחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן
וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה: לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה
וְשָׂשֹׂן וִיקָר:

עוֹנֶה מִמֵּצַר קוֹרְאָיו וּלְתַחֲלוּאָתָם רְפוּאָה מְמַהֵר לִשְׁלוֹחַ פּוֹנֶה לַעֲנוֹת
עָנִי תְּפִלָּתוֹ בַּל לְשַׁקֵּץ וְלֶאֱלוֹהַּ צָעוֹק נִצְעַק מִכְּאֵב לֵב וְנִסְגּוֹד
תְּפִלּוֹתַי: אֵל אֱלֹהֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

למנחה ליום שני

מתחיל מזמור לדוד ה' רועי ס' כ"ג תמצא לעיל

תורה יְהֹוָה יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי
לִישׁוּעָה: זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ:
יְהֹוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהֹוָה שְׁמוֹ: יְמִינְךָ יְהֹוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יְהֹוָה
תִּרְעַץ אוֹיֵב: מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ
נורא

נורא תהלות עושה פלא: תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך
ידמו כאבן: עד יעבור עמך יהוה עד יעבר עם זו קנית: לכן אמור
לבני ישראל אני יהוה והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלתי
אתכם מעבודתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים:
לך שוב מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך:

נביאים כי ראה יהוה את עני ישראל מורה מאד ואפס עצור
ואפס עזוב ואין עוזר לישראל: ועתה יהוה אלהים
הושיענו נא מידו וידעו כל הממלכות כי אתה יהוה אלהים לבדך:
אודך יהוה כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני: הנה אל ישועתי אבטח
ולא אפחד: כי עזי וזמרת יה יהוה ויהי לי לישועה: יהוה חננו לך
קוינו היה זרועם לבקרים אף ישועתנו בעת צרה: כי יהוה שופטנו
יהוה מחוקקנו יהוה מלכנו הוא יושיענו: חזקו ידים רפות וברכים
כושלות אמצו: יהוה להושיענו ונגינותי ננגן כל ימי חיינו
על בית יהוה:

תהלים ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו: חרב
פתחו רשעים ודרכו קשתם להפיל עני ואביון לטבוח
ישרי דרך: חרבם תבא בלבם וקשתותם תשברנה: כי זרועות
רשעים תשברנה וסומך צדיקים יהוה: לא יבושו בעת רעה ובימי
רעבון ישבעו: כי יפול לא יוטל כי יהוה סומך ידו: קוה אל יהוה
ושמור דרכו וירוממך לרשת ארץ בהכרת רשעים תראה: ראיתי
רשע עריץ ומתערה כאזרח רענן: ויעבור והנה איננו ואבקשהו
ולא נמצא: ותשועת צדיקים מיהוה מעוזם בעת צרה: ויעזרם
יהוה ויפלטם יפלטם מרשעים ויושיעם כי חסו בו: אדני נגדך כל
תאותי ואנחתי ממך לא נסתרה: יהוה אל בקצפך תוכיחני
ובחמתך תיסרני: כי לך יהוה הוחלתי אתה תענה יהוה אלהי: אל
תעזבני יהוה אלהי אל תרחק ממני: חושה לעזרתי יהוה תשועתי:
ועתה מה קויתי יהוה תוחלתי לך היא; מכל פשעי הצילני חרפת
נבל אל תשימני: שמעה תפלתי יהוה ושועתי האזינה אל דמעתי
אל תחרש כי גר אנכי עמך תושב ככל אבותי: קוה קויתי יהוה

ויט

וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי׃ אַתָּה יְהוָה לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי׃ רְצֵה יְהוָה לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחַד מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי לִסְפּוֹתָהּ יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃ יָשֹׁמּוּ עַל עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים לִי הֶאָח הֶאָח׃ וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי יַחֲשָׁב לִי עֶזְרָתִי וּמְפַלְטִי אַתָּה אֱלֹהַי אַל תְּאַחַר׃ אֲנִי אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ׃ בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי׃ וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃ כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃ מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנָיו׃ שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא חָסִיד מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְפַלְּטֵנִי׃ כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי מָעוּזִּי לָמָה זְנַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃

כתובים **כִּי** אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ׃ בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ׃ וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרֹצוּ׃ מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל תִּמְאָס וְאַל תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ׃ אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף׃ אִם תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ׃ אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא׃ כִּי יְהוָה יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד׃ תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ׃ בְּלֶכְתְּךָ לֹא יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל׃ וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם׃

לְפָנֶיךָ תָּבֹא תְּפִלָּתֵנוּ צוּר חֵי הָעוֹלָמִים׃ הַקְשֵׁב תְּפִלַּת עֲבָדֶיךָ וְלֹא נֵצֵא נִכְלָמִים׃ וְהַשְׁקִיפָה עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ מִמְּרוֹמִים׃ אֵל חַי וְקַיָּם מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים׃

סדר ליום שלישי

יתחיל פסוקי אנא ה׳ ואח״כ יא״ר זה

לה **לְדָוִד** רִיבָה יְהוָה אֶת יְרִיבַי לְחַם אֶת לֹחֲמָי׃ הַחֲזֵק מָגֵן

וצנה

וְצִנָּה וְקוּמָה בְּעֶזְרָתִי: וְהָרֵק חֲנִית וּסְגֹר לִקְרַאת רֹדְפָי אֱמֹר
לְנַפְשִׁי יְשֻׁעָתֵךְ אָנִי: יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר
וְיַחְפְּרוּ חֹשְׁבֵי רָעָתִי: יִהְיוּ כְּמֹץ לִפְנֵי רוּחַ וּמַלְאַךְ יְהוָה דּוֹחֶה: יְהִי
דַרְכָּם חֹשֶׁךְ וַחֲלַקְלַקּוֹת וּמַלְאַךְ יְהוָה רֹדְפָם: כִּי חִנָּם טָמְנוּ לִי שַׁחַת
רִשְׁתָּם חִנָּם חָפְרוּ לְנַפְשִׁי: תְּבוֹאֵהוּ שׁוֹאָה לֹא יֵדָע וְרִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר
טָמַן תִּלְכְּדוֹ בְּשׁוֹאָה יִפָּל בָּהּ: וְנַפְשִׁי תָּגִיל בַּיהוָה תָּשִׂישׂ בִּישׁוּעָתוֹ:
כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי
וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ: יְקוּמוּן עֵדֵי חָמָס אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתִּי יִשְׁאָלוּנִי: יְשַׁלְּמוּנִי
רָעָה תַּחַת טוֹבָה שְׁכוֹל לְנַפְשִׁי: וַאֲנִי בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק עִנֵּיתִי
בַצּוֹם נַפְשִׁי וּתְפִלָּתִי עַל חֵיקִי תָשׁוּב: כְּרֵעַ כְּאָח לִי הִתְהַלָּכְתִּי
כַּאֲבֶל אֵם קֹדֵר שַׁחוֹתִי: וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ נֶאֶסְפוּ עָלַי נֵכִים
וְלֹא יָדַעְתִּי קָרְעוּ וְלֹא דָמּוּ: בְּחַנְפֵי לַעֲגֵי מָעוֹג חָרֹק עָלַי שִׁנֵּימוֹ:
אֲדֹנָי כַּמָּה תִּרְאֶה הָשִׁיבָה נַפְשִׁי מִשֹּׁאֵיהֶם מִכְּפִירִים יְחִידָתִי: אוֹדְךָ
בְּקָהָל רָב בְּעַם עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ: אַל יִשְׂמְחוּ לִי אֹיְבַי שֶׁקֶר שֹׂנְאַי חִנָּם
יִקְרְצוּ עָיִן: כִּי לֹא שָׁלוֹם יְדַבֵּרוּ וְעַל רִגְעֵי אֶרֶץ דִּבְרֵי מִרְמוֹת
יַחֲשֹׁבוּן: וַיַּרְחִיבוּ עָלַי פִּיהֶם אָמְרוּ הֶאָח הֶאָח רָאֲתָה עֵינֵנוּ: רָאִיתָה
יְהוָה אַל תֶּחֱרַשׁ אֲדֹנָי אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי: הָעִירָה וְהָקִיצָה לְמִשְׁפָּטִי
אֱלֹהַי וַאדֹנָי לְרִיבִי: שָׁפְטֵנִי כְצִדְקְךָ יְהוָה אֱלֹהָי וְאַל יִשְׂמְחוּ לִי:
אַל יֹאמְרוּ בְלִבָּם הֶאָח נַפְשֵׁנוּ אַל יֹאמְרוּ בִּלַּעֲנוּהוּ: יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ
יַחְדָּו שְׂמֵחֵי רָעָתִי יִלְבְּשׁוּ בֹשֶׁת וּכְלִמָּה הַמַּגְדִּילִים עָלָי: יָרֹנּוּ
וְיִשְׂמְחוּ חֲפֵצֵי צִדְקִי וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה הֶחָפֵץ שְׁלוֹם עַבְדּוֹ:
וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה צִדְקֶךָ כָּל הַיּוֹם תְּהִלָּתֶךָ:

תורה וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירוּ לַיהוָה כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה
בַיָּם: דַּבֵּר אֲלֵהֶם לֵאמֹר בֵּין הָעַרְבַּיִם תֹּאכְלוּ בָשָׂר
וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וַיְהִי בָעֶרֶב
וַתַּעַל הַשְּׂלָו וַתְּכַס אֶת הַמַּחֲנֶה וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטַּל סָבִיב
לַמַּחֲנֶה: וַתַּעַל שִׁכְבַת הַטָּל וְהִנֵּה עַל פְּנֵי הַמִּדְבָּר דַּק מְחֻסְפָּס דַּק
כַּכְּפֹר עַל הָאָרֶץ: וַיִּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו מָן הוּא
כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן

יְהוָה לָכֶם לְאָכְלָה׃ וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוָה נִסִּי׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירָאוּ כִּי לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶחֱטָאוּ׃ בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ׃

נביאים וְקוֵֹי יְהוָה יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים יָרוּצוּ וְלֹא יִיגָעוּ יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ׃ אַל תִּירָא כִּי עִמְּךָ אָנִי אַל תִּשְׁתָּע כִּי אֲנִי אֱלֹהֶיךָ אִמַּצְתִּיךָ אַף עֲזַרְתִּיךָ אַף תְּמַכְתִּיךָ בִּימִין צִדְקִי׃ הֵן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים בָּךְ יִהְיוּ כְאַיִן וְיֹאבְדוּ אַנְשֵׁי רִיבֶךָ׃ תְּבַקְשֵׁם וְלֹא תִמְצָאֵם אַנְשֵׁי מַצֻּתֶךָ יִהְיוּ כְאַיִן וּכְאֶפֶס אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֶּךָ׃ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מַחֲזִיק יְמִינֶךָ הָאֹמֵר לְךָ אַל תִּירָא אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ׃ תִּזְרֵם וְרוּחַ תִּשָּׂאֵם וּסְעָרָה תָּפִיץ אוֹתָם וְאַתָּה תָּגִיל בַּיהוָה בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלָּל׃ אָנֹכִי אָנֹכִי יְהוָה וְאֵין מִבַּלְעָדַי מוֹשִׁיעַ׃ יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃

תהלים בְּךָ צָרֵינוּ נְנַגֵּחַ בְּשִׁמְךָ נָבוּס קָמֵינוּ׃ כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִצָּרֵינוּ וּמְשַׂנְאֵינוּ הֱבִישׁוֹתָ׃ עוּרָה לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי הָקִיצָה אַל תִּזְנַח לָנֶצַח׃ לָמָּה פָנֶיךָ תַסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ׃ כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ׃ קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃ אֱלֹהִים לָנוּ מַחֲסֶה וָעֹז עֶזְרָה בְצָרוֹת נִמְצָא מְאֹד׃ יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃ חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ׃ יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ׃ כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל מוּת׃ אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאוֹל כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה׃ וּקְרָאֵנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדֵנִי׃ חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְשָׁעָי׃ תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין׃ תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ׃ הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחֲטָאָי וְכָל עֲוֹנֹתַי מְחֵה׃ לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי׃ אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי׃ הָשִׁיבָה לִּי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי׃ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃ זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה׃ וַאֲנִי כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית אֱלֹהִים

בָּטַחְתִּי בְחֶסֶד אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד: מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב אֱלֹהִים שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וַאֲקַוֶּה שִׁמְךָ כִּי טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ: אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאִמְרֵי פִי: כִּי מִכָּל צָרָה הִצִּילָנִי וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי: הַאֲזִינָה אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתִי: הַקְשִׁיבָה לִּי וַעֲנֵנִי אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה: בַּלַּע אֲדֹנָי פַּלַּג לְשׁוֹנָם כִּי רָאִיתִי חָמָס וְרִיב בָּעִיר: אֲנִי אֶל אֱלֹהִים אֶקְרָא וַיהֹוָה יוֹשִׁיעֵנִי: עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה וַיִּשְׁמַע קוֹלִי: פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרָב לִי כִּי בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי:

כתובים יְהִי מְקוֹרְךָ בָרוּךְ וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶךָ: בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס: זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב: בִּרְכַּת יְהֹוָה הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ: בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ: כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְּךָ שְׁנוֹת חַיִּים: נֶפֶשׁ בְּרָכָה תְדֻשָּׁן וּמַרְוֶה גַּם הוּא יוֹרֶה: מְאוֹר עֵינַיִם יְשַׂמַּח לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן עָצֶם: לְאָדָם מַעַרְכֵי לֵב וּמֵיְהֹוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן: גֹּל אֶל יְהֹוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ וַעֲצַת יְהֹוָה הִיא תָקוּם:

כְּאוֹב לְבָב אֲנִי נִדְאָב וְנִכְאָב · וְאֵין לִי אָב וְאַתָּה אָבִי וְקוֹנִי · לְךָ זַדְתִּי לְבַדְּךָ וְנַדְתִּי וְהִמְעַטְתִּי כְּמוֹ לֶחֶם מְזוֹנִי · יְבוֹאוּנִי חֲסָדֶיךָ וְאֶחְיֶה וְהוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי:

מנחה ליום שלישי

יאמר פסוקי אנא ה׳ ואחר כך יאמר זה

נו **לַמְנַצֵּחַ** עַל יוֹנַת אֵלֶם רְחֹקִים לְדָוִד מִכְתָּם בֶּאֱחֹז אוֹתוֹ פְלִשְׁתִּים בְּגַת: חָנֵּנִי אֱלֹהִים כִּי שְׁאָפַנִי אֱנוֹשׁ כָּל הַיּוֹם לֹחֵם יִלְחָצֵנִי: שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי כָּל הַיּוֹם כִּי רַבִּים לֹחֲמִים לִי מָרוֹם: יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח: בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי: כָּל הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ עָלַי

כל

כָּל מַחְשְׁבוֹתָם לָרָע: יָגוּרוּ יִצְפּוֹנוּ הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ כַּאֲשֶׁר קִוּוּ נַפְשִׁי: עַל אָוֶן פַּלֶּט לָמוֹ בְּאַף עַמִּים הוֹרֵד אֱלֹהִים: נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ: אָז יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא זֶה יָדַעְתִּי כִּי אֱלֹהִים לִי: בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר: בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי: עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדֹת לָךְ: כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת הֲלֹא רַגְלַי מִדֶּחִי לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים:

תורה **הִנֵּה** אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ וְלַהֲבִיאֲךָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הֲכִנֹתִי: כִּי אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקֹלוֹ וְעָשִׂיתָ כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר וְאָיַבְתִּי אֶת אֹיְבֶיךָ וְצַרְתִּי אֶת צֹרְרֶיךָ: וַעֲבַדְתֶּם אֵת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מֵימֶיךָ וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ: וַיִּנָּחֶם יְהוָה עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ: וַיֹּאמַר פָּנַי יֵלֵכוּ וַהֲנִחֹתִי לָךְ: וְעָשִׂיתָ בִגְדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים וְעַל בְּנֵי בָנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים:

נביאים **אָנֹכִי** אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד זוּלָתִי אֵין אֱלֹהִים אֲאַזֶּרְךָ וְלֹא יְדַעְתָּנִי: גֹּאֲלֵנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: לְמַעַן שְׁמִי אַאֲרִיךְ אַפִּי וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ לְבִלְתִּי הַכְרִיתֶךָ: הֵן יְהוָה אֱלֹהִים יַעֲזָר לִי מִי הוּא יַרְשִׁיעֵנִי הֵן כֻּלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ עָשׁ יֹאכְלֵם: אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם מִי אַתְּ וַתִּירְאִי מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וּמִבֶּן אָדָם חָצִיר יִנָּתֵן: וַיהוָה חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי אִם תָּשִׂים אָשָׁם נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ יְהוָה בְּיָדוֹ יִצְלָח: בְּרֶגַע קָטֹן עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֲקַבְּצֵךְ:

תהלים **הַשְׁלֵךְ** עַל יְהוָה יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק: שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי כָּל הַיּוֹם כִּי רַבִּים לֹחֲמִים לִי מָרוֹם: יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח: נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה

שִׂימָה

שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ: בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר: בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי: חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי כִּי בְךָ חָסָיָה נַפְשִׁי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה עַד יַעֲבֹר הַוּוֹת: אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן לָאֵל גֹּמֵר עָלָי: יִשְׁלַח מִשָּׁמַיִם וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף שֹׁאֲפִי סֶלָה יִשְׁלַח אֱלֹהִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ: הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי: הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: אֱלֹהֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשֹׁרְרָי: יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נָקָם פְּעָמָיו יִרְחַץ בְּדַם הָרָשָׁע: וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר לִי: עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי: בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ: שִׁמְעָה אֱלֹהִים רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי: אַךְ אֶל אֱלֹהִים דּוּמִיָּה נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי: אַךְ הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט רַבָּה: אַךְ לֵאלֹהִים דּוֹמִּי נַפְשִׁי כִּי מִמֶּנּוּ תִּקְוָתִי: אַךְ הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט: עַל אֱלֹהִים יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי צוּר עֻזִּי מַחְסִי בֵּאלֹהִים: אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם: כִּי טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנְךָ: כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כַפָּי: שְׁמַע אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב תִּצֹּר חַיָּי: תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן: הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ בָאֵשׁ וּבַמַּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה: יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיהוָה וְחָסָה בוֹ וְיִתְהַלְלוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב: שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ: אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי: בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ מֵאִתִּי: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:

כתובים לִהְיוֹת בַּיהוָה מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף אָתָּה: שְׁתַּיִם שָׁאַלְתִּי מֵאִתָּךְ אַל תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטֶרֶם אָמוּת:

שָׁוְא וּדְבַר כָּזָב הַרְחֵק מִמֶּנִּי רֵאשׁ וָעֹשֶׁר אַל תִּתֶּן לִי הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי: עָרֹם יָצָאתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָה: יְהוָה נָתַן וַיהוָה לָקָח יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ: כִּי עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוֹט יָשַׁנְתִּי אָז יָנוּחַ לִי: אוּלָם אֲנִי אֶדְרֹשׁ אֶל אֵל וְאֶל אֱלֹהִים אָשִׂים דִּבְרָתִי: עֹשֶׂה

גְדוֹלוֹת וְאֵין חֵקֶר נִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר: מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים
וְלֹא תַעֲשֶׂינָה יְדֵיהֶם תּוּשִׁיָּה: וַתְּהִי לַדַּל תִּקְוָה וְעֹלָתָה קָפְצָה פִּיהָ:
הִנֵּה אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יוֹכִחֶנּוּ אֱלוֹהַּ וּמוּסַר שַׁדַּי אַל תִּמְאָס: כִּי הוּא
יַכְאִיב וְיֶחְבָּשׁ יִמְחַץ וְיָדָיו תִּרְפֶּינָה:

צְפֵה עָשְׁקִי וְאַל תֵּפֶן לְקָשְׁיִי · רְאֵה עָנְיִי וְאַל תִּרְאֶה עֲוֹנִי · קְשׁוֹב
נָא לַהֲגִיגִי אֵל רְצֵנִי · וְשִׂיחִי לְךָ בְּקָרְאִי תַּעֲנֵנִי:

סדר יום רביעי

יאמר פסוקי אנא ה׳ ואחר כך יאמר זה

נז לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי שָׁאוּל בַּמְּעָרָה:
חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי כִּי בְךָ חָסָיָה נַפְשִׁי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ
אֶחְסֶה עַד יַעֲבֹר הַוּוֹת: אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן לָאֵל גֹּמֵר עָלָי: יִשְׁלַח
מִשָּׁמַיִם וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף שֹׁאֲפִי סֶלָה יִשְׁלַח אֱלֹהִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ:
נַפְשִׁי בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה לֹהֲטִים בְּנֵי אָדָם שִׁנֵּיהֶם חֲנִית וְחִצִּים
וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה: רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ:
רֶשֶׁת הֵכִינוּ לִפְעָמַי כָּפַף נַפְשִׁי כָּרוּ לְפָנַי שִׁיחָה נָפְלוּ בְתוֹכָהּ סֶלָה:
נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים נָכוֹן לִבִּי אָשִׁירָה וַאֲזַמֵּרָה: עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל
וְכִנּוֹר אָעִירָה שָּׁחַר: אוֹדְךָ בָעַמִּים אֲדֹנָי אֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים: כִּי גָדֹל
עַד שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ: רוּמָה עַל שָׁמַיִם אֱלֹהִים
עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ:

תורה וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי
אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: זֹאת
מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאִשֵּׁי יְהוָה בְּיוֹם הִקְרִיב אֹתָם לְכַהֵן
לַיהוָה: וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ:
כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה
תִּטְהָרוּ: וְנָתְנָה הָאָרֶץ פִּרְיָהּ וַאֲכַלְתֶּם לָשֹׂבַע וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח עָלֶיהָ:
וּרְדַפְתֶּם אֶת אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לֶחָרֶב: וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרֵיתִי
אֶתְכֶם וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וַהֲקִימֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם: כֹּה תְבָרְכוּ
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם:

נביאים **דרכיו** ראיתי וארפאהו ואנחהו ואשלם נחמים לו ולאבליו: בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יהוה ורפאתיו: אז יבקע כשחר אורך וארכתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך כבוד יהוה יאספך: לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף כי יהוה יהיה לך לאור עולם ושלמו ימי אבלך: כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה יהוה אבינו גאלנו מעולם שמך: ועתה יהוה אבינו אתה אנחנו החומר ואתה יוצרנו ומעשה ידך כלנו: ידעתי יהוה כי לא לאדם דרכו לא לאיש הולך והכין את צעדו: מאין כמוך יהוה גדול אתה וגדול שמך בגבורה:

תהלים **ארץ** נתנה יבולה יברכנו אלהים אלהינו: יברכנו אלהים וייראו אותו כל אפסי ארץ: ברוך אדני יום יום יעמס לנו האל ישועתנו סלה: האל לנו אל למושעות וליהוה אדני למות תוצאות: הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש: טבעתי ביון מצולה ואין מעמד באתי במעמקי מים ושבולת שטפתני: ואני תפלתי לך יהוה עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך: הצילני מטיט ואל אטבעה אנצלה משנאי וממעמקי מים: ענני יהוה כי טוב חסדך כרוב רחמיך פנה אלי: ואל תסתר פניך מעבדך כי צר לי מהר ענני: ואני עני וכואב ישועתך אלהים תשגבני: אלהים להצילני יהוה לעזרתי חושה: יבושו ויחפרו מבקשי נפשי יסוגו אחור ויכלמו חפצי רעתי: ואני עני ואביון אלהים חושה לי עזרי ומפלטי אתה יהוה אל תאחר: בך יהוה חסיתי אל אבושה לעולם: בצדקתך תצילני ותפלטני הטה אלי אזנך והושיעני: היה לי לצור מעון לבוא תמיד צוית להושיעני כי סלעי ומצודתי אתה: אלהי פלטני מיד רשע מכף מעול וחומץ: כי אתה תקותי אדני אלהים מבטחי מנעורי: אל תשליכני לעת זקנה ככלות כחי אל תעזבני: אלהים אל תרחק ממני אלהי לעזרתי חושה: יבושו יכלו שטני נפשי יעטו חרפה וכלמה מבקשי רעתי: ואני תמיד איחל והוספתי על כל תהלתך: תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר

פדית

פְּדִיתָ׃ גַּם לְשׁוֹנִי כָּל הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ כִּי בֹשׁוּ כִּי חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי
רָעָתִי׃ כִּי יַצִּיל אֶבְיוֹן מְשַׁוֵּעַ וְעָנִי וְאֵין עֹזֵר לוֹ׃ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא
כְבוֹדוֹ אֶת כֹּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן׃ אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי
לֵבָב׃ וַאֲנִי תָמִיד עִמָּךְ אָחַזְתָּ בְּיַד יְמִינִי׃ אַל תִּשְׁכַּח קוֹל צֹרְרֶיךָ
שְׁאוֹן קָמֶיךָ עֹלֶה תָמִיד׃ שָׁמָּה שִׁבַּר רִשְׁפֵי קָשֶׁת מָגֵן וְחֶרֶב
וּמִלְחָמָה סֶלָה׃ וְכָל קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה קַרְנוֹת צַדִּיק׃

כתובים בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יַצִּילֶךָּ וּבְשֶׁבַע לֹא יִגַּע בְּךָ רָע׃ בְּרָעָב פָּדְךָ
מִמָּוֶת וּבְמִלְחָמָה מִידֵי חָרֶב׃ בְּשׁוֹט לָשׁוֹן תֵּחָבֵא
וְלֹא תִירָא מִשֹּׁד כִּי יָבוֹא׃ לְשֹׁד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק וּמֵחַיַּת הָאָרֶץ אַל
תִּירָא׃ וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא׃ וְיָדַעְתָּ כִּי
רַב זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֶיךָ כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ׃ תָּבוֹא בְכֶלַח אֱלֵי קָבֶר כַּעֲלוֹת
גָּדִישׁ בְּעִתּוֹ׃ מִי יִתֵּן תָּבוֹא שֶׁאֱלָתִי וְתִקְוָתִי יִתֵּן אֱלוֹהַּ׃ מַה כֹּחִי
כִּי אֲיַחֵל וּמַה קִּצִּי כִּי אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי׃ אַחַי בָּגְדוּ כְמוֹ נָחַל כַּאֲפִיק
נְחָלִים יַעֲבֹרוּ׃ וּמַלְּטוּנִי מִיַּד צָר וּמִיַּד עָרִיצִים תִּפְדּוּנִי׃

רְפָא נָא אֵל מְשׁוּבָתִי וְהוֹאֵל וְהָפֵק מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ רְצוֹנִי׃ תְּרַצֵּנִי
לְמַעַנְךָ לֹא לְמַעֲנִי וְנָא אֱלֹהַי אַל תְּבִישֵׁנִי בְּדִינִי׃

מנחה ליום רביעי

יאמר פסוקי אנא ה׳ ואח״כ יתחיל מזמור הושיעני אלהים וגו׳ תהלים סי׳ ס״ט תמצא
לעיל אח״כ יאמר זה

תורה יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא
יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃ וַיְהִי בִּנְסֹעַ
הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְהוָה וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ׃
בִּי אֲדֹנִי אַל נָא תָשֵׁת עָלֵינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ׃
אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ׃ סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכַאֲשֶׁר
נָשָׂאתָה לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הֵנָּה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ׃

נביאים יַסְּרֵנִי יְהוָה אַךְ בְּמִשְׁפָּט אַל בְּאַפְּךָ פֶּן תַּמְעִטֵנִי׃ וְאַתָּה
יְהוָה יְדַעְתַּנִי תִּרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ הַתִּקֵם כְּצֹאן

לְמֹבְחָה וְהַקְדִּישֵׁם לְיוֹם הֲרֵגָה׃ אִם עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ יְהֹוָה עֲשֵׂה
לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי רַבּוּ מְשׁוּבוֹתֵינוּ לְךָ חָטָאנוּ׃ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ
בְּעֵת צָרָה׃ לָמָּה תִהְיֶה כְּגֵר בָּאָרֶץ וּכְאוֹרֵחַ נָטָה לָלוּן׃ לָמָּה תִהְיֶה
כְּאִישׁ נִדְהָם כְּגִבּוֹר לֹא יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ׃ וְאַתָּה בְקִרְבֵּנוּ יְהֹוָה וְשִׁמְךָ
עָלֵינוּ נִקְרָא אַל תַּנִּיחֵנוּ׃ לָמָּה הָיָה כְאֵבִי נֶצַח וּמַכָּתִי אֲנוּשָׁה מֵאֲנָה
הֵרָפֵא הָיוֹ תִהְיֶה לִי כְּמוֹ אַכְזָב מַיִם לֹא נֶאֱמָנוּ׃ בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר
יִבְטַח בַּיהֹוָה וְהָיָה יְהֹוָה מִבְטַחוֹ׃ וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְעַל
יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבוֹא חוֹם וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת
בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי׃

תהלים קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי׃
הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדֹנָי וְלֹא יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד׃ וְהוּא
רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ׃
וַיַּךְ צָרָיו אָחוֹר חֶרְפַּת עוֹלָם נָתַן לָמוֹ׃ עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר
כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ הָיִינוּ חֶרְפָּה
לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃ יְהֹוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד מָתַי
עָשַׁנְתָּ בִּתְפִלַּת עַמֶּךָ׃ יְהֹוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר פָּנֶיךָ
וְנִוָּשֵׁעָה׃ וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ׃ פַּלְּטוּ דַל
וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ׃ אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל
תִּשְׁקֹט אֵל׃ אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ כַגַּלְגַּל כְּקַשׁ לִפְנֵי רוּחַ׃ כְּאֵשׁ תִּבְעַר
יָעַר וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט הָרִים׃ כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרֶךָ וּבְסוּפָתְךָ תְבַהֲלֵם׃
מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלוֹן וִיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ יְהֹוָה׃ יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ עֲדֵי עַד וְיַחְפְּרוּ
וְיֹאבֵדוּ׃ יְהֹוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שִׁמְעָה תְפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
סֶלָה׃ יְהֹוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ׃ הַרְאֵנוּ יְהֹוָה חַסְדֶּךָ
וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ׃ גַּם יְהֹוָה יִתֵּן הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ׃ שַׂמֵּחַ
נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ יְהֹוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃ הַאֲזִינָה יְהֹוָה תְּפִלָּתִי
וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי׃ בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי׃ אֱלֹהִים
זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם׃ וְאַתָּה
אֲדֹנָי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת׃ פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי
תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן אֲמָתֶךָ׃ עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה

וְיִרְאוּ שׂוֹנְאַי וְיֵבוֹשׁוּ כִּי אַתָּה יְהוָה עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי׃ תָּבֹא לְפָנֶיךָ
תְּפִלָּתִי הַטֵּה אָזְנְךָ לְרִנָּתִי׃ כִּי שָׂבְעָה בְרָעוֹת נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל
הִגִּיעוּ׃ נֶחְשַׁבְתִּי עִם יוֹרְדֵי בוֹר הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין אֱיָל׃ הִרְחַקְתָּ
מְיֻדָּעַי מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי תוֹעֵבוֹת לָמוֹ כָּלוּא וְלֹא אֵצֵא׃ עֵינִי דָאֲבָה מִנִּי
עֹנִי קְרָאתִיךָ יְהוָה בְּכָל יוֹם שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַפָּי׃ וְשָׁרִים כְּחוֹלְלִים
כָּל מַעְיָנַי בָךְ׃

כתובים גַּם אֲנִי לֹא אֶחֱשָׂךְ פִּי אֲדַבְּרָה בְּצַר רוּחִי אָשִׂיחָה בְּמַר
נַפְשִׁי׃ הֶן אֵל לֹא יִמְאַס תָּם וְלֹא יַחֲזִיק בְּיַד מְרֵעִים׃
וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּא מְאֹד׃ עַד יְמַלֵּא שְׂחוֹק פִּיךָ
וּשְׂפָתֶיךָ תְרוּעָה׃ שׂוֹנְאֶיךָ יִלְבְּשׁוּ בוֹשֶׁת וְאֹהֶל רְשָׁעִים אֵינֶנּוּ׃ גַּם
הוּא לִי לִישׁוּעָה כִּי לֹא לְפָנָיו חָנֵף יָבֹא׃ הֵן יִקְטְלֵנִי לוֹ אֲיַחֵל אַךְ
דְּרָכַי אֶל פָּנָיו אוֹכִיחַ׃ כַּפְּךָ מֵעָלַי הַרְחֵק וְאֵימָתְךָ אַל תְּבַעֲתַנִּי׃
כַּמָּה לִי עֲוֹנוֹת וְחַטָּאוֹת פִּשְׁעִי וְחַטָּאתִי הוֹדִיעֵנִי׃ לָמָּה פָנֶיךָ תַסְתִּיר
וְתַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ׃ הֶעָלֶה נִדָּף תַּעֲרוֹץ וְאֶת קַשׁ יָבֵשׁ תִּרְדּוֹף׃
דָּוֶה לֵבָב אֲנִי נִצָּב וְנֶעֱצָב · וּמָה אֶעֱשֶׂה וְאָן אֶפְנֶה לְעֶזְרָה · לְךָ
עֵינַי בְּתַחֲנוּנַי יְהוָה בְּהַאֲנִיחִי שְׁעֵה שִׂיחִי וְקוֹלִי׃

סדר יום חמישי

מתחיל פסוקי אנא ה׳ ואח״כ יאמר מזמור בך ה׳ חסיתי וגו׳ סימן ע״א סדר ו׳ ואח״כ יאמר זה׃

תורה וְהִנֵּה פָּרַח מַטֵּה אַהֲרֹן לְבֵית לֵוִי וַיֹּצֵא פֶרַח וַיָּצֵץ צִיץ וַיִּגְמֹל
שְׁקֵדִים׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל אַהֲרֹן בְּאַרְצָם לֹא תִנְחָל
וְחֵלֶק לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּתוֹכָם אֲנִי חֶלְקְךָ וְנַחֲלָתְךָ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
הִנֵּה בָרֵךְ לָקָחְתִּי וּבֵרֵךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה׃ הֶן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וְכַאֲרִי
יִתְנַשָּׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה׃ כָּרַע שָׁכַב
כַּאֲרִי וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ׃ מְבָרְכֶיךָ בָרוּךְ וְאוֹרְרֶיךָ אָרוּר׃ אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ
וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ׃ לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם׃
וָאוֹמַר אֲלֵיכֶם לֹא תַעַרְצוּן וְלֹא תִירְאוּן מֵהֶם׃

נביאים רְפָאֵנִי יְהוָה וְאֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתִי אָתָּה׃
יבושו

יֵבֹשׁוּ רֹדְפַי וְאַל אֵבֹשָׁה אָנִי יֵחַתּוּ הֵמָּה וְאַל אֵחַתָּה אָנִי הָבִיא
עֲלֵיהֶם יוֹם רָעָה וּמִשְׁנֶה שִׁבָּרוֹן שָׁבְרֵם: הַקְשִׁיבָה יְהוָה אֵלַי וּשְׁמַע
לְקוֹל יְרִיבָי: וַיהוָה אוֹתִי כְּגִבּוֹר עָרִיץ עַל כֵּן רֹדְפַי יִכָּשְׁלוּ וְלֹא יֻכָלוּ
בֹּשׁוּ מְאֹד כִּי לֹא הִשְׂכִּילוּ כְּלִמַּת עוֹלָם לֹא תִשָּׁכֵחַ: שִׁירוּ לַיהוָה
הַלְלוּ אֶת יְהוָה כִּי הִצִּיל אֶת נֶפֶשׁ אֶבְיוֹן מִיַּד מְרֵעִים: כִּי אָנֹכִי
יָדַעְתִּי אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם נְאֻם יְהוָה מַחְשְׁבוֹת
שָׁלוֹם וְלֹא לְרָעָה לָתֵת לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה: הִנְנִי מַעֲלֶה לָהּ
אֲרֻכָה וּמַרְפֵּא וּרְפָאתִים: עַל זֹאת הֱקִיצֹתִי וָאֶרְאֶה וּשְׁנָתִי
עָרְבָה לִּי:

תהלים וַאֲנִי אֵלֶיךָ יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וּבַבֹּקֶר תְּפִלָּתִי תְקַדְּמֶךָּ: לָמָה
יְהוָה תִּזְנַח נַפְשִׁי תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי: הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי
אֹהֵב וָרֵעַ מְיֻדָּעַי מַחְשָׁךְ: כִּי לַיהוָה מָגִנֵּנוּ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ:
בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה
בְּכָל יָמֵינוּ: שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: וִיהִי נֹעַם
אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:
יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי
אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ:
כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף
בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי
חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי
בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי:
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן:
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ
לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט: אֵל נְקָמוֹת
יְהוָה אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: אִם אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי:
בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי: לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה
נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: כִּי טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד דֹּר וָדֹר
אֱמוּנָתוֹ: שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם אֶל יוֹם יְשׁוּעָתוֹ:
שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ: זַמְּרוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר

וקול

וקול זמרה : רוממו יהוה אלהינו והשתחוו להר קדשו כי קדוש יהוה אלהינו : לבקרים אצמית כל רשעי ארץ להכרית מעיר יהוה כל פועלי און : תפלה לעני כי יעטף ולפני יהוה ישפך שיחו : יהוה שמעה תפלתי ושועתי אליך תבא : אל תסתר פניך ממני ביום צר לי הטה אלי אזנך ביום אקרא מהר ענני :

כתובים **מליצי** רעי אל אלוה דלפה עיני : עד אנה תוגיון נפשי ותדכאונני במלים : חנוני חנוני אתם רעי כי יד אלוה נגעה בי : כמה נר רשעים ידעך ויבא עלימו אידם חבלים יחלק באפו : יהיו כתבן לפני רוח וכמוץ גנבתו סופה : ארץ אל תכסי דמי ואל יהי מקום לזעקתי : גם עתה הנה בשמים עדי ושהדי במרומים : והיה שדי בצרך וכסף תועפות לך : כי אז על שדי תתענג ותשא אל אלוה פניך : תעתיר אליו וישמעך ונדריך תשלם : ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור :

נחני נא בארח הנכונה לפניך והכן את שבילי : ענה נאקי דלתיך בדפקי · ראה צורי ראה צירי וחילי · פתני מעוני צור גאוני · אילותי בגלותי ואלי :

מנחה ליום חמישי

יאמר פסוקי אנא ה׳ ואחר כך יתחיל מזמור הודו לה וגו׳ תהלים ס מן ק״ח סדר ח ואח״כ יאמר זה :

תורה **להדוף** את כל איביך מפניך כאשר דבר יהוה : לא תיראום כי יהוה אלהיכם הוא הנלחם לכם : וידעת כי יהוה אלהיך הוא האלהים האל הנאמן שומר הברית והחסד לאהביו ולשומרי מצותיו לאלף דור : ואהבך וברכך והרבך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך דגנך ותירושך ויצהרך שגר אלפיך ועשתרות צאנך על האדמה אשר נשבע לאבותיך לתת לך : ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך : ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת : לא יתיצב איש בפניכם פחדכם ומוראכם יתן יהוה אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דבר לכם : ולא אבה יהוה אלהיך לשמוע אל

אֶל בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְּךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

נביאים בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא נְאֻם יְהוָה יְבֻקַּשׁ אֶת עֲוֹן
יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ וְאֶת חַטֹּאת יְהוּדָה וְלֹא תִמָּצֶאינָה
כִּי אֶסְלַח לַאֲשֶׁר אַשְׁאִיר: בַּיּוֹם הַהוּא אַצְמִיחַ קֶרֶן לְבֵית יִשְׂרָאֵל
וּלְךָ אֶתֵּן פִּתְחוֹן פֶּה בְּתוֹכָם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה: אֲנִי אֶרְעֶה צֹאנִי
וַאֲנִי אַרְבִּיצֵם נְאֻם יְהוָה אֱלֹהִים וְגִלֵּיתִי לָהֶם עֲתֶרֶת שָׁלוֹם וֶאֱמֶת:
וְנָתַן עֵץ הַשָּׂדֶה אֶת פִּרְיוֹ וְהָאָרֶץ תִּתֵּן יְבוּלָהּ וְהָיוּ עַל אַדְמָתָם
לָבֶטַח וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה בְּשִׁבְרִי אֶת מֹטוֹת עוֹלָם וְהִצַּלְתִּים מִיַּד
הָעֹבְדִים בָּהֶם: וְהִצַּלְתִּיךָ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה וְלֹא תִנָּתֵן בְּיַד
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אַתָּה יָגוֹר מִפְּנֵיהֶם: וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים
וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם: וְהוֹשַׁעְתִּי
אֶתְכֶם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וְקָרָאתִי אֶל הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ וְלֹא
אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב:

תהלים כִּי אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי בִּבְכִי מָסָכְתִּי: מִקּוֹל אַנְחָתִי
דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי: אוֹמַר אֵלִי אַל תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי
בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ: רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חָסֶד: לֹא
לָנֶצַח יָרִיב וְלֹא לְעוֹלָם יִטּוֹר: לֹא כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֹנֹתֵינוּ
גָּמַל עָלֵינוּ: כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל יְרֵאָיו:
כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים רִחַם יְהוָה עַל יְרֵאָיו: בָּרְכוּ יְהוָה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי
כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ: בָּרְכוּ יְהוָה כָּל צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו
עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ: בָּרְכוּ יְהוָה כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ בָּרְכִי
נַפְשִׁי אֶת יְהוָה: יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו:
הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: יֶעֱרַב עָלָיו
שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה: זָכְרֵנִי יְהוָה בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִּישׁוּעָתֶךָ:
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן
הַלְלוּיָהּ: יֹאמְרוּ גְּאוּלֵי יְהוָה אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד צָר: יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ
וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם: כִּי הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא
טוֹב: כִּי שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדֵּעַ: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ

וירפאם וימלט משחיתותם: וישגב אביון מעוני וישם כצאן משפחות: באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו: עזרני יהוה אלהי הושיעני כחסדך: יקללו המה ואתה תברך קמו ויבושו ועבדך ישמח: נשבע יהוה ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק: כי יעמד לימין אביון להושיע משופטי נפשו: פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו: זרח בחשך אור לישרים חנון ורחום וצדיק: מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון: ההופכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים: בית אהרן בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא: יהוה זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן:

כתובים ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור: יהי כרשע אויבי ומתקוממי כעול: ויהי לאבל כנורי ועוגבי לקול בוכים: ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר: אם על שדי יתענג יקרא אלוה בכל עת: פדה נפשו מעבור בשחת וחיתו באור תראה: להשיב נפשו מני שחת לאור באור החיים: בצדקתי החזקתי ולא ארפה לא יחרף לבבי מימי: אף אמנם אל לא ירשיע ושדי לא יעות משפט: הן אל כביר ולא ימאס כביר כח לב: לא יחיה רשע ומשפט עניים יתן:

שעני נא רצני אל אמונה ׳ ותיטב לך תשרת מהללי תהלני בעוד מדת צבאי ׳ ותרעני ימי חלדי וחדלי:

סדר יום ששי

יאמר פסוקי אנא ה׳ ואח״כ יתחיל מזמור שיר למעלות אשא עיני אל ההרים וגו׳ תהלים סי׳ קכ״א סדר י׳ אח״כ יאמר זה:

תורה ונצעק אל יהוה אלהי אבותינו וישמע יהוה את קולנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו: השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש: ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך יהוה אלהיך ולביתך אתה והלוי

והגר

הַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ: וּלְתִתְּךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה לִתְהִלָּה וּלְשֵׁם וּלְתִפְאָרֶת וְלִהְיֹתְךָ עַם קָדֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר: וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהִשִּׂיגֻךָ כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה: בָּרוּךְ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ: בָּרוּךְ טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ:

נביאים לְכוּ וְנָשׁוּבָה אֶל יְהוָה כִּי הוּא טָרָף וְיִרְפָּאֵנוּ יַךְ וְיַחְבְּשֵׁנוּ: יְחַיֵּנוּ מִיֹּמָיִם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יְקִמֵנוּ וְנִחְיֶה לְפָנָיו: וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה לָדַעַת אֶת יְהוָה כְּשַׁחַר נָכוֹן מוֹצָאוֹ וְיָבוֹא כַגֶּשֶׁם לָנוּ כְּמַלְקוֹשׁ יוֹרֶה אָרֶץ: אֶהְיֶה כַטַּל לְיִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה וְיַךְ שָׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן: וְקִרְעוּ לְבַבְכֶם וְאַל בִּגְדֵיכֶם וְשׁוּבוּ אֶל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי חַנּוּן וְרַחוּם הוּא אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְנִחָם עַל הָרָעָה: נְתַתֶּם יְהוָה עַל זֹאת לֹא תִהְיֶה אָמַר יְהוָה: וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם: קָרָאתִי מִצָּרָה לִי אֶל יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי:

תהלים שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי:

כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא: כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת יְהוָה לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ: יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: יְהוָה לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְהוָה לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי: סַבּוּנִי כִדְבֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם: דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל וַיהוָה עֲזָרָנִי: יְמִין יְהוָה רוֹמֵמָה יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל: לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ: יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי: אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא: אָנָּא יְהוָה הַצְלִיחָה נָא: אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ: הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אַחֲלַי יִכֹּנוּ דְרָכָי לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ: דֶּרֶךְ פִּקּוּדֶיךָ הֲבִינֵנִי וְאָשִׂיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ: הֲבִינֵנִי וְאֶצְּרָה תוֹרָתֶךָ וְאֶשְׁמְרֶנָּה בְכָל לֵב:

וְאֶשְׁמְרָה תוֹרָתְךָ תָמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: זֵדִים הֱלִיצֻנִי עַד מְאֹד מִתּוֹרָתְךָ לֹא נָטִיתִי: חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְכָל לֵב חָנֵּנִי כְּאִמְרָתֶךָ: טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ לֵאמֹר מָתַי תְּנַחֲמֵנִי: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי: מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: נִדְבוֹת פִּי רְצֵה נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי: סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ וְאֶחְיֶה וְאַל תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי: עֲשֵׂה עִם עַבְדְּךָ כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי: פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת חֻקֶּיךָ: צַר וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי:

כתובים **יְחַלֵּץ** עָנִי בְעָנְיוֹ וְיִגֶל בַּלַּחַץ אָזְנָם: לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת מְלָכִים לַכִּסֵּא וַיֹּשִׁיבֵם לָנֶצַח וַיִּגְבָּהוּ: הֵן אֵל יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ מִי כָמֹהוּ מוֹרֶה: מִי פָקַד עָלָיו דַּרְכּוֹ וּמִי אָמַר פָּעַלְתָּ עַוְלָה: יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְלֹא נֵדָע: בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם לָדַעַת כָּל אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ: וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם וּזְרוֹעַ רָמָה תִּשָּׁבֵר: הֵן קַלֹּתִי מָה אֲשִׁיבֶךָּ יָדִי שַׂמְתִּי לְמוֹ פִי: לְשֵׁמַע אֹזֶן שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה עֵינִי רָאָתְךָ: אָתוֹהִי כְּמָה רַבְרְבִין וְתִמְהוֹהִי כְּמָה תַקִּיפִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְשָׁלְטָנֵהּ עִם דָּר וְדָר: חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי כָרְסָוָן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא כָּרְסְיֵהּ שְׁבִיבִין דִּי נוּר גַּלְגִּלּוֹהִי נוּר דָּלִק:

חֲמוֹל עָלַי וְכַפֵּר מַעֲלָלַי: וְשׁוּר שִׁירִי כְּשִׁיר מוֹשֵׁי וּמַחְלִי: וְיוֹם תָּבִיא יְצוּרְךָ בְּמִשְׁפָּט אֱלֹהַי אַל תְּדִינֵנִי כְּמַעֲלִי:

מנחה ליום ששי

יאמר פסוקי אנא ה׳ ואח״כ יתחיל מזמור הלצני ה׳ וגומר תהלים סימן ק״מ סדר ח ואח״כ יאמר זה:

תורה **בָּרוּךְ** אַתָּה בְּבֹאֶךָ וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ: יִתֵּן יְהוָה אֶת אֹיְבֶיךָ הַקָּמִים עָלֶיךָ נִגָּפִים לְפָנֶיךָ בְּדֶרֶךְ אֶחָד יֵצְאוּ אֵלֶיךָ וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים יָנוּסוּ לְפָנֶיךָ: יְצַו יְהוָה אִתְּךָ אֶת הַבְּרָכָה בַּאֲסָמֶיךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְהוָה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ: יִפְתַּח

יְהוָה לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ וּלְבָרֵךְ
אֵת כָּל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה: וּנְתָנְךָ
יְהוָה לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנָב וְהָיִיתָ רַק לְמַעְלָה וְלֹא תִהְיֶה לְמָטָּה כִּי תִשְׁמַע
אֶל מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת:
וְשַׁבְתָּ עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקוֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם
אַתָּה וּבָנֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ: וְשָׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ
וְרִחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה:

נביאים **בְּהִתְעַטֵּף** עָלַי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה זָכָרְתִּי וַתָּבוֹא אֵלֶיךָ
תְּפִלָּתִי אֶל הֵיכַל קָדְשֶׁךָ: כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ
אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וַאֲנַחְנוּ נֵלֵךְ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:
תָּרוֹם יָדְךָ עַל צָרֶיךָ וְכָל אוֹיְבֶיךָ יִכָּרֵתוּ: וַאֲנִי בַּיהוָה אֲצַפֶּה אוֹחִילָה
לֵאלֹהֵי יִשְׁעִי יִשְׁמָעֵנִי אֱלֹהָי: אַל תִּשְׂמְחִי אוֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי
כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ יְהוָה אוֹר לִי: זַעַף יְהוָה אֶשָּׂא כִּי חָטָאתִי לוֹ עַד
אֲשֶׁר יָרִיב רִיבִי וְעָשָׂה מִשְׁפָּטִי יוֹצִיאֵנִי לָאוֹר אֶרְאֶה בְּצִדְקָתוֹ:
יִרְאוּ גוֹיִם וְיֵבֹשׁוּ מִכֹּל גְּבוּרָתָם יָשִׂימוּ יָד עַל פֶּה אָזְנֵיהֶם תֶּחֱרַשְׁנָה:
מִי אֵל כָּמוֹךָ נוֹשֵׂא עָוֹן וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא הֶחֱזִיק
לָעַד אַפּוֹ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא:

תהלים **קוֹלִי** שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי: רִיבָה רִיבִי
וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי: שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה
וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי: תְּחִי נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶךָ יַעֲזְרֻנִי: יְהוָה
הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה: עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עוֹשֵׂה
שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל יָנוּם שׁוֹמְרֶךָ: יְהוָה יִשְׁמָרְךָ
מִכָּל רָע יִשְׁמוֹר אֶת נַפְשֶׁךָ: יְהוָה יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד
עוֹלָם: יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים
אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז: לוּלֵי יְהוָה
שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם: אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ:
בָּרוּךְ יְהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם: נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה

מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ: עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הֵטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם: הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי שֶׁבֶת אוֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא: יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: יְהוָה צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים: קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי: יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ: כִּי שָׁם צִוָּה יְהוָה אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם: יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת יְהוָה בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת יְהוָה: בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת יְהוָה יִרְאֵי יְהוָה בָּרְכוּ אֶת יְהוָה: בָּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי:

כתובים נְהַר דִּינוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן קֳדָמוֹהִי אֶלֶף אַלְפִין יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ וְרִבּוֹ רִבְבָן קֳדָמוֹהִי יְקוּמוּן דִּינָא יְתִב וְסִפְרִין פְּתִיחוּ:

אָנָּא אֲדֹנָי הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו חָטָאנוּ וְעָוִינוּ הִרְשַׁעְנוּ וּמָרָדְנוּ וְסוֹר מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ: אֲדֹנָי לָנוּ בּוֹשֶׁת הַפָּנִים לִמְלָכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ וְלַאֲבוֹתֵינוּ אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ: לַאדֹנָי אֱלֹהֵינוּ הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת כִּי מָרַדְנוּ בּוֹ: יְהוָה שְׁמָעָה יְהוָה סְלָחָה יְהוָה הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ: יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צַדִּיק אַתָּה כִּי נִשְׁאַרְנוּ פְלֵיטָה כְּהַיּוֹם הַזֶּה אֱלֹהַי בֹּשְׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹהַי פָּנַי אֵלֶיךָ: כִּי עֲוֹנוֹתֵינוּ רָבוּ לְמַעְלָה רֹאשׁ וְאַשְׁמָתֵנוּ גָדְלָה עַד לַשָּׁמָיִם: וְעַתָּה מַה נֹּאמַר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי זֹאת כִּי עָזַבְנוּ מִצְוֹתֶיךָ: וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד:

בְּשָׁפְכִי חִין לְפָנֶיךָ וְאֶנְחִין · שַׁעֲנִי אֵל וְאַל תֵּפֶן לְעָצְבִּי: דְּרוֹשׁ בַּעֲדִי וְאַל תֵּפֶן לְמָרְדִּי: רְאֵה עָלְבִּי וְרִיבָה אֶת יְרִיבִי:

סדר יום שבת קדש

יתחיל פסוקי אנא ה' הכתובים לעיל · ואח"כ יאמר מזמור משכיל לדוד בהיותו במערה וגו' תהלים סימן קמ"ב תמצא לעיל סדר ח' אחר כך יאמר זה :

תורה **אם** יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ : וּמָל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ: וְהוֹתִירְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ בִּפְרִי בִטְנְךָ וּבִפְרִי בְהֶמְתְּךָ וּבִפְרִי אַדְמָתְךָ לְטוֹבָה כִּי יָשׁוּב יְהוָה לָשׂוּשׂ עָלֶיךָ לְטוֹב כַּאֲשֶׁר שָׂשׂ עַל אֲבוֹתֶיךָ : חִזְקוּ וְאִמְצוּ אַל תִּירְאוּ וְאַל תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הַהֹלֵךְ עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ: וַיהוָה הוּא הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ הוּא יִהְיֶה עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ לֹא תִירָא וְלֹא תֵחָת : הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי פִי: יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי כִּשְׂעִירִם עֲלֵי דֶשֶׁא וְכִרְבִיבִים עֲלֵי עֵשֶׂב : כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ :

נביאים **יָשׁוּב** יְרַחֲמֵנוּ יִכְבּוֹשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצוּלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם : טוֹב יְהוָה לְמָעוֹז בְּיוֹם צָרָה וְיוֹדֵעַ חוֹסֵי בוֹ: לָמָּה תַרְאֵנִי אָוֶן וְעָמָל תַּבִּיט וְשֹׁד וְחָמָס לְנֶגְדִּי וַיְהִי רִיב וּמָדוֹן יִשָּׂא : טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת רָע וְהַבִּיט אֶל עָמָל לֹא תוּכָל לָמָּה תַבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ : יְהוָה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי יְהוָה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר : וַאֲנִי בַּיהוָה אֶעְלוֹזָה אָגִילָה בֵּאלֹהֵי יִשְׁעִי : יֱהוִה אֲדֹנָי חֵילִי וַיָּשֶׂם רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי יַדְרִיכֵנִי לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָי :

תהלים **אִם** אֵלֵךְ בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ: יְהוָה יִגְמוֹר בַּעֲדִי יְהוָה חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ אַל תֶּרֶף : כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי הֵן יְהוָה יָדַעְתָּ כֻלָּהּ: חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי : אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל יוֹם יָגוּרוּ מִלְחָמוֹת : שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם כְּמוֹ נָחָשׁ חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת שְׂפָתֵימוֹ סֶלָה : שָׁמְרֵנִי יְהוָה מִידֵי רָשָׁע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי

אשר חשבו לדחות פעמי: אמרתי ליהוה אלי אתה האזינה יהוה
קול תחנוני: אל תתן יהוה מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה:
איש לשון בל יכון בארץ איש חמס רע יצודנו למדחפות: ידעתי
כי יעשה יהוה דין עני משפט אביונים: תכון תפלתי קטרת לפניך
משאת כפי מנחת ערב: כי אליך יהוה אדני עיני בכה חסיתי אל
תער נפשי: שמרני מידי פח יקשו לי ומוקשות פועלי און: יפלו
במכמוריו רשעים יחד אנכי עד אעבור: קולי אל יהוה אזעק קולי
אל יהוה אתחנן: אשפוך לפניו שיחי צרתי לפניו אגיד: בהתעטף
עלי רוחי ואתה ידעת נתיבתי בארח זו אהלך טמנו פח לי: הביט
ימין וראה ואין לי מכיר אבד מנוס ממני אין דורש לנפשי: זעקתי
אליך יהוה אמרתי אתה מחסי חלקי בארץ החיים: הקשיבה אל
רנתי כי דלותי מאד הצילני מרודפי כי אמצו ממני: הוציאה
ממסגר נפשי להודות את שמך בי יכתירו צדיקים כי תגמול עלי:
מזמור לדוד יהוה שמע תפלתי האזינה אל תחנוני באמונתך ענני
בצדקתך: ואל תבוא במשפט את עבדך כי לא יצדק לפניך כל
חי: כי רדף אויב נפשי דכא לארץ חיתי הושיבני במחשכים כמתי
עולם: ותתעטף עלי רוחי בתוכי ישתומם לבי: זכרתי ימים מקדם
הגיתי בכל פעלך במעשה ידיך אשוחח: פרשתי ידי אליך נפשי
כארץ עיפה לך סלה: מהר ענני יהוה כלתה רוחי אל תסתר
פניך ממני ונמשלתי עם יורדי בור: השמיעני בבקר חסדך כי בך
בטחתי הודיעני דרך זו אלך כי אליך נשאתי נפשי: הצילני מאויבי
יהוה אליך כסיתי: למדני לעשות רצונך כי אתה אלהי רוחך
טובה תנחני בארץ מישור: למען שמך יהוה תחיני בצדקתך
תוציא מצרה נפשי:

כתובים הננו לפניך באשמותינו כי אין לעמוד לפניך על זאת:
קום כי עליך הדבר ואנחנו עמך חזק ועשה: אנא
אדני תהי נא אזנך קשבת אל תפלת עבדך ואל תפלת עבדיך
החפצים ליראה את שמך והצליחה נא לעבדך היום ותנהו
לרחמים לפני האיש הזה: זכרה לי אלהי לטובה כל אשר עשיתי

על

עַל הָעָם הַזֶּה: וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא עֲשִׂיתָם כָּלָה וְלֹא עֲזַבְתָּם כִּי אֵל חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה: וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ: וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשָּׁלִישִׁים לְךָ דָוִיד וְעִמְּךָ בֶן יִשַׁי שָׁלוֹם: שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד וַיִּתְּנֵם בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד: הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיהוָה: וְיֵאָמֵן וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד עוֹלָם לֵאמֹר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל וּבֵית דָּוִד עַבְדְּךָ נָכוֹן לְפָנֶיךָ:

חֲבוּשׁ סִבְרִי מְצוּדָתִי וְנֵרִי · וְסִבְרִי בָּךְ לְחַתֵּל בִּי כְּאָבִי · יְחִידָתִי לְבַד בְּשִׁמְךָ תְּיַחֵל וְהֵן לָךְ אֵל יְקַוֶּה לְבָבִי:

מנחה ליום שבת

יאמר פסוקי אנא ה׳ ואחר כך יאמר מזמור ה׳ שמע תפלתי וגו׳ תהלים סימן קמ״ג תמלא לעיל סדר ח׳ ואח״כ יאמר:

תורה הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא: כִּי חֵלֶק יְהוָה עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ: כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ: יְהוָה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר: יַרְכִּבֵהוּ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וַיֹּאכַל תְּנוּבֹת שָׂדָי וַיֵּנִקֵהוּ דְבַשׁ מִסֶּלַע וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר: כִּי יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל עֲבָדָיו יִתְנֶחָם כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב: בָּרֵךְ יְהוָה חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה מְחַץ מָתְנַיִם קָמָיו וּמְשַׂנְאָיו מִן יְקוּמוּן: אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיהוָה מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל בָּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ:

נביאים הֵסִיר יְהוָה מִשְׁפָּטַיִךְ פִּנָּה אֹיְבֵךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל יְהוָה בְּקִרְבֵּךְ לֹא תִירְאִי רָע עוֹד: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבֹּחֵר בִּירוּשָׁלָםִ הֲלוֹא זֶה אוּד

מצל

מֻצָּל מֵאֵשׁ: מִי אַתָּה הַר הַגָּדוֹל לִפְנֵי זְרֻבָּבֶל לְמִישֹׁר וְהוֹצִיא אֶת
הָאֶבֶן הָרֹאשָׁה תְּשֻׁאוֹת חֵן חֵן לָהּ: שׁוּבוּ לְבִצָּרוֹן אֲסִירֵי הַתִּקְוָה
גַּם הַיּוֹם מַגִּיד מִשְׁנֶה אָשִׁיב לָךְ: וְגִבַּרְתִּים בַּיהוָה וּבִשְׁמוֹ יִתְהַלָּכוּ
נְאֻם יְהוָה: וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָםִ כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים
קַדְמֹנִיּוֹת: וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ
וִיצָאתֶם וּפִשְׁתֶּם כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק: וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

תהלים **לְמַעַן** שִׁמְךָ יְהוָה תְּחַיֵּנִי בְּצִדְקָתְךָ תּוֹצִיא מִצָּרָה נַפְשִׁי:
וּבְחַסְדְּךָ תַּצְמִית אֹיְבָי וְהַאֲבַדְתָּ כָּל צֹרְרֵי נַפְשִׁי כִּי
אֲנִי עַבְדֶּךָ: חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי מִשְׂגַּבִּי וּמְפַלְטִי לִי מָגִנִּי וּבוֹ חָסִיתִי
הָרוֹדֵד עַמִּי תַחְתָּי: פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא
וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְהוָה אֱלֹהָיו:
חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל
כָּל מַעֲשָׂיו: סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי
כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ
וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: קָרוֹב יְהוָה לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ
בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה
אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי
וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ
שִׂבְרוֹ עַל יְהוָה אֱלֹהָיו: עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה
אֹהֵב צַדִּיקִים: יְהוָה שֹׁמֵר אֶת גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ
רְשָׁעִים יְעַוֵּת: הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ
וְרַב כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים
עֲדֵי אָרֶץ: הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: בַּחוּרִים וְגַם
בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם נְעָרִים: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ
לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ: הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ
תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים: כִּי רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה:

יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם: רוממות אל בגרונם
וחרב פיפיות בידם: לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאמים: לאסור
מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל: לעשות בהם משפט
כתוב הדר הוא לכל חסידיו הללויה: כל הנשמה תהלל יה הללויה:
כתובים **ועתה** הואלת לברך את בית עבדך להיות לעולם לפניך
כי אתה יהוה ברכת ומבורך לעולם: ברוך אתה
יהוה אלהי ישראל אבינו מעולם ועד עולם: לך יהוה הגדולה
והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך יהוה
הממלכה והמתנשא לכל לראש: ועתה אלהינו מודים אנחנו לך
ומהללים לשם תפארתך: יהוה אלהי אברהם יצחק וישראל אבותינו
שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב עמך והכן לבבם אליך:
ופנית אל תפלת עבדך ואל תחנתו יהוה אלהי לשמוע אל הרנה
ואל התפלה אשר עבדך מתפלל לפניך: עתה אלהי יהיו נא עיניך
פתוחות ואזניך קשובות לתפלת המקום הזה: ועתה קומה יהוה
אלהים לנוחך אתה וארון עזך כהניך יהוה אלהים ילבשו תשועה
וחסידיך ישמחו בטוב: עתה עיני יהיו פתוחות ואזני קשובות
לתפלת המקום הזה: יהוה אלהי אבותינו הלא אתה הוא אלהים
בשמים ואתה מושל בכל ממלכות הגוים ובידך כח וגבורה ואין
עמך להתיצב: לא לכם להלחם בזאת התיצבו עמדו וראו את
ישועת יהוה עמכם יהודה וירושלים אל תיראו ואל תחתו:

קשוב מעני ואל תפן למעלי· תפלתי גאון צורי וחרבי· פעול עמי
בחסדך לרחמי· למענך צור ולא תמור לעזבי: רפאני
אלהי צור מעוני· אשר גדלך בפי קומי ושכבי· ענני אל כדל שואל
בבואי· אדני אך בך בטח לבבי: יאמר יערב עליו שיחי ככתוב לעיל:

פסוקים מסודרים בסדר אלפא ביתא

מכוונים לדעת המסדר להיות על שפת האדם תמיד

אליך ה' אקרא ואל ה' אתחנן:

אנא יהוה הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא: אתה יהוה אל

תרחק

תִּרְחַק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה: בְּקָרְאִי עֲנֵנִי אֱלֹהֵי צִדְקִי בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי חָנֵּנִי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי: גּוֹל עַל יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה: דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה: הַשְׁלֵךְ עַל יְהוָה יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק: הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנֹכִי אוֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל בָּנִים: הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ בָאֵשׁ וּבַמַּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה: וִיהִי יְהוָה מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה: זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ: חָנֵּנִי יְהוָה כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְהוָה כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי: חָדְלוּ קְרוֹבַי וּמְיֻדָּעַי שְׁכֵחוּנִי: טוֹב יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יְהִי חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי: כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַיהוָה יַאַסְפֵנִי: אֹהֲבַי וְרֵעַי מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ וּקְרוֹבַי מֵרָחוֹק עָמָדוּ: לָמָה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה: מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים: נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי שָׁמַע יְהוָה קוֹל בִּכְיִי: עוּרָה לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי הָקִיצָה אַל תִּזְנַח לָנֶצַח: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי: קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי לֵב וְאֶת דַּכְּאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ: רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי וְשָׂא לְכָל חַטֹּאתָי: שְׁמַע יְהוָה וְחָנֵּנִי יְהוָה הֱיֵה עֹזֵר לִי: תּוֹצִיאֵנִי מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי כִּי אַתָּה מָעֻזִּי: מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי: יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת בֵּית **אַהֲרֹן**: וַאֲנַחְנוּ **נְבָרֵךְ יָהּ** מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ: שַׁדַּי בָּרְכֵנוּ וְנִחְיֶה ג"פ כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לִי עִם כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל אָמֵן: בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פרק שמונה עשר

יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי ולכו בני שמעו לי הטיבו נא מעלליכם כי טוב יפיק רצון מה' ושימו לבבכם על דרכיכם כי מאן דשייס אורחיה סגי

סני שוי ותבחרו בחיים הנצחיי' ועליכם המצוה הזאת ועתה אליכ' אישי' בני חבורתי אקרא ולרוב רחמכם פנו נא אלי כי אמילכם במו פי יהא רעוא דתהא תפלתי זכה בעיניכם ותהיה מקום לזעקתי זאת עשו וחיו כי ישמח הר ציון תגלנה בנות יהודה שאו פתחי עולם והתמידו בכל יום לקום באשמורת ולהפגין בלילה בדברי שיח רנה ותפלה אשר הצעתי לפניכם במעירי שחר אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם זה כמו עשרה שנים שזכני ה' לעורר בו ישנים בעיר מודי"נה הל"ז בצדקתכם תחזיקו ולא תרפו ממנה כי כן חובה לנו בכל דבר מצוה ועם שוני' ואוהבי לנוס אל תתערבו ותהיו לאחדים עם בני גילכם וחזקו ואמצו יחד ואיש לאחיו יאמר חזק ונתחזקה בעד עמנו וערי אלהינו ואם תאבו דיתקיים מצותא דלכון לעלמין השמרו לכם פן אל יכנס אחד מכם בתחום חבירו ולא לדברי חבירו פן חס ושלום יפיק מיניה חורבא בארבעה אבות נזיקין והניקא של סמ"ך מ"ם יקבוץ און זה לו לידון דינא דגרמי ולגרום חניקא מאחד לחבריה כדרכן של גמלים בעידנא דאיתערבב להון עפרא דאוריהון דין עם דין דחנקי דא לדא כאשר הביא בעל שלטי הגבורים במועד קטן פרק קמא על משנת לדין את האישות ואפ"לא דאיהו דין שיש לו רוח נמוכא דמי בבית אפל לשוייה חרפ"א ודאי אסור שמעו נא בנים מוסר אב ולכת אמיץ הנה אל שדי תתחננו בבקר השכם ואם כסף תועפות ישעה מכם לפאר ליוצריכם ברוב עם אז על שד"י תתענגו כי לא ימנע טוב להולכים בתמ"ים וכל מי שיתן למצוה אינו מחסר את נכסיו שכן נאמר כי נר מצוה ותורה אור כפי דרשת חכמינו ז"ל בשמות רבה פ' ל"ו והקב"ה למעשה ידיו יכסוף שיהללום בשערים מעשיהם עוד אמרו בויקרא רבה פ' ה' לפי מתנתך מרחיבין לך ואם תקיימו דברי הזקן אבינו יעקב בהפריש מעשרות ממתנת ידיכם בכך יהיו בידכם תורמים ומופרשים המעות לשם מצוה ומהם תזכו לעניים המחזיקים בידכם במצוה זו ובזה תשחקו לסוס ולרוכבו ותשגיא פעלכם ואתם לא תיראו ותשואות נוגש לא תשמעו ותקחו במצוה זו מוסר השכל בהגות לפרקים יחד דברי אשר התחננתי בסוף המעירי שחר האמור למעלה להקיץ לב נרדמים דהשתא ייתו יומי דאריכי וקטיני וניים טובא ושינה מתוקה גורמת למיתה דחוקה ומרה רחמנא ליצלן כאשר הובא במרגניתא דרבי מאיר · ומשכילי עם מפני חרבות ירושלים נדדו שינה מעיניהם · ובזה עשו סוכה לשומר שיבא וישמר אתכם דטוביה דהוא בביתיה טוביה דהוא בלויתיה ואם אנ"י והו"א כאן הכל כאן ואיש באחיו תדובקו תתלכדו ולא תתפרדו · (ורו"ח אחר"ת לא יבא בניכם) ואחריתכם תשגא מאד ועוף השמים יוליך את קולכם כדתרגם יונתן בפסוק זה כי מלאך פלוני מכריז בכל יומא מן שמיא על טורא דחורב ומהלך קליה בכל עלמא ואליהו כהנא רבא אזיל ופרח באויר שמיא כנשרא מד' גפין ומחוי מילין דמתעבדין בטימורתא לכל דיירי עלמא ותהיו ממצדיקי הרבים ומאן דאגר בינת עילאה דא אכיל אגר דצפרין עלאין וכתבו על לבכם את הדברים האלה כי על פיהם אכרות עמכם ברית · ושיתו לבכם לחילה לעת אשר ינתק מאהל אדם מבטחו מעה"ז ותצעידהו לעבד מלך הכושי בצלהות על דרך שאמרו חז"ל במס'

ברכות אם יראה אדם שיצרו מתגבר עליו יזכיר לו יום המיתה · ואמרו בזהר פ' בשלח אי לעילא אית ליה לבר נש מרי דבבו לתתא אוף הכי ודאי הוא צר דהוא צר לעילא צר לתתא ועל פי עצת חכמים זו · עוד זאת אדרש מכם ואל אמרהי כמו כן על התלמידים הקטנים בני גילי שעדיין לא שמשו כל צרכן שיבינו ידברו לפחות זמן מה פעם א' בשנה יהיה לכם יש"ח וש"ג בארבעה הנה קטפי ארך מאמרותי אלו כי הם "מורים "עבודת "ברכה "רמה ראשי תיבות מעב"ר שהם יכונו הי"חוד וה"ברכה והק"דושה ראשי תיבות י"בק ויזכו בכל קריאה לקנות להם רוח נשברה כי בזה יחרדו מאימת מות ויכניעו כח המנגד המתגבר עליהם ובעקיפין ותסקופין אתי לגבייהו ובתחבולה זו יעשו עמו מלחמה דלא אשתלם מגוולא דא אלא בחוביהון דבני נשא ובעי לאשתתפא בספר גבורה למיגה קרבא עם יצר הרע · ועוד בהגיון זה יראה לעיניהם איזה דרושים המלהבים לב האדם להיות מהיר וזריז לעבודת מלכו ויקנו יראת שמים ואהבה ובזה יזכו לאפנוקי מלכא ולא תאונה אליהם רעה דא לילית ונגע לא יקרב באהליהם דאינון שאר מזיקין ח"ו ואם כה יעשו ויקנו בנפשם קדושה יהיה כל א' מהם אהוב למעלה ונחמד למטה · ויזכה לטוב הצפון לצדיקים היושבים בצל האילן הנובע גולות ברכות מים חיים ונופל על ראש כל צדיק וצדיק · וכל הזוכה שנופל עליו הטל ההוא הולך ועומד בשער המזרחי של ג"ע שלפני גנת אגוז שהוא היכל לפני ולפנים בג"ע ושם עומד ומשתחוה לפני ענן כבודו של הקב"ה והקב"ה שואל והוא משיב כל מה שלמד בעוה"ז וכן עושה לכל צדיק וצדיק · אח"כ ענן הכבוד בא ועומד על אילן הקיים שהוא באמצע הגן הנותן ריח שמאותו ריח הוא חיים לכל הצדיקים אשר שם · והענן סר והצדיקים באים ומשתחוים לפני אור זוהר כבודו למעלה בשמי השמים · אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו · יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו · ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

בשם ה' מאמר ה

אמרי נועם

מתוק לנפש ומרפא לעצם והוא תוספת בעקר ספר מעבר יבק :

אמר המחבר אין לך דבר שאין לו גדר · אמרו לו מהו הגדר אמר הבט"חון ועל פי ענה זאת בבטחה והסכם היה לי להתגדר במלאכתי זאת · ברם היו ידי התומכות ונפשי נבהלה מאד להפיק רצון המספרים וערומים בדעת וחכמה אשר עלתם עלי גמגרם כאשר בא בהקדמה ומרצוני ולדעתי שבקית וספרית כמה דרושים אשר היו באים לגלל המלאכה אשר לפני וכמעט כפלים לתושיה והנה עתה אחר גמר הדפסת הספר

הספר רזה מלפני חלף להרים מקצת מהם שנים שלשה גרגירים באמרי"ם נעימ"ים אשר יחדו יהיו תאומים עם ארבעה מאמרים ראשונים אשר פעם זקנים יקחו לימא מילתא בטעמא מאשר חכמים יגידו במסכת שמחות ותראים פני הראות בקצת לגברי נחלי דבש וחמאה המוכנים למצלים ימיהם בטוב ושנותם בנעימים והשוכר ביתו בעליון וגם אושפיזיה תחתון הוא בגולם בלא · ומה ישבה אדם ויתעשר ישא ויתן באמונה · עוד נכלל בהם איך מות עצמות ישוקה מאשר תפלתו זכה לפרי קיטו על כל צרה שלא תבא ומעם הנהגת העולם בדין · ולמה למות הוצאות זפירות קצת פסוקי יחוד ואביזרייהו · אחי זבן לך הא ולא תידול וזיל אגרי נפשך בהון · ובן קצותי חלתי · קפוץ קני מינייהו כי הא סקא והא סלעא והא סאתא קום כיל ואכול ויערב ויבסם לך שכן דרכה של רעיה תמה לממסר מלא לברזיליה · ובא יבא טוב ויקבל מטוב אמרי נו"ס אלה ולפרקים חלקתיו אף עשיתיו כמאמרים הקודמים להפסקת עניני מאמר חמישי הלז להבדיל בין ענין לענין וליתן ריוח ביניהם קח:ו נא עם שאר הספר ושים עיניך עליו כי תרנה עליך תחנונים וחנא מאושר כגדול וגם תעדה גאון וגובה והוד והדר תלבש ומשיחותיך תהל אור והשלג אדם יחשב ידרגו כפי מחשבתו הטהורה ה' יכין לעדו :

פרק ראשון.

דרושים קצרים בכמות ודבי האיכות במנוחות שאננות של צדיקים :

אשרי המחכה ויגיע להרגיש בסוד נשמתו במקור מעין העליון שהוא סוד בחינה האמצעית שבמלת הנובעת לנוכח חותם אמת דהיינו סוד עשר ספירות כי שם הוא סוד מקום מנוחת הצדיקים ויש להם שם בתוכיות המלה שתי בחינות · האחד גן והב' עדן · הגן הוא מקום עמידתם והעדן הוא מקום שממנו מתעדנות והיינו גן נל כי עקר מיין נוקבין שהיא נובעת למעלה הוא מעשה הצדיקים והיא תכלית הנהגת א"ס בתחתונים שהרי כל ההנהגה על ידה · והוא עולה ממטה למעלה על ידי היות קשר המלאכים התחתונים בשירה ובזמר' עולה עד א"ס · וההקשר לעלות אל תכלית העליה הנה תהיה מסרשת בעצמה כל האצילות והשיר והעבודה התחתונה שכוונת כל המשוררים והעובדים אליו והיא תוספת הכל ועולה מאצילות אל אצילות ומתאחדת במקומה תוספת כל הנפשה והנוצר והנברא ותוספת כל ו' קצוות ומתאחדת ועולה בבינה ותוספת שם כח התעוררותיהם ועולה אל החכמה ותוספת התעררותה ועולה עד קשרה בכתר בא"ס ואז היא עטרת בעלה מצד הכתר ואז היא בסוד זרקא עד שהיא נקודה מאחדת כל האצילות כדפי' והיא י' על וא"ו בסוד הדעת שיוצא מחכמה ועלתה למעלה ממכון שבתו ואין שום ספירה עולה שם ופי' זרקא שהיא נזרקת ממטה למעלה עד א"ס והכלית ואחר כך היא יורדת מאירה מאור א"ס ממה שהעלית מעבודת התחתונים וסוד העלייה זאת היא יחוד ק"ש וסוד כח שיר המלאכים והכסא שסוד עבודתם הוא היחוד הזה כי הזוג הוא חלק לשם ה' ובבחינות אלו נק' ז"את וזהו מי זאת עולה מן המדבר כנדרש אלינו

במקומו

במקומו והמדבר יהיה פירושו מקום הדבור והכל תלוי בהתעוררות הצדיקים :

פרק שני

בזה נבין למה זווג הנעשה בכל מעשה בראשית לא היה פנים אל פנים מצד שאין מעורר מלמטה כדכתיב וכל עשב השדה וגו' משום ואדם אין. כי אם אדם מעורר כלם פונים פניהם ממטה למעלה והעילות פונות באור ישר ממעלה למטה וזה כי סוד אדם הוא אחרית הנמצאים ועד אדם היו כלם יורדין ומתפשטים יורדין ומשתלשלי' והיאך יחזרו בסוד אור ישר שעדין לא הגיע המציאות ממעלה למטה אל סוף קצהו. כיון שנמצא אדם השלים והחתים סוף ההתפשטות ופנה ממטה למעלה ועשה שכל הנמצאים יתנו פניהם בסוד אור חוזר ממטה למעלה וזהו מציאות אדם שנמצא לעבוד את האדמה לתקן ולקשט לה פנים. ובזה תבין חטא א"ה עם מה שאחז"ל שאמר לכל הנמצאים בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו וזה יהיה שכר הצדיקים כי יזכו לקבל השפע והארה לנשמתם בכח מעשיהם פנים אל פנים מה שבתחלה היה אחור באחור וזהו לדעתי סוד מאן דאכיל דלאו דיליה בהיל לאסתכולי ביה ודי למבין. ולהיות שעיקר נביעת המ' למעלה הוא מעשה הצדיקים שמכללת יופי מעשיהם בסוד נקודת ציון שבה שהיא בחינת עצמותה א"כ הצדיקים נחים ויושבים בגן עדניה והיא נוטלת התעוררותם. וע"י הגל מעלה אותם למעלה ומיד המעין נובע מלמטה למעלה ואז היא מקבלת אור מלמעלה ונובע ממעלה למטה והיינו גל נעול מעין חתום כי בזה נעשית מעין דהוא חתום לבל יכנסו החצונים בכח בעלי תשובה הכובשים את יצרם וזהו סוד יגר שהדותא למבינים וזה יהיה כונת האדם לעורר עצמו להכלל בסוד הזווג להיות כי יש דיוקן אל הנשמה שם והוא נכלל במציאות הרוחני העליון שורש נשמתו ואז דיוקן הנשמה עולה שם בהתעוררות ההוא ולזה צריך לכוין באומרו אליך ה' נפשי אשא להכליל שם סוד הדיוקן הזה לפעול הענין ההוא שכל הדיוקנאות של נשמות הם במלה ובאותן הדיוקנאות הם נכללות הנשמות וזהו בידך אפקיד רוחי והיחוד הנעשה בלילה. וכ"ש בשעת מיתת הצדיק נוסף מהנעשה ביום כי ביום אינם אלא הדיוקנאות ובלילה ובשעת מיתה יצטרפו הדיוקנאות עם מציאותם בתוכם כי יש שם עצם הנשמה ועד אצות זיוג אל הבינה עם ת"ת ומאותו התעוררות שוכב יעקב עם לאה ועושה חברה עם רחל ומאצות ואילך משלה הנשמות אל הגופים כדי שיהיו עושים היחוד בדרך אחר שיעסקו בתורה. הנה כי יש ג' יחודים בלילה כאשר בארנו במקום אחר :

פרק שלישי

הצדיקים עולים בסוד נשמתם ונקשרים בסוד הבינה ומניס שם בהשגחה בעולמות ותקוני השער שהוא בחינת דעת המתפשט בכל מקום

ויופי

ויופי רחמיהם ושלמותם שהגן להם בינה והעדן העליון שמתעדנים בו הוא מחכמה ומתקוני הכתר שהם מבחינה אחרונים שבכתר הנקרא מזל ועדן עילאה ועדן תתאה הם שתי חכמות וכן יסוד בעלותו אל הבינה יונק מהחכמה והכתר בבחינת שער רישא דא"א מפני שהוא מושרש שם ועל ידו הוא יניקת הצדיקים שזכו לנשמת האצילות מעולם הזכר והמצות הם למטה בזעיר במקום שיש ימין ושמאל עשה ול"ת אמנם אור הכתר מאיר בהם למטה והצדיקים שמרו המצות ותקנום למטה עוברים ממנו ולמעלה · והנה במצות יכוין האדם למטה בימין ושמאל לפי מציאותם אם עשה ואם לא תעשה ובאהרתם יכוין מלמעלה בסוד המעין הנובע בשערות שממנו מאירים ואור הצדיקים הוא מסוד האורח שהוא באמצע רישא עילאה חיוורא · ועליו נאמר ואורח צדיקים כאור נוגה וגו' ומוצא האורח הזה מן החכמה הנעלמה מוחא סתימאה דעקיט וענג שהם עדן נהר גן לצדיקים הוא סוד האורח הזה והם על ה' ודאי לעילא מז"א · והצדיקים שיוכללו בנשמתם הספירות העליונות עולם הזכר אחר שיטהר העולם ישיגו אור עליון מעין עליון המאיר לעין תחתון והיינו עין בעין יראו · אמנם לצדיקים שהם בעולם הנקבה אפרוחים או בלים לא ישיגו זה · וסוד ג"ע היא בינה גן לחכמה שנקרא עדן סוד הצדיקים שהם יסוד יש להם נחת רוח בגן עדן ונחת זה להם לעולם הבא ומתרין טקבין מבחינת חוטמא עילאה דביה נשיבו רוחא דחיי יהיה התעוררות תחית המתים :

פרק רביעי

עוד הורנו כי בחינת שערות דיקנא דאריך משתלשלים לארבע בחינות האחרונה שערות מספר ל"א בסוד שם אל · שניה נימין כל שער ש"ל נימין · שלישית לכל שער ל"א עולמות · רביעית לכל עולם אלף עולמות כי שליטתם לכפות הדין וכלם הם להתעדן ולהשתעשע הצדיקים ברבוי מיני העבודה אשר להם המבטלים הדינים במעשיהם והנה הקצוות מצד בחינת הת"ת והנימין מצד היסוד והעולמות מצד המלכות שעולם הוא כלות ו' קצוות בכל מקום והיא בעצמה כלולה מאלף עולמות בה והיא משפעת ודנה לעולמות שתחתיה כי התחתונים אינם נדונים בגבורות בחינת הזכר ח"ו שאין הגופים קרבים שם אלא בגבורה תחתונה היא המלכות שזה מדת הדין הרפה שהם יכולים לסבלו ונעשה ע"י החיצונים · והגבורה הקשה דנה לעולמים הרוחניים שאינם נידונים ע"י הכלים החיצונים כלל אלא ע"י נהר דינור . ולכן הדינים של הנשמה קשים יותר מדיני הגוף ותשובה אחת בעוה"ז יפה ומעולה מכמה מיתות וסיגופים · לכן מעט שנות מעט תנומות מעט חיבוק ידים לשכב בתענוגי והבלי הזמן · פוק חזי מה שדרשו בפ' השוכר את הפועלים · על פסוק תשת חשך ויהי לילה זה העוה"ז וכו' · עד יצא אדם לפעלו יצאו צדיקים לקבל שכרן למי שהשלים עבודתו עדי ערב ואור שהוא יקר בעוה"ז . יהיה קפוי לעוה"ב כדדרשו בפ' אלו עוברין · ותחלת מוצא ג"ע לה · הנסתר

הנסתר ברוס חביון הוא כי הנקודה הנעלמה שממנו התפשטות הכל והיא יסוד כל ההתפשטות יקרא עדן והתפשטות ההויות יקרא גן הנה הגן נמשך מעדן ויהיה העדן כינוי ליסוד הנמלאות והתחלת מליאותם והעדן אינה מושגת כלל · שממנה עדון הנמלאות כהויות העלמים מעדן נקודת הטפה הזרעית ולכן סוד העדן תמיד קיים יסוד מוסד להויות המליאות וכל עדן הוא מליאות החכמה ראשית ההויות וממנו עדון ההויות ונביעתם והגן היא סוד הבינה הנמשכת ממנו עד דאית גן עדן למעלה נסתר ברוס חביון · ועל דא אמרי אית עדן ואית עדן · ומרים מילין אלה ישכיל המעין בסוד גן עדן מעולם הבריאה סוד הכסא וכן בג"ע תחתון ממנו אשרי עין רואה כל אלה :

פרק חמישי

טעם הנהגת העולם בדין לקיום הנמצאים

אמרו מחלדי חקלא כי הולך מתחלה הנהגת הדין והנהגת הרחמים נפרדות דו פרלופין אחור באחור כדי שימלא הנהגה קשה ליסר החוטאים בדור המבול וביום החרבן וכיולא והעבודה הרצויה לפניו מבני אדם הנבללים מיצר טוב ויצר הרע שע"י עבודתם ימזיגו וימתיקו ב' הנהגות האלו ויתקנו הספירות וההנהגות בהמזגת הדין ברחמים · על בני אדם המסרה לתקנם למתקם ליחדם באופן שיהיה ה' הוא האלהים · והאלהים הוא ה' · עוד ראוי להודיע כי לא היה אפשר לעולם ולהויות התחתונים להמלא בלי גבורה חזקה ונפלאת ועל זה נאמר שאלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו כי יחזרו אל נרתקן ואין מעמידם במקומם בהתפשטות והשתלשלות אלא מלד רוב הדין הגובר עליהם ומעמידם על עמדם והנה מטעם זה בהמתק דינם מיד ההיכלות נותנים רשות זה לזה כל אחד ואחד ליכנס בתחומו של חבירו ויתעלו ויבלעו זה בזה וכן כחות הכסא אין מעמידם על משמרתם אלא כח הדין החזק הנפלא ומכאן תבין ותדע בכל הויות התחתונות עד בני אדם כפשט המשנה איש את רעהו חיים בלעו · א"כ עקר ההנהגה הוא הדין והדין מוליא כלי זעמו שמבלעדם אי אפשר מפני שהאש החזק יעשה היתוך ולזה הנהגת הדין לריכה מאד מאד והשפעות הדינים מבינה לאה וממ"ל רחל למטה במקום העבד והשפחה נרמזים בתורה בזלפה ובלהה · זלפה שפחת לאה שהיא מזלפת בסוד העבד שם השפעתה ואין החצוני נאחז לה' ראשונה אלא על ידי השפחה הזאת ויעקב פדאה מיד לבן והשפיעה לנפרדים בכשרות וטהרה לכן מוליאה תקון בשבטים בפרקים היוצאים חוץ בטהרה כדפירשו בזהר פ' ויצא ובלהה הוא מקום שרחל מתלבשת בה בהיותה יורדת למטה ובלהה שמה מורה מקום הדינים והיא שפחה כשרה אמנם החצוני יונק משם ונפדית על ידי סלוק רחל וכן פי' זלפה קטנה בלהה גדולה שסוד אחיזת החצונים ברחל מרובה מאחיזתם בלאה כנודע · הנה כי מלכותו בכל משלה · גם כן המלאכים ששלח יעקב היו מאותם שהם חוץ להיכלות והם בעשיה

ראשים

ראשים על הקליפות והם לבוש לד׳ מחנות שכינה ועל כל זה אין קדש וחול מתפרדים ח״ו כ״ש טומאה וטהרה והוא סוד ההבדלות · הנה הכרת ההנהגה הזכר בזולת כמה ענינים המתחייבים בזה יצר טוב ויצר הרע וג״ע וגהינם ושכר ועונש ומלות ועבירות וטהור ומותר וטמא ואסור והרבה :

פרק ששי

טעם וסדר וכוונה איך יעוררו התחתונים למעלה בתפלתן :

בעת הזווג צריך תקון הדינים מלמעלה והגבורות העליונות מתתקנות ומתמתקות והמ׳ גם היא מלמטה מתתקנת ומתטהרת והצדיקים בתפלתם ותשובתם ומעשים הטובים עוזרים מיד מסתלקים הדינים ממנה ועולה ומסתלקת והעליה תהא על ידי כמה בחינות · הא׳ נכנסת לפנים משערי צדק שהם נצח הוד · הב׳ חבוקה בין תרין דרועין דמלכא וזה נקרא אהבה · הג׳ היותה מכוונת בבחינת חברים באברים עם כח המשפיע לה בחינת פניו על פניה בחינת ראש בראש בחינת גוף בגוף בחינת יד על יד הד׳ בחינות הנשיקות שהוא דבקות רוח החיים הפנימי מזו לזו ומזה לזה פי׳ ממקבל למשפיע והכל דוגמא להיות הכוחות המתאחים יחד להאיר · הה׳ כניסת היסוד אליה שהוא בסוד היחוד והו עיקר המתקת הדינים · הו׳ מזרעת הטפה העליונה והם ב׳ טפות טפת הזכר וטפת הנקבה ויש כאן סוד איש מזריע תחילה · הז׳ העבור : הח׳ הלידה · הט׳ חבלי לידה · הי׳ גדול ולדות · ואלו הבחינות כלם אחרות עליונות ותקונים עליונות מהספירות עליונות אליה שדרך כלל אנו מכנים בעלה ספירות עליונות וכלם משתוות בת״ת שבו עקר יחודה ודרך כלל הם אליה ד׳ ענינים טהרה קדושה ברכה יחוד · ונכללים אלו בתפלות ויחודים וכוונת המלות : ויש למ׳ שלשה פנים למעלה שבהם מתיחדת עם בעלה · הפן הא׳ יחודה בימין והיינו בחסד שם אל והיא מגלה פנים אליו בשם אל כגון בפסח שמעורר שם אל הסד מלמעלה כן גם היא מגלה פנים אליו בסוד פיאל שבה · וכן בתפלת שחרית ובסוכות פנים המנהגים הם אלהים סוד הגבורה גם היא מגלה פנים בסוד שם אלהים שבה לכן צריך הכנת תשובה תחלה להמתיק הדין ולכן אז הוא זמן שמחה בסוד יין המשמח וגדול כח רגל זה שאפי׳ בחינת הדין נמתק ומתלבן · ובשבועות שתהיה ההנהגה מצד קו האמצעי סוד יחוד השלם היא מגלה פנים אליו בשם אדנ״י שגם זה הוא מכוון נגד שם הויה וזה אל אלהים ה׳ דבר ויקרא ארץ · ויש לה פן רביעי נגד מטה כי ראוי לה ד׳ פנים נגד ד׳ הנהגות שהם סוד הויה :

פרק שביעי

הפן הרביעי שאמרנו הפונה למטה ירצה מתפשט בתחתונים ופניו למטה שבו היא מקבלת מעשה התחתונים וכל השיר והשבח והתפלה והתורה ומעשה

הטוב

הטוב הנעשה למטה מבשלת אותו ועושה מטעמים לסוד התעוררות עליון · ושולחת בשביל המלאכים בהתעוררות שירים וזמרים ושואלת לגמלאות התחתונות בשביל שבח העולה אליו מכל הנבראים דכתיב הללו את ה׳ מן השמים תניניס וכל תהומות אש וברד וגו׳ הכל מלאכים ממונים בעולם העשיה ובשירת הצדיקים נכללים כל השירים כלם כאשר הוכחנו במאמר א׳ פרק ל׳ ואפי׳ ברכה אחת או מצוה אחת או מעשה או דבור טוב הכל מתקבץ בסוד בזק בהיכל לבנת הספיר ועומד שם עד זמן עלייתה · והכל מסודר בה · והיינו מיין נוקבין התעוררות התחתונים דאושידת לקבלא מיין דכורין השפע עליון והתעוררות זה עולה מבחינה אל בחינה היא תוספת אותו שם בסוד תקוניה ונובעת מסוד אבריה אל סוד הנקודה אמצעית היופי הזה כדי להתעורר · והתעוררות הזה תעלה בין שתהיה להזדווג בין שתהיה להשפיע לה שפע שתם ואלו הם הקדמות ר״ש מלין ליודע שותא דרבנן והמלך החכם אשר ישב על כסא ה׳ יסד ותקן מגלת שיר השירים בה יחוד שכינה וגעגועיה ותיקוניה וקשוטיה והגבר ראה עני בשבט עברתו ירמיהו שהיה מלך הכוש״י שב ותקן מגלת איכה הפכה ומשם ידרוש המעיין בכל יכלתו ומגילת רות היא המ׳ שרותה להקב״ה בשיריה ובועז לדיק יסודה והוא רודף אחר היחוד אחריה והיא אחריו גם כן ושם נעמי היא הבינה בסוד לחזות בנועם ה׳ והיא המיעלת אותה אל היחוד ביסוד אחי ת״ת שהוא דרך היבום לא יחוד גמור כמו ביום השבת ובועז הוא מטט׳ עם נערותיו שבע נערות יחוד ימי החול והוא זורה את גורן השעורים כי הוא משליך תבן וקש ומבער החלונים בסוד שערה׳ והיא בסוד פסמתי את כתנתי שהיא התבן והקש והמוץ המכסה על השערה וגם את הבין עלמך אליו וזהו ורחלת וסכת ושמת שמלותיך עליך הם ד׳ תקונים כידוע להכנת הזווג ורחלת וסכת הם תקונים מהבינה והחכמה · ושמלות באים לה מהכתר על ידי סוד י״ג מקורות תקוני דיקנא עילאה ובאים לתשע תקוני דיקנא דזעיר ומשם על ידי הת״ת אליה ·

פרק שמיני

פסוקי היחוד ופירוש ה׳ אחד ושמו אחד :

המביע הבואה שתקון העליונים תלוי בתחתונים ובזה אין מתפרדין העליונים מן התחתונים כדכתיב וירכב על כרוב ויעף תהלה רוכבות הספירות על המלכות לתקנה ואחר כך וידא על כנפי רוח ובפסוק ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין וכן וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך בהם שבעה תיבות לרמוז אל שבעה נשיקות ז׳ הבלים שמתדבק דכורא בנוקבא ונוקבא בדכורא רוחא ברוחא בסוד אהבה והם סוד שבעה ושבעה מולקות וירכב על כרוב ויעף וגו׳ ישקני מנשיקות פיהו וגו׳ אל אלהים ה׳ וגו׳ מציון מכלל יופי וגו׳ שמע ישראל וגו׳ ה׳ הוא האלהים ה׳ אחד ושמו אחד· ה׳ מלך ה׳ מלך הבאים מלב שבו אל לב שבה ועשר מאמרות שהם בחכמה כדמות רוח החיים עליהם והם ל״ב נתיבות שהם

סוד

סוד כללות ח' ספירות מבינה ולמטה בארבעה ראשי ההנהגה כלול כל אחד מהשמנה והם סוד מ"ב בהשפעת אמש עליהם שהם כתר חכמה בינה נשמה לנ' הבלים · כלל היחודים הוא ה' אחד ושמו אחד הוא ושמו אחד כי סוד רמ"ח אברים נרמזים בסוד רמ"ה כתות קדושים שבשם אדנ"י · היחוד צריך קשור רמ"ח כתות קדושים שהם בעצמן מעצמן אל עצמן והיינו ה' אחד שיקשור סוד אותיות יה"וה י' בה' ו' בה' ויתיחד ה' אחד ואח"כ שמו אחד רמ"ח כתות קדושים שבשם אדנ"י ואח"כ יתקשרו ב' שמות יחד הוא ושמו אחד והכל על ידי תוספת האר"ה שיש בזכר בסוד האבר הקדוש הכי נקרא יוסף שממלא חסרון הנקבה שהוא סוד י"ו נוספים בזכר יו"ד בסוד טהרה על הו"או ובזה יאיר בה וישלים דיניה · סוד יחוד שמע ישראל יש לקשר ח"ס בספירות ואחר כך לכוללם על ידי היסוד במ' ומכחם פירות העץ שהם פעולות הנק' פרי העץ ופרי האדמה שהם פעולות עצמה בכח המאציל העליון ובחינת הזכר נכללות בו' תיבות של שמע וכנגדם האלהה למטה בעולם הנקבה ששה מדרגות שהם הכלל מאיאות הנכללות בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ובכל כונתו לא יצייר בדעתו רק אותיות משמות הקדש כפי העת והמקום כי זה לבד הותר :

פרק תשיעי

רמז מיתה הכתובה בתורה אם לא חטא אדם הראשון :

קודם החטא ראוי היה אדם הראשון להתלבש במיתה דכתיב אדם כי ימות באהל אלא שהקדיש עצמו אליה שלא בעונתה ובפגם שעשה בעצמו נפגמו כל הבאים אחריו מפני אחיזתם בו וזה סוד החטאת אם היתה פגול או מותר אף הנוגע בה ובלע ממנה יקדש כמותה ואם היה קדוש מתקדש בקדושתה שכן כל מה שנכלל מהיכל לבנת הספיר ופנימה קדוש ומתאחד בסוד היחוד · והמיתה היתה מכוונת מאתו יתברך באהל והיא גנוזה בקדש · מות וחיים בהדי הדדי והחטא כפל את המיתה והאכילה פגה והפליגה מן החיים וסוף סוף עלת ה' היא תקום וכבר דברנו במספיק במאמר ראשון ושני להוכיח כי אפילו המיתה הלזו היא תמימות ותיקון שאחר שהנשמות יפשיטו הומרם ויכנסו אל נפש העולם מדור הנשמות ויתעלו אל רוחו של עולם מקום ג"ע של מטה מאיאות עולם המלאכים ויתעלו ממנו ובו דרך מאיאותו עד יכנסו אל נשמתו של עולם סוד הכסא ויתאחזו בכסא בסוד מדור הנשמות למעלה מההיכלות · וזהו אמרם ז"ל גזרה על המת שישתכח מן הלב שגם שנגזר על הנפטר שיסתלק מן העולם הזה התחתון הוא לסלקו ממקום השכחה שהם אחיזת הקליפות בסוד רגליה יורדות מות ומתעלה ומשתכח מן הל"ב נתיבות התחתונים מתפשטים בעולם הכליון וההפסד ומתעלה לל"ב העליון שהוא עלמא דדכורא אשר עין לא ראתה אלהים זולתך · וכן יהיה סוד נבואה בסוד תוכיותו של עולם בחלק המתלבש זה בתוך זה

ובזה

ובזה יהיה התפשטות המלאכים והתגלמם באויר לאברהם שראם בדמות אנשים וזה נדון בסוד האצילות ובמה שלמעלה ממנו שהוא חיות הכל בסוד ממעלה למטה ובסוד מלמטה למעלה ובסוד ג"ע למעלה מהאצילות :

פרק עשירי

משלש מתנות שניתנו על ידי יסורים א' מהם הוא העה"ב שהיא בינה שנטייתה אל השמאל ובהיותה מתהפכת לפעול כח הרחמים אי אפשר אם לא יתן חלק לחצונים כענין ואתן אדם תחתיך וכן הטעם בתורה וארץ ישראל ולכן יוכרח שיוקדם לכל אחד מהם היסורין כי המקטרגים ירצו חלקם · ויסורי המיתה הוא חלק אשר לכחות ההם כענין חלק השטן באיוב והם הכנה לנקיית העולם הבא והקבר הבא אחר המיתה הוא כור גדול אל סיגי הגוף ולכן דור המדבר הוליכם שם ארבעים שנה אחר חטא המרגלים כי נדבקו לצרף ארבעים קליפות הסר א' הפך טל של ברכה כי לא יתעלם הדבר להיותו במדרגה עליונה אם לא ירד במדרגות התחתונות להצטרף · ומקודם הם היו טהורים וברים ולא היתה הקליפה נאחזת בהם מפני טהרתם אבל אחר חטא זה הוצרכו להיות במדבר נחש שרף ועקרב וצמאון להצטרף שם ולכן היו חופרים להם קברים בכל ערב ט' באב שאז היה מתגבר כח הקליפה ההיא ובהכנס עצמם בקברות היו משברים ומכתתים אותה ובעולם הבא דור המדבר בג"ע עושים כן לטהר עצמם כדאמרו בינוקא וזה כדי להכין עצמם לתחיה זכים וברים כראוי להם שהיו שלימות הדורות מתחלת העולם ועד הנה · והנה עונש העבירות אינם על צד הנקמה והעונש רק על דרך הנקיות והצירוף ככביסת הבגד שלפי לכלוכו כן ירבה כביסתו וכן הוא אש הגהינם לנשמות והנה הודיעונו חז"ל כי יש שבעה מדרגות מיתה שבעה תמורות שהם מיתה עוני שממה מלחמה אולת כיעור עבדות כדפי' בספר יצירה והם שבעה עינים נובעות גבורות · ונראה לדעתי כי רמזו חז"ל ז' עיני גבורות אלו במאמרם יום ראשון מיתה של זעף לשני מיתה של בהלה לשלישי מיתה של מגפה לרביעי מיתה בהכרת לחמישי מיתה הדופה לששי מיתה האמורה בתורה לשביעי מיתה של חבה יותר מכאן מיתה של יסורין וכשתדקדק בכל א' מדיני מיתות אלו תבין כי הם שבעה עיינין מתלהטן ממטה למעלה ולכן מיתה האמורה בתורה היא בכח מדת הגבורה והמיתה השביעית שהיא על ידי חסד קראוה מיתה של חבה והובא מאמר זה גם כן במדרש תהלים ומשם נראה גם כן שחובה לצדיק להתפלל כל ימיו שלא יאסף בלא תשובה ושלא ימות ביום מיתת רשעי כדדרשו שם על פסוק אל תאסף עם חטאים נפשי · וכנגד ז' גבורות אלו יש ז' מדרגות של גיהנם שהם ז' כחות כאומרו והכיתי אתכם גם אני שבע ומאלו השבעה יתפשטו מ"ב דינים חזקים כדכתיב ויספתי ליסרה אתכם שבע כחטאתיכם ועל כל פרטי המיתה יש טעם וסוד כי מיתת הנפלים ממעי אמן הוא למרק הכריתות ומיתות בית דין וכן יש טעם למתים מצד תאות אכילה או מצד מלאכה

יתירה

יתירה · או מחמת ביאת הזכר על המעוברת הכל מוקבל נגד מה שנתחייבו
מצד אבותיהם וכן אם חייבים סקילה נופלת האם ומפלת · אם שריפה נכוית
ומצטערה ומפלת · ולכן יש מעוברות שסבה קלה מפלת אותן ויש שאינה מפלת
משום סבה · עוד יש טעם למתים בקטנותם משעת לידה עד י"ג שנה ויום א'
ועליהם נאמר ראיתי דמעת העשוקים · עוד נתנו טעם בספר הזהר למתים
מבן י"ג עד עשרים ומיתת אלו אינו על ידי אותו מלאך המות הממית לגדולים
ומיתת הקטנים בבטן האם היא קלה כי העובר במעי אמו אין לו אלא הצלם
שעל ידו נמתקים אבריו והצלם קרוב מאד לחצונים עד שהנפש הרוכבת עליו
הוא מהעשיה · ולכן החצונים בנקל יפגמו בצלם וימיתוהו ובלדתו מזדמן לו נפש
ובהגיעו לחינוך רוח מזדמן אליו ובי"ג נשמתו מזדמנת אליו ויצא מכלל החצונים
ובשנת עשרים מגיע למדרגת עולם האצילות ולכן נקרא בן ונדון בב"ד של מעלה
והמתים מבן עשרים ולמעלה הוא על ידי מלאך המות ממש כל א' כפי מעשיו
שאין מיתה בלא חטא ואין כאן מקום של דרושים אלו רק די לנו להבין ולהורות
כי הכל משוער ונמדד וקו המדה המהוה את הכל ומי יוכל לעמוד על דיניו. של
הקב"ה כי מאד עמקו מחשבותיו ויש יסורין של אהבה שירצה אהבת צדק ומשפט
זה לזה ויסורין שאינן של אהבה הם בפירוד צדק ממשפט ויש עוד יסורין של
אהבה שאינם על עון :

פרק אחד עשר

הכחות שמהם מתהוה המיתה הם מבחינת גל עד ולמטה כי כח הקדושה
מתפשטת עד בחינת גל עד הזכר ועד שם מתלבשת בלבוש חצוני
ונקרא יגר שהדותא ולבן הארמי שם הוא מקום אחיזתו ואינו עובר משם ולמעלה
ויעקב מגיע עד גלעד ואינו עובר משם ולמטה והיינו אם אתה לא תעבור וגו'
וגם אני לא אעבור וזהו סוד לקיטת האבנים שעד שם הוא סוד האבנים והאכילה
היא שם על הגל אלו אוכלים בקדושה ואלו אוכלים מחוץ ומשם הדברים נפרדים
אל הקדושים מצד אחד ואל החצונים מצד אחר וכן נאמר במכירת יוסף ארחת
ישמעאלים באה מגלעד · ואמרו שכמו שיוסף נטה עד פוטיפר גם יהודה נטה עד
איש עדולמי ונשא אשה שאינה הוגנת לו והוליד בנים למטה עד מסוד עץ הדעת
טוב ורע השני אונן מקום האחיזות והיינו למטה סוד עולם האופנים א' ממשלת
היום לכן נאמר בו ויקרא וא' ממשלת הלילה לכן נאמר בו ותקרא וכן שבעה היכלות
מתלבשים בשבעה מדורין · ושלה הוא מקום השלי והוא כנגד עולם הזה ומה
שאירע ליוסף עם אחיו ובפרט עם יהודה הכל דוגמא למה שיתהוה בין משיח
בן יוסף ובין משיח בן דוד דרוש משם ותראה ותבין עם מאמרי רז"ל האומרים
כי הנה המלכים נועדו. וכו' וקליפת נוגה היתה מלא קדוש המבדלת בין הקדושה
ובין המצריים שהיא קדושה מצד פנימה. ואינה חוששת מן החצונים מצד החוץ
להיותה כעין קליפת האילן שמתייחסת מצד חוץ אל הרוח והמים ומצד פנים מתייחסת
אל

אל האילן להגין ונרמז זה במלת יעקב יו"ד עקב איש וביתו באו ובחינת שם יעקב גלה למצרים אבל לא בחינת ישראל ובשעת מיתתו האיר בחינת ישראל לבחינת יעקב ויוסף היה בסוד האבר המתעלם שאין שולט בו הגלות ותמיד היה עומד בצדקו והוא מיחד בין בחינת ישראל לבחינת יעקב ועלת מצרים על ישראל היה דוגמא עלת דור הפלגה להגביר החצונים ושישראל לא יתאחזו בקדש פן יתגברו עליהם וכוונו שיבנו ערים שאוצרים בהם עוני לישראל והאלהים חשבה לטובה :

פרק שנים עשר

קצת מכוונת התעוררות שעושה המתפלל על החולה או על כל צרה שלא תבא ולתקון חטא עון ופשע :

הזהירו גורי האר"י במנהגיו שאם יש איזה חבר בצרה ח"ו, או חולה ישתתף בצערו ויתפלל עליו וכן בכל דבריו ישתתף חבריו עמו · וכיון דאתא לידן נימא מילתא בסוד התעוררות בתפלה · וזה כי מדי עלותה תעורר הרצון העליון ויתעוררו תלתא מוחין שבחכמה בתלת חללין · אחד מצד הבינה שבו כח השמיעה כוללת · הב' מוח המעורר העינים והיא בחינה עליונה אשר למוח שהיא בחכמה · הג' מוח המעורר הדבור והוא בסוד הדעת · ובתפלה יתעוררו המוחין האמרים התעוררות טוב כי ממעלה למטה יתעורר הכתר ביסוד שהוא רצון כנודע וימשיך סוד הרצון אל הבינה על ידי החכמה · והבינה מתעוררת על ידי התעוררות ההוא ואז מצד הבינה יתעורר למטה סוד גולגלתא במוחין דלגאו. ואז יעשה שמיעת התפלה וקבלתה ברצון ויתפשט אז המליצות אל העקימות שנתעקם בספירות וצורת העקימות הוא צורת תרועה אוהז בימין ושמאל מצד דרכי בני אדם המעקם הקול העולה ויתפשטו עד התחתונים להזמין אותם הממונים לקבלת תפלת התחתונים שהם בעלי כנפים כי עליהם נאמר כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר · הנה כי בתפלת וזעקת התחתונים יתמתקו הדינים והגבורה העליונה והיינו בהיות הענין נתקן משרשו · ויש ג' בחינות לחסדים כדי למתק הדינים לבל יונבע הדין בתוספת שאז הוא בהסכמת הבינה · ומשם מתגלגל ח"ו דרך המדרגות וההיכלות ומשם על החצונים כי הם באים ומלקים האדם ופועלים הדין והיינו קץ כל בשר בא לפני · הבחינה הראשונה יכוין המתפלל לעורר חסדי היסוד שהוא חסד בסוד החסדים העליונים · ולתקון החטא שוגג די לעורר החסד זה לטהר המ' ולהמשיך לה היסוד ומקור גבורותיה ישתככו וימתקו בהכנס החסד הזה אליהם אחר שאין שום דין מתגבר בזכר · הבחינה הב' כאשר הדינים מהגבורה מסבת העון מיד החסד ימין יעורר בלובן חסדיו מן השרשים העליונים אחר שפנים העליונים בלובן ואינם בכעס די בהמתקת הגבורה הזאת ומשם אל הגבורה התחתונים על ידי היסוד הממתק ומתיחד עם המל' · הבחינה הג'. כאשר הדינים מהבינה מחמת הפשע שאז הם מתעוררים מרישא דמלכא צריך התקון מהכתר גולגלתא חוורא קדישא סתימאה · משם יתעוררו החסדים העליונים ויתמתקו בשרשים הנסתרים ומשם על הגבורה

ומשם

ומשם לגבורה התחתונה · וזה בהקשר ג' חסדים גדולים בג' גבורות: חסד בכתר והחכמה בבינה חסד ממש בגבורה חסד היסוד במלכות ובזה יומתקו כל הגבורות וזה סוד תקונם דרך כלל · ויש משפטים לאין קץ:

פרק שלשה עשר

בישום הגבורות ע"י צדיק אחד או צדיקים הרבה וטעם לסדר תפלת חולים בכלל:

אמנם התקון יהיה לפעמים ע"י איש צדיק גבור לעמוד בפרץ שמעמיד הגבורות בסוד היחודים שעושה ומיחד תמיד הצדק עם המשפט שלא יפרדו ועליה' נאמר צדיק מושל יראת אלהים וכל יופי המל' מתוך מעשה הצדיקים ומה גם המלמדים תורה ברבים שהם כשדים ימין ושמאל ומשפיעים תורה לרבים יין וחלב והוא צרור המור דודי לי בין שדי ילין כי הוא מתתקנת בסוד עוסקי תורה ובסוד חכמה ותבונה ודעת והיא סוגה מכחות החלונים · בשושנים פי' בזכות ששונים · וסוד אכילת הכהנים הקדשים והבעלים מתכפרים מורה על חלוק השפע במדרגות תחתונות ובזה יורו קשר העולמות ותקונם מפגם החוטא שסלק השפע מהעליונים והתחתונים ולזה אכילת קדשי קדשים במקום קדוש וקדשים במקום טהור וכו' ולכן הכהן הטהור המחטא את הכלה ומטהרה לבעלה · יחכלנה שהוא נוטל חלק בראש מהיחיד יושפע עליו חלקו עם נערותיה · ואם אין צדיק בארץ צריך שהרבים יעשו תשובה ותפלה ויתייחדו המדות בזכות הרבים · ומתח הדין ולכן הזהרתי במעירי שחר על כנוס שלמים וכן רבים להעתיר אל ה' קודם אור היום וכמה היה זהיר בזה החכם הארי"ו וסוף דבר עקר המתקת הדינים אינו תלוי אלא ביחוד המ' וכניסת היסוד על המל' שהוא אשד הגבורות והתמתקם על ידי היסוד ולזה יכוין המתפלל על החולים ועל כל צרה שלא תבא וכוונת ההויות בנקודים ובגוונים ושאר פרטים המכוונות לזה לא אעלם על ספר והמבין יבין מדעתו על פי ההקדמות ומפתחות המסורים בידו והמתקת הדינים הוא ע"י יחוד יסוד במלכות כי יסוד סוד לובן העליון מהוה בזכר והנקבה מזרעת אודם ואז יתקרבו הדינים עם החסדים והחסדים הם נמשכים ונגרים בחוקה עד שמתגברין על הדינין וכופין אותם ואז יתלבנו ונודע כי הדינים הקשים הקדושים יש להם הלבנינות בשרשים אשר להם למעלה מעלה וכשנטהרים יעורר הלבנינות ההוא ויתקשרו יחד ובהתקשרו ינוחו מרתיחת הדינים על כן אין קפידה בשום פועל לבטלה כטיפת שכבת זרע שמעלין על החוטא כהורג נפשות ומזה יובן למשכילים טעם הזווג בלילי שבת ואין כאן מקום דר[illegible]זה:

פרק ארבעה עשר

נקודת המ' שהיא דינים חזקים היא בית קבול לנקודת הזכר שהם חסדים ונקודה

ונקודה זו שבנקבה נקראת נקודת ציון שהיא הבחינה המשתווה להיות הדינים והחסדים מליאות אחד ועניין א' ואין לדינים שום מליאות להתמתקם אלא מתוך נקודה זו שהיא נקודת ההשואה אשר אל החסד ואל הגבורה יחד במליאות הגבורות הקשות אשר בנקבה כי בחינת ב' זרועות יש להם דרך הכרעה אחרת ומי החסדים עליונים מטהרים קומת הנקבה שהם אותיות מקוה כי סוד חמשה נקודות דהיינו סוד חמש גבורות חמשה אשות בסוד אשה הנכנסת במים במי מקוה העליונים הממתקים הדינים וסודם הם מ' שהם י' היא נקודה אמצעית ומ' שהם לד' לדדין הם סוד מים ואי הם מצד הבינה הנקרא מים דהיינו חמשים בכלל הנקודה האמצעית שהיא במל' ומיד היא מאירה אורה גדולה ואבריה מתקנים תקון גדול והוא משבח אותה בתקוניה ויופי אבריה וא"ם מאיר ע"י כתר דרך החכמה ע"י התפשטות הדעת בסוד היסוד המעורר אל הגן דהיינו סוד הפעולות הספירות הנקביות והמתפלל יכוין לעורר סוד רוח החיים שהם ד' הנהגות הויה מצד הבינה או י' הנהגות דהויה במלוי אלפין מצד החכמה שאלו הם חיים משולחים בתוך הספירות להנהגתם בסוד אדם כי יקריב וזהו סוד אני ישנה ולבי ער דהיינו התעוררות החיים ממונה עליה להנהיגה והבחינה התחתונה שהיא חולת אהבה פי' יסורין של אהבה מתראה לה ת"ת מצד החסד ואפי' בקור בעלמא מקל חוליה אחת מס' בחוליה · בסוד ו"ק והבחינה עליונה שמתראה עליה אור החסד בזה מקל מאותה בחינה שהיא א' מס' בחילותיה הדין מעליה דכד עיינין תתאין מסתכלאן בעינא דאשגחותא נהירין · כי אברהם כח החסד בא בימים עליונים סוד ג' עליונות ונכללו בו והוא בהם וזה סוד קריבת ימיהם של צדיקים להתעלם בתמימות המיתה העליונה שהיא הלנע בקדש · וכל הקדמות אלו באו מכוונים בסדר תפלת חולים הן בג' מזמורים שלפניה הן בסדר התפלה והפסוקים הנמשכים אחריה · כשתדקדק בפנימיות אמריה כי נעמו :

פרק חמשה עשר

אמירת הוידוי לחולה הרבה פעמים מקל מעליו החולי יען שבזה ממתק כסות הדינים שעליו שלהיות שמדת הדין מתוחה עליו מחמת חטאיו שאין יסורין בלא עון צריך לזבוח עצמו לפייס מדת הדין בשבירת לבו ורוחו בקרבו כי זבח זה הוא למדת הדין כדכתיב זבחי אלהים רוח נשברה וכן כתיב גם עתה נאום ה' שובו עדי בכל לבבכם בצום ובכי ומספד ובאמירת הודוי נשבר לבו בקרבו ועוד כי באמרם לו שיתן דעתו על עניניו אם הלוה או הפקיד · אלא אחרים או אחרים הלוו לו או הפקידו אצלו ובזה מתקן מה שבינו לבין חבירו והודוי מה שבינו לבין המקום כדאמרו בזהר בסוד הודוי שבתפלה ובזה עושה נייחא לרוגז מדת הדין · ובזה מקל מעליו חוליו · ועוד זוהמת ומים שופכים המתמלים למטה באמירת הודוי הוא חלק החצונים שמחלק ס"מ העונות ההם על כחות חוליו ונוטל לחלקו השופכין ההן ועוד שבוידוי מסיר מעליו כל קטיגור ואין מתעסק בדינו

אלא

אלא הקב"ה ואם תזכור או כי תשית לבך אל מה שכתבתי בהערה במעירי שחר בסוד התשובה והודוי ולמה תקנוהו באלפא ביתא תדע נאמנה שבאמירת הודוי בכוונה מעורר הרחמים העליונים מרישא חיוורא ומי"ג תקוני דיקנא הרואים ומעבירים הדין מעליו בכמה מיני סליחה וכפרה אשר בהם כפי העת והצורך והשעה והיודע סוד הדמעות ידע ויבין טעם למה רוב החולים המורידים דמעות בודויהם הם נכתבים לחיים וע"ש מזה ומה טוב שלפחות אותו שמוודה החולה שידע טעם הדבר כי גם ברכות יעטה מורה זה אל החולה ובני רשף יגביהו מעליו ואולי גם לזה כוונו קדמונינו והנהיגו ליאמר על ידי סדסור מלבד הטעמים שכתבתי בזה במאמר ראשון ובפרט כשיאמר בעת שליטת החסד כאשר הוכחתי במאמר ראשון פרק י'׳ ועוד נודע כי ההתעוררות העולה מהצדיקים הוא מכניע היצר הרע וחרטת העבירות ומעשה הטוב שהוא סוד התשובה שהוא פרטים על כל חטא וזהו סוד עבירות הנעשות כזכיות לשב מאהבה ובזה מתמתק הגבורה והשכינה מתעלים בסוד קומה שלמה בתגבורת החסדים והכנעת הדינים ומשם דבקה בבינה שהיא נועם ה'׳ וכמו שהשוחט עולה צריך שתהיה מחשבתו לשם ששה דברים לשם הזבח לשם זובח ושהזבח להקב"ה ושיקטירו לאשים ושהקטרתו לריח ושהריח זה נחת רוח לפני ה'׳ כדרך הזה לב אדם יחשוב דרכו סמוך לעת פקידת רוחו ביד ה' ועל כן טוב להזכיר עליו קצת מפסוקי שחיטת העולה והחטאת׳ יראה לי שטוב לחולה להרגיל עצמו ובפרט אם הוא מסוכן חס ושלום סדר הודוי שהיה אומר המביא קרבן בעת שהיה סומך ידו על ראשו שהוא חטאתי עויתי פשעתי ועשיתי כך וכך והנה עתה חזרתי בתשובה לפניך ויסורי גופי יהיו כפרת נפשי ומרוק אותם ברחמיך הרבים אך לא על ידי יסורים והטוב בעיניך עשה׳ וזהו ודוי הסומך אשר הביאו הרמב"ם בפרק ג' מהלכות מעשה הקרבנות:

פרק ששה עשר

שבטי יה אשר הם עדות לישראל ביניהם אמרו אבל אשמים אנחנו על אחינו וגומר למדנו בזה להתוודות בעת צרה מפני שהצרה בודוי נאותה להמשיך הדין למטה ולמתק המדה העליונה שאינה מאירה מחמת החטא ובודוי העון עובר והיחוד הוה׳ ונמצא בדברי החכם כי עקר שבירת הקליפות הוא על ידי הודוי ולכן כתיב כי יחטא ואשם והתודה ובזה פורש החצוני מן הקדושה בסוד מים אחרונים ושפך הדשן והמותר לשעיר המשתלח וכן בכל יום הכהן תורם תרומת הדשן תחלה קודם כל תקון לא פחות מקומץ כי בלילה ניתן להם חלק מקומץ עליון במקום אחיזתם ועתה מסיר אחיזתם דינים אלו מהמזבח אשר לפני ה' אותם שאינם בכלל השלום וההכרעה לכן היה לובש בגדים פחותים בעבודה זאת ומי שזכה בתרומת הדשן היה זוכה לתקן המערכה ושני גזירי עצים כיון שזכה לתקנה מדיניה הפגומים היה עולה בשלשה מדרגות ודוגמא לעבודה הזאת היה הדשן שצוברים בתפוח ומשם מוציאים אותו חוץ לירושלים במקום ששורפין פרים הנשרפים

זגם

וגם עבודה זו היתה בבגדים פשוטים והודוי שהיה נאמר על הקרבן בכח הסמיכה בכל כחו עליו בזה היה לבוש נשמת החוטא נקרב שכן פני אדם מתלבש בשאר הפנים ולכן קבלת הדם להקריב על גבי המזבח · ואשם ואילך היה על ידי הכהן שכן מיכאל עומד ומקריב נשמות הצדיקים · ובלבד מה שהוכחנו בשפה ברורה במאמר ראשון פרק י"ב וט"ו כי טוב לחולה להתודות בבקר · עוד יש ראיה לזה במכילתא דאמרי' שם · מלמד שתפלתן של צדיקים נשמעת בבקר בקרו של אברהם בקרו של יעקב בקרו של משה בקרו של יהושע וכו' והובא בילקוט נביאים ברמז י"ג על פסוק היה זרועם לבקרים ובפסיקתא פירשוהו על אותם שמשכימים בכל בקר ובקר לבקש רחמים על הישועה ונתאבלו על ציון כאשר הובא בילקוט ירמיהו רמז שמ"ד : וכבר הערנו לב הנרדמים קרא נא אחי מזה בסוף מעירי שחר שלנו והעידו גורי האר"י עליו שהיה אומר בלילי אשמורות עם הצבור הכל מלה במלה והזהירו שם מאד לומר סדר חורבן הבית בכל לילה קודם הלימוד ואמרו שכך היה עושה הוא בכונה גדולה והיה בוכה בו בכל לילה · וכל הדברים והמזמורים שקבלנו מפי מגידי אמת וקצת מהם ראינו בקונטרסיו הגם שבא לידנו הלכתא בלא טעמא הכל הכללנו אותם בדברינו שם ועשינו להם סמוכות כאשר שת אלהים בפינו · ונמצא כתוב בשמו שראוי לאדם לכוין אחר חצות בפסוק פקח עיניך וראה שוממותינו ולכוין בתיבת פקח בגימטריא שם הוי"ה אהיה במלוי אלפין שהוא קפ"ח הרי שניהם בגימטריא פקח ותאיר בהם מן שם אהיה דיודין בגימטריא עיניך קס"א וזה מועיל מאד אל האדם · ובין המצרים טוב להתאבל על החרבן אחר חצות ולבכות כמו חצי שעה ויועיל לנפש · עוד בילקוט ברמז פס"ה נראה שהמתים מדיינים זה עם זה אחר מיתתן לפני שופט צדק כאשר הוכחנו במאמר שני כי כתוב שם שאמר אבנר לישראל אחר שתפשו ליואב בידיו שהיו ישראל מפייסים לפניו שלא יהרוג אותו אחר שהכהו וכמה היה תחת ידו מכח גבורתו. כדאמרי' אמר רבי יוסי נוח לכל אדם לזוז כותל של שש מאות אמות מלזוז רגל אחד של אבנר ואז אמר להם מה אעשה שכבה את נרי · א"ל תדון עמו לפני דיין האמת השליכו אותו מידו ונפל זה חי וזה מת אם כן לטובתו נתכוון דוד בצוותו את שלמה בנו שלא ינקהו מן המיתה פן חס ושלום יוריד את שיבתו ביגון שאולה וטב ליה עבד לצקיל למטרפסיה בהאי עלמא כנדרש אצלנו במקומו והובא גם כן באגדת ירושלמי :

פרק שבעה עשר

אשרי אדם שאמונת עתו בתורה וכמו שכתוב וחרפה לא נשא על קרובו כי ישכב בשלום וממרחק יובא לחמו כדתניא דבי אליהו כיון שבא אדם למקרא למשנה ומ"ט הם זקן ומפרנסים ומכלכלים אותו עד שעה שהוא נכנס לבית עולמו · ועליו אמר הכתוב והיה אמונת עתך וגו' ובילמדנו פ' תשא כתוב כל העוסק בתורה פרנסתו מן התורה ומתעשר ומצליח · פוק חזי דברי הרמב"ם

על

על זה סוף הלכות שחיטה ויובל· גם כן בילמדנו דף ל״ג ע״ב אשרי המלמד עצמו תורה ונותן ממונו ללמד עצמו ובניו תורה· וכתוב שם בפרשה קדושים דף ס״ב כל מצות וחסד שאדם עושה דיו לשעה שנפשו יוצאה ממנו לכן כתיב כל עמל האדם לפיהו· הנה כי לעת מצא צריך כוונה ותפלה ועיין בפי׳ משלי להחכם אלשיך דרוש יפה ונעים על עסק התורה בפ׳ הם אוק ושמע דברי חכמים ותחלתו בדף ק״ח ואיכות התורה עצמה שעסק האדם בעולם הזה היא תשוש עם נפשו בגילה עצמיית כדדרשו על פסוק ותגל יולדתך כי השפע שלה תחכים לעוסק בה כאלו ילדו והיא באורה ושמחה עמו והזהיר האר״י לכוין בכל מקום בהזכרת שם הויה באותיות יה״ו לזעיר ובה׳ אחרונה לנוקביה שמולל הכל ממעלה למטה וגם באמצע שהם הוי״ה ואדנו״ת משולבים בסוד הקריאה והכתיבה ולזה יכוין בפסוק פותח את ידיך לשני יודי״ן כמודע והוא גם כן הזהיר על שאלת המזונות בכל יום בשומע תפלה להורות שבוטח בה׳ והיודע לחשב ברמז ההויות וסמיכות הפסוקים בנקודותיהם ר״ת וס״ת ותוכי׳ תיבות ושאר כוונות שבאו בשאלת מזונות הערוך במעירי שחר ואומר אותם בכל יום מובטחים אנו ברחמי שמים שלא יבא לעולם לידי חוסר מזונות וכל שכן אם יאמרם במקהלו״ת בגימטריא עשרה והיה מרגלא בפומיה של החכם הנזכר ז״ל שעקר טונת קביעות התורה וההשגה תלוי בכוונה האחת היינו שיכוין לקשר נפשו ולהדביקה בשרשה על ידי התורה כדי להשלים אילן החיים ואדם העליון ולתקנו כי זה תכלית בריאת האדם ותכלית עסקו בתורה וכן היה אומר כי אין דבר מונע ההשגה כמו העצבות והיה מזרז ג״כ לתלמידיו שיסתכלו תמיד בשמים כי בזה יוסיף להם טהרה והיה מזהיר מאד על כוונת ברכות הנהנין· וכתוב בילמדנו סוף פרשת ברכה הצדיקים מברכים על כל דבר ודבר שאוכלים ושותים ושרואין ושומעין ולא בחייהם בלבד אלא אפילו במיתתן מברכים ומודים לפני הקב״ה שנאמר יעלזו חסידים בכבוד וגו׳ רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם· והיה מזהיר החכם גם כן לקום מפני שיבה להיותו דוגמת דיוקן סבא קדישא ודיקנא היוורא·· ואמרו במדרש בשכר עוסקי תורה כאשר הובא בילקוט ישעיה רמז רל״ג כי אין אדם יושב בישיבה של מעלה אא״כ יושב בישיבה של מטה· ועוד שהבריות מרננים אחריו ואומרים איש פלוני כשר וחסיד ונאה להיות חכם וכמו שהאדם עוסק בתורה בעולם הזה כן מפלפל בישיבה של מעלה כדאמרו בסוטה על יהודה בדרשת פ׳ ידיו רב לו לא הוה ידע למשקל ולמטרא בשמעתתא וכו׳ לא הוה סלקא ליה שמעתתא אליבא דהלכתא וכו׳ וכן במדרש תנחומא פרשת שמות כשם שנושאים ונותנים בהלכה למטה כך נושאין ונותנים בהלכה למעלה ורא״יה גם כן ממעשה דרבה בר נחמני· על כן יזהר האדם להודות על האמת ואל יפלפל לקנתר חס ושלום כי בפלפול שלא לשם שמים שפחה תירש גברתה ומפרי מעשיו ישביעוהו מגורים ואמרו שם פ׳ בא אריב״ל בג׳ מקומות מצינו שהאדם משמיע למודו סמוך למיתתו מנין שנאמר להודיעך קושט דברי אמת להשיב אמרים אמת לשולחך· וכן

שלמה אמר סוף דבר הכל נשמע וגומר רבי תנחומא בר אבא אומר כיון שבא להסתלק מלאכי השרת אומרים תנו עוז לאלהים :

פרק שמונה עשר

כתוב במנהגי האר"י כי אין דבר מועיל להשגת האדם כמו ענין הטהרה והטבילה שיהיה האדם טהור בכל עת וכמה פעמים הזהרתי לחברי ותלמידי שירגילו עצמם ברחילת ט' קבין לפחות בכל חדש בימים שאשתו פורשת ממנו עד כי תתקדש מטומאתה דכל אינון יומין זווגא עילאה מזדווג בהדיה דישתכח דכר ונוקבא כדאמרי' בזהר פ' בראשית וזה לפי שכל טומאה פוגמת בנפש שכמו שבהיות האדם נמשך אחר יצר הרע פוגם נפשו כן בהשלים עליו כח הטומא' קרוב אל החטא שהיצה"ר מתגבר בימינו וקדושה אינה שורה עליו לעוזרו וע"כ הטובל לקריו ירגיש בנפשו תוספת קדושה וזהו טעם האוכלי' חולין בטהרה · וכבר כתבתי כוונת רחילת ט' קבין ושעורה בדקדוק במאמר שני פרק כ"ה · עוד כתוב שם כי הוא היה נוהג לומר קודם שיכנס לבית המדרש תפלת ר' נחוניא בן הקנה הכתובה במשנה ומפורשת בגמ' ואח"כ היה אומר פסוק כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה גל עיני ואביטה וגו' וקבלתי כי פסוק יערוף כמטר לקחי תז"ל כט"ל אמרת"י כשעירים עלי ד"שא וכרביבים ע"לי עשב ופסוק לור תעודה חתום תורה בלמודי ישר והפוך ושלשה פעמים ברוך אתה ה' למדני חוקיך ופסוק בחוקותיך אשתעשע לא אשכח דבריך ומזמור שיר המעלות הנה ברכו את ה' וגו' טוב לאומרם קודם הלימוד · וכתוב בסדר עולם כי אליהו כותב כל מעשה הדורות כולם וכן אמרו במדרש רבה שעל כל מצוה אליהו כותב והקב"ה חותם · וגדול כח הדבור שנחשב עקימת שפתים עתה כמעשה בזמן המקדש וזה שבהיות בית המקדש קיים שהיתה שכינה שורה בו והיחוד בכל העולמות החוטא אז היה גורם הפירוד במעשה לכן צריך ליחד במעשה הקרבן ואז אם אדם היה חייב חטאת אפילו יעסוק כל ימיו בחטאת ומעשהו בתורה שבכתב ושבע"פ לא מפני זה יכופר נפש ההוא אבל אחר חרבן הבית היחודים עתה עולים בבחינתה המסתלקת למעלה דהיינו הבחינה הנקרא דבור עם המחשבה העליונה לכן עסק התורה גורם תקון לעונו וכל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכו' כי האותיות יעלו ויפעלו התעוררות למעלה במליאות שהוא ע"י קול ודבור שהם תפארת ומלכות ומחשבה ורעותא דלבא שהם חכמה ובינה י"ה על ו"ה ועקימת שפתים משויא להו מעשה עם תנועת הגוף קצת וכבר דברנו הזה במאמר ראשון ובחלק מנחת אהרן · אשרי המטהר רעיוניו וגופו כי בזה משים בקרבו את רוח קדשו ותמימי דרך ההולכים בתורת ה' אפילו מלאך המות אוהב אותם כדדרשו בסוף פ' אין מעמידין על פסוק עלמות אהבוך :

פרק תשעה עשר

אם יסורי החולה הם מענין יסורין של אהבה שאין בהם ביטול תפלה ולבו יאמר

יאמר לו כי ירבה תחנונים לאלהים שישיבהו לאיתנו הנה ככל העלינו במעירי שחר שלנו בדף ר"י ואילך בקשות נאות לחולה וגם שהם בלשון רבים ישים אל לבו לבקש רחמים על כל חולי עמו באהבה כי לעולם לשתתף איניש נפשיה בהדי צבורא וכל הצריך לאותו דבר ומתפלל על חבירו הוא נענה תחלה · פוק חזי עוד משם בדף קל"א ע"ב עד דף קל"ה ושם איזה סליחות שמכוונות להאמר ביום אשר תקדש עצמך בתענית של ערב ר"ח כאשר כוונתי במאמר ד' בקרבן תענית וזה נוסף על סליחות אחרות והודוי המכוון ליום טוב שהם מדף ק"פ עד דף קפ"ו · וכבר הרגלנו בסוד ישרים ועדה ביום התענית של המשמרת שלנו בס"ד כי ראוי לכל אדם להצטער בעת מעוט הלבנה · אך מצאתי בדברי החכם שאין ראוי להסתכל בלקות הלבנה והראיה כי הכהן אינו אומר טמא לבית המנוגע שאינו נוהג אלא בארץ ישראל דוקא עד אחר שיצא מפתח הבית כי כלה שפרסה נדה אין ראוי שהשושבין יאמר כך בפניה · וזהו טעם כנגע נראה לי · לא נגע כדי שלא להוציא דבה על ארץ ישראל בת מלך · כי נגע הוא מכתם סגירו שסוגר ומונע השפע עד הארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד · ואם תזכה ביום התענית לכוין מעשיך בסוד תקון עליון הנה מה טוב כי בבקר השכם ביום ההוא בהיותך לבדך מתבודד בבית הכנסת אחר עלות השחר תקיף החזן שבעה פעמים עם שבח אנא בכח ותאמר המזמור והפסוקים אשר באו במעירי שחר האמור בסדר ר"ה בדף קמ"ה · תכוין לבך בהם ותתענג · עוד טוב לכוין בכל שעה מיום התענית מלבד הנדרש בקרבן תענית להשפיע עליך מדה אחת מי"ג תקוני דיקנא דאריך שהם בפסוקי מי אל כמוך פוק עיין בתומר דבורה כי שם פירש אותם החכם · ובי"ג שעות אחרות תכוין להמשיך עליך הארת י"ג מדות אל רחום וחנון ותכוין עוד בי"ג מדות דאריך המתלבשים בתשעה תקוני דזעיר · כלם יחד ב"ד יברך ישראל והם אותם שהזכיר משה בעון המרגלים ובאו רמוזים בפסוקי מן המלך ככתוב בספרי המקובלים · ובכל שעה תכוין למדה אחת כאמר הרי כ"ב ובד' שעות הנשארות עד כ"ו תכוין שעה ראשונה לשם אדנות ושניה לשם הויה ושלישית לשם אהיה ושעה רביעית משולבים כלם יחד שכן סוד י"ג מדות הם בשלש מערכות השמות האלו ומאד מכוונת כוונה זו לתענית בהפסקה מבעוד יום שעולה כמו י"ג תעניות כאשר כתבנו בקרבן תענית פרק רביעי · ויכוין בסוד התענית חלב ודם המתמעט דוגמת לחלב הניתן על גבי אש המזבח דהיינו כללו חסד בדין · והדם היה נזרק סביב למזבח שהוא בסוד הרחמים ודאי · שכן היו מלבנין המזבח והדם אדום על הלבן ובזה תכוין ברתיחת חולשת גופך והרי זה קשר גדול · עוד החלב שהוא גשמי נעשה ריח ניחוח רוחני · הדם שהוא רוחני נעשה גשמי בגוף המזבח להורות קשר העולמות זה בזה · עוד טוב לכוין בכל תפלותיו לעולם ובפרט ביום התענית בחתימת מקבץ נדחי עמו ישראל לתקן ספות ש"ן הנדחין לחיצונים ואם תרגיש בעצמך ביום האמור מן המנחה ולמעלה רוח טהרה תתפלל בבית הכנסת אתה לבדך מעומד בנעילה ומוכפר בתפלין בכריעה על ברכים · תפלה נוראה מזוגא דמטרוניתא

דמסרוניתא אשר היא תקון קדמונים הנה הגה במעירי שחר בסדר יום הכיפורים בדף קנ"ה ועפעפיך יזלו בה מים ותשא אל אלוה פניך ורעיונך · ויש עוד תפלה מיוחדת לג' לומות וליום תשעה באב אחר חלות הודפסה אחר סדר של כל יום · ובסדר סוכות תמלא תפלה הגונה לומר אותה בליל ראשון בעת כניסתך לסוכה בכבוד אושפיזין עילאין · ותפלת רבי אלעזר בן ערך הרגלנו לומר אותה ג"כ בשמיני עצרת אך לא סופי עניינים שמדברים מהחתימה · הנה פקדתי עליך אחי דרכי והטוב בעיניך עשה כי אתה תבחר ולא אני ואם תורגלת בתחמות ובקשות אחרות מאותם המורגלים בפי רוב עם ישראל טוב שתאחז בזה וגם מזה אל תנח ידך כי יום אחד בחדש בלבד תקדישהו כלו לאלהיך אך לעולם ישן מפני חדש אל תוציא שכל המשגה ופורש מהם ידו על התחתונה ואורח עולם תשמור אשר גבלו ולייגו ראשונים הגם שהניחו לנו אבותינו ג"כ מקום להתגדר ולזכות בו עלמנו וזולתנו · ובהלכות שבת באורח חיים סי' ל"ד בסופו בא בדברי המגיה כי טוב להפריש י"ח פשוטים לצדקה והם במקום תענית · וז"ל אם חלל שבת צריך להתענות ארבעים יום שני וחמישי ולא ישתה יין ולא יאכל בשר ויתן במקום תענית י"ח פשוטים לצדקה · ואם ירצה לפדות התענית יתן בעד כל יום י"ב פשוטים וביורה דעה סימן קמ"ה על מי שהיה משמש עם הטהורה ושגג ופירש בקושי אחר שאמרה לו נטמאתי כתב ג"כ תקון זה של מ' תעניות ואמנם בפדיון התעניות כתב נכון שיתן כפי ממון שיש לו כי עשיר יתן יותר קלת מהעני עכ"ל: וכל טהר ידים יוסיף אומץ:

פרק עשרים

מצאתי כי רבי חנינא בן דוסא כשהיה מתפלל על החולים היה מניח ראשו בין ברכיו · ע"כ אחד מתקוני התשובה הוא לכבוש פניו בקרקע זמן הרבה מהיום ההוא וזה מסוגל להקמת הנפש בנפשו ובעת שמתחנן בו הנה מה טוב להניח ראשו בין ברכיו כמו שמצינו באליהו דכתיב ביה וישם פניו בין ברכיו ולהיות שאלת המטר שאלה כוללת כל צרכי עליונים ותחתונים לכן הוצרך התעוררות גדול להוריד השפע מבחינת רישא עד סוף מקום ההתפשטות ולמתק תרין קשרין תתאין שהם בסוד הברכים כנודע בסוד בני השפחות כדי שכל אחוריהם של ד' קשרין יהיו ביתה · וכדאיתא באגדת אין עומדים גם כן כשבקש רבי חנינא רחמים עליבנו של רבי יוחנן בן זכאי ואמר הוא אלמלא הטיח בן זכאי פניו בקרקע כל היום וכו' וכן מצינו באלעזר בן דורדיא שהניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה וכן מצינו בתשובת רבינו האי בפי' ארבע נכנסו לפרדס מי שהוא הגון בכמה מדות זכורות ומבוארות כשמבקש להציץ בכח שכלו בהיכלות של מלאכי מרום יש לו דרכים לעשות שישב בתענית ימים ידועים ומניח ראשו בין ברכיו ולוחש בפיו שירות ותושבחות הרבה שהם מפורשות ובכן מציץ מפנימיו ובחדרי שכלו כמו שהוא רואה בעיניו היכלות ורואה בשכלו כאלו הוא נכנס

מהיכל

מהיכל להיכל ורואה מה שישנו ויש שתי משניות שהתנאים שונים אותו בדבר זה הנקרא היכלות רבתי והיכלות זוטרתי וסוד שני מיני היכלות הוא כי ע"י השפעה היכלות שביצירה משם פונים בהסתכלות ביניהם להיכלות עליונות שבבריאה ומהם לאורות שבאצילות המתלבשים בהם וראו רבי עקיבא וחביריו שנכנסו להיכלות כמו שנכנסו לפרדס וכן פירש הערוך כי היו להם הלכות רבתי והלכות זוטרתי ורואין משמרות המלאכים במעמדם והיאך היכל אחר היכל וכו' כי ההכנה לשמיעת תפלה ולסכות ברוח הקדש הוא בהטחת פניו בקרקע · ואם יארע. נ"ל טבילת אשתו במוצאי תעניתו היה. טוב לו מאד ויגיל עצמו בתפלה ובפסוקי היחוד שהם בסוד הקומה השלמה העליונה בסוד נפש רוח ונשמה על הסדר אשר בא בסוף מעירי שחר שלנו מכוונת קודם הזווג כנתבאר שם כפי הפשט כי אין לכל דעת נקיה כדאמרו בירושלמי דחגיגה ונהורן הוא דלא בריא · ויזהר לבל יפסול זרעו במחשבה בלתי טהורה ח"ו ואמרו בזהר פ' יתרו שכל הפוסל זרעו אין מתיישב הפיסול ההוא עד שלשה דורות ולכן משפחה שנפל בה איזה פיסול אפילו לא יהיה ממזר כגון בן קדשה או נדה וכיוצא לא יערבו זרעם בזרעו עד אחר שלשה דורות ברם שם כוונו לנושא אשה שאינה הוגנת לו ויהי מה גם פסול המחשבה קראוה בגמרא בני תמורה ובמה שכוונתי שם בחבור פסוקים שבאו על זה כל חכם ומבין מדעתו ימלא בהם דבש וחלב הראויים ליכתם תחת לשונו כי דרך זו שמרתי לכוין כוונת כל דבר עד מקום שידי הצעירה מגעת על פי ההקדמות האמיתיות באמרות טהורות של פסוקי הנבואה כנזכר במנחת אהרן מפרק ז' ואילך :

פרק האחד ועשרים

על כן בני ורעי שנו מדותי שהם תרומות מד"ת וקבלה ותרא דברים ישרים מסודרים וכתובים על נייר חלק וסדרא וחושבנא בעלמא ידענא בהון ומאן דידעי לדרוש סמוכים אלו מן התורה בהם ילפלף להגות בכבוד אומר כלו דוגמא למה שפעל ועשה בכח התורה בורא עולם שלהיותו רחוק מכל התגשמות האליל והמשיך פנימיות רוחניות התורה עד גדר התלבשות נאות ומוכן להמצא דבר גשמי יש מאין וזהו ה' קנני ראשית דרכו כי היתה כלי אומנתו ובקימנו אותה ובהגיגנו בה בהויתה ובלשונה יתחזק מה שנעשה בה וזהו פירוש נגידים אדבר ילדה שכל דברותיה נגידים ושרים שכל התורה שמותיו של הקב"ה ואפילו התפשטות כסא הכבוד הוא על ידי התורה וכן תמיד מהוה שפע אור מפנימיותה וזהו משחקת לפניו בכל עת כאדם השמח ובשמחתו מגלה פנימיות לבו מלבד כי אמרו כי שמ"ה אורות היה האור הראשון כמנין שמ"ה והקול יוצא מגילוי שפע אור התורה ופנימיותה ועל פי הדברים. האלה חזר הדין לסיני ונאדר כח הפסוקים ככתבם וכלשונם הרבה יותר מאותם הנפסקים בסכינא חריפא בדברי שיחה ביניהם הנם כי תהיה שיחה נאה בעיני הבריות דוגמא לשברי כלי

חרס

חרס שבמקדש פי היו נבלעים במקומן הגס שבתוכן היו שירי טהרה · הנה הלוים בהכנסם על דוכנם הגם שלא היה דומה כוונת הכהן בקרבן שהיה מקריב יום ראשון לקרבן המקריב יום שני וכן בכל ימי השבוע · וכן יחוד שעושה קרבן העשיר חלוק מיחוד הגורם קרבן העני ולכן מומין אין בו כי היה בסוד דרך הגשר בשמים מקום שאין קליפות ועוד אין הקב"ה מדקדק עם העני על פגם עונות כדכתיב כי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגו' ולכן בין זכר בין נקבה הכל עולה כי אין תמות חכרות בעוף כי העשיר פגם עונו במקום העושר והדל אינו משיג לפגום בעליונות ברס יש עני שנאחז בספירות העליונות והוא השמח בחלקו ובבחינה זו נקרא עשיר וכ"ש שהיה הכהן חלוק בכוונותיו בקרבן השבתות וראשי חדשים וימים טובים על הדרך אשר נבאר אם יגמור ה' על ידינו בספר טעמי המצות בלי נדר ופרטות כוונות אלו נרמזו ונמלאו · בשיר המיוחד על הקרבן בכל יום ולכל חילוק זמן כמדרש שם וכן שיר של פגעים וכשהיו מוסיפין על העיר והעזרות הכל היה במזמורים ופסוקים וכן אמרו בגמרא פסוקי דרחמי כי קדש מוליא קדש והבורי דשמחא הוא שמש ומגן ה' אלהים אינון כשמשא ותלי והרבה יותר ממה שכתוב כאן כתוב וערוך בהקדמת הרב הגדול בעל מעשה אפוד כי הפליא לדבר מזה ואמר כי הקדמונים קראו לארבעה ועשרים מקדש י"ה ונתעלם בטענותיו והוכיח מפי השמועה והראיה כי הקהלות המתאמים בתחנונים מיוסדים במאמרי הכתובים והמזמורים הם מושגחים ומלטים מכל פגע ובאתום דבריו כלל ואמר סוף דבר העבודה האמיתית לאלהים הוא העוסק בתורה ובנביאים ובכתובים ואפילו ההגיה לבד הוא סבה לקיום העולם בסגולה ונתעלם הרבה להוכיח ולברר אמתת דברים אלו וקיימו ואושרו דבריו השלמים וכן רבים שהעלום בספריהם ולא אאריך להעתיק דבריהם כי בהא שוו חכימיא וספריא ודרשייא ורישי עמא :

פרק שנים ועשרים

עוד כתב ה"ר יונה החסיד כי אין טוב לומר בשבחי המקום רק פסוקים וכן פסק מהרי"י קארו בסוף סי' ק"ג כי בהון בוליינן מתהרן ברעותא שהוא שפע הכתר באחדותא שפע החכמה באחוותא שפע הבינה והגיה ורועיה תלמיה על כן אנכי חזון הרבתי ברחם יחוד וסוף של סדר החרבן מכל יום וביום השבת יש תקוני דודין ורעין ושם תקוני הרעיה שהיא בינה ותקוני הכלה שהיא המלכות ותקוני רעיה הם ממעלה למטה ותקוני הכלה הם ממטה למעלה אמנם תקוני החתן הם ביושר ותקוניו עד השוקים מה שתקוני הרעה אינם מתפשטים רק עד שדים שהם חסד גבורה נכללים כאחד אל הבחינה הממולטת בגוה קו האמצעי וסוד כל זה מתבאר למשכיל והכל רמז שלמה בשיר השירים בחכמה רבה והפיוטים יקרים הם מכוונים לכונת הפסוקים ולהיות שמלבד תקוני אלו הכלה תתקשט גם כן בכ"ב אותיות שבפסוקי אשת חיל כידוע סודם למביני החכמה

לכן

לכן באו שם בכתובים והכ"ו קשוטי הכלה המתפרשים בפסוקי ישעיהו ומתחילים ישיר ה' את תפארת העכסים יחזקאל ביאר תקונים אחד לאחד גם הם באו בסדר תשעה באב ותחנות ובקשות שאינם פסוקים שבאו במעירי שחר הנ"ל בדברים העקרים הלכתי לי אל הגדולים ורבים דא"א להשיב עליהם ע"ד שאמרו בתוספת' דטהרות אפשר להשאיל על היחיד וא"א להשאיל על הרבים וכל אחד מהם הם דוגמא לכל דורות ה"ה רבי נחוניא בן הקנה ורבי אלעזר בן ערך ופרקי היכלות מרבי ישמעאל ורבינו סעדיה והרמב"ן והחכם קורדו"אירו וגורי הא"י והחכם ד"אסו והחכם מורי מפאנו ז"ל ומהם קרתי ושאיתי מים זכים וברורים הגם שהרבה הוספתי וגרעתי בכל מקום לפי הענין המכוון אלי ועכ"ז אם לא מפני הסבה הכתובה בסוף החבור הזאת לא הייתי מביא אותו אל בית הדפוס · וגבול זה הגבילו לנו הראשונים כי לא חדשו מדעתם במקום שמצאו להתלות בדברי חכמי המשנה הגמרא · הנה בסדר התרעה בפה כתב מהרל"י קארו באורח חיים סימן תקע"ו ז"ל תקנו נוסח תפלה שהיא הרכבת ב' תפלות של ר' ישמעאל בן אלישע כ"ג ושל חוני המעגל וכבר ידוע שבימי התעניות של הגשמים הרבה מהיום דהוא עסקם היה בקריאת התורה ולהפטיר בנביאים כאשר הובא בגמרא ובסי' תקע"ו וכן המעמדות שהיו מתפללים על הקרבן · ושליח צבור ראוי להתפלל בתענית אמרו בגמרא כי צריך שיהיה רגיל לקרא בתורה ובנביאים ובכתובים וכן חזיק במס' יומא פרק יום הכפורים דרב הוה פסיק סדרא קמיה דרבי ופרש"י מקרא של נביאים ושל כתובים ובמקומות הרבה נראה שעקר בקשותיהם היו במקראות יבא שלום ינוח על משכבו הגאון הא"י כי העידו עליו תלמידיו במנהגיו שלא היה חפץ רק בסדרי הראשונים וז"ל התלמיד הכותב שם גם מורי לא היה חפץ בשום פזמון או פיוט מאותם שסדרו אחרונים רק מן הראשונים כמו תפלת רבי עקיבא ורבי ישמעאל ורבי אלעזר בן ערך ורבי אלעזר הקליר (שהוא העיד עליו שהיה לו איזה התיחסות עם רבי אלעזר ברבי שמעון) ודוגמתם לפי שנתקנו על דרך האמת אך לא אחרונים שלא ידעו דרך הקבלה ואינם יודעים מה שאומרים וטועים בסדר דבורם בלי ידיעה כלל ועיקר ולא היה אומרם כלל ובפרט יגדל אלהים חי ודוי אשמנו באומר ובפועל וכו' וכל שאר ודוים דר' נסים ואדרו"טיל וכיוצא לא היה רוצה לאומרם כלל עכ"ל דוגמא לזה אמרו במס' כלים אין לך מחשבה מועלת אלא מחשבת בעלים שהם בני דעה :

פרק שלשה ועשרים

אם יאמר אומר מצאתי און לי בשבחי כי אספתי אמרים אמרים מאגדות הגמ' ומדרשים אגונים אשיב כדאמר רבי טרפון לרבי אלעזר המודעי ביומא עד מתי אתה מגבב דברים ומביא עלינו ואומר כי מלבד שזו מלאכת השיר היא ולא חכמה ובינה דשותא לא מפקינן ראמי ואם קלא מן הראשונים עשו כן אין דין איש מכאיש כדאמרי' במס' יומא פרק ח' כי הם היו יודעים למתק את י"ס הגד"ול ,

כדאמרי'

כדאמרי' בירושלמי בפרק אין מעמידין על רבי מונא ורבי תנחום . עוד ידענו כי אפי' אגדות אשר באו בגמרא הם שיחותם של תלמידי חכמים וכל שכן שאר האגדות שחוץ ממנה וקראום בגמרא מילי דבדיחותא כשמחה של מלוה כדאמרי' בשבת פרק במה מדליקין בפי' שמחה של מלוה ובפסחים כי רבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן לסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא · וזה נראה ברור מדברי רש"י שכתב למעלה על מה שבא שם שאילו שאלה זו מרבי תנחום מהו לכבות בוצינא דנורא מקמי באישא בשבתא ופתח ואמר באיגון מילי דאגדתא האוכל שם ושם כתב רש"י כך היו רגילים לפתוח באגדה תחלה שהיא דומה לשאלה ובגמרא דירושלמי דמס' הוריות פ"ג דרשו על בעלי אגדה פסוק ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו · עוד רב נחמן דהוא מחסידי דבבל אמרו בפרק בני העיר שלא רצה להספיד ההוא צורבא דרבנן דלא תני שמעתא הגם דהוה תני ספרא וספרי ותוספתא וכל שכן שלא היה מספידו אם היה לומד באגדה לבד ואם ילא מפי אומר לכנות הפיוטים והקינות המתחדשים בשם דברי שיחה הגם שלפי דעת הממליאן שתו בשמים פיהם במילי דלא מקיאן ולא ממסרן לכל שליח שותא דלא אפיקו על מין שיחה האוכל אשר מזה תרדנה עינינו דמעה כי שחה לעפר נפשנו נפש דוד כאשר דרש הרב הגאון קורדוא"ירו על פסוק אקים את סוכת דוד הנופלת בתמיד בעונותינו נופלת ופירשו בזהר פ' פקודי שהיא יורדת דרך המעלות ממשנה לבריית' ואמר כי ירדה מהברייתא לאמוראים ומאמוראים לרבנן סבוראי ומרבנן סבוראי לגאונים ומגאונים לנגידים ומנגידים לחכמים עד כי שרו חכימיא למהוי כספריא וספריא כעמא דארעא ועמא דארעא אזלא ומדלדלא ואין דורש ומבקש וכו' עד כי גיורא בשמי שמיא ועולם הפך ראינו כי דברי אגדה ושיחה נעלם עתה בראש כל חולה לתהלה וקלא מן החיים המתהלכים תחת השמש הולכים על דרך שיחתן זה ומנייהו דנהורא דשמיהו בריא ועדיף להו כאחד מנבאי המרום וביה בגרון לשם יקראו ואלומי אלמי לקליהו באמור אליו אנא אנא נפשאי כתבת ויהבת ולית סוגין דיהא מיניה על דרך שאמרו בירושלמי דבתרא · את כל זאת חזיתי ואספר להגיד לכם אלופי ובני ורעי כי לא ימושו חוקי דברי הגבוהה מפיכם ומנייהו לא תזוזו :

פרק ארבעה ועשרים

כתב מהרר"י קאהו בפי' תר"ו תקנת קדמונינו שלא להוציא שם רע על המתים פן ח"ו יגביר בקטרוגו כחות הדינים עליו שכן המתין הקב"ה שלא לעורר כחות הדין במבול בשבעת ימי אבלו של מתושלח הצדיק מלבד שהיה גם כן למעלה מבול רוחני' ופן תצטער נפשו העולה ויורדת המתין לו והם דברי המרדכי במסכתא יומא ויש סמך לדבר בהגדה דרבי חנינא פ' ואתחנן ושם אמר עוד כי כשאמרו למשה שיש רגע לפטירתו פתח ואמר ברוך שמו חי וקיים לעולם ועד ומזה ילמד כל אדם · וקריאת שמע סמוך למיתה הוא תקון ודאי להיותו

לשיאתו תקון רמ"ח אברי הקומה העליונה ברמ"ח תיבות שבו כנודע וכל שכן אם יהיה בזמנו כדאמרי' על זה אמרו בלבבכם על משכבכם ובפרט אם יכוין במספר מפקד תיבותיו מה שכתבנו בסוף מאמר שפתי רננות ובשים הפסוקותיו ליתן ריוח בין הדבקים שבין אותיות זעיר למוקביה כנודע למבינים שבהם מתמתקים כחות הדין ומלאכים אשר של גיהנם למטה וכן אמרו שם כי הוא דיקא מסילה מישראל אלי שעה קודם מיתתו ומה יעשו אוזבי קיר · ונראה לי ממה שמצאתי בפ' ויקהל בזהר כי ממונה דקאים לסטר דרום אומר עד התפלה דסלקא מגו עקו ותבירא דלבא קודשא בריך הוא יחוס לקבלך ועלך יתמלי רחמין שטוב לומר כזה כשנפטר מן החולה אחר בקירתו ויוסיף על זה התפלה שעשה אברהם אבינו ושרה בעת לדה האמורת במדרש תנחומא שהוא רבונו של עולם עשה למען רחמיך וחסדיך ולמען שמך הגדול ואל תביש החולה הזה מסברו וכל חולי עמך ישראל יהיו בכלל הברכה והתחינה וכתוב שם מאן דבעי לצלותא בלשרא יתהפך ליה דינא לרחמי אחר אמר על המתפלל על שלומו ואם החולה הוא מבין דברי חכמים טוב להרגילו לומר לפעמים תפלה נראה שבא בספר התקונים אשר הדפסתיה במעירי שחר דף רמ"ב עמוד א' · ולמען לא תהיה שגורה בפי הכל לא הדפסנוה בסוף סדר שבת קדש שבשם היה מקומה · עוד ממה שאמר להם בבקשה מכם זכרו אותי ואת עלמותי כשתכנסו לארץ למדנו שבכל מקום קדוש ועת רצון זכות יהיה לנפטר להזכיר נשמתו וכבר נתננו טעם לשבח לזה פרק ג' ממאמר ג' וממה שכתב הרמב"ן ז"ל בסוף פ' ויחי נראה שאין להזכיר סמוך למיתתו שם רשעים ובפרט אם הם אחיו או קרוביו ע"ש על פסוק שמה קברו את יצחק ואמרו בספרי פ' פנחס והובא בילקוט פ' ואתחנן על פסוק כבוד ה' יאסף מלמד שהמקום נכנס בנשמותיהם של צדיקים וכונסם בנחת רוח ובכבוד ואמר שמיתת כל הצדיקים גם כיא מפי הקב"ה שנאמר והלך לפניך צדק ונוטל נשמתו בנחת · וממה שהובא בילמדנו ובילקוט פ' חקת במיתת אהרן במדרש תהלים ובילקוט משלי ממקומות אלו נראה כי ראוי לצדיק לקבל עליו המיתה ברצונו כקרבן הנאמר בו לרצונו לפני ה' וכן משה סיבב עמו הקב"ה בדברים ובסיבובים עד כי מרצון נפשו השלים עצמו למיתה והוא אמר פ' הצור תמים פעלו כידע ודאי שנקנסה עליו מיתה כדאיתא במדרש רבה :

פרק חמשה ועשרים

מצאתי במדרש תהלים שבשעה שהיה משה עולה לרקיע היה אומר שיר של פגעים ויפה עשה להקדים התפלה זקפגיעה כי היתה צורתו צרה עם מלאכי מרום ומשרתי עליונים בהיותו בתוך הענן ומתקרב והולך אל האלהים כדאמרי' בזהר פ' בשלח וכן אמרו בגמרין מתירא אני שמא ישרפוני וכו' עד כי אחז פני כסא ונשגב מהם כי ידע שמו ברוך הוא ובסוד ידיעת שם מ"ב בפרט קס ועלה וכשנבין במספר ההזאות של פר ושעיר של יום הכפורים

שהיו מ"ג כמספר שם מ"ב עם הכולל ועם שפיכת היסוד היו מ"ד כמספ' דם הנה שבא שם מ"ב מהפך הדם לחלב וכן טבע האשה בימי עבורה שהדם נעכר ונעשה חלב ולמיתוק הנעשה לפני ולפנים כידוע לזוכה בו יחשבו העומדי' המקריב נשמתו קרבן לה' ובכח שם מ"ב המזכירים עליו כנזכר' וראוי בעת זכירת שם מ"ב ליתן ריוח בין כל שני תיבות כגון אנא בכח · ואח"כ גדולת ימינך · ואח"כ תתיר צרורה · לרמוז שש כנפים הראשונות בשתים יכסה פניו · והשניות בשתים יכסה רגליו · ובשלישית בשתים יעופף וכן עד תשלום כל סדר השם · וזה לבד מה שכתבנו ולחכימיא ברמיזא ובכח שם זה עם חסדי ה' אשר גברו עליו נעשו לו למשה המלאכים חברים והסכימו כי יותן לו תורה ונתנו בידו טובם בסוד לקחת מתנות באדם. על הדרך שסיבב הקב"ה באו משעיר והופיעו מהר פארן כנדרש בזהר במקומו פוק חזי רחימו' דמרן אם כן שיר זה יהיה סולם. גם כן להעלות נשמת הנפטר וטוב שבכל עת שיאמר פסוק כי בי חשק יכוין לשם הנזכר שהוא בגימטריא כ"י ב"י ולכן אמר הכתוב אחר כך אשגבהו כי ידע שמי · ובמדרש רבה פרשת חקת ובתנחומא מצינו שפסוק היחוד מאכיל המחבלים שהיה אומר בלעם אם נתקל אחד מהם מכלום או אם מחבלים באים 'לינע באחד מהם ממליך לקודשא בריך הוא לא ישכב עד יאכל טרף כשהוא אומר ה' אחד נאכלין המחבלין לפניו ומלאכין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ובורחין והוא נסמך בקריאת שמע משומרי היום לשומרי הלילה ושומרי הלילה מוסרין אותו לשומרי הבקר וזה יהיה אחד מהטעמים שהנהיגו לאומרו סמוך ליציאת נשמה מלבד כמה נוראות גדולות וצפונות הכלולים בב' פסוקים אלו ובסדר ק"ש כלו ובגמרא דר"ה אמרינן כיון שאמר ובתורתך כתוב וגו' שוב אינו צריך · וממה דאמרנ בירושלמי במדרש רבה מזבדי בר לוי ורבי יוסי בן פטרס ורבי יהושע בן לוי דאמרין תלתא פסוקי מן דמכין לראיה כי הצדיקי' רואין שכרן ביום המיתה משם נראה כי סימן טוב כשמתפטר האדם מתוך פ' טוב ומראין לו שכרו לפי שאין מדרגת הצדיק מושגת לו אחר מיתתו רק עד אחר י"ב חדש וזה טעם מה שהמלאכי' מקדימים לו שלום כדאמרי' במדרש רבה פ' י"א ופ' ס"ב · וכתוב בספר החסידים סי' רל"ד דף ל"ג שאין נותנין לגוסס לאכול כי אינו יכול לבלוע אבל נותנין בפיו המים שמוצצין מן שלוו"א בג"א שג"א בלעז ויכתשוהו וימצו המרק ממנו ונותן בפיו שיוכל לדבר אשרי היוצא מן העולם בתמות ואשרי השומע דברי תורה בכל יום ובה יהיו זממיו כי בה ירבו ימיו :

פרק ששה ועשרים

בימי הקדמונים היה המנהג בכל מקום לומר צדוק הדין עם יציאת נשמה כדתניא אין פותחין בצדוק הדין על המת עד שתצא נפשו ובראש חדש ובחול המועד אם עונים כלם כאחד מותר ואם אחד מדבר וכלם עונים אחריו אסור כך נמצא בתשובת הגאונים · ובזהר פ' תרומה כתב כי בכל חדש מתקשרת

הנשמה

הנשמה עם הרוח ונפש כאחד וכל הצדיקים מודים ומשבחים להקדוש ברוך הוא אף על קבריהם ואתגלימו כדיוקנא דהוו בהאי עלמא ועדון זה יהיה לדעתנו לסבת חדוש הלבנה העליונה דאוסיף חדוש בכלא בי"ד עתים של ראש החדש עד דקימא באשלמותא · וכתב רב האי"י כי לומר לדוק הדין יחד דמי לעימי תשים במועד מענות ואם א' אומר וכלם עונים אחריו דמי לקינה וכתב הרא"ש כי חכמי גרמיז"א אמרים אותו בראש חדש חנוכה ופורים דרך הלוך וחכמי מגנצ"א אין אומרים אותו אלא על חכם גדול והטעם יהיה כי אמרו בגמרא ואלו מגלחין אמר רבה בר רב הונא אין מועד בפני תלמיד חכם וכן חנוכה ופורים וה"מ בפניו אבל שלא בפניו לא אמר רב פפא ויום שמועה כבפניו דמי ובחלוק המנהגים שבין בני ארץ ישראל לבבל כתוב שלדברי שניהם אין אומרים לדוק הדין בחול המועד וכיון שאין לדוק הדין אין קדיש וכתב הרמב"ן כי לדוק הדין הוא הודאה וקבלת דין שמים ור"י היה אומר שראוי היה לאומרו בבית הקברות אפילו כשקוברין אותו ביום טוב שלמה לא ילדיקו דין שמים ביום טוב כמו בחול ואם נקבר בחול המועד כתב שראה במחזור ויטרי"י שיסדו זקנו ה"ר שמחה שהוא מתלמידי רש"י שפעם אחת אירע שהיו שם בני אדם מוחין בידם מלומר לדוק הדין ועמד רש"י ואמר עליו לדוק הדין וקדיש ע"ש במרדכי ריש מסכת מועד קטן ופוק חזי מאי עמא דבר וכבר כתבנו דעתנו בזה בפרק כ"ט מאמר ב' · ומלאתי בירושלמי סמך למנהג שאומרים לדוק הדין על קברו של הנקבר בחול המועד או ברגל דאמריק התם רבי אבון דמך במועד ולא גמל ליה רבי מונא חסדא אמר בתר מועדא עבדי ליה יקרא · וכתב גם כן שהלכה רווחת כי אין קוברין את המת אלא בטלית שיש בו ציצית בין טלית חדשה בין טלית מצוילת משלו וטעמא משום לועג לרש כדמפורש במנחות וגם שאבא שאול במסכת שמחות לוה את בניו שיקברוהו תחת מרגלותיו של אביו ויתירו תכלת מפוליונו מכל מקום מלינו שטוב לקבר אותו ובזה אין לריך לחוש אם הכתפים לובשים טלית בלילית בעת נשיאתם אותו כאשר כתב הרא"ש ומהרר"י קארו ובפרט עתה שכל הקהל או רובם רולים לזכות במלות היה לריך להמתין להסיר הלילית מבגד המת סמוך לקבר ולא ראיתי נזהרין מזה על כן טוב לקושרו יעיין במרדכי דף רל"א ע"א דברי ר"י בזה ועיין במאמר ג' פי"ב מה שהעלינו ברמז הטלית של מתים · ובפרקי רבי אליעזר אומר כל המתים עולים לתחית המתים בתכריכיהן וכן אמרו בפירוש בגמרין פרק אלו מגלחין קל וחומר מחטה וכן למדנו משמואל הנביא שנאמר זקן עולה והוא עוטה מעיל ומעיל זה הוא לבוש מיוחס לראוים לדבר ברוח הקדש כאשר כתב הרמב"ם בהלכות כלי המקדש והוא רמז לחלוקא דרבנן כאשר כתב הריקאנט"ו על פסוק ומעיל קטן עשה לו אמו ובתשובת הגאונים נראה שהתכריכין יהיו תפורים בחוט של פשתן וכן כתב הרמב"ם בהלכות אבל · שהפשתן נקרא עץ יורה להנהגת עץ החיים אפילו בסוד מלבושיו שהם רמז להלוקא דרבנן כנודע ממעשה שהובא בירושלמי פ' הגושא מאותם שראו ארונות שהם באין מחולה לארץ ואמר רבי אלעזר לרבי נתן קריא כיון שמגיעין לארץ היו נוטלין גוש עפר ומניחין על ארונו

דכתיב

דכתיב וכפר אדמתו עמו על זה כתבו ההגהות מימוניות בסוף פרק ה' מהלכות מלכים ומלחמות ז"ל מכאן נראה סמך למה שנהגו להניח עפר מארץ ישראל על המתים. אע"ג דהאי דירושלמי איירי בארץ ישראל ע"כ וקבלתי כי חלוקא דרבנן נעשה כמין קומה שלמה וגדולה והולך לפני הצדיקים ואולי זה סוד עמודא דנורא ושוטיתיה דההוא סבא כנודע :

פרק שבעה ועשרים

ממה שאמר הכתוב ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון שם הורה על תוספת מעלת שרה שהחזירה פקדונה במקום הקדושה שער גן עדן בהוא חברון והוא אחד מג' מקומות שנפדו בארץ ישראל בדמים קבורת חברון בד' מאות שקל כסף על ידי אברהם הב' חלקת השדה דשכם במאה קשיטה על ידי יעקב ובזמן הקנין ויבא שלם לא בעת המיתה כמ"ש שקנה אברהם · הג' גורן ארונה והקונה דוד ופדיונו בחמשים שקל כסף אמנם נתנם בזהב והיה על ידי דוד · ולא היה מלכות לישראל רק על ידי חברון ואין תורה לישראל אלא על ידי סוד החלקה זאת ששם הר גריזים ועיבל · ואין לישראל מקדש אלא מצד הגורן · ועפרון וחמור וארנן נמשלים לנחש שתפס ג' חלקים אלו הכוללים כל אוצר האדם והם ג' חלקים א"י הגשמית המורה על הרוחנית וג' מקומות אלו מורים נג' חלקי נשמה רוח ונפש ולכן פדיונן ע"י אברהם יעקב דוד מוקבלים למרכבת כל אחד מהם והדרוש רחב במקומו ויש טעם למספר הפדיון לכל אחד כשתעיין בו · ומצאתי כתוב בדברי החכם קורדואירו ז"ל שאין ספק ששם בחברון היה מיתת האדם בחכמתו הגדולה ולזה ליקבר שם כדפירשו בזהר ומזה נראה ודאי שמקום הקבורה והמיתה יגרום חלק מה לשרות שכינה בשיתוף סילוק הנשמה על פי ה' כפי ענין קדושת המקום ששכינה שורה בו לכן התאזרמו עז להזהיר גם בני אדם גם בני איש לקדש מקום מעמד הנפטר בשפת אמת · ואפילו בארץ ישראל יש חילוק בין מקום למקום כאמרם רגלוהי דבר איניש איכון ערבין ביה וכן עבדי שלמה ששלחם ללוז · שים נא עיניך בילמדנו פ' פקודי דף מ"ט ע"ב כי על פסוק ויורני ויאמר לי כתב כל מה שעושה המלאך עם הנשמה קודם בואה לעולם ובפרט אמר שמטייל אותה מהבקר עד הערב ומראה לו מקום שעתיד למות בו ומקום שעתיד ליקבר בו · ובויקרא דף נ"ב ע"ב אמר כי נשמת הרשעים אינה עולה למקום שנגזר שם עד י"ב חדש שיכלה הגוף מה עושה הולכת וחוזרת על הקבר וקשה עליה ראיית הגוף נרקב למה"ד וכו' וכן הרוח שוטט בעולם וחוזר לקבר והנפש מתאבלת עליו · וממעשה שהובא ביומא פרק יום הכפורים מאבוהי דכידור דאתחזי לכידור בחלמיה ואמר תא שקיל כיפא דמנח ברישא דההוא גברא נראה שהרשעים אפילו בפתחה של גיהנם אינם שבים הגם שנוכל לומר שהיה מקפיד שלא יהיה דבר אחר בתוך קברו ועל ראשו וממה שהובא במסכת בתרא ממעשה דרבי בנאה דהוה מציין מערתא וחזא אליעזר

עבד אברהם דקאי אבבא (שהוא במדרגת מטטרון ולכן נקרא עבד) משם נראה כי אשרי המשמש אדם גדול בעה״ז שכן זוכה לשמשו בעולם הבא וכמעשה דאותו תלמיד של רבי אליעזר שאמרו הניחו לו שאדם גדול שימש · הגה גם שלמעלה בפרק ט״ו ממאמר ב׳ חזרתי למצוא סמך מדברי הזהר על מנהג המסלקים מאחד הגוסס קרוביו הבוכים הנה דוקא כדי שלא לצערו בהרמת קולם כי אז עת לחשות מבכי שלא להטריד כוונת הזוכה לקדש עצמו אז כשרפים אבל אם היו יכולים לעמוד על עצמם בלא דלויי קלא אין ספק שיש תענוג למת בהיות קרוביו החיים שם בעת סילוק נשמתו כמו שמענג מקריבוהי ומרחימוהי המתים כאמור בזהר פ׳ ויחי והעד על זה מאמר הכתוב ויוסף ישית ידו על עיניך ולא ניחא לומר שיהיה דמיון גשמי והנאה גשמית כדעת ההמון שלא על דבר קל זה יתבשר יעקב החסיד · אמנם אם הוא בן לגבי אביו בעת סלוק הנשמה והרוח והנפש · והנפש הגשמית · מידי רכיבתם על ענפיהם שבכח הבן יהיה בזה בלי ספק מעלה אל האב מצד הבן מפני שהאב רוכב על בניו כענין יעקב על י״ב שבטים וכן הרב על תלמידיו שע״כ אמר רבי יוסף אפי׳ ושמעון אפרתי הם שמשוני בחיי וכו׳ כדהוו סברי רבנן כאמור שם :

פרק שמונה ועשרים

זכינו בזה לדעת שבהיות הבן עומד על אביו בעת פטירתו זה יהיה חסד האב עם הבן והבן עם האב האב מנחיל לבן העה״ז הגשמי · למעשה המצות וזה יהיה סוד המנהג הברכה מאב לבן בפרט בשעת מיתה כדאמרו בילמדנו אתה מוצא שהצדיקים מברכין לבניהם בשעת מיתתן והירושה המנחיל לו מעמידו על רגליו וסבותיו לכוין מעשיו לתקון גבוה. שלכן נקרא הממון יקום והבן מעלה האב על שכמו למעלה עטרה להתעטר בעולם העליון במעשיו הטובים וזהו צואת יעקב לבניו בנשיאת מטתו ומנהג התלמידים הנושאים מטת לבן · ממה שאמר הכתוב באברהם יצחק ויעקב כי קברו אותם בניהם נראה כי נייחא גדולה יהיה לאב בעת שבניו יעסקו בקבורתו וגם כן ודאי יהיה זכות והנאה לבן בחייו ובמותו ולא לחנם מנהגן של ישראל להקפיד על זה קפידה גדולה ומחולי יעקב וצואת בניו ופרטי קבורתו ובמלוים אותו והאבל כבד שעשו בעבורו משם יש למשכיל לדרוש ולהבין כמה פרטים בבקור חולים ובהלואת המת וקבורתו ובכיתו ואבלותם עליו ובעסיקת הבן בצרכי קבורת אביו משם יהיה לבן זכות אבות ואור מתנוצץ לו ממנו וזה טעם הירושה לקרובים ואיסור העברת נחלה כאמור בגמרא אפילו מברא בישא לטבא · וכתב המגיה בסוף סי׳ רנ״ב בחשן המשפט זה לשונו מי שהפקיד מעות אצל חברו ואומר שאם ימות יעשה בהם המוטב יתנו ליורשיו והירושה תלויה בבחינת נפש האב לבן והקונה הנשמה קונה הירושה ואם זכית לידע טעם למה היו נכסי הגר כנעני שמת כל הקודם בהם זכה תבין למה ישראל עשו מצרים כמצולה שאין בה דגים ופירוש

ואחרי כן יצאו ברכוש גדול ולמה לא זכו ישראל לעשים רבוא רק במצרים ומה היה כוונת יוסף לחון בין המצריים על הערלות וכיוצא מז' מלות ותבין כי יציאת מצרים הכרח לבריאת העולם מפני שעל ידי זה נתקן וכן מצינו כי היורש הוא חייב להשתדל לנייחת נפש מורישו שבגרלא אמרו אבל הראוי לירושה הוא גואל הדם ונפסק ההלכה בדברי הרמב"ם ריש פרק קמא מהלכות רוצח שהיה מצוה ביד גואל הדם להמית הרוצח שנאמר גואל הדם הוא ימית את הרוצח וכבר כתבנו במאמר ב' שבהריגת הרוצח עשה נייחא לנרצח וכל שכן שהיה חייב לצוד ממון לעשות לו נייחא ולבער המזיק אם אחד היה ולטעם הנזכר נשתנה הרוצח משאר חייבי מיתות ב"ד אם ברח לב"ד אחר כל מקום שעמדו שנים ואמרו שנגמר דינו בבית דין פלוני נהרג ובשאר היה צריך שיבואו עדיו הראשוני' דוקא כדאמרי' בסוף פרק קמא דמכות · עוד אמרינן בפרק נגמר הדין שאם עמד הנידון על נפשו לא היה רשות לשאר העם להורגו רק לעדיו והרוצח היו רודפין אחריו בכל דבר וביד כל אדם עד שהיו ממיתין אותו ממה שאמרו שם בגמרא שאין קוברין אבן הנסקל וסייף הנהרג בקברו רק בתפיסתו יש ללמוד שמרחיקין כל מזיק מקבר המת וכבר ביארנו למה אין קוברין רשע אצל צדיק במאמר ב' ועיין מה שכתבנו מהרוצח בחלק יתר ענין הקטרת · ולהיות נשיאת המת על הכתף לעשר אותו בעולם העליון במעשיו הטובים כנזכר בזה נבין למה צריך לעמוד בפני המת העובר ולמה היה בר נדוי למי שאינו מלוה המת כשרואה אותו עובר לפחות ד' אמות כדפסק מהרי"י קארו בסוף סימן שס"א · וגם זכינו לטעם ומנהג המקומות שלוקחים האבלים והקרובים המטה על כתפיהם ואחר כך שאר העם כאשר כתב המגיה בסי' של"ז ואין ספק שיש לאשה תועלת בהיות בעלה שם בסלוק נשמתה וגם בבניה שיש לה יחס גדול עם בניה וכל שכן עם בעלה כי דו פרצופין נבראו ואחר כך ננסרו בהיכל לבנת הספיר ומה גם סוד חלק הבעל הנקשר עמה על הדרך שפירשו בסבא פוק חזי תמן ובפרט כל עוד שלא נשאת ומטעם תועלת המת בעת המתנתה אליו תקנו כי אלמנה ניזונת מנכסי בעלה ומשתמשת במדור ובכרים ובכסחות וכלים שנשתמשה בהן בחיי בעלה ולסוד החלק המיוחד הזה שביניהם בעת סלוקה בחיי בעלה במעמד בעלה תקבל הנאה גדולה מזה הנה פסקו הפוסקים כי יכולים לחלל שבת לשלוח אחר קרוביו של חולה ומלבד שעקר הטעם שלא תטרף דעתו עליו אפשר שקלת מהם כוונו גם כן למה שאמרנו :

פרק תשעה ועשרים

ממצות כסוי הדם מחיות ועופות המותרים לאכול וצריך עפר למטה ולמעלה נבין ג"כ טעם הקבורה כי דם הוא סוד הברית כי ע"י היות דם יוצא הברית מתקיים והוא בין עפר עליון בינה לתחתון מלכות ולכן שעפר מוליד ומהוה תולדות ובינה ומלכות הם ב' בריכות בריכה עליונה ותחתונה

ותחתונה ואין ליאות מפנימיות כל חי וזה טעם אסור אכילת הדם וכסויו ג"כ ולכן צריך לכסות המקומות ההם בסוד עפר למעלה ועפר למטה כי בזה מתעלמי' ונסתרים ואין החצוני שולט ופוגם וחיה ועוף עקריים בזה שרומזים בסוד עליון ושאר הדם אף אם ישלטו בו אינם פוגמים למעלה׳ ברם קבורת גוף האדם מסייע ליחוד עליון בנשמתו וזהו כי קבור תקברנו קבור למעלה תקברנו למטה כמו שהגוף נכנס אל הקבר כן הנפש תכנס אל הלבוש השני המזדמן לה זה מתלבש בעפר תחתון ומתכפר וזה מתלבש בעפר עליון ואין הנשמה מתקבלת למעלה אל היחוד עד שיקבר למטה וכמו שהוא אדם נכנס בעפר דהיינו זכר בתוך נקבה כן הנשמה למעלה מתקבל' כעין זכר בתוך נקבה וכבר כתבנו כי המלכות מתעלם עם הצדיק בסלוק נשמתו ולכן נקרא יומא דהלולא דעילאי כאומרם עליוני' מבקשי' את רבי כי הנפש דבק בגוף והנפש ברוח והרוח בנשמה ונשמה בקדושה עליונה ומדור הנפשות הוא עולם ובחינה שכנגד הקבר ממש ונקרא חצר מות כעובדא דשמואל דאזל לחצר מות ולכן מרע"ה אם היה קבור בא"י לא ישתתף עם דור המדבר שמתו תולה לה ויחסר להם השלימות ההוא ומעיינות החכמה שנפתחים להם על ידי מרע"ה והוא אומרם לאהרן ואהרן לשאר רישי מתיבתי כדפירשו בספר פ' בלק לכן רצה הקדוש ברוך הוא שישאר הרועה עם צאנו ויהיו מובטחים שיכנסו אחר התחיה יחד :

פרק שלשים

הגם שאמרו בגמרין שמי שעשה דבר של רשות במקום שלא נהגו נקרא טועה והן דברי רב יוסף נגד רב אויא ,דעבד לאתתיה מעמד ומושב ואומר שטעה בתרין · אם יעלה על לב איזה פרטי לעשות ההקפות למתו לא יקרא דבר הרשות כי אם דבר מצוה ליודע טעמם בסוד ההקפות והעד כבוש יריחו והקפת המזבח בימי הקרבת ע' פרים בחג עם נוסח שירים הצלוקים הנאמרים בימי החג כגון מי יקום לי עם מרעים כדאיתא בסוכה פרק החליל ואמרו בירושלמי דסוכה בזמן הזה חזן הכנסת עומד כמלאך אלהים וספר תורה בזרועו והעם מקיפין אותו דוגמת המזבח וכבר אמרנו במאמר ג' דבאתר דליכא למיחש לאנצויי טוב גהרגיל אותם ואז תשמח נפש הנפטר בסוד מחול וסבובים אלו ויאירו עליו מאורי אור תחלתן בסופן וסופן בתחלתן מארבע כנפות הארץ והשמים יטעו את הארץ והמבין על מתכונתו מה שאמרו בירושלמי מסכת שבועות פרק ג' מלאכי חבלה אין להם קפיצין שנאמר משוט בארץ והתהלך בה יבין טעם ההקפות ולמה משהין פעמים הרבה נושאי המטה כדי להפריח רוחות גם ראיה במשנת מסכת כלים כי העיירות המוקפות חומה שבארץ ישראל שאין קוברין שם מת לדברי הרמב"ם בפרק ז' מהלכות בית הבחירה עד שירצו ז' טובי העיר או כל אנשי העיר ולדברי הראב"ד בהשגה לעולם אין קוברין ואפילו הכי מסבבים לתוכן מת עד שירצו הנה שבסוד הסבוב והמחול יעלזו חסידים

בכבוד

בכבוד וירננו על משכבותם וכל שאין מתעסקין בתורה חייבין להתעסק עם המת ואפילו אית ליה כל צרכו לאותם דאין מבטלין דברי תורה כך פסקי הרמב"ם פרק י"ד נגד דעת השאלתות עיין שם בהגה"ה וכתוב בירושלמי האבק מכאן שאוחזין על המתים כי הקול עולה אלוק ומבסם הדין בסוד תקיעת שופר וזה יהיה טעם למה אמרינן במסכת שמחות כי בגוסם רבי יהודה אומר אם היה חכם משמיעין עליו מעשיו :

פרק האחד ושלשים

ממה דאמרינן בפרק אלו מגלחין על חכם חולץ מימין ועל אב בית דין דעדיפא מיניה כדפירש רש"י ע"כ חולץ משמאל מזה יצא המנהג לקרוע על שאר המתים הבגד העליון לצד ימין כמו שעל חכם חולץ מימין ועל אביו ואמו כל בגדיו משמאל וכן יתבאר מפשט דברי הגמרא שמונה בכלל האומרות שבאו בהם הקריעה עד שיגלה את לבו מכלל שהיא מצד הלב ושם פירש רש"י בגמרא קריעה של שמאל הוית עדיפא בההיא יותר טפי מימין · ויזהר אדם בקריעה דאמירא מאבילות כדאמרינן בפרק אלו מגלחין אבלות לחוד וקריעה לחוד ולא אמרינן בה הלכה כדברי המיקל כדאמרינן באבילות · וכתוב בספר התרומה בהא דאמרינן הלכה כדברי המיקל באבל זהו בתנאי אבל לא באמוראי והביאוהו הגהות מיימוניות ריש פרק עשירי · עוד נתבאר בפרק ד' בשם סמ"ג דאבלות חמור טפי מאנינות · והקריעה מצד שמאל מלבד שמורה על קריעת הלב עוד לפי טבעו של אדם יד ימין כחה מאדי בקריעה לצד שמאל ממה שעושה יד שמאל ומורה שגם הימין הפך לרוצן ובזה מודיע לכל לערו שידבקו אליו רחמים ולכן קורע מבחוץ על אביו ועל אמו כדאמרי' בגמרא ומבדיל שפה כרבי יהודה דפליג את"ק ואמר כל שאין מבדיל קמי שפה אינו אלא קרע של תיפלה ובשאר מתים פסקו כת"ק וטעם ההבדלה בקריעה זו יהיה כי בחינת השמאל שנפרד וקרע היא מעירה שמתה הכף הימין שממתקת פיות הדין שדומיה שלה תהלה והקריעה היא באוחר והוא מעומד כדמוכחינן בפרק אלו מגלחין במעשה דאמימר ואם קרע מיושב לא יצא וצריך לחזור ולקרוע לדברי הרי"ף ג"את והרמב"ם ומהר"י קארו והרבה · וטעם לזה כי מורה שנעקר המת מעלמא דדכורא שרמז תחלתו ממקום האוחר כי בחינת כיסא הוא עלמא סתימא וירד לעלמא דנוקבא שסיבותיה אחורנות יורדות מות ולכן קורע מעומד שדברים שהם נגד עלמא דדכורא כן לטוב כן למוטב לעולם הם בעמידה ואם היה קורע מיושב תהיה הוראה שירד גם מבחינת עלמא דנוקבא למקום החיצונים חס ושלום ולא ניחא למרי דאבהתם דיימו הכי על בניה ולכן לא יצא · ויחזור ויקרע והקריעה היא טפח שהוא כולל חמשה אצבעות מקופלים שיש חמשה מריבות בין בעלי הדין ורמזו בברכת האל הרב את ריבנו שהם ממש ושור וחמור לאו ועבד ושפחה כם מגשה מדרגות חצוניות

שבהם

שבהם מתלבשות חמשה היכלות שהם למטה מהיכל הרצון והיכל זה הוא בין מחנה שכינה הנקרא היכל קדש הקדשים למחנה המלאכים ועליו אמר יעקב והיה המחנה הנשאר לפליטה כי כבודו לאחר לא יתן חס ושלום · ובחוץ יש חמשה דמים טמאים באשה ונודע כי למעלה בהלכות הגבורות הם חמשה בסוד שהיא ה"א וכן יעקב קלל ה' מדרגות קשות הדין ארור א' אפם ב' עז ג' עברתם ד' קשתה ה' שאות ה' מתנהגת בקושי הדין והגבורות החצונות · ביום הכפורים צריך ה' ענויים למתק החמש גבורות במקומן ואכילה ושתיה היינו ת"ת נקודה אמצעית ובזה הגוף מתענה ומתחלש וסוד נשמה למעלה מתגברת ועולה ורחמי אריך מאירין :

פרק שנים ושלשים

בהקדמה שאמרנו תבין למה קריעת אביו ואמו וחכם ונשיא ואב בית דין ורוב הצבור וכו' כאשר פרשם הרמב"ם פרק ט' מהלכות אבל היא עד שיגלה את לבו וכמה טעמים לפרטי הקריעה וטעם הרבה דברים אשר נאמרו באבל בגמרא ובפוסקין ועל חמשה מאורעים קורעין על מת ועל שמועות רעות ועל ברכת ה' מישראל ועל כתבי הקדש שנשרפו בזרוע ועל ערי יהודה בחרבן וכל שכן ירושלים ובית המקדש נגד חמש סיבות הגבורים וכן יש בקדושה חמש תיבות בשם אלהים וחמש אותיות מנצפך שהם פ"ל דינים והאבל אסור בי"א דברים כאשר שנאו בפרק אלו מגלחין ובאבל רבתי וברמב"ם פרק ה' מהלכות אבל נגד עשתי עשרה יריעות שמחוץ למחנה מושבם וכתב הרמב"ם בפרק ט' פרט לי"א המקרים והדברים שחייב לקרוע עליהם עד שיגלה את לבו ואינם מתאחים לעולם ויעקב קרע שמלותיו על יוסף להורות שמלותיו העליונים לא היו משתלמים על ידי אבדתו של יוסף וזה ג"כ טעם לקריעת הבגדים על המת כל אחד כדינו ולהיות שלא היה בוכה אלא על התורה והמצוה אחר שהודיע זה לבניו לכן ויבך אותו אביו יותר משלשה לבכי · ומצאתי סמך לטעם זה של הקריעה ממה דאמרינן בירושלמי כי רבי יוחנן בעת פטירת רבי חנינא אייתי מאני טבא דשבתא ובזע עליה והובא בהגהות מהלכות אבל עוד אמרו כי מתפשט נעשה לבוש וזה סוד מלביש ערומים כי מרוחא דנשיב מפומא דאריך אתלבש זעיר וברוחא דזעיר מתלבש נוקביה וברוחא דנוקביה מתלבשין כל חיילי מלאכים דכתיב וברוח פיו כל צבאם ועל זה נאמר ונתן לי בגד ללבוש ושפע פנימי הוא סוד המזון · ושתיית העשרה כוסות שמותר לשתות בבית האבל ולא יותר כדאמרינן בכתובות פרק קמא הוא למתק בהם י"א קליפות ביין המשמח מצד י' נהורין שבהם יין המשמח ואין להוסיף פן ישתכר וילך לחוץ ליינו של נח חס ושלום ואין צריך לפרש יותר לחכם ועתה בדורות האחרונים דלא אכשור דרי בטלו אותם לגמרי כי התחילו להיות שותין ומשתכרין כדאמרינן בפרק קמא דתענית וכשתבין מה שכתבנו לעיל בפרק כ"ב בסוד התקונים והקשוטים והיסוד

והזווג

והזוג וסוד השערות וסוד הרחילה וסיכה והשמלות תמלא טעם לאסור כל אחד מהם בימי האבל :

פרק שלשה ושלשים

סדר לדוק הדין הראוי לאבל לומר בפרט קודם שנקבר המת ואינו לפניו נתבאר בפרק מי שמתו שאומר לדיק אתה ה' על כל הבא עלינו יהי רלון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתגדור פרלותינו ופרלות עמך ישראל ברחמים וגם מידי חזרתו לביתו מסכרא לאבולא יאמר כן ובפרק קמא דמס' ע"ג במעשה דרבי חנניא בן תרדיון מלינו כי סדר לדוק הדין הוא הלור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול לדיק וישר הוא · גדול העלה ורב העליליה אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם · ושם אמר רבי כמה גדולים ג' לדיקים הללו שהיה הוא ואשתו ובתו שנזדמנו להם ג' מקראות של לדוק הדין בשעת ל"ה וגם יש לומר כי אמרו ג' פסוקים אלו על מה שאירע להם כדאיתא שם ע"מ ילדקו ודאי בכל מין הלדקות דין וכן קבעום ברא"ש סדר לדוק הדין והפסוק הא' יסיה להלדיק דין שמים מבעל המשפט שהוא מתווך שלום בין החסד והדין והב' להמשיך חסד אל כי דין הגוף הוא חסד לנשמה כאשר היה עסקנו בזה במאמר א' בפסוק גדול העלה והג' יהיה להמתיק הנהגת הדין מסוד והשפעת עינא פקיחא ועיינין דמתלהטן יהו רוחלות בחלב האם · ובירושלמי סוף פרק ארבע מיתות אמרו רבנן לפני רבי אבהו שנתפטר לו בן מה אם רשות שלמטן שיש בה שקר וכזב וגניבות דעת ומשוא פנים ומקח שחד והיום עודנו ומחר איננו נאמר בה הקרובים באים ושואלים שלום הדיינים והעדים לומר שאין בלבנו עליכם כלום שדין אמת דנתם רשות של מעלן שאין בה לא כזב ולא שקר ולא גניבות דעת ולא משוא פנים ולא מקח שחד והוא חי וקיים לעולמי עולמים על אחת כמה וכמה שחייבים אנו לקבל עלינו מדת הדין · ויזהר האבל שלא יפתח פיו לשטן כי החרב היינו כח הדין מונחת לו בין כתפיו ומשלשה ועד שבעה כאילו מונחת כנגדו בקרן זוית וכו' כדאמרי' במועד קטן ולריך האבל לפחד ולדאג ולפשפש במעשיו ויחזור בתשובה וכן הוא אומר הכיתי אותם ולא חלו מכלל דלריך להקיץ ולחול וכן המנחמים יזהרו בדבריהם עמו שלא יתנו מקום למקטרג לתפוש דבריהם וכ"ש מבקרי החולה כדאמר רבי יוחנן התם לכל אומרין שבו חוץ מאבל וחולה דמשמע שב באבילות שלך שב בחולי שלך וה"ה לכל דבר הדומה לזה שלא ימלא מקום בעל דין לחלוק ולעורר מדנים נגד מי דכבר שיתרע מזליה ומעשים הרבה באו במס' מועד קטן דפעמים דברים ממיתים כדאמרי' אילו בדידך הוה וכו' · והוה כשגגה שיולאת מלפני השליט וכן הרבה בגמרא כי העולם הזה לא נברא אלא לבחון בו הבריות ופעמים אדם מת על ידי מקרה אבל לעתיד לבא כתיב כי הנער בן מאה שנה ימות ולא ימלא לדיק ורע לו רשע וטוב לו דכתיב ושבתם וראיתם בין לדיק לרשע וגו'

ואם

ואם הנפטר הוא אחד מבניו בפרט ומת שלא כדרכו של עולם ח"ו כל שכן שצריך פשפוש ומשמוש במעשיו כי הלא דבר הוא כדאיתא במס' תענית פ' מאימתי במעשה דחולדה ובור המובא בפירוש רש"י ובתוס' ובספר הערוך ג"כ שאמרה אשתו לבעלה במיתת בניה אילו כדרך בני אדם היו מתים הייתי אומרת לד"ה עכשו שמתו מיתה משונה עון הוא וכו' · ובמרירות רוחו ילחוש לה' ויענה ואם לחש ולא נענה אמרו בתענית מאי תקנתיה ילך אצל חסיד שבדור וירבה עליו בתפלה שנאמר ויצו עליו במפגיע ואין פגיעה אלא תפלה מכאן גם כן סמך לתפלה שמתפלל החכם על החולה וכן כתיב יגיד עליו רעו והוא רחום יכפר · והוכיח הרמב"ן פרשת יתרו כי תפלה על החולים יקרא דרישת אלהים וכן ודרשת את ה' לאמר האחיה מחולי זה פירוש שיתפלל עליו וכן ותלך לדרוש את ה' :

פרק ארבעה ושלשים

מצאתי קצת סמך למה שאמר רבי יהושע בגמרא כי אין התחלת האבלות רק כשיסתום הגולל שכן דוד רחץ וסך כשמת הילד קודם שיקבר וכבר דרשו מאלדי חקלא בבחינת נפש הילד הזה בפירוש בר נפלי וסמך הנזכר הוא במה שאמרו במדרש תהלים על האבות שלא נקראו קדושים עד שניתנו בארץ ונסתם הגולל בפניהם וכן כתוב במדרש תנחומא פ' תולדות על פסוק לקדושים אשר בארץ המה אימתי הם קדושים כשהם נתונים בארץ ואולי יהיה בסוד חזרת הדברים אל נרתקן כי אז הוא שלמותן ותמימותן בסוד כי עפר אתה ואל עפר תשוב שדברנו מזה בפ' כ"ז ממאמר ב' ואמרו במדרש קהלת אימתי והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה כשישוב העפר אל הארץ כשהיה ואם לאו נפש אובדך יקלטנה על כן אמרינן בגמרא האומר אל תקברוהו אין שומעין לו ומצינו שהאבות היו מחבבין הקבורה כדאמרי' במדרש רבה ובתנחומא ואמרו שם אפילו אדם מת בספינה הנפש הולכת אצל אבותיו וכן אמר יעקב כשאני מסתלק אצל אבותי אני הולך והנואן מתו בארון ולא קברו בקרקע עובר משום מלין את המת וכבר אמרו הפוסקים כי יפה לקוברו בקרקע ממש ואפילו בחוצה לארץ ורבי חזקיה מוסיף בצוואת של רבי תהא ארוני זקופה לארץ וגם שאמרו שם מפני העכול מכל מקום יהיה משם ראיה שכל עוד שגוף האדם סמוך לקרקע טוב לו · ומצאתי כי סוד הקבורה היא כניסת הנשמה לגן עדן ולזה לא קנה לאברהם איש החסד המערה עד מיתת שרה וקנייתה היתה בארבע מאות שקל כסף דאינון עלמין דכסופא ושעשוע הצדיקים ואברהם בחר לו קבורתו שם עם אדם וחוה לפי שנפשותיהם של רשעים הם המזיקים ורצה להתרחק מהם ושם במערה היו ד' פנים וד' כנפים הויה בזכרים ואדנות בנקבות · ונייחא למת שיקנו לו קרקע אחוזתו כאשר נראה בהרבה מקומות מדברי רבותינו ולכן מפנין אותו אפילו מקבר מכובד לבזוי אם היה בתוך שדהו כדאמרינן בירושלמי

ופסקו

ופסקו הרמב"ם בפרק י"ד · וכתוב במסכת שמחות ובס' התרומה כי האבל אומר לרבים שבאים לנחמו משום כבודם לכו לבתיכם לשלום ושכרכם כפול מן השמים וזה אינו בכלל שאלת שלום דאסור בשלשה ימים הראשונים :

פרק חמשה ושלשים

כתוב בספר תורת האדם כי קבלה מיד אחד מרבותיו שרחילת ידים בבואם מבית הקברות ותלישת עשבים רמז לטהרת הטומאה לומר טומאה זו אינה ניתרת אלא כענין שלשה דברים הללו במים ואפר ואזוב ואמר כי זה טעם יפה ורבינו ישעיה כתב בהגהה כי המים והעפר אלו הם רמז ליצירה ולמיתה וסמך דבריו במדרש שאמרו במדרש רבה על למה מים ועפר שתחלתה מן המים וסופו לעפר לפיכך נבדקת במים ובעפר אם טהורה היא כברייתא ואם לאו חוזרת לעפרה כן הרמז כאן ליצירה ולמיתה כנזכר והעשב רמז לתחית המתים כמו שנאמר ויציצו מעיר וגו' ואת אשר הורינו ה' בטעם מנהגים אלו העלינו בפני המעיין במאמר ב' פ' ל' ול"א וגם במאמר ג' פ"כ · בסוף גמרא במסכת שמחות כתוב הנפטר מן המת יאמר לו לך בשלום שנאמר ואתה תבא אל אבותיך בשלום וכתב הר"ן כי מפני שהוא נבעת צריך לפוקדו לשלום בהליכתו וכזה פסק הרמב"ם בפרק ד' מהלכות אבל שחובה למלוין לומר כן והיאך יתנהגו המנחמים בא מפורש שם בגמרא ולהיות כי המנחם מעורר כח הימין לכן האבלים עומדים לשמאלו כדאמרינן באבל רבתי ובתשובת הגאונים וכן פסק הרמב"ם בפרק י"ג מהלכות אבל ואומרים להם תנוחמו מן השמים שהיא בשום הדין ברחמים ומטה הכרעתו כלפי חסד · ובכל יום באים · בני אדם לנחמו שבכל יום צריך מיתוק חדש ופנים חדשות עדיפי כי כל ז' גבורות חיצונות הזרות מתדבקות שכיון שפותחת אחד מהם בדין כלם נוברות כמו שבנדה ישראלית אפילו תראה רק יום א' בכל שבעה ימים יש שליטת הנחש ולכן משכבה ומושבה ומרכבה טמא בימי חסרונה שהמשכב וחבריו הם רמז למדרגות החיצונות שהם דין בני חלוף מרכבה טמאה ולכן שוין בזה הזב והזבה והנדה והיולדת · ועדיף טומאת התחתון מכלים הראויים למדרס מטומאות העליון שאינו אלא מדף והתחתון אב לטומאה · וזה טעם לכל הדינים ולבשעת ימי טומאה והפרשה בכל מקום עוד יש להם דוקא טומאת המת בטבור · וכן מצינו כי שבעה מיני כלים מקבלים טומאה מן התורה כדאמרו בתורת כהנים וברמב"ם ריש פרק א' דכלים וסמ"ג עשין רמ"ו וכשתדקדק במיני החצונים הנקודים בפסוקים לא יעלו יותר על שבעה מינים ודי למבין · ולכן האבל אינו משלח קרבנותיו כל שבעה אפילו יין או עלים או לבונה כדאמרי' בפרק אלו מגלחין וכן פסק הרמב"ם פ"ב מהלכות ביאת מקדש וסמ"ג לאוין י"ג ופשוט כי נחום האבלים מלבד כי הוא יקרא דחיי גם הוא נייחא דשכבי ולכן תנחומי האבל קודם לשמחת חתן כדפסק מהר"י קארו בסי' ש"ס · וכתב הרמב"ן על מה שאמרי' בגמ' מת

שאין

שאין לו מתנחמים וכו' באין עשרה ב"א כשרים ויושבין במקומו וכל העם מתקבצין עליהם וכו' מכאן ראיה שהאבלי' צריכין להתאבל במקום שיצתה נשמתו של מת כי באותו מקום שמת הנפש מתאבלת ושם צריך לתת לה תנחומין כדעבד רבי יהודה להוא גברא דשכיב דלא ה"ל מנחמין וכו' ויש טעם לומר דתנחומין שהמת מקבל בז' ימים כשמתאבלת נפשו היינו התפלה שמתפללין במקומו בי' שמלבד כי גדול כח ביסוס התפל' כאשר בא במאמרות בכוונת שמות וכולן אמיתיות ונאותות למשכילי עם שכל אדם בליעל מכחות החצונים לא ירצה ולא ימצא שם עוד תגרום הופעת השכינ' במקום שנפטר שם המת כי שכינה בי' שריא ובאור פני מלך חיים וחסדי ויהי מה · נראה דכל תנחומין סגי אפילו בלא תפלה דהכי משמע מפשט ההלכה והילכך אפילו לא הניח אלא אשה שאין מתפללין בי' בעדה כיון שצריך לעשות לה תנחומין סגי ע"כ חובה על המנחמים ליסדא מלין לנחום האבל על הדרך שכתבנו בפ' י"ט ממאמר ג' ואח"כ לבקש רחמים על הנפטר במקום ההוא ומה טוב שיהיה מוכן שם לפני הבאים אחד מספרים אלו בגין אינון דלא ידעי לסדרא מלין לבקשת רחמים על הנפטר כי דברי שיחה הנהוגים הם למשא ולא לנייחא וראשי קהלות חברי בני ג"ח יצ"ו בכלל החסד שעושי' יזמינו שם א' מהם · וסמך לזה ממה דאמרי' במס' תעניות דלא הוה דברתא בשבבותיה דההוא גברא בגין דהוה משאיל מרא וזבלא לקבורה · והפסוקים והשכבות שבתוכו יתאמרו על הנפטר מדלת העם הנכנסין והיוצאין אשר אין להם שיח ושוג מעצמם ליסד ולחבר פסוקי מאמרי ספר · ומאמר א' נאות להקרא בפני כל חולה ובפרט פ' י"ז וי"ח וכ' וכ"א · ובפ' כ"ו אמרנו כי פ' כ"א ופ' כ"ב ממאמר ב' יאותו על זרוז אב לבנים אחר הודוי · עוד יש כמה פסוקים הרבה מפרשיות הקרבנות פ' ויקרא ופ' צו המכוונים לבקש רחמים על הגושם ועל הנפטר ולא הדפסנום שלא להאריך והחכם יבין וידע מעצמו על פי ההקדמות האמיתיות כי דרכם צריך לשמור בצירוף הפסוקים ג"כ ובזה מקל מעל הנפטר צער המיתה · וכתב הרמב"ן בפ' תולדות כי גויעה שנאמרה בצדיקים היא מיתה בלא חולי מכאוב בלא יסורין אשרי הזוכה אליה ובפרט צריך ליזהר בק"ש סמוך למיתה כמו שאמרנו למעלה בפ' כ"ה ויש לזה ראיה ממה דאמרי' בירושל' דזעירא היה קורא את שמע וחוזר וקורא כמה פעמי' עד שמשתקע בשינה · וכתוב בהגהות מיימונית בשם רבינו נסים גאון מכאן משמע שק"ש יהיה אחרון לקריאה סמוך לשינה וכבר נודע כי השינה אחד מס' במיתה · וידוע כי סגולת ק"ש להבריח המזיקין כמ"ש בברכו' על פסוק ובני רשף יגביהו עוף וכאלו הקורא ק"ש על מטתו כאלו אוחז חרב פיפיות בידו וגו' · ובמגלה אמרי' בפ"ק על מאן דמבעית דאע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי מאי תקנתיה לקרי ק"ש וכו' :

פרק ששה ושלשים

על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא זה מיתה כדברי רב נחמן בר יצחק במסכת ברכות כי יקר בעיני ה' המותה לחסידיו ואמרו במדרש תהלים

אימתי הקב"ה מראה היוקר שהוא מתוקן להם סמוך למיתתם ואשרי אדם שיש לו יתד לתלות עליו ואמרו במדרש רבה על פסוק כל עמל האדם לפיהו וגם הנפש לא תמלא אמר רבי שמואל בר נחמני כל מה שמסגל אדם מצות ומעשים טובים אינם מספיקין להבל היוצא מפיו בשעה שהנשמה יוצאת ממנו וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ומגרושי תבל שהם גשמי העולם הבא ופשיטת הלבוש החומר הזה הוא הכנה להתלבש בבגדי הקדושה לזוכים להם על דרך שאמרו בתורת כהנים על אהרן כי הפשיטו משה בגדי כהונה ובגדי קדושה נלבשים תחתיהן והטובות גם הרעות כאשר יחנו כן יסעו ואמרו במסכת תענית כל השמח ביסורין בעולם הזה מביא ישועה לעולם שנאמר בהם עולם ונושע ומרגלא בפומייהו דרבנן לומר חביבין יסורין בקמא דברכות ובמציעא בהשוכר ובפרק חלק ואם לא יהיה מה שתרצה ירצה מה שיהיה · וכל נברא שיש לו ראשית הוכרח להיות לו אחרית · ואמרו במדרש שוחר טוב שאברהם היה לוקה והיה משחק ודוד היה אומר למה הרצועה תלויה הכוני בה דכתיב לדוד בפעני כי ארחות ה' חסד ואמת והוא הפועל ועושה ומי יאמר לו מה תעשה ואלהים לברי לבב כי היסורין המביא הם טובים · למה לברי לבב להבריא את לבם וכבלוקח ממון וכל שכן נפשות לוקח ברחמים ולא עוד אלא שנמלך בב"ד שלו קודם לקיחה כדאמרו בויקרא רבה · אשרי מי שהשתדל נפשו במנוחת נפשו · והמות אין רע ברם היא שלמות טבענו לפי דברי הפילוסוף האומר פי' גדר האדם חי מדבר מת · וחכמים העמיקו יותר לפי דברי האמת שאמרו והנה טוב מאד זה מות ואמרו בפסיקתא אין בין הצדיקים החיים לצדיקים המתים אלא הדבור בלבד והם מקלסים לקב"ה דכתיב יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם ואמר שהגיע האדם אל עולם השכל אילו יאמרו לו שוב בעולם ותהיה מלך גדול לא יאבה ולא ישמע דוגמא לזה אמרי' במס' מועד קטן אילו אמר לו הקב"ה זיל בההוא עלמא כדהוית לא בעינא · ואמרו במדרש שצדיקים שמתים ימיהם בטלים והם קיימים שנאמר ויקרבו ימי דוד למות ובמדרש שוחר טוב כתוב מתוך כעס רצון · מתוך רוגז רחמים · מתוך צרה רוחה · ומתוך רחוק קרוב · ומתוך נפילה קימה · ובעל סדר עולם כתב כשאדם ברעה אל יתיאש מן הטובה · ואם ראית בית הקברות לפניך משם תראה מדינת ארץ החיים הקרובה אך שנאמר יענך ה' ביום צרה וסכות לראשי ביום נשק פירשו במדרש תהלים ביום שישקעו שני עולמות זה בזה העוה"ז יוצא והעוה"ב נכנס ואין חשך גדול כקודם עלות השחר וזהו למנצח על אילת השחר וכי אשב בחשך בעוה"ז ה' אור לי בעולם הנשמות וגם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי נפשי ישובב לעוה"ב ואמרו במדרש משלי על פסוק לא ירעיב ה' נפש צדיק מלמד שאין הצדיקים נפטרים מן העולם עד שהקב"ה מוחל להם עונותיהם ות"ח אם נעלם ממנו דבר אחד מתלמודו מלאכי השרת באים וסודרין אותו לפניו בשעת פטירתו כדי שלא יהא לו בושת פנים לפני הקב"ה לעתיד לבא ואמרו במדרש תנחומא אמר ריב"ל בג' מקומות מצינו שאדם משמיע תלמודו

סמוך

סמוך למיתתו וכו' ומסיים כל אדם בצלה של מות סודר תלמודו הוי ללמות ולא סדרים ומה יקר חסדך אלהים הפועל גבורות כי בזה בני אדם בצל כנפיך יחסיון ירויון מדשן ביתך · ויפה כח הצדיקים גם במיתתן שמלמדים זכות על בניהם ותושבים עלבונם בחיים לראויים לכך כדאמרינן בסדר תעניות מהאי דבי נשיאה דאתקיע כרעא דסוסותיהו על קברא דר' יונה עד דקבילו דלא לצערו לרבי מני בריה :

פרק שבעה ושלשים

כבר כתבנו במאמר ג' פ"כ טעם ומנהג ישראל לתלוש' עשבים בבית הקברות ואומרים ועתה ה' אבינו אתה וגו' ופסוק זכור כי עפר אנחנו ויציצו מעיר כעשב הארץ · ובצאתם אומרים ויהי נועם על הסדר והכוונה הנזכר שם ויושבים ז' פעמים וטעם הישיבות ג"פ או ז' באו שם · ובפסוק כי מלאכיו יש ז' תיבות בסוד ז' ישיבות ואח"כ יאמרו אתה גבור עד ונאמן אתה להחיות מתים ושם נתבאר איך יגרוש מיתוק לדינין בסוד עקידת יצחק ויצחק מתנחם ברבקה אשתו ואתוק יעשה לנו אלהים אכי"ר · והאבל הולך' לביתו עם אחוות רעיו ומנחמיו וישב בראש ומשם ישב להמתיק הפה מר בסוד הביצה המגולגלת ויין המשמח כאשר כתבנו סודם וטעמם בפרק כ"ח מאמר ב' · ואין די לאבל שיעמוד בביתו חומם באבלו רק מדברי שיחה והלכות דרך ארץ ברם חובה לו להרבות מזמורים והשבחות ותחנונים ובכיה על מתו ובפרט בג' ימי הבכי וזה יהיה אחד מהטעמים שאסרו אפילו לעני לעשות מלאכה בהם וימשיך עד סוף השבעה וכן עד סוף השלשים ראוי לו שבכל יום ייחד איזה פסוקים או מזמורים לעורר על מתו הרחמים על כן ערכתי שלחן לפניהם כי בו יחסו עניי עמו והמשכיל יוסיף כרצונו ברוחב לבו וכן יעשה עד תשלום השנה ובפרט לאביו ולאמו ויזכיר נשמתם לטוב בשבתות וברגלים כנדרש טעם לזה במאמר ג' וכן בכל ימיו ביום ענות נפשו על מיתת רבו ואביו ואמו ישכיבם וירבה עליהם תחנונים ויוסיף צדקה לכפרת נפשם · ובזהר אחרי מות כתב כל מאן דאצטער על יסוריהון דצדיקייא מעבירים חובה דלהון מעלמא ועל דא קורין פ' אחרי מות ביום הכפורים והמנהג שהיה בימי חכמי המשנה שהספדנים היו מחזירין על קרובי המתים ואומרים בכו עמו כל מרי לב כדאמרינן במועד קטן על משנת לא יעורר אדם על מתו ודאי כי היה להם דברים המיוחדים להמתיק הדינים ולכלות פשע ולהתם חטאת מעל גופי הקברים ומנהג אבות תורה לבנים וכאשר עשה כן יעשו לו כי אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה ומדה כנגד מדה לא בטלה וביום רעה יראה בטוב אשר ייטיבו לו בניו ומיודעיו וירבו ואין מגיד כי יחלו פניו רבים וכבר הוכחנו למעלה בזה וגם בשפתי רננות שמענין מה שיוצא מפי האדם כך עושה רושם למעלה ובכל העולמות ככל היוצא מפיו דוגמתו כך יעשה הן לטוב הן למוטב ובפ' אמור בזהר בענין הסופר

תנין

תניק בצילין ועובדא בעיק לאחזאה ולאתערא מלין סתימין · וישים מחסום לפיו במקום שאלט כח הדין שם ע"י מלאכה דמותא צריך הרבה להזהר ועל זה נדרש הכתוב לא יחל דברו בשום חלול כי ככל היוצא מפיו כך כדוגמתו יעשה רושם למעלה ואמרו בפ' אמור כי כשאדם עושה מעשה אכזרי באיזה יום פוגם היום ההוא ומלביש אותו באכזריות אמה ה' ילילנו זכאה מאן דאחזי עובדא דכשרא לתתא דהא בעובדא תליא מילתא בכלא לאתערא מילא אחרא ומדברו הטוב ימשיך לו מלמעלה כי יזכה למה שאמר הכתוב ותגזור אומר למטה ויקם לך למעלה וגו' והעד לזה ברכת כהנים כי באמירה כל דהו מלמטה אני אברכם לישראל וכ"ש שהמעשה וגמילות חסדים יפעל למעלה דכתיב בצדקה למען יברכך ה' אלהיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך ואוי לפוערים פיהם מדברים אשר לא כן בכל מקום ובפרט במקום שיש שם בר מינן כי יגרמו להם ולאחרים רעה פוק עיין מאמר ג' פ"ד הנה כי ביד האדם לגמול חסד של אמת עם המת בהבל פיו הקדוש המלך ודאי כחות הדינים מעליו · אשרי תמימי דרך :

פרק שמנה ושלשים

מצינו בירושלמי שמתיר רחיצה א' אחר המטה כדאמרי' שם מקום שנהגו לרחוץ אחר המטה רוחצין אמר רבי יוסי ברבי בון מי שמתיר ברחיצה עושה אותו כאכילה ושתיה וכן כתב הרמב"ן ז"ל נראה מכאן שיש נוהגים בקצת מקומות שהקרובים היו מרחיצין את האבל קודם ההבראה וצורך זה מלבד הפשט יהיה לרחוץ הליכיו בשמחה ולמתק כחות הדין המתגבר על האבל כפי שאפשר וגם זה הוא כמו תקון ההבראה וצורך הנחמה ברם אחר כך אבל אסור בתכבוסת וברחיצה ובכל שאר דיני אבילות וכבר אמרו בפרק אלו מגלחין אמר רב תחליפא בר אבדימי משמיה דשמואל אבל שלא פרע ולא פירם חייב וכתב הרמב"ם בפרק ב' מהלכות אבל כמה חמורה מצות אבלות שהרי כהן נדחית לו הטומאה מפני קרוביו כדי שיתעסק עמהן וכן אמרו ביבמות פרק האשה רבה ולא עוד אלא שמטמאין אותו בעל כרחו כאשר הובא מעשה מזה בירושלמי וכלם הם תקוני המת והאי כאשר ביארנו · וההספד הוא יקרא וניחא דשיכבי דהכי אפסיק בפרק נגמר הדין וחכמי המשנה קראו להספד המת לשון עירור כי בהספד יתעוררו עליו למעלה כחות החסדים ויסתלקו כח הדינים דניחין ושכבין עלוהי וכן מי שנתחייב גלות מגלין עצמותיו ובעת שימות הכהן גדול מוליכין עצמות הרוצח משם לקברי אבותיו כדפסק הרמב"ם בפרק ז' מהלכות רוצח והובא בספרי פ' שופטים וזה כדי לעורר מעליהם הדינים וכן חזקיה גירר עצמות אביו ובירושלמי מוכח בפרק קמא דמועד קטן בלקוט עצמות אביו שאחר שנתעכל הבשר כח הדין (כאשר ביארנו במאמרים הקודמים מדברי הזהר) שאמר שם נתעכל הבשר מלקטין העצמות וקוברין בארונות ואותו היום היה מתאבל למחר היה שמח לומר מה אבותיו מן הדין ואמרו בסנהדרין פרק נגמר הדין כשהיו הרוגי בית דין לא

היו

היו נקברין עם אבותיהם עד שיתעכל הבשר ויודע שאין מתאבלין עליהם בעת מיתתם על ידי בית דין וכן פסק הרמב"ם בפרק א' מהלכות אבל ולכן אין אומרים קינות וגהי על לקוט עצמות ולא ברכת אבלים שהם דברים האמרים בבית האבל ולא תנחומי האבלים שהם דברים האמרים בשורה אלא אומרים עליהם דברי שבח להקב"ה ודברי כבושים כדאמרי' בפרק אלו מגלחין ובירושלמי ובאבל רבתי (שהיא מסכת שמחות שכך כתבו הגהות מימוניות בהגהה ד' מפרק י"ב מהלכות אבל) ופירשו איזו היא עירור מזכירו בין המתים כי בזכות הצדקה שנותנין לכופר נפשו ביום שפורין עליו עירי ושכבי לידעו עלוי רחמי · וגם שפיכת המים בשכונת המת שאמרנו שהיא בישום הדין מפליו אמרו כי יש רמז לשפיכה זו מן התורה שנאמר ותמת שם מרים וסמיך ליה ולא היה מים לעדה ואמרו במנחות שביום שמת כהן גדול יורשים היו מביאים עשירית האיפה שלימה לכפרתו וכתבו הרמב"ם בהלכות מעשה הקרבנות סוף פרק ג' · וכתוב בפרקי רבי אליעזר על פסוק ויקונן ירמיהו על יאשיהו מכאן התקינו החכמים שיהו עושים כן לכל זקני ישראל וגדוליהם שנאמר ויתנום לחק על ישראל :

פרק תשעה ושלשים.

מסדר הברכה שתקנו בבית האבל כאשר הובא בגמרא והרמב"ם בפ' שני מהלכות ברכות וכן בסדר רב עמרם האומרים המלך החי וכו' היא מוקבלת לפי עניות דעתנו לתקון הנעשה בשבעה ישיבות כאשר כתבנו בפרק ל' ול"א ממאמר ב' כי מלת המלך הה"י הוא מתוק מדת החסד שנתלבשה בדין עד הגה · הטוב והמטיב הוא מיתוק דין הגבורה שבה לטוב ולמוטב וכל מדותיו אפילו פעולות הדין הם חסד ורחמים · א"ל אמ"ת הוא מדת אמת של יעקב ת"ת מיוחדת בחסד · דיי"ן אמ"ת הוא נלה ירכא דימינא שעדיה מגיע קטרוג החצונים מבחוץ במדורין בסוד העשיה רוחניות דתמן נחיתו דתמן רגלין ותמן טופרין וזהו סוד ורחצו רגליכם לטהרם מהחצונים להיות מרכבה לעץ החיים וזהו והשענו תחת העץ בסוד כי מגרעות נתן לבית סביב חולה ועל פיהם יצא הדין בקול הנותנים מבית ה' · שופ"ט בלד"ק זהו סוד המשפיע דין למלכות ושל"יט בעול"מו הוא יסוד אשר הנהלים המשפיעים על ידו במלת הנקרא עולם · לוקח במשפ"ט בהלכות גדולות וכן הרי"ף גם כן כתבו שאין לאומרו משום דאיתא בפרק ב' דשבת יש מיתה בלא חטא והרא"ש כתב שאין למוחקו וכתוב בהגהה מיימוני' פרק קמא מהלכות ברכות וכן עמא דבר הנה שגם הראשונים נוטים לדברי ה"ר יונה שכתב בפרק הרואה דיש מיתה בלא חטא ועל כל זה קאמר ס"ל דלוקח במשפט אתי כמאן דאמר אין מיתה בלא חטא ועל כל זה כתבו לקיים המנהג · ואנה"נו עמ"ו ועבד"יו זהו מיתוק מולא הנשמות קדושות לכן נקראו כנסת ישראל כי בה יש כינוס ושרשי נשמות ופאורותיהם משתלחים להתלבש בגופות בני אדם כאשר ביארנו במקומו ונהגו לומר בברכה ה' יגדול הפרלה הזאת וכו' ומלבד הפסק

ל חית נוכל

יכול לומר שכוונו על דרך שאמרו במדרש ילמדנו פרשת תשא מה עשה משה סתם הפרץ שהיה השטן נכנס בו לקטרג על ישראל שאמר לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו וסוד גדירת הפרץ נודע למבינים בעיון קל · ואמרו כי בשבת אין לומר נוסח זה כי אין לומר צדוק הדין על מת בשבת וכל שכן לפי דרכנו שבא לביסום ז' עיני ה' ולא ריעין ודודין ממתיקים ולהיות כל כך רב תועלת ניחום אבלים לכן קודם לביקור חולים כאשר הובא ביורה דעה סוף סי' של"ה ובשבת עיינים רחצות בחלב מנעימותא עילאה דנגיד ונפיק מעתיקא קדישא כי שער הקדים ביום השבת יפתח כי משם כל טוב וארוכה ומרפא כאשר כתבנו במאמרים הקודמים וראיה למקום מוצא הרפואה במילת המילה כי כמו שחטא אדם הראשון בידים שלקח הפרי והפה אכל · גם אנו מולים את הכמוסה בידים ומוצצים בפה כי אמה בין שני רגלים הנה הוא יסוד בין נצח הוד וע"י שתי ידים המוהל משלימה בעשר אצבעות ידיו דהיינו חסד וגבורה הרי היא בעלת ה' ספירות שתי אצבעות ושתי רגלים והיא נקודה באמצע יצא הראש שלש ראשונות וישלים הקומה כי הפה הוא פתח הראש כלו לכן צריך מילה הכורת המותר שהוא להט החרב שבפתח גן עדן ובפריעה פותח דלתות השער שהם הכרובים שומרי הגן שלא יעכבו הכניסה ובמציצה מעביר דין פנימי שלא יקנתר ויצטער ואחר כך יצא שם סוד הכתר ברפואה דהיינו בא"א והיינו רטיה ואחר כך קושרת שם סוד הרפואה לקשור הכל בכתר הנה שעל המוהל גם כן מצות הקשירה וקודם יחוד זה צריך שיתגלה עליו אור שבת פני מטרונה משער הקדים ובזה יזכה במצוה לנפש רוח ונשמה שהם קשר עשר ספירות מהמלכות עליו שדיוקן נשמתו אשר כלול בה מאירה בסוד האלהים בכל בחינותיה חיות גדולות עם קטנות : וכתב הרי"ץ גיאת שמנהג זקנים הראשונים שלא לומר צדוק הדין אחר שמת בראש חדש במועד בחנוכה ופורים דלא עדיפא צדוק הדין מספדא מצדוק הדין של משה רבינו עליו השלום דמסלקין ליה בשבת שחל להיות בימים אלו הגם כי תלמידי רש"י והרמב"ם כתבו לומר צדוק הדין במועד כי אינו אלא הודאה וקבלת דין שמים כאשר כתבנו למעלה וגם הם יודו מיהא כי בשבת המקדש ישראל אין לאומרו מהטעם שזכרנו וכן ביום טוב דאיתן מקראי קדש אושפיזין דמלכא קדישא כי על שלחן המלך הם אוכלים משום כבודו גם אין צריכין ביסום כי הפנים מאירים ואפילו בי"ט שני שהוא להרחיב גבול השכינה חוצה לארץ כאשר דרשנו למעלה הגם שבעל הלכות גדולות שכתבו עליו שדבריו דברי קבלה סובר דנהיג ביה אבילות משום דאבלות יום ראשון דאורייתא כתב רבינו תם כי היה מאור עינים ופעמים שהיו התלמידים כותבין לפניו משמו את אשר לא יצא מפיו והוא כתב דאין אבלות יום ראשון דאורייתא אלא לאסור אכילת הקדשים א"כ אפילו ביום טוב שני לא ינהוג בו אבלות ואין אומרים בו צדוק הדין וכן עמא דבר ברם בחול המועד גם שהוא אות לענין הנחת תפילין ואין צריך הארת מוחין מאימא המתלבשים בסוד צ"לם בזעיר המתראים דוגמא בסוד ורמז תפילין מסודרים לדעת רש"י וגם כן סוד התלבשות מוחי אבא הנרמזים בסדר הבתים של תפלין לדעת ר"ת כי מן

השמים

השמים הוכיחו שאמרו כפלוגתא באריעא כך פלוגתא ברקיע ויש לכל הדעות שרש וענף שכן הושב שמור ת"ס ורואה יש"ר עיין בדברי מגדל עוז פרק ג' מהלכות תפלין · וגם סוד האירת קולו של יו"ד הנרמז בסדר הנחת הפרשיות לדעת הגאונים בכל יום שיש בו קלת נפש יהירה בסוד תפלין של אור אין אנו לריכין לאות תפלין של עור ובחול המועד אגד קלת נפש יתירה המתחדש באדם די זה לאות כאשר ביארנו לפנינו בספר מ"ת לריכין ביסוס אבל אין המנהג כך והנח להם לישראל והמבין רמז מה שכתבנו בדעות התפלין ידע למה נתפשט בעולם לפי הסוד התפלין כדעת רש"י כאשר נמלא בקבר יחזקאל אשר התגבא חולה לארץ והמשכיל יבין וידום · ורומז עוד לאור שנתגלה בבית ראשון ולא משם ולמעלה עד יערה עלינו רוח ממרום :

פרק ארבעים

הנה דאמרו בירושלמי דשקלים פרק ב' תני רשב"ג אומר אין עושין נפשות לצדיקים דבריהן הן זכרון ובעל יפה מראה פירש לדיקים חכמים שדרך הלשון לקרותן לדיקים אי נמי לדיקים אע"פ שאינם חכמים וכן פסק הרמב"ם בפרק ג' מהל' אבל והריב"ש בתשובה פי' דברי הרמב"ם שאמר ולא יפנה אדם אל בית הקברות כלומר שאין להביט אל בית הקברות ולבנין שעל קברותיהם כי אם למעשיהם הטובים יפנה וזה די להם לזכרון תמיד וכן פי' בעל כסף משנה בפרק ד' מהל' אבל · ברם מהרר"י קארו בפסקיו לא הביא דין זה מהרמב"ם הגם שבמקומות רבות מעתיק שם דבריו כצורתן · והנה עתה בראותינו כי כמה לדיקים יש להם ליונים על קבריהם מימי קדם ובפרט בארצות המערב כנודע ומפורסם ושמעתי משם האר"י ז"ל שהיה אומר שהלדיקים השלמים שיש להם ליון הם מעלמא דאתגליא ואותם הרשומים שאין להם ליון הם מעלמא דאתכסיא הגה כי הליון ללדיקים מורה מקום מולא נשמתם וכן נראה שהיה המנהג בימי חכמי המשנה כדאמרי' בפ' כילד מעברין ונפשות שיש בהם בית דירה הגם שמכל לומר דמיירי באותם שאינם לדיקים שהרי פסק הרמב"ם שם כי לאלו בונין נפש על הקבר עם כל זה לקיים המנהג נאמר כי הליון לקברי הלדיקים יועיל לתוכך החיים כי בראותם ליון אדם חשוב מעוררים לבקש רחמים על קברו עבור החיים והמתים דודאי ניחא להו ללדיקים דאיתיקרו בהו אינשי ועוד כי בזה גורמים להם זכות דהשיבו למבעי רחמי לכולי דרא ועוד דאגב"יה מבקשים רחמים על כל שכבי עמו ישראל :

פרק האחד וארבעים

על פי הדברים האלה חברתי והעלתי למעלה בחבורי זה איזה תפלות מיוחדים להתפלל על קברי עמנו ובהם רבים יחכמו לעורר זכות הקדושים אשר בארץ

בארץ וכן במסכת שקלים פרק ב' אמרו מותר המת בונין לו נפש על קברו והגם דלא אפסיק הלכתא בהא כר' נתן מ"מ נראה כי נייחא אית למת מיהא בנפש ולאנשים דעלמא יהגי להו להזכירם · ולבעל מעשים יועילו לו לזכות החיים ולרשום להם איזה מקום כבודו וגדול כח אדם גדול כי נסתפק לאבי"ה אם דינו כנשיא לענין טומאה דאמרי' בירושלמי דברכות ובנזיר פרק כהן גדול כד דמך רבי יודן נשיאה אכריז רבי ינאי אין כהונה היום כמו שאמרו בנשיא שלפי שהכל חייבין בכבודו עשאוהו כמת מצוה לכל והרמב"ם כתב בפרק ג' מהלכות מלכים כי לב הנשיא שהוא המלך הוא לב כל קהל ישראל ולכן הקפידה תורה על הסרת לבו הנה דבתר רישא גופא אזיל ולכן מצייכין מקום לגוף שיוכל להתפלל אל הראש כי גדולים לדיקים במיתתן וכל מין טומאה נדחית מהם ומהמונם ורבינו חיים כהן אמר אילו הייתי שם כשנפטר רבינו תם הייתי מתעסק בו והנה פסק מהרר"י קארו בסי' שמ"ח שהאבן שנותנין על הקבר נקרא נוך קבורה לבני משפחה הרגילים בה והם דברי הרא"ש בפרק נגמר הדין ופסק ג"כ הכי בתשובה כלל י"ג על כן ראוי והגון לבנים שיציינו מקום אביהם ויבנו לו נפש על קברו וזה יהיה בכלל גם כן מכבדם במותו וכדברי הרמב"ם ואם יהיה גברא רבא יעשו טובה להם ולאחרים עמם כי אחוזת רעיו ותלמידיו ויודעי שמו ילכו להשתטח על קבר אביהם כי ידוע ידעו כי בקבר הזה יש עלם אדם חשוב אשר יתפלל ברחמים על קוראי שמו ולמדה תורה את האדם שיהיה ותכן בתוך ביתו כדאמרו במדבר רבה בשפיכת יינו ושמנו ובקריעת כסותו כל שכן וכ"ש בדברים שיחלטו ויזיינו וישזיבו ויניחו עלמות המתים ואפילו במקום שאין ההלכה רופפת בידינו מלינו בכמה מקומות מחשובי הפוסקים ראשונים וגם אחרונים שאמרו על כמה דברים שאלו מפורשים בגמרא ועתה מנהג העולם אינו כן ואמרו [illegible] מאי עמא דבר · וכתוב בהגהות מיימונית פרק י"ג מהלכות תפלה כי הגאונים לשנות מסדרי התפלות והקריאות ממה שכתוב במשנה ובגמרא וכן באבלות המתאבלים נהגו להקל כדכתבו הרמב"ן והרמב"ם הגם שבא מפורש בגמרא · והגהות מיימוניות בפרק ב' מהלכות אבל טרחו לתת טעם לזה באמרם כי לכבוד האבלים תקנוהו ושלכן יכולים למחול וכתב גאון על המעמדות והמושבות דאמרו בגמרא בדורותינו בטלו מנהגות אלו ואמר דכשאמרו במי שחוזר מאחורי המת לישב ז' פעמים לא אמרו אלא למי שהולך לבית הקברות ובחזרתו ובקרובים וביום ראשון ובמקום שנהגו וכבר העלינו על ספר טעם למנהגינו בישיבות במאמר ב' · ולרש"י לא ניחא ליה דטעם המושבות תהיה משום סלוק הרוחות אלא משום תשובה ולהזכיר שחיי האדם הבל וזהו הבל הבלים · והנה על פי הדברים הנ' כיון שהוא מנהג ותיקים שהוקבע נראה שכך הוא עקרו וסברו של דבר עתה לפי הזמן והמקום כדאמר אליהו לרבי נהוראי במדרש שוחר טוב ומנהג זה יש לסמוך עליו כי אינו מנהג הדיוט מאותם שכתבו התוספות שאין לסמוך עליהם כאשר הובא בהגהות מימוניות פרק ב' מהלכות שכנים ז"ל ומכאן יש ללמוד דיש מנהגים שאין לסמוך עליהם אפילו היכא דתקן הכל כמנהג המדינה · אלא הוא

מנהג

מנהג ותיקין למבטל הלכה כדברי הירושל' דבבא מציעא והובא בהגהות מימוניות ריש פ' ס' מהל' שכירות וכו שומעין · ואפילו יהיה הנקבר שם יושב ומתעדן בשיבה טובה שהוא עדן הספיר העליונות מקום הזקנה כאשר הובטח אברהם בפסוק ואתה תבא אל אבותיך בשלום תקבר בשיבה טובה כי צדיק כזה מעורר היחוד עליון והשעשוע בסוד טיולו בגן עדן כי הטיול מהצדיקים גורם השעשוע על ידי נקודת ציון אות ברית ששם סוד הכלבים פירוש הנשמות הקדושות ובשפע הנשפע מהספירות הרצים יצאו החופים והחצונים מתבטלים על ידי כח הגדולה והגבורה שמשם עולים לים או לאש ששם ביעור חמץ ולכן בציאת הנשמות באש ובמים וכן הגופים בטבילה ותענית אז תוציאנו לרויה לסוד המנוחה והנחלה כי ה' שמו יעלוז לפניו · וכתב הערוך ערך פרדס כי הוא מעין גן עדן שהיא גנוזה לצדיקים כן אותו מקום היא מקום בערבות שנשמות של צדיקים צרורות והביאו הגהות מיימוניות ה' יסודי תורה פרק ד' · והמלאכים המעלים נשמות הצדיקים לישיבה של מעלה הם אלו הנעשים ממצותיו וזהו ויהללוה בשערים מעשיה אמנם הבחינות של האורות הקדושה שהיו סביב גוהרקיה דרבי חייא היו נעלמים מעין כל אדם כי גדולים היו מעשי חייא · ועיין בפירוש שהוא בהרמב"ם גדול בהלכות תשובה פרק ח' דברי הרמב"ן על מהות גיהנם דף ל"ד ובדף ל"ה ע"א כלל דברי הרב בפירוש עולם הנשמות · ובע"ב באו דבריו במהות עולם הבא ואמר שהוא בגוף ונפש ואין בו לא אכילה ולא שתיה והקב"ה משביען מזיו שכינתו כמשה בארבעים יום שעמד בהר ואליהו ובפסוקים יביאו לבוש מלכות וגו' ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות רמז ענג הצדיקים בעולם הנשמות ובעולם הבא · אתה ה' עזרתני ונחמתני · רבון כל העולמים אתה הוא במאויי ואתה הוא פעלותי יהיו נא אמרי פי לפניך לרצון שיעשו לדורות ויחקקו לדורות ויהיו קורין בהם והוגין בהם ונוטלין שכר עליהם ואגורה באהלך עולמים ופי ידבר חכמות ועיני יאירו במאור תורה ורגלי ירוצו לשמוע דברי עתיק יומייא אמן כן יהי רצון :

פרק שנים וארבעים

נפש ברכה תדושן אשר מפרי אמרי פיך תשבע טוב מאתך תהלתי המעיין וקורא באהבה בחמשה אמרותי אלה הנם דלכאורה כסי דישנא סינו כדאי לאאי פרדסנא כמוך אחת אשאל מעמך אותה אבקש כי אל נא תזלזל בפרורין אלה דאפילו בעלי חיים לעולם אין נדחין כ"ש פרורי תורה כי רמז פרורין לפי הנדרש ממאמרי חקלא עילאה הם סוד פרפראות התורה וכמו דשדא לעניותא רדיף אבתריה דמאן דמזלזל בפירורין דנהמא כדאמרי' בגמרין ובזהר פ' פנחס ובפ' עקב כן עניותא דדעתא אזיל ח"ו בתר מאן דמזלזל בפירורי התורה המה רובם של פרקי מאמרות אלו ככלם אם ראשון ראשון יתקיים בידך ועוד יהיה נא פי שנים ברוחך אליו אז בתבונתך חילים תגבר בכל אחד מהם ביתרון הכשר חכמה ואולי תאמר איהו בעינא ובסימותיה עם ביעתותיה בעינא · יען כי הרבה

הקדמות

הקדמות וחדושים ודרושים כוללים הנוגעים לענין מעשה כיילתי בהם בתנ"ב וקני׳ ובשפה ברורה התהלכתי בהם ברחבה ובדרך קצרה וישיחו חמול"ה יגידו לצ"ק דלבורים בעינן להו ופרשת נא כנפיך על עבדך כי גואל אתה׳ וזאת התעודה בישראל לקיים כל דבר תורה ולקבלו באהבה רבה ואפילו מקטלי קני באגמא ובזה מתרחב תקון הקדושה העליונה ויהדר סודרא למרי דעלמא עם כמה ככרים לנגד כנדרש בזהר פ׳ חקת בסוד החליצה על מנהג קנין סודר׳ שהוא רמז גבל יגלה האדם כנף אביו שהם הקליפות הנקראים ערוה ואסור לגלותם ולהמשיכם אל גבול הקדושה ברם צריך לכסותם בכנף מלבושו שהוא רמז לתקונים שתעשה הנשמה בלבוש החומרי הזה ולזה נתקן קנין סודר לקיים כל דבר כמו שאין השגה לנשמה רק בסוד הלבושים כאשר הרחבנו במאמר ראשון ושני׳ וכן המקנה דבר לחברו אם לא יקיים הדבר ההוא שקנה בקנין סודר אפילו לא תקע כפו לחבירו אז הוא כאילו פגע ח"ו למעלה וכסות שהיה מכוסה נגלה על ידו אם כן בעת שולף אפי׳ אי׳ אנוש את נעלו שהוא בחינת נשמתו בגם שתהיה מאיפה התחתונה של אדם הראשון ומדויקא זעירא מבחינת נעל ונתן לרעהו לאכול מפריה זאת לפנים בישראל לשמור דברי תורה בתוך לבבם ובאהבתה ישגו תמיד ואורח חיים בל יפלסון כל עוד אשר נוכח עיני ה׳ דרכי איש כי בכל אשר נעשה תחת השמים עבשלים נו"ת לצ"ק יש חפץ למעלה והכל לפי הכוונה׳ הנה זה חזיתי ואספרה ריש מלין לבד בהנהגת המלמדי תנוקות אשר הפליגו שכרם בבתרא בפירוש פסוק והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע וכו׳׳ הנה בעת אשר האדם מתעסק ללמד נערי בני ישראל קריאת התורה שבכתב ופסוק טעמים אז נשמתו נעשית מרכבה לבהנהגת עשייה רוחניות ויאדיר מאד כח הבנתם אם יכוין לתקן ושעשע יונק על חור פתן ועל מאורת צפעוני ותקון מדור האופנים עולם העשיה הנהגת סנדלפון ובזה ומלכותו בכל משלה להכניע לאומן קליפין אשר יצאו מבן הגר המצרית שהם לקדר ולמשמע ולדומה ולמשא על התנוק הבורח תמיד מבית הספר ומשם יעלה בהדרגה לסדר המשנה עם הגדולים מהם ואז ישים אל לבו להעשות מרכבה לסדר הנהגת עולם היצירה מסכן הנער דז׳ עולמת ספרתי דאיתן נפרזות ותמן אית סוד עץ הדעת טוב ורע טהור וטמא איסור והיתר מותר ואסור ובזה נהרא מכפיה מבריך כי עמודא דאמצעיתא תקן ביצירה בסוד תורת עץ חיים׳ וכשמורה הוראות ומפלפל וממית עצמו על דברי תורה בכח עיונו עד כי יוציא דין או דבר ברור לאמתו׳ וכן בעת שמלמד תורה לתלמידים חברים הוא מקביל להנהגת עולם הכסא ואביע חבים עליה ובריך בסוד זיעת החיות הנושאות סכסא כי בחסד של תורה יכין כסא וכל עמודוהי וסמכוהי ובתב"נה יתכונן שכן סימא עילאה מקננא בכורסיא ובהכות בשבט מוסר לתלמידיו יכוין לסוד ערקתא דמסאבא כי בעם שסלף איש נעלו ונותן לרעהו זאת התעודה תתקיים בישראל ודי לאזן שומעת וכוונתו תהיה לבטל הקליפות אשר הם בהדרגה בג׳ עולמות האחרים שהם קדר ואדבאל ומבשם או לומן ושובל ולבעון וענה ומפרי פיו ישבע איש כזה כי יזכה להעמיד תלמידים הגונים ובעת שלאם מלאם יאמן ויהיו שדיו כאשכלות

כאשכלות הגפן להרבין תורה לשמה ברבים אם יזכה לראות מעליו גאה וגאון
ודרך רע ופי תהפוכו"ת אשר מאד שנאתי או בעת שעוסק במעשה מרכבה ולבו
דואג בקרבו אם תלמיד חכם ומבין מדעתו ומוסר לו ראשי פרקי הקדושה והיחוד׳
אז חיילים יגבר והוא כלי מחזיק ברכה מהנהגת עולם האצילות וימלא בשינון ההוא
מאה שערים ויברכהו ה׳ וילך הלוך וגדל וגם ברוך יהיה והגעת דרוש זה עם
תאיו ואולמיו בלי נדר יבא במקום כבודו אשר יעדתיו שם אם יגזור ה׳ לבד פי
פתחתי בו כאן להודיע כי התורה חסד על לשונה וכפה פרשה לעני וידיה שלחה
לאביון כמוני היום אשר מפרי כפיה נטעתי ושתלתי חמשה חלוקים אלו מן שלולים
קטנה שלה· והיא תקדמך ברכות לעד· ואורח צדיקים ומשכילי עם הנבונים הוא
כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום כי מלך אל יקום עמו· ואז תמלא הארץ דעה
את ה׳ כמים לים מכסים ועצת ה׳ לעולם תעמוד ובחכמה יבנה בית עילאה
ובתבונה יתכונן כי איש דעת מאמץ כח ויגדל נא כח אדנ״י ויהי שמיה רבא
מברך לעלם ולעלמי עלמיא אמן כן יהי רצון· יהי כבוד ה׳ לעולם ישמח
ה׳ במעשיו:

חתימת הספר

אשריך העולם שהקב״ה מלך בך· ויאמר נא **אהרן** כי לעולם חסדו
ויברך יה מעתה ועד עולם כי מאוצר של חנם חנן אותי במתנה
קבועה לדורות על דרך שאמרו בויקרא רבה פ׳ כ״ב שכל מי שהומה ומתנה
אחר המצות ומצוה קבועה לדורות אין לו מה הנאה יש לו ואדאי נפשאי ובדיחא
דעתאי כי גם שמספר יאלפו אמרותי אלה מהם ילמדו לקח השמחים אלי גיל
נשמתם וישישו כי ימלאו קבר כי בזה הנערה בת מלך רו״ח נדיב״ה תבא אל
המלך מקץ היות לה כדת הנשים ששה חדשים בשמן המר וששה חדשים בבשמים
ובתמרוקי הנשים· כאשר מאופל ומחשך עיני עורים תראינה בפרקי ניהגם אשר
סדרנו בשפתי רננות שלנו· ומלבד אשר דברנו שם בואו וקחו לכם דוגמא מזה
בדברי החכם בעל העקידה בשער כ״ב וכ״ה וס״ט והבורר יברר לעצמו כי דרך
אחרת היא אתו בהא נסלק ונאית כי ימי״ס תהיה גאולת הנשמה ואחר שנה זו
תובל שי לה׳ לבאות עד כי תשוב אל אחוזתו וכל פקודת גומלי חסדים אשר יפקדו
בגוף יועילו ויצילו עליו ויחדו בזה פניו יאורו וסירחא יתירא סרחינן ואפילו במקום
דפסידא לאוקומי נפשא דמיתא בבילת׳ עילאה כאשר חדשתי והודעתי בדברי אלו
בשם אל אורי וישעי אשר לא יבושו קויו· ואין הקב״ה פוסל לשום בריה אלא
לכל הוא מקבל כדאמרי׳ בשמות רבה פ׳ י״ט שעל ידי אזוב שהוא שפל שבאילנות
גאל את ישראל· כען אנא משבח ומרומם ומהדר **ובהללויה ובהלל** אודה
אברם השם הנכבד והנורא אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם עבד אדוני
זה אפר בעפר יסודו ולא כראות אנוש יראה ועם כל זה יותר ממה שהבטחתי
ושאמרתי

ושאמרתי לפניכם בהקדמה בכפלים לתושיה מלאתי כתוב ושמור לפני באגדות
הדרושים שנים שמלאתם על לשוני ופקודתם שמרה רוחי יען כי **חסד ואמת**
נפגשו **צדק ושלום** נשקו וה' יתן חכמה להולכי תום מלבד שהרבה מהם
השמטתים ובלבי צפנתים כי להג הרבה יגיעת בשר ויקום **פרחם** של מאמרים
אלו קדם עמא פוזא המאספים אחר מחנה עם הנקראו על ידי רועה נאמן
ממלכת כהנים וגוי קדוש · ואל נא יזלזלו במשיחת"א קדישא דאורייתא דכל
מרתא דשוגלנו חזי לכרכומא ריסקא מחילא דאורייתא · יהא רעוא דאטוש
בשרשי דעולמתא שפירתא דהיא ריסא דטלי כרכא ולא תפסק מלוה זאת
מביתי כאשר הבטיחונו חכמינו ז"ל בשמות רבה אמר ר"י מכאן אתה למד מי
שמקבל על עצמו לעשות מלוה אין אותה מלוה פוסקת מביתו וגם לעתיד לבא
אמרו שם פ' כ"א שכל א' עומד ומשמיע למודו וכבי"כול הקב"ה יושב ומשמיע
עמהם כדכתיב וכל בניך למודי ה' ויקיים בי תפלת נעים זמירות כדאמרו במדרש
פרק י"ט אמר דוד רבון העולמים כשאני עוסק בחקיך לא יהא רשות ליצר הרע
להציץ בי שנאמר הורני ה' דרכך אהלך באמתך שלא יטעה אותי יצר הרע ואני
מתביים מן הצדיקים שמתוך. שהוא מתעה אותי אני מונע עצמי מדברי תורה
ואני בא להשמיע תלמודי לפניך וקטנים ממני הם משיבים ואומרים אינו כך ואני
מתייבש · אלא עשה לבי אחד כדי שיהא עסוק בתורה הדא הוא דכתיב יהי לבי
תמים בחקיך למען לא אבוש · ע"כ ולא יבצר מלבבי את אשר יזם לעשות בלי
נדר ברוב חיל עם המהדורות הראויות ונזכה נחיה ונראה בשובע שמחות ונירש
נעימות בימינך נצח ויספיק לנו מעדני גן עדן והמלך שבארץ יברך את המלך
שבשמים וכסא כבוד ינחילנו אמן סלה ועד :

בנל"ך ואע"י לק"י